

वीर सेवा मन्दिर
दिल्ली

★

७६३

क्रम सख्या

२४०.३

काल न०

०१/०५

खण्ड

श्री ज्ञानक्रमसूत्र

तथा

नव स्मरण अने देववंदनादि जाण्यत्रय.

अर्थसहित.

अने चैत्यवंदन, थोय, स्तवन, सद्यायादि युक्त.

आ ग्रंथ

समस्त जैनबंधुठने प्रतिदिन अवश्य उपयोगी

जाणी, तेने ख्यामति संशोधन करीने

श्रावक ज्ञीमसिंह माणकें

श्रीमोहमयीपत्तनमध्ये

निर्णयसागरनामक मुद्रायंत्रमां मुद्रित कराव्यो छे.

संवत् १९५१ ना माहा वदि १३ सन १८९५.

आ पुस्तकनो सर्व प्रकारनो हक सन १८६७ ना आक्ट मुजब मालेकें पोताने

स्वाधीन राख्यो छे. माटें धणीनी रजा शिवाय बीजा कोइयें छापवो छपाववो नहीं.

પ્રસ્તાવના.

આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે ષડાવશ્યકરૂપ છે, તેમાં પ્રથમ સામાયિક, બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, ત્રીજું વંદનક, ચોથું પ્રતિક્રમણ, પાંચમો કાયોત્સર્ગ, અને ઠંઠું પ્રત્યાખ્યાન, એ ઠ પ્રકારની આવશ્યકક્રિયાલક્ષણનું કારિતાકરણ છે, તે વિશેષેં કરી ગૃહસ્થાશ્રમીનો ધર્મ છે, તિહાં સંધ્યાકાલને વિષે જિ નપૂજનાનંતર શ્રાવક જે છે, તે સાધુની પાસેં અથવા પોષધશાલાને વિષે જહને પ્રતિક્રમણ કરે, એ પ્રતિક્રમણ શબ્દ, આવશ્યકવિશેષવાંચી છે, તો પણ આર્હિં સામાન્યતાયેં કરી ષડ્વિધ આવશ્યક ક્રિયાને વિષે રૂઢ છે, તે ઠ આવશ્યકમધ્યેં પહેલું સામાયિક જે છે, તે આર્તરોઢધ્યાનપરિહારરૂપ ધર્મધ્યાનકરણેં કરી શત્રુ, મિત્ર, પાષાણ તથા કાંચનાદિકને વિષે સમ જાવરૂપ છે, માટેં પ્રારંભમાં કહ્યું છે. બીજો ચતુર્વિંશતિસ્તવ, એટલે ચોવીશ તીર્થકરનાં નામકીર્તનપૂર્વક ગુણકીર્તન તેનું કાયોત્સર્ગને વિષે મનમાં અનુધ્યાન હોય છે, માટેં તેને વીજું કહ્યું છે. ત્રીજું વંદનક એટલે વાંદવા યોગ્ય એવા ધર્માચાર્યને પચ્ચીશ આવશ્યકેં વિશુદ્ધ, વત્રીશ દોષરહિત નમસ્કાર કરવો, તે પણ યુક્તજ છે. ચોથું પ્રતિક્રમણ તે શુજયોગથકી અશુજયોગને વિષે ગમન કરનારને ફરી પાતું શુજયોગમાંજ ક્રમણ કરવું, તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં, એટલે મોહફલ આપનારા એવા શુજયોગને વિષે નિઃશલ્ય થવું તેને પ્રતિક્રમણ કહિયેં. તિહાં મિથ્યાત્વ થવાથી તથા અસંયમ થવાથી તથા કષાય થવાથી અશુજયોગ થાય, તે અશુજયોગના વિષ્ણેદને માટેં જે નિંદાદ્ધારેં કરીને અશુજયોગનિવૃત્તિરૂપ પડિક્રમણું કરવું, તે અતીત કાલ વિષયિક પડિક્રમણું જાણવું, તથા સંવરદ્ધારેં કરીને વર્તમાન કાલ વિષયિક પડિક્રમણું જાણવું અને અનાગતકાલ વિત્ જેટલાં સૂત્રાં અર્થે. સંવરદ્ધારેં કરીને છે, માટે તેમાં પણ દોષ. સાંજ સવાસ્ના પડિક્રમણની ક પ્રતિક્રમણ સિદ્ધ થાય છે. એ પ્રતિજ દેવવંદન, ગુરુવંદન અને પચ્ચસ્કા સ્થાનકેં ષડાવશ્યક ક્રિયામાં ઘટ્યુ શ્રાવકને પ્રતિદિન અવશ્ય ઉપયોગમાં તેમાં એક દૈવસિક, બીજું રાત્રિ જાખ્યોનો અનુક્રમ, સાધુ શ્રાવકની ક્રિયાને પાંચમું સાંવત્સરિક છે, તેટલા જાખ્યમાં શ્રીજિનેશ્વરના દેરાસરને વંદન કર

આ પુસ્તકમાં દાખલ કસ્યો છે, પરંતુ વિશેષવિધિ, જિહ્વાસુજનોયેં પ્રતિક્રમણ હેતુગર્જાદિક, અન્યગ્રંથોથકી જાણી લેવો.

હવે એ પ્રતિક્રમણ રૂપ જે ષડાવશ્યક છે, તે દિવસ દિવસ પ્રત્યેં ઉત્તય કાલને વિષે શ્રાવકેં કરવું. અને વહ્લી જડકપ્રાણીયેં તો અન્યાસને અર્થેં પણ કરવું. પરંતુ એવી રીતની આશંકાઉં કરવી નહિં કે “જેણેં કોઈ પણ વ્રત અંગીકાર કહ્યું નથી એવા જડક જીવને વ્રતના અતિ ચારોનો અસંજવ છે, તેમ ઠતાં પણ તેની શુદ્ધિરૂપ પ્રતિક્રમણ કરવું, તે તેને અનુચિત છે? અથવા તેને તે પ્રતિક્રમણના પાઠનો ઉચ્ચાર કરવો પણ યોગ્ય નથી, તથા જેને વ્રતોના અતિચારો લાગતા નથી, એવા જડકજીવો જો અતિચાર વિના પણ પાઠનો ઉચ્ચાર કરે, અથવા પ્રતિક્રમણ પણ કરે, તો તેને સાધુના પંચ મહાવ્રતોના અતિચારના ઉચ્ચાર કરવાનો પણ પ્રસંગ થાશે?” એવી એવી આશંકાઉં કરવી નહિં, કારણ કે જેમ કોઈ જડક જીવને જૈનમાર્ગમાં પ્રવેશ કરાવવાને અર્થેં ઢીઠાનું વિધાન કરાવીયેં થૈયેં, તેની પેઠેં જડક જીવને પ્રતિક્રમણ કરવું પણ યુક્તજ છે. જો પણ તે જડક જીવેં કોઈ વ્રત અંગીકાર કહ્યું નથી તો પણ તેવા જીવને તે વ્રત કરવાનું અશ્રદ્ધાનાદિકપણું તો પૂર્વેં છેજ, તેથી તેને તે વ્રતોના અતિચારોના ઉચ્ચાર કરવાથકી અશ્રદ્ધાના વિપરીત પ્રરૂપણાદિક વિષયનું પ્રતિક્રમણ કરવું, તેતો તેણેં અંગીકારેલું જ છે. તે વિષે આજ પુસ્તકના (૧૫૫) મા પેચમાં “પઢિસિદ્ધાણં કરણે” શ્લોકાદિ વંદિતાસૂત્રની અડતાલીશમી ગાથાનો અર્થ જોઈ લેવો, અને તે માટેજ શ્રાવકની અગીયાર પ્રતિમા તથા સાધુની બાર પ્રતિમા જેણેં અંગીકાર કરેલી નથી, એવા સાધુ મુનિરાજ પણ પ્રતિક્રમણ કરતાં “હગાર સ્વ” ગમગઈ” નહિં બારસહિં જિસ્કુપડિમાહિં” એવી રીતનો પાઠ જણેં નેં કાંઈ અંગીકાર કરેલી હોતી નથી, તેથી પણ તેનો પાઠ જણે છે. તેમ જડકને પણ તેનો પાઠ જણવામાં અસંબંધપણું વ્રતના અંશને અંગીકાર કરનાર અંગીકાર કરનારા શ્રાવકોને પ્રત્યેક વ્રતવાલાને વ

स्ते जूडुं जूडुं प्रतिक्रमणसूत्र बांधेळुं नथी, अने जो जडक जीवने प्रतिक्रमण करवानी प्रजुनी आझा न होत, तो जूदां जूदां एकादिक व्रतोना धारक श्रावकोने माटें पण जूदां जूदां प्रतिक्रमण करवां जोतां हतां, परंतु ते तो कस्यां देखातां नथी. प्रतिक्रमणसूत्र तो मात्र साधु अने श्रावक ए बे आश्रयीज ठे, ते पण एटला वास्ते जूदां ठे, के अणुव्रतवाला साधुने जे वातनी मनाइ करेली ठे, तेवी वातोनूं जे श्रावकें आचरण करवुं, तेनो प्रपंच कहेवा सारु श्रावकनुं प्रतिक्रमण जूडुं ठे, तेथी ते विशेषें करी श्रावकने घणुं उपयोगमां आवे तेवुं ठे, ते माटें श्रावकना प्रतिक्रमणें करीनेज श्रावक प्रतिक्रमण करे ठे. अहियां घणा हेतु तथा दृष्टांतो ठे, परंतु प्रस्तावनाना विस्तारजयथी अधिक विलेखन कस्युं नथी, माटें कोइ पण प्रकारनी आशंका कस्या विना जडकजीवें षडावश्यकरूप प्रतिक्रमण, प्रतिदिवस उज्जयकालें अवश्य करवुं; एज महानंदसंदोहनूं हेतु ठे. किं बहु विलेखनेन.

विज्ञापना.

आ पंचप्रतिक्रमण सूत्र नामक पुस्तकनी चतुर्थ आवृत्ति ठापी प्रसिद्धतामां मूकतां सर्व सज्जन तथा विद्वज्जनोनी समक्ष अमें सविनय प्रार्थना करियें ठैयें के, आ चतुर्थावृत्तिमां यद्यपि नवीन प्रस्तावना लखवानी जरूर होती, तथापि प्रस्तावनामां जे कांइ ठे आवश्यकनुं सामान्यथी स्वरूप दर्शावुं जोश्यें, तेटलुं स्वरूप तृतीयावृत्तिनी प्रस्तावनामां दर्शावेलुं होवाथी फरी नवीन प्रस्तावना न लखतां पूर्वनीज कायम राखी ने जे कांइ लखवानी जरूर ठे, ते आहीं विज्ञापनामांज लखीयें ठैयें.

श्रीजी आवृत्तिमां जे जे सूत्रां अर्थ सहित ठापेलां हतां, तेटलां सर्व सूत्रां अर्थसहित सुधारीने आ चतुर्थावृत्तिमां पण ठाप्यां ठे. वली जेम ए न वकार, पंचिंदि तथा इरियावहिथी मांमीने यावत् जेटलां सूत्रां अर्थसहित ठापेलां ठे, ते सर्वे श्रावक जाइउने सांज सवारना पडिक्रमणानी क्रियामां हरहमेश उपयोगी ठे, तेमज देववंदन, गुरुवंदन अने पञ्चस्काण, ए त्रणे जाण्य पण सर्व साधु श्रावकने प्रतिदिन अवश्य उपयोगमां आवे तेवां ठे, केम के ए त्रणे जाण्योनो अनुक्रम, साधु श्रावकनी क्रियाने अनुसरतो ज ठे. जेम के पहेला जाण्यमां श्रीजिनेश्वरना देरासरने वंदन कर

વાનો સવિસ્તર વિધિ કહ્યો છે, અને વીજા જાણ્યમાં શ્રીગુરુ મહારાજને વંદન કરવાનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, તથા ત્રીજા જાણ્યમાં કર્મ પરિશાટનને અર્થે સાધુ તથા શ્રાવકને નવકારસિ આદિક પચ્ચસ્કાળો નિત્ય પ્રત્યે કરવાની આવશ્યકતા છે. તેનો સવિસ્તર વિધિ કહેલો છે, માટેં એ ત્રણે જાણ્ય પણ સર્વ કોણેને અવશ્ય સ્વપ્નમાં આવવા યોગ્ય હોવાને લીધે ઉપયોગી છે, માટેં તે જાણ્યો ત્રીજી આવૃત્તિમાં ઢપાયાં છે, તેવીજ રીતેં આ ચતુર્થાવૃત્તિમાં પણ સવિસ્તર અર્થસહિત પૃષ્ઠ ૩૭૪ થી માંઝીને પૃષ્ઠ ૫૧૨ સુધી પૃષ્ઠ ૧૨૭ માં ઢાપ્યાં છે. તે જાણ્યોની અનુક્રમણિકા યદ્યપિ વિશેષ વિસ્તાર પૂર્વક કરી નથી, તો પણ પ્રત્યેક જાણ્યનાં કેટલાં દ્વાર બાંધેલાં છે, તેટલાં દ્વારોની અનુક્રમણિકા સંક્ષેપથી વીજા ગ્રંથોની અનુક્રમણિકાની સાથેં કરેલી છે.

વલી આ ગ્રંથમાં પોષધ પારવાનો વિધિ સ્મરણ ન આવવાથી વિલકુલ ઢપાયોજ ન હતો તેથી કેટલાંક સુજ્ઞાનનોની સૂચનાથી આ ગ્રંથની આ પ્રસ્તાવના તથા વિજ્ઞાપના થઈ રહે, ત્યાં કકાની વારાઘડી હતી તે કાઢી ત્યાં ઢઠા પૃષ્ઠથી ઢાપ્યો છે. કારણ કે વીજે કોઈ ઠેકાણે જો ઢાપીયેં તો આ ગ્રંથની તૃતીયાવૃત્તિમાં જે બાવતો દાખલ કરેલી છે તેમાંહેલી કોઈ પણ બાવત કાઢી નાખવી પડે અને તેવિના દાખલ થઈ શકે નહિં. અને વલી તેમ કરવાથી વાંચનારા સાહેબોનેજ ઉપયુક્ત ઢાપેલી કોઈ પણ બાવત નીકલી જાય તો તે પણ ઠીક નહીં અને આ પૌષધવિધિ જો આ ગ્રંથને વધારીને ઢાપીયેં તો આ ગ્રંથની કીમતમાં કાંઈક વધારો થાય કારણ કે થોડું ઢાપીયેં તો પણ ૪ પે ચથી ઝંઢું ઢપાય નહીં તેથી તેનો કાગલ તથા ઢપામણી વેસે. વલી સમેત શિશ્વરજિન વંદિયેં એ સ્તવન ત્રીજી આવૃત્તિમાં (૫૩૫) તથા (૫૬૦) એ બેહુ પેચમાં જુલથી બે વાર ઢપાઈ ગયું હતું તે (૫૬૦) પેચમાં હતું તે કાઢી નાખી તેને બદલે નેમ રાજુલનું ચોમાસું તથા (૫૬૩) પૃષ્ઠમાં, સૂરશ શીકૃત જિનપ્રજુની આંગીના દર્શનનું સ્તવન દાખલ કરેલું છે.

મુહપત્તિની પચ્ચીશ પડિલેહણા તથા શરીરની પચ્ચીશ પડિલેહણા તથા દેવવાંદવાના બાર અધિકાર, ઇત્યાદિ વાતો સર્વ જાણ્યમાં સવિસ્તર ઢપાઈ જવાથી જૂદી ઢાપી નથી તથા જૂદી જૂદી એકવીશ સજ્ઞાઝ અને ચાર પાંચ સ્તવન એમાંનાં કેટલાંક વીજું મૂલપાતેં પ્રતિક્રમણ ઢાપ્યું છે, તેમાં ઢપાઈ જવાથી તથા આ ગ્રંથની કીમત વધી જવાના જયથી આ ગ્રંથમાં દાખલ

કચ્છાં નથી. તથાપિ જાણ્ય ત્રણ ઠાપવાથીજ આ ગ્રંથ ઘણો મહોટો થયેલો છે. તેથી કિમ્મતમાં જેટલો વધારો કરવો જોઈયે તેટલો જીમસી શેઠે પોતે પોતાની હૃદયાતીમાં કચ્છો નથી તો હાલ અમે પણ તેજ કીમત રાખી છે.

આ પુસ્તકમાં નવકાર, પંચિંદિ તથા ઇરિયાવહિ સૂત્રથી માંડીને દેવસિ કાદિક પાંચે પ્રતિક્રમણોમાં જે કાંઈ સૂત્રાં બોલાય છે, તે સર્વ સૂત્રાં ઘણાં જ વિસ્તારિત અર્થ સહિત લખવા કરેલાં છે, તથા નવકારસી આદિક પદ્ધતિ ઠાપણો અર્થસહિત, તેમજ અજિતશાંતિ સ્તવનાદિક નવસ્મરણ અર્થ સહિત, તેમજ વીજાં પણ ચૈત્યવંદનો, શુશ્રુ, સ્તવનો, સજ્ઞાઈ, ગૌતમસ્વામીનારાસ આદિક જે જે ઘણાંજ અવશ્યોપયોગી પ્રકરણો છે, તે સર્વ યથામતિ સંશોધન કરીને ઠાપેલાં છે, તેનું વિશેષ વર્ણન અહીંયાં લખવાને વડલે ગુણિજનોને વિનતિ કરીયેં ઠેયેં કે આ સંપૂર્ણ ગ્રંથ, ફુરસદ લઈને વાંચવા કૃપા કરવી.

તેમજ વલી આ ગ્રંથમાં કેટલા એક પડિક્રમણા સંબંધિ સૂત્રોના અર્થ ઠાપ્યા છે, તેમાં વાંચનાર સજ્ઞાનોને સંસ્કૃતનો બોધ થવા સારુ તથા તે પદોનો અર્થ સ્પષ્ટ સમજાય એવા હેતુથી પ્રથમ માગધી શબ્દોના સંસ્કૃત શબ્દો કરીને પઠી તેનો પ્રાકૃતમાં અર્થ લખ્યો છે, વલી જે ઠેકાણે કોઈ વાંચનાર જનને આશંકા ઉત્પન્ન થવા યોગ્ય કથન આવેલાં છે, તે ઠેકાણે ગ્રંથાંતરથી જોઈને તેવી કેટલીએક આશંકાઈનું સમાધાન પણ કરેલું છે.

તથા પ્રતિક્રમણ કરવાના વિધિ વગેરેને મહાન્ ગ્રંથોના અનુસારથી બીજી રીતે લખી, તેમાં શબ્દોની રચના જૂદી રીતે કરીને તૈય્યાર કરવા ધાત્યો હતો, પરંતુ પ્રથમના ઘણાં એક પુસ્તકોમાં જે વિધિ ઠપાઈ ગયેલો છે, તેથી તે કેટલી એક રીતે સાધારણ જનોને સમજવામાં અડચડ પડવાના જયથી ઠાપ્યો નથી, તથા પડિક્રમણામાં અમુક સૂત્ર પઠી અમુક સૂત્ર કહેવાય છે, તેનાં કારણો દર્શાવનારો તથા એવીજ રીતે બીજી પણ કેટલી એક બાબ તોને દર્શાવનારો એક થોકડો બનાવી ઠાપવા વિચાર કચ્છો, પરંતુ એની પણ સુમારે બે હજાર શ્લોક સંખ્યા થવા જાય છે, તેથી તે આ ગ્રંથ સાથે ઠાપીયેં તો ગ્રંથ ગૌરવને પામે માટે ઠાપ્યો નથી.

તથા પ્રતિક્રમણનાં ઠપ આવાશ્યક ઉપર સાત નવાદિક, નવ દ્વાર, ઉતારવા જોઈયેં. પરંતુ જીમસી જાણના અજ્ઞાવથી તે પણ બન્યું નથી. તથા તેમજ વલી આ ચતુર્થાવૃત્તિના પડિક્રમણામાં સુધારો

करतां बीजी कोइ नवीन जूलो पण बुद्धिदोषादिकना सझावें अवश्य रही हशे, तेम वली केटले एक ठेकाणे न्हस्व, दीर्घ, कानो, मात्रा, अनुस्वार वगेरेनी चूक तथा अक्षरादिक न्यूनाधिकनी जूल चूक मनुष्य मतिथी अवश्य रहेली हशे, तथा मंदबुद्धिना प्रज्ञावथी क्यांहीएक अर्थमां पण अशुद्धता रहेली हशे, किं बहुना? अमाराथी आ ग्रंथ ठापतां जे कांइ जिनवचन विरुद्ध ठपायानी आचरणा थइ होय, ते सं बंधि जे कांइ सूक्ष्म, बादर अपराध थयो होय, ते सर्व अपराधनुं दु ष्कृत, आ पुस्तक वांचनारा साधु, साधवी, श्रावक, श्राविका रूप चतुर्विध संघ समक्ष मिथ्या करीयें ठैयें, अने तेमनी पासंथी ते अपराधनी हमा मागीने वली प्रार्थना करीयें ठैयें के आ पुस्तकमां अमाराथी थयेली जे जूलो होय, ते जूलो साहेबोयें सुधारीने वांचवी ॥

॥ अथ पोसहपारवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहियाए पडिक्कमी, इष्ठामि खमासमणो देइ इष्ठाका रेण संदिसह जगवन्! पोसह मुहपत्ति पडिलेहुं? एम बोली मुहपत्ति पडि लेहवी. तदनंतर इष्ठामि० इष्ठाका० पोसह संदिसाहुं. वली इष्ठ इष्ठाका० संदि० पोसह ठाउं? पढी बे हाथ जोडी एक नवकार गणीने पोसहनुं प च्चस्काण करवुं. इष्ठामि० इष्ठाका० सामायिक मुहपत्ति पडिलेहुं, त्यांथी ते सव्वाय करुं, त्यां सूधी कही त्रण नवकार गणी पढी इष्ठामि० इष्ठा० बहुवेल संदिसा हुं. इष्ठं० इष्ठा० बहुवेल करशुं. इष्ठं इष्ठा० पडिलेहण करुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठामि० इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावो. इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि संदि साहुं? इष्ठामि० इष्ठाका० उपधि पडि लेहुं. इष्ठामि० इष्ठाका० सव्वाय क रुं? एम कही एक नवकार गणी मन्हजिणाणंती सज्जाय कहेवी, पो रसीना अवसरें इरियावहिया पडिक्कमी इष्ठामि० इष्ठाका० पडिलेहणा करुं ॥ एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी.

॥ हवे सहु समक्ष पोसह उच्चारवो, ते कहे ठे ॥

उपर लख्या प्रमाणें सर्वे कहेवुं, पण सव्वाय न कहेवी. ने पढी राइ मुहपत्ति पडिलेहवी, वांदणां बे देवां. पढी राइयं आलोउं? एम कही

‘जो मे राइयो’ तथा सबस्सवि राइअ कही पन्नास होय तो वांदणां बे देवां. पढी अणुछिउं खामवो. खामीने वांदणां बे देवां अने पच्चस्काण करवुं. त्यार पढी कालना देव वांदवा. पाठली वखतें पडिलेहण करे, ते इरियावही, पडिक्कमी पढी गमणागमणे आलोउं? कही, इरियासमिति, जाषासमिति एषणासमिति, आदानजंरुनिस्केवणासमिति, पारिष्ठापनिका समिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति. ए पांच समिति, त्रण गुप्ति, ए आठ प्रवचन मातातणी पोसह सामायिक लीधे खंरुण विराधना अइ होय, ते स वि मन, वचन, कायायें करी मिष्ठा मि दुक्कडं. इष्ठा मि० इष्ठाका० पडिलेहण करुं? इष्ठा मि० इष्ठाका० पोसहशाला प्रमार्जुं? एम कही मुहपत्ति, कटासणुं, चरवलो पडिलेहवां. पढी इष्ठा मि इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावोजी. इष्ठा मि इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठा मि इष्ठाका० सघाय करुं? एम कही एक नवकार गणीने मन्हजिणाणं नी सघाय कहेवी. जो जम्या होय तो वांदणां बे देइ पच्चस्काण करे. अने जो जम्यो न होय तो खमासमण देइ पच्चस्काण करे. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि संदिसाहुं, इष्ठा मि इष्ठाका० उपधि पडिलेहुं? एम कही जेटलां वख होय, तेटलां पडिलेहे. पढी देव वांदी प्रतिक्रमण करे अने पढी पोसह पारी नवकार गणी सागरचंदो कहे.

प्रजातना पोसह लीधेलाने रात्रें पोसह लेवानो विधि. प्रजातनो पोसह लेवानो विधि ठे, ते प्रमाणें खमासमण देइ इरियावहियाथी यावत् बहु वेल करशुं, त्यां सुधी कहेवुं. पण पोसहना पच्चस्काणमां फेर ठे, ते शेष दिवसमां अहोरत्तं पद कहेवुं. पढी खमासमण देइ इरियावहि पडिक्कमी इष्ठा मि० इष्ठाका० ठंमिल पडिलेहुं? एम कही मांरुलां चोवीश करे.

सांजे नवीन पोसह लेवानो विधि. उपवासादि जघन्य एकासणुं कखुं होय तो तेणे लेवाय. खमासमण देइ इरियावही पडिक्कमी पडिलेहण करे, खमासमण देइ इरियावहिथी यावत् बहु वेल करशुं त्यां सुधी. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० पडिलेहण करुं? एम कही इष्ठा मि० इष्ठाका० पोसहशाला प्रमार्जुं? कही मुहपत्ति पडिलेहवी. इष्ठा मि० इष्ठाकारि जगवन्! पसाय करी पडिलेहणा पडिलेहावो जी. एम कही इष्ठा मि० इष्ठाका० उपधि मुहपत्ति पडिलेहुं? कही मुहपत्ति पडिलेहवी. पढी इष्ठा मि० इष्ठाका० स

द्याय करुं? कहे अने सद्याय करे, खाधेलुं होय तो, बांदणां बे देइ पञ्च
स्काण करे, खाधेलुं न होय तो खमासण देइ पञ्चस्काण पारे. पढी इष्ठा मि०
इष्ठा का० उपधि संदिसा हुं. इष्ठा मि इष्ठा का० उपधि पडिलेहुं? कही पढी
देववंदना करी मांमलां करे. प्रतिक्रमण करे. पढी एक पहोर रात्रि आशरे
जाय, त्यां सुधी निद्रा लीये नहीं. पढी खमासमण देइ इष्ठा का० बहुपडि
पुन्ना पोरिसी कही खमासमण देइ इरियावहिया पडिक्रमी यावत् लोग
स्स कही इष्ठा मि० इष्ठा का० बहुपडिपुन्ना पोरिसी राइअ संथारण ठाउं?
कही पढी इष्ठा मि० इष्ठा का० चैत्यवंदन करुं? एम कही चउकसायनुं चैत्यवं
दन यावत् जयवीराराय सुधी करे. पढी इष्ठा मि० इष्ठा का० संथारा विधि
जणवा मुहपत्ति पडिलेहुं? एम कही मुहपत्ति पडिलेहवी. संथारा पोरिसी
जणाववी. जागे त्यां सुधी सद्याय ध्यान करे. पोसहमां एकासणादिक
कखुं होय तो अवसरें पञ्चस्काण पारी पोसहशालाथी आवस्सइ कही
ने निजएहें ईर्या शोधतो खमासमण दइ, इरियावहि पडिक्रमी खमा०
गमणागमाणं आखोइ, काजो पूंजी यथासंजवें अतिथिसंविज्ञाग व्रत
फरसीने निश्चल आसने वेसी हाथ, मुख, पग वगेरे पडिलेही नवकार सं
ज्ञाली प्राशुक आहार जमे. अथवा पोसहशालायें प्रथम प्रेरित नि
जपुत्रादिकें आण्यो आहार करे, पण साधुनी पेरें गोचरी करे नहीं. त
था कारण विना मोदक, खादिष्ट, लविंगादिक तांबूल न लीये. ते पढी
निसिहि कही पोसहशालायें आवी खमा० इरिया० पडिक्रमी, चैत्यवंदन
करे ॥ इति श्री पौषधपारवानोविधिःसंपूर्णः ॥१॥

श्री

अ आ इ ई उ ऊ ए ऐ उ औ अं अः

क ख ग घ ङ च छ ज ङ झ ट ठ ड ढ ण

त थ द ध न प फ ब भ म य र ल व श

प स ह ऋ ३ः

અસ્યગ્રંથસ્યાનુક્રમણિકા.

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧	શ્રી નવકાર માંગલિકરૂપ અર્થસહિત, તેની (અનુક્રમણિકા)	
૧	નમો અરિહંતાણં એ શબ્દના અર્થ અનેક પ્રકારે દર્શાવ્યા છે.	૧
૨	નમો સિદ્ધાણં એ શબ્દના અર્થ.	૪
૩	નમ્ને આયરિયાણં એ શબ્દના અર્થ.	૫
૪	નમો ઉવક્ષાયાણં એ શબ્દના અર્થ.	૬
૫	નમો લોએ સ્વસાદૂણં એ શબ્દના અર્થ.	૭
૬	શ્રીઅરિહંતાદિકપંચ પરમેષ્ઠીને અનુક્રમે નમસ્કાર કરવાના હેતુ.	૧૧
૭	એસો પંચ ણમુક્કારો ઇત્યાદિક શબ્દોના અર્થ.	૧૨
૮	હવ્વ મંગલંને કોઁએક હોઁ મંગલં કહે છે, તેનું સમાધાન.	૧૩
૯	શ્રી અરિહંતનાં આઠ પ્રાતિહાર્ય તથા ચાર મૂલાતિશય કહ્યા છે.	૧૩
૧૦	શ્રી સિદ્ધ પરમાત્માના આઠ ગુણનું વર્ણન કર્યું છે.	૧૭
૧૧	શ્રી આચાર્ય પ્રજ્ઞના ષત્રીશ ગુણ સવિસ્તર વર્ણવ્યા છે.	૧૮
૧૨	શ્રી ઉપાધ્યાયજીના પચ્ચીશ ગુણ દર્શાવ્યા છે.	૨૩
૧૩	શ્રી સાધુ મુનિરાજના સત્તાવીશ ગુણનાં નામ કહ્યાં છે.	૨૩
૨	ગુરુસ્થાપના પંચિંદિય અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગે પંચેંડિયના ત્રેવી	
	શ વિષય અને બશેં બાવન વિકારનો વિવરો દેખાડ્યો છે.	૨૪
૩	સ્વમાસમણ અથવા પ્રણિપાત અર્થસહિત.	૨૭
૪	સુગુરુને શાતાસુખપૃષ્ઠા, ઇષ્ઠકારિનો પાઠ. અર્થસહિત.	૨૭
૫	ઇરિયાવહિયં સૂત્ર વિસ્તારિત અર્થસહિત એમાં અઢાર લાખ, ચોવી	
	શ હજાર, એકશો ને વીશ મિઠા મિ ડુક્કડંનો વિવરો દર્શાવ્યો છે.	૨૭
૬	તસ્સ ઉત્તરીકરણેણં અર્થસહિત.	૩૬
૭	અન્નઞ્ઞ ઉસસિણં અર્થસહિત. એમાં બાર આગારનાં નામ તથા	
	કાઝસ્સગ્ગના ઝંગણીશ દોષનાં નામ પણ કહ્યાં છે.	૩૭
૮	લોગસ્સ અર્થસહિત. એમાં પ્રસંગેશ્રી કૃષ્ણાદિક ચોવીશ તીર્થકરનાં માતા,	
	પિતાતથાનગરીયાદિકનાં નામ કહ્યાં તથા તીર્થકરોનાં નામ પાડવાના હેતુ. ૪૨	

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
	એ કરેમિ ઝંતે, એ સામાયિકનાં પચ્ચરુકાણનો પાઠ અર્થસહિત.	૫૪
૧૦	સામાયિક પારવાનો, સામાયવયજુત્તો એ પાઠ અર્થસહિત.	૫૫
૧૧	સવલોએ અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	૫૭
૧૨	જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન અર્થસહિત.	૫૭
૧૩	જં કિંચિ અર્થસહિત.	૬૦
૧૪	નમુત્તુણં અથવા શક્રસ્તવ અર્થસહિત. એમાં શ્લોકોદિક સાત જયનાં નામ શ્લોકોદિક ઘણી વાતો પ્રસંગે આવેલી છે.	૬૧
૧૫	જાવંતિ ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	૭૩
૧૬	જાવંત કેવિ સાહુ અર્થસહિત.	૭૩
✓ ૧૭	ઝપસર્ગહર સ્તવન અર્થસહિત તથા એની ઝત્પત્તિ પણ દર્શાવી છે.	૭૪
૧૮	જયવીરરાય જગગુરુ અર્થસહિત.	૭૭
૧૯	અરિહંત ચેશ્યાણં અર્થસહિત.	૮૧
૨૦	પુસ્કરવરદીવડું અર્થસહિત.	૮૩
૨૧	સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં અર્થસહિત.	૮૭
૨૨	વેયાવચ્ચગરાણં અર્થસહિત.	૯૦
૨૩	નમોઽર્હત્સિદ્ધાચાર્યોપાધ્યાયસર્વસાધુજ્ઞયઃ અર્થસહિત.	૯૧
૨૪	સંસારદાવાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૧
૨૫	કલ્યાણકંદની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૫
૨૬	ક્ષાતસ્યાની સ્તુતિ અર્થસહિત.	૯૭
૨૭	સુગુરુને વાંદણાંનો અધિકાર, ઘણાજ વિસ્તારિત અર્થસહિત.	૧૦૦
૨૮	અતિચારની આઠ ગાથા અર્થસહિત. એમાં બાર પ્રકારના તપનો અધિકાર છે, તથા તેની સાર્થે “સયણાસણ પાણે” એ ગાથા જે મુનિરાજ કાઝસ્સગ્ગમાં ચિંતવે છે, તે પણ અર્થસહિત છે.	૧૦૮
૨૯	દેવસિચ્છં આલોઝં અર્થસહિત.	૧૧૫
૩૦	સાત લાખ પૃથિવીકાયનો પાઠ.	૧૧૭
૩૧	અઢાર પાપસ્થાનક અર્થસહિત.	૧૧૭
૩૨	દેવસિચ્છ પડિક્કમણે ઠાઝં. એનો અર્થ આગલ સવસ્સવિ દેવસિચ્છ નામા આઢત્રીશમા સૂત્રાંની અંતર્ગત આવશે.	૧૧૯

अनुक्रमणिका.

३

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
३३	श्रावक पडिकमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र अर्थसहित एमां श्राव कने पडिकमवाना एकशो चोवीश अतिचारोनो विवरो कस्यो ठे.	११९
३४	अप्पुठिउहं गुरुखामणां अर्थसहित.	१५७
३५	आयरिय उवझाए अर्थ सहित.	१५९
३६	नमोस्तु वर्द्धमानाय अर्थसहित.	१६०
३७	विशाल लोचन अर्थसहित.	१६१
३८	सवस्सवि देवसियं अर्थसहित.	१६३
३९	श्रुतदेवता तथा क्षेत्रदेवतानी स्तुति अर्थसहित.	१६३
४०	कमलदलनी स्तुति अर्थसहित.	१६४
४१	जुवनदेवतानी स्तुति तथा ज्ञानादिगुणयुतानां अर्थसहित.	१६५
४२	अड्ढाइजेसु मुनिवंदन अर्थसहित.	१६६
४३	वरकनक अथवा सप्ततिशतजिन स्तुति अर्थसहित.	१६६
४४	सकल तीर्थ वंदूं कर जोड. तीर्थवंदना.	१६७
४५	लघुशांतिस्तव अर्थसहित तथा एनी उत्पत्ति पण देखाडी ठे.	१६८
४६	चउक्कसाय पडिमल्लुवूरणु अर्थसहित.	१७७
४७	पोसहनुं पच्चस्काण, करेमि जंते पोसहं ए अर्थसहित.	१७८
४८	पोसह पारवानी गाथा, सागरचंदो कामो अर्थसहित.	१८०
४९	जरहेसरनी सज्जाय अर्थसहित, जरहेसर बाहुबली.	१८०
५०	मन्हजिणाणंणी सव्वाय अर्थसहित.	१८६
५१	संधारा पोरिसी अर्थसहित.	१८८
५२	ज्ञानपंचमी स्तुति, श्रीनेमिः पंचरूपं अर्थसहित.	१९४
५३	सकलार्हत् अर्थसहित.	१९७
५४	श्रावक पाक्षिकादि संक्षेपातिचार.	२११
५५	श्रावक पाक्षिकादि विस्तारातिचार.	२१८
५६	नवस्मरण मध्ये प्रथम पंचपरमेष्ठि नमस्कार, संक्षेप अर्थसहित.	२२७
५७	उवसग्गहरं द्वितीय स्मरणनो अर्थ चम्मोतेरमां पेचमा लखायो ठे.	२२८
५८	संतिकरस्तोत्रनामक तृतीयस्मरण अर्थसहित.	२२८
५९	तिजयपटुत्त नामक चतुर्थस्मरण अर्थसहित.	२३६

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૬૦	નમિજ્ઞાણ નામક પંચમસ્મરણ અર્થસહિત.	૨૪૪
૬૧	અજિતશાંતિસ્તવ નામક ષષ્ઠસ્મરણ અર્થસહિત.	૨૫૬
૬૨	જક્તામર નામક સત્તમ સ્મરણ અર્થસહિત.	૨૬૪
૬૩	કલ્યાણમંદિર સ્તોત્ર નામક અષ્ટમ સ્મરણ અર્થસહિત.	૨૧૨
૬૪	બૃહજ્ઞાંતિ સ્તવ નામક નવમ સ્મરણ અર્થસહિત.	૨૩૯
૬૫	પચ્ચસ્કાણ સંબંધિ કિંચિત્ વિચાર દર્શાવ્યા છે.	૨૫૦
૬૬	નમુક્કાર સહિશ્રંનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૫૨
૬૭	નમુક્કાર સહિશ્રં મુઠ્ઠિસહિયંનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત. ...	૨૫૫
૬૮	પોરિસિ સાઢુ પોરિસિનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત. ...	૨૫૫
૬૯	પુરિમડુ અવડુનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૫૭
૭૦	વિગઈ નિવિગઈનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૫૮
૭૧	બેઆસણાં તથા એકાસણાંનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.....	૨૫૯
૭૨	આયંબિલનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૬૨
૭૩	ચઝવિહાર ઝપવાસનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૬૩
૭૪	તિવિહાર ઝપવાસનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૬૪
૭૫	ચઝઝ ઝઠ જત્તાદિકનું પચ્ચસ્કાણ.	૨૬૫
૭૬	ઝ જઠ્ઠવિગયના ત્રીશ નિવિયાતા તેનાં નામ દર્શાવ્યાં છે. ૨૬૫	
૭૭	પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ.	૨૬૬
૭૮	ગંઠ સહિશ્રં આદિ અજિગ્રહોનું પચ્ચસ્કાણ. ..	૨૬૭
૭૯	ચૌદ નિયમ ધરનારને દેસાવગાસિકનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત. ૨૬૭	
૮૦	ચૌદ નિયમની ગાથા, સચિત્તદ્વિગઈ અર્થસહિત.....	૨૬૭
૮૧	પાણહાર દિવસ ચરિમનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.	૨૬૮
૮૨	રાતેં ચઝવિહાર કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ અર્થસહિત.....	૨૬૯
૮૩	રાતેં તિવિહાર કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ.	૨૬૯
૮૪	રાતેં ડુવિહાર કરવો, તેનું પચ્ચસ્કાણ. ...	૨૬૯
૮૫	પચ્ચસ્કાણના આગારની ગાથાઝ.	૨૬૯
૮૬	ઠ પ્રકારેં પચ્ચસ્કાણની શુદ્ધિ કરવી, તેનો પાઠ અર્થસહિત. ૨૬૯	
૮૭	સાધુજીને ચૌદ પ્રકારના દાનની નિમંત્રણાનો પાઠ અર્થસહિત. ૨૭૦	

अनुक्रमणिका.

५

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
८८	पञ्चकाण पारवानो विधि.	३७१
८९	सामायिक खेवानो विधि.	३७१
९०	सामायिक पारवानो विधि.	३७२
९१	पडिखेहण करवानो विधि.	३७२
९२	देव वांदवानो विधि.	३७२
९३	देवसि प्रतिक्रमण विधि.	३७२
९४	राइ प्रतिक्रमण विधि.	३७४
९५	पस्कि प्रतिक्रमण विधि.	३७५
९६	चाउम्मासी प्रतिक्रमण विधि.	३७७
९७	सांवत्सरी प्रतिक्रमण विधि.	३७७
९८	पोसह परवानो विधि. आ ग्रंथनी प्रस्तावनाना पृष्ठ.	ठठामां.
९९	ठ आवश्यकनां नाम तथा तेनो संक्षेपें अर्थ.	३७७
१००	आवश्यकें सात नयनुं प्रथम द्वार.	३७८
१०१	ठ आवश्यकें कालादिक पांच कारणनुं बीजुं द्वार.	३८०
१०२	ठ आवश्यकें उत्पाद, व्यय अने ध्रुवनुं त्रीजुं द्वार.	३८०
१०३	ठ आवश्यकें हेय, झेय अने उपादेयनुं चोथुं द्वार.	३८१
१०४	ठ आवश्यकें षड्व्यना व्यवहारनुं पाचमुं द्वार.	३८१
१०५	ठ आवश्यक मांहेलुं कयुं कयुं आवश्यक नवतत्त्वमांहेला कया कया तत्त्वमां ठे ? ते कहेवानुं ठहुं द्वार.	३८१
१०६	ठ आवश्यकें सप्तजंगी विचारवानुं सातमुं द्वार.	३८१
१०७	ठ आवश्यकें चार निक्षेपा तथा क्षेत्र अने कालनुं आठमुं द्वार.	३८२
१०८	पोसहमां चोवीश मंगल करवां, तेनां नाम.	३८३

॥ अथ देववंदनादि जाण्यत्रयानुक्रमणिका ॥

१०९	तत्र प्रथम चैत्यवंदन जाण्यस्यानुक्रमणिका प्रारब्धते.	
१	चैत्यवंदननो विधि चोवीश द्वारें सचवाय ठे, तेनां नाम.	३८५
२	प्रथम निसिही आदिक दश त्रिकना द्वारनुं सविस्तर जेद प्रतिजेद सहित स्वरूप, तथा ए दश त्रिकमांहेलोकयो कयो जेद कयां कयां करवो ? इत्यादि.	३८८

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૩	ત્રીજું પાંચ પ્રકારના અગ્નિગમનું સ્વરૂપ તેનું ધાર.	૩૯૭
૪	ત્રીજું બે દિશિનું ધાર, તથા ચોથું ત્રણ અવગ્રહનું ધાર.....	૩૯૮
૫	પાંચમું ત્રણ પ્રકારેં ચૈત્યવંદન કરવાનું ધાર.	૩૯૯
૬	ઠઠું પ્રણિપાત ધાર તથા સાતમું નમસ્કાર ધાર.	૪૦૦
૭	દેવ વંદનાધિકારેં જે નવકારપ્રમુખ નવ સૂત્રાં આવે છે, તેમના હાલવા ઝારી અદ્યારોની સંખ્યાનું આઠમું ધાર, તથા પદસંખ્યાનું નવમું ધાર અને સંપદાનું દશમું ધાર કહ્યું છે.	૪૦૧
૮	અગ્નીયારમું પાંચ દંરુકનું ધાર અને બારમું પાંચ દંરુકને વિષે દેવ વાંદવાના બાર અધિકાર આવે છે, તેનું ધાર.	૪૧૩
૯	તેરમું ચાર વાંદવા યોગ્યનું ધાર.	૪૧૯
૧૦	ચૌદમું સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોને સ્મરવા યોગ્યનું ધાર.	૪૧૯
૧૧	પંદરમું નામ સ્થાપનાદિક ચાર જિનનું ધાર.	૪૨૦
૧૨	શોલમું ચાર થોયોનું ધાર.	૪૨૦
૧૩	સત્તરમું દેવ વાંદવાના આઠ નિમિત્તોનું ધાર.	૪૨૧
૧૪	અઠારમું દેવ વાંદવાના બાર હેતુનું ધાર.	૪૨૨
૧૫	ઉગ્ગણીશમું અન્નઘડસસિણાદિક શોલ આગારનું ધાર.	૪૨૩
૧૬	વીશમું કાઝસ્સગ્ગના ઉગ્ગણીશ દોષનું ધાર.	૪૨૩
૧૭	એકવીશમું કાઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું ધાર.	૪૨૫
૧૮	બાવીશમું શ્રીવીતરાગનું સ્તવન કેવે પ્રકારેં કરવું? તેનું ધાર.	૪૨૫
૧૯	ત્રેવીશમું એક દિવસમાં ચૈત્યવંદન કેટલી વાર કરવું? તેનું ધાર.	૪૨૬
૨૦	ચોવીશમું સર્વબોલ સફલ કરવામાટે દશથી માંમીને ચોરાશી પર્યંત આશાતનાર્ઝના પરિહાર કરવાનું ધાર.	૪૨૭
૨૧	દેવ વાંદવાનો વિધિ કહ્યો છે.	૪૨૯
૨૧૦	અથગુરુવંદન જાણ્યાનુક્રમણિકા.	
૧	ફેટા વંદનાદિ કહીને વાંદણાં દેવાનું કારણ.	૪૩૨
૨	વાંદણાંનાં પાંચ નામ કહ્યાં છે.	૪૩૩
૩	વાંદણાંનાં બાવીશ ધારનાં નામ કહ્યાં છે.	૪૩૪
૪	પહેલું વાંદણાંના પાંચ નામનું ધાર કહ્યું છે.	૪૩૬

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
५	बीजुं वंदन कर्म उपर द्रव्य जावथी पांच दृष्टांतनुं छार.....	४३६
६	त्रीजुं पासठादिक पांच श्रवंदनिकनां नामनुं छार.	४३७
७	चोथुं आचार्यादिक पांच वांदवा योग्य ठे, तेना नामनुं छार.	४४१
८	पांचमुं चार जण पासें वांदणां न देवराववां, तेनुं छार.	४४४
९	ठहुं चार जण पासें प्रायः वांदणां देवराववां, तेनुं छार.	४४४
१०	सातमुं पांच स्थानकें वादणां न देवां, तेनुं छार.	४४४
११	आठमुं चार स्थानकें वांदणां देवानुं छार.	४४५
१२	नवमुं आठ कारणें वांदणां देवां, तेनुं छार.	४४५
१३	दशमुं वांदणां देतां पच्चीश आवश्यक सचवाय, तेनुं छार.	४४६
१४	अगीयारमुं मुहपत्तिनी पच्चीश पडिलेहणानुं छार.	४४७
१५	बारमुं शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानुं छार.	४४९
१६	तेरमुं वांदणामां बन्दीश दोष त्यागवा तेना नामनुं छार.	४५१
१७	चौदमुं वांदणां देतां ठ गुण उपजे, तेना नामनुं छार.	४५५
१८	पन्नरमुं वांदणांमां गुरुनी स्थापना केम करवी? तत्स्वरूप छार.	४५५
१९	शोलमुं बे प्रकारना श्रवग्रहनुं छार.....	४५७
२०	सत्तरमुं वांदणांना सूत्रांना श्रद्धरनी संख्यानुं छार तथा श्रद्धारमुं पदनी संख्यानुं छार. ए बे छार, साथें कहां ठे.....	४५७
२१	उगणीशमुं वांदणांना दायकनां ठ स्थानकोनुं छार.	४५९
२२	वीशमुं वांदणांनां ठ स्थानकमां ठ गुरुवचन होय तेनुं छार.	४६०
२३	एकवीशमुं तेत्रीश आशातना न लगाडवी, तेनां नामोनुं छार.	४६०
२४	बावीशमुं प्रजातें श्रने सांजे ए बे वंदनक विधिनुं छार.	४६४
१११	॥ तृतीय पञ्चस्काण जाण्यस्यानुक्रमणिका ॥	
१	पञ्चस्काणना मूल नवछारनां नाम तथा ए शब्दनो अर्थ.	४६७
२	पहेलुं उत्तर गुण पञ्चस्काणना दश जेदनुं छार.	४६७
३	बीजुं पञ्चस्काण करवाना पाठरूप चार प्रकारना विधिनुं छार.	४७२
४	त्रीजुं चार प्रकारना आहारना स्वरूपनुं छार.	४७७
५	चोथुं नवकारसी प्रमुखना आगारोनी संख्या यथार्थ.	४७९
६	पांचमुं ठ ज्ञद्य तथा चार अज्ञद्य मल्ली दश विगडनुं छार,	

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
	જેદ પ્રતિજેદ સહિત એમાં નિવિયાતાદિકનાં સ્વરૂપ કહેલાં છે. ૪૯૨	
૭	ઢઠું ઢ જદ્ય વિગયના ત્રીશ નીવિયાતા કરાય છે તેનું દ્વાર. એમાં નિવિયાતાનો અધિકાર સવિસ્તર વર્ણવેલો છે. ૪૯૪	
૮	સાતમું પચ્ચસ્કાણના મૂલ્યગુણ ઉત્તર ગુણરૂપ બે જાંગા તથા ઊગણ પચ્ચાસ આદિક બીજા પણ જાંગા કહેવાનું દ્વાર. ૫૦૨	
૯	આઠમું પચ્ચસ્કાણ ઢ શુદ્ધિયે સફલ થાય, તેના નામનું દ્વાર. ૫૦૭	
૧૦	નવમું પચ્ચસ્કાણનું ફલ શ્લોક તથા પરલોક આશ્રયી બે પ્રકારે થાય, તેનું દૃષ્ટાંત સહિત કથનનું દ્વાર. ૫૦૯	

॥ ચૈત્યવંદન બાવીશની અનુક્રમણિકા. ॥

૧	વિમલકેવલ જ્ઞાનકમલા, સિદ્ધાચલજીનું. ૫૧૩	
૨	શ્રીશત્રુંજય સિદ્ધદેવ, સિદ્ધાચલજીનું. ૫૧૩	
૩	આજ દેવ અરિહંત નમું, પંચતીર્થી ચૈત્યવંદન. ૫૧૩	
૪	પદ્મપ્રજ્ઞ ને વાસુપૂજ્ય દોય રાતા કહીયે. ચોવીશ જિનવર્ણનું. ૫૧૩	
૫	પ્રથમ તીર્થંકર તણા હૂઆ, ચોવીશ જિન સમકિત જવગણતીનું. ૫૧૪	
૬	ગણધર ચોરાશી કહ્યા, ચૌદશે વાવન ગણધરનું. ૫૧૪	
૭	બાર ગુણ અરિહંત દેવ, પંચ પરમેષ્ઠીનું. ૫૧૪	
૮	શ્રી સીમંધર વીતરાગ, સીમંધર જિનનું. ૫૧૪	
૯	સીમંધર પરમાત્મા, સીમંધર જિનનું. ૫૧૫	
૧૦	શ્રી સીમંધર જગધણી, સીમંધર જિનનું. ૫૧૫	
૧૧	પહેલે પદ અરિહંત નમું, વીશસ્થાનકતપનું. ૫૧૫	
૧૨	ચોવીશ પંદર પીસ્તાલીશનું, વીશસ્થાનકના કાઝસ્સગનું. ... ૫૧૬	
૧૩	રોહિણી તપ આરાધીયે, રોહિણીતપનું. ૫૧૬	
૧૪	સીમંધર પ્રમુખ નમું, વિચરતા જિનનું, ૫૧૬	
૧૫	હુવિધ ધર્મ જિણે ઉપદિશ્યો, બીજતિથિનું. ૫૧૭	
૧૬	ત્રિગઢે બેઠા વીરજિન, જ્ઞાનપંચમીનું. ... ૫૧૭	
૧૭	માહાશુદિ આઠમને દિને, અષ્ટમીનું. ૫૧૭	
૧૮	શાસન નાયક વીરજી, એકાદશીનું. ૫૧૮	

અનુક્રમણિકા.

૯

અનુક્રમાંક.	ગ્રંથોનાં નામ.	પૃષ્ઠાંક.
૧૯	શાંતિ નમિ મહ્ત્વી મેષ ઢે, ચોવીશ તીર્થકરની રાશિનું.	૫૧૮
૨૦	પરમેશ્વર પરમાત્મા, પરમાત્માજીનું.	૫૧૯
૨૧	નિજરૂપે જિનનાથ કે, જિનપૂજાનું.	૫૧૯
૨૨	અરિહંત નમો જગવંત નમો, ચંદકેવલીના રાસમાંથી.	૫૧૯

॥ અથ ઢંદાદિકોની અનુક્રમણિકા ॥

૧	સેવો પાસ સંસ્વેસરો મન્નશુરું, શંસ્વેશ્વરજીનો.	૫૧૯
૨	કલ્યાણકેલ્લિસદનાય નમો નમસ્તે, પાર્શ્વજિનસ્તોત્ર.	૫૨૦
૩	સેવો વીરને ચિત્તમાં નિત્ય ધારો, શ્રીમહાવીરજીનો.	૫૨૦
૪	વીરજિનેસર કેરો શિષ્ય, ગૌતમાદ્યક ઢંદ....	૫૨૨
૫	વાંઢિત પૂરે વિવિધ પરેં, નવકારનો ઢંદ.	૫૨૨
૬	આદિનાથ આદેં જિનવર વંદી, શોભ સતીનો ઢંદ.....	૫૨૪
૭	સિદ્ધાર્થ ચૂપતિ સોહે, એ પ્રજાતેં કહેવાનાં ચાર મંગલ.	૫૨૫
૮	શિવં શુરુબુરું પરં વિશ્વનાથં, વીતરાગાદ્યક.	૫૨૬

॥ અથ સ્તુતિયોની કનુક્રમણિકા ॥

૧	સીમંધર જિનવર સુલ્લકર સાહેબ દેવ. શ્રીસીમંધરજિનની.	૫૨૬
૨	શ્રીસીમંધર દેવ સુહંકર.	૫૨૬
૩	આદિજિનવર રાયા, જાસ સોલ્લકાયા, આદિજિનની..	૫૨૭
૪	રૂષજ્ઞ ચંડ્રાનન વંદન કીજેં, શાશ્વતા જિનની.	૫૨૭
૫	જિનશાસન વંઢિત, પૂરણ દેવ રસાલ, સિદ્ધચક્રજીની.	૫૨૮
૬	અરિહંત નમો વલી સિદ્ધ નમો, સિદ્ધચક્રજીની.....	૫૨૮
૭	દિન સકલ મનોહર બીજ દિવસ સુવિશેષ, બીજતિથિની.	૫૨૮
૮	શ્રાવણ શુદિ દિન પંચમી એ. પંચમીની.	૫૨૯
૯	મંગલ આઠ કરી જસ આગલ, અષ્ટમીની.	૫૨૯
૧૦	એકાદશી અતિ રૂઝડી ગોવિંદ પૂઢે નેમ, એકાદશીની.	૫૩૦
૧૧	પૂઢે ગૌતમ વીર જિણંદા, વીશ સ્થાનકના તપની.	૫૩૦
૧૨	સત્તરજેદી જિનપૂજા રચીને, પર્યૂષણની.....	૫૩૧
૧૩	નક્ષત્ર રોહિણી જે દિન આવે, રોહિણી તપની.	૫૩૧

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
	॥ अथ स्तवनोना समुदायनी अनुक्रमणिका ॥	
१	पुष्कलवद् विजयें जयो रे, सीमंधरजिननुं.	५३२
२	सुणो चंदाजी सीमंधर परमात्म पासैं जाजो, सीमंधरजिननुं.	५३२
३	शत्रुंजे कृषज समोसखा, तीर्थमालानुं.	५३३
४	आंखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीगो रे, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
५	विमलाचल नित्य वंदीयें, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
६	सिद्धगिरि ध्यावो नविका, सिद्धाचलजीनुं.	५३४
७	समेत शिखर जिन वंदियें, समेतशिखरजीनुं.	५३५
८	जइ पूजो लाल समेतशिखर गिरि उपर. समेतशिखरजीनुं.	५३५
९	राजुल उज्जी माखिये, जंये जोडी हाथ, नेमनाथजीनुं.	५३६
१०	चउ अछ दस दोय वंदीयें जी, अष्टापदजीनुं	५३६
११	आदिजिणेंसर पूजतां दुःख मेटो रे, आबुजीनुं.	५३७
१२	आवो आवोने राज, श्रीअर्बुदगिरि जइयें, अर्बुदगिरिनुं.	५३८
१३	श्रीराणकपुर रक्षियामणुं रे लाल, राणकपुरजीनुं.	५३८
१४	समरि शारदा माय, सिद्धचक्रजीनुं स्तवन.	५३९
१५	साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी, संजवजिननुं.	५३९
१६	सहजानंदी शीतल सुखजोगी तो, शंखेश्वरजीनुं.	५४०
१७	अंतरजामी सुण अलबेसर, शंखेश्वरजीनुं.	५४१
१८	सजनी मोरी, पासजिणेंसर पूजो रे, श्रीपार्श्वनाथजीनुं.	५४१
१९	जय जिनवर जग हितकारी रे, दीवालीनुं.	५४२
२०	सेवधी संचउ घेरियां अलबेले सांइ, श्रीवीर जन्मकुंलीनुं.	५४२
२१	सिद्धनी शोजा रे शी कहुं, सिद्ध जगवाननुं.	५४३
२२	गिरुआ रे गुण तुम तणा, महावीर स्वामीनुं.	५४३
२३	सांजल रे तुं प्राणीया, समकितनुं स्तवन सात ढालनुं.	५४४
२४	सकल सिद्धि दायक सदा, आराधनानुं पुण्यप्रकाशनं स्तवन.	५४७
२५	सुतसिद्धारथ चूपनो रे, ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ठ ढालनुं.	५५३
२६	आदिजिणंद अरिहंतजी प्रभु अमने रे, आदिजिननुं,	५५७
२७	अवसर पामीने रे कीजें नव आंबीलनी उल्ली, सिद्धचक्रजीनुं.	५५८

अनुक्रमांक.	ग्रंथोनां नाम.	पृष्ठांक.
१७	सुविधिनाथनी पूजा सार, सुविधिजिन पूजानुं स्तवन.	५५७
१८	तीरथ अष्टापद नित्य नमियें, अष्टापदजीनुं.	५५८
२०	श्रावण वरसे रे स्वामी, श्रीनेमराजुलनुं चोमासुं,	५६०
२१	एक वार वञ्चदेश श्रावजो जिणंदजी, समवसरणनुं.	५६०
२२	मनहुं ते महारुं मोकळे, महारा वालाजी रे, सीमंधरजिननुं.	५६१
२३	काया पामी अति कूडी, युगमंधरजिननुं.	५६२
२४	जशने रहेजो महारा वालाजी रे, नेमिजिननुं.	५६२
२५	धन धन रे दीवाली मारे आजनी रे, जिनप्रभुनी आंगीना दर्शनुं.	५६३
२६	प्रणमी शारद माय शासन वीर सुहंकरु जी, बीज तिथिनुं स्तवन.	५६३
२७	पंचमी तप तमें करो रे प्राणी, पंचमीनुं.	५६४
२८	हारे महारे ठामधर्मना साडा पचवीश देश जो, अष्टमीनुं.	५६४
२९	जगपतिनायक नेमिजिणंद, एकादशीनुं चार ढालनुं.	५६६
४०	मारगदेशक मोहनो रे, दीवालीनुं.	५६८
४१	जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति, सिद्धचक्रजीनुं चार ढालनुं.	५६८
४२	हारे महारे वासुपूज्यनो नंदन मधवा नाम जो, रोहिणीतपनुं.	५७१
४३	पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी, आदिजिनविनति.	५७४
४४	श्रीगौतमस्वामीनो रास.	५७६
४५	रमती जमती अमुन साहेली, दीवालीनुं.	५७१
४६	माता त्रिशला नंद कुमार जगतनो दीवो रे, आमलक्रीडानुं.	५७१
४७	सुणो सखि सज्जन नां विसरे, नेमनाथजीनुं.	५७२
४८	शामलीया लाल तोरणथी रथ फेख्यो कारण कहोने, नेमिजिननुं.	५७३
४९	आवो गिरि सिद्धाचल जश्यें, सिद्धाचलजीनुं.	५७३
५०	श्रीसिद्धाचलमंरुण स्वामी रे, सिद्धाचलजीनुं.	५७४

॥ अथ सद्याउनी अनुक्रमणिका ॥

१	जनकसुता हुं नाम धराबुं, सीताजीनी.	५७५
२	समरी श्रुत देवी शारदा, आंबिल तपमां आहार खेवाना विधिनी.	५७५
३	चेतन अब कनु चेतीयें, चेतन शिखामणनी.	५७६
४	हो सुण आतमा मत पड मोहपिंजरमांहे. आत्मबोधनी.	५७६

५ सांजल सयणां साची सुणावुं, सांजल सयणानी.	५८७
६ जोबनीयांनी मोजां फोजां जाय नगरां देती रे, जोबन अधिरनी.	५८७
७ निंदा म करजो कोशनी पारकी रे, निंदावारकनी.	५८७
८ धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतीयुं रे, धोबीडानी.	५८८
९ ढंढणरुषिजीने वंदना हुं वारी छाल, ढंढणरुषिनी.	५८८
१० सिरिजंबू रे, विनयजक्ति शिरनामीने, मुहपत्तिना बोलनी.	५८९
११ काया रे वाडी कारमी सीचंता शूके, काया उपरनी.	५९०
१२ नरजव नयर सोहामणुं वणकारा रे, वणकारानी.	५९०
१३ सुण सोदागर बे दिलकी बात हमारी, सोदागरनी.	५९१
१४ आपखजावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां, आपखजावनी.	५९१
१५ शोल सतीनां छीजें नाम. शोल सतीयोनी.	५९२
१६ आतमरामें रे मुनि रमे, आतमशिकानी.	५९२
१७ अरिहंत पहेले स्थानक गणीयें, वीश ध्यानकना तपनी.	५९२
१८ ए तो नारी रे बारी ठे दुर्गति तणी, शीयलनी.	५९३
१९ जय जय आरती शांति तुमारी, शांतिजिन आरती.	५९४
२० अप्सरा करती आरती, जिनआगें ॥ आदिजिन आरति.	५९४
२१ जल जरी संपुटपत्रमां, श्रीजिन नव अंगपूजाना दोहा.	५९५
२२ आरती कीजें पास कुमरकी, श्रीपार्श्वनाथनी आरती.	५९५
२३ चारो मंगल चार आज महारे. ए चारो मंगल चार.	५९६
२४ सिद्धारथसुत वंदियें, पांचकारणनुं स्तवन, विनयविजयजीकृत.	५९६
२५ श्रीशुजगुरुचरणे, सामायिकना बत्रीशदोषनी सधाय.	६००

॥ अथ संधिसूत्राणि ॥

॥ सिद्धो वर्णसमाम्नायः। तत्र चतुर्दशादौ स्वराः। दश समानाः। तेषां द्वौ द्वावन्योन्यस्य सवर्णौ। पूर्वोद्वस्वः। परो दीर्घः। स्वरोऽवर्णवर्जोनामी। एकारा दीनि संध्यक्षराणि। कादीनि व्यंजनानि। ते वर्गाः पंच पंच। वर्गाणां प्रथम द्वितीयौ शषसाश्च घोषाः। घोषवन्तोऽन्ये। अनुनासिका उन्नयनमाः। अन्त स्था यरलवाः। ऊष्माणाः शषसहाः। अः इति विसर्जनीयः। अं इत्यनुस्वारः। पूर्वपरयोरर्थोपलब्धौ पदम्। अस्वरं व्यंजनम्। परं वर्णं नयेत्। अनतिक्रमयन् विश्लेषयेत्। लोकोपचाराद्ब्रह्मसिद्धिः। इति संधिसूत्रेषु प्रथमश्चरणः॥१॥

॥ श्रीगोडीपार्श्वनाथाय नमः ॥

॥ अथ ॥

श्रीपंचप्रतिक्रमणादिसूत्राणि सार्थानि प्रारंभः

॥ तत्र ॥

॥ प्रथमं नवकारमांगलिकरूपम् ॥

॥ नमो अरिहंताणं ॥ १ ॥ नमो सिद्धाणं ॥ २ ॥ नमो
आयरियाणं ॥ ३ ॥ नमो उववायाणं ॥ ४ ॥ नमो
लोए सब सादूणं ॥ ५ ॥ एसो पंच नमुक्कारो ॥ ६ ॥
सबपावप्पणासणो ॥ ७ ॥ मंगलाणं च सबोसिं ॥ ८ ॥
पढमं हवइ मंगलं ॥ ९ ॥ इति नमस्काराः ॥ १ ॥

अर्थः—हवे प्रथम सर्वमांगलिकनुं मूल, श्रीजिनशासननो सार, अगी
यार अंग अने चौद पूर्वनो उद्धार, सदैव शाश्वत एवो श्रीपंच परमेष्ठिने नम
स्काररूप महामंत्र श्रीनवकार ठे, तेनो प्रारंभ करीयें ठैयें. त्यां प्रथम श्री
अरिहंतपदनुं मंगल वर्णवीयें ठैयें. (नमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहङ्गथः
एटले (अरि के०) रागादिक वैरी प्रत्ये (हंताणं के०) हणनार एवा बा
रगुणें करी सहित समवसरणने विषे बिराजमान विहरमान तीर्थकर जे श्री
अरिहंत, ते प्रत्ये (नमो के०) नमस्कार थाउं. एनो सविस्तर अर्थ कहे ठे.
इहां नमः ए नैपातिक पद ठे. ते ड्रव्य तथा जावना संकोचने अर्थे ठे.
हहेलुं ठे के “नेवाइयं पयं दवं जावसंकोयण पयडो” माटे नमः ए पद
वडे कर, चरण अने मस्तकें करी सुप्रणिधानरूप नमस्कार थाउं. एटले
कर, शिर अने पादादिकनुं जे हलन चलन, ते ड्रव्यसंकोच जाणवो. अने
विशुद्ध मननो नियोग ते जावसंकोच जाणवो. एटले ड्रव्य अने जावथी
नमस्कार थाउं, एम कहुं. एवो नमस्कार कोने थाउं? तो के अरिहंता
दिक प्रभुजने नमस्कार थाउं. अहिंयां जूदा जूदा त्रण पाठ ठे. एक ए

મો અરહંતાણં, બીજો ણમો અરિહંતાણં, ત્રીજો ણમો અરુહંતાણં, એ ત્રણે પાઠના જિન્ન જિન્ન અર્થો કહે છે.

પ્રથમ (ણમો અરહંતાણં કે) નમોઽર્હંત્યઃ જે અતિશય પૂજાને અર્હંતિ એટલે યોગ્ય છે તે અરહંત કહિયેં. અર્થાત્ અમરવરનિર્મિત એવા અશોકાદિ આઠ મહાપ્રાતિહાર્યરૂપ પૂજાને જે યોગ્ય છે, તેને અરહંત કહિયેં. એ વિષે આયુ વચન છે:—“અરહંતિ વંદણ નમં, સણાઙ્ અરહંતિ પૂઅસક્કારં ॥ સિઙ્ગિ મણં ચ અરહા, અરહંતા તેણ વુંચંતિ ॥૧॥” એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉં.

તથા અરિહનનાત્ અરહંત એટલે સંસારરૂપ ગહનવનને વિષે અનેક ડુઃખોને પમાડનાર એવા મોહાદિક શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહીયેં. તથા રજોહનનાત્ અરહંત એટલે જેમ વાદલાં, સૂર્યમંડલને ઢાંકી મૂકે છે, તેમ આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણને ઢાંકી મૂકે, એવાં ચાર ઘાતિકર્મરૂપ રજ, તદ્દૂપ શત્રુને હણવાથકી અરહંત કહિયેં. તથા રહસ્યાનાવાત્ અરહંત એટલે દૂર થયું છે નિરવશેષ જ્ઞાનાવરણાદિ કર્મનું પારતંત્ર્ય જેને વિષે અને ન હણાય એવું અદ્ભુત કેવલ જ્ઞાન અને દર્શન, તેણે કરી નિરંતર પ્રત્યક્ષપણે કરી જાણનારા એવા જગવાનને રહસ્યનો અજાવ છે એટલે જેનાથી કાંઈ ઠાનું નથી માટે અરહંત કહિયેં, આ અરહંત પદના ત્રણે અર્થ, પૃષોદરાદિની પેઠે સિદ્ધ થાય છે. એ માટે તેડને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કે) અવિદ્યમાન છે (રહ કે) એકાંતરૂપ દેશ અને (અંત કે) મધ્યજાગ ગિરિ ગુફાદિકનો જેને એટલે સમસ્ત વસ્તુસમૂહગ તપ્રજ્ઞપણાને અજાવેં કરી અરહોંતર કહીયેં, અર્થાત્ સર્વવિદિતપણું છે જેને એવા અરહોંતર જગવાન તેડને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા (અ કે) અવિદ્યમાન છે એટલે નથી (રહ કે) રથ જે સ્થંદન તે સકલ પરિગ્રહ ઉપલક્ષણચૂત જેને અને (અંત કે) વિનાશ એટલે વિનાશના કરનારા જે જરાદિ ઉપલક્ષણચૂત તે જેમને અવિદ્યમાન છે માટે અરહંત એટલે અરથાંત કહિયેં, એવા અરહંત પ્રજુડને નમસ્કાર થાઉં.

અથવા અરહ્યંત્યઃ એટલે પ્રકૃષ્ઠ રાગાદિહેતુચૂત એવા મનોહ અને અમનોહ જે વિષય તેના સંપર્કથકી પણ વીતરાગાદિક જે પોતાનો સ્વસ્વજાવ છે, તેને ઠાંકતા નથી, તેમાટે અરહંત કહિયેં. એવા અરહંત પ્રજુડને નમસ્કાર થાઉં. યતઃ “થુઙ્ગ વંદણ મરહંતા, અમરિંદ નરિંદ પૂઅમરહંતા ॥

सासय सुहमरहंता, अरहंता हुंतु मे सरणं ॥१॥” ए प्रथम पाठनो अर्थ थयो.

हवे (णमो अरिहंताणं के०) नमोऽरिहृद्भ्यः ए बीजा पाठनो अर्थ करे ठे. त्यां (अरि के०) आठ कर्मरूप शत्रुने (हंताणं के०) हणनारा एवा श्रीअरिहंतप्रत्ये नमस्कार थाउं. ए विषे आबुं वाक्य ठे “अच्छविहं पिअ कम्मं, अरिभूयं होइ सयलजीवाणं ॥ तं कम्ममरिहंता, अरिहंता तेण बुद्धंति ॥ १ ॥ ” ए गाथानो जावार्थः—आठ प्रकारनां जे कर्म ठे, ते सर्व जीवोने अरिभूत एटले वैरीरूप ठे, एवा कर्मरूप वैरीने हणनार ठे, माटे अरिहंत कहेवाय ठे. ते प्रत्ये नमस्कार थाउं.

तथा अरिहंतना सहायथी मोक्षरूप नगरने पमाय ठे. माटे सार्थवा हनी उपमा, तथा एमना आश्रयथकी जवसमुद्रनो पार पमाय ठे, माटे निर्यामकनी उपमा, तथा प्राण, भूत, जीव अने सत्त्व, ए चार प्रकारना जीवोने मा हण मा हण एवो शब्द कहे, माटे सर्व जीवो उपर कृपा ठे, तेथी निर्वाणरूप वनप्रत्ये पहुँचाडे ठे, माटे महागोपनी उपमा. ए व्रण उपमा सार्थक ठे. ते श्री अरिहंतने ज ठाजे ठे. एवा श्रीअरिहंतने ए सर्व जीवलोकने विषे लोयुत्तमजावें करी तेमज नमस्कार थाउं.

तथा राग, द्वेष, परिसह, उपसर्ग, एटलाने जे नमावे एटले पांचे इंद्रियना त्रेवीश विषय, चार कषाय, बावीश परिसह तथा आत्मोद्धित अने परकृत एवी बे प्रकारनी वेदना अने अनुलोम तथा प्रतिलोम, एवा बे प्रकारना उपसर्ग. इत्यादिक शत्रुने हणनार तेमाटे अरिहंत कहिये. ते प्रत्ये नमस्कार थाउं. एवा अरिहंतने मन, वचन अने कायाना एकाग्रतापणे नमस्कार करतो थको जीव, जवना सहस्रोथकी मूकाय, जाव सहित नमस्कार करतो थको बोधिना लाजने पामे. ए बीजा पाठनो अर्थ थयो.

हवे (णमो अरुहंताणं के०) नमोऽरुहृद्भ्यः ए त्रीजा पदनो अर्थ कहे ठे. तिहां अरुहृद्भ्यः अहीं (रुद् बीजतंतुसंताने) ए धातुनुं रुद् पद ठे एटले हीणकर्मबीजपणाथकी जेमने फरी संसारमध्ये (रुहंत के०) उपजवुं (अ के०) नथी एटले अरुहंत कहिये. अर्थात् बीजनुं विस्तारपणुं नथी. हवे कोइ पण जव करवो नथी माटे अरुहंत कहिये, उक्तं च “ दग्धे बीजे यथात्यंतं, प्रादुर्भवति नांकुरः ॥ कर्मबीजे तथा दग्धे, न रोहति जवांकुरः ॥ १ ॥ ” अर्थः—जेम कोइ बीज ठे, ते अत्यंतपणे अग्नि

यें करी बह्युं होय, तेने बाव्यां थकां तेनो अंकुरो प्रगट न थाय, तेम अहीयां पण कर्मरूप बीजें करी फरी संसारमध्ये अवताररूप अंकुरो उगे ठे, ते कर्मरूप बीजने बाव्याथकी संसाररूप अंकुरो प्रगट न थाय, नवा जव न करे. माटे अरुहंत कहियें. एवा अरुहंतने नमस्कार थाज.

एवा लक्षणोवाला जगवानने नमस्कार करवानो हेतु शुं? त्यां कहे ठे. महाजयंकर जे आ जवरूप गहनवन, तेने विषे त्रमण करवाने बीक पामे ला एवा जीवोने अनुपम आनंदरूप जे परमपद तद्रूप जे नगर, तेना मार्गने देखाडवापणानुं परमोपकारीपणुं ठे जेने विषे तेमाटे तेने नमस्कार करवो योग्यज ठे. अहीयां नमः शब्दना योग्यी व्याकरणरीतिथी चतुर्थी विज्ञप्ति जोश्यें, ते ठेकाणें जे षष्ठी ठे ते प्राकृतसूत्रथकी प्राकृतशैलीना वश थकी ठे, तेमां षष्ठीनुं बहुवचन ठे, ते अष्टैतव्यवहेदें करी अर्हद्बहुत्वना ख्यापनने माटे ठे. तथा विषय बहु पणायें करीने नमस्कार करनारने फला तिशय ज्ञापनने माटे ठे, ए श्रीअरिहंतने चंद्रमंरुलनी पेरें श्वेतवर्णें ध्यायियें. ए जावमंगल करतां पंच परमेष्ठिपदमां प्रथम अरिहंत पदनुं मंगल वर्णव्युं॥ ए पहेली संपदा एक पदनी थइ. संपदा एटले ज्यां अर्थसमाप्तिनो अधिकार होय, ते संपदा जाणवी. तथा ज्यां विशामो लश्यें, ते विशामाना स्था नकने संपदा कहियें. एम सर्वत्र जाणवुं ॥ १ ॥

हवे बीजुं सिद्धपदनुं मंगल वर्णवे ठे. (एमोसिद्धाणं के०) नमः सिद्धेभ्यः अहीयां (सित् के०) बद्ध एटले चिरकालनो बांधेलो एवो जे अष्टकर्मरूप काष्ठनो जारो, तेने जाज्वलमान शुक्लध्यानरूप अग्नियें करी जेणें (ध्मातं के०) धम्यो ठे बाव्यो ठे जस्म कीधो ठे, तेने निरुक्तिना विधि प्रमाणें सिद्ध कहियें. एवा सर्व सिद्धने महारो (एमो के०) नमस्कार होजो, अथवा विधु धातु, गतिने अर्थें ठे, एवचनथी अपुनरावृत्तियें एटले पावुं न अवाय एवी रीतें मोक्षनगरी प्रत्यें गया, ते सिद्ध कहे वाय, अथवा निष्ठितार्थ थया, ते सिद्ध, अथवा शिक्षा करनार शास्त्रकथक थया, ते सिद्ध अथवा शासनने प्रवर्त्तावनार थईने सिद्धरूप मांगल्यपणा प्रत्यें अनुजव्या, ते सिद्ध कहियें. अथवा नित्य अपर्यवसित अनंत स्थितिने पामवापणाथकी सिद्ध कहियें. अथवा जेनाथी गुणोनुं समूहपणुं जव्य जीवोने जपलब्ध थाय ठे माटे सिद्ध कहियें, ए विषे आ वचन प्र

માણ છે, “ધ્માતં સિતં યેન પુરાણકર્મ્મ, યોવા ગતો નિર્વૃત્તિસૌધમૂર્ધ્નિ ॥ શ્લોકો તોઽનુશાસ્તા પરિનિષ્ઠિતાર્થો, યઃસોઽસ્તુ સિદ્ધઃ કૃતમંગલો મે ॥૧॥ ” એ શ્લોકો કર્માં ઉપર જેટલાં સિદ્ધનાં લક્ષણો કહ્યાં, તેટલાંનો સમુચ્ચય, વર્ણનરૂપે છે.

એ સિદ્ધ પરમાત્માને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. એ વિનાશ રહિત એવો અનંત ચતુષ્ક એટલે જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર તથા વીર્ય, એ ગુણો જેઝને પ્રગટ થયા તે જ્ઞાનદર્શન સુખવીર્યાદિક ગુણ યુક્તપણે કરી સ્વવિષય પ્રમોદપ્રકર્ષ ઉત્પાદન કરી આનંદ ઉત્પાદન કરવાને લીધે જગત્ત્રય જીવોને અત્યંત ઉપકારહેતુપણું છે માટે તે સિદ્ધને નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. એ શ્રીસિદ્ધ જગવાનને ઊગતા સૂર્યની પેરે રક્તવર્ણે ધ્યાયિયે. એવા સિદ્ધને નમસ્કાર કરતાં પંચ પરમેષ્ઠિ મંગલમાં વીજું મંગલ જાણવું. એ વીજું પદ અને વીજી સંપદા થઈ ॥ ૨ ॥

હવે આચાર્યપદનું ત્રીજું મંગલ કહે છે. (એમો આયરિયાણં કે૦) નમ આચાર્યેન્યઃ આ એટલે મર્યાદાયે તદ્વિષય વિનયરૂપે કરી ચર્ચિતે એટલે સેવિયે અર્થાત્ જિનશાસનના અર્થની ઉપદેશકતાયે કરીને, તે ઉપદેશકતાની આકાંક્ષા કરનારા જીવો જેને સેવે છે, તેને આચાર્ય કહીયે. તેને (એમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. ઉક્તં ચ “ સુત્તઢ વિઝલસ્કણ, જુત્તો ગઢ્ઢસ્સ મેઢિ જૂઝઞ ॥ ગણતત્તિ વિપ્પમુક્કો, અઢં વાણ્ઞ આયરિઝ ॥ ૧ ॥

અથવા જ્ઞાનાચારાદિક પાંચ પ્રકારનો આચાર, અથવા આ એટલે મર્યાદાયે ચાર એટલે વિહાર તે આચાર એવા આચારને પાલવામાં પોતે સાધુ એટલે જલ્લા ચતુર છે તથા પ્રકર્ષે કરી વીજાને તે આચાર પલાવવાનો ઉપદેશ કહેવાયકી તથા ઉત્કૃષ્ટપણે વીજા સાધુ પ્રમુખને તે આચાર દેખાડવાયકી આચાર્ય કહીયે. ઉક્તં ચ ॥ “ પંચવિહં આયારં, આયરમાણા તહા પયાસંતા ॥ આયારં દંસંતા, આયરિયા તેણ વુચ્છંતિ ॥ ૧ ॥ ”

અથવા (આ કે૦) ઈષત્ એટલે અપરિપૂર્ણ જે (ચાર કે૦) હેરિક એટલે શિષ્ય તે આચાર તે ચારકલ્પ કહીયે. એટલે યુક્તાયુક્ત વિજાગ નિરૂપણ કરવામાં અનિપુણ એવા વિનેય જે શિષ્ય તેને વિષે (સાધુ કે૦) જલ્લા યથાર્થ શાસ્ત્રાર્થ ઉપદેશકપણે કરીને તે આચાર્ય કહેવાય છે.

એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. આચારનો ઉપદેશ કરવાયકી પરોપકારીપણું જેમને પ્રાપ્ત થયું છે તથા ઢત્રીશ ઢત્રીશી

ગુણે કરી સુશોજિત, યુગપ્રધાન, સર્વજનમનોરંજક, જગજ્ઞીવમાં જીવ્ય જીવને જિનવાણીનો ઉપદેશ આપી પ્રતિબોધિને કોશ્ને સમ્યક્પણું પમાડે છે, કોશ્ને દેશવિરતિપણું પમાડે છે, કોશ્ને સર્વવિરતિપણું પમાડે છે તથા કોશ્નું ઉપદેશ સાંજલીને જડકપરિણામી થાય છે. એવા ઉપકારના કરનાર, શાંત મુદ્રાના ધારક, ક્ષણમાત્ર પણ કષાયેં પ્રસિત ન હોય માર્ટેં તે પ્રજુઝ, નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે.

વહ્લી તે આચાર્ય નિત્યેં પ્રમાદ રહિત થકા અપ્રમત્ત ધર્મના કથક છે. વહ્લી રાજકથા, દેશકથા, સ્ત્રીકથા, જત્તકથા, સમ્યક્ત્વઢિલણીયા અને ઢઠી ચારિત્રઢિલણીયા, એવી વિકથાના વર્જક છે. વહ્લી અમલ અમાયી છે. તથા સારણા, વારણા, ચોયણા, અને પઢિચોયણાદિકેં કરી શિષ્યાદિકને પ્રવચનનો અગ્ન્યાસ કરાવનારા છે અને સાધુજનને ક્રિયા ધરાવતા થકા છે. વહ્લી જેમ સૂર્ય અસ્ત થયાં ગૃહને વિષે ઘટપટાદિક પદાર્થ ન દેખાય, પઢી દીપકથકી સર્વ પદાર્થ દૃષ્ટિગોચર આવે, તેમ આહિંયાં કેવલજ્ઞાન જાસ્કર સમાન શ્રીતીર્થંકરદેવ મુક્તિ ગયા થકાં ત્રણ જીવનના પદાર્થના કથક દીપકસમાન એવા શ્રીઆચાર્ય છે, એવા શ્રીઆચાર્યને જે જીવ્ય પ્રાણી નિરંતર નમસ્કાર કરે, તે પ્રાણી ધન્ય જાણવા, તેમને જીવનો હાય તુરત થાય. વહ્લી તે આચાર્ય પ્રજુઝયેં કૃપા કરીને જે હિતનાં વચન કહ્યાં હોય, તે વચનોને હૃદયથી અણમૂકતો થકો રહે, તે પ્રાણી વિશેષેં શુદ્ધિ સહિત જલો આચારવંત થાય. એ શ્રીઆચાર્યને સુવર્ણવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એવા આચાર્યને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ત્રીજું મંગલ જાણવું ॥ એ ત્રીજું પદ અને ત્રીજી સંપદા થઈ ॥ ૩ ॥

હવે ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મંમલ વર્ણવે છે. (એમો ઉવપ્રાયાણં કે૦) નમ ઉપાધ્યાયેજ્યઃ (ઉપ કે૦) સમીપ રહ્યા તથા આવ્યા એવા જે સાધુ પ્રમુખ તે પ્રત્યેં જે (અપ્રાય કે૦) અધ્યાય એટલે સિદ્ધાંતનું અધ્યયન કરાવે, તથા જેની સમીપેં આવી અધીયતે નામ જણાય છે, તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. તે જણી (એમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં.

અથવા જેના ઉપ સમીપમાં આધિક્રમેન ગમ્યતે એટલે અધિકપણાયેં જવાય છે, અથવા શ્ક સ્મરણે એવા ધાતુના અર્થમાં સ્મરણ કરાય છે. સૂત્રથકી જિ નપ્રવચનનું જેથકી તે ઉપાધ્યાય કહિયેં. એ વિષે આવું પ્રમાણ છે. “ વાર

संगो जिणस्काउ सद्याउ कहिउ बुहेहिं ॥ तं उवइसंति जम्हा, उवद्याया ते ण वुञ्चति ॥ १ ॥ अर्थः—छादशांगी, श्रीवीतरागें अर्थथी जांखी अने गण धरें सूत्रथी गुंथी, तेनो सद्याय करवो. ए रीतें बुध एटखे पंफितें कथुं ते जे कारण माटें ते छादशांगीने उपदेशे, ते कारण माटें ते उपाध्याय कहियें,

अथवा “उत्ति उवउंग करणे, जत्ति ज्ञाणस्स होइ निदेसे ॥ एएण हुंति उज्जा, एसो अन्नोवि पज्जाउ ॥ १ ॥ अर्थः—उकार जे ठे, ते उपयोग करवाने अर्थें ठे, तेथी (उ के०) उव थयो अने उव पढी जज्जो ठे, ते जकार वणें ध्याननो निर्देश कह्यो ठे. एम उ अने ज ए बे अक्षरथकी उवज्जाय पद थाय ठे. ए पर्यायार्थ ठे.

वली पण पर्याय फेर नाम कहे ठे. “उत्ति उवउंगकरणे, पत्ति अ पाव परिवज्जाणे होइ ॥ जत्ति अ जाणस्स कए, उत्ति अ उंसक्रणा कम्मे ॥ १ ॥” अर्थः—उ वर्ण ते उपयोगने अर्थें ठे अने प वर्ण ते पापनुं समस्त प्रकारें वर्जयुं तेने अर्थें ठे, अने ज वर्ण ते ध्यान करवाने अर्थें ठे. पुनः उ वर्ण ते कर्मथकी उंसरवाने अर्थें ठे. ए रीतें चार अक्षर मल्या थकां उपाज्जाउ थाय ठे, ते पण पर्यायांतरें उपाध्यायनुंज नाम जाणवुं.

अथवा उपाधान एटखे उपाधि अथवा सन्निधि ते पासें वसवुं; ते उ पाधियें करीने अथवा उपाधिने विषे आय एटखे लाज ठे श्रुतनो जेउथ की अथवा उपाधि एटखे विशेषणादिकना प्रस्तावथकी शोचन उपाधिनी आय एटखे लाज ठे जेउथी ते उपाध्याय कहियें.

अथवा उपाधि तेज सन्निधि अने आय एटखे इष्टफल एटखे जेने विषे दैवजनितपणे जे आय एटखे इष्टफलो तेहना समूहनुं एक हेतुपणुं ठे, ए हेतुमाटें तेने उपाध्याय कहियें.

अथवा आधि जे मननी पीडा, तेनो आय एटखे लाज तेने आध्याय कहियें. अथवा अधि एटखे टूकी बुद्धि अर्थात् कुबुद्धि तेनो आय एटखे लाज ते अध्याय कहियें. अथवा ध्ये धातु चिंताने अर्थें ठे. ए धातुनो प्रयोग तथा नञूनो अर्थ, कुत्सित एटखे खराब एवो थाय ठे, ए बे मल्ली दुर्ध्यान एवो अर्थ सिद्ध थाय ठे, एने अध्याय पण कहे ठे. ए उपरखा अध्याय अथवा आध्याय तथा ए बन्ने जेउथें करी उपहत एटखे हणायेला ठे, तेने पण उपाध्याय कहियें.

એવા શ્રી ઉપાધ્યાય પચ્ચીશ ગુણે કરી શોજિત, દ્વાદશાંગીના પારંગામિ, દ્વાદશાંગીના ધારક, સૂત્ર અને અર્થના વિસ્તાર કરવાને રસિક, એવા ઉપાધ્યાયને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું? ત્યાં કહે છે. સંપ્રદાયથી શ્રીઆવેલાં જે જિનવચન, તેનું અધ્યાપન એટલે જાણાવવું કરાવે છે, એણે કરી જીવ્ય જીવોની ઉપર ઉપકારીપણું હોવાથી નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. એ શ્રીઉપાધ્યાય જીને નમસ્કાર કરવાથી પંચપરમેષ્ઠિમંગલમાં ઉપાધ્યાયપદનું ચોથું મં ગલ જાણવું. એ ચોથું પદ અને ચોથી સંપદા થઈ ॥ ૪ ॥

હવે સાધુપદનું પાંચમું મંગલ વર્ણવે છે. (અમોલોપસવસાહુણં કે૦) નમો નમઃ લોકે સર્વસાધુજ્યઃ અઢીઢીપ પ્રમાણ લોકમાં હેલા સર્વસાધુને નમસ્કાર થાઉં.

ત્યાં જે જ્ઞાનાદિક શક્તિયેં કરી મોહને સાધે, તેને સાધુ કહિયેં, અથવા સર્વ પ્રાણીમાત્રને વિષે સમપણું ધ્યાવે, તેને નિરુક્તિન્યાયેં કરી સાધુ કહિયેં. એ વિષે શ્રી વચન પ્રમાણ છે:—“નિર્વાણ સાહુ એ જોએ, જમ્હા સાહંતિ સાહુણો ॥ સમાય સવજ્ઞુસુ, તમ્હા તે જાવસાહુણો ॥ ૧ ॥” અર્થ:—નિર્વાણ જે મોહ તેના સાધવાના જે યોગ, તે પ્રત્યે જે કારણ માટે સાધે, તે માટે તે સાધુ કહીયેં. વહી સર્વજ્ઞ તે ચોરાશી લાખ જીવાયોનિ તેથી ઉપના જે જીવ, તે સર્વસાથે સમતાપણું જે ધરે છે. તે કારણમાટે તેને જાવસાધુ કહિયેં. અથવા સંયમના સલાહ જે સત્તર જેદ, તે પ્રત્યે જે ધારે, તે સાધુ કહીયેં. ઉક્તં ચ ॥ “કિં પિઠ્ઠસિ સાહુણં, તવં ચ નિયમં ચ સંયમગુણં વા ॥ તો વંદસિ સાહુણં, એયં મે પુઠ્ઠિત્ત સાહુ ॥ ૧ ॥” અર્થ:—અરે પ્રાણી! સાધુ તે પોતાના ગુણે કરીનેજ સાધુ હોય, તેમાટે તું સાધુજાણી શું देखે છે? એટલે શું તપશ્ચર્યાનો ગુણ देखે છે? અથવા સંયમના ગુણ देखે છે? તે ગુણ देखીને તેવાર પઠી તું શું સાધુપ્રત્યે વાંદીશ? એમ હું તુજને પૂરું હું, માટે સાધુને ગુણેજ સાધુ देखીને વંદના કરવી. ઉક્તં ચ ॥ વિસય સુહનિયત્તાણં, વિસુદ્ધચારિત્તનિયમજુત્તાણં ॥ તચ્ચ ગુણસાહ્યાણં, સાહુણં કિચ્ચુજ્ઞાયણં નમો ॥ ૧ ॥” અર્થ:—સાધુ કેહવા છે? તો કે શબ્દાદિક પાંચ પ્રકારના વિષય તેનાં જે સુખ, તેથી નિવૃત્ત્યા છે, એટલે વેગલા થયા છે. તથા વિશુદ્ધ નિર્મલ ચારિત્ર અને વિવિધ પ્રકારના જે નિયમ, તેણેં કરી યુક્ત છે, વહી (તચ્ચ કે૦) તથા એટલે સાચા જે ગુણ તેના સાધક છે?

कृतकृत्यपणुं आवाने अर्थे एटले मोक्ष पामवानां जे कार्य, तेहिज साधवाने उद्यमवंतपणुं ठे, जेमने एवा साधुजने नमस्कार थाउं.

वली साधु केहवा ठे ? “असहाइ सहायत्तं, करेति मे संजमं करंत स्स ॥ एएणं कारणेणं, णमामि हं सबसाहूणं ॥ १ ॥” अर्थः— जेनो कोइ सखाइयो न होय, तेना साधु सखाइया ठे. एटले जेने कोइनुं सहाय नथी, तेनुं सहाय साधु करे, निःकारणबंधुसमान उपकारी एवा साधु ते (मे के०) मुऊ प्रत्ये अनादिनुं असंयमपणुं टाली संयमपणुं कर्ता ठे. एटले इंद्रियनो निग्रह करावे, इत्यादिक कारणें करी “सबसाहूणं अहं नमामि एटले सर्व साधुप्रत्ये हुं नमस्कार करुं हुं.

अथवा संयमकारी जनोने सहायता धारण रे, तेने साधु कहियें. निरुक्तिथकीज ‘निरुक्तं पदजंजनं’ एटले सामायिकादि विशेषणें सहित एवा समतावंत साधु सर्व, ते अप्रमत्तादिक, पुलाकादिक, जिनकट्टिक, प्रति माकट्टिक, यथालंदकट्टिक, परिहारविशुद्धिकट्टिक, स्थविरकट्टिक, स्थितकट्टिक, स्थितास्थितकट्टिक, तथा कट्टपातीत जेदोवाला प्रत्येकबुद्ध, स्वयंबुद्ध, बुद्धबोधित जेदोवाला अने जारतादिक जेदोवाला अथवा सुखमदुखमादिक विशेषित साधु ते सर्व साधुज जाणवा. अहीयां सर्व गुणवंतने अविशेषें करी नमस्कार करवा पणाना प्रतिपादनने अर्थे सर्व शब्दनुं ग्रहण कखुं ठे. एवी रीतें अर्हत् प्रमुख पदोने विषे पण जाणी लेवुं. अहीयां पाचमा पदने विषे सर्व पदनी पूर्ति करवी, ए माटें पण सर्व पद मेढ्युं ठे, एटले न्यायना सामान्यपणाथकी पांचे पदें सर्व शब्द सूचव्यो.

अथवा सर्व जीवोने हितना करनारा ते सार्व, तेहीज साधु अथवा सार्वशब्दें अर्हर्म्म अंगीकार करनार साधुज जाणवा, पण सार्व शब्दें बौद्धादिकना साधुज ग्रहण करवा नहिं, ते सार्व साधु अथवा सर्व शुज योगोने साधे, ते सार्व साधु, अथवा सार्व एटले अरिहंत ते प्रत्ये साधे, एटले तेजनी आझाना करवाथकी आराधे, प्रतिष्ठापना करे, दुर्नयना निराकरणथकी ते सार्वसाधु कहियें.

अथवा श्रव्य एटले श्रवण करवा योग्य जे वाक्यो, तेने विषे साधु, अथवा सव्य एटले दक्षिण ते पोताने अनुकूल जे कार्य तेने विषे साधु एटले निपुण, ते श्रव्यसाधु कहियें, अथवा सव्यसाधु पण सब शब्दवडे

જાણીલેવા, સર્વ શબ્દનું દેશ તથા સર્વતાને વિષે દર્શન છે માટે અપરિશેષ સર્વથકી ઉપદર્શનને માટે લોક શબ્દ કહ્યો છે.

અહીંયાં લોકશબ્દે મનુષ્યલોક સાર્કઙ્ગ્યદ્વીપસમુદ્રવર્તી, ઝર્ધ્વ નવ શત યોજન પ્રમાણ, અધઃ નીચે સહસ્રયોજન પ્રમાણ તથા વલી કોણેક લબ્ધિવંત સાધુ મેરુચૂલિકા પર્યંત પણ તપસ્યા કરતા થકા હોય. એમ લોકને વિષે જિહાં જિહાં સાધુ હોય, તે સર્વ સાધુને મહારો નમસ્કાર થાઉ.

એ સાધુને નમસ્કાર કરવાનો હેતુ શું ? ત્યાં કહે છે. મોક્ષમાર્ગને વિષે સહાયતા કરનાર હોવાથી ઉપકારીપણાને લીધે નમસ્કાર કરવા યોગ્ય છે. સ્તવના, પ્રશંસા, ગુણવર્ણન કરવા યોગ્ય છે.

જેમ ત્રમર, વૃક્ષના સુગંધી ફૂલ ઉપર બેસે, તેનો થોડો એક પરાગ લેઈ બીજે ફૂલે જાય, એમ અનેક ફૂલે જમી જમીને પોતાના આત્માને સંતુષ્ટ કરે, પણ ફૂલને બાધા ન ઉપજાવે, તેમ સાધુ પણ અનેક ઘર જમી જમીને બહેંતાલીશ દોષ રહિત આહાર શુદ્ધ ગવેષી પોતાનું પિંરુપોષણ કરે. પાંચેંદ્રિયને પોતાને વશ રાખે, પાંચેંદ્રિયના વિષયને ઝીંપે, ષટ્કાયજીવની રક્ષા પોતે કરે, વીજા પાસેં કરાવે, વલી સત્તર જેદ સહિત સંયમને આરાધે, સર્વજીવ ઉપર દયાના પરિણામ રાખે, અઢાર હજાર શીલાંગ રથના ધોરી, અચલ, અરુગ્ગ આચારરૂપ જેનું ચારિત્ર છે, એવા મહંત મુનીશ્વરને જયણાયુક્ત વાંદીને પોતાનું જન્મ પવિત્ર કરીયેં. વલી નવ પ્રકારેં બ્રહ્મચર્યની ગુપ્તિ પાલે, બાર પ્રકારેં તપ કરવાને શૂરા, આત્માર્થી તથા વલી આદેશ, ઉપદેશથકી ન્યારા છે, જેને જનમેલનની ફેહા નથી, વંદન પૂજનની વાંઠા નથી, એવા મુનિનું દર્શન તો જો પુણ્યોન્નમ હોય તો જ પામીયેં, એ શ્રી સાધુને આષાઢના મેઘની પેરેં શ્યામવર્ણેં ધ્યાયિયેં. એ પાંચમા પદરૂપ સાધુમંગલ વચ્ચાણું, એટલે પાંચમા પદની પાંચમી સંપદા થઈ ॥ ૫ ॥ જાવમંગલ અનેક પ્રકારેં છે, તેમાં એ પંચ પરમેષ્ઠીનું પ્રથમ મંગલ જાણવું.

આશંકા:—એ પંચ પરમેષ્ઠીને જે નમસ્કાર કરવો, તે સંકેપેં કરવો, કિંવા વિસ્તારેં કરવો ? તેમાં જો સંકેપેં નમસ્કાર કરાય છે, એમ કહેશો, તો સિદ્ધ અને સાધુને પ્રત્યેં નમસ્કાર કરવો જ યુક્ત છે. કેમ કે ? એ બેહુને નમન કરવાથી અરિહંત, આચાર્ય અને ઉપાધ્યાયનું પણ ગ્રહણ થયું જ, કારણ કે એ અર્હદાદિક ત્રણ જે છે, તે પણ સાધુપણું ઢોડતા નથી, તે માટે.

अने जो तमें कहेशो के विस्तारें नमस्कार कराय ठे ? तो त्पारें कृष्णादिक चोवीशे तीर्थकरोने व्यक्तिसमुच्चारणथकी एटखे जूडुं जूडुं नाम लेइने नमस्कार करवो जोइयें.

समाधानः—अरिहंतने नमस्कार करवाथकी जे फल पामीयें, ते साधुने नमस्कार करवाथकी फल न पामीयें, जेम मनुष्यमात्रने नमस्कार करवाथकी राजादिकना नमस्कारनुं फल न पामीयें, ते माटे विशेषथकी प्रथम श्रीअरिहंतनेज नमस्कार करवो युक्त ठे.

आशंकाः—जे सर्वथी मुख्य होय, तेनुं प्रथम ग्रहण करवुं ए योग्य ठे, तो तमें अहीयां पंच परमेष्ठीने नमस्कार करतां प्रथम श्रीअरिहंतने नमस्कार कीधो, परंतु जो प्रधान न्याय अंगीकार करीयें, तो अहीयां पंच परमेष्ठीमां सर्वथा कृतकृत्यपणे करी सिद्धने प्रधानपणुं ठे माटें सिद्ध मुख्य ठे, तेथी प्रथम सिद्धने नमस्कार करीने पढी अरिहंतादिकने आनुपूर्वीयें नमस्कार करवो युक्त ठे.

समाधानः—सिद्धने पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकी जाणीयें ठेयें. वली अरिहंत, तीर्थ प्रवर्तन करे, उपदेश आपीने घणा जीवोने उपकार करेअने सिद्ध पण श्रीअरिहंतना उपदेशथकीज चारित्र आदरी कर्मरहित थइ सिद्धपणुं पामे, माटें श्रीअरिहंतनेज प्रथम नमस्कार करवो योग्य ठे.

आशंकाः—जो एम उपकारीपणुं चिंतवी नमस्कार करीयें, तो आचार्यादिकने पण प्रथम नमस्कार करवो युक्त थाशे ? केम के कोइ एक समयें एनाथी पण अर्हदादिकनुं जाणपणुं थाय ठे, माटें आचार्यादिक पण म होटा उपकारी ठे, तेथी तेमने प्रथम नमस्कार करवो युक्त ठे ?

समाधानः—आचार्यने उपदेश देवानुं सामर्थ्य, श्रीअरिहंतना उपदेश्याथकीज होय ठे, परंतु आचार्यादिक स्वतंत्रथका उपदेशथकी अर्थज्ञाप कपणुं पडिवज्जता नथी, एटखा माटे अरिहंतज परमार्थें करी सर्व अर्थ ज्ञापक ठे तेथी, प्रथम नमस्कार करवा योग्य ठे. वली आचार्यादिक तो अरिहंतनी पर्षदारूप ठे. माटे आचार्यादिकोने प्रथम नमस्कार करी पढी श्रीअरिहंतने नमस्कार करवो, ए योग्य न कहेवाय, ए विषे आम कहुं ठेः—“पुवाणुपुवि न कमो, नेवय पष्ठाणुपुवि एस जवे ॥ सिद्धाईआ पढमा, वीआ ए साहुणो आइ ॥१॥ ” अरहंता उवएसेणं, सिद्धाणं जंति तेण अरि

હાઈ ॥ એવિ કોઈ પરિસાણ, પણમિત્તા પણમઈ રમ્મોત્તિ ॥ ૨ ॥ ” પૂર્વે જેટલા પ્રશ્ન ઉત્તર કહ્યા, તેનો સંબંધ એ ગાથાનું મધ્યે છે, તેમાટે લોકમાં પણ પર્ષદાને પ્રણામ કરીને પઠી રાજાને કોઈ પ્રણામ ન કરે, તો અહીં આચાર્યાદિક તો સર્વ પર્ષદા રૂપ છે અને શ્રીઅરિહંત તે રાજા રૂપ છે માટે પ્રથમ રાજાને પ્રણામ કહ્યા પઠી પર્ષદાને પ્રણામ કરાય છે. એરીતે શ્રીઅરિહંતને નમસ્કાર કહ્યા પઠી આચાર્યાદિકને નમસ્કાર કરવો યુક્ત છે, એમ સિદ્ધ થયું, એટલે પાંત્રીશ અક્ષરે શ્રીનવકાર પાંચ પદરૂપ મૂલ મંત્ર કહ્યો. હવે આગલે ચાર પદની ચૂલિકામાંહે એ મૂલમંત્રનો પ્રજાવ કહે છે.

(એસોપંચણમુક્કારો કે૦) એષ પંચ નમસ્કારઃ (એસો કે૦) એ જે અરિહંતાદિકસંબંધી (પંચણમુક્કારો કે૦) પાંચ નમસ્કાર છે. એટલે નમસ્કાર પંચક છે, તે કેહવો છે ? તોકે (સવપાવપ્પણાસણો કે૦) સર્વપાપપ્રણાશનઃ (સવપાવ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક સર્વ પાપ તેનો (પ્પણાસણો કે૦) પ્પણાસ એટલે વિનાશનો કરનાર છે. અહીં ઠઠા અને સાતમા, એ બે પદની ઠઠી અને સાતમી, એ બે સંપદા થઈ. વલી તે નમસ્કારપંચક કેહવો છે ? તો કે (મંગલાણંચસવેસિંપદમંહવશ્મંગલં કે૦) મંગલાનાં ચ સર્વેષાં પ્રથમં જવતિ મંગલં એટલે સર્વ મંગલોમાં (પદમં કે૦) પ્રથમ એટલે મુખ્ય, મંગલં કે૦) મંગલ માંગલિક એટલે કલ્યાણકારક (હવશ્ કે૦) છે.

એટલે મંગલ બે પ્રકારનું છે. એક દ્રવ્યમંગલ, તે લૌકિક મંગલ, અને વીજું જાવમંગલ તે લોકોત્તર મંગલ જાણવું. તેમાં દધિ, અક્ષત, કેસર, ચંદન, દૂર્વાદિક, તે લૌકિક મંગલ છે. એ મંગલ અનેકાંતિક તથા અનાત્યંતિક જાણવું. તે પણ એક નામમંગલ, બીજું સ્થાપનામંગલ, અને ત્રીજું દ્રવ્યમંગલ. એ ત્રણ મંગલથી વાંઠિતાર્થ સિદ્ધિ ન થાય. અને એથી વિપરીત એકાંતમંગલ તથા આત્યંતિક મંગલ, તે જાવમંગલ જાણવું. એ મંગલ, વિશેષેં હિંદિ તાર્થસિદ્ધિનું કારક છે, માટે પૂજનીય છે, પ્રધાન છે, તે જપ, તપ તથા નિયમ પ્રમુખજેદ જિન્નપણે કરી અનેક પ્રકારનું છે. તેમાં પણ અતિ ઉત્કૃષ્ટ મંગલ, એ પંચ પરમેષ્ઠિનમસ્કારરૂપ છે, માટે એ વિશેષેં કરી ગ્રહણ કરવું. એથી મોક્ષરૂપ સુખની પ્રાપ્તિ થાય છે. પરમેષ્ઠીને મંગલપણે, લોકોત્તમ પણે, શરણયોગ્યપણે ગ્રહવાય છે. ઉક્તં ચ ॥ અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાદૂ મંગલં, કેવલિપણ્ણત્તો ધમ્મો મંગલં ॥ ઇતિ ॥ એ ચૂલિકાનાં

चार पदमां तेत्रीश अक्षर ठे, आठमा अने नवमा, ए बे पदनी मल्लीने ए कज आठमी संपदा थइ. माटें एमां विश्रामनां स्थानकरूप संपदा आठ ठे अने पद नव ठे, तथा बधा मल्ली लघु अक्षर एकशठ ठे अने गुरु अक्षर सात ठे, सर्व अक्षर अडशठ ठे. इति मंगलम् ॥

हवे ए चूलिकामध्यें केटला एक (हवइ मंगलं) ने स्थानकें (होइ मंगलं) कहीने बत्रीशज अक्षर माने ठे, परंतु एना मूल तेत्रीश अक्षर ठे. यदुक्तं श्रीमहानिशीथसिद्धांते “ तद्देव इक्षारस पय परिष्ठिन्नति आलावग ति त्तीस अक्षर परिमाणं ॥ एसो पंच एमुकारो, सवपावप्पणासणो मंगलाणं च सव्वेसिं, पढमं हवइ मंगलंति चूलं. तेण्णेव कमेण ठठ सत्तमठम दिण्णेषु आयं बिलेहिं अहिज्जिज्जा ” तथा प्रवचनसारोद्धारेऽप्युक्तं “ पंच परमिष्ठिमंते, पण पण सत्त संपया कमसो ॥ पज्जंत सत्तरस्कर, परिमाणा अठमी जणिया ॥ १ ॥ ” गाथा (७ ए मी. यद्यपि हवइ मंगलने स्थानकें होइ मंगलं एवो पाठ कहेवाथकी अर्थविज्ञेद कांइ नथी, तथापि हवइ मंगलं एवोज पाठ कहेवो. केम के नमस्कारावलिकाग्रंथमध्यें कल्लुं ठे के, कोइ कार्यविशेष उपने थके जेवारें चूलिकानुंज ध्यान करियें, तेवारें बत्रीश दलनुं कमल रची एकेको अक्षर, एकेकी पांखडीयें स्थापवो अने तेत्रीशमो अक्षर, मध्यकर्णिकायें स्थापीने ध्यान करवुं. माटें जो होइ मंगलं एवो पाठ कहियें, तो चूलिकामां बत्रीशज अक्षर थाय, ते बत्रीश अक्षरें बत्री श पांखडीज पूराय, तेवारें मध्यनी कर्णिका खाली रही जाय. इत्यादिक अनेक सिद्धांतयुक्ति ठे, ते मध्यस्थपणे विचारवुं.

हवे ए पंच परमेष्ठीने नमस्कार करीने एमना एकशो ने आठ गुणरूप मंत्रनो जाप करियें, ते गुणो आ प्रमाणें ठे:—“ बारस गुण अरिहंता, सिद्धा अठेव सूरि ठत्तीसं ॥ उवद्याया पणवीसं, साहू सगवीस अठसयं ॥ १ ॥ अर्थ:—अरिहंतना बार गुण, सिद्धना आठ गुण, आचार्यना ठत्रीश गुण, उपाध्यायना पच्चीश गुण अने साधुना सत्तावीश गुण, ए सर्व मल्ली (अ ठसयं के०) एकशो ने आठ गुण थाय. ते आवी रीतें:—

तिहां श्रीअरिहंत प्रभुनां आठ प्रातिहार्य, तथा चार मूलातिशय, मल्ली ने बार गुणो जाणवा. तेमध्यें प्रथम आठ प्रातिहार्य कहे ठे.

उक्तं च:—“ किंकिद्धि कुसुमबुद्धि, देवश्रुणि चामरासणां च ॥ जावल्य

જેરિ ઠત્તં, જયતિ જિણ પાહિહેરાઈ ॥૧॥” અર્થ:—જગવંતને સહચારિ હોય માટે પ્રાતિહાર્ય કહીયે, અથવા ઇંડ્રના આદેશકારી જે દેવ, તેનું જે કર્મ, તેને પ્રાતિહાર્ય કહીયે. તે આઠે પ્રાતિહાર્ય, દેવતાનાં કરેલાં જાણવાં. તિહાં પ હેલું ૧ (કિંકિલ્લિ કેળ) અશોકવૃક્ષ, તે જ્યાં શ્રીજગવંત વિચરે, સમોસરે, તિહાં મહાવિસ્તીર્ણ, કુસુમસમૂહલુબ્ધચ્રમરનિકરેં શીતલ, સહાય, મનો હર, વિસ્તીર્ણશાખાવાલો, જગવાનનું જેટલું દેહમાન હોય તેથી વારગુણો, અશોકવૃક્ષ, દેવતા કરે, તેની નીચેં બેસીને ધર્મદેશના જગવાન આપે.

૨ (કુસુમવૃષ્ટિ કેળ) ફૂલની વૃષ્ટિ ઇટલે જલ તથા સ્થલને વિષે ઉત્પન્ન થયેલાં ફૂલો જેવાં કે શ્વેત, રક્ત, પીત, નીલ તથા શ્યામ, એ પાંચ વર્ણોનાં વિકશ્વર સરસ સુગંધમય, નીચી વીટેં અને જંચે મુખેં એવાં સચિત્ત ફૂલો ની વૃષ્ટિ સમવસરણની પૃથિવીને વિષે ચોફેર એક યોજનમધ્યેં ગોઠણ પ્રમાણ દેવતાનું કરે છે, અહીંયાં ફૂલવિષે મતાંતર છે, તે કહે છે:—કોઈ એક તો અચિત્ત ફૂલ કહે છે તથા કોઈ એક તો કિહાં એક ફૂલ ઉપર જાલી બંધ કહે છે. વલી કોઈ એક તો ક્યાં એક ક્યારારૂપ છે. ઇટલે જ્યાં સાધુ, મનુષ્ય અને દેવતા બેસે છે, ત્યાં પુષ્પવૃષ્ટિ નથી અને શેષ ચોફેર સ્થાનક છે, એમ મતાંતર છે. પરંતુ તે મધ્યેં અચિત્ત ફૂલના કથક તો ધુર્મતિજિન વચનના ઉઘાપક એવા ટૂંઢક લોકો જાણવા, અને શેષ બે મતાંતરનો પણ નિષેધ છે, કેમ કે સમવસરણમાં સર્વત્ર ફૂલની વૃષ્ટિ તો હોયજ છે, પણ તે ફૂલોને જે બાધા નથી ઉપજતી તેનું કારણ તો અચિંત્ય શક્તિના ધણી એવા શ્રીજગવંતનું માહાત્મ્ય જાણવું. એમ શ્રીઆવશ્યકચૂર્ણીમધ્યેં કહ્યું છે. તેની શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, શ્રીમલ્લયગિરિમહારાજની કરેલી છે, તેમાં સાલ દીધી છે, માટે પુષ્પવૃષ્ટિ સમવસરણમધ્યેં સર્વત્ર દેવતાનું કરે છે.

૩ (દેવજ્જુણિ કેળ) દિવ્યધ્વનિ: ઇટલે જગવાન જેવારેં દૂધ સાકરથી પણ મીઠાશવાલા અત્યંત મધુર સ્વરવડે સરસ અમૃતરસસમાન સમસ્ત લોકને પ્રમોદની દેવા વાલી એવી વાણીયેં ધર્મદેશના દીધે છે. તેવારેં દેવ તાનું તે જગવંતના સ્વરને પોતાના ધ્વનિવડે અલંકાર પૂરે છે. યદ્યપિ મધુર માં મધુર પદાર્થથી પણ પ્રજુની વાણીમધ્યેં રસ ઘણો છે, તોપણ જવ્ય જીવના હિતને અર્થે પ્રજુજી જે દેશના આપે છે, તે માલકોશ રાગેં કરીનેજ આપે છે, અને તે માલકોશ રાગેં જેવારેં દેશના આપે, તેવારેં

પરમેશ્વરની બન્ને બાજુયેં રહેલા દેવતા, તે મનોહર વેણુવીણાદિકના શબ્દેં કરીને તે વાણીને વિશેષેં મનોહર કરે, એટલે જેમ કોઈ સુખરેં ગાયન કરતો હોય, તેની પાસેં વીણાદિકને શબ્દેં ધ્વનિ પૂરીયેં, તેમ અહીંયાં દેવતા કરે, તેને દિવ્યધ્વનિનામા પ્રાતિહાર્ય કહિયેં.

૪ (ચામર કે૦) ચામર એટલે કેલ્લિના સ્તંજને વિષે જેમ તંતુના નિકર લાગા હોય તેની પેરેં મનોહર જેના દંરુને વિષે અનેક રત્નના સમૂહ લાગેલા હોય તે રત્નના કિરણે કરી જાણીયેં, ઇંદ્રધનુષ્યને વિસ્તારતો હોય નહીં? એવા રત્ને કરી જડિત સુવર્ણની માંઠી સહિત શ્વેત ચામરો સમવસરણમાં જગવંતને દેવતાઝંથકી વિંજાય ઠે.

૫ (આસણાંચ કે૦) આસનાનિ ચ એટલે આસન જે સિંહાસન તે અનેકરત્નની ચૂનીયેં કરી બિરાજમાન સુવર્ણમય મેરુના શૃંગની પેરેં ઝંચું અને કર્મરૂપ વેરીના સમૂહને જાણીયેં બીવરાવતું હોય નહીં? એમ સાક્ષાત્ સિંહરૂપેં શોજાયમાન એવું સુવર્ણમય સિંહાસન દેવતાઝં કરે, તેની ડપર બે સીને જગવાન, દેશના આપે,

૬ (જામંરુલ કે૦) જામંરુલનામા પ્રાતિહાર્ય, તે શ્રી જગવંતની પૂંઠને વિષે શરદ્ ઋતુ સંવંધિ સૂર્યના કિરણની પેરેં જોતાં દોહિલું એવું અત્યંત દેદીપ્યમાન શ્રીવીતરાગના મસ્તકને પાઠલે જાગેં જામંરુલની પેરેં જામંરુલ હોય એટલે (જા કે૦) કાંતિ તેનું મંરુલ એટલે માંરુલું કરે, તેને જા મંરુલ કહીયેં. જામંરુલ ન હોય તો પ્રજુના મુખની સન્મુખ જોવાય નહીં.

૭ (જેરિ કે૦ જેરી, ઢક્કા, ડુંડુજિ, એ એકાર્થ ઠે જેણેં પોતાના જાંકાર શબ્દેં કરીને વિશ્વનું વિવર જસ્યું ઠે, એવા જેરી. ઢક્કા શબ્દાયમાન કરે ઠે. એટલે હે જનો! તમેં પ્રમાદને ઠાંઘિને શ્રીજિનેશ્વરપ્રત્યેં સેવો, એ જિનેશ્વર તે મુક્તિ નગરીયેં પહોંચાડવાને સાર્થવાહ સમાન ઠે. એ રીતેં જેરીનો શબ્દ ત્રણ જગતનાં લોકને કહે ઠે. એમ હું જાણું તું, એવી ડુંડુજિ એટલે આકાશને વિષે ક્રોડો ગમે દેવતાનાં વાજિત્રો દિવ્યનુજાવેં વાજે ઠે.

૮ (ઠત્ત કે૦) ઠત્રં, ઠત્રનામા પ્રાતિહાર્ય તે ત્રણ જવનને વિષે પરમેશ્વર પણાનું જણાવનાર, શરત્ કાલના ચંદ્રમા તથા મચકુંદની પેરેં ઝજ્જલ, એવી મોતીની માલાયેં કરી બિરાજમાન, એવા ત્રણ ઠત્ર પ્રજુને મસ્તકેં ઠત્રા તિઠત્ર પ્રત્યેં ધરે. સમવસરણની નિશ્રાયેં ચાર જોડી ચામર, અને બાર ઠત્રો

હોય છે, એ આઠ પ્રાતિહાર્ય કહ્યાં. ઉક્તં ચ ॥ અશોકવૃદ્ધઃ સુરપુષ્પવૃદ્ધિ,
દિવ્યધ્વનિશ્ચામરમાસનં ચ ॥ જામંરુલં ડુંડુજિરાતપત્રં, સત્પ્રાતિહાર્યાણિ જિ
નેશ્વરાણામ્ ॥ ૧ ॥ એ આઠ પ્રાતિહાર્ય તે શ્રીશ્રિરિહંતના આઠ ગુણો કહેવાય છે,

તેમજ ચાર મૂલ અતિશય છે, તે આ પ્રમાણે:—પહેલો અપાયાપગમાતિ
શય, બીજો જ્ઞાનાતિશય, ત્રીજો પૂજાતિશય તથા ચોથો વચનાતિશય. તત્ર
પ્રથમ અપાયાપગમાતિશય, તે બે પ્રકારે છે:—એક સ્વાશ્રયી ને બીજો પરા
શ્રયી, તેમાં સ્વાશ્રયી બે પ્રકારે છે:—અપાય કહેતાં ઉપદ્રવ તે દ્રવ્ય અને
જાવ એ બે પ્રકારે છે:—તેમાં દ્રવ્યથી જેમને સર્વ રોગો અપગમ ઇટલે ક્ષય
થઈ ગયા છે અને જાવથી અંતરાયાદિક અઢાર દોષથી રહિત થયા છે તે
આ પ્રમાણે:— ૧ દાનાંતરાય, ૨ લાજાંતરાય, ૩ વીર્યાંતરાય, ૪ જોગાંત
રાય, ૫ ઉપજોગાંતરાય, ૬ હાસ્ય, ૭ રતિ, ૮ અરતિ, ૯ જય, ૧૦ શોક,
૧૧ જુગુપ્સા, ઇટલે નિંદા, ૧૨ કામ, ૧૩ મિથ્યાત્વ, ૧૪ અજ્ઞાન, ૧૫
નિદ્રા, ૧૬ અવિરતિ, ૧૭ રાગ, ૧૮ દ્વેષ. એ અઢાર દોષો શ્રી વીતરાગના
ક્ષય થઈ ગયા છે. એ સ્વાશ્રયી અપાયાપગમાતિશય કહ્યો. હવે પર આશ્રયી
અપાયાપગમાતિશય આ પ્રમાણે:—જ્યાં જગવંત વિહાર કરે, ત્યાં આસમંતાત્
જાગે સવાશો યોજન સુધીમાં પ્રાયઃ કરી રોગ, વૈર, ઝંદર પ્રમુખનો ઉપદ્રવ.
મારી, મરકી, અતિવૃદ્ધિ, અનાવૃદ્ધિ, ડુર્જિદ્ધ, પોતાના સૈન્યનો જય તથા
પરના સૈન્યનો જય. ઇટલા વાનાં થાય નહીં, એ પર આશ્રયી જાણવો.

બીજો જ્ઞાનાતિશય તે આવી રીતે જાણવો. જગવાન્ કેવલજ્ઞાને કરી
લોકાલોકનું સ્વરૂપ સર્વ પ્રકારે જાણે છે. સર્વ પ્રકારે देखે છે; કોઈ પ્રકારે
કાંઈ જગવાનથી અજ્ઞાત રહેતું નથી, તેથી જગવાન્ જ્ઞાનાતિશયવંત જાણવા.

ત્રીજો પૂજાતિશય તે આ પ્રમાણે:—જગવંતને રાજા, બલદેવ, વાસુદેવ, ચ
ઋવર્તી, જવનપતિદેવ, વ્યંતરદેવ, જ્યોતિષ્કદેવ તથા વૈમાનિકદેવતા
પ્રમુખ જગન્નયવાસી જવ્ય જીવો પૂજા કરવાની અજિલાષા કરે છે. અર્થાત્
શ્રીતીર્થંકર સર્વપૂજ્ય છે, માટે એ ત્રીજો પૂજાતિશય જાણવો.

ચોથો વચનાતિશય આમ જાણવો:—જગવંતની વાણી સંસ્કારાદિકગુણે
કરી સહિત હોય છે. માટે મનુષ્ય, તિર્થંચ તથા દેવતાઈને અનુયાયી હોય,
તે એવી રીતે સંસ્કારને પામે છે, કે સર્વ જવ્ય જીવો પોતપોતાની જાણના
અનુસારે તેનો અર્થ સમજી જાય છે. જેમ એક જિહ્વા, પોતાની ત્રણ સ્ત્રી સ

हित एकदा प्रस्तावें वनमां जतो हतो, तेने मार्गमां एक स्त्रीयें कहुं के सु
ऊने हरण हणीने आणी आपो, बीजीयें कहुं के मने अत्यंत तृषा लागी ठे
माटें पाणी लावी आपो. अने वली त्रीजीयें कहुं के मने गीतगान करी
संजलावो. ए त्रणेने जिव्हें कहुं के, (सरो नथी) एम एक उत्तर कह्यो. त्यारें
पहेली समजी के, सरो एटले बाण नथी. बीजी समजी के, सरो एटले स
रोवर नथी. त्रीजी समजी के, सरो एटले मधुरस्वर नथी. एम एक उत्त
रथी त्रणे स्त्रीयो समजी गइ, ए दृष्टांतें प्रजुनो वचनातिशय पण जाणवो.
ए जिनेंझनी वाणीना पांत्रीश गुणो ठे, ते विस्तारना जयथी लख्या नथी. ए
चार अतिशय, आठ प्रातिहार्य साथें मेलवतां श्रीतीर्थकरना बार गुणो थया.

हवे सिद्धना आठ गुणो विवरीने कहे ठे:—गाथा “ नाणं च दंसणं
चेव, अद्वाबाहं तद्देव सम्मत्तं ॥ अस्सकयच्छिइ अरूवी, अगुरु लहु बीरियं ह
वइ ” अर्थ:—प्रथम (नाणं च के०) ज्ञानावरणीय कर्म दाय थइ जवाने
लीधे ज्ञाननी उत्पत्ति थयाथी तेना प्रजावें लोकालोकना स्वरूपने विशेष
प्रकारें जाणे ठे. बीजो (दंसणंचेव के०) दर्शनावरणीय कर्मनो दाय थइ
जवाथी केवल दर्शननी उत्पत्ति थवाने लीधे तेना योगें लोकालोकनुं स्व
रूप जले प्रकारें देखे ठे, त्रीजो (अद्वाबाहं के०) सर्व प्रकारनी बाधा पी
डायकी रहित, एटले वेदनीय कर्म दाय थइ जवाथी नैरुपाधिक अनंत
सुखनी उत्पत्ति थाय ठे. ते सुख आवुं ठे के:—व्यवहारीयानां सुख, राजा
नां सुख, बलदेवनां सुख, वासुदेवनां सुख, चक्रवर्तीनां सुख, असंख्याता
जवनपति, व्यंतर तथा ज्योतिष्क देवोनां सुख, बार देवलोकना देवतानां
सुख, नव प्रैवेयकना देवतानां सुख, पांच अनुत्तर विमानवासी देव, ए स
र्वनां सुख तेथकी अनंतगणुं अधिक सुख, सिद्धना जीवोने ठे. ते सुखनो
अनुजव सिद्ध विना बीजा कोइने पण थइ शके नही. जेम मूंगो साकर
खाय, तेनो खाद पोतें जाणे पण बीजाने कही शके नहीं, तेम सिद्धना
सुखने केवलज्ञानी जाणे ठे, पण ते सुख वचनातीत ठे, माटें मुखथी
कही शके नहीं. चोथो (तद्देव सम्मत्तं के०) तेमज मोहनीय कर्मनो दाय
थइ जवाने लीधे दायिक सम्यक्त्वनी उत्पत्ति थाय ठे, ते सिद्धने विषे
यथावस्थित होय ठे. पांचमो (अस्सकयच्छिइ के०) आयु:कर्मनो दाय थ
याथी अक्षयस्थिति थाय ठे. सिद्धना जीवने पर्यायवडे सादि अनंत

स्थिति ठे, माटें अक्षयस्थिति कहेवाय ठे. ठठो (अरूबी के०) रूपथकी रहित ठे. उपलक्षणथी वर्ण, गंध, रस तथा फरसथकी पण रहित जाणियें. एटले सिद्ध पांच वर्णमांना एके वर्णें कहेवाय नहीं; बे गंधमां कोइ गंधनो सिद्धमां संजव नथी; पांच रसमां एके रस सिद्धनेविषे न होय अने आठ स्पर्शमांनो एके स्पर्श सिद्धने न होय. एटले नामकर्मना द्वायथकी एउनो तादात्म्यसंबंध सिद्धनेविषे नहीं होवाने लीधे ए अरूपी गुण कक्षो ठे. सातमो (अगुरुलहु के०) गोत्रकर्मनो द्वाय थइ जवाथी सिद्ध जारे पण नथी, तेम हलका पण नथी एटले (अगुरु के०) सिद्ध ने उंच गोत्र न होय तथा (अलहु के०) सिद्धने नीच गोत्र न होय. एटले सिद्ध, कार्मिक सन्मान तथा सत्कार रहित होय ठे. अर्थात् विषयता संबंधें करी स्वाज्ञाविक पूजा सत्कारें करी रहित ठे अने आठमो (वीरियं हवइ के०) अंतराय कर्मनो द्वाय थवाथकी वीर्यांतरायना द्वायने लीधे सिद्ध ने स्वाज्ञाविक आत्मानुं अनंत बल होय ठे, ते बल एवुं के लोकने अलोकमां तथा अलोकने लोकमां करी नारवे पण सिद्ध ते बलने फोरवे नहीं, फोरवुं पण नथी अने फोरवशे पण नहीं. कृतकृत्य थया ठे माटें तादृश वीर्यने फोरवे नहीं. ए आठ, सिद्धना गुण थया.

हवे आचार्यना ठत्रीश गुणो आबी रीतें:—“ पंचिंदियसंवरणो, तह नवविह बंजचेर गुत्तिधरो ॥ चउविह कसाय मुक्को, इअ अछारस गुणेहिं संजुत्तो ॥ १ ॥ पंच महवयजुत्तो, पंचविहायार पालण समढो ॥ पंच स मिउं तिगुत्तो, ठत्तीस गुणो गुरू मझ ॥ २ ॥” अर्थ:—(पंचिंदियसंवरणो के०) स्पर्शनेंद्रिय प्रमुख पांच इंद्रियो, तेउना स्पर्शादिक मुख्य पांच विषयो तथा ते विषयोना अवांतर त्रेवीश जेदो थाय, तेमां जे पोताने अनुकूल प्रीतिकारी होय, तेउनी उपर राग न धरे अने जे प्रतिकूल अप्रीतिकारी होय, तेउनी उपर द्वेष न करे, ते माटें पंचेंद्रियना संवरयुक्त एम कछुं. एम प्रत्येक इंद्रियना विषयनेविषे राग तथा द्वेषना अज्ञावें रहे. ए प्रमाणें पांचे इंद्रियना विषयोविषे करतां, पांच गुणो थया. (तह के०) तथा (नवविहबंजचेर के०) नव प्रकारनी ब्रह्मचर्यनी (गुत्तिधरो के०) गुत्तिने धारण करनार, तेमां प्रथम, गाय प्रमुख पशु, नपुंसक तथा स्त्रीथकी रहित एबा स्थानकने विषे रहे. बीजुं, स्त्रीनी कथा, वार्त्ता, प्रीतियुक्त

सरागपणे करे नही. त्रीजुं, जे आसनं स्त्री बेठी होय ते ठेकाणें बे घडी पर्यंत पण ब्रह्मचारी पुरुष बेसे नही, अने जे आसनने विषे पुरुष बेठो होय, तिहां स्त्री त्रण प्रहर सुधी बेसे नही; चोथुं, स्त्रीना अंगोपांग, राग सहित निरखे न ही. पांचमुं, जीतप्रखने आंतरे स्त्री पुरुष बन्ने सूतां होय अथवा कामविषे वा तो करतां होय, त्यां बेसी न रहे. ठहुं पूर्वावस्थामां स्त्रीनी साथें कामक्रीडा कीधी होय, तेनुं स्मरण न करे. सातमुं, सरस स्निग्ध आहार न खिये. आठमुं नीरस आहार पण अति मात्रायें वजन उपरांत न खिये; नवमुं शरीरनी शोभा विचूषा न करे. ए नव प्रकारें ब्रह्मचर्य मन, वचन, कायारूप त्रिकरण शुद्धपणें पाळे. ए नव गुणो अने प्रथम कहेला पांच मली चौद गुणो थया. क्रोधादिक चार कषाय ते चारित्रना घातक परिणामविशेष जाणवा. ए चार कषायथकी मुक्त एटले मूकाणा ठे, एउंना जेदोनुं विस्तारें करी विवरण कखुं नथी. ए चार गुण मली अठार गुण थया. (इ अ अठारस गुणेंहिं संजुत्तो के०) ए अठार गुणोयें करी संयुक्त जाणवा ॥१॥ हवे बीजा अठार कहे ठे:—(पंचमहव्यजुत्तो के०) पांच महाव्रतें करी युक्त. तेमां प्रथम “सबाउ पाणाइवायाउ वेरमणं” एटले मन, वचन अने कायायें करी ठ निकायना जीवोने पोतें हणें नहीं, बीजानी पासें हणवे नहीं, तथा हणनाराने अनुमोदन दिये नहीं, तिहां पृथिवी, हरमजी, वानी, हरियायल प्रमुख खरळें वाटे नहीं, वटावे नही, पोताने अर्थें वाटयुं होय ते लीये नही, तथा पाणी पोताने अर्थें उन्हुं कखुं होय ते लीये नही, बीजाने खेवरावे नही तथा कोइ खेतो होय ते प्रत्यें रूडुं जाणे नहीं, खे नारनी साथें वसे नही, दिवसनं आणेलुं पाणी, रात्रें तथा विहाणे वावरे नही, अग्निसंबंधी दीवो, फानस तथा अगर उरकेवो इत्यादिक करे नही, करावे नही, अनेरायें कीधुं आदरे नही, आदरनारनी साथें वसे नही तथा मोरपीठी अने लूगडा प्रमुखें वायरो करे नही, करावे नही, करतो होय, तेने वारी राखे, वायरो करवो आदरे, तेनी साथें वसे नही. वनस्पति, नील, फूल तथा जाडवां उपर चाळे नहीं तथा धान्यप्रमुख साधुने अर्थें राध्युं होय, ते व्होरे नही. तथा आंबानो रस घोड्यो होय, खडबूजां प्रमुख मोल्यां हाय, तेने व्होरे नही. तथा त्रसकायनी विराधना थाय, माटे

रात्रे चाखे नहीं. गृहस्थने घेर तथा उपाशरे अणपडिलेह्यां वस्त्र राखे नहीं, ए प्रथम महाव्रत कछुं.

२ “सवाउ मुसावायाउ वेरमाणं” क्रोध, लोभ, जय तथा हास्यादिक श्री द्रव्य, क्षेत्र, काल अने जाव संबंधें मन, वचन तथा कायायें करी पोतें जूतुं बोले नहीं, बीजाने जूतुं बोलावे नहीं तथा जूतुं बोलनारने अ नुमोदे नहीं, एटले स्वजावें तथा कार्य उपने तथा पोतानो शिथिलाचार ढांकवाने अर्थें तथा आदेशादिकनी वात करतां तथा गृहस्थनुं मन राख वाने अर्थें जूतुं कदापि बोले नहीं. ए बीजुं महाव्रत कछुं.

३ “सवाउ अदिन्नादाणाउ वेरमाणं” पारकुं अदत्त, पोतें तृणमात्र पण खिये नहीं, परने खेवरावे नहीं, तथा खेताने अनुमोदे नहीं. एटले तीर्थकर अदत्त, गुरुअदत्त, स्वामिअदत्त तथा जीवअदत्त. ए चार प्रकारनां अदत्त ठे, तिहां पोताने अर्थें रांधेलो आहार लीये तथा असुजतां वस्त्र, पात्र प्रमुख लीये, तेने तीर्थकर अदत्त सहित गुरुअदत्त ए बे अदत्त लागे, अने गृहस्थें अणआप्युं तथा मन पांखे आप्युं लीये, तेने स्वामिअदत्त सहित तीर्थकर अ दत्त लागे, अने फासुकरणमां पाणी प्रमुख सजीव वस्तु वहोरे, त्यां जीव अदत्तसहित तीर्थकरअदत्त लागे. ते खिये नहीं, खेवरावे नहीं, तथा खे ताने अनुमोदे नहीं, ए त्रीजुं महाव्रत कछुं.

४ “सवाउ मेहुणाउ वेरमाणं.” अठार जेदें ब्रह्मचर्य पाले. ते आ प्र माणें:—औदारिक काम, ते मनुष्य तथा तिर्यचनी स्त्री संबंधी तेने मन, वचन तथा कायायें करी सेवना करे नहीं, परने करावे नहीं तथा करताने अनुमोदन न दिये. एमज नव जेद वैक्रियना ते देवताउनी स्त्रीविषे जा णी खेवा. ए अठार जेदें ब्रह्मचर्य पाले एटले कोई प्रकारनी स्त्री जातिनी सोर्थे आलाप, संलाप तथा अतिपरिचय न करे. केम के एम कस्याथी व्रतनो जंग थाय ठे. अने बीजो कोइ देखे तो जिनशासननी हेखना करे अने घणो छेपी होय तो गाममां बकवाद करे, तेथी निंदा थाय. ए चोथुं महाव्रत कछुं.

५ “सवाउ परिग्गहाउ वेरमाणं.” नव विध परिग्रह तथा धातुमात्र मूर्छा रूपें राखे नहीं, धर्म सहायक उपकरणोथी अधिक उपकरणो राखे नहीं, बीजाने रखावे नहीं, अने राखताने अनुमोदन दिये नहीं. जे साधु होय, ते औधिक चौद उपकरण तथा औपग्रहिक जे संथारो, उत्तरपट्ट, मांको प्रमुख

ढे ते खप प्रमाणें राखे. परंतु गृहस्थने घरे गांठडी बांधीने तो सर्वथा राखेज नही अने जो गृहस्थने घेर राखे तो तेने पांच महाव्रत मांहेलुं एक पण माहाव्रत ढे एम न जाणवुं. अने तेने जावसाधु पण न कहीयें, जो कहीयें तो मिथ्यात्व लागे. ए पांचमुं माहाव्रत कछुं. सर्व मल्ली त्रेवीश गुणो थया.

हवे (पंचविहायारपाखणसमञ्जो के०) पांच प्रकारना आचारने पालवाने समर्थ होय. तेमां प्रथम ज्ञानाचार एटले ज्ञान पोतें जणे, परनेजणावे, पोतें लखे, बीजानी पासेंथी लखावे, पोतें ज्ञानना जंमारा करे, परनी पासें करावे अने जे ज्ञाननुं पठन प्रमुख सारो उपयोग करतो होय, तेनी उपर राग धरे. एम ' काळे विणए ' इत्यादिक गाथा वडे कछुं ढे, ते जाणीं लेवुं. बीजो दर्शनाचार. ते पोतें सम्यक्त्व पाले, बीजाने सम्यक्त्व पमाडे अने सम्यक्त्वथी पडतो होय तेने हेतुयुक्तिना वचनं करी स्थिर करे, ए ' निस्संक्रिय निक्कंस्क्रिय ' इत्यादिक वे गाथायें करी जाणवुं. त्रीजो चारित्राचार. ते पोतें चारित्र पाले, बीजाने चारित्र पलावे, जे कोइ शुद्ध चारित्रने पालतो होय तेने अनुमोदे, ते ' पणिहाण जोगजुत्तो ' इत्यादिक वे गाथायें करी समजवो. चोथो तपआचार. ते पोतें बार जेदें तप करे, बीजाने तप करावे, जे कोइ बार जेदना तपने करतो होय, तेने अनुमोदे, ते ' अणसणमृणोअरिया ' ए गाथावडे जाणवुं. अने पांचमो वीर्याचार, ते पंचाचारने विषे शक्ति फोरवे, पडिक्कमणुं पडिलेहण, धर्मानुष्ठानने विषे बलवीर्य गोपवे नहीं. ते ' अणगूहिअ बलवीरिउ ' ए गाथाथकी समजी लेवुं. ए पांच आचाररूप पांच गुणो मल्ली अष्टावीश थया.

(पंच समिउ के०) पांच समितियो एटले ईर्यासमिति, जाषासमिति, एषणासमिति, आदाननिक्षेपणसमिति, तथा पारिष्ठापनिकासमिति. तिहां ' ईर्यासमिति ' ते धोंसरा प्रमाण दृष्टियें जोतो चाले, संधिदिशायें उपयोग राखे, ' जाषासमिति ' ते सर्वथा सावद्य वचनन बोले, निरवद्य वचनज बोले, जो धर्मोपदेश प्रमुख न आपे, तो अंतरायकर्म उपार्जन करे, माटें मुखें मुहपत्ती राखी क्रोधादिक रहित वचन बोले. ' एषणासमिति ' ते आधाकर्मादिक बहें ताल्लीश दोष रहित आहार करतां अंगालिक दोष प्रमुख मांरुलाना पांच दोष टाले. ' आदानजंरुनिक्षेपणसमिति ' ते दृष्टियें जोइ पूंजीने मात्रा प्रमुख लीये तथा मूके. ' पारिष्ठावणियासमिति ' ते लघु नीति तथा वडी नीतिने द

દિયેં જોઈ પૂંજીને “અણુજાણહ જસુગ્ગહા” એ પદ કહીને પરઠવે, પઠી ત્રણ વાર વોસિરે કહે, માત્રે પ્રમુખે જિંજેલી ચૂમિ ઉપરે પરઠવે, તો પંચેંદ્રિયની ઘાતનો કરનાર જાણવો. એ પાંચ મલી તેત્રીશ ગુણો થયા. (તિગુત્તો કે૦) ત્રણ ગુણિયો એટલે દેશથી અથવા સર્વથી જે યોગની નિવૃત્તિ તેને ગુણિ કહિયેં. તે ત્રણ પ્રકારેં ઠે:—મનોગુણિ, વચનગુણિ તથા કાયગુણિ. તેમાં વલી મનોગુણિ ત્રણ પ્રકારેં ઠે:—અસત્કલ્પનાવિયોગિની, સમતાજાવિની, તથા આત્મારામતા. તેમાં આર્ત તથા રૌદ્રધ્યાનને અનુયાયી તે શત્રુ તથા રોગાદિક મારી વસ્તુની અપેક્ષાયેં હિંસાદિક આરંજ સંબંધી જે મનોયોગની નિવૃત્તિ તે અસત્કલ્પનાવિયોગિની મનોગુણિ કહિયેં. એ ગુણિ, પ્રસન્નચંદ્રાદિક સાધુની પઠેં અશુભ ધ્યાન તથા અશુભ જાવનાથી મનને નિવૃત્તાવવાને પ્રસ્તાવે થાય ઠે. બીજી સિદ્ધાંતને અનુસારેં ધર્મધ્યાનને અનુયાયિ જાવનાયેં કરી સહિત પરલોકસાધક એવી સમતા પરિણામરૂપ જે મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે સમતાજાવિની મનોગુણિ કહિયેં. એ ગુણિનો અવકાશ શુભ જાવના તથા શુભધ્યાનના અગ્નિમુખકાલેં હોય. ત્રીજી શૈલેશીકરણકાલેં સકલ મનોયોગની નિવૃત્તિ, તે આત્મારામતા મનોગુણિ જાણવી. હવે બીજી વચનગુણિ વે જેદેં ઠે:—એક મૌનાવલંબિની અને બીજી વાઙ્નિયમિની. તેમાં પહેલી એજે સંજ્ઞા, હોંકારો, ચોંચારો, પાષાણ તથા કાષ્ઠનું પેંકવું, નેત્રપલ્લવી તથા કરપલ્લવી પ્રમુખને ઠાંઠવે કરી મૌન કરવું, અથવા સકલ જાણાયો ગનું રુંધવું, તે મૌનાવલંબિની જાણગુણિ કહિયેં. એ ગુણિ, ધ્યાન તથા પૂજાના કાલેં હોય ઠે. બીજી જાણવું, જાણાવું. પૂઠવું, પ્રશ્નનો ઉત્તર દેવો, ધર્મોપદેશ દેવો, પરાવર્તના પ્રમુખને કાલેં યજ્ઞાપૂર્વક તથા શાસ્ત્રને અનુસારેં મુખેં વચ્ચાદિક દેશને બોલતાં જે સાવધયોગની નિવૃત્તિ, તે વાઙ્નિયમિની જાણગુણિ કહિયેં. ત્રીજી કાયગુણિ તે વે જેદેં ઠે:—એક ચેષ્ટાનિવૃત્તિરૂપ તથા બીજી યથાસૂત્રચેષ્ટાનિયમિની. તેમાં પ્રથમ કાયોત્સર્ગાવસ્થાયેં કાયયોગની સ્થિરતા અથવા સકલકાયયોગનું રુંધવું તે ચેષ્ટાનિવૃત્તિરૂપ કાયગુણિ કહિયેં. બીજી શાસ્ત્રને અનુસારેં સૂવું, બેસવું, મૂકવું, લેવું, જવું, આવવું, ઝૂઝું રહેવું. શ્લ્યાદિક ઠામેં કાયાયેં કરી પોતાને ઠંદેં પ્રવૃત્તતી ચેષ્ટાથી નિવૃત્તે, તેને યથાસૂત્રચેષ્ટાનિયમિની કાયગુણિ કહિયેં. શ્હાં ગુણિને કાલેં જે શુદ્ધોપયોગ તે જાવગુણિ કહિયેં, એ ત્રણ ગુણિયો અને પ્રથમના તેત્રીશ મલી

(ठत्तीसगुणोगुरु मक्ष के०) ए ठत्तीश गुणें करी सहित गुरु मुक्त प्रत्ये थाउं.

हवे श्री उपाध्यायजीना पच्चीश गुणो कहे ठे:-अग्नीयार अंग तथा बार उपांग, ए त्रेवीशने जणे तथा जणावे अने चरणसित्तिरी, तथा करणसित्तिरी ए बेहुने शुद्ध रीतें पाळे, ए सर्व मली पच्चीश गुणो जाणवा.

हवे साधुना सत्त्यावीश गुणो कहे ठे:-“ठवय ठक्काय रक्का, पंचिंदिय लोह निग्गहो खंती ॥ जावविसोही पडिले, हणाय करणे विसुद्धीय ॥१॥ सं जम जोए जुत्तो, अकुसल मण वयण काय संरोहो ॥ सीयाइ पीडसहणं, मरणं उवसग्गसहणं च ॥ २ ॥” अर्थ:-६ (ठवय के०) पांच महाव्रत तथा ठहुं रात्रिजोजनविरमण, ए ठ व्रत पाळे; १२ (ठक्कायरक्का के०) पोताना आत्मानि पठें ठक्कायनी रक्का करे; १७ (पंचिंदियलोहनिग्गहो के०) पांच इंद्रियो तथा ठठो लोच तेनो निग्रह करे, १८ (खंति के०) द्दमा करे, २० (जावविसोही के०) जावविशुद्धि ते चित्तनी निर्मलता करे, २१ (पडिले हणाय करणे विसुद्धीय के०) बाह्य उपकरणादिकनुं पडिले हण विशुद्धियें उपयोग सहित करे, २२ (संजमजोएजुत्तो के०) संयमना योग, तेणें करी सहित, एटले संयमने अनुकूल एवा समिति गुप्त्यादिरूप योगने आदरे, अविवेक, विकथा, निद्रादिक प्रमाद योगने ठांके, एटले २५ (अकुसलमणवयणकायसंरोहो के०) माठे ठामें मन, वचन तथा काय प्रवर्त्ततां होय, तेउने रोकी राखे, २६ (सीयाइपीडसहणं के०) शीतादिक बावीश परिसहनी पीडाने सहन करे, २७ (मरणंउवसग्गसहणं च के०) मरणं उपसर्ग सहे पण धर्म मूके नही. ए साधुना सत्त्यावीश गुणो जाणवा. ए सर्व, पांच परमेष्ठीना मलीने एकशो ने आठ गुणो थया.

हवे श्री नवकारनो महिमा कहे ठे:-गाथा “नवकार इक्क अस्कर, पा वं फेडेइ सत्त अयराणं ॥ पन्नासं च पणं, सागर पणसय समग्गेणं ॥ १ ॥ जो गुणइ लक्क मेगं, पूएइ विहीइ जिण नमुक्कारं ॥ तिठयरनाम गोअं, सो बंधइ नत्ति संदेहो ॥ २ ॥ अठेवय अठसया, अठसहस्सं च अठ कोडीउ ॥ जो गुणइ जत्तिजुत्तो, सो पावइ सासयं ठाणं ॥ ३ ॥ ए श्री नवकारने जावसहित विधियें जपतां श्री गुरुदत्त आम्हाय आस्थान विशेषें करी इह लोके अने परलोके समस्त वांछितफलनी सिद्धि थाय. ॥ इति श्री नवकारनो बालावबोध संपूर्ण ॥

હવે જેમ સાધુનેં એક અહોરાત્રમાં સાત વાર ચૈત્યવંદન કરવું કહ્યું છે, તેમ શ્રાવકને પણ સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિને અર્થે નિત્ય પ્રત્યે જઘન્યથી ત્રણ વાર, પાંચ વાર અને ઉત્કૃષ્ટથી સાત વાર ચૈત્યવંદન કરવું કહ્યું છે. તેમ વહ્લી ગુણવંતની જ્ઞાતિને અર્થે ગુરુને વાંદણાં દેવાં તથા સર્વ જ્ઞાનાદિ પંચાચાર વિશુદ્ધિને અર્થે સાંજ તથા સવાર મહી બેહુ કાલેં ત્રસ સ્થાવર પ્રાણીયેં કરી રહિત એવા પ્રેક્ષિત પ્રમાર્જિત સ્થાનકને વિષે ગુરુસાદ્ધિક ઠા શ્રાવશ્ય કરૂપ પ્રતિક્રમણ કરવું, કારણ કે ગુરુસાદ્ધિક અનુષ્ઠાન, અત્યંત દૃઢ થાય છે, માટેં ગુરુસાદ્ધિક પ્રતિક્રમણ કરવું. તિહાં એ સર્વ ક્રિયા કરવી. અને જો ગુરુનો અજ્ઞાવ હોય તો સ્થાપનાચાર્યની સ્થાપના માંદીને તે સ્થાપના આગલ સર્વ ક્રિયા કરવી. કારણ કે આ, દુઃખમકાલ પાંચમો આરો તે માંદે સ્થાપનાનો આધાર છે, એમ શ્રીજિનશાસનને વિષે દીપક સમાન શ્રી જિનજડગણિક્કમાશ્રમણ તેમણેં કહ્યું છે કે, ગુરુનો ઉપદેશ તેના ઉપદર્શનને નિમિત્તેં જેમ જિનને વિરહેં શ્રીજિનેશ્વરની પ્રતિમાની સેવના છે, તેમ ગુરુ ના વિરહેં ગુરુની સ્થાપના કરવી, જેમ રાજાને અજ્ઞાવેં પ્રધાન રાજકાજ ચલાવે છે, તેમ ગુરુને અજ્ઞાવેં સ્થાપનાચાર્યની ગુરુની પેરેં સેવા કરવી. એ વિનયનું કારણ છે, માટેં તે ગુરુસ્થાપનાનો પાઠ કહે છે.

॥ અથ પંચિંદિય ॥

॥ પંચિંદિઅ સંવરણો, તહ નવ વિહ બંજચેર
ગુત્તિધરો ॥ ચત્તવિહ કસાય મુક્કો, ઇઅ અ
ઠારસ ગુણેહિં સંજુત્તો ॥ ૧ ॥ પંચમહવય જુત્તો,
પંચવિહાયાર પાલણ સમઢો ॥ પંચસમિઠ તિ
ગુત્તો, ઠત્તીસ ગુણો ગુરુ મઙ્ગ ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥૨॥

અર્થ:- (પંચિંદિઅ કે) પાંચેંદ્રિયના શબ્દાદિક ત્રેવીશ વિષય અને બશેં બાવન વિકારપ્રત્યેં (સંવરણો કે) સંવરણહાર એટલે રોકનાર (તહ કે) તથા (નવવિહ કે) નવવિધ એટલે નવ પ્રકારેં (બંજચેર કે) બ્રહ્મચર્ય એટલે શીલવ્રતની (ગુત્તિધરો કે) ગુત્તિના ધરનાર, એટલે શીલની નવ વાડના પાલનાર, (ચત્તવિહ કે) ચતુર્વિધ એટલે ચાર પ્રકારના (કસાય કે) ક્રોધાદિક કષાયથી (મુક્કો કે) મુક્ત છે.

ઘટલે મૂકાણા ઠે (ઇઅ કે૦) એ ત્રણ, ગુરુવિશેષણમાંહે રહ્યા જે (અઠા રસગુણેહિં કે૦) અઢારે ગુણ, તેણે કરી (સંજુતો કે૦) સંયુત ઘટલે સહિત ॥ ૧ ॥ (પંચમહાવયજુતો કે૦) પ્રાણાતિપાતાદિક પંચાશ્રવના ત્રિ વિધ ત્રિવિધ ત્યાગરૂપ પાંચ મહાવ્રતેં કરી યુક્ત સહિત, (પંચવિદ્યાયારપાલ્લ ણસમઢો કે૦) જ્ઞાનાદિક પંચવિધ આચાર પાલ્લવાને સમર્થ સાવધાન (પં ચસમિઢ કે૦) ઈર્યાદિક પાંચ સમિતિયેં કરી સમિત ઘટલે યુક્ત, (તિ ગુત્તો કે૦) મનોગુપ્ત્યાદિક ત્રણ ગુપ્તિયેં કરી ગુપ્ત, ઘટલે ગોપ્યો ઠે, પાપ થકી આત્મા જેણે એ સાત, ગુરુના વિશેષણોમાંહે રહ્યા જે (ઢત્તીસ ગુણો કે૦) ઢત્તીશ ગુણ, તેણે કરી સંપન્ન તે (ગુરુ કે૦) ગુરુ ઠે, ઘટલે સ્વામી ઠે, (મઘ કે૦) મહારો. એ ગુરુશબ્દનો નિરુક્તિથી અર્થ કહે ઠે. જેમ કે:— (ગુ કે૦) અજ્ઞાન પાપ તેને (રુ કે૦) રૂંધે, તેને ગુરુ કહિયેં. એનો વિ સ્તારેં અર્થ, ઉપર પંચપરમેષ્ટીના અર્થના વિવરણપ્રસંગેં યથાનુક્રમેં એજ બે ગાથાઝના વર્ણનરૂપેં કહ્યો ઠે, માટેં અહીં ફરી વિસ્તાર્યો નથી, સંક્ષેપેં જ અર્થ કહ્યો ઠે. એમાં ગાથા બે ઠે, પદ આઠ ઠે, ગુરુ ઘટલે બેવડા એવા જારે અક્ષર દશ ઠે, લઘુ ઘટલે બેવડા વર્ણ નહીં એવા અક્ષર સિત્તેર ઠે. સર્વ મલી એ સૂત્રાંના અક્ષર એંશી ઠે. ઇતિ ગુરુસ્થાપનાયુગલગાથાર્થ: ॥૧॥

આ સૂત્રને વિષે પંચેન્દ્રિયના ત્રેવીશ વિષયના બશેં બાવન વિકાર કહ્યા ઠે, જેણેં કરી જીવને કર્મબંધ થાય ઠે, તે જોદો વિવરીને દેખાડે ઠે.

૧૨ પ્રથમ કણેંન્દ્રિયના બાર વિકાર થાય ઠે. તે આવી રીતેં કે:—એન્દ્રિ યના એક સચિત્ત શબ્દ, બીજો અચિત્ત શબ્દ અને ત્રીજો મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ વિષય ઠે, તે અનુક્રમેં મયૂર, કોકિલ પ્રમુખના સચિત્ત શબ્દ તથા મૃદંગ તાલ પ્રમુખના અચિત્તશબ્દ તથા પુરુષ અને સ્ત્રી મધ્યેં વસ્ત્રાદિક મિશ્ર જોરી નફેરી પ્રમુખના મિશ્રશબ્દ, એ ત્રણ શુદ્ધ અને ત્રણ અશુદ્ધ મલી ઢ થાય. તે ઢ રાગેં અને ઢ દ્રેપેં મલી બાર શ્રોત્રેન્દ્રિયના વિકાર થાય.

૬૦ બીજા ચક્ષુરિન્દ્રિયના આઠ વિકાર થાય ઠે, તે આવી રીતેં કે, એ ઇન્દ્રિયના પાંચ વર્ણરૂપ પાંચ વિષય ઠે, તેમાં રત્નાદિકના પાંચ શુદ્ધ અને કેશાદિકના પાંચ અશુદ્ધ મલી દશ જોદ થાય, તે સચિત્ત રત્નાદિકના અને અચેત ગુલી પ્રમુખના તથા મિશ્ર તે સ્ત્રી, પુરુષ પ્રમુખના એ ત્રણ જોદેં ત્રિગુણ કરતાં ત્રીશ જોદ થાય, તે રાગેં અને દ્રેપેં વમણા કરતાં આઠ જોદ થાય.

૧૨ ત્રીજા ગ્રાણેંદ્રિયના બાર વિકાર થાય છે. તે આવી રીતે કે, એ ઇંદ્રિયના એક સુરજિગંધ અને બીજો દુરજિગંધ, એવા બે વિષય છે, તે વલી સચિત્ત પુષ્પાદિકનો શુદ્ધ ગંધ છે, અને લશણાદિક સચિત્તનો અશુદ્ધ ગંધ છે, તેમજ અચિત્ત કસ્તૂરી પ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ છે અને અચિત્ત વિષ્ટાદિકનો અશુદ્ધ ગંધ છે તથા મિશ્ર તે પદ્મિનીશ્ચીપ્રમુખનો શુદ્ધ ગંધ અને શંખિનીશ્ચીપ્રમુખનો અશુદ્ધ ગંધ, એમ શુદ્ધાશુદ્ધ એ બે ગંધને સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રે ગુણતાં ૭ જેદ થાય, તેને રાગ અને દ્વેષે ગુણતાં બાર જેદ થાય.

૭૨ ચોથા રસેંદ્રિયના બહોંતેર વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એ ઇંદ્રિયના વિષય પાંચ છે તથાપિ અહીં ૭ રસના જેદ લઈને વિકાર કરિયે, તેવારે ૭ રસ શુદ્ધ અને ૭ રસ અશુદ્ધ મલી બાર થાય. તેને વલી સચિત્ત, અચિત્ત ને મિશ્ર, એવા ત્રણ જેદે ગુણતાં ઠત્રીશ થાય. તે ઠત્રીશને રાગે અને દ્વેષે ભ્રમણ કરતાં બહોંતેર જેદે રસેંદ્રિયના વિકાર થાય છે.

૯૬ સ્પર્શેંદ્રિયના ઠત્તું વિકાર થાય છે, તે આવી રીતે કે, એ ઇંદ્રિયનો એક હલ્લવો સ્પર્શ, તે અર્કતુલ્ય, બીજો ગુરુસ્પર્શ તે વજ્રાદિક, ત્રીજો મૃદુ સ્પર્શ તે હાંસરું પ્રમુખ, ચોથો સ્વરસ્પર્શ તે કર્વતધાર તથા ગોજિઘ્ઘા પ્રમુખ, પાંચમો શીતસ્પર્શ તે હિમપ્રમુખ, ઠઠો ઝલ્લસ્પર્શ તે અગ્નિપ્રમુખ, સાતમો સ્નિગ્ધસ્પર્શ તે ઘૃતાદિક, આઠમો લૂચો સ્પર્શ તે જસ્માદિકનો. એવા આઠ સ્પર્શરૂપ આઠ વિષય છે, તે પુષ્પાદિક સચિત્ત અને માલ્લણ પ્રમુખ અચિત્ત તથા સ્ત્રી પુરુષ મિશ્ર, એમ સચિત્ત, અચિત્ત અને મિશ્રના જેદે ત્રણ ગુણ કરતાં આઠ ત્રિક ચોવીશ થાય, તે ચોવીશ સારા અને ચોવીશ નરસા ગણતાં અડતાલીશ થાય, તેને વલી રાગ અને દ્વેષે ગુણતાં ઠત્તું થાય. એ રીતે શ્રોત્રેંદ્રિયના બાર, ચક્ષુરિંદ્રિયના શાઠ, નાસિકાના બાર, જિઘ્ઘાના બહોંતેર અને સ્પર્શેંદ્રિયના ઠત્તું, મલી વિકારના જેદ બશે ને બાવન થાય છે.

એ રીતે નવકારપૂર્વક ગુરુસ્થાપના કરીને હવે ઈરિયાવહી પડિક્કમ્યા વિના ચૈત્યવંદન, સહ્યાય, સામાયિક, પોસહ, પડિક્કમણું, કાંઈ પણ કીધું સૂજે નહીં. ઉક્તં ચ શ્રીઆગમે “ઈરિયાવહિઆણ અપડિક્કંતાણ ન કપ્પણ કિંપિ ચેશ્યવંદણ સદ્વાઆવસ્સયાશ્કાઠ” તે જાણી પ્રથમ ઈરિયાવહિ સૂત્ર વચાણીયેં થૈયેં. તે ઈરિયાવહિને ધુરેં ચમાસમણ આપીયેં, તે આવી રીતે:—

॥ अथ खमासमण अथवा प्रणिपात ॥

॥ इहामि खमासमणो वंदितुं जावणिजा

ए निसीहिआए मढएण वंदामि॥इति ॥१॥

अर्थ:- (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! एटले क्षमादिक दश विध यतिधर्मने विषे प्रधान सावधान एवा हे क्षमासहित श्रमण तपस्वी ऋषीश्वर साधुजी ! एवा आमंत्रणें करी गुरुने बोलावीने कहियें के, तमारा चरणकमल प्रत्ये (जावणिजाए के०) यापनीयया एटले शक्तिसहित एवी जे (निसीहिआए के०) नैषेधिक्या एटले आपणी तनु जे शरीर, तेणें करी (वंदितुं के०) वंदितुं एटले वांदवाने (इहामि के०) हुं वांडुं हुं, इहुं हुं. एटलुं उजा उतांज कहियें. पखेवी, संनसा, बे जानु, ललाट, नाबो हाथ अने जूमिका प्रमार्जी बे जानु, बे हाथ, अने पांचमुं ललाट, ए पांचांगें करी जूमि फरसतो थको (मढएण वंदामि) एवं कहे, एटले (मस्तकेन वंदामि के०) मस्तकें करी तमोने हुं वांडुंहुं, एम कहे. ए सूत्र मां त्रण गुरु, अने पच्चीश लघु, मली अठावीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

फरी उजो थइ बे हाथ जोडीने नीचें मुजब समाचारी कहे.

॥ अथ सुगुरुने शातासुखपृष्ठा ॥

इहकार, सुहराइ, सुहदेवसि, सुखतप, शरीरनिरा

बाध, सुखसंजम जात्रा, निर्वहो ठो जी, स्वामी शाता

ठेजी, जात पाणीनो लाज देजोजी ॥ इति ॥ ४ ॥

अर्थ:- (इहकार के०) इहा करुं हुं. (सुहराइ के०) सुखें रात्रि, (सुह देवसि के०) सुखें दिवस, (सुखतप के०) सुखें तपश्चर्यामां (शरीरनि राबाध के०) शरीरसंबंधी निराबाधपणामां एटले रोगरहितपणामां (सुखसंजमजात्रा के०) सुखें संयमयात्रामां (निर्वहोठोजी के०) प्रवर्त्तो ठो जी, स्वामी जी शाता ठे जी ॥४॥ एवी सुखशाता पृढीने पढी एमज उजो थको बे हाथ जोडी इरियावहियंनो पाठ कहे. ते लखीयें ठेयें.

॥ अथ इरियावहियं ॥

॥ इहकारेण संदिसह जगवन् इरियावहियं पांडकमामि इहं ॥

અર્થ:- (શ્ઠાકારેણ કે૦) શ્ઠાકારિ પૂર્વક ઇટલે તમારી શ્ઠા પૂર્વક પણ મહારા વચનને બલાત્કારે તથા દાક્ષિણ્યપણે નહી, પરંતુ તમારી શ્ઠા હોય તો (જગવન્ કે૦) હે જ્ઞાનવંત ! મહાજ્ઞાન્ય, પૂજ્ય, (સંદિસહ કે૦) આદેશ આપો આજ્ઞા કરો, તો (શ્રિયાવહિયં કે૦) ચાલવાનો માર્ગ તથા સાધુ શ્રાવકનો માર્ગ, જે સર્વવિરતિ દેશવિરતિરૂપ તેને વિષે થઈ હોય, જે જીવબાધાદિક સપાપક્રિયા તથા અતિચારરૂપ મલિનતા તે પાપ થકી નિવર્તવાનો જે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર છે, તે પ્રમાણે હું (પ ડિક્કમામિ કે૦) પ્રતિક્રમું, નિવર્તું, પાઠો વહું, તેવારેં ગુરુ કહે કે (પ ડિક્કમહ કે૦) ઇટલે નિવર્તો, પાપ ટાલો. તેવારેં શિષ્ય કહે કે, (શ્ઠં કે૦) પ્રમાણ છે. ઇટલે જેમ તમે આજ્ઞા દીધી, તેમજ હું તમારો આદેશ અંગીકાર કરું હું, મસ્તકેં ચઢાવું હું. એ આદેશ માગવાના સૂત્રામાં ત્રણ ગુરુ અક્ષર અને ત્રેવીશ લઘુ અક્ષર છે, સર્વ મહી ઠવીશ અક્ષરો છે ॥

॥ શ્ઠામિ પડિક્કમિતું ॥ ૧ ॥ શ્રિયાવહિયાએ વિરાહણાએ ॥૨॥

અર્થ:- હું પણ ઇટલુંજ (શ્ઠામિ કે૦) અજિલભામિ ઇટલે વાંહું હું, જે (શ્રિયાવહિયાએવિરાહણાએ કે૦) ઐર્યાપથિક્યા વિરાધનયા ઇટલે ગમન છે પ્રધાન જેમાં એવો જે માર્ગ, તેને શ્રિયાપથ કહિયેં અને તે માર્ગને વિષે થતી એવી જે જંતુર્જની વિરાધના તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. અથવા ઐર્યાપથિક તે સાધુ તથા શ્રાવકનો આચાર ઇટલે ધ્યાન મૌનાદિક જે જિહ્વનું વ્રત, તેને વિષે થયેલી જે આચારાતિક્રમરૂપ વ્રતને બાધા તેને ઐર્યાપથિકી વિરાધના કહિયેં. તેનેજ સપાપક્રિયા કહિયેં. તે થકી (પ ડિક્કમિતું કે૦) પ્રતિક્રમિતું ઇટલે પ્રતિક્રમવાને નિવર્તવાને હું વાંહું હું, શ્ઠું હું. અહીંયાં પડિક્કમવાને અત્યંત ઝજમાલ થયો, એ સંબંધે પહેલા બે પદની અચ્યુપગમનામેં પ્રથમ સંપદા થઈ. જે આલોચના લક્ષણ રૂપ કાર્યનું અંગીકાર કરવું, તે અચ્યુપગમ સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ અક્ષર ઠ, તથા ગુરુ બે મહી આઠ અક્ષર છે. અને બીજી શ્રિયાવહિયાદિક બે પદની નિમિત્તસંપદા કહી તે અંગીકારકૃત વસ્તુને ઉપજવાનાં કારણ રૂપ છે. માર્ટેં ઇનું નિમિત્ત એવું નામ છે. એમાં પણ બે પદ છે, અને લઘુ અક્ષર બાર છે ॥૧॥

હવે તે વિરાધનારૂપ સપાપક્રિયા શું કલ્યાણી થાય ? તે કહે છે.

॥ गमणागमणे ॥ ३ ॥

अर्थ:—(गमणागमणे के०) गमनागमने एटले पोताना स्थानकथकी परस्थानके जवुं, तेने गमन कहियें अने परस्थानकथकी पोताने स्थान के आवुं, तेने आगमन कहियें. तेने विषे जे जीवोनी विराधना थइ होय. अहीं विशेष न कहुं माटे ए सामान्यप्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप एक पदनी त्रीजी उघ ते सामान्यहेतुसंपदा जाणवी. केम के जीवहिं सा उपजाववानुं सामान्यहेतु ते गमनागमन ठे; एमां लघु अक्षर ठ ठे ॥३॥

हवे त्यां परस्थानके जतां अने स्वस्थानके आववाने विषे विराधना केम थाय ? ते कहे ठे.

पाणक्रमणे, बीयक्रमणे, हरियक्रमणे, उसा उत्तिंग पणग दग मट्टी मक्कडा संताणा संकमणे ॥ ४ ॥

अर्थ:—(पाणक्रमणे के०) प्राण्याक्रमणे एटले बैड्रिय, तेंड्रिय अने चौ रिंड्रिय, जीवोने प्राणी कहियें. ते जीवोने आक्रमण एटले पगें करी चांप वाथकी तथा (बीयक्रमणे के०) बीजाक्रमणे बीज एटले शालि, गोधूम, यव, शरशवादिक सर्वजातिनां धान्य प्रमुख जे वाव्यां ठतां उगी आवे, ते बीज जाणवां तेने आक्रमण एटले पगे करी चांपवाथी तथा (हरियक्रमणे के०) हरिताक्रमणे. हरित एटले नीलवर्णवाली एवी जे मूलस्कं धादिक दश प्रकारनी वनस्पति, तेने आक्रमण एटले पगें करी चांपवा थकी. एमां पाठलां बे पदे करी सर्व बीज अने सर्व वनस्पतिने विषे जीव पणुं कहुं जे माटे, जीवनां लक्षण, सर्व एउमां संपूर्ण दीठामां आवे ठे, ते आ प्रमाणें:—मनुष्यना शरीरनी पेटें वनस्पतिनुं शरीर पण बाल, कोमल, तरुण तथा वृद्धताप्रमुखें करी सहित दीठामां आवे ठे. तथा जेम हाथ तथा पगादिक अवयवोयें करी मनुष्यनो देह वृद्धिने पामे ठे, तेम शाखा दिक अवयवोयें करी वृद्धनी वृद्धि पण थाय ठे. तथा जेम मनुष्यादिक प्राणीयोमां जाग्रत् तथा निद्रा अवस्था दीठामां आवे ठे तेम पुआड तथा आमली प्रमुख वृद्ध, चंद्रविकासिक तथा सूर्यविकासिकादिक कमल, अने अंबाडी पुष्पादिकमां निद्रा तथा जाग्रतादिक अवस्था दीठामां आवे ठे. तथा लोच, हर्ष, लज्जा, जय, मैथुन, क्रोध, मान, माया, लोच, आहार,

ઉઘસંજ્ઞા, ઇત્યાદિક સર્વ વિકાર, વૃદ્ધોને પણ મનુષ્યની પેઠે થતા દીઠામાં આવે છે. જેમ કે, શ્વેત આકડાનું વૃદ્ધ તથા બીલ પલાશાદિક વૃદ્ધ, ઝૂમિ ગત નિધાનને પોતાના મૂલની જડે કરી વીંટી લિયે છે, તે લોચનો જાવ જાણવો, વર્ષાકાલને વિષે મેઘની ગર્જના સાંજલીને શીતલ વાયુના ફરસે કરી અંકૂર ઉત્પન્ન થાય છે, તે હર્ષનો જાવ જાણવો. લજ્જાલુ વેલી, મનુષ્યના હાથ વગેરે અંગના સ્પર્શથી સંકોચાઈ જાય છે; એ લજ્જા તથા જયનો જાવ કહેવાય. અશોકવૃદ્ધ, બકુલવૃદ્ધ તથા તિલકવૃદ્ધાદિક નવયૌવનસ્વરૂપ સાલંકાર કામિનીના પગની પાનીના પ્રહારે કરી, તેના મુખનો તાંબૂલરસ ઠાંટવાથી, તેના કરેલા સલ્લેહાલિંગન વડે તથા તેના કરેલા હાવજાવ કટાક્ષવિક્ષેપે કરી તત્કાલ ફલતા દીસે છે; એ મૈથુનસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. કોકનદ વૃદ્ધનો કંદ, મનુષ્યનો પગ લાગ્યાથી હુંકારા મૂકે છે; એ ક્રોધનો જાવ જાણવો. રુદંતી વેલ, અહો હું ઠતાં આ લોકો દુઃખી કાં થાય છે ? એવા અહંકારે કરી નિરંતર અશ્રુપાત કરે છે. કેમ કે, તેના યોગથી સુવર્ણની સિદ્ધિ થાય છે; માટે એ માનનો જાવ જાણવો. પ્રાયઃ ઘણું કરીને બધી વેલીયો પોત પોતાનાં ફલોને પાંદડાયેં કરી ઢાંકી લિયે છે, એ માયાનો જાવ જાણવો. તથા ઝૂમિકા જલાદિક આહારના યોગે વૃદ્ધોની વૃદ્ધિ થાય છે; અને તે વિના દિવસેં દિવસેં કુમલાઈ જાય છે. મનુષ્યની પેઠે નાગરવેલિ પ્રમુખને તિલવટી ગોમય તથા ડુગ્ધાદિકના દોહલા ઉપજે છે. તે પરિપૂર્ણ થયા પછી પત્ર, ફલ, ફૂલ, તથા રસની વૃદ્ધિ થાય છે; એ પણ આહારસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. વૃદ્ધને પાંચ, ગાંઠ, ઉદરવૃદ્ધિ, સોજો તથા ડુર્બલપણું પ્રમુખ રોગેં કરી ફૂલ, ફલ, પાન, ત્વચાને વિકાર દીસે છે. તથા સર્વ વનસ્પતિના આઝલાં પોત પોતાના નિયતજ હોય છે; ઇષ્ટ તથા અનિષ્ટ આહારની પ્રાપ્તિયેં કરી વૃદ્ધો પુષ્ટ તથા અપુષ્ટ થાય છે; વેલીયો માર્ગને મૂકીને વૃદ્ધની ઉપરજ ચહે છે; એ ઉઘસંજ્ઞાનો જાવ જાણવો. ઇત્યાદિક યુક્તિયેં કરી શ્રી આચારાંગના પહેલા શ્રુતસ્કંધના પહેલા અધ્યયનમાં સવિસ્તર જીવપણું સ્થાપ્યું છે. અહીં કોઈ પૂઠે કે, જો વનસ્પતિ જીવરૂપ હોય તો ઢેદન તથા ખેદન પ્રમુખ કરતાં કાં રુદન કરતી નથી ? અથવા નાશી જતી નથી ? એનો ઉત્તર એ છે કે, મનુષ્યની પેઠે વનસ્પતિને મુખ, પગ, તથા હાથ પ્રમુખ અવયવોનો અજાવ છે અને સ્થા

वर कर्मना उदयथी नासवाने बनतुं नथी, तो पण तेउने अव्यक्त वेदना होयज ठे. जेम कोइ एक आंधलो, बहेरो, बोबडो, वूंगो, पांगलो अने विषम वायुना विकारें करी थंजाणो थको सर्व अंगोपांगना व्यापार रहित एवो पुरुष होय, तेने कोइ ताडन प्रमुख करे, तो तेथी ते सहन थाय नहीं पण मुखादिकना अजावें रोइ तथा नाशी शके नहीं तथापि तेने वेदना तो थायज ठे. ते माटें कोइ महोटा अवश्य प्रयोजन विना वनस्पतिनी विराधना करवी नहीं. (उंसा के०) अवश्याय एटले ठार, एथी आकाशथकी जे सूक्ष्म अप्काय पडे, तेनुं ग्रहण करवुं. ए सूक्ष्म अप्कायनी विराधना आ करी पापहेतु ठे; एम जणावे ठे. उक्तं च श्री आगमे “एगंमि उदगबिंदुमि, जे जीवा जिणवरेहिं पसत्ता ॥ ते जइ सरिसिव मित्ता, जंबूदीवे न मायंति ॥ १ ॥” तथा (उत्तिंग के०) गर्दजाकार जीवो, जूमिने विषे वृत्ताकार घर करीने रहे, अर्थात् जूमिने विषे गोल विवरना करनार जेनुं जुईया एवुं नाम होय ठे, ते जाणवा. अथवा उत्तिंग शब्दें करी कीडीयोनां नागरां पण जाणवां. (पणग के०) पनक एटले पांचवर्णा नील फूल जाणवां. (दगमट्टि के०) दकमृत्तिका एटले जे सचित्त जूमिकायें सचित्त पाणीने योगें करी कादव थाय, अर्थात् पाणी अने माटी, ए बे जेला मलेला कादव कीचड जाणवा अथवा दग एटले पाणी अने मट्टि एटले माटी एम बन्ने पदना अर्थ जूदा जूदा पण जाणवा. (मकडा के०) मर्कट एटले कोलीयावडाना (संताणा के०) संतान एटले जाल ए कोलीयावडानी जालने मर्कटसंतान कहियें. ए सर्व पांच अथवा ठ जातिना जीवोने (संक्रमणे के०) संक्रमण एटले पगे करी पीड्याथकी अथवा चांप्याथकी, पगादिकें करी मसलवाथकी, मथन करवाथकी, ताडन, तर्जान करवाथकी जे कांइ विराधना थइ होय, ए विशेषपणे बीजादि आक्रमण रूप चार पदनी इत्तर एटले विशेषहेतु नामें चोथी संपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर बत्रीश अने गुरु अक्षर ठ ठे, सर्व मली आडत्रीश अक्षरो जाणवा ॥४॥

हवे घणुं शुं कहेवुं परंतु एकजपदें करी सर्व जीवोनी

विराधना कहियें ठैयें.

जे मे जीवा विराहिया ॥ ५ ॥

अर्थ:— (जेमे जीवा विराहिया के०) ये मया जीवा विराधिता: एटले

जे कोइ जीवो में विराध्या होय, दुःखमांहे पाड्या होय, एमां जीव विराध्या एम सामान्यें कछुं पण एकेंद्रिय, बेंद्रिय, इत्यादिक विस्तारें न कछुं माटें ए सकलजीवना परितापरूप एक पदनी पांचमी संग्रहसंपदा जाणवी. एमां सर्व लघु अक्षर आठ ठे ॥ ५ ॥

हवे ते कया जीव में विराध्या एटले दुःखीया कीधा ? ते कहे ठे.

॥ एगिंदिया, बेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया ॥ ६ ॥

अर्थः—(एगिंदिया के०) एकेंद्रियाः एटले जेने शरीररूप एकज इंद्रिय होय ते पृथ्वी, पाणी, अग्नि, वायु अने वनस्पतिरूप पांच प्रकारना स्थावर जीवने एकेंद्रिय जाति कहियें, ते वली पांचे स्थावरना पण एके काना अनेक जेद ठे, ते जीवस्वरूप कुलकथकी जाणवां. हवे त्रसजीव कहे ठे. (बेइंदिया के०) द्वींद्रियाः एटले जेने शरीर अने मुख ए बे इंद्रियोज होय, एवा कृमि, शंख, शीप, जलो, गंमोला, अणसीयां प्रमुख जेने पग न होय तेने बेंद्रिय जीव कहियें. (तेइंदिया के०) त्रींद्रियाः एटले जेने शरीर, मुख तथा नासिका, ए त्रणज इंद्रियो होय, एवा गदहिया, कुंथुआ, जू, लीख, मांकड, कीडी, मकोडा प्रमुख जेने आठंधिका पग होय अथवा जेने मुखाग्रें शिंग होय ते सर्व त्रेंद्रिय जीव जाणवा. (चउरिंदिया के०) चतुरिंद्रियाः एटले जेने शरीर, मुख, नासिका अने आंख, ए चार इंद्रिय होय एवा माखी, कुती, महर, रांस, विंढी, कोलीयावडा, चांचड, त्रमरी, टीड प्रमुख जे जे उडनारा जीव होय, जेने ठ अथवा आठ पग होय तथा मस्तकें शिंग होय, ते सर्व चतुरिंद्रिय जीव जाणवा. (पंचिंदिया के०) पंचेंद्रियाः एटले जेने शरीर, मुख, नासिका, आंख अने कान. ए पांचे इंद्रिय होय एवा जलचर ते मत्स्य कछपादिक तथा स्थलचर ते सिंहव्याघ्रादिक अने खेचर ते हंस मयूरादिक, पक्षीयो ए तिर्यच जाणवा. तथा मनुष्य, देव अने नारकी, ए सर्व पंचेंद्रिय जीव कहियें. ए पांच बोल मध्यें सर्व संसारी जीव आवी गया, एमां एकेंद्रिय, बेंद्रिय, एम जीवनां नाम कहां. तेथी ए एकेंद्रियादिक, जीवजेद देखाडवारूप पांच पदनी जीवसंपदा ठही जाणवी. एमां सर्व मली ए कवीश लघु अक्षर ठे ॥ ६ ॥

हवे ए जीवोने केवी केवी रीतें विराध्या ? तेनो प्रकार कहे ठे.

अजिह्या, वत्तिया, लेसिया, संघाइया, संघट्टिया, परि
याविया, किलामिया, उदविया, ठाणाउ ठाणं संकामि
या, जीवियाउ ववरोविया, तस्स मिहामि डुकडं ॥ ७ ॥

अर्थ:- (अजिह्या के०) अजिहता: तिहां अजि एटले सामा आव
ताने पगें करी हता एटले हण्णा, अथवा उपाडीने परहा पटकाव्या एट
ले परहा नाख्या, तेने अजिहता कहियें तथा (वत्तिया के०) वर्त्तिता:
एटले पूंजीने एकठा कीधा एक ढगले कीधा, अथवा धूलें करी किंवा कर्द
में ढांक्या, तेने वर्त्तिता कहीयें. तथा (लेसिया के०) श्लेषिता: एटले
चूमियें घस्या तथा जीतादिकें लगाड्या अथवा लगारेक मसळ्या तेने
लेसिया कहियें. (संघाइया के०) संघातिता: एटले मांहोमांहे शरीरने
मेलववे करी पिंमीजूत कीधा, एकठा मेलव्या तेने संघातिता कहियें,
तथा (संघट्टिया के०) संघट्टिता: एटले थोडो स्पर्श करवे करी डुहव्या,
(परियाविया के०) परितापिता: एटले समस्त प्रकारें ताप्या, पीड्या,
परिताप उपजाव्यो, (किलामिया के०) क्लामिता: एटले गाढी किलामणा
ग्लानि उपजावीने निस्तेज कीधा, निटोल कीधा, माख्या नहिं पण मृत
प्राय कीधा, (उदविया के०) अवद्राविता: एटले उन्नासित त्रास पमाड्या
अर्थात् शेष जीव रह्यो पण हाली चालीन शके, एवा कीधा, तथा (ठाणा
उ ठाणं संकामीया के०) स्थानात् स्थानं संक्रामिता: एटले (ठाणाउ के०)
एक स्थानकथकी उपाडीने (ठाणं के०) बीजे स्थानकें (संकामिया के०)
संक्रमाव्या (जीवियाउववरोविया के०) जीविताद्यवरोपिता: मारिता:
एटले (जीवियाउ के०) जीवितव्यथकी (ववरोविया के०) चूकाव्या
जूदा कीधा, अथवा माख्या. ए अजिह्या इत्यादिकें करी जे एकेंद्रियादिक
जीवोनी विराधना थइ होय (तस्स के०) ते संबन्धी जे अतिचार लाग्या,
तेने (डुकडं के०) डुष्कृत एटले पाप कहियें, ते डुष्कृत (मि के०) मे
एटले महारुं मन, वचन, कायायें करी (मिह्या के०) मिथ्या एटले नि
ष्फल थाउं. हवे वली एवां पाप न करुं. इति जाव: ॥ एमां अजिह्या
इत्यादिक विराधनानां नाम दीधां, माटें ए जीवादिक जेदने परितापना

વિરાધના રૂપ અગીયાર પદની વિરાધના નામેં સાતમી સંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર એકાવન, ગુરુ અક્ષર ઠ છે, સર્વાક્ષર સત્તાવન છે, હવે મિઠ્ઠા મિઠુક્કડં એ પદનો અક્ષરાર્થ સમાસેં કરી કહે છે. જેમ કે:—“ મિઠ્ઠા મદ્વ ઠત્તે, ઠચ્ચિય દોસાણ ઠાયણે હોઈ ॥ મિત્તિય મેરાઈઠીઠ, ડુત્તિ ડુગંઠામિ અપ્પાણં ॥૧॥ કત્તિય કડમે પાવં, ડત્તિય ડવેમિ તં ડવસમેણં ॥ એસો મિઠ્ઠા ડુક્કડ, પયસ્કરઢો સમાસેણં ॥ ૨ ॥ ” અર્થ:—(મિઠ્ઠામદ્વઠત્તે કે) મિકાર જે છે તે મૃદુ સુકુમાલ અહંકાર રહિતપણાને અર્થે છે, (ઠચ્ચિયદોસાણઠાયણે હોઈ કે) ઠકાર જે છે તે. દોષના ઠાંતવાને અર્થે છે. (મિત્તિયમેરાઈઠીઠ કે) મિકાર જે છે, તે મર્યાદામાં રહેવાને અર્થે છે. (ડુત્તિડુગંઠામિઅપ્પાણં કે) ડુકાર જે છે, તે પાપકારિ આત્માને ડુગંઠવાને માટે છે ॥૧॥ (કત્તિયકડમે પાવં કે) કકાર જે છે, તેમેં જે પાપ કીધું તેને (ડત્તિયડવેમિતંડવસમેણં કે) ડકારેં કરી દહું તું, બાલું તું. ડપશમાવું તું, (એસોમિઠ્ઠાડુક્કડ કે) એ મિઠ્ઠા મિઠુક્કડંનો (પયસ્કરઢોસમાસેણં કે) પદાક્ષરાર્થ, સમાસેં કરીને કહ્યો.

એ શ્રિયાવહિને સમ્યક્ પ્રકારેં મન, વચન અને કાયાયેં કરી ત્રિકરણશુદ્ધ પડિક્કમતાં મિઠ્ઠામિ ડુક્કડંના દેનારને ક્ષણેકમાં મૃગાવતીની પેરેં સર્વ કર્મોનો ક્ષય થાય. તિહાં સર્વ મલી પાંચશે ને ત્રેશઠ જાતિના જીવો છે, તેની સાથેં મિઠ્ઠામિડુક્કડં દર્શ્યેં, તેવારેં અઢાર લાખ, ચોવીશ હજાર, એકશો ને વીશ, એટલા મિઠ્ઠામિડુક્કડ દેવાય, તે આવી રીતેં:—તિહાં પ્રથમ પાંચશોને ત્રેશઠ સ્થાનકેં જીવ ડપજે છે, તે સ્થાનકોનું વિવરણ કરે છે:—

પૃથ્વીકાય, અપ્પકાય, તેડકાય તથા વાડકાય. એ ચાર સ્થાવરને સૂક્ષ્મ તથા બાદર કરતાં આઠ જોડ થાય. અને પાંચમા વનસ્પતિકાયના ત્રણ જોડ છે:—એક સૂક્ષ્મ નિગોદરૂપ તથા બે પ્રકારની બાદર, એક પ્રત્યેક ને બીજી સાધારણ, એ પાંચ સ્થાવરના મલીને અગ્યાર જોડ થયા; તથા બેંદ્રિય, તેંદ્રિય ને ચંડરિંદ્રિય, એ ત્રણે વિકલેંદ્રિય કહેવાય છે. એ સંમૂર્ઠિમજ હોય છે. એ ત્રણ પહેલા અગ્યારની સાથેં મેલવીયેં એટલે ચૌદ જોડ થાય; તે ચંડદ પર્યાસા તથા ચંડદ અપર્યાસા મલી અઠાવીશ જોડ થાય. હવે પંચેંદ્રિય તિર્યંચના દશ જોડ કહે છે:—તેમાં સર્વ પ્રકારના મત્સ્યાદિક જલચરનો એક જોડ, સ્થલચરના ત્રણ જોડ, તેમાં એક ઘોડા પ્રમુખ ચતુષ્પાદ, આશીર્વિષ પ્રમુખ ઝર:પરિસર્પ, અને ગોહપ્રમુખ ઝુજપરિસર્પ એ સ્થલચરના ત્રણ

जेद अने चार प्रकारना खेचरनो एक जेद, ए सर्व मली पांच गर्जज अने पांच संमूर्धिम मली दश जेद थाय. ए दशने पर्यासा तथा अपर्यासा गणीयें त्यारें वीश जेद थाय. ए वीशमां पहेला अष्टावीश मेलवीयें, त्यारें अडतालीश थाय. ए तिर्यचना जेद जाणवा. हवे नारकीना जेद कहे ठे. रत्नप्रज्ञा, शर्कराप्रज्ञा, बालुकप्रज्ञा, पंकप्रज्ञा, धूमप्रज्ञा, तमःप्रज्ञा तथा तमस्तमप्रज्ञा, ए सात नरकना नारकी पर्यासा तथा अपर्यासा मली चौद जेद थाय; तेमां पाठला अडतालीश मेलवियें, त्यारें बाशठ थाय. हवे मनुष्यना जेद आ प्रमाणें:-पांच जरत, पांच ऐरवत, तथा पांच महाविदेह, ए कर्मचूमिना पंदर जेद; पांच हेमवंत, पांच हिरण्यवंत, पांच हरिवर्ष, पांच रम्यक, पांच देवकुरु तथा पांच उत्तरकुरु, ए अकर्मचूमिना त्रीश जेद अने ठपन्न अंतरद्वीपो कहेवाय ठे. ए ठपन्ननी साथें पेला कर्मचूमिना पंदर तथा अकर्मचूमिना त्रीश मेलवियें, त्यारें एकशो एक जेद मनुष्य जातिना थाय. एमां गर्जज मनुष्यना पर्यासा तथा अपर्यासा मली बशें ने वे जेद थाय. अने तेनी साथें एकशो ने एक अपर्यासा संमूर्धिम मनुष्यना जेद मेलवीयें, त्यारें त्रणशें ने त्रण जेद थाय. अने बाशठ प्रथम तिर्यचना कहा, ते सर्व एकठा कस्याथी त्रणशें ने पांशठ जेद थाय.

हवे देवताना एकशो ने अष्टाणुं जेद कहियें ठैयें:-प्रथम परमाधामी ना पंदर, दश जुवनपति, आठ व्यंतर, आठ वाणव्यंतर, दश ज्योतिषी, तेमां पांच चर ने पांच स्थिर जाणवा. त्रण किट्ठिबषिया, दश तिर्यगजुंजक, पांच जरत तथा पांच ऐरवत, ए दश क्षेत्रना दश वैताढ्यने विषे “अन्ने पाणे सयणे, वडे लेयणपुप्फफलपुवा ॥ बहुफल अविवत्ति जुआ, जंजगा दसविहा हुंतीति जंजकाः ॥ १ ॥” नव लोकांतिक, बार देवलोकना, नव ग्रैवेयकना, पांच अनुत्तर वैमानिकना, ए सर्व मलीने नवाणुं थया. ते पर्यासा तथा अपर्यासा, ए बे जेदें करतां एकशो ने अष्टाणुं जेद थाय. तेने पाठला त्रण शो ने पांशठमां जेलीयें, त्यारें पांचशो ने त्रेशठ सर्व जीवोनां उत्पत्तिस्थानक थाय. तेने ‘अजिहया’ इत्यादिक दश पदवडे दश गुणा करियें, त्यारें पांच हजार बशें ने त्रीश थाय; ते वली राग ने छेषथी बमणा करियें, त्यारें अग्यार हजार बशें ने शाठ थाय; ते मन, वचन ने कायायें करी त्रण गुणा करियें, त्यारें तेत्रीश हजार, सातशें ने एंशी था

य. ते करवा, कराववा तथा अनुमोदनची त्रण गुणा करियें, त्यारें एक लाख, एक हजार, त्रणशें ने चालीश थाय. ते अतीत, अनागत तथा वर्तमानकालें करी त्रण गुणा करियें, त्यारें त्रण लाख चार हजार ने वीश थाय. ते अरिहंतनी साखें, सिद्धनी साखें, साधुनी साखें, देवनी साखें, गुरुनी साखें, तथा आत्मानी साखें, ए ठनी साखें ठ गुणा करियें, त्यारें अठार लाख, चोवीश हजार, एक शो ने वीश, मिष्टामिडुकडं थाय. एवी रीतें जीवने खमत खामणां कीजें. ए इरियावही पडिक्कमतां शुज ध्यानें करी अनेक घोर पाप विलय थाय ॥ ५ ॥

हवे ए आलोया पडिक्कम्या जे अतिचार, तेनुं उत्तरीकरण एटले वली विशेषशुद्धि करवाने अर्थें काउस्सग्ग करवाने वां ठतो थको तस्सउत्तरीनो पाठ कहे, ते आवी रीतें.

॥ अथ तस्स उत्तरी ॥

॥ तस्स उत्तरीकरणेणं, पायच्चित्तकरणेणं,
विसोहीकरणेणं, विसद्धीकरणेणं, पावाणं क
म्माणं निग्घायणं छाए, ठामि काउस्सग्गं ॥ ६ ॥

अर्थः—हवे एवी रीतें आलोवतां, पडिक्कमतां पण जे कांइ पापसहि त आत्मा रह्यो होय, (तस्स के०) तेनीज वली विशेषशुद्धिने अर्थें जे कांइ आगल करवुं, तेने (उत्तरीकरणेणं के०) उत्तरीकरण एटले विशेषें करी वली उपर शुद्ध करवुं तेने उत्तरीकरण कहियें, ते आगल तो हवे काउस्सग्ग करवुं ठे, माटे कायोत्सर्ग करवे करीने विशुद्धि करुं बुं, एटले जे अतिचारनुं आलोयण प्रमुख पूर्व कीधुं ठे, तेनी वली विशेषशुद्धिने अर्थें कायोत्सर्ग करुं बुं, वली ते कायोत्सर्ग तो (पायच्चित्तकरणेणं के०) शुद्ध प्रायश्चित्त करवे करीने होय, एटले गुरुपासें पाप आलोवीयें, पढी गुरुयें दीधुं एवुं जे आलोयणानुं तप, तेने प्रायश्चित्त कहियें. प्रायः घणुं चित्त ए टले मन अथवा जीव तेने शोधे ठे, तेने प्रायश्चित्त कहियें अथवा जे पापने ठेदे, तेने प्रायश्चित्त कहियें. ते काउस्सग्गने करवे करी पाप ठेदाय, आत्मा पाप रहित थाय. वली ते प्रायश्चित्त पण (विसोहीकरणेणं के०) विशेषें

शोधवुं तेने विशोधीकरण कहियें एटले आत्माना पापरूप अंतर मल जे अतिचार, तेना टालवाथी एटले निर्मलता करवे करीने विशोधी होय वली ते विशोधीकरण पण विशल्य होय, तो थाय, त्यां कहे ठे. (विसल्ली करणेणं के०) गयां ठे मायादि त्रण शल्य जेनाथी तेने विशल्य कहियें. एटले एक मायाशल्य, बीजुं नियाणशल्य, अने त्रीजुं मिथ्यात्वशल्य, ए अंतर रंग त्रण शल्यने टालवा थकी थाय. ए उत्तरीकरणादिक चार हेतुयें करी एटले ए चार निमित्तें करीने शुं करवुं ठे ? तो के (पावाणं कम्ममाणं के०) संसार हेतु जे ज्ञानावरणीयादिक पाप कर्मों ठे, तेउने (निग्घायणाछाए के०) निर्घातनार्थाय एटले उब्बेदन करवाने अर्थें (काउस्सग्गं के०) कायव्यापार त्यागरूप कायोत्सर्ग प्रत्यें (ठामिके०) तिष्ठुं, कायाने एक ठामें करुं बुं, केम के जे स्थानकें कायानो व्यापार करवो कह्यो होय, तो ते स्थानकें जीव शुं नहिं करे ? अर्थात् सर्व कांइ करे. ए माटे कायाना व्यापारने ठांउं बुं. एमां तस्स उत्तरीकरणेणं इत्यादिक पडिक्कमवाना शब्दो कहा. माटें ए ठ पदनी आठमी पडिक्कमण नामें संपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर उंगणचालीश, गुरु अक्षर दश, सर्वाक्षर उंगणचालीश ठे. ए बे सूत्रोना गद्यपाठ ठे गाथा बंध नथी माटें ए बेहु सूत्रोमां संपदा आठ, पद बत्रीश, गुरु अक्षर चोवी श, लघु अक्षर एकशो ने पंचोतेर, सर्व मली एकशो ने नवाणुं अक्षरो ठे:-

हवे ए आगल एक ठामें काउस्सग्ग करुं ए पदें करी एवी प्रतिज्ञा करी के, कायानो व्यापार न करुं, तो हवे बीजो शरीरनो कोइ पण व्या पार कल्याथी प्रतिज्ञानो जंग थाय, तेमाटे काउस्सग्गमां नीचें कहेला आ गार मोकलां राख्यां ठे, ए आगारें करी काउस्सग्गनो जंग न थाय ते कहे ठे.

॥ अथ अन्नञ्ज उससिएणं ॥

अन्नञ्ज उससिएणं, नीससिएणं, खासिएणं, ठीएणं, जंजा इएणं, उफुएणं, वायनिसग्गेणं, जमलिए, पित्तमुढाए ॥१॥

अर्थ:- (अन्नञ्ज के०) अन्यत्र ते बीजे ठामें एटले हवे जे उब्बासादिक आगारो कहेसे, ते आगार वर्जीने बीजे स्थानकें कायानो व्यापार कर वानो नियम करुं बुं. हवे ते आगारोनां नाम कहे ठे, (उससिएणं के०) उब्बासितात् एटले मुखें तथा नासिकायें करी उंचो श्वास लइयें, तेने

ઉચ્છ્વાસ કહિયેં. તે ટાલીને અન્યત્ર બીજો કાયવ્યાપાર કરવાનો નિયમ છે અર્થાત્ ઊંચો શ્વાસ લેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. એમ આગલ પણ સર્વ પદેં જાણી લેવું. (નીસસિણં કે०) નિઃશ્વાસિતાત્ એટલે જે મુખેં તથા નાસિકાયેં કરી નીચો શ્વાસ મૂકીયેં, તેને નિઃશ્વાસ કહિયેં, તે નીચો શ્વાસ મૂકતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે, એ બે આગાર, અશક્યપરિહાર જાણી મોકલા કીધા, (ખાસિણં કે०) કાસિતાત્ એટલે ધાંસી ઊધરસ આવે થકે (ઢીણં કે०) ઠિક્કિતાત્ એટલે ઠીંક આવે થકે (જંજાણં કે०) જંજિતાત્ એટલે બગાસું આવે થકે એટલે જેવારેં ધાંસી, ઠીંક અને બગાસું આવે, તેવારેં જીવરક્ષા જાણી મુખેં હાથ દેતાં મહારો કાઝસ્સગ્ગ ન જાંગે. (ઝકુણં કે०) ઝદ્ગારિતાત્ એટલે ઝંકાર આવે થકે (વાયનિ સગ્ગેણં કે०) વાતનિસર્ગાત્ એટલે વાયસંચય તે અધોદ્ધારેં જે વાયુ નિકલે તેને વાતનિસર્ગ કહિયેં, એ જેવારેં ઝદ્ગાર તથા વાતપ્રવર્તન કરે તેવારેં જીવ રક્ષા જાણી મુખદ્ધારેં હાથ દેતાં મુહપત્તિ પ્રમુખ દેવાની જયણા કરતાં કાઝસ્સગ્ગ ન જાંજે, (જમલિણં કે०) દેહત્રમેઃ એટલે ત્રમરી, ચક્રી, ફેર અકસ્માત્ આવે, તેને જમલિ કહિયેં. (પિત્તમૂઘાણં કે०) પિત્તમૂઘાયાઃ એટલે પિત્તને પ્રકોપેં કરી મૂઘા આવે, તેને પિત્તમૂઘા કહિયેં. એ ત્રમરી અને મૂઘા આવે થકે જો નીચેં ન બેસે તો ઊંચો થકો પડે, તેથી આત્મવિરાધના તથા સંયમવિરાધના થાય, તેમાટેં ત્રમરી, મૂઘા આવ્યાથી તિહાં બેસવું પડે તેથી મહારો કાઝસ્સગ્ગ જંગ ન થાય. અહીં સુધી એકેકા આગારનાં નામ દીધાં, માટેં એ નવ પદની પ્રથમ એકવચનાંત આગારસંપદા થઈ. એમાં લઘુ અક્ષર આઢત્રીશ, અને ગુરુ અક્ષર ઠ છે, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અક્ષર છે.

સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં, મુહુમેહિં ચેલસં
ચાલેહિં, સુહુમેહિં દિઠિસંચાલેહિં ॥ ૧ ॥

અર્થઃ— (સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં કે०) સૂક્ષ્મેજ્યોઽહ્નસંચારેજ્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ જે અંગનો સંચાર તે હાલવું કરે, શીતાદિક વેદનાયેં કરી રોમો ત્કંપ ઊપજે તેથી શરીરનો સંચાર થાય, (સુહુમેહિં ચેલસંચાલેહિં કે०) સૂક્ષ્મેજ્યઃ શ્લેષ્મસંચારેજ્યઃ એટલે શરીરમાંહે જે સૂક્ષ્મ શ્લેષ્મનો સંચાર થાય, મુખના થૂંકનું ચાલવું તથા કફનું ગલવું થાય, (સુહુમેહિં દિઠિસંચા

लेहिं के०) सूक्ष्मेज्यो दृष्टिसंचारेज्यः एटले सूक्ष्म जे दृष्टिनो संचार मिषो न्मिषादिकें चक्षुने हलाववायकी थाय. अहीं सुहुमेहिं प्रमुख पदमांहे बहु आगारनां नाम दीधां माटे ए त्रण पदनी बहुवचनांत आगार नामें संपदा जाणवी. एमां लघु उगणत्रीश अने गुरु एक, मली त्रीश अक्षरो ठे.

एवमाइएहिं आगारेहिं अजगो, अ
विराहिउ, हुऊ मे काउस्सगो ॥ ३ ॥

अर्थः—(एवमाइएहिंआगारेहिं के०) एवमादिकैः आगारैः एटले एवमादिक जे पूर्वोक्त बार आगार कहां, ते आदें देइने अंहिं आदि शब्द थकी बीजां पण चार (आगारेहिं के०) आगार लेवां, तेनां नाम कहे ठे. एक तो बीजली अथवा दीपकादिकनी उजेहि एटले अग्निना अजवा लानो प्रकाश आपणा शरीर उपर पडे, तो उढण वस्त्रादिक लेवुं पडे अथवा बीजे स्थानकें जवुं पडे, तेथी महारो काउस्सग न जांजे. बीजो मा जार तथा उंदरादिक प्रमुख, आगल जतां आवतां होय. दोडता होय, तथा मुख आगल पंचेंद्रियजीवनुं ठेदन, जेदन थतुं देखे. तो बीजे स्थान कें जवुं पडे तेथी काउस्सग न जांगे. त्रीजो अकस्मात् चोरनी धाड आ वी पडे, अथवा राजादिकना जयथी बीजे स्थानकें जवुं पडे आघा पाठा थवुं पडे तेथी काउस्सग न जांगे, तथा चोथो अग्नि लागे अथवा घरनी जींत खडहडती पडती जाणीयें तथा पोताने अने पर जे साधु आदिक तेने सर्पादिक दंश मारे, अथवा सिंहादिकना उपद्रव थता जाणे, इत्यादिक अनेरा पण जिहां विलंब करतां घणीज धर्मनी हानि थती देखीयें तो तिहां अणपूगो काउस्सग पारतां थकां पण काउस्सग न जांगे, ए चार आगार अपवादमागें जाणवां, पण उत्सर्गें न जाणवा. एनी साथें पूर्वोक्त बार आगार मेलवीयें तेवारें शोल आगार थाय, ए सर्व शोल आगारोयें करीने काउस्सग पारतां थोडीशी विराधना थतां पण ए व्यापार करतां महारो काउस्सग (अजगो के०) अजगः एटले सर्वथा अखंनित (अविरा हिउ के०) अविराधितः एटले थोडोशो देशथी पण न विराध्यो, अर्थात् देशथी पण अविराधित एवो अखंनित संपूर्ण (काउस्सगो के०) कायो त्सर्ग ते (मे के०) महारे (हुऊ के०) होजो, एमां एवमाइ इत्यादिक

आगार कहाँ, माटें ए ठ पदनी त्रीजी आगंतुक आगारसंपदा जाणवी.
एमां लघु एकवीश, अने गुरु चार, मली पच्चीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

हवे ए काउस्सगनो वखत आंके ठे, एटले एवो कायो
त्सर्ग केटली वार सुधी होय ? ते कहे ठे:—

जाव अरिहंताणं, जगवंताणं, नमुक्कारेणं, न पारेमि ॥ ४ ॥

अर्थ:—(जावअरिहंताणंजगवंताणंनमुक्कारेणं के०) यावदर्हतां जगवतां
नमस्कारेण एटले (जाव के०) ज्यां लगें (अरिहंताणं जगवंताणं के०) श्री
अरिहंत जगवंत पूज्य तेने (नमुक्कारेणं के०) नमस्कार सहित एटले नमो
अरिहंताणं एवो उच्चार करी (न पारेमि के०) न पारयामि, नहिं हुं पारुं, एट
ले कायोत्सर्गना पार प्रत्येन पामुं, समाप्त न करुं, त्यां सुधी जाणवुं. एमां जाव
अरिहंताणं इत्यादिक पदमां काउस्सगनुं मान कहुं. तेथी ए चार पदनी का
योत्सर्गने अवधिमर्यादारूप कायोत्सर्गावधि नामें चोथी संपदा जाणवी. एमां
लघु अक्षर वीश, अने गुरु अक्षर एक, सर्व मली एकवीश अक्षरो ठे ॥४॥

तावकायं, ठाणेणं, मोणेणं, जाणेणं, अप्पाणं वोसिरामि ॥ ५ ॥

अर्थ:—(तावकायं के०) तावत्कायं एटले (ताव के०) त्यां लगें (का
यं के०) महारी कायाने शरीरने (ठाणेणं के०) स्थानेन एटले एकस्थान
कें स्थिरपणे उजुं राखीने (मोणेणं के०) मौनेन एटले वचनने रुंधवे
करीने (जाणेणं के०) ध्यानेन एटले ध्यान ते धर्मने विषे मननुं
स्थिरपणुं अर्थात् नवकारादिकने विषे एकाग्रध्यान तेणें करीने (अप्पा
णंवोसिरामि के०) आत्मानं व्युत्सृजामि एटले (अप्पाणं के०) पोतानी
काया ते प्रत्ये (वोसिरामि के०) वोसिरावुं तुं, एटले हुं तजुं तुं. अर्थात्
काउस्सग रहित पणाथकी अने सावद्यव्यापारपणाथकी कायाने
वोसिरावुं तु. एमां तावकायं इत्यादिकमां शरीर स्थिर राखवानुं कहुं,
माटें ए ठ पदनी पांचमी स्वरूपसंपदा जाणवी. एमां लघु अक्षर उगणी
श, अने गुरु अक्षर एक, सर्व मली वीश अक्षरो ठे. तथा ए काउस्सग
ने सूत्रें अन्नञ्ज उससिएणंथी मांकीने अप्पाणंवोसिरामि लगें बधी मली
संपदा पांच ठे, ठवीशपद ठे, लघु अक्षर एकशो सत्तावीश ठे, अने गुरु अ
क्षर तेर ठे, सर्वाक्षर एकशो चाळीश ठे ॥ ५ ॥ ६ ॥ हवे ए काउस्स

गमां उगणीश दोष टालवा तेनां नाम, लक्षण सहित कहियें ठैयें. (१) घोडानी पेरें एक पगे शरीरनो चार आपी, बीजो पग वांको करी रहे, (२) वायरे हलावेली बेलडीनी पेरें कणें कणें अरहुं परहुं मोले, कंप्या करे, (३) थांजाने अथवा जीतने आधारें अडक्यो थको काजस्सगें रहे, (४) उपरले माखे मस्तक अडावी रहे, (५) जेम जीखडी वख रहितथकी आगले विजागें हाथज आडो आपे, तेम काजस्सग करतो बे हाथने आगल आणी राखे, (६) नवपरणीत वधूनी पेरें नीचुं माथुं करे, (७) बेडी घाट्यानी पेरें पग पढोला करे अथवा बे पग मेलवी जेला करे, पण जिनमुद्रामां जेटलुं आंतरुं कहुं ठे, तेटलुं न करे. (८) नाजि थकी चार अंगुल नीचें अने जानुथकी चार अंगुल उपर, चोलपट्ट पहे रहुं कहुं ठे, तेम न करे, परंतु नाजि उपर अने जानु हेठल वख पहेरी काजस्सग करे, (९) मांस मशकादिकना जयथकी चोलपट्टादिकें करी हृदय ढांकीने काजस्सग करे, (१०) गाडांनी ऊधनी पेरें पगनी बे पानी मेलवीने आगल बे पग विस्तारी काजस्सग करे, अथवा बे पगना बे अंगुठा मेलवीने पाठला पानीना जाग तरफ बेहु पग विस्तारे. (११) सं यति महासतीनी पेरें बेहु स्कंध उपरें वख उठे, जे जणी काजस्सगमां दक्षिणस्कंध उघाडो कीधो जोश्यें, ते न करे, माटें ए दोष. (१२) घोडा ना चोकडानी पेरें रजोहरण, आगल आरुं आपी काजस्सग करे, (१३) वायसनी पेरें आंखना मोला कीकी अरहां परहां फेरवे, (१४) कोठनी पेरें पहेरवानां वखनो एकठो पिरु करी बेहु पगनी वचालें चांपे, (१५) चूतावे शनी परें मस्तक कंपावे, (१६) मूंगानी पेरें हुं हुं करे, (१७) नव कार लोगस्सनी संख्या करवाने अर्थें जमुह ते पापण अथवा आंगुली हलावे, ते जमुहंगली दोष जाणवो. (१८) मदिरा पीधेलानी पेरें बड बड करतो काजस्सग करे, (१९) अपेक्षा विना अरहुं परहुं जोतो वाम रनी पेटें होठ बे हलावतो काजस्सग करे. ए काजस्सगना उगणीश दोष मध्यें आठमो, नवमो, तथा अगीयारमो ए त्रण दोष महासती सा ध्वीने न लागे, केम के तेनुं वखावृत शरीर होय तेमाटे, पण एटलुं वि शेष जे साध्वी प्रतिक्रमणादि क्रिया करे तो मस्तक उघाडुं राखे, अने वधू दोष जेखीयें, तेवारें चार दोषश्राविकाने न लागे, शेष पंदर दोष

લાગે. એ સર્વ દોષ ટાલીને કાઝસ્સગ્ગ કરવો. તથા શ્રીસિદ્ધાંતમાં તો સર્વક્રિયા સાધુ આશ્રયી કહી છે. તેમાટે નાજિથી ચાર અંગુલ નીચે ચો લપટો પહેરવાનું રાખે તથા બે કોણીયેં ચોલપટો ઝાલી રાખે, કંદોરા ન બાંધે. ઇત્યાદિક સર્વ સાધુ આશ્રયી છે. એ કાયોત્સર્ગને વિષે “ ચંદેસુ નિમ્મ લયરા ” લગે, લોગસ્સના પચ્ચીશ પદ ચિંતવિયેં, અને કાઝસ્સગ્ગ પૂરો થયા પછી “ નમો અરિહંતાણ ” કહીને કાઝસ્સગ્ગ પારીયેં ॥ ઇતિ ॥ ૬ ॥

હવે એ કાઝસ્સગ્ગ પાસ્યા પછી તો “ સિદ્ધાસિદ્ધ ” પર્યંત સંપૂર્ણ લોગસ્સનો પાઠ પ્રગટ કહેવો જોઈયેં, માટેં તે કહે છે.

॥ અથ લોગસ્સ ॥

લોગસ્સ ઝઙ્ઙોઅગરે, ધમ્મ તિહયરે જિણે ॥

અરિહંતે કિત્તિસ્સં, ચઝવીસંપિ કેવલી ॥ ૧ ॥

અર્થ:- અર્હિં (અરિહંતે કે०) અર્હતઃ એટલે કર્મરૂપશત્રુને હણવા થકી નિર્દોષપણું પ્રાપ્ત થયું છે જેમને એવા અરિહંતને (કિત્તિસ્સં કે०) કીર્તયિષ્યે, એટલે નામોચ્ચારણપૂર્વક હું સ્તુતિ કરીશ. હવે તે અરિહંત તો રાજાદિક અવસ્થાને વિષે દ્રવ્ય અરિહંત પણ હોય છે, તે માટેં જાવાર્હત્ત્વ પ્રતિપાદનને માટેં (કેવલી કે०) કેવલિનઃ એટલે ઉત્પન્ન થયું છે કેવલ જ્ઞાન જેમને, એવાનું કીર્તન કરીશ. અર્થાત્ જાવાર્હતનું કીર્તન કરીશ. આ કેવલ જ્ઞાનના પદેં કરીને પ્રજુનો જ્ઞાનાતિશય સૂચવ્યો. હવે તે તીર્થ કરોની સંખ્યા કહે છે. (ચઝવીસંપિ કે०) ચતુર્વિંશતિમપિ એટલે રૂષજા દિક ચોવીશ પરમેશ્વરનું તો નામોચ્ચારણપૂર્વક કીર્તન કરીશ અને અ પિ શબ્દથકી અન્ય તીર્થકરો જે મહાવિદેહાદિક દેત્રોને વિષે છે, તેનું પણ કીર્તન કરીશ. તે કેહવા છે? તો કે, (લોગસ્સઝઙ્ઙોઅગરે કે०) લોકસ્ય ઝયોતકરાન્ એટલે પંચાસ્તિકાયાત્મકલોકને કેવલજ્ઞાનરૂપ પ્રદીપેંકરીને ઝયોતકરણશીલ છે, એવાનું કીર્તન કરીશ. હવે જે અનુપકારી હોય તેને કોઈ સેવે નહીં, માટેં એમના ઉપકારી પણાના પ્રદર્શનને અર્થે કહે છે. (ધમ્મતિહયરે કે०) ધર્મતીર્થકરાન્ એટલે ધર્મ તે ઝક્કસ્વરૂપ અને તીર્થ એટલે જેનાથી તરાય છે તે તીર્થ કહિયેં, એવો ધર્મ પ્રધાન જે તીર્થ તેને ધર્મતીર્થ કહિયેં, તે ધર્મતીર્થ કરવાનું શીલ છે જેમનું તેમનું કીર્તન

करीश. अहीयां तीर्थकरान् एवो पाठ न कह्यो अने धर्मतीर्थकरान् एवो पाठ कह्यो ठे, ते एट्ठा माटें के नद्यादि शाक्यादि संबंधी जे ड्रव्यतीर्थ अधर्म प्रधान ठे, तेनो परिहार करवानुं ठे शील जेमनुं तेमने धर्मतीर्थकर कहियें. तेमनुं हुं कीर्त्तन करीश. अर्थात् देव, मनुष्य, असुरयुक्त एवी पर्व दामांहे सर्व जाषा परिणामि एवी वाणीयें करी धर्मतीर्थने प्रवर्त्तावनारा एवा प्रचुठ ठे, तेमने हुं स्तवीश. आ पदें करीने प्रचुनो पूजातिशय तथा वचनातिशय सूचव्यो. हवे चोथो अपायापगमातिशय कहे ठे. (जिणे के०) जिनान् एट्ठे रागद्वेषादिकने जीतनारा, तेमनुं कीर्त्तन करीश ॥१॥ ए श्लोकमां लघु ठवीश, अने गुरु ठ, सर्व मल्ली बत्रीश अहरो ठे.

हवे कीर्त्तन करतो ठतो आगली त्रण गाथायें चोवीशे तीर्थकरोनां नाम कहे ठे.

उसन्नमजियं च वंदे, संजवमज्जिणंदणं च सुमइं च ॥

पउमप्पहं सुपासं, जिणं च चंदप्पहं वंदे ॥ १ ॥

अर्थ:-“ऋषजमजितं च वंदे, संजवमज्जिनंदनं च सुमतिं च ॥ पद्मप्रजं सुपार्श्वं, जिनं च चंद्रप्रजं वंदे” (उसन्नं के०) श्रीऋषजदेवप्रत्ये (अजियंवंदे के०) श्री अजितनाथ प्रत्ये हुं वांडुं हुं. (च के०) वल्ली (संजवं के०) संजवनाथ प्रत्ये, (अज्जिणंदणं के०) अज्जिनंदननाथ प्रत्ये, (च के०) वल्ली (सुमइं के०) सुमतिनाथ प्रत्ये, (च के०) वल्ली (पउमप्पहं के०) पद्मप्रजस्वामी प्रत्ये, (सुपासं के०) सुपार्श्वनाथप्रत्ये, (जिणं के०) कर्म शत्रुने जीतनार एवा, (च के०) वल्ली (चंदप्पहं के०) श्रीचंद्रप्रजप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांडुं हुं ॥ १ ॥ ए गाथामां लघु अह्र साडत्रीश, अने गुरु अह्र बे, सर्व मल्ली उगणचालीश अहरो ठे.

सुविहिं च पुप्फदंतं, सीअल सिज्जंस वासुपुज्जं च ॥

विमलमणंतं च जिणं, धम्मं संतिं च वंदामि ॥ ३ ॥

अर्थ:- (सुविहिं के०) श्रीसुविधिनाथप्रत्ये, (च के०) वल्ली एमनुं बीजुं नाम (पुप्फदंतं के०) पुप्फदंत ठे तेप्रत्ये, (सीअल के०) श्रीशीतलनाथ प्रत्ये, (सिज्जंस के०) श्रीश्रेयांसनाथप्रत्ये, (वासुपुज्जं के०) श्रीवासुपूज्य स्वामी, ए त्रण तीर्थकर प्रत्ये, (च के०) वल्ली (विमलं के०) श्रीविमल

નાથ પ્રત્યે, (અણંતં કે૦) શ્રીઅનંતનાથપ્રત્યે, (ચ કે૦) વલી (જિણં કે૦) કર્મશત્રુપ્રત્યે, ઝીપનાર એવા (ધમ્મં કે૦) શ્રીધર્મનાથ તે પ્રત્યે, (ચ કે૦) વલી (સંતિં કે૦) શ્રીશાંતિનાથપ્રત્યે, (વંદામિ કે૦) વાંડું હું ॥૩॥
 એ ગાથામાં બત્રીશ લઘુ, અને ચાર ગુરુ, મલી બત્રીશ અક્ષરો છે.

કુંથું અરં ચ મદ્ધિ, વંદે મુણિસુવયં નમિજિણં ચ ॥

વંદામિ રિઠ્ઠનેમિં, પાસં તહ વરુમાણં ચ ॥ ૪ ॥

અર્થ:- (કુંથું કે૦) શ્રીકુંથુનાથપ્રત્યે, (અરં કે૦) શ્રીઅરનાથ પ્રત્યે, (ચ કે૦) વલી (મદ્ધિં કે૦) શ્રીમદ્ધિનાથ પ્રત્યે, (વંદે કે૦) વાંડું હું. (મુણિસુવયં કે૦) શ્રીમુનિસુવતસ્વામી પ્રત્યે, (નમિજિણં કે૦) શ્રીનમિજિન પ્રત્યે, (ચ કે૦) વલી (વંદામિ કે૦) વાંડું હું. (રિઠ્ઠનેમિં કે૦) શ્રી અરિઠ્ઠનેમિ પ્રત્યે, (પાસં કે૦) શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે, (તહ કે૦) તથા (વરુમાણં કે૦) શ્રીવરુમાનસ્વામી પ્રત્યે, હું વાંડું હું. આ શ્લોકમાં જે ઢેહ્લો ચકાર છે, તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥ ૪ ॥ આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, મલી પાંત્રીશ અક્ષરો છે. એમ ત્રણ ગાથાયેં કરીને શ્રીકૃષ્ણ જાદિક ચોવીશ તીર્થકરને વંદના કરી, હવે પૂર્વોક્ત “ ઉસજ્ઞ મજિયં ચ ” ઇત્યાદિ ત્રણે ગાથાઝનો સમુદાયાદ્યાર્થ તો સુગમ છે, પરંતુ પદના અર્થનું વિજ્ઞાન કરાવ્યું છે, તે બે પ્રકારે છે, એક સામાન્યથકી અને બીજું વિશેષથકી. તેમાં સામાન્યથકી તો જે અર્થ સર્વે તીર્થકરોમાં પામીયે. જેમ કે (ઉસજ્ઞ કે૦) કૃષ્ણં ઇટલે (કૃષતિ કે૦) ગહતિ અર્થાત્ જે પરમપદપ્રત્યે (ગહતિ કે૦) જાય છે, તેને કૃષ્ણ કહિયે. તથા ‘ઝહત્વાદૌ’ એણે કરી ઉત્ત્વ કરે છે, તે (ઉસહઃ કે૦) વૃષજઃ આ રીતે પણ અર્થ કરિયે તો વર્ષતિ ઇટલે સીંચે છે, દેશનારૂપજલેં કરીને ધુઃસ્વામિયેં કરી જ્વલિત એવા જગતનેં તે કૃષ્ણ, એ અર્થ સર્વ તીર્થકરોમાં વ્યાપ્ત છે. અને જે વિશેષાર્થ છે તે એકજ તીર્થકરના નામનું નિમિત્ત છે, તે વિશેષાર્થ કહે છે,

૧ પહેલા શ્રીકૃષ્ણ દેવને હું વાંડું હું, તે જગવાનના બેહુ ઝરુને વિષે વૃષજનું લાંબન હતું માટે વૃષજ નામ દીધું. તથા સર્વ તીર્થકરોની માતા પ્રથમ સ્વપ્નમાં હસ્તી દેખે, અને એમની જનનીયેં પ્રથમ સ્વપ્નમાં વૃષજ દીઠો, માટે વૃષજ કહિયે તથા ધર્મની આદિના કરનાર માટે બીજું આદિનાથ નામ કહિ

યેં.એવી રીતેં સર્વ તીર્થકરોના પ્રથમ સામાન્યાર્થ અને બીજા વિશેષાર્થ નામો જાણવાં. એમની વિનીતા નગરી, નાજિરાજા પિતા, શ્રીમરુદેવી માતા, પાંચશેં ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, ચોરાશી લક્ષ્મીપૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વૃષજ લાંબન.

૧ બીજા શ્રીઅજિતનાથને હું વાંડું હું, અજિત એટલે પરિસહાદિકેં કરી નિર્જિત તથા જગવાનનાં માતા, પિતા પ્રથમ કોઈ વારેં દ્યૂતરમણ કરતાં હતાં, તેવારેં રાણી બાજી હારી જતી હતી, અને રાજાની જીત થતી હતી, અને જગવાન, ગર્જેં આવ્યા પછી જગવાનની માતા જીતવા લાગી અને રાજા હારવા લાગ્યો. એવો ગર્જનો મહિમા જાણીને અજિતનાથ નામ દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, જિતશત્રુ રાજા પિતા, વિજયા રાણી માતા, સાડા ચારશેં ધનુષ્યપ્રમાણ શરીર, બહોંતેર લક્ષ્મી પૂર્વાયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, હસ્તી લાંબન.

૨ ત્રીજા શ્રીસંજવનાથને હું વાંડું હું, એટલે પ્રકર્ષેં કરીને ચોત્રીશ અતિશયના ગુણો જેને વિષે છે તે માટે સંજવ કહિયેં, અથવા જે, એ પ્રજુની સ્તુતિ કરે છે, તેને (સં કેળ) સુખ (જવ કેળ) થાય છે, તેમાટે સંજવ કહિયેં, તથા જગવાન ગર્જગત થયે થકે અધિક સસ્ય એટલે ધાન્યનો સંજવ થયો માટે સંજવ કહિયેં, એટલે દેશમાં દૌર્જિદ્ય હતું, તે જગવાન ગર્જેં આવ્યાથી અણચિંતવ્યો મેહ વૂઠો, ધાન્યનાં વહાણો આવ્યાં, અણચિંતવ્યો પૃથિવીમાં ધાન્યનો સંજવ થયો, તેથી સંજવ નામ દીધું, એમની શ્રાવસ્તી નગરી, જિતારિરાજા પિતા, સેના રાણી માતા, ચારશેં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, શાઠ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, અશ્વ લાંબન.

૪ ચોથા શ્રીઅજિનંદન પ્રજુને હું વાંડું હું. એટલે (ચ કેળ) વહ્નીદેવેંદ્રાદિકોયેં જેમનું અજિનંદન થાય છે, તેથી અજિનંદન તથા પ્રજુ ગર્જેં આવ્યા તિહાંથી આરંજીને પ્રતિદ્ધાણ શક્રાજિનંદન છે, એટલે ગર્જેં આવ્યા પછી ઇંદ્ર મહારાજ આવી સ્ત્રી સ્ત્રીને જતા. અર્થાત્ ઇંદ્રેં અજિનંદ્યા, પ્રશંસ્યા તે માટે અજિનંદન નામ, માત પિતાયેં દીધું, એમની અયોધ્યા નગરી, સંવરરાજા પિતા, સિદ્ધાર્થ રાણી માતા, સાડાત્રણશેં ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીર, પચ્ચાશ લાખ પૂર્વ આયુ, સુવર્ણવર્ણ દેહ, વાનર લાંબન.

૫ પાંચમા શ્રી સુમતિનાથને હું વાંડું હું. (ચ કેળ) વહ્ની શોજન છે મતિ જેમની તથા પ્રજુ ગર્જેં આવ્યાથી તેમની જનનીની સુનિશ્ચિત જહ્ની મતિ થઈ છે, તે આવી રીતેં કે, એક વણિકની બે સ્ત્રીયો હતી, તેમાં ન્હાનીને

पुत्र हतो अने महोटी बंध्या हती, अने ते ठोकरानुं प्रतिपालन बन्ने मा ताड करती हती, एम करतां ते वणिकें अकस्मात् काल कस्यो, तेवारें महो टी स्त्री धननी लाखचें कहेवा लागी जे पुत्र महारो ठे, अने जेनो पुत्र, तेनुं धन थाय. एवो चाल ठे, माटें धन पण महारुं ठे, तेमज न्हानीनो तो दी करो हतोज तेथी तेणें कस्युं के पुत्र महारो ठे अने धन पण महारुं ठे. ए रीतें बन्ने शोक्योनी वढवाड थइ. ते वढती वढती दरबारमां गइ, त्यां राजाथी पण चूकादो न थयो, तेवारें गर्जना माहात्म्यथकी राणीने चूका दो करवानी जली बुद्धि उत्पन्न थइ. तेथी युक्ति करीने राणीयें कस्युं जे, बन्ने शोक्यो मलीने धन अर्द्धों अर्द्ध वेंची ल्यो, तथा ठोकराना पण बे जाग करी अर्द्धों अर्द्ध वेंची ल्यो, ते सांजली न्हानी स्त्री जे सगी माता हती, ते बोली के महारे ड्रव्य जोशुं नथी अने ठोकराना कांइ बे जाग थाय नहीं, महारे पुत्रनो तथा धननो खप नथी, एनेज सोंपो, एनो ठे ते महा रोज ठे, एवुं सांजली राणी बोली के ए पुत्र न्हानी स्त्रीनो ठे, केम के पुत्र नुं मृत्यु थाय त्यां सुधी पण महोटी स्त्रीथी ना कहेवाणी नही अने न्हा नी स्त्रीनो पुत्र ठे तेथी तेणें मारवानी मनाइ करी, माटे एने पुत्र अने ध न बेहु स्वाधीन करो अने महोटी स्त्रीने घरथी बाहेर काढो. एवी न्याय करवानी बुद्धि उपनी माटें सुमतिनाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, मेघ रथ राजा पिता, सुमंगला राणी माता, त्रणशें धनुष्य प्रमाण शरीर, चा लीश लाख पूर्वनुं आयु, सुवर्णवर्ण देह, कौंच लांढन.

६ ठछा श्रीपद्मप्रजने हुं वांछुं तुं. पद्मप्रज एटले निःकंपताने अंगीका करीने पद्मना समूह सरखी ठे, प्रजा एटले कांति जेमनी तेथी पद्मप्रज कहियें, तथा गजें आख्या पठी एमनी माताने पद्म एटले कमलनी शय्या यें शयन करवानो दहोलो उपन्यो, ते देवतायें पूर्ण कस्यो, तेना महिमाथी पद्मप्रज नाम दीधुं. तथा पद्म सरखुं रक्तवर्णें जगवाननुं शरीर हतुं, माटें प द्मप्रज कहियें. एमनी कोशंबी नगरी, धरराजा पिता, सुसीमा राणी माता, अढीशें धनुष्य शरीर, त्रीश लाख पूर्वायु, सुवर्णवर्ण देह, पद्म लांढन.

७ सातमा श्रीसुपार्श्वनाथने हुं वांछुं तुं. सुपार्श्व एटले रूडां ठे पार्श्व जेमने तथा जगवान् गर्जगत थये ठते तेमनी जननी पण सुपार्श्व थइ. एटले राणीनां बेहु पासां रोगें करी कोढीयां हतां, ते सुवर्णवर्णें घणां

सुकुमार थयां, माटे सुपार्श्वनाम दीधुं, एमनी वाराणसी नगरी, सुप्रतिष्ठ राजा पिता, पृथिवीराणी माता, बशें धनुष्य प्रमाण शरीर, वीश लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, स्वस्तिक लांठन.

८ आठमा श्रीचंद्रप्रज्ञने हुं वांछुं बुं. वली चंद्रना सरखी जेनी प्रज्ञा ठे चंद्रसमान वर्ण ठे, तथा परमेश्वर गर्जगत थये ठते एमनी माताने चंद्रपान करवानो दहोलो उपन्यो, ते प्रधानें बुद्धियें करी पूर्ण कस्यो, एवो प्रज्ञाव जाणी चंद्रप्रज्ञ एवुं नाम दीधुं. एमनी चंद्रपुरी नगरी, महसेन राजा पिता, लक्ष्मणा राणी माता, एकशो पचास धनुष्यप्रमाण शरीर, दश लाख पूर्व आयु, श्वेतवर्ण देह, चंद्र लांठन.

९ नवमा श्रीसुविधिनाथने हुं वांछुं बुं. एटले शोजन ठे विधि जेनो अर्थात् सर्वस्थलें ठे कौशल्य जेमनुं, ते सुविधि कहियें, तथा जगवान् गर्ज गत ठतेज तेमनां माता, पिता, जला विधियें करी धर्ममां प्रवर्त्त्या. एवो गर्जनो प्रज्ञाव जाणी सुविधिनाथ नाम दीधुं. वली मचकुंदना फूलनी कली सरखा उज्ज्वल प्रभुना दांत हता, माटे बीजुं पुष्पदंत एवुं नाम दीधुं. एमनी काकंदी नगरी, सुग्रीवराजा पिता, रामा राणी माता, एकशो धनुष्य प्रमाण शरीर. वे लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, मगरमत्स्य लांठन.

१० दशमा श्रीशीतलनाथने हुं वांछुं बुं, समस्त जीवोना संतापने हरण करे ठे, माटे शीतलनाथ तथा जगवानना पिताने पित्तदाहरोग हतो, ते जगवान् गर्जे आव्या पढी राजाना शरीर उपर राणीयें हाथ फेरव्यो, तेथी रोग उपशांत थयो, शरीरें शीतलता थइ, ते माटे शीतलनाथ नाम दीधुं. एमनुं जदिलपुर नगर, दृढरथ राजा पिता, नंदा राणी माता, नेवुं धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख पूर्व आयु, सुवर्णवर्ण देह, श्रीवत्सलांठन.

११ अगियारमा श्री श्रेयांसजिनने हुं वांछुं बुं. सर्वजगतने श्रेय एटले हितना करनार माटे तथा सकलजवनने अत्यंत प्रशंसा करवापणुं ठे. जेमनुं ते माटे श्रेयांस कहियें, ते पृषोदरादिकनी पेटें सिद्ध थाय ठे. तथा राजाना घरमां परंपरागत देव अधिष्ठित शय्यानी पूजा थती हती, ते शय्यायें जे बेसे, अथवा सुवे, तेने उपद्रव उपजे, ते जगवंत गर्जे आव्या पढी माताने ते शय्या उपर सूवानो दहोलो उपन्यो तेवारें विचार्युं जे देव गुरुनी प्रतिमानी पूजा थाय, परंतु शय्यानी पूजा तो क्यांहिं सांजली नथी,

एम चिंतवी शय्यानी रक्षा करनारें मनाइ कस्या ठतां पण प्रभुनी माता, ते शय्या उपर सूतां, तेवारें गर्जना प्रजावथी अधिष्ठित देव शय्या मूकी जतो रह्यो. पढी राजा प्रमुखें ते शय्या वपराशमां लीधी, ए रीतें माताने श्रेय थयुं, माटें श्रेयांस नाम दीधुं. एमनुं सिंहपुर नगर, विष्णुराजा पिता, विष्णा राणी माता, एंशी धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, षडंगी लांठन.

१२ बारमा श्रीवासुपूज्य स्वामीने हुं वांडुं बुं. वसु जे देवताविशेष ते मने पूजवा योग्य माटें वासुपूज्य कहियें, अथवा जगवंत गर्जे आव्या पढी वसु जे हिरण्य तेणें करी इंद्र महाराजें आवी राजकुलने पूजता हता माटें वासुपूज्य, अथवा वसुपूज्य राजाना पुत्र माटें वासुपूज्य नाम दीधुं ठे, एमनी चंपा नगरी, वसुपूज्य राजा पिता, जया राणी माता, सीत्तेर धनुष्य प्रमाण शरीर, बहोंतेर लाख वर्षायु, रक्तवर्ण देह, महिष लांठन.

१३ तेरमा श्रीविमलनाथने हुं वांडुं बुं. जेने निर्मलज्ञानादिक ठे, तेमाटें विमल कहियें अथवा कर्ममलरहित माटें विमल कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्याथी तेमना नगरमां कोइ स्त्री जर्तार, देहरे आवी उतस्यां, तेमांथी स्त्री पाणी पीवाने अन्यस्थानकें गइ एटलामां, एक व्यंतरी देवी त्यां रहेती हती तेणें ते पुरुषनुं सुंदर रूप दीतुं, तेथी तेने कामक्रीडा करवानी अजि लाषा थइ, त्यारें तेनी स्त्रीना जेवुं पोतानुं रूप विकूर्वी, ते व्यंतरी तेनी पासें आवी बेठी, एटलामां पोतानी खरी स्त्री पण आवी, तेवारें बन्ने स्त्रीने समान देखीने पुरुषें कछुं जे एमां महारी स्त्री कोण ठे? तेवारें पहेलीयें कछुं के हुं तहारी स्त्री बुं, अने बीजीयें कछुं के हुं तहारी स्त्री बुं, एम वढतां वढतां सर्व राजा पासें आव्यां, तेवारें राजा तथा प्रधान पण बेहु स्त्रीयोने सरखा रूपवाली देखी निवेडो करी शक्या नहीं, परंतु राणीयें प हेला पुरुषने एक बाजू उजो राख्यो अने बेहु स्त्रीयोने तेनाथी केटलेक दूर उज्जी राखीने बोली के जे स्त्री पोताना सत्यवचनना प्रजावथी जर्तारनें स्पर्श करे, तेनो ए जरतार जाणवो, ते सांजली व्यंतरीयें देव शक्तिना प्रजावें पोतानो हाथ लांबो करी जर्तारने स्पर्श कस्यो, तेवोज राणीयें तेनो हाथ पकडीने कछुं, के तुं तो व्यंतरी ठो, माटें तहारे ठेकाणें जती रहे. एवा जूदा जूदा चार न्याय करवाथी राणी विमलमतीवाली

कहेबाणी तथा प्रभु गर्जे आव्याथी मातानुं शरीर पण निर्मल थयुं, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी विमलनाथ नाम दीधुं, एमनुं कापिलपुर नगर, कृत वर्माराजा पिता, श्यामा राणी माता, शाठ धनुष्य प्रमाण शरीर, शाठ लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सुकर लांठन.

१४ चौदमा श्रीअनंतनाथ प्रभुने हुं वांडुं बुं. कर्मना अनंत अंश जेणें जीत्या ठे अथवा जेने ज्ञान, दर्शन पण अनंतुं ठे, माटें अनंतनाम सार्थक ठे. तथा गाममां आगल ताप आवता हता ते प्रभु गर्जे आव्या पठी, एमनी मातायें अनंत गांठना दोरा करी बांध्या, तेथी ताप निवृत्त थयो तथा स्वप्नमध्ये जेनो अंत नहिं एवी महोटी रत्ननी माला दीठी, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी अनंतनाथ नाम दीधुं, एमनी अयोध्या नगरी, सिंहसेन राजा पिता, सुयशा राणी माता, पच्चास धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सिंचाणानुं लांठन.

१५ पंदरमा श्रीधर्मनाथ जिनने हुं वांडुं बुं, दुर्गतियें पडता प्राणीने धरी राखे, माटें धर्मनाथ, तथा प्रभु गर्जेमां आव्याथी प्रभुनां मातापिता रूडी रीतें दानादि धर्मपरायण थयां. एवो गर्जनो महिमा जाणी धर्मनाथ नाम दीधुं. एमनुं रत्नपुर नगर, जानुराजा पिता, सुव्रता राणी माता, पिस्ताली श धनुष्य प्रमाण शरीर, दश लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, वज्रनुं लांठन.

१६ शोलमा श्रीशांतिनाथने हुं वांडुं बुं. स्वयमेव शांतिना करनारा अथवा शांतिना योगथी अथवा शांतिरूप होवथी शांतिनाथ तथा ते देशमां मरकीनो उपद्रव घणो हतो, ते प्रभु गर्जे आव्या पठी राणीयें अमृतना ठांटा नाख्या, तेथी मरकीनी शांति थइ. तेना प्रजावथी शांतिनाथ नाम दीधुं. एमनुं गजपुर नगर, विश्वसेन राजा पिता, अचिरा राणी माता, चालीश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक लाख वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, मृग लांठन.

१७ सत्तरमा श्रीकुंथुनाथने हुं वांडुं बुं. कु कहेतां पृथिवी तेने विषे स्थित माटे कुंथु तथा जगवान् गर्जेमां आवे ठते, तेमनी मातायें रत्नमय कुंथु उनो राशि पृथ्वीमां दीठो अथवा परमेश्वर जन्म्या पठी कुंथुआ प्रमुख न्हाना महोटा जीवोनी जयणा देशमां प्रवर्त्ती, माटें कुंथुनाथ नाम दीधुं. एमनुं हस्तिनापुर नगर, शूरराजा पिता, श्रीराणी माता, पांत्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पंचाणुं हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, ढाग लांठन.

१० अठारमा श्रीअरनाथने हुं वांडुं बुं. अरिहंत जेवा सर्वोत्तम पुरुष जे कुलने विषे उपजे,अने जेनाथी कुलनी वृद्धि थाय, ते पुरुषने वृद्ध पुरुषो अर एबुं नाम कहे ठे. तथा जगवान् गर्जमां आवे थके तेमनी मातायें स्वप्नामां सर्व रत्नमय अर एटले आरो तथा धुज दीठो माटें अरनाथ नाम दीधुं, एमनुं गज पुर नगर, सुदर्शनराजा पिता, देवी राणी माता, त्रीश धनुष्य प्रमाण शरीर, चोराशी हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नंदावर्त लांठन.

११ उगणीशमा श्रीमद्विनाथने हुं वांडुं बुं. परिसहरूप मल्ल तेनो जय करवाथकी मल्लि कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पठी माताने एक क तुमां सर्व कृतुनां सुरजि फूलनी शय्यायें सुवानो दहोलो उपन्यो, ते देवातायें पूर्ण कख्यो, माटें मद्विनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी, कुंजराजा पिता, प्रजावती राणी माता, पच्चीश धनुष्य प्रमाण शरीर, पच्चावन्न हजार वर्षायु, नीलवर्ण देह, कुंज लांठन.

१२ वीशमा श्रीमुनिसुव्रत स्वामीने हुं वांडुं बुं. जे जगतनी त्रिकाला वस्थाने जाणे, ते मुनि कहियें. वल्ली जेने शोजन व्रत ठे तेने सुव्रत कहियें. तथा जगवान् गर्जे आव्या पठी एमनी जननीयें मुनि सरखा शोजन श्रावकनां व्रत पाढ्यां, एवो महिमा जाणी मुनिसुव्रत नाम दीधुं, एमनुं राजग्रह नगर, सुमित्र राजा पिता, पद्मराणी माता, वीश धनुष्य प्रमाण शरीर, त्रीश हजार वर्षायु, कृष्णवर्ण देह, काठवानुं लांठन.

१३ एकवीशमा श्रीनमिजिनेश्वरने हुं वांडुं बुं. परिसह उपसर्गादिकने जे ऐं नमाव्या ठे माटें नमि कहियें, तथा प्रभु गर्जे आव्या पठी सीमाडिया रा जा जगवंतना पिताना शत्रु हता, ते चढी आव्या, गामने विंटी लीधुं, राजा आकुल व्याकुल थयो, निमित्तियाने पूढ्युं, तेवारें निमित्तियायें कहुं के राणी सगर्जा ठे, तेने गढने कोशीशें चढावी वैरीयोने दर्शन करावो, राजायें तेमज राणीने किछा उपर चढावीने शत्रुउने वांकी नजरें जोवराव्या, तेवारें वैरीयोथी राणीनुं तेज खमायुं नही, तेथी सर्व वैरी मान मूकी जगवंतनी माताने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या जे अमोने सौम्यदृष्टियें करी जूठ, राणीयें सौम्यदृष्टियें जोइ माथे हाथ राख्यो. पठी सर्व राजाउ राणीने पगे लागी आझा मागी पोत पोताने नगरें गया, ए रीतें सर्वराजा नम्या, एवो गर्जनो प्रजाव जाणी नमिनाथ नाम दीधुं. एमनी मिथिला नगरी

विजयराजा पिता, विप्रा राणी माता, पन्नर धनुष्य प्रमाण शरीर, दश हजार वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, नीलोत्पलनुं लांढन.

११ बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि प्रभुने हुं वांछुं हुं. रिष्ट एटले पाप तेना ना शने विषे चक्रधारी सरखा हता माटें अरिष्टनेमि, तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी प्रभुनी मातायें स्वप्नमां रिष्टरत्ननी रेल दीठी. वली आकाशने विषे अरिष्ट रत्नमय नेमि एटले चक्रधारा उल्लसती स्वप्नमां दीठी, माटें अरिष्टनेमि नाम दीधुं, बीजुं नाम श्रीनेमिनाथ. एमनुं सौरीपुर नगर, समुद्रविजय राजा पिता, शिवादेवी राणी माता, दश धनुष्य प्रमाण शरीर, एक हजार वर्षायु, श्यामवर्ण देह, शंखनुं लांढन.

१३ त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथने हुं वांछुं हुं. जे समस्त जावोने स्पृशति एटले जाणे ठे माटें पार्श्वनाथ तथा एमनो वैयावृत्त्यकर जे पार्श्वनामा यद् तेना नाथ माटें पार्श्वनाथ अथवा प्रभु गर्जे आव्या पढी अंधारी रात्रें पोतानीपासैं सर्प जतो (पासइ के०) दीठो, ते सर्पना जवाना मार्गनी वचमां राजानो हाथ देखी राणीयें उंचो कीधो, तेथी राजा जागी उठ्यो ने बोढ्यो के शा माटे हाथ उंचो कीधो ? राणीयें कछुं के में सर्प जतो दीठो माटे तमारो हाथ उंचो कीधो. राजा बोढ्यो, तमें जूतुं वोखो ठो. पढी सेवकने तेडी दीपक मंगावीने जोयुं, तो सर्प दीठो, तेवारें विस्मय पामी राजायें विचारुं जे में न दीतुं, अने राणीयें दीतुं, ए निश्चें गर्जनो प्रज्ञाव ठे, एम जाणी श्रीपार्श्व नाथ नाम दीधुं. एमनी वाराणसी नगरी, अश्वसेन राजा पिता, वामा राणी माता, नव हाथनुं शरीर, एकशो वर्षायु, नीलवर्ण देह, सर्पनुं लांढन.

१४ चोवीशमा श्रीवर्द्धमानस्वामीने हुं वांछुं हुं. जन्मथकी मांकीने झा नादिकें वृद्धि पास्यो तेथी वर्द्धमान तथा प्रभु गर्जे आव्या पढी मातापिता धन धान्यादिकना जंकार तथा देश, नगर, छिपद, चतुष्पद, इत्यादि सर्व प्र कारनी वृद्धियें करी वृद्धि पास्यो. तथा सर्व राजाउ पण आझामां वर्त्तवा लाग्या. एवो गर्जनो प्रज्ञाव जाणी वर्द्धमान नाम दीधुं तथा जगवंतें जन्म तांज मेरु पर्वत काबा पगने अंगुठे कंपाव्यो, वली देवता साथें आमल क्रीडा करतां जगवंत आगल देवता हास्यो, नाशीने इंद्र पासैं गयो, जगवं त जीत्या. एम जगवंतनुं अनंत बल जाणीने श्रीमहावीर एवुं बीजुं नाम इंद्र

महाराजें दीधुं.एमनुं कत्रियकुंरु नगर,सिद्धार्थ राजा पिता, त्रिशला राणी माता, सात हाथनुं शरीर,बहोंतेर वर्षायु, सुवर्णवर्ण देह, सिंह लांठन.

ए रीतें कीर्तन करीने चित्तनी शुद्धिने माटें प्रणिधान कहे ठे.

एवं मए अजिथुआ, विहुयरयमला पहीण जरमर

णा ॥ चउवीसंपि जिणवरा,तिब्बयरा मे पसीयंतु ॥५॥

अर्थः—(एवं के०) ए प्रकारें (मए के०) महारे जीवें जे (अजिथु आ के०) अजिस्तुता एटले नामपूर्वक स्तव्या ते चोवीशे परमेश्वर केहवा ठे? तो के (विहुय के०) विधुत एटले टाळ्या ठे (रयमला के०) कर्म रूप रज अने कर्मरूप मल जेणें एटले जे कर्म इरियावहि क्रियायें करी बंधाय अथवा नवां बंधातां जे ढीलां कर्म, तेने रज कहियें अने जे पूर्व बंध चिरकालनुं संचित निकाचित गाढ कर्म अथवा सांपरायिक क्रियायें करी बंधाय, तेने मल कहियें, ए बेहु प्रकारना कर्मने जेणें टाळ्यां ठे. वली केहवा ठे? तो के (पहीण के०) प्रहीण एटले अतिशयें करीने दय कस्या ठे (जरमरणा के०) जरा अने मरण जेणें एटले जे समय समय आयुष्य घटे, तेने जरा कहियें अने सर्वथा आयु घटीने प्राणनो वियोग थाय, तेने मरण कहियें. एवा जरा अने मरण, ए बेहु जेणें दय कस्यां ठे एवा जे (चउवीसंपि के०) चतुर्विंशतिरपि एटले पूर्वोक्त ए चोवीशे जिनवर सांप्रत कालें थया अने अपि शब्दयकी बीजा पण तीर्थ कर पूर्ववत् लेवा. (जिणवरा के०) श्रुतधरादिक जिनोथकी प्रधान श्रेष्ठ एवा जिनवर (तिब्बयरा के०) तीर्थकरा एटले तीर्थकरो ते (मे के०)म हारा उपर (पसीयंतु के०) प्रसीदंतु एटले प्रसन्न थाऊं, अर्थात् प्रसाद (कृपा) करवाने तत्पर थाऊं. यद्यपि श्रीबीतराग ठे, तेथी स्तुति करनार उपर प्रसन्न थता नथी,तेमज निंदा करनार उपर अप्रसन्न पण थता नथी तथापि स्तुति करनारने स्तुतिनुं फल मले ठे,अने निंदा करनारने निंदानुं फल मले ठे.जेम चिंतामणि,मंत्रादिकोयें करी शुजनी वांढा करनारने शुजफल मले ठे अने अशुजनी वांढा करनारने अशुज फल मले ठे, यद्यपि जे न थीज प्रसन्न थता ते शी रीतें प्रसन्न थशे?माटें वृथा प्रलापें करी जक्तिनो अतिशय थतो नथी; तथापि एम कहे ठते पण दोष नथी, कारण के ढीण

ક્લેશ ઢે તે જેમ પ્રસન્ન થતા નથી તેમ તેમની સ્તુતિ પણ વૃથા થતી નથી કારણ કે તેને સર્વ જાવની વિશુદ્ધિ ઢે ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ચાલીશ, અને ગુરુ એક, મલી એકતાલીશ અક્ષરો ઢે.

કિત્તિય વંદિય મહિયા, જે એ લોગસ્સ ઉત્તમા સિદ્ધા ॥

આરુગ્ગ બોહિલાજં, સમાહિવરમુત્તમં દિંતુ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—(કિત્તિય કે०) કીર્તિત ઢે, એટલે નામવિશેષે કરી જેને ઇંદ્રાદિક કીર્તે ઢે, સ્તવે ઢે. (વંદિય કે०) જે વંદિત ઢે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને વિશુદ્ધ એવા મન, વચન અને કાયાયેં કરી વાંદે ઢે. પંચાંગ પ્રણામ કરે ઢે. (મહિયા કે०) જે મહિત ઢે એટલે ઇંદ્રાદિક જેને પ્રધાન પુષ્પાદિકેં કરી અર્ચે ઢે, પૂજે ઢે, એવા (જે કે०) જે તીર્થકર (એ કે०) એ સુતીર્થ જ્ઞાનદષ્ટિવંત તે પ્રત્યક્ષ (લોગસ્સઉત્તમા કે०) લોકને વિષે ઉત્તમ પ્રધાન એવા (સિદ્ધા કે०) શ્રી સિદ્ધ જગવંત થયા એટલે નિષ્ઠિતાર્થ થયા. એવા હે ઉત્તમ સિદ્ધ જગવંત ! તમે મુજને (આરુગ્ગ કે०) દ્રવ્ય આરોગ્યતા તથા જાવ આરોગ્યતા, ત્યાં દ્રવ્ય આરોગ્યતા તે રોગરહિતપણું અને જાવ આરોગ્યતા તે સિદ્ધપણું જાણવું. તે સિદ્ધપણું (બોહિલાજં કે०) શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થાય, તેવારેં પમાય ઢે માટેં શ્રી જિનધર્મની પ્રાપ્તિનો લાજ થવાને અર્થે (ઉત્તમં કે०) ઉત્કૃષ્ટ અત્યંત ઝંઘી એવી (સમાહિવરં કે०) પ્રધાન સમાધિ તે જ્ઞાનાદિકરત્નત્રય તેને વિષે એકતા પરમસ્થિરતા તે પ્રત્યેં (દિંતુ કે०) દ્યો, આપો એટલે સમાધિ અનેક પ્રકારેં તારતમ્યતાયેં અધિક ન્યૂન ઢે માટેં અત્યુત્કૃષ્ટ સમાધિ દ્યો ॥ ૬ ॥ આ ગાથામધ્યે લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ ઢ, સર્વ મલી ઠત્રીશ અક્ષરો ઢે.

ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આશ્ચેસુ અહિયં પયાસયરા ॥ સા

ગરવર ગંજીરા, સિદ્ધા સિદ્ધિ મમ દિસંતુ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—(ચંદેસુ કે०) ચંદ્રસમુદાયથકી (નિમ્મલયરા કે०) નિર્મલ તર એટલે અત્યંત નિર્મલ (આશ્ચેસુ કે०) આદિત્ય એટલે સૂર્ય સમુદાય તે થકી પણ (અહિયં કે०) અધિક (પયાસયરા કે०) પ્રકાશના કરનાર (સાગરવર કે ૦) પ્રધાન ઢેલો સ્વયંચૂરમણ નામા સમુદ્ર તેની પરેં (ગંજીરા કે०) ગુણેં કરી ગંજીર ઢે. એવા જે (સિદ્ધા કે०) અષ્ટકર્મ રહિત સિદ્ધ તે

(સિદ્ધિ કે૦) સિદ્ધિ ઇટલે મુક્તિ તે (મમ કે૦) મુજને (દિસંતુ કે૦) થો, આપો ॥ ૭ ॥ આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી સાડ ત્રીશ અક્ષરો છે, અને એ ચતુર્વિસાઠને વિષે પ્રથમનો એક શ્લોક અને પઠ વાહેની ઠ ગાથા મલી સાત ગાથાઠ છે, પદ અઠાવીશ છે, તેમાં લઘુ અક્ષર બશે ઝગણત્રીશ, તથા ગુરુ અક્ષર સત્યાવીશ, મલી સર્વાક્ષર બશે ને ઠપ્પણ છે. તથા સવલોણના ચાર અક્ષર એની સાથે મેલવીયે, તેવારે બશે ને સાઠ અક્ષરો થાય. ઇતિ નામસ્તવસૂત્રાર્થઃ ॥ ૮ ॥

॥ અથ કરેમિ જંતે, અથવા સામાયિકનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ કરેમિ જંતે સામાય્યં, સાવઙ્ગં જોગં પચ્ચસ્કામિ,
જાવ નિયમં પઙ્ગુવાસામિ, હવિહં, તિવિદ્દેણં,
મણેણં, વાયાએ, કાણં, ન કરેમિ, ન કારવે
મિ, તસ્સ જંતે, પઢિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહા
મિ, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(જંતે કે૦) હે જદંત, જયાંત, જવાંત, પૂજ્ય, ઇટલે સુખકારક કલ્યાણ કારક પણાથકી જદંત કહિયે તથા સાત પ્રકારના જયનો અંત કરવાથકી જયાંત કહીયે તથા ચાતુર્ગતિકરૂપ સંસારનો ઉદ્દેશ કરવાથકી જવાંત કહિયે તથા પૂજવા યોગ્ય માટે પૂજ્ય કહિયે. એવી રીતે ગુરુનું આમંત્રણ કરીને સર્વ કાર્ય કરવાં. હવે કહે છે કે, તમારા સમીપ વર્તમાન કાલ આશ્રયી (સામાય્યં કે૦) સામાયિક પ્રત્યે ઇટલે (સમ કે૦) જ્ઞાનાદિક ગુણ તેનો (આય કે૦) લાજ છે જેને વિષે અથવા (સમ કે૦) રાગદ્વેષરહિત એવો જે જીવ, તેને સમ્યગ્ જ્ઞાનાદિક ગુણનો છે (આય કે૦) લાજ જેને વિષે તે રૂપ જે વ્રત, તે સામાયિક વ્રત કહિયે અથવા સમતા પરિણામરૂપ પ્રશમસુખ તદ્રૂપ સામાયિક પ્રત્યે (કરેમિ કે૦) હું કરું ઇટલે સમતા પરિણામ આણું! વલી અનાગત કાલ આશ્રયી તો (સાવઙ્ગં કે૦) સાવઘં એમાં અવઘ ઇટલે પાપ, જેણે કરી સ ઇટલે સહિત એવા જે (જોગં કે૦) યોગ ઇટલે મન, વચન અને કાયાના વ્યાપાર, અર્થાત્ પાપસહિત જે મન, વચન કાયાના યોગ, તે પ્રત્યે (પચ્ચસ્કામિ કે૦) હું પચ્ચસ્કું હું, નિષેધું હું. ઇટલે

त्याहुं बुं. ते क्यां सुधि? तो के (जाव के०) ज्यां सुधी (नियमं के०) सामायिक व्रतना नियम प्रत्ये (पञ्जुवासामि के०) हुं पर्युपासुं एटखे सेबुं, अर्थात् ज्यां सुधी सामायिकनो काल, जघन्यतो एक मुहूर्त्त प्रमाण ठे, तेने विषे हुं पर्युपासुं एटखे रहुं, त्यां सुधि (डुविहं के०) कर वा कराववा रूप ए बे प्रकारनो जे सावद्य व्यापार, ते प्रत्ये (तिविहेणं के०) त्रिविधे करी एटखे त्रण प्रकारें करी. ते त्रण प्रकारनां नाम कहे ठे. एक (मणेणं के०) मनें करी, बीजो (वायाए के०) वचनें करी, त्रीजो (काएणं के०) शरीरें करीने, (नकरेमि के०) नहीं हुं पोतें करुं, (नकारवेमि के०) हुं बीजा पासें न करावुं, (तस्स के०) ते अतीतकाल संबंधी जे सावद्य व्यापार रूप पाप, ते प्रत्ये (जंते के०) हे जगवंत ! आपनी समीप (पडिक्क मामि के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं. एटखे ते पापथकी हुं निवर्त्तुं हुं मिञ्चामि डुक्क देजं बुं. (निंदामि के०) आत्मा साखें हुं निंहुं बुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गहुं बुं, एटखे विशेषें निंहुं बुं (अप्पाणं के०) पूर्वकालसंबंधी दुष्ट क्रियाकारक एवो जे महारो आत्मा, तेने ते दुष्ट क्रियाथकी (वोसिरामि के०) वोसिरावुं बुं, एटखे विशेषें करीने तजुं बुं, अर्हीयां साधु जावनियमने स्थानकें जावजीवं बोले ठे. अने डुविहंने स्था नकें तिविहं बोले ठे. अने “सवं करतंपि अन्नं न समणुजाणामि” एवा बे पाठ अधिक बोले ठे, अने श्रावकने तो एक मुहूर्त्तनुं सामायिक ठे, तेमां पण पुत्र, स्त्री, वाणोतर प्रमुख जे सावद्यव्यापार करे ठे, ते व्यापारने पोतें अण क रतो ठतो पण तेनुं अनुमोदन ठे. ए मन, वचन अने कायायें करी करुं नहीं, करावुं नहीं, ए ठ बोल आश्रयी श्रावकने (१३०४१२०७२००) एटखा जांगा उपजे, ते ग्रंथांतरथकी जाणवा ॥ इति सामायिकसूत्रार्थः ॥ १ ॥ इति ॥ ए ॥

॥ अथ सामायिक पारवानुं ॥

सामाइअ वयजुत्तो, जाव मणे होइ नियमसंजुत्तो ॥

बिन्नइ असुहं कम्मं, सामाइअ जत्तिआवारा ॥ १ ॥

सामाइअंमि उ कए, समणोइअ सावउं हवइ ज

म्हा ॥ एएण कारणेणं, बहुसो सामाइअं कुळा ॥ २ ॥

સામાયિકવિધિ લીધું, વિધિ પારિત્તં, વિધિ કરતાં
જે કોઈ અવિધિ હુન હોય, તે સવિ હું મન વચન
કાયાયેં કરી મિહામિ ડુકકડં ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(જાવ કે०) જ્યાં સુધી (મળે કે०) મન, ઇટલે જીવ તે
(નિયમસંજુત્તો કે०) સાવચ વ્યાપારના નિયમ ઇટલે પચ્ચસ્કાણને વિષે
સંયુક્ત (હોઈ કે०) હોય, ઇટલે સમ્યક્ પ્રકારેં જોડેલો હોય. વલી
(સામાઈઅવયજુત્તો કે०) સામાઈક વ્રતને વિષે સંયુક્ત હોય, ત્યાં સુધી ઇ
જીવ, (અસુહંકમ્મં કે०) અશુજ્ઞ કર્મને (ઊન્નઈ કે०) છેદે, (જત્તિ
આવારા કે०) જેટલી વાર (સામાઈઅ કે०) સામાયિક કરે, તેટલી
વાર અશુજ્ઞ કર્મપ્રત્યેં છેદે. અથવા જ્યાં સુધી સાવચ વ્યાપારને વિષે મ
નમાંહે નિયમ સંયુક્ત હોય, તેટલી વાર સામાયિક વ્રતનો ધણી કહેવાય તે
જેટલી વાર સામાયિક વ્રત લીયે, તેટલી વાર અશુજ્ઞ કર્મને છેદે ॥ ૧ ॥
(ઝ કે०) તુ ઇટલે વલી (જમ્હા કે०) જેમાટેં (સામાઈઅં મિ કણ કે०)
સામાયિક કરતી વચ્ચત (સાવઝ કે०) શ્રાવક જે છે, તે (સમણોઈઅ
કે०) શ્રમણ ઇટલે સાધુ સમાન (હવઈ કે०) હોય, (ઇણકારણેં
કે०) ઇ કારણેં (બહુસો કે०) ઘણી વાર, (સામાઈઅં કે०) સામા
યિકપ્રત્યેં જે તત્ત્વના જાણ હોય, તે (કુજ્ઞા કે०) કરે ॥ ૨ ॥

અહીંયાં કેટલાંક એમ કહે છે કે સામાયિક, દિન પ્રત્યેં ઝજય કાલજ ક
રિયેં, પણ અધિક ન કરિયેં, તેને નિષેધે છે. જે જણી “સામાઈઅં મિ ડુકકણ” ઇ
ગાથા શ્રી જડ્ઝબાહુસ્વામી ચૌદ પૂર્વધરપ્રણીત આવશ્યકનિર્યુક્તિમાંહેલી છે,
એમાં સામાયિક કરતાં શ્રાવક, મનેં, વચનેં અને કાયાયેં કરી કરે નહીં,
કરાવે નહીં, તે જણી સાધુ સમાન તો હોય, પણ સાધુ નિટોલ નહીં કહેવાય.
અને શ્રાવકને અનુમતિ મોકલી છે, તથા શ્રાવકેં દેશચકી પોસહ લીધો હોય
અને સામાયિક ઠતે પણ આધાકર્મી આહાર ઘટ્ઠસ્થને મોકલો મૂક્યો છે, જે
જણી શ્રીનિશીચચૂર્ણીમધ્યેં એમ કહ્યું છે, જે “જંચ ઝદ્ઘિઠ કઠં, તં કડ
સામાઈઝ વિઝું જઈય” અને સાધુ તો આધાકર્મી આહાર કોઈ પણ રીતેં
લીયે નહીં, તે જણી સાધુ નિટોલ ન કહેવાય, તો પણ સામાયિકને વિષે
રહેલા શ્રાવકને સાધુ સરખો કહિયેં. ઇ કારણમાટેં “બહુસો સામાઈઅં

કુજા ” ઇટલે ઘણાં સામાયિક લેવાં. એમ કહ્યું, જેવારેં વલત મલે, તેવારેં સામાયિક લેવો, ઉક્તં ચ “જાહે રાણિઝ તાહે, સામાઈશ્ચં કરેઈ” તથા શ્રી આવશ્યકચૂર્ણી, શ્રાવકને પ્રજ્ઞતિવૃત્ત્યાદિક ઘણા ગ્રંથોમધ્યેં વારં વાર સામાયિક લેવો, એમ કહ્યું છે. “સામાઈશ્ચ પોસહ સં, ઠિશ્ચસ્સ જીવસ્સ જાઈ જો કાલો ॥ સો સફલો બોધવો, સેસો સંસારફલહેજ ॥૧॥” અર્થ:-સામાયિક તથા પૌષ્ઠ લીધે થકે જીવનો જે કાલ જાય, તે સફલ જાણવો. અને શેષ કાલ જે છે, તે સંસાર ઉપાર્જન કરવાનું કારણ જાણવો ॥ ૧ ॥ ૧૦ ॥

॥ અથ સર્વલોક ॥

॥ સર્વલોક, અરિહંત ॥ કરેમિ ॥ વંદણ ॥ ૧૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:-ત્રણ જીવનનાં ચૈત્ય વાંદવા નિમિત્તેં કાઠસ્સગ્ગ કરવા વાંઠતો સર્વલોક કહે. ત્યાં સર્વલોક શબ્દેં અધોલોક, ઝર્ધ્વલોક અને તિર્યગ્ લોક, એ ત્રણ લોકમાંહે જે (અરિહંતચેઈઆણં કે ૦) શ્રીઅરિહંતનાં ચૈત્ય, પ્રતિમારૂપ છે, ઇટલે આઠ ક્રોડ, સત્તાવન લાખ, વશેં ને બ્યાશી શાશ્વતા પ્રાસાદ છે, તેમાં પંદરશેં ક્રોડ, બહેંતાલીશ ક્રોડ, અઠાવન લાખ, ઠત્રીશ હજાર અને એંશી, ઇટલાં જિનર્બિવ છે, તેને (વંદણવત્તિઆણં કે ૦) વાંદવાદિક નિમિત્તેં (કરેમિકાઠસ્સગ્ગં કે ૦)હું કાઠસ્સગ્ગ કરું હું ॥ ૧૧ ॥

॥ અથ જગચિંતામણિ ચૈત્યવંદન ॥

ઇઠ્ઠાકારેણ સંદિસહ જગવન્ ચૈત્યવંદન કરું ॥

ઇઠ્ઠં ॥ જગ ચિંતામણિ જગનાહ, જગગુરુ જગરસ્ક

ણ ॥ જગબંધવ જગસઠ્ઠવાહ, જગજાવ વિચ્છરક્કણ ॥

અઠાવય સંઠવિય, રૂવ કમ્મઠ વિણાસણ ॥ ચ

ઊવીસંપિ જિણવરા, જયંતુ અપ્પહિહયસાસણ ॥૧॥

અર્થ:-હવે શ્રીવીતરાગ દેવ કેહવા છે? તો કે (જગ કે ૦) જગજીવ, તેમના મનોવાંઠિત અર્થ પૂરવા માટે (ચિંતામણિ કે ૦) ચિંતામણિરત્ન સમાન છે. ઇટલે ચિંતામણિ જેમ મનોવાંઠા પૂર્ણ કરે છે, તેમ પ્રજ્ઞ પણ આશ્રિત જગજીવ પ્રાણિયોનાં સર્વ વાંઠિત પૂર્ણ કરે છે, વહી (જગ કે ૦) નિકટ જગજીવોના જે (નાહ કે ૦) નાથ છે, કેમ કે? જે જીવ, ધર્મ પામ્યા નથી

तेने धर्मने विषे जोडे ठे अने जे जीव, धर्म पाम्या ठे, तेना धर्मनी रक्षा करे ठे, माटे नाथ ठे. वली (जग के०) समस्तलोकमांहे हितोपदेश देवाथकी (गुरु के०) महोटा ठे, वली (जग के०) षड्जीवनिकायना जे (रक्षण के०) रक्षक ठे, प्रतिपालक ठे, वली (जग के०) समान बोधवंतना तथा सकल जंतुना जे (बंधव के०) महोटा विवेकवंत जाइनी पेरें जाई ठे. वली (जग के०) मोक्षाजिलाषी साधु प्रमुखना, जे (सह वाह के०) सार्थवाह ठे, महोटा व्यापारी ठे, शाथकी ? के जे संसाररूप कांतारथकी पार पमाडीने अनंत लाजनुं स्थानक, एवुं जे मोक्षरूप नगर ते प्रत्ये पहाँचाडे ठे. वली (जग के०) षड्द्रव्य तथा जीवादिक नव पदार्थना (जाव के०) रहस्य तेने दर्शाववाने विषे जे (विश्रक्षण के०) विचक्षण ठे, माहा ठे, अनंत ज्ञानपणामाटे विचक्षण ठे. वली (अष्टावय के०) अष्टापद पर्वतनी उपर जरतेश्वरें (संठविय के०) संस्थापित कस्यां ठे (रूप के०) रूप एटले विंव जेनां, वली (कम्मठविणासण के०) ज्ञाना वरणीयादिक आठ कर्मनो कीधो ठे विनाश जेणें, एवा ते (चउवीसंपिजिण वरा के०) चोवीश जिनवर ते अपि एटले निश्चें (जयंतु के०) जयवंता वत्तो. सर्व उपरें वत्तो. (अप्पडिहयसासण के०) अप्रतिहतशासन एटले कोइथी ह्णाय, रोकाय नही एवुं जेनुं शासन ठे अर्थात् शिक्कावचन रूप उपदेश ठे॥१॥

कम्मजूमिहिं कम्मजूमिहिं ॥ पढम संघयणि ॥ उक्कोसय सत्तरि सय ॥ जिणवराण विहरंत लप्पइ ॥ नव कोडीहिं केवलिण ॥ कोडि सहस्स नव सादु गम्मइ ॥ संपइ जि एवर वीस मुणि ॥ बिहुं कोडिहिं वरणाण ॥ समणह कोडि सहस डुअ ॥ युणिजिअ निच्च विहाणि ॥ २ ॥

अर्थः—(कम्मजूमिहिं के०) असि, मषी, अने कृषि रूप कर्म जिहां वत्तें ठे, एटले असि, मषी अने कृषि, ए त्रण. तेमां तरवार प्रमुख शस्त्रनी ज्यां प्रवृत्ति होय, तेने असि कहियें अने लिखित प्रमुख ज्ञान ज्यां होय, तेने मषी कहियें तथा क्षेत्र, वाडी प्रमुखें ज्यां आजीविका होय तेने कृषि कहियें. ए त्रणें करी जिहां आजीविका चाखे ठे, तेने कर्मजूमिका कहियें.

(कम्मजूमिहिं के०) ते कर्मजूमिनां जरतादिक पन्नर क्षेत्रनेविषे (उक्को सय के०) उत्कृष्टपदं (जिणवराण के०) जिनवरो एटले जे तीर्थकरो ठे, (पढमसंघयणि के०) प्रथम संघयण जे वज्जकषज्जनाराच तेना धणी एवा (सत्तरिसय के०) सप्ततिशत एटले एकशो ने सित्तेरनो समु दाय, (विहरंतलप्रइ के०) विचरतो लाजे. ते श्रीअजितनाथनी वारें एटला लाजे, वली (नवकोडीहिंकेवल्लिण के०) केवल्लज्ञानी जगवाननी नव कोटि होय, तथा (कोडिसहस्सनव के०) नव सहस्रकोटि (साधु के०) साधु (गम्मइ के०) जिनागमथकी जाणियें अने (संपइ के०) संप्रति एटले वर्तमानकालें (जिणवरवीस के०) श्रीसीमंधरस्वामी प्रमुख वीश जिनवर विचरता पामियें, तथा (मुणिविहुंकोडिहिं के०) वे कोड मुनि, (वरनाण के०) प्रधान केवल्लज्ञानना धरनार, एवा केवल्लज्ञानी वली (कोडिसहस्सपुअ के०) द्विसहस्र कोटि (समणह के०) श्रमण एट ले साधु विचरे ठे, ते सर्वने (थुणिजिअ के०) थुणीयें, स्तवियें, (निच्च वि हाणि के०) नित्य प्रजातें सूर्योदयें निरंतर स्तवीयें ॥ २ ॥

जयउ सामी जयउ सामी ॥ रिसह सत्तुंजि ॥ उज्झित
पहु नेमि जिण ॥ जयउ वीर सच्चउरि मंरुण ॥ जरु
अब्बहिं मुणिसुवय ॥ मुहरि पास डह डुरिअ खंरुण ॥
अवरविदेहिं तिब्बयरा ॥ चिहुंदिसि विदिसि जिं केवि ॥
तीआणागय संपइअ, वंदूं जिण सवेवि ॥ ३ ॥

अर्थ:- हवे श्री (सत्तुंजि के०) शत्रुंजय तीर्थ उपरें (सामीरिसह के०) श्री कषज्जस्वामी (जयउ के०) जयवंता वत्तों. वली (उज्झित के०) श्रीगिर नारजी उपर (पहु के०) प्रभु एटले सामर्थ्यवाला एवा (सामी नेमिजिण के०) स्वामी श्री नेमिजिनेश्वर ते (जयउ के०) जयवंता वत्तों, वली (वी र के०) महावीर स्वामी ते (सच्चउरीमंरुण के०) सत्यपुरी एटले साचोर नगर तेना मंरुण एटले आचूषणरूप ते जयवंता वत्तों. वली (जरुअब्बहिं मुणिसुवय के०) श्रीजरूच नगरने विषे श्री मुनिसुव्रत नाथ अने (मुहरि के०) मुहरिगामना नायक, (पास के०) श्रीपार्श्वनाथ, ए जिन पंचक

केहुं ठे ? तो के (डुहडुरियखंण के०) डुःख अने डुरित जे पाप तेनुं खंण एटले विनाश करनां ठे, (अवर के०) अपर एटले बीजा (विदे हिं के०) पांच महाविदेहने विषे जे (तिब्बयरा के०) तीर्थकर ठे, (चिहुं दिसिविदिसि के०) पूर्वादि चार दिशि अने अग्निकोणादि चार विदिशि, ए आठने विषे (जिकेवि के०) जे कोइ पण (तीआणागयसंपइअ के०) अ तीतकाल, अनागतकाल अने संप्रति जे वर्तमानकाल, ए त्रण कालसंबंधी (जिणसवेवि के०) सर्वे जिनेश्वर ते प्रत्ये पण (वंडु के०) हुं वांढुं हुं ॥ ३ ॥

हवे निरंतर स्मरणने अथें शाश्वता जिनप्रासादनी संख्या कहे ठे.

॥ सत्ताणवइ सहस्सा, लस्का ठप्पन्न अठ को
डीउ ॥ बत्तीस बासिआइ ॥ पाठांतरं ॥ बत्ती
सय बासिआइ, तिअ लोए चेइए वंदे ॥ ४ ॥

अर्थ:—(अठकोडीउ के०) आठ क्रोड, (लस्काठप्पन्न के०) ठप्पन लाख, (सत्ताणवइसहस्सा के०) सत्ताण सहस्र, (बत्तीसबासिआइ के०) बत्तीसशें ने व्याशी, एटला (तिअलोए के०) त्रण लोकने विषे (चेइए के०) चैत्य एटले जिनप्रासाद ठे, ते सर्वप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांढुं हुं ॥ ४ ॥

हवे पूर्वोक्त शाश्वता प्रासादोने विषे एकंदर प्रतिमानी संख्या कहे ठे.

॥ पनरस कोडि सयाइ, कोडी बायाल लस्क
अडवन्ना ॥ बत्तीस सहस असिई ॥ पाठांतरं ॥
असिआइ, सासयबिंबाई पणमामि ॥ ५ ॥

अर्थ:—(पनरसकोडिसयाइ के०) पन्नरशें कोडी एटले पंदर अब्ज, बली (कोडीबायाल के०) बहेंतालीश क्रोड, (लस्कअडवन्ना के०) अछा वन लाख, (बत्तीससहसअसिई के०) बत्तीस हजार अने उपर एंशी, (१५४१५०३६०००) एटला पूर्वोक्त जिनप्रासादने विषे (सासयबिंबाई के०) शाश्वता जिनबिंब ठे, ते सर्व प्रत्ये (पणमामि के०) हुं प्रणमुं हुं ॥५॥

॥ अथ जं किंचि ॥

॥ जं किंचि नाम तिब्बं, सग्गे पायालि माणुसे लोए ॥
जाइं जिणबिंबाई, ताइं सवाइ वंदामि ॥६॥इति ॥१॥

अर्थ:- (सग्रे के०) स्वर्गे एटले ऊर्ध्वलोकने विषे, (पायालि के०) पाताले एटले अधोलोकने विषे, (माणुसे लोए के०) मानुष्ये लोके एटले तीर्थांलोकने विषे, (जाइंजिणबिंवाइं के०) जे जिन तीर्थकरनां बिंब ठे, (ताइं सवाइं के०) ते सर्व जिनबिंब प्रत्ये किं बहुना घणुं शुं कहियें? (जंकिं चि के०) जे कांइ त्रणलोकने विषे परमेश्वरनां (नामतिठं के०) नामरूप तीर्थो ठे, ते प्रत्ये पण (वंदामि के०) हुं वांउं तुं ॥ १ ॥ इति ॥ १२ ॥

एम चैत्यवंदन कह्या पढी, पंचांग प्रणाम करी बेशीने बेहु जानु नूमि यें लगाडी हाथे एकेक अंगुली मांहोमांहे करी मोमाने आकारें बे हाथ करीने पेट उपर बे हाथनी कोणी राखीयें, तेने योगमुद्रा कहियें. ए सम स्त ठकुराई प्रमुख लक्षणें करी सहित ठे, एवी योगमुद्रा साचवतो “नमु हुणं अरिहंताणं” इत्यादिक शक्रस्तव दंमक कहे. इंद्र, जेवारें परमेश्वरने स्तवे, तेवारें ए नमहुणंनो पाठ कहेतो थकोज स्तवे ठे, एवी स्थिति ठे, तेमाटे एने शक्रस्तव कहियें ठैयें. तेनो पाठ कहे ठे, अहींयां केटलाएक एवुं कहे ठे के नमुहुणं कहेतां थकां मावो जानु उंचो करियें, अने ज मणो जानु नूमियें लगाडीयें, ते युक्त नथी. केम के श्रीमहानिशीथना तृतीयाध्ययनमां कहुं ठे के, “ जिणपडिमाविणवस्सिय, नयणेण विरईय वस्कमंजलिणा ॥ नूमिनिहि उजय जाणुणा, सकळउं पढियवो ॥ १ ॥ ” इति ॥ अने श्रीकट्पसूत्र मध्ये इंद्रआश्री श्रीमाहावीरने अधिकारें “ वामजाणु अच्चेइ दाहिणजाणु धरणितलसिकट्टइ ” एवो पाठ ठे, तिहां इंद्र ठाकुर ठे ते जणी चतुरंग प्रणाम करे, एवुं कारण कहुं ठे, तथा श्रीज्ञाताधर्मकथां गमध्ये धर्मरुचि महात्मायें आराधनाने अवसरें बेठां थकांज नमुहुणं कहुं ठे. तिहां ते धर्मरुचि महात्माने नागश्रीनुं आपेखुं विषमय कडवुं तुंबडुं परठवतां घणी विराधना दीठामां आवी तेथी ते तुंबडानो तेमणें पोतेंज आहार कथ्यो तेनुं विष परिणमतां थकां शरीरनी शक्ति मंद थइ. तेमाटे पर्यकासनें बेठां थकांज नमुहुणंनो पाठ कथ्यो ठे, ए कारण जाणवुं.

॥ अथ नमुहुणं वा शक्रस्तव ॥

॥ नमुहुणं अरिहंताणं जगवंताणं ॥ १ ॥

अर्थ:- (नमुहुणं के०) नमोस्तु एटले नमस्कार हो. अहीं नमः पदवडे

નમસ્કાર, અહુ એટલે અસ્તુ જવતુ એ પદવહે હો, તથા ણં કાર જે છે, તે વાક્યાલંકારને અર્થે છે, જેમ અલંકારેં કરી છી શોજે, તેમ ણંકારેં કરી વાક્ય શોજે છે, તે નમસ્કાર કોને હો ? તો કે (અરિહંતાણં કે૦) શ્રી અરિ હંતને હો. અહીં જૂદા જૂદા ત્રણ પાઠ છે, એક તો ઇંદ્રાદિક દેવોની કરેલી પૂજાને યોગ્ય તેને અરહંત કહિયેં, વીજો કર્મરૂપ વૈરીને હણ્યા, માટેં અરિહંત કહિયેં, ત્રીજો ફરી સંસારમાં અવતરવું નથી માટેં અરુહંત કહિયેં, તેને નમસ્કાર થાઉં. હવે તે શ્રી અરિહંતજી તો નામાદિકજેદેં કરી અનેક પ્રકારેં છે, માટેં અહીં જાવઅરિહંતને નમસ્કાર કરવાને અર્થેં આગલ, પદ કહે છે. (જગવંતાણં કે૦) જગવદ્જ્યઃ એટલે જગવંતને હો. એ જગ શબ્દ, તે ઠ પ્રકારેં છે. એક સમસ્ત ઠકુરાદ, બીજું રૂપ, ત્રીજું યશ, ચોથી લક્ષ્મી, પાંચમો ધર્મ, અને ઠછો પ્રયત્ન, એ ઠ વાનાં અરિહંતમાં ઉત્કૃષ્ટ છે. તિહાં જક્તિ નમ્રતાયેં કરીને દેવોયેં શુજાનુબંધી માહાપ્રાતિહાર્ય કરણ લક્ષણ, તેને સમગ્ર એશ્વર્ય કહિયેં. તથા સકલ સ્વસ્વપ્રજાવવિનિર્મિત અંગુષ્ઠરૂપ અંગાર નિદર્શનાતિશયેં કરી જે સિદ્ધ, તેને રૂપ કહિયેં, તથા રાગ, દ્વેષ, પ રિસદ, ઉપસર્ગ સદ્ગુણરૂપ પરાક્રમથકી ઉત્પન્ન થયું જે ત્રૈલોક્યાનંદકાલ પ્રતિષ્ઠ, તેને યશ કહિયેં, તથા ઘાતિકર્મના ઉષ્ણરૂપ પરાક્રમેં કરી પ્રાપ્ત થયું જે કેવલ લોકોત્તરનિરતિશય સુખ, તેની સંપત્તિયેં કરી યુક્ત તેને ઉત્કૃષ્ટલક્ષ્મી કહિયેં, તથા સમ્યગ્દર્શનાદિ રૂપ અને દાન, શીલ તપોજા વનામય. તેને ધર્મ કહિયેં, તથા પરમ વીર્યેં કરી ઉત્પન્ન થયું જે એક રાત્રિ ક્યાદિક મહાપ્રતિમા જાવહેતુ, તેને પ્રયત્ન કહિયેં, એ ઠ પ્રકારનું છે જગ જેમને, તે જગવાનું કહિયેં, તેમને નમસ્કાર થાઉં. એવા જગવંત તે વિવેકી પુરુષોને સ્તવવા યોગ્ય છે, માટેં એ બે પદની પ્રથમ સ્તોતવ્ય સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ તેર અને ગુરુ એક, સર્વ મલી ચૌદ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

હવે સ્તવવા યોગ્યનો સામાન્ય હેતુ કહેવા માટેં કહે છે.

॥ આદ્ગરાણં, તિઠયરાણં, સયંસંબુદ્ધાણં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—વલી તે શ્રી અરિહંત કહેવા છે ? એ પ્રકારેં આગલ પણ હવે પઠીના સર્વ પદોને વિષે કહેવું. (આદ્ગરાણં કે૦) આદિકરેજ્યઃ એટલે સર્વ તીર્થંકર પોત પોતાના તીર્થેં દ્વાદશાંગીની આદિના કરનાર છે, તેમાટેં આદિકર કહિયેં. યદ્યપિ એ દ્વાદશાંગી, નિરંતર છે તથાપિ તેમાં અર્થની અપેક્ષાયેં તો નિત્ય

हे परंतु शब्दनी अपेक्षायें तो स्वस्वतीर्थमां श्रुतधर्मादिकनुं करवुं अविरुद्धज
हे. हवे ए पण कैवल्यप्राप्त्यनंतर अपवर्गवादीज्यें ते अतीर्थकरज कहेवाय
हे? तो त्यां कहे हे के, (तिष्ठयराणं के०) तीर्थकरेज्यः जेणें करी संसारसमुद्र
तराय हे ते तीर्थ एटले प्रवचन तथा तेना अव्यतिरेक संबंधयकी संघ
पण तीर्थ कहियें, वली गणधर पण तीर्थ कहियें, एटले प्रवचनकथकपणा
यकी तथा चतुर्विध श्रीसंघरूप तीर्थना करवायकी तथा प्रथम गणधर
रूप तीर्थना करवायकी, तीर्थकर कहियें. हवे ए तीर्थकरपणुं पण श्री
अरिहंतने अन्यउपदेशपूर्वकपणे नथी, एटला माटें आगल पद कहे हे.
(सयंसंबुद्धाणं के०) स्वयंसंबुद्धेज्यः (सयं के०) पोतानी मेलें (सं के०)
सम्यक् प्रकारें (बुद्धाणं के०) तत्त्वना जाण थया एटले परोपदेश विना पो
तानी मेलें जव्य सामग्रीना परिपाकयकी बोध पामेला जाणवा. यद्यपि
जवांतरने विपे तथाविध गुरु संनिधानयकी अवबोधित हे, तथापि ती
र्थकर जन्मने विपे परोपदेशनी अपेक्षा नथीज. अने जो पण तीर्थकर ज
न्मने विपे लोकांतिक देवताना वचनयकी “ जयवं तिष्ठं पवत्तेहि ” ए ल
क्षणवाली दीक्षाने पामे हे, तो पण जेम राजा होय ते जाट प्रमुख
स्तुति करनाराजना वचनमां रहेतो ठनो पण स्वतंत्रताने त्याग न करतो थ
को पोतानुं कार्य करे हे, तेम ते तीर्थकरो पण पोतानी स्वतंत्रतायेंज प्रव
ज्या ग्रहण करे हे, तेमाटें सयंसंबुद्धाणं कहियें. एमां स्तववा योग्यना सामान्य
हेतु कह्या, माटें ए त्रण पदनी उंघ एटले सामान्यहेतु नामें बीजी संपदा जा
णवी. एमां लघु चौद, अने गुरु बे, सर्व मली शोल अक्षरो हे ॥ २ ॥

हवे ए बीजी संपदाना अर्थनें विशेषें दीपाववा माटे त्रीजी विशेषहेतु
संपदामां पूर्वोक्त स्वयंसंबुद्धपणुं तो कोइ सामान्य जनने पण होय
हे, परंतु जगवंत तेवा पुरुष नथी, जगवंत तो सर्व पुरुषमांहे उ
त्तम हे. तेमाटें आगल पुरुषोत्तमपणुं देखाडवाने पद कहे हे.

पुरिसुत्तमाणं, पुरिससीहाणं, पुरिसवरपुं
मरीआणं, पुरिसवरगंधद्वीणं ॥ ३ ॥

अर्थः—(पुरिसुत्तमाणं के०) पुरुषोत्तमेज्यः पुरुषोने विपे उत्तम प्रधान
एटले धैर्य, गांजीर्य औदार्य, परोपकार, इत्यादिक गुणें करी उत्तम हे प

રંતુ બીજા જીવની પેરેં કૂર, ક્ષપણ, મલીન બુદ્ધિના ધણી નથી, અહીં પુરિ
 ઇટલે શરીર તેને વિષે જે શયન કરે, તે પુરુષ જાણવો. તે શરીરને વિષે વાસ
 કરનારા જે સત્ત્વ તેમને વિષે સહજ જ્ઞવ્યત્વાદિક જાવથકી શ્રેષ્ઠ માટેં પુ
 રુષોત્તમ જાણવા. તથા સર્વાર્થ વિના સર્વ સંસારી જીવોને પરમાર્થ કર
 વાનું છે વ્યસન જેને તથા ઉચિતક્રિયારૂપ દાનેં કરી યુક્ત છે માટેં પુરુષો
 ત્તમ કહિયેં. હવે એ પુરુષોત્તમપણાનેજ સિંહાદિક ઉપમાયેં કરી સમ
 ર્થતો થકો આગલ કહે છે. (પુરિસસીહાણં કે૦) પુરુષસિંહેજ્યઃ ઇટલે પુ
 રુષમાંહે સિંહસમાન છે. અર્થાત્ જેમ સિંહ, શૌર્યાદિકગુણેં કરી યુક્ત
 હોય છે, તેમ જગવંત પણ કર્મરૂપ શત્રુને શૂરતાયેં કરી છેદનારા છે, કૂર
 તાયેં કરી ક્રોધાદિકને ઉછેદનારા છે, સહનતાયેં કરી રાગાદિકને ઉછેદ
 નારા છે. વીર્યયોગેં કરી તપશ્ચર્યામાં પ્રવર્તનારા છે તથા અવજ્ઞા પરીસહ ઉપ
 સર્ગને વિષે એમને જય નથી, ઇન્દ્રિયવર્ગનેવિષે રોદ નથી તથા શ્રદ્ધાયેં
 કરી સંયમ માર્ગને વિષે નિઃપ્રકંપતા છે. અથવા જગવંત ૧ બૌદ્ધ, ૨ નૈયા
 યિક, ૩ સાંખ્ય, ૪ વૈશેષિક, ૫ જૈમિનીય, અને ૬ મીમાંસક, એ પરવાદી
 રૂપ હસ્તીયોનું મથન કરનારા છે તેમાટે પુરુષસિંહ કહિયેં. (પુરિસવરપુંઠરી
 યાણં કે૦) પુરુષવરપુંઠરીકેજ્યઃ ઇટલે પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન પુંઠરીક
 કમલ સમાન છે, ઇટલે પુંઠરીક કમલ, જેમ કચરાથી ઉત્પન્ન થાય છે,
 જલમાં વૃદ્ધિ પામે છે. અને તે વસ્ત્રેનો ત્યાગ કરી ઉપર વર્તે છે, પ્રકૃતિયેં
 કરી સુંદર હોય છે, યુવનલક્ષ્મીનો નિવાસ છે, ચત્તુ પ્રમુખને આનંદનું ઘર
 છે, ઉત્તમગુણના યોગેં કરી વિશિષ્ટ તિર્યંચ, મનુષ્ય અને દેવોયેં કરી સેવન
 કરાય છે, તેને સુખનું હેતુ થાય છે. તેમ શ્રીશ્રિહંત જગવંત પણ, કામ
 રૂપ જે કચરો ઇટલે માતાનું રુધિર અને પિતાનું વીર્ય, તે થકી ઉત્પન્ન
 થયા, દિવ્યજોગરૂપ જલેં કરી વૃદ્ધિ પામ્યા, પઠી બેહુનો ત્યાગ કરી વર્તે
 છે, પોતેં સુંદર છે, કેવલ જ્ઞાનાદિક ગુણના યોગેં કરી જ્ઞવ્યજીવો સેવે છે.
 તેને મોહસુખના હેતુ થાય છે, (પુરિસવરગંધહસ્તીણં કે૦) પુરુષવરગંધહ
 સ્તિજ્યઃ પુરુષોને વિષે વર પ્રધાન ગંધહસ્તી સમાન છે ઇટલે જેમ ગંધહસ્તી
 ના ગંધેં કરી તે દેશમાં વિચરનારા બીજા કુદ્ર હાથીયો નાશી જાય છે, તેની
 પેટેં જગવાનના વિહારરૂપ પવનના ગંધથકી પરચક્ર, હુર્નિક, મારી પ્રમુખ
 ઉપદ્રવરૂપ જે ગજ છે, તે જાગી જાય છે, માટેં પુરુષવરગંધહસ્તી કહિયેં.

એમ સિંહ, પુંરુરિક અને ગંધહસ્તી, એ ત્રણ ઉપમાયકી પુરુષોત્તમ કહિયે, એમાં પુરુષમાંહે ઉત્તમ કહ્યા, માટે એ ચાર પદની પૂર્વોક્ત સામાન્યહેતુ સંપદાયકી ઇત્વર એટલે વિશેષહેતુનામેં ત્રીજી સંપદા જાણવી. એમાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ બે, સર્વ મલી બત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૩ ॥

હવે ચોથી ઉપયોગ સંપદામાં જે પૂર્વે જગવાનને પુરુષોત્તમજ કહ્યા, પરંતુ તે કેવલ પુરુષોત્તમજ નથી, ત્યારેં કેહવા છે ? તે કહે છે.

॥ લોગુત્તમાણં, લોગનાહાણં, લોગહિઆણં,
લોગપર્ડવાણં, લોગપઙ્ગોઅગરાણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:—(લોગુત્તમાણં કે૦) લોકોત્તમેજ્યઃ સર્વ લોકને વિષે ઉત્તમ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને સર્વ જગ્ય લોકજ ગ્રહણ કરવા, તે જગ્ય લોકોને કહ્યાણના કરનાર છે, એ માટેં લોકોત્તમ કહિયે. હવે જે લોકમાં ઉત્તમ હોય. તે તો નાથ કહેવાય, તે આગલે પદેં દેખાડે છે. (લોગનાહાણં કે૦) લોકનાથેજ્યઃ એટલે લોકના નાથ છે. અહીં લોકશબ્દેં કરીને આસન્ન સિદ્ધિ જીવ લેવા, (આસન્ન કે૦) નજીક છે સિદ્ધિ જેને એવા જગ્ય જીવોના નાથ છે એટલે તેને યોગદેમના કરનાર છે. કેમ કે ? અલબ્ધધર્મીને ધર્મ નેવિષે જોડવો, તેને યોગ કહિયે, અને લબ્ધધર્મીને જેમ કુશલ વત્તે, તેમ કરવું, તેને દેમ કહિયે. અર્થાત્ જે ધર્મ પામ્યા નથી તેને પમાડે છે અને જે ધર્મ પામ્યા છે તેની રક્ષા કરે છે, એ રીતેં યોગ અને દેમ, એ બેદુવાનાં પ્રજુ કરે છે માટેં લોકના નાથ કહિયે. તિહાં તાત્ત્વિક નાથપણું કેવા પ્રકારેં થાય ? તે કહે છે. (લોગહિઆણં કે૦) લોકહિતેજ્યઃ લોકને હિતના કરનાર છે. અહીં લોકશબ્દેં સર્વસંવ્યવહારી પ્રાણિવર્ગ લેવો, તેને સમ્યગ્દર્શન પ્રરૂપણ, રક્ષણરૂપ યોગેં કરી હિતના કરનાર છે. અથવા ષડ્વિધ જીવનિકા યની રક્ષાદિકને કરવે કરી તે હિતકારક છે. માટેં લોકને હિતના કરનાર કહિયે. હવે એ નાથપણું અને હિતપણું તે યથાવસ્થિત સમસ્તવસ્તુસમૂહપ્રદીપન થકીજ હોય, તેમાટેં આગલ પદ કહે છે. (લોગપર્ડવાણં કે૦) લોકપ્રદીપેજ્યઃ અહીં લોકશબ્દેં સંઙ્હી પંચેન્દ્રિય જીવ, જેને ધર્મની આસ્થા છે તે લેવા. તે મને દેશનાદિક કરવે કરીને અજ્ઞાનમિથ્યાસ્વરૂપ અંધકાર ટાલવા માટેં પ્રદીપ સમાન છે. અહીં સંઙ્હી જીવોને વિષે પ્રદીપપણાની ઉપપત્તિ છે, પરંતુ

અસંજ્ઞીને વિષે નથી. કેમ કે અંધપ્રત્યે પ્રદીપપણું વૃથા છે તે માટે. તથા (લોગપજ્ઞોશ્રગરાણં કે૦) લોકપ્રદ્યોતકરેજ્યઃ અહીં લોકશબ્દે વિશિષ્ટ ચૌદ પૂર્વને જાણનારા લોક ગ્રહણ કરવા તે ગણધર ચૌદ પૂર્વધર જાણવા. તેમના હૃદયને વિષે દ્વાદશાંગીરચનારૂપ બોધના પ્રકાશ કરવાપણાની ઉપ પત્તિ છે એટલે તેને સૂર્ય સમાન છે, અર્થાત્ પ્રજુના “ઉપન્નેશ્વા, વિગમેશ્વા, ધુવે શ્વા,” એટલી ત્રિપદીને વચને કરીજ ગણધરને એવી બુદ્ધિ ઉત્પન્ન થાય છે કે જેથી તે નવાં અગીયાર અંગ અને ચૌદ પૂર્વની તે વચ્ચે રચના કરે છે, માટે લોકપ્રદ્યોતકર કહિયે. એમાં લોગુત્તમાણં ઇત્યાદિકે કરી લોક માં ઉત્તમ કહ્યા માટે સામાન્યસ્તવનાનો જે ઉપયોગ તેનો હેતુ કહ્યો તે થી એ ઉપયોગસંપદા ચોથી જાણવી. એમાં છઠ્ઠી સત્તાવીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મલી જંગળત્રીશ અદુરો છે ॥ ૪ ॥

હવે એ પૂર્વોક્ત સંપદાને વિશેષ હેતુરૂપ પાંચમી ઉપયોગહેતુસંપદા કહે છે. પૂર્વોક્ત લોકપ્રદ્યોતકર એવા વિશેષણયુક્ત તો સૂર્ય, હરિ, હર, બ્રહ્માદિક પણ તત્તીર્થિકમતે કરીને હોય છે. ત્યારે તે પ્રજુમાં વિશેષ શું ? તે આગલના પદે કરી કહે છે.

॥ અજયદયાણં, ચક્ષુદયાણં, મગ્ગદયાણં, સરણદયાણં, બોહિદયાણં ॥ ૫ ॥

અર્થઃ—(અજયદયાણં કે૦) અજયદેજ્યઃ એટલે હવે લોક, પરલોકાદિક સાત જય રહિત એવું જે અજયપદ, તેના દાતાર અથવા સર્વ પ્રાણીનાં જે જય, તેના પરિહારવાલી એવી દયા અનુકંપા છે જેને અથવા જે અપકારી પ્રાણાપહરણરસિક ઉપસર્ગકારક એવા જીવોને પણ જય ન આપે માટે અજયદ કહિયે. એ પ્રમાણે સર્વ પ્રાણીને અજય દેનારા, એવા હરિ, હર, બ્રહ્મા દિક ન હોય. હવે એ પ્રજુ કેવલ અપકારીને અથવા તે અપકારીથી અને રા બીજા જીવોને અનર્થપરિહારમાત્રજ કરે છે, એટલુંજ નહીં પણ અર્થ પ્રાપ્તિ પણ કરે છે, તદ્દર્શનાર્થ કહે છે. (ચક્ષુદયાણં કે૦) ચક્ષુર્દેજ્યઃ સમ્યગ્ જ્ઞાનરૂપ લોચનના દાતાર તથા ચક્ષુશબ્દે વિશિષ્ટ આત્મધર્મરૂપ તત્ત્વાવબોધ વસ્તુત્વદર્શને ધર્મકલ્પદુમની બીજજૂત એવી શ્રદ્ધારૂપ કલ્યાણચક્ષુ તે જગવાન્યકી પ્રાપ્ત થાય છે, તથા અજ્ઞાનાંધ જીવને શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્ષુ

આપે છે. કહેલું છે, કે ચક્ષુષ્મંત તો તેજ નર જાણવા કે જે શ્રુતજ્ઞાનરૂપ ચક્ષુયેં કરીને સમ્યક્રીતેં હેય ઉપાદેય જાવને જાણે, માટેં શ્રુતચક્ષુને દે નારા તે ચક્ષુર્દ કહિયેં, એ રીતેં ચક્ષુ આપી, તેથી તે પ્રજ્ઞનું શ્રુતચક્ષુર્દત્વ ઉપકારીપણું કહ્યું. હવે નિર્વાણમાર્ગદત્વ ઉપકારીપણું કહે છે, (મગ્ગદયાણં કે૦) સમ્યગ્દર્શનાદિક રત્નત્રયરૂપ જે મોક્ષનો માર્ગ છે, તેના દાતાર; જેમ કોઈ એક અટવીમાં ચૂલા પહેલા વટેમાર્ગનું ધન, ચોર લોકો યેં લૂંટીને તેને ઝનમાર્ગે પાડ્યો હોય. પઠી તેને કોઈ સત્પુરુષ વચ્ચે, ધન પ્રમુખ આપી સ્વરો માર્ગ દેખાડી, તેના સ્થાનકેં પહોંચાડે, તેમ આ સંસાર રૂપ અટવીને વિષે જીવિક જીવરૂપ સાર્થના ધર્મધનરૂપ સંબલને મહામોહાદિકની ધાડેં લૂંટી મિથ્યાત્વાદિક પાટા બાંધીને કર્મસ્થિતિરૂપ કુમાર્ગ અટવીમાં નાખ્યા, તેને પરોપકારી એવા જગવંત તે મિથ્યાત્વાદિક પાટા કાપી, ધર્મસંબલ આપી, રત્નત્રયીરૂપ શુદ્ધ માર્ગેં ચલાવી શાશ્વતસ્થાનપ્રત્યેં પહોંચાડે છે. હવે તેવા માર્ગપ્રત્યેં પહોંચાડે, તે પરમોપકારી કહેવાય ? તે માટે પરમોપકારીપણું દેખાડવાને કહે છે. (સરણદયાણં કે૦) શરણદેન્યઃ એટલે જન્મ, જરા અને મરણપ્રત્યેં પમાડનાર એવો કર્મરૂપ જૂપ, તે ચકી વીક પામનારા જીવને શરણના દાતાર છે, અર્થાત્ જેમ વૈરીના જયચકી વીક પામેલા પુરુષને કોઈ ઉત્તમ પુરુષ શરણ રાખે, તેમ ડુર્ગતિના જયચકી વીક પામનાર પુરુષને જગવંત શરણ રાખે. અહીં શરણશબ્દેં કરી જ ચાર્ત્રત્રાણ એટલે સંસારરૂપ ડુર્માર્ગને વિષે પ્રાપ્ત થયેલા અને અત્યંત પ્રબલ રાગાદિકેં કરી પીડા પામેલા એવા જનોને તત્ત્વચિંતનરૂપ અધ્યવસાય જેણેં કરી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય તેના દાતાર. હવે તે શરણદ પાળાનેજ આપીને પઠી શાનો લાજ આપે છે? તે માટેં આગલ કહે છે. (બોધિદયાણં કે૦) બોધિદેન્યઃ એટલે બોધિ તે જિનધર્મપ્રાપ્તિ તેને દેનારા તે બોધિદ કહિયેં. એમાં પૂર્વેં કહી જે ઉપયોગસંપદા તેના અર્થને અજયદયાણં ઇત્યાદિક હેતુસંપન્નાવેં કરી દીપાવ્યું માટે એ પાંચમી તઙ્ગેતુ સંપદા અથવા ઉપયોગહેતુસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ પચ્ચીશ અને ગુરુ બે, સર્વ મહી સત્તાવીશ અક્કરો છે ॥ ૫ ॥

એમ અજયદાન, ચક્ષુર્દાન, માર્ગદાન, શરણદાન અને બોધિદાન. એ સર્વને જગવંતના ધર્મની પ્રાપ્તિયેં કરી પામ્યો, એ માટે પ્રજ્ઞનું ધર્મદત્વ આગલ કહે છે. તથા સ્તોતવ્ય સંપદાને વિષેજ વિશેષેં કરી ઉપયોગ સંપદા પણ કહે છે.

ધમ્મદયાણં, ધમ્મદેસિયાણં, ધમ્મનાયગાણં,
ધમ્મસારહીણં, ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં ॥ ૬ ॥

અર્થ:- (ધમ્મદયાણં કે૦) ધર્મદેજ્યઃ યથાયોગ્ય સાધુ શ્રાવક સંબંધી ધર્મના દાતાર છે.હાં ધર્મ એટલે ચારિત્રધર્મ ગ્રહણ કરવો,તે બે જોડે છે.તેમાં સર્વસાવચયોગવિરતિલક્ષણ,તે સાધુનો ધર્મ અને દેશવિરતિલક્ષણ તેશ્રાવકનો ધર્મ, એ પણ જગવાનથકીજ પ્રાપ્ત થાય છે યદ્યપિ ધર્મના અન્ય હેતુનો સદ્જાવ છે સ્વરો, તથાપિ તેનું પ્રધાનત્વ જગવાનને વિષેજ છે.કેમ કે એની દેશના અન્યથા હોય નહીં, માટે ધર્મદ કહિયે. હવે ધર્મદાયકપણું તો ધર્મના ઉપદેશથકી હોય,તેમાટેજ આગલ પદ કહે છે કે, (ધમ્મદેસિયાણં કે૦) ધર્મદેશકેજ્યઃપૂર્વોક્ત જેને જેવો ધર્મ યોગ્ય હોય, તેને તેવો સાધુ શ્રાવક સંબંધી ધર્મ તેના દેશક એટલે ઉપદેશના કરનાર છે.માટે ધર્મદેશક કહિયે. (ધમ્મનાયગાણં કે૦) ધર્મનાયકેજ્યઃએટલે ધર્મના નાયક અર્થાત્ ધર્મને વશ કરવાથકી તથા તે ધર્મનું ફલ જે અરિહંત પદવી છે,તેને જોગવવા થકી અથવા કોઈ ધર્મનો વ્યાધાત કરે, તો કરવા ન દીધે માટે ધર્મનાયક કહિયે, તથા (ધમ્મસારહીણં કે૦) ધર્મસારથિજ્યઃ ધર્મના સારથિ છે, કેમ કે જેમ સારથિ રથસ્થની તથા રથિકની અને અશ્વોની રક્ષા કરે છે,તેમ શ્રી અરિહંત પણ ચારિત્રધર્મનાં જે અંગ તેમનું રક્ષણ તથા ઉપદેશ કરે, જીવ્યજીવરૂપ રથસમૂહ તેને કુમાર્ગે ચાલવા ન આપે, કુમાર્ગે જાતા ને પાઠા વાલે, એક મોક્ષમાર્ગને વિષેજ ચલાવે માટે ધર્મસારથિ કહિયે; તથા (ધમ્મવરચાતુરંતચક્કવટ્ટીણં કે૦) ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્ત્તિજ્યઃધર્મ તેજ પ્રધાન શ્રેષ્ઠ છે ચાર ગતિરૂપ સંસારના અંતનું કરનાર એટલે મિથ્યાત્વાદિક જાવશત્રુ તેમને હ્રેદ કરવાનું કારણ તરૂપ ધર્મચક્રે કરીને જે વર્તે છે,વિચરે છે અર્થાત્ ઉત્કૃષ્ટધર્મ તેજ ચારગતિના અંત કરવારૂપ ચક્ર તેણે કરી સહિત વર્તે છે,તે ધર્મવરચાતુરંતચક્કવર્ત્તી કહિયે.એમાં પૂર્વોક્ત ઉપયોગહેતુ સંપદાના ગુણ દીપાવવા નિમિત્તે કારણ સહિત સ્તવવા યોગ્યનું સ્વરૂપ કહ્યું. માટે એ ઠઠી સવિશેષોપયોગહેતુ સંપદા જાણવી. એમાંલઘુ ઝંગણત્રીશ,અને ગુરુ સાત સર્વ મહી ઠત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ૬ ॥

હવે યથાર્થસ્વરૂપ પ્રકટાર્થ દેસાડવા રૂપ સાતમી સંપદા કહે છે.

अप्पडिहयवरणाणदंसणधराणं, विअट्ठजमाणं ॥ ७ ॥

अर्थः—हवे ते धम्मदयाणं इत्यादिप्रकृष्ट विशेषण समूह तो ज्ञानादिक योग्यकी होय, त्यां ज्ञानातिशयत्व कहे ठे. (अप्पडिहय के०) अप्रतिहत एटले दायिकपणाथकी कोइथी हणाय रोकाय नहीं एवुं जे (वर के०) प्रधान (नाण के०) ज्ञान ते विशेषोपयोग अने (दंसण के०) दर्शन ते सामान्योप योग तेहना (धराणं के०) धरनार ठे, तेने अप्पडिहयवरणाणदंसणधरा णं कहियें. हवे एवी ज्ञानसंपत्तिमान् तो कोइ एक ठग्नस्थ पण होय, परंतु ते मिथ्या उपदेशकपणाथकी उपकारी न होय माटें निश्चयपणुं प्रतिपाद न करतो थको कहे ठे. तथा अप्रतिहतज्ञानपणुं केम उपन्युं ? ते पण कहे ठे. (विअट्ठजमाणं के०) व्यावृत्तठग्नज्यः अहीं (विअट्ठ के०) निवृ त्त्युं ठे जेथकी (ठजमाणं के०) ठग्नस्थपणुं एटले कपटपणुं शठपणुं अथवा आवरणपणुं, ते ज्ञानावरण, दर्शनावरण, मोहनीय अने अंत राय, ए चार घनघातिकर्म जेथकी क्षय थइ गयां ठे तेने व्यावृत्तठग्न कहियें. एमां अप्रतिहतवरणाणदंसणधरत्वे करी तथा व्यावृत्तठग्नतायें करीने प्रथम स्तोतव्यसंपदाने विपेज सातमी स्वरूपहेतु संपदा कही. एमां लघु वीश अने गुरु षे, सर्व मल्ली बावीश अक्षरो ठे ॥ ७ ॥

हवे ए“त्रांतिमात्रमसदविद्या” एवांवचनथी अरिहंतप्रजुने कट्पितअविद्या वादीयो परमाथें करी अजिनादिक कहे ठे. तन्निरासार्थ तथा पूर्वोक्तव्यावृत्त ठग्नस्थपणुं रागादिकना जयथी थायज ठे. माटें ते आठमी संपदायें कहे ठे.

॥ जिणाणं जावयाणं, तिन्नाणं तारयाणं,

बुद्धाणं बोद्धयाणं, मुत्ताणं मोअगाणं ॥ ८ ॥

अर्थः—(जिणाणं जावयाणं के०) जिनेज्यो जापकेज्यः एटले (जिणाणं के०) रागादिक वैरीनुं जीतवापणुं ठे माटें जिन कहियें, अर्थात् ए प्रजुने विपे रागादिक शत्रुनुं अस्तित्व नथी. तथा (जावयाणं के०) जापके ज्यः एटले जव्य जीवोने पण सहुपदेशें करी रागादिक शत्रुथकी मूकाव नार ठे, माटें जापक कहीयें. अहीं एवा जापक पण काल करणवादीयोयें जावथकी अतीर्ण कहेवाय ठे तेना निरासार्थ कहे ठे. (तिन्नाणंतारया णं के०) तीर्णेज्यस्तारकेज्यः एटले पोतें संसारसमुद्रथकी तस्या, अने

જીવ્યજીવોપ્રત્યે સંસારસમુદ્રથકી તારનાર છે. અર્થાત્ સમ્યક્જ્ઞાનદર્શન ચારિત્રરૂપ નાવેંકરીને પોતેં જવાણવથી તસ્યા છે તથા અન્ય જીવિજીવોને તારે છે માટેં સંસારપારંગતને કાલાવર્તનપણું ઘટતું નથી માટેં તે તીર્ણ અને તારક જાણવા. અહિં તેવાને પણ જ્ઞાનવાદી એવા મૈમાંસિકજ્ઞેદવાસા પુરુષો, અબુદ્ધ કહે છે ? તેના નિરાકરણાર્થ કહે છે. (બુદ્ધાણં કે૦) બુદ્ધેજ્યઃ પોતેં તત્ત્વના જાણ થયા. (બોદ્યાણં કે૦) બોધકેજ્યઃ એટલે જીવ્ય જીવોને સ્વપરસ્વરૂપનો બોધ કરાવનાર, (મુક્તાણં કે૦) મુક્તેજ્યઃ એટલે પોતેં ચાતુર્ગતિકવિપાક વિચિત્ર કર્મથકી મૂકાણા તથા (મોશ્રગાણં કે૦) બીજા જીવ્ય પ્રાણીને કર્મથકી મૂકાવનારા છે, એ જિનત્વ જાપકત્વ, તીર્ણત્વ તારકત્વ, બુદ્ધત્વ બોધકત્વ, મુક્તત્વ મોચકત્વ, એળેં કરી સ્વપરહિત સિદ્ધિ છે તેથી પોતાને તુલ્ય પરને ફલના આપનાર કહ્યા, તે માટેં એ સ્વતુલ્ય ફલકારી એવી ચાર પદની આઠમી નિજસમફલદ નામેં સંપદા જાણવી. એમાં છઠ્ઠી પચ્ચીશ, અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મહી અષ્ટાવીશ અક્કરો છે ॥ ૭ ॥ હવે શ્રી અરિહંત મોક્ષેં ગયા, તે અવસ્થા આશ્રયીને નવમી સંપદા કહે છે.

સવન્નૂણં, સવદરિસિણં, સિવ મયલ મરુચ્ચ મણંત મ
સ્કય મવાબાહ મપુણરાવિત્તિ સિદ્ધિગ્ધ નામધેયં,
ઠાણં સંપત્તાણં, નમો જિણાણં જિઅજ્ઞયાણં ॥ ૮ ॥

અર્થઃ—(સવન્નૂણં કે૦) સર્વજ્ઞેજ્યઃ એટલે સૂક્ષ્મ વાદર એવા સર્વ જગત્ સંબંધી જાવ તેના જ્ઞાત જાણ એટલે સર્વ જાનાતિ ઇતિ સર્વજ્ઞઃ સર્વને જાણે તેને સર્વજ્ઞ કહીયેં, (સવદરિસિણં કે૦) સર્વદર્શિજ્યઃ એટલે સર્વ સૂક્ષ્મ, વાદર જગત્ના જાવ તેને પ્રત્યક્ષની પેરેં દેખે, અહીંયાં સર્વપદાર્થ સામાન્ય અને વિશેષરૂપ છે, તો પણ પ્રથમસમયેં વિશેષરૂપ જાણે માટેં સર્વજ્ઞ અને તેવાર પઠી બીજે સમયેં સર્વપદાર્થ સામાન્યપણે દેખે, માટેં સર્વદર્શી જાણવા. અહીંયાં કોઈ આશંકા કરે કે પ્રથમ સમયેં જ્ઞાનોપયોગ અને બીજે સમયેં દર્શનોપયોગ કહો ઠો, તેવારેં જ્ઞાનસમયેં દર્શનનો અજાવ અને દર્શનસમયેં જ્ઞાનનો અજાવ થવાનો પ્રસંગ આવશે ? તેને કહીયેં કે, સર્વજ્ઞ કેવલીને સર્વદા નિરંતર જ્ઞાન દર્શનની લબ્ધિ ઠતાં પણ સ્વજાવથી એકસમયેં બે ઉપયોગનો અસંજવ છે, દ્વાયોપશમિકજ્ઞાવેં પણ એમજ

देखाय ठे, केम के चार ज्ञानना धणीने पण एक समय एक ज्ञाननो उप योग होय, तेवारें बीजा त्रण ज्ञाननो अजाव न होय. अहीयां घणी वक्तव्यता ठे, परंतु ग्रंथगौरवना जयथी नथी लखता. हवे ए प्रकारना सर्व विशेषणोयें करी युक्त मुक्त ठे, तो पण मुक्तवादीज्यें नियतस्थानस्थ, ते कहेवाता नथी त्यां कहे ठे. (सिव के०) शिव एटले सर्वोपद्रवरहित ठे, माटें शिव कहियें. (मयल के०) अचल एटले स्वाभाविक प्रायोगिक चलनक्रिया रहित ठे माटें अचल, स्थिर अने अकंपित कहियें. (मरुय के०) अरुज एटले व्याधिवेदनथी रहित तथा तेना बंधनरूप शरीर अने मन नो अजाव ठे माटें अरुज रोगरहित कहियें. (मणंत के०) अनंत एटले अनंत ज्ञानादिक चतुष्टयें करी युक्त ठे माटें अनंत कहियें. (अस्कय के०) अक्षय एटले सर्वकाल विनाशनो अजाव ठे निरंतर निश्चल ठे माटें अक्षय कहियें. (मवावाह के०) अव्याबाध एटले अकर्मत्व ठे माटें समस्त प्रकारें बाधारहित ठे (मपुणराविति के०) अपुनराविति अपुनः एटले नथी वली आवृत्ति एटले पावुं आवुं जेथी अर्थात् जे गतिथकी फरी सं सारने विषे अवतार लेवो नथी, एवी (सिद्धिगद् के०) सिद्धिगति ठे, (ना मधेयं के०) नाम जेनुं ए शिवमयलथी मांढीने सात विशेषणसहित एवुं (ठाणं के०) स्थानकप्रत्ये (संपत्ताणं के०) संप्राप्तेज्यः एटले पाम्या ठे, अर्थात् मोक्षनगर प्रत्ये पाम्या ठे, एवा अरिहंत जणी (णमो के०) नमस्कार थाउं. अहीयां बीजा वार णमो पद आवुं ते पदे पदे नमस्कार जणाववाने अर्थे ठे. तथा अहिं स्तुति करी ठे, माटें पुनरुक्ति दोष पण नथी कारण के, सद्याय, ध्यान, तप, कायोत्सर्ग, उपदेश, स्तुति अने उत्तमना गुणनां वखाण, एटले स्थानके पुनरुक्तिनो दोष कह्यो नथी. वली ते श्रीअरिहंत केहवा ठे? तो के (जिणाणं के०) अंतरंगरागादिक रिपुवर्ग प्रत्ये जीपनार तथा (जियजयाणं के०) इहलोकादिक सात जयप्रत्ये जीप नार ठे, ते सात जयनां नाम कहे ठे. मनुष्यने मनुष्यनुं जय, ते प्रथम इहलोकजय जाणवुं. मनुष्यने देवतादिकनुं जय, ते बीजुं परलोकजय जाणवुं. रखे कोइ महारुं काहिं लीये? ते त्रीजुं आदानजय जाणवुं, रखे म हारी आजीविका हणाय? ते चोथुं आजीविकाजय जाणवुं. जीत प्रमुख पडवानो शब्द सांजली बीक पामे, ते पांचमुं अकस्मात् जय जाणवुं.

રહે ને મુઝને મરણ આવે? તે ઠું મરણજય જાણવું. અપયશ પામવાથકી બીક રાહે, એ સાતમું અપયશજય જાણવું. એ સઘનૂણં ઇત્યાદિક વાક્ય મોક્ષમાં છે, તેહવું સ્વરૂપ કહ્યું મારે એ ત્રણ પદની મોક્ષસંપદા જાણવી. એમાં લઘુ એકાવન્ન અને ગુરુ સાત, સર્વ મલી અઠાવન્ન અદારો છે ॥ ૯ ॥

એ શ્રી શક્રસ્તવમાંહે અનેક વિદ્યામંત્ર ગોપવ્યા છે, તે ગુરુ આમ્નાયે જાણીયે. એ નમુહુળે કરીને જગવંતને જન્મ કલ્યાણાદિકને વિષે ઇંદ્ર સ્તવે છે માટે એને શક્રસ્તવ કહીયે. એમાં સર્વ મલી સંપદા નવ છે, પદ તેત્રીશ છે, વશેં ચોત્રીશ લઘુ, અને અઠાવીશ ગુરુ, સર્વ મલી વશેં ને વાશઠ અદારો છે. એ સમ વસરણેં બેઠા વિહરમાન તીર્થંકર દેવ જે જાવજિન છે, તેને સ્તવવારૂપ પ્રથમ અધિકાર કહ્યો. એટલો શક્રસ્તવ શ્રીગણધર દેવનો કરેલો જાણવો.

હવે દ્રવ્યશ્ચરિહંત જે શ્રી તીર્થંકર દેવનાં દલિયાં, તે પણ વંદનીય છે. જેમ શ્રીનરતેશ્વરેં શ્રીમહાવીરના જીવને મરીચિના જવેં વાંધો, તે જાણી તે દ્રવ્યશ્ચરિહંત કહીયે. એવા ત્રિકાલવર્તી દ્રવ્યશ્ચરિહંત જે હોય, તેમને વાંદવાને અર્થેં પૂર્વાચાર્યકૃત ગાથા કહે છે.

॥ જે અ અર્હ્યા સિદ્ધા, જે અ જવિસ્સંતિ ણાગ
એ કાલે ॥ સંપદ્ધ અ વટ્ટમાણા, સવે તિવિદ્દેણ
વંદામિ ॥ ૧૦ ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

અર્થ:—(જે અ કે) એ એટલે જે જિન, (અર્હ્યા કે) અતીતા: એટલે અતીત કાલને વિષે થયા, એવા (સિદ્ધા કે) સિદ્ધા: સિદ્ધ જગવંત એટલે જે અતીત કાલને વિષે તીર્થંકર પદવી પાલી મોક્ષેં પહોતા (અણાગ એકાલે કે) અનાગત કાલને વિષે (જે કે) એ એટલે જે જિન, (જવિસ્સંતિ કે) જવિષ્યંતિ એટલે આશે સિદ્ધપર્યાય પામશે, (અ કે) વલી (સંપદ્ધ કે) સાંપ્રતિક એટલે સાંપ્રત વર્તમાન કાલને વિષે (વટ્ટમાણા કે) વર્તમાના: સાંપ્રતકાલેં વર્તમાન ચોવીશીયેં શ્રીરૂપજપ્રમુખ ચોવીશ તીર્થંકર થયા અથવા મહાવિદેહ દેવને વિષે વિહરમાન જે શ્રીસીમંધર પ્રમુખ વીશ તીર્થંકર જયવંતા છે, તેને વર્તમાન કહીયે. તે (સવે કે) સર્વ જિનપ્રત્યેં (તિવિદ્દેણ કે) ત્રિવિધેન ત્રિવિધેં કરી એટલે મન, વચન અને કાયાની એકાગ્રતાયેં કરી (વંદામિ કે) હું વાંડું હું ॥ દ્રવ્યશ્ચરિહંત જો નરકાદિ ગતિમાં હોય તો પણ

તે જાવશ્ચરિહંતની પેરેં વાંદવા યોગ્ય છે, અહિં નામજિન અને જાવજિન પણ દ્રવ્યમાં સ્થાપન કરી વાંદવા. આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ, ગુરુ ચાર, સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે. તે પૂર્વલા સાથે મેલવતાં લઘુ (૨૬૫) અને ગુરુ (૩૨) મલી (૨૯૭) અક્કરો થાય ॥ ૧૦ ॥ ૧૩ ॥

॥ અથ જાવંતિ ચેઙ્ઞાઈ ॥

॥ જાવંતિ ચેઙ્ઞાઈ, જુહુ અ અહે અ તિરિઅ લોઅ અ ॥

સવાઈ તાઈ વંદે, હહ સંતો તઢ સંતાઈ ॥ ૧ ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:—(જુહુ કે૦) ઝર્ધ્વલોકને વિષે (અ કે૦) વલી (અહે કે૦) અધોલોકને વિષે (અ કે૦) વલી (તિરિઅલોઅ કે૦) તિર્ઘ્વલોકનેવિષે (જાવંતિ કે૦) જેટલાં (ચેઙ્ઞાઈ કે૦) ચૈત્યાનિ એટલે જિનપ્રતિમા છે. (તા ઇં સવાઈ કે૦) તાનિ સર્વાણિ એટલે તે સર્વ પ્રત્યે (વંદે કે૦) હું વાંડું હું, તે કેહવો થકો હું વાંડું હું? તો કે (હહસંતો કે૦) અહીંયા રહ્યો થકો. અને કહેવી તે જિનપ્રતિમાઈ છે? તો કે, (તઢ કે૦) તિહાં ત્રણ લોકમાંહે (સંતાઈ કે૦) ઠતી બિરાજમાન રહી છે, એટલે ઝર્ધ્વલોકેં વૈમાનિકમાંહે (૮૪૯૭૦૨૩) એટલાં ચૈત્યોને વિષે (૧૫૨૯૪૪૭૬૦) જિનપ્રતિમા છે, તથા જ્યોતિષી મધ્યેં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં વિંચ છે તથા અધોલોકેં જવન પતિમધ્યેં (૭૭૨૦૦૦૦૦) પ્રાસાદ છે. તિહાં (૧૩૮૯૬૦૦૦૦૦૦) વિંચ છે. તેમજ વ્યંતરમાં અસંખ્યાતા પ્રાસાદ અને અસંખ્યાતાં વિંચ છે. તથા તિર્યંચલોકમાં (૩૨૫૯) પ્રાસાદ. તિહાં (૩૯૧૩૨૦) એટલાં શાશ્વતાં જિનવિંચ છે અને અશાશ્વતાનું કાંહિં ગણિત નથી, તે હું અહીંયાં હું અને તે ચૈત્ય તિહાં છે તેને અહીંયાંથકી હું વાંડું હું. આ ગાથામાં ચાર પદ છે, ચાર સંપદા છે, લઘુ બત્રીશ અને ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી પાંત્રીશ અક્કરો છે ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૪ ॥

॥ અથ જાવંત કેવિ ॥

જાવંત કેવિ સાહૂ, જરહેરવયમહાવિદેહે અ ॥ સવેસિં

તેસિં પણન, તિવિદેણ તિદંમવિરયાણં ॥૧॥ ઇતિ ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—(જરહ કે૦) પાંચ જરત, (એરવય કે૦) પાંચ એરવત, (અ કે૦) વલી (મહાવિદેહે કે૦) પાંચ મહાવિદેહ, એ પંદર ક્ષેત્રને વિષે (જાવંત કે૦)

જેટલા (કેવિ કે૦) કોઈ પણ (સાધુ કે૦) સાધુ છે, (તેસિંસવેસિં કે૦) તે સર્વ સાધુ, સાધ્વી જાણી મહારો (પણઉં કે૦) નમસ્કાર થાઉં. તે સાધુ કેહવા છે ? તો કે (તિવિદેણ કે૦) ત્રિવિધ એટલે મન, વચન, અંતરને કાયાયેં કરીને (તિદંત્ર કે૦) અશુભ મન, વચન, કાર્યારૂપ ત્રણ દંત્રથી (વિરયાણં કે૦) નિવર્ત્યા છે. એટલે જે જીવનું મન, કુધ્યાનેં વર્તે, તે મનોદંત્ર, સાવચ વચન બોલે તે વચનદંત્ર, અને કાર્યા કુધ્યાપારેં પ્રવર્ત્તિવે, તેને કાર્યદંત્ર કહિયેં. એ ત્રણ દંત્ર જાણવા ॥ એમાં ચાર પદ, ચાર સંપદા, છઠ્ઠા સાડત્રીશ અને ગુરુ એક, સર્વ અક્ષર આડત્રીશ છે. પૂર્વલી ગાથાના મેલવતાં ઝગણોતેર છઠ્ઠા, ચાર ગુરુ, સર્વ અક્ષર તહોતેર છે ॥ ૧ ॥ ૧૫ ॥

॥ અથ ઉપસર્ગહરસ્તવન ॥

ઊવસગ્ગહરં પાસં, પાસં વંદામિ કમ્મઘણમુક્કં ॥

વિસહરવિસનિન્નાસં, મંગલકહ્વાણઆવાસં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—જેના શાસનના (ઊવસગ્ગહરં કે૦) દુઃખસંકટાદિક ઉપસર્ગનો હરનાર એવો, (પાસં કે૦) પાર્શ્વનામેં યદ્દ છે સેવક જેનો એવા શ્રી (પાસં કે૦) પાર્શ્વનાથ સ્વામીપ્રત્યે (વંદામિ કે૦) હું વાંટું હું. અથવા રાગ દ્વેષ અને મોહ એ ત્રણના કરેલા જે જન્મ, જરા અને મરણરૂપ ઉપસર્ગ, તે પ્રત્યે પ્રભુ પોતેં હરનાર છે. એવા (પાસં કે૦) પ્રાર્થના એટલે પ્રશબ્દેં કરી ગઈ છે આશં શબ્દેં કરી આશા વાંઠા જેથકી એવા શ્રીપાર્શ્વનાથ પ્રત્યે હું વાંટું હું. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા છે ? તો કે, (કમ્મઘણમુક્કં કે૦) કર્મના ઘન એટલે સમૂહ તેથકી મુક્ત છે, રહિત છે, અથવા શુદ્ધચેતનરૂપ ચંદ્રમાને ઢાંકનાર એવો કર્મરૂપ ઘન એટલે મેઘ તેથકી મુક્ત છે, રહિત છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા છે ? તો કે, (વિસહર કે૦) વિષધર જે દ્રવ્યથી તિર્યંચસર્પ, તે સંબંધી જે (વિસ કે૦) વિષ, એટલે દૃષ્ટિવિષ, આશીર્વિષ, લાલવિષાદિક તે પ્રત્યે (નિન્નાસં કે૦) નિર્નાશ એટલે અતિ શયેં કરીને નાશના કરનાર છે. અથવા જાવથી વિષધર તે મિથ્યાત્વી જીવ સંબંધી જે વિષ, તે મિથ્યાદૃષ્ટિપણું જે અનાદિ અનંત કાલનું મહામોહરૂપ સર્પનું વિષ, તે જાવથી સર્વ આત્મપ્રદેશેં વ્યાપ્યું છે એવું જે મિથ્યાત્વરૂપ વિષ, તેના અતિશયેં કરી નાશના કરનાર છે. વલી શ્રી પાર્શ્વનાથ કેહવા

हे ? तो के (मंगल के०) दुःखनो विखय, उपद्रवनिवृत्ति तेने मंगल क
हियें तथा (कद्दाण के०) सुखनी वृद्धि तेना (आवासं के०) आवास
हें. आ गाथामां लघु बत्रीश, अने गुरु पांच, मली साडत्रीश अहारो हे ॥१॥

हवे मंत्रगर्जित एवुं जे आ स्तवन, तेनो महिमा कहे हे.

विसहरफुलिंगमंतं, कंठे धारेइ जो सया मणुउ ॥

तस्स गह् रोग मारी, डुछजरा जंति उवसामं ॥२॥

अर्थ:- (जो के०) जे (मणुउ के०) मनुष्य, श्री पार्श्वनाथना नाम
गर्जित एवो (विसहरफुलिंगमंतं के०) विषधरस्फुलिंगनामा अठार अ
हारनो मंत्र जे एहीज स्तोत्रमांथी निकले हे, ते मंत्रप्रत्ये (सया के०)
सदा सदैव निरंतर (कंठे के०) कंठने विषे (धारेइ के०) धरे, स्मरे,
(तस्स के०) तेहना (गह् के०) सूर्यादिक ग्रह, (रोग के०) कफ
कुष्ठजलोदरादिक रोग, (मारी के०) मर्क्री उपद्रव, (डुछजरा के०) डुष्ट
दुर्जन एवा शत्रु तथा एकांतरिया प्रमुख ज्वर, ते (उवसामं के०) उप
शमनावप्रत्ये एटले नाशप्रत्ये (जंति के०) पामे. आ गाथामां बत्रीश
लघु अने बे गुरु, मली आडत्रीश अहारो हे ॥ २ ॥

॥चिछउ दूरे मंतो, तुळ पणामोवि बहुफलो होइ ॥

नर तिरिएसुवि जीवा, पावंति न डुक्कदोगच्चं ॥ ३ ॥

अर्थ:-अथवा हे नाथ ! ए ताहारो जे (मंतो के०) विषधरस्फुलिंग
नामें जे मंत्र, ते तो (दूरे के०) दूर एटले वेगलो (चिछउ के०) तिष्ठतु ए
टले रहो. पण (तुळ के०) तहारो (पणामोवि के०) प्रणाम एटले नम
स्कार करवो, ते पण (बहुफलो के०) बहुफल एटले घणां एवा सौजाग्य, आ
रोग्य, धन, धान्य, कलत्र, पुत्र, द्विपद, चतुःपद, चक्रवर्ती अने इंद्रादिकनी
पदवीना फलनो आपनार (होइ के०) हे, तेहीज कहियें बैयें. इह लोकना
फलनुं तो शुं कहेवुं ? पण तमोने नमस्कार करनार जे सम्यग्दृष्टि जीव हे,
ते प्रायः वैमानिकदेवोमां उत्पन्न थाय हे. अने कदाचित् पूर्वबद्धायु ठतां
जवपरंपरायें करीने जीव, (नरतिरिएसुवि के०) नर एटले मनुष्यने
विषे अथवा तिर्यंचने विषे उत्पन्न थाय हे, तो पण त्यां तेने शारीरिक

तथा मानसिक दुःख अने दारिद्र प्राप्त न थाय, केम के ? जो मनुष्यमां उपजे, तो रोगादिकें रहित थाय अने समस्त हितायें करी संपत्तिमान् थाय. माटे तेने शारीरिक अने मानसिक दुःख प्राप्त न थाय. तथा कृद्धि समृद्धि वान् होय माटें दरिद्रीपणें न होय अने तिर्यचमां उपजे, तो पण कनक, रत्न, चिंतामणि, कल्पद्रुम, पट्टतुरंगम, जयकुंजरादिने विषे उपजे, तिहां पूजा पामे. अथवा ते मनुष्य पण केहवो ? तो के तिरिए एटले पशु समान एवा बाल गोपाल कृषीबलादिक तेने विषे पण कदाचित् कर्मना वशथकी उपजे, कोण उपजे ? तो के तुमप्रत्ये प्रणामना करनार एवा (जीवा के०) जीवो, तो तिहां पण (दुःखदोगच्चं के०) दुःख अने दारिद्रप्रत्ये (नपावंति के०) न पामे. आ गाथामां लघु तेत्रीश, अने गुरु चार, सर्व मल्ली साडत्रीश अक्षरो ठे ॥ ३ ॥

॥ तुह सम्मते लझे, चिंतामणिकप्पपायवप्रहिए ॥

पावंति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥

अर्थः—(चिंतामणि के०) चिंतामणिरत्नथकी अने (कप्पपायवप्र हिए के०) कल्पपादप एटले कल्पवृक्षथकी अधिक एवो (तुह के०) त मारा (सम्मते के०) सम्यक्त्वदर्शनने (लझे के०) पामे ठते, (अवि ग्घेणं के०) विघ्नरहितपणे (जीवा के०) जव्य जीवो, (अयरामरं के०) अजर एटले ज्यां जरा नथी अने अमर एटले ज्यां मरण नथी, एवं (ठाणं के०) स्थान, तेप्रत्ये (पावंति के०) पामे ठे, पण तमारं सम्यग् दर्शन पाम्या विना कोइ जीव, मोक्षप्रत्ये पामे नहीं. आ गाथामां लघु उगणत्रीश, अने गुरु ठ, सर्व मल्ली पांत्रीश अक्षरो ठे ॥ ४ ॥

॥ इअ संथुठ महायस, जत्तिप्ररनिप्ररेण हिअएण ॥ ता

देव दिऊ बोहिं, जवे जवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥ इति ॥ १६ ॥

अर्थः—(महायस के०) हे महायशः ! एटले हे त्रैलोक्यव्यापकयशः ! (जत्तिप्रर के०) जक्तिने समूहें करी (निप्ररेण के०) पूर्णजरें एटले जक्तिना समुदायें करी परिपूर्ण जखुं एवं, (हिअएण के०) हृदय एटले चित्त तेवा चित्तें करी में सेवकें (इअ के०) ए प्रकारें तुऊने (संथुठ के०) संस्तुत एट

ले स्तव्यो. (ता के०) ते कारण माटें (देव के०) हे देव ! निज स्वरूप रूपवननेविषे क्रीडाना करनार एवा (पासजिणचंद के०) हे पार्श्वजि नचंद्र ! एटले समीप रह्या जे श्रुतधरादिक जिन, तेने विषे चंद्रमा समान एवा हे श्रीपार्श्वनाथ ! तमें मुऊ जणी (जवेजवे के०) जन्म जन्मने विषे एटले ज्यां सुधी हुं मुक्तिप्रत्ये नहीं पामुं, त्यां सुधी (बोहिं के०) बोधि एटले जिनधर्मनी प्राप्ति तेप्रत्ये (दिज्ञ के०) दीयो, एटले आपो. किं बहुना एटले शुं घणुं कहुं ? आ गाथामां लघु चोत्रीश, अने गुरु चार, सर्व अक्षर आडत्रीश ठे ॥ ५ ॥ सर्व मली पांचे गाथामध्ये पद वीश, सं पदा वीश, गुरु एकवीश, लघु एकशो चोशठ, सर्वाक्षर एकशो पंच्याशी ठे ॥

हवे आ उवसग्गहरं स्तोत्र शा माटें अने क्यारें थयुं ? तेनुं कारण लखे ठे. वाराहमिहिरनो जीव मरी व्यंतर देवता थयो, तेणें संघमां मरकी वि कुर्वी, संघें श्रीजडवाहु गुरुने वीनव्या, तेवारें गुरुयें ए महामंत्रमय उवस ग्गहर स्तोत्र करी आप्युं, एना जणवा गणवा तथा सांजलवा थकी मर की उपशम पामी, पठी लोक निरंतर उवसग्गहरं जणवा लाग्या, तेवारें ध रणींअने प्रत्यक्ष आवबुं पडतुं हतुं, माटें धरणींअं गुरुने विनति करी के हे ज गवन् ! सर्वलोक उवसग्गहरं स्तोत्र जणे ठे, तिहां निरंतर मुऊने आवबुं पडे ठे. माटें प्रसन्न थइ ठही अने सातमी गाथा जंमारी मूको अने बाकीनी पांच गाथायेंज श्रीसंघनी आर्त्ति जांजीशुं. एवुं सांजली गुरुयें बे गाथा जंमारी मूकी बाकी आ पांच गाथाज राखी, ते आज सुधी प्रवर्त्ते ठे.

ए स्तवन कह्या पठी साम सामी आंगुली मेली मोतीयें जरेली शीपना संपुटने आकारें बे हाथ जोडी ललाटदेशें लगाडीयें, तेने मुक्ताशुक्तिमुद्रा कहियें. केटलाएक आचार्य कहे ठे के, बे हाथ जोडी ललाटें न लगाडीयें, एम बे मत ठे. पठी ए मुद्रायें जयवीयराय कहियें, तेनो पाठ लखे ठे ॥ १६ ॥

॥ अथ जयवीयराय ॥

जय वीयराय जगगुरु, होउ ममं तुह पनावउ जयवं ॥

जवनिवेउ मग्गा, एुसारिआ इठफलसिद्धी ॥ १ ॥

अर्थः—(वीयराय के०) हे श्रीवीतराग ! (जगगुरु के०) हे जगन्नय गुरो ! तुमें (जय के०) जयवंता वत्तो. ए वीतरागादिक आमंत्रण, ते त्रिलो

કનાથ એવા જગવાનને બુદ્ધિના સન્નિધાપનાર્થ છે. (તુહપજાવડ કે૦) તમારા પ્રજાવચકી એટલે તમારા સામર્થ્યચકી (મમં કે૦) મહારે (હોડ કે૦) થાડ, (નયવં કે૦) હે જગવન્ ! એ જે સંબોધન છે, તે જત્તયતિશયના જ્ઞાપનને માટે છે. હવે તે શું થાડ ? ત્યાં કહે છે. એક તો (જવનિવેડ કે૦) જવ નિવેદ થાડ, એટલે અત્યંત દુઃસ્વદાયક બંદીખાના સમાન એવો જે જવ સંસાર તેથી ઉદાસપણું થાડ, એટલે હું સંસારમાંથી નિકળું, ચારિત્રધર્મને આ દરું, એવો જે જાવ તેને જવનિવેદ કહિયે, તે મહારે થાડ. કહેલું છે કે જવચકી અનિર્વિણ્ણ (જેને નિવેદ નથી) તે મોક્ષને યોગ્ય નથી. અને બીજું (મગ્ગાણુસારિયા કે૦) માર્ગાનુસારિપણું થાડ. એટલે કદાગ્રહને ત્યાગ કરી તહારા માર્ગને અનુસારે ચાલવું, તેવા માર્ગાનુસારી પુરુષ સંબંધી ગુણો, તેની પ્રાપ્તિ થાડ. ત્રીજું (ઇઠ્ઠફલસિદ્ધી કે૦) ઇષ્ટ એટલે વાંચિતફલ તેની સિદ્ધિ થાડ. એટલે શુદ્ધ આત્મધર્મ છે, તે સાધુ અથવા શ્રાવકને ઇષ્ટ છે માટે તેને વિષે સદા ઉપયોગની પૂર્ણતા તેની સિદ્ધતા તે મહારે થાડ. આ ગાથામાં લઘુ ઢત્રીશ અને ગુરુ ચાર, સર્વ મલી ચાલીશ અક્ષરો છે ॥ ૧ ॥

॥ લોગવિરુદ્ધચાડ, ગુરુજણપૂઆ પરઢકરણં ચ ॥

સુહ ગુરુજોગો તવય, એ સેવણા આજવમખંઠા ॥૨॥

અર્થ:—તથા ચોથો (લોગવિરુદ્ધચાડ કે૦) લોક વિરુદ્ધનો ત્યાગ થાડ, એટલે જે કાર્ય જિનાગમથી વિરુદ્ધ હોય અને સાધુ શ્રાવક જે કાર્યને નિષેધે, નિંદે, તથા જે કાર્યથી ધર્મની હેલના થાય, એવાં કર્તવ્ય જે પરનિંદા, ચોરી, પરસ્ત્રીગમનાદિક, તે સર્વ લોકવિરુદ્ધ કાર્ય કહિયે તેનો ત્યાગ થાડ. તથા પાંચમો (ગુરુજણ કે૦) માતાપિતાદિક તથા ધર્મના દાતા જે સદ્ગુરુ ઇત્યાદિક મહોટાની (પૂઆ કે૦) પૂજા જત્તિ કરવી થાડ. યદ્યપિ ગુરુપદે કરીને આચાર્યનું જ ગ્રહણ થાય, તથાપિ અહિં માતાપિતાદિકનું પણ ગ્રહણ કરવું, ઠઠું (પરઢકરણંચ કે૦) પરાર્થ એટલે પર સંબંધી જે અર્થ તેનું કરણ એટલે કરવું એટલે પરોપકાર કરવો, તે મહારે થાડ અથવા (પરાર્થ કે૦) મોક્ષ તેનું (કારણ કે૦) સાધન જે જ્ઞાનાદિ રત્નત્રય તે મહારે થાડ. એ પ્રમાણે પરહિતાર્થાદિક કરણ આ જીવલોકનું સારજૂત પુરુષાર્થનું ચિન્હ થયે ઠતે લૌકિકને વિષે લોકોત્તર ધર્માધિકારી થાય છે. તે કહે છે.

સાતમો (સુહગુરુ કે०) શુજગુરુ જે શુદ્ધપ્રરૂપક કાલાનુસારે શુદ્ધક્રિયાના સ્વપ કરનારા ગુરુ તેનો (જોગો કે०) યોગ એટલે સમાગમ મહારે થાઈ, આઠમો (તદ્વચન કે०) તદ્વચન એટલે તેહીજ સદ્ગુરુના વચનની અથવા જિનવચનની (સેવણા કે०) સેવા એટલે આરાધના થાઈ. તે ક્યાં સુધી થાઈ ? તો કે મારે જ્યાં સુધી (આજ્ઞવં કે०) સંસાર છે, ત્યાં સુધી થાઈ. તે સેવના કેવી રીતે થાઈ ? તો કે (અસ્થંકા કે०) અસ્થંક પરિપૂર્ણ જેથી પરગુણમાં ચિત્ત પ્રવેશ કરે નહીં. સદા નિજ ગુણમાં જ ચિત્ત વર્તે, અથવા એ આઠ વાનાં જ્યાં સુધી હું સંસારમાં રહું, ત્યાં સુધી મુઝને થાઈ. કિં બહુના. એ ગાથામાં લઘુ પાંત્રીશ, ગુરુ ચાર, સર્વાક્ષર ઝંગણ ચાલીશ છે ॥ ૨ ॥ એ બે ગાથા શ્રીગણધરજીની કરેલી છે, એમાં પ્રણિધાન મનની સમાધિની યાચના કરી, તે પ્રાયઃ કરીને નિઃસંગાઝિલાષરૂપત્વ છે. એ બે ગાથામાં પદ આઠ છે, સંપદા આઠ છે. એકોત્તર લઘુ અને આઠ ગુરુ સર્વ મલી ઝંગણાંશી અક્ષરો છે. બેહુ જાવંતના મેલવતાં (૧૫૨) થાય ॥ ૨ ॥

હવે આગલી ત્રણ ગાથા પૂર્વાચાર્યકૃત છે માટે મુખ આગલ બે હાથ જોડી દેવ વાંદવાની સમાપ્તિયેં કહે, તે કહે છે,

વારિઝ્ઝ જશ્વિ નિઆ, એ બંધણં વીઅરાય તુહ સમએ ॥

તહવિ મમ દુઝ્ઝ સેવા, જવે જવે તુમ્હ ચલણાણં ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(વીઅરાય કે०) હે શ્રીવીતરાગ ! (તુહ કે०) તમારા (સમએ કે०) સિદ્ધાંત તેને વિષે (જયવિ કે०) યદ્યપિ એટલે જો પણ (નિઆણ બંધણં કે०) નિયાણાનું વાંધવું એટલે અમુક રાજ્યાદિકની પદવી હું પાસું ? એવા નિદાનની વાંઠાનું કરવું, તેને (વારિઝ્ઝ કે०) વાચું છે, નિષેધ્યું છે. (તહવિ કે०) તથાપિ એટલે તો પણ હું એટલું માગું હું જે (તુમ્હચલણાણં કે) તમારા ચરણોની (સેવા કે०) જક્તિ, તે (મમ કે०) મહારે (જવેજવે કે०) જન્મ જન્મને વિષે (દુઝ્ઝ કે०) હોજો ॥ ૩ ॥ આ ગાથામાં લઘુ આઠત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ મલી એકતાલીશ અક્ષરો છે ॥

॥ ડુસ્કસ્કનં કમ્મસ્કનં, સમાહિમરણં ચ બોહિલાજો અ ॥

સંપક્કનં મહ એઅં, તુહ આહ પણામકરણેણં ॥ ૪ ॥

અર્થ:—એક (દુઃસ્કસ્કર્ત્ત કે૦) શારીરિક અને માનસિક એટલે શરીર સંબંધી દુઃખ અને મનનાં દુઃખ તેનો ક્ષય તથા બીજો (કમ્મસ્કર્ત્ત કે૦) અષ્ટ કર્મનો ક્ષય, એટલે મોહનીયાદિક અશુભકર્મનો ક્ષય, ત્રીજો (સમા હિમરણં કે૦) સમાધિમરણ, (ચ કે૦) વલી ચોથો (બોહિલાજ્ઞો અ કે૦) બોધિબીજનો લાજ, તે જિનધર્મની પ્રાપ્તિનું થાવું. એટલે ક્રિયાસહિત સમ્યગ્ જ્ઞાનદર્શનનો લાજ. અકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. (એઅં કે૦) એ ચાર બોલ, (મહ કે૦) માહારે (સંપજ્ઞર્ત્ત કે૦) સંપદ્યતાં એટલે થાઉં. પણ શું કરીને થાઉં? તોકે (તુહણાહ કે૦) તુમનાથ પ્રત્યે એટલે હે નાથ ! તુજ પ્રત્યે (પણામકરણેણં કે૦) પ્રણામ કરવે કરીને એટલા વાનાં મુઝને થાઉં.આ ગા થામાં લઘુ ચોત્રીશ, ગુરુ પાંચ, સર્વાક્ષર ઝંગણચાલીશ છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં સ
વૈધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥ ૫ ॥ ઇતિ ॥૨૭॥

અર્થ:—હવે જિનશાસનને માંગલિક જાણી સંસ્કૃત શ્લોકેં કરી આશીર્વાદ આપે છે. (જૈનં શાસનં કે૦) જૈન એવું શાસન તે શ્રીજિન તીર્થંકર સંવંધીયું શાસન એટલે આદેશ. (જયતિ કે૦) જયવંતું વર્તે છે, તે કેહેવું છે? તો કે (સર્વ મંગલમાંગલ્યં કે૦) સર્વ મંગલમાંહે માંગલિક છે, એટલે જૈનશાસન વિના બીજી કોઈ માંગલિક વસ્તુ નથી અને દર્પણ, રૂપું, પુત્રમુખ, ગાયમુખાદિકનું જોવું, તથા દધિ, ગોલ, પુષ્પ, ચંદન, અક્ષત, દૂર્વાદિકને જે લોક માંગલિક કહે છે, તે સર્વ જૂઠી કલ્પના જાણવી. કારણ કે તે ऐहिक મંગલ છે, ને જૈનશાસન પારલૌકિક મંગલ છે. વલી તે જૈનશાસન કેહેવું છે? તોકે (સર્વ કલ્યાણકારણં કે૦) સર્વકલ્યાણનું સંપૂર્ણ કારણ એટલે સુખવૃદ્ધિનું કારણ છે. વલી (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વ ધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે૦) પ્રધાન છે મુખ્ય છે. એ શ્લોકમાં જારે ત્રણ અને લઘુ ઝંગણત્રીશ, મલી વત્રીશ અક્ષરો છે ॥૫॥ એમાં જીવદયાની મુખ્યતા છે તે જાણી, એ પાઠલી બે ગાથા અને એક શ્લોક મલી ત્રણ થઈ. તેમાં બાર પદ, બાર સંપદા, લઘુ એકશો એક અને ગુરુ અગીયાર, સર્વ મલી એકશો બાર અક્ષરો છે. અને એ જયવીયરાય ની સર્વ મલી પાંચ ગાથા થઈને પદ વીશ, સંપદા વીશ, લઘુ (૧૭૨) ગુરુ ઝંગણીશ, સર્વ મલી (૧૯૧) અક્ષરો છે. એ રીતે સૂત્ર, અર્થ, સંપદા, પદ, અક્ષર

अरिहंत चेइआणं अर्थसहित.

८१

शुरूनो उच्चार करतां देव वांदवामां ध्यानने बलें जीव तीर्थकरगोत्र मेघर
थराजानी परें उपार्जन करे ॥ इति जयवीथराय सूत्रार्थः ॥ इति ॥ १७ ॥

हवे पंचांग प्रणाम करी उजो थइ पगे जिनमुद्रा अने हाथे योगमु
द्रा साचवतो थको चैत्यस्तव दंरुक कहे, ते लखे ठे ॥

॥ अथ अरिहंत चेइआणं ॥

अरिहंत चेइआणं, करेमि काउस्सगं ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंतचेइआणं के०) अरिहंतचैत्यानां एटले अहीं अरिहंत
शब्दें जावअरिहंत लेवा, तेमनी चैत्य शब्दें, चित्तने समाधिनी करनार प्रतिमा
समजवी, ते प्रतिमाने वंदनादिने अर्थें (करेमिकाउस्सगं के०) करेमि कायो
त्सर्ग एटले हुं कायोत्सर्ग करुं तुं. ए संबंध. एटले एक स्थानकें रही मौन कर
तुं, ध्यान धरतुं, एटलां वानां विना बीजी क्रियानो त्याग करवो, तेने काउस्स
ग कहियें. ए बे पदें करी अरिहंतनां चैत्य वांदवा निमित्तें काउस्सग करीश?
माटें अरिहंत वांदवानी अंगिकारूप प्रथम अज्युपगम एटले अंगीकार संप
दा जाणवी. एमां पद बे, लघु तेर, अने गुरु बे, सर्व मली पंदर अक्षरो ठे ॥ १ ॥

॥ वंदणवत्तिआए, पूअणवत्तिआए, सक्कार
वत्तिआए, सम्माणवत्तिआए, बोहिलान
वत्तिआए, निरुवसग्गवत्तिआए ॥ २ ॥

अर्थः—हवे श्री तीर्थकरनी प्रतिमाने वंदन आदिक जे जे निमित्तें का
उस्सग करवो, ते निमित्त कहे ठे. (वंदणवत्तिआए के०) वंदनप्रत्ययं
एटले प्रशस्त मन, वचन अने कायानी प्रवृत्ति त्रिधा शुद्धियें प्रणाम
नुं करवुं तेथकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने निमित्तें अर्थात्
परमेश्वरनां चैत्य वांदतां जे पुण्य थाय, ते पुण्य, काउस्सग करतां मुऊने
होजो. अहीं प्राकृत जणी वत्तिआए एवो शब्द थयो ठे. एम काउस्सग
करतां मुऊने फल होजो. इत्यादि जाव, आगले पांचे पदें जाणवो. (पूअ
णवत्तिआए के०) पूजनप्रत्ययं एटले गंध, कर्पूर, कस्तूरी, फल, फूल, चंद
नादिकें पूजानुं करवुं, ते थकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने अ
र्थें काउस्सग करुं तुं. (सक्कारवत्तिआए के०) सत्कारप्रत्ययं एटले स
त्कार ते जलां वस्त्र, आचरणादिकें करी पूजवुं, तेथकी जे निर्झरारूप

फल थाय ठे, ते फलने अर्थें काउस्सग्ग करुं तुं. (सम्माणवत्तिआए के०) सन्मानप्रत्ययं सन्मान एटले स्तवन, स्तोत्र प्रमुखें करी प्रचुना गुणग्राम कहे वा थकी जे निर्झरारूप फल थाय ठे, ते फलने अर्थें (काउस्सग्ग के०) कायोत्सर्गप्रत्ये (करेमि के०) हुं करुं तुं. अहीयां कोइ कहेशे के श्री अरिहंतनी प्रतिमाने वंदन, पूजा, सत्कार अने सन्मानना फलनी प्रार्थना शा वास्ते करो ठो ? तेनी आशंका टालवाने हवे आगल पद कहे ठे. (बोधिलान्नवत्तिआए के०) बोधिलान्नप्रत्ययं एटले परजवें श्रीजिनधर्मनी प्राप्तिने अर्थें प्रार्थना करीयें ठैयें. वली कोइ कहेशे के श्रीजिनधर्मनी प्रार्थना पण शा वास्ते करो ठो ? तेमाटें आगल पद कहे ठे के, (निरुवसग्गवत्तिआए के०) निरुपसर्गप्रत्ययं एटले जन्म, जरा अने मरणादिक उपसर्गथी रहित एतुं जे मोक्षरूप स्थानक, ते स्थानकने निरुपसर्ग कहियें, ते पामवाने अर्थें काउस्सग्ग करुं तुं. एमां वंदणवत्तिआए इत्यादिकमां श्रीअरिहंतनां चैत्यवंदनादिक करतां जे फल होय, ते फल, ए काउस्सग्गथी होजो, ए निमित्त कहां. तेमाटें ए ठ पदनी बीजी निमित्तसंपदा जाणवी. एमां पद ठ ठे, लघु उत्रीश अने गुरु नव, सर्व मली पीस्तालीश अक्षरो ठे ॥ १ ॥

हवे ए काउस्सग्ग जे ठे, ते श्रद्धादिकें करी रहित कस्यो थको फलने न आपे, परंतु श्रद्धादिकें करी सहित कस्यो थको इष्टफलने अपनार थाय ठे, माटे जेणें करी काउस्सग्ग सफल थाय, तेनी त्रीजी संपदा कहे ठे.

॥ सद्धाए, मेहाए, धीईए, धारणाए, अणुपेहाए, वड्डुमा
णीए, ठामि काउस्सग्गं ॥ ३ ॥ इति ॥ १८ ॥ अन्नठ ० ॥

अर्थः— (सद्धाए के०) श्रद्धया ते ए काउस्सग्ग श्रद्धायें करी एटले पोतानी आस्तार्थी करुं, पण कोइनी जोरावरीथी नहीं, (मेहाए के०) मेधया एटले मेधायें करी ते हेय उपादेय परिज्ञानरूप निर्मल बुद्धियें करी एटले सारा माठानां फल जाणीने करुं, पण मूर्खपणे नहीं. (धीईए के०) धृत्या एटले धृतियें करी अर्थात् चित्तनी स्थिरतायें करी मनने स्वस्थपणे करी करुं; पण राग, द्वेष, चपलतायें करी नहीं करुं. (धारणाए के०) धारणया एटले धारणायें करी अर्थात् श्रीजिनेश्वरना गुण धारतो थको अणविसारतो थको करुं, पण शून्यपणे नहीं करुं. (अणुपेहाए

કે૦) અનુપ્રેક્ષાયેં કરી એટલે શ્રીજિનેશ્વરના ગુણને વારં વાર ચિંતવતો થકો કરું, શ્રીજિનગુણાર્થ વિચારતો થકો કરું, પણ વિકલપણે નહીં કરું, (વડુમાળીએ કે૦) વર્ડુમાનયા એટલે વૃદ્ધિને પામતી એવી શ્રદ્ધા, મેધા, ધૃતિ, ધારણા અને અનુપ્રેક્ષા, એ પાંચે બોલ તેણેં કરી સહિત થકો (કા ઝસ્સગ્ગં કે૦) કાયોત્સર્ગપ્રત્યેં (ઠામિ કે૦) હું કરું હું ॥ ૩ ॥ એમાં સદ્ગુણે શ્યાદિકમાં શ્રદ્ધાદિક પાંચ બોલ વૃદ્ધિવંતા થવાના હેતુ કહ્યા. માટેં એ સાત બોલની ત્રીજી હેતુસંપદા જાણવી. એમાં પદ સાત, લઘુ ચો વીશ અને ગુરુ પાંચ, મલી ઝગણત્રીશ અક્ષરો છે. અહીં સુધી વડાં મલી પન્નર પદ થયાં, ત્રણ સંપદા થઈ, તથા ત્રહોંતેર લઘુ અને શોલ ગુરુ, મલી નેવ્યાશી અક્ષરો થયા. તથા એને ઢેડે અન્નઢગસસિણેં શ્યાદિક કાઝસ્સગ્ગ દંરુક સંપૂર્ણ કહિયેં. તેનો અર્થ, પ્રથમ લખાઈ ગયો છે, એ બેહુ મલીને આઠ સંપદા, ત્રેંતાલીશ પદ, લઘુ અક્ષર બશો, ગુરુ ઝગણત્રીશ, સર્વ મલી બશેં ને ઝગણત્રીશ અક્ષરો છે ॥ ઇતિ ॥ ૧૬ ॥

હવે જેણેં કરી સકલ પદાર્થ જાણીયેં એવો પ્રદીપ સમાન જે શ્રીસિદ્ધાંત, તેને સંસ્તવવો જોઈયેં, તેમધ્યેં પહેલી ગાથાયેં તેના પ્રરૂપક શ્રીતીર્થંકર દેવને સ્તવે છે.

॥ અથ પુસ્કરવરદીવડું લિખ્યતે ॥

॥ પુસ્કરવર દીવડું, ધાયડસંમે અ જંબુદીવે અ ॥

ઝરહેરવયવિદેહે, ધમ્માડગરે નમંસામિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(પુસ્કરવરદીવડું કે૦) પુસ્કરવર નામા ત્રીજો દ્વીપ તેનો અર્થ એટલે પુસ્કરવરદ્વીપાર્દ તેને વિષે બે બે, તથા (અ કે૦) વલી (ધાયડસંમે કે૦) ધાતકિલંક નામા બીજો દ્વીપ. એ દ્વીપમાં ધાહુડી વૃદ્ધના લંક એટલે વન તે ઘણાં છે માટેં દ્વીપનું પણ તેહીજ નામ જાણવું, તેને વિષે પણ બે બે, તથા (જંબુદીવેઅ કે૦) જંબુદ્વીપને વિષે એક, એક. એ રીતેં અઢી દ્વીપ સંબંધી (ઝરહ કે૦) પાંચ ઝરત દેત્ર છે, તેને વિષે, વલી (એરવય કે૦) પાંચ એરવત દેત્ર છે, તેને વિષે, વલિ (વિદેહે કે૦) પાંચ મહાવિદેહ દેત્ર છે, તેને વિષે, (ધમ્માડગરે કે૦) ધર્મની આદિના કરનાર એવા જે શ્રી સીમંધર સ્વામીપ્રમુખ વિહરમાન ઝગવંત છે તે સર્વપ્રત્યેં (નમંસા

નયવિવેક રહિત, પુરુષ તો પૃથ્વીને વિષે જારચૂત છે, તે શા કામના જાણવા ?
 इत्यर्थः॥३॥ आ काव्यमां लघु सुडतालीश, गुरु नव, सर्व ढप्पन्न अक्षरो ठे ॥३॥

॥ શાર્દૂલવિક્રીડિત ઇંદ ॥

સિદ્ધે જો પયઝ ણમો જિણમણ, નંદી સયા સંજમે ॥ દેવં
 નાગ સુવન્ન કિન્નરગણ, સ્સપ્પૂય જાવચ્છિણ ॥ લોગો જઙ્ઘ
 પઙ્ગિઝ જગમિણં, તેલુક્ક મચ્છાસુરં ॥ ધમ્મો વડ્ડુઝ સા
 સઝ વિજયઝ, ધમ્મુત્તરં વડ્ડુઝ ॥ ૪ ॥ સુઅસ્સ જગવ
 ઝ ॥ કરેમિ કાઝસ્સગં વંદણવત્તિઆણ ॥ ૬ ॥ ૧૯ ॥

અર્થ:—(જો કે) હે જ્ઞાનવંતલોકો ! તમે જુઝ (સિદ્ધે કે) સિદ્ધાય
 ઇટલે ફલના અવ્યજિચારપણાયે પ્રતિષ્ઠિત તથા નય નિદ્દેપ પ્રમાણાદિકે
 કરીને જે સિદ્ધ ઇટલે નિષ્પન્ન કરેલો છે, અથવા જે કુતર્કરહિત સ્યાદ્દા
 દરૂપ છે વલી જેને આરાધીને જવ્ય જીવ મોક્ષફલપ્રત્યે પામે છે. એવો
 (જિણમણ કે) જિનમતાય ઇટલે જિનમત અર્થાત્ શ્રીતીર્થકર દેવની પ્રકા
 શેલો જે સિદ્ધાંત છે તેને (પયઝ કે) પ્રયતઃ ઇટલે આદર સહિત થકો હું,
 (ણમો કે) નમસ્કાર કરું હું. તે જિનમતના પ્રસાદથકી મહારે (સંજમે
 કે) સંયમ ઇટલે ચારિત્ર, તેને વિષે (સયા કે) સદા નિરંતર, (નંદી
 કે) સમૃદ્ધિ વૃદ્ધિ થાઝ, તે સંયમ કેહવો છે ? તો કે (દેવં કે) વૈમા
 નિક દેવો, (નાગ કે) નાગેંદ્રાદિ તે પાતાલવાસી જવનપતિ દેવો, (સુ
 વન્ન કે) સુપર્ણ જે ગરુડો તથા જ્યોતિષી દેવો, (કિન્નર કે) વ્યંતર
 દેવો, એ ચાર પ્રકારના દેવ, તેના (ગણ કે) સમૂહને જે (સ્સપ્પૂયજાવ
 કે) સદ્ગુણજાવે ઇટલે સત્યજાવે કરી (અચ્છિણ કે) અચ્ચો, પૂજ્યો
 છે. વલી (જઙ્ઘ કે) જે જિનમતને વિષે (લોગો કે) ત્રિકાલ જ્ઞાન,
 (પઙ્ગિઝ કે) પ્રતિષ્ઠું છે, કહું છે. વલી જે સિદ્ધાંતને વિષે (તેલુક્ક કે)
 અધોલોક, ઊર્ધ્વલોક અને તીર્થોલોક, એ ત્રણ લોકમધ્યે (મચ્છ કે) મૃ
 ત્ય ઇટલે મનુષ્ય, (અસુરં કે) જવનપતિ પ્રમુખ સર્વ દેવતા અને ઝપ

लक्षणथी नारकी, तिर्यच पण लेवा. ए प्रकारनुं (जगमिणं के०) आ जगत् द्वेयत्वे प्रतिष्ठुं ठे. एटले ए सर्व लोकनुं ज्ञान जे शास्त्रमां स्थाप्युं ठे. अर्थात् आ सर्व जगत्, जे सिद्धांतना बलें करी जणाय ठे, एवो (धम्मो के०) सिद्धांतरूपश्रुतधर्म, ते (वड्डु के०) वृद्धि यातु, वृद्धिने पामो. ते श्रुतधर्म नित्यपणामाटे अर्थ आश्रयी सदैव (सासउं के०) शाश्वतो ठे तथा (विजयउं के०) परवादीयोने जीपवाथकी विशेषपणे करी जय वंतो ठे. बली (धम्म के०) चारित्र धर्मनुं (उत्तरं के०) प्रधानपणुं जेम थाय, तेम ते श्रुतधर्म, (वड्डु के०) वृद्धिने पामो. एमां फरीने जे (व ड्डु) ए पद ठे, ते ज्ञानवृद्धि करवी, एम देखाडवा माटें ठे ॥ ४ ॥

(सुअस्सजगवउं के०) हे जगवंत ! ते श्रुतसिद्धांतने आराधवा जणी अथवा एवा श्रुतसिद्धांतरूप जगवंत तेने आराधवा जणी अथवा (जगव उं के०) महिमावंत जे सिद्धांत तेने आराधवाने निमित्तें (करेमि काउस्स गं के०) हुं काउस्सग करुं तुं, पढी वंदणवत्तिआए इत्यादिक पाठ जणी ने कायोत्सर्ग करे, तेनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ इति श्रुतस्तवसूत्रार्थः ॥ ए काव्यमां लघु एकशठ, गुरु पंदर, सर्वाक्षर ठोंतेर ठे, “सुअस्स जगवउं” एटले सुधी गणतां लघु सडशठ, गुरु शोल, सर्व मली त्र्याशी अक्षरो ठे. ए चारे गाथाउंना मली लघु एक शो त्र्याशी, गुरु तेत्रीश मली सर्व अक्षर बशो ने शोल ठे. एमां बे गाथा तथा काव्य पण बे ठे ॥ इति ॥ १ए ॥ हवे सर्वक्रियाना परंपराफलचूत जे सिद्ध, तेने नमस्कार करवा माटें कहे ठे.

॥ अथ सिद्धाणं बुद्धाणं ॥

॥ सिद्धान्त बुद्धाणं, पारगयाणं परंपरगयाणं ॥

लोअग्ग मुअग्गयाणं, नमो सया सव्वसिद्धानं ॥ १॥

अर्थः—(सिद्धाणं के०) सर्व अर्थ सिद्ध कस्यो ठे जेणें, तेने सिद्ध क हियें. हवे ते सामान्यथी कर्मसिद्ध, विज्ञानसिद्ध, विद्यासिद्ध, ए पण सिद्ध कहेवाय ठे? त्यां कहे ठे के, (बुद्धाणं के०) बुद्धेज्यः एटले ज्ञानव ठे तत्त्वना जाण अर्थात् समस्त जगन्नयना स्वरूपने जेणें जाण्यां ठे. बली (पारगयाणं के०) पारगतेज्यः एटले संसारसमुद्रना पारप्रत्ये पाम्या ठे, अथवा सर्व कार्यनो पार एटले अंत, ते प्रत्ये पाम्या ठे माटे सिद्ध

કહિયેં. (પરંપરગયાણં કે૦) પરંપરાગતેજ્યઃ એટલે પરંપરાયેં કરીને અર્થાત્ મિથ્યાત્વ ગુણસ્થાનકથી માંનીને અનુક્રમેં ચઢદમા અયોગી ગુણઠાણા સુધી ચઢીને મોક્ષપ્રત્યેં પહોતા અથવા કર્મના ક્ષયોપશમાદિકથી પ્રથમ શુદ્ધ સમ્યક્દર્શન, પઠી સમ્યક્જ્ઞાન, પઠી સમ્યક્ચારિત્ર પામી ક્ષપકથ્રેણિ કરી. એવી પરંપરાયેં કરી અનુક્રમેં મોક્ષેં પહોતા. (લોઅગ્ગમુવગયાણં કે૦) લોકાગ્રમુપગતેજ્યઃ એટલે લોકાગ્રને વિષે ઉપગત એટલે પહોતા સિદ્ધક્ષેત્રપ્રત્યેં પામ્યા, એવા (સવસિદ્ધાણં કે૦)સર્વસિદ્ધેજ્યઃ એટલે તીર્થ, અતીર્થાદિકજેદેં પંદર પ્રકારના જે સર્વ સિદ્ધ, તે પ્રત્યેં (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. આ ગાથામાં લઘુ ત્રીશ, અને ગુરુ પાંચ, સર્વ મહી પાંત્રીશ અક્કરો હે ॥ ૧ ॥

હવે ટુકડા નિકટ ઉપકારી માટેં વર્તમાન તીર્થકર શાસનના નાયક શ્રી મહાવીરસ્વામી હે, તેની સ્તુતિ જણે હે.

॥ જો દેવાણવિ દેવો, જં દેવા પંજલી નમંસંતિ ॥

તં દેવદેવમહિશ્ચં, સિરસા વંદે મહાવીરં ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જોદેવાણવિદેવો કે૦) યોદેવાનામપિ દેવઃ એટલે જે દેવોના પણ દેવ હે,તે દેવાધિદેવ કહિયેં. વહી (જં કે૦) જેમને (દેવા કે૦) વૈમાનિક પ્રમુખ ચાર નિકાયના દેવતાઉં,તે (પંજલી કે૦) હાથ જોડી મસ્તકેં ચઢાવીને (નમંસંતિ કે૦) નમસ્કાર કરે હે. વહી (દેવદેવ કે૦) દેવતાઉંનો દેવ જે ઇંદ્ર, તેણેં (મહિશ્ચં કે૦) પુષ્પાદિકેં કરી પૂજ્યા હે. (તં કે૦) તે (મહાવીરં કે૦) શ્રીમહાવીરસ્વામીપ્રત્યેં (સિરસા કે૦) મસ્તકેં કરીને (વંદે કે૦) હું વાંડું હું. આ ગાથામાં સર્વ મહી ચોત્રીશ લઘુ અક્કરોજ હે ॥ ૨ ॥

હવે નમસ્કારનું ફલ દેખાડવાને આગલ ગાથા કહે હે.

इकोवि नमुक्कारो, जिणवरवसहस्स वरुमाणस्स ॥

संसारसागराउ, तारेइ नरं व नारीं वा ॥ ३ ॥

અર્થઃ—(જિણવર કે૦) સામાન્ય કેવલીયોને વિષે એટલે શ્રુતજ્ઞાની અવધિજ્ઞાની પ્રમુખ તે જિન કહિયેં, તે મધ્યેં વર એટલે પ્રધાન એવા કેવલજ્ઞાની જગવાન્ તેને જિનવર કહિયેં. તે કેવલીયોને વિષે (વસહસ્સ કે૦) વૃષ જ સરખા હે, એટલે તીર્થકર નામકર્મના ઉદયથકી પ્રધાન હે. ત્યાં શંકા

હવે આગલી આવશ્યકચૂર્ણીમાંહેલી બે ગાથા, ગુરુપરંપરાગત છે, તે પણ કહેવી. તેમાં પહેલી ગાથાયેં શ્રીગિરનારપર્વતમુખમંરુન સકલવિઘ્ન સમૂહવિહંરુન, એવા શ્રીનેમિનાથ જગવાનુ, તેમની સ્તુતિ કહે છે.

अर्थ:- (उज्जितसेलसिहरे के०) उज्जित शैलशिखरनी उपर एटले गिर नार पर्वतना शिखरनी उपर सहस्राम्रवनमांहे जेनां त्रण कल्याणकथयां ठे, ते कहे ठे. एक (दिस्का के०) दीक्षाकल्याणक, अने बीजुं (नाणं के०) ज्ञानकल्याणक, त्रीजुं (निसीहिआ के०) सकलव्यापार निषेधवा जणी निषेधिका एटले मोहाकल्याणक, ए त्रण कल्याणक, (जस्स के०) जे स्वामीनां थयां ठे. वली (धम्मचक्रवट्ठिं के०) मिथ्यात्वादिक जाव श जुनो उछेद करवाथकी धर्मचक्रवर्त्तिसमान, (तं के०) ते (अरिष्टनेमिं के०) श्री अरिष्टनेमि जगवानने (नमंसामि के०) हुं नमस्कार करुं हुं॥
आ गाथामां लघु सत्तावीश अने गुरु सात, मली चोत्रीश अक्षरो ठे ॥४॥

ત્રીજી ગાથા શ્રીઅષ્ટાપદ પ્રમુખ તીર્થને નમસ્કાર કરવા જણી કહે છે.

ચત્તારિ અઠ દસ દો, અ વંદિઆ જિણવરા ચઝવીસં ॥

પરમઠનિઠિઅઠા, સિદ્ધા સિદ્ધિં મમ દિસંતુ ॥ ૫ ॥ ૧૭૦ ॥

અર્થ:-અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર જરત ચક્રવર્તીયેં કરાવેલો એવો જે ચતુર્મુખ પ્રાસાદ તેને વિષે જેનાં પ્રતિબિંબ બિરાજ્યાં છે, ત્યાં દક્ષિણ દિશિને વિષે સંજવાદિક (ચત્તારિ કે૦) ચાર અને પશ્ચિમદિશિને વિષે સુપાર્શ્વજિનાદિક (અઠ કે૦) આઠ તથા ઉત્તરદિશિને વિષે ધર્મજિનાદિક (દસ કે૦) દસ તથા પૂર્વદિશિને વિષે રૂષજિનાદિક (દોઅ કે૦) બે, એ સર્વે એકઠા મેલ વીચેં, તેવારેં (જિણવરા ચઝવીસં કે૦) ચોવીશ તીર્થકરો વર્તમાન ચોવી શીના થાય. તે કેહવા છે? તો કે (વંદિઆ કે૦) વંદિત છે, એટલે જેને ઇંદ્રાદિક વંદે છે. માટે વંદિત છે, વહી (પરમઠ કે૦) પરમાર્થેં કરી, પણ કલ્પનામાત્રેં નહીં, એટલે સત્યાર્થપણે કરી જે (નિઠિઅઠા કે૦) નિઠિતાર્થ થયા છે, એટલે (નિઠિત કે૦) સ્થિર અચલ કહ્યું છે (અર્થ કે૦) સર્વ પ્રયોજન જેણેં અર્થાત્ જે કૃતકૃત્ય થયા છે તથા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ થયા છે, એટલે પૂર્ણફલને પામ્યા છે, એવા રૂષજાદિક ચોવીશ જિનવર તે (મમ કે૦) મુજને (સિદ્ધિં કે૦) સિદ્ધિ એટલે મોક્ષ, તે પ્રત્યેં (દિસંતુ કે૦) દો, આપો ॥ ૫ ॥ એ ગાથામાં લઘુ ઝંગણત્રીશ, ગુરુ આઠ, મહી સાડત્રીશ અક્ષરો છે. એ ગાથા જે પ્રકારેં શ્રીગૌતમ સ્વામીયેં અષ્ટાપદ પર્વતની ઉપર જણેં દેવની વંદના કરતાં કરતાં કરી છે, તે પ્રકારેં જ નિબંધન થયેલી છે. એ સિદ્ધસ્ત વર્મા બધી મહીને પાંચ ગાથા છે, વીશ પદ છે, વીશ સંપદા છે, લઘુ એકશો ને એકાવન અને ગુરુ પચ્ચીશ, મહી એકશો ને ઠહોંતેર અક્ષરો છે ॥ ૨૦ ॥

હવે સ્વચ્છ ઉચિયકરણ એમ પરમેશ્વરેં કહ્યું છે, તેમાટેં ઉચિત કરવા જણી શ્રીવીતરાગના વૈયાવચ્ચગર એવા જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવતા, તેના પ્રત્યયને અર્થેં કાઝસ્સગ્ગ કરવા સારુ આવી રીતેં કહેવું, તે કહે છે ॥

॥ અથ વેઆવચ્ચગરાણં ॥

વેઆવચ્ચગરાણં, સંતિગરાણં, સમ્મદિઠિસમાહિગરાણં

॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥ કરેમિ કાઝસ્સગ્ગં અન્નહં ॥

અર્થ:-શ્રીજિનશાસનનું (વેઆવચ્ચગરાણં કે૦) વૈયાવચ્ચ એટલે સાર

नमोऽर्हत् तथा संसारदावानी स्तुति अर्थसहित. ९१

संज्ञास चिंताना करनार सान्निध्यकारी एवा जे गोमुख यक्ष, अने चक्रेश्वरी प्रमुख, (संतिगराणं के०) सर्वसंघने शांतिना करनार, ह्रुद्रोषद्रवने उपशमना करनार, (सम्महिष्ठिसमाहिगराणं के०) सम्यग्दृष्टि जीवोने स माधि एटले चित्तनी एकाग्रताना करनार, एवा देवो आश्रयीने ॥१॥ (करे मि काउस्सगं के०) हुं कायोत्सर्ग करुं हुं. अहीं वंदणवत्तिआए इत्यादिक पाठ न कहियें, जे जणी ते यक्षादिक देवो अविरतिपणे ठे, माटें वांदवा पूजवा योग्य नथी तेथी 'अन्नञ्ज उससीएणं' इत्यादिकज कहियें. अहींयां देवतानो काउस्सग करतां मिथ्यात्व लागे ठे, ए रीतें केटलाएक कहे ठे, ते जूतुं कहे ठे, केम के? श्रीहरिजडसूरिकृत ललितविस्तरानी वृत्ति तथा श्रीहेमाचार्यकृत योगशास्त्रवृत्ति तथा आवश्यकचूर्णीमध्ये देवतानो काउस्सग करवो प्रगटज कह्यो ठे, तथा श्रीवयरस्वामीयें गोष्ठामाहिष्ठ निन्हवने अर्थें तथा सुजडा आविकायें चंपानगरीनी पोख उघाडवाने अवसरें तथा मनोरमा आविकायें, सुदर्शन श्रेष्ठीने शूलीनुं संकट पडे थके देवताना काउस्सग कीधा ठे. एम घणे स्थलें सांजलियें ठैयें, माटें सम्यग्दृष्टि जीवोने देवतानो काउस्सग करवाथकी कांई पण दूषण नथी. आ सूत्रमध्ये अ द्वार लघु, अने चार गुरु, मली बावीश अक्षरो ठे ॥ १ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ परमेष्ठिनमस्कार ॥

नमोऽर्हत्सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुभ्यः ॥ १ ॥ इति ॥ २२ ॥

अर्थः—अरिहंत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु, ए पांच परमेष्ठिने महारो नमस्कार हो. ए सूत्र चौद पूर्वमांहेलुं ठे एवो प्रघोष ठे, तेजणी स्त्री जणवा न पामे ॥ १ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ संसारदावानी स्तुति ॥

॥ इंद्रवज्राब्जं ॥

संसारदावानलदाहनीरं, संमोहधूलीहरणे समीरम् ॥ माया
रसादारणसारसीरं, नमामि वीरं गिरिसारधीरम् ॥ १ ॥

अर्थः—(वीरं के०) श्रीवीर जगवान् प्रत्ये (नमामि के०) हुं नमस्कार करुं हुं. ते श्रीवीर केहवा ठे ? तो के (संसार के०) चातुर्गतिकने बिषे

સંસરવું એટલે જમવું તેને સંસાર કહિયેં. તે સંસારરૂપ (દાવાનલ કે) વનનો અગ્નિ તેનો (દાહ કે) તાપ, તે તાપને ઝલવવાને (નીરં કે) પાણી સમાન છે. વહી કેહવા છે ? તો કે (સંમોહધૂલી કે) મોહ એટલે અજ્ઞાન તડૂપ ધૂલી એટલે રજ તેના (હરણે કે) હરણ કરવાને (સમીરં કે) પવન સમાન છે. તથા (માયારસા કે) કપટરૂપ જે રસા એટલે પૃથ્વી તેને (દારણ કે) વિદારવાને ઝખેડવાને (સાર કે) પ્રધાન અત્યંત તીવ્રણ એવા (સીરં કે) હલ સમાન છે. વહી કેહવા છે ? તો કે (ગિરિસાર કે) મેરુની પેરેં (ધીરં કે) જે ધીર છે, અચલ છે, એટલે પોતાના સ્વરૂપને વિષે અચલ છે, એવા વીર જગવાન છે. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચુસ્માલીશ છે, તેમાં જારે અક્ષર કોઈ પણ નથી ॥ ૧ ॥

॥ વસંતતિલકાઢંદ ॥

॥ જાવાવનામસુરદાનવમાનવેન, ચૂલાવિલોલક-
મલાવલિમાલિતાનિ ॥ સંપૂરિતાજિનતલોકસમી-
હિતાનિ, કામં નમામિ જિનરાજપદાનિ તાનિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- (તાનિ કે) તે પ્રસિદ્ધ (જિનરાજપદાનિ કે) જિનરાજનાં ચરણ, તે પ્રત્યેં (કામં કે) યથેચ્છપણે (નમામિ કે) હું નમું હું. નમસ્કાર કરું હું, તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (જાવ કે) જાવેં કરીને (અવનામ કે) નમ્યા એવા જે (સુરદાનવમાનવ કે) સુર તે વૈમાનિક અને જ્યૌતિષિક દેવતા, તથા દાનવ તે પાતાલવાસી જવન પતિ તથા વ્યંતર દેવતા અને માનવ તે મનુષ્ય, તેના જે (હન કે) સ્વામી ઠાકુર તેના (ચૂલા કે) મસ્તકને વિષે જે મુકુટ તેની ઉપર રહેલી એવી જે (વિલોલ કે) દેદીપ્યમાન (કમલાવલિ કે) કમલની શ્રેણિયો તેણેં, (માલિતાનિ કે) પૂજિત કસ્યાં છે, એટલે પૂજ્યાં છે. વહી તે શ્રીજિનરાજનાં ચરણ કેહવાં છે ? તો કે (સંપૂરિત કે) સમ્યક્ પ્રકારેં પૂજ્યાં છે (અજિનતલોક કે) ત્રિકરણશુદ્ધિયેં કરી નમનાર એવા જે જક્ષ્ણોકો જવ્યજીવો તેનાં (સમીહિતાનિ કે) મનોવાંઠિત જેણેં એવાં છે. આ શ્લોકમાં અક્ષર ઢપ્પન છે, જારે અક્ષર કોઈ પણ નથી ॥ ૨ ॥

॥ મંદાક્રાંતાઘંદ ॥

બોધાગાથં સુપદપદવીનીરપૂરાનિરામં, જીવાહિંસાવિરલ
લહરીસંગમાગાહદેહમ્ ॥ ચૂલાવેલં ગુરુગમમણીસંકુલં
દૂરપારં, સારં વીરાગમજલનિધિં સાદરં સાધુ સેવે ॥ ૩ ॥

અર્થ:—(વીર કે) શ્રીવીરજિન સંબંધી જે (આગમ કે) સિદ્ધાંત
તેરૂપ (જલનિધિ કે) સમુદ્ર તે પ્રત્યે, (સાદરં કે) આદર સહિત
(સાધુ કે) સમ્યક્ પ્રકારે (સેવે કે) હું સેવું હું, તે શ્રીવીરાગમજલ
નિધિ કેહવો છે ? એવી રીતે સર્વવિશેષણોની સાથે કહેવું, (બોધાગાથં
કે) બોધ જે જ્ઞાન તેણે કરીને અગાધ એટલે ગંજીર છે, અથવા અગાધ
એટલે અર્થે કરીને ગંજીર એવો બોધ એટલે યથાર્થજ્ઞાન છે જેને વિષે, એવો
છે. વલી (સુપદ કે) “ધમ્મોમંગલમુક્ષિ” ઇત્યાદિ સુંદર પદોની (પદ
વી કે) શ્રેણીરચના તેરૂપ (નીરપૂર કે) પાણીનો પૂર જે સમૂહ, તેણે
કરીને (અનિરામં કે) શોભાયમાન છે, મનોહર છે. વલી કેહવો છે ? તો
કે (જિવાહિંસા કે) જીવદયારૂપ એટલે ષટ્કાય જીવોની રક્તારૂપ
(અવિરલ કે) અંતરરહિત એવી (લહરી કે) લહેરીયો એટલે તરંગો
તેના (સંગમ કે) પરસ્પર મલવે કરીને (અગાહ કે) અગાધ એટલે
અપાર છે દેહસ્વરૂપ જેનું, એટલે ઠેદન ઠેદન કરી નહીં શકાય એવો અને
અગાધ મહાગંજીર (દેહ કે) દેહ એટલે શરીર છે જેનું, એવો વલી (ચૂલા
કે) શ્રી સિદ્ધાંતોની જે ચૂલિકાજ છે, તે ચૂલિકારૂપિણી (વેલં કે)
વેલો છે જે સમુદ્રને વિષે, વલી જે (ગુરુ કે) મહોટા એવા જે (ગમ
કે) સરખા પાઠ તે રૂપ (મણી કે) રત્નો તેણે કરી (સંકુલં કે)
સંકીર્ણ છે જરેલો છે, વલી (દૂર કે) અત્યંત દૂર છે (પારં કે) પાર
જેનો એટલે જેનો કાંઠો ઘણો દૂર છે, કેમ કે ? સમુદ્રની પેરે સિદ્ધાંતનો પા
ર પામવો મહાદુર્લભ છે, એટલે સંપૂર્ણ શ્રુતજ્ઞાની અથવા કેવલજ્ઞાની વિ
ના બીજાથી જેનો પાર પમાય નહીં, એવો (સારં કે) પ્રધાન છે, પૂજ્ય છે.
માટે આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર અડશઠ છે, જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥ ૩ ॥

आमूलालोलधूलीबहुलपरिमलालीढलोलालिमाला, ऊं
कारारावसारामलदलकमलागारजूमीनिवासे ॥ बायासंज्ञा
रसारे वरकमलकरे तारहाराजिरामे, वाणीसंदोहदेहे नव
विरहवरं देहि मे देवि सारं ॥ ४ ॥ इति ॥ २३ ॥

अर्थः—(देवि के०) हे श्रुतदेवि ! (मे के०) मुझने (सारं के०) प्रधान
एवो (नवविरह के०) संसारनो जे विरह तेने मोह कहियें, तेनो (वरं
के०) वरदान एटले मोहसंबंधि वरदान, तेने (देहि के०) दे, आप.
अहीं पांच संबोधनयुक्त एवी देवी ठे, माटें ते पांच संबोधन कहियें ठैयें. प्रथम
(आमूल के०) मूल लगें (आलोल के०) चपल ते मोलतुं एवं, वली
(धूली के०) मकरंद सुगंधना कणीया तेना (बहुल के०) घणा (परि
मल के०) सुगंध, तेने विषे (आलीढ के०) आसक्त मग्न एवा जे (लो
ल के०) चपल (अलि के०) त्रमराउं तेनी (माला के०) श्रेणी तेना
(ऊंकार के०) गुंजार तेना (आराव के०) शब्द तेणें करीने जे (सार के०)
प्रधान ठे एवं, वली (अमल के०) निर्मल एवां (दल के०) पांढडां
तेणें करीने सहित एवं (कमल के०) जे कमल, तेनी उपर, (आगार
के०) जुवन ठे एटले घर ठे जेनुं, तेना मध्यज्ञागनी (जूमी के०) जूमिने
विषे शयन चैन करवानी अतिरमणीय शय्या ठे तेने विषे (निवासे
के०) निवास ठे एटले वसवुं ठे जेनुं ए प्रथम पदें करी प्रथम संबोधन
जाणवुं. हवे वली (बाया के०) कांति तेनो जे (संज्ञार के०) समूह ते
समूहें करी (सारे के०) प्रधान ठे माटें हे बायासंज्ञारसारे ! ए बीजा
पदें करी बीजुं संबोधन जाणवुं. वली (वरकमल के०) प्रधान कमल ठे
जेना (करे के०) हाथने विषे तेना संबोधने हे वरकमलकरे ! ए बीजुं संबो
धन जाणवुं. वली (तार के०) देदीप्यमान एवा (हार के०) हारें क
रीने (अजिरामे के०) सुंदर ठे हृदय जेनुं अथवा (तार के०) नेत्रनी
कीकी ठे (हार के०) सुरनरने हरावनारी जेनी तेणें करी (अजिरामे के०)
सुंदर ठे. अहीं हे तारहाराजिरामे ! ए चोथें पदें करी चोथुं संबोधन जाण
वुं. हवे (वाणी के०) द्वादशांगीरूप वाणी तेनो (संदोह के०) समूह

કહ્વાણકંદની સ્તુતિ અર્થસહિત.

૯૫૫

તેહીજ છે (દેહે કે૦) શરીર જેનું, અહીં હે વાણીસંદોહદેહે ! એ પાંચમા પદનું પાંચમું સંબોધન જાણવું. આ શ્લોકમાં સર્વ અક્ષર ચોરાશી છે, જારે અક્ષર કોઈ નથી ॥૪॥ સર્વ ચારે ગાથાનાં મલી પદ શોભ છે, સંપદા શોભ છે, સર્વ મલી બશેં ને બાવન અક્ષરો છે, એમાં કોઈ જારે અક્ષર નથી ॥૫॥

॥ અથ કહ્વાણકંદની સ્તુતિપ્રારંભઃ ॥

॥ તિહાં શ્રી જિનપંચકને વાંદવાની પહેલી થુઈ કહે છે ॥

કહ્વાણકંદં પઢમં જિણંદં, સંતિં તઝ નેમિજિણં મુણિંદં ॥

પાસં પયાસં સુગુણિક્કઠાણં, જત્તીઈ વંદે સિરિવહ્માણં ॥૧॥

અર્થઃ—(કહ્વાણકંદં કે૦) કહ્વાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ તેના કંદં એટલે મૂલ છે એવા, (પઢમંજિણંદં કે૦) પ્રથમ જિનેંડ્ર જે શ્રીરૂષ્ણદેવ તેપ્રત્યે તથા બીજા (સંતિં કે૦) શ્રીશાંતિનાથ તે પ્રત્યે (તઝ કે૦) તેવાર પઠી ત્રીજા (મુણિંદં કે૦) મુનિઝને વિષે ઇંડ્ર સમાન એવા જે શ્રી (નેમિજિણં કે૦) નેમિ જિનેશ્વર તેપ્રત્યે, વહી ત્રણ જીવનને વિષે (પયાસં કે૦) પ્રકાશ ના કરનાર, એવા (પાસં કે૦) શ્રી પાર્શ્વનાથ તેપ્રત્યે, વહી ચોથા (સુગુણ કે૦) જ્ઞાનાદિ, દયાદિ અને ક્ષમાદિ, ઇત્યાદિક અનેક ગુણ તેને સુગુણ સમૂહ કહિયેં, તેનું (ઇક્કઠાણં કે૦) એક અદ્વિતીય સ્થાનક એવા, (સિરિવહ્માણં કે૦) શ્રીવહ્નમાન જગવાન્ તે પ્રત્યે (જત્તીઈ કે૦) જક્તિયેં કરીને (વંદે કે૦) હું વાંડું હું. આ કાવ્યમાં લઘુ ચાલીશ, ગુરુ ચાર, મલી ચુમ્માલીશ અક્ષરો છે. એ જિનપંચકને વાંદવારૂપ પ્રથમ થુઈ થઈ ॥ ૧ ॥

હવે સર્વ તીર્થકરોને વાંદવાની બીજી થુઈ કહે છે.

અપારસંસારસમુદ્ધપારં, પત્તા સિવં દિંતુ સુઝ્કસારં ॥ સઘે

જિણંદા સુરવિંદવંદા, કહ્વાણવહ્લીણ વિસાલકંદા ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સઘેજિણંદા કે૦) સઘે જિનેંડ્ર જે છે, તે મુજને (સિવં કે૦) શિવ જે મોક્ષ, તેને (દિંતુ કે૦) ઘો, આપો. તે સમસ્ત જિનેંડ્ર કેહવા છે ? તો કે (અપારસંસારસમુદ્ધપારં કે૦) નથી જેનો પાર એટલે ઢેડો એવો જે સંસારરૂપ સમુદ્ધ તેના પારપ્રત્યે અંતપ્રત્યે (પત્તા કે૦) પ્રાપ્તા એટલે પામ્યા છે. વહી તે સર્વજિનેંડ્ર કેહવા છે ? તો કે (સુરવિંદ કે૦) દેવ

તાઝનાં વૃંદ એટલે સમૂહ. તેને જે (વંદા કે) વાંદવા યોગ્ય છે. વલી તે સર્વે જિનેંદ્ર કેહવા છે ? તો કે (કલ્યાણવહ્ની કે) કલ્યાણરૂપ વેલીના (વિસાલકંદા કે) વિસ્તીર્ણ મહોટા કંદ છે મૂલ છે, વલી તે શિવ કહેવું છે ? તો કે (સુશ્કસારં કે) શુચિ એટલે પવિત્ર જે વસ્તુ છે, તેનું એક સાર છે, અર્થાત્ જાણિયેં એક સારજ કાઢેલો હોય નહીં ? એવું છે. આ કાવ્યમાં લઘુ આડત્રીશ તથા ગુરુ ઠ. મલી ચુમ્માલીશ અદ્દરો છે ॥ ૨ ॥

હવે જ્ઞાનવર્ણનપૂર્વક જિનમત નમનરૂપ ત્રીજી થુડ કહે છે.

નિવાણમગ્ગે વરજાણકપ્પં, પણાસિયાસેસકુવાડ્ડપ્પં ॥

મયં જિણાણં સરણં બુહાણં, નમામિ નિચ્છં તિજગપ્પહાણં ॥૩॥

અર્થ:—(જિણાણં કે) જિનાનાં એટલે જિન જે છે તેમના (મયં કે) મત એટલે શ્રી જિનમત પ્રત્યે (નિચ્છં કે) નિત્ય એટલે સદા નિરંતર (નમા મિ કે) હું નમું હું. તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (નિવાણમગ્ગે કે) નિર્વાણ જે મોક્ષ, તેના માર્ગને વિષે એટલે મોક્ષનગરનો જ્ઞાનાદિરત્નત્રયરૂપ જે માર્ગ છે તે માર્ગને વિષે પહોંચાડવાને (વર કે) પ્રધાન એવું (જાણ કે) યાન એટલે રથ તેની (કપ્પં કે) કલ્પ એટલે સમાન છે. વલી તે જિનમત કેહવું છે ? તો કે (પણાસિય કે) અતિશયપણે કરીને નાશ ક સ્યો છે (અસેસ કે) સંપૂર્ણ (કુવાડ્ડ કે) કુવાદીયો એટલે પાશંકીયો નો (દપ્પં કે) દર્પ એટલે અહંકાર જેણે, એટલે કુવાદીયો જે અન્યદર્શ નીયો તેના અહંકારને જેણે સંપૂર્ણ નાશ ક સ્યો છે. એવું જિનમત છે. વલી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (બુહાણં કે) બુધાનાં એટલે જે પંક્તિ છે, તેને (સરણં કે) શરણ છે, આધારચૂત છે, જેમ પક્ષીયોને આકાશ આધારચૂત છે, તેની પેરેં જાણવું. વલી તે શ્રી જિનમત કેહવું છે ? તો કે (તિજગ કે) ત્રણ જગતને વિષે (પ્પહાણં કે) પ્રધાન છે. એમાં લઘુ આડત્રીશ અને ગુરુ ઠ, સર્વ મલી ચુમ્માલીશ અદ્દરો છે ॥ ૩ ॥

હવે શાસનના અધિષ્ઠાયિક દેવ, દેવીના વર્ણનની ચોથી થુડ કહે છે.

कुंदिङ्गोस्कीरतुसारवन्ना, सरोजहृत्ता कमले
निसन्ना ॥ वाएसिरी पुढ्यवग्गहृत्ता, सुहाय
सा अम्ह सया पसन्ना ॥ ४ ॥ इति ॥ २४ ॥

अर्थः—(सा के०) ते (वाएसिरी के०) वागीश्वरी एटले श्रुतदेवी सर
स्वती (अम्ह के०) अमने (सया के०) सदा निरंतर, (सुहाय के०)
सुहाय एटले सुग्वने माटें थाउं. इति शेषः ॥ हवे ते वागीश्वरी केहवी ठे?
तो के (कुंद के०) मचकुंद जातिनां फूल, (इंडु के०) चंद्रमा, (गोरकीर
के०) गायनं दूध तथा (तुसार के०) हिम, ए चारनी परें उज्ज्वल ठे,
(वन्ना के०) वर्ण जेनो, वली ते वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के (सरोज
हृत्ता के०) सरोजहस्ता ठे. तिहां (सरोज के०) कमल तेणें करी सहित
ठे (हृत्ता के०) हाथ जेनो एटले हाथमां कमल धारण कछुं ठे. वली ते
वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के (कमले के०) कमलमां (निसन्ना के०) वेस
वुं ठे, रहेवुं ठे जेनुं एवी ठे. वली ते वागीश्वरी केहवी ठे ? तो के पुढ्य
वग्गहृत्ता ठे. तिहां (पुढ्य के०) पुस्तकनो जे (वग्ग के०) वर्ग एटले
समूह, ते (हृत्ता के०) जेना हाथने विषे ठे. वली ते श्रुतदेवी केहवी
ठे ? तो के (पसन्ना के०) प्रशस्ता एटले श्रीसंघनी जक्ति विद्यादानादिक कर
वाथकी प्रशस्त ठे, उत्तम ठे ॥ ४ ॥ आ गायामां लघु पांत्रीश तथा गुरु
नव, सर्वाक्षर चुम्मालीश ठे, ए चारे गायामां पद शोल, संपदा शोल,
लघु एकशो एकावन्न, गुरु पच्चीश, सर्वाक्षर एकशो ठोंतेर ठे ॥ इति ॥ २४ ॥

॥ अथ स्नातस्यानी स्तुतिप्रारंभः ॥

॥ तत्र प्रथम वर्द्धमानस्तुतिः ॥

स्नातस्याप्रतिमस्य मेरुशिखरे शच्या विजोः शौ
शवे, रूपालोकनविस्मयाहतरसभ्रांत्या भ्रमच्चक्रु
पा ॥ उन्मृष्टं नयनप्रज्ञाधवलितं क्षीरोदकाशंकया,
वक्रं यस्य पुनः पुनः सजयति श्रीवर्द्धमानो जिनः ॥ १ ॥

अर्थः—(शच्या के०) इंद्राणी जे तेणें (मेरुशिखरे के०) मेरु पर्वतना
शिखरने विषे (स्नातस्य के०) नवराव्या अने (अप्रतिमस्य के०) निरुपम

एवा (विजोः के०) वीरजगवान् तेना (शैशवे के०) बालकपणाने विषे (रूपालोकनविस्मयाहतरसत्रांत्या के०) रूपनुं आलोकन जे जोबुं, ते थकी उपन्यो एवो जे विस्मय कहेतां आश्चर्य तद्रूप आहत एटले जोगव्यो एवो जे रस कहेतां पारो, तेनी जे त्रांति तेणें करी (त्रमच्चक्षुषा के०) त्र मती नाम अरही परही थाती ठे चक्षु जेनी एवी इंद्राणीयें (नयनप्रज्ञा धवलितं के०) नेत्रनी प्रज्ञा जे कांति तेणें करी धवलित एटले उज्ज्वल कखुं एवुं (यस्य के०) जे प्रचुनुं (वक्रं के०) मुख, ते (हीरोदक के०) हीरसागरनुं जल, तेनी (आशंकया के०) आशंकायें करीने (उन्मृष्टं के०) लूब्युं ठे, एवा (श्रीवर्द्धमानोजिनः के०) श्रीवर्द्धमानजिन जे श्रीवीर जगवान् (सः के०) ते (पुनःपुनः के०) वारं वार (जयति के०) उक्कृष्टा वतें ठे ॥ १ ॥

॥ अथ द्वितीया सर्वजिनस्तुतिः ॥

हंसांसाहतपद्मरेणुकपिशङ्कीराणवांनोन्नृतैः, कुंजै
रप्सरसां पयोधरजरप्रस्पर्द्धिजिः कांचनैः ॥ येषां
मंदररत्नशैलशिखरे जन्माजिपेकः कृतः, सर्वैः स
र्वसुरासुरेश्वरगणैस्तेषां नतोऽहं क्रमान् ॥ ७ ॥

अर्थः—(सर्वैः के०) सर्व एवा (सर्वसुरासुरेश्वरगणैः के०) सर्व नाम समग्र सुर, असुर तेना ईश्वर जे इंद्र, तेना गण जे समूह, तेमणें (हंसांसाहतपद्मरेणुकपिशङ्कीराणवांनोन्नृतैः के०) हंस जे राजहंसो तेनी अंस जे पांखो तेणें करी हत नाम उफाडी एवी पद्मरेणु जे कमलनी रज, तेणें करी कपिश नाम रातुं पीबुं थयुं एवुं क्षीरांज जे क्षीरसमुद्रनुं जल तेणें करी नृतैः नाम जत्था एवा अने (अप्सरसांपयोधरजरप्रस्पर्द्धिजिःके०) अप्सराजना पयोधर जे स्तन तेमनो जर जे समूह तेनी साथें प्रस्पर्द्धिजिः एटले अतिस्पर्द्धांना क रनार एवा (कांचनैः के०) कांचनना (कुंजैः के०) कलशोयें करीने (मंदर रत्नशैलशिखरे के०) मंदररत्न जे मेरुनामा शैल जे पर्वत, तेना शिखरे नाम शिखरने विषे (येषां के०) जे जिनोनो (जन्माजिपेकः के०) जन्मा जिपेक, ते (कृतः के०) करेलो ठे, (तेषां के०) ते सर्व जिनोनां (क्र मान् के०) चरणकमलप्रत्यें (नतोऽहं के०) हुं नमेलो बुं ॥ २ ॥

॥ अथ तृतीया द्वादशांगस्तुतिः ॥

अर्हद्वक्त्रप्रसूतं गणधररचितं द्वादशाङ्गं विशालं, चि
त्रं बह्वर्थयुक्तं मुनिगणवृषजैर्धारितं बुद्धिमद्भिः ॥ मो
क्षाग्रधारभूतं व्रतचरणफलं ज्ञेयज्ञावप्रदीपं जक्त्या
नित्यं प्रपद्ये श्रुतमहमखिलं सर्वलोकैकसारम् ॥३॥

अर्थः—(अर्हद्वक्त्रप्रसूतं के०) अर्हत् जे अरिहंत तेनुं वक्त्र जे वदन ते
थकी प्रसूतं नाम प्रगट थयुं, अने (गणधररचितं के०) गणधर कहेतां गणध
रोयें रचितं नाम रचना कखुं अने (चित्रं के०) आश्चर्यकारि तथा (बह्वर्थ
युक्तं के०) वह्वर्थ ते घणा अर्थो तेणें करी युक्तं नाम सहित तथा (बुद्धिमद्भिः
के०) बुद्धिमंत एवा (मुनिगणवृषजैः के०) मुनिगण एटले साधुजनोस
मुदाय तेना वृषज एटले नायकोयें (धारितं के०) धारण कखुं एवुं अने
(मोक्षाग्रधारभूतं के०) मोक्षरूपग्रह तेनुं अग्रधार कहेतां मुख्यधार
समान तथा (व्रतचरणफलं के०) व्रत अने चरण, जे चारित्र तेनुं फल
ठे जेमां एवुं, अने (ज्ञेयज्ञावप्रदीपं के०) ज्ञेयज्ञाव ते जाणवा योग्य
ज्ञाव तेने विषे प्रदीप नाम दीपक समान एवुं अने (सर्वलोकैकसारं के०) सर्व
लोकने विषे एकसारं कहेतां अद्वितीयसारभूत एवुं (अखिलं के०) समग्र
(विशालं के०) विशाल एवुं (द्वादशांगं के०) द्वादशांगरूप (श्रुतं के०)
सिद्धांत तेने (जक्त्या के०) जक्तियें करीने (नित्यं के०) निरंतर (अहं
के०) हुं (प्रपद्ये के०) अंगीकार करुं हुं ॥ ३ ॥

॥ अथ कार्यसिद्धिप्राप्त्यर्थं चतुर्थ सर्वानुभूतिनामा यद्गस्तुतिः ॥

निष्पंकव्योमनीलद्युतिमलसदृशं बालचंजानदंप्रं, मतं
घंटारवेण प्रसृतमदजलं पूरयंतं समंतात् ॥ आरूढो दिव्य
नागं विचरति गगने कामदः कामरूपी, यद्गः सर्वानुभूति
दिशतु मम सदा सर्वकार्येषु सिद्धिम् ॥ ४ ॥ इति ॥१५॥

अर्थः—(निष्पंकव्योमनीलद्युतिं के०) निष्पंक एटले वादले रहित एवुं

व्योम जे आकाश, तेनी द्युति जे कांति तेना सरखी नील एटले श्याम ठे कांति जेनी एवो, तथा (अलसदृशं के०) अलस एटले मदघूर्णित ठे नेत्र जेना तथा (बालचंद्राजदंष्ट्रं के०) बालचंद्र एटले बालचंद्रमानी आजा जे कांति तेना सरखी दंष्ट्रा एटले माढो ठे जेनी एवा (मत्तं के०) मदो न्मत्त, अने (घंटारवेण के०) घंटाना रवेण नाम शब्दनी साथें (प्रसृतम दजलं के०) प्रसृत नाम प्रसरतुं एवं जे मदजलं एटले मदवारि तेप्रत्ये (समंतात् के०) सर्व जगायें (पूरयंतं के०) पूरावतो एवो (दिव्यनागं के०) दिव्यरूप नाग जे हस्ती ते प्रत्ये (आरूढः के०) बेगो एवो ठतो (कामरूपी के०) स्वेच्छाचारी तथा (कामदः के०) काम जे मनोरथ तेने दे नारो एवो (सर्वानुभूतिः के०) सर्वानुभूतिनामा (यद्गः के०) यद्ग ठे, ते (गगने के०) आकाशने विपे (विचरति के०) विचरे ठे, ते (मम के०) मुऊने (सदा के०) निरंतर, (सर्वकार्येषु के०) समग्रकार्योने विपे (सिद्धिं के०) सिद्धिने (दिशतु के०) आपो ॥ ४ ॥ इति ॥ २५ ॥

॥ अथ गुरुवांदणां प्रारंभः ॥

हवे गुरुवंदन वखाणियें ठैयें, ते जघन्य, मध्यम अने उत्कृष्ट एवा त्रण प्रकारें ठे, तिहां प्रणाममात्र जे फेटावंदन, ते जघन्यवंदन कहियें, अने जे खमासमण आपी विधियें करी वांदीयें, ते थोज वंदनने मध्यमवंदन कहियें, तथा उत्कृष्ट तो छादशावर्त्त वंदन गुणवंत गुरुने पगे आपीयें, ते आर्वी रीतें.

त्यां गुरुने वांदणां देतां उघो, मुहपत्ती, ए बे उपकरण साधुने जोड्यें, अने श्रावकने मुहपत्ती, तथा चरवलो ए बे जोड्यें, ए मुहपत्ती अने रजो हरण लेवाना अक्षर, साधुने तथा श्रावकने साधारणपणे श्रीअनुयोग द्वार सूत्रनी वृत्तिमध्ये प्रकटज ठे तथा केवल श्रावक आश्रयी पण आर्वी रीतें अक्षर कह्या ठे, “सामाश्च कडस्स समणोवासगस्स चउवि हे धम्मोवगरणे पन्नत्ते. तं जहा उवणायरिअत्ति मुहपत्तीअत्ती जवमाक्षिय त्ति दंरुपाउपुष्पणगंचत्ति” ए आलावो श्रीअनुयोगद्वारनी चूर्णीमध्ये ठे, तथा वल्ली जो “मुहपत्तियं अपडिलेहित्ता वंदणं देई गोयमा तस्स गुरुअं पायञ्चितं हविज्जा” ए आलावो व्यवहारचूर्णीमध्ये ठे, तथा “गंतु पोस ह साखाए, ठावितु उवणायरियं ॥ मुहपत्तिअं पमज्झंतो, सीहो गिण्हइ पोसहं ॥ १ ॥” ए श्लोक विवाहचूलिकाग्रंथें सिंहश्रावने पोसह ले

वाने अधिकारें ठे, तथा “ पावरणं मुचूणं. गिण्हीता मुहपत्तिश्च ॥ वञ्च काय विसुद्धीए, करेइ पोसहाइयं ॥ १ ॥ ए श्लोक श्री व्यवहारचूर्णी मध्ये ठे. इत्यादिक वचनथकी ए बे उपकरण टाली बीजां कढपक, कांबली प्रमुख साधुने तेमज पढेडी प्रमुख श्रावकने कांहि पण राखवुं न सूजे. तथा ठेहडे वांदणां दीधां न सूजे अने साधवीने तथा श्राविकाने वस्त्र होय ते थकां वांदणां देवानो व्यवहार ठे, त्यां प्रथम खमासमण देइ, आदेश मार्गी. मुहपत्ती पडिलेही, शरीरनी पच्चीश पडिलेहणा करी, ए मुहपत्तीनी पच्चीश पडिलेहणा तथा शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानी गाथा अर्थ सुधां आ प डिक्रमणामां आगल आवशे; मूलगे जांगे पोताना पगने चरवले करी पूंजवा.

हवे वांदणां देतां जे पच्चीश आवश्यक साचववां जोइयें, ते विगटें करी कहे ठे. गुरुथी चार दिशायें उंठ उंठ हाथ प्रमाण साधु श्रावकनी अपेक्षायें अवग्रह राखवो एटले पोताना देहप्रमाण ते अवग्रहनुं क्षेत्र जाणवुं, अने साधवी तथा श्राविकानी अपेक्षायें तेर हाथनो अवग्रह जाणवो, ते मध्ये कोइ कार्यने अर्थ आचार्यनी अनुज्ञा मार्गीने अवग्रहमांहे प्रवेश करवो, ते आवी रीतें के:—अवग्रह बाहिर रह्यो शिष्य, पणव चडावेला धनुष्यनी पेटें नम्रकाय ठतो बे हाथ जोडी मुखें मुहपत्ती आपी, “ इष्ठामि खमासमणो वंदितुं जावणिज्जाए निसीहिआए ” एटलुं कहेतो पोतें गुरुने वांदवानी इष्ठा जणावे. पठी लगारेक नीचो नमीने “अणुजाणह मे मिउग्गहं” कहे. ए नीचुं नमवारूप प्रथम आवश्यक जाणवुं, पठी वली शिष्य मुखथकी निसीहि कहे तो रजोहरणें करी आगली जूमि पूंजतो प्रमार्जतो अवग्रहमांहे प्रवेश करे. ए अवग्रहमांहे प्रवेश करवारूप बीजुं आवश्यक जाणवुं. पठी संभासादिक पडिलेहतो अधुगडो वेशीने गुरुना चरण समीपें रजोहरण मूकी, माबे हाथे मुहपत्ती लेइ ते मुहपत्तीयें करी माबा कर्णथी आरंजीने दक्षिण कर्ण पर्यंत ललाट पूंजी प्रमार्जी वली तेणें करीज माबो जानु पूंजी तिहां मुह पत्ती मूकी ‘अहोकाय’ इत्यादिक कहेतो त्रण आवर्त्त करे, ते आवी रीतें के:—बेहु बाहु लांबा करी, पसारी, कूर्परें साथल अणस्पर्शतो गुरुना चरण उपरें संलग्न, बेहु हाथनी दशे आंगुली लगाडतो मुखें (अ) अक्षर कहे, पठी तेमज दश आंगुली पोताने ललाटें लगाडतो (हो) अक्षर कहे, ए बेहु अक्षरें एक आवर्त्त थाय. तेमज वली (का) अने (यं) ए बेहु अक्ष

रने उच्चारवे बीजो आवर्त्त थाय. तेमज वल्ली (का) अने (य) ए बे अक्षरें त्रीजो आवर्त्त थाय. पठी संफासं शब्द कहेतो गुरुने पगें मस्तक लगाडे. वल्ली बेहु हाथ कमलकोशने आकारें जोडी, माथे चडावी “खमणिज्जो जे किलामो अप्पकिलंताणं बहुसुजेण जे दिवसो वइक्कंतो” एवो पाठ कहे. पठी बेहु हाथ मस्तकथी उतारी जत्ता जे इत्यादि कहेतो वल्ली पण त्रण आवर्त्त करे, तिहां पूर्वल्ली पेरें दश आंगली सामसामी करी, गुरुने पगें हाथ लगा डतो पहेलुं (ज) अक्षर मंदस्वरें कहे, बीजुं हाथउपाडतो (त्ता) अक्षर मध्यमस्वरें कहे, त्रीजुं (जे) अक्षर ललाटें हाथ फरसतो उंचेस्वरें कहे. ए त्रण स्थानकें त्रण अक्षर उच्चारतां प्रथम आवर्त्त थाय. तेवी रीतेंज वल्ली (ज) (व) (णि) ए त्रण अक्षर त्रिविधसादें करी त्रण स्थानकें उच्चारतां बीजो आवर्त्त थाय. तेमज वल्ली (ज्ञं) (च) (जे) ए त्रण अक्षर पूर्व रीतें उच्चारतां त्रीजो आवर्त्त थाय, एवं ठ आवर्त्त थया. पठी बे हाथ अने मस्तक गुरुने पगे लगाडी “खामेमि खमासमणो देवसियं वइक्कमं” कहे. पठी उज्जो थइ रजोहरणें करी पाठल्ली जूमि प्रमार्जतो मुखथकी “आवसि आए” कहेतो थको अवग्रहथी बाहेर नीकले. ए अवग्रहमध्येथी बाहेर नीकलवा रूप आवश्यक जाणवुं. पठी उज्जो रही बे हाथे योगमुद्रा पगे जिनमुद्रा साचवतो “पडिक्कमामि खमासमणाणं” इत्यादिक संपूर्ण ठेहडा पर्यंत सूत्रनो उच्चार करे. एमज वल्ली बीजुं वांदणुं पूर्वल्ली रीतेंज करे, पण एटलुं विशेष जे बीजे वांदणें “आवसिआए” ए पद न कहे, एटले अवग्रहथी बाहेर नीकलवुं नही, स्थानकेंज उज्जो रही “पडिक्कमामि खमासमणाणं” इत्यादिक सूत्रनो उच्चार करे. ए वांदणां देतां मनोगुप्ति एटले मनमांहे एक ध्यानपणुं करवुं. वचनगुप्ति एटले बे वांदणांनी वचमां बीजुं कांही बोलवुं नहीं, कायगुप्ति एटले शरीर आधुं पावुं हलाववुं नही. ए त्रण गुप्तिरूप त्रण आवश्यक जाणवां. तथा “खमणिज्जो जे किलामो” इत्यादिक कहेतां जे, मस्तकें बे हाथ चडावीयें ठैयें, तेने यथायात आवश्यक कहियें. जे जणी जन्मसमयें जेम बालक बे हाथ मस्तकें चडावी नेज जन्मे ठे, तेम ए पण ठे, ते जणी यथाजात एवुं नाम जाणवुं.

हवे ए पच्चीश आवश्यकनो शरवालो मेलवे ठे. बेहु वांदणे थइ बे वार नीचुं नमवारूप बे, बेहु वांदणांना बार आवर्त्त, गुरुचरणें चार वखत

मस्तक नमाडवुं ते रूप चार, बे वार अवग्रहमां पेसतां नीचुं नमवा रूप बे, एकवार अवग्रहथी बाहेर नीकलवा रूप एक, बीजे वांदणें अवग्रहथी नीकलवुं नथी माटें एकज कछुं. त्रण गुप्ति अने एक यथाजात, एवं प क्षीश. आवश्यक ते अवश्य करवा माटें आवश्यक एवं नाम कहेलुं ठे. ए गुरुवंदन संबंधि विशेष बोल आश्रयी विचार, गुरुवंदनज्ञाप्य, तथा प्रवचनसारोक्तारादि ग्रंथमां ठपाइ गयाथी अर्हीयां विस्तार कस्यो नथी.

हवे वांदवाने उजमाल थयेलो एवो शिष्य, विधिपूर्वक मुहपत्ती पडि लेही वली पोतानुं शरीर पडिलेही लगारेक काय नमावतो बे हाथे उघो, चरवलादिक ग्रहण कस्यां ठे जेणें एवो अवग्रहथी बाहिर रह्यो थको मुखें मुहपत्ती देइ आ प्रमाणें वांदणांना सूत्रनो पाठ कहे, ते कहे ठे.

इष्टामि खमासमणो, वंदितुं, जावणिज्ज ए निसीहिआए ॥१॥

अर्थ:—(खमासमणो के०) हे क्षमादिक गुणें प्रधान ! अर्हीया क्षमा ते सहन कहियें तथा श्राम्यति एटले संसारना विषयने विषे जे खिन्न ठे अथवा तपश्चर्या करे ठे, तेने श्रमण कहियें, एटले सहनशील जे श्रमण तेने क्षमाश्रमण कहियें, आहिं क्षमा शब्दना ग्रहणें करीने मार्दव, आर्जवा दिक गुणोनी पण सूचना करी ठे. वली क्षमा शब्दें करी तेमने वंदनयोग्यत्व सूचन कछुं ठे, एवा हे क्षमाश्रमण ! तमोने (जावणिज्जाए के०) याप नीयया एटले जेणें करी कालक्षेप करीयें काल गमावियें तेने यापनीया कहियें, ते शक्तियें करी सहित एवी (निसीहिआए के०) नैपेधिक्या ए टले प्राणातिपातादिकथी निवृत्तिरूप प्रयोजन ठे जेमां, तेने निषेधिकी तनु एटले शरीर कहियें. अर्थात् जीवहिंसादिक निवृत्तिरूप प्रयोजनवाळुं शरीर जाणवुं. आ ठेकाणें नैपेधिक्या ते विशेष्य ठे अने यापनीयया ते वि शेषण ठे. एटले पोतानी शक्तियें करी सहित एवं निषेधिकी जे शरीर, तेवा शरीरें करी तमने (वंदितुं के०) वांदवाने (इष्टामि के०) अजिद्वषामि एटले हुं इहं तुं, वांतुं तुं. ए पदें करीने बलाजियोगनो त्याग करवानी सू चना करी, एटले हे श्रमणगुणयुक्त ! हुं शक्तिसमन्वित ठतो प्रतिषेध करी ठे पापक्रिया जेणें एवो थको तमोने वांदवाने इहं तुं. ए प्रथम शिष्यनुं वचन सांजलीने ते वखतें जो गुरु कोइ कार्यमां विक्षेपचित्तवंत होय

તો 'તિવિદેણ' એવો શબ્દ કહે એટલે મન, વચન અને કાયા, એમ ત્રિવિધેં કરી સંદેષે પેંજ વાંદો. એવા અર્થવાલું ગુરુનું વચન સાંજલી શિષ્ય પણ સંદેષે પેંજ વાંદે અને જો ગુરુનું ચિત્ત, કોઈ કાર્યાદિકમાં વિદેષ ન હોય તો 'ઠં દેણ, એવો શબ્દ કહે એટલે મહારે નિરાબાધ ઠે સુખશાતા ઠે, મારેં જેમ ત મારો ઠંદ એટલે અતિપ્રાય હોય, ઇચ્છા હોય તેમ વાંદો. એ પ્રથમ ગુરુવચન જાણવું. એ પાંચ પદનું પ્રથમ સ્થાનક થયું ॥ ૧ ॥

પઠી શિષ્ય તિહાંજ રહ્યો થકો, લગારેક નીચો નમીને નીચેં પ્રમાણેં પાઠ કહે.

અણુજાણહ, મે, મિઝગ્ગહં ॥ ૨ ॥

અર્થ:—ગુરુ પાસેંથી ચારે દિશાયેં (મિઝગ્ગહં કે०) મિત અવગ્રહ એટલે માન કરેલો એવો જે સ્વદેહપ્રમાણ અવગ્રહ, એટલે સાડાત્રણ હાથ પ્રમાણ ક્ષેત્ર, તેમાંહે પ્રવેશ કરવાની (મે કે०) મુઝને (અણુજાણહ કે०) અનુજ્ઞા આપો. એટલે આજ્ઞા આપો, એ વીજું શિષ્યનું વચન સાંજલીને ગુરુ કહે. (અણુજાણામિ કે०) હું આજ્ઞા આપું હું. એ વીજું ગુરુનું વચન જાણવું. એ ત્રણ પદનું ત્રીજું સ્થાનક થયું ॥ ૨ ॥

હવે વાર પદનું ત્રીજું સ્થાનક કહે ઠે.

નિસીહિ, અહો, કાયં, કાયસંફાસં, સ્વમણિહો, જે, કિલા

મો, અપ્પકિલંતાણં, વહુસુજેણ, જે, દિવસો, વહ્કંતો ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પઠી શિષ્ય નિસીહિ કહેતો થકો એટલે (નિસીહિ કે०) એક ગુરુવાંદણાં વિના નિષેધ્યો ઠે અન્યક્રિયારૂપ વ્યાપાર જેણેં એવો ઠતો મિત અવગ્રહમાંહે વિધિપૂર્વક પ્રવેશ કરીને વેસીને સંઘાસાં પંજી રજોહરણ પગ ઉપર મૂકી અને મુહપત્તી સાધુ માવા ઢીચણ ઉપર મૂકે તથા શ્રાવક ચર વલા ઉપર મૂકે, તે મૂકીને બે હાથ પોતાના લલાટેં લગાડી ગુરુનાં ચરણ પ્રત્યેં સ્પર્શવાને અર્થેં આવી રીતનો પાઠ કહે, તે કહે ઠે. (અહોકાયં કે०) અધઃકાયં એટલે અધઃ પ્રદેશનો ઠેહલો જાગ, તેને પગ કહિયેં. અર્થાત્ હેઠી કાય તે ગુરુના પગલક્ષણ જાણવી. તે તમારા પગપ્રત્યેં (કાય કે०) મહારા હાથ અને લલાટેં કરી રૂડી રીતેં (સંફાસં કે०) સ્પર્શવું ઠે તેની આજ્ઞા આપો. તે ગુરુની આજ્ઞા પામીને ગુરુનાં ચરણ પ્રત્યેં પોતાને હાથે તથા મસ્તકેં કરી રૂડી રીતેં સ્પર્શે, પઠી ઝંચો થઈ

मस्तकें वे हाथ चडावी गुरुनी संमुख दृष्टि राखी, “ खमणिज्जो जे ” इत्यादिक पद कहे, ते आवी रीतें के, हे जगवंत ! तमारां चरण स्पर्शतां जे कांइ आपने (किलामो के०) क्लम एटले जे कांइ ग्लानि उप जावी होय, खेद उपजाव्यो होय, एटले महारे जीवें जे कांइ तमारे शरीरें पीडा उपजावी होय, ते पीडारूप जे खेद, तेने (जे के०) जवझिः एटले तमोर्यें (खमणिज्जो के०) खमवायोग्य ठे. एटलुं कहीने पढी वली पण शिष्य, दिवस संबंधि होम कुशलनुं स्वरूप गुरुने पूढे, ते आवी रीतेंः— (बहुसुजेण के०) बहुसुजेन एटले बहु शुजें करीने होमकुशलें करीने अर्थात् घणा समाधिजावें करीने (जे के०) जवतां एटले तमारो (दिव सो के०) दिवस, निराबाधपणे (वझ्कंतो के०) व्यतिक्रान्त थयो, एटले वीत्यो, तमें केहवा ठो ? तो के (अप्पकिलंताणं के०) अद्वय ठे क्लान्त एटले ग्लानिपणुं जेमने एवा, अर्थात् अद्वयवेदनावाला एवा तमें ठो. अहीं रात्रिना अनुष्ठानने विषे ‘राइउ वझ्कंतो’ अने पाहिकना दिवसने विषे ‘परको वझ्कंतो’ तथा चउमासीना दिवसने विषे ‘चउम्मासिउ वझ्कंतो’ तेमज संवत्सरीना दिवसने विषे ‘संवत्सरो वझ्कंतो’ एवा पाठ कहेवा. ए त्रीजुं शिष्यनुं वचन थयुं. एसांजलीने गुरु कहे के, तहत्ति एटले तथेति अर्थात् जेम तमें पूढ्युं तेमज अमारो दिवस समाधिमांहेज गयो ठे ॥ इति जावः ॥ ए त्रीजुं गुरुनुं वचन जाणवुं. ए बार पदनुं त्रीजुं स्थानक थयुं ॥ ३ ॥

ए रीतें शरीरसंबंधी सुखशाता गुरुने पूढीने हवे वली शिष्य तप नियमादिक संयमसंबंधि वार्त्ता गुरुने पूढवाने अर्थें गुरुना पगने विषे पोतानुं छलाट फरसतो आवर्त्त करतो, आवी रीतें पाठ कहे ठे.

जत्ता, जे ॥ ४ ॥

अर्थः—हे करुणासमुद्र ! (जत्ता के०) तप, नियम, संयम, स्वाध्याय रूप यात्रा, ते (जे के०) जवतां एटले तमारे अव्याबाधपणें वर्त्ते ठे ? ए चोथुं शिष्यनुं वचन थयुं, ते सांजलीने गुरु कहे के, (तुप्रंपि वट्टए के०) तुज्यमपि वर्त्तते एटले जेम मुऊने वर्त्ते ठे, तेम तुने पण वर्त्ते ठे ? ए गुरुनुं पण चोथुं वचन जाणवुं. ए बे पदनुं चोथुं स्थानक थयुं ॥ ४ ॥

जवणिसं, च, जे ॥ ५ ॥

अर्थः—(च के०) वली नियममां राखवा योग्य पदार्थ संबंधि वार्त्ता, शिष्य पूठे ठे. (जवणिज्जां के०) यापनीयं एटले इंद्रिय अने नोइंद्रियोना उपशमादिक प्रकारें करी निराबाध शरीर, (जे के०) नवतां एटले तमारुं ठे ? अर्थात् इंद्रिय अने नोइंद्रियोयें पीडित नहीं एवुं तमारुं शरीर ठे ? ए पांचमुं शिष्यनुं वचन सांजलीने गुरु कहे, (एवं के०) एमज ठे. ए गुरुनुं पण पांचमुं वचन जाणवुं. ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक थयुं ॥ ५ ॥

खामेमि, खमासमणो, देवसियं, वइक्रमं ॥ ६ ॥

अर्थः—वली शिष्य, रजोहरण उपर हाथ तथा मस्तक मूकीने कहे के, (खमासमणो के०) हे क्षमाश्रमण ! (देवसियं के०) दिवससंबंधि (वइक्रमं के०) व्यतिक्रम एटले अवश्यकरणीय विराधनारूप महारो अपराध, ते प्रत्ये (खामेमि के०) हुं खामुं बुं. ए ठहुं शिष्यनुं वचन सां जलीने गुरु कहे के, (अहमवि खामेमि के०) अहमपि क्षमयामि एटले में पण सारणावारणादिक करवाने विषे, जे प्रमाद किधो होय. ते हुं पण तने खमावुं बुं. ए गुरुनुं पण ठहुं वचन थयुं, एटले ठ शिष्यनां वचन प्रश्नरूपें अने ठ गुरुनां वचन उत्तररूपें कह्यां, ए चार पदनुं ठहुं स्थानक थयुं ॥ ६ ॥ ए ठए स्थानकना मलीने उगणत्रीश पद थयां ॥

पठी शिष्य, पगे जिनमुद्रा अने हाथे योगमुद्रा साचवतो उज्जो रही

वली पाठली वातनेज विशेषपणे पूठतो नीचें प्रमाणें कहे.

आवसिआए, पडिक्कमामि, खमासमणाणं, देवसिआए,

आसायणाए, तित्तीसन्नयराए, जं किंचि, मिठाए, मण्डुक्क

डाए, वयडुक्कडाए, कायडुक्कडाए, कोहाए, माणाए, माया

ए, लोहाए, सबकालिआए, सबमिठोवयाराए, सबधम्मा

इक्कमणाए, आसायणाए, जो, मे, अइआरो, कनु, त

स्स, खमासमणो, पडिक्कमामि, निंदामि, गरिहामि अ

प्पाणं वोसिरामि ॥ ७ ॥ इति ॥ १६ ॥ अहींयां बीजी

वारने वांदणें 'आवसिआए' ए पद न कहेवुं ॥

अर्थः—हवे शिष्य, रजोहरणें करी पाठली चूमिका पूंजी मितअवग्रहथी बाहेर नीकलतो 'आवसियाए पडिक्कमामि' कहेतो थको निकले एटले (आवसिआए के०) अवश्य कर्त्तव्य जे चरणसित्तरी अने करणसित्तरी रूप क्रिया पडिलेहण प्रमुख व्यापार, ते सेवतां, पालतां, जे अतिचार लाग्यो होय, मातुं आचखुं होय, तेथकी (पडिक्कमामि के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, नि वर्त्तुं हुं. (खमासमणाणं के०) हमाश्रमण संबंधिनी (देवसिआए के०) दिवसने विषे थइ, एवी जे (आसायणाए के०) आशातना खंरुना, ते आ शातनायें करीने. ते केवी आशातनायें करीने? तो के (तित्तीसन्नयराए के०) तेत्तीश आशातनामांहेली अनेरी कोइ एक पण आशातनायें करीने. वली केवी आशातनायें करीने? तो के (जंकिंचिमिष्ठाए के०) जे कांइ कूडुं आलंबन लइने मिथ्याज्ञाव वरताव्यो होय, ते किंचित् मिथ्याज्ञावरूप आशातनायें करीने. वली बीजी पण केहवी आशातनायें करीने? ए रीतें आगल पदें पदें कहेतां जवुं, (मण्डुक्कडाए के०) मनःसंबंधी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करीने, अर्थात् प्रद्वेष मनें करी त था (वयडुक्कडाए के०) वचनसंबंधी दुष्कृत ते असज्य पुरुषादिक वचनें करी जे दुष्कृत एटले पाप, ते रूप आशातनायें करी, (कायडुक्कडाए के०) कायासंबंधि ते आसन, गमन स्थानादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (कोहाए के०) क्रोधज्ञाव ते विनयचंशादिक जे दुष्कृत एटले पाप ते रूप आशातनायें करी, (माणाए के०) मानरूप आशातनायें करी, (मायाए के०) माया एटले कपट ते रूप आशातनायें करी, (लोहाए के०) लोचरूप आशातनायें करी, (सबकालिआए के०) सर्वकाल ते अतीत, अनागत अने वर्त्तमानकालने विषे गुरुनां अविनया दिक जे थयां, ते रूप आशातनायें करी. अहिंयां कोइ पूठे, जे अनागत काल नी शी आशातना थइ? तेने कहियें जे अनागत कालें कदापि कोइ समयें गुरुने आमंत्रणें कोइ एक प्रकारें अनिष्ट अविनयादिक थइ जाय, एवं चिंतव्युं होय, तत्संबंधि अनागत कालनी आशातना जाणवी. (सबमिष्ठोवयाराए के०) सर्व मिथ्याउपचाररूप एटले सर्व कूड, कपट, क्रियारूप आशातनायें करीने (सबधम्माइक्कमणाए के०) सर्व धर्म ते आठ प्रवचनमातारूप अथवा सर्वधर्मनी जे करणी, तेने अतिक्रमवा उल्लंघवारूप आशातनायें करीने.

ए पूर्वोक्त प्रकारनी सर्व (आसायणाए के०) आशातनायें करी, (जो के०) जे, (मे के०) महारे जीवें, (अइआरो के०) अतिचार दोष, (कउ के०) कस्यो होय, सेव्यो होय, (तस्स के०) ते अतिचारप्रत्ये (खमा समणो के०) हे क्षमाश्रमण ! तमारी समीपें (पडिक्कमामि के०) हुं प्रति क्रमुं बुं. मिहामि डुक्कड देउं बुं. फरी तेम हुं नहिं करुं, (निंदामि के०) दुष्ट कर्मकारी आत्माने हुं निंदुं बुं, (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं बुं, एटले विशेषें निंदुं बुं. (अप्पाणं के०) दुष्ट पापिष्ट आत्मा प्रत्ये (वोसिरामि के०) हुं वोसिरावुं बुं, एटले ठोडावुं बुं. अर्थात् आशातना करवी, ते कालसंबंधि पाप सहित आत्माने हुं त्यागुं बुं. ए प्रथम वांदणुं थयुं. तेमज बीजुं वांदणुं पण एवीज रीतें जाणवुं, परंतु तेमां एटलुं विशेष जे तिहां अवग्रहथी नी कलवुं नथी, माटें त्यां आवसियाए एवो पाठ न कहेवो ॥ ७ ॥ ए वां दणांना सूत्रमध्ये पच्चीश आवश्यक, अष्टावन पद, तथा पच्चीश गुरु अने बशे ने एक लघु, सर्व मली बशें ने ठब्विश अक्षरो ठे. इति गुरुबंदनसू त्रार्थः ॥ ए रीतें सर्व बोल साचवतो जे गुरुने जावसहित वांदणां आ पे, तेनां अनेक जवनां संच्यां कर्म, क्षय थइ जाय. परंतु जाव विना अद्वय फल होय. जेम श्रीकृष्ण, जावसहित साधुने वांदतां क्षायिक स म्यक्त्व पाમ्या. तथा सातमी नरक योग्य शिथिल आयुःकर्म उपार्जन कस्युं हतुं, ते संक्रमण करणें करी टाळीने त्रीजी पृथिवीयोग्य कीधुं, अने वीराशालवीने ड्रव्यथी वांदणां देतां मात्र पोताना स्वामीनी अनुवर्तना टाळी, पण बीजुं कांइ फल थयुं नहीं ॥ इति सुगुरुवांदणां ॥ १६ ॥

॥ अथ अतिचारनी आठ गाथा ॥

नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि॥

आयरणं आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउ ॥ १ ॥

अर्थः— (नाणंमि के०) ज्ञानने विषे, (दंसणंमि के०) दर्शनने विषे (अ के०) वली (चरणंमि के०) चारित्रने विषे, वली (तवंमि के०) तपने विषे, (तहय के०) तथा (विरियंमि के०) वीर्यने विषे, (आयरणं के०) जे आचरण एटले व्यापार, तेने (आयारो के०) आचार कहियें. अथवा ए ज्ञानादिक पांचनुं जे आचरण एटले व्यापार, तेने आचार क

हियें, जेम ज्ञान आश्रयी ज्ञानाचार, ए रीतें सर्वने विषे केहवुं. (इअ के०) ए प्रकारें (एसो के०) ए प्रत्यक्ष, (पंचहा के०) पंचधा एटले पांच प्रकारें आचार, ते (जणिउ के०) श्रीतीर्थकरें कह्यो ठे ॥ १ ॥

हवे त्यां प्रथम ज्ञानाचार कहे ठे.

काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तह अनिहवणे ॥

वंजण अठ तडुजए, अछविहो नाणमायारो ॥१॥

अर्थः—प्रथम (काले के०) जे कालें, जे अवसरें, जे जणवानुं होय, ते कालें तेज अवसरें तेज जणवुं, तेने काल कहियें. बीजो (विणए के०) ज्ञानीनुं अज्युबान वंदनादिक उचित साचववुं तेने विनय कहियें, बीजो (बहुमाणे के०) ज्ञानी तथा ज्ञानने विषे अंतरंग प्रेम करवो, तेने बहुमान कहियें. चोथो (उवहाणे के०) नवकारादिक सूत्रोना तपोविशेष उपधान योग्यनुं वहेवुं, तेने उपधान कहियें. (तह के०) तथा पांचमुं (अनिहवणे के०) जणवनार जे विद्यागुरु, तेने उल्लववो नहिं विसारवो नहिं, तेने अनिहवण कहियें. षष्ठो (वंजण के०) सूत्र अक्षर, शुद्ध जणवो खोटुं न जणवुं, शुद्धोच्चार करवो, तेने वंजण कहियें. सातमो (अठ के०) अर्थ शुद्ध जणवो, आठमो (तडुजए के०) सूत्र अने अर्थ, ए बहु शुद्ध जणवा, ए (अछविहो के०) आठ प्रकारें (नाणमायारो के०) ज्ञानाचार जाणवो. ए आठ प्रकारें ज्ञानना आचार जेम कह्यो ठे, तेमज करियें. तेने ज्ञानाचार कहियें, अने तेथी विपरीत करियें, तो अतिचार लागे ॥ १ ॥

हवे दर्शनाचार कहे ठे.

निस्संकिअ निक्कंखिअ, निवितिगिह्ठा अमूढदिठ्ठी अ॥

उववूह थिरीकरणे, वड्डल प्पजावणे अछ ॥ ३ ॥

अर्थः—प्रथम श्रीबीतरागना वचनमां शंका न करवी. एकांतें सत्य मानवुं ते (निस्संकिअ के०) निःशंकित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, बीजो स्याद्वादरूप श्रीजिनमत विना बीजा अन्यमतनी आकाक्षा एटले वांढा न करवी, लगारेक तप क्रमादिक गुण देखी, परदर्शननो अजिज्ञास करवो नहीं,

ते (निःकंखिअ के०) निःकांक्षित पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, त्रीजो धर्मेना फलमां संदेह न आणवो, एटखे श्रीजिनधर्मने विषे क्रिया अनुष्ठानादिक ना फलने विषे संदेह करवो नहिं, अथवा साधु, साधवीनां मलमलिन शरीर तथा वस्त्र देखी, दुगंछा करवी नहीं, निंदा करवी नहीं, ग्लानि कर वी नहीं, ते (निव्वितिगिष्ठा के०) निर्विजुगुप्स पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. चोथुं अज्ञानी, मिथ्यात्वीनां क्रिया, कष्ट, कांश् करामत चमत्कार देखीने तेनी उ पर व्यामोहित न थावुं, तथा ए लोकोमां पण कांश्क ठे ? एवो पण मनमां विचार न करवो. तथा श्री जिनशासनने विषे नवतत्त्व समाचारी प्रमुखमां मुंजावुं नहिं, तेमां प्रवीण होवुं, ते (अमूढदिष्ठीअ के०) अमूढदृष्टि पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. पांचमुं सम्यक्त्वधारी गुणवंतना अट्ठपगुणनी पण श्रद्धा पूर्वक प्रशंसा करवी, मुखें करी प्रकाशवी, ते (उववूह के०) उपबृंहक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं. ठहुं श्रीजिनधर्मथकी पडता प्राणीने सहाय आ पीने धर्मेमां स्थिर करवो, अथवा जे जीव, श्रीजिनधर्म नथी पाम्या, ते जीवने हितोपदेशादिकनुं सहाय आपीने श्रीजिनधर्मने विषे स्थापवो, स्थिर करवो, ते (थिरीकरणे के०) स्थिरीकार पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, सा तमो साधर्मिकनी विशेषज्जक्ति करवी तथा सर्व जीवने विषे करुणा, मैत्री ज्ञावना करवी, ते (वल्ल के०) वात्सल्यपुरुषनुं लक्षण जाणवुं. आठमो जे रीतें अन्य दर्शनी लोक पण जैनशासननी अनुमोदना करे, मिथ्यात्व मत मूकीने जैनमतने आदरे, तेम करवुं, एटखे एवां कार्य करवां, के जे थकी जैनशासन दीपे, घणां लोक बोधबीज पामे, ते (प्पज्ञावणे के०) प्राज्ञाविक पुरुषनुं लक्षण जाणवुं, ए (अठ के०) आठ लक्षण दर्शनाचार नां जाणवां. आहिं लक्षण शब्दें आचारग्रहण करवो. एवी रीतें प्रवर्त्तवुं, ते ने दर्शनाचार कहियें, एथी विपरीत प्रवर्त्ते, तो अतिचार लागे ॥ ३ ॥

हवे चारित्राचार कहे ठे.

पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिइहिं तिहिं गुत्तीहिं ॥

एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायवो ॥ ४ ॥

अर्थः—(पणिहाणजोग के०) प्रणिधान एटखे स्थिरयोग, संयम व्यापार, तेणें करी एटखे एकाग्र सावधानपणे करी मन, वचन, तथा कायाना

યોગ સર્વ ચારિત્ર પાલવાને વિષે (જુત્તો કે૦) યુક્ત હોય એવો, (એસચરિત્તા યારો કે૦) એ ચારિત્રાચાર, તે (પંચહિં સમિશ્હિં કે૦) પાંચ સમિતિ તેણે કરી તથા (તિહિંગુત્તીહિં કે૦) ત્રણ ગુપ્તિ તેણે કરી (અષ્ટવિહો કે૦) અષ્ટવિધ એટલે આઠ પ્રકારે (હોઈ કે૦) હે, તે (નાયબો કે૦) જાણવો. તે અષ્ટ વિધ જે પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિનાં નામ આગલ નવકારના અર્થમાં શ્રી આચાર્યનાં વિશેષણમાં આવ્યાં હે, મારે અહીં નથી લખ્યાં. એ આઠ બોલે પ્રવર્તવું, તેને ચારિત્રાચાર કહિયે, અને એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ ન પાલે, તો ચારિત્રાચારના અતિચાર લાગે, તે મારે સાધુને નિરંતર અને શ્રાવકને સામાયિક પોસહ લીધે એ પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુપ્તિ અવશ્ય પાલવી ॥૪॥

હવે તપાચાર કહે હે.

વારસવિહંમિવિ તવે, સપ્પિંતર બાહિરે કુસલદિષ્ઠે ॥

અગિલાઈ અણાજીવી, નાયબો સો તવાયારો ॥ ૫ ॥

અર્થ:—(સો કે૦) તે (તવાયારો કે૦) તપાચાર, તે (વારસ વિહંમિ વિ તવે કે૦) વાર પ્રકારના તપને વિષે અપિ એટલે નિશ્ચે (નાયબો કે૦) જાણવો. તે તપાચાર કેહવો હે ? તો કે (અગિલાઈ કે૦) ગ્લાનિ જાવ એટલે ડુગંઢાજાવ રહિત હે એટલે તપ કરતાં ડુગંઢા કરીને તેનો જંગ કરે નહીં, વલ્લી (અણાજીવી કે૦) અશનાદિક આજીવિકાયેં કરી રહિત હે, એટલે હું જો તપ કરું, તો તપસ્વી કેહેવાઉં ? પેટ જરાઈ ચાલે ? મને લોકો તપસ્વી જાણી ધન પ્રમુખવડે મહારી જક્તિ કરે ? એવી બુઝિથી તપ ન કરવું, વલ્લી તે દ્વાદશવિધ તપ કેહવું હે ? તો કે (સપ્પિંતરબાહિરે કે૦) ઠ જેદ અજ્યંતર, અને ઠ જેદ બાહ્ય સહિત હે. વલ્લી કેહવું હે ? તો કે (કુસલ કે૦) તીર્થકરોયેં (દિષ્ઠે કે૦) ઉપદિષ્યું હે, પ્રકાશ્યું હે એવા તપમાં પ્રવર્તવું, તેને તપાચાર કહિયે, એથી વિપરીત પ્રવર્તે, તો અતિચાર લાગે ॥ ૫ ॥

હવે એ તપાચારમાં બાહ્ય તપના ઠ જેદ વિવરીને કહે હે.

અણસણ મૂળોયરિયા, વિત્તી સંસ્થેવણં રસચ્ચાઉ ॥

કાયકિલેસો સંલી, ણયાય બચો તવો હોઈ ॥ ૬ ॥

અર્થ:—પહેલું (અણસણં કે૦) અશનાદિક ચાર આહારનો ત્યાગ થોડા

काल लगे करवो अथवा जावजीव पर्यंत करवो, ते अनशन तप जाणवुं. बीजुं (ऊणोयरिया के०) ऊनोदरिका एटले वस्त्र, पात्र, उठां करवां, अथवा जूख करतां पांच सात कोलिया उठा जमवा तथा कषायनी न्यूनता करवी, तेने ऊनोदरिका तप कहियें. त्रीजुं (वित्तीसंखेवणं के०) डव्या दिक चार प्रकारना अजिग्रहें करीने जे वृत्ति एटले आजीविका तेनो संक्षेप करवो, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. जेम के साधु होय, ते डव्यादिक चा रथी संक्षेप करे, त्यां वहोरवा जतां साधु घरनी संख्या करे, जेम के पांच, सात अथवा एटलेज घेरथी जो सूजतो आहार मले, तो लेवो, न मले तो उपवास करवो. अने श्राबकें तो सवारनुं पच्चस्काण करतां दश, पंदर, किं वा जेटलां डव्य मोकलां राख्यां होय, तेमांथी वली बे त्रण डव्य उठां करवां. एवा प्रकारना अजिग्रह करे, तेने वृत्तिसंक्षेप तप कहियें. चोथुं (रसच्चाउं के०) विगयादिक रसनो त्याग करवो, एटले ठ विगयमांथी एक बे विगयनो त्याग करवो, तथा लीलोतरी प्रमुखनो जे नियम लेवो, तेने रसत्याग तप कहियें. पांचमुं (कायकिलेसो के०) कायोत्सर्ग करवो. वीरासन, पद्मासन, तथा उत्कटासनादिक आसन करवां. जेम तेम का याने पीडवी, टाढ तापनी आतापना लेवी, लोच कराववो, उघाडे पगे चालवुं, जूमि उपर शयन करवुं, इत्यादिक प्रकारें करीने शरीरने कष्ट देवुं, तेने कायक्लेश तप कहियें. ठहुं (संलीणयाय के०) विषयकषायने उदी रवा नहीं, जे उदय आख्या तेने निःफल करवा, अशुज योगनुं निवारवुं, शुजयोगमां प्रवर्तवुं; स्त्री, पशु, नपुंसक रहित स्थानक सेववुं, कुकडीनी पेरें हाथ, पग, प्रमुख अंगोपांग संवरी राखवा, तेने संलीनता तप कहियें. ए ठ प्रकारें (बघोतवो के०) बाह्य तप (होइ के०) ठे ॥ ६ ॥

हवे प्रथम कहेला अज्यंतर तपना ठ जेद विवरीने कहे ठे.

पायष्ठितं विणउ, वेयावच्चं तदेव सद्याउ ॥

जाणं उस्सग्गो विअ, अप्रितरउ तवो होई ॥७॥

अर्थः—प्रथम (पायष्ठितं के०) दोष लागे थके गुरु गीतार्थनी आगल सरल मनवडे पापरूप अपराध प्रकासे, पढी ते अपराधनो निवारण

करवाने अर्थें गुरु जे आलोचनादिक एटले प्रायश्चित्तादिक आपे, ते रूडी रीतें करे, तेने प्रायश्चित्ततप कहियें.

बीजुं (विणुं के०) ज्ञानादिक सात प्रकारनो विनय करवो, ते विनयतप, अथवा वली आठ प्रकारें गुरुनो विनय करवो, ते कहे ठे, एक गुरुने देखी उजा थवुं, बीजुं गुरुने आवता देखी सामे जवुं, त्रीजुं गुरुने देखी हाथ जोडी मस्तकें चढाववा, चोथुं गुरुने बेसवाने आसन आपवुं, पांचमुं पोतें आसने बेसवानुं मूकी देवुं, ठहुं ज्यां सुधी गुरु उजा होय, त्यां सुधी उजा रहेवुं, सातमुं गुरुने बांदणां देवां, गुरुनी पर्युपासना एटले सेवा करवी, विसामण करवा, तथा आठमुं गुरु जाय, तेवारें तेनी पाठल बोलाववा जवुं. ए आठ प्रकारें पण विनयतप कहियें.

त्रीजुं (वैशाख के०) वैशाख तप करवुं, ते आहारादिक आणी आपवा, केड पगादिक चांपवा प्रमुख आचार्यादिक दश पुरुषोनी जक्ति करवी, एटले आचार्य, ग्लान, वाल, वृद्ध, तपस्वी, नवदीक्षित साधु, साधमी, कुल, ते जे एक आचार्यनां संतान तेने कुल कहियें, तथा गह्व, ते जे घणा आचार्यनां संतान एकठां थयेलां होय, तेने गह्व कहियें, तथा संघ, ते साधु, साधवी, श्रावक अने श्राविका तद्रूप ते संघ. ए दशनुं जे वैशाख तप करवुं, तेने वैशाख तप कहियें. (तहेव के०) तेमज वली.

चोथुं (सज्जा के०) वांचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, तेने स्वाध्यायतप कहियें. त्यां एक वांचना एटले जणवुं, बीजी पृष्ठना ते संशय टालवाने पूठवुं, त्रीजी परावर्तना एटले विसरी गयेवुं संजारवुं. चोथी अनुप्रेक्षा एटले तत्त्वचिंतवना करवी, पांचमी धर्मकथा एटले तीर्थकरादिक गुणिजननी कथा करवी. ए पांच जेद, सज्जायतपना जाणवा.

पांचमुं (जाण के०) ध्यानतप ते आर्त्त रौद्रध्याननुं निवारवुं अने धर्म तथा शुद्ध, ए बे शुद्धध्याननुं ध्यावुं, ए बे प्रकारें ध्यानतप जाणवुं.

ठहुं (उस्सगो के०) परवस्तुनो त्याग करवो, कर्मना ह्य निमित्तें कायोत्सर्ग करवो, तेने कायोत्सर्गतप कहियें. (अपि के०) निश्चें, ए ठ जेदें (अग्निंतरतप के०) अन्यंतरतप (होइ के०) ठे ॥ ४ ॥

अणिगूहिअ बल विरिउ, पडिक्कमइ जो जहुत्तमाउत्तो ॥

जुंजइ अ जहाथामं, नायवो वीरिआयारो ॥८॥ इति ॥२७॥

अर्थः—(अणिगूहिअ के०) अनिगूहित ठे, अणढांकेलुं ठे एटले प्र गट ठे, (बलविरिउ के०) बल वीर्य जेनुं, वली (जो के०) जे (जहुत्त के०) यथोक्त एटले जेम श्रीतीर्थकर देवें कह्युं ठे, तेमज (पडिक्कमइ के०) पराक्रम करे ठे, एटले उद्यम करे ठे. अर्थात् शरीरनुं बल अने मननुं वीर्य, ए बेहुने अणगोपवतो थको मनमां उत्साह धरतो थको, वचनें धर्मव्यापार करतो ठतो, खेदने अणपामतो थको, धर्मने विषे उद्यम करे ठे. वली जे (आउत्तो के०) उपयुक्त थको, एटले सावधान थको, (जहाथामं के०) पोताना बलने अनुसारें पोतानीशक्ति प्रमाणें (जुंजइ के०) जोडे, लागे, एटले प्रवर्त्ते, ते शेनेविषे प्रवर्त्ते ? तो के धर्मकार्यने विषे प्रवर्त्ते. ते (वीरिआयारो के०) वीर्याचार, (नायवो के०) जाणवो. ए त्रण प्रकारें वीर्याचार कह्यो ॥ ८ ॥ इति ॥ २७ ॥ हवे आ नीचें लखेली गाथा मुनिराज, काउस्सग्गमां चिंतवे, ते लखियें ठेयें.

सयणासणन्नपाणे, चेइय जइ सिध काय उच्चारे ॥ समिई जावण गुत्ती, वितहायरणे अईयारो ॥ १ ॥ अर्थः—(सयण के०) सुवाना संथा रिया प्रमुख, (आसण के०) बेसवाना आसन, बाजोठ प्रमुख, (अन्न पाणे के०) अशन, पान, खादिम, स्वादिम, (चेइय के०) चैत्यवंदन, (जइ के०) यति, ते साधुजक्ति अज्युत्तानादिक, (सिध के०) शय्या, वसति, उपाश्रय, (काय के०) लघुनीति, ते पीशाव, (उच्चारे के०) वडीनीति ते थंमिल परठवानो विधि, (समई के०) ईर्यादिक पांच समिति, (जावण के०) अनित्यादिक बार जावना तथा पंच महाव्रतनी पच्चीश जावना, (गुत्ती के०) त्रण गुप्ति ए सर्व बोल, (वितह के०) वितथपणे एटले असत्यपणे विपरीतपणे (आयरणे के०) आचरवाथकी अंगीकार करवाथकी (अईयारो के०) अतिचार होय, एटले ज्ञानादिक आत्मगुण मखिन थाय ॥ इति गाथार्थः ॥१॥ इति ॥२७॥

॥ अथ देवसिञ्चंआलोउं लिख्यते ॥

इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् देवसिञ्चं आलोउं॥ इहं आ
लोएमि जो मे देवसिउ अइयारो कउ काईउ वाईउ माण
सिउ उस्सुत्तो उम्मग्गो अकप्पो अकरणिज्जो उज्जाउ उव्विचिं
तिउ अणायारो अणिञ्चिअवो असावगपाउग्गो नाणे दं
सणे चरित्ताचरित्ते सुए सामाइए तिएहं गुत्तीणं चउएहं
कसायाणं पंचएहमणुवयाणं तिएहं गुणवयाणं चउएहं सि
खावयाणं बारसविहस्स सावगधम्मस्स जं खंमिञ्चं जं
विराहिञ्चं तस्स मिहामि उक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ १८ ॥

अर्थ:- (जगवन् के०) हे जगवन्! (इष्ठाकारेण के०) पोतानी इष्टायें
करी पण कोइना बलात्कारें नहीं, (संदिसह के०) मुऊने आदेश आपो.
(देवसिञ्चं के०) दिवससंबंधि जे अतिचार उपन्या, ते प्रत्ये (आलोएमि
के०) आ एटले मर्यादायें करी अथवा समस्तपणे करी लोएमि एटले हुं
प्रकाशुं हुं. अहिंयां रात्रि होय, तो राइसंबंधि अतिचार प्रकाशुं हुं. एम
कहेवुं. ए रीतें शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे के आलोह, एटले आलोचो
प्रकाशो. पढी शिष्य कहे, (इहं के०) हुं पण इहं हुं, तमारुं वचन
अंगीकार करुं हुं. (आलोएमि के०) हुं आलोउं हुं, एटले मर्यादायें करी
संपूर्णजावें करी हुं प्रकाशुं हुं. (जो के०) जे (मे के०) महारे जीवें,
(देवसिउ के०) दिवस संबंधियो (अइयारो के०) अतिचार दोष (कउ
के०) कीधो होय, एटले लगाड्यो होय, ते अतिचार, अनेक प्रकारें ठे.
माटें तेना प्रकारो कहे ठे. (काइउ के०) कायासंबंधी (वाइउ के०)
वचन संबंधी (माणसिउ के०) मनःसंबंधी एटले काया, वचन अने मनः
संबंधियो अतिचार ठे. तेमां प्रथम काया अने वचन संबंधि अतिचारनुं
स्वरूप कहे ठे. (उस्सुत्तो के०) उत्सूत्र एटले जिनागमथी विरुद्ध बोलवुं
ते हेतुथी उत्पन्न थयुं तथा (उम्मग्गो के०) उन्मार्ग ते दायोपशमिक
जावरूप मार्ग, ते प्रत्ये अतिक्रमि उलंघीने औदयिकजावें करी एटले
मिथ्यात्व कषायादिक जावें करी कीधो थाप्यो जे उन्मार्ग, ते उन्मार्गेना

योगें करी नीपन्यो जे (अकल्पो के०) अकल्पः एटले कल्प जे विधि ते चरणकरणव्यापार, तेथकी अ एटले रहित ते अकल्प कहियें, ते अकल्पपणाना हेतुथकी उत्पन्न थयो जे (अकरणिज्जो के०) अकरणीय एटले जे करवा योग्य नहीं, एवा कार्यने करवे करी, एम अहीयां हेतुहेतुमज्ञाव ठे, ते आवी रीतें के, जेमाटें उत्सूत्र, ते माटेंज उन्मार्ग ; अने जेमाटें उन्मार्ग, तेमाटेंज अकल्प, जेमाटें अकल्प, तेमाटेंज अकरणीय कहियें. एटले काय अने वचनसंबंधि अतिचारनुं स्वरूप कह्युं. हवे मनःसंबंधि अतिचारनुं स्वरूप कहे ठे. (दुज्जाउ के०) दुध्यान ते चित्तने एकाग्रपणे आर्त रौद्रध्याननुं ध्याववुं, जेमाटें दुध्यान, तेमाटेंज (दुर्विचिंतित के०) दुर्विचिंतित एटले जे चक्षु चित्तपणे करी दुष्ट अशुभकार्यनेज मनमां चिंतववुं, जेमाटें ते दुर्विचिंतित, ते माटेंज (अणायारो के०) अनाचार कहियें. एटले जेथकी व्रतादिकनो सर्वथा जंग थाय, जेमाटें ते अनाचार, तेमाटेंज (अणिष्ठियवो के०) अनेष्टितव्यः एटले जे इष्टवा वांठवा योग्य नथी, जेमाटे ते अनेष्टितव्य, तेमाटेज (असावगपा उग्गो के०) नथी श्रावकने प्रायोग्य एटले श्रावकने उचित नथी. इति मनःसंबंधि अतिचार. हवे ए सर्व अतिचार, शेने विषे लगाड्या होय? ते कहे ठे.

(नाणे के०) निजपरसत्तारूप वस्तुनुं यथार्थ जाणपणारूप जे ज्ञान, तेने विषे, (दंसणे के०) देवादिक त्रण तत्त्वनुं साचुं श्रद्धानरूप जे दर्शन, तेने विषे, (चरित्ताचरित्ते के०) कांइएक विरतिरूप, कांइएक अविरतिरूप एवुं जे देशविरतिरूप श्रावकनुं चारित्र, तेने विषे. अथवा ज्ञानादिक निजगुणमांहे देशथकी जे स्थिरता, ते रूप जे चारित्राचारित्र तेने विषे. एहीज वली कहे ठे. (सुए के०) श्रुतसिद्धांतने विषे अकाले स्वाध्याय इत्यादिक अतिचार लगाड्यो होय, (सामाइए के०) सम्यक्त्वरूप सामायिकने विषे जिनवचनने विषे शंकादिक अतिचार लगाड्यो होय. ए चारित्राचारित्रसंबंधि अतिचार, प्रतिजेदें करी कहे ठे. (तिणहंगुत्तीणं के०) मनोगुप्ति, वचनगुप्ति अने कायगुप्ति. ए त्रण गुप्तिने अणपालवे करी. (चउणहंकसायाणं के०) क्रोध, मान, माया अने लोभ, एवा चार कषायने करवे करी (पंचणहमणुवयाणं के०) एक स्थूलप्राणातिपातविरमण, बीजुं स्थूलमृषावादविरमण, त्रीजुं स्थूलअदत्तादानविरमण, चोथुं स्थूलमैथुनविरमण, पांचमुं स्थूलपरिग्रहविरमण, ए पांच अणुव्रतमांहेथी

अथ सातलाख तथा अठारपापस्थानक अर्थसहित. ११७

तथा (तिह्णुणवयाणं के०) एकदिशि परिमाणव्रत, बीजुं उपजोगपरि
जोगपरिमाणव्रत, त्रीजुं अनर्थदंरुविरमणव्रत, ए त्रण गुणव्रतमांहेथी तथा
(चउह्णंसिक्कावयाणं के०) एक सामायिकव्रत, बीजुं देशावकाशिक व्र
त, त्रीजुं पौषधोपवासव्रत, चोथुं अतिथिसंविजागव्रत, ए चार शिक्काव
तमांहेथी, घणुं शुं कहियें ? परंतु (बारसविहस्स के०) ए पूर्वोक्त छा
दशविध एटले बार प्रकारना व्रतरूप (सावगधम्मस्स के०) श्रावक संबं
धी जे धर्म ते मांहेथी महारे जीवें (जंखंमियं के०) जे खंरुथुं, एटले देश
थकी जंग कीधो, (जंविराहियं के०) जे विराध्युं एटले सर्वथकी जंग
कीधो, (तस्स के०) तेहनं (डुक्कड के०) डुष्कृत एटले पाप, ते (मि
के०) मने जे लाग्युं ते (मिह्ठा के०) मिथ्या थाउं, एटले निष्फल
थाउं ॥ १ ॥ एमां लघु अक्षर एक शो उगणचालीश अने गुरु अक्षर उं
गणत्रीश, सर्व मली एकशो ने अडशठ अक्षरो ठे ॥ इति ॥ १७ ॥

॥ अथ सात लाख ॥

सात लाख पृथिवीकाय, सात लाख अप्पकाय, सात लाख
तेजकाय, सात लाख वाजकाय, दश लाख प्रत्येक वनस्पति
काय, चउद लाख साधारण वनस्पतिकाय, बे लाख बेंडि
य, बे लाख तेंडिय, बे लाख चौरिंजिय, चार लाख देवता,
चार लाख नारकी, चार लाख तिर्यं च पंचेंडिय, चौद ला
ख मनुष्य, एवंकारें चोराशी लाख जीवायोनिमांहे म
हारे जीवें जे कोइ जीव हण्यो होय, हणाव्यो होय, हणता
प्रत्ये अनुमोद्यो होय, ते सर्वे मनें, वचनें, कायायें करी तस्स
मिह्ठा मि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ १८ ॥ एनो अर्थ सुगम ठे ॥

॥ अथ अठार पापस्थानक ॥

पहेले प्राणातिपात, बीजे मृषावाद, त्रीजे अदत्तादान,
चोथे मैथुन, पांचमे परिग्रह, छठे क्रोध, सातमे मान,

आठमे माया, नवमे लोभ, दशमे राग, इगियारमे द्वेष,
बारमे कलह, तेरमे अन्याख्यान, चौदमे पैशुन्य, पन्नर
मे रति अरति, शोलमे परपरिवाद, सत्तरमे माया मृषा
वाद, अठारमे मिथ्यात्वशब्द. ए अठार पापस्थानकमां
हि महारे जीवें जे कोइ सेव्युं होय, सेवराव्युं होय,
सेवताप्रत्ये अनुमोद्युं होय, ते सर्वे मनै, वचनै, काया
यें करी तस्स मिढा मि डुकडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥

अर्थः—परजीवना प्राणनो नाश चिंतववो ते प्रथम प्राणातिपात. जूतुं बो
खवाना परिणाम, ते बीजुं मृषावाद. पारकी वस्तु धणीना दीधा विना चो
री छेवानी रुचि, ते त्रीजुं अदत्तादान. विषयसुखनी वांगारूप परिणाम ते
चोथुं मैथुन. नव प्रकारें बाह्य अने चौद प्रकारें अज्यंतर परिग्रहनी वांग, ते
पांचमो परिग्रह. कोइनी उपर आकरा तीव्र परिणामें क्रोध करवो, ते ठछो
क्रोध. आठ प्रकारें मद करवो, ते सातमुं मान. कपटसहित लोकने देखाडवा
रूप धर्मकरणी करवी, ते आठमी माया. धन, शरीर, कुटुंब, परिवाररूप संप
दाने एकठी करवानी तथा राखवानी घणी वांग, ते नवमो लोभ. पौजलिक
परवस्तु उपर राग धरवो, ते दशमो राग. पोताने अणगमती वस्तु उपर
अरुचिजाव, ते अगीयारमो द्वेष. कोइ पण कारणें क्लेश करवानी रुचि,
ते बारमो कलह. परजीवने अणदीतुं अणसांजड्युं आल देवुं, ते तेरमुं
अन्याख्यान. पारकी चामी करवी, ते चौदमुं पैशुन्य. सुख दुःख आवे ह
र्ष शोक धरवो, ते पंदरमुं रति अरतिनामा पापस्थानक कहियें. गुणी किं
वा निर्गुणी जीवनी निंदा करवी, ते शोलमो परपरिवाद कहियें. अंतरमां
बीजी वात होय अने बाहेर मुखथकी मीतुं बोलवुं, इत्यादिक अनेक प्रका
रें ठल करीने लोकोने उगवाना परिणाम, ते सत्तरमो माया मृषावाद.
पांच प्रकारें मिथ्यात्व सेववारूप परिणाम, ते अठारमुं मिथ्यात्व शब्द
नामा पापस्थानक जाणवुं. ए अठार प्रकारें जे जीवने चित्तमां पापरूप
जाव उत्पन्न थाय, तेने जावपाप कहियें अने ते जावनी चिकाशें करी

जे जीवने सत्तायें कर्मनां दक्षीयां लागे, तेने अव्यपाप कहियें, ते अव्यपापनां दक्षियां सत्तायें बंधाणां, ते आगल जावपणे तिर्यंच तथा नारकीना जव पामीने व्याशी प्रकारें जोगवाय ॥ १ ॥ इति ॥ ३० ॥

॥ अथ देवसिअपडिक्कमणे गउं ॥

सवस्सवि, देवसिअ, उच्चित्तिअ, उप्रासिअ, उच्चि

ठिअ, तस्स मिहा मि उक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३१ ॥

अर्थः—आ सूत्रनो अर्थ, आगल सवस्सवि नामा साडत्रीशमुं सूत्रआव शे, तेना अंतर्गत आवी जाशे, माटें आहीं नथी लख्यो ॥ १ ॥ ३१ ॥

॥ अथ श्रावकपडिक्कमणसूत्र अथवा वंदितासूत्र ॥

वंदित्तु सव सिद्धे, धम्मायरिए अ सवसाधू अ ॥ ५

हामि पडिक्कमिउं, सावगधम्माइआरस्स ॥ १ ॥

अर्थः—(सव के०) सर्व सर्वज्ञ एटले सर्व वस्तुने जाणे, सर्वना हित वांठक एवा तीर्थकर तेमने, तथा (सिद्धे के०) सिद्ध जे अष्ट कर्मना दायकी पूर्ण थयां ठे अर्थ प्रयोजन जेमनां तेमनें, तथा (धम्मायरिए के०) धर्माचार्य जे श्रुतचारित्ररूप धर्म, तेना आचारने विषे श्रेष्ठ तथा धर्मना दातार तेमने, तथा (अ के०) चशब्दथकी उपाध्याय जे सिद्धांतना जणावनार ते पण लेवा, तेमने तथा (सवसाधू के०) सर्व साधु ते स्थवि रकट्टिकादिक जिनकट्टपी प्रमुख अनेक प्रकारना साधु मोक्षना साधनार तेमने, (अ के०) अकार ते समुच्चयार्थवाचक ठे. एटले ए पांच पद जे ठे, तेमने (वंदित्तु के०) वांदीने नमस्कार करीने एटले ए पांचेने सर्व विघ्नोपशांतिने माटें वंदन करीने, (सावगधम्माइआरस्स के०) श्राव कधर्मने विषे जे अतिचार लाग्यो होय, तेथकी एटले एकशे ने चोवीश अतिचारथकी (पडिक्कमिउं के०) प्रतिक्रमवाने निवृत्तवाने (इहामि के०) हुं इहं बुं, वांबुं बुं.अहिं अतिचार शब्दनो अर्थ आवी रीतें ठे, के जे आत्माना गुणने मखिन करे, तेने अतिचार कहियें ॥ १ ॥

हवे सामान्यप्रकारें सघळा व्रतना अतिचार पडिक्कमवाने अर्थें कहे ठे.

जो मे वयाइआरो, नाणे तह दंसणे चरित्ते अ ॥

सुद्धमो अ बायरो वा, तं निंदे तंच गरिहामि ॥ २ ॥

अर्थः—(वयाइयारो के०) बार व्रतना अतिचार पंचोतेर ठे, केम के ? अगीयार व्रतना तो प्रत्येके पांच पांच अतिचार ठे. अने एक सातमा व्रतमध्ये कर्मादानना पंदर अतिचार अंतर्भूत आवे ठे, अने पांच मूल सातमा व्रतना अतिचार मेलवतां वीश थाय. ए रीतें सर्व मली पञ्चोतेर अतिचार थाय, (तह के०) तथा (नाणे के०) ज्ञानना आठ अतिचार, ते 'काळे विणए' इत्यादिक आठ प्रकारें ज्ञानाचार, तेने विपरीतपणे आचरवायकी होय, (दंसणे के०) दर्शन सम्यक्त्वना तेर अतिचार ठे. तेमां शंकादिक पांचने सेववायकी पांच अतिचार तथा 'निस्संकिय निकंस्किय' इत्यादिक आठ प्रकारें दर्शनाचारने अणसेववायकी आठ अतिचार, सर्व मली तेर अतिचार थाय तथा (चरित्ते के०) चारित्राचारना आठ अतिचार, ते पांच समिति अने त्रण गुप्तिने अणपालवायकी अथवा विपरीतपणे पालवायकी थाय, (अ के०) चशब्दयकी तपाचारना बार अतिचार, ते 'अनशन ऊणोदरी' इत्यादिक बार प्रकारनो तपाचार तेने विपरीत पणे आचरवायकी होय. वीर्याचारना त्रण अतिचार, ते ठती सामर्थ्यें मन, वचन अने कायायें करी धर्मने विषे उद्यम अणकरवायकी होय, अने संक्षेपणा मरणांत आराधनाना इह लोक परलोकनी वांठा इत्यादि पांच अतिचार ठे. ए सर्व मली एकशे चोवीश अतिचारमध्येथी (सुखदिके०) सूक्ष्म ते जे जाणवामां नहिं आवे, ते जाणवो. (अ के०) वली (वा के०) अथवा (बायरो के०) बादर जे प्रगट जाणवामां आवे, ते जाणवो. ए सूक्ष्म अथवा बादर अतिचारमांहेलो (जो के०) जे अतिचार, (मे के०) महारे हुं होय, (तं के०) ते अतिचारप्रत्ये (निंदे के०) आत्म साखें हुं निंदुं बुं. हवे वली नहिं करूं. (च के०) वली (तं के०) ते अतिचारप्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुसमक्ष हुं गर्हुं बुं, एटले निंदुं बुं ॥१॥

हवे जे जे व्रत ठे, ते ते व्रतना अतिचार पण प्रायः परिग्रहयकी उ पजे ठे, तेमाटें प्रथम सामान्यपणे परिग्रह आश्रयीने पडिक्रमवाने कहे ठे.

उविहे परिग्गहंमि, सावळे बहुविहे अ आरंजे ॥

कारावणे अ करणे, पडिक्रमे देसिअं सवं ॥ ३ ॥

अर्थ:—(दुविहे के०) वे प्रकारना (परिग्रहंमि के०) परिग्रह ठे, तिहां एक छिपद चतुष्पदरूप सचित्त परिग्रह, अने बीजो ड्रव्य तथा आजूषणादिक ते अचित्तपरिग्रह जाणवो. तथा एक बाह्यपरिग्रह ते धनधान्यादिक नवविध जाणवो. अने बीजो अन्यंतरपरिग्रह ते कषाय, नोकषाय, मिथ्यात्वरूप चौद प्रकारनो परिग्रह ठे. तेनी उत्पत्तिनुं कारण, (सावज्जे के०) पापसहित एवा (अ के०) वली (बहुविहे के०) बहुविध कृषि प्रमुख अनेक प्रकारना जे (आरंजे के०) आरंज, तेने (करणे के०) पोतें करवाथकी (कारावणे के०) अनेरापासैं कराववाथकी (अ के०) बीजा आरंज करनाराने अनुमोदवाथकी जे महारे अतिचार जाग्यो होय, (देसियं सवं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचारप्रत्ये (पडिक्रमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, एटखे ते अतिचारथकी हुं निवर्तुं हुं ॥ ३ ॥

हवे प्रथम ज्ञानाचारना अतिचार आलोवे ठे.

जं बद्धमिंदिएहिं, चउहिं कसाएहिं अप्पसडेहिं ॥

रागेण व दोसेण व, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ४ ॥

अर्थ:—(इंदिएहिं के०) स्पर्शनादिक पांच इंद्रिय मोकळां राख्यां तेणें करीने तथा (चउहिं कसाएहिं के०) क्रोधादिक चार कषायें करी, (अप्पसडेहिं के०) अप्रशस्त एटखे माठो मिथ्यात्वादिक औदयिक जावतेना उदयें करी) रागेण के०) रागें करी, (व के०) अथवा (दोसेण व के०) द्वेषें करी, आहिं व पादपूर्णार्थ ठे, (जं के०) जे ज्ञानातिचाररूप अशुज कर्मने (बद्ध के०) बांध्युं होय, उपाज्युं होय, (तं के०) ते ज्ञानातिचाररूप अशुज कर्मप्रत्ये (निंदे के०) आत्मानी साखें हुं निंडुं हुं, (च के०) वली (तं के०) तेप्रत्ये (गरिहामि के०) गुरुनी साखें हुं गर्हुं हुं, निंडुं हुं ॥ ४ ॥

हवे सम्यग्दर्शनना तथा चक्षुर्दर्शनना अतिचार आलोवे ठे.

आगमणे निग्गमणे, ठाणे चंकमणे अणाजोगे ॥

अजिउगे अ निउगे, पडिक्रमे देसियं सवं ॥ ५ ॥

अर्थ:—(अणाजोगे के०) अनुपयोगथकी (अजिउगे के०) राजाना

આદેશ તથા ઘણા લોકના આગ્રહથી. ઇત્યાદિક અજિયોગ આગાર થકી (અ કે૦) વલી (નિર્ગમે કે૦) પરાધીન આજીવિકા ચલાવતા જેનું દાસપણું કરીયે, તેની આજ્ઞાથી તથા મંત્રી, શ્રેષ્ઠી, તેની આજ્ઞા થી, મિથ્યાદૃષ્ટિ સંબંધિ રથ, યાત્રા પ્રમુખ જોવાને અર્થે કૌતુક જોવાને અર્થે એટલે મિથ્યાત્વીનાં દેવ, દેહરાં પ્રમુખને વિષે ઉત્સવાદિક જોવાને (આગમણેનિગ્ગમણે કે૦) આગમન, નિર્ગમન કરવું એટલે જાવું તથા આવવું તથા (ગાણે કે૦) મિથ્યાત્વીને સ્થાનકેં ઝાંઝાં રહેતાં, (ચંકમણે કે૦) તિ હાંઝ અરહાં પરહાં ફરતાં, જે અતિચારરૂપ પાપ બાંધ્યું, તે (પડિક્કમેદેસિયં સવં કે૦) તે સર્વ દિવસસંબંધિયા અતિચાર લાગ્યા હોય, તેથી પડિક્કમું હું, નિવર્તું હું. અહીંયાં પ્રાકૃત શૈલીના વશથી વકારનો લોપ થાય છે, તેમાટે ‘દેસિયં સવં’ પાઠ કહ્યો છે, પરંતુ ‘દેવસિયં સવં’ પાઠ કહ્યો નથી. વલી આ ઠેકાણે પ્રજાતે ‘રાશ્યં’ એવો પાઠ કહિયે, અને પસ્કિયં ‘પસ્કિયં’ એવો પાઠ કહિયે, તથા ચઝમાસિયં ‘ચઝમ્માસિયં’ એવો પાઠ કહિયે, તથા સંવઙ્ગરિયં ‘સંવઙ્ગરિયં’ એવો પાઠ કહિયે ॥ ૫ ॥

હવે સમ્યક્ત્વના અતિચાર આલોચે છે.

સંકા કંચ વિગિઙ્ગા, પસંસ તહ સંથવો કુલિંગીસુ ॥

સમ્મત્તસ્સ ઇચ્છારે, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૬ ॥

અર્થ:-પ્રથમ જીવાદિક નવ તત્ત્વને વિષે જીવ છે, કિંવા નથી ? તથા જિ નજાણિત વચનને વિષે એ સાચું હશે, કે કેમ હશે ? એવો સંદેહ કરવો તેને (સંકા કે૦) શંકા જાણવી, બીજું અલ્પ સ્વલ્પ ક્ષમાદિક, અહિંસાદિક ગુણ, પરદર્શનીમાં देखીને તે ઉપર અજિલાષ ઉપજે, તે (કંચ કે૦) કાંદ્યા કહિયે, ત્રીજું દાનાદિક ધર્મકત્યાનું ફલ હશે, કે નહિં હોય ? રચે ફોક ટ પ્રયાસ કરવો પડતો હોય ? એવો સંદેહ ધરવો, અથવા સાધુ, સાધવીનાં શરીર, વસ્ત્ર મલિન देखી ડુગંઢા કરે. તે (વિગિઙ્ગા કે૦) વિઘ્નજ્ઞુગુપ્સા કહિયે. ચોથો (કુલિંગીસુ કે૦) કુલિંગીમિથ્યાત્વીને વિષે (પસંસ કે૦) પ્રશંસા કરે, તે પ્રશંસા કહિયે, (તહ કે૦) તથા પાંચમો કુલિંગી મિથ્યાત્વીને વિષે સંસ્તવ, પરિચય કરે, તે (સંથવો કે૦) સંસ્તવ કહિયે.

ए दर्शनमोहनीय कर्मना द्वायोपशमादिकपणाथकी उत्पन्न थयो जे जिनप्रणीत तत्त्वश्रद्धानरूप आत्मानो शुजपरिणाम, तेने (सम्मत्तस्स के०) सम्यक्त्व कहियें, तेना ए पांच (इआरे के०) अतिचार जा एवा. ते आश्रयीने जे (देसियं के०) दिवससंबंधी पाप बांध्युं ते, (सबं के०) सर्व (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं बुं ॥ ६ ॥

हुवे चारित्राचारना अतिचार आलोवे ठे.

ठक्कायसमारंजे, पयणे अ पयावणे अ जे दोसा ॥

अत्तछा य परछा, उज्जयछा चेव तं निंदे ॥ ७ ॥

अर्थ:-चारित्रना अतिचार प्रतिक्रमवानी आदिमां ठक्काय समारंज आश्रयी दोषने निंदियें ठैयें. (अत्तछा के०) आत्माने अर्थें एटले पोताना जोगने अर्थें अथवा आत्मार्थ एटले मुऊने आम कख्यार्थी पुण्य थशे ? एवी जोली बुझियें साधुने आपवाने अर्थें. (य के०) वली (परछा के०) प्राहूणादिक परने अर्थें अने (उज्जयछा के०) निज पर ए बेहुने अर्थें अशनादिक आहारने (पयणे के०) पचवते एटले पोतें रांधते (अ के०) वली (पयावणे के०) पचावते एटले बीजा पासें रंधावते (अ के०) अशब्द थकी बीजा रांधता होय तेने अनुमोदन देते, एम (ठक्काय के०) पृथिवी, पाणी, अग्नि, वायु, वनस्पति अने त्रस, ए ठक्कायजीवोना (समारंजे के०) समारंज, परिताप, उपद्रव हुवे ठते अथवा ठक्कायने विषे अयत्तायें प्रव र्त्तवाथकी, (जे के०) जे कर्मबंधरूप (दोसा के०) दोष लाग्या होय, (चेव के०) एव शब्दें निश्चें च शब्दें पर उपर छेष करवाथकी जे अतिचार दोष लाग्यो होय, (तं के०) ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं बुं ॥ ७ ॥

त्यां सामान्यप्रकारें चारित्राचार प्रतिक्रमवाने अर्थें बार व्र तना अतिचार कहे ठे.

पंचन्हमणुवयाणं, गुणवयाणं च तिन्हमइयारे ॥

सिक्काणं च चउन्हं, पडिक्कमे देसियं सबं ॥८॥

अर्थ:- (पंचहमणुवयाणं के०) स्थूल प्राणातिपातादिक एवां पांच अणुव्रत, तेने विषे, (च के०) वली (तिण्हं के०) दिशिपरिमाण आदिक त्रण

(गुणव्रयाणं के०) गुणव्रत, तेने विषे तथा (चउण्हंसिस्काणं के०) सामायिक आदें देइने चार शिद्दाव्रत, तेने विषे, (च के०) वली तप, संक्षेपणादिकने विषे जे (अइयारे के०) अतिचार लाग्यो होय, ते अतिचार आश्रयी, (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं बुं. निंहुं बुं. (देसियंसव्वं के०) दिवससंबंधि सर्व अतिचारप्रत्ये. अही पांच अणुव्रत ते पांच मूलगुण कहियें, अने ते पांचने विशेष गुण करनारा दिशिप्रमाणप्रमुख त्रण गुणव्रत जाणवां. वली चार शिद्दाव्रत, ते थोडा कालनां मानवालां जाणवां. ते जेम शिष्यने विद्या जणावीने अज्यास कराववा योग्य ठे, तेम ए सामायिकादिक चार शिद्दाव्रतनेविषे पण सदा उद्यम कराववा योग्य ठे ॥ ८ ॥

हवे प्रथम स्थूलप्राणातिपातविरमणनामा अणुव्रत कहे ठे.

पढमे अणुव्रयंमि, थूलग पाणाइवाय विरईउ ॥

आयरिअमप्पसहे, इह पमायप्पसंगेणं ॥ ९ ॥

अर्थः—(पमाय के०) पांच प्रकारना प्रमाद तेने विषे, (प्पसंगेणं के०) अत्यंतपणे प्रसंग एटखे प्रवर्त्तवुं, तेने प्रमादप्रसंग कहियें, तेणें करीने तथा आकुट्यादिकें करीने (अप्पसहे के०) अप्रशस्त अशुभ माग एवा अज्ञानमिथ्यात्व कषायादिक औदयिकजाव दुए ठते, (थूलग के०) स्थूल बादर मोटको जे जावुं, आवुं, फरवुं, इत्यादिक लक्षणें करी प्रगट जणाय ठे, तथा संकल्प निरपराधि निरपेक्ष, बेंद्रिय, तेंद्रिय चउरिंद्रिय, पंचेंद्रिय, त्रस जीव ते संबंधी (पाण के०) आयु, इंद्रिय, प्राण, तेनां (अइवाय के०) अतिपात एटखे विनाश तेनी (विरईउ के०) विरति निवृत्ति. तेथकी (आयरिअ के०) जे अतिक्रमवुं उल्लंघवुं ते (इह के०) अहीयां (पढमेअणुव्रयंमि के०) प्रथम अणुव्रतने विषे अतिचार जाणवो. अथवा स्थूलप्राणातिपातनिवृत्तिप्रत्ये आश्रयीने जे जे दोष (आयरियं के०) आचर्यो सेव्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कमिश ॥ ९ ॥

हवे प्रथम व्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

वह बंध ठवि ठेए, अइजारे नत्तपाणवुठेए ॥

पढमवयस्स इअारे, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥ १० ॥

अर्थः—कषायना वशयकी छिपदादिक जीवने लाकडी प्रमुखें निर्दयता ये करी, एक (वह के०) वधुं, हणुं, ताडुं, प्रहार देवो, घायल करवो, बीजो (बंध के०) दोरडादिकें करी बांधुं, त्रीजो (ठवि के०) बलद समा रवा, शरीरना कान अने नासिकादिक अवयवोने (छेए के०) ठेदवा, चोथो थो डो जार उपाडवानी शक्तिवाला एवा पोठीया गाडला वृषजादिकोनी उपर लोचना वशयकी (अइजारे के०) अतिजारनुं आरोपण करवुं. एटखे तेनी उपर घणो जार नाखवो, पांचमो (जत्तपाणवुछेए के०) जात पाणीनो व्युछेद करवो, अंतराय करवो, ए (पढमवयस्सइअरे के०) प्रथमव्रतना पांच अतिचार, ते आश्रयीने जे मुने अतिचार लाग्यो होय, (स वंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधि अतिचारप्रत्ये, (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं. आ ठेकाणें कोइ शंका करे के, प्राणातिपातविरमणव्रतवालाने वधादिकनो अतिचार लागे नहीं, कारण के प्राणातिपात श ब्दें करी वधादिक ग्रहण थाय नहीं, तेथी वधादिक करे तो पण तेने प्राणा तिपातविरमणव्रतनो अतिचार लागे नहीं ? त्यां कहे ठे के, मुख्यतायें क रीने तो प्राणातिपातनुंज पञ्चस्काण कखुं ठे, परंतु वधादिकनुं प्रत्याख्यान कखुं नथी, तो पण परमाथें ते वधादिकनुंज प्रत्याख्यान जाणवुं, का रण के ते वधादिकने प्राणातिपातनुं हेतुत्व ठे, ते हेतुमाटें ते वधादिक करवा थकी प्राणातिपातव्रतजंग थाय, तेथी ते प्राणातिपातविरमणव्रत वालाने वधादिकनुं पञ्चस्काण योग्य ठे ॥ १० ॥

हवे बीजुं अणुव्रत कहे ठे.

बीए अणुवयंमि, परिथूलग अलिअवयणविरईउ ॥

आयरिअमप्पसठे, इउ पमायप्पसंगेणं ॥ ११ ॥

अर्थः—एक कन्यालीक ते कन्याआश्रयी जूतुं बोलवुं, सुलक्षणीने अप लक्षणी कहेवुं अने अपलक्षणीने सुलक्षणी कहेवुं, एमां छिपद संबंधी जे जूतुं बोलवुं, ते सर्व जाणी खेवुं. बीजुं गोवाक्षिक ते गौआश्रयी जूतुं बो लवुं, एटखे थोडा दूधवालीने घणा दूधवाली कहेवी अने घणा दूधवालीने थोडा दूधवाली कहेवी. एमां कोइ पण चतुष्पदसंबंधी जे जूतुं बोलवुं ते सर्व खेवुं. त्रीजुं जूम्यलीक ते जूमिआश्रयी जूठ ते पारकी जूमिने पोतानी

જૂમિ કહેવી. તથા દ્રવ્યાદિક સંબંધી જે જૂતું બોલવું તે સર્વ એમાં આવે છે, ચોથો ન્યાસાપહાર તે પારકી થાપણ વસ્તુ રાખીને જૂતું બોલવું, જે મેં તો નથી રાખી. પાંચમું મત્સરને લીધે અથવા લાંચ લેશને મોટકી કૂડી સાક્ષી જરવી તથા કૂડા કરદાનું કાઢવું, વિશ્વાસઘાત કરવો, એ સર્વ એમાં આવ્યું. ઇત્યાદિક જેમાં રાજા દંમે, લોક જંમે, એવો (પરિચૂલ્લગ કે૦) અતિશયે ક રી મોટકો (અલિયવયણ કે૦) અલીક વચન મૃષાવાદ તેની (વિરહું કે૦) વિરતિ તે થકી (આયરિઅં કે૦) જે અતિક્રમવું, ઝઘ્ઘવું તે (બીએઅણુવ યંમિ કે૦) બીજા અણુવ્રતને વિષે અતિચાર થાય; તે અતિચાર, શું હોવાથી થાય? તો કે (શ્ચ કે૦) એહીજ વ્રતને વિષે (પમાયપ્પસંગેણં કે૦) પ્રમાદ ને પ્રસંગેં કરી (અપ્પસઙ્ગે કે૦) અપ્રશસ્ત અશુભ જાવ હુએ બેઠે થાય, અથવા મોટકા મૃષાવાદની વિરતિપ્રત્યે આશ્રયીને (આયરિયં કે૦) જે દોષ આચર્યો હોય, એટલે આ વ્રતમધ્યે જે દોષ લગાડ્યો હોય, તે આગલી ગાથાએ પડિક્કમીશ

અહીં કોઈ કહેશે કે અદત્તાદાનવિરમણવ્રતમાં ન્યાસાપહારની વાત આ વશે, તેવારેં અહીં લખવાથી પુનરુક્તિ થાય છે. ત્યાં કહે છે કે, પ્રધાનત્વેં કરી તો ન્યાસાપહાર તે વચનનું યોગ્ય બોલવાપણુંજ છે, તેથી એ મૃષા વાદપણુંજ થાય છે. તેમાટેં અહીં મૃષાવાદ આશ્રયી લખ્યું છે.

તથા વલી ન્યાસાપહાર અને જૂઠી સાક્ષીપણું, એ પૂર્વોક્ત દ્વિપદાદિક અલીકના અંતર્જાવમાં આવી જાય છે, તો પણ લોકને વિષે એ બેહુનું અત્યંત ગ્રહણ કરેલાપણું છે, માટેં અહીં એ બેનું જૂડું ગ્રહણ કહ્યું છે ॥ ૧૧ ॥

સહસા રહસ્સ દારે, મોસુવએસે અ કૂડલેહે અ ॥

બીઅ વયસ્સ ઇઅરે, પડિક્કમે દેસિયં સવં ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:—(સહસા કે૦) સહસાત્કારેં અણવિચારું કોશને માથે જૂતું આ લ દેવું એટલે કોશના ઉપર આ ચોર છે, ઇત્યાદિક કહીને કલંક ચઢાવવું. તે પ્રથમ સહસાન્યાયાન અતિચાર તથા કોશને એકાંતેં ઠાની વાત કરતાં દેખીને કહે કે, તમેં અમુક અમુક રાજવિરુદ્ધ વિચાર કરો છો? બોલો છો? તે બીજો (રહસ્સ કે૦) રહસ્યાન્યાયાન અતિચાર જાણવો. તથા પોતાની સ્ત્રીએં આપણા ઉપર વિશ્વાસ આણીને કાંઈ ઠાની વાત આપણને કહી હોય, તે વાત બીજા આગલ પ્રગટ કરે, એટલે તે સાચું વચન

होय तो पण परने पीडाकारी थवाथी जूतुं जाणवुं, ते त्रीजो (दारे के०) खदारमंत्रजेद अतिचार जाणवो, तथा अणजाण्यां औषध मंत्रादिक ब तावे अथवा कोशने कष्टमां पाडवाने अर्थे कूडी बुद्धि आपे, ते चोथो (मो सुवएसे के०) मृषा उपदेश अतिचार कहियें, तथा (अ के०) वली कूडा का गल लखवा, खोटां खत करवां, तथा खरा अक्षर जांजी खोटा अक्षर लखवा, बीजानी महोर मुद्रा जांजवी. इत्यादिक मषीजेद सर्व एमां आवे ठे, ते पां चमो (कूडलेहे के०) कूट लेख अतिचार कहियें. (अ के०) अकार पादपू णार्थ ठे. ए पांच, (बीअवयस्सइयारे के०) बीजा व्रतना अतिचार, ते आ श्रयी जे मुने अतिचार लाग्यो होय, ते (संवंदेसियं के०) सर्व दिवस संबंधी अतिचारप्रत्ये (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कमुं हुं, निंहुं हुं ॥१२॥

हवे त्रीजुं अणुव्रत कहे ठे.

तइए अणुवयंमि, थूलगपरदवहरणविरईउ ॥

आयरिअमप्पसत्ते, इत्थ पमायप्पसंगेणं ॥ १३ ॥

अर्थः—जेथकी राजानो दंरु पामीयें, एवं खातर खणी गंठडी ठोडी, ताळां, पडकूंची, पडी जडी वस्तु धणी जाणी राखवी, रखाववी, मार्गे जाताने लूटवो, इत्यादिक (थूलग के०) मोटको, (परदवहरण के०) परनुं द्रव्य ते धन हरवानी (विरईउ के०) विरतिथकी (आयरिअ के०) अतिक्रमवुं उलंघवुं ते (तइएअणुवयंमि के०) त्रीजा अणुव्रतने विषे अतिचार थाय, ते अति चार शुं होये थके थाय ? तो के (इत्थ के०) एहीज तृतीयव्रतने विषे (पमा यप्पसंगेणं के०) प्रमादना प्रसंगें करीने (अप्पसत्ते के०) अप्रशस्त अशु ज्ञाव हुए ठते थाय ॥१३॥ ते अतिचारोने आगली गाथायें प्रगट कहे ठे.

त्रीजा अणुव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

तेनाहडप्पउगे, तप्पडिरूवे विरुद्धगमणे अ ॥

कूडतुलकूडमाणे, पडिक्कमे देसियं सव्वं ॥ १४ ॥

अर्थः—(तेन के०) चोर तेनी (आहड के०) आहत एटले हरण करेली अर्थात् चोरेली वस्तु, तेने लेवी एटले चोरनी आणेली केशर कस्तूरी आ दिक बहुमूल्य वस्तु तेने सोंघी जाणी लीये, ते प्रथम स्तेनाहत अतिचार

જાણવો. બીજો (પ્પઝંગે કે૦) ચોરને खरचादिक સંબલ સહાય આપવું, સ
 खाइ मेलवी आपवो, चोरीनी प्रेरणा करवी, ते बीजो प्रयोगातिचार जाण
 वो. तथा त्रीजुं (तप्पडिरूवे के०) तत्प्रतिरूप वस्तु करीने वेचवी एटखे खो
 टी वस्तुने खरी वस्तुने रूपें करी, खरीने जावें वेचवी तथा वस्तुमां जेल सं
 जेल करवो, एटखे खरा मोतीमां खोटां मोती, सोनामां त्रांबुं, केशरमां क
 सुंवो, कस्तुरीमां मेल, घृतमां तेल, गहूंना खोटमां जुवारनो खोट, गोलमां
 राख, अरु जूनां वस्त्रने निखरावी, रंगावी, तेने नवां करी वेचवां अथवा
 कारमी माठी एवी जे सिंदूर, कपूर, अफिणादिक वस्तु होय तेने खराने मूढ्यें
 वेचवी. सूत्र, कपासादिकने पाणीयें जीजवीने वेचवा. लविंग, जायफलादिक
 मांहे दूधनुं पोतुं देवुं, इत्यादिक तत्प्रतिरूप अतिचार जाणवो, तथा चोथुं
 (विरुद्धगमणे के०) विरुद्धगमन ते दाणचोरी प्रमुख राजविरुद्ध आचरवुं,
 जेथी राजा दंरु लीये, बंदीखाने नाखे, ते विरुद्धगमन अतिचार जाणवो.
 पांचमो (कूडतुलकूडमाणे के०) कूडां तोळां, अने कूडां मापां राखे, एटखे
 अधिकां उठां काटलां, वाट तथा तोळां, त्राजुआं, पाली, माणां, गजा
 दिकनुं राखवुं, त्यां अधिके लेवुं अने उठे देवुं, ए कूडतोळ कूडमान अति
 चार जाणवो. अहीं यकार समुच्चयार्थें ठे. ए त्रीजा व्रतना पाच अतिचा
 र, ते आश्रयी जे मुने अतिचार लाग्यो होय, (सबंदेसियं के०) ते सर्व
 दिवससंबंधी अतिचारप्रत्यें (पडिक्कमे के०) हुं पडिक्कुं हुं, निंहुं हुं ॥१४॥

हवे चोथुं अणुव्रत कहे ठे.

चउठे अणुवयंमि, निच्चं परदारगमणविरईउ ॥

आयरिअमप्पसठे, इठ पमायप्पसंगेणं ॥१५॥

अर्थ:- (निच्चं કે૦) નિત્ય સદૈવ નિરંતર, (પરદાર કે૦) પરની તે બી
 જાની દાર એટલે સ્ત્રી તેની સાથે, (ગમણ કે૦) ગમન કરવાની એટલે
 કામજોગ જોગવવાની (વિરઈંઉ કે૦) વિરતિ, તે થકી (આયરિય કે૦)
 જે અતિક્રમવું, ઊલંઘવું તે (ચउठेअणुवयंमि કે૦) ચોથા અણુવ્રતને
 વિષે અતિચાર જાણવો, તે અતિચાર શું હુણે ઠતે થાય ? (इठ કે૦)
 એહીજ પરસ્ત્રીગમનત્યાગરૂપ ચોથા અણુવ્રતને વિષે (पमायप्पसंगेणं કે૦)
 પ્રમાદને પ્રસંગેં કરી, (અપ્પસઢે કે૦) અપ્રશસ્ત અશુચજાવ હુણે ઠતે

थाय,अथवा परस्त्री सेववानो व्रतीप्रत्ये जे (आयरिअं के०) अतिचार आच
ख्यो होय, सेव्यो होय, ते आगली गाथामां नाम लइने पडिक्कमीश ॥ १५ ॥

॥ चोथा अणुव्रतना पांच अतिचार कहै ठे.

अपरिगृहीत्या इतर, अणंग वीवाह तिबअणुरागे ॥

चउठ वयस्स इअारे, पडिक्कमे देसियं सबं ॥ १६ ॥

अर्थः—प्रथम (अपरिगृहीत्या के०) अपरिगृहीता एटले जेने बीजा कोइ
यें ग्रहण करेलीन होय, परणेली न होय, ते कुमारिका, अथवा जेनो धणी मृ
त्यु पास्यो होय, ते विधवा, तेनी साथें मैथुन सेववुं. तेमज श्राविका पण
कुंआरा अथवा रांमेला पुरुषनी बांठा करे, तो तेने पण अतिचार लागे. बी
जो (इतर के०) इत्तर ते कोइएक पुरुषें वेइयादिकने स्त्रीने स्थानकें राखेली
होय, तेनी साथें मैथुन सेववुं, तेमज स्त्री पोतानी शोक्यनो दिवस होय तेनुं
निवारण करी जर्तारने सेवे, तेने बीजो अतिचार लागे. त्रीजुं (अणंग के०)
कामक्रीडा, ते जेम केः—परस्त्रीनी साथें हास्य, कुतूहल करवां, तथा तेनुं कुच
मर्दन, मुखचुंबन, उष्टदशन आखिंगनादिक करवुं, कंदर्पनां चोराशी आसन
सेववां, पुरुषचिह्न टाली साथलें अंगुष्ठादिकें करी मैथुन सेववुं, ते त्रीजो
अतिचार. चोथो (वीवाह के०) विवाहकरण ते पोतानां ठोरु टालीने य
श खेवाने अर्थें परना विवाह, सगाइ, लग्न करवां, कराववां, कन्यादान
देवुं, देवराववुं, नात्रुं जोडवुं. पाचमुं (तिबअणुरागे के०) कामजोगने विषे
तीव्र अनुराग करवो, अत्यंत अजिलाषनुं करवुं, कामजोगने अर्थें दूध,
दहिं, घृतादिक, बंग, प्रांबुं, फलाद प्रमुख धातु तथा अनेक औषधीपाक मा
जूम रसादिक काम दीपाववानी वस्तु खावी, वापरवी. ए पांच, (चउठव
यस्सइयारे के०) चोथा व्रतना अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अति
चार लाग्यो होय, (सबंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबधी अतिचार
प्रत्ये (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं, निंडुं बुं ॥ १६ ॥

हवे पांचमुं अणुव्रत कहै ठे.

इतो अणुवए पं, चमंमि आयरिअ मप्पसडंमि ॥

परिमाणपरिहेए, इठ पमायप्पसंगेणं ॥ १७ ॥

अर्थः—(इतो के०) ए चोथा व्रत कह्या उपरांत स्थूलपरिग्रहपरि

माणनामें पांचमुं अणुव्रत कहियें ठैयें. (इष्ट के०) ए परिग्रहपरिमाण व्रतने विषे (पमायप्पसंगेणं के०) प्रमादने प्रसंगें करीने, (अप्पसहंमि के०) अप्रशस्त अशुचिजाव थये ठते, (परिमाणपरिहेए के०) परिग्रहना परिमाणप्रत्ये परिहेद करे ठते एटले उल्लंघन करवाथकी (पंचमं मिअणुव्वए के०) धनधान्यादिक नवविध परिग्रहना परिमाणरूप पांच मा अणुव्रतने विषे, जे अतिचार (आयरिअं के०) आचर्यो होय, एटले खगाख्यो होय, ते आगली गाथामां पडिक्कीश ॥ १७ ॥

धण धन्न खित्तवन्नू,रुप्प सुवन्ने अ कुविअ परिमाणे ॥

उपए चउप्पयंमि, पडिक्कमे देसियं सवं ॥ १८ ॥

अर्थः—प्रथम (धण के०) चार प्रकारनां धन ठे, तेमां एक गणवा रूप धन, ते पूगी, नालीएर प्रमुख जे गणीने वेचाय ते. बीजुं धरिम एटले तोलवारूप धन, ते गोख, खांरु, प्रमुख तोलीने वेचाय, ते जाणवुं. त्री जुं गजें तथा पाल्लीयें करी मारपीने वेचाय, ते मापवारूप धन ते कापड, जमीन, तेल, दूध, घृत, प्रमुख. चोथुं परीक्षा करीने जे खेवाय, वेचाय, ते रूपुं, नाणुं, धन, रत्नादिक, माणिक्य मोती प्रमुख जाणवां. ए चार प्रकारें धन अने (धन्न के०) धान्य ते गोधूम, चोखा, अडद प्रमुख जाणवा. ए बेहुना करेला परिमाणथकी उल्लंघवुं एटले नियम उपरांत थयुं जाणीने ज्यां सुधी आगवुं वेचाय नहीं, त्यां सुधी बीजाने घेर रखावे अथवा संचकार आपी मूके, कोठा अथवा मूडानुं परिमाण कीधुं होय तो ते न्हाना ने बदले महोटा बंधावे, ते प्रथम धनधान्यपरिमाणातिक्रम अतिचार जाणवो. बीजो(खित्त के०)क्षेत्र, ते हलें खेडी जूमि, ते क्षेत्र, ते त्रण प्रकारनुं ठे. एक अरहट्टने पाणीयें नीपजे, ते सेतुक्षेत्र, बीजुं वरसादने पाणीयें निपजे, ते केतु क्षेत्र, त्रीजुं जे बेहुना पाणीयेंथी नीपजे, ते उजयक्षेत्र जाणवुं. ए त्रण प्रकारनां क्षेत्र जाणवां. तथा (वन्नू के०) वास्तु ते घर, हाट, वखारप्रमुखनी जूमि, ते पण त्रण प्रकारें ठे. एक तो जे जमीन खोदीने नीचें जोंयरादिक करियें, ते खातजूमि, बीजी माखियादिक जे उंचां चडावीयें, ते उन्नित जूमि, त्रीजी ज्यां खणवुं, चणवुं, बेहु वानां करीयें, एटले जोंयरुं पण करियें अने उपर माल पण चणावियें. तथा ग्राम नगरादिक पण एमां आ

वे, ते खातोष्ठित जूमि जाणवी. ए बेहुना परिमाणथी उल्लंघवुं, ते आवी रीतें के:—एक क्षेत्र मोकलुं होय अने बीजुं खेवरावे, तेवारें नियमजंगना जयथी पूर्वला क्षेत्रनी वाड जांगीने बन्नेनुं एक क्षेत्र करी मूके; तथा घर, हाट, व खार, प्रमुख अधिका यतां देखीने वचमांनी जीत तथा मोज पाडीने एक करी मूके, ए क्षेत्र वास्तुपरिमाणातिक्रम बीजो अतिचार जाणवो, त्रीजुं (रूप के०) रूपुं, (सुवन्ने के०) सोनुं, ए बेहुना परिमाणथी उल्लंघवुं एटखे रूपुं, सोनुं, अधिक यतुं देखीने जार्यादिकना नाम उपर करी मूके, ते रूप सुवन्नपरिमाणातिक्रम नामा त्रीजो अतिचार जाणवो. (अ के०) वल्ली (कुविअपरिमाणे के०) कुपित ते थाल कचोलां प्रमुख एटखे सोनुं, रूपुं टाल्लीने बाकी समस्त धातुना त्रांबडा, थाली, कलशीया, वाटका, चरू, खाटला, पाटला प्रमुख समस्त घरवखरी जे होय ठे, ते सर्वने नियम उपरांत अधिक यतां देखीने जांगी नखावी महोटां करीने संख्यायें तेटलांज राखे, ते कुवियपरिमाणातिक्रम चोथो अतिचार जाणवो. पांचमो (दुपष्ट के०) छिपद ते गाडी, दास, दासी, रांधणी, वाणोतर प्रमुख अने (चतुष्पथं मि के०) चतुष्पद ते गाय, घोडा, जेंष प्रमुख जाणवां. ए बेहुना परिमाणथी उल्लंघवुं, एटखे नियम उपरांत यता जाणी गर्जग्रहण घणुं महोडुं करावे, तथा वेचे, ते पांचमो छिपदचतुःपदपरिमाणातिक्रम अतिचार जाणवो. ए पांचमा व्रतना पांच अतिचार ते आश्रयी जे महारे कोइ अतिचार लाग्यो होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचारप्रत्ये (प डिक्रमे के०) हुं पडिक्रमुं बुं, निंहुं बुं ॥ १० ॥

हवे त्रण गुणव्रतमां प्रथम दिक्परिमाणव्रत कहे ठे.

गमणस्स उ परिमाणे, दिसासु उहुं अहे अतिरिअं

चा। बुद्धि सइ अंतरा, पढमंमि गुणवए निंदे ॥ ११ ॥

अर्थ:—(दिसासु के०) ऊर्ध्वदिशि, अधोदिशि अने पूर्व, पश्चिम, दक्षिण, उत्तर, ए चार दिशि तथा चार विदिशि, ए आठने तीर्णी दिशि कहियें, तेने विषे (गमणस्स के०) जावाना (परिमाणे के०) परिमाण एटखे सो योजन अथवा तेथी न्यूनाधिक पर्यंत जावानुं परिमाण करेखुं होय, ए रूप प्रथम गुणव्रतने विषे (उ के०) तु शब्दयकी जे अतिचार लाग्यो होय, ते आ

गल निंदियें ठैयें. प्रथम (उहं के०) ऊर्ध्व ते उंची दिशिना परिमाणप्रत्ये उहंघवुं, वीजुं (अहेअ के०) अधो एटले नीची दिशिना परिमाण प्रत्ये उहंघवुं, वली वीजुं (तिरिअ के०) तीर्ष्णिदिशिना परिमाणप्रत्ये अतिक्रमवुं, उहंघवुं अथवा नियमजंगना जयने लीधे वाणोतर प्रमुखने मोकलवो, चो थुं (वुद्धि के०) क्षेत्रनी वृद्धि एटले सर्व दिशीयोना परिमाण ते सो, किं वा बसो योजन पर्यंत जावाना सरखा करेला ठे, पठी कोइ कार्य पडे, तेवारें एक दिशियें कार्यविशेषें पच्चास योजन वधारवा, बीजी दिशियें पच्चास योजन घटाडवा, ते चोथो क्षेत्रवृद्धिनामा अतिचार जाणवो. पांचमो (स इ अंतरद्धा के०) स्मृत्यंतद्धा ते मार्गमांहे स्मृतिनो त्रंश थाय एटले संदेह कारी एक विचार उपजे के, थुं आ दिशि महारे सो योजन मोकली राखेली ठे? के पच्चास योजन मोकली राखेली ठे? एवी शंका ठते पच्चास योजन उ परांत जावुं, ते पांचमो अतिचार. अने सो योजन उपरांत जावुं ते अना चार व्रतजंग जाणवो. ए पांचमो स्मृत्यंतद्धानामें अतिचार. (पढमंमिगुण वए के०) प्रथम गुणव्रतने विषे पूर्वोक्त पांच अतिचारमांहेलो जे अति चार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंहुं हुं ॥ १९ ॥

हवे वीजुं उपजोग परिजोग परिमाण गुणव्रत कहे ठे.

मज्झमि अ मंसंमि अ, पुप्फे अ फले अ गंध मद्धे अ ॥

उवजोगपरीजोगे, बीअंमि गुणवए निंदे ॥ २० ॥

अर्थः—जे वस्तु उप एटले एकवार सेवाय तथा मुखादिकमां शरीरमां प्रवेश कराय एवी वस्तु, जेम के खान, पान, फूल, विलेपन प्रमुख जे वस्तु तेनो जोग ते उपजोग. तथा परि एटले बाहिरथी वारं वार सेवियें, ते परिजोग वस्तु. ते वस्त्र, आचरण, जवन, स्त्री प्रमुख जाणवां. उपजोग परिजोग परिमाणनामा बीजुं गुणव्रत बे प्रकारें ठे. एक जोजनथकी, बीजुं कर्मथकी, तेना वीश अतिचारने प्रथम सामान्यपणे निंदियें ठैयें.

(मज्झमिअ के०) मदिरा, (मंसंमिअ के०) मांस, बे चकारथकी बीजां पण अजक्ष्य द्रव्य ग्रहण करवां. जेवां के मधु, माखण, अनंतकाय प्रमुख. (पुप्फे के०) केरडां, मउडादिकनां फूल, (अ के०) चशब्दथकी कुंथुआदिक त्रस जीवें करीने सहित एवा नागरवेल्लीनां पान प्रमुख जाणवां. तथा (फलेअ

के०) वल्ली जांबू, बीलां, पीलूडां, पीचु, बोर, पाकां करमदां. ए फल सर्व अ जह्य वस्तु ठे, श्रावकने खावा पीवा योग्य नथी. ए वस्तु खाधामां वपरा य ठे, ते कही, एटले अंतर्जोगवस्तु सूचवी. हवे बाहिरना जोगमां आवे ते वस्तु कहे ठे. (गंध के०) बरास, अतर, अबीर, कपूर, अगर, तगर, धूपादि क जाणवां. (मल्लेश के०) फूलादिकनी माला, ते केतकी चंपकादिकनां फूल नी जाणवी. तथा च शब्दथकी अन्य सर्व जोग्य वस्तु, जेवी के:—सचित्तद्रव्य विगयादिक वस्तु पण लेवी. ए सर्व वस्तु, करेखाप्रमाणथकी विपरीतपणें अनुचितपणे आसेवन करते थके एटले जोगवते थके (उपजोगपरीजोगे के०) उपजोगपरिजोगनामें (बीअंमि गुणवए के०) बीजा गुणव्रतने विषे जे अतिचार लाग्यो होय, ते सर्व प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं बुं ॥२०॥

हवे विशेषथी ए व्रतना जोग उपजोग आश्रयी पांच अने कर्म आश्रयी पंदर, मलीने वीश अतिचार ठे, ते पडिक्कमियें ठैयें. त्यां प्रायः श्रावक सचित्त वस्तुनो तो त्यागीज होय, माटें तेनी अपेक्षायें करी प्रथम जोजन आश्रयी अतिचारपंचक पडिक्कमियें ठैयें.

सच्चित्ते पडिबळे, अपोल डुणोलियं च आहारे ॥

तुडोसहि नस्कण्या, पडिक्कमे देसियं सबं ॥ २१ ॥

अर्थ:—(सच्चित्ते के०) सर्व समस्त सचित्तनो त्याग करीने अथवास चित्तनुं परिमाण कसुं होय, तेथी उपरांत प्रमादने वशें सचित्त वस्तुनो आहार करवो, ते प्रथम सचित्ताहारनामें अतिचार जाणवो. बीजो (पडि बळे के०) सचित्त प्रतिबळ ते सचित्तनी साथें बांधेली वस्तु एटले जोडें लागेलो गुंदर, ठळिया सहित रायण अने गोटली सहित आंबां, तेनुं मुखमां घालवुं, जेम वृक्षमांथी उखेडीने गुंदरने अचित्तनी बुझियें वापरे, अथवा आंबाने गोटली सहित अने रायणने ठळिया सहित मुखमां घाले, ते स चित्तप्रतिबळनामें बीजो अतिचार जाणवो, तथा त्रीजो (अपोल के०) अपकाहार एटले जेने अग्निनो संस्कार कीधो न होय, एवी सचित्त मिश्रित काची वस्तु, जेवी के:—तुरतनो पीशेलो लोट, अणचाळ्यो लोट इत्यादिक अपोल जाणवी. ए विषे सिद्धांतमां कसुं ठे के, अणचाळ्यो लोट, श्रावण अने जादरवा महीनामां पांच दिवस मिश्र रहे, पठी अचित्त थाय.

आश्विनमासे चार दिवस मिश्र रहे. कार्तिक, मार्गशीर्ष अने पौष, ए त्रण मासे त्रण दिवस मिश्र रहे, तथा माहा अने फादगुने पांच प्रहर मिश्र रहे. चैत्रे, वैशाखे चार प्रहर मिश्र रहे. ज्येष्ठ तथा आषाढे त्रण प्रहर मिश्र रहे, इत्यादिक मिश्र रहे, पढी अचित्त थाय. ते काचो छोट, तेने पीशेलो जाणीने अचित्त बुझिये लीये. इत्यादिक सचित्त शंकित वस्तुनुं जहण करवुं, ते अपकौषधिजहणनामें बीजो अतिचार जाणवो. चोथो (दुप्पोखि यंच के०) दुपकाहार ते कांश्क काचा अने कांश्क पाका एवा जला, उं बी, पोंक, पापडी प्रमुख वस्तु, तेनो (आहारे के०) आहार करवो जहण करवुं, ते दुःपकौषधिजहणनामें चोथो अतिचार जाणवो. पांचमो (तुष्ठोसहिजस्कण्या के०) तुष्ठौषधिजहण ते मग प्रमुखनी कोमल फली तथा बोर प्रमुख तुष्ठ असार वस्तु जे घणी खाधाथी पण तृप्ति न थाय, ए बी जे श्रौषधि कुलीफलीरूप तेने अचित्त करी वापरे, तो तेने तुष्ठौषधिजहणनामें पांचमो अतिचार लागे, जेने सचित्त वस्तु खावानो नियम होय, तेने ए पांच अतिचार संजवे. ए बीजा गुणव्रतना जोजन विषयिक पांच अतिचार, ते आश्रयी जे महारे अतिचार लाग्यो होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवस संबंधी अतिचार प्रत्ये (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं बुं, निंहुं बुं.

हवे जे गृहस्थ आजीविकाना हेतुयें कुव्यापार करे, तेने पण जोगोप जोगज कहियें. ते इंगालादिक पांच कर्म, दंतादिक पांच वाणिज्य, अने यंत्रादिक पांच सामान्य, एवं पंदर कर्मादान ठे. ते अत्यंत घणा कर्मों उपाज्जन करवानां कारण ठे, तेमाटे एने श्रावकें जाणवां, पण आचरवां नही. ते पन्नर कर्मादान आश्रयीने पंदर अतिचार वे गाथायें करी कहे ठे.

इंगाली वण साडी, जाडी फोडी सुवज्जए कम्मं ॥

वाणिज्जं चेवय दं, त लस्क रस केस विस विसयं ॥२१॥

अर्थः—प्रथम काष्ठ बाली अंगारा करी वेचवा तथा सोनार, कुंजार, खोहार, जाडजुंजा, कंसारादिकनां अग्निसंबंधि जे कर्म, ते (इंगाली के०) अंगारकर्म.

बीजुं वनस्पतिनुं निपजाववुं, ठेदवुं, जेदवुं, ठेद्यां अणठेद्यां आखां वन वेचवां. पान, फल, फूल, लीळां तृण, काष्ठ अने कंद वेचवां. वाडी, वनखंरु क रवा, आजीविकाहेतुयें कण दलावे, पीसावे, ते बीजुं (वण के०) वनकर्म.

त्रीजुं गार्गां प्रमुख बनावी बनावीने वेचे, तथा गार्गांना अवयव धोंसरी धोंसरा समोल प्रमुख, घडावीने वेचे, वेचावे, ते (साडी के०) शकटकर्म.

चोथुं गार्गां, बलद, उंट, जेष, खर, वेसर, घोडा, घर, हाट प्रमुख राखीने जाडे आपवानुं आजीविकानिमित्तें करे, ते (जाडी के०) जाटिक कर्म.

पांचमुं जव, चणा, गोधूम, मग, अडद, प्रमुख धान्यनो साथवो करवो, तथा तेनी दाल करवी, तथा शाखि प्रमुखना चोखा करवा, तथा पृथिवी काय प्रमुखनो फोड, तोड करवो एटले कूवा, वापी, तलाव प्रमुख खणवा, खणाववा, उरु लोकोनुं, तथा शिलाटनुं काम करवुं, हल दंतालीयें करीचू मि खेडवी, खाण खणाववी, टांकुं खणाववुं, कृषी करवी, इत्यादिक जेटलो पृथिवीनो आरंज, ते सर्व (फोडी के०) स्फोटिक कर्म जाणवुं. (कम्मं के०) ए पांच सामान्य कर्म, ते प्रत्ये आवक (सुवज्जाण के०) अत्यंतपणें वज्जें.

हवे पांच कुवाणिज्य कहे ठे. (च के०) वली (एव के०) निश्चें अथवा चेवय ए शब्द पादपूर्णार्थ ठे. त्यां प्रथम दांत, नख, चर्म, शिंगडा दिकना व्यापार एटले हाथीदांत, चमरीगायना वालनां चामर, मत्स्यादिकना नख, शंख, कोमा, चीड, पोइसा, कस्तूरी, मुक्ताफल, तथा वाघ, चितरा अने मृगादिकनां चर्म, हिंग, हांसरू प्रमुख रोम, इत्यादिक अस जीवोना अंगोनुं वाणिज्य जेमां आवे ठे, तेने जो आगरें जइ व्होरे, तो तेमां घणो दोष लागे, ए सर्वने (दंत के०) दंतकुवाणिज्य कहियें.

बीजुं लाख, धावडीनां फूल, कसुंबो, हरताल, मणशिल, गल्ली, महुडां, टंकणकारादिकनो व्यापार, जेथकी बाहिरना जीवोनुं मृत्यु थाय, ते सर्व (लख के०) लाखकुवाणिज्य जाणवुं.

त्रीजुं विगय महाविगय एटले घृत, तेल, गोख, मध, दूध, दहीं प्रमुखनो व्यापार, ते सर्व (रस के०) रसकुवाणिज्य जाणवुं.

चोथुं छिपद ते मोर, सूडा, तथा मनुष्य प्रमुखना व्यापार अने चतुष्पद ते गाय, जेंष, बलद, घोडा, ढाली प्रमुखनो व्यापार ते सर्व, (केस के०) केशकुवाणिज्य जाणवुं.

पांचमुं अफीण, सोमल, शिंगीयो वत्सनाग, साबू, हरताल, जांग, पोस्त, इत्यादिक तथा बूरी, कटारी, धनुष्य, बाण, खड्ग, कूहाडादिक शस्त्र, अने सन्नाह पाखर प्रमुख जेना बलें करी संग्राममध्ये घणा जीवोना संहार

થાય, તથા હણ, કોદાણ, ઇત્યાદિક સર્વ કુવસ્તુનો જે વ્યાપાર, તે (વિસ વિસયં કે०) વિસ કેતાં વિષ તથા શસ્ત્રાદિકનો વિસય એટલે વિસય છે જેને વિષે તે વિસવિસય કહિયે. એ વિસવિસય, (વાણિજાં કે०) વાણિજ્ય જાણવું. એ પાંચ કુવાણિજ્યને શ્રાવકે વર્જવાં ॥ ૧૨ ॥

एवं खु जंतपिह्वण, कम्मं निह्वंणं च दवदाणं ॥

सर दह तलाय सोसं, असई पोसं च वज्जिजा ॥ १३ ॥

અર્થ:—હવે પાંચ સામાન્ય કર્મ કહે છે. (એવં કે०) એમ (खु કે०) નિશ્ચે શિલા, લોઢી, ઊલ્લ, મૂશલ, ઘંટી, ચરખો, રેંટીયા પ્રમુખ અનેક જાતિનાં યંત્ર કરીને વેચે, તે સર્વ યંત્રકર્મ. તથા પિહ્વણ તે શેલડી, તિલ, સરશવ, ઇરંદાદિકને પીલવાનાં યંત્ર, જેમ કે કોહલું, ઘાળી પ્રમુખ, તે સર્વથી લાગે જે કર્મ, તેને પ્રથમ (જંતપિહ્વણ કે०) યંત્રપીલન કર્મ કહિયે,

બીજું બાલકનાં કાન, નાક, વીંધવા, સ્ત્રીફૂલ વિધ્વંસ કરવો, નપુંસક કરવો, ઝંટાદિકને આંકવો, ઘોડા બલદનાં નાક વીંધાવવાં, આંક પડાવવા, સમરાવવા, કર્ણ, કંબલ, પૂઠડાં ઢેદાવવાં. તેમજ ઇજારે ગામ લઈને આકરા કર કરવા, કોટવાલપણું કરવું, ઇત્યાદિક જેટલાં નિર્દયપણાનાં કામ છે, તે સર્વ, (નિહ્વંણ કે०) નિર્લઠન કર્મ જાણવું. (ચ કે०) વહ્લી

ત્રીજું ધર્મની બુદ્ધિયે અથવા મોકલી ચૂમિને વિષે સુખથી સંગ્રામ થાય અથવા સ્વજાવે અથવા તૃણાદિક વાવ્યા પઠી નવા અંકૂરા ઊગે, તો ગાયો ચરે. ઇત્યાદિક હેતુથી વન અને જાડી પ્રમુખને જે (દવ કે०) અગ્નિનું (દાણં કે०) દાન એટલે આપવું, અર્થાત્ દવ લગાડવો, તથા કોઈને અગ્નિનું દેવું, તેને દવદાનકર્મ કહિયે.

ચોથું સરોવર ધણ્યા વિના જે જગામાં જલ રહે, તેવા ઠામને (સર કે०) સર કહિયે તથા (દહ કે०) ડહ અને (તલાય કે०) તલાવ, એ સરોવર, ડહ, તલાવ, તથા કૂવા, વાપી, ઇત્યાદિક પાણીના સ્થાનકોનું (સોસં કે०) શોષણ કરવું, એ જલાશયના પાણી ઊલેઠાવવાથી અનેક જલચર પંચેન્દ્રિય જીવની હિંસા થાય, તથા નીલ ફૂલ વગેરે ઘણા જીવોનો વિનાશ થાય, તેને સરદહતલાયસોસણકર્મ કહિયે.

पांचमुं (च के०) वल्ली (असईपोसं के०) असतीपोषणकर्म, ते अस ती कहियें कुतरां, बिह्लाडां, मोर, कूकडां सूवा, मेनां, सींचाणा, सूडा, सालही प्रमुख हिंसक जीवोनुं पोषण करवुं, ते असतीपोषणकर्म कहियें. अथवा असती एटले कुसती, कुशीखिणी व्यजिचारिणी स्त्रीनुं पोषण करवुं, ते पण असतीपोषणकर्म कहियें, अथवा दुष्ट पुत्रादिक, दुष्ट दास, दासीनुं जरण पोषण करवुं तथा कसाइ, माछी, वाघरी, तेढीनी साथें व्यापार करवो, इत्यादिक जे अधर्मी जीवोनुं पोषण करवुं, ते सर्व, असतीपोषणकर्म कहियें. (कम्मं के०) ए पांच सामान्यकर्म कहां, अहिं एवं खु शब्द ते गाथाना अंत सुधीना दरेक पदमां लेवुं. जेम केः—एवं एटले ए प्रकारनां खर कर्मो जे गुत्तिपालनादिक ठे, तेने खु एटले निश्चयें करी श्रावकें (वज्जिज्जा के०) वज्जवां, ए पंदरे अतिचारमांहेलो जे म हारे अतिचार लाग्यो होय, ते सर्वप्रत्ये हुं निंहुं हुं ॥ २३ ॥

हवे अनर्थदंरुविरमणनामा त्रीजुं गुणव्रत कहे ठे. जेथकी निरर्थक आत्मा दंराय, पाप लागे, तेने अनर्थदंरु कहियें. ते चार प्रकारें ठे. ते मां प्रथम तो जे आर्त्तध्यान, रौद्रध्यान ध्याववुं, ते अपध्यानाचरित अनर्थ दंरु कहियें, एटले बेठां बेठां मनमां चिंतवना करवी, जे वैरीने बांधुं, मा री नाखुं अने राजा थाउं, तो वैरीनां गाम बाली नाखुं ? विद्याधर थाउं, तो स्वेच्छायें ज्यां जावे त्यां जाउं ? मनमानती स्त्रीनी साथें विलास करुं ? इत्यादिक जे मातुं ध्यान करवुं, ते अपध्यानाचरित अनर्थदंरु कहियें.

बीजो प्रमादाचरितअनर्थदंरु. ते पाप विकथा करवी, दूध, दहीं, ठा श, घृत, तेल, इत्यादिक वस्तुने ढांकवानुं आलस करवुं, ते बीजो जेद.

त्रीजो हिंसप्रदानअनर्थदंरु, ते घंटी, उखल, मुशल, चाकू, बुरी प्रमुख पाप अधिकरण कोइने आपवां, ते हिंसप्रदानअनर्थदंरुनो त्रीजो जेद.

चोथो पापकर्मोपदेश अनर्थदंरु, ते न्हाउं, अग्नि जलावो, वस्त्र धोवो, खेती करो, करावो, वाढडाने समरावो, अमुकने कूटो, मारो, बांधो, इत्यादिक उपदेश देवा, ते चोथो जेद. ए चार प्रकारना अनर्थदंरुथकी निवृत्तवुं, तेने अनर्थदंरुविरमणनामैं त्रीजुं गुणव्रत कहियें. तिहां पोता ने तथा झाती, गोत्री प्रमुखने अर्थें पाप करवुं, ते व्यवहारदृष्टियें अर्थ

दंरु ठे, माटें अहींयां तेनो त्याग नथी ॥ २३ ॥ हवे ते त्रीजा गुणव्रत
आश्रयी जे अतिचार लाग्या, ते त्रण गाथायें करी पडिक्कमियें ठैयें.

सढगि मुसल जंतग, तण कछे मंत मूल जेसजे ॥

दिन्ने दवाविए वा, पडिक्कमे देसियं सवें ॥ २४ ॥

अर्थ:—(सढ के०) शस्त्र, (अगि के०) अग्नि, (मुसल के०) मुश
ल, (जंतग के०) यंत्रक ते घंटी प्रमुख, (तण के०) सावरणी प्रमुख,
(कछे के०) काष्ठ लाकडी अरहटनी छाती प्रमुख, (मंत के०) मंत्र ते
साप खीलवा प्रमुखना जाणवा, (मूल के०) नागदमणी प्रमुख जडी
बूटी, तथा गर्जशातन पातन प्रमुख जाणवा. (जेसजे के०) जेषज्य ते
बे आदि वस्तुना मेलापथी जे वस्तु उपजे एटले गोली, चूर्ण, तंत्रविद्या
इत्यादिक उपद्रवकारी वस्तु जाणवी. इत्यादिक वस्तु दाक्षिणता टाली वी
जाने (दिन्ने के०) देवाथकी, एटले आपवाथकी, (दवाविए के०) परपासैं
अपाववाथकी (वा के०) अथवा बीजा आपनारने अनुमोदवाथकी, जे
अतिचार लाग्या होय, (सवेंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधि अतिचार
प्रत्यें, (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निंहुं हुं ॥ २४ ॥

न्हाणू वट्टण वन्नग, विलेवणे सह्रुवरसगंधे ॥

वढासण आचरणे, पडिक्कमे देसियं सवें ॥ २५ ॥

अर्थ:—(न्हाणू के०) स्नान ते अज्यंग करी तेल चोपडीने नाहियें
त्यां अजयणायें जीवाकुल जूमिकायें स्नान करे, अथवा अणगल पाणीयें स्ना
न करे, (उवट्टण के०) उवटणुं ते उद्धर्तन जे पीठी प्रमुखें करी शरीरनुं
उवटण करे, मेल उतारे, (वन्नग के०) वर्णक वस्तु, ते अबीर, गुलाल, अ
लतादिक, (विलेवणे के०) केसर, चंदन, कुंकुमादिक वगेरेनुं विलेपन जा
णवुं. (सह्र के०) वंश वीणादिकना शब्द कौतुकें सांजलवा, तथा प्रहर
रात्रि उपरांत उंचे शब्दें बोलवुं, (रुव के०) स्त्री प्रमुखना रूप जोवां,
वेश्यादिकनां नाटक जोवां, (रस के०) मधुर, आम्लादिक रस, (गंधे के०)
वास, एटले सुगंध, ते कर्पूर, कस्तूरी प्रमुखना जाणवा (वढ के०) वस्त्र,
(आसण के०) बेसवानां आसन, तेने संबंधें शय्या पण जाणवी. तथा

आसन एटले कामशास्त्र, कोक, वात्स्यायनादिक शीख्या होय अनेकविध विषयज्ञोग संबंधी चोराशी आसन जाणवां, (आचरणे के०) आचरण ते नृषण, मुकुट, कुंमल, कंकण, मुद्रिकादिक तथा द्यूतक्रीडा, मद्यपान, जल क्रीडा, हींचवुं, इत्यादिक दुष्ट वानां करवां, जोवां, एम अनेक उपज्ञोग परि जोग वस्तुज आश्रयी अयत्नाश्री अणउपयोगश्री जे कोइ महारे अतिचार लाग्यो होय, (सवंदेसियं के०) ते सर्व दिवससंबंधी अतिचारप्रत्ये (पडिक्क मे के०)हुं पडिक्कमुं, निंहुं तुं.आ ठेकाणें शब्दादिक पांच विषय ग्रहण कख्या ठे. माटें तज्जातीय मद्यादि पांच प्रकारना प्रमादनुं पण ग्रहण करवुं ॥ १५ ॥

हवे ए व्रतना पांच अतिचार, प्रतिक्रमणने माटें कहे ठे.

कंदप्पे कुकुइए, मोहरि अहिगरण जोग अइरित्ते ॥

दंमंमि अणछाए, तइअंमि गुणवए निंदे ॥ १६ ॥

अर्थः—(कंदप्पे के०) कंदर्प, ते कामज्ञोगनी कथानुं करवुं, तथा एवुं हास्य कारी वचन बोलवुं, जे थकी कामविकार जागे, ते प्रथम अतिचार जाणवो, तथा (कुकुइए के०) कौकुच्ये, ते नृकुटी, नेत्र, नाक, मुख, हाथ पादादिकनी एवी चेष्टा करे, के जेथकी लोकोने अत्यंत हास्य उत्पन्न थाय, एटले ज्ञांमनी पेरें शरीरादिकनी कुचेष्टायें करीने लोकोने अत्यंत हास्य उपजाववुं, कोइना चा ला पाडवा, ते बीजो अतिचार, तथा (मोहरि के०) मुखरीपणुं, ते विचारर हित वाचालपणे घणुं बडबड करवुं मकार चकारादिक अघटित वचन बोल वां, ते त्रीजो अतिचार जाणवो, तथा (अहिगरण के०) शस्त्र, अग्नि, मुशल, नीसा, लोहुं, घंटी प्रमुख अधिकरण, सज्ज करी राखवां, कोइ मागवा आवे तेने आपवां, तेमज अग्नि प्रमुख अधिकरणनी प्रथम प्रवृत्ति चलाव वी, ते चोथो अतिचार जाणवो. तथा (जोगअइरित्ते के०) उपज्ञोग परिज्ञो गनी वस्तु ते अतिरिक्त एटले पोताना खप करतां पण अधिक राखवी एटले जोगवस्तु जे तेल, कंकोडी, खयल, पाणी प्रमुख ठे, ते अधिक राखे, जे देखीने बीजाने न्हावा प्रमुखनी वांढा उपजे, तेथी जोगादिक वस्तुनो दोष लागेअ ने उपज्ञोग वस्तु, ते जो एक घरनो खप होय तो पण बे चार घर प्रमुख खप विना सामटां करावे, तेथी उपज्ञोग वस्तुनो अधिक दोष लागे. ते पां चमो अतिचार. (दंमंमिअणछाए के०) ए अनर्थदंरुविरमण नामें (तइयं

मिगुणवण के०) त्रीजा गुणव्रतने विपे पूर्वोक्त जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ २६ ॥ इति गुणव्रतप्रतिक्रमणं ॥
हवे चार शिद्दाव्रत कहे ठे. त्यां प्रथम सामायिक नामक शिद्दाव्रत कहे ठे.

तिविहे दुप्पणिहाणे, अणवछाणे तहा सइविहूणे ॥

सामाइअ वितह कए, पढमे सिस्कावए निंदे ॥२७॥

अर्थ:—(तिविहे के०) त्रिविधें एटले त्रण प्रकारें (दुप्पणिहाणे के०) दुःप्रणिधान ते दुष्टव्यापार एटले सावद्य व्यापार ठे, तेना त्रण अतिचार जाणवा. तेमध्ये प्रथम घर, हाट प्रमुख संबंधी जे सावद्य व्यापारनुं मनमां चिंतवन करवुं, ते प्रथम मनोदुःप्रणिधान अतिचार जाणवो. तथा कर्कश एटले कठोर, सावद्यजापायें करी बोलवुं, ते बीजो वचनदुःप्रणिधान नामें अतिचार जाणवो. तथा अण उपयोगथी पापव्यापारमां कायाने प्रवर्त्ताववी, देखवा, पूंजवा विना बेसवुं, सूवुं, चींतनुं उठिंगण करवुं, इत्यादिक विपरीतपणे जे कायाने प्रवर्त्ताववी, ते कायदुःप्रणिधाननामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (अणवछाणे के०) अनवस्थान, ते सामायिकनुं जघन्य वे घडी कालमान ठे तेटलो काल पूर्ण कस्या विना सामायिक पारवो, तथा आदररहितपणे सामायिक पारवो, तथा आदररहितपणे सामायिक करवो, ते चोथो अनवस्थानअतिचार जाणवो. (तहा के०) तथा (सइविहूणे के०) स्मृतिविहीन एटले नीद्रादि प्रमादथकी सामायिक में कीधो के नथी कीधो? एवुं उपयोगनुं शून्यपणुं ते पांचमो अतिचार. ए रीतें (सामाइअ के०) सामायिकप्रत्ये (वितहकए के०) वितथ एटले जूठो, कृते नाम कीधे थके (पढमेसिस्कावए के०) प्रथम सामायिकनामा शिद्दाव्रतने विपे पूर्वोक्त पांच अतिचार मांहेलो जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्ये (निंदे के०) हुं निंडुं हुं ॥ २७ ॥

आशंका:—सामायिक लेइने पठी सर्वथा मननो संवर तो करी शकीयें नहीं, अने मनना कुव्यापारें एक तो कुव्यापारनुं पाप लागे, अने बीजुं सामायिकनो जंग थाय ठे, तेथी तेनुं फरी प्रायश्चित्त करवुं जोइयें, तेमाटें अविधिदोषने लीधे सामायिक करवाने बढले नहींज करवो तेज जहुं ठे?

समाधान:—सामायिक तो अवश्य करवो, केम के सामायिक जे लेवाय

हे, ते डुविहं तिविहेणं ए जांगे लेवाय हे, ए जांगामां मन, वचन अने काया ए त्रणें करी सावद्य व्यापार करुं नहीं, तथा करावुं नहीं, ए ठ नियम म आवे हे, तो ते ठ मध्यें कोश्वारें कदापि एक नियम जंग थाय तो पण पांच तो अखंफित रहे हे. अने मनना कुव्यापारनुं पाप अदप होय हे, ते पापथी तो 'मिह्मा मि डुक्कडं' देवाथी बूटीयें ठैयें. माटें एवां अदप कारण थी जो सामायिक करवानो चालज बंध करीयें, तो आ कालमां चारित्रीयो कोइ पण नथी. एवुंज थइ जाय, तेमाटें सामायिक अवश्य लेवो अने ते सामायिक लेइने पठी जेम बने तेम शुद्ध पालवानो खप करवो, कारण के हमणां ना कालनी दीक्षा अने सामायिक प्रमुख जे हे, ते सर्व अज्यास मात्रें हे. माटें अज्यास करतां थकां कोइ वखतें शुद्ध चारित्रनो लाज पण थरो.

तेथी सामायिकनो अत्यंतजाव एटले निर्मूलपणुं करवुं योग्य नथी, केम के सर्वविरति सामायिकने विषे पण तेमज थाय हे, तेमां पण गुप्त्यादि जंगमां मिथ्या डुष्कृत प्रायश्चित्त कहेलुं हे, तेथी सामायिक न करवो ते योग्य नथी. वली पण सातिचार जे अनुष्ठान हे, ते पण अज्यास करतां कालें करीने निरतिचार अनुष्ठान थाय हे, एम पूर्वाचार्यों कहे हे. वली कहेलुं हे के, अज्यास जे हे, ते मनुष्यादिकना महोटा जन्ममां पठवाडे चालनारो थाय हे, माटें शुद्ध हे. तथा बाह्य लोको पण कहे हे, के अज्यास जे हे, ते कर्मना कुशलपणाने करे हे. माटें निरंतर सामायिक करवो तेज योग्य हे. जेम ग्रहण करवाना पात्रमां एक वखत पडेलो उदकबिंदु महत्ताने पामतो नथी, तेम मनना सदोषपणायें करी सामायिक करवो, ए पण अत्यंत दोषनी महत्ताने पामतो नथी कारण के तेनी मिह्मा मि डुक्कडंथी शुद्धि हे, माटे अविधि करवाने बदले सामायिक नज करवो, एवुं बो लवुं ते असूयावचनज हे. कहेलुं हे, के "अविहिकया वरमकयं, उस्सूअ वयणं जणंति समणुन्नं ॥ पायडित्तं जम्हा, अकए लहुअं कए गुरुअं ॥ १ ॥ माटें धर्मानुष्ठान निरंतर करवुं अने करनारें सर्व शक्तियें करी विधिमां यत्न राखवो. एज श्रद्धाबुनुं लक्षण हे. वली कृषी, वाणिज्य, सेवादिक, जोजन, शयन, आसन, गमन, तथा वचनादिक ते सर्व पण ड्रव्य, क्षेत्र, कालादिक विधियें करीने पूर्ण फलवालां थाय हे. अन्यथा थतां नथी, माटें समस्त पुण्यक्रियाना प्रांतमां अविधिआशातना निमित्त मिथ्याडुष्कृत देवुं. किंबहुना.

हवे बीजा देशावकाशिक शिक्षाव्रतना अतिचार कहे ठे.

आणवणे पेसवणे, सदे रूवे अ पुगलकेवे ॥

देसावगासिअंमि, बीए सिस्कावए निंदे ॥ १८ ॥

अर्थः—प्रथम जे जूमिनां परिमाण कीधां ठे, ते जूमिनी उपरांत बाहिर नी जूमिथी कोइ जनार माणसनी हस्तक वस्तु पदार्थने (आणवणे के०) आनयन, एटले अणावुं, मगावुं ते, आनयननामा प्रथम अतिचार जाणवो. तथा परिमाण उपरांतनी जूमिने विषे दास प्रमुखने मोकलवो, क्रय विक्रयनो आदेश देवो, ते बीजो (पेसवणे के०) प्रेषवणनामा अतिचार जाणवो, तथा कोइ कार्य उपने थके नीमेल्ली जूमिकार्थी बाहिर रह्यो जे मनुष्य, तेने खोंखारादिक शब्दें करी पोतापणुं जणावुं, ते त्रीजो (सदे के०) शब्दानुपाति नामा अतिचार जाणवो. तथा उंचो थइ पोतानुं रूप दे खाडीने बोळ्या विना पण जेने बोलावुं होय, तेनी दृष्टियें पडे, तेना दर्शनथकी तेना समीपमां जाय, ते चोथो (रूवेअ के०) रूपानुपातिनामा अतिचार जाणवो. तथा नीमेल्ली जूमिकार्थी बाहिर रहेला पुरुषने कांक रादिक नाखी पोतापणुं जणावुं, ते पांचमो (पुगलकेवे के०) पुजलो त्हेप नामा अतिचार जाणवो. ए पांच अतिचारमांहेथी (देसावगासि अंमि के०) देशावकाशिकनामं (बीएसिस्कावए के०) बीजा शिक्षाव्रत ने विषे जे अतिचार लाग्यो होय, ते प्रत्यें (निंदे के०) हुं निंडुं बुं. अहीयां ए व्रतने विषे देशथकी अवकाश ठे, एटले जे व्रतने विषे उप जोग परिजोग वस्तुनी बूट ठे, तेने देशावकाशिक कहियें, तथा घ णार्थी थोडुं करवुं, तेने पण देशावकाशिक कहियें ॥ १८ ॥

हवे त्रीजा पौषधोपवास शिक्षाव्रतना पांच अतिचार कहे ठे.

संथारुच्चारविही, पमाय तह चेव जोअणानोए ॥

पोसह विहि विवरीए, तइए सिस्कावए निंदे ॥ १९ ॥

अर्थः—(संथार के०) शय्यासंथार, (उच्चार के०) वडीनीति अने लघुनीतिनां ठंमिल, एनो (विही के०) विधि जे प्रकार, तेने विषे (पमाय के०) जे प्रमाद करवो, ते अतिचारचउक्क जाणवुं, ते अतिचारचउक्क

ને વિવરીને કહે છે. ત્યાં શય્યા સંથારાને ન પડિલેહે અથવા પ્રતિલેખન કરે, તો કાંઈક કરે, કાંઈક ન કરે, તે પ્રથમ અપ્પડિલેહિઅ ડુપ્પડિલેહિ અ સઘાસંથારે નામા અતિચાર જાણવો, તથા શય્યા સંથારાને ન પ્રમાર્જવું, અને પ્રમાર્જવું તો કાંઈક પ્રમાર્જવું, કાંઈક ન પ્રમાર્જવું, તે બીજો અપ્પ મઘિઅડુપ્પમઘિયસઘાસંથારે નામા અતિચાર જાણવો, તથા વડીનીતિ અને લઘુનીતિ, પરઠવવાની જે જૂમિ, તે જૂમિને ન પડિલેહવી, અથવા પડિલેહવી, તો કાંઈક પડિલેહવી અને કાંઈક ન પડિલેહવી, તે ત્રીજો અપ્પડિલેહિઅ ડુપ્પડિલેહિઅ ઉચ્ચારપાસવણજૂમિ નામા અતિચાર જાણવો. તેમજ તે જૂમિને ન પ્રમાર્જવી, અથવા પ્રમાર્જવી તો કાંઈક પ્રમાર્જવી કાંઈક ન પ્રમાર્જવી, તે ચોથો અપ્પમઘિઅ ડુપ્પમઘિઅ ઉચ્ચારપાસવણજૂમિનામા અતિચાર જાણવો. એ ચારે અતિચાર તે શય્યા સંથારો તથા લઘુનીતિ, વડીનીતિનાં ઠંઠિલને દૃષ્ટિયેં કરી જૂવે નહીં, તેમજ ચ રવલા તથા દંઠાસણાદિકેં કરી પૂંજે, પ્રમાર્જે નહીં અથવા શૂન્યચિત્તેં જૂ એ, અને પૂંજે તે સંબંધી એ અતિચારચતુષ્ક કહ્યું. (તહચેવ કે૦) તથૈવ એ ટલે તેમજ વલી નિશ્ચેં (જોઅણાજોએ કે૦) જોજનનો આજોય એટલે આ જોગ કરવો ચિંતવન કરવું, અર્થાત્ પોસહ લીધા પઠી જોજનાદિકની ચિંતા કરે, એટલે ક્યારેં પોસહ પૂર્ણ થશે અને ક્યારેં પારણું કરશું ? અથવા પારણે અમુક જોજન કરશું ? એવી ચિંતવણા કરવી, તે પાંચમો જોઅણાજોએ નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ અતિચારોયેં કરીને (પોસહવિહિવિવરીએ કે૦) પોસહવ્રતનો વિધિ જે પ્રકાર તે વિપરીત કરે થકે, (તદ્દેસિસ્કાવણે કે૦) પૌષધોપવાસનામા ત્રીજા શિક્ષાવ્રતને વિષે પૂર્વોક્ત પાંચ અતિચાર માંહેલો જે અતિચાર લાગ્યો હોય, તેને (નિંદે કે૦) હું નિંડું હું ॥૧૬॥

હવે ચોથા અતિથિસંવિજ્ઞાગ શિક્ષાવ્રતના પાંચ અતિચાર કહે છે.

સચ્ચિત્તે નિસ્કિવણે, પિહિણે વવણેસ મહરે ચેવ ॥

કાલાઈક્રમ દાણે, ચઝહે સિસ્કાવણે નિંદે ॥ ૩૦ ॥

અર્થ:—(સચ્ચિત્તે કે૦) સાધુને દેવા યોગ્ય જે ઋક્તાદિક તેને પૃથિવ્યાદિક જે સચિત્ત, તે સચિત્તની ઉપર પૂર્વોક્ત પ્રાશુક નિર્દોષ વસ્તુનું (નિસ્કિવણે કે૦) નિર્દોષવું મૂકવું તે સચિત્તનિર્દોષણ નામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. તથા

प्राशुक निर्दोष देवा योग्य वस्तुने सचित्त ते कंद, पत्र, पुष्पादि पदार्थें करी (पिहिणे के०) ढांकवी, ते सचित्तपिहिण नामा बीजो अतिचार जाणवो, तथा (ववएस के०) व्यपदेश करवो एटखे पोतानी वस्तुने अण देवानी बुद्धियें पारकी करीने कहेवी, तथा देवानी बुद्धियें पारकी वस्तुने पोतानी करीने कहेवी, एवी रीतें व्यपदेश करवो ते व्यपदेशनामा त्रीजो अतिचार जाणवो. तथा (मत्सरे के०) मत्सर एटखे कोप जावें दान आपवुं तथा पारकुं सारुं दान न जोइ शकवुं परनी ईर्ष्या करतां मान धरतां मुनिने दान आपवुं, ते मत्सरनामा चोथो अतिचार जाणवो. तथा (चेव के०) निश्चें (कालाश्क मदाणे के०) मुनिराजनी गोचरीनो काल अतिक्रमि उल्लंघीने मुनिराजने तेडे, अने मनमां जाणे जे साधु हमणां वहोरशे पण नहीं अने महारो नियम जंग पण थारो नहीं? ते पांचमो कालातिक्रमदान नामें अतिचार जाणवो. ए अतिथिसंविजागनामें (चउहेसिस्कावए के०) चोथा शिक्वावतने विपे अल्प देवानी बुद्धियें तथा अणदेवानी बुद्धियें करीने ए मांहेला जे अतिचार लाग्या होय, तेप्रत्यें (निंदे के०) हुं निंदुं तुं ॥३०॥

हवे रागादिकें करी दान दीधुं तेना प्रतिक्रमणने माटें कहे ठे.

सुहिएसु अ डुहिएसु अ, जा मे अस्संजएसु अणुकंपा ॥

रागेण व दोसेण व, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ३१ ॥

अर्थः—(सुहिएसु के०) सुष्टु नाम रूडी रीतें हित ठे ज्ञानादित्रय एटखे सम्यक् ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनुं जेमने ते सुहित कहियें, ते सुहित एवा, (अ के०) वली (डुहिएसु के०) दुःखित ते रोगें करीने पीडित तपें करीने दुर्बल, तुष्ट, जीर्ण, उपाधियें करीने दुःखिया एवा, (अस्संजएसु के०) अहीं (अ के०) नथी (स्वं के०) पोताने ठंदें (यत के०) यत्न एटखे उद्यम करवो विचरवुं जेने एटखे पोतानी स्वेच्छायें विचरनारा नहीं, परंतु गुरुनी आज्ञाने विषे विचरनारा एवा सुसाधु, ते उपर (रागेण के०) पुत्रादिकने रागें करी एटखे आ महारो पुत्र तथा चाइ प्रमुख ठे, एवा रागें करी दान दीधुं, पण गुणवंतनी बुद्धियें दान न दीधुं, (व के०) अथवा (दोसेण के०) द्वेष ते आ ठेकाणें साधुनिंदारूप जाणवो. ते जेम के, आ साधुने ज्ञातिना लोकोयें काढेलो ठे, जूरुयो ठे, ए बापडाने आपणे आहार पाणी

ન આપીયેં,તો બીજો કોણ આપે? નહિં આપશું તો એ ચૂસેં મરશે? એવી નિંદા રૂપ જે દ્વેષ, તેવા દ્વેષેં કરી એટલે ડુગંઘાજાવની બુદ્ધિયેં કરી (મે કે૦) મહા રે જીવેં (જા કે૦) જે (અણુકંપા કે૦) અશનાદિક પ્રમુખ દાનેં કરી દયા જક્તિ કીધી હોય, (તં કે૦) તેપ્રત્યેં (નિંદે કે૦) અત્મસાચેં હું નિંદું હું, (ચ કે૦) વહી તેપ્રત્યેં (ગરિહામિ કે૦) ગુરુસાચેં હું ગર્હું હું, વિશેષેં નિંદું હું.

અથવા બીજો અર્થ આવી રીતેં ઠે:- (સુહિંસુ કે૦) વસ્ત્ર પાત્રાદિકેં કરી સુખીયા અને (ડુહિંસુ કે૦) રોગપ્રમુચેં કરી ડુઃખિયાં એવા (અ સંજાસુ કે૦) અસંયત એટલે (અ કે૦) નથી જેને (સં કે૦) સમ્યક્ એટલે રૂઢો એવો, (યત કે૦) યત્ન જે ઉદ્યમ કરવો. એટલે જે રૂઢો ઉદ્યમ નથી કરતા, પરંતુ જીવહિંસાદિક કર્મપાશમાં પડવા સંબંધી ઉદ્યમના કરવાવાલા,જૈનાજાસ,વેશવિઠંબક એવા અસંયતી,પાસઢા,ઉસન્નાદિક તેને. તથા ત્રીજો અર્થ, તે અસંયત પદ્ધિજીવ વધકોને અથવા અન્યદર્શની કુલિંંગી તેને રાગેં કરીને, જેમ કે, એક ગામના વાસી ઠે અથવા મહારા જાણ પ્રમુખ ઠે, આપણી ઝલ્લખાણના ઠે, ઇત્યાદિક જે રાગજાવેં કરી દાન દીધું તથા જિનશાસનના પ્રત્યનીક ઠે, દ્વેષી ઠે, નિર્લજ્ઞા જંમક ઠે, ઇત્યાદિક દ્વેષ ઉપન્યો તો પણ ઘરે આવ્યા, માટેં દાન આપ્યું, ઇત્યાદિક જાવેં જે મ હારે જીવેં અનુકંપા, દયા કીધી હોય, તેને હું નિંદું હું ॥ ૩૧ ॥

અહીં ગુણવંત સાધુને દાન દીધું તે નિંદવું નહીં, પરંતુ પૂર્વોક્ત રાગ દ્વેષની નિંદા કરવી તથા પાસઢાદિક અને કુલિંંગી પ્રમુખને ગુણવંતની બુદ્ધિયેં દાન દીધું હોય, તે નિંદવું, પણ જે સહેજ અનુકંપાયેં દાન દીધું હોય, તે તો અનુકંપાજ કહેવાય, તે દાનનેં જગવંતેં નિષેધ્યું નથી, અહીં રાગદ્વેષની નિંદા જાણવી, પણ દાન દીધું, તેની નિંદા જાણવી નહીં ॥

હવે સુસાધુને દાન ન દીધું, તે આલોચે ઠે.

સાહૂસુ સંવિજાગો,ન કઠ તવ ચરણ કરણ જુત્તેસુ ॥

સંતે ફાસુઅ દાણે, તં નિંદે તં ચ ગરિહામિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ:- (તવ કે૦) તપેં કરીને, (ચરણ કે૦) ચરણસિત્તરીયેં કરીને (કરણ કે૦) કરણસિત્તરિયેં કરીને, (જુત્તેસુ કે૦) સહિત એવા, (સા હૂસુ કે૦) સુસાધુ તેને વિષે (ફાસુઅદાણે કે૦) દેવા યોગ્ય પ્રાશુક

નિર્દોષ એવું અશનાદિક દાન, (સંતે કે૦) ઠતે મહારે જીવેં જો (સંવિ
જાગો કે૦) સંવિજાગ, (નકઝ કે૦) ન કીધો હોય, તેથી જે અતિચાર
ર હુઝ હોય, (તં કે૦) તેપ્રત્યેં (નિંદે કે૦) હું આત્મસાક્ષેં નિંડું હું,
(ચ કે૦) વલી (તં કે૦) તેપ્રત્યેં (ગરિહામિ કે૦) ગુરુની સાક્ષેં ગહું
હું. આ ઠેકાણેં તપઃ પદનું જૂડું ઉપાદાન કહ્યું છે, તેણેં કરીને જે તપ છે, તે
નીકાચિતકર્મોને પણ હાય કરનારું છે, એવું પ્રાધાન્ય સૂચન કહ્યું છે. એ ત્રણ
ગાથાયેં કરી ચોથું શિક્ષાવ્રત થયું ॥ ઇતિ ચતુઃશિક્ષાવ્રતપ્રતિક્રમણં ॥૩૨॥

હવે સંલેષણના પાંચ અતિચાર પરિહાર કરતા ઠતા કહે છે.

ઇહ લોએ પરલોએ, જીવિઅ મરણે અ આસંસપઝગે ॥

પંચવિહો અઇઆરો, મા મઝં હુઝ મરણંતે ॥ ૩૩ ॥

અર્થ:- (ઇહલોએ કે૦) ઇહ લોકને વિપે ઇટલે આ ધર્મના પ્રજાવેં શે
ઠ, ગાથાપતિ, સેનાપતિ, રાજા, મંત્રિ પ્રમુખ રુઢિમંત મનુષ્ય થવાનો
(આસંસપઝગે કે૦) આશંસા જે અજિલાપ તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર,
તે ઇહલોકાશંસપ્રયોગ નામા પ્રથમ અતિચાર જાણવો. અહીં આશંસાપ્રયોગ
એ પદ, દરેક પદના પ્રારંભમાં પ્રયોજવું. (પરલોએ કે૦) આ ધર્મના પ્રજાવેં પર
લોકની આશંસા જે દેવ, દેવેંદ્ર થવાનો અજિલાપ, તેનો પ્રયોગ જે મનનો
વ્યાપાર કરવો, તે પરલોકાશંસપ્રયોગનામા વીજો અતિચાર, (જીવિઅ કે૦)
અનશનને લીધે સન્માન સત્કાર દેખી ઘણા કાલ પર્યંત જીવવાની આશંસા જે
વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે ત્રીજો જીવિઆશંસપ્રયોગ અતિચાર
જાણવો. (મરણે કે૦) કર્કશ દેત્રને વિપે અનશન લઈને કોઈ પૂજા, અર્ચા
ન કરતા હોય તેણેં કરી અથવા ક્રુધાદિકેં કરી પીડ્યાં થકાં શીઘ્ર મરણ
ની આશંસા જે વાંઠા, તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે મરણાશંસપ્રયોગ
નામા ચોથો અતિચાર જાણવો. (અ કે૦) ચશબ્દથકી આ ધર્મને પ્રજા
વેં આવતે જવેં રૂઢા શબ્દ, રૂપ, રસાદિક જે કામજોગ છે, તેની આશંસા
જે વાંઠા તેનો પ્રયોગ જે મનનો વ્યાપાર, તે પાંચમો કામજોગાશંસપ્રયોગ
નામા અતિચાર જાણવો. એ પાંચ વાંઠાનું જે કરવું, તે સંલેષણા સંબંધી એ
(પંચવિહો કે૦) પંચવિધ, (અઇઆરો કે૦) અતિચાર, (મરણંતે કે૦)
મરણને અંતે ઇટલે જ્યાં સુધી ચરમ શ્વાસ હોય, ત્યાં પર્યંત (મઝં કે૦)

महारे (मा के०) न (दुष्ट के०) थाउं, एटले ए पंचविध अतिचार, ते मरणने अंतें मुऊने म होजो ॥ ३३ ॥

हवे प्रायः सर्व अतिचार, मन, वचन अने कायाना कुठ्या पारें होय ठे, तेनुं प्रतिक्रमण कहे ठे.

काएण काइअस्स, पडिक्कमे वाइअस्स वायाए ॥

मणसा माणसिअस्स, सबस्स वयाइआरस्स ॥ ३४ ॥

अर्थः—(काइअस्स के०) कायिकस्य एटले वधादिकारी एवा शरीरें करी करेला जे अतिचार, ते अतिचारने (काएण के०) कायोत्सर्गादिक तप अनुष्ठानादिक जे कायाना शुज व्यापार, तेणें करी युक्त एवा शरीरें करी ने, तथा (वाइअस्स के०) वाचिकस्य एटले सहस्राज्याख्यानदानादिरूप वाणीयें करीने कस्यो एवो जे वचनसंबंधी अतिचार तेने, (वायाए के०) वचनें करीने मिठापुक्कड देवुं, जिनस्तवन करवुं, इत्यादिक जे शुज वचन नो व्यापार, तेणें करीने, तथा (माणसिअस्स के०) मानसिकस्य एटले देवतत्त्वादिकने विषे मनें करी शंकादिकने करवे करी कस्यो एवा जे अतिचार तेने, (मणसा के०) मनें करीने एटले अनित्य जावनादिक जे मन ना शुजव्यापार तेणें करीने तथा “हा! में दुष्ट काम कस्युं” इत्यादिक आत्मनिंदायें करीने एम (सबस्सवयाइआरस्स के०) सर्व व्रतना अतिचारप्रत्ये त्रिकरण शुद्ध करीने (पडिक्कमे के०) हुं प्रतिक्रमुं हुं, निवर्त्तुं हुं. अहीं ‘सबस्सवयाइआरस्स’ ए पदें करीने सामान्यें करी त्रण योगनुं प्रतिक्रमण कस्युं ॥ ३४ ॥

हवे एनेज विशेषें करी कहे ठे.

वंदण वय सिक्का गा, रवेसु सन्ना कसाय दंमैसु ॥

गुत्तीसु अ समिईसु अ, जो अइआरो अ तं निंदे ॥ ३५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन ते बे प्रकारें ठे. तेमां एक देववंदन, बीजुं गुरुवंदन ठे. बीजुं (वय के०) श्रावकनां स्थूलप्राणातिपात विरमणादिक व्रत बार प्रकारें ठे, त्रीजी (सिक्का के०) शिद्धा बे जेदें ठे. त्यां श्रावकने सामायिक सूत्रार्थनुं ग्रहण, तेने ग्रहणशिद्धा कहियें. ते जघन्यें नवकारथी मांकीने अष्ट प्रवचन, गुरु पासेंथी जणो अने उत्कृष्टो दशवैकालिकसूत्रना पांचमा

ઠજ્ઞીવણિયા અધ્યયન પર્યંત સૂત્ર અને અર્થ બેહુ જાણે, ગ્રહે, ધારે, શીખે, ત્યાં લગે પ્રથમ ગ્રહણશિક્ષા જાણવી. અને જે અર્થ સહિત નમુસ્કાર સહિત પ્રમુખ દિનકૃત્ય એવી શ્રાવક સંબંધી ક્રિયા અનુષ્ઠાનની જે સમાચારી છે, એટલે પહેલો નવકાર કહેતો થકોજ ઊઠે, પઠી પોતાનું સ્વરૂપ વિચારે જે હું શ્રાવક હું, કેટલાં વ્રત મુજને છે? इत्यादिक શ્રાદ્ધ દિનકૃત્ય પ્રકરણ તથા શ્રાદ્ધ વિધિમાંહે જે સમાચારી કહી છે, તે સર્વ જાણે, આચરે, આસેવે, તે વીજી આસેવના શિક્ષા કહિયે. ચોથો (ગારવેસુ કે૦) રૂઢિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ, એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ છે. તેમાં જે પોતાની પાસેં ધન, તથા કુટુંબ પરિવાર ઘણો દેખીને મનને વિષે અહંકાર આણે, તેને રૂઢિગારવ કહિયે. અને જે સરસ અન્ન પાણી પ્રમુખને વિષે લોહુપી થાય, તે રસગારવ કહિયે. તથા જે સુકુમાલ વસ્ત્ર, શય્યા, ઘર પ્રમુખને મોહેં વાંધ્યો થકો તેને મૂકી શકે નહીં, તેને શાતાગારવ કહિયે. એ ત્રણ પ્રકારનાં ગારવ કહ્યાં, તેનું સેવન કરવાથી, તથા પાંચમો (સન્ના કે૦) આહાર, જય, મૈથુન અને પરિગ્રહ, એ ચાર સંજ્ઞાઝં. વીજી ક્રોધ, માન, માયા, લોજ, લોક, ઝંઘ, એ ઠ સંજ્ઞાઝં. તે એકેન્દ્રિયાદિક સર્વ જીવોને હોય છે, તથા ઠઠો (કસાય કે૦) ક્રોધાદિક ચાર કષાય, તથા સાતમો (દંમેસુ કે૦) ધર્મધનથી જોળેં કરી આત્મા દંભાય, તે દંભ, અશુભ મનાદિક ત્રણ જેદેં છે. આઠમો (ગુત્તીસુ અ કે૦) મનાદિક ત્રણ ગુત્તિ, નવમો (સમિર્સુ કે૦) ઈર્ષ્યાદિક પાંચ સમિતિ (અ કે૦) ચશબ્દથી દર્શનપડિમા પ્રમુખ શ્રાવકની અર્ગીયાર પડિમા. એ પૂર્વોક્ત નવ બોલ મધ્યેં જે બોલ નિષેધ કરવા યોગ્ય છે, તેના કરવા થકી અને જે બોલ કરવા યોગ્ય છે તેના ન કરવાથી (જો કે૦) જે (અઘ્યા રો કે૦) અતિચાર, (અ કે૦) અથવા દોષસમુચ્ચય જે મને લાગ્યો હોય, (તં કે૦) તેપ્રત્યેં (નિંદે કે૦) હું નિંહું હું ॥ ૩૫ ॥

હવે સમ્યગ્દર્શનને મારેં કહે છે.

સમ્મદિઠી જીવો, જહ્વિ હુ પાવં સમાયરહ કિંચિ ॥

અપ્પો સિ હોહ બંધો, જેણ ન નિંદંધસં કુણહ ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:—(જહ્વિ કે૦) જો પણ (સમ્મદિઠી જીવો કે૦) સમ્યગ્દૃષ્ટિ એટલે યથાવસ્થિત સ્વરૂપનો જાણ એવો જીવ, તે (કિંચિ કે૦) કિંચિત્ થોડું

(पावं के०) कृषी प्रमुख आरंजरूप पाप, ते प्रत्ये निर्वाह चलाववाने अर्थे (समायरइ के०) समाचरे ठे, एटले करे ठे, (हु के०) तो पण (सि के०) ते श्रावक सम्यग्दृष्टि जीवने (अप्पो के०) अद्वप ते पूर्व गुणस्थाननी अपे कायें करी थोडो (बंधो के०) कर्मनो बंध, (होइ के०) होय, (जेण के०) जेका रण माटें जाणीयें ठैयें के, सम्यग्दृष्टि जे श्रावक ठे ते, (निरुंधसं के०) निर्द यपणे हिंसादिक व्यापार, (नकुणइ के०) न करे, अने करे, तो पण शंका राखीने करे, वली मनमां विचारे के धिक्कार पडो आ गृहस्थाश्रमने के जेने विषे केटलां पाप करवां पडे ठे ? एवी बीक राखीने करे पण निर्दय परि णाम राखीने न करे, तेथी तेने पाप थोडुं लागे ठे ॥ ३६ ॥

अहीं कोइ आशंका करे के, जेम थोडुं पण विष खाधुं थकुं प्राण ह रण करे ठे, तेम थोडुं पण पाप करवायकी दुर्गतिनी प्राप्ति न थाय शुं ? आ आशंकानो उत्तर आगली गाथायें आपे ठे.

तंपि हु सपडिक्कमणं, सप्परिआवं सउत्तरगुणं च ॥

खिप्पं उवसामेई, वाहि व सुसिखिउ विज्जो ॥ ३७ ॥

अर्थ:- (सपडिक्कमणं के०) प्रतिक्रमण जे पडावश्यक तेणें करी सहि त थको एटले प्रतिक्रमणने करवे करी, (च के०) वली (सप्परिआवं के०) परिताप सहित थको एटले पश्चात्ताप करवे करी, वली (सउत्तरगुणं के०) उत्तर गुणें सहित थको एटले गुरुयें दीधुं जे प्रायश्चित्त तप, ते तप करवे करी युक्त एवो श्रावक, (हु के०) निश्चें (तंपि के०) ते अद्वपकर्मना बंध प्रत्ये पण (खिप्पं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र उतावलो (उवसामेई के०) उ पशमावे ठे, टाळे ठे. कोनी पेटें ? तोके (व के०) जेम (सुसिखिउ के०) जलो शीखेलो एवो (विज्जो के०) वैद्य, ते (वाहि के०) व्याधिप्रत्ये सा ध्यरोगप्रत्ये तुरत उपशमावे ठे, तेम ए पण जाणवुं ॥ ३७ ॥

हवे वली बीजो दृष्टांत कहे ठे.

जहा विसं कुठ्ठगयं, मंत मूल विसारया ॥

विद्या हणंति मंतेहिं, तो तं हवइ निविसं ॥ ३८ ॥

अर्थ:- (जहा के०) यथा जेम, (मंतमूलविसारया के०) मंत्र मूलना

विशारद, एटले जाण, माह्या एवा जे (विज्ञा के०) वैद्यो, ते (कुष्ठगयं के०) कोष्ठगत एटले शरीरमां व्यापेखुं एवं जे (विसं के०) सर्पादिकनुं विष, तेप्रत्ये (मंतेहिं के०) मंत्रोयें करीने (हणंति के०) हणे ठे, एटले दूर करे ठे,(तो के०)ते वारें (तं के०) ते शरीर, (निविसं के०) निर्विष एटले विषरहित (हवइ के०) होय ठे. जो पण विषार्त पुरुष, अहिमणि मंत्रादर औषधि नो प्रज्ञाव जाणतो नथी तो पण अहिमणि मंत्रादर औषधिनो प्रज्ञाव अचिंत्य ठे, तेथी तेनुं विषार्तत्व निवृत्त थाय ठे, तेम अहिं पण श्रावक ने गुरुवाक्यानुसारें तदक्षरश्रवणथी लाज थाय ठे ॥ ३७ ॥

एवं अष्टविहं कम्मं, रागदोससमच्चिअं ॥ आलो
अंतो अ निंदंतो, खिपं हणइ सुसावउ ॥ ३८ ॥

अर्थ:—(एवं के०) ए पूर्वोक्त दृष्टांतें (आलोअंतो के०) गुरु समीपें आलोवतो एटले पोतानां पाप प्रकाश करतो ठतो, (अ के०) वली (निंदंतो के०) निंदतो थको एटले साचा मनथी ‘मिष्ठामिडुकडं’ देतो थको (सुसावउ के०) जलो श्रावक जे ठे, ते (रागदोस के०) राग, द्वेष करीने (समच्चिअं के०) समार्जित करेखुं एटले उपाजेंखुं बांधेखुं एवं जे (अष्टविहंकम्मं के०) अष्टविध कर्म, ते प्रत्ये (खिपं के०) क्षिप्र एटले शीघ्र, (हणइ के०) हणे ठे, फेडे ठे ॥ ३८ ॥

वली एहीज वातने सविशेष कहे ठे.

कयपावोवि मणुस्सो, आलोइय निदिअ गुरुसगासे ॥
होइ अइरेग लहुउ, उहरिअ जरु व जारवहो ॥४०॥

अर्थ:—(कयपावोवि के०) पापनो करनार एवो पण (मणुस्सो के०) मनुष्य, अहीं मनुष्य शब्दना ग्रहणें करीने प्रतिक्रमण जे ठे,ते कृतपाप मनुष्यनेज करवुं योग्य ठे. ते (गुरुसगासे के०) गुरुनी समीपें अहिं गुरुसगासे ए पदें करीने पूर्वोक्त आलोयणा, गुरु गीतार्थादिकनी समीपमांज करवी, एवी सूचना करी अने जो कदाचित् स्वतःज आलोयणा करी होय तो शुद्धिनो अज्ञाव थाय ठे. एम पण सूचन कखुं ठे, माटें गुरु समीपने विषे (आलोइय के०) आलोवतो थको एटले करेला पापप्रत्ये प्रकाश करतो

थको (निंदिश्य के०) पापनी निंदा करतो थको एटखे मिन्नाडुक्कडं देतो थको (अश्रेय के०) अतिरेक एटखे अत्यंत पापथकी (लहुज के०) लहु एटखे हलवो (होइ के०) थाय, (व के०) जेम (जारवहो के०) जारनो व हेनार वहीतरुं करनार पुरुष, (जरु के०) जार प्रत्ये (उहरिश्य के०) उतारी ने हलवो थाय ठे, तेम ए पण कर्मरूप जारें करीने हलवो थाय ठे ॥४०॥

हवे बहु आरंजरक्त एवा श्रावकने पण आवश्यकें करी ते

पापरूप दुःखनो अंत थाय ठे, ते देखाडे ठे.

आवस्सएण एएण, सावउ जइवि बहुरउ होइ ॥

डुस्काणमंतकिरिअं, काहीअचिरेण कालेण ॥४१॥

अर्थ:— जइवि के०) जो पण, (बहुरउ के०) बहु एटखे घणो नवो कर्मबंधरूप रजवालो एटखे आरंज परिग्रहें करी घणा पापें सहित एवो (सावउ के०) श्रावक (होइ के०) होय, तो पण (एएण के०) एतेन एटखे ए पडिक्कमणादिक (आवस्सएण के०) आवश्यकेन एटखे आवश्यकें करीने. आहीं कोइ शंका करशे जे आवश्यकशब्दें करी दंतधावना दिक पण आवश्यक ठे, ते खेशुं ? तो त्यां कहे ठेके, आ गाथामां एतेन ए शब्दनुं जे ग्रहण कखुं ठे, ते अव्यावश्यक निषेधार्थ ठे तथा जावावश्यक प्रतिपादनार्थ ठे माटें तेवा जावावश्यकें करी (डुस्काण के०) शारीरिक, मानसिक दुःखोनी (अंतकिरिअं के०) अंतक्रिया एटखे विनाश क्रियाने (काही के०) करशे. (अचिरेणकालेण के०) थोडा कालमां हे ते पापोनो विनाश करशे ॥ ४१ ॥

हवे पडिक्कमणुं करतां जे अतिचार आलोववाने विसर्जन थया होय एटखे जे अतिचारो, विस्मृत थया होय, ते आलोवे ठे.

आलोअणा बहुविहा, नय संजरिआ पडिक्कमणकाले ॥

मूलगुण उत्तरगुणे, तं निंदे तं च गरिहामि ॥ ४२ ॥

अर्थ:—(आलोअणा के०) आलोचना एटखे गुरु आगल पाप, प्रमाद, आलोववानी प्रकाश करवानी रीति ते, (बहुविहा के०) घणा प्रकारनी ठे. ते (पडिक्कमणकाले के०) तेना प्रतिक्रमण कालने विषे एटखे पडिक्क

મણા કરવાના અવસરે (નયસંજરિઆ કે०) ન સાંજરી હોય, તે ન સાંજરવાથકી (મૂલગુણ કે०) સમ્યક્ત્વ પૂર્વક પાંચ અણુવ્રત, તેને વિષે તથા (ઉત્તરગુણે કે०) ત્રણ ગુણવ્રત અને ચાર શિક્ષાવ્રત, તેને વિષે જે અતિચાર લાગ્યો હોય, (તં કે०) તે પ્રત્યે (નિંદે કે०) હું આત્મસાક્ષે નિંડું હું. (ચ કે०) વલી (તં કે०) તે પ્રત્યે (ગરિહામિ કે०) ગુરુસાક્ષે હું ગર્હું હું, નિંડું હું ॥ ૪૨ ॥ એ બહેંતાલીશ ગાથાઝં બેઠા થકાંજ કહેવી.

પઠી ઝજો થકો 'તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ' એમ કહેતો ઝજો થઈ બે હાથ જોડીને આગલી મંગલગર્જિત આઠ ગાથાઝં કહે, તે કહે ઠે.

તસ્સ ધમ્મસ્સ કેવલિપન્નત્તસ્સ ॥ અપ્પુઠ્ઠિઝમિ
આરા, હણાએ વિરઝમિ વિરાહણાએ ॥ તિવિહેણ
પડિકંતો, વંદામિ જિણે ચઝવીસં ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:—(તસ્સ કે०) તે ગુરુપાર્શ્વને વિષે પ્રતિપન્ન એવો અને (કેવલિ પન્નત્તસ્સ કે०) કેવલિજ્ઞાપિત એવો (ધમ્મસ્સ કે०) શ્રાવકધર્મની (આ રાહણાએ કે०) આરાધનાને માટે (અપ્પુઠ્ઠિઝમિ કે०) હું સારી રીતે પાલન કરવાને ઝઝયો હું, (વિરાહણાએ કે०) તે ધર્મની વિરાધનાથકી (વિરઝમિ કે०) હું વિરત્યો હું, એટલે નિવત્યો હું, (તિવિહેણ કે०) ત્રિવિધે કરી એટલે મન, વચન અને કાયાયે કરી (પડિકંતો કે०) પ્રતિક્રાંત થકો એટલે અતિચાર પાપથકી નિવત્યો થકો (ચઝવીસંજિણે કે०) ચોવીશ જિનપ્રત્યે (વંદામિ કે०) હું વાંડું હું ॥ ૪૩ ॥

એવી રીતે જાવજિનને નમસ્કાર કરીને હવે સમ્યક્ત્વની શુદ્ધિને અર્થે ત્રિલોકગત સ્થાપના અરિહંત વાંદવાને ગાથા કહે ઠે.

જાવંતિ ચેઈઆઈ, ઝઢે અ અહે અ તિરિઅ લોએ અ ॥
સવાઈ તાઈ વંદે, ઇહ સંતો તઢ સંતાઈ ॥ ૪૪ ॥

અર્થ:—(ઝઢે કે०) ઝઠ્ઠલોકને વિષે (અ કે०) વલી (અહે કે०) અધોલોકને વિષે (અ કે०) વલી (તિરિઅલોએ કે०) તિર્થાલોકને વિષે (જાવંતિ કે०) જેટલાં (ચેઈઆઈ કે०) ચૈત્ય એટલે જિનબિંબ ઠે. (તાઈ સ વાઈ કે०) તે સર્વપ્રત્યે (વંદે કે०) હું વાંડું હું. શું કરતો થકો વાંડું

हुं ? तो के हुं (इह के०) अहिंयां (संतो के०) रह्यो थको अने (तह के०) त्यां ते त्रण लोकने विषे (संताइ के०) रह्यां ठे जे जिनबिंब, ते सर्व प्रत्ये हुं वांहुं हुं ॥ ४४ ॥

हवे सर्व साधुने वंदन करवाने अर्थे कहे ठे.

जावंत केवि साहू, जरहेरवयमहाविदेहे अ ॥ सवे

सिं तेसिं पणउ, तिविहेण तिदंरुविरयाणं ॥ ४५ ॥

अर्थ:- (जरह के०) पांच जरतक्षेत्रने विषे, (एरवय के०) पांच ऐर वतक्षेत्रने विषे, (महाविदेहे के०) पांच महाविदेहक्षेत्रने विषे, (अ के०) चशब्दथकी अकर्मजूमिक्षेत्रादिकने विषे, (जावंत के०) जेटला (केवि के०) कोइ पण जिनकट्टिक स्थविरकट्टिक प्रमुख जघन्य बे ह जार कोडी अने उत्कृष्टा नव हजार कोडी (साहू के०) साधुउ ठे, (ते सिंसवेसिं के०) ते सर्व साधुप्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधे करी एटखे मन, वचन अने कायाये करीने (पणउ के०) हुं प्रणमुं हुं, ते सर्व साधु केहेवा ठे ? तो के, (तिदंरु के०) त्रण दंरुथकी एटखे अशुच मन, वचन अने कायाना व्यापारथकी (विरयाणं के०) विराम पामेला ठे ॥ ४५ ॥

हवे एवी रीतें चैत्यने तथा यतिने वंदन कख्यां ठे जेणें एवो ठतो जवि व्यकालनेविषे पण शुजजावनी प्रार्थना करतो ठतो कहे, ते लखे ठे.

चिरसंचियपावपणासणीइ, जवसयसहस्समहणीए ॥

चउवीस जिणविणिग्गय कहाइं, वोलंतु मे दिअहा ॥ ४६ ॥

अर्थ:- (चिरसंचियपाव के०) चिरसंचित पापप्रत्ये एटखे घणा का लना संचायेलां एवां जे पाषो, तेप्रत्ये (पणासणीइ के०) प्रनाशनी कर नारी एटखे विनाशनी करनारी एवी, (जवसयसहस्स के०) शतसहस्रजव प्रत्ये एटखे संसारना लक्ष जव जे करवा, तेप्रत्ये, (महणीए के०) मथन करनारी एटखे हणनारी एवी, (चउवीसजिण के०) चोवीसजिनो थकी एटखे चोबीस तीर्थकरोथकी (विणिग्गय के०) विनिर्गत एटखे नी कल्ली जे (कहाइं के०) जिनगुणोत्कीर्त्तरूप कथा, ते कथा करवे करीने

(મે કે૦) મહારા (દિશ્વહા કે૦) દિવસો, (વોલંતુ કે૦) વ્રજંતુ ઇટલે વોલો, જાઉં. એ પ્રાર્થના કરી છે ॥ ૪૬ ॥

હવે મંગલપૂર્વક જન્માંતરને વિષે પણ સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવોપાસેથી
બોધબીજ પામવાની પ્રાર્થના કરે છે.

મમ મંગલમરિહંતા, સિદ્ધા સાદૂ સુઅં ચ ધમ્મો અ ॥

સમ્મદિઠી દેવા, દિંતુ સમાહિં ચ બોહિં ચ ॥ ૪૭ ॥

અર્થ:- (અરિહંતા કે૦) એક શ્રીઅરિહંત દેવ, (સિદ્ધા કે૦) બીજા સિદ્ધ
જગવાન, (ચ કે૦) વલી (સાદૂ કે૦) ત્રીજા સાધુ મુનિરાજ, (સુઅં
કે૦) ચોથો શ્રુતધર્મ, તે અંગોપાંગાદિક આગમ, (અ કે૦) વલી (ધ
મ્મો કે૦) ચારિત્રાત્મક ધર્મ પણ લેવો. એ શ્રુતધર્મ અને ચારિત્રધર્મ, એમ
બે પ્રકારે કેવલીયેં પ્રરૂપ્યો જે ધર્મ તે. એ ચાર વાનાં (મમ કે૦) મહારે
(મંગલં કે૦) માંગલિક છે, અશબ્દથકી એ ચારે વાનાં લોકને વિષે ઉત્તમ છે,
શરણજૂત છે, વલી પણ એમ પ્રાર્થના કરીયેં થૈયેં જે, (સમ્મદિઠીદેવા
કે૦) સમ્યગ્દૃષ્ટિ જિનજક્ત દેવતાઉં જે છે, તે મુઝને (સમાહિં કે૦) સમા
ધિપ્રત્યેં ઇટલે શુજકાર્યને વિષે જે ચિત્તની સ્થિરતા, તેપ્રત્યેં (ચ કે૦)
વલી (બોહિં કે૦) બોધિપ્રત્યેં ઇટલે પરજવેં શ્રીજિનધર્મની પ્રાપ્તિ તેપ્રત્યેં
(દિંતુ કે૦) થો, આપો. (ચ કે૦) બીજો ચ છે, તે પાદપૂર્ણાર્થ છે ॥

અહીં આશંકા કરે છે કે; આ ગાથામાં ધર્મશબ્દના ગ્રહણ કરવાથકી
શ્રુતશબ્દનું ગ્રહણ થયુંજ, કારણ કે શ્રુતનું ધર્માતર્ગતત્વ છે ? ત્યાં કહે છે.
શ્રુતશબ્દનું જે પૃથક્ ગ્રહણ કયું છે તેનું કારણ એ છે જે, સમુદિત એવાં જ્ઞાનક્રિ
યાયેં કરીનેજ મોક્ષ થાય છે, તેનું સૂચન કરવાને અર્થે જૂઠું ગ્રહણ કયું છે.

અહીં વલી બીજી પણ આશંકા કરે છે કે, તે દેવો સમાધિદાનને વિષે
સમર્થ છે, કિંવા નથી ? જો કહેશો કે સમર્થ નથી, તો પ્રાર્થના કરવી વ્ય
ર્થ છે ? અને જો કહેશો કે સમર્થ છે, તો દૂરજવ્ય તથા અજવ્યને કેમ નથી
આપતા ? અને કદાપિ એમ માનશો કે યોગ્યનેજ આપે છે, પણ અયોગ્ય
ને આપવા અસમર્થ છે ? ત્યારે તો યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે, મારેં અજાગલ
સ્તનસદૃશ એવા દેવોની પ્રાર્થનાયેં કરીને શું ?

સમાધાન:-અમારે સર્વત્ર યોગ્યતાજ પ્રમાણ છે; પરંતુ અમેં નિયતવા

દીયોની પેઠેં એકાંતવાદી નથી. કારણ કે અમેં જિનમતાનુયાયી હૈયેં માટેં સર્વનયસમૂહાત્મક સ્યાદ્વાદમુદ્રા, તે અનનિજેદિ સામગ્રીને વિશેષેં ઉત્પન્ન કરનારી છે, એવું વચન છે એ હેતુમાટેં જેમ ઘટસિદ્ધિને વિષે મૃત્તિકાની યોગ્યતા છે સ્વરી તો પણ કુંજાર, ચક્ર, ચીવર, દંડાદિક, એ સર્વ તેનાં સહ કારી કારણ છે, એમ અહીં પણ જીવની યોગ્યતા તો છે, તથાપિ પૂર્વોક્ત દૃષ્ટાંત ની પેઠેં વિદ્યોનું નિરાકરણ કરીને તે દેવો પણ સમાધિબોધિદાનને વિષે સમર્થ હોય છે, માટેં તે દેવોની બોધિદાનને વિષે પ્રાર્થના કરવી નિરર્થક નથી ॥૪૭॥

હવે કોઈ આશંકા કરે, કે જેણેં વ્રત સ્વીકાર્યાં છે તેને પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય છે, પરંતુ અવ્રતીને તો વ્રતના અજાવેં કરીને તેના અતિચારનો પણ અજાવ છે, માટેં પ્રતિક્રમણ કરવું યોગ્ય નથી, તે વાતનો નિષેધ કરવાને કહે છે કે, આ પ્રતિક્રમણ જે છે, તે કેવલ અતિચારોને વિષેજ નથી પરંતુ ચાર સ્થાનકને વિષે પણ છે, માટેં તે ચારે સ્થાનકને વિષે પ્રતિક્ર મણ થાય છે, તેના ઉપદર્શનને માટેં ગાથા કહે છે.

પડિસિદ્ધાણં કરણે, કિચ્છાણમકરણે પડિક્રમણં ॥

અસદ્દહણે અ તદ્વા, વિવરીય પરૂવણાએ અ ॥૪૮॥

અર્થ:-એક (પડિસિદ્ધાણં કે) જે પ્રતિષેધવા યોગ્ય નિષેધવા યોગ્ય તે સમ્યક્ત્વ અણુવ્રતાદિનાં માલિન્યહેતુ એવાં શંકાવધાદિ તથા અઢાર પાપ સ્થાનકાદિક જે અતિચારસેવનાદિકરૂપ અશુભકારી છે, તે અશુભ કાર્યને (કરણે કે) કરવે કરી, તથા વીજો (કિચ્છાણં કે) કરવા યોગ્ય એવાં જે દેવપૂજાદિક ષટ્કર્મ તથા સામાયિકાદિક ષડાવશ્યક વિનયદાનાદિક અરિહંતનાં ઝક્તિપ્રમુખ જે શુભકાર્ય છે, તે શુભકાર્યને (અકરણે કે) અણકરવાયકી (અ કે) વલી ત્રીજો (અસદ્દહણે કે) અશ્રદ્ધધાન ને વિષે ઇટલે નિગોદાદિક સૂક્ષ્મવિચારને અણસદ્દહવે કરીને (અ કે) વલી (તદ્વા કે) તથા ચોથો (વિવરીયપરૂવણાએ કે) જિનાગમ થકી વિપરીત ઇટલે ઝલટી પ્રરૂપણા કરવે કરીને ઇટલે ઉત્સૂત્ર પ્રરૂપણા કરવે કરીને, આ જે વિપરીત પ્રરૂપણા છે, તે ચતુરંત એવું અત્યંત ઝવઝમણ, તેની કારણચૂત છે. તે વિપરીતપ્રરૂપણા તો અનાઝોગાદિકેં કરે ઠતે પણ પ્રતિક્રમણ કરાય છે. ત્યાં શંકા કરે છે કે, વિપરીત પ્રરૂ

યણા જે છે, તે જો સૂત્ર કથન કરતો હોય, તેને થવાનો સંજવ છે, પરંતુ અન્ય ને તો નથી, માટેં શું ધર્મકથનનો અધિકાર શ્રાવકને છે ? તો ત્યાં કહે છે કે, શ્રાવકને ધર્મકથનનો અધિકાર છે, કારણ કે ગીતાર્થથી અધિગત છે સૂત્ર જેને તેવા તથા ગુરુને આધીન છે વચન જેને, તેવા શ્રાવકને શા માટેં સૂત્રકથનનો અધિકાર ન હોય ? ત્યારેં વાદી કહે છે કે, એ જે અધિકાર છે, તેમાં પ્રમાણ શું ? તો ત્યાં પ્રમાણ કહે છે કે :—“પઢેશ્ સુણેશ્ ગુણેશ્, જિણસ્સ ધમ્મં પરિકહેશ્” ઇત્યાદિ વચન છે તથા ચૂર્ણીમાં પણ લખ્યું છે જે “સો જિણદાસ સાવર્ઠમિ ચઢદસીસુ ડવવાસં કરેશ્ પુઠ્ઠયં ચ વાણેશ્ ” ઇત્યાદિ માટેં શ્રાવકને અધિકાર છેજ, તેથી એ ચાર પ્રકારેં કરીને જે પાપ લાગ્યું હોય, અતિચાર ઢુઢ હોય, તે પાપને દૂર કરવાને અર્થેં (પઢિ ક્રમણં કેઠ) પ્રતિક્રમણ છે, મિઠ્ઠા મિ ડુક્કહ છે ॥ ૪૦ ॥

હવે અનાદિ સંસારસાગરાવર્તાતર્ગત જે સત્ત્વો છે, તેમને અન્યોઽન્ય વૈરનો સંજવ છે, માટેં તેને સ્ખમાવવાને કહે છે.

સ્ખામેમિ સવ્વજીવે, સવ્વે જીવા સ્ખમંતુ મે ॥

મિત્તી મે સવ્વજૂણસુ, વેરં મઘં ન કેણેશ્ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ :—(સવ્વજીવે કેઠ) સર્વ જીવો પ્રત્યેં (સ્ખામેમિ કેઠ) હું સ્ખમાવું હું ઇટલે અનંતજીવોને વિષે પણ અજ્ઞાનમોહાવૃત્તત્વેં કરીને જીર્ણને જે પીડા કીધી હોય, તે સ્ખમાવું હું, અને (સવ્વેજીવા કેઠ) તે સર્વ જીવો પણ (મે કેઠ) મહારા અપરાધપ્રત્યેં, (સ્ખમંતુ કેઠ) સ્ખમો, માફ કરો, એ દમનદામાપનમાં કારણ કહે છે કે, (સવ્વજૂણસુ કેઠ) સર્વ જૂતોને વિષે (મેં કેઠ) મહારે (મિત્તી કેઠ) મૈત્રીજાવ છે, (કેણેશ્ કેઠ) કોઈ જીવની સાથેં (મઘં કેઠ) મહારે (વેરં કેઠ) વૈરજાવ (ન કેઠ) નથી ॥ ૪૧ ॥

હવે પ્રતિક્રમણ અધ્યયનને ઉપસંહાર કરતો બતો છેઢ્વી.

મંગલપ્રદર્શનાર્થ ગાથા કહે છે.

એવમહં આલોચ્ચ, નિંદિચ્ચ ગરહિચ્ચ ડુગંઠિચ્ચ સમ્મં ॥

તિવિહેણ પઢિકંતો, વંદામિ જિણે ચઢવીસં ॥ ૫૦ ॥ ઇતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થ :—(એવં કેઠ) એમ (આલોચ્ચ કેઠ) પાપ આલોચ્યું પ્રકાશ કીધું

(निंदिअ के० (आत्मसाखें निंदुं, (गरहिय के०) गर्हुं (दुगंठिअं के०)
 दुगंठुं, अत्यंत खोदुं जाणुं, ते माटें (सम्मं के०) सम्यक् प्रकारें ए स
 म्यक् पद सर्वपदोनी साथें पूर्वमां योजवुं, (तिविहेण के०) त्रिविधें करी
 एटखे मन, वचन अने कायायें करीने (पडिक्कंतो के०) अतिचारादिक
 पापयकी प्रतिक्रांत थको पाठो फरतो थको एटखे पापने पडिक्कमतो
 एवो जे (अहं के०) हुं, ते (चउवीसंजिणे के०) चोवीस जिनप्रत्ये
 (वंदामि के०) वांडुं हुं. आ प्रकारें अद्वपरुचि जीवोना बोधने माटें आ
 वंदितासूत्रनो अर्थ, संक्षेपें करी कह्यो ठे. विस्तारार्थ तो बृहद्भूतिथकी
 तथा चूर्णीथकी जाणवो ॥ ५० ॥ इति ॥ ३२ ॥

हवे वली तेमज बे वांदणां देइने गुरुने अपराध खमाववाने
 आवी रीतें कहे, ते कहे ठे.-

॥ अथ अप्रुष्ठिउं हं गुरुखामणां ॥

॥ इष्ठाकारेण संदिसह जगवन् अप्रुष्ठिउमि अप्रितर
 देवसिअं खामेउं ॥ इहं ॥ खामेमि देवसिअं
 जं किंचि अपत्तिअं परपत्तिअं जत्ते पाणे विणए
 वेआवच्चे आलावे संलावे उच्चासणे समासणे अंत
 रजासाए उवरिजासाए जं किंचि मप्प विणयपरिही
 णं सुदुमं वा बायरं वा तुप्पे जाणह अहं न याणा
 मि तस्स मिहामि उक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३३ ॥

अर्थ:- (जगवन् के०) हे जगवन् ! (इष्ठाकारेण के०) तमारी पोता
 नी इष्टायें करी, (संदिसह के०) मुऊने आदेश आपो, (अप्रितरदेवसिअं
 के०) दिवसमांहे कीधा होय जे अपराध, तेप्रत्ये (खामेउं के०) खमा
 ववाने (अप्रुष्ठिउमि के०) हुं अन्युष्ठित एटखे जठयो हुं, अर्थात् आपना
 सन्मुख हुं उजो थयो हुं. तेवारें गुरु कहे, खामेह एटखे खमावो. एवुं सङ्गुरु
 नुं वचन तेने बहु मानतो ठतो शिष्य उजो रह्यो थकोज इहं एवो. पाठ कहे
 एटखे (इहं के०) एहीज हुं इहं हुं, वांडुं हुं. (खामेमि के०) हुं खामुं हुं. शा

प्रत्ये खामुं हुं ? तो के (देवसिञ्चं के०) दिवससंबंधि अपराध प्रत्ये खामुं हुं, पढी विधिवत् धरणीतलस्पृष्ट एवा पचांगें प्रणाम करी मुखें मुहपत्ती देइ आवी रीतें जणे, ते कहे ठे.

(जंकिचि के०) जे कांइ सामान्यथी (अपत्तिञ्चं के०) अप्रीतिकं एटले अप्रीतिजाव उपजाव्यो होय, (परपत्तिञ्चं के०) परप्रीतिकं पर प्रकृष्ट एटले विशेषथी अप्रीतिजाव, अध्याहारथी आपने विषे उपजाव्यो होय, शाने विषे उपजाव्यो होय ? ते कहे ठे. (जत्ते के०) अशन, खादिम, खादिमने विषे, (पाणे के०) पाणीने विषे, (विणए के०) गुरु आव्या देखीने साहामा उठवा वांदवादिक आसन प्रमुख आपवुं, इत्यादिक विनय करवो, तेने विषे (वेआ वच्चे के०) गुरुनी पादसेवा, औषधपथ्यादिक आणी आपवां इत्यादिक वैया वृत्त्यने विषे, (आलावे के०) एक वार बोलाववाने विषे, (संलावे के०) वारं वार बोलाववाने विषे, (उच्चासणे के०) गुरुथी उंचे आसने बेसवाने विषे, (समासणे के०) गुरुनी पासें सरखुं आसन करी तेनी उपर बेसवा नेविषे, (अंतरजासाए के०) अंतरजाषाने विषे एटले गुरु वात करता होय, तेनी वच्चे वात करवी, तेने अंतरजाषा कहियें तेने विषे, (उवरिजा साए के०) उपरिजाषाने विषे एटले गुरु वात करी रह्या पढी तेहीज वात पोतानी स्फुरती देखाडवाने अर्थे विशेषपणे करवी, तेने उपरिजाषा कहियें, तेने विषे, (जंकिचि के०) जे कांइ (मद्य के०) महारे (विणय परिहीणं के०) विनय जक्ति परिहीनपणुं एटले रहितपणुं थयुं होय, ते विनयजक्तिरहितपणुं केवुं थयुं होय ? तो के (सुहुमं के०) सूक्ष्म एटले न्हानुं जे थोडे प्रायश्चित्तें शुरू थाय ते, (वा के०) अथवा (बायरं के०) बादर ते जे घणा प्रायश्चित्तें करी शुरू थाय, एवं विनयहीन पणुं ते सर्व हे नाथ ! (तुप्रेजाणह के०) सकल जगतना जाव जाणवाथकी तुमें जाणो ठो, अने (अहंनयाणामि के०) हुं मूढपणामाटें जाणतो नथी (तस्स के०) ते अप्रीतिप्रमुख अतिचारनुं लाग्युं जे (डुक्कडं के०) डुःकृत एटले पाप, ते (मि के०) महारुं (मिह्ठा के०) मिथ्या थाउं. एटले फोक थाउं. अहीं बीजो वा ठे ते पादपूर्णार्थ ठे ॥१॥ इति गुरुखामणासूत्रार्थः ॥३३॥ ए खामणांना सूत्रने विषे धुरथकी गुरु पंदर अने लघु एक शो अगीयार, मल्ली एकशो ने ठवीश अक्षरो ठे. ए विधिपूर्वक अप

રાધ સ્વમાવતાં ચંદ્રરૌડાચાર્યાદિક અનેક જીવોને કેવલજ્ઞાન ઉપન્યું છે.

॥ અથ આયરિય ડવઘાણ ॥

આયરિય ડવઘાણ, સીસે સાહમ્મિએ કુલગણે અ ॥

જે મે કેઙ કસાયા, સવે તિવિહેણ સ્વામેમિ ॥ ૧ ॥

અર્થ:—પંચાચારસંપન્ન અથવા ઢત્રીશ ગુણે વિરાજમાન, અર્થદાનના દાતાર, તેને (આયરિય કે૦) આચાર્ય કહિયે. તથા સમીપ રહ્યા અને આવ્યા જે શિષ્યાદિક તેને સૂત્રના જ્ઞાવનાર અથવા પચ્ચીશ ગુણે વિરાજ માન તેને (ડવઘાણ કે૦) ઉપાધ્યાય કહીયે, તથા ગ્રહણશિક્ષા અને આસેવનાશિક્ષાને યોગ્ય હોય તેને (સીસે કે૦) શિષ્ય કહીયે, તથા શ્રદ્ધા અને પ્રરૂપણાદિક ગુણે કરીને જે આપણા સરસ્વા હોય, એવા સરસ્વા ધર્મના પાલનાર, તેને (સાહમ્મિએ કે૦) સાધર્મિક કહિયે, તથા જે એક આચાર્યનો શિષ્ય સંતાન પરિવાર, તેને (કુલ કે૦) કુલ કહિયે, તથા ઘણા આચાર્યના શિષ્યસંતાન પરિવાર, તેને (ગણે કે૦) ગણ એટલે સમુદાય કહિયે. (અ કે૦) એ અ તે વલી વલી કહેવાને અર્થે છે. એ સર્વની ઉપર (મે કે૦) મહારે જીવે (જે કે૦) જે (કેઙ કે૦) કોઙ પણ (કસાયા કે૦) ક્રોધાદિક કષાય કીધા હોય, એ કારણે (સવે કે૦) સર્વ તે આચાર્યા દિકપ્રત્યે (તિવિહેણ કે૦) ત્રિવિધે કરી એટલે મન, વચન અને કાયાયે કરી (સ્વામેમિ કે૦) હું સ્વામું હું ॥ ૧ ॥ આ ગાથામાં લઘુ ઢત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વ અક્ષર પાંત્રીશ છે.

સવસ્સ સમણસંઘસ્સ, જગવં અંજલિં કરિય સીસે ॥

સવં સ્વમાવડ્ઠ્ઠા, સ્વમામિ સવસ્સ અહયંપિ ॥ ૨ ॥

અર્થ:—(સીસે કે૦) મસ્તકની ઉપર (અંજલિં કે૦) બે હાથપ્રત્યે (કરિય કે૦) કરીને એટલે સ્થાપીને નમ્રીચૂત થઈને (સવસ્સસમણસંઘ સ્સજગવં કે૦) સર્વ શ્રમણસંઘરૂપ જગવંતના કીધા જે અપરાધ, (સવં કે૦) તે સર્વ અપરાધપ્રત્યે (સ્વમાવડ્ઠ્ઠા કે૦) સ્વમાવીને, વલી એમ કહે, કે (સવસ્સ કે૦) તે સર્વના કરેલા અપરાધપ્રત્યે (અહયંપિ કે૦) હું પણ (સ્વમામિ કે૦) સ્વામું હું, એટલે સમ્યક્ પ્રકારે સહન કરું હું ॥ ૨ ॥ આ ગાથામાં લઘુ એકત્રીશ અને ગુરુ સાત, મલી સર્વાક્ષર આઢત્રીશ છે ॥

સવસ્સ જીવરાસિસ્સ, જાવત્ત ધમ્મ નિહિય નિયંચિત્તો ॥

સંવં સ્વમાવહ્તા, સ્વમામિ સવસ્સ અહ્યંપિ ॥ ૩ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:- (જાવત્ત કે०) જાવથી (સવસ્સજીવરાસિસ્સ કે०) એકંદ્રિયા દિકે સર્વ જીવનો રાશિ એટલે સમૂહ તેનો કીધો જે મેં અપરાધ, તે (સવં કે०) સર્વ અપરાધપ્રત્યે (સ્વમાવહ્તા કે०) સ્વમાવીને, વલી એમ કહે કે તે સર્વ જીવોની ઉપર સમજાવ તે રૂપ (ધમ્મ કે०) ધર્મ, તેને વિષે (નિહિય કે०) નિધિત કહ્યું છે એટલે સ્થાપ્યું છે જાવથી આરોપણ કહ્યું છે, (નિયંચિત્તો કે०) નિજચિત્ત એટલે પોતાનું મન જેણે એહવો (અહ્યંપિ કે०) હું પણ (સવસ્સ કે०) સર્વ જીવરાશિના કીધા જે અપરાધ તે અપરાધપ્રત્યે (સ્વમામિ કે०) હું સ્વમું હું ॥ ૩ ॥ આ ગાથામાં લઘુ અઠાવીશ અને ગુરુ નવ, સર્વાદાર સાડત્રીશ છે ॥ ઇતિ સ્વામણાં ॥૩૪॥

॥ અથ નમોસ્તુ વર્દમાનાય ॥

ઈન્દ્રામો અણુસઠ્ઠિં ॥ નમો સ્વમાસમણાણં ॥ નમો

ડ્ઠ્ઠત્ત્વ ॥ નમોસ્તુ વર્દમાનાય, સ્પર્દમાનાય કર્મણાં ॥

તઙ્ગયાવાપ્તમોક્ષાય, પરોક્ષાય કુતીર્થિનામ્ ॥ ૧ ॥

અર્થ:- (વર્દમાનાય કે०) શ્રીવર્દમાન સ્વામી જાણી, (નમોસ્તુ કે०) નમસ્કાર થાઉં, તે શ્રીવર્દમાન સ્વામી કેહવા છે ? તો કે (કર્મણા કે०) કર્મોની સાથે (સ્પર્દમાનાય કે०) સ્પર્દાના કરનાર છે, એટલે ઈર્ષ્યાના કરનાર છે, કેમ કે ? કર્મોના વૈરી છે, માટે તેની સાથે ઈર્ષ્યાના કરનાર છે. વલી કેહવા છે ? તો કે (તઙ્ગયા કે०) તે કર્મનો જય કરીને (અવાપ્ત કે०) પામ્યા છે (મોક્ષાય કે०) મોક્ષ પ્રત્યે એવા છે, વલી કેહવા છે ? તો કે (કુતીર્થિનાં કે०) કુતીર્થીયો જે મિથ્યાદૃષ્ટિ જીવો, તેઓને (પરોક્ષાય કે०) પરોક્ષ છે, એટલે દૃષ્ટિથી દૂર છે. અર્થાત્ મિથ્યાદૃષ્ટિ જીવ હોય, તે પ્રજનું સ્વરૂપ જાણી ન શકે ॥ ઇતિ જાવઃ ॥ ૧ ॥

યેષાં વિકચારવિંદરાજ્યા, જ્યાયઃ ક્રમકમલાવલિં દધત્યા ॥

સદૃશૌરિતિ સંગતં પ્રશસ્યં, કથિતં સંતુ શિવાય તે જિનેંદ્રાઃ ॥૧॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेन्द्राः के०) जिनेन्द्र तीर्थंकर, (शिवाय के०) शिव एटले परम कल्याण, तेने अर्थें (संतु के०) थाउं. ते जिनेन्द्र केहवा ठे ? तो के (येषां के०) जे जिनेन्द्रोनी (ज्यायः के०) प्रधान प्रशंसनीय एवी (क्रमकमलावलिं के०) चरणकमलनी आवलि एटले श्रेणीप्रत्ये (दधत्या के०) धरती हुइ एटले पोतानी उपर स्थापित हुइ, अर्थात् विहारसमयें प्रजुना चरणकमलनी नीचें सुवर्णमय नव कमल जे देवता उरचे ठे, ते रूप (विकच के०) विकस्वर प्रफुल्लित (अरविंद के०) अरविंद जे कमल तेनी (राज्या के०) राजी एटले श्रेणीयें करीने, (सहस्रैः के०) सरखानी साथें (संगतं के०) मलबुं, ते (प्रशस्यं के०) अति रूडुं प्रशंसा करवा योग्य ठे. (इति के०) ए प्रकारें (कथितं के०) कथुं ठे. जेम के सरखे सरखां मळे ते शोजे, माटें ते सुवर्णमय नवकमल अने प्रजुनां चरण, ए बेहु कमलो मलबाधी अत्यंत शोजा थई ॥१॥

कषायतापादितजंतुनिवृत्तिं, करोति योजैनमुखां
बुदोजतः ॥ स शुक्रमासोऽववृष्टिसंनिजो, दधातु
तुष्टिं मयि विस्तरा गिराम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

अर्थः—(स के०) ते (गिरां के०) सिद्धांतरूपवाणीनो (विस्तरः के०) विस्तार ते, (मयि के०) महारे विषे (तुष्टिं के०) तुष्टिप्रत्ये संतोषप्रत्ये (दधातु के०) करो, ते वाणीनो विस्तार केहवो ठे ? तो के (यो के०) जे वाणीनो विस्तार, (कषाय के०) कषायरूप (ताप के०) तापें करीने (अर्दित के०) पीडित एवा (जंतु के०) प्राणीयो तेने (निवृत्तिं के०) शांति स माधिप्रत्ये (करोति के०) करे ठे. वली (यो के०) जे (जैनमुख के०) जिनराजना मुखरूप (अंबुद के०) मेघ तेथकी (उज्जतः के०) उपज्यो ठे. वली (यो के०) जे (शुक्रमास के०) ज्येष्ठमासथकी (अववृष्टि के०) उपन्यो एवो जे (वृष्टि के०) वर्षाद तेनी (संनिजो के०) सरखो ठे ॥ ३ ॥ इति ॥ ३५ ॥

॥ अथ विशाललोचन ॥

विशाललोचनदलं, प्रोद्यद्दंतांशुकेसरम् ॥
प्रातर्वीरजिनेन्द्रस्य, मुखपद्मं पुनातु वः ॥ १ ॥

अर्थः—(वः के०) तुमने (प्रातः के०) प्रज्ञातसमयें (वीरजिनेंद्र
स्य के०) श्रीवीरजिनेंद्र संबंधी (मुखपद्मं के०) मुखकमल ठे, ते (पुना
तु के०) पवित्र करो, ते मुखकमल केहवुं ठे ? तो के (विशाल के०) वि
स्तीर्ण (लोचन के०) नेत्ररूप (दलं के०) पत्र ठे जेने विषे वली केहवुं
ठे ? तो के (प्रोद्यत् के०) अत्यंत जलहलता एवा (दंतांशु के०) दांत
नां किरणरूप (केसरं के०) केसर सुगंधना कणीया ठे जेने विषे ॥ १ ॥

येषामज्जिपेककर्म कृत्वा, मत्ता हर्षजरात् सुखं सुरेंद्राः ॥ त
एमपि गणयंति नैव नाकं, प्रातःसंतु शिवाय ते जिनेंद्राः ॥ १ ॥

अर्थः—(ते के०) ते (जिनेंद्राः के०) श्रीजिनेंद्रो जे तीर्थकरो, ते (प्रातः
के०) प्रज्ञात समयें (शिवाय के०) शिवने एटले निरुपद्रवने अर्थे (संतु
के०) थाउं. ते जिनेंद्रो केहवा ठे ? तो के (येषां के०) जे जिनेंद्रोना (अजि
पेककर्म के०) स्नानकर्म कार्यप्रत्ये (कृत्वा के०) करीने (हर्षजरात्
के०) हर्षना जर एटले समूहयकी (मत्ता के०) माता थका मग्न थका
(सुरेंद्राः के०) देवेंद्रो जे ठे, ते (नाकं के०) देवलोक संबंधी जे (सुखं
के०) सुख तेने (तृणमपि के०) तृणतुल्य पण (नैव के०) नहींज
(गणयंति के०) गणे ठे. अर्थात् जिनेंद्रना अजिपेक सुखने पामीने देवता
उं स्वर्गसुखने तृणसमान पण नथी मानता ॥ २ ॥

कलंकनिर्मुक्तममुक्तपूर्णतं, कुतर्कराहुग्रसनं स
दोदयम् ॥ अपूर्वचंद्रं जिनचंद्रजापितं, दिनाग
मे नौमि बुधैर्नमस्कृतम् ॥ ३ ॥ इति ॥ ३६ ॥

अर्थः—(जिनचंद्रजापितं के०) जिनचंद्र संबंधी जापित जे आगम ते
प्रत्ये (दिनागमे के०) प्रज्ञातसमयें (नौमि के०) हुं स्तवुं तुं. ते जिन
चंद्रजापित केहवुं ठे ? तो के (कलंकनिर्मुक्तं के०) कलंकरहित एवं अ
ने (अमुक्तपूर्णतं के०) नथी मूकाणी पूर्णता जेनी अने वली (कुतर्क
राहुग्रसनं के०) कुतर्क करनारा एवा जे परदर्शनीरूप राहु तेने ग्रसन
हार एटले जहण करनार एवं ठे, तथा (सदोदयं के०) सदा निरंतर उदय

सबस्सवि तथा श्रुतदेवतास्तुति अर्थसहित. १६३

एटखे उगेखो एवो एक (अपूर्वचंद्र के०) अपूर्व चंद्रसदृश ठे, एटखे जि नागमरूपचंद्रमानी तुल्य बीजो कोइ चंद्रमा नथी, वली ते जिनचंद्रजा षित केहवुं ठे ? तो के (बुधैर्नमस्कृतं के०) बुधोयें एटखे पंक्तियें क ख्यो ठे नमस्कार जेने, एवुं ठे ॥३॥ इति स्तुतिसूत्रार्थः ॥३६॥

॥ अथ सबस्सवि देवसिय खिख्यते ॥

सबस्सवि देवसिअ, डुच्चिंतिअ, डुप्पासिअ,
डुच्चिठिअ इत्ताकारेण संदिसह जगवन् इत्तं
तस्स मिठामि डुक्कडं ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

अर्थः—(सबस्सविदेवसिअ के०) सर्वे पण दिवस संबंधी अतिचार ते (डुच्चिंतिअ के०) डुच्चिंतित जे परछेपादिक डुष्ट कार्य तेने चिंतववाथकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधिअतिचार ? तो के (डुप्पासिअ के०) डुर्जापित जे उपयोग रहित अनिष्ट डुष्टादिक जाषा तेवी जाषा बोलवा थकी थयो, वली केहवो ते दिवस संबंधि अतिचार ? तो के (डुच्चिठिअ के०) डुश्चेष्टित जे उपयोग रहित हालवा चालवाथकी तथा कामासना दिक एवी कायनी डुष्ट चेष्टारूप प्रवृत्ति, ते प्रवृत्ति करवाथकी थयो, तेनुं मिथ्याडुःकृत देवाने (जगवन् के०) हे जगवन् ! (इत्ताकारेण के०) पो तानी इत्तायें करी (संदिसह के०) मुऊने आझा करो. अहिंयां गुरु आझा आपे पढी शिष्य कहे. (इत्तं के०) हुं एहीज इहुं बुं. (तस्समिठामि डुक्कडं) ए पदोनो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥ १ ॥ इति ॥ ३७ ॥

॥ अथ श्रुतदेवतास्तुतिः ॥

सुअदेवयाए करेमि काउस्सग्गं ॥ सुअदेव
या जगवई, नाणावरणीय कम्म संघायं ॥ तेसिं .
खवेउ सययं, जेसिं सुयसायरे जत्ती ॥ १ ॥

अर्थः—(सययं के०) सततं एटखे सदा निरंतर, (जेसिं के०) जे जव्य पुरुषोनी (सुयसायरे के०) श्रुतिसागरने विषे (जत्ती के०) जक्ति ठे, एटखे अंतर प्रीति ठे (तेसिं के०) ते पुरुषो संबंधी (नाणावरणीय

કમ્મ કે०) જ્ઞાનાવરણીયકર્મના (સંઘાયં કે०) સંઘાત્ એટલે સમૂહ તે પ્રત્યે (સુઅદેવયા કે०) શ્રુતદેવતા, વલી (જગવદ્ કે०) જગવતી જે સરસ્વતી છે, તે (સ્વેજ કે०) સ્વપાવો એટલે ક્ષય કરો ॥ ૧ ॥ એ શ્રુતદેવતા શ્રુતસિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયિકા જે સરસ્વતી, તેને આરાધવા નિમિત્ત કાઝ સ્સગ્ગ કરવો. એમાં વંદણવત્તીઆએ એ પાઠ ન કહિયેં, અન્નઙ્ગ ઉસસિએ એ પાઠજ કહીયેં. એ ગાથા શ્રીપાદિક સૂત્ર સિદ્ધાંતને ઘેરઘેર છે, તે જાણી કાઝસ્સગ્ગ કરતાં મિથ્યાત્વની શંકા ન કરવી. આ ગાથામાં લઘુ ઢત્રીશ, અને ગુરુ બે, મલી સર્વાક્ષર આઢત્રીશ છે ॥

॥ અથ દેવતાની સ્તુતિ ॥

જીસે ચિત્તે સાહૂ, દંસણ નાણેહિં ચરણ સહિએહિં ॥

સાહંતિ મુક્કમગ્ગં, સા દેવી હરજ હરિયાઈ ॥૩૧॥ઈતિ॥૩૦॥

અર્થ:- (ચરણસહિએહિં કે०) ચારિત્ર સહિત એવો (દંસણનાણેહિં કે०) દર્શન અને જ્ઞાન તેણે કરીને (જીસે કે०) જે દેવીના (ચિત્તે કે०) દેવને વિષે (સાહૂ કે०) સાધુ મુનિરાજ, (મુક્કમગ્ગં કે०) મોક્ષના માર્ગ પ્રત્યે (સાહંતિ કે०) સાધે છે, (સા કે०) તે, (દેવી કે०) દેવી, (હરિયાઈ કે०) હરિતપ્રત્યે એટલે પાપપ્રત્યે (હરજ કે०) હરો, દૂર કરો ॥૩૧॥ એ દેવતાનો કાઝસ્સગ્ગ શ્રીવચસ્વામીયેં કીધો સાંજલીયેં ઠેયેં અને શ્રીજઙ્ગ બાહુ સ્વામીયેં પણ કરવો કહ્યો છે, તે જાણી એમાં મિથ્યાત્વ નહીં, એમ સમજવું. આ ગાથામાં લઘુ તેત્રીશ, ગુરુ ત્રણ, સર્વાક્ષર ઢત્રીશ છે. બેહુ ગાથાના લઘુ ડં ગણોતેર, અને ગુરુ પાંચ, મલી સર્વાક્ષર ચમ્મોતેર છે ॥ ઇતિ ॥ ૩૦ ॥

॥ અથ કમલદલસ્તુતિ: ॥

કમલદલવિપુલનયના, કમલમુખી કમલગ

ર્જસમગૌરી ॥ કમલે સ્થિતા જગવતી, દદા

તુ શ્રુતદેવતા સિદ્ધિમ્ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- (જગવતી કે०) ઠકુરાઈ પ્રમુખ ગુણની ધરનારી એવી જે (શ્રુત દેવતા કે०) સિદ્ધાંતની અધિષ્ઠાયિકા શ્રુતદેવી છે, તે અમને (સિદ્ધિ

के०) धर्मनी सिद्धिप्रत्ये (ददातु के०) दियो आपो, ते श्रुतदेवी केहवी ठे? तो के (कमलदल के०) कमलनी पांखडी समान (विपुल के०) विशाल ठे (नयना के०) नेत्र जेहनां एवी ठे. वली केहवी ठे? तो के (कमलमुखी के०) कमलमुखी ठे, अर्थात् कमल सरखुं सुगंधीयुक्त वाटहुं एवं सुशोजित मुख ठे जेहनुं, वली केहवी ठे? तो के (कमलगर्जसमगौरी के०) कमलना गर्जनी पेरे गौर वर्ण ठे, एटले कमलना मध्यजागमां जे गर्ज ठे, तेना सरखो गौरवर्ण ठे जेनो एवी ठे, वली केहवी ठे? तो के (कमले के०) कमलने विषे (स्थिता के०) रही ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ३९ ॥

॥ अथजु वनदेवतादिस्तुतिः ॥

जुवणदेवयाए करेमि काउस्सग्गं० ॥ यस्याः क्षेत्रं
समाश्रित्य, साधुजिः साध्यते क्रियाः ॥ सा क्षेत्रदेवता नित्यं, जूयान्नः सुखदायिनी ॥ १ ॥

अर्थः—(नः के०) अमने (सा के०) ते. (क्षेत्रदेवता के०) क्षेत्रदेवी, (नित्यं के०) निरंतर, (सुखदायिनी के०) सुखनी देवावाली (जूयात् के०) होय, ते क्षेत्रदेवी केहवी ठे? तो के (यस्याः के०) जेना (क्षेत्रं के०) क्षेत्रने (समाश्रित्य के०) समाश्रयीने एटले अंगीकार करीने (साधुजिः के०) साधुज्ये (क्रियाः के०) तपःसंयमरूप धर्मक्रियाउं (साध्यते के०) सहाय ठे, अर्थात् कराय ठे ॥ १ ॥

ज्ञानादिगुणयुतानां, नित्यं स्वाध्यायसंयमरतानाम् ॥ विदधा
तु जुवनदेवी, शिवं सदा सर्वसाधूनाम् ॥ २ ॥ इति ॥ ४० ॥

अर्थः—(जुवनदेवी के०) जुवननिवासिनी देवी ठे ते, (सर्वसाधूनां के०) सर्व साधुजने (शिवं के०) शिव एटले परम कल्याण, ते प्रत्ये (सदा के०) निरंतर, (विदधातु के०) करो, ते सर्व साधु केहवा ठे? तो के (ज्ञानादिगुण के०) ज्ञानादिक गुणें करीने (युतानां के०) युक्त ठे सहित ठे. वली ते सर्वसाधु केहवा ठे? तो के (नित्यं के०) निरंतर जे (स्वाध्यायसंयमरतानां के०) वांचनादिक पांच प्रकारनो स्वाध्याय अने आश्रवनिरोध रूप सत्तर प्रकारनो संयम, तेने विषे रत ठे, एटले आसक्त ठे, मग्न

ठे.ए जुवनदेवतानो काउस्सग्ग श्री जड्ढाहुस्वामीयें आवश्यकमां करवो
कह्यो ठे, ते माटें एमां मिथ्यात्व समजवुं नहीं ॥ १ ॥ इति ॥ ४० ॥

॥ अथ अट्टाइज्जेसु मुनिवंदन ॥

अट्टाइज्जेसु दीवसमुद्देसु, पनरससु कम्मजूमीसु ॥

जावंत केवि सादू, रयहरण गुठ पडिग्गहधारा

॥ १ ॥ पंचमहवयधारा, अठारस सहस्स सीलंग

धारा ॥ अक्कयायारचरित्ता, ते सबे सिरसा मण

सा मण्णण वंदामि ॥ २ ॥ इति ॥ ४१ ॥

अर्थः—(अट्टाइज्जेसुदीवसमुद्देसु के०) अढी द्वीप बे समुद्र संबंधी जे
(पनरससुकम्मजूमीसु के०) पंदर कर्मजूमीक्षेत्रने विषे, (जावंत के०)
जेटला (केवि के०) कोइ पण (सादू के०) साधु, (रयहरणगुठपडिग्ग
हधारा के०) रजोहरण ते उधो अने गुठो ते पात्रानी जोलीनी उपरनुं उ
पकरण अने पतद्ग्रह ते पात्रुं इत्यादिक धर्मोपकरणना (धारा के०) धारण
करनारा ठे॥१॥ एटले सुधी साधुनो वेपमात्र जणाव्यो परंतु ते वेप तो गु
ण विना अप्रमाण कह्यो ठे, माटें हवे गुण कही देखाडे ठे. वली ते साधु के
हवा ठे? तो के (पंचमहवयधारा के०) पांच महाव्रतना धरणहार ठे, व
ली केहवा ठे? तो के (अठारससहस्ससीलंगधारा के०) अष्टादशसहस्स सील
नां चारित्रनां अंग जे अंश ठे तेना धरनार, वली केहवा ठे? तो के (अक्क
यायारचरित्ता के०) अक्षत संपूर्ण आचाररूप चारित्र तेना धरणहार ठे. (ते
सबे के०) ते सर्वप्रत्ये (सिरसा के०) ललाटें करीने (मणसा के०) मनं क
रीने (मण्णण के०) मस्तकें करीने (वंदामि के०) हुं वांहुं बुं. अथवा मण्ण
ण वंदामि ए वचनें पंचांग प्रणामें करी वांहुं बुं ॥२॥ इति सर्वसाधु नमस्कार
सूत्रार्थः॥आ बेहु गाथामां लघु बहोतेर, गुरु तेर, सर्वाक्षरपंच्याशी ठे ॥४१॥

॥ अथ वरकनक ॥ अथवा सप्ततिशतजिनस्तुतिः ॥

वरकनकशंखविजुम, मरकतघनसन्निभं विगतमोहम् ॥

सप्ततिशतं जिनानां, सर्वामरपूजितं वंदे ॥ १ ॥ ४२ ॥

अर्थः—(जिनानां के०) जिनेन्द्रो संबंधी (सप्ततिशतं के०) सप्ततिशत प्रत्ये एटले एकशो सितेर जिनेन्द्रोप्रत्ये (वंदे के०) हुं वांछुं बुं. ते जिन सप्ततिशत केहवुं ठे? तो के (वर के०) प्रधान एवं (कनक के०) सुवर्ण, (शंख के०) शंख, (विद्रुम के०) प्रवालां, (मरकत के०) नीलमणि, (घन के०) सजल मेघ, तेना (सन्निजं के०) सरखुं ठे, एटले पांचव णों ठे जेना एवं ठे. वली ते सप्ततिशत केहवुं ठे? तो के (विगतमोहं के०) मोहादिक रहित ठे. वली केहवुं ठे? तो के (सर्वामरपूजितं के०) सर्व अमर एटले देवता पूजे ठे जेने एवं ठे ॥ १ ॥ इति ॥ ४५ ॥

॥ अथ तीर्थवंदना ॥

॥ सकल तीर्थ वंदूं कर जोड्य, जिनवरनामें मंगल कोड्य ॥ पहेले स्वर्गे लाख बत्रीश, जिनवर चैत्य नमुं निशि दीस ॥१॥ बीजे लाख अछाबीश कह्यां. बीजे वार लाख सह्यां ॥ चोथे स्वर्गे अड लाख धार, पांचमे वंदूं लाखज चार ॥२॥ ठेठे स्वर्गे सहस पचास, सातमे चाखिश सहस प्रासाद ॥ आठमे स्वर्गे ठ हज्जार, नव दशमे वंदूं शत चार ॥३॥ अग्या र बारमे त्रणशें सार, नवग्रैवेयके त्रणशें अठार ॥ पांच अनुत्तर सर्वे मली, लाख चोराशी अधिकां वली ॥४॥ सहस सत्ताणुं त्रेविश सार, जिनवर जुवन तणो अधिकार ॥ लांवां शो योजन विस्तार, पचास उंचां ब होतैर धार ॥५॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण; सत्ता सहित एक चैत्यें जा ण ॥ शो कोड बावन कोड संजाल, लाख चोराणुं सहस चौआल ॥६॥ सातशें उपर साठ विशाल, सवी बिंब प्रणमुं त्रण काल ॥ सात कोड ने बहोतैर लाख, जुवनपतिमां देवल जांख ॥७॥ एकशो एंशी बिंब प्रमाण, एक एक चैत्यें संख्या जाण ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठ लाख वंदूं कर जोड ॥८॥ बत्रीशें ने उगणशाठ, तीर्था लोकमां चैत्यनो पाठ ॥ त्रण लाख एकाणुं हजार, त्रणशें बीश ते बिंब जुहार ॥९॥ व्यंतर ज्यो तिथीमां वलि जेह, शाश्वता जिन वंदूं तेह ॥ रुषज चंद्रानन वारि पेण, वर्द्धमान नामें गुणसेण ॥ १० ॥ समेतशिखर वंदूं जिन बीश, अष्टापद वंदूं चोबीश ॥ विमलाचल ने गढ गिरनार, आबु ऊपर जिनवर जुहार ॥ ११ ॥ शंखेश्वर केसरियो सार, तारंगें श्री अजित जुहार ॥

अंतरिक वरकाणो पास, जीरावलो ने थंजण पास ॥ ११ ॥ गाम नगर पुर
पाटण जेह, जिनवरचैत्य नमुं गुणगेह ॥ विहरमान वंदूं जिन वीश, सिद्ध
अनंत नमुं निश दीस ॥ १३ ॥ अढी छीपमां जे अणगार, अढार सहस
शीखांगना धार ॥ पंच महाव्रत समितिसार, पाळे पलावे पंचाचार ॥ १४ ॥
बाह्य अज्यंतर तप उजमाल, ते मुनि वंदूं गुण मणिमाल ॥ नित नित
जठी कीर्त्ति करूं, जीव कहे जवसायर तरूं ॥ १५ ॥ इति ॥ ४३ ॥

॥ अथ लघुशांतिस्तवप्रारंभः ॥

बृहज्जुष्टीय प्रसिद्धप्रजावी श्रीमानदेव सूरि, ते नाकूल नगरमां चोमासुं
रह्या हता, ते समयें, शाकंजरी नगरमां श्रीसंघ, शाकिनीजनित मरकीना
उपद्रवें पीडित थयो, तेवारें त्यांना संघें मलीने त्रिनतिपत्र लखी तेमां रोग
स्वरूप निवेदन करी श्रीमानदेव सूरि पासें मनुष्य मोकळ्यां, पठी पद्मा,
जया, विजया अने अपराजिता, ए चार देवीयोनुं ठे सान्निध्य जेमने एवा
तथा निरतिशय करुणायें करीने जेमनुं अंतःकरण कोमल ठे, एवा श्रीमा
नदेवसूरि, तेजयें सर्वत्र सकल श्रीसंघने सर्वोपद्रव शांतिने अर्थें आ स्तो
त्रनी रचना करीने संघने आप्युं. पठी ते शाकंजरी नगरस्थ संघना केटला
एक जनोयें तो प्रतिदिवस ए स्तोत्रनुं पोतें अध्ययन कखुं, तथा केटला
एकोयें तो अन्यपासें अध्ययन करावीने सांजलवा मांर्युं. तथा ए स्तोत्रें
अजिमंत्रित जखने ठंटाव्युं, तेणें करी श्रीसंघनो शाकिनीजनित मरकीनो
उपद्रव शांतिने पाम्यो. त्यांथी ए स्तोत्र सर्वस्थलें शांतिकारक थयुं, ते
पठी प्रायः प्रतिदिवस ए लघुशांतिस्तोत्र प्रतिक्रमणानंतर जणाय ठे, एवो
संप्रदाय ठे. आ स्तोत्र कये ठेकाणें शा वास्ते निर्मित कखुं? ते विषे एज
गहना गुरुयें एक श्लोक रचेलो ठे, ते लखीयें ठैयें ॥ श्लोक ॥ नाकूल
नामनगरस्थितमेघकालैः, शाकंजरीपुरसमागतसंघवाचा ॥ शांतिस्तवः प्रब
लमारिजयापहारी, यैर्निर्ममे सुविहितक्रममार्गदीपैः ॥ १ ॥

हवें ए स्तोत्रनो अर्थसहित प्रारंभ करियें ठैयें.

शांतिं शांतिनिशांतं, शांतं शांताशिवं नमस्कृत्य॥

स्तोतुःशांतिनिमित्तं, मंत्रपदैः शांतये स्तौमि ॥ १ ॥

અર્થ:-હું (શાંતિ કે) શ્રીશાંતિજિનપ્રત્યે (નમસ્કૃત્ય કે) નમસ્કાર
ર કરીને, તેજ શ્રીશાંતિજિનના (મંત્રપદૈ:કે) મંત્રોનાં પદોયેં કરીને અર્થા
ત્ અક્ષરગર્જિત જે મંત્રનાં પદ, તેણેં કરીને (સ્તૌમિ કે) સ્તુતિ કરું
હું, તે શા માટે સ્તુતિ કરું હું? તો કે (શાંતયે કે) ડુઃખ, ડુરિત, ઉપસ
ર્ગ, તેની નિવૃત્તિને માટે સ્તુતિ કરું હું, હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા છે?
તો કે (શાંતિ કે) ડુઃખઉપસર્ગનિવૃત્તિરૂપ, અથવા કષાયોદયાપગમ
લક્ષણ, તેના (નિશાંત કે) ઘર છે, વા સ્થાનકરૂપ છે, વહી (શાંત
કે) ઉપશમોપેત છે, એટલે રાગદ્વેષરહિત છે. વહી (શાંતાઽશિવં કે)
શાંત એટલે ઉપશમને પામ્યા છે અશિવ એટલે અકલ્યાણકારક અરિષ્ટ
પદ્ધતિ જેથી એવા શ્રીશાંતિજિન છે. વહી કેહવા છે? તો કે (સ્તોતુ:
કે) સ્તુતિ કરવાના (શાંતિનિમિત્ત કે) અરિષ્ટોપદ્રવનિવારણ રૂપ
જે શાંતિ, તેના નિમિત્ત એટલે ઉત્પાદનહેતુ છે ॥ ૧ ॥

ઉમિતિ નિશ્ચિતવચસે, નમો નમો જગવતેઽર્હતે પૂજામ્ ॥

શાંતિજિનાય જયવતે, યશસ્વિને સ્વામિને દમિનામ્ ॥ ૨ ॥

અર્થ:-(શાંતિજિનાય કે) શ્રીશાંતિજિન, તેમને (નમોનમ: કે)
નમસ્કાર થાઉં. આંહીં નમોનમ: એ દ્વિરુક્તિ જે છે, તે અત્યાદર જણાવવા
ને અર્થે અથવા સસંત્રમ સ્થાપનને અર્થે છે. હવે તે શ્રીશાંતિજિન કેહવા
છે? તો કે (ઉમિતિનિશ્ચિતવચસે કે) અવતિ એટલે રક્ષણ કરે છે, તેને
ઊં કહીયેં, અને ઊં એટલે પરંજ્યોતિ, ઇતિ કેતાં એ પ્રકારેં નિશ્ચિત એટલે
નિર્ધાર કહ્યું છે વચ: એટલે વાચક પદ જેમનું એવા છે, અથવા ઊં એવા વ
ચનેં કરીને આશ્ચર્ય એટલે કહેવા યોગ્ય છે વાચ્યવાચકજાવ જેમનો એવા
છે. વહી કેહવા છે? તો કે (જગવતે કે) સમગ્ર એશ્વર્ય છે જેમને તેમને જ
ગવાન્ કહીયેં, વહી જે (પૂજાં કે) પૂજાને (અર્હતે કે) યોગ્ય છે અ
ર્થાત્ સુરાઽસુરનરેંદ્રાદિકેં કરેલી પૂજાને યોગ્ય એવા છે. વહી (જયવતે કે)
જેમને રાગાદિક પરાજવ કરી શકતા નથી માટે જયવાન્ જયયુક્ત છે. વ
હી (યશસ્વિને કે) પ્રસિદ્ધ પ્રશસ્ત યશ છે જેમનું, એવા છે. વહી (દમિ
નાં કે) ઇંદ્રિયોને દમન કહ્યાં છે, વશ કહ્યાં છે જેણેં એવા જે મુનિમ
હારાજ, તેમના (સ્વામિને કે) સ્વામી એટલે નાથ એવા છે ॥ ૨ ॥

सकलातिशेषकमहा, संपत्तिसमन्विताय शस्याय ॥

त्रैलोक्यपूजिताय च, नमोनमः शांतिदेवाय ॥ ३ ॥

अर्थः—(शांतिदेवाय के०) शोलमा तीर्थकर श्री शांतिनाथजी तेमने (नमोनमः के०) नमस्कार थाऊ. ते केहवा ठे? तो के (सकल के०) समस्त (अतिशेषक के०) चोत्रीश अतिशय, ते रूप (महासंपत्ति के०) महोटी संपदा तेणें करीने (समन्विताय के०) सहित, तथा (शस्याय के०) प्रशंसवा योग्य एवा (च के०) वली (त्रैलोक्य के०) स्वर्ग, मृत्यु अने पाताल रूप त्रण लोक, तेणें (पूजिताय के०) पूजित एवा ठे ॥ ३ ॥

सर्वामरससमूह, स्वामिकसंपूजिताय निजिताय ॥

जुवनजनपालनोद्यत, तमाय सततं नमस्तस्मै ॥४॥

अर्थः—(तस्मै के०) ते श्रीशांतिजिन महाराज तेमने (सततं के०) निरंतर, (नमः के०) नमस्कार थाऊ, ते केहवा ठे ? तो के (सर्वामरससमूह के०) समस्त चार निकायना देवताना समूह सहित, तेहना (स्वामिक के०) स्वामी जे चोशठ इंद्रो ठे, तेमणें (संपूजिताय के०) सम्यक् प्रकारें पूजित एवा ठे. वली (निजिताय के०) नथी जीत्या देवादिकोयें अर्थात् कोश्यें पोताने वश करेखा नथी एवा. तथा (जुवन के०) त्रण जुवनना (जन के०) लोको तेमनुं (पालन के०) पालन करवुं, तेहने विषे (उद्यततमाय के०) अत्यंत सावधान एवा ठे ॥ ४ ॥

सर्वदुरितौघनाशन, कराय सर्वाऽशिवप्रशमनाय ॥

दुष्टग्रहनूतपिशाच, शाकिनीनां प्रमथनाय ॥ ५ ॥

अर्थः—वली केहवा ठे? तो के (सर्व के०) समस्त जे (दुरित के०) पाप तेहनो (उंघ के०) समूह, तेहना (नाशनकराय के०) नाश करनार ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (सर्वाशिव के०) सर्व जे अशिव एटखे उ पड़व तेहना (प्रशमनाय के०) प्रकर्षें करी एटखे अतिशयपणे समावणहार ठे, वली केहवा ठे ? तो के (दुष्टग्रह के०) दुष्ट आकरा एवा जेमं गल, शनिश्चर, राहु, केतु, इत्यादिक असुखनां करनार ग्रह तथा (नूत के०)

वृक्षादिकने विषे वसनार, (पिशाच के०) राक्षसादिक, तथा (शाकिनी नां के०) शाकिनी ते मंत्राधिष्ठित स्त्री, ए सर्वना उपद्रवो तेमने (प्रमथ नाय के०) प्रकर्षें करी मथन एटखे नाशना करनार ठे, मटाडनार ठे अर्थात् श्रीशांतिजिनेश्वरना स्मरण करनारना पूर्वोक्त सर्व उपद्रवो, नाश ने पामे ठे, माटें तेने नमस्कार थाय ठे ॥ ५ ॥

यस्येति नाममंत्र, प्रधानवाक्योपयोगकृततोषा ॥

विजया कुरुते जनहित, मितिच नुता नमततं शांतिं॥६॥

अर्थः— हे जव्य जनो ! तमें (तं के०) ते (शांतिं के०) श्रीशांतिजिनप्रत्ये (नमत के०) प्रणाम करो, ते कया शांतिजिन ? तो के (यस्य के०) जे शांतिजिननो (इति के०) ए पूर्वोक्त प्रकारें करीने (नाममंत्र के०) नामरूप जे महामंत्र तेणें करीने (प्रधानवाक्य के०) प्रकृष्ट सर्वोत्तम पवित्र एवं जे वचन तेनो (उपयोग के०) उपयोग एटखे नामोच्चारणमात्र स्मरण तेणें करीने (कृत के०) कस्यो ठे चित्तने विषे (तोषा के०) संतोष जेणें एवी (विजया के०) विजयानामें जे देवी ठे, ते श्री शांतिजिनना नाम स्मरण करनारा एवा जे (जन के०) जन एटखे मनुष्य, तेनुं (हितं के०) हित जे तेने (कुरुते के०) करे ठे, (च के०) वली ते विजया देवी केहवी ठे ? तो के (इति के०) ए पूर्वे कस्यो एवो जे प्रकार ते प्रकारें करीने (नुता के०) नमेली ठे, स्तुति करेली ठे, श्रीशांतिनाथने एवी ठे ॥ ६ ॥

नवतु नमस्ते जगवति, विजये सुजये परापरैरजिते ॥

अपराजिते जगत्यां, जयतीति जयावहे नवति ॥ ७ ॥

अर्थः— (जगवति के०) अहीं जग शब्द जे ठे, ते ज्ञान, माहात्म्य, यशो रूप जे वीर्य, तेनो प्रयत्नेष्टाखण्डण ग्रहण करवो, ते जेने विद्यमान होय, तेने जगवती कहियें. तेना आमंत्रणें हे जगवति ! (विजये के०) सह न न करी शके एवा ईर्ष्यावाला पुरुषोनुं पराजव करवापणुं ठे जेने विषे तेना संबोधने हे विजया देवि ! तथा (सुजये के०) जेना प्रतापनी वृद्धिने शत्रुजयें पराजव कस्यो नथी, तेना संबोधने हे सुजयादेवि ! अथवा सुजय एटखे शोचन ठे जयपणुं जेने अथवा सु एटखे अतिशयें करीने

हे जय जेनो एवी तेना संबोधने हे सुजयानामा देवि ! तथा (परापरैर जिते के०) पर एटखे उत्कृष्ट एवा अपर एटखे अन्य देवो तेमणें नजिता एटखे नथी पराजव कस्यो जेनो तेवा संबोधने हे परापरैरजिते देवि ! अर्थात् हे अजिता देवि ! तथा (अपराजिते के०) कोइ स्थानकें पराजवने न पामेली एवा आमंत्रणे हे अपराजिता देवि ! तमो (जगत्यां के०) पृथि वीने विषे (जयति के०) जयवंतां वत्तो, (इति के०) एम स्तुति करे ठते (जयावहे के०) स्तुति करनार जक्तजनने जयनी आवहन करनारी थाय ठे, तेने संबोधने हे जयावहा देवि ! तथा (जवति के०) स्त्रीलिंगें जवत् शब्दना संबोधने हे जवति ! ए प्रकारनी पूर्वोक्त एक विजया, बीजी जया, त्रीजी अजिता, चोथी अपराजिता, एवी चार देवियो, (ते के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार (जवतु के०) थाउं ॥ ७ ॥

सर्वस्यापि च संघस्य, जडकट्याणमंगलप्रददे ॥

साधूनां च सदा शिव, सुतुष्टिपुष्टिप्रदे जीयाः ॥ ८ ॥

अर्थः—(सर्वस्यापि च के०) चतुर्विध एवा सर्व पण, च पादपूर्णार्थ ठे. (संघस्य के०) संघने (जड के०) सौख्य, (कट्याण के०) निरुपद्रवपणुं, (मंगल के०) दुरितोपशान्ति, इत्यादिकने (प्रददे के०) प्रकर्षे करी आपनार एवी, अर्थात् एतादृशगुणयुक्त एवी हे देवि ! (च के०) वल्ली (साधूनां के०) मोहनने जे साधे ते साधु कहियें एटखे मुनियो तेमने (सदा के०) सर्वदा (शिव के०) निरुपद्रवत्व, (सुतुष्टि के०) शोचन चित्तनी शान्ति, (पुष्टि के०) धर्मनी वृद्धि, तेने (प्रदे के०) देनारी एवी हे देवि ! तुं (जीयाः के०) जयवंती हो, अर्थात् सर्वोत्कर्षण जगत्मां वत्तो ॥ ८ ॥

जव्यानां कृतसिद्धे, निर्वृत्तिनिर्वाणजननि सत्त्वानाम् ॥

अजयप्रदाननिरते, नमोऽस्तु स्वस्तिप्रदे तुभ्यम् ॥ ९ ॥

अर्थः—(जव्यानां के०) जव्य जीवोने (कृतसिद्धे के०) करी ठे सिद्धि जेणें एटखे सर्वकार्योनी निर्विघ्नपणे समाप्ति करी ठे जेणें एवी, वल्ली (सत्त्वानां के०) जव्य जीवोने (निर्वृत्ति के०) चित्तसमाधि तथा (निर्वाण के०) मोक्ष एटखे परमानंद एम निर्वृत्ति, निर्वाणने (जननि के०) उत्पन्न क

रनारी माटें निर्वृतिनिर्वाणजननि एवा संबोधनवाली, उक्तं च “ सम्म
हिंठी देवा, दिंतु समाहिं च बोहिं च ” तथा (अजय के०) निर्जयपणुं
तेने (प्रदान के०) प्रकर्षे करीने देवने (निरते के०) तत्पर ठे. तथा
(स्वस्तिप्रदे के०) कल्याणने प्रकर्षे करी देवावाली एवी अर्थात् ए पू
वोक्त सर्वगुणयुक्त एवा संबोधनवाली हे देवि ! (तुज्यं के०) तुजने
(नमोऽस्तु के०) नमस्कार हो ॥ ९ ॥

जक्तानां जंतूनां, शुजावहे नित्यमुद्यते देवि ॥

सम्यग्दृष्टीनां धृति, रतिमतिबुद्धिप्रदानाय ॥१०॥

अर्थः—(जक्तानां के०) पोतानी सेवाना करनार जक्तिमंत एवा (जंतूनां
के०) जे जीव ठे, तेमने (शुजावहे के०) शुज एटखे श्रेयपणाने आ
एटखे सर्व प्रकारें वहा एटखे वहन करनारी पमाडनारी ठे माटें शुजकारि
का कहियें, तथा वली (सम्यग्दृष्टीनां के०) सम्यग्दृष्टि जीवोने (धृति
के०) संतोष, (रति के०) प्रीति, (मति के०) अप्राप्तविषयनी बुद्धि, ए
टखे जविष्यकालने जाणनारी बुद्धि, (बुद्धि के०) सांप्रतदर्शिनी एटखे
वर्तमानकालना विषयनी जाणनारी एवी बुद्धि, ते प्रत्ये (प्रदानाय के०)
अतिशयपणे देवाने माटें (नित्यं के०) सदैव निरंतर, (उद्यते के०) सावधान
उद्यमवंत, एवा सर्व संबोधनयुक्त (देवि के०) हे देवि ! तमें ठो ॥ १० ॥

जिनशासननिरतानां, शांतिनतानां च जगति जनतानाम् ॥

श्रीसंपत्कीर्तियशो, वर्द्धनि जयदेवि विजयस्व ॥ ११ ॥

अर्थः—(जिनशासन के०) श्रीवीतरागना शासनने विषे (निरतानां के०)
रक्त ते रागवंत तत्पर एवा अने (च के०) वली केहवा ? तो के (शांति
नतानां के०) श्रीशांतिनाथप्रत्ये नमस्कार करनारा, प्रणाम करनारा एवा
(जगति के०) जगतने विषे (जनतानां के०) जनसमुदायो जे ठे, तेमने
(श्री के०) लक्ष्मी, ते सुवर्णादि तथा (संपत् के०) रुद्धिविस्तार, (कीर्त्ति
के०) ख्याति, ते एक दिग्व्यापि, (यशः के०) यश ते सर्वदिग्व्यापी एटखे
सर्वत्र प्रसिद्धि तेनी (वर्द्धनि के०) वधारनार एवी (जयदेवि के०) हे जया
नामा देवि ! तमें (विजयस्व के०) सर्वोत्कर्षे करी वत्तो ॥ ११ ॥

सलिलानलविषविषधर, दुष्टग्रहराजरोगरण
जयतः ॥ राक्षसरिपुगणमारी, चौरैतिश्वापदादि
न्यः ॥ १७ ॥ अथ रक्ष रक्ष सुशिवं, कुरु कुरु
शांतिं च कुरु कुरु सदेति ॥ तुष्टिं कुरु कुरु पुष्टिं.
कुरु कुरु स्वस्तिं च कुरु कुरु त्वं ॥ १३ ॥

अर्थः— सलिल के०) जल ते समुद्रादिकनां, (अनल के०) अग्नि
ते उत्पातरूप, (विष के०) विष ते अफीणादिक, (विषधर के०) सर्प
(दुष्टग्रह के०) दुष्ट ग्रह एटले चालवामां अशुच एवा शनिश्चर, राहु,
केतु आदिक दुष्टस्वभाववाला ग्रह, (राज के०) दुष्टस्वभाव वाला दंभादि
क करनारा अर्थग्रहण करनारा एवा राजा, (रोग के०) दुष्टज्वर, जगंदर,
महोदरादिक रोग अने (रण के०) संग्राम, ए सर्वना (जयतः के०) जय
थकी (रक्ष रक्ष के०) रक्षण कर, रक्षण कर. वली (राक्षस के०) राक्षस ते व्यं
तरविशेष, (रिपुगण के०) शत्रुना समूह, (मारी के०) मरकीनो उपद्रव
(चौर के०) चोर ते तस्कर, (ईति के०) सात ईतिना जय, (श्वापद
के०) मदोन्मत्त हस्ती, सिंहादि प्रमुख दुष्ट जीवो, (आदिन्यः के०)
आदिशब्दथकी शाकिनी, माकिनी, भूत, वेतालादिक पण ग्रहण करवां. ते
सर्वना जयथकी रक्षण कर, रक्षण कर. आहीं रक्ष रक्ष ए क्रियापद ठे ते
आवता श्लोकमांथी ग्रहण करेलुं ठे, कारण के बहुत श्लोकनो संबंध एकत्र
ठे ॥११॥ (अथ के०) एटला थकी अनंतर हे विजयामाता ! (त्वं के०)
तुं (सु के०) अतिशयें करीने अथवा सुष्टु एवं (शिवं के०) निरुपद्रवपणुं
तेने (कुरुकुरु के०) कर कर, (च के०) वली (शांतिं के०) शांति ते पूर्वे
उत्पन्न रोगनी निवृत्तिरूप तेने (सदा के०) निरंतर (कुरु कुरु के०) कर
कर, (इति के०) ए प्रकारें वली (तुष्टिं कुरुकुरु के०) संतोषपणाने कर कर
तथा (पुष्टिं कुरु कुरु के०) पुष्टि जे वृद्धि अथवा शरीरनुं नीरोगपणुं ते प्र
त्ये कर कर, तथा (स्वस्तिं कुरु कुरु के०) कल्याणपणाप्रत्ये कर कर, आ
मां कुरु कुरु शब्द जे ठे, ते अत्यादर ख्यापनने अर्थें ठे, तथा मंत्रपद
मां सर्वत्र द्विरुच्चार देखाय ठे, एवो संप्रदाय पण ठे ॥ १३ ॥

जगवति गुणवति शिव शांति, तुष्टि पुष्टिस्वस्तीह
कुरु कुरु जनानाम् ॥ उमिति नमोनमो ह्रीं, ह्रीं
हूं ह्रः यः कः ह्रीं फुट् फुट् स्वाहा ॥ १४ ॥

अर्थः—(जगवति के०) हे जगवति ! एटखे समग्र ऐश्वर्यादि गुणयुक्त .
ताथ (गुणवति के०) हे गुणवति ! गुण एटखे औदार्य, धैर्य, गांजीर्य,
शौर्यादिक सकल गुणोयें करी शोचायमान एवी हे देवि ! तुं (इह के०)
आ पृथ्वीने विषे (जनानां के०) समस्त लोकोंने (शिव के०) निरुपद्रव
कल्याण, (शांति के०) मरक्यादि रोगनी उपशांति, (तुष्टि के०) मनःसं
तोष (पुष्टि के०) शरीरादिकनी वृद्धि, दृढपणं. (स्वस्ति के०) केम ते
कल्याण. तेने (इह के०) आ जगतने विषे (कुरुकुरु के०) कर, कर, हवे .
मंत्रादरें करीने विजया देवीने स्तवे ठे. (उमिति के०) ज्योतिःस्वरूपिणी
एवी हे देवि ! तुने (नमोनमः के०) नमस्कार थाउं, तथा (ह्रीं ह्रीं हूं
ह्रः यः कः ह्रीं फुट् फुट् स्वाहा के०) ए प्रकारना मंत्रस्वरूपिणी एवी हे
देवि ! तुने नमस्कार थाउं. आहीं फुट्फुट् ए जे शब्द लख्या ठे, ते विघ्न
त्रासार्थ मंत्रादर प्रयोग ठे. अने आ ह्रीं ह्रीं इत्यादि अदरो जे लख्या ठे,
ते शांतिनो मूलमंत्र जाणवो ॥ १४ ॥

एवं यन्नामादर, पुरस्सरं संस्तुता जया देवी ॥ कुरुते शांतिं नम
तां पाठांतरे (कुरुते शांतिनिमित्तं) नमोनमः शांतये तस्मै ॥ १५ ॥

अर्थः—(तस्मै शांतये के०) ते शांतिनाथने (नमोनमः के०) पुनः पुनः न
मस्कार थाउं. ते कया शांतिनाथने तमस्कार थाउं ? तो के (एवं के०)
ए पूर्वोक्त प्रकारें (यन्नामादरपुरस्सरं के०) जेना नामादरमंत्रपूर्वक (सं
स्तुता के०) स्तुति करेली एवी (जया के०) जयानामा (देवी के०)
देवी ते (शांतिं के०) श्रीशांतिनाथ प्रत्यें (नमतां के०) नमस्कार कर
नारा एवा जव्यजीवोने (शांतिं के०) सर्वारिष्टनुं जे प्रशमन, तेने (कुरुते के०)
करे ठे, पाठांतरे (कुरुते शांतिनिमित्तं के०) शांति जे सर्वोपद्रवनिवृत्तिरूप
तेनुं निमित्त एटखे हेतु, तेने कुरुते एटखे उत्पन्न करे ठे ॥ १५ ॥

इति पूर्वसूरिदर्शित, मंत्रपदविदर्शितः स्तवः शांतेः ॥ स
लिलादिजयविनाशी, शांत्यादिकरश्च जक्तिमताम् ॥१६॥

अर्थः—(शांतेः के०) ए श्रीशांतिनाथजीनो (स्तवः के०) स्तव, ते (जक्तिमतां के०) जक्तिमान् प्राणीयो जे ठे, तेमने (सखिलादिजय के०) समुद्रोपद्रवादिजय, आहिं आदिशब्दयकी अग्नि, विष, सर्प, दुष्टगज, सिंह, संग्राम, शत्रु, चोर, शाकिनी, जूत, प्रेत, पिशाच, रोग, शोकादिक एवा जयनो (विनाशी के०) विनाश करनारो, (च के०) वल्ली (शांत्यादिकरः के०) शांत्यादि ते शांति, सुख, सौभाग्य, रुद्धि, वृद्धि, कल्याण अने जय, ए सर्वने करनारो थाउं. वल्ली ते स्तव केहवो ठे ? तो के (इति के०) आप्रकारें (पूर्वसूरिदर्शित के०) पूर्वाचार्यें दर्शित नाम उपदिष्ट करेलां एवां (मंत्रपद के०) मंत्रनां पद एटखे मंत्राक्षर बीज, तेणें (विदर्शितः के०) विरचित एवो ठे, आ श्लोकनो तथा आवता बीजा श्लोकनो संबंध साथें ठे ॥ १६ ॥

यश्चैनं पठति सदा, शृणोति जावयति वा यथा

योगम् ॥ स हि शांतिपदं यायात् पाठांतरे (शि

वशांतिपदं यायात्) सूरिश्रीमानदेवश्च ॥१७॥

अर्थः—(च के०) वल्ली (यः के०) जे पुरुष, (यथायोगं के०) योग ने न उल्लंघन करीने एटखे योग प्रत्यें यथा कार्यनो उद्देश करीने (सदा के०) सर्वदा (पठति के०) पोतें पाठ करे ठे, (एनं के०) ए स्तोत्रने (शृणोति के०) अन्यपासेंथी श्रवण करे ठे, (वा के०) अथवा (जावयति के०) मनमध्यें जावना करे ठे, एटखे मनमां स्मरण करे ठे, तो (हिं के०) निश्चें (सः के०) ते पुरुष, (शांतिपदं के०) शांतिनुं स्थानक एटखे रोग, उपसर्ग, व्याधि, दुःख, दौर्मनस्य तेथकी रहितत्व, तेने (यायात् के०) पामे (च के०) वल्ली (सूरिश्रीमानदेवः के०) “ श्रीमानदेवसूरि ” पण शांतिपदने पामे. आ पढ़ें करीने स्तोत्रकर्त्तार्यें पोताना नामनी पण सूचना करी ठे. पाठांतरे (शिवशांतिपदं यायात् के०) शिव जे कल्याण, शांति जे सर्वोपद्रवादिनिवृत्ति, तेनुं पद जे स्थानक तेने यायात् एटखे पामे ॥ १७ ॥

ઉપસર્ગાઃ ક્ત્યં યાંતિ, હિંચંતે વિઘ્નવદ્ભયઃ ॥

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥૧૬॥

અર્થઃ—(જિનેશ્વરે કે૦) જિનેશ્વર એવા જગવાન્ તે(પૂજ્યમાને કે૦) પૂજે
ઠતે, (ઉપસર્ગાઃ કે૦) દેવાદિકૃત ઉપસર્ગો જે છે તે, (ક્ત્યં કે૦) ક્ત્ય
પ્રત્યે (યાંતિ કે૦) પામે છે. અને (વિઘ્નવદ્ભયઃ કે૦) વિઘ્નની વહ્લીયો જે છે
તે, (હિંચંતે કે૦) ઠેડાય છે, (મનઃ કે૦) મન જે છે તે, (પ્રસન્નતાં કે૦)
પ્રસન્નતાને (એતિ કે૦) પામે છે ॥ ૧૬ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥

પ્રધાનં સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૧૭॥

અર્થઃ—(જૈનશાસનં કે૦) જિનતીર્થંકર સંબંધિ જે શાસન એટલે આ
દેશ તે, (જયતિ કે૦) જયવંતું વર્તે છે. તે શાસન કેહવું છે? તો કે
(સર્વમંગલમાંગલ્યં કે૦) સર્વમંગલમાંહે માંગલિક છે, વહ્લી કેહવું છે? તો
કે (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સર્વ કલ્યાણ એટલે સુખવૃદ્ધિ, તેનું કારણ
છે, વહ્લી (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોના મધ્યમાં (પ્રધાનં કે૦) પ્રધા
ન છે, એટલે મુખ્ય છે ॥ ૧૭ ॥ ઇતિ લઘુશાંતિસ્તવઃ સંપૂર્ણઃ ॥ ૪૪ ॥

॥ અથ ચતુકસાય ॥

ચતુકસાય પડિમદ્ભૂરણુ, હુઙ્ગય મયણ વાણ મુસુમૂરણુ ॥

સરસપિચ્છંગુ વન્નુ ગયગામિજ, જયજ પાસુ નુવણત્તય સામિજ ॥૧॥

અર્થઃ—(નુવણત્તયસામિજ કે૦) ત્રણ નુવનના સ્વામી, (પાસુ કે૦)
શ્રીપાર્શ્વનાથ છે. તે (જયજ કે૦) જયવંતા વર્તે. તે શ્રીપાર્શ્વનાથ કેહવા
છે? તો કે, (ચતુકસાય કે૦) ક્રોધાદિક ચાર કષાયરૂપ જે (પડિમદ્ભૂ
કે૦) પ્રતિમદ્ભૂ એટલે વૈરી, તેના (હુઙ્ગરણુ કે૦) હઠેદનાર છે, એટલે ટા
લનાર છે, વહ્લી કેહવા છે? તો કે (હુઙ્ગય કે૦) હુઙ્ગય હુઃસ્વેં જીંત્યો જાય
એવો (મયણ કે૦) મદન એટલે કંદર્પ તે સંબંધી જે (વાણ કે૦) વાણ,
એટલે તીક્ષ્ણ વાણ, તેના (મુસુમૂરણુ કે૦) ઝાજનાર છે, એટલે ઉન્મૂલન
કરનાર છે. વહ્લી કેહવા છે? તો કે (સરસ કે૦) રસેં કરીને સહિત એટલે

સ્નિગ્ધ, નીલો એવો (પિચ્ચંગુ કે०) પ્રિચ્ચંગુ તે રાયણનો વૃદ્ધ, તે સમાન (વન્નુ કે०) શરીરનો વર્ણ છે જેનો, વલી કેહેવા છે? તો કે (ગયગામિ ઉ કે०) ગજની પેરેં ગમનના કરનાર છે, અર્થાત્ હસ્તીની જેવી ગતિ છે ॥૧॥

જસુ તણુ કંતિ કડપ્પ સિણિહુ, સોહ્હ ફણિમ
ણિ કિરણા લિહુ ॥ નં નવજલહર તહિહ્વય
લંબિહુ, સો જિણુ પાસુ પયહ્વહુ વંબિહુ ॥ ૨ ॥

અર્થ:- (સો કે०) તે (જિણુપાસુ કે०) શ્રીપાર્શ્વજિન તે, (વંબિહુ કે०) મહારા વાંબિત પ્રત્યેં (પયહ્વહુ કે०) આપો. હવે તે શ્રીપાર્શ્વજિન કેહેવા છે? તો કે (જસુ કે०) જેના (તણુ કે०) શરીરની (કંતિ કે०) કાંતિ એટલે દ્યુતિ તેનો (કડપ્પ કે०) કલાપ એટલે સમૂહ તે (સોહ્હ કે०) શોષે છે. તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (સિણિહુ કે०) સ્નિગ્ધ છે, એટલે ચીકાશ સહિત છે, વલી તે કાંતિસમૂહ કેહેવો છે? તો કે (ફણિ કે०) નાગેંડ્રની ફણ સંબંધિ જે (મણિ કે०) મણિરત્ન તેના (કિરણ કે०) કિરણોયેં કરી (આલિહુ કે०) વ્યાસ છે, એટલે સહિત છે. વલી તે કાંતિસમૂહ કેવી રીતેં અને કેવો શોષે છે? તો કે (ત હિત કે०) વિજલી, તેની (લય કે०) લતાયેં કરી (લંબિહુ કે०) લાંબિ ત એટલે સહિત એવો (નવજલહર કે०) નવો મેઘ, (નં કે०) જેમ શોષે છે, તેમ તે કાંતિસમૂહ શોષે છે ॥ ૨ ॥ ઇતિ ॥ ૪૫ ॥

॥ અથ પોસહનું પચ્ચરુકાણ ॥

કરેમિ જંતે પોસહં, આહારપોસહં, દેસહં સવહં ॥ સરીર
સકારપોસહં સવહં ॥ બંજચેર પોસહં સવહં ॥ અવાવાર
પોસહં સવહં ॥ ચહિવે પોસહં ઠામિ ॥ જાવ દિવસં, અ
હોરત્તં, પહ્ણુવાસામિ ॥ હિવિહં તિવિહેણં મણેણં વાયાએ કા
ણં ન કરેમિ ન કારવેમિ તસ્સ જંતે પહ્ણિકમામિ નિંદા
મિ ગરિહામિ અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૧ ॥ ઇતિ ॥ ૪૬ ॥

अर्थः—जंते के०) हे जगवन् ! हे कल्याणकारक ! अगीयारमा पौषधव्रत ने अथवा जे धर्मनी पोष नाम पुष्टिप्रत्ये धरे, तेने पोषध कहियें, ते (पोस हं के०) पोषध प्रत्ये (करेमि के०) हुं करुं बुं. एटले अष्टमी. चतुर्दशी प्रमुख दिवसोने विषे जे पोषधनो नियम करवो, ते चार प्रकारें ठे, तेहीज वली विशेषण कहियें ठैयें. प्रथम (आहारपोसहं के०) अशनादिक आहार निषेध पोषध पहेलो जेद, ते वली बे प्रकारें. एक तो (देसउं के०) देशथकी निषेध, ते त्रिविध आहारत्यागरूप तिविहार तथा विगयत्याग, आयंबिल, एकासण पञ्चस्काणथी करवो ते देशथकी आहार त्याग पोसह कहियें अने बीजो (सबउं के०) सर्वथकी चारे आहारनो त्याग करवो, ते सर्वथकी आहारत्याग पोसह कहियें. ए प्रथम आहार त्याग पोसहना बे जेद कहा. हवे बीजो (सरीरसत्कारपोसहं के०) शरीरसंबंधि स्नान, उवटण, विलेपनादिक तथा वस्त्राञ्जरादिकें शोचानो नियम तथा नख, केश, रोमनुं समारबुं. तेल चोपडबुं, पींठीनुं करबुं, इत्यादिक शरीर सत्कारनिषेध नामें ए बीजो पोसह ठे, ते (सबउं के०) सर्वथकी जाणवो. त्रीजो (बंजचेरपोसहं के०) ब्रह्मचर्यपोषध ते (सबउं के०) सर्वथकी जाणवो. एटले सर्वथकी ब्रह्मचर्यनी पुष्टि करे, सर्व प्रकारें स्त्रीसेवन न करे. चोथुं (अवावारपोसहं के०) अव्यापारनी पुष्टिरूप ते (सबउं के०) सर्वथी जाणवो. एटले कृषी, सेवा, वाणिज्य, पशुपालन, गृहकर्म प्रमुखना जे व्यापार, तेनो सर्वथा निषेध करे, (चउबिहेपोसहं के०) ए चार प्रकारना पोषधने विषे (ठामि के०) हुं तिष्ठुं, रहुं, अंगीकार करुं बुं, (जाव के०) ज्यां सुधी (अहोरत्तं के०) दिवस अने रात्रि मली आठ पहोरें पोषधप्रत्ये अथवा (जावदिवसं के०) ज्यां सुधि दिवस प्रत्ये क्रमण ठे त्यां सुधी क्रमण चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये, अथवा (जावरत्तं के०) ज्यां सुधि रात्रिप्रत्ये क्रमण चार पहोर पोषधव्रत प्रत्ये (पञ्जुवासामि के०) हुं पर्युपासुं, सेवुं, त्यां सुधि. अने थोडोक दिवस होय, तेवारें रात्रिपोसह जो लीये तो “जावदिवसं रत्तं पञ्जुवासामि” एवो पाठ कहे, ज्यां सुधि थोडो दिवस होय, त्यांथी लेइने आखी रात्रि सुधी पोसह निरतिचार पाबुं, (डुविहंतिविहेणं के०) डुविध, त्रिविधें करी इत्यादिनो अर्थ सुगम ठे ॥१॥ इति ॥४६॥

॥ अथ पोसह पारवानी गाथा ॥

सागरचंदो कामो, चंदवर्मिसो सुदंसणो धन्नो ॥

जेसिं पोसह पडिमा, अखंमिआ जीवियंतेवि ॥१॥

अर्थ:—(जीवियंतेवि के०) जीवितना अंत थाते थके पण एटले आ युनो विनाश थाते थके पण, (जेसिं के०) जेहनी (पोसहपडिमा के०) पोषधप्रतिमा, (अखंमिआ के०) अखंमित रही, संपूर्ण रही, ते श्रावक (धन्नो के०) धन्य ठे, ते श्रावकोनां नाम कहे ठे. (सागरचंदो के०) एक सागरचंद्र कुमार, बीजो (कामो के०) कामजी, त्रीजो (चंदवर्मिसो के०) चंद्रावतंस राजा, चौथो (सुदंसणो के०) सुदर्शन शैठ ॥ १ ॥

धन्ना सलाहणिआ, सुलसा आणंद कामदेवा य ॥

जेसिं पसंसइ जयवं, दढवयं तं महावीरो ॥२॥ पो

सह विधिं लीधुं, विधिं पारिउं, विधि करतां जे कांइ

अविधि हुं हुं, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें

करी मिहामि डुक्कडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

अर्थ:—एक (सुलसा के०) सुलसाश्राविका, बीजा (आणंद के०) आ नंद श्रावक (य के०) वली त्रीजा (कामदेवा के०) कामदेव श्रावक, ए त्रणे (धन्ना के०) धन्य ठे, (सलाहणिआ के०) श्लाघनीय ठे एटले श्लाघा करवा योग्य ठे. (तं के०) ते प्रत्यक्ष पणे (जेसिं के०) जेहना (दढवयं के०) दृढव्रत प्रत्ये (जयवं के०) जगवान् (महावीरो के०) श्रीमहा वीर खामी, पोतें श्रीमुखें (पसंसइ के०) प्रशंसे ठे, वखाण करे ठे, माटें ते धन्य कृतपुण्य जाणवा ॥२॥ पोषध व्रत विधियें लीधुं होय, विधियें पारिउं होय, विधि करतां जे कांइ अविधि हुं हुं होय, ते सर्व, मन, वचन अने कायायें करी मिहामि डुक्कडं ॥ इति ॥ ४७ ॥

॥ अथ जरहेसरनी सज्जाय प्रारंभः ॥

जरहेसर बाहुबली, अनय कुमारो अ ढंढणकुमारो ॥

सिरिउ अणियाउत्तो, अइमुत्तो नागदत्तो अ ॥ १ ॥

अर्थ:-एक (जरहेसर के०) श्रीजरतेश्वर, प्रथम चक्रवर्ती श्रीरुषजदेव ना पुत्र, बीजा (बाहुबली के०) बाहुबली ते पण श्रीरुषजदेवना पुत्र, जरतेश्वर करतां पण अधिक बलवंत जाणवा, त्रीजा (अजयकुमारो के०) अजयकुमार, श्रेणिकराजाना पुत्र, (च के०) वली चोथा (ढंढणकुमारो के०) ढंढणकुमार, ते श्रीकृष्णजीना पुत्र. पांचमा (सिरिउ के०) श्रीक, ते श्रीथू खिजद्रजीना न्हाना जाई, ठठा (अणियाउत्तो के०) अनिकापुत्र आचार्य, जे गंगा नदी उतरतां केवलज्ञान पाम्या, सातमा (अश्मुत्तो के०) अति मुक्त कुमार, जेणें ७ वर्षेनी अवस्थामां श्रीवीरपासेंथी दीक्षा लीधी, (च के०) वली आठमा (नागदत्तो के०) नागदत्त, श्रेष्ठीना पुत्र, अदत्त दानना त्यागी जाणवा ॥ १ ॥

मेअऊ थूलिजहो, वयररिसी नंदिसेण सीहगिरी ॥

कयवन्नो अ सुकोसल, पुंरुउ केसि करकंहु ॥ २ ॥

अर्थ:-नवमा (मेअऊ के०) मेतार्यमुनि, जेने माथे सुवर्णकारें आलां चांबडां वींठ्यां, दशमा (थूलिजहो के०) श्रीथूलिजद्रमुनि, जेणें कोश्या वेश्याने घरे चोमासुं कीधुं, अने अखंरु शील राख्युं, तथा वेश्याने आ विका कीधी, अर्गीयारमा (वयररिसी के०) वज्ररुषि एटले वज्रस्वामी, बारमा (नंदिसेण के०) नंदिषेणजी, जेणें वेश्याने घरे रहींने बार वर्षपर्यंत प्रतिदिवस दश दश जण प्रतिबोध्या, तेरमा (सीहगिरी के०) श्रीसिंहगि रिजी माहाराज, ते श्रीवज्रस्वामीना गुरु, चउदमा (कयवन्नो के०) कृतवर्ण कुमार, श्रेष्ठिपुत्र, (च के०) वली पंदरमा (सुकोसल के०) सुकोशलमुनि, जे मनुं शरीर, वाघणीयें जहण कीधुं, शोलमा (पुंरुउ के०) श्रीपुंरुकिजी, श्रीप्रथम तीर्थकरना प्रथम गणधर, वली जे चैत्री पूनमने दिवसें पांचको डी मुनि संघातें सिद्धगिरिनी उपर सिद्धनगरीमां पहोता, सत्तरमा (केसि के०) केशीकुमार, ते परदेशी राजाना गुरु, अठारमा (करकंहु के०) करकंहु, प्रत्येकबुद्ध मुनि, जे जर्जरीजूत वृषज प्रत्ये जोशने साधु थया ॥ २ ॥

हल्ल विहल्ल सुदंसण, साल माहासाल सालिजहो

अ ॥ जहो दसन्नजहो, पसन्नचंदो अ जसजहो ॥ ३ ॥

अर्थः—उगणीशमा (हृदय के०) हृदयकुमार, वीशमा (विहृदय के०) विहृदयकुमार, ए बेहु पण श्रेणिकराजाना पुत्र जाणवा. एकवीशमा (सुदंश के०) सुदर्शन शेठ, जेना शीलने प्रजावें शूक्षिमांथी सिंहासन थयुं, बावीशमा (साल के०) साल मुनि, त्रेवीशमा (माहासाल के०) माहासाल मुनि, ए बे श्रीगौतमस्वामीजीयें प्रतिबोध्या, चोवीशमा (साखिजहोश्च के०) साखिजह प्रसिद्धजोगी, श्रेष्ठिपुत्र, पच्चीशमा (जहो के०) जहवाहु स्वामी चतुर्दश पूर्वना जाण, ठवीशमा (दसन्नजहो के०) दशार्णजह, ते रिद्धिगार वें, जे श्रीवीरने वांदवा आव्या, त्यां संयम लीधो, सत्तावीशमा (पसन्नचंदोश्च के०) प्रसन्नचंद्र राजर्षि, जेणें रौद्रध्यानथी सातमी नरकनां दलीयां मे लव्यां, तेने शुक्लध्यानथी विखेरीने केवलज्ञान प्रगट कीधुं, अष्टावीशमा (जसन्नजहो के०) श्रीयशोचंद्रसूरि, ते श्रीजहवाहुस्वामीना गुरु जाणवा॥३॥

जंबुपहु वंकचूलो, गयसुकुमालो अवंतिसुकुमालो॥

धन्नो इलाइपुत्तो, चिलाइपुत्तो अ बाहुमुणी ॥ ४ ॥

अर्थः—उगणत्रीशमा (जंबुपहु के०) जंबुप्रभुस्वामी. जे अष्टवधू अने नवाणुं क्रोड डव्य, त्यागीने चरिम केवली थया, त्रीशमा (वंकचूलो के०) वंकचूलराजकुमार, जे कर्मना वशथकी चोरना स्वामी थया, पठी साधुयें दीधेलां व्रत पालीने देवलोकें गया. एकत्रीशमा (गयसुकुमालो के०) गजसुकुमार, श्रीकृष्णजीना न्हाना जाई, सोमलनो करेलो अग्निनो उपसर्ग सहन करी ने जे दीक्षाने दिवसेंज मोक्षें गया, बत्रीशमा (अवंतिसुकुमालो के०) अवंतिसुकुमार, जेनुं श्याखिणीयें शरीर जहण कीधुं, तोपण चारित्र धर्म थी न चढ्या, जे नखिनी गुढमविमानें पहोता, तेत्रीशमा (धन्नो के०) धन्नो, ते शाखिजह्नो बनेवी, चोत्रीशमा (इलाइपुत्तो के०) एलाचीपुत्र, जे नाटक करतां थकां केवलज्ञान पाम्या, पांत्रीशमा (चिलाइपुत्तो के०) चिलाति पुत्र, जेनुं शरीर, कीडीयोयें चालणीप्राय कीधुं, तो पण उपशम, विवेक अने संवरना अर्थविचारथकी न चूक्या, जे अतिशय ज्ञान पामी स्वर्गगा मी थया, (च के०) वल्ली ठत्रीशमा (बाहुमुणी के०) युगबाहु मुनि ॥ ४ ॥

अऊगिरि अऊरस्किअ, अऊसुहठी उदायगो मण

गो ॥ कालयसूरि संबो, पऊन्नो मूलदेवो अ ॥५॥

अर्थ:- साडत्रीशमा (अज्जगिरि के०) आर्यमाहागिरिजी, श्रीधूक्षिज्ज स्वामीना शिष्य, आडत्रीशमा (अज्जरखिअ के०) आर्यरक्षित माहाराजा, उगणचालीशमा (अज्जसुहन्ती के०) आर्यसुहस्ती सूरि, धूक्षिज्जजी जेना गुरु हता, चालीशमा (उदायगो के०) उदायिराजा, ते श्रीजगवतीसूत्रे प्रसिद्ध ठे. एकतालीशमा (मणगो के०) मनकपुत्र, जेने अर्थे श्रीदशवैकालिक सूत्र नीपन्युं, बहेतालीशमा (काखयसूरि के०) श्रीकाखिकाचार्यश्रीपन्नवणासूत्रना कर्त्ता, निगोदस्वरूपना वक्ता, त्रेंतालीशमा (संबो के०) सांबकुमार, अंबवतीना पुत्र, चुम्मालीशमा (पद्युन्नो के०) प्रद्युम्न कुमार, रुक्मिणीना पुत्र, पीस्तालीशमा (मूलदेवोअ के०) मूलदेवराजा, जेणें तपस्वी साधुने निर्दोष अडद दीधा ॥ ५ ॥

पञ्चवो विन्दुकुमारो, अदकुमारो दढप्पहारी अ ॥

सिज्जंस कूरगडूअ, सिज्जंजव मेहकुमारो अ ॥६॥

अर्थ:- त्रेंतालीशमा (पञ्चवो के०) पञ्चवस्वामीजी, जेने श्रीजंबुस्वामीयें प्रतिबोध्या, सुडतालीशमा (विन्दुकुमारो के०) विष्णुकुमार, जेणें श्रीसंघने कारणें लाख योजननुं रूप विकूर्युं, अडतालीशमा (अदकुमारो के०) आर्द्रकुमार, जे पूर्वजवें संयम विराधवायकी अनार्यदेशमां उपन्या, अने अजयकुमारें मोकलेली जिनप्रतिमा देखीने जेने पूर्वजव सांजस्यो, साधु थया, उगणपच्चाशमा (दढप्पहारी के०) दढप्रहारी चोर, चार हत्याना करनार, मुनि अइने मोहें गया, (च के०) वली पच्चाशमा (सिखंस के०) श्रेयांसकुमार, जेणें श्रीरुषज्जदेवप्रत्ये इहुरसनुं दान दीधुं, एकावनमा (कूरगडूअ के०) कूरगडू साधु, जेणें गुरुनुं हत जे थूंक ते सहित खीच डी खातां केवलज्ञान उपाज्युं, बावनमा (सिज्जंजव के०) सिज्जंजव आचार्य, जेणें पूर्वथकी श्रीदशवैकालिक सूत्र उरुखुं, त्रेपनमा (मेहकुमारोअ के०) मेघकुमार श्रेणिकराजाना पुत्र, जेने श्रीवीरप्रज्जुजीयें हाथीनो पूर्वलो जव संजलावीने संयममां स्थिर कीधो ॥ ६ ॥

एमाइ महासत्ता, दिंतु सुहं गुणगणेहिं संजुत्ता ॥

जेसिं नामग्गहणे, पावपबंधा विलय जंति ॥ ७ ॥

अर्थ:—(एमाइ के०) इत्यादिक बीजा पण खंधकुमार, खंधकमुनि, क
पिखमुनि, हिरकेशी मुनि, संयतमुनि, दमदंतमुनीश्वर, दमसारमुनीश्वर प्र
मुख (महासत्ता के०) माहासत्त्वना धरनारा एटले महोटा पराक्रमी केट
छाएक ते जवेंज मोहें गया, केटलाएक आगल मोहें जाशे, तेसर्वे मुऊ
जणी (सुहं के०) शिवसुखप्रत्ये (दिंतु के०) द्यो, आपो, ते महास
त्वा केहवा ठे? तो के (गुणगणेहिं के०) ज्ञानादिक गुणोना गणें करी एट
ले समूहें करिने (संजुत्ता के०) संयुक्त ठे, वली केहवा ठे? तो के (जे
सिं के०) जेना (नामग्रहणे के०) नामग्रहण करवाथकी (पावप
बंधा के०) पापना प्रबंध एटले समूह जे ठे, ते (विलय के०) विनाश
प्रत्ये (जंति के०) पामे ठे ॥ ७ ॥

सुलसा चंदनबाला, मणोरमा मयणरेहा दमयंती ॥

नमयासुंदरी सीया, नंदा नदा सुनदा य ॥ ८ ॥

अर्थ:—एक (सुलसा के०) सुलसा श्री वीरस्वामीनी मुख्य श्राविका,
बीजी (चंदनबाला के०) चंदनवालिका श्री वीरस्वामीनी प्रथम साधवी,
त्रीजी (मणोरमा के०) मनोरमा सुदर्शनशेठनी जार्या, चोथी (मयण
रेहा के०) मदनरेखा, नमिराजर्षिनी माता, पांचमी (दमयंती के०) द
मयंती नखराजानी राणी, जेनुं मस्तक दीवानी पेरें प्रकाशकारी थातुं हतुं,
ठळी (नमयासुंदरी के०) नर्मदासुंदरी, सातमी (सीया के०) सीता सती,
आठमी (नंदा के०) नंदा अन्नयकुमारनी माता, तथा नवमी वज्रस्वा
मीनी माता पण नंदा जाणवी, दशमी (नदा के०) नदा शेठाणी, शा
खिन्नदनी माता, (च के०) वली अगीयारमी एवंतिसकुमारनी माता पण
नदा जाणवी. बारमी (सुनदा के०) सुनदा जेणें काचे तातणे चारणी
बांधी, कूवामांथी जल काढी चंपानगरीनी पोल उघाडी, तथा तेरमी श्री
कृष्णजीनी उरमान जगिनी, तेनुं नाम पण सुनद्राज जाणवुं ॥ ८ ॥

रायमई रिसिदत्ता, पडमावई अंजणा सिरि देवी ॥

जिठ सुजिठ मिगावई, पजावई चिह्वाण देवी ॥ ९ ॥

अर्थ:—चौदमी (रायमई के०) राजिमती जेणें गिरियुफामांहे संयम

थकी पंडता एवा रथनेमि प्रत्ये सुजाषित वचने स्थिर कीधो.पंदरमी (रि
सिदत्ता के०) ऋषिदत्ता सती, शोलमी (पञ्मावड के०) पद्मावती करकं
रुजीनी माता, सत्तरमी (अंजणा के०) अंजना सुंदरी, हनुमंतवीरनी माता,
अठारमी (सिरीदेवी के०) श्रीदेवी, अतिमुक्तकुमारनी माता, उगणीशमी
(जिष्ठ के०) ज्येष्ठा, वीशमी (सुजिष्ठ के०) सुज्येष्ठा, एकवीशमी (मिगा
वई के०) मृगावती, बावीशमी (पञ्चावड के०) प्रज्ञावती, त्रेवीशमी (चिह्न
णादेवी के०) चेलणा राणी, ए पांचे चेला राजानी पुत्रीयो जाणवी ॥ ९ ॥

बंजी सुंदरी रुपिणि, रेवड कुंती सिवा जयंती य ॥

देवड दोवड धारणी, कलावई पुष्पचूला य ॥ १० ॥

अर्थ:- चोवीशमी (बंजी के०) ब्राह्मी, जरतनी जगिनी, पच्चीशमी
(सुंदरी के०) सुंदरी, ते बाहुबलनी जगिनी, ठवीशमी (रुपिणि. के०)
रुक्मिणी, जेणें वज्रस्वामीनी पासें कुमारिकापणामां दीक्षा लीधी, सत्तावी
शमी (रेवड के०) रेवती श्राविका, जेणें जगवानने कोलापाक वहोराव्यो,
अठावीशमी (कुंती के०) कुंती, पांरवोनी माता, उगणत्रीशमी (सिवा
के०) शिवा, ते चेडाराजानी पुत्री, त्रीशमी (जयंती य के०) जयंती
श्रीवीरस्वामीनी श्राविका. “जंते किं सवे जवा सिज्जंति ? ” इत्यादिक
प्रश्ननी करवावाली, एकत्रीशमी (देवड के०) देवकी, श्रीकृष्णजीनी
माता, वत्रीशमी (दोवड के०) ड्रौपदी, पांरवचार्या, तेत्रीशमी (धारणी
के०) धारणी, ते चंदनबालानी माता, चोत्रीशमी मेघकुमारनी माता पण
धारणी नामें जाणवी. पांत्रीशमी जंबुकुमारनी माता पण धारणी जाणवी.
ठत्रीशमी (कलावई के०) कलावती, शीलने प्रज्ञावें जेना कापेला हाथ
वली नवपल्लव थया, (च के०) वली साडत्रीशमी (पुष्पचूला के०)
पुष्पचूलानामा साधवी, अनिकापुत्र आचार्यनी जक्तिना उल्लासथी जेणें
केवल ज्ञान पाम्युं, जे वर्षाद वरसते आहार लावी ॥ १० ॥

पञ्मावई य गोरी, गंधारी लखमणा सुसीमा य ॥

जंबुवड सच्चानामा, रुपिणिकन्हठ महिसीउ ॥ ११ ॥

अर्थ:- आडत्रीशमी (पञ्मावड के०) पद्मावती, उगणचालीशमी (गोरी के०)

गौरी, चालीशमी (गंधारी के०) गांधारी, एकतालीशमी (लखमणां के०) ल
क्ष्मणा, बहेंतालीशमी (सुसीमा के०) सुसीमा, (च के०) वली त्रेंतालीशमी (जं
बुवइ के०) जांबुवती, चुम्मालीशमी (सञ्जामा के०) सत्यजामा, पीस्तालीश
मी (रुप्पिणी के०) रुक्मिणी ए(कन्हठ के०) श्रीकृष्णनी आठ, (महिसीउ के०)
अग्रमहिषीयो ठे, एटले पटराणीयो ठे, अहिं चकार पादपूर्णार्थ ठे ॥११॥

जस्का य जस्कदिन्ना, जूआ तह चेव जूअदिन्ना य ॥

सेणा वेणा रेणा, जयणीउ थूलिजदस्स ॥ १२ ॥

अर्थः—बेंतालीशमी (जस्का के०) यद्वा, (च के०) वली सुडताली
शमी (जस्कदिन्ना के०) यद्दिन्ना, अडतालीशमी (जूआ के०) जूता
(तह के०) तथा (चेव के०) वली निश्चं, उगणपच्चासमी (जूअदिन्ना
के०) जूतदिन्ना, (च के०) वली पच्चासमी (सेणा के०) सेना, एकावन्नमी
(वेणा के०) वेणा, वावन्नमी (रेणा के०) रेणा, ए सात (जयणीउ के०)
जगिनीयो, (थूलिजदस्स के०) श्रीस्थूलिजदजीनी जाणवी ॥ १२ ॥

इच्चाइ महासइउ, जयंति अकलंकसीलकलिआउ ॥ अऊवि

वऊइ जासिं, जस पडहो तिहुअणे सयले ॥ १३ ॥ ४८ ॥

अर्थः—(इच्चाइ के०) इत्यादिक वीजी पण कमलावती, लीलावती,
मानवती, मृगांकोख्वा, चंद्रकोख्वा, मयणासुंदरी, कौशल्या प्रमुख (महा
सइउ के०) जे महोटी सतीयो ते सर्वे. (जयंति के०) जयवंती ठे,
एटले सर्व स्त्रीयोमां प्रधान थाती हवी. केहवी थाती हवी ? तो के
(अकलंकसीलकलिआउ के०) निर्मल शील गुणें करीने सहित होती
हवी, वली (जासिं के०) जेना (जसपडहो के०) जशनो ढोल, (तिहु
अणोसयले के०) सकल त्रिभुवननेविषे (अऊवि के०) आज पण (वऊइ
के०) वाजे ठे ॥ १३ ॥ इति सता सतीयोनी सद्याय सूत्रार्थः ॥ ४८ ॥

॥ अथ मन्हजिणाणं सद्याय ॥

मन्ह जिणाणं आणं, मिठं परिहरह धर सम्मत्तं ॥

ठविह आवसयंमी, उज्जुतो होइ पइदिवसं ॥ १॥

अर्थः—(जिणाणं के०) श्रीजिनेश्वरनी (आणं के०) आज्ञा तेने (मन्ह के०) मानवी, तथा (मिञ्चं के०) मिथ्यात्वनो (परिहरह के०) परिहार करवो, एटले त्याग करवो, अने (सम्मत्तं के०) समक्त्वने (धर के०) धरवो एटले धारण करवो. (ठविह के०) षड्विध एटले सामायि कादिक ठ प्रकारना (आवसयंमि के०) आवश्यकने विपे (पइदिवस के०) प्रतिदिवस (उद्युत्तो के०) उद्युत्तो एटले उद्यमवंत (होइ के०) होय एटले हो ॥ १ ॥

पवेसु पोसहवयं, दाणं सीलं तवो अ जावो अ ॥

संवायनमुक्कारो, परोवयारो अ जयणा अ ॥२॥

अर्थः—चतुर्दशी आदिक (पवेसु के०) पर्वोना दिवसोने विपे (पोस हवयं के०) पौषधवत करवुं, अने (दाणं के०) सुपात्रने दान देवुं, (सीलं के०) शील पालवुं, (तवो के०) तप करवुं, (अ के०) वली (जावो के०) अनित्यादि जावनाउ जाववी (अ के०) वली (संवाय के०) वाचना पृष्ठनादि पांच प्रकारनो स्वाध्याय करवो, (नमुक्कारो के०) नम स्कारनो पाठ करवो. (परोवयारो के०) परोपकार करवो, (अ के०) वली (जयणाअ के०) जयणा राखवी एटले यत्नायें प्रवर्तवुं ॥ २ ॥

जिणपूआ जिणथुणिणं, गुरुथुअ साहम्मिआण वड्डह्वं ॥

ववहारस्स य सुद्धी, रहजुत्ता तिब्बजुत्ता य ॥ ३ ॥

अर्थः—(जिणपूआ के०) श्रीजिनेश्वर जगवाननी पूजा नक्ति करवी (जिणथुणिणं के०) श्रीजिनेश्वरनी स्तुति करवी, (गुरुथुअ के०) गुरुनी स्तुति करवी अने (साहम्मिआण वड्डह्वं के०) साधर्मियोनी वत्सलता करवी, ए (ववहारस्सय सुद्धि के०) व्यवहारनी शुद्धि ते (रहजुत्ता के०) रथयात्रा अने (तिब्बजुत्ता य के०) तीर्थयात्रा सहित करवी ॥ ३ ॥

उवसम विवेक संवर, जासा समिई ठजीवकरुणा य ॥

धम्मिअ जण संसग्गो, करणदमो चरिण परिणामो ॥४॥

अर्थः—(उवसम के०) उपशम एटले क्षमा धारण करवी, तथा (विवेक के०) विवेक अने (संवर के०) संवर जाव राखवो (जासा समिई के०)

जाषा समिति अने (ठजीव करुणाय के०) पृथिव्यादिक ठ प्रकारनो जे जीव निकाय तेमना उपर करुणा, एटले दया राखवी, रक्षा करवी तथा (धम्मिअ जण संसग्गो के०) धार्मिक जनोनी साथें संसर्ग करवो, तथा (करण के०) रसनादिक पांच इंद्रियो तेने (दमो के०) दमवी दमन करवुं, अने (चरिण परिणामो के०) चारित्रना परिणाम राखवा ॥ ४ ॥

संघोवरि बहुमाणो, पुढ्य लिहणं पचावणा तिठे ॥

सट्ठाण किच्च मेअं, निच्चं सुगुरुवण्णं ॥ ५ ॥

इति श्रावकदिनकृत्य सद्याय ॥ ४ए ॥

अर्थः—(संघोवरि के०) चतुर्विध श्रीसंघनी उपर (बहुमाणो के०) बहुमान राखवुं, एटले श्रीसंघनुं बहुमान करवुं, तथा (पुढ्यलिहणं के०) पुस्तक लखावुं अने (पचावणातिठे के०) तीर्थमां प्रजावना करवी, (सट्ठाण के०) श्रावक जनोना (निच्चं के०) नित्य करवा योग्य (किच्च के०) कृत्य ते (मेअं के०) एअं एटले ए ठे ते (सुगुरुवण्णं के०) सुगुरुना उपदेशें करी जाणी लेवां ॥ ५ ॥ इति ॥ ४ए ॥

॥ अथ संथारापोरिसि लिख्यते ॥

निसिद्दी, निसिद्दी, निसिद्दी, नमो खमासमणाणं गोय
माईणं महामुणीणं ॥ आटलो पाठ तथा नवकार त
था करेमि जंते सामाइयं ए सर्व पाठ त्रण वार कही
ने पठी ॥ अणुजाणह जिठिळा, ठिळा ॥ अणुजा
णह परम गुरु ॥ गुरु गुण रयणेहिं मंमिअ सरीरा ॥
बहुपडिपुन्ना पोरिसि, राइअ संथारए ठामि ॥ १ ॥

अर्थः—हवे अर्थ विजाषायें करी संथारानो विधि लखीयें ठेयें. अहीयां साधु तथा श्रावक, पडिक्कमणां करीने पठी स्वाध्याय करे, एटले जणवुं, गणवुं करे, पठी पोरिसी थये ठते आचार्य समीपें आवे, तिहां खमासमण दइने कहे. इडाकारेण संदिसह जगवन् “बहु पडिपुष्ठा पोरिसि, राइअ संथारए ठामि” एनो अर्थ लखीयें ठेयें. (जगवन् के०) हे जगवन्! संपू

ए ऐश्वर्यादिक गुणें युक्त ! तमें (इच्छाकारेण के०) पोतानी इच्छायें करी, मुऊ ने (संदिसह के०) आदेश आपो. (बहुपडिपुष्पापोरिसि के०) घणी प्र तिपूर्ण एवी पोरिसि थइ माटे (राइअ के०) रात्रि संबंधी (संधारण के०) सं थारा प्रत्ये (छामि के०) हुं करुं? गुरु आदेश आपे, पढी इरियावहियं पू र्वक चैत्यवंदन करे, पढी शरीरचिंता लघुशंकादिक कार्य सर्व करे, पढी यत्ना यें करी संधारो करे. पढी नाबो पग, संधारानी साथें राखीने मुखवस्त्रिका नुं प्रतिलेखन करे एटले मुहपत्ती पडिलेहे, पढी त्रण वार निसिही जणे, (निसिही के०) पाप व्यापारनो निषेध करीने, (महामुणीणं के०) महोटा मुनीश्वर एवा (गोयमार्डणं के०) श्रीगौतमादिक. (खमामसणाणं के०) हमाश्रमण जे ठे, ते प्रत्ये (णमो के०) नमस्कार करे, पढी (जिष्ठिज्जा के) हे ज्येष्ठार्याः ! एटले हे वृद्धसाधुउ ? तमें मुऊने (अणुजाणह के०) आज्ञा आपो, ए प्रकारें कहेतो थको, संधारानी उपर रह्यो थको, नम स्कारपूर्वक सामायिकनो पाठ त्रण वार जणे, पढी आवी रीतें कहे, ते कहे ठे. (गुरुगुणरयणेहिं के०) प्रतिरूपादिक आचार्यना गुरुगुण एटले महोटा जे गुण, ते रूप रत्नोयें करी (मंमिअसरीरा के०) मंमि त ठे, शोजित ठे शरीर जेनां एवा (परमगुरु के०) उत्कृष्ट गुरुउ तेमने संबोधन दइ, बोला वीयें, कं हे परमगुरु ! तमे मुऊने (अणुजाणह के०) आदेश आपो. प्रति पूर्ण एटले घणी एवी पोरिसि थइ, माटें रात्रिसंधारकनी उपर हुं तिष्ठुं ? एटले विश्राम करुं ? निद्रा मुकाउं ! अर्हीयां सुधी गद्यपाठ तथा एक गाथा मां संधारानी आज्ञानुं स्वरूप कछुं ॥ १ ॥

हवे वली आगल बे गाथायें करी संधारानी आज्ञा प्रमुखनुं स्वरूप कहियें ठैयें.

अणुजाणह संधारं, बाहुवहाणेण वामपासेणं ॥

कुक्कुडिपाय पसारण, अंतरंत पमऊए जूमिं ॥ २ ॥

संकोइअ संमासा, उवट्टंते य कायपडिलेहा ॥

दवाई उवउगं, ऊसास निरुंजणा लोए ॥ ३ ॥

अर्थः—(संधारं के०) संधारानी, हे जगवन् ! तमें मुऊने (अणुजाणह के०)

आज्ञा आपो, पठी गुरु आज्ञा आपे, . तेवारें (बाहुवहाणेण के०) बाहु अने हाथने उपधानें करी एटले उंशीके करी (वामपासेण के०) कावे पासें सूवे. ते पण शी रीतें सूवे? तो के (कुकुडि के०) कुकडीनी पेरें आकाशने विषे (पायपसारण के०) पग पसारीने सूवे, जो ए रीतें (अंतरंत के०) समर्थ थकां नहीं रहि शकाय, तो शुं करे? ते कहियें ठैयें (जूमिं के०)जूमि प्रत्यें (पमद्यए के०) प्रमार्जी, पूंजीने तिहां पग स्थापे ॥१॥

ज्यारें पग संकोचवो होय, त्यारें (संकासा के०) सायल संधी प्रत्यें पूंजीने (संकोच्य के०) संकोचे, अने ज्यारें पासुं फेरवुं होय, त्यारें (काय के०) शरीरप्रत्यें (पडिलेहा के०) प्रतिखेखीने एटले शरीरने प्रमार्जी पूंजीने, (उवटंते के०) उवटें, एटले पासुं फेरवे. ए सूवानो प्रकार कह्यो. हवे (च के०) वली जागवानो प्रकार कहियें ठैयें, ज्यारें लघुशंका दिकने अर्थें उठे, तेवारें (दवार्डउवउंग के०) डव्यादिकना उपयोग करे एटले ते विचार करे, जे डव्यथकी हुं कोण तुं? साधु तुं के गृहस्थ तुं? अने क्षेत्र थकी एम विचारे के हुं उपर तुं, के नीचें तुं? के कोइ अन्य स्थानकें तुं? कालथकी शुं विचारे? तो के हमणां रात्रि ठे, के दिवस ठे? जो रात्रि ठे, तो केटली रात्रि बाकी हशे? इत्यादि कालथी विचार करे, उपयोग आपे अने जावथी तो आम विचारे के महारे लघुशंकादिकनी बाधा ठे, किंवा नथी? एवा चार प्रकारें उपयोग देतां, विचार करतां जो निद्रान जाय, तो (उसासनिरंजण के०) उन्नास, निःश्वास प्रत्यें संधीने एटले नासिका दवावीने निद्रा दूर करे ते निद्रा दूर थाय पठी (आलोए के०) आलोक प्रत्यें जूए एटले बाहेर निकलवानां द्वार प्रत्यें देखे, त्यां जइ लघुशंकादिक करीने पठी धर्मध्यानमां प्रवर्त्ते ॥ ३ ॥

जइ मे हुऊ पमाउ, इमस्स देहस्सिमाइ रयणीए ॥

आहारमुवहिदेहं, सबं तिविहेण वोसिरिअं ॥ ४ ॥

अर्थः—हवे सुइ रहेवाथी प्रथम शुं करवुं? ते कहियें ठैयें. (इमाइरइ णीए के०) रात्रिने विषे (जइ के०) जो (मे के०) महारे (इमस्सदेहस्स के०) आ देहसंबंधी (पमाउ के०) प्रमाद एटले मरवुं, (हुघ के०) थाय तो (आहारं के०) अशनादिक चार प्रकारना आहार प्रत्यें

(જવહિ કે૦) ઉપધિ જે વસ્ત્ર, પાત્રાદિક તેપ્રત્યે, તથા (દેહં કે૦) શરીર પ્રત્યે અથવા (જવહિદેહં કે૦) શરીર સંવંધિ ઉપધિ પ્રત્યે, (સંઘં કે૦) બીજા પણ સર્વપ્રત્યે (તિવિદેહં કે૦) ત્રિવિધેં કરી ઇટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરી (વોસિરિઅં કે૦) હું વોસિરાવું હું, ત્યાગું હું ॥ ૪ ॥

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં,
સાદુ મંગલં, કેવલિપણ્ણતો ધમ્મો મંગલં ॥ ૫ ॥
ચત્તારિ લોગુત્તમા, અરિહંતા લોગુત્તમા, સિદ્ધા લોગુ
ત્તમા, સાદુ લોગુત્તમા, કેવલિપણ્ણતો ધમ્મો લોગુ
ત્તમો ॥ ૬ ॥ ચત્તારિ સરણં પવજ્ઞામિ, અરિહંતે સરણં
પવજ્ઞામિ, સિદ્ધે સરણં પવજ્ઞામિ, સાદુ સરણં પવ
જ્ઞામિ, કેવલિપણ્ણતં ધમ્મં સરણં પવજ્ઞામિ ॥ ૭ ॥

અર્થ:- (ચત્તારિ કે૦) ચાર (મંગલં કે૦) માંગલિક છે. તેમાં એક તો (અરિહંતા કે૦) જેણે રાગાદિક અંતરંગ વૈરીને હાણ્યા તે શ્રીઅરિહંત (મંગલં કે૦) માંગલિક છે બીજા (સિદ્ધા કે૦) અષ્ટ કર્મોનો હાથ કરીને જે સિદ્ધિપદને પામ્યા છે, તે સિદ્ધ. (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સમ્યક્જ્ઞાન ક્રિયાયેં કરી શિવસુખના સાધક જે સાધુ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે, ચોથો (કેવલિ કે૦) શ્રીકેવલીજગવંતે (પણ્ણતો કે૦) પ્રરૂપ્યો એવો જે શ્રુતચારિત્રરૂપ (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (મંગલં કે૦) માંગલિક છે ॥ ૫ ॥
(ચત્તારિ કે૦) ચાર (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાંહે ઉત્તમ છે, એક (અરિહંતા કે૦) શ્રી અરિહંત છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, બીજા (સિદ્ધા કે૦) સિદ્ધ જે છે તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ત્રીજા (સાદુ કે૦) સાધુ છે, તે (લોગુત્તમા કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે, ચોથો (કેવલી કે૦) શ્રીકેવલિયેં (પણ્ણતો કે૦) પ્રરૂપ્યો જે (ધમ્મો કે૦) ધર્મ, તે (લોગુત્તમો કે૦) લોકમાં ઉત્તમ છે ॥ ૬ ॥ (ચત્તારિ કે૦) ચાર (સરણં કે૦) શરણ પ્રત્યેં (પવજ્ઞામિ કે૦) હું પડિવજ્ઞું હું. અંગીકાર કરું હું એક તો (અરિહંતે સરણં કે૦) શ્રીઅરિહંત શરણ પ્રત્યેં હું (પવજ્ઞામિ કે૦) અંગીકાર કરું હું. બીજું. (સિદ્ધેસરણં કે૦) શ્રી

सिद्धशरण प्रत्ये हं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं तुं, त्रीजुं (साहु सरणं के०) साधुशरण प्रत्ये हं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं तुं. चोथुं (केवल्लि के०) श्रीकेवल्लिये (पसुत्तं के०) प्ररूप्यो जांग्यो एवो जे (धम्मं के०) धर्म तेना (सरणं के०) शरणप्रत्ये हं (पवज्जामि के०) अंगीकार करुं तुं ॥ ७ ॥

पाणाइवायमलियं, चोरिकं मेहुणं दविणमुठं ॥

कोहं माणं मायं, लोचं पिज्जं तहा दोसं ॥ ८ ॥

कलहं अप्रस्काणं, पेसुन्नं रइ अरइ समाजत्तं ॥

परपरिवायं माया, मोसं मिठत्तसद्धं च ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (पाणाइवाय के०) प्राणातिपात ते जीवहिंसा, वीजुं (अलियं के०) अलिक वचन एटले मृषावाद, त्रीजुं (चोरिकं के०) चोरी, एटले अदत्तादान, चोथुं (मेहुणं के०) मैथुन एटले स्त्रीप्रमुखनो जोग, पांचमुं (दविणमुठं के०) पुज्जलद्रव्यने विपे मूर्खा, एटले परिग्रह, ठो (कोहं के०) क्रोध, सातमो (माणं के०) मान एटले अहंकार, आठमो (मायं के०) माया ते कपट, नवमो (लोहं के०) लोच, दशमो (पिज्जं के०) प्रेम ते राग, (तहा के०) तथा अगियारमो (दोसं के०) दोष ते द्वेष ॥ ८ ॥ बारमो (कलहं के०) क्लेश, तेरमो (अप्रस्काणं के०) अन्याख्यान, एटले परने आल देवुं, चौदमुं (पेसुन्नं के०) पैशून्य एटले चुगली चाडी करवी, पंदरमुं (रइअरइ के०) पुज्जल पदार्थोने विपे रति तथा खुशी पण एमां ग्रहण करवी अने अरति ते शुचकार्यने विपे दिलगीरी, तेणें करीने (समाजत्तं के०) सहित, शोलमो (परपरिवायं के०) परनो परिवाद एटले निंदा, सत्तरमो (मायामोसं के०) मायामृषा एटले कपट सहित जूठ बोलवुं, अठारमुं (मिठत्तसद्धं के०) मिथ्यात्वनुं शल्य, एटले श्री जिनमतथी विपरीत मतनी श्रद्धा, तेने मिथ्यात्वशल्य कहियें. अहीं चकार जे ठे, ते समुच्चयार्थवाची ठे. ए अठार पाप स्थानकनां नाम कहां ॥ ९ ॥

हवे आगलनी गाथामां एनो त्याग कहियें ठैयें.

वोसिरिसु इमाइं सु, रू मग्ग संसग्ग विग्घ नूआइं ॥

डुग्गइ निबंधणाइं, अठारस पावठाणाइं ॥ १० ॥

अर्थ:- (इमाई के०) ए प्रत्यक्ष, (अछारसपावगणाई के०) अछार पापस्थानक जे ठे, ते प्रत्येरे जीव ! तुं (वोसिरिसु के०) वोसिराव एट ले त्याग कर. ते अछार पापस्थानक केहवां ठे ? तो के (मुस्कमग के०) मोक्षमार्गने विषे (संसर्ग के०) संसर्ग करता एटले गमन करता एवा जीवोने (विघ्नचूआई के०) विघ्नचूत ठे, एटले अंतरायनां करनार ठे. वली ते पापस्थानक केहवां ठे ? तो के (दुग्गई के०) दुर्गति जे नरकनिगोदा दिकनी गति तेना (निबंधणाई के०) कारण ठे ॥ १० ॥

एगो हं नडि मे कोई, नाहमन्नस्स कस्सई ॥

एवं अदीणमणसो, अप्पाणमणुसासई ॥ ११ ॥

अर्थ:- (अहं के०) हुं (एगो के०) एक हुं, (मे के०) महारो (कोई के०) कोई (नडि के०) नथी, अने (अन्नस्सकस्सई के०) अन्य कोइनो (अहं के०) हुं (न के०) नथी, (एवं के०) एम, (अदीणमणसो के०) अदीनमनथको एटले सावधानचित्त थयो थको (अप्पाण के०) आत्माप्रत्ये (अणुसासई के०) शीखामण आपे ॥ ११ ॥

एगो मे सासउं अप्पा, नाणदंसणसंजुउं ॥

सेसा मे बाहिरा जावा, सबे संजोगलक्कणा ॥ १२ ॥

अर्थ:- (नाणदंसण के०) ज्ञान दर्शनें करी (संजुउं के०) संयुत ए टले सहित एवो (सासउं के०) शाश्वतो सदा, नित्य एवो (एगो के०) रगगादिक प्रजावथी रहित एकज, (मे के०) महारो (अप्पा के०) आत्मा ठे, (सेसा के०) शेष थाकता रह्या जे (संजोगलक्कणा के०) उ व्यथकी तन, धन, कुटुंबादि संयोग मिलापरूप अने जावथकी विषय कषा यादिरूप संयोग मिलाप, एवा (जावा के०) जाव जे ठे ते (सबे के०) सर्वे (मे के०) महारा स्वरूपथकी (बाहिरा के०) बाह्य ठे, एटले न्यारा ठे ॥ १२ ॥

संजोगमूला जीवेण, पत्ता डुस्कपरंपरा ॥ तम्हा

संजोगसंबंधं, सबं तिविहेण वोसिरियं ॥ १३ ॥

अर्थ:- तन, धन, कुटुंब ममत्वादि रूपनो (संजोग के०) संयोग एटले मि लाप, तेहीज (मूला के०) मूलकारण ठे जेनुं एवी (डुस्कपरंपरा के०) दुःख नी श्रेणी ते (जीवेण के०) जीवे (पत्ता के०) पामी (तम्हा के०) ते कार

ए माटें (संजोगसंबंधं के०) पूर्वोक्त जे संयोग संबंध ठे, ते (सवं के०) सर्व प्रत्ये (तिविहेण के०) त्रिविधें करी (वोसिरियं के०) हुं वोसिराहुं हुं, अथवा त्याहुं हुं, एमं कहेवुं ॥ १३ ॥

अरिहंतो मह देवो, जावजीवं सुसाहुणो गुरुणो ॥

जिणपन्नत्तं तत्तं, इय सम्मत्तं मए गहियं ॥ १४ ॥

अर्थः—(अरिहंतो के०) श्रीअरिहंत अने सिद्ध जगवंत, ते (मह के०) महारा (देवो के०) देव ठे. (जावजीवं के०) ज्यां सुधी जीवुं त्यां सुधी (सुसाहुणो के०) सुसाधु, जे जिनमतने विषे सावधान सम्यक् ज्ञानक्रियावान् एवा आचार्य उपाध्याय अने मुनि, ते महारा (गुरुणो के०) गुरु ठे, ज्यां सुधी जीवुं, त्यां सुधी (जिण के०) जिनेश्वर देवोयें (पन्नत्तं के०) प्ररूप्युं जांरूप्युं एवं जे दयामूल तथा विनयमूल तत्त्व, अथवा ज्ञान, दर्शन, चारित्र अने तपोरूप (तत्तं के०) तत्त्व, ते महारो धर्म ठे. जावजीव सुधी (इय के०) ए प्रकारें (सम्मत्तं के०) सम्यक्त्व (मए के०) महारे जीवें (गहियं के०) ग्रह्युं अंगीकार कीधुं ॥ १४ ॥ इति रात्रिसंस्तारकविधिसूत्रार्थः ॥

खमिअ खमाविअ मइ खमिय, सबह जीवनि का
य ॥ सिद्ध साख आलोयणह, मुळह वइर न जा
वा ॥ १५ ॥ सबे जीवा कम्मवस, चउदह राज जमंत ॥
ते मे सब खमाविआ, मुळवि तेह खमंत ॥ १६ ॥
जं जं मणेण बइं, जं जं वाएण नासिअ पावं ॥ जं जं
काएण कयं, मिहा मि डुक्कडं तस्स ॥ १७ ॥ इति ॥ ५० ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीस्तुति प्रारंभः ॥

॥ श्रीनेमिः पंचरूपत्रिदशपतिकृतप्राज्यजन्मानिषे
क, श्रंचत्पंचाक्षमत्तद्विरदमदजिदा पंचवक्रोपमानः ॥
निर्मुक्तः पंचदेह्याः परमसुखमयप्रास्तकर्मप्रपंचः,
कल्याणं पंचमीसत्तपसि वितनुतां पंचमज्ञानवान् वः ॥ १ ॥

અર્થ:—(શ્રીનેમિ: કે ૦) શ્રીનેમિનાથ જગવાન્, તે (વ: કે ૦) તમારા (પંચમીસત્તપસિ કે ૦) પંચમીના સારા તપને વિષે (કલ્યાણં કે ૦) નિર્વિઘ્નપ્રત્યે (વિતનુતાં કે ૦) વિસ્તારો. હવે તે નેમિનાથ જગવાન્ કેહવા છે ? તો કે (પંચરૂપ કે ૦) પાંચ રૂપેં કરીને (ત્રિદશપતિ કે ૦) દેવતાનો પતિ એવો જે ઇંડ્ર, તેણે (કૃત કે ૦) કસ્યો છે, (પ્રાજ્યજન્માગ્નિષેક: કે ૦) મહોટો અને ઉત્તમ જન્માગ્નિષેક જેમનો એવા, વલી તે કેહવા છે ? તો કે (ચંચત્ કે ૦) દીપતા એવાં (પંચાક્ષ કે ૦) પાંચ ઇંડ્રિયો તેરૂપ (મત્ત કે ૦) મદોન્મત્ત એવો (દ્વિરદ કે ૦) હસ્તી, તેના (મદગ્નિદા કે ૦) મદ જેદવે કરીને (પંચવક્ત્રો પમાન: કે ૦) પંચવક્ત્ર જે સિંહ તેનું છે ઉપમાન જેમને એવા છે, વલી તે કેહેવા છે ? તો કે (પંચદેહ્યા: કે ૦) ઔદારિકાદિક પાંચ શરીર તે થકી (નિર્મુક્ત: કે ૦) મુક્ત થયા એવા, વલી તે કેહેવા છે ? તો કે (પરમ કે ૦) ઉત્કૃષ્ટ ઇંડ્રે અતીંદ્રિય એવા (સુખમય કે ૦) સુખેં કરી સહિત, વલી તે કેહેવા છે ? તો કે (પ્રાસ્ત કે ૦) પ્રકર્ષેં કરી ટાલ્યા છે, (કર્મપ્રપંચ: કે ૦) કર્મના પ્રપંચ ઇંડ્રે વિસ્તાર જેમણે એવા, વલી તે કેહેવા છે ? તો કે (પંચમજ્ઞાન વાન્ કે ૦) પાંચમું જ્ઞાન જે કેવલજ્ઞાન તેણે કરી યુક્ત છે ॥ ૧ ॥

સંપ્રીણન્ સન્નકોરાન્ શિવતિલકસમઃ કૌશિકાનંદમૂર્તિઃ,

પુણ્યાબ્ધિપ્રીતિદાયી સિતરુચિરિવ યઃ સ્વીયગોત્રિસ્તમાંસિ ॥

સાંજાણિ ધ્વંસમાનઃ સકલકુવલયોલ્લાસમુચ્ચૈશ્વકાર, જ્ઞાનં

પુણ્યાક્લિનૌઘઃ સુતપસિ જ્ઞવિનાં પંચમીવાસરસ્ય ॥ ૨ ॥

અર્થ:—હવે જિનસમુદાયને ચંડ્રની સમાનતારૂપેં સ્તવે છે. (સિતરુ ચિરિવ કે ૦) ચંડ્રમા સદૃશ એવો તથા (શિવતિલકસમઃ કે ૦) શિવ જે મોક્ષ તેને વિષે તિલકસમાન એવો (યઃ કે ૦) જે (જિનૌઘઃ કે ૦) જિનસમુદાય છે, તે (જ્ઞવિનાં કે ૦) જગ્યજનોના (પંચમીવાસરસ્ય કે ૦) પંચમીના દિવસના (સુતપસિ કે ૦) રૂઢા તપને વિષે (જ્ઞાનં કે ૦) જ્ઞાન જે તેને (પુણ્યાત્ કે ૦) પુષ્ટિને કરો. હવે તે જિનસમુદાયને ચંડ્રતુલ્યતા કેહવી રીતે છે ? તે સર્વ, વિશેષણોયેં કરીને કહે છે. જેમ ચંડ્ર (સન્નકોરાન્ કે ૦) ઉત્તમ જે ચંકોર તેમને (સંપ્રીણન્ કે ૦) રૂઢે પ્રકારેં આનંદ કરે છે, તેમ જ શ્રીજિનસમુદાય પણ (સન્નકોરાન્ કે ૦) સત્પુરુષરૂપ જે ચંકોર

तेमने (संप्रीणन् के०) सम्यक् प्रकारें हर्ष करे ठे. वली जेम चंद्र (कौशिक के०) घूड, तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंददायक ठे मूर्ति जेनी एवो ठे, तेम ए जिनसमुदाय पण (कौशिक के०) इंद्र तेने (आनंदमूर्तिः के०) आनंदरूप ठे मूर्ति जेनी एवो ठे. तथा जेम चंद्र, (पुण्याब्धि के०) पुण्यकारक समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिदायिक ठे, तेम जिनौघ पण (पुण्याब्धि के०) पुण्यरूप जे समुद्र तेने (प्रीतिदायी के०) प्रीतिनो देना रो ठे, तथा जेम चंद्र (स्वीय के०) पोतानां (गोजिः के०) किरणोयें करी (सांद्राणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) अंधकारोने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाश करनारो ठे, तेम जिनौघ पण (सांद्राणि के०) गाढ एवां (तमांसि के०) जीवोनां अज्ञान, तेमने (ध्वंसमानः के०) ध्वंस एटले नाशनो करनारो ठे. तथा जेम चंद्र, (सकलकुवलय के०) समग्र कुवलय जे चंद्रविकासी एवां कमलो, तेने (उद्धासं के०) वीकसित पणाने (उच्चैः के०) अत्यंत (चकार के०) करतो हवो, तेम ए जिनौघ पण (कुवलय के०) पृथ्वीवलय तेने (उद्धासं के०) हर्षने (चकार के०) करतो हवो एवो ठे, माटे तेने चंद्रमानी उपमा योग्य ठे ॥ २ ॥

पीत्वा नानाजिधार्यामृतरसमसमं यांति यास्यंति जग्मु,
 जीवा यस्मादनेके विधिवदमरतां प्राज्यनिर्वाणपुर्याम् ॥
 यात्वा देवाधिदेवागमदशमसुधाकुंरुमानंदहेतु, स्तत्पं
 चम्यास्तपस्युद्यतविशदधियां जाविनामस्तु नित्यम् ॥३॥

अर्थः—(देवाधिदेव के०) श्री वीतराग देव तेनो (आगम के०) सिद्धांत ते रूप (दशम के०) दशमो, एवो (सुधाकुंरु के०) अमृतकुंरु जे ठे (तत् के०) ते (पंचम्याः के०) ज्ञानपंचमीना (तपसि के०) तपने विषे (उद्यत के०) उजमाल तथा (विशदधियां के०) निर्मल ठे बुद्धि जेमनी एवा (जाविनां के०) जाविक जव्य जीवोने (आनंदहेतुः के०) आनंदनो कारणभूत (नित्यं के०) निरंतर (अस्तु के०) थाउं. हवे ते जिनागमरूप दशम सुधाकुंरु केहवो ठे? तो के (नानाजिधार्या

मृतरसं के०) नाना प्रकारनां ठे नाम जेमनां एवा जे अर्थो, ते रूप अ मृतरस ठे जेमां एवो ठे तेने (विधिवत् के०) विधिप्रमाणें (पीत्वा के०) पान करीने (अस्मं के०) निरुपम एवा सुखने (यास्यंति के०) पामशे, (यांति के०) पामे ठे, अने (जग्मुः के०) पामता हवा. (यस्मात् के०) जेनुं पान करवाथकी (अनेके के०) अनेक एवा (जीवाः के०) जीवो जे ठे ते (प्राज्य के०) महोटी एवी (निर्वाणपुर्या के०) मोहनगरीने विषे (अमरतां के०) अजरामरपणाने (यात्वा के०) पामीने स्वस्थ थाय ठे ॥३॥

स्वर्णालंकारवद्गन्मणिकिरणगणध्वस्तनित्यांधकारा, हुंकारावदूरीकृतसुकृतजनव्रातविघ्नप्रचारा ॥ देवी श्रीश्रिं बिकाख्या जिनवरचरणांजोजर्जुंगीसमाना, पंचम्यहस्त पोर्थ वितरतु कुशलं धीमतां सावधाना ॥ ४ ॥ ५१ ॥

अर्थ:- (श्रीश्रिं बिकाख्या के०) श्रीश्रिं बिका ठे नाम जेनुं एवी (देवी के०) देवी. ते (सावधाना के०) सावधान एवी ठती (धीमतां के०) बुद्धिमान् एवा जविक जीवना (पंचम्यहः के०) पंचमीना दिवसना (त पोर्थ के०) तपने माटें (कुशलं के०) कुशल जे ठे तेने (वितरतु के०) विस्तारो. ते देवी केहवी ठे ? तो के (स्वर्णालंकार के०) सुवर्णना जे अलंकार तेने विषे (वद्गन्मणिकिरणगण के०) बलग्या एवा जे मणि तेनां किरण तेना जे गण, तेणें करी (ध्वस्तनित्यांधकारा के०) टाळ्यो ठे निरंतर अंधकार जेणें, बली ते देवी केहवी ठे ? तो के (हुंकार के०) हुंकारनो (आराव के०) शब्द तेणें करी (दूरीकृत के०) दूर कल्या ठे (सुकृतजनव्रात के०) सुकृतनो करनारो एवो जे जनसमूह तेना (विघ्नप्रचारा के०) विघ्नना प्रचार जेणें, बली ते देवी केहवी ठे ? तो के (जिनवरचरणांजोज के०) श्रीवीतरागनां चरणरूप कमल, तेने विषे (जर्जुंगीसमाना के०) जमरी समान ठे ॥४॥५१॥

हवे पाक्षिकादि प्रतिक्रमण योग्य सूत्रां लखियें ठैयें.

॥ अथ सकलार्हत्प्रारंजः ॥

सकलार्हत्प्रतिष्ठान, मधिष्ठानं शिवश्रियः ॥

जूर्जुवः स्वस्वयीशान, मार्हत्यं प्रणिदधमहे ॥१॥

અર્થ:—(આર્હત્યં કે०) અરિહંતનો જે સમૂહ, તેને અમો (પ્રણિદધ્મહે કે०) ચિત્તમાંહે ધ્યાન કરીયેં ઠેયેં. હવે તે આર્હત્ય કેહેવું છે? તો કે (સકલ કે०) સમગ્રને (અર્હત કે०) પૂજવાનું (પ્રતિષ્ઠાનં કે०) સ્થાનક છે, વલી તે કેહેવું છે? તો કે (શિવશ્રિયઃ કે०) મોક્ષરૂપ લક્ષ્મીનું (અધિષ્ઠાનં કે०) સ્થાનક છે, વલી તે કેહેવું છે? તો કે (ઋ: કે०) મનુષ્યલોક, (જુવઃ કે०) પાતાલલોક, (સ્વઃ કે०) દેવલોક, એ (ત્રયી કે०) ત્રણ લોક તેનું (ઈશાનં કે०) સ્વામી છે ॥ ૧ ॥

નામાકૃતિઙ્વ્યજાવૈઃ, પુનતસ્ત્રિજગજ્જનમ્ ॥

દ્વેત્રે કાલે ચ સર્વસ્મિ, ત્રર્હતઃ સમુપાસ્મહે ॥૨॥

અર્થ:—(સર્વસ્મિન્ કે०) સર્વ એવાં (દ્વેત્રે કે०) દ્વેત્રને વિષે, (ચ કે०) વલી (કાલે કે०) સમસ્તકાલનેવિષે એટલે અતીત, અનાગત અને વર્તમાન કાલને વિષે, (નામ કે०) નામનિદ્દેપ, તે તીર્થકરનામ કર્મોદય જાણવો તથા (આકૃતિ કે०) સ્થાપનાનિદ્દેપ, તે જિનપ્રતિમા જાણવી. (ઙ્વ્ય કે०) ઙ્વ્યનિદ્દેપ, તે જિનના જીવ જે આગલ થાશે, તે જાણવા, (જાવૈઃ કે०) જાવનિદ્દેપ, તે સમવસરણને વિષે વિરાજમાન શ્રીસીમંધર સ્વામીપ્રમુખ જાણવા. એ ચાર નિદ્દેપાયેં કરી (ત્રિજગજ્જનમ્ કે०) ત્રણ જગતના જે જનો તેપ્રત્યેં (પુનતઃ કે०) પવિત્ર કરનાર એવા (અર્હતઃ કે०) શ્રીઅરિહંત પ્રજુને (સમુપાસ્મહે કે०) વંદન, સત્કાર, સન્માનાદિકેં કરી અમેં સેવીયેં ઠેયેં ॥ ૨ ॥

હવે વર્તમાન ચોવીશજિનને પ્રણામ કરવા ઇચ્છતો ઠતો
પ્રથમ શ્રી કૃષ્ણદેવજીને સ્તવે છે.

આદિમં પૃથિવીનાથ, માદિમં નિઃપરિગ્રહમ્ ॥

આદિમં તીર્થનાથં ચ, કૃષ્ણસ્વામિનં સ્તુમઃ ॥૩॥

અર્થ:—પ્રથમ (કૃષ્ણ કે०) જેમની માતાયેં સ્વપ્નમાં વૃષ્ણ દીઠો, મારેં કૃષ્ણ કહિયેં, અથવા જેમની દક્ષિણ જંધાને વિષે વૃષ્ણનું ચિન્હ છે માટે કૃષ્ણ કહિયેં, એવા (સ્વામિનં કે०) શ્રી કૃષ્ણ સ્વામી તેને (સ્તુમઃ કે०) સ્તવિયેં ઠેયેં. તે કેહેવા છે? તો કે (આદિમંપૃથિવીનાથં કે०) પ્રથમ

पृथिवीना नाथ, अर्थात् सर्वनी आदिमां राजा एवा, तथा वल्ली ते केहवा ठे? तो के (आदिमं के०) सर्वथी प्रथम एवा (निःपरिग्रहं के०) निःशेष पणायें करीने त्याग कख्यो ठे परिग्रह जेणें एवा अर्थात् अग्रिम साधु ठे. वल्ली ते केहवा ठे? तो के (आदिमं के०) प्रथम एवा (तीर्थनाथं के०) तीर्थना नाथ अर्थात् आदिम तीर्थकर एवा ठे ॥ ३ ॥

हवे बीजा श्रीअजितनाथने स्तवे ठे.

अर्हतमजितं विश्व, कमलाकरजास्करम्॥अ
म्लानकेवलादर्श, संक्रातजगतं स्तुवे ॥ ४ ॥

अर्थः—(अजितं के०) कमोंयें जींती न शकाय माटें अजित अथवा माताना गर्जमां रहे ठते अन्य राजायें एमनां माता पिता जींती न शका यां, ते माटें अजित कहियें. ते बीजा अजितनाथने (स्तुवे के०) हुं स्तुवं हुं. ते अजितनाथ केहवा ठे? तो के (अर्हतं के०) ग्रण लोकने पूजवा यो ग्य एवा तथा वल्ली ते केहवा ठे? तो के (विश्वकमलाकर के०) विश्व रूप जे कमलाकर सरोवर अर्थात् कमलना आकर एटले समूह ठे जेमां एवुं सरोवर तेहने प्रकाश करवामां (जास्करं के०) सूर्यतुल्य एवा, वल्ली ते केहवा ठे? तो के (अम्लान के०) निर्मल एवुं (केवल के०) केवल झा नरूप, (आदर्श के०) आरीसो तेने विषे (संक्रात के०) संक्रमाव्युं ठे, एटले प्रतिबिंबित कखुं ठे (जगतं के०) जगत् जेणें एवा ठे ॥ ४ ॥

हवे त्रीजा श्रीसंज्ञवनाथने स्तवे ठे.

विश्वज्ञव्यजनाराम, कुल्यातुल्या जयंतु ताः ॥
देशनासमये वाचः, श्रीसंज्ञवजगत्पतेः ॥ ५ ॥

अर्थः—(ताः के०) ते उत्कृष्ट एवी (देशनासमये के०) देशना एटले धर्मोपदेशना समयने विषे (श्रीसंज्ञवजगत्पतेः के०) जेथी शं केतां सुख उत्पन्न थाय तेने संज्ञव कहियें. अथवा जेमनाजन्मना समयने विषे धान्यना समुदाय, विशेषें निपन्या, ते माटें संज्ञव कहियें. तेमनी (वाचः के०) वाणीयो ते (जयंतु के०) जयवंती वर्तो, अर्थात् उत्कृष्टी वर्तो. ते वाणीयो केहवी ठे? तो के (विश्व के०) जगत्ने विषे अथवा (विश्व के०)

સમસ્ત (જવ્યજન કે૦) જવ્યજનરૂપ (આરામ કે૦) ઉદ્યાન તેને સીંચ
વાને (કુલ્યા કે૦) પાણીની નીક તેને (તુલ્યા કે૦) તુલ્ય એવી છે ॥ ૫ ॥

હવે ચતુર્થ શ્રીઅજિનંદન જિનને સ્તવે છે.

અનેકાંતમતાંજોધિ, સમુદ્ધાસનચંદ્રમાઃ ॥

દયાદમંદમાનંદં, જગવાનજિનંદનઃ ॥ ૬ ॥

અર્થઃ—(જગવાન્ કે૦) ષઢૈશ્વર્યગુણયુક્ત એવા (અજિનંદનઃ કે૦)
શ્રીઅજિનંદન નામા જિન જે છે, તે (અમંદં કે૦) ઘણો એવો જે (આનંદં
કે૦) હર્ષ તેને (દયાત્ કે૦) આપો, તે અજિનંદ જગવાન્ કેહવા છે?
તો કે (અનેકાંતમત કે૦) સ્યાદ્દાદમતરૂપ જે (અંજોધિ કે૦) અપ
રંપાર અગાધજલવાલો એવો સમુદ્ર, તેના (સમુદ્ધાસન કે૦) રૂઢો ઉદ્ધાસ
કરવાને (ચંદ્રમાઃ કે૦) ચંદ્રમા જેવા છે, અર્થાત્ જેમ ચંદ્રમા દેખી સમુ
દ્ર વૃદ્ધિને પામે છે, તેમ સ્યાદ્દાદરૂપ સમુદ્ર જે છે, તે જગવંતરૂપચંદ્રમાને
જોઈ સમુદ્ધાસ પામે છે ॥ ૬ ॥

હવે પાંચમા શ્રીસુમતિનાથને સ્તવે છે.

દ્યુસત્કિરીટશાણાગ્રો, તેજિતાંઘ્રિનસ્વાવલિઃ ॥ જગ

વાન્ સુમતિસ્વામી, તનોત્વજિમતાનિ વઃ ॥ ૭ ॥

અર્થઃ—(સુમતિસ્વામી કે૦) શ્રીસુમતિસ્વામીનામા (જગવાન્ કે૦) જ
ગવાન્ તે, (વઃ કે૦) તમારાં (અજિમતાનિ કે૦) વાંઙિતોને (તનોતુ
કે૦) વિસ્તારો. તે સુમતિનાથ કેહવા છે? તો કે (દ્યુસત્ કે૦) દેવતા
ઉં, તેના (કિરીટ કે૦) મુકુટ, તદ્દૂપ જે (શાણાગ્ર કે૦) શૃંગના સ્વૂળા
ઘટલે દેવતાના મુકુટના અગ્રજાગના સ્વૂળા તેણે (ઉત્તેજિત કે૦) અતિશ
યતેજવંત કીધી છે (અંઘ્રિ કે૦) ચરણ તેના (નસ્વ કે૦) નસ્વ તેની
(આવલિઃ કે૦) પંક્તિ જેમની એવા છે ॥ ૭ ॥

હવે ઊઠા શ્રીપદ્મપ્રજ્ઞ સ્વામીને વંદન કરે છે.

પદ્મપ્રજ્ઞપ્રજોર્દેહ, નાસઃ પુષ્પાંતુ વઃ શ્રિયમ્ ॥

અંતરંગારિમયને, કોપાટોપાદિવારુણાઃ ॥ ૮ ॥

अर्थः—(पद्मप्रजप्रजोः के०) स्वामी गर्जगत थवाथी जेमन्नी माताने रक्तपद्मनी शय्यामां सूवानो दहोलो उत्पन्न थयो, तेमाटें पद्मप्रज कहियें. ते प्रजुनी (देहजासः के०) शरीरसंबंधी जे कांति ठे, ते (वः के०) तमारी (श्रियं के०) कल्याणरूप लक्ष्मी जे ठे, ते प्रत्ये (पुष्पांतु के०) पोषण करो. हवे ते श्रीपद्मप्रजनी शरीरकांति रक्तवर्णें ठे, ते उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे, के (अंतरंगारि के०) अंतरंग शत्रु जे मोहादिक तेमने (मथ ने के०) मथन करवाने विषे अर्थात् दूर करवाने विषे (कोपाटोपात् के०) कोप जे क्रोध तेनो आटोप जे प्रबलपणुं तेनाथीज (इव के०) जाणे (अरुणा के०) राती थइ होय नहिं ? ॥ ८ ॥

हवे सातमा श्रीसुपार्श्वजिनने नमन करे ठे.

श्रीसुपार्श्वजिनेंजाय, महेन्द्रमहितांग्रये ॥

नमश्चतुर्वर्णसंघ, गगनाजोगजास्वते ॥ ९ ॥

अर्थः—(श्रीसुपार्श्व के०) श्रीसुपार्श्वनामा (जिनेंजाय के०) श्रीजिनेंद्र तेने (नमः के०) नमस्कार हो, ते सुपार्श्वजिन केहवा ठे ? तो के (महेन्द्र के०) महोटा जे चोशछ इंडो, तेमणें (महित के०) पूजित ठे, (अंग्रये के०) चरण जेमनां एवा तथा वली केहवां ठे ? तो के (चतुर्वर्णसंघ के०) चतुर्वर्ण जे श्रीसंघ एटले साधु, साधवी, श्रावक अने श्राविका, ते रूप जे (गगन के०) आकाश तेनो (आजोग के०) प्रकाश तेनो विस्तार करवाने (जास्वते के०) सूर्यसमान ठे ॥ ९ ॥

हवे आठमा श्रीचंद्रप्रज स्वामीने स्तवे ठे.

चंद्रप्रजप्रजोश्चंद्र, मरीचिनिचयोज्ज्वला ॥ मूर्ति

मूर्तिसितध्यान, निर्मितेव श्रियेऽस्तु वः ॥ १० ॥

अर्थः—(चंद्रप्रजप्रजोः के०) चंद्रप्रजनामा प्रजुनी (मूर्तिः के०) मूर्ति एटले शरीर, ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मीने अर्थें (अस्तु के०) थाउं. ते प्रजुनी मूर्ति केहवी ठे ? तो के (चंद्र के०) चंद्रमानां (मरीचि के०) किरणो, तेमना (निचय के०) समूह तेथकी पण अथिक (उज्ज्वला के०) उज्ज्वल एटले निर्मल एवी ठे, तथा वली केहवी ठे ?

तो के (मूर्त्त के०) मूर्त्तिमंत एवं जे (सितध्यान के०) शुक्लध्यान,
तेणें करीनेज (इव के०) जाएं (निर्मिता के०) निर्माण करी होय
नहिं? एवी ठे ॥ १० ॥

हवे नवमा श्रीसुविधिजिनने स्तवे ठे.

करामलकवद्विश्वं, कलयन् केवलश्रिया॥ अर्चिं
त्यमाहात्म्यनिधिः, सुविधिर्बोधयेऽस्तु वः ॥ ११ ॥

अर्थः—(सुविधिः के०) श्रीसुविधिनाथ, ते (वः के०) तमोने (बोध
ये के०) बोधि जे सम्यक्त्व, तेने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. ते श्रीसुविधि
नाथ केहवा ठे? तो के (कर के०) हाथ, तेहने विपे रहेलुं एवं (अमल
के०) निर्मल (क के०) पाणी तेहनी (वत् के०) पेठें (विश्वं के०) सर्व
प्राणीप्रत्ये (केवलश्रिया के०) केवलज्ञानरूप लक्ष्मीयें करी, (कलय
न् के०) जाणता एवा तथा (अर्चित्य के०) न चिंतवी शकवा योग्य एहवुं
जे (माहात्म्य के०) महोटापणुं तेहना (निधिः के०) निधान ठे ॥ ११ ॥

हवे दशमा श्रीशीतल जिननी स्तुति करे ठे.

सत्त्वानां परमानंद, कंदोद्भेदनवांबुदः ॥ स्याद्वा
दामृतनिस्स्यंदी, शीतलः पातु वोजिनः ॥ १२ ॥

अर्थः—(शीतलः के०) श्रीशीतलनाथनामा (जिनः के०) जिन जे ठे, ते
(वः के०) तमोने (पातु के०) रक्षण करो, अर्थात् संसारथी रक्षण
करो. ते श्रीशीतलजिन केहवा ठे? तो के (सत्त्वानां के०) प्राणीयोने
(परम के०) उत्कृष्ट एवो जे (आनंद के०) चित्तप्रसन्नतालक्षण आनंद,
तेहनो (कंद के०) अंकूर तेनुं (उद्भेद के०) प्रगट थवुं, तेने विपे (नवां
बुदः के०) नवीन मेघसदृश ठे. तथा (स्याद्वादामृत के०) अनेकांत शासन
ते रूप जे अमृत रस, तेहना (निस्स्यंदी के०) ऊरनारा एवा ठे ॥ १२ ॥

हवे अग्यारमा श्रीश्रेयांस जिनने स्तवे ठे.

ज्वरोगाऽर्त्तजंतूनां, मगदंकारदर्शनः ॥ निःश्रेय
सश्रीरमणः, श्रेयांसः श्रेयसेऽस्तु वः ॥ १३ ॥

अर्थः—(श्रेयांसः के०) श्रेयांसनामा जिन ते, (वः के०) तमारा (श्रेयसे के०) कल्याणने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. हवे ते श्रेयांस प्रभु केहवा ठे ? तो के (ज्वरोग के०) संसाररूप रोग तेणें करी (आर्तजंतूनां के०) आर्त एटखे पीडायेला अर्थात् जन्म, जरा अने मरणरूप रोगें करी पीडायेला एवा जंतुजने (अगदंकार के०) वैद्यसमान ठे (दर्शनः के०) सम्यक्त्व दर्शन जेमनुं, अथवा दर्शन एटखे देखवुं जेमनुं एवा. वली ते केहवा ठे ? तो के (निःश्रेयस के०) मोक्ष ते रूप (श्री के०) लक्ष्मी तेना (रमणः के०) जरतार एटखे स्वामी ठे ॥ १३ ॥

हवे बारमा श्री वासुपूज्यजिननी स्तुति करे ठे.

विश्वोपकारकीञ्चूत, तीर्थकृतकर्मनिर्मितिः ॥

सुराऽसुरनरैः पूज्यो, वासुपूज्यः पुनातु वः ॥ १४ ॥

अर्थः—(वासुपूज्यः के०) श्रीवासुपूज्यनामा जिन, ते (वः के०) त मोने (पुनातु के०) पवित्र करो, एटखे तमारां पाप टालो. ते वासुपूज्य केहवा ठे ? तो के (विश्वोपकारकीञ्चूत के०) विश्वना उपकारञ्चूत एवुं जे (तीर्थकृतकर्म के०) तीर्थकरनामकर्म, तेमनी (निर्मितिः के०) निष्पत्ति करी ठे जेणें, अर्थात् पंचकल्याणकने विषे सुखना हेतु ठे, वली (सुर के०) वैमानिक देवता, (असुर के०) जवनपत्यादि देवता, तथा (नरैः के०) मनुष्य तेमणें (पूज्यः के०) पूजवा योग्य ठे ॥ १४ ॥

हवे तेरमा श्रीविमलजिनने स्तवे ठे,

विमलस्वामिनो वाचः, कतकद्वादसोदराः ॥

जयंति त्रिजगच्चेतो, जलनैर्मल्यहेतवः ॥ १५ ॥

अर्थः—(विमलस्वामिनः के०) श्रीविमलस्वामीनी (वाचः के०) वाणीयो जे ठे, ते (जयंति के०) जयवंती वत्ते ठे. ते वाणीयो केहवी ठे ? तो के (कतकद्वाद के०) कतक फलनुं द्वाद जे चूर्ण, तेनी (सोदराः के०) सरखी ठे. अर्थात् जेम कतक फलना चूर्णना योगें पाणी निर्मल थाय ठे तेम, (त्रिजगच्चेतोजलनैर्मल्यहेतवः के०) त्रण जगतनां जे चित्त, ते रूप जे जल तेनुं जे निर्मलपणुं करवुं तेनी हेतु ठे. एटखे जेम कतक फलचूर्ण करी मेलसहित पाणी निर्मल थाय ठे, तेम जगवंतनी वाणी

यें करी मेलों थयां एवां जे त्रण जगतनां चित्त, ते निर्मल थाय ठे ॥१५॥

हवे चउदमा श्रीअनंतजिनने स्तवे ठे.

स्वयंभूरमणस्पर्धि, करुणारसवारिणा ॥

अनंतजिदनंतां वः, प्रयत्तु सुखश्रियम् ॥१६॥

अर्थः—(स्वयंभूरमण के०) अंतिमसमुद्र तेनी (स्पर्धि के०) स्पर्धा करे अर्थात् ते अंतिम समुद्रथकी पण अधिक एवुं (करुणारसवारिणा के०) करुणारसरूप वारि जे जल, तेणें करी युक्त एवा (अनंतजित् के०) अनंतनाथ परमेश्वर ठे, ते (वः के०) तमोने (अनंतां के०) नथी अंत जेनो एवी (सुखश्रियं के०) मोक्षस्वरूप लक्ष्मी तेने (प्रयत्तु के०) आपो ॥ १६ ॥

हवे पन्नरमा श्रीधर्मनाथजिनने स्तवे ठे.

कल्पद्रुमसधर्माण, मिष्टप्राप्तौ शरीरिणाम् ॥

चतुर्धा धर्मदेष्टारं, धर्मनाथमुपास्महे ॥१७॥

अर्थः—(धर्मनाथं के०) धर्मनाथजिन प्रत्ये (उपास्महे के०) उपासना करियें ठेयें, एटखे सेवीयें ठेयें. ते धर्मनाथ जिन केहवा ठे ? तो के (शरीरिणां के०) शरीरधारी प्राणीयोने, (इष्टप्राप्तौ के०) वांछितफलनी प्राप्तिने विषे (कल्पद्रुमसधर्माण के०) कल्पद्रुम समान ठे धर्म जेमनो एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (चतुर्धाधर्म के०) दान, शील, तप तथा जाव, ते रूप चार प्रकारनो जे धर्म, तेने (देष्टारं के०) देखाडनार एवा ठे ॥१७॥

हवे शोलमा श्रीशांतिनाथजिनने स्तवे ठे.

सुधासोदरवाग्ज्योत्स्ना, निर्मलीकृतदिङ्मुखः ॥

मृगलक्ष्मा तमःशान्त्यै, शांतिनाथजिनोऽस्तु वः ॥१८॥

अर्थः—(शांतिनाथजिनः के०) शांतिनाथनामा जिन ते, (वः के०) तमारी एटखे जव्यजीवोनी (तमः के०) अज्ञाननी (शान्त्यै के०) शांतिने अर्थे (अस्तु के०) थाउं. हवे ते शांतिनाथ केहवा ठे ? तो के (सुधा के०) अमृत तेनी (सोदर के०) सरखी एवी (वाक् के०) वा

णी ते रूप जे (ज्योत्स्ना के०) चंद्रिका तेणें करी (निर्मलीकृत के०) निर्मल कस्यां ठे (दिङ्मुखः के०) दिग्वासी जनोनां मुख जेमणें एवां ठे, वली (मृगलक्ष्मा के०) मृगनुं ठे लक्ष्मा एटले चिन्ह जेमनें एवा ठे ॥१०॥

हवे सत्तरमा श्रीकुंथुनाथजिनने स्तवे ठे.

श्रीकुंथुनाथो जगवान्, सनाथोऽतिशयर्द्धिजिः ॥

सुरासुरनृनाथाना, मेकनाथोऽस्तु वः श्रिये ॥११॥

अर्थः—(श्रीकुंथुनाथोजगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त एवा श्रीकुंथुनाथ जगवान् ते (वः के०) तमोने (श्रिये के०) कल्याणरूप लक्ष्मीने अर्थें (अस्तु के०) थाउं. ते कुंथुनाथ जगवान् केहवा ठे ? तो के (अतिशयर्द्धिजिः के०) चोत्रीश अतिशयरूप जे रुद्धि तेणें करी (सनाथः के०) सहित ठे. वली ते केहवा ठे ? तो के (सुर के०) वैमानिक देवता (असुर के०) जवनपत्यादिक देवता (नृ के०) मनुष्य तेमना (नाथानां के०) स्वामी जे इंद्र अने उपेंद्र जे चक्रवर्त्यादिक तेमना (एकनाथः के०) एकनाथ एवा अर्थात् अद्वितीयपणे नाथ ठे ॥ ११ ॥

हवे अठारमा श्री अरनाथजिनने स्तवे ठे.

अरनाथस्तु जगवाँ, श्रुतुर्थारनचोरविः ॥

चतुर्थपुरुषार्थश्री, विलासं वितनोतु वः ॥१२॥

अर्थः—(जगवान् के०) ज्ञानादि बार अर्थयुक्त, अर्थात् जगशब्दना चउद अर्थ थाय ठे. तेमांथी वार अर्थ परमेश्वरने घटे ठे माटें अहिं बार अर्थ लेवा. एवा (अरनाथस्तु के०) अरनाथनामा जिन, ते (वः के०) तमोने (चतुर्थपुरुषार्थ के०) चोथो पुरुषार्थ जे मोक्ष, तेहनी (श्री के०) लक्ष्मी तेनो (विलासं के०) जोगविलासने (वितनोतु के०) विस्तारो. ते अरनाथ जगवान् केहवा ठे ? तो के (चतुर्थार के०) चोथो आरो ते रूप (नजः के०) आकाश तेने विषे (रविः के०) सूर्यसमान ठे ॥१२॥

हवे उगणीशमा श्रीमल्लिनाथजिनने स्तवे ठे.

सुराऽसुरनराधीश, मयूरनववारिदम् ॥ कर्मडू

न्मूलने हस्ति, मल्लं मल्लिमज्जिष्ठुमः ॥ १३ ॥

अर्थः—(मल्लि के०) श्रीमल्लिनाथप्रत्ये (अजिष्ठुमः के०) स्तवना करियें ठैयें. ते श्रीमल्लिजिन केहवा ठे ? तो के (सुर के०) वैमानिक देव ता, (असुर के०) जवनपत्यादि तथा (नर के०) मनुष्य, तेहना (अधीश के०) इंद्र, उपेंद्र, चक्रवर्त्यादिक, तेरूप जे (मयूर के०) मोर तेह ने उल्लास करवाने (नववारिदं के०) नवीन आषाढना मेघसमान ठे. वल्ली ते केहवा ठे ? तो के (कर्म के०) ज्ञानावरणादिक कर्म तेरूप जे (दु के०) बृद्ध तेहना (उन्मूलने के०) उखेडी नाखवाने विषे एटखे दूर करवाने विषे (हस्तिमल्लं के०) ऐरावत हस्ती जेवा ठे ॥ ११ ॥

हवे वीशमा श्रीमुनिसुव्रतजिनने स्तवे ठे.

जगन्महामोहनिद्रा, प्रत्यूषसमयोपमम् ॥

मुनिसुव्रतनाथस्य, देशनावचनं स्तुमः ॥१२॥

अर्थः—(मुनिसुव्रतनाथस्य के०) मुनिसुव्रतनाथसंबंधी (देशनावचनं के०) धर्मोपदेशनुं वचन, तेने (स्तुमः के०) स्तवीयें ठैयें. ते देशनावचन केहवुं ठे ? तो के (जगन्महामोह के०) जगतने विषे रहेला एवा जे प्राणीयो तेनो जे महामोह ते रूप जे (निद्रा के०) निद्रा, तेने दूर करवाने (प्रत्यूषसमयोपमं के०) प्रज्ञातकालनी उपमा ठे जेहने एवुं ठे, अर्थात् जेम प्रज्ञातमां उंघथकी जागीयें ठैयें, तेम प्रचुना उपदेशरूप प्रज्ञातथकी अज्ञानरूप निद्रानो त्याग करी जागीयें ठैयें ॥ १२ ॥

हवे एकवीशमा श्रीनमिनाथजिनने स्तवे ठे.

लुठंतोनमतां मूर्ध्नि, निर्मलीकारकारणम् ॥

वारिष्ठा इव नमेः, पांतु पादनखांशवः ॥१३॥

अर्थः—(नमेः के०) श्रीनमिनाथ जे ठे तेमना (पादनखांशवः के०) पाद जे पग तेना जे नख तेनां अंशु जे किरणो ते, तमारुं (पांतु के०) रक्षण करो, अर्थात् नमिनाथना चरणना नखनां जे किरणो ठे, ते रक्षण करो. ते चरणनखांशु केहवा ठे ? तो के (नमतां के०) नमस्कार करता एवा जे प्राणीयो तेमना (मूर्ध्नि के०) मस्तकने विषे (लुठंतः के०) लुंठायमान, तथा वल्ली केहवा ठे ? तो के (निर्मलीकारकारणं के०) निर्मल एटखे पा

परहितपणाना कारण एटखे हेतुभूत ठे. आहिं वंदन करनार प्राणीना मस्त कउपर जगवंतना पादनखनी कांति पडे ठे तेनी उपर कवि उत्प्रेक्षा करे ठे के (वारिप्लवाश्व के०) वारि जे जल तेना प्रवाहज जाणीयें होय नहिं? ॥ २३ ॥
हवे बावीशमा श्रीअरिष्टनेमि जिनने वंदन करुं ठे.

यडुवंशसमुद्भुः, कर्मकद्गुताशनः ॥ अरि
ष्टनेमिर्जगवान्, जूयाघोऽरिष्टनाशनः ॥ २४ ॥

अर्थ:- (अरिष्टनेमिः के०) अरिष्टनेमिनामा (जगवान् के०) जगवान्; ते (वः के०) तमारा (अरिष्टनाशनः के०) अरिष्ट जे उपद्रव, तेने नाश करनार एवा (जूयात् के०) थाउं. ते अरिष्टनेमि केहवा ठे? तो के (यडुवंश के०) यादववंश तद्रूप जे (समुद्र के०) समुद्र, तेने उल्लास पमाडवाने (इंद्रुः के०) चंद्रमासदृश ठे. वली ते केहवा ठे? तो के (कर्म के०) कर्म जे ज्ञानावरणादि अष्टविध कर्म, तद्रूप (कद्गु के०) कद्गु जे वनखंरु तेने विषे (दुताशनः के०) अग्निसमान ठे. अर्थात् शुक्लध्यानानलें करी सर्व कर्म जस्म कख्यां ठे जेणें एवा ठे ॥ २४ ॥

हवे त्रेवीशमा श्रीपार्श्वनाथ जिनने स्तवे ठे.

कमठे धरणींडे च, स्वोचितं कर्म कुर्वति ॥ प्रचुस्तु
ल्यमनोवृत्तिः, पार्श्वनाथः श्रियेऽस्तु वः ॥ २५ ॥

अर्थ:- (पार्श्वनाथः के०) श्रीपार्श्वनाथ, ते (वः के०) तमारी (श्रिये के०) ज्ञानादि लक्ष्मी तेने अर्थ (अस्तु के०) थाउं. हवे ते श्रीपार्श्वनाथ केहवा ठे? तो के (कमठे के०) कमठनामें पूर्वजवनो बैरी एवो जे मेघमाली देवता तेने विषे, (च के०) वली (धरणींडे के०) पार्श्वनाथ प्रचुर्यें बलतो उगाख्यो एवो जे सर्प, ते मरीने धरणींड ययो ते धरणीं डने विषे, (तुल्यमनोवृत्तिः के०) तुल्य ठे मननी वृत्ति जेमनी एवा ठे. वली ते कमठ तथा धरणींड केहवा ठे? तो के (स्वोचितं के०) पोताने योग्य एवुं (कर्म के०) कर्म तेने (कुर्वति के०) करे ठे. अर्थात् पोत पोतानुं उचित कर्म करे ठे. जेम के कमठ ठे, ते उपसर्ग करे ठे, अने धरणींड ठे, ते उपसर्ग निवारे ठे, पण श्रीपार्श्वनाथ ठे ते समदृष्टिवाला ठे, परचाषमां वर्त्तता नशी. वली केहवा ठे? तो के (प्रचुः के०) समर्थ ठे ॥ २५ ॥

हवे चोवीशमा श्रीवर्द्धमान स्वामीने स्तवे ठे.

श्रीमते वीरनाथाय, सनाथायाद्भुतश्रिया ॥

महानंदसरोराज, मरालायाद्दते नमः ॥१६॥

अर्थः—(अर्हते के०) अरिहंत एवा (वीरनाथाय के०) श्रीमहावीर स्वामी तेमने (नमः के०) नमस्कार थाऊ. ते अरिहंत केहवा ठे? तो के (श्रीमते के०) केवल ज्ञानरूप ठे धन जेने तथा वली केहवा ठे? तो के (अद्भुतश्रिया के०) आठ महाप्रातिहार्य तथा चोत्रीश ततिशयादिक जे अद्भुत लक्ष्मी तेणें करीने (सनाथाय के०) सहित ठे. वली केहवा ठे? तो के (महानंद के०) महानंदरूप (सरः के०) सरोवर तेने विषे क्रीडा करवाने (राजमरालाय के०) राजहंस नामा पक्षीनी तुल्य ठे ॥ १६ ॥

जयति विजितान्यतेजाः, सुरासुराधीश सेवितः श्रीमान् ॥

विमलस्त्रासविरहित, त्रिचुवनचूनामणिर्जगवान् ॥ १७ ॥

अर्थः—(विजितान्यतेजाः के०) विशेषें करी जीत्युं ठे अन्यनुं तेज जे णें अने (सुराऽसुराधीश के०) सुर अने असुर, तेना जे इंद्रो तेमणें (सेवितः के०) सेवेखा ठे जेमने, तथा वली केहवा ठे? तो के (श्रीमान् के०) केवल ज्ञानरूपलक्ष्मीवंत ठे. वली केहवा ठे? तो के (विमलः के०) निर्मल ठे, तथा (त्रासविरहितः के०) समजयरूप त्रास ते थकी विशेषें करी रहित ठे, तथा वली केहवा ठे? तो के (त्रिचुवन के०) त्रण चुवनने विषे (चूनामणिः के०) मुकुटसमान ठे. एवा (जगवान् के०) षडैश्वर्यगुणयुक्त प्रभु ते, (जयति के०) जयवंता वत्ते ठे ॥ १७ ॥

वीरः सर्वसुराऽसुरेज्मदितो, वीरं बुधाः संश्रिताः,

वीरेणानिहतः स्वकर्मनिचयो, वीराय नित्यं नमः ॥

वीरात्तीर्थमिदं प्रवृत्तमतुलं, वीरस्य घोरं तपो, वीरे

श्रीधृतिर्कीर्त्तिकांतिनिचयः, श्रीवीर! नमो दिशः ॥१८॥

अर्थः—(सर्व के०) समग्र (सुर के०) वैमानिक देवता अने (असुर

કે૦) જીવનપત્યાદિક દેવતા, તેમના જે (હંદ્ર કે૦) હંદ્રો છે, તેમણે (મહિતઃ કે૦) પૂજિત એવા છે, વહ્લી વીર જગવાન્ કેહવા છે? તો કે (વીરઃ કે૦) વીરસ્વામી છે, અર્થાત્ વીર જેમનું નામ છે અને એ પૂર્વોક્ત વિશેષણે યુક્ત જે (વીરં કે૦) વીરસ્વામી તે પ્રત્યે (બુધાઃ કે૦) પંક્તિ, (સંશ્રિતાઃ કે૦) આશ્રય કરી રહેલા છે. તથા (વીરેણ કે૦) વીરસ્વામીયે (સ્વકર્મનિચયઃ કે૦) પોતાના કર્મનો નિચય જે સમુદાય, તે (અજિહતઃ કે૦) સમસ્તપ્રકારે હણ્યો છે. એવા (વીરાય કે૦) વીરસ્વામીને (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નમઃ કે૦) નમસ્કાર થાઉં. તથા (વીરાત્ કે૦) વીરચક્રી (હંદ્રં કે૦) આ (તીર્થ કે૦) પ્રત્યક્ષ ચતુર્વિધસંઘરૂપ તીર્થ અથવા દ્વાદશાંગીશ્રુતરૂપ તીર્થ, (પ્રવૃત્તં કે૦) પ્રવર્ત્યું છે. તે તીર્થ કેહવું છે? તો કે (અતુલં કે૦) નથી હપમા જેને એવું છે, તથા (વીરસ્ય કે૦) વીર જગવાનનું (તપઃ કે૦) તપ તે (ધોરં કે૦) કાયર પ્રાણીયે આચરવું ઘણું કઠિન છે, તથા (વીરિ કે૦) શ્રીવીરસ્વામીને વિષે (શ્રી કે૦) કેવલજ્ઞાનરૂપ લક્ષ્મી, તથા (ધૃતિ કે૦) ધૈર્ય, (કીર્તિ કે૦) કીર્તિ તથા (કાંતિ કે૦) અદ્ભુતરૂપ, તેનો (નિચયઃ કે૦) સમૂહ તે વર્તે છે, એવા (શ્રીવીર કે૦) હે શ્રી વીર સ્વામિન્! તમો (જહં કે૦) કલ્યાણપ્રત્યે (દિશ કે૦) આપો ॥ ૨૭ ॥

હવે સર્વ જિનચૈત્યને નમન કરવાને કહે છે.

અવનિતલગતાનાં કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં, વરજીવનગતા
નાં દિવ્યવૈમાનિકાનામ્ ॥ ૨૮ મનુજકૃતાનાં દેવરાજા
ર્ચિતાનાં, જિનવરજીવનનાં જાવતોઽહં નમામિ ॥ ૨૯ ॥

અર્થઃ—(અવનિતલગતાનાં કે૦) પૃથ્વીના તલને વિષે રહેલાં એવાં (કૃત્રિમાઽકૃત્રિમાનાં કે૦) કૃત્રિમ એટલે કરેલાં અને અકૃત્રિમ એટલે નહિં કરેલાં એટલે અશાશ્વતાં અને શાશ્વતાં એવાં જે ચૈત્ય, તથા (દિવ્યવૈમાનિકાનાં કે૦) વૈમાનિક દેવો અને જીવનપતિ વ્યંતરાદિક દેવો, તેનાં (વરજીવન કે૦) શ્રેષ્ઠગર તેને વિષે (ગતાનાં કે૦) રહ્યાં એવાં, તથા (૨૮ કે૦) આ મનુષ્યલોકને વિષે (મનુજકૃતાનાં કે૦) મનુષ્ય જે જરતાદિક રાજા પ્રમુખ તેમણે કરાવેલાં એવાં અને જેમને (દેવરાજાર્ચિતાનાં કે૦) દેવતાના રાજા જે

इंद्र तेणें अर्चित एटले पूजित कऱ्या एवा (जिनवर के०) सामान्य केव
ल्ली, तेने विषे प्रधान एवा जे श्रीतीर्थकर, तेमनां (जुवनानां के०) जुवन
जे चैत्य एटले जिनप्रतिमाउ ठे, तेमने (जावतः के०) जावथकी (अहं
के०) हुं (नमामि के०) नमस्कार करुं हुं ॥ २९ ॥

सर्वेषां वेधसामाद्य, मादिमं परमेष्ठिनम् ॥ देवा

धिदेवं सर्वज्ञं, श्रीवीरं प्रणिदध्महे ॥ ३० ॥

अर्थः—(सर्वेषां के०) सर्व एवा (वेधसां के०) ज्ञाता पुरुषो ते मध्ये
(आद्यं के०) प्रथम मुख्य एवा तथा (आदिमं के०) आदिम (परमेष्टि
नं के०) परमेष्टिरूप एवा तथा (देवाधिदेवं के०) देवताउना देव जे इंद्र
तेना पण देव एवा तथा (सर्वज्ञं के०) सर्व पदार्थने जाणनारा एवा,
(श्रीवीरं के०) श्रीवीर जगवान् तेमनुं (प्रणिदध्महे के०) प्रकषें करी
ध्यान करीयें ठैयें ॥ ३० ॥

देवोऽनेकज्वार्जितोर्जितमहापापप्रदीपानलो, देवः

सिद्धिवधूविशालहृदयाऽलंकारहारोपमः ॥ देवो

ऽष्टादशदोपसिंधुरघटानिर्जेदपंचाननो, जव्यानां

विदधातु वांछितफलं श्रीवीतरागोजिनः ॥ ३१ ॥

अर्थः—(श्री वीतरागः के०) श्रीवीतराग एवा (जिनः के०) जिन ते,
(जव्यानां के०) जव्यजीवोने (वांछितफलं के०) वांछित एवा फलने (वि
दधातु के०) आपो. ते (देवः के०) वीतराग देव केहवा ठे? तो के (अनेक
के०) अनेक एवा (जव के०) जवकोडाकोडीने विषे (अर्जित के०) संचेलां
अने (ऊर्जित के०) घणां एवां जे (महापाप के०) महोटां पाप, तेने (प्रदीप
के०) प्रकषें करी बालवाने अर्थें (अनलः के०) अग्निसमान ठे, वली ते
केहवा ठे? तो के (देवः के०) देव ठे, एटले प्रकाशयुक्त ठे, तथा वली केहवा
ठे? तो के (सिद्धिवधू के०) मोक्षरूप जे स्त्री, ते संबंधी (विशालहृदय
के०) विशाल हृदय तेने विषे (अलंकारहारोपमः के०) अलंकारहारनी
उपमा ठे जेमने एवा ठे, वली (देवः के०) देव केहवा ठे? तो के (अष्टा

दशदोष के०) अठार दोष तडूप जे (सिंधुरघटा के०) गजघटा तेहने
(निर्जेद के०) जेदवाने (पंचाननः के०) (केसरी सिंह समान ठे ॥ ३१ ॥

ख्यातोऽष्टापदपर्वतोगजपदः सम्मेतशैलान्निधः, श्रीमा
नू रैवतकःप्रसिद्धमहिमा शत्रुंजयो मंरुपः ॥ वैजारः कन
काचलोऽर्बुदगिरिःश्रीचित्रकूटादयस्तत्र श्रीरूपजादयो
जिनवराः कुर्वंतु वीमंगलम् ॥ ३२ ॥ इति ॥ ५२ ॥

अर्थः—(ख्यात के०) प्रख्यातवंत एवो, (अष्टापदपर्वतः के०) अ
ष्टापद पर्वत, तथा (गजपदः के०) गजपद पर्वत, वली (सम्मेतशैलान्नि
धः के०) सम्मेतशिखरनामा पर्वत, तथा (श्रीमान् के०) लक्ष्मीवंत
एवो (रैवतकः के०) रेवताचल ते गिरनार पर्वत, तथा (प्रसिद्धमहिमा
के०) प्रसिद्ध ठे महिमा जेनो एवो (शत्रुंजयो मंरुपः के०) श्रीसिद्धगि
रिमंरुप पर्वत, वली (वैजारः के०) वैजार पर्वत, तथा (कनकाचलः
के०) मेरुपर्वत, तथा (अर्बुदगिरिः के०) आबू पर्वत, तथा (श्रीचित्र
कूटादयः के०) श्रीचित्रकूटादिक पर्वतो जे ठे (तत्र के०) तेने विषे (श्रीरूप
जादयः के०) श्रीरूपजादिक (जिनवराः के०) जिनवरो ठे, एटले सामान्य
केवलीने विषे प्रधान एवा तीर्थकरो ठे, ते (वः के०) तमारुं (मंगलं के०)
कल्याण तेने (कुर्वंतु के०) करो ॥ ३२ ॥ इति सकलार्हत्संपूर्णम् ॥ ५२ ॥

॥ अथ श्रीश्रावकपाक्षिकासंक्षेपातिचारा लिख्यंते ॥

॥ नाणंमि दसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा जणिउं ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रां
चार, तपाचार, वीर्याचार. ए पंचविध आचारमांहि अनेरो जे को अति
चार, पद्द दिवसमांहे सूक्ष्म, वादर, जाणतां, अजाणतां, दुउं दुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिठा मि डुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचार आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे तहय
निन्हवणे ॥ वंजण अठ तडुजए, अछविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञान का
खबेलायें जण्यो, गण्यो विनयहीन, बहुमानहीन, योग उपधानहीन, अनेरा
कन्हें जणी, अनेरो गुरु कह्यो. देववंदन वांदणें, पडिक्कमणे, सज्जाय कर

तां, जणतां, गुणतां, कूडो अहार, कान्हा मात्रे, आगलो उठो जण्यो सूत्र अर्थ बेहू कूडा कहा, साधु तणे धर्मे काजो मांनो, अणपडिलेह्यां. काजो अण उद्धरिउं, असज्जाइ अणोजामांहि दशवैकालिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो गुण्यो. श्रावकतणे धर्मे धिविरावलि, पडिक्रमणसूत्र, उपदेशमाला प्रमुख काखवेला काजो अणउद्धरियें पढियो ज्ञानद्रव्य ज्ञहित, उपेक्षित प्रज्ञा पराध विणासियो, विणसतां उवेखियो. सार संज्ञाल न कीधी तथा ज्ञानो पगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली, सांपडा, सांपडी, दस्तरी वही, उलियाप्रत्यें पग लागो, थूंक लागो, थूंक करी अहार मांज्यो, कन्हे ठते आहार निहार कीधो, ज्ञानवंतप्रत्यें द्वेष, मत्सर, अंतराय, अवज्ञा कीधी. आपणा जाणवा तणो गर्व चिंतव्यो ॥ ज्ञानाचारव्रत विषयुं अने रो जे कोइ अतिचार पद्द ॥ १ ॥

दंसणाचार आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निक्कंखिय, निव्वित्तिगिह्वा अ मूढ दिठ्ठी अ ॥ उववूह थिरीकरणे, वडलप्पजावणे अठ ॥ ३ ॥ देव गुरु धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्मसंबंधिया फलतणे विषे निस्संदेह बुद्धि धरी नहीं. तपोधन तपोध नी प्रत्यें मलमलिन गात्र देखी दुगंठा कीधी. मिथ्यात्वी तणी पूजाप्रज्ञा बना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं. तथा संघमांहि गुणवंत तणी अनुपबृंह णा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अप्रीति, अजक्ति कीधी. तथा देव द्रव्य, गुरुद्रव्य, साधारणद्रव्य, ज्ञहित, उपेक्षित, प्रज्ञापराध विणास्यो. विणसतो उवेख्यो. ठती शक्तियें सार, संज्ञाल न कीधी, तथा साधर्मिकशुं कलहकर्मबंध कीधो. अधोती अष्टपट मुखकोश पाखें देवपूजा कीधी. वा सकूंपी, धूपधाणुं, कलश तणो ठवको लागो, देहरा पोसालमांहि मलश्लेष्म लूह्यां. हास्य, केलि, कुतूहल कीधां. जिनजुवनें चोराशी आशातना गुरुप्रत्यें तेत्रीश आशातना. ठवणहारी हाथयकुं पड्युं, पडिलेह्वुं विसा खुं. गुरुवचन तहत्ति करी पडिवज्ज्युं नहीं ॥ दंसणाचार व्रत विषय्यो अ नेरो जे कोइ अतिचार पद्द ॥ २ ॥

चारित्राचार आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिद्धिं तिहिं गुत्तिहिं ॥ एस चरित्तायारो, अठविहो होइ नायबो ॥४॥ ईर्यासमि ति, ज्ञाणासमिति, एषणासमिति, आदानजंरुनिस्केवणासमिति, पारिछा

वणियासमिति, मनोगुप्ति, वचनगुप्ति, कायगुप्ति ए अष्ट प्रवचन माता तणे धर्मे, सदैव साधु श्रावक तणे धर्मे, सामायिक पोसह लीधे, रूडी पेरे चिं तव्युं नहीं. खंरुण, विराधना कीधी ॥ चारित्राचार व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ़ ० ॥ ३ ॥

विशेषतः श्रावकतणे धर्मे सम्यक्त्व मूल बारव्रत सम्यक्त्व तणा पांच अतिचार ॥ संका कंखविगिठा ० ॥ संकाः—श्रीअरिहंत तणां बल, अतिशय, ज्ञान, लक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, जिनवचनतणो संदेह कीधो ॥१॥ आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल, गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, देवदेहरानो प्रजावदेखी रोग आवे, इह लोक परलोकार्ये पूज्या, मान्या. बौद्ध, सांख्य, संन्यासी, जरडा, जगत, लिंगीया, योगी, दरवेश, अनेराइ दर्शनीयानां कष्ट मंत्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विण जूलाव्या. मोह्या, कुशास्त्र शीख्यां, सांजल्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बलेव, माहीपूनम, आजापड वो, प्रेतबीज, गौरीत्रीज, विणायगचोथ, नागपंचमी, जिव्हरा बछ, शी यलसप्तमी, ध्रुवअष्टमी, नोली नवमी, अहवदशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, धनतेरसी, अनंत चौदसी, अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायन, नैवेद्य, याग, जोग, मान्या. पीपले पाणी रेड्यां, रेडाव्यां. घर बाहिर, कू इ, तलाव, नदी, उह, कुंरु, वाव्य, समुद्रें, पुण्यहेतु स्नान कीधां ॥१॥ वितिगिठाः—धर्मसंबंधीयां फलतणो संदेह कीधो. जिनअरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दातार, इस्या गुण जणीपूज्या नहिं. इहलोक परलोक संबंधीया जोगवांठित पूजा कीधी. रोग, आतंक कष्ट आवे खीण वचन याग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोजा तणी निंदा कीधी ॥३॥ प्रीति मांमी ॥४॥ तेहनी दाक्षिण लगें, तेहनो धर्म मान्यो ॥ ५ ॥ श्रीसम्यक्त्व व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अ० प० ॥ ४ ॥

पहेले स्थूल प्राणातिपातविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठ विच्छेप ० ॥ छिपद चतुष्पद प्रत्ये रीषवशें गाढो घाव घाव्यो. गाढ बंधन बांध्युं, घणे जारे प्रीड्यो, निहंठण कर्म कीधुं, चारा पाणी तणी वेळार्यें सार संजाल न कीधी. लेणे, देणे कुणहने उढ्युं, लंघायुं, तेणें जूखें आपण जम्या, शक्यां धान्य रूडी पेरे जोयां नहीं, पाणी गलतां ढोड्युं, जीवाणी

शूकव्युं, गलतां जालक नाखी, गलणुं रूडुं न कीधुं. इंधण, ठाणां, अणशो
ध्यां बाढ्यां. तेमांही साप, खजुरा, विंठी, सरोला, मांकड, जूवा, गींगोडा
साहतां मूआ, दुहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या कीडी, मंकोडी, उदेही, घी
मेल, कातरा, चुडेल, पतंगीया, देडकां, अलसीयां, इयल प्रमुख जे कोइ
जीव विणठा, विणसतां उवेख्या, चांप्या, दुहव्या, हलावतां, चलावतां, पाणी
ठांटतां, अनेराइ काम काज करतां, निध्वंसपणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न की
धी ॥ पहेले स्थूलप्राणातिपातव्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सा रहस्स दा
रे० ॥ सहसात्कारें कुणहप्रत्यें अयुक्त आल दीधुं. स्वदारामंत्रजेद कीधो. अ
नेराइ कुणहनो मंत्र आलोच मर्म प्रकाशयो, कुणहने अपाय पाडवा कू
डी बुद्धि धरी, कूडो लेख लख्यो, जूठी साख जरी, थापणमोसो कीधो. क
न्या, ढोर, भूमि संबंधिया लेहणे, देहणे, वाद वढवाड करतां मोटकुं जूवुं
बोढ्या ॥ बीजे स्थूलमृषावादव्रत विषयो अनेरो जे कोइ० ॥ पद्ददि० ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलश्रद्धादान विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पउगे ०
॥ घर बाहिर, खेत्र, खले, परायुं अणमोकव्युं लीधुं, वावखुं, चोराइ वस्तु
लीधी, चोर प्रत्यें संबल दीधुं, विरुद्ध राज्यादि कर्म कीधुं. कूडां मान, माप
कीधां. माता, पिता, पुत्र, मित्र, कलत्र, वंची कुणहने दीधुं. जूदी गांठ
कीधी. नवा जुना सरस नीरस वस्तु तणा जेल संजेल कीधा ॥ त्रीजे अ
दत्तादान व्रतविषयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ ७ ॥

चोथे स्वदारासंतोष परस्त्रीविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिगृहि
या इत्तर० ॥ अपरिगृहीतागमन कीधुं, अनंगक्रीडा कीधी, विवाह कारण
कीधुं, कामजोगतणे विषे अति अजिलाष कीधो, दृष्टिविपर्यास कीधो,
आठम, चउदश तणा नियम लेइ जांग्या. अतिक्रम, व्यतिक्रम, अतिचा
र, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरें हुआ ॥ चोथे मैथुनविरमणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस० ॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रह परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धण धन्न खित्त
वहू० ॥ धण धन्ननुं परिमाण उपरुं रखाव्युं. सोनुं, रूपुं, नवविध परिग्रह
प्रमाण लीधुं नहीं, पढवुं विसाखुं ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषयो
अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस० ॥ ९ ॥

ठठे दिग्विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्सय परिमाणे ॥ उडुदि
शें, अहोदिशें, तिर्यग्दिशें, जावा आववा तणा नियम लेइ जांग्या. एक.
दिशि संक्षेपी, बीजी दिशि वधारी. विस्मृत लगें अधिक जूमि गया. पाठव
णी आधी मोकली. वहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरुं कीधुं ॥
ठठे दिग्विरमण व्रतविषय्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते पडिबळे ० ॥ सचित्तआ
हारे, सचित्त प्रतिबद्ध आहारे, अप्पोलसहिजस्कण्या, दुप्पोलसहिज
स्कण्या, तुब्बोसहिजस्कण्या, सचित्तजस्कण्या, अपकाहारे, दुःपकाहारे
तुब्बओषधि कुली आंबली, उंला, उंबी, प्होंक, पापडी तणां जदण कीधां,
अनंतकाय, अथाणां तणां जदण कीधां तथा रींगण, विंगण, पीलु,
पीचु, पंपोटा, महूडां, वडबोर प्रमुख बहुबीज तणां जदण कीधां ॥
गाथा ॥ सचित्त दव विगइ, वाणह तंबोल वड कुसुमेसु ॥ वाहण सयण वि
लेवण, वंज दिसी नाणजत्तेसु ॥ १ ॥

ए चउद नियम दिनप्रत्यें लीधा नहीं, लेइ संक्षेप्या नहीं, सचित्तद्रव्य,
विगय, खासडां, वाहन, तंबोल, फोफल, वेसण, शयन, पाणी, अंधोल
णे, फल, फुल, जोजन, आवादनें, जे कोइ नियम लेइ जांग्या. बावीश
अजदय, बत्रीश अनंतकायमांहि आदूं, मूला, गाजर, पींरु, पींरालु, क
चुरो, सूरण, खिलोडां, मोरड, सेलरां, कुंली आंबली, वाधरडां, गिरमर,
नीली गलो, वाड्होल खाधी. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवस
ना उंदन, मधु, महूडां, विष, हिम, करहा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टींबरुं,
गुंदां, बोर, अथाणुं, काचुं मीतुं, तिल, खसखस, कोठिंबडां खाधां. लगबग
वेलायें वालू कीधां. दिन उग्या विण शीराव्या. जे कोइ अनेरो अतिचार हुड
होय ॥ तथा कर्मतः इंगालकम्मे, वणकम्मे साडीकम्मे, जाडीकम्मे फोडी
कम्मे, ए पांच कर्म ॥ दंतवाणिज्य, लस्कवाणिज्य, रसवाणिज्य, विषवा
णिज्य, केशवाणिज्य, ए पांच वाणिज्य ॥ जंतपिह्वणकम्मे, निह्वंठणकम्मे,
दवगिदावणया, सरइहतलायसोसणया, असईपोसणया ॥ ए पांच सामा
न्य, ए पन्नरकर्मादानमांहि कीधां, कराव्यां, अनुमोव्यां, अनेरां कांइ सावद्य
कर्म समाचख्यां होय ॥ सातमे जोगोपजोग व्रतविषय्यो अनेरो ० ॥ प० ॥ ११ ॥

आठमे अनर्थदंकरव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुइए ० ॥ अनर्थदंर

जे कहियें, काम काज पाखें मुधा पाप लाग्यां. मुखहास्य, खेल, कुतूहल, अंगकुचेष्टा कीधी, निरर्थक लोकने कर्षण, गानां वाही, ग्रामांतरें कमावानी बुद्धि दीधी. कण, वस्तु, ढोर खेवराव्यां. अनेराइ पापोपदेश दीधा. कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मूशल, घर, घंटी प्रमुख सज्ज करी मेढ्यां. माग्यां आप्यां. अंधोल नाहणे, पगधोयणें, खावें पाणी ढोढ्यां. अथवा जीखणां जीढ्यां, जूवटुं रम्या, नाटक पेखणां जोयां, पुरुष स्त्रीना रूप, शृंगार वखाण्या. राजकथा, देशकथा, जक्तकथा, स्त्रीकथा, पराइ तांत कीधी. कर्कश वचन बोढ्या, संजेडा लगाड्या. शरज, कूकडा प्रमुख जूऊता जोया. कलह करता जोया, लोक तणी उपार्जना कीधी, सुखकीर्त्ति देश लइ चिंतवी. लूण, पाणी, माटी, कण, कपाशिया, काजविण चांप्या. ते उपरें बेठा, आली वनस्पति चूटी, अंगीठा काष्ठ वणिज कीधां. ठाश पाणी, घी, तेल, गोख, आम्लवेतस, बेरंजा तणां चाजन उघाडां महेढ्यां. तेमां हे कीडी, मंकोडी, कुंथुआ, उदेही, घीमेल, घिरोली प्रमुख जे कोइ जीव विणवा. शूडा, सालही, क्रीडाहेतु पांजरे घाढ्या ॥ अनेराइ जीवने राग द्वेष लगें एकने रुद्धि परिवार वांठी. एकने मृत्युहाणी वांठी ॥ आठमे अनर्थदंभव्रत विषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार पढ ॥ १२ ॥

नवमे सामायिकव्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे छुप्पणिहाणे ॥ सामायिकमांहि मन आहट दोहट चिंतव्युं, वचन सावद्य बोढ्युं. शरीर अणप डिलेछुं हलाव्युं. उती शक्तियें सामायिक लीधो नहीं, उघाडे मुखें वोढ्या, सामायिकमांहि उंघ आवी, बीज दीवा तणी उजेही लागी, विकथा कीधी. कण, कपाशिया, माटी, पाणी तणा संघट्ट हुआ. मुहपत्ती संघट्टी, सामायिक अण पूगे पाख्यो, पारवो विसाख्यो ॥ नवमे सामायिकव्रत विषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प ॥ १३ ॥

दशमे देशावगाशिक व्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे ॥ आण वणप्पउगे, पेसवणप्पउगे, सद्वाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुग्गलस्केवे ॥ नीमी जूमिकामांहिथी बाहिर अणाव्युं. आपण कन्हेथी बाहिर मोकड्युं, शब्द संजलावी, रूप देखाडी, कांकरो नाख्यो. आपणपणुं ठतुं जणाव्युं. पुज्ज लतणो प्रहेप कीधो ॥ दशमे देशावगाशिकव्रतविषश्यो अनेरो प ॥ १४ ॥

अग्यारमे पौषधोपवासव्रतें पांच अतिचार ॥ संथारुच्चारुविहि ॥ पो

सह लीधे संथारा तणी जूमि बाहिरखां थंमिखां संदीसे रूडां शोध्यां नहीं.
पडिखेह्यां नहीं. थंमिख वावरतां, मात्रुं परठवतां, चिंतवणी न कीधी.
'अणुजाणह जस्सगो' न कह्यो. परठव्यां पूतें वार त्रण वोसिरे, वोसिरे
न कह्यो. देहरा पोसाखमांहे पेसतां, निसरतां, निसहि आवस्सहि कहेवी
विसारी. पुढवी, अप्, तेज, वाज, वनस्पति, त्रसकायतणा संघट्ट, परिता
प, उपद्रव कीधा. संथारा पोरिसी तणो विधि जणवो विसाख्यो, अविधियें
संथाख्या. पारणादिक तणी चिंता निपजावी. कालवेलायें देव न वांध्या.
पोसह असूरो लीधो, सवारो पाख्यो, पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥ अ
ग्यारमे पोषधोपवासव्रतविषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविजागव्रतें पांच अतिचार ॥ सचित्ते निस्खिबणे ॥
सचित्त वस्तु हेगं उपर ठतां असूजतुं दान दीधुं. वहोरवा वेला टली
रहां मत्सर लगें दान दीधुं. देवातणी बुद्धें पराइ वस्तु धणीने अण कहे
दीधी, अथवा आपणी करी दीधी. अणदेवातणी बुद्धें सूजतुं फेडी, असूजतुं
कीधुं. गुणवंत आवे जक्ति न साचवी. अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शक्तें
उरूख्यां नहीं. दीन, खीनप्रत्यें अनुकंपा दान दीधुं नहीं. देतां वाखुं ॥ बा
रमे अतिथिसंविजागव्रत विषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १६ ॥

संक्षेपणा तणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए ॥ इहलोगासंसप्प
उगे, परलोगासंसप्पउगे, जीवियासंसप्पउगे, मरणासंसप्पउगे, कामजो
गासंसप्पउगे. इहलोकें धर्मतणा प्रज्ञाव लगें राजकृद्धि जोग वांढ्या. पर
लोके देव, देवेंद्र चक्रवर्तीतणी पदवी वांढी. सुख आवे जीववा तणी वांढा
कीधी. दुःख आवे मरवा तणी वांढा कीधी. काम जोगतणी वांढा कीधी ॥
संक्षेपणाव्रतविषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १७ ॥

तपाचारना बार जेद ॥ ठ बाह्य, ठ अज्यंतर ॥ अणसणमूणोअरियाण॥
अणसण जणी उपवासादिक पर्वतिथि तप न कीधुं. जणोदरी बे चार क
बल जणा न उठ्या, डव्य जणी सर्व वस्तु तणो संक्षेप न कीधो. रसत्याग
न कीधो. कायक्केश लोचादि कष्ट कख्यां नहीं. संलीणता अंगोपांग संको
ची राख्यां नहीं, पच्चस्काणं ज्ञांग्यां, पाटलो रुगतो फेड्यो नहीं, गंठस
ही पच्चस्काणं ज्ञांग्युं, उपवास, आंबील, नीवि कीधे मुखें सचित्त पाणी
याह्युं, विमन हुठ ॥ बाह्यतपव्रत विषश्यो अनेरो जे कोइ अतिचार प० ॥ १८ ॥

अन्यंतर तप ॥ पायस्त्रित्तं विण्णं ॥ सूधुं प्रायस्त्रित्तं पडिवज्जुं नहीं, आ
लोयण तणी सूधी टीप कीधी नहीं, सूधो तप पहुँचाड्यो नहीं, साते जेदें
विनय न कीधो, दश जेदें वैयावच्च न कीधो, पंचविध सज्जाय न कीधो,
कषाय वोसराव्यो नहीं, दुःखद्वय कर्मद्वय निमित्त काउस्सग्ग न कीधो,
शुक्लध्यान, धर्मध्यान, ध्यायां नहीं. आर्त्त, रौद्र, ध्यान ध्यायां ॥ अन्यंतर तप
व्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे हुवो ॥ १९ ॥

वीर्याचार त्रण अतिचार ॥ अणगूहिय बलविरियो ॥ मनोवीर्य, धर्म
ध्यान तणे विषे उद्यम न कीधो. पडिक्कमणें देवपूजा धर्मानुष्ठान, दान, शील
तप, जावना, ठती शक्तियें गोपवी, आलसैं उद्यम न कीधो, वेगं पडिक्क
मणुं कीधुं, रूडां खमासमण न दीधां ॥ वीर्याचार विषइउं अनेरो ॥ २० ॥

पडिसिद्धाणं करणे ॥ प्रतिपेध, अजदय, अनंतकाय, महापरिग्रह;
जे कोइ प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान,
माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अन्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परपरिवाद,
मायामृषावाद, मिथ्यात्वशब्द, ए अटार पापस्थानकमांहे कीधां कराव्यां,
अनुमोद्यां हुए, ते सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि दुक्कडं ॥ २१ ॥

एवंकारें साधु श्रावकतणें धर्में सम्यक्त्वमूल बार व्रत, एकशो चोवीश
अतिचार पद्द दिवसमांहे सूद्ध, वादर, जाणतां, अजाणतां हुवो हुइ, ते
सवि हुं मन, वचन, कायायें करी मिठामि दुक्कडं ॥ २२ ॥ इति ॥ ५३ ॥

॥ अथ श्रावकपाक्षिकादिविस्तारातिचार प्रारंभः ॥

॥ नाणंमि दंसणंमि अ, चरणंमि तवंमि तहय विरियंमि ॥ आयरणं
आयारो, इअ एसो पंचहा जणियो ॥ १ ॥ ज्ञानाचार, दर्शनाचार, चारित्रा
चार, तपाचार, वीर्याचार, ए पंचविध आचारमांहे अनेरो जे कोइ अति
चार पद्द दिवसमांहे सूद्ध, वादर, जाणतां, अजाणतां हुउं होय, ते सवि
हुं मन, वचन, कायायें करी तस्स मिठामि दुक्कडं ॥ १ ॥

तत्र ज्ञानाचारें आठ अतिचार ॥ काले विणए बहुमाणे, उवहाणे त
हय निन्हवणे ॥ वंजण अठ तडुजए, अठविहो नाणमायारो ॥ २ ॥ ज्ञा
न कालवेखामांहे जणित्त गुणीत्त नहीं, अकालें जण्यो. विनयहीन, बहुमा
नहीन, योगउपधानहीन, अनेरा कन्हे जणी अनेरो गुरु कह्यो, देव गुरु
मांइणे पडिक्कमणे सव्वाय करतां, जणतां गुणतां. कूडो अटार काने

मात्रे अधिक उठो जण्यो. सूत्र कूडुं कथुं. अर्थ कूडो कह्यो, तडुजय कूडां कहां. जणीनें विसास्यां. साधु तणे धर्मकाजे काजो अणउरुख्ये, मांको अणपडिलेहे, वस्ती अणशोधे, अणपवेसे, असज्जाय, अणोजायमांहे श्रीदश वैकालिक प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, श्रावकतणे धर्मे थिविरावलि, पडि क्रमणां, उपदेशमाला प्रमुख सिद्धांत जण्यो, गुण्यो, कालवेला काजो अण उरुख्ये पढियो. ज्ञानोपगरण पाटी, पोथी, ठवणी, कवली, नोकरवाली, सांपडां, सांपडी, दस्तरी, बही, उद्वियाप्रमुख प्रत्ये पग लाग्यो, थूंक लाग्यो थूंकें करी अक्षर मांज्यो, उंशीशें धर्यो. कन्हें ठतां आहार निहार कीधो. ज्ञानद्रव्य ज्ञातां उपेक्षा कीधी, प्रज्ञापराधें विणसतो विणाश्यो. विणसतो उवेख्यो, ठती शक्तियें सार संजाल न कीधी. ज्ञानवंत प्रत्ये द्वेष मत्सर चिंतव्यो, अवज्ञा, आशातना कीधी. कोईप्रत्ये जणतां, गुणतां, अंतराय कीधो, आपणा जाणपणातणो गर्व चिंतव्यो, मतिज्ञान, श्रुतज्ञान, अवधिज्ञान, मनःपर्यवज्ञान, केवलज्ञान, ए पंचविध ज्ञानतणी असह हणा कीधी. कोइ तोतडो, बोबडो हर्यो, वितर्क्यो, अन्यथा प्ररूपणा कीधी ॥ ज्ञानाचारव्रतविषडुं अनेरो जे० ॥ पद० ॥ १ ॥

दर्शनाचारें आठ अतिचार ॥ निस्संकिय निक्कंखिय, निवितिगिष्ठा अमूढदिष्टी अ ॥ उववूहथिरीकरणे, वल्लपपजावणे अठ ॥३॥ देव, गुरु, धर्म तणे विषे निःशंकपणुं न कीधुं. तथा एकांत निश्चय न कीधो. धर्मसंबंधि या फलतणे विषे निःसंदेहबुद्धि धरी नहिं. साधु, साधवीनां मल मलिन गात्र देखी दुगंठा निपजावी. कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर अजाव हुं. मिथ्यात्वी तणी पूजा प्रजावना देखी मूढदृष्टिपणुं कीधुं, तथा संघमांहे गुणवंत तणी अनुपबृंहणा कीधी. अस्थिरीकरण, अवात्सल्य, अग्रीति, अजक्ति निपजावी. अबहुमान कीधो. तथा देवद्रव्य, गुरुद्रव्य, ज्ञानद्रव्य, साधारण द्रव्य, जडित, उपेक्षित, प्रज्ञापराधें विणाश्युं. विणसतां उवेख्युं, ठती शक्तियें सार, संजाल न कीधी; तथा साधर्मिकसाथें कलह कर्मबंध कीधो. अधोती, अष्टपडमुखकोश पाखें देवपूजा कीधी, बिंबप्रत्ये वासकूपी, धूपधाणुं, कलशतणो ठबको लाग्यो. बिंब हाथयकी पाड्युं. उड्यास, निःश्वास लाग्यो. देहरे, उपाशरे, मलभ्लेष्मादिक लूखां. देहरामांहे हास्य, खेस, केसि, कुतूहल, आहार, निहार कीधा. पान सोपारी निवेदियां

खाधां. ठवणहारि हाथथकी पाडी. पडिखेहुं विसाखुं, जिनजुवनें चोराशी
आशातना, गुरु गुरुणी प्रत्ये तेत्रीश आशातना कीधी होय. गुरुवचन तहसि
करी पडिवज्युं नहिं॥ दर्शनाचार व्रतविषइउं अनेरो जे कोइ अति० ॥ १ ॥

चारित्राचारें आठ अतिचार ॥ पणिहाण जोगजुत्तो, पंचहिं समिईहिं
तिहिं गुत्तीहिं ॥ एस चरित्तायारो, अछविहो होइ नायवो ॥४॥ ईर्यासमि
ति, ते अणजोये हिंम्या. जाषासमिति, ते सावद्यवचन बोड्या. एषणास
मिति, ते तृण रुगल अन्न, पाणी असूऊतुं लीधुं. आदानजंरुमत्तनिस्केवणा
समिति, ते अशन, शयन, उपगरण, मातरुं प्रमुख अणपूंजी जीवाकुलजू
मिकायें मूक्युं, लीधुं. पारिष्ठापनिकासमिति, ते मलमूत्र, श्लेष्मादिक अणपूं
जी जीवाकुलजूमिकायें परठव्युं. मनोगुप्ति, मनमां आर्त, रौद्र ध्यान ध्या
यां. वचनगुप्ति, सावद्यवचन बोड्या. कायगुप्ति, शरीर अणपडिखेहुं हला
व्युं. अणपूंजे बेठा. ए अष्ट प्रवचनमाता, ते सदैव साधुतणे धमें अने
आवकतणे धमें सामायिक पोसह लीधे रूडी पेरें पाट्यां नहीं. खंरणा वि
राधना हुइ ॥ चारित्राचारव्रतविषइउं अनेरो जे कोइ० ॥ ३ ॥

विशेषतः आवकतणे धमें श्रीसम्यक्त्वमूल बार व्रत सम्यक्त्वतणा पांच
अतिचार ॥ संकाकंखविगिहा० संकाः—श्रीअरिहंततणां बल, अतिशय ज्ञा
नलक्ष्मी, गांजीर्यादिक गुण, शाश्वती प्रतिमा, चारित्रियानां चारित्र, श्री
जिनवचन तणो संदेह कीधो. आकांक्षाः—ब्रह्मा, विष्णु, महेश्वर, क्षेत्रपाल,
गोगो, आसपाल, पादरदेवता, गोत्रदेवता, ग्रहपूजा, विनायक, हनुमंत, सु
ग्रीव, वाली, नाह, इत्येवमादिक देश, नगर, गाम, गोत्र, नगरी, जूजूवा देवदे
हेरांना प्रजाव देखी, रोग आतंक कष्ट आवे, इह लोक परलोकार्थ पूज्या; मा
न्या. सिद्ध विनायक, जीराजलाने मान्युं; इच्छ्युं, बौद्धसांग्यादिक, संन्यासी
जरडा, जगत, लिंगीया, जोगिया, जोगी दरवेश, अनेरा दर्शनियातणो कष्ट, मं
त्र, चमत्कार देखी, परमार्थ जाण्या विना जूलाव्या; मोह्या. कुशास्त्र शिख्यां;
सांजड्यां. श्राद्ध, संवत्सरी, होली, बखेव, माहिपूनेम. अजा पडवो, प्रेतबी
ज, गौरी त्रीज, विनायक चोथ, नागपंचमी, जिल्लणा ठठी, शीख सात
मी, ध्रुवं आठमी, नोली नोमी, अहवा दशमी, व्रत इग्यारसी, वत्स बारसी, धन
तेरसी, अनंत चउदसी, अने अमावास्या, आदित्यवार, उत्तरायण, नैवेद्य की
धां, नवोदक याग, जोग, उतारणां कीधां, कराव्यां. अनुमोद्यां. पिंपळे

पाणी घाव्यां, घलाव्यां. घर बाहिरें क्षेत्रें खले, कूवे, तलावें, नदीयें, डहें
बावें, समुद्रें, कुंमें, पुण्यहेतु स्नान कीधां कराव्यां, अनुमोद्यां, दान दीधां ॥
ग्रहण, शनिश्चर, माहामासें नवरात्रिनाहाया, अजाणनां थाप्यां ॥ अनेराई
व्रत व्रतोलां कीधां, कराव्यां ॥ वितिगिह्याः—धर्मसंबंधीया फलतणे विषे संदेह
कीधो, जिनश्चरिहंत धर्मना आगार, विश्वोपकारसागर, मोक्षमार्गना दा
तार, इस्या गुण जणी न मान्या, न पूज्या. महासती माहात्माना इह
लोक, परलोकसंबंधिया जोगवांठित पूजा कीधी. रोग, आतंक, कष्ट आवे, खि
झ वचन जोग मान्या. महात्माना जात, पाणी, मलशोजा तणी निंदा कीधी.
कुचारित्रिया देखी चारित्रिया उपर कुजाव हुज. मिथ्यात्वी तणी पूजा, प्रजा
वना देखी प्रशंसा कीधी. प्रीति मांकी. दाक्षिण्य लगें तेहनो धर्म मान्यो, कीधो,
श्रीसम्यक्त्वविषय अनेरो जे कोइ अतिचारपद्द दिवसमांहि हुवो हुइण ॥४

पहेले स्थूलप्राणातिपात विरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ वह बंध ठविछे
एण ॥ छिपद, चतुष्पदप्रत्यें रीशवशें, गाढो घाव घाव्यो, गाढे बंधनें बांध्यां,
अधिक जार घाव्यो, निर्लठन कर्म कीधां, चारा पाणी तणी वेलायें सार,
संजाल न कीधी, लेहणे, देहणे, किणहीप्रत्यें लंघाव्यो, तेणें जूखें आपण
जम्या, कन्हें रही मराव्यो, बंधीखाने घलाव्यो, शव्यां धान्य तावडे नाख्यां,
दलाव्यां, जरडाव्यां, शोधी न वावस्यां, इंधण, ठाणां, अणशोध्यां बाढ्यां,
तेमांहे साप, विंठी, खजूरा, सरवलां, मांकड, जूआ, गिंगोडा, साहूतां
मुआ, डुहव्या, रूडे स्थानकें न मूक्या. कीडी, मंकोडीनां इंमां विछोह्यां.
लीख फोडी, उदेही, कीडी, मंकोडी, घीमेल, कातरां, चूडेल, पतंगिया, दे
डकां, अलसीयां, इअल, कुंता, मांस, मसा, बगतरा, माखी, तीड प्रमुख जी
व विणव्या. माला हलावतां, चलावतां, पंखी, चरकलां तथा काग तणां इं
मां फोड्यां. अनेरा एकेंद्रियादिक जीव विणाश्या, चांप्या, डुहव्या. कांइ ह
लावतां, चलावतां, पाणी ठांटतां, अनेरा कांइ काम काज करतां निध्वंस
पणुं कीधुं. जीवरक्षा रूडी न कीधी. संखारो शूकव्यो. रूडुं गलणुं न
कीधुं. अणगल पाणी वावखुं. रूडी जयणा न कीधी. अणगल पाणीयें जी
व्यां, लूगडां धोयां, खाटला तावडे नाख्या, जाटक्या. जीवाकूलचूमि लीपी
वाशी गार राखी. दलणे, खांणणे, लींणणे, रूडी जयणा न कीधी. आठम

चउदशना नियम जांग्या, धूणी करावी ॥ पहेले स्थूलप्राणातिपातविरम
णव्रतविषड्ठ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्ददिवसमांहे हुवो हुइण॥ ५ ॥

बीजे स्थूलमृषावादविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ सहस्सारहस्सदारेण॥
सहसात्कारें कुणहीप्रत्यें अजुगतुं आल, अज्याख्यान दीधुं. स्वदारामं
त्रजेद कीधो. अनेरा कुणहीनो मंत्र आलोच, मर्म प्रकाश्यो. कुणहीने
अनर्थ पाडवा कूडी बुद्धि दीधी, कूडो लेख लख्यो, कूडी साख जरी. थाप
णमोसो कीधो. कन्या, गौ, जूमि संबंधी लहेणें, देहेणें, व्यवसाय वाद वढवा
ड करतां मोटकुं जूतुं बोड्या. हाथ, पग तणी गाल दीधी, करकडा मोड्या.
मर्म वचन बोड्यां ॥ बीजे स्थूलमृषावाद विरमणव्रत विषड्ठ अने० ॥ ६ ॥

त्रीजे स्थूलअदत्तादानविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ तेनाहडप्पजगे० ॥
घर, बाहिर, खेत्र, खले, पराइ वस्तु अणमोकली लीधी, वावरी, चोराइ
वस्तु वहोरी, चोरधाडप्रत्यें संकेत कीधो. तेने संबल दीधुं. तेहनी वस्तु
लीधी, विरुद्धराज्यातिक्रम कीधो. नवा, पूराणा, सरस, विस्स, सजीव,
निर्जीव वस्तुना जेल संजेल कीधा. कूडे काटले, तोळें, मानें, मापें, व
होस्यां. दाणचोरी कीधी. कुणहीने लेखे वरांस्यो, साटे लांच लीधी. कूडो
करहो काढ्यो. विश्वासघात कीधो- परवंचना कीधी. पासंग कूडा कीधा.
कांमी चढावी. लहके, त्रहके कूडां काटलां, मान मापां कीधां. माता, पिता,
पुत्र, कलत्र वंची कोइने दीधुं. जूठी गांठ कीधी. थापण उलवी. कुणहीने
लेखे पलेखे जोलव्युं. पडी वस्तु उलवी लीधी ॥ त्रीजे स्थूलअदत्तादानवि०॥ ७

चोथे स्वदारासंतोष परस्त्रीगमनविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ अपरिग्ग
हियाइत्तरण॥ अपरिगृहीतागमन ॥ इत्तर परिगृहीतागमन कीधुं. विधवा,
वेश्या, परस्त्री, कुलांगना, स्वदाराशोकतणे विषे दृष्टिविपर्यास कीधो. स
राग वचन बोड्यां. आठम, चउदश, अनेरा पर्वतिथें नियम जांग्या.
घरघरेणां कीधां. कराव्यां, वर वहु वखाण्यां. कुविकल्प चिंतव्यो. अनंग
क्रीडा कीधी, स्त्रीनां अंगोपांग निरख्यां. पराया विवाह जोड्या. ढिंगला
ढिंगली परणाव्यां. कामजोगतणे विषे तीव्र अजिलाष कीधो. अतिक्रम,
व्यतिक्रम, अतिचार, अनाचार, सुहणे स्वप्नांतरे हुवा, कुस्वप्न लाधां, नट
बिट, स्त्रीशुं. हांसुं कीधुं ॥ चोथा स्वदारासंतोषव्रतविषड्ठ अनेरो जे कोइ
अतिचार पद्दण॥ ८ ॥

पांचमे स्थूलपरिग्रहपरिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ धणधन्नखित्तवहूण ॥ धन, धान्य, खेत्र, वास्तु, रुप्य, सुवर्ण, कुप्य, द्विपद, चतुःपद, नवविध परिग्रह तणा नियम उपरांत वृद्धि देखी, मूर्छा लगें संक्षेप न कीधो. माता, पिता, पुत्र, स्त्रीतणे लेखे कीधो. परिग्रह परिमाण लीधुं नहीं. लेइने पढिउं नहिं, पढवुं विसाखुं, अलीधुं मेढ्युं, नियम विसाख्या ॥ पांचमे परिग्रहपरिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पढ़ण ॥ ए ॥ .

ठठे दिक्परिमाणव्रतें पांच अतिचार ॥ गमणस्स य परिमाणे ॥ ऊर्ध्व दिशि, अधोदिशि, तिर्यग्दिशियें जावा, आवा तणा नियम लइ जांग्या. अनाजोगें विस्मृत लगें अधिक जूमि गया. पाठवणी आधी पाठी मोकली, वाहाण व्यवसाय कीधो, वर्षाकालें गामतरुं कीधुं. जूमिका एकगमां संक्षेपी, बीजी गमां वधारी ॥ ठठे दिक्परिमाणव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अति ॥ १० ॥

सातमे जोगोपजोगविरमणव्रतें जोजन आश्रयी पांच अतिचार अने कर्महूँती पंदर, एवं वीश अतिचार ॥ सच्चित्ते पडिवद्धे ॥ सचित्त नियम लीधे अधिक सचित्त लीधुं. अपकाहर, दुःपकार, तुठोषधि तणुं जइण कीधुं. उंला, उंवी, पोंक, पापडी, कीधां ॥ सच्चित्त दव विगई, वाणह तंबोख वढ कुसुमेसु ॥ वाहण सयण विखेवण, बंज दिसी न्हाण जत्तेसु ॥ ए चौदनियम दिनगत रात्रिगत लीधा नहीं. लेइने जांग्या. बावीश अजइय, बत्रीश अनंतकायमांहि आहुं, मूला, गाजर, पिरु, पिंमालु, कचूरो, सूरण, कुली आंबली, गलो तथा वाघरडां खाधां. वाशी कठोल, पोली, रोटली, त्रण दिवस नुं उंदन लीधुं. मधु, महुडां, माखण, माटी, वेंगण, पीलु, पीचु, पंपोटा, विष, हिम, करहा, घोलवडां, अजाण्यां फल, टिंबरु, गुंदां, महोर, अथाणुं, आमण बोर, काचुं मीतुं, तिल, खसखस तथा कोठिंबडां खाधां. रात्रि जोजन कीधां. लगबग वेलायें वालुं कीधुं. दिवस विण उगे शीराव्या, तथा कर्मतः पन्नर कर्मादान ॥ इंगालकम्मे, वणकम्मे, साडीकम्मे, जाडीकम्मे, फोडीकम्मे, ए पांच कर्मादंतवाणिज्जे, लखवाणिज्जे, रसवाणिज्जे, केसवाणिज्जे, विसवाणिज्जे. ए पांच वाणिज्जा ॥ जंतपिह्वणकम्मे, निह्वणकम्मे, दवग्गिदावणया, सरइहतलाय सोसणया, असंईपोसणया, ए पांच सामान्य ॥ ए पांच कर्म्म, पांच वाणिज्य, पांच सामान्य. एवं पन्नर कर्मादान, बहु सावय महारंज, रागणी, लीहाला कराव्या. इंट, निंजाडा पचाव्या. धाणी, चणा, पकाज करीवेच्या,

वाशी माखण तपाव्यां, तिल व्होल्या. फागुण मास उपरांत राख्यां, दळीदो कीधो, अंगीठा कराव्या. श्वान, बीलाडां, शूडा, सालहि, पोण्या. अनेरां जे कांश् बहुसावद्य खर कर्मादिक समाचख्यां. वाशी गार राखी, लीपणे, घूपणे, महारंज कीधो. अणशोध्या चूला संधूक्या. घी, तेल, गोल तथा ठास तणां जाजन उघाडां मूक्यां. तेमांहि माखी, कुंती उंदर, के गिरोली पडी. कीडी चडी. तेनी जयणा न कीधी ॥ सातमे जोगोपजोग विरमणव्रत विषइउ॥११

आठमे अनर्थदंरुविरमणव्रतें पांच अतिचार ॥ कंदप्पे कुकुइए० ॥ कं दर्प्पल्लगें विटचेष्टा. हास्य, खेल, कुतूहल कीधां, पुरुष स्त्रीना हाव, जाव, रूप, श्रृंगार, विषयरस वखाण्या. राजकथा, जक्तकथा, देशकथा, स्त्रीकथा कीधी, पराइ तांत कीधी, तथा पैशुन्यपणुं कीधुं. आर्त, रौद्र ध्यान ध्यायां. खांमां, कटार, कोश, कूहाडा, रथ, उखल, मुशल, अग्नि, घंटी, निसाह, दातरडां प्रमुख अधिकरण मेली, दाहिण्यल्लगें माग्यां आप्यां, पापोपदेश दीधो. अष्टमी, चतुर्दशीयें खांरवा, दलवा तणा नियम जांग्या. मूरखपणा ल्लगें असंबंध वाक्य बोल्या. प्रमादाचरण सेव्यां. अंधोले, नाहाणे, दातणे, पगधोअणे, खेलपाणी तेल ठांठ्यां, जीलणे जील्या. जूवटे रम्या हिं चोले हिंच्या, नाटक प्रेक्षणक जोयां, कण, कुवस्तु, ढोर लेवराव्यां, कर्कश वचन बोल्या, आक्रोश कीधा, अबोला लीधा, करकडा मोड्या, मत्सर धर्यो, संजेडा लगाड्या, शाप दीधा, जेंसा, सांड, हुडु, कूकडा, श्वानादिक जूजाख्यां, जूजतां जोया. खादि ल्लगें अदेखाइ चिंतवी. माटी, मीतुं, कण कपा शीया काज विण चांप्या. ते उपर बेठा. आली वनस्पति खूंदी. सूइ शस्त्रादिक निपजाव्यां. घणी निडा कीधी. राग, द्वेष ल्लगें एकने रुद्धि परिवार वांठी. एकने मृत्यु हानि वांठी ॥ ए आठमे अनर्थदंरुविरमणव्रत विषइउ अने० ॥१२॥

नवमे सामायिक व्रतें पांच अतिचार ॥ तिविहे दुप्पणिहाणे०॥ सामायिक लीधे मन आहट दोहट चिंतव्युं. सावद्य वचन बोल्यां, शरीर अणपडिल्लेहुं हलाव्युं. ठती वेलायें सामायिक न लीधो. सामायिक लेइ उघाडे मुखें बोल्या. उंध आवी, वात, विकथा, घर तणी चिंता कीधी, बीज दीवा तणी उज्जेहि हुइ, कण, कपाशिया, माटी, मीतुं, खडी, धावडी, अर छोटो पाषाण प्रमुख चांप्या, पाणी, नील, फूल, सेवाल, हरिकाय, बीयकाय, इत्यादिक आजड्यां. स्त्री, तिर्यंच तणा निरंतर परस्पर संघट्ट हुआ, मु

हृषत्तीयो संघट्टी, सामायिक अणपूग्युं पाखुं, पारवुं विसाखुं ॥ नवमे सा
माधिकव्रत विषइयो अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस० ॥ १३ ॥

दशमे देशावगाशिकव्रतें पांच अतिचार ॥ आणवणे पेसवणे०॥ आण
वणप्पजगे, पेसवणप्पजगे, सदाणुवाइ, रूवाणुवाइ, बहियापुग्गलपस्केवे॥
नियमित जूमिकामांहि बाहेरयी कांइ अणाव्युं, आपण कन्हेथकी बाहेर कां
इ मोकळ्युं, अथवा रूप देखाडी, कांकरो नाखी, साद करी, आपणपणुं
ठतुं जणाव्युं॥ दशमे देशावगाशिक व्रतविषइउ अनेरो जे कोइ अति० ॥ १४ ॥

अग्यारमे पोषधोपवासव्रतें पांच अतिचार॥ संथारुच्चारुविहि०॥ अप्पडि
लेहिय, दुप्पडिलेहिय, सज्जासंथारण॥ अप्पडिलेहिय, दुप्पडिलेहिय, उच्चार
पासवणजूमि ॥ पोसह विधे संथारातणी जूमि न पूंजी, बाहिरलां सहुडां
वडां स्थंफिल, दिवसें शोध्यां नहीं, पडिलेह्यां नहीं. मातरुं अणपूज्युं हसा
व्युं, अणपूजी जूमिकायें परठव्युं. परठवतां, अणुजाणह जस्सग्गो, न क
ह्यो. परठव्या पूतें वार त्रण वोसिरे वोसिरे न कह्यो. पोसहशाखामांहि पेस
तां निसिहि, निसरतां आवस्सहि, वार त्रण जणी नहीं. पुढवी, अप्, तेज,
वाऊ, वनस्पति, त्रसकाय तणा संघट्ट, परिताप उपड्रव हुआ. संथारा पो
रिसीतणो विधि जणवो विसाख्यो, पोरिसिमांहे उंध्या, अविधें संथारो पा
थख्यो, पारणादिक तणी चिंता कीधी, कालवेलायें देव न वांध्या, पडिक्कम
णुं न कीधुं पोसह असूरो लीधो, सवेरो पाळ्यो, पर्वतिथें पोसह लीधो नहीं ॥
इग्यारमें पोषधोपवासव्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द० ॥ १५ ॥

बारमे अतिथिसंविजागव्रतें पांच अतिचार ॥ सच्चित्ते निस्खिवणे० ॥
सच्चित्त वस्तु हेठे उपर ठतां महात्मा महासतीप्रत्यें असूजतुं दान दीधुं.
देवानी बुद्धें असूजतुं फेडी सूजतुं कीधुं. देवानी बुद्धें परायुं फेडी आपणुं
कीधुं. अणदेवानी बुद्धें सूजतुं फेडी असूजतुं कीधुं. अणदेवानी बुद्धें आ
पणुं फेडी परायुं कीधुं, वहोरवा वेला टल्ली रह्यां असूरें करी माहात्मा ते
ड्या, मत्सर धरी दान दीधुं गुणवंत आवे जक्ति न साचवी, ठती शक्के
साहम्मिवात्सल्य न कीधुं अनेराइ धर्मक्षेत्र सीदातां ठती शक्तियें उद्धखां
नहिं. दीन, क्षीणप्रत्यें अनुकंपादान न दीधुं ॥ बारमे अतिथिसंविजाग
व्रत विषइउ अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहि हुवो हुइ० ॥ १६ ॥

संक्षेपणातणा पांच अतिचार ॥ इहलोए परलोए० ॥ इहलोगासंस

प्यजगे, परल्लोगासंसप्पजगे, जीवियासंसप्पजगे, मरणासंसप्पजगे, कामजो
गासंसप्पजगे ॥ इहल्लोकें धर्मेना प्रजाव लगे राजकृद्धि, सुख, सौभाग्य, प
रिवार, वांढ्यो. परल्लोकें देव, देवेंड, विद्याधर, चक्रवर्त्तीतणी पदवी वांढी,
सुख आवे जीवितव्य वांढ्युं. दुःख आवे मरण वांढ्युं. काम जोगतणी वां
ढा किधी ॥ संक्षेपणाव्रत विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवस
मांहे हुवो हुइ ॥ १७ ॥

तपाचारना बार जेद; ठ बाह्य, ठ अज्यंतर ॥ अणसणमूणोयरिआ ॥ अ
णसण जणी उपवास विशेष पर्वतिथें ठती शक्तें कीधो नहीं. ऊणोदरीव्रत
कोखिया पांच, सात, ऊणा रह्या नहिं. वृत्तिसंदेप, ते ड्रव्यजणी सर्ववस्तु
नो संदेप कीधो नहिं. रसत्याग तथा विगयत्याग न कीधो. कायक्लेश, लो
चादिक कष्ट कख्यां नहीं. संखीनता ते अंगोपांग, संकोची राख्यां नहिं, पञ्च
स्काण जांग्यां. पाटलो रुगतो फेड्यो नहिं. गंठसी पोरिसी, साकूपोरिसी, पुरि
महु, एकासणुं, वेश्यासणुं, नीवि, आंबिल प्रमुख पञ्चस्काण पारवुं विसाखुं. बे
सतां नोकार न जण्यो, उठतां पञ्चस्काण करवुं विसाखुं, गंठसीउं जांग्युं,
नीवि, आंबिल, उपवासादिक तप करी काचुं पाणी पीधुं. वमन हुउं ॥ वा
ह्यतप विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे ॥ १८ ॥

अज्यंतरतप ॥ पायश्चित्तं विणउं ॥ मनशुद्धें गुरुकन्हें आलोयणा लीधी
नहिं. गुरुदत्त प्रायश्चित्त तप, लेखाशुद्धें पढोचाड्युं नहिं. देव, गुरु, संघ, सा
हम्मीप्रत्ये विनय साचव्यो नहिं. बाल, वृद्ध, ग्लान, तपस्वी प्रमुखनुं वैया
वच्च न कीधुं. वांचना, पृष्ठना, परावर्त्तना. अनुप्रेक्षा, धर्मकथावहाण पंच
विध स्वाध्याय न कीधो. धर्मध्यान, शुक्लध्यान न ध्यायां. आर्त्तध्यान तथा
रौद्रध्यान ध्यायां. कर्मद्वय निमित्तें लोगस्स दश वीशनो काउस्सगग न की
धो ॥ अज्यंतरतप विषइउं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमां ॥ १९ ॥

वीर्याचारना त्रण अतिचार ॥ अणिगूहिअ बलविरीउं ॥ पढवे, गुणवे,
विनय, वैयावच्च, देवपूजा, सामायिक, पोसह, दान, शील, तप, जावनादिक
धर्मकृत्यने विषे मन, वचन, कायातणुं ठतुं बल, वीर्य, गोपव्युं. रूडां पंचांग
खमासमण न दीधां. वांदणांतणा आवर्त्तविधि साचव्या नहिं. अन्यचि
त्त निरादरपणे बेठा. उतावळुं देववंदन, पडिक्रमणुं कीधुं ॥ वीर्याचार विष
इउं अनेरो जे कोइ अतिचार पद्द दिवसमांहे हुवो होय ते स ॥ २० ॥

नाणाइ अठ पडवय, समसंखेहण पन्नर कम्मेसु ॥ बारस तव विरिअ तिगं, चउवीसं सय अईयारा ॥ १ ॥ पडिसिद्धाणंकरणेः—प्रतिषेध, अजहय, अनंतकाय, बहुबीजजहण, महारंजपरिग्रहादिक कीधां. जीवा जीवादिक सूक्ष्म विचार सर्वह्या नहिं. आपणी कुमति लगे उत्सूत्र प्ररूपणा कीधी. तथा प्राणातिपात, मृषावाद, अदत्तादान, मैथुन, परिग्रह, क्रोध, मान, माया, लोभ, राग, द्वेष, कलह, अन्याख्यान, पैशुन्य, रति अरति, परपरिवाद, मायामृषावाद, मिथ्यात्व शल्य. ए अठार पापस्थानक कीधां, कराव्यां, अनुमोद्यां होय. दिनकृत्य प्रतिक्रमण, विनय, वैयावच्च न कीधां. अ नेरुं जे कांइ वीतरागनी आझाविरुद्ध कीधुं, कराव्युं, अनुमोद्युं होय. ए चिहुं प्रकारमांहे अनेरो जे कोइ अतिचार पढ़ दिवसमांहे सूक्ष्म, बादर, जाणतां, अजाणतां हुं होय, ते सवि हुं मनै, वचनै, कायायें करी तस्स मिष्ठामि डुक्कडं

एवंकारें श्रावकतणे धमें श्रीसमकितमूल बार व्रत, एकशो चोवीश अतिचारमांहि अनेरो जे कोइ अतिचार पढ़ दिवसमांहि सूक्ष्म, बादर, जाणतां अजाणतां, हुं होय, ते सवि हुं मनै, वचनै, कायायें करी तस्स मिष्ठामि डुक्कडं ॥ इति श्रीश्रावक परकी चउमासी संवत्सरि अतिचाराः ॥५४॥

॥ अथ ॥

॥ नव स्मरणानि सार्थानि प्रारज्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम सर्वस्मरणमांहे प्रधान, सर्वमंगलमां जावमंगलमय एवा पंच परमेष्ठीनुं नमस्काररूप प्रथम स्मरण ठे, ते लखीयें ठे.

नमो अरिहंताणं, नमो सिद्धाणं, नमो आयरिआणं, नमो उवज्जायाणं, नमो लोए सबसादूणं, एसो पंच नमुक्कारो, सबपावप्पणासणो ॥ मंगलाणं च स वेसिं, पढमं हवइ मंगलं ॥ इति प्रथमं स्मरणम् ॥ १ ॥

अर्थः—(अरिहंताणं के०) विहरमान श्रीअरिहंतने महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (सिद्धाणं के०) सर्वसिद्धने महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (आयरियाणं के०) पंचविध आचारने पाछे, एवा श्री आचार्य प्रत्ये महारो (नमो के०) नमस्कार हो. (उवज्जायाणं के०)

प्यङ्गे, परलोकि एवा श्री उपाध्याय प्रत्ये महारो (नमो के०) नम
गासंसप्यङ्गे (लोए के०) अढीछीपरूप मनुष्य लोकने विषे (सबसाहूणं
रिवार, त्थविरकट्पादिक जेदोवाला सर्वसाधुप्रत्ये महारो (नमो के०)
सुखस्कार हो. (एसो के०) ए जे अरिहंतादिक संबन्धी (पंचनमुक्कारो के०)
बांच नमस्कार ठे, एटले ए नमस्कारपंचक जेठे, ते केहवुं ठे? तो के (स
वपाव के०) ज्ञानावरणादिक सर्वपापप्रत्ये (प्यणासणो के०) प्रकर्षे
करी नाशनुं करनार ठे, वली ए नमस्कारपंच ककेहवुं ठे? तो के (मं
गलाणंचसवेसिं के०) सर्वमंगलमांहे (पढमं के०) प्रथम एटले मुख्य
(मंगलं के०) मंगल (हवइ के०) ठे. एटले ए जावमंगल ठे, ते मोक्षसु
खनुं आपनार ठे. आनो विस्तारार्थ आज ग्रंथना प्रारंभमां लख्यो ठे ॥१॥

॥ अथ उवसग्गहरनामकद्वितीयस्मरणप्रारंभः ॥

उवसग्गहरं पासं, पासं वंदामि कम्मघणमुक्कं ॥
विसहरविसनिन्नासं, मंगलकट्ठाणआवासं ॥ १ ॥
विसहरफुल्लिमंतं, कंठे धारेइ जो सया मणुठ ॥
तस्स ग्गहरोगमारी, डुठ जरा जंति उवसामं ॥२॥
चिछज दूरे मंतो, तुप्र पणामोवि बहुफलो होइ ॥ नर
तिरिएसुवि जीवा, पावंति न डुक्क दोगच्चं ॥ दोहग्गं ॥
॥३॥ तुह सम्मत्ते लहे, चिंतामणिकप्पपायवप्पहिण ॥
पावंति अविग्घेणं, जीवा अयरामरं ठाणं ॥ ४ ॥
इअ संयुठ महायस, जत्तिप्रर निप्ररेण हिअएण ॥
ता देव दिक्क बोहिं, जवे जवे पास जिणचंद ॥ ५ ॥

ए उवसग्गहर स्तोत्रनो सविस्तर अर्थ, आज ग्रंथना चम्मोतेरमा
पानामां आगल लखाई गयो ठे, तेथी आहीं लख्यो नथी.

॥ अथ संतिकरस्तोत्र नामकं तृतीयं स्मरणं प्रारब्धते ॥

॥ प्रथम आ स्तोत्र उत्पन्न थवानुं किंचित् कारण लखीयें ठैये. तपो
गठनायक श्रीसोमसुंदरसूरिना पट्टप्रज्ञावक श्रीमुनिसुंदर सूरि मेदपाट

संतिकरस्तव अर्थसहित.

देश संबंधी देवकुलपाट गामने विषे चोमासुं रह्या हता. ते समय संघने विषे अकस्मात् मरकीनो महोटो उपद्रव उत्पन्न थयो. ते उपद्रव पीडित एवा संघनां लोकोने जोइ जेमने स्वगुरु सान्निध्यथी सद्बिद्या प्राप्त थयेली हती एवा अने करुणासहित हृदयवाला श्रीमुनिसुंदरसूरि, तेम णें श्रीसूरिमंत्रना आम्नायथी गर्जित एवं आ संतिकरनामा स्तोत्ररच्युं, ए ना पठनपाठनथी तथा ए स्तोत्रमंत्रित जल ढांटवाथी श्रीसंघने समस्त मरकीनो उपद्रव शांत थयो, त्थारथी आ स्तोत्रने पठनपाठनादिकनो सं प्रदाय चाळ्यो ठे, ते स्तोत्र, अर्थसहित लखीयें ठैयें ॥

संतिकरं संतिजिणं, जगसरणं जयसिरीइ दायारं॥

समरामि जत्त पालग, निवाणी गरुडकयसेवं ॥१॥

अर्थ:-आ ठेकाणें अहं ए कर्तृपद अध्याहारथी लेवुं. एटले (अहं के०) हुं (संतिजिणं के०) वर्तमान चोवीशीना शोलमा तीर्थकर श्रीशां तिजिन, ते प्रत्ये (समरामि के०) मनमां चिंतवन करुं हुं, एटले ध्यान करुं हुं. ते श्रीशांतिनाथ केहवा ठे? तो के (संतिकरं के०) सर्व उपद्रवनां निवारण करनारा ठे, केम के? प्रजु गर्जगत थया, तेवारें एमनी माताना पग थोयेला जलना ढांटवाथकी लोकोने मरकीनो उपद्रव शांत थयो, तेथी माता, पितायें शांतिनाथ एवं नाम पाड्युं. वली श्रीशांतिजिन केहवा ठे? तो के (जगसरणं के०) जगन्निवासी लोक तेना शरण एटले जयनिवारण करनार ठे, वली (जयसिरीइ के०) जय ते प्रधान एवी श्री जे लक्ष्मी, अथ वा जय ते जय अने लक्ष्मी जे शोळा तेने जयश्री कहियें, ए बेहु वानांना (दायारं के०) दातार ठे. वली केहवा ठे? तो के (जत्त के०) पोताने जजनारा एवा जे जक्तलोक तेमने (पालग के०) पालन करनारा ठे, एटले तुष्टि, पुष्टिना देनारा ठे, अर्थात् जक्तने विघ्नविनाशपणायेंकरी हितकार क ठे, वली (निवाणी के०) निर्वाणी नामक देवी तथा (गरुड के०) गरुड नामक यक्ष, ए बेहुयें (कयसेवं के०) करेली ठे सेवा जेमनी एवा ठे ॥१॥

ॐ सनमो विष्णोसहि, पत्ताणं संतिसामिपायाणं ॥

कौं स्वाहामंतेणं, सवासिवडरिअहरणाणं ॥ २ ॥

અર્થ:- (સંતિસામિપાયાણં કે૦) શ્રીશાંતિસ્વામીપાદને (ૐ સનમો કે૦) ૐ કારેં સહિત નમસ્કાર થાઉં. તે શ્રી શાંતિસ્વામીપાદ કેહવા છે ? તો કે (વિપ્પોસહિપત્તાણં કે૦) વિપ્રોષધિ લલ્લિધને પ્રાપ્ત થયા એવા છે, તેમાં વિ જે વિષ્ણુ, અને પ્ર જે લઘુનીતિ તે ઔષધિરૂપેં છે જેમના એવા છે, વલી કેહવા છે? તો કે (ઐઃ સ્વાહામંતેણં કે૦) ઐઃ સ્વાહા એ પ્રકારનું સૂરિયેં કહેલું જે મંત્રબીજ, તેણેં કરી યુક્ત છે. વલી કેહવા છે? તો કે “ૐ સ નમો વિપ્પોસહિપત્તાણં ઐઃ સ્વાહા” એવા મંત્રના પદેં કરીને સકલ જગતના (સર્વા સિવ કે૦) સર્વ અશિવ ઇટલે મરકી અપસ્મારાદિક સર્વ ઉપદ્રવો, તેને તથા (હુરિય કે૦) હુરિત જે પાપ તેને (હરણાણં કે૦) હરણ કરનાર છે ॥૧॥

ૐ સંતિ નમુકારો, ચેલોસહિમાઈ લલ્લિપત્તાણં ॥

સૌં હ્રીં નમો સર્વોસહિ, પત્તાણં ચ દેઈ સિરિં ॥૩॥

અર્થ:- (ૐ કે૦) અહીં ૐ જે છે, તે અન્યુપગમ અર્થમાં જાણવો. અર્થાત્ ૐ ઇટલે શોજાયમાન એવા (સંતિ કે૦) શાંતિસ્વામીપાદને (નમુકારો કે૦) નમસ્કાર થાઉં. તે શાંતિસ્વામીપાદ કેહવા છે ? તો કે (ચેલોસહિમાઈલલ્લિપત્તાણં કે૦) ચેલ જે શ્લેષ્મા કફ, તે આદિ સિંધાણાદિક, તેહીજ પરમ ઔષધિપણાયેં કરીને પ્રાપ્ત થયાં છે જેમને. અહીં માઈ ત્યાં મ કાર જે છે, તે લાઘુણિક છે. (ચ કે૦) વલી તેને (સૌં હ્રીં નમો કે૦) સૌં હ્રીં સહિત નમસ્કાર હો. વલી તે કેહવા છે? તો કે (સર્વોસહિપત્તાણં કે૦) સર્વ જે દંત, કેશ, નલ, રોમાદિક અંગરૂપ જે અવયવો, તે સર્વોષધિ પણાને પામ્યા છે જેમને એવા છે. અને તેડને કરેલો જે નમસ્કાર છે, તે જ વ્યોને (દેઈસિરિં કે૦) લલ્લીને આપો. આર્હિ “ૐ હ્રીં નમો ચેલોસહિલલ્લિ પત્તાણં, તથા ૐ હ્રીં નમો સર્વોસહિપત્તાણં” એ બે સૂરિમંત્રપદો જે છે, તે સર્વોપદ્રવનાશકારક છે. વલી ૐ કારસહિત શાંતિજિનનો નમસ્કાર જે છે, તે શ્લેષ્મૌષધ્યાદિ લલ્લિપ્રાપ્ત એવા સાધ્વાદિકને દ્રવ્યથી તથા જાવ થકી પણ એવી બે પ્રકારની શ્રી જે લલ્લી તેને આપે છે ॥ ૩ ॥

બ્રાણી તિદુચ્ચણસામિણિ, સિરિ દેવી જસ્કરાય ગણિપિઢગા ॥

ગહદિસિપાલસુરિંદા, સયાવિ રક્તંતુ જિણજત્તે ॥ ૪ ॥

संतिकरस्तव अर्थसहित.

अर्थ:—(वाणी के०) वाग्देवता, जे श्रुताधिष्ठायिनी, (तिहुश्रु
णि के०) त्रिभुवनस्वामिनी एटखे सूरिमंत्रपीठपंचकाधिष्ठायिनी एटखे एनु
ध्यान करनार जे जक्त जन, तेने प्रातिहार्य करनारी एवी, अने पद्मउह
निवासिनी व्यंतरजातिवाली (सिरिदेवी के०) लक्ष्मीनामा देवी तथा
(जस्करायगणपिडगा के०) यक्षोनी मध्ये द्युतियें करीने जे राज एटखे अ
धिक शोजे तेने यक्षराज कहियें, अने गणिपीटक जे छादशांग तेनो अवि
ष्टायिक ठे, ए हेतुमाटें ते गणिपीटक नामा यक्षराज जाणवो, तथा (गह
के०) सूर्यादि नवग्रह तथा (दिसिपाल के०) दश दिक्पाल तथा (सूरि
दा के०) सुरना इंद्र ते चोशठ इंद्र. ए सर्व सम्यग्दृष्टि देवो ठे, ते (सया
वि के०) सदा निरंतर पण (जिणजत्ते के०) श्रीतीर्थकरना जक्तिकारक
जनोने (रक्कुंतु के०) रक्षाने करो ॥ ४ ॥

रक्कुंतु मम रोहिणी, पन्नत्ती वज्रसिखला य सया ॥

वज्रकुसि चक्रेसरि, नरदत्ता कालि महाकाली ॥५॥

अर्थ:—(मम के०) मने अने उपलक्षणयकी अन्य जीवोने पण स
वोंपड़वोथकी (सया के०) निरंतर (रक्कुंतु के०) रक्षण करो. आहिं सर्वों
पड़वोथकी ए पद अध्याहारथी लेवुं. हवे ते कोण रक्षण करो ? तो
के शोल देवीयो रक्षण करो. तेनां नाम कहे ठे. एक (रोहिणी के०) पु
ण्यरूप बीजने उत्पन्न करे ठे माटें रोहिणी कहियें, ते रोहिणीनामा देवी
रक्षण करो. बीजी (य के०) वली (पन्नत्ती के०) प्रकृष्ट ठे इति एटखे
ज्ञान जेने विषे माटे प्रज्ञादेवी एवं नाम कहियें, तथा त्रीजी (वज्रसि
खला के०) वज्रनी पेटें दुर्जेय ठे, दुष्ट दमनार्थ एवी शृंखला ते ठे जेना
हाथने विषे तेमाटे तेने वज्रशृंखला देवी कहियें. ए त्रणे देवीयो महारं
रक्षण करो. चोथी (वज्रांकुसि के०) वज्र अने अंकुश, ए बे अस्त्र ठे जे
ना हस्तने विषे माटें तेने वज्रांकुशी कहियें. तथा पांचमी (चक्रेसरि के०)
निरंतर चक्रनुं धारण करवापणुं ठे जेना हाथने विषे माटें तेने चक्रे
श्वरी कहियें, तथा ठछी (नरदत्ता के०) नर जे मनुष्य तेने वरादिकनी
देवावाली ठे. माटें तेने नरदत्ता देवी कहियें. तथा सातमी (कालि के०)
जेना शरीरने विषे श्यामवर्णत्व ठे, माटें काली देवी कहियें. अथवा शत्रु

उने विषे काखनी उपमा ठे माटें काखी देवी कहियें. तथा आठमी (महाकाखी के०) महाकाखी देवी, आहिं महाशब्दें करीने विशेष जाणवुं ॥५॥

गोरी तह गंधारी, महजाला माणवी अ वइरुद्धा ॥

अनुत्ता माणसिआ, महामाणसिआउ देवीउ ॥ ६ ॥

अर्थः—नवमी (गोरी के०) गौरवर्णपणुं ठे माटें गौरी देवी कहियें. (तह के०) तथा वली दशमी (गंधारी के०) गा एटले सुरजि तेना वाहनने धारण करे ठे माटे गांधारी कहियें. तथा अगीयारमी (महजाला के०) सर्व अस्त्रोनी महोटी ठे ज्वाला जेने तेने महाज्वाला कहियें. तथा बारमी (माणवी के०) मनुष्यनी जननी तुल्य, तेने मानवी कहियें. (अ के०) वली तेरमी (वइरुद्धा के०) अन्योऽन्य वैरोपशांत्यर्थ अथ्य एटले आ ववुं ठे जेनुं ते वैरुद्धा कहियें. तथा चौदमी (अनुत्ता के०) पापने विषे जेने स्पर्श नथी तेने अनुत्ता कहियें. तथा पंदरमी (माणसिआ के०) ध्यान करनारना मनने सान्निध्य जेनाथकी थाय ठे ते माटें मानसिका कहियें. तथा शोलमी (महामाणसियाउ के०) ते पण पूर्वाक्त मानसिकानी जेम जाणवुं. एक महा पद ठे, ते महत्तावाचक ठे, ए शोल (देवीउ के०) देवियो जे ठे, ते रक्षण करो. ए शोले देवीयोनुं विद्याप्रधानत्व ठे ते माटें ए विद्यादेवीयो कहेवाय ठे. ए शोल देवीयोयें करी मंत्रावर्णावलि ससाधन थाय ठे. ए देवीयोनुं श्रीमंत्रपट्टमां पोतपोताना स्थानकोने विषे स्थापन थाय ठे, अने तेनुं ध्यान करनारने ए ध्यान, सुखावह होय ठे ॥६॥

हवे चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यक्षोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

जस्का गोमुह महज, र्क तिमुह जस्केस तुंबुरु कुसुमो ॥

मायंगो विजयाजिय, बंजो मणुउ सुरकुमारो ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम (गोमुह के०) गोमुखनामा (जस्का के०) यक्ष, बीजो (महजस्का के०) महायक्ष, त्रीजो (तिमुह के०) त्रिमुख यक्ष चोथो (जस्केस के०) ईश्वरनामा यक्ष, पांचमो (तुंबुरु के०) तुंबुरुनामा यक्ष, षष्ठो (कुसुमो के०) कुसुमनामा यक्ष, सातमो (मायंगो के०) मातंगनामा यक्ष, आठमो (विजय के०) विजयनामा यक्ष, नवमो (अजिय के०) अजितनामा यक्ष, दशमो (बंजो के०) ब्रह्मनामा

यद्, अगीयारमो (मण्ड के०) मनुजनामा यद्, बारमो (सुरकुमारो के०) सुरकुमारनामा यद् ठे ॥ १ ॥

ठम्मुह पयाल किन्नर, गरुडो गंधव तह्य जरिंदो ॥

कूबर वरुणो जिउडी, गोमेहो पास मायंगो ॥ ८ ॥

अर्थः—तेरमो (ठम्मुह के०) षण्मुखनामा यद्, चौदमो (पयाल के०) पातालनामा यद्, पन्नरमो (किन्नर के०) किन्नरनामा यद्, शोलमो (गरुडो के०) गरुडनामा यद्, सत्तरमो (गंधव के०) गंधर्वनामा यद्, (तह्य के०) तथा वली अठारमो (जरिंदो के०) यक्षेन्द्रनामा यद् ठे, उंगणीशमो (कूबर के०) कूबरनामा यद्, बीशमो (वरुण के०) वरुणनामा यद्, एकवीशमो (जिउडी के०) जूकुटिनामा यद्, बावीशमो (गोमेहो के०) गोमेधनामा यद्, त्रेवीशमो (पास के०) पार्श्वनामा यद्, चोवीशमो (मायंगो के०) मातंगनामा यद् ठे॥ ए प्रमाणें प्रत्येक तीर्थकर नो प्रत्येक यद् अनुक्रमें जाणवो. ए चोवीश तीर्थकरोना चोवीश यद्दोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुधो, तेमनुं सविस्तर वर्णन, श्रीप्रवचनसारोद्धारना मा ग्रंथना ठवीशमा छारमां ठपाइ गयाथी अहीयां लख्यां नथी ॥ ८ ॥

हवे चोवीश तीर्थकरोनी चोवीश देवीयोनां नाम अनुक्रमें कहे ठे.

देवीउ चक्केसरि, अजिआ डुरिआरि कालि महाकाली॥

अच्चुअ संता जाला, सुतारया सोय सिरिवडा ॥ ९ ॥

अर्थः—प्रथम (चक्केसरि के०) चक्रेश्वरीनामा देवी, बीजी (अजिआ के०) अजितानामा देवी, त्रीजी (डुरिआरि के०) डुरितारिनामा देवी, चोथी (कालि के०) कालीनामा देवी, पांचमी (महाकाली के०) महाकालीनामा देवी, ठछी (अच्चुअ के०) अच्युतनामा देवी, सातमी (संता के०) शांतानामा देवी, आठमी (जाला के०) ज्वालानांमा देवी, नवमी (सुतारया के०) सुतारानामा देवी, दशमी (अशोक के०) अशोका नामा देवी, अगीयारमी (सिरिवडा के०) श्रीवत्सानामा देवी, ए श्री तीर्थकरनी (देवीउ के०) देवीयो ठे ॥ ९ ॥

चंदा विजयंकुसि प, न्नइत्ति निवाणि अञ्जुआधरणी॥

वइरुट्ट बुत्त गंधा, रि अंब. पजमावई सिद्धा ॥ १० ॥

अर्थः—बारमी (चंदा के०) चंदानामा देवी, तेरमी (विजय के०) विजयानामा देवी, चौदमी (अंकुसि के०) अंकुशानामा देवी, पन्नरमी (पन्नइत्ति के०) पन्नगानामा देवी, शोलमी (निवाणि के०) निर्वाणी नामा देवी, सत्तरमी (अञ्जुआ के०) अञ्जुतानामा देवी, अठारमी (धरणी के०) धारिणीनामा देवी, उंगणीशमी (वइरुट्ट के०) वैरोढ्यानामा देवी, वीशमी (बुत्त के०) अहुतानामा देवी, एकवीशमी (गंधारि के०) गांधारीनामा देवी, बावीशमी (अंब के०) अंबानामा देवी, त्रेवीशमी (पजमावई के०) पद्मावतीनामा देवी, चोवीशमी (सिद्धा के०) सिद्धानामा देवी. ए प्रकारें चोवीश देवीयो अनुक्रमें चोवीश तीर्थकरोनी जाणवी. ए चोवीश देवीयोना वर्ण, वाहन, हस्त, आयुद्धादिक सर्व प्रचनसारोद्धारनामा ग्रंथना सत्तावीशमा छारमां ठपाइ गयाथी आहिं लख्यां नथी ॥ १० ॥

इअ तिठ रक्खण रया, अन्नेवि सुरा सुरी चउहावि ॥

वंतर जोइणि पमुहा, कुणंतु रक्कं सया अम्हं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इअ के०) ए प्रकारें पूर्वोक्त यद्द, यद्धिणी, तुमें (तिठ के०) चतुर्विध संघरूप जे तीर्थ, तेनुं सर्वोपद्रव्यकी जे (रक्खण के०) पालन करवुं, तेने विषे (रया के०) तत्पर थाउं. तथा (अन्नेवि के०) अन्य पण (चउहावि के०) चार प्रकारना एवा पण (सुरा के०) देवता, (सुरी के०) देवीयो जे जवनपत्यादिक चार निकायनां ठे, ते (वंतर के०) घंटाकणादिक बावन वीरविशेष, अथवा माणिज्जादि क्षेत्रपालविशेष जाणवा. तथा (जोइणिपमुहा के०) जड्जकाली प्रमुख चोशठ योगिनी व्यंतरीविशेष, ते (रक्कं के०) रक्षाप्रत्ये (सया के०) निरंतर आ स्तोत्रनुं स्मरण करनारा एवा (अम्हं के०) अमोने (कुणंतु के०) करो ॥ ११ ॥

एवं सुदिठि सुरगण, सहिउ संघस्स संति जिणचंदों ॥ .

मऊवि करेउ रक्कं, मुणिसुंदरसूरियुअ महिमा ॥ १२ ॥

अर्थ:—(एवं के०) एम (सुदिष्ठिसुरगण के०) पूर्वोक्त सम्यग्दृष्टिदेव तानो समूह, तेणें (सहिउ के०) सहित एवा (संघस्स के०) श्रीसंघ जे तेने (संतिजिणचंदो के०) सामान्य केवलीने विषे आदहादकारी माटें जिनचंद्र कहियें; ते श्रीशांतिजिनचंद्र, तमें (मज्झवि के०) मने पण सर्वो पडव निवारणरूप (रक्कं के०) रक्षा ते प्रत्ये (करेउ के०) करो. ए श्रीशांति जिनचंद्र केहेवा ठे ? तो के (मुणि के०) मुनिने विषे (सुंदर के०) प्रधान एवा जे श्रुतकेवली, मनःपर्यवज्ञानीयो तेणें तथा (सूरि के०) पंक्ति तोमणें (शुअ के०) स्तुति कख्यो ठे (महिमा के०) माहात्म्य जेमनुं एवा ठे. अथवा पद्मांतरें आ स्तोत्रकर्त्तानुं नाम पण श्रीमुनिसुंदर सूरि ठे, एम जणाववाने आ ठेवुं पद लख्युं ठे ॥ १२ ॥

इअ संति नाह सम्म, दिठ्ठी रक्कं सरइ तिकालं जो ॥

सवोवदवरहिउ, स लहइ सुहसंपयं परमं ॥ १३ ॥

अर्थ:—(इअ के०) ए प्रकारें (सम्मदिठ्ठी के०) रूढी ठे दृष्टि जेनी एवो तत्त्वश्रद्धानवालो (जो के०) जे कोइ मनुष्य, (संतिनाह के०) श्री शांतिनाथ तेनी (रक्कं के०) रक्षा जे ठे तेने (तिकालं के०) त्रणे कालें त्रिसंध्यायें (सरइ के०) स्मरण करे ठे, मनें करी चिंतवन करे ठे, ते म नुष्य, (सवोवदवरहिउ के०) सर्वोपद्रवें करी रहित थाय ठे, अने (स के०) ते मनुष्य, (परमं के०) सर्वोत्कृष्ट एवा (सुहसंपयं के०) सुखसंपत् अथवा सुखदायक संपदा तेने (लहइ के०) पामे ठे ॥ १३ ॥

तवगण्ठगयणदिणयर, जुगवरसिरिसोमसुंदरगुरुणं ॥

सुपसायलङ्गणहर, विद्यासिद्धिं नणइ सीसो ॥ १४ ॥

इति श्री संतिकरं नाम तृतीयं स्मरणम् ॥ ३ ॥

अर्थ:—(तवगण्ठ के०) श्री तपोगण्ठरूप (गयण के०) गगन तेने विषे (दिणयर के०) दिनकर जे सूर्य ते समान (जुगवर के०) युगप्रधान पदवीना जोगवनार एवा (सिरिसोमसुंदरगुरुणं के०) श्रीसोमसुंदरसूरि नामा गुरु धर्माचार्य तेमना (सुपसाय के०) सुप्रसादें करीने (लङ्ग के०) प्राप्त अइ एवी (गणहरविद्यासिद्धिं के०) गणधर विद्यासिद्धिने (सीसो

કે૦) શિષ્ય જે શ્રીમુનિસુંદરસૂરિ, તે (જણે કે૦) જણે છે ॥૧૪॥શ્ચિત્તિ ॥૩॥

॥ અથ તિજયપદુત્તનામકચતુર્થસ્મરણસ્ય પ્રારંભોઽયં ॥

તિજય પદુત્ત પયાસય, અઠ મહાપાડિદેરજુતાણં ॥

સમયસ્થિતિ ટિચ્છાણં, સરેમિ ચક્કં ચિણંદાણં ॥૧॥

અર્થ:-હું (જિણંદાણં કે૦) સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંદ્ર તુલ્ય માટે જિનેંદ્ર કહિયે તે જિનેંદ્રોનું (ચક્કં કે૦) ચક્ર એટલે વૃંદ અથવા ચક્ર એટલે યંત્ર તેનું (સરેમિ કે૦) સ્મરામિ એટલે ધ્યાન કરું હું. તે જિનેંદ્રો કે હવા છે? તો કે (તિજય કે૦) ત્રણ જગત્ તેનું (પદુત્ત કે૦) પ્રજુત્વ જે એ શ્ર્વ્ય તેને (પયાસય કે૦) પ્રકાશના કરનારા છે, વલી (અઠમહાપાડિદેર કે૦) આઠ ઝે મહાપ્રાતિહાર્ય તેણે કરી (જુતાણં કે૦) યુક્ત છે. વલી કેહવા છે? તો કે (સમય કે૦) કાલવિશેષ ઉપલક્ષણથી અહોરાત્ર છે પ્રધાન જેને વિષે એવું જે (સ્થિત કે૦) ક્ષેત્ર એટલે પીસ્તાલીશ લાખ યોજન પ્રમાણ અઢીઢીપ લક્ષણ જે સમયક્ષેત્ર છે તેને વિષે (ટિચ્છાણં કે૦) સ્થિત એટલે વર્તતા એવા ઉત્કૃષ્ટ કાલને વિષે જેવારેં કોઈ પણ ક્ષેત્રને વિષે તીર્થકરનો વિરહ હતો નથી તેવારેં પંદર કર્મજૂમિ ક્ષેત્રને વિષે ઉત્કૃષ્ટથી એકશો ને સીત્તેર તીર્થકરો સમકાલેં હોય છે, તેનું હું સ્મરણ કરું હું ॥ ૧ ॥

હવે એ એકશો ને સીત્તેર સમય ક્ષેત્ર સ્થિત જિનવૃંદને એકશો સીત્તેર સંખ્યાના અંકના પ્રમાણવાલો અને મહોટું છે માહાત્મ્ય જેનું એવો મહા યંત્ર છે, તે યંત્રનો ઉદ્ધારવિધિ સાત ગાથાએં કરી દેખાડે છે.

એ યંત્રમાં પાંચ કોષ્ટકો ઊર્ધ્વ લખવાં, અને પાંચ કોષ્ટકો આડાં લખવાં, તેવારેં પાંચ પદ્માં પદ્માસ કોષ્ટકો થાય. તિહાં મધ્યને વિષે પાંચ આડાં કોષ્ટકો જે છે, તેમાં “ક્ષિપ ઈં સ્વાહા” એ પંચાક્ષરી પંચમહાજૂતાત્મિકા મહાવિદ્યા લખવી, તેમજ વલી ઝાં મધ્યનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે તેમાં પણ “ક્ષિપ ઈં સ્વાહા” એ પંચાક્ષરી મહાવિદ્યાજ લખવી, તેમાં (ક્ષિ) એ પૃથ્વી બીજ છે, (પ) એ અપ્સ્રીજ છે, (ઈ) એ તેજોબીજ છે, (સ્વા) એ પવનબીજ છે, અને (હા) એ આકાશબીજ છે. એમ એ પાંચ બીજો મધ્યની આડી લીટીના તથા મધ્યની ઝાં લીટીના દરેક કોષ્ટકમાં લખવાં, અને બીજાં કોષ્ટકો જે છે

તેમાં અંકો લખવા. તિહાં યંત્રના આરંજની આડી પંક્તિનાં જે પાંચ કોષ્ટકો છે, તેમધ્યે લખવા યોગ્ય અંકોને ગાથાયેં કરી દેલાહે છે.

પણવીસા ય અસીઆ, પન્નરસ પન્નાસ જિણવર સમૂહો ॥

નાસેઝ સયલ ડુરિઅં, જવિઆણં જતિજુતાણં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—તિહાં યંત્રની આડી પંક્તિના પાંચ કોષ્ટકો જે છે, તેના પ્રથમ કોષ્ટકમાં (પણવીસા કે०) પચ્ચીશનો અંક લખવો, (ય કે०) તથા બીજા કોષ્ટકમાં (અસીઆ કે०) એંશીનો અંક લખવો, તથા ત્રીજું કોષ્ટક તો મધ્યમાં છે, તેથી તેમાં તો પૂર્વે કહ્યા પ્રમાણે (દ્વિ) અક્ષર લખેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (પન્નરસ કે०) પંદરનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકમાં (પન્નાસ કે०) પચ્ચાસનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે લખેલો (જિનવર કે०) સામાન્યકેવલીમાં શ્રેષ્ઠ એવા તીર્થકરોનો (સમૂહો કે०) સમુદાય તેનો યંત્ર, તે (જતિજુતાણં કે०) જતિયેં કરી યુક્ત એવા (જવિઆણં કે०) (જવ્ય જીવો જે છે, તેનાં (સયલ કે०) સમગ્ર એવા (ડુરિઅં કે०) ડુરિત જે પાપકર્મ તેને (નાસેઝ કે०) નાશ કરો ॥ ૧ ॥

હવે એ યંત્રની વીજી આડી પંક્તિનાં કોષ્ટકોને વિષે જે અંક

લખવા યોગ્ય છે, તે અંકો કહે છે.

વીસા પણયાલાવિય, તીસા પન્નતરીજિણવરિંદા ॥

ગહ જૂઅ રક્ક સાહણિ, ઘોરુવસગ્ગં પણાસંતુ ॥ ૩ ॥

અર્થ:—પ્રથમ કોષ્ટકને વિષે (વીસા કે०) વીશનો અંક લખવો, તથા બીજા કોષ્ટકને વિષે (પણયાલાવિય કે०) પોસ્તાલીશનો અંક લખવો, તથા ત્રીજા મધ્ય કોષ્ટકમાં તો આગલ કહેલી રીતિપ્રમાણે (પ) અક્ષર લખાયેલુંજ છે, તથા ચોથા કોષ્ટકમાં (તીસા કે०) ત્રીશનો અંક લખવો, તથા પાંચમા કોષ્ટકને વિષે (પન્નતરી કે०) પંચોતેરનો અંક લખવો. એ પ્રમાણે સર્વ મલી એકશો સીતેર (જિણવરિંદા કે०) જિનવરો જે તીર્થ કરો થયાં તે, (ગહ કે०) મંગલાદિક ગ્રહો, (જૂઅ કે०) વ્યંતરવિશેષ (રક્ક કે०) રાક્ષસવિશેષ, (સાહણિ કે०) શાકિની તે યાતુધાનીવિશેષ,

ए. सर्वयकी उत्पन्न थया एवा जे (घोरुवसगं के०) घोर उपसगों तेमने.
(पणासंतु के०) प्रकर्षे करीने नाशने पमाडो ॥ ३ ॥

हवे ते यंत्रना मध्यमां रहेली आडी पंक्तिनां पांच कोष्टकमां तो पूर्वोक्त रीति प्रमाणें “क्षिप ॐ स्वाहा” ए पांच अक्षर लखेलाज ठे, माटें ते पढीनी चोथी आडी पंक्तिमां जे लखवा योग्य अंको ठे. ते कहे ठे.

सित्तिरि पणतीसाविय, सछी पंचेव जिणगणो एसो॥

वाहि जलजलण हरि, करि चोरारिमहाजयं हरउ ॥४॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (सित्तिरि के०) सित्तेरनो अंक, बीजा कोष्टकने विषे (पणतीसाविय के०) पांत्रिशनो अंक, त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्त रीति प्रमाणें (स्वा) अक्षर लखेलुंज ठे, ते पढी चोथा कोष्टकने विषे (सछी के०) शाठनो अंक, तथा पांचमा कोष्टकने विषे (पंचेव के०) पांचनो अंक लखवो. ए प्रमाणें (एसो के०) ए मनमां प्रत्यक्ष एवो (जिणगणो के०) तीर्थकर समूह, (वाहि के०) व्याधि, (जल के०) नदी समुद्रादि अथवा पाठां तरें (जर के०) ज्वर ते सन्निपातादिक, (जलण के०) अग्न्यादि, (हरि के०) व्याघ्र, (करि के०) दुष्टहस्ती, (चोर के०) तस्कर, (अरि के०) शत्रु तेमनुं (महाजयं के०) महोदुं जे जय, तेने (हरउ के०) हरण करो ॥४॥

हवे आ यंत्रनी आडी पांचमी पंक्तिना कोष्टकोमां लखवा
योग्य जे अंको ठे ते कहे ठे.

पणपन्ना य दसेव य, पन्नछी तह्य चेव चालीसा ॥

रस्कंतु मे सररीरं, देवासुरपणमिया सिद्धा ॥ ५ ॥

अर्थः—प्रथम कोष्टकने विषे (पणपन्ना के०) पञ्चावन्ननो अंक, (य के०) वली बीजा कोष्टकने विषे (दसेव के०) दशनो अंक, (य के०) वली त्रीजा कोष्टकने विषे पूर्वोक्तरीतिप्रमाणें (हा) अक्षर लखेलुंज ठे, तथा चोथा कोष्टकने विषे (पन्नछी के०) पांशशनो अंक, (तह्य चेव के०) तेमज निश्चें पांचमा कोष्टकने विषे (चालीसा के०) चालीशनो अंक, एम सर्व अंकोना मली शरवाले एकशो सीत्तेर जिनों ते (मे के०) महारं (सररीरं के०) शरीर जे इंद्रियायतन, तेने (रस्कंतु के०)

રહ્યા કરો. તે જિનો કેહવા છે ? તો કે (દેવાસુર કે) દેવ જે દેવતા અને અસુર જે દાનવ, તેણે (પણમિથ્યા કે) પ્રણામ કર્યો છે જેને એવા છે, તથા (સિદ્ધા કે) સિદ્ધા ઇટલે જન્મ કરી નાણ્યાં છે જ્ઞાનાવરણાદિ આઠ કર્મો જેણે તે સિદ્ધા કહિયે અર્થાત્ સિદ્ધા થયા છે એવા છે ॥ ૫ ॥

હવે પૂર્વોક્ત ગાથામાં કહ્યા પ્રમાણે લખ્યા છે અંકો જેમાં એવા યંત્રને વિષે બીજાં પણ બીજો લખવા યોગ્ય છે, તે કયાં બીજો? તથા તે બીજો કયા કોષ્ટકમાં કેવી રીતે લખવાં? તથા તે બીજોનો મહિમા પ્રમુખ શું છે? તે કહે છે.

ૐ હરદુંહઃ સરસુંસઃ, હરદુંહઃ તદ્દેવ સરસુંસઃ ॥

આલિહિય નામ ગપ્ત્રં, ચક્રં કિર સવત્તજદં ॥ ૬ ॥

અર્થ:-આ ગાથામાં “હરદુંહ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેણે કરી પદ્મા, જયા, વિજયા અને અપરાજિતા, એ ચાર દેવિયોનાં નામ અનુક્રમે પ્રત્યેક બીજે જાણવાં. તથા વલી આ ગાથામાં “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તે મહોટા પ્રજાવવાલા તથા વ્યંતરાદિક ડુષ્ટ દેવોયે કરેલાં ઉપસર્ગોના નિવારણ કરવાને અર્થે છે, તથા વલી પ્રથમમાં રહ્યા એવા “હરદુંહઃ” એ ચાર બીજાદારોને વિષે (હા) અક્ષર જે છે, તે સૂર્યબીજ છે તે દુરિતનાશકારક છે, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે, તે કલ્મષ ઇટલે પાપને દહનકારક છે, તથા (દું) અક્ષર જે છે, તે ક્રોધબીજ છે, તથા કવચ પણ છે, તે જૂતાદિત્રાસક છે, અને કવચત્વેં કરી આત્મરક્ષક પણ છે, તથા (હ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત છે. તે પઠી આ ગાથામાં બીજા “સરસુંસઃ” એ ચાર બીજાદારો જે છે, તેમાં (સ) અક્ષર જે છે, તે ચંદ્રબીજ છે તે સૌમ્યતાકારક તથા સર્વદા શિવકારક જાણવું, તથા (ર) અક્ષર જે છે, તે અગ્નિબીજ છે તે તેજોદીપન જાણવું. તથા (સું) અક્ષર જે છે, તે શામક બીજ છે, તે સર્વદુરિતોપશામક છે, વલી (સઃ) અક્ષર જે છે, તે સંપુટિત બીજ છે, એમ જાણવું. હવે એ આઠે બીજો જે છે, તે કયા કોષ્ટકમાં કયા અંકની નીચે લખવાં ? તે કહે છે.

તિહાં ગાથાના આરંભમાં ૐ બીજ જે છે, તે પરમાત્મવાચક તથા પંચપર મેષ્ટિવાચક છે માટે તે પદનો ઉચ્ચાર કરીને તે યંત્રની પ્રથમ પંક્તિમાં લખેલા જે. પાંચ કોષ્ટકો છે, તેના મધ્ય કોષ્ટકમાં તો (ક્ષિ) અક્ષર પૂર્વે લખેલું છે, તે

વિના બાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જિહાં (૧૫)(૮૦) (૧૫) (૫૦) એવા અંકો, જરેલા છે, તે ચારે અંકોની નીચે અનુક્રમે (હરદુંહઃ કે૦) હ, ર, હું, હઃ, એ ચાર બીજો લખવાં. તથા બીજી પંક્તિના મધ્યના કોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (૫) અક્ષર લખેલુંજ છે, પછી બાકીનાં ચાર કોષ્ટકોમાં જેમાં (૧૦) (૪૫) (૩૦) (૭૫) એવા ચાર અંકો લખેલા છે તે અંકોની નીચે અનુક્રમે (સરસુંસઃ કે૦) સ, ર, સું, સઃ, એ ચાર બીજો લખવાં. તથા ત્રીજી પંક્તિના કોષ્ટકોમાં તો પૂર્વે “ક્ષિપ ઈ સ્વાહા ” એ પાંચ બીજમંત્રાક્ષરો લખેલાંજ છે, તથા વલી ચોથી પંક્તિના કોષ્ટકોમાંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો પૂર્વે (સ્વા) અક્ષર લખેલુંજ છે, તે વિનાનાં બીજાં ચાર કોષ્ટકો જેમાં (૭૦) (૩૫) (૬૦) (૫) એવા અંકો લખેલા છે, તે અંકોની નીચે વલી બીજી વારનાં પણ (હરદુંહઃ કે૦) હ, ર, હું, હઃ, એ ચાર બીજો અનુક્રમે લખવાં. તથા પાંચમી પંક્તિના કોષ્ટકમાંહેલા મધ્યકોષ્ટકમાં તો (હા) અક્ષર પૂર્વે લખેલુંજ છે તે વિનાનાં બીજાં ચાર કોષ્ટકોમધ્યે (૫૫) (૧૦) (૬૫) (૪૦) એવા ચાર અંકો પૂર્વે લખેલાંજ છે તે અંકોની નીચે અનુક્રમે (સરસુંસઃ કે૦) સ, ર, સું, સઃ, એ ચાર બીજ લખવાં, અને વલી (આલિહિય કે૦) આલિખિત એટલે (આ કે૦) સમસ્ત પ્રકારે કરીને (લિખિત કે૦) લખ્યું છે (નામ કે૦) સાધન કરનાર પુરુષનું નામ ઈં કારસહિત, જે યંત્રના (ગપ્ત કે૦) ગર્જ એટલે મધ્યજાગના મધ્ય કોષ્ટકને વિષે, એવો (કિર કે૦) કિલ એટલે નિશ્ચે (સર્વતોજદ્ર કે૦) સર્વતોજદ્ર એટલે ઊર્ધ્વ પંક્તિની ગણનાયે તથા આડી પંક્તિની ગણનાયે તથા તીર્થ પંક્તિની ગણનાયે તથા કોણગત પંક્તિની ગણનાયે સર્વતો એટલે એ પંક્તિના સર્વ પ્રકારે અંકો ગણતાં શરવાલે (૧૭૦) થાય છે, તેમાં સર્વતોજદ્ર એવું (નામ કે૦) નામ છે જેનું, એવું (ચક્કં કે૦) ચક્ર તે યંત્ર જાણવો, તથા વલી (સર્વતઃ કે૦) સર્વ પ્રકારે જે થકી (જદ્ર કે૦) કલ્યાણ થાય છે. તેમાં સર્વતોજદ્ર નામ જાણવું॥૬॥

હવે પછી તે યંત્રના ચારે તરફના પાર્શ્વ પ્રદેશોને વિષે રહ્યાં એવાં જે શોલ કોષ્ટકો, તેને વિષે શોલ વિદ્યા દેવીજનાં નામ લખવાં, તે કહે છે.

ઈં રોહિણિ પન્નત્તી, વજ્રસિંખલા તહય વજ્રઅંકુસિઆ॥

ચક્રેસંરિ નરદત્તા, કાલિ મહાકાલિ તહ ગોરિ ॥ ૭ ॥

गंधारी महजाला, माणवि वइरुट्ट तहय अचुत्ता ॥

माणसि महमाणसिआ, विद्यादेवीउ रक्कुंतु ॥ ८ ॥

अर्थ:—अहिं शोल देवीयोनां नाम जे लखवां, ते ॐ एटले प्रणवबीज, अने बीजुं ह्रीं एटले मायाबीज, त्रीजुं श्रीं एटले लक्ष्मीबीज. एवां ए त्रण बीज पूर्वक लखवां. तथा तेना अंतमां नमः पद पण लखवुं, जेम के प्रथम ॐ ह्रीं श्रीं रोहिण्यै नमः। एवी रीतें त्रण बीज आगल मूकीने सर्व शोल देवी योनां नाम केहेवां, बीजी प्रज्ञस्यै नमः। एम त्रीजी वज्रशृंखलायै नमः। (तहय के०) तथा वली चोथी वज्रांकुरस्यै नमः। पांचमी चक्रेश्वर्यै नमः। ठठी नरदत्तायै नमः। सातमी काट्यै नमः। आठमी महाकाट्यै नमः। (तह के०) तथा नवमी गौर्यै नमः॥९॥ दशमी गांधार्यै नमः। अगीयारमी महाज्वालायै नमः। धारमी मानव्यै नमः। तेरमी वैरुढ्यायै नमः। (तहय के०) तथा वली चौदमी अहस्तायै नमः। पंदरमी मानस्यै नमः। शोलमी महामानस्यै नमः। ए शोल नाम (ॐ कार) ते प्रणवबीज तथा (ह्रीं) ते मायाबीज तथा (श्रीं) ते लक्ष्मी बीज ए त्रण बीज पूर्वक अने अंतमां नमः पद सहित लखवां. एवो आम्नाय ठे, तेवी (विद्यादेवीउ के०) हे विद्यादेवीउ! तमें (रक्कुंतु के०) मारुंरहण करो.

हवे एकशो सीत्तेर जिनवरोनुं उत्पत्तिस्थानक कहे ठे.

पंचदस कम्म जूमिसु, उप्पन्नं सत्तरिं जिणाणसयं ॥

विविद्द रयणाइवन्नो, वसोहिअं हरउ डुरिआइं॥ ९ ॥

अर्थ:—जंबूद्वीप, धातकीखंरु, पुष्करार्क लहण एवा सार्द्धद्वय द्वीपोने विषे पांच जरत क्षेत्रो, पांच ऐरवत क्षेत्रो अने पांच विदेह क्षेत्रो, ए (पंचदस के०) पन्नर, (कम्मजूमिसु के०) कृषिवाणिज्यादि कर्म ते ठे प्रधान जेमां एवी जे जूमि तेने कर्मजूमि कहियें, ते कर्मजूमिउने विषे (उप्पन्नं के०) उत्पन्न थयुं, जे कारण माटे उत्कृष्ट कालने विषे पांच जरत ने विषे पांच तीर्थकर, पांच ऐरवतने विषे पांच तीर्थकर, तथा एक महा विदेहने विषे बत्तीश विजयो, तेवा पांच महाविदेहोना एकशो ने शाठ विजयो ठे, तेमां प्रतिविजयें एकेक तीर्थकर थाय ठे, एम जेवारें कोइपण क्षेत्रने विषे तीर्थकरनो विरह न थाय? तेवारें उत्कृष्टा एकशो सीत्तेर तीर्थकर थाय ठे माटे कर्मजूमिउने विषे उत्पन्न थयुं एवुं (सत्तरिं जिणाणसयं के०) एक

शो.सित्तेर जिनोनो समूह,ते श्रीअजितनाथ तीर्थकरना समयने विषे होतो. हवो. तेजनां नाम तेजना अंगवर्ण, ते मथुरास्थ स्तूपथकी उद्धार करेला पट्टिकायंत्रं करी जाणवा. ते जिनसत्तत्यधिकशत केहेवुं ठे? तो के (विवि ह के०) विविध प्रकारना (रयणाइ के०) रत्नादिना (वन्न के०) वर्ण एटले श्वेत, पीत, रक्त, हरित, श्याम एवा वर्णोंयें करीने (उवसोहिअं के०) उपशोजित एटले अतिशोजित एवुं ठे. ते अमारां (दुरिआइ के०) दुरितो जे ठे, तेने (हरउ के०) हरण करो ॥ ए ॥

हवे ते केहेवा जिनोनुं ध्यान करवुं? ते कहे ठे.

चउतीसअइसयजुआ, अठमहापाडिहेरकयसोहा ॥

तिढयर गयमोहा, जाएअवा पयत्तेणं ॥ १० ॥

अर्थ:—(चउतीस अइसय जुआ के०) चोत्रीश अतिशोयें करीने युक्त तथा बली केहेवा ठे? तो के (अठमहापाडिहेर के०) आठ महाप्रातिहार्य तेणें (कयसोहा के०) करी ठे शोजा जेमनी एवा, बली केहेवा ठे? तो के (गयमोहा के०) गयो ठे मोह जेमनो एवा (तिढयरा के०) तीर्थकरो, (पयत्तेणं के०) प्रयत्नें करीने (जाएअवा के०) ध्यातव्य ठे, अर्थात् हव यनेविषे चिंतनीय ठे, एटले तीर्थकरोना एवा रूपनुं ध्यान करवुं ॥ १० ॥

हवे ए एकशो सीत्तेर तीर्थकरोनो केहवो वर्ण ठे? ते कहे ठे.

उँ वरकणयसंखविहुम, मरगयघणसन्निहं विगयमोहं ॥

सत्तरिसयं जिणाणं, सवामरपूइअं वंदे ॥ स्वाहा ॥ ११ ॥

अर्थ:—केटला एक तीर्थकरोनो (वरकणय के०) श्रेष्ठकनक सरखो पीत वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (संख के०) शंखना सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (विहुम के०) प्रवालां सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (मरगय के०) मरकतमणिना सरखो वर्ण ठे, तथा केटलाएक तीर्थकरोनो (घण के०) मेघ तेना (सन्निहं के०) सरखो वर्ण ठे, तथा (विगयमोहं के०) गयो ठे मोह जेथकी तेने विगत मोह कहियें. एवुं, अर्थात् आ गाथामां कहेला विविध वर्णवाळुं एवुं (सत्तरिसयं जिणाणं के०) जिनोनुं सत्तत्यधिकशत. ते केहवुं ठे? तो के (सवा

मरपूइअं के०) सर्वांमरपूजित. ठे, तेने हुं पण (वंदे के०) वंदन करुं हुं अने (स्वाहा के०) सुष्ठु. एटखे रूडुं आह नाम कहे ठे तेने स्वाहा कहि यें. अर्थात् ए जिनेश्वरोने नमस्कार करवाधी शोभन सुखादिक थाय ठे. अथवा बीजो अर्थ एमठेके:-“ स्वाहा देवहविर्दाने” एम कहेसुं ठे, तेणी देवताने हविनुं प्रदान ठे. आ प्रदाने करीने देवो परितुष्ट थाय ठे ॥११॥ हवे आ यंत्रना प्रजावें करी सर्व देवो पण उपडव करता नथी, ते कहे ठे.

ॐ जवणवइ वाण वंतर, जोइसवासी विमाणवासी अ ॥

जे केवि डुठ देवा, ते सवे उवसमंतु मम ॥ स्वाहा ॥१२॥

अर्थ:-आहिं (ॐ के०) ॐ ते पंचपरमेष्ठिवाचक पद जाणवुं, ते म हामंगलरूप ठे, तेने आदिने विषे प्रयोजवुं. (जेकेवि के०) जे कोइ पण (डुठदेवा के०) डुष्ट देवो ते मिथ्यादृष्टि जैनशासनना द्वेषकारक अने जनोना अहितकारक देवो ठे (तेसवे के०) ते सर्व पण आ स्तवनना प्रजाव थकी (मम के०) मने (उवसमंतु के०) उपशांत हो, अर्थात् विघ्नोने म करो. ते कया डुष्ट देवो? तो के (जवणवइ के०) जवनपति, (वाणवं तर के०) वाणव्यंतर, (जोइसवासी के०) ज्योतिष्कवासी देवो, (च के०) तथा (विमाणवासी के०) विमानवासी देवो ठे. अने स्वाहापद जे ठे, तेनो अर्थ पूर्वनी पेठें जाणवो ॥ १२ ॥

हवे ए यंत्रने फलकादिक जे काष्ठपट्टादिक तेने विषे लखीने पीवानो पण प्रजाव ठे, ते कहे ठे.

चंदणकप्पूरेणं, फलए लिहिऊण खालिअं पीअं ॥

एगंतराइ गह नू, अ साइणि मुग्गं पणासेइ ॥१३॥

अर्थ:- (चंदण के०) चंदन, अगुरु, कुंकुम, तथा (कप्पूरेणं के०) कर्पूरादिक तेणें करी (फलए के०) फलक ते काष्ठपट्टादिक तेने विषे (लिहिऊण के०) लखीने, तथा वली कोइक पुरुषो कहे ठे जे पवित्र एवा कांस्यस्थालादिकने विषे कर्पूर, गोरोचन, कुंकुम, चंदन, अगुरु, कस्तूरी प्रचृतिनो कर्दम करीने ते कर्दमें करी सात वखत प्रक्षेपन करीने ठायायें करी शूकवीने तेनी उपर पूर्वोक्त यंत्रने लखी, पुष्पधूपादिकें पूजन करीने प्रातः

કાલને વિષે (લાલિચં કે૦) દાલન કસ્યો એવો જે યંત્ર, તેને જેણે (પી યં કે૦) પીધો હોય, તેમના (એંગતરાઈ કે૦) એકાંતરિક જ્વર આદિ શ બ્દથીદ્વ્યાંતરિક, ત્ર્યાંતરિક જ્વર પણ ગ્રહણ કરવા. તે સર્વ જાતિના જ્વર તથા (ગહ કે૦) ગ્રહ ગોચર તે અશુભ જાવવાલા જે ગ્રહ, અથવા ગ્રહ ણ કરે તેમને ગ્રહ કહિયે, એવા (જૂથ કે૦) જૂત તે વ્યંતરવિશેષ અને (સાંઘણિ કે૦) શાકિનીવિશેષ (મુગ્ગં કે૦) મોગક, ઉપલક્ષણથી અન્ય પણ ડુષ્ટરોગ, જૂત પ્રેતાદિ આવેશને તથા કૃતકર્માદિ જે છે, તેમને (પ ણાસેઈ કે૦) પ્રનાશ કરે છે ॥ ૧૩ ॥

વલી વીજો પણ પ્રકાર કહે છે.

इय सत्तरिसयं जंतं, सम्मं मंतं डुवारि पडिलिहियं॥

डुरिआरि विजयवंतं, निप्रंतं निच्चमच्चेह ॥ १४ ॥

અર્થ:—(ઇય કે૦) આ (સત્તરિસયં કે૦) સત્તત્વધિકશતનામા એવો (જંતં કે૦) યંત્ર જે છે તેનું (સમ્મં કે૦) રૂઢે પ્રકારે (નિપ્રંતં કે૦) નિઃસંદેહ કરીને હે જીવ્ય જીવો! (નિચ્ચં કે૦) નિરંતર, (અચ્ચેહ કે૦) અર્ચન કરો. હવે તે યંત્ર કેહવો છે? તો કે (મંતં કે૦) સર્વમંત્રમાં ગુહ્ય એટલે રહસ્ય છે, વલી કેહેવો છે? તો કે (ડુવારિ કે૦) ગૃહ દ્વારને વિષે વા શુદ્ધિ સ્થાનકને વિષે પૂર્વોક્ત રીતે (પડિલિહિયં કે૦) પ્રતિલેખન કરેલો છે. વલી તે યંત્ર કેહે વો છે? તો કે (ડુરિય કે૦) કષ્ટો અને (અરિ કે૦) શત્રુ, તેને (વિજયવંતં કે૦) વિજય એટલે નિરાકરણ કરતો એવો છે. આહિં વલી કેટલા એક તો એમ કેહે છે, જે રૂપાના પત્રામાં અથવા તામ્રપત્રમાં લખીને ગૃહમધ્યને વિષે પૂજન કરવું, અને જ્યારે કાર્ય પડે, તે વખતે તે યંત્રનું શુદ્ધ જલે પ્ર દાલન કરીને તે પ્રદાલિત જલનું પાન કરવું ॥ ૧૪ ॥ ઇતિ વિજયપદ્મ સ્તનામકં ચતુર્થ સ્મરણં સમાપ્તં ॥ ૪ ॥

॥ अथ नमिऊणनामकं पंचमं स्मरणं लिख्यते ॥

तेमां प्रथम मंगलाजिधानपुरस्सर मंगलगाथा कहे है.

नमिऊण पणयसुरगण, चूडामणि किरणरंजिअं मुणिणो॥

चलणजुअलं महाजय, पणासणं संघवं बुद्धं ॥ १ ॥

અર્થ:- (મુણિણો કે૦) મુનિ જે પાર્શ્વનાથ તેમનું (ચલણજુશ્ચલં કે૦) ચરણયુગલ એટલે જે ચરણારવિંદનું યુગલ તેને, (નમિઝુણ કે૦) ન મસ્કાર કરીને હવે તે ચરણયુગલ કેહવું છે? તો કે (પણય કે૦) પ્રણ ત એટલે નમસ્કાર કરનારા એવા જે (સુરગણ કે૦) દેવતાઝના સમૂહ તેના મસ્તકને વિષે રહેલા એવા જે (ચૂડા કે૦) મુકુટ, તે મુકુટને વિષે રહેલા જે (મણિ કે૦) મણિયો, તેના (કિરણ કે૦) કિરણો, તેણે કરીને (રંજિશ્ચં કે૦) રંજિત એવું છે. વલી કેહવું છે? તો કે (મહાજય કે૦) રોગ, જલ, જ્વલનાદિ એવા શીલ પદાર્થથી ઉત્પન્ન થયું એવું જે મહોદું જય, તેને (પણાસણં કે૦) પ્રકર્ષે કરીને નાશ કરનારું એવું તે ચરણયુગલ છે, તેને નમસ્કાર કરીને હું આ પ્રકારના (સંથવં કે૦) સંસ્તવ જે તેને (બુઝં કે૦) કહીશ ॥ ૧ ॥

હવે “રોગ જલ જલણ” એ પૂર્વોક્ત શીલ જય તે મધ્યે આઠ મહા જય છે, તન્નિવારણલક્ષણ પ્રજુનું અતિશય વર્ણન, તે પ્રત્યેક જયઆશ્રયી બે બે ગાથાએ કરી કહેતો ઠતો પ્રથમ રોગજયનિવારણલક્ષણ પ્રજુનો અતિશય, ગાથાયુગ્મે કરી કહે છે.

સડિયકરચરણનહમુહ, નિબુઝ નાસા વિવન્ન લાયન્ના ॥

કુઠમહારોગાનલ, ફુલિંગનિદ્દહુ સવંગા ॥ ૨ ॥ તે તુહ

ચલણારાહણ, સલિલંજલિ સેય વુઢિય ઢાયા ॥ (ઉઢાહા)

વણ દવદહુ ગિરિપા, યવ વ પત્તા પુણોલહી ॥ ૩ ॥

અર્થ:- (સડિય કે૦) વિશીર્ણ છે એટલે સડી ગયેલાં છે (કરચરણનહમુહ કે૦) હાથ, પગ, નલ્લ અને મુલ્લ જેમનાં એવા, તથા (નિબુઝ કે૦) નિમલ્લ છે, એટલે બેશી ગયેલી છે (નાસા કે૦) નાસિકા જેની એવા, તથા (વિવન્ન કે૦) વિનષ્ઠ થયું છે (લાયન્ના કે૦) લાવણ્ય જેમનું એવા, (કુઠ કે૦) કુષ્ઠ પ્રસિદ્ધ એવો કોઢરૂપ (મહારોગ કે૦) મહાન્ રોગ તેનું સંતાપજનક પણું છે જેને એ હેતુ માટે (અનલ કે૦) અગ્નિસમાન તેનાં (ફુલિંગ કે૦) સ્ફુલિંગના સરલા એટલે અંગારના તણલા તે સમાન પીડાકારક તેણે કરી (નિદ્દહુ કે૦) બાહ્યાં છે (સવંગા કે૦) સર્વ અંગ જેમનાં એવા ॥૨॥ (તે

કે૦) તે પ્રાણીયો પણ હે પાર્શ્વનાથ ! (તુહ કે૦) તવ ઇટલે તમારાં (ચલણારાહણ કે૦) ચરણોનું આરાધન જે સેવન તેજ (સલિલાંજલિ કે૦) સલિલાંજલિ જે પાણી પીવાની અંજલિ તેનું (સેશ્ય કે૦) સેક જે સેચન તેણે કરી (બુઢિયઘાયા કે૦) વૃદ્ધિગત થઈ હે ઢાયા શોજા જેમ ની એવા ઢતા (પુણો કે૦) ફરીને (લઘ્ની કે૦) લઘ્ની જે આરોગ્યરૂપ સંપદા તેને (પત્તા કે૦) પ્રાપ્ત થાય હે. તેને વિષે ઉપમા કહે હે કે, જેમ (વણદવ કે૦) વનનો અગ્નિ તેણે કરી (દઢા કે૦) દગ્ધ થયેલા (ગિરિ પાયવ કે૦) ગિરિપાદપ ઇટલે પર્વતનાં વૃદ્ધો હે તેજ (વ કે૦) જેમ (બુઢિઅઘાયા કે૦) વૃદ્ધિ પામી હે શોજા જેમની, એવા થાય હે વલી બુઢિઅઘાયા એવો પણ પાઠ હે, તો તેનો અર્થ એમ જાણવો જે વૃદ્ધિગતથ યો હે ઉત્સાહ જેમને એવા અર્થાત્ દવદગ્ધ વૃદ્ધો જે હે, તે વૃદ્ધિના જલે કરી સિંચેલા ઢતા ફરીને નવકોમલાદિ સંપત્તિનો પ્રાપ્તિર્જાવ કરે હે. તેમ કુષ્ઠાદિ મહારોગોયે કરીને વિવર્ણજાવને પામેલા એવા જનો, તે તમારા ચરણારા ધનામૃતે સિંચાયેલા ઢતા ફરી પાઠા મકરધ્વજતુલ્ય રૂપને પામે હે ॥૩॥

હવે ગાથાદ્યે કરીને પ્રચુનું બીજું જલજયાપહરણ લક્ષણ
માહાત્મ્યને દેખાડતો ઢતો કહે હે.

હવાયચુજિયજલનિહિ, ઉપ્પડકલ્લોલજીસણારાવે ॥
સંજંતજયવિસંતુલ, નિશામયમુક્કવાવારે ॥ ૪ ॥ અ
વિદલિઅ જાણવત્તા, સ્વણેણ પાવંતિ ઇન્ધિઅ કૂલં ॥ પા
સજિણચલણજુઅલં, નિચ્ચં ચિઅ જે નમંતિ નરા ॥ ૫ ॥

અર્થ:- (હવાય કે૦) હુવાત ઇટલે પ્રતિકૂલ પવન, તેણે (ચુજિઅ કે૦) હોજિત કસ્યો એવો (જલનિહિ કે૦) જલનિધિ જે સમુદ્ર, તેના (ઉપ્પડ કે૦) ઉપ્પટ ઇટલે ઉદાર એવા (કલ્લોલ કે૦) કલ્લોલ જે લહે રીયો તેમના (જીસણ કે૦) જયંકર હે (આરાવે કે૦) શબ્દો જેને વિષે એવો તથા (સંજંત કે૦) હવે શું કરવું જોઈયે? એવો વિચાર કરવાને વિષે મૂઢ થયેલા તથા (જય કે૦) જય જે બીક તેણે કરીને (વિસંતુલ કે૦) વિવ્હલ થયા એવા (નિશામય કે૦) નિર્યામક ઇટલે સ્વલાસીયો તેણે (મુક્કવાવારે કે૦) મૂક્યો હે વ્યાપાર જેને વિષે ॥ ૪ ॥ એવા પણ સમુ

डने विषे (अविदक्षिय के०) नथी जांगुं (जाणवत्ता के०) यानपात्र ते बहाण जेमनुं एवा ठता (खणेण के०) दाणें करीने एटखे घडीना ठठा जागें करी (इच्छिअं के०) इच्छित एवुं (कूलं के०) समुद्रतट एटखे कांगो तेने (पावंति के०) प्राप्नुवंति एटखे पामे ठे. ते कया नर जाणवा? अर्थात् सर्वजन नहिं, परंतु (जे के०) जे (नरा के०) मनुष्यो (पासजिण के०) श्रीपार्श्वजिन तेनुं (चलणजुअलं के०) चरणकमलनुं जुगल तेने (चिअ के०) चिअ शब्द अवधारणार्थ ठे (निच्चं के०) निरंतर (नमंति के०) नमन करे ठे, अथवा (निच्चंचिअ के०) नित्य गंधादिकें करी अर्चन करीने जे (नमंति के०) नमस्कार करे ठे, ते नरो समुद्रना पारने पामे ठे ॥५॥

हवे गाथायुगलें करीने प्रजुनो त्रीजो दावानलजया
पहारातिशय कहे ठे.

खरपवणुद्धुयवणदव, जालावलिमिलियसयलडुमगह
णे ॥ रुज्जंतमुद्धमयवहु, जीसणरवजीसणंमि वणे ॥६॥ ज
गगुरुणो कमजुअलं, निवाविअसयलतिहुअणानोअं ॥
जे संजरंति मणुआ, न कुणइ जलणो जयं तेसिं ॥ ७ ॥

अर्थः—आगल कदेशे ए प्रकारना (वणे के०) वनने विषे (जलणो के०) ज्वलन जे अग्नि ते जय करतो नथी. हवे ते वन केहवुं ठे? तो के (खर के०) प्रचर एवो जे (पवण के०) वायु, तेणें करी (उद्धुय के०) उद्धत सर्व दिशियोने विषे आणी तरफ पहेली तरफ प्रसारने पमाडेलो एवो (वणदव के०) वननो अग्नि, तेनी (जाला के०) ज्वाला तेनी (आवलि के०) श्रेणि तेणें करीने (मिलिय के०) परस्पर एकीभूत थया जे (सयल के०) समग्र (डुम के०) डुम एटखे वृक्षो तेना (गहण के०) गहन जेने विषे, एटखे आ आंबानुं वन, आ चंपकवन, इत्यादिक ठे जे वनने विषे तथा वली ते वन केहवुं ठे? तो के (रुज्जंत के०) दाजती एवी (मुद्ध के०) मुग्ध एटखे सरल एवी जे (मयवहु के०) मृगवधू एटखे हरणीयो तेमनो (जीसण के०) जयंकर (रव के०) आक्रंद शब्द तेणें करीने (जीसणंमि के०) जयप्रद थयेलुं अर्थात् जयंकर थयेलुं. अहीं जी एटखे जय तेने सन केतां आपे, तेने जीण कहियें एवा

(वणे के०) वनने विषे. वल्ली आहीं केटछाएक तो एवो अर्थ करे ठे के,
 (कल्लंत के०) दह्यांत एटखे दहन थवा योग्य एवं जे वन तेनो अंत ए
 टखे अवसान ठे जेमां, तेने दह्यांत कहियें ते दह्यांत जे दवाभि तेनी (मुळ
 के०) सरल एवी जे ज्वाला तेना आकुलितपणायें करीने मूढ एवा जे
 (मय के०) अरण्यवासी पशुउ तेनो (बहु के०) घणो अत्यंत (जीस
 ण के०) जयंकर एवो (आराव के०) आक्रंद तेणें करीने (जीसणंमि के०)
 जयजीत थयेलुं एवं (वणे के०) वनने विषे ॥६॥ (जगगुरुणो के०) स्वसा
 मर्थ्यकी थयेला एवा जगतना गुरु जे श्री पार्श्वनाथ स्वामी तेमनुं
 (कमजुयलं के०) चरणयुगल, ते चरणयुगल केहवुं ठे ? तो के (निवावि
 अ के०) निर्वापित एटखे आपत्तिना तापने प्रशमनं करी सुखीयो कस्यो
 ठे (सयलतिहुअणाजोअं के०) समग्र त्रिचुवना जोग एटखे परिपूर्ण
 त्रण चुवन जेणें एवं चरणयुगल ठे. आहीं आजोग शब्द जे ठे, ते अनि
 र्वापणनिषेधार्थ ठे, एवा प्रचुना चरणकमलने (जे के०) जे (मणुआ
 के०) मनुष्यो (संजरंति के०) स्मरण करे ठे. (तेसिं के०) ते स्मरण
 करनार जनोने पूर्वोक्त जे (जलणो के०) दावाभि ते (जयं के०) जय
 प्रत्ये (नकुणइ के०) नथी करतो ॥ ७ ॥

हवे गाथायुग्में करीने जगवंतनो चोथो विषधरजयनिवारकत्व
 सहिमाने देखाडतो ठतो कहे ठे.

विलसंत जोग जीसण, फुरिआरुण नयण तरल जीहालं ॥
 उग्गनुअंगं नवजल, य सब्हं जीसणायारं ॥ ८ ॥
 मन्नंति कीड सरिसं, दूर परिचूढ विसम विसवेगा ॥
 तुह नामस्कर फुडसि, धमत्तं गुरुआ नरा लोए ॥ ९ ॥

अर्थ:—(विलसंत के०) सुशोजित एवा (जोग के०) फणा ठे जेना
 अथवा (विलसंत के०) सुशोजित ठे (जोग के०) देह जेनो एवो तथा
 (जीसण के०) जयंकर अने (फुरिअ के०) स्फुरित एटखे चपल अने
 (अरुण के०) आरक्त ठे (नयण के०) चक्षु जेनां एवो तथा (तरल
 के०) चंचल ठे (जीहालं के०) जिह्वा जेनी एवो (उग्गनुअंगं के०)

ઝમ ઝુયંગમ ઇટલે જયંકર સર્પ વહી તે સર્પ કેહેવો છે? તો કે (નવજલ્પ કે) નવીન જલદ ઇટલે આષાઢ મહિનાનો વર્ષાદ, તેના (સઢઈ કે) સદશ છે, ઇટલે મેઘની પેરેં શ્યામવર્ણ છે. વહી કેહેવો છે? તો કે (જીસણા યારં કે) જીષણાકાર ઇટલે જયંકર છે આકાર જેનો, અથવા જયંકર છે આચાર કહેતાં વેદ્યન ઇટલે આંહિં ત્યાંહિં ઝ્રમણ જેનું એવો સર્પ ॥૭॥ તે ને (કીડસરિસં કે) કીટસદશ (મન્નંતિ કે) માને છે. તેને કીટસદશ કોણ માને છે? તો કે (દૂર કે) અત્યંત દૂર કસ્યો છે (પરિહૂઢ કે) ચારે તરફ ટાલ્યો છે (વિસમ કે) આકરો એવો (વિસવેગા કે) વિષનો વેગ જેઝયેં. તે કોણેં ટાલ્યો છે? તો કે હે શ્રીપાર્શ્વનાથ! (તુહ કે) તમારું (નામસ્કર કે) નામાદ્ધર તેજ (ફુડ કે) સ્ફુટ છે પ્રજાવ જેનો તેણેં કરીને (સિઝ કે) સિઝ થયેલો એવો (મંત કે) ગારુડાદિકનો મંત્ર ઇટલે તમારા નામના જે (પાર્શ્વ) એ બે પ્રાજાવિક અદ્ધરો છે, તે અદ્ધરોયેં કરીને સિઝ થયેલો એવો જે ગારુડાદિક મંત્ર, તેણેં કરીને (ગુરુઆ કે) ગરિષ્ઠ ઇટલે મહોટા એવા જે (નરા કે) મનુષ્યો (લોષ કે) લોકને વિષે છે, તેણેં ટાલ્યો છે. તેજ પૂર્વોક્ત સર્પને કીટસદશ માને છે ॥ ૯ ॥

હવે ગાથાયુગલેં કરીને પ્રજનું પાંચમું તસ્કરજયનિવારકત્વ કહે છે.

અડવીસુ નિહ્ન તક્કર, પુલિંદસદૂલસદ્ગીમાસુ ॥

જયવિહુરવુન્નકાયર, ઝહ્નૂરિઅ પહિઅસઢાસુ ॥૧૦॥

અવિલુત્તવિહવસારા, તુહ નાહ પણામમત્તવાવારા ॥

વવગયવિગ્ધા સિગ્ધં, પત્તા હિય ઇન્નિયં ઠાણં ॥૧૧॥

અર્થ:- (અડવીસુ કે) સર્વ અટવીયોને વિષે. તે અટવીયો કેહેવી છે? તો કે (નિહ્ન કે) નિહ્ન જે પહ્લીવાસી લોક, તથા (તક્કર કે) તસ્કર ઇટલે ચોર, (પુલિંદ કે) વનચર જીવો, (સદૂલ કે) શાર્દૂલ સિંહ, તેના મારો, હણો, ઇત્યાદિક જે (સદ કે) શબ્દો તેણેં કરીને (ગીમાસુ કે) જયંકર બીહામર્ણી એવી, તથા (જય કે) જય તેણેં કરીને (વિહુર કે) વિહ્લ તથા (વુન્ન કે) વિષ્ણુ ઇટલે ડુઃખિત એવા પુરુષોને (અકાયર કે) અકાતર એવા નિહ્ન લોકોયેં (ઝહ્નૂરિઅ કે) લૂંટ્યા

ढे, (पहिअसञ्जासु के०) पंथीयोना साथो जेने विषे एवी अटवीयो ढे ॥ १० ॥
 एवी अटवीयोमां पण हे श्रीपार्श्वनाथ! (अविद्युत्त के०) नथी चोखुं एवुं
 (विहवसारा के०) उत्कृष्टधन जेनुं, ते कोण पुरुषनुं उत्कृष्ट धन नथी
 चोखुं? तो के (नाह के०) हे नाथ! (तुह के०) तमोने (पणाममत्त
 के०) प्रणाममात्र करवो, तेज ढे (वावारा के०) व्यापार जेमने, एटले
 ते अवसरनेविषे तमोने प्रणाम करवानुं ढे कृत्य जेमनुं एवा पथिको जे
 ढे, तेना (सिग्धं के०) शीघ्र एटले उतावला (विग्धा के०) विघ्नसमूह, (वव
 गय के०) विशेषें करी गया ढे जेथकी एवा पुरुष, (हिअइष्ठिअं के०)
 पोताना हृदयने विषे इष्ठित एवा (ठाणं के०) खनगरग्रामादिक जे मनोवां
 ठित स्थानक, ते प्रत्ये (पत्ता के०) प्राप्त थाय ढे ॥ ११ ॥

हवे गाथाछयें करीने ठहुं सिंहजयनिरासकारक प्रजुनुं
 माहात्म्य कहे ढे.

पङ्कलिअनलनयणं, दूरवियारियमुहं महाकायं ॥ नह

कुलिसघायविअलिअ, गइंदकुंजबलानोअं ॥ १२ ॥

पणयससंजमपडिव, नहमणिमाणिकपडिअपडिमस्स ॥

तुह वयणपहरणधरा, सीहं कुइंपि न गणंति ॥ १३ ॥

अर्थ:- (पङ्कलिअ के०) प्रज्वलित एवो जे (अनल के०) अग्नि,
 तेना सरखां ढे (नयणं के०) नेत्र जेनां एवा, तथा (दूरवियारियमुहं
 के०) दूरथकी फाड्युं ढे ज्ञान करवाने अर्थे मुख, जेणें एवो, तथा (महा
 के०) महोठो ढे (कायं के०) देह जेनो एवो, तथा (नहकुलिस के०)
 नखरूप कुलिश जे वज्र, तेना (घाय के०) घात, एटले जे प्रहार, तेणें
 करी (विअखिय के०) विदलित एटले विशेषें जिन कस्यां ढे (गइंद के०)
 गजेंद्र जे हस्ती तेमनां जे (कुंजबल के०) कुंजस्थल तेना (आजोअं के०)
 आजोग एटले विस्तार जेणें एवो ॥ १२ ॥ अने (कुइंपि के०) क्रोधा
 यमान थयो एवो पण (सीहं के०) सिंह जे ढे तेने (नगणंति के०)
 नथी गणता, अर्थात् तेवा सिंहनेविषे पण जयहेतुतायें करी संजावना
 करता नथी. ते कोण संजावना करता नथी? तो के (पणय के०) नम

ता एवा (ससंजम के०) ससंजम एटले आदरसहित जे (पञ्चिव के०) पार्थिव जे राजाउं, ते संबंधीनुं अथवा पृथिवीने विषे विख्यात जे इंद्रो ते संबंधीनुं (नहमणिमाणिक्य के०) प्रचुना नखो तेहीज श्रेष्ठ मणिमाणिक्य तेने विषे (पडिय के०) पड्युं ठे (पडिमस्स के०) प्रति बिंब जेमने एवा तमें ठो, ते (तुह के०) तमारा (वयणपहरण के०) वचनें करी जे नामग्रहण करुं, ते रूप प्रहरण एटले शखो, ते शखोने (धरा के०) धारण कख्यां ठे जेमणें एवा जनो, सिंहने गणता नथी ॥१३॥

हवे गाथायुग्में करीने सातमो गजजयनिरासकारक प्रचुनो
अतिशय देखाडतो ठतो कहे ठे.

ससिधवलदंतमुसलं, दीहकरुल्लालबुड्डिउढाहं ॥ महु
पिंगनयणजुअलं, ससलिलनवजलहरारावं ॥१४॥
जीमं महागइंदं, अच्चासन्नपि ते न विगणंति ॥ जे तुम्ह
चलणजुअलं, मुणिवइ तुंगं समल्लीणा ॥ १५ ॥

अर्थः—(मुणिवइ के०) हे मुनिपते ! (ते के०) ते नरो, (अच्चा सन्नपि के०) अत्यासन्न एटले अतिशयें करीने निकटवर्ती एटले ठूकडोरहे लो एवो पण (महागइंदं के०) महोदो एवो गजेंद्र तेने (नविगणंति के०) नथी गणता. अर्थात् ते नरो गजजय हेतुनी संज्ञावना करता नथी. हवे ते गजेंद्र केहेवो ठे ? तो के (जीमं के०) बिहामणो अतिजयंकर एवो, वल्ली केहेवो ठे ? तो के (ससि के०) चंद्रमा तेना सरखा (धवल के०) धोला ठे (दंतमुसलं के०) बे दांत रूप मुशल जेनें एवो अने (दीह के०) दीर्घ एटले लांबो एवो (कर के०) शृंढादंर तेनुं (उल्लाल के०) उंचुं उफाडवुं, तेणें करीने (बुड्डि के०) वृद्धिगत थयो ठे (उढाहं के०) उत्साह जेने एवो, तथा (महु के०) मधु एटले मध तेना सरखुं (पिंग के०) पीतरक्त ठे (नयणजुअलं के०) नेत्रनुं युगल जेनुं एवो, तथा वल्ली केहेवो ठे ? तो के (ससलिल के०) जलें करी पूर्ण एवो जे (नवजलहरारावं के०) नवीन मेघ, तेना सरखो ठे आराव एटले गर्जनारूप शब्द जेनो एवो, अहिं जलधर शब्द जे ठे, ते मेघवाची जाणवो, कदापि

તેમ ન કહિયેં, તો પ્રથમ સલિલ શબ્દ ગ્રહણ કરેલો છે, તેથી પુનરુક્તિ દોષની આપત્તિ થાય છે મારે. વલી તે નરો કેહેવા છે? તો કે (જે કે૦) જે નરો, (તુમ્હચલણજુશ્ચલં કે૦) તમારા ચરણયુગલ તેપ્રત્યે (સમઘ્ની ણા કે૦) સમ્યગ્રીતે આશ્રયે કરીને રહ્યા એવા છે. તે તમારું ચરણયુગલ કેહેવું છે? તો કે (તુંગ કે૦) સર્વથકી ગુણોયેં કરીને ઝભ્નત એવું છે. હવે એ સર્વનો જાવાર્થ એજ છે જે, તમારા ચરણાશ્રિત નરોને એતાદશગ જગ્ગય હતું નથી ॥ ૧૫ ॥

॥ હવે ગાથાયુગ્મેં કરીને આઠમો પ્રયુનો સંગ્રામજયહરાતિશ ॥

યને કહેતો ઢતો કહે છે.

સમરમ્મિ તિસ્કલ્લગ્ગા, જિગ્ધાયપવિઠ્ઠુધુયકબંધે ॥

કુંતવિણિન્ન કરિ કલહ, મુક્ક સિક્કાર પજરંમિ ॥ ૧૬ ॥

નિઙ્ગિયદપ્પુઠ્ઠરરિઝ, નરિંદનિવહા જડા જસં ધવલં ॥

પાવંતિ પાવ પસમિણ, પાસ જિણ તુહ પ્પજાવેણ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(પાસજિણ કે૦) હે પાર્શ્વજિન! તથા (પાવપસમિણ કે૦) હે પાપના પ્રકર્ષેં કરી શમાવનહાર! (જડા કે૦) જટ જે સુજટો તે, (સમરમ્મિ કે૦) સંગ્રામને વિષે (તુહપ્પજાવેણ કે૦) તમારા પ્રજાવેં કરીને (ધવલં કે૦) ઝજ્જવલ્લ એવું (જસં કે૦) યશ જે છે તેને (પાવંતિ કે૦) પામે છે. તે જટોયેં તમારા પ્રજાવેં કરીને (નિઙ્ગિય કે૦) નિર્જિત એટલે જીંત્યા છે (દપ્પુઠ્ઠર કે૦) દર્પ જે અહંકાર તેણેં કરી મદોન્મત્ત થયેલા અર્થાત્ “અમેં યોદ્ધા થયેં.” તેવા અજિમાન ધરનારા એવા (રિઝનરિંદ કે૦) શત્રુ એવા જે રાજાઈ તેમના (નિવહા કે૦) સમૂહ જેમણેં એવા થાય છે ॥ ૧૬ ॥ હવે પૂર્વોક્ત સંગ્રામ કેહવો છે? તો કે (તિસ્કલ્લગ્ગા કે૦) તીક્ષ્ણ એવા જે સ્વજ્ઞ તેના (અજિગ્ધાય કે) પ્રહાર તેણેં કરીને (પવિઠ્ઠુ કે૦) ઝહુંચલ્લ જેમ તેમજ (ઝદ્ધુય કે૦) આમ તેમ નાચવા લાગ્યાં છે (કબંધે કે૦) મસ્તક રહિત ધડ જેને વિષે એવો, તથા વલી કેહવો તે સંગ્રામ છે? તો કે (કુંતવિણિન્ન કે૦) કુંત જે જાણાં, તેમણેં વિશેષેં કરી જોદેલાં છે અંગ જેનાં એવા જે (કરિકલ્લહ કે૦) હસ્તીના ત્રીશ વર્ષના બાલકો, તેમણેં (મુ

ક્સિક્કાર કે૦) મૂકેલા એવા જે સીત્કારો તે સીત્કારાતિશયે કરીને (પહ રમ્મિ કે૦) પ્રચુર એવો સંગ્રામ છે. એવા દારુણ સંગ્રામને વિષે તમારા પ્રજાવેં કરી તે સુજટો જયને પામે છે ॥ ૧૬ ॥

હવે એટલા સ્તોત્રેં કરીને કવિયેં પ્રચુનું આઠ જયનિવારણાતિશયપણું પૃથક્ પૃથક્ યુગ્મગાથાયેં કરીને કહ્યું, સાંપ્રત એક ગાથાયેં કરીનેજ પૂર્વેં કહ્યાં એવાં જે જયો, તેને નિરાસ કરતો ઢતો કહે છે.

રોગ જલ જલણ વિસહર, ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ ॥

પાસજિણ નામ સંકિ, ત્તણેણ પસમંતિ સવાઈ ॥ ૧૭ ॥

અર્થ:—(રોગ કે૦) રોગ જે કુષ્ઠાદિ, (જલ કે૦) પાણી (જલણ કે૦) અગ્નિ, (વિસહર કે૦) સર્પ, (ચોર કે૦) તસ્કર, (અરિ કે૦) શત્રુ, (મહંદ કે૦) સિંહ, (ગય કે૦) હસ્તી, (રણ કે૦) સંગ્રામ, તેનાં (સવાઈ કે૦) સર્વ (જયાઈ કે૦) જય તે, (પાસજિણનામસંકિત્તણેણ કે૦) પાર્શ્વજિનનાં શ્રદ્ધા પૂર્વક જે નામ, તેનું જે કીર્તન, તેને કરવે કરીને (પસમંતિ કે૦) પ્રકર્ષેં કરી શાંતિ પામે છે. અર્થાત્ પ્રશબ્દેં કરીને ફરી તે જય ઉત્પન્ન પણ થાય નહિં. આ ટેકાણેં મંત્ર કહે છે. તે જેમ કે:—“ૐ નમિઝળ પાસ વિસ વિસહર વસહ જિણ ફુલિંગ ઈરોગ જલ જલણ વિસહર ચોરાંરિ મહંદ ગય રણ જયાઈ પાસ જિણ નામ સંકિત્તણેણ પસમંતિ મમ સ્વાહા ॥ ” આ મહામંત્ર છે, તે આ સ્તોત્રના વેરાણલા અક્ષરોયેં કરી ઉત્પન્ન કરેલો છે ॥ ૧૭ ॥

હવે આ ગાથામાં આ સ્તોત્રનું માહાત્મ્ય કહે છે.

એવં મહાજયહરં, પાસજિણિંદસ્સ સંથવમુઆરં ॥

જવિય જણાણંદયરં, કહ્વાણ પરંપર નિહાણં ॥ ૧૮ ॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એ પૂર્વોક્ત રીતેં કહ્યું એવું, (પાસજિણિંદસ્સ કે૦) શ્રી પાર્શ્વજિનેંદ્રનું (સંથવં કે૦) સ્તવન છે, તે કેહેવું છે? તો કે (મહાજયહરં કે૦) મહોદું એવું જે જય તેને હરનારું છે, અર્થાત્ અનર્થપ્રતિઘાતક છે. આ પદેં કરીને આ સ્તોત્રનું નામ પણ જયહર જાણવું. વલી તે કેહેવું છે? તો કે (ઉઆરં કે૦) અર્થથકી અને શબ્દથકી ઉદાર છે. વલી કેહેવું છે? તો કે (જવિયજણાણંદયરં કે૦) જવ્ય જે મુક્તિગમન યોગ્યજીવ, તેને આનંદ

કરનારું છે. આહિં કોઈ શંકા કરે કે, જવિયાનંદયરં એમ ન કહ્યું અને જવિયજણાણંદયરં એમ કહેવાનું શું કારણ? અને કદાચિત્ પૂર્વોક્ત પાઠ કહ્યો હત, તો પણ અર્થમાં એમજ આવત. તે જેમ કે:—જવિકોને આનંદ દે નારું છે. ત્યાં સમાધાન કરે છે કે, જો જન શબ્દનું ગ્રહણ કરિયે, તો અવ્યવહારિક નિગોદમાં પણ જવિક જીવ છે, તો તેને આનંદ થવાનો સંજવ છે નહીં, કારણ કે તે એકેન્દ્રિય છે માર્ટે મધ્યે જન શબ્દનું ગ્રહણ કહ્યું છે. અહીં વ્યવહારરાશિમાં જે ઉત્પન્ન થાય, તેને જન કહિયેં માર્ટે જવિક એવા જન ને આનંદકારક આ સ્તવન છે, એમ જાણવું. વહ્લી આ સ્તવન કહેવું છે? તો કે (કલ્લાણપરંપરનિહાણં કે०) કલ્યાણ જે શ્રેય તેની પરંપરા જે સંતતિ તેનું નિદાનરૂપ એવું છે. આહિં કેટલાએક તો પદવિજ્ઞજન કરીને આમ અર્થ કરે છે, તે જેમ કે:—(જવિયજણાણં કે०) જવિક જનોને (કલ્લાણપરં કે०) કલ્યાણૈકસ્થાન એવું છે. વહ્લી કહેવું છે? તો કે (પરનિહાણં કે०) પરનિજ્ઞાનાં ઇટલે પર જે શત્રુઝ તેનાં નિજ જે કપટ તે ઉચ્ચાટનાદિ તેને (અંદયરં કે०) બાંધનારું છે, અર્થાત્ પ્રકારાંતરેં કરી એમ જાણવું જે હુદ્ર કર્મોને સ્તંજન કરનારું છે ॥ ૧૯ ॥

હવે આ ગાથાયેં કરીને જે કોઈ જયસ્થાનકો હોય, તે ઠેકાણેં આ સ્તવન જાણવું, એવાં જયસ્થાનકોને પ્રગટ કરતો ઠતો કહે છે.

રાય જય જસ્ક રસ્કસ, કુસુમિણ હુસ્સજણ રિસ્ક પીડાસુ ॥

સંજાસુ દોસુ પંથે, ડવસગ્ગે તહય રયણીસુ ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—(રાયજય કે०) રાજજય, (જસ્ક કે०) યદ્ધજય, (રસ્કસ કે०) રાક્ષસજય, (કુસુમિણ કે०) કુસ્વપ્નજય, તથા (હુસ્સજણ કે०) હુ:શકુન, ઇટલે હુષ્ટ શકુનજય તથા (રિસ્ક કે०) અશુજ ગ્રહ, તે સર્વની (પીડાસુ કે०) પીડાઝને વિષે, તથા (દોસુસંજાસુ કે०) બે સંધ્યા તે એક પ્રાતઃકાલ અને બીજી સાયંકાલ તેનેવિષે, તથા (પંથે કે०) પંથ જે અરણ્યાદિક માર્ગ તેનેવિષે, તથા (ડવસગ્ગે કે०) દેવ અને મનુષ્યકૃત ડવસગોંને વિષે (તહ કે०) તથા (ય કે०) ચ તે સમુચ્ચયાર્થવાચક છે. (રયણીસુ કે०) રાત્રિયોને વિષે ॥ ૨૦ ॥

जो पढइ जो अ निसुणइ, ताणं कइणो य माणतुंगस्सं ॥

पासो पावं पसमेउ, सयल जुवणच्चिअ चलणो ॥ ११ ॥

अर्थ:—(जो के०) जे कोइ जन, ए उक्तप्रकारें करीने श्रीपार्श्वजिनं नुं आ स्तव जे ठे, तेने (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जोअनिसुणइ के०) जे उपयोग पूर्वक सांजले ठे, (ताणं के०) ते बेहु जननुं (य के०) वली (कइणो के०) आ प्रस्तुत स्तोत्रना कर्त्ता एवा (माणतुंगस्स के०) मानतुंग सूरि तेमना निजप्रभु एवा जे (पासो के०) पार्श्वनामा जिन. आहिं पार्श्व पदें करीने पार्श्वयक्ष ग्रहण करवो नहिं, कारण के ते यक्षने हवे केहेसुं एवां विशेषणोनी अनुपपत्ति ठे माटे ते पार्श्वजिन, (पावं के०) पाप ते अशुच कर्म जे राजजयादिकनुं कारण, तेने (पसमेउ के०) विनाश करो. ते पार्श्वजिन केहेवा ठे ? तो के (सयलजुवणच्चियचलणो के०) सकल एवुं जुवन जे जगत् तेणें, आहिं जुवनशब्दें करीने त्रिजुवनमां रहेनारा जनो ग्रहण करवा, तेणें अर्चित एटले पूजित ठे चरण जेनां एवा ठे ॥ ११ ॥

हवे ते पार्श्वजिन केहवा ठे? तेनो अतिशय, आ गाथायें करी कहे ठे.

उवसगंगंते कमठा, सुरम्मि जाणान जो न संचलित ॥

सुर नर किन्नर जुवइहिं, संथुउ जयउ पासजिणो ॥ १२ ॥

अर्थ:—(उवसगंगंते के०) उपसर्गकारक एवो (कमठासुरम्मि के०) कमठासुर ठेते पण (जो के०) जे जगवान् (जाणान के०) षड्जीव नि काय हितचितनरूप एवा ध्यानथकी (नसंचलित के०) चलायमान थ या नहीं. अर्थात् क्षोज पाम्या नहीं. वली ते केहवा ठे ? तो के (सुर के०) देवो, (नर के०) मनुष्य, (किन्नर के०) किन्नर; (जुवइहिं के०) युवती एटले ते सर्वनी स्त्रीयो तेणें (संथुउ के०) रूडे प्रकारें एटले त्रिधा शुद्धियें करीने स्तुति करेला एवा (पासजिणो के०) श्रीपार्श्वजिन ते (जयउ के०) जयतु एटले उत्कर्षें जयवृद्धिने पामो ॥ १२ ॥

एअस्स मप्पयारे, अठारस अस्करेहिं जो मंतो ॥

जो जाणइ सो जायइ, परम पयहं फुडं पासं ॥ १३ ॥

अर्थ:—(एअस्स के०) आ स्तोत्रना (मप्पयारे के०) मध्यमें विषे

वेरेखा अङ्करोयें करी “नमिऊणपासविसहरवसहजिणफुल्लिंगं” ए (अछा रसअस्करेहिं के०) अढार अङ्करोयें करीने (जो के०) जे चिंतामणिनामा गुप्त (मंतो के०) मंत्र ठे, तेने (जो के०) जे (जाणइ के०) गुरु उपदे शयकी जाणे ठे, (सो के०) ते, तेवा मंत्रें करीने (पासं के०) पार्श्वनाथने (जायइ के०) श्रीमंत्रमय पार्श्वप्रभुनुं ध्यान करे ठे, ते केहवा श्री पार्श्व नाथ ठे? तो के (फुडं के०) प्रगटध्यान स्वरूपें करीने (परम के०) उ त्कृष्ट एवुं (पयहं के०) पद जे स्थानक तेने विषे रहेनारा ठे ॥ १३ ॥

पासह समरण जो कुणइ, संतुछे हियएण ॥ अछुत्त

र सय वाहि जय, नासइ तस्स दूरेण ॥ १४ ॥

इति श्रीमहाजयहरनामकं पंचमस्मरणं संपूर्णम् ॥ ५ ॥

अर्थः—(जो के०) जे जीवो, (संतुछेहियएण के०) संतुष्ट हृदयें करीने (पासह के०) श्रीपार्श्वनाथनुं (समरण के०) स्मरण जे ठे, तेने (कुणइ के०) करे ठे, (तस्स के०) ते जीवोना (अछुत्तरसय के०) एक शो ने आठ एवा (वाहि के०) व्याधि संबंधि जे (जय के०) जय, ते (दू रेण के०) दूर प्रत्यें (नासइ के०) नासे ठे ॥ १४ ॥ इति नमि० ॥ ५ ॥

॥ अथ ॥

॥ श्री अजितशांतिस्तवननाम्नः षष्ठस्मरणस्य प्रारंभः ॥

अजिअं जिअं सब जयं, संतिं च पसंत सब गय पावं ॥ जय गुरु संति गुणकरे, दोवि जिणवरे पणिवयामि ॥ १ ॥ गाहा ॥

अर्थः—जगवान् गर्जस्थ ठे तेमनी विजया देवी माताने पोताना स्वा मी जितशत्रु राजायें द्यूतक्रीडाने विषे न जींती, माटें (अजियं के०) अजितनाथ नामा बीजा तीर्थकर, (च के०) वली (जिअसबजयं के०) जीत्युं ठे, इह लोकादिक सप्तविध सर्व जय जेणें एवा, (संतिं के०) श्रीशांतिनाथ जगवान् ते, जे वखत गर्जमां हुता, ते समय पण जगत ना अशिवोनी उपशांतिने करता हुवा, अने हमणां पण जे स्मरणथ की जीवने शांतिने करे ठे, ते शांतिनामक शोखमा तीर्थकर केहेवा ठे? तो के (पसंत के०) अपुनर्जाविं करी निवृत्त थया ठे (सब के०)

सर्व एवा (गय के०) रोग अने (पावं के०) पाप एटले अशुच कर्म जे मनां एवा ठे, ते (दोवि के०) बेहु पण (जिणवरे के०) जिनवर तेने (पणिवयामि के०) प्रणिपतामि एटले नमस्कार करुं बुं. ते बेहु जिनवर केहेवा ठे? तो के (जय के०) जगत् जे देशनार्ह प्राणिवर्ग तेना (गुरु के०) तत्त्वोपदेष्टा एवा ठे, अथवा जगतना (गुरु के०) महोटा एवा तथा (संति के०) कषायनो अज्ञाव, तथा (गुण के०) ज्ञानादिक गुण तेने (करे के०) करे ठे, अथवा शांतिरूप गुणना करनार ठे ॥१॥ आ, गाथानामक ठंद जा एवो. आ सर्वस्तोत्रना ठंदनुं लक्षण ठंदोरत्नाकरनामक ग्रंथची जाणवुं ॥

ववगय मंगुल जावे, तेहं विजल तव निम्मल सहावे ॥

निरुवम महप्पजावे, थोसामि सुदिठ सप्पावे ॥२॥ गाथा ॥

अर्थ:—(ववगय के०) व्यपगत एटले गयो ठे (मंगुलजावे के०) अशोचन जाव जेमनो एवा, आ कहुं एवुं ववगयमंगुलजावत्व, तेनेविषे विशेषणद्वारायें करीने हेतु कहे ठे, ते जेम के:—(विजल के०) विस्तीर्ण ते बाह्याज्यंतर द्वादशविध एवुं (तव के०) तप तेणें करीने (निम्मलस हावे के०) निःकर्मा ठे, स्वसत्तायें करी स्वज्ञाव जेमनो एवा, ते पूर्वनी गाथा मां कह्या जे श्री अजितनाथ तथा शांतिनाथ, ते बेहुनी हुं नंदिषेणनामा सूरि, (थोसामि के०) स्तुति करुं बुं. हवे ते बेहु जिन केहेवा ठे? तो के (निरुवम के०) निरुपम, उपमातीत ठे, (महप्पजावे के०) महान् एटले महोटा ठे प्रजाव एटले शक्ति जेनी एवा ठे. अथवा निरुपम एटले महोटा एवो ठे प्रजाव ते माहात्म्य जेनुं एवा ठे. वली केहेवा ठे? तो के (सुदिठ के०) रूढे प्रकारें करी, अर्थात् केवलज्ञान अने केवल दर्शनें करी दीठा ठे (सप्पावे के०) विद्यमान जीवाजीवादिक जावो जेमणें एवा ठे. आहिं ' तेहं ' ए जे पाठठे, ते अप्रामाणिक ठे; कारण के तेनुं प्रावाहि कर्त्वे करीने आगमन ठे, तथापि ते पाठ सर्वजनो जणें ठे, तेची आहिं लख्यो ठे ॥ २ ॥ आ पण, गाथानामा ठंद जाणवो.

सव डुस्क प्संतीणं, सव पाव प्संतिणं ॥ सया अ

जिय संतीणं, एमो अजिय संतिणं ॥ ३ ॥ सिलोगो ॥

અર્થ:—(સદ્ધ કે૦) સર્વ એવા જે જન્મજરાદિ વિદ્યમાન કર્મ, તેથી ઉપનાં જે (દુઃસ્થ કે૦) દુઃસ્થ તેની (પ્પસંતીણં કે૦) પ્રશાંતિ થઈ છે જેમને એવા છે, અથવા સર્વ યોગ્ય જંતુર્જના દુઃસ્થની પ્રશાંતિ કરી છે જેમણે એવા છે, તથા (સદ્ધ કે૦) સર્વ એવાં જે પ્રાણાતિપાતાદિક (પાવ કે૦) પાપકર્મો છે, તેની (પ્પસંતીણં કે૦) પ્રશાંતિ થઈ છે જેમને એવા છે, તથા વહ્લી (અજિઅ કે૦) રાગાદિકેં કરી નથી પરાજવ પામેલો એવો (સંતિ ણં કે૦) શાંતિ એટલે ઉપશમ છે જેમનો એવા, (અજિઅસંતિણં કે૦) શ્રીઅજિતનાથજી તથા શાંતિનાથજી તેમને (સયા કે૦) સદા નિરંતર (નમો કે૦) નમસ્કાર થાઉં ॥૩॥ આ ગાથાનો શ્લોકનામા ઠંદ જાણવો॥

અજિઅ જિણ સુહ પ્પવત્તણં, તવ પુરિસુત્તમ
નામ કિત્તણં ॥ તહ ય ધિઙ્ મઙ્ પ્પવત્તણં, તવ
ય જિણુત્તમ સંતિ કિત્તણં ॥૪॥ માગહિયા ॥

અર્થ:—(અજિઅજિણ કે૦) હે અજિતજિન ! તથા (પુરિસુત્તમ કે૦) પુરુષ જે મર્ત્યલોક તેને વિષે ઉત્તમ એટલે શ્રેષ્ઠ તેના સંબોધનનેવિષે હે પુરુષોત્તમ ! (તવ કે૦) તમારું (નામકિત્તણં કે૦) નામનું જે કીર્તન, તે (સુહપ્પવત્તણં કે૦) સ્વર્ગાપવર્ગ લક્ષણ જે સુખ, તેનું પ્રવર્તન કરનારું એવું વર્તે છે. (તહય કે૦) તથા વહ્લી (ધિઙ્ કે૦) ધૃતિ તે ચિત્તની સ્વ સ્થિતારૂપ સમાધિ તથા (મઙ્ કે૦) મતિ જે બુદ્ધિ, તેનું (પ્પવત્તણં કે૦) પ્રવર્તન એટલે પ્રકર્ષેં કરીને વર્તન કરનારું છે, તથા (જિણુત્તમ કે૦) જિન જે સામાન્ય કેવહ્લી, તેને વિષે શ્રેષ્ઠ એવા હે (સંતિ કે૦) શ્રી શાંતિનાથ ! (તવય કે૦) વહ્લી તમારા નામનું જે (કિત્તણં કે૦) કીર્તન છે, તે પણ પૂર્વોક્તગુણયુક્ત છે. કોઈ ઠેકાણે ‘પવત્તણ’ એવો પાઠ છે, તેનો અર્થ પણ તેમજ જાણવો ॥ ૪ ॥ આ ગાથાનો, માગધિકાં નામા ઠંદ જાણવો.

કિરિયા વિહિ સંચિઅ કમ્મ કિલેસ વિમુક્ક યરં,
અજિઅં નિચિઅં ચ ગુણેહિં મહામુણિ સિદ્ધિ ગયં ॥ અજિ
અસ્સ ય સંતિ મહામુણિણોવિ અ સંતિકરં, સયયં મ
મ નિવુઙ્ગ કારણયં ચ નમંસણયં ॥ ૫ ॥ આલિંગણયં ॥

अर्थः—(किरियाविहि के०) कायिक अधिकरणीयादिक पच्चीश क्रिया, तेना विधि एटले जेद, तेणें करी (संचिअ के०) संचित करेलां एटले एकठां करेलां एवां जे (कम्म के०) ज्ञानावरणादिक आठ कर्म, तथा (किलेस के०) कषाय तेथकी (विमुक्कयरं के०) मूकावनारा ठे, एटले तेथकी अत्यंत अज्ञावना करावनारा ठे. अहीं किलेस ते कषाय तेनुं पण कर्मने विषे अंतर्गतपणुं ठे, तथापि संसारना कारणनेविषे कषायनुं मुख्यत्वपणुं ठे, एवं सूचन करावाने कषायनुं जूडुं ग्रहण कखुं ठे, तथा (अजिअ के०) तीर्थांतरीय एवा अन्यदर्शनीयो जे ईश्वरादिक देवो ठे, तेने वांदवानुं जे पुण्य, तेणें नथी जीत्या जेह एवा ठे. (च के०) वली केहवा ठे? तो के (गुणेहिं के०) सम्यग् ज्ञान, दर्शन, चारित्रादिक गुणें करीने (निचियं के०) निचित एटले व्याप्त एवा ठे. उपलक्षणथी ए गुणोनी प्राप्ति पण ज गवाने नमस्कार करवाथकी होय ठे. वली केहवा ठे? तो के (महामुणि के०) महोटा मुनियो जे रुपियो तेमनी (सिद्धि के०) अणिमादिक आठ सिद्धियो जे ठे, तेने (गयं के०) गत एटले प्राप्त थया एवा ठे, उपलक्षण थकी ते अणिमादिक आठ सिद्धियोनी प्राप्ति पण जगवंतने नमस्कार करवा थकी थाय ठे, एवा (अजिअस्स के०) अजित नामें वीजा तीर्थकर तेमने अने (य के०) वली जे विघ्नोपशांतिने करे ठे, एवा (संति के०) श्री शांतिनाथ नामा शोलमा तीर्थकर, (महामुणिणोविअ के०) जे महामुनि ठे, तेमने अथवा महामुनियोने शांतिना करनार श्रीशांतिनाथ तेमने जे (नमंसणयं के०) विशिष्ट प्रणमन करवुं, ते (मम के०) मुज्जने (सययं के०) निरंतर, (संति करं के०) विघ्नोपशांति करवानुं अने (च के०) वली (निबुड् के०) निवृत्ति जे मोक्षसुख तेनुं प्रशस्त, (कारणयंच के०) कारण, (जवतु के०) हो. अहीं जवतु ए पद अध्याहारथी लेवुं. कारण के ए पदमां जे ठेवुं कारणकं, त्यां क जे ठे, ते नमनप्रशंसाने विषे ठे ॥५॥ आ, आर्लिगनकनामा ठंद ठे ॥

पुरिसा जइ डुक्खवारणं, जइ अ विमग्गह सुक्ख
कारणं ॥ अजिअं संतिं च जावठं, अन्नयक
रे संरणं पवक्कहा ॥ ६ ॥ मागहिआ ॥

અર્થ:- (પુરિસા કે૦) હે મનુષ્યો ! (જહ કે૦) યદિ ઇટલે જો તમે (દુઃસ્વવારણ કે૦) દુઃસ્વનું પ્રતિષેધન કરવું, તેને (વિમગ્ગહ કે૦) વિમાર્ગયથ, ઇટલે ખોલો ઢો, અર્થાત્ શોધ વાંઢો ઢો, અને (અ કે૦) વલી (જહ કે૦) યદિ ઇટલે જો (સુઃસ્વવારણ કે૦) સુઃસ્વનું કારણ ઇટલે હેતુ તેને પણ વિમગ્ગહ ઇટલે ખોલો ઢો, શોધો ઢો, તો (અજિચ્ચ કે૦) શ્રીઅજિતનાથનું (ચ કે૦) તથા (સંતિ કે૦) શ્રીશાંતિનાથ તેમનું (સરણ કે૦) શરણ જે ત્રાણ તેને (જાવડ કે૦) જાવ જાકિયે કરીને, પરંતુ ડ્રવ્યે કરીને નહીં, એવું સૂચન કરવાને અર્થે જાવડ એ શબ્દ ગ્રહણ કર્યો છે. (પવજાહા કે૦) પ્રાપ્ત થાઉં. એ બેહુ તીર્થંકર કેહેવા છે? તો કે (અજય કે૦) નિર્જય તેને (કરે કે૦) કરે એવા છે ॥ ૬ ॥ આ, માગધિકા નામા ઢંદ જાણવો ॥

એમ બેહુ તીર્થંકરની સ્તવના કરીને હવે અનુક્રમે એકેક તીર્થંકરની સ્તુતિ કરે છે. તેમાં પણ પ્રથમ શ્રીઅજિતનાથને સ્તવે છે.

અરહ રહ તિમિર વિરહિચ્ચ મુવરય જર મરણં, સુર
અસુર ગરુલ જુયગ વહ પયય પણિવહિચ્ચ ॥ અજિચ્ચ મહ
મવિચ્ચ સુનય નય નિઝણ મજયકરં, સરણ મુઅસરિચ્ચ
જુવિ દિવિજ મહિચ્ચં સયયમુવણમે ॥ ૭ ॥ સંગયયં ॥

અર્થ:- (અરહ કે૦) સંયમને વિષે અરતિ અને (રહ કે૦) અસંયમને વિષે રતિ ઇટલે સમાધિ તથા (તિમિર કે૦) અજ્ઞાન, તેણે કરી (વિરહિચ્ચ કે૦) વિરહિત એવા, અથવા અરતિ તે મોહનીયોદયથાકી ઉપન્યો જે ચિત્તોદ્દેગ અને રતિ તે મોહનીયોદયથાકી ઉપની જે ચિત્તાનિરતિ, તે બેહુ સમ્યક્ જ્ઞાનને આજ્ઞાદન કરનારી છે, તે રૂપ તિમિર જે અંધકાર, તેણે કરી વિરહિત છે, અને વલી (ઉવરયજરમરણં કે૦) ઉપરત ઇટલે નિવૃત્તિ પામ્યાં છે જરા અને મરણ જેનાં અથવા (ઉવરયજરં કે૦) ઉપરત છે જરા જેને તથા વલી (અરણં કે૦) નથી રણ તે યુદ્ધાદિક ક્લેષ જેને એવા, વલી (સુર કે૦) વૈમાનિક દેવો, (અસુર કે૦) જીવનપતિ, (ગરુલ કે૦) સુવર્ણકુમાર, (જુયગ કે૦) નાગકુમાર, તેના (વહ કે૦) પતિ જે ઇંડો ઉપલક્ષણથાકી અન્ય દેવોના પણ ઇંડો હોવા. તેમણે (પય

य के०) रूढे प्रकारें जेम थाय तेम (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्यं एटले नमस्कार कस्यो ठे जेने एवा, अथवा (सुर के०) वैमानिक, (असुर के०) जवनपति, (गरुड के०) ज्योतिषी, (जुयगा के०) जुज जे वृद्ध तेने विषे, गा नाम चाले एवा जे व्यंतर, ते वनचर संझायें करीने तेनुं रूढपणुं ठे, ए हेतु माटें तेमना (वइ के०) पति तेमणें (पययं के०) शुद्धतायें करीने (पणिवश्यं के०) प्रणिप्रत्य कस्युं ठे जेमने एवा ठे, वली केहवा ठे ? तो के (अविश्य के०) अपिच एटले सर्व समीचीन एवां अन्य विशेषणोंयें युक्त एवा तथा (सुनय के०) शोचन एवा जे अनेकांतरूप नैगमादिक नय, तिमनुं (नय के०) प्रतीतिनुं पामवुं, तेने विषे (निउण के०) निपुण माह्या ठे, तथा (अजयकरं के०) निर्जयपणाना करनार अथवा जय रहित सुखना आपनारा, एवा जिनना (सरण के०) शरणने (उवस रिश्य के०) उपसृत्य एटले शरणतायें करी प्रतिपादन करीने (जुवि के०) जुविज जे मनुष्यो, (दिविज के०) देवो तेमणें (महिश्यं के०) पूजित ठे एवा; (अजिश्यं के०) श्रीअजितनाथने (सययं के०) सततं एटले निरंतर (अहं के०) हुं स्तवन करनारो (उवणमे के०) उपनमे एटले सामीप्यें करीने नमस्कार करुं हुं ॥ ७ ॥ आ, संगतनामा ठंद जाणवो.

हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

तं च जिणुत्तम मुत्तम नित्तम सत्तधरं,
अज्झव मद्दव खंति विमुत्ति समाहि
निहिं ॥ संतिकरं पणमामि दमुत्तम
तिउयरं, संतिमुणी मम संति समा
हिवरं दिसउ ॥ ८ ॥ सोवाणयं ॥

अर्थः—हुं (तं के०) ते जगत्प्रसिद्ध एवा (संतिमुणी के०) शांतिनामैं जे मुनि, तेने (पणमामि के०) अज्झापूर्वक प्रणाम करुं हुं. (च के०) च ठे ते पादपूर्णार्थ ठे, ते शांतिमुनि केहवा ठे ? तो के (जिण के०) सामान्य केवली तेने विषे (उत्तम के०) तीर्थकरपणायें करीने श्रेष्ठ ठे, अने (उत्तम के०) प्रधान (नित्तम के०) निस्तम एटले अज्ञानरहित ठे,

અથવા નિસ્તમ ઇટલે કાંદારહિત છે, તથા (સત્તધરં કે૦) સત્ર ઇટલે જાવયજ્ઞ તેને ધારણ કરનારા છે, વલી (અજ્ઞાવ કે૦) આર્જવ, તે નિર્માયિ કપણું (મદ્વ કે૦) માદ્વ, તે નિરહંકારતાં, (ધંતિ કે૦) દ્વમા, (વિમુક્તિ કે૦) નિર્લોજ્જતા તથા (સંમાહિ કે૦) સમાધિ તેમના (નિર્હિ કે૦)નિધિ એવા છે, તથા (સંતિકરં કે૦) શાંતિક જે વિપત્તિનો ઉપશમ, તેને રં ઇટલે આપે છે એવા, વલી કેહેવા છે ? તો કે (દમુત્તમ કે૦) દમ જે ઇંદ્રિય દમન ઇટલે ઇંદ્રિયનો જય, તેણેકરીને ઉત્તમ ઇટલે પ્રધાન છે,વલી (તિ જ્ઞયરં કે૦) તીર્થ કરાવાનું છે શીલ જેનું તેને તીર્થંકર કહિયેં. એવા તે (મમ કે૦) મુજને (સંતિ કે૦) શાંતિ અને (સમાહિવરં કે૦) પ્રધાન સમાધિ જે ચિત્તની સ્વસ્થતા, તેહીજ વર ઇટલે વાંઝિતપણું તેને (દિસઝ કે૦) ઘો, આપો ॥ ૬ ॥ આ, સોપાનકનામા ઠંદ જાણવો.

હવે શ્રી અજિતનાથને ગાથાયુગ્મેં કરીને સ્તવે છે.

સાવઙ્ગિ પુવ્વ પઙ્ગિવં ચ વર હઙ્ગિ મઙ્ગય પસઙ્ગ વિઙ્ગિ
ન્ન સંથિયં, ધિર સરિઙ્ગ વઙ્ગં મયગલ લીલાયમા
ણ વર ગંધહઙ્ગિ પઙ્ગાણ પઙ્ગિયં સંથવારિહં ॥ હઙ્ગિ
હઙ્ગ બાહું ધંત કણગ રુઙ્ગ નિરુવહય પિંજરં, પવર
લક્ષણો વચિય સોમ ચારુ રૂવં,સુહ સુહ મણાનિરા
મ પરમ રમણિય વર દેવ હંહિ નિનાય મહુર
યર સુહગિરં ॥ ૭ ॥ વેદુઝ ॥

અર્થ:—(સાવઙ્ગિ કે૦) શ્રાવસ્તિ શબ્દેં કરીને અહીં અયોધ્યા ગ્રહણ કરવી, તેવિષે આગમનું પ્રમાણ છે,તે જેમ કે:—“ઇસ્કાગ જૂમિઝ્ઞા,સાવઙ્ગે વિ ણિયં કોસલપુરં ચ” માટે તે અયોધ્યાને વિષે (પુવ્વપઙ્ગિવં કે૦) પૂર્વ ઇટલે દીક્ષા ગ્રહણથી પહેલાં પાર્થિવ ઇટલે રાજા હતા, અથવા પૂર્વે કહેલી એવી અયોધ્યા તેના પાર્થિવ ઇટલે રાજા, (ચ કે૦) ચકાર પાદપૂર્ણાર્થ છે. વલી (વર કે૦) શ્રેષ્ઠ એવો જે (હઙ્ગિમઙ્ગય કે૦) વનહસ્તી તેનું મસ્તક તેના સરખું (પસઙ્ગ કે૦) પ્રશસ્ત ઇટલે પ્રશંસા કરવા યોગ્ય અને (વિઙ્ગિ ન્ન કે૦) વિસ્તીર્ણ એવું છે શરીરનું (સંથિયં કે૦) શુજસંસ્થાન જેમનું

एवा ठे तथा (थिर के०) स्थिर कठिन (सरिष्ठ के०) सरखुं अविष
म एवं (वडं के०) वद्ध एटले हृदय ठे जेमनुं, अथवा (थिर के०)
निश्चल एवं (सरिष्ठ के०) श्रीवत्सनामा लक्षणविशेष ते ठे (वडं के०)
वद्धःस्थलने विषे जेने एवा, तथा (मयगल के०) मदोन्मत्त अने
(लीलायमाण के०) लीला करतो एवो (वर के०) प्रधान (गंधहृष्टि
के०) गंधहस्ती तेनुं जे (पढाण के०) प्रस्थान एटले गमन तेनी पेरें
(पढिअं के०) पदसंक्रमण एटले गति ठे जेमनी एवा, तथा (संथवारिहं के०)
संस्तव जे स्तुति ते वर्णन करवुं, तेने अर्ह एटले योग्य तथा (हृष्टिहृष्ट के०)
हस्तीनो हस्त जे शुंढादंरु तेना सरखा सरल तथा लांबा ठे (बाहुं के०)
बाहु जेना एवा, तथा (धंत के०) धमेखुं एवं जे (कणग के०) कनक
एटले सुवर्ण तेनुं (रुअग के०) रुचक एटले जाजन अथवा आजरण
विशेष तेना सरखुं (निरुवह्य के०) निरुपहत एटले निष्कलंक एवो
(पिंजरं के०) पीतवर्ण ठे जेनो एवा, तथा (पवर के०) प्रवर एटले
श्रेष्ठ एवा शंख, चक्र, अंकुशादिक (लक्षण के०) लक्षणो तेणें करीने
(उवचिय के०) सहित ठे व्याप्त ठे, तथा (सोम के०) सौम्याकार
एवं अने देखनाराने (चारु के०) मनोहर सुखदायक ठे (रूवं के०) रूप
जेमनुं एवा, तथा (सुइ के०) श्रुति जे कान, तेने (सुह के०) सुख
नी दायक तथा (मण के०) मनने) अजिराम के०) मनोहर आदृहा
दकारी (परम के०) अत्यंत (रमणिज्ज के०) रमणिक, अथवा (प
र के०) उत्कृष्ट ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा श्रीमंत जनो तेने, अथ
वा (पर के०) दूर ठे (मा के०) लक्ष्मी जेने एवा दरिद्री जनो, ते बे
हुने (रमणिज्ज के०) रमाडनार एटले संतोष पमाडनार एवी, तथा (व
र के०) श्रेष्ठ एवी (देवडुंडुहि के०) देवडुंडुजि तेनो (निनाय के०) शब्द
तेना सरखी (महुरयरसुह के०) मधुर तर शुभ कल्याणकारिणी एवी ठे
(गिरं के०) वाणी जेमनी एवा ठे ॥ ए ॥ आ, वेष्टकनामा ठंड जाणवो.

अजिअं जिअरिगणं, जिअसवन्नयं नवो
हरिउं ॥ पणमामि अहं पयउ, पावं पसमेउ
मे नयवं ॥ १० ॥ रासाजुअउ ॥ युग्मं ॥

અર્થ:- (જિઆરિગણં કે૦) જીત્યા છે, અષ્ટકર્મરૂપ શત્રુના સમૂહ જે
 ણેં, તથા (જિઅસવજયં કે૦) જીત્યા છે સર્વજય જેણેં, એમ એ પદનો અ
 ર્થ, પૂર્વે ગયેલા પદની પેરેં કરવો. તથા તેના પુનરુક્તિદોષ પરિહારને અર્થે
 આમ પણ અર્થ કરવો, તે જેમ કે:- (જિય કે૦) જીવ તે અહીં પંચેંદ્રિ
 ય જીવ લેવા તેને (સવ કે૦) શ્રવ્ય એટલે સાંજલવા યોગ્ય છે (જયં કે૦)
 જગ એટલે જાગ્ય જેમનું એવા, તથા (જવોહરિજં કે૦) જવ એટલે સં
 સાર તેનો ઝંઘ જે પ્રવાહ તેના રિપુ એટલે શત્રુ છે. અર્થાત્ સંસારનું ઝંઘ
 દકપણું છે જેમને એવા (અજિઅં કે૦) શ્રીઅજિતનાથ, તે પ્રત્યે
 (પયજં કે૦) પ્રયતઃ એટલે મન, વચન અને કાયાયેં કરી ઉપયુક્ત એવો
 ઠતો (અહં કે૦) હું (પણમામિ કે૦) પ્રણામ કરું હું. અને (જયવં કે૦)
 તે જગવાન (મે કે૦) મહારું (પાવં કે૦) પાપ જે છે, તેને (પસમેજ
 કે૦) પ્રશમતુ એટલે પ્રકર્ષેં કરી શમાવો, કારણ કે પાપહય ઠતેજ મો
 હ છે, તે વિના નથી ॥ ૧૦ ॥ આ રાસાલુબ્ધકનામા ઠંદ જાણવો.

હવે બે ગાથાયેં કરી શ્રીશાંતિજિનને સ્તવે છે.

કુરુ જણવય હઢિણાઝર, નરીસરો પદમં તઝ મહા ચ
 ક્કવટ્ટિ જોએ મહપ્પજાવો, જો વાવત્તરિ પુર વર સહ
 સ્સ વર નગર નિગમ જણવય વડેં, વત્તીસા રાય વર
 સહસાણુયાય મગ્ગો ॥ ચઝદસ વર રયણ નવ મહાનિ
 હિ ચઝસઠિ સહસ્સ પવર જુવડેંણ સુંદરવડેં, ચુલસી
 હય ગય રહ સય સહસ્સ સામી, ઢણ્ણવડેં ગામ કોઢિ
 સામી આસિઙ્ગો નારહમ્મિ જયવં ॥ ૧૧ ॥ વેહુઝ ॥

અર્થ:- (કુરુ કે૦) કુરુનામેં (જણવય કે૦) જનપદ એટલે દેશ, તે
 ને વિષે (હઢિણાઝર કે૦) હસ્તિનાપુર નગર, તેના (નરીસરો કે૦) રા
 જા તે (પદમં કે૦) પ્રથમ અથવા (તઝ કે૦) તેવાર પઢી (મહા કે૦)
 મહોટા (ચક્કવટ્ટિ કે૦) ચક્રવર્તી તેનો (જોએ કે૦) જોગ જે રાજ્ય, તેને
 વિષે વર્તતા હવા, એટલે ઠે સ્વંના રાજ્યના જોગ જોગવ્યા (મહપ્પજાવો

के०) महोटा जेनो प्रजाव एटले महिमा ठे, उत्सवोयें करी आत्माने प्रीति करनारी ठे, वली केहेवा ठे ? तो के (जो बावत्तरिपुरवरसहस्स के०) जे बहोतेर हजार एवा पुरवर ते, जे धरोयें करीने श्रेष्ठ तेने पुरवर कहियें तथा (वरनगर के०) श्रेष्ठ नगर जे गजपुरादि, जेमां कर नहीं, ते नगर कहियें अने (निगम के०) ज्यां महोटा रुद्रिवंत वणिकव्यवसाय कर नारानी डुकानो होय ते, तथा (जणवय के०) जनपद ते देशविशेष जाणवा तेना (वई के०) अधिपति स्वामी, अथवा प्रकारांतरें बत्रीश सहस्र पुरवर, नगर, निगम, जनपद, तेना स्वामी एवा, अने (बत्तीसारायव रसहसा के०) बत्रीश हजार एवा जे रायवर एटले मुकुटवरू राजा ते बत्रीश हजार देशना नायकें (अणुयायमगो के०) अनुयात मार्ग ठे जेमनो एटले ते बत्रीश हजार देशना मुकुटवरू बत्रीश हजार राजा ते सर्व श्रीशांतिनाथ नामा चक्रवर्तीनी पठवाडे चालनारा ठे. वली केहेवा ठे ? तो के (चउदस के०) चउद ठे (वर के०) श्रेष्ठ एवा (रयण के०) रत्न जेने एवा, तथा (नवमहानिहि के०) नव महोटा निधि एटले नि धान जंमार अखूट ठे जेने, वली (चउसठिसहस्स के०) चोशठ हजार (पवर के०) प्रवर एटले श्रेष्ठ एवी (जुवईण के०) युवती जे स्त्री तेना (सुंदरवइ के०) सुंदर पति एटले जत्तार ठे, वली (चुलसी के०) चोरा शी (सयसहस्स के०) शत सहस्र एटले चोराशी शो हजार अर्थात् चोराशी लाख (हय के०) घोडा तथा चोराशी लाख (गय के०) गज ते हस्ती तथा चोराशी लाख (रह के०) रथ, तेना (सामी के०) स्वामी अधिपति जाणवा. वली कोइ ठेकाणें अढार क्रोड घोडा पण कह्या ठे तथा व ली (ठणवइगामकोडि के०) ठनुं क्रोड गाम तेना (सामी के०) स्वामी एवा (जयवं के०) जगवान् (चारहम्मि के०) चरतक्षेत्रने विषे (आसि जो के०) होता हवा ॥ ११ ॥ आ वेष्टकनामा छंद जाणवो.

तं संतिं संतिकरं, संतिष्णं सबजया ॥ संतिं थुणामि
जिणं, संतिं वेहेउं मे ॥ १२ ॥ रासानंदियं ॥ युग्मम् ॥

अर्थ:—(तं के०) ते पूर्वोक्त (संतिं के०) मूर्तिमान् उपशमरूप एवा तथा (संतिकरं के०) स्व एटले पोताना अंतिक जे समीप ते मोक्ष

लक्षण, तेने (१ के०) आपनार एवा, अने (संतिखं के०) रूडे प्रकारें तखुं ठे (सब के०) सर्वोयें (जया के०) मृत्यु जेयकी, अर्थात् जेयकी सर्व मृत्युजय तरे ठे एवा, (संति के०) श्रीशांतिनाथ (जिणं के०) तीर्थकर तेने (थुणामि के०) स्तुति करुं तुं. श्या माटें स्तुति करुं तुं? तो के (मे के०) महारा उपसर्गनी (संति के०) शांति तेने (वेहेउं के०) विधातुं एटले करवाने अर्थे स्तुति करुं तुं ॥ १२ ॥ आ,रासानंदित ठंद ठे.

वली अजितनाथने स्तवे ठे.

इस्काग विदेह नरीसर, नर वसहा मुणि वसहा ॥
नव सारय ससि सकलाणण, विगय तमा विहुअ
रया ॥ अजि उत्तम तेअ गुणेहिं, महा मुणि अ
मिअबला विउल कुला ॥ पणमामि ते नव जय
मूरण, जग सरणा मम सरणं ॥ १३ ॥ चित्तलेहा ॥

अर्थ:—(इस्काग के०) इक्ष्वाकुकुलवंशमां उत्पन्न थया माटें हे इस्काग कुलवंश्य! तथा (विदेह के०) विदेहनामा देश तेना (नरीसर के०) नरेश्वर एटले राजा माटे हे विदेहनरेश्वर! तथा (नर के०) मनुष्य तेमां (वसहा के०) वृषज एटले श्रेष्ठ माटें हे नरवृषज! तथा (मुणिवसहा के०) मुनिमांहे एक अद्वितीय एटले मुनिधर्ममां धोरी, अथवा मुनीन्द्रोनी सजा तेने विषे ठे नवो स्तव जेमनो एवा, तेना संबोधने हे मुनिवृषज! तथा (नव के०) नवो जग्यो एवो जे (सारय के०) शारद एटले शरद ऋतु संबंधी (ससि के०) चंद्रमा तेनी पेरें (सकल के०) शोचावंत ठे (आणण के०) आनन एटले मुख जेमनुं माटे हे नवशारदशशिसकला नन! वली (विगयतमा के०) गयुं ठे तम ते अज्ञानरूप अंधकार जेना थकी माटे हे विगततम! तथा (विहुअरया के०) विधुत एटले गयुं ठे फेडयुं ठे निकाचित कर्मरूप रज जेणें माटें हे विधुतरज! तथा (अजित के०) रागादिकें न जीताय माटें हे अजित! तथा (गुणेहिं के०) बाह्य अर्ज्यंतर एवा गुणोयें करी (उत्तम के०) श्रेष्ठ ठे, (तेअ के०) तेज जेमनुं एवा माटें हे उत्तमतेज! तथा (महामुणि के०) महातपस्वीयो जे महोटा

मुनियो ठे, तेउथी पण (अमिअ के०) प्रमाण थइ न शके एवुं ठे (बला के०) सामर्थ्य जेमनुं एटखे अपरिमितबल ठे जेमनुं एवा माटे हे महा मुन्यमितबल ! तथा (विउलकुला के०) विपुल एटखे विस्तीर्ण ठे कुल एटखे वंश जेमनो माटे हे विपुलकुल ! तथा (जवजय के०) संसारनुं जय, तेने (मूरण के०) जांजनार माटे हे जवजयमूरण ! तथा (जग सरणा के०) जगत्ना शरण एटखे रक्षण करनार माटे हे जगहरण ! तमे (मम के०) महारा पण (सरण के०) रक्षण करनारा ठो, अथवा (अमम के०) ममत्वरहित ठो, माटे हे अमम (ते पणमामि के०) तमो ने हुं प्रणाम करुं हुं ॥१३॥ चित्रलेखाहंद. हवे शांतिजिनने स्तवे ठे.

देव दाणविंद चंद सूर वंद हठ तुठ जिठ परम ॥

लठ रूव धंत रूप पट सेय सुद्ध निद्ध धवल ॥

दंत पंति संति सत्ति कित्ति मुत्ति जुत्ति गुत्ति पवर ॥

दित्त तेअ वंद धेअ सब लोअ जाविअ प्पजाव ॥

णेअ पइस मे समाहिं ॥ १४ ॥ नारायण ॥

अर्थ:—(देव के०) सुर, (दाणव के०) असुर, तेना (इंद के०) इंद्र, तथा (चंद के०) चंद्रमा अने (सूर के०) सूर्य, तेमने (वंद के०) वंद्यमान ठे पग जेना, तथा (हठ के०) आरोग्यवंत (तुठ के०) प्रमोदवंत (जिठ के०) प्रशंसा करवा योग्य (परमलठ के०) अत्यंत कांतियुक्त ठे (रूव के०) रूप जेमनुं, तथा (धंत के०) धमेलुं एवुं (रूप के०) रूपुं, तेनो (पट के०) पाटो, तेनी पेरे (सेय के०) श्वेत ते घन (सुद्ध के०) निर्मल (निद्ध के०) स्निग्ध अरूद्ध एवी (धवल के०) उज्ज्वल ठे (दंतपंति के०) दां तनी पंक्ति जेमनी, तथा (सत्ति के०) शक्ति ते पराक्रम जो सर्व देवता एकठा मले, तो पण परमेश्वरनी पगनी टचली आंगुली चलावी न शके, अथवा मेरु पर्वतने टचली आंगुलीयें करी उपाडे, एटली शक्ति ठे, (कित्ति के०) कीर्ति ठे समुद्रांत जेहनी (मुत्ति के०) मुक्ति ते निर्लोभता (जुत्ति के०) युक्ति ते न्यायोपेत वचन, (गुत्ति के०) गुप्ति ते त्रण प्रसिद्ध ठे, तेणें करीने (पवर के०) श्रेष्ठ ठे तथा (दित्ततेअ के०) दीप्त ठे तेजनुं (वंद के०)

ઘંડ જેમનું અથવા (વંદધેય કે૦) સુરેંદ્રાદિકે વાંદવા યોગ્ય છે ગણધરાદિ કને ધ્યાન કરવા યોગ્ય છે, અથવા વાંદવા કોગ્ય જે મહામુનિયો તેમને ધ્યાન કરવા યોગ્ય સ્મરણ કરવા યોગ્ય એવા છે, તથા (સવ્ર કે૦) સર્વ એવા જે (લોચ કે૦) લોક તેણે (જાવિચ કે૦) જાવિત છે, અવબુદ્ધ છે, જાણેલો છે (પ્રજાવ કે૦) પ્રજાવ જેમનો તેણે કરી (ણેચ કે૦) ફેચ એટલે જાણવા યોગ્ય એવા (સંતિ કે૦) હે શ્રીશાંતિનાથ ! તમે (મે કે૦) મુઝને (સમાહિં કે૦) સમાધિને (પશ્સ કે૦) પ્રદિશ એટલે આપો. ॥ ૧૪ ॥ આ, નારાચક નામા ઘંડ જાણવો ॥

હવે ગાથાયુગ્મેં કરીને અજિતનાથને સ્તવે છે.

વિમલ સમિ કલાફરેચ્ચ સોમં, વિતિમિર સૂર
કરાફરેચ્ચ તેચ્ચં ॥ તિચ્ચસવહ ગણાફરેચ્ચ રૂવં,
ધરણિધર પવરાફરેચ્ચ સારં ॥૧૫॥ કુસુમલયા॥

અર્થ:—(વિમલ કે૦) નિર્મલ એવી (સસિકલા કે૦) ચંદ્રમાની કલા તે થકી (અફરેચ્ચ કે૦) અતિરેક તે અધિક છે (સોમં કે૦) સૌમ્યતા જેની તથા (વિતિમિર કે૦) ગયો છે મેઘનો અંધકાર જેથકી એવા (સૂરકર કે૦) સૂર્યનાંકિરણો, તે થકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે (તેચ્ચં કે૦) તેજ જેનું એવા છે, તથા (તિચ્ચસવહ કે૦) ત્રિદશ જે દેવતા તેમના પતિ જે ઇંદ્ર તેમના (ગણ કે૦) સમૂહ. તે થકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે (રૂવં કે૦) રૂપ જેનું, જેમાટેં સર્વ દેવતા મલી પોતાનું રૂપ એકત્ર કરી પરમેશ્વરની ટચલી અંગુલી પાસેં મૂકે, તો પણ સુવર્ણ અને ત્રાંવાના રૂપમાં જેટલો તફાવત હોય, તેટલો તફાવત ત્યાં દેખાય, એવું તીર્થકરનું રૂપ વચાણું છે, તથા (ધરણિધર કે૦) પર્વતો તેમાંહે (પવર કે૦) પ્રધાન શ્રેષ્ઠ એવો જે મેરુપર્વત, તેથકી પણ (અફરેચ્ચ કે૦) અધિક છે (સારં કે૦) સ્થૈર્ય એટલે ધૈર્ય જેમનું એવા છે ॥૧૫॥ આ, કુસુમલતા નામા ઘંડ જાણવો ॥ આ શ્લોક તથા આવતા શ્લોકનો સંબંધ એકત્ર છે ॥

સતે અ સયા અજિચ્ચં, સારીરે અ બલે અજિ
ચ્ચં ॥ તવ સંજમે અ અજિચ્ચં, એસ થુણામિ

જિણં અજિઅં ॥ ૧૬ ॥ યુગપરિરંગિઅં ॥

અર્થ:-તથા(સત્તે કે૦) સત્ત્વને વિષે (સયા કે૦) નિરંતર (અજિઅં કે૦) અજિત છે એટલે નહીં પરાજીવને પામેલા એવા છે. ચકાર પાદપૂર્ણ થયે છે. તથા (અ કે૦) બલી (સારીરે કે૦) દેહસંબંધી જે (બલે કે૦) બલ જે સામર્થ્ય તેને વિષે પણ (અજિઅં કે૦) વીજા પુરુષોથી ન જીતી શકાય એવા છે તથા (તવ કે૦) બાર પ્રકારનું તપ (અ કે૦) બલી (સંજમે કે૦) સત્તર પ્રકારનો સંયમ તેનો સમૂહ તેણે કરીને પણ (અજિઅં કે૦) વીજા પુરુષોથી ન જીતાય એવા, (અજિઅં કે૦) શ્રીઅજિતનાથનામેં (જિણં કે૦) જિનવર તેમની (એસ કે૦) આ (યુણામિ કે૦) સ્તુતિ કરું તું ॥ ૧૬ ॥ આ યુગપરિરંગિતનામા હંદ જાણવો ॥

હવે વિમલસસી ઇત્યાદિક કહેલા અર્થને જંગ્યંતરેં કરીને કહે છે.

સોમ ગુણેહિં પાવડ ન તં, નવ સરય સસી ॥ તેઅ ગુણેહિં પાવડ ન તં, નવ સરય રવી ॥ રૂવ ગુણેહિં પાવડ ન તં, તિઅસ ગણ વડ ॥ સાર ગુણેહિં પાવડ ન તં, ધરણિ ધર વડ ॥ ૧૭ ॥ સ્વિક્ષિઅયં ॥

અર્થ:-(સોમગુણેહિં કે૦) સૌમ્ય જે શાંતિગુણ તેણે કરીને (નવ કે૦) નવો ઉદયમાન થયેલો (સરય કે૦) શરદ કાલ સંબંધી જે (સસી કે૦) ચંદ્રમા તે પણ (તં કે૦) તે અજિતનાથના સૌમ્યગુણને એટલે સરખી સૌમ્યતાપ્રત્યે (નપાવડ કે૦) પામી ન શકે તથા (તેઅગુણેહિં કે૦) તેજ એટલે શરીરની કાંતિના ગુણે કરીને (નવસરયરવી કે૦) નવો ઊગેલો એવો જે શરદ કાલનો સૂર્ય, એટલે શરદ ઋતુમાં આકાશ નિર્મલ હોવાથી સૂર્યનું તેજ શ્રેષ્ઠ હોય છે, તે પણ (તં કે૦) તે શ્રીઅજિતનાથના કાંતિગુણપ્રત્યે તુલનાને (નપાવડ કે૦) પામી ન શકે. તથા (રૂવ ગુણેહિં કે૦) રૂપગુણે કરીને (તિઅસગણવડ કે૦) ત્રિદશ જે દેવતા તેના ગણ જે સમૂહ, તેના પતિ જે ઇંદ્ર, તે પણ (તં કે૦) તે શ્રીઅજિતનાથનું અનુપમાનરૂપત્વ છે, માટેં રૂપગુણની તુલનાપ્રત્યે (નપાવડ કે૦) પામી ન શકે, તથા (સારગુણેહિં કે૦) સ્થિરતાના ગુણોયેં કરીને (ધરણિધર કે૦)

પર્વતો તેનો (વડે કે) પતિ એવો જે કનકાચલ ઇટલે મેરુપર્વત, તે પણ (તં કે) તે જગવંતના સ્થિરતાગુણે કરીને તુલનાપ્રત્યે (ન પાવડં કે) પામી શકે નહીં. અર્થાત્ એ પૂર્વોક્ત સર્વ પદાર્થો જગવંતના ગુણની બરાબરી કરી શકતા નથી ॥ ૧૭ ॥ આ, લિખિતક નામા ઇંદ જાણવો.

હવે શ્રી શાંતિનાથજીને સ્તવે છે.

તિલ્લવર પવત્તયં તમ રય રહિયં, ધીર જણ યુચ્ચ ચ્ચિચ્ચ
ચુચ્ચ કલિ કલુસં ॥ સંતિસુહ પ્પવત્તયં તિગરણ પયડં,
સંતિ મહં મહામુણિં સરણ મુવણમે ॥ ૧૮ ॥ લલિચ્ચયં ॥

અર્થ:- (તિલ્લવર કે) શ્રેષ્ઠ તીર્થ જે ચતુર્વિધ સંઘ અથવા પ્રથમ ગણધર તેના (પવત્તયં કે) પ્રવર્તક અથવા તીર્થમાં વર ઇટલે શ્રેષ્ઠ એવો જે ધર્મ તેને તીર્થવર કહિયે તે ધર્મરૂપ તીર્થના પ્રવર્તક એવા તથા (તમ કે) અજ્ઞાન (રય કે) રજ તે વધ્યમાન કર્મ, ઉપલક્ષણથી બંધાતું એવું જે કર્મ, તેણે કરી (રહિયં કે) રહિત એવા તથા (ધીર કે) બુદ્ધિયેંકરી શોષે, તેને ધીર કહિયે, એવા (જણ કે) જન જે છે, તેમણે (યુચ્ચ કે) વાંણીયેંકરી સ્તુતિ કસ્યા અને (ચ્ચિચ્ચ કે) ફૂલેં કરી અર્ચન કસ્યા એવા તથા (ચુચ્ચ કે) ઠાંક્યું છે (કલિ કે) વૈર અથવા કલહ તેનું (કલુસં કે) કાલુષ્ય ઇટલે પાપ જેણે એવા તથા (સંતિ કે) મોહ, તેનું જે (સુહ કે) સુખ તેને અર્થે (પ્પવત્તયં કે) પ્રવર્તતા એવા જે સાધુ તેને દં ઇટલે પાલન કરનાર અથવા મોહસુખના પ્રવર્તક ઇટલે કરનાર એવા (મહામુણિંસંતિં કે) મહોટા મુનિ જે શ્રીશાંતિનાથજી તે પ્રત્યે (તિગરણ કે) મન, વચન અને કાયા તેણે કરી (પયડં કે) પવિત્ર ઢતો એવો (અહં કે) હું (સરણ કે) શરણપ્રત્યે (મુવણમે કે) ઉપનમે ઇટલે જાઉં હું ॥ ૧૮ ॥ આ લલિતક નામા ઇંદ જાણવો ॥

હવે ત્રણ શ્લોકેં કરી શ્રી અજિતનાથજીને સ્તવે છે.

વિણનણય સિરિ રડ અંજલિ રિસિગણ સંયુચ્ચં ધિ
મિચ્ચં ॥ વિબુહાહિવ ધણ વડ નર વડ યુય મહિ અચ્ચિ
અં બહુસો ॥ અડ રુગગય સરય દિવાયર સમહિચ્ચ

सम्पन्नं तवसा ॥ गयणंगण विचरण समुद्रश्च चार
ए वंदिञ्चं सिरसा ॥ १९॥ किसलयमाला ॥

अर्थः—(विण्णय के०) विनयें करी नत एटले नम्या एवा (सिरि के०) मस्तक तेने विषे (रइ के०) रची ठे, जोडी ठे (अंजलि के०) करसं पुट जेणें एवा (रिसिगण के०) ऋषियोना समूह तेमणें (संशुअं के०) रु डे प्रकारें स्तुति करी ठे जेमनी एवा तथा (थिमिअं के०) स्तिमित एट ले तरंग रहित एवो जे समुद्र तेनी पेठें निश्चल ठे. कारण के कर्म कृत उंच नीचपणानो अज्ञाव ठे, तथा (विबुहाहिव के०) विबुधाधिप एटले विबुध जे देवता तेमना अधिप जे इंद्रो तथा (धणवइ के०) धनपति जे धनद कुबेर लोकपाल, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व लोकपाल जे ठे, तेमणें त था (नरवइ के०) नरपति जे राजाउ चक्रवर्ती तेमणें (बहुसो के०) घणी वार (शुय के०) वाणीयें करी स्तव्या, (महिअ के०) प्रणामादिकें करी पू जन कस्या एवा तथा (अच्चिअं के०) पुष्पादिकें करी अर्चित कस्या एटले पूज्या एवा तथा (तवसा के०) तपें करीने (अइरुगय के०) अचिरोज्जत एट ले तत्कालनो उदय थयेलो एवो (सरय के०) शरद् ऋतुनो (दिवायर के०) दिवाकर एटले सूर्य, तेथकी पण (समहिअ के०) समधिक एटले अत्यंत अधिक ठे (सम्पन्नं के०) पोतानी प्रजा एटले कांति जेमनी एवा तथा (गयणंगण के०) गगनांगण जे आकाश, तेने विषे (विचरण के०) विचरण एटले विचरवुं, चालवुं, तेणें करीने (समुद्रश्च के०) समुद्रित एटले एक ठा थयेला एवा (चारण के०) जंघाचारणादिक मुनियो, तेमणें (सिरसा के०) मस्तकें करीने (वंदिञ्चं के०) वंदन कखुं ठे जेमने एवा ठे ॥ १९ ॥ आ, किसलयमाला नामा छंद जाणवो ॥

असुर गरुल परिवंदिञ्चं, किन्नरोरग एमंसिअं ॥ देवको
डिसय संशुअं, समण संघ परिवंदियं ॥ २० ॥ सुमुहं ॥

अर्थः—वली केहेवा ठे? तो के (असुर के०) असुर कुमार, (गरुल के०) सुवर्णकुमार, उपलक्षणथी बीजा पण सर्व निकायना जवनपति देवो जे ठे, ते पण लेवा. तेमणें (परिवंदिञ्चं के०) समस्त प्रकारें वंदन कस्या एवा

तथा (किन्नररोग के०) किन्नर अने उरग जे व्यंतरविशेष, तेमणें (एमं सिञ्चं के०) नमस्कार कस्यो ठे जेमने एवा तथा (देव के०) वैमानिक दे वो तेमना (कोडिसय के०) कोटिशत एटले शेंकडा गमे कोटियो तेमणें (संयुञ्जं के०) स्तुति करी ठे जेमनी एवा, तथा (समणसंघ के०) यतिना संघ अथवा श्रमण एटले चतुर्विध संघ, तेणें (परिवंदिञ्चं के०) परि समंतात् एटले चोतरफचावें करीने वंदन कस्युं ठे जेमने एवा ठे ॥१०॥
आ, सुमुखनामा छंद जाणवो ॥

अन्नयं अण्हं, अरयं अरुयं ॥ अजियं अ
जिञ्चं, पयउ पणमे ॥ ७१ ॥ विङ्गुविलसिञ्चं ॥

अर्थः—वढी केहेवा ठे? तो के (अन्नयं के०) सात प्रकारना जयें क री रहित एवा, तथा (अण्हं के०) अनघ एटले जेने अघ जे पाप. ते अ एटले नथी तेने अनघ कहियें एवा. तथा (अरयं के०) अरत एटले वैरागपणायें करीने विषयासक्तपणुं नथी अथवा अरत एटले मैथुन रहि त ठे एवा, तथा (अरुयं के०) अरुज एटले रोगरहित ठे, तथा (अजि यं के०) बाह्य अने अज्यंतर वैरीयोयें जेने पराजव पमाड्या नथी एवा (अजिञ्चं के०) श्रीअजितनाथ तेने (पयउ के०) सादरपणे (पणमे के०) प्रणाम करुं तुं ॥ ११ ॥ आ, विङ्गुविलसित नामा छंद जाणवो ॥

हवे चार श्लोकें करीने शांतिनाथजीने स्तवे ठे.

आगया वर विमाण, दिव कणग रह तुरय पहकर सएहिं
हुलिञ्चं ॥ ससंजमो अरण, खुनिअ लुलिअ चल कुंमलं
गय तिरीड सोहंत मजलि माला ॥ १२ ॥ वेडुउ ॥

अर्थः—(आगया के०) आगता एटले आव्या जे सुरसमुदाय श्री शां तिनाथनी समीपें ते केवी रीतें आव्या ठे? तो के (वरविमाण के०) श्रे ष्ट विमान तथा (दिव के०) मनोहर एवा (कणगरह के०) कनकमयरथ, (तुरय के०) तुरंग तेना (पहकर के०) समूह तेना (सएहिं के०) शेंकडा यें करीने (हुलिञ्चं के०) शीघ्र उतावला वेगें तथा (ससंजम के०)

ससंजम एटले सत्वर (उश्चरण के०) आकाशयकी उतरवुं, तेणें करीने (खुजिश्च के०) कुजित एटले संचलित ठते (खुजिश्च के०) लोलायमान अरहां परहां हालतां (चल के०) चंचल एवां (कुंमल के०) काननां आजरण तथा (अंगय के०) अंगद जे बाजुबंध (किरीड के०) किरी ट जे मुकुट तेणें करी (सोहंत के०) शोजायमान थइ एवी ठे (मड लिमाला के०) मस्तकनी माला जेमनी एवा देवो ठे ॥ ११ ॥ आ, वेष्ट कनामा छंद जाणवो.

जं सुरसंधा सासुरसंधा, वेर विजता जत्ति सुजुता॥
आयर जूसिश्च संजम पिंमिश्च, सुर सुविम्हिश्च
सब बलोधा ॥ उत्तम कंचण रयण रूपविश्च, नासुर
जूसण नासुरिअंगा ॥ गाय समोणय जत्ति वसागय,
पंजलि पेसिश्च सीस पणामा ॥ १३ ॥ रयणमाला ॥

अर्थ:- (जं के०) जे जगवंतनी समीपें (सुरसंधा के०) वैमानिकदेवस मूह आव्या ठे. ते केहेवा ठे? तो के (सासुरसंधा के०) असुर जे जवन पत्यादिक देव तेना संघ जे समूह तेणें करी सहित एवा ठे, तथा (वेर विजता के०) वैरविमुक्ता वैररहित ठे तथा (जत्तिसुजुता के०) सद्ग क्तियें करी बहुमानें करीने सहित एवा तथा (आयर के०) बाह्योपचार रूप आदर तेणें करी (जूसिय के०) जूषित एटले शोजित तथा (संजम के०) उतावळें करी (पिंमिश्च के०) एकठा मळ्या एवा (सुहु के०) सुहु एटले अतिशयें करी (सुविम्हिश्च के०) सुविस्मित जेम होय, तेनी पेरें (सब के०) सर्व जे (बल के०) गजतुरंगमादिक कटक, तेनो (उधा के०) समूह तथा (उत्तम के०) श्रेष्ठ एवुं जे (कंचण के०) सुवर्ण अ ने (रयण के०) रत्न तेणें करीने (परुविश्च के०) प्रकृष्ट रूपयुक्त कल्यां एवा (नासुर के०) दीप्तिमंत जलहलतां जे (जूसण के०) जुजबंध क टकादि आजरणो तेणें करी (नासुरिय के०) देदीप्यमान ठे (अंगा के०) अंगो जेमनां एवा, तथा (गाय के०) गात्र ते शरीर, तेणें करीने (समोणय के०) समोन्नत एटले समवनत ते सम्यक् प्रकारें न

श्रीभूत थया थका तथा (जत्तिवसागय के०) जत्तिने वशें आवेला एटले
जत्तिनी आधीनताने प्राप्त थया थका (पंजलि के०) बे हाथ ललारें
खगाडीने (पेसिय के०) प्रेशित एटले कस्यो ठे(सीसपणामा के०)मस्तकें
करीने प्रणाम जेणें एवा ठे ॥ २३ ॥ आ रत्तमाखानामा छंद जाणवो.

वंदिऊण थोऊण तो जिणं, तिगुणमेव य पुणो प
याहिणं ॥ पणमिऊण य जिणं सुरासुरा, पमुइआ
सज्जवणाइं तो गया ॥ २४ ॥ खित्तयं ॥

अर्थ:-एवी रीतें (वंदिऊण के०) वंदन करीने (तो के०) तेवार पढी
(य के०) वली (तिगुणमेव के०) त्रण वारज करी ठे (पयाहिणं के०)प्रदक्षिणा
जेने अर्थात् त्रण प्रदक्षिणायें करीने उपासित एवा देवो ते,(जिणं के०)
श्रीशांतिजिन, ते प्रत्यें (य के०) वली (थोऊण के०) वाणीयें करी
स्तुति करीने (पुणो के०) फरीने पोताना स्थानकप्रत्यें जवाने अवस
रें (जिणं के०) श्रीशांतिजिनप्रत्यें (पणमिऊण के०) प्रणाम करीने एटले
नमस्कार करीने (सुरासुरा के०) सुर अने असुर जे देवो ठे,ते (पमुइआ
के०) प्रमुदिता एटले हर्षित थया थका (सज्जवणाइं के०) पोताना जव
न जे सौधर्मादिक ते प्रत्यें (तो के०) ते स्थानकथकी (गया के०) गता
एटले जाता हवा ॥ २४ ॥ आ क्षित्तकनामा छंद जाणवो.

तं महामुणि महंपि पंजली, राग दोस जय
मोह वज्झियं ॥ देव दाणव नरिंद वंदिअं, सं
तिमुत्तम महातवं नमे ॥ २५ ॥ खित्तयं ॥

अर्थ:- (तं के०) ते(संतिं के०) श्रीशांतिजिन तेने (अहंपि के०)
हूं पण (पंजली के०) प्रांजलि एटले जोड्या ठे हाथ जेणें एवो ठतो
(नमे के०) नमस्कार करूं हुं, ते शांतिजिन केहेवा ठे? तो के (महा
(मुणिं के०) महोटा मुनियो ठे शिष्य जेमना एवा ठे तथा (राग के०)
माया लोजरूप राग, अने (दोस के०) क्रोध, मान रूप द्वेष,(जय के०)
जीति ते उद्देग. (मोह के०) अज्ञान, तेणें करी (वज्झियं के०) वर्जित ठे.

तथा (देवदाणवनरिंद के०) देव, दानव अने नरेंद्र, तेमणें (वंदिअंके०) वंदित ठे एटखे वांघ्या एवा ठे, अथवा देव, दानव अने नरेंद्र तथा तदा श्रित लोकोने (वंदि के०) बंदीखानारूप जे संसार, तेने (अं के०) दं ए टखे खंमन करे एवा ठे. तथा (उत्तम के०) प्रधान एवुं (महातवं के०) महोदुं ठे तप जेमनुं एवा ठे ॥ १५ ॥ आ, क्षिप्तक नामा छंद ठे.

हवे अजितनाथने चार श्लोकें करीने स्तवे ठे.

अंबरंतर विआरणिआहिं, ललिअ हंस बहु गामि
णिआहिं ॥ पीणसोणिअण सालिणीआहिं, सकल
कमल दल लोअणिआहिं ॥ १६ ॥ दीवयं ॥

अर्थ:—आ आगलना ठंदोमां कहेशे एवा प्रकारनी देवांगनाउयें जेम नां चरणारविंदनुं वंदन कखुं ठे तेम ठतां पण जेमनुं मन किंचित् पण बि कारने पाम्युं नहीं, एवा जे श्रीअजितनाथ जगवान्, तेमने हुं नमस्कार करुं बुं. हवे ते देवांगनाउ केहवीयो ठे? तो के (अंबरंतर के०) आका शमार्गना अंतरालने विषे (विआरणिआहिं के०) विचरवानुं ठे शील जे मनुं तथा (ललिअ के०) रमणीय एवी जे (हंसबहु के०) हंसबधू जे हंसी तेनी पेरें (गामिणिआहिं के०) गमन करवानुं ठे शील जेमनुं, तथा (पीण के०) पुष्ट एवो जे (सोणि के०) कटिप्रदेश तथा (अण के०) स्तन ते उ रोज तेणें करीने (सालिणिआहिं के०) शोजती एवी तथा (सकल के०) संपूर्ण (कमल के०) पद्म तेनां (दल के०) पत्रो, ते समान ठे (लोअणिआहिं के०) लोचन जेमनां एवीयो ठे ॥ १६ ॥ आ दीपकछंद ठे.

पीण निरंतर अणजर विणमिअ गायलआहिं ॥
मणि कंचण पसिठिल मेहल सोहिअ सोणितडा
हिं ॥ वर खिंखिणि नेउर सतिलय वलय विजूस
णिआहिं ॥ रइ कर चउर मणोहर सुंदर दंसणि
आहिं ॥ १७ ॥ चित्तरकरा ॥

अर्थ:—बली ते देवसुंदरीयो केहवीयो ठे? तो के (पीण के०) महो

टा अने कामुक पुरुषना हृदयने आह्लाद कारक एवा अने (निरंतर के०) निर्व्यवधानपणुं ठे ए हेतु माटे निबिड गाढ एवा (थण के०) स्तन जे पयो धर तेनो (जर के०) जार तेणें करीने (विणमिअ के०) विशेषे करीने नमेला ठे (गायलआहिं के०) गात्रो जेमनां अर्थात् मुकुमारपणुं तथा तनुपणुं ठे माटे लतावल्लीनी पेरें अत्यंत नमेलां ठे शरीर जेमनां एवीयो, तथा (मणि के०) मणियो, माणको अने (कंचण के०) सुवर्ण, तेनी करेली एवी अने (पसिदिल के०) प्रकषें करी शिथिल एवी जे (मेहल के०) मेखला, तेणें करीने (सोहिअ के०) शोजित ठे (सोणि तडाहिं के०) कटिनो प्रदेश जेमनो एवीयो तथा (वर के०) श्रेष्ठ एवी (खिंखिणि के०) किंकिणी अने (नेउर के०) नेपुर वली (सति लय के०) मनोहर तिलक तथा (वल्लय के०) कंकण, एवां जे आचूषण तेणें करीने (विचूसणिआहिं के०) विशेषें करीने सुशोजित एवीयो तथा (रश्कर के०) रतिकर एटले प्रीति करनार एवुं तथा (चउरमणोहर के०) चतुर पुरुषना मनने हरण करनारुं एवुं (सुंदरदंसणिआहिं के०) सुंदर ठे दर्शन जेमनुं एवी देवीयो ठे ॥ २७ ॥ आ, चित्राकरानामा ठंद जाणवो.

देव सुंदरीहिं पाय वंदिआहिं वंदिया य जस्स ते
सुविक्रमा कमा अप्पणो निडालएहिं मंणोमूण
पगारएहिं केहिं केहिंवि अवंग तिलय पत्तलेह ना
मएहिं चिह्नएहिं संगयं गयाहिं नत्ति संनिविठ वंद
णागयाहिं हुंति ते वंदिआ पुणो पुणो ॥ २८ ॥ नारायण ॥

अर्थ:—(पायवंदिआहिं के०) पोताना शरीरने विषे पहेरेलां चूषणोनां अथवा शरीरनां पाद जे किरणो तेना वृंद जे समूह ते ठे जेमने एवीयो देवांगनाठ ठे. तेमणें (वंदिया के०) वंदन कस्यां (य के०) च पादपूर्णार्थि ठे. ते शुं वंदन कस्यां ठे? तो के (जस्स के०) जे जगवंतना (ते के०) तो एटले ते प्रसिद्ध एवां अने (सुविक्रमा के०) रूडुं ठे पराक्रम जेनुं अथवा गति जेमनी एवां (कमा के०) चरणारविंद, तेने वंदन कस्यां. ते चरणारविंद शोणें करी वंदन कस्यां? तो के (अप्पणोनिडालएहिं के०) पोतानां लला

टोयें करीने.ते देवीयो केहेवीयो ठे? तो के जेमना शरीरने विषे (मंरुण के०) आचूषण तेनी (उरूण के०) रचना तेना (पगारएहिं के०) प्रकारो, ते (केहिंकेहिंवि के०) केहवा केहवा अपूर्व प्रकारो? ते कहे ठे.(अवंग के०) अपांग जे नेत्र तेना प्रांतमां जे अंजननी रचना तथा (तिलय के०) तिलक एटले टीलां, (पत्तलेह के०) पत्रलेख ते कस्तूरिकादिकनां शरीरने विषे करेलां जे टवकां इत्यादिक (नामएहिं के०) नाम ठे जेनां एवा (चिह्नएहिं के०) देदीप्यमान मंरुननी रचनायें करी (संगय के०) संगत एटले मल्ल्या (अंगआहिं के०) शरीरना अवयव जेमना एवी देवांगना उ ते (जत्तिसन्निविष्ठ के०) जक्तियें करीने व्यासथकी (वंदणा के०) वंदन ने माटें (आगयाहिं के०) आवेलीयो एवीयो ठे. ते देवीयोयें (ते के०) ते पूर्वोक्त तमारां चरणारविंद श्रद्धातिशयें करीने (पुणोपुणो के०) बारं वार (वंदिआ के०) वंदन करेलां एवां (हुंति के०) ठे. अर्थात् तमारां चरणारविंदने श्रद्धातिशयथकी (देवसुंदरीहिं के०) देवांगनाउं वारं वार वंदन करे ठे ॥ १० ॥ आ, नाराचकनामा छंद जाणवो.

तमहं जिणचंदं, अजिअं जिअ मोहं ॥ धुय सब किलेसं, पयउं पणमामि ॥ ११ ॥ नंदिअयं ॥

अर्थ:- (तं के०) ते पूर्वोक्त (जिणचंदं के०) जिनोमध्ये चंद्रमा समान एवा तथा (जिअमोहं के०) जीत्यो ठे मोह एटले अज्ञान जेमणें एवा तथा (धुअ के०) टाढ्या ठे (सब के०) समग्र एवा जे कर्मजनित शारीरिक अने मानसिक (किलेसं के०) क्लेश जेमणें एवा (अजिअं के०) श्रीअजितनाथनामा बीजा तीर्थकर तेने (पयउं के०) प्रयत्न ते मन, वचन अने कायांना उद्यमें करी युक्त थको एवो (अहं के०) हुं पण (पणमामि के०) प्रणमन करुं तुं, एटले नमस्कार करुं तुं ॥ ११ ॥ आ, नंदितक नामा छंद जाणवो ॥

हवे गाथायुग्में करीने शांतिनाथने स्तवे ठे.

धुअ वंदिअस्सा रिसी गण देवगणेहिं, तो देव व हूहिं पयउं पणमिअस्सा ॥ जस्स जयुत्तम सासण

यस्सा, नत्ति वसागय पिंन्धियाहिं देव वर षरसा
बहुयाहिं सुर वर रइ गुण पंन्धियाहिं ॥३०॥ नासुरयं ॥

अर्थ:—श्रीशांतिनाथ जे तेनां चरणारविंदने देवनर्त्तकियो जे ठे, तेणें नृत्य करी वंदन कस्यां, तेने हुं पण नमस्कार करुं बुं. ते शांतिनाथ केहेवा ठे? तो के (रिसीगण के०) ऋषियोना समूह तथा (देवगणेहिं के०) देवता उंना समूह, तेणें (शुश्रवंदिअस्सा के०) स्तुति करेला अने वंदन करेला ए वा अने (तो के०) तदनंतर (देववहूहिं के०) देववधू जे ठे तेमणें (पयउं के०) प्रयत्नयकी (पणमिअस्सा के०) प्रणाम करेला एवा (जस्सजगुत्तमसासणय स्सा के०) जेथकी जगत् मुक्ति पामवाने शक्तिमान् थाय ठे माटे उत्तम ठे शासन जेमनुं एवा ठे. हवे ते देवनर्त्तकीयो केहवी ठे? तो के (नत्तिवसा गय के०) नत्तिवसें करीने देवलोकयकी जे आवुं तेणें करीने (पिंन्धियाहिं के०) एकठी मलेली एवीयो अने (देववर के०) नर्त्तक वादक देवो अने नृत्यकुशल एवी (षरसा के०) अप्सराउं तेमना (बहुयाहिं के०) घ णाउंयें मलेली एवीयो अने (सुरवररइ के०) देवताउंने जेथकी प्रीति थाय एवा (गुण के०) गुणोने विषे (पंन्धियाहिं के०) पंन्धित एटले काही एवीयो ठे ॥ ३० ॥ आ, नासुरकनामा छंद जाणवो.

वंस सह तंति ताल मेलिए तिउस्करा निराम सह
मीसए कए अ सुइ समाणणे अ सुइ सऊ गीअ
पाय जाल घंटाहिं ॥ वलय मेहला कलाव ने
उरानिराम सह मीसए कए अ देव नट्टिआहिं हा
व नाव विप्रम प्पगारएहिं ॥ नच्चिऊण अंग हार
एहिं वंदिआ य जस्स ते सुविक्रमा कमा तयंतिलो
य सब सत्त संति कारयं ॥ पसंत सब पाव दोसमे
स हं नमामि संति मुत्तमं जिणं ॥३१॥ नारायणं ॥

अर्थ:—हवे ते देवनर्त्तकीयोयें केवा प्रकारनां गीत, नृत्य करते ठेते प्र जुना चरणनुं वंदन कछुं? ते कहे ठे. (वंससह के०) वांसनो शब्द एटले

वेणुध्वनि, (तंति के०) वीणा, (ताल के०) चपटी पटहादिक तेणें (मेखि ए के०) मखे, एटखे एकीकृत थये ठते (च के०) वली (तिउस्कर के०) त्रि पुष्करनामा वाजित्रविशेष तेना (अजिराम के०) मनोहर एवा (सह के०) शब्दो तेणें करीने (मीसए के०) मिश्रित (कए के०) करे ठते, तथा व ली (सुइ के०) श्रुति जे कान तेनुं (समाणणे के०) समानन एटखे ते सर्व शब्द सांजलवाने विषे काननुं समान करवुं, ते करे थके (सुऊ के०) अनुनासिकादि दोष रहित एवो (सज्ज के०) षड्ज ते मयूर, केका, शं खादिकना ध्वनिविशेष करीने अथवा सज्ज एटखे अधिक गुणयुक्त एवुं जे (गीय के०) गीत तेणें करीने सहित एवी जे (पायजाल के०) पगने विषे जालना आकार वाली एवी (घंटिआहिं के०) घंटिका एटखे घू घरीयो तेणें करीने उपलक्षित ठते तथा (वलय के०) सोनानां बलियां कंकण, (मेहला के०) मेखला ते कडनुं आजरण, (कलाव के०) अ लंकार विशेष, (नेउर के०) नेफुर तेमनो (अजिराम के०) मनोहर एवो जे (सह के०) शब्द तेणें करी (मीसएकए के०) मिश्रित करे ठते, (अ के०) वली (हाव के०) बहु कामविकार, (जाव के०) अद्वय विकार अजिप्राय, (विप्रम के०) विज्रम एटखे विलास तेमना (प्यगारए हिं के०) प्रकारो ठे जेमने विषे एवा (अंगहारएहिं के०) जला अंगना विक्षेपें करीने (देवनट्टिआहिं के०) देवनर्त्तकीयो जे देवांगनाउ तेमणें पू वीक्त प्रकारें (नच्चिऊण के०) नृत्यें करीने, (सुविक्रमा के०) सुविक्रमा ए टखे उत्तम जेमनुं पराक्रम ठे एवा (जस्स के०) जे श्रीशांतिनाथजीना (ते के०) ते जगद्धिदित पराक्रमें करी सहित एवा (कमा के०) चरणो तेने (वंदिआय के०) वंदन कस्यां ठे. एमां चकार पादपूर्णार्थ ठे. एवा (तयं के०) ते (तिलोय के०) त्रिजुवनना (सबसत्त के०) सर्व सत्त्व एटखे प्राणीयो तेमने (संतिकारयं के०) शांतिना करनार एवा अने(पसंत के०) प्रशांत थया ठे (सबपावदोस के०) सर्व पाप तथा रागादिक दोष जेथकी एवा (उत्तमं के०) उत्तम जे (संतिं के०) श्रीशांति नामा (जि णं के०) जिन तेप्रत्यें (एस के०) आ प्रत्यक्ष, (हं के०) हुं (नमा मि के०) नमस्कार करुं हुं ॥ ३१ ॥ आ, नाराचकनामा छंद जाणवो.

हवे त्रण श्लोकें करी अजितनाथ अने शांतिनाथने स्तवे ठे.

उत्त चामर पडाग जूव जव मंमिआ, ऊय वर मगर
तुरय सिरिवह सुलंढणा ॥ दीव समुद्र मंदर दिसा
गय सोहिआ, सन्निअ वसह सीह रहचक्रवरंकिया
॥ पाठांतर ॥ सिरिवह सुलंढणा ॥ ३१ ॥ ललिययं ॥

अर्थ:—(उत्त के०) उत्त, (चामर के०) चामर, (पडाग के०) पता
का, (जूव के०) यूप, (जव के०) यव, एवां लक्षणोयें करीने (मंमि
आ के०) मंमितसुशोजित एवा तथा (ऊयवर के०) सिंहादि रूपोपलक्षित
ध्वजवर, (मगर के०) मगरमत्स्य, जलजंतु, (तुरय के०) अश्व, (सिरि
वह के०) श्रीवत्स, ते उत्तम पुरुषोना वक्षःस्थलनां होय ठे, अने पगमां
पण थवानो संजव ठे. (सुलंढणा के०) ते सर्व शोजायमान ठे लांढन जे
मने एवा तथा (दीव के०) द्वीप ते जंबूद्वीपादिक, (समुद्र के०) समुद्र,
ते लवणोदधि प्रमुख, (मंदर के०) मेरु पर्वत अथवा प्रासाद पण जाणवो.
(दिसागय के०) दिग्गज, जे प्रधान हस्ती, एवा लक्षणें करी एटले आकारें
करीने (सोहिआ के०) शोजित एवा ठे तथा (सन्निअ के०) स्वस्तिक,
(वसह के०) वृषज, (सीह के०) सिंह, (रह के०) रथ (चक्र के०) चक्र
(वर के०) श्रेष्ठ तैणें करी (अंकिया के०) अंकित एटले चिन्हित एवां. पाठां
तरें (सिरि के०) लक्ष्मी, (वह के०) वृद्ध, ते कटपवृद्धादिक तेना (सुलंढणा
के०) जलां शोजन लांढनो ठे एटले लक्षणो ठे, श्रीशांतिनाथना हाथ प
गादिक अंगोने विषे एवा ठे ॥ ३१ ॥ आ, ललितकनामा हंढ जाणवो.

सहाव लछा सम प्पइछा, अदोस छछा गुणेहिं जिछा ॥

पसाय सिछा तवेण पुछा, सिरिहिं इछा रिसीहिं जुछा

॥ ३३ ॥ वाणवासिया ॥

अर्थ:—वल्ली केहेवा ठे? तो के (सहाव के०) खजावें करीने (लछा के०)
ललित एटले शोजायमान ठे, तथा (समप्पइछा के०) समा ते अस्थपुट
एटले विषमोन्नत रहित एवी जूमिकाने विषे प्रतिष्ठित एटले रह्या ठे अ
थवा असम एटले निरुपम ठे प्रतिष्ठा जेमनी एवा ठे तथा (अदोसजुछा

કે૦) રાગાદિક દોષેં કરી અડુષ્ટ છે, એટલે રાગાદિક વિકારેં કરી રહિત છે, તથા (ગુણેહિં કે૦) કૂર્મોન્નતત્ત્વ રક્તાદિક જે ગુણ, તેણેં કરીને (જિઠા કે૦) જ્યેષ્ઠ એટલે મહોટા છે, અથવા ગુણ જે સમ્યગ્ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર લક્ષણ તેણેં કરીને જ્યેષ્ઠ એટલે વૃદ્ધ છે. તથા (પસાય કે૦) પ્રસાદ જે અનુમદ્ અથવા રાગાદિકનો દ્વય તેથી જે નિર્મલપણું તેણેં કરી (સિઠા કે૦) શ્રેષ્ઠ છે તથા (તવેણપુઠા કે૦) બાર પ્રકારના તપેં કરીને પુષ્ટ છે. તથા (સિરીહિં કે૦) શ્રી જે લક્ષ્મી તેણેં કરીને (ઇઠા કે૦) ઇષ્ટ છે, અથવા લક્ષ્મીનામક દેવીયેં જેને પૂજ્યા છે એવા છે. તથા (રિસીહિં કે૦) રૂષિ જે મુનિયો, તેમણેં (જુઠા કે૦) જુઠા એટલે નિરંતર સેવ્યા છે જેમને એવા છે ॥ ૩૩ ॥ આ વાનવાસિકા નામાઠંદ જાણવો.

તે તવેણ ધુય સઘ પાવયા, સઘ લોઅ હિઅ મૂલ
પાવયા ॥ સંથુયા અજિઅ સંતિ પાયયા, હુંતુ મે
સિવ સુહાણ દાયયા ॥૩૪॥અપરાંતિકા ॥

અર્થ:—(તે કે૦) તે પૂર્વેં વર્ણન કર્યા એવા તથા (તવેણ કે૦) તપેં કરીને (ધુય કે૦) ટાલ્યું છે અથવા ઝસ્મીન્નૂત કર્યું છે (સઘ કે૦) સર્વ એતું જે શુભાશુભ કર્મ રૂપ (પાવયા કે૦) પાપ જેમણેં એવા, વહી કેહેવા છે ? તો કે (સઘલોઅ કે૦) સર્વ લોક તેને (હિઅ કે૦) હિત કારક એવો જે મોક્ષ, તેનું (મૂલ કે૦) મૂલ કારણ જે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર તેને (પાવયા કે૦) પ્રાપ્તકા એટલે પમાડનારા છે, તથા જેને (સંથુયા કે૦) પૂર્વોક્ત પ્રકારેં શં એટલે સુખ તેને અર્થેં સ્તવન કર્યું છે જેમનું એવા જે (અજિઅસંતિપાયયા કે૦) શ્રી અજિતશાંતિપાદ આહીં પાદ શબ્દ પૂજ્યવાચક છે તે પૂજ્ય, (મે કે૦) મને (સિવસુહાણદાયયા કે૦) શિવ સુખના દેનારા એવા (હુંતુ કે૦) થાઉં ॥ ૩૪ ॥ આ, અપરાંતિકા. નામા ઠંદ જાણવો ॥

એવં તવ બલ વિઝલં, યુઅં મએ અજિઅ સંતિ
જિણ જુઅલં ॥ વવગય કમ્મ રય મલં, ગઈ
ગયં સાસયં વિઝલં ॥૩૫॥ ગાદા ॥

અર્થ:—(એવં કે૦) એ પ્રકારે (તવવલ્લવિઝલં કે૦) તપોવલ્લે કરીને વિપુલ વિસ્તીર્ણ વિશાલ એવું અને (વવગય કે૦) ગયું છે (કમ્મરયમલં કે૦) કર્મરૂપ રજ અને મલ્લ જેમને એવું તથા (સાસયં કે૦) શાશ્વતી એવી તથા (વિઝલં કે૦) વિપુલ વિસ્તીર્ણ છે સુખ જેને વિષે એવી (ગઈ કે૦) ગતિ જે તેને (ગયં કે૦) ગતિ એટલે પ્રાપ્ત થયું, એવું (અજિઅસંતિ જિણજુઅલં કે૦) અજિતશાંતિજિનયુગલ એટલે વીજા અને શોભમા તીર્થકરનું યુગલ તેને (મણ કે૦) મેં, (શુઅં કે૦) સ્તુતિ કહ્યું છે ॥ ૩૫ ॥ આ, ગાથા નામક હંદ જાણવો.

તં બહુ ગુણપ્પસાયં, મુક્ક સુદ્દેણ પરમેણ અવિસાયં ॥ નાસેઝ
મે વિસાયં, કુણઝ અ પરિસાવિ અ પસાયં ॥ ૩૬ ॥ ગાથા ॥

અર્થ:—વલ્લી (તં કે૦) તે પૂર્વોક્ત જિનયુગલ કેહવું છે? તો કે (બહુ ગુણપ્પસાયં કે૦) જ્ઞાનાદિક અનેક ગુણોનો છે પ્રસાદ જેમને એવું તથા (પરમેણ કે૦) પરમ ઉત્કૃષ્ટ એવા (મુક્કસુદ્દેણ કે૦) મોક્ષસુખ જે તેણે કરી (અવિસાયં કે૦) નથી વિષાદ જેમને એવું જિનયુગલ, તે (મે કે૦) મારા (વિસાયં કે૦) વિષાદ જે છે તેને (નાસેઝ કે૦) નાશને (કુણઝ કે૦) કરો, (અ કે૦) વલ્લી (પરિસાવિ કે૦) આ પ્રસ્તુત સ્તવ સાંજલનારી જે વિદ્વાનોની સજ્ઞા તે પણ મહારી ઉપર ગુણનું ગ્રહણ અને દોષનો ત્યાગ તે રૂપ, (પસાયં કે૦) પ્રસાદને કરો ॥ ૩૬ ॥ આ પણ ગાથાહંદ જાણવો.

હવે સ્તવનના અંતમાં મંગલશબ્દોયે કરીને પ્રણિધાન કહે છે.

તં મોણઝ અ નંદિં, પાવેઝ અ નંદિસેણ મજ્ઞિનંદિં ॥ પરિસાવિ
ય સુદ્દ નંદિં, મમ ય દિસઝ સંજમે નંદિં ॥ ૩૭ ॥ ગાથા ॥

અર્થ:—(તં કે૦) તે અજિતશાંતિયુગલ તે, મને (મોણઝ કે૦) મોદ એટલે હર્ષ તેને યો, આપો (અ કે૦) અને સર્વ લોકોને (નંદિં કે૦) સમાધિને (પાવેઝ કે૦) પ્રાપ્ત કરો. (અ કે૦) વલ્લી આ સ્તવન કરનાર જે (નંદિસેણ કે૦) નંદિષેણ કવિ તેને (અજ્ઞિનંદિં કે૦) સર્વ પ્રકારે સમૃદ્ધિ સાનંદને પમાડો. (ય કે૦) તથા (પરિસાવિ કે૦) આ સ્તવન સાંજલનાર જે શ્રોતા જનોની પર્ષદા,

तेने पण (सुहनंदिं के०) सुखवृद्धिने (दिसउ के०) आपो. (य के०) वली (मम के०) मुजने (संजमे के०) सत्तर प्रकारनो जे संयम तेने विषे (नंदिं के०) आनंदने (दिसउ के०) आपो ॥ ३७ ॥ आगाथा छंद ठे.

अहींयां केटलाएक वृद्ध पुरुष एम कहे ठे के श्रीशत्रुंजयनी गुफायें श्री अजित, अने शांति चोमासुर ह्या हता, पढी तेब न्ने तीर्थकरना पूर्वाजिमुख देरां थयां. तिहां एकदा श्रीनेमिनाथना गणधर, श्रीनंदिषेण सूरि तीर्थयात्रायें आव्या थका श्रीअजित शांतिस्तवननी रचना कीधी, ते आहीं सुधी जाणवो.

हवे एना माहात्म्यनी आगली गाथाउं अनेरा बहुश्रुतें
कीधी ठे, ते वखाणीयें ठैयें.

परिअ चाउम्मासे, संवहरिए अवस्स जणिअवो ॥ सो
अवो सबेहिं, उवसग्ग निवारणो एसो ॥ ३८ ॥ गाहा ॥

अर्थ:—(परिअ के०) पांखीना पडिक्कमणाने विषे तथा (चाउम्मासे के०) चोमासाना पडिक्कमणाने विषे तथा (संवहरिए के०) संवत्सरीना पडिक्कमणानी रात्रिने विषे (अवस्स के०) निश्चें (जणिअवो के०) जणवो, ते एक जणें जणेलो एवो जे आ स्तव, तेने (सबेहिं के०) सर्व संघें (सोअवो के०) सांजलवो. कारण के सर्व जनो जो एकज अवसरें एकठा पाठ जणे तो तेमां कोलाहल थवानो संजव ठे माटें एकज जणें जणवो अने बीजा सर्व संघ जनोयें सांजलवो. (एसो के०) ए स्तव जे ठे ते, (उवसग्ग निवारणो के०) उपसर्ग जे विघ्न, तेनुं निवारण करनारो ठे ॥ ३८ ॥ गाथाछंद.

जो पढइ जो अ निसुणइ, उज्जउ कालंपि अजिअ
संति थयं ॥ न दु हुंति तस्स रोगा, पुवुप्पन्ना विना
संति ॥ ३९ ॥ गाहा ॥

अर्थ:—(जो के०) जे कोइ पुरुष, (अजिअसंतिथयं के०) श्रीअजितनाथ अने श्रीशांतिनाथ तेना स्तवनने (उज्जउ कालंपि के०) प्रातःकाल तथा सायंकाल अने अपि शब्द थकी त्रणे काल खेवा तेने विषे (पढइ के०) जणे ठे, तथा (जो अ के०) जे वली (निसुणइ के०) निरंतर अ वण करे ठे, तो (तस्स के०) ते पठन करनार अने सांजलनार पुरुषने

(રોગાઃ કે૦) રોગો જે છે તે, (નહુદુંતિ કે૦) નિશ્ચેં હોતા નથી અને (પુ
હુપ્પન્ના કે૦) પૂર્વોત્પન્ન થયેલા એવા જે રોગો, તે પણ (વિનાસંતિ કે૦)
વિશેષેં કરીને નાશ પામે છે ॥ ૩૯ ॥ આ પણ ગાથાઘંદ જાણવો.

જહ્ ઇહ્હ પરમ પયં, અહ્વા કિત્તિં સુવિહ્વંદં જુવણે ॥

તા તેલુક્કુદરણે, જિણ વયણે આયરં કુણહ ॥૪૦॥ ગાદા ॥

અર્થઃ—(જહ્ કે૦) યદિ ઇટલે જો (પરમપયં કે૦) પરમપદ જે મો
ક્ષ, તેની (ઇહ્હ કે૦) ઇહા કરો ઠો, (અહ્વા કે૦) અથવા (જુવણે
કે૦) ત્રણ જુવનને વિષે (સુવિહ્વંદં કે૦) સુવિસ્તૃત ઇટલે વિસ્તાર પામે
લી એવી (કિત્તિં કે૦) કીર્તિ, તેની ઇહા કરો ઠો, (તા કે૦) તો (તે
લુક્કુદરણે કે૦) ત્રણ લોકના ઉદ્ધાર કરનારાં એવાં (જિણવયણે કે૦)
જિનવચનો જે છે, તેને વિષે (આયરં કે૦) આદર સત્કાર તેને (કુણહ
કે૦) કરો ॥૪૦॥ આ, ગાથાઘંદ છે ॥ ઇતિ અજિતશાંતિસ્તવઃસમાપ્તઃ ॥૬॥

॥ અથ ॥

॥ જક્તામરનામક સત્તમ સ્મરણ પ્રારંભઃ ॥

તેમાં પ્રથમ બે કાવ્યેં કરીને દેવતાનું નમસ્કારાત્મક મંગલ કરે છે.

જક્તામરપ્રણતમૌલિમણિપ્રજાણા, મુદ્યોતકં દ
લિતપાપતમોવિતાનમ્ ॥ સમ્યક્ પ્રણમ્ય જિન
પાદયુગં યુગાદા, વાલંબનં જવજલે પતતાં જના
નામ્ ॥ ૧ ॥ યઃ સંસ્તુતઃ સકલવાહ્યમયતત્ત્વબો
ધા, હ્રૂતબુદ્ધિપદ્મિનિઃ સુરલોકનાથૈઃ ॥ સ્તોત્રૈ
ર્જગત્રિતયચિત્તદરૈરુદારૈઃ, સ્તોષ્યે કિલાહમપિ
તં પ્રથમં જિનેંદ્રમ્ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જક્તામર કે૦) જક્તિમંત એવા અમર જે દેવતાઁ તેના (પ્રણ
ત કે૦) નમેલા એવા જે (મૌલિ કે૦) મુકુટ, તેને વિષે રહેલા જે (મ
ણિ કે૦) મણિયો, તેની (પ્રજાણાં કે૦) કાંતિયોને (મુદ્યોતકં કે૦) પ્રકા

श करनाहं एवं, तथा (दलित के०) दलन करी नाख्यो ठे (पाप के०) पापरूप जे (तमो के०) अंधकार तेनो (वितानं के०) समूह जेणें एवं तथा (जवजले के०) संसारसमुद्रने विषे (पततां के०) पडेला एवा (जनानां के०) नव्यजनोने (युगादौ के०) युगने आदें एटले त्रीजा आरा ना अंतमां (आलंबनं के०) आलंबन ते आधारभूत आश्रयरूप एवं (जिनपादयुगं के०) श्री तीर्थकरनुं पादयुग, तेने मन, वचन तथा काया यें करी (सम्यक् के०) रूढे प्रकारें (प्रणम्य के०) नमस्कार करीने ॥ १ ॥ (यः के०) जे जगवान् ते, (सकल के०) समस्त एवं (वाङ्मय के०) शास्त्र तेनुं (तत्त्व के०) रहस्य तेना (बोधात् के०) जाणवाथकी (उद्भूत के०) उत्पन्न थइ एवी जे निपुण (बुद्धि के०) बुद्धि तेणें करी (पटुजिः के०) कुशल एवा (सुरलोकनाथैः के०) देवलोकना नाथ जे इंद्रो, तेणें (जगन्नितय के०) त्रण जगतना जे प्राणी तेनां (चित्तहरैः के०) चित्त ने हरण करनाहं एवां तथा (उदारैः के०) अर्थथकी अने शब्दथकी उ दार एवां निर्दोष (स्तोत्रैः के०) स्तोत्रोयें करीने (संस्तुतः के०) स्तुति करेला ठे. (तं के०) ते चोविश जिननी अपेक्षायें सर्व जिनोमां (प्रथमं के०) आद्य एवा (जिनेंद्र के०) सामान्य केवलीमां इंद्र सरिखा श्री कृष्ण स्वामी तेने (अहमपि के०) हुं पण (किल के०) निश्चें करी (स्तोष्ये के०) स्तुति करीश ॥ २ ॥ आ, सर्व स्तोत्रना वसंततिलकाष्ठं ठे.

हवे स्तोत्रकर्त्ता श्री मानतुंगाचार्य, पोताना उद्भूतपणानो त्याग करे ठे.

बुद्ध्या विनापि विबुधार्चितपादपीठ, स्तोतुं समुद्य
तमतिर्विगतत्रपोऽहम् ॥ बालं विहाय जलसंस्थि
तमिंशुर्विव, मन्यः कश्चिदिति जनः सहसा ग्रहीतुम् ॥ ३ ॥

अर्थः—(विबुध के०) देवताउ अथवा पंक्ति तेणें (अर्चित के०) अर्चन एटले पूजन करेखुं एवं ठे (पादपीठ के०) पादासन एटले पग राख वानुं आसन जेनुं, तेना संबोधनने विषे हे विबुधार्चितपादपीठ ! (बुद्ध्या विनापि के०) बुद्धिविना पण एटले पांक्तिय विना पण (विगतत्रयः के०) विशेषें करीने गइ ठे त्रपा एटले लज्जा जेनी अर्थात् अशक्य वस्तुने विषे

प्रवर्त्तनयकी गतलज्जा ठतो (स्तोतुं के०) स्तुति करवानी (समुद्यतमतिः के०) रूडे प्रकारें प्रयत्नवती करेली ठे बुद्धि जेनी अर्थात् उद्यमवती थइ ठे बुद्धि जेनी एवो (अहं के०) हुं बुं. अहीं दृष्टांत कहे ठे. ते जेम के (जलसं स्थितं के०) जलने विषे रूडे प्रकारें रहुं एटखे प्रतिबिंबित थयेलुं एवुं जे (इंद्रबिंबं के०) चंद्रमानुं प्रतिबिंब तेने (सहसा के०) तत्काल (ग्रहीतुं के०) ग्रहण करवाने (बालंविहाय के०) बालक विना एटखे बालक मूकीने (अन्यः के०) बीजो (कः के०) कयो (जनः के०) मनुष्य, (इष्टति के०) इष्टा करे ठे? अर्थात् बालक विना बीजो कोइ पण बुद्धिमान् जन, जलप्रति बिंबित चंद्रने ग्रहण करवाने इष्टतो नथी. तेम हुं पण तमारुं स्तोत्र करवाने बालकनी पेरे अशक्य ठतो पण स्तुति करवाने अजिलाष करुं बुं. मा टें मने गतलज्जा बालकज जाणवो ॥ ३ ॥

हवे जगवान्नी स्तुति करवामां बीजाउनी छुष्करता देखाडे ठे.

वक्तुं गुणान् गुणसमुद्र! शशांककांतान्, कस्ते क्षमः
सुरगुरुप्रतिमोपि बुद्ध्या ॥ कल्पांतकालपवनोद्धत
नक्रचक्रं, कोवा तरीतुमलमंबुनिधिं जुजाय्याम् ॥४॥

अर्थः—(गुणसमुद्र के०) गुणसमुद्र एटखे हे गुणरत्नाकर! (ते के०) त मारा (शशांककांतान् के०) शशांक जे चंद्रमा, तेना सरखा मनोहर उज्ज्वल एवा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने (वक्तुं के०) कहेवाने वर्णन करवाने (बुद्ध्या के०) बुद्धियें करीने (सुरगुरुप्रतिमोपि के०) बृहस्पति समान एवो पण (कः के०) कयो पुरुष, (क्षमः के०) समर्थ थाय ठे? अर्थात् को ई पण समर्थ थतो नथी. आहीं दृष्टांत कहे ठे, के जेम (कल्पांतकाल के०) प्रलयकाल जे संहारकाल, तेनो (पवन के०) वायु, तेणें करी (उद्धत के०) उडया एटखे उठली रहेला एवा ठे (नक्रचक्रं के०) नक्र चक्र एटखे मगरमत्स्यना समूह जेने विषे एवो जे (अंबुनिधिं के०) समुद्र तेने (जु जाय्यां के०) बे हाथे करीने (अलं के०) परिपूर्ण (तरीतुं के०) तरवाने (कः के०) कोण (वा के०) वा ते दृष्टांतना अर्थमां ठे (क्षमः के०) समर्थ थाय? अर्थात् एतादृश समुद्रने बे हाथे करी तरवाने कोइ पण समर्थ थ

तो नथी. तेम तमारी स्तुति करवाने बुद्धियें करी बृहस्पति समान पुरुष
पण समर्थ थतो नथी ॥ ४ ॥

हवे स्तवन रचनाने विषे प्रयत्न करवानुं कारण कहे ठे.

सोऽहं तथापि तव नक्तिवशान्मुनीश, कर्तुं स्तवं वि
गतशक्तिरपि प्रवृत्तः॥ प्रीत्यात्मवीर्यमविचार्य मृगो
मृगेंद्रं, नाज्येति किं निजशिशोः परिपालनार्थम्॥५॥

अर्थः—(मुनि के०) मुनि जे मुमुक्षु तेमना (ईश के०) स्वामी, तेने
मुनीश कहियें तेना संबोधनने विषे हे मुनीश! हुं तमारुं स्तोत्र करवाने
असमर्थ हुं. (तथापि के०) तो पण (तव के०) तमारा (नक्तिवशात् के०)
नक्तिना वशथकी एटखे नक्तिवशपणायें करी अखतंत्र ठतो (विगतश
क्तिरपि के०) गइ ठे शक्ति जेनी अर्थात् स्तोत्र करवामां क्षीण ठे शक्ति
जेनी एवो ठतो पण (सः के०) ते पूर्वोक्त बुद्धिवृद्धिवर्जित एवो (अहं
के०) हुं मानतुंगनामा आचार्य, ते (स्तवं के०) तमारी स्तुति तेने (क
र्तुं के०) करवाने (प्रवृत्तः के०) प्रवृत्त थयो हुं. त्यां उपमान कहे ठे.
जेम (मृगः के०) हरिण ते, (प्रीत्या के०) स्नेहें करीनें (आत्मवीर्य
के०) पोतानुं बल तेने (अविचार्य के०) नहिं विचारीने (निजशिशोः
के०) पोताना बालकना (परिपालनार्थं के०) रक्षण करवाने अर्थें
(मृगेंद्रं के०) सिंहप्रत्यें (किं के०) शुं (नाज्येति के०) सन्मुख यु
द्ध माटें न जाय ? अर्थात् जायज ठे. तेम कवि कहे ठे के हुं पण त
मारी नक्तिवशें करीने स्तुति करवाना सामर्थ्यने न विचारतोथको पण
तमारी स्तुति करवाने प्रवर्त्तेलो हुं ॥ ५ ॥

हवे कवि स्तोत्र करवाने असमर्थ ठतो पण स्तोत्र करवाने

वाचाखपणानुं कारण कहे ठे.

अल्पश्रुतं श्रुतवतां परिहासधाम, त्वनक्तिरेव
मुखरीकुरुते बलान्माम्॥ यत्कोकिलःकिल मधौ
मधुरं विरौति, तच्चारुचूतकलिकानिकरैकहेतुः ॥६॥

અર્થ:—(અલ્પશ્રુતં કે०) અલ્પ છે શ્રુત એટલે શાસ્ત્રજ્ઞાન અવધારણ જેનું એ કારણ માટે (શ્રુતવતાં કે०) શ્રુતજ્ઞાનવંત એવા પુરુષો એટલે બહુશ્રુત જનો તેમને (પરિહાસધામ કે०) હાસ્ય કરવાનું સ્થાનકરૂપ એવો (માં કે०) મને (ત્વઙ્ગિરેવ કે०) તમારી જાક્તિજ (વલાત્ કે०) વલાત્કારથકી સ્તોત્ર કરવાને (મુખરીકુરુતે કે०) વાચાલ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (યત્ કે०) જે કારણ માટે (મધૌ કે०) ચૈત્ર માસને વિષે (કોકિલઃ કે०) કોકિલ જે છે, તે (કિલ કે०) સત્ય (મધુરં કે०) મનોહ્રમધુર સ્વરને (વિરૌતિ કે०) જલ્પે છે, બોલે છે (તત્ કે०) તે બોલવાને (ચારુચૂતકલિકા કે०) મનોહ્ર એવી આમ્રકલિકા તેનો (નિકર કે०) સમૂહ, તેજ (એકહેતુઃ કે०) એક કારણ છે, તેમ મને તમારી જાક્તિજ એક કારણ છે ॥ ૬ ॥

હવે સ્તવન રચનામાં જે ગુણ છે, તે કહે છે.

ત્વત્સંસ્તવેન જવસંતતિસન્નિવર્હં, પાપં ક્ષણાત્ક્રય
મુપૈતિ શરીરજાજામ્ ॥ આક્રાંતલોકમલિનીલમશો
પમાશુ, સૂર્યાશુન્નિન્નમિવ શાર્વરમંધકારમ્ ॥ ૭ ॥

અર્થ:—હે જિન! (શરીરજાજાં કે०) દેહને જજનારા એટલે દેહધારી જે જીવો છે, તેનું (જવસંતતિસન્નિવર્હં કે०) જવ જે જન્મ, જરા અને મરણ રૂપ સંસાર તેની પરંપરાયેં કરી બંધાયેલું એવું જે (પાપં કે०) પાપ તે, (ત્વત્સંસ્તવેન કે०) તમારા રૂઢા સ્તવનં કરીને (ક્ષણાત્ કે०) ઘડીના ઢઠા જાગેં કરીને (ક્રયં કે०) ક્રયને (મુપૈતિ કે०) પામે છે. કોની પેઠેં પામે છે? તો કે (આક્રાંતલોકં કે०) લોકમાં વ્યાપી રહેલો એવો અને (અલ્પિ કે०) ઝમરાના સરસો (નીલં કે०) શ્યામ કાલો અને (શાર્વરં કે०) અંધારીરાત્રિયકી ઉત્પન્ન થયો એવો જે (અશેષં કે०) સમસ્ત (અંધકારં કે०) અંધકાર જે છે તે, (આશુ કે०) શીઘ્ર (શ્વ કે०) જેમ (સૂર્યાશુ કે०) સૂર્યના અંશુ જે કિરણો તેનો જે પ્રકાશ તેણેં કરીને (જિન્નં કે०) નાશ પામેલો હોય છે, તેની પેરેં જાણી લેવું. એટલે તિમિર નાશમાં જેમ સૂર્યપ્રકાશ કારણ છે, તેમ પાપક્રયમાં તમારો સ્તવ છે ॥ ૭ ॥

हवे स्तवनारंज सामर्थ्यने दृढ करतो ठतो कहे ठे.

मत्वेति नाथ ! तव संस्तवनं मयेद, मारज्यते त
नुधियापि तव प्रज्ञावात् ॥ चेतोहरिष्यति सतां
नलिनीदलेषु, मुक्ताफलद्युतिमुपैति ननूदबिंदुः ॥ ८ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (इति के०) ए पूर्वोक्तप्रकारें पापनुं हर
ण करनारा एवा आ स्तोत्रने (मत्वा के०) मानीने (तनुधियापि के०) मं
दबुझिवालो एवो पण (मया के०) हुं जे बुं, तेणें (तव के०) तमारुं (इदं
के०) आ (संस्तवनं के०) स्तवन जे ठे, ते करवाने (आरज्यते के०) आ
रंज कराय ठे. ते (तव के०) तमारा (प्रज्ञावात् के०) प्रज्ञावथकी (सतां
के०) संत पुरुषो एटले सज्जन पुरुषोनां (चेतः के०) चित्तने (हरिष्यति
के०) हरण करशे, परंतु खल पुरुषोनां चित्तने हरण नहिं करे, एवी सू
चना करवाने अर्थें (सतां) ए पद ग्रहण कखुं ठे. तिहां उपमान कहे ठे,
ते जेम केः—(नलिनीदलेषु के०) कमलपत्रने विषे पडेलो एवो जे (उदबिं
दुः के०) उदकनो बिंदु, ते कमलना प्रज्ञावें करीने (मुक्ताफलद्युतिं के०)
मुक्ताफलनी द्युति एटले कांति तेना जेवी शोजाने (ननु के०) निश्चें (उ
पैति के०) पामे ठे, तेम तमारा प्रज्ञावथी आ महारुं करेखुं जे स्तवन, ते
सत्कविविरचित काव्यनी गायाने पामशे ॥ ८ ॥

हवे सर्वज्ञ एवा जगवाननुं स्तवन, ते तो सकलदोष हरणकारक हो,
परंतु ते श्रीसर्वज्ञसंबंधिनी कथा पण सकलदुरित हरे ठे, ते कहे ठे.

आस्तां तव स्तवनमस्तसमस्तदोषं, त्वत्संकथापि
जगतां डुरितानि हंति ॥ दूरे सहस्रकिरणः कुरुते
प्रज्ञैव, पद्माकरेषु जलजानि विकाशनांजि ॥ ९ ॥

अर्थः—हे देव ! (अस्त के०) नाश पाम्या ठे (समस्तदोषं के०) समग्र
दोष जेथकी एवुं (तव के०) तमारुं (स्तवनं के०) स्तवन जे ठे, ते (आस्तां
के०) दूर रहो, परंतु (त्वत्संकथापि के०) तमारी मात्र आ जव तथा पर
जवना चरित्रनी कथा जे करवी, ते पण (जगतां के०) जगन्निवासी लो

કોનાં (દુરિતાનિ કે૦) પાપ જે છે, તેમને (હંતિ કે૦) હણે છે, તિહાં ઝપમા કહે છે, કે (સહસ્રકિરણઃ કે૦) સૂર્ય જે છે, તે તો (દૂરે કે૦) દૂર રહો, પરંતુ તેની (પ્રજૈવ કે૦) પ્રજા જે છે, તેજ (પદ્માકરેષુ કે૦) પદ્મના આકર, ઇટલે સમૂહ છે જેમાં એવાં સરોવરાદિક તેને વિષે રહેલાં એવાં જે (જલજાનિ કે૦) કમલો તેને (વિકાશજાંજિ કે૦) વિકસ્વર ઇટલે પ્રકાશને ઝજનારાં એવાંને(કુરુતે કે૦) કરે છે. અર્થાત્ સૂર્યોદય થયાથી પૂર્વે પ્રવર્તનારી એવી સૂર્યની પ્રજાજ જેવારેં કમલને વિકસ્વર કરનારી થાય છે, તેવારેં સૂર્ય પોતેં તેનો વિકાશ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું? તેમ આહિંયાં પણ ઝગવંતની કથાજ જેવારેં દુરિતનાશિની છે, તો ઝગવંતનું સ્તોત્ર દુરિત નિવારણ કરે, તેમાં તો શુંજ કહેવું? ॥ ૯ ॥

હવે ઝગવંતના ગુણની સ્તુતિનું ફલ કહે છે.

નાત્યઙ્ગતં ઝુવનઙ્ગૂષણઙ્ગૂત ! નાથ, ઙ્ગૂતૈર્ગુણૈર્ઙ્ગુવિ
ઙ્ગવંતમઙ્ગિષ્ઠવંતઃ ॥ તુલ્યાં ઙ્ગવંતિ ઙ્ગવતોનનુ તેન
કિં વા, ઙ્ગૂત્યાશ્રિતં યદ્દહ નાત્મસમં કરોતિ ॥૧૦॥

અર્થઃ—(ઝુવનઙ્ગૂષણઙ્ગૂત કે૦) હે જગતને વિષે ઙ્ગૂષણરૂપ! અર્થાત્ હે જગદાઙ્ગરણસમાન! (ઙ્ગૂતૈઃ કે૦) સત્ય ઇટલે અસત્ય નહિં એવા તમારા (ગુણૈઃ કે૦) ગુણોયેં કરીને (ઙ્ગુવિ કે૦) જગતને વિષે (ઙ્ગવંતં કે૦) તમોને (અઙ્ગિષ્ઠવંતઃ કે૦) સ્તુતિ કરનારા એવા જે જનો છે, તે જનો, રૂપેં તથા ગુણેં કરીને (ઙ્ગવતઃ કે૦) તમારી (તુલ્યાઃ કે૦) તુલ્ય ઇટલે સમાન (ઙ્ગવંતિ કે૦) થાય છે. તેમાં (નઅત્યઙ્ગૂતં કે૦) અતિ આશ્ચર્ય નથી. (નનુ કે૦) પ્રશ્નમાં, (નાથ કે૦) હે નાથ! (યઃ કે૦) જે કોઈ ધનવાન સ્વામી, (દ્દહ કે૦) આ લોકને વિષે પોતાને (આશ્રિતં કે૦) આશ્રય કરીને રહ્યો એવો જે સેવક, તેને (ઙ્ગૂત્યા કે૦) સંપત્તિયેં કરીને, (લક્ષ્મીયેં કરીને) મહત્ત્વેં કરીને, (આત્મસમં કે૦) પોતાની તુલ્ય (ન કરોતિ કે૦) નહીં કરે, તો (વા કે૦) અથવા (તેન કે૦) તે સ્વામીયેં કરીને (કિં કે૦) શું? અર્થાત્ કાંહીંજ નહીં. તેમ સ્તવનકર્તા કહે છે, કે હું પણ તમારી સ્તુતિ કરતો ઢતો તમારી પેઠેં તીર્થકર નામકર્મને સંપાદન કરનારો થાદ્દશ ॥ ૧૦ ॥

હવે જગવદર્શનનું ફલ કહે છે.

દૃષ્ટ્વા જ્વંતમનિમેષવિલોકનીયં, નાન્યત્ર તોષમુપ
યાતિ જનસ્ય ચક્ષુઃ ॥ પીત્વા પયઃ શશિકરદ્યુતિહ્રુગ્ધ
સિંધોઃ, દ્ધારં જલં જલનિધેરશિતું કશ્ચેત્ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! (અનિમેષવિલોકનીયં કે०) મિષોન્મિષરહિતપણે ક
રીને જોવા યોગ્ય, એટલે દર્શન કરવા યોગ્ય એવા (જ્વંતં કે०) તમોને (દૃષ્ટ્વા
કે०) જોઈને (જનસ્ય કે०) તે જોનારા લોકોનાં (ચક્ષુઃ કે०) ચક્ષુર્જ
જે છે, તે (અન્યત્ર કે०) તમારાથી વ્યતિરિક્ત જે અન્ય દેવો છે, તેને વિ
ષે (તોષં કે०) સંતોષને (નુપયાતિ કે०) ન પામે છે, અર્થાત્ અ
નિમેષદૃષ્ટિયેં કરીને તમારા દર્શન કરનારા એવા જે જવ્ય જનો, તે ત
મારે વિષેજ પ્રીતિને પામે છે, પરંતુ અન્ય હરિહરાદિક દેવોને વિષે પ્રીતિ
પામતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે (શશિ કે०) ચંદ્રમા તેનાં (કર કે०)
કિરણો તેની (દ્યુતિ કે०) કાંતિ તેના સરખી ઝજ્જલ છે કાંતિ જેની એવો
જે (હ્રુગ્ધસિંધોઃ કે०) દ્ધીરસમુદ્ર તેનું (પયઃ કે०) પાણી, તેને (પીત્વા કે०)
પાન કરીને (કઃ કે०) કયો પુરુષ, (જલનિધેઃ કે०) લવણસમુદ્ર જે છે, તે
નું (દ્ધારં જલં કે०) ન પીવા યોગ્ય એવું અસ્વાંદિમ સ્વારું પાણી તેને (અ
શિતું કે०) પાન કરવાને (કશ્ચેત્ કે०) કશ્ચા કરે? અર્થાત્ દ્ધીરસમુદ્રના પા
ણીસદૃશ એવું જે તમારું દર્શન, તેને ત્યાગ કરીને લવણસમુદ્રના પાણી તુ
લ્ય એવું જે અન્ય દેવોનું દર્શન, તેને કોણ કરે? અર્થાત્ કોઈ નજ કરે ॥૧૧॥

હવે જગવાનના રૂપનું વર્ણન કરે છે.

યૈઃ શાંતરાગરુચિન્નિઃ પરમાણુન્નિસ્ત્વં, નિર્માપિતસ્ત્રિ
જુવનૈકલલ્લામજૂત ! ॥ તાવંતેવ સ્વલુ તેપ્યણવઃ પૃ
થિવ્યાં, યત્તે સમાનંમપરં નહિ રૂપમસ્તિ ॥ ૧૨ ॥

અર્થ:-(ત્રિજુવન કે०) ત્રણ જુવનને વિષે (એક કે०) અદ્વિતીય એટલે
એકજ (લલ્લામજૂત કે०) સુંદરજૂત તેના સંબોધનને વિષે હે ત્રિજુવનૈકલલ્લામ
જૂત ! (યૈઃ કે०) જે (શાંત કે०) શાંતનામા જે નવમો રસ, તેનો (રાગ કે०)
જાવ તેની (રુચિન્નિઃ કે०) ઢાયા છે જેમને વિષે એવા (પરમાણુન્નિઃ કે०)

પરમાણુર્જયેં કરીને (નિર્માપિતઃ કે૦) નિર્માણ કરેલા એવા શરીરવાલા (ત્વં કે૦) તમે ઢો. અને (તેપિ કે૦) તે પણ (અણવઃ કે૦) પરમાણુર્જ (પૃથિવ્યાં કે૦) જગતને વિષે (તાવંતણ્વ કે૦) જગવન્નિર્મિતમાત્રજ છે, એટલે તે રાગદ્વેષની શાંતતા રૂપ પરમાણુર્જ પણ (ખલુ કે૦) નિશ્ચેં જગતમાં તેટલાજ છે, તેને વિષે હેતુ કહે છે. (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (પૃથિવ્યાં કે૦) પૃથિવીને વિષે (તે કે૦) તમારા (સમાનં કે૦) સરખું (અપરં કે૦) બીજું કોઈ (રૂપં કે૦) રૂપ (નહિ કે૦) નહિં (અસ્તિ કે૦) છે ॥ ૧૨ ॥

હવે પ્રચુના મુખનું વર્ણન કરે છે.

વક્ત્રં ક્વ તે સુરનરોરગનેત્રહારિ, નિઃશેષનિર્જિતજગ
ત્રિતયોપમાનમ્ ॥ બિંબં કલંકમલિનં ક્વ નિશાકર
સ્ય, યદ્વાસરે જવતિ પાંદુપલાશકલ્પમ્ ॥ ૧૩ ॥

અર્થઃ—હે નાથ! (સુર કે૦) દેવતાર્જ, (નર કે૦) મનુષ્યો, (ઊરગ કે૦) જીવનપતિ અથવા નાગકુમાર પ્રમુખ જે દેવો તેનાં (નેત્ર કે૦) ચક્ષુ, તેને (હારિ કે૦) હરણ કરવાનું છે શીલ જેનું એવું છે. વલી કેહવું છે? તો કે (નિઃશેષ કે૦) સમસ્ત એવાં જે (જગત્રિતયોપમાનં કે૦) ત્રણ જીવનને વિષે જેની ઉપમા દેવાય એવા કમલ, ચંદ્ર, દર્પણાદિ પદાર્થો તે સર્વના સૌંદર્યને (નિર્જિત કે૦) નિઃશેષપણાચેં કરીને જીત્યું છે જેણે એવું (તે કે૦) તમારું (વક્ત્રં કે૦) મુખ, તે (ક્વ કે૦) ક્યાં? અને (કલંકમલિનં કે૦) છાંભનેં કરી મલિન તથા (યત્ કે૦) જે (વાસરે કે૦) દિવસને વિષે (પાંદુપલાશકલ્પં કે૦) શાખરાના જાડનું પાંદડું જેવું પીંછું પડી જાય, તેના સરખું (જવતિ કે૦) થાય છે. એવું (નિશાકરસ્ય કે૦) ચંદ્રમા તેનું (બિંબં કે૦) બિંબ તે (ક્વ કે૦) ક્યાં? અર્થાત્ તમારા મુખનું અને ચંદ્રબિંબનું ઉપમેયત્વ ઘટતું નથી ॥ ૧૩ ॥

હવે જગવજુણોની વ્યાપ્તિ કહે છે.

સંપૂર્ણમંદુલશાંકકલાકલાપ, શુભ્રાણાસ્ત્રિ
જીવનં તવ લંઘયંતિ ॥ યે સંશ્રિતાસ્ત્રિજગદીશ્વર! ના
થમેકં, કસ્તાન્નિવારયતિ સંચરતોયથેષ્ટમ્ ॥ ૧૪ ॥

अर्थ:- (त्रिजगदीश्वर के०) त्रण जगतना ईश्वर एटखे हे त्रिजगन्नाथ ! (संपूर्णमंरुल के०) संपूर्ण ठे मंरुल जेनुं एवो जे पूर्णिमानो (शशांक के०) चंद्रमा तेनी (कला के०) कला तेनो (कलाप के०) समूह तेना सरखा (शुभाः के०) शुभ एटखे उज्ज्वल एवा (तव के०) तमारा (गुणाः के०) गुणो ते (त्रिभुवनं के०) त्रण भुवनने (लंघयंति के०) उल्लंघन करे ठे, एटखे तमारा जे ज्ञान, दर्शनादिक गुणो ठे, ते त्रण भुवनथी उपरांत ठे, वल्ली (ये के०) जे गुणो (एकं के०) अद्वितीय अने (नाथं के०) त्रण भुवनना स्वामी एवा जगवंतने (संश्रिताः के०) आश्रय करी रहेला ठे ते गुणो, (यथेष्टं के०) स्वेच्छायें यथाजिप्रायें (संचरतः के०) सर्वत्र प्रकारें अस्खलनपणे संचरता एटखे विचरता एवा ठे. (तान् के०) ते गुणोने (कः के०) कयो पुरुष, (निवारयति के०) निवारण करी शके? अर्थात् कोइ पण निवारण करी शके नहिं ॥१४॥

हवे जगवाननुं यथार्थ नामपणुं कहे ठे.

चित्रं किमत्र यदि ते त्रिदशांगनाजि, नीतं मनागपि
मनोन विकारमार्गम् ॥ कल्पांतकालमरुता चलिता
चलेन, किं मंदराद्रिशिखरं चलितं कदाचित् ॥१५॥

अर्थ:- हे प्रजो! उद्भूत अवस्थायें विचरता एवा तमोने (यदि के०) जो (त्रिदश के०) देवताजं तेनी (अंगनाजिः के०) स्त्रीयो जे तेणें (ते के०) तमारुं (मनः के०) मन जे ठे ते (मनागपि के०) किंचित् मात्र पण (विकारमार्गं के०) विकारना स्थानकप्रत्यें (न नीतं के०) न पमाड्युं एटखे तमारुं मन, होजने न पमाड्युं तो (अत्र के०) ए ठेकाणें (चित्रं के०) आश्चर्य (किं के०) शुं ? अर्थात् एमां कांइ पण आश्चर्य नथी. त्यां दृष्टांत कहे ठे. के (चलिताचलेन के०) चलायमान कस्या ठे अचल एटखे म होटा महोटा पर्वतो जेणें एवो जे (कल्पांतकालमरुता के०) कल्पांत कालनो वायु एटखे प्रलयकालनो वायरो ते वायुयें करीने (कदाचित् के०) क्यारें पण (मंदराद्रिशिखरं के०) मंदराचल एटखे मेरुपर्वत तेनुं जे शिखर, ते (किं के०) शुं (चलितं के०) चलायमान थाय ? अर्थात् प्रलय कालना पवनें सर्व पर्वतोने तो चलाय मान कस्या, परंतु मेरुपर्व

તને ચલાયમાન ન કહ્યો.તેમ દેવતાની સ્ત્રીયોયેં પણ વીજા હરિહરાદિક દેવોને તો ચલાયમાન કહ્યા;પરંતુ તમોને હોજ પમાડી શકીયો નહીં॥૧૫॥

હવે જગવાનને દીપની ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે.

નિર્ઘૂમવર્તિરપવર્જિતતૈલપૂરઃ કૃત્સ્નં જગત્રયમિદં
પ્રકટીકરોષિ ॥ ગમ્યો ન જાતુ મરુતા ચલતાચલા
નાં, દીપોઽપરસ્ત્વમસિ નાથ ! જગત્પ્રકાશઃ ॥૧૬॥

અર્થઃ—(નાથ કે૦) હે નાથ! (ત્વં કે૦) તમે (અપરઃ કે૦) વિલક્ષણ એ વો બીજોજ (જગત્પ્રકાશઃ કે૦) જગત્પ્રકાશક રૂપ (દીપઃ કે૦) દીપક (અસિ કે૦) ઢો. તે કેવી રીતે ઢો ? ત્યાં કહે છે. (નિર્ઘૂમવર્તિઃ કે૦) નિર્ગત એટલે ગયો છે દેષરૂપ ધૂમ્ર અને વર્તિ એટલે કામવશતારૂપ વાત્ય જેથકી એવા અપૂર્વદીપક તમે ઢો. અને વીજા લૌકિક દીપક જે છે.તેતો ધૂમ્ર અને વર્તી તેણે કરી સહિત હોય છે, વલી તમે કેહેવા દીપક ઢો? તો કે (અપવર્જિતતૈલપૂરઃ કે૦) અપવર્જિત થયો છે સ્નેહ પ્રકાશરૂપ તૈલનો પૂર જેથકી એવા દીપક ઢો અને વીજા લૌકિક દીપક તો તૈલપૂરેં કરી સહિત હોય છે. વલી તમે કેહેવા દીપક ઢો? તો કે (ઇદં કે૦) આ (કૃત્સ્નં કે૦) સમગ્ર (જગત્રયં કે૦) ત્રણ જગતને (પ્રકટીકરોષિ કે૦) પ્રગટ કરો ઢો, એટલે કેવલજ્ઞાનરૂપ ઉદ્યોતેં કરી પ્રકાશ કરો ઢો, અને લૌકિક દીપક તો કેવલ ગૃહમાત્રનેજ પ્રકાશકારક છે. વલી તમે દીપક જે ઢો,તે કેહેવા ઢો? તો કે (અચલાનાં કે૦) પર્વતોને (ચલતા કે૦) ચલાયમા ન કરતો એવો (મરુતા કે૦) વાયરો જે છે, તેણે કરીને (જાતુ કે૦) ક્યા રેં પણ (ગમ્યઃ કે૦) જાવા યોગ્ય (ન કે૦) નહિં ઢો. અને લૌકિક દીપક જે છે, તે તો પવનથકી જાવા યોગ્ય છે ॥ ૧૬ ॥

હવે પ્રજુને સૂર્યસાથેં ઉપમાની વ્યર્થતા કહે છે,

નાસ્તં કદાચિહ્નપયાસિ ન રાદુગમ્યઃ, સ્પટીકરોષિ
સહસા યુગપક્ષ્મંતિ॥નાંજોધરોદરનિરુદ્ધમહાપ્રજા
વઃ, સૂર્યાતિશાયિમહિમાસિ મુનીંડ! લોકે ॥ ૧૭ ॥

अर्थ:—(मुनीन्द्र के०) हे मुनीन्द्र ! तमो (लोके के०) जगतने विषे (सूर्यातिशायिमहिमा के०) सूर्यथकी अधिक महिमावाला एवा (असि के०) ठो. ते केवी रीतें सूर्यातिशायि ठो? तो के (कदाचित् के०) क्यारें पण (अस्तं के०) अस्तपणाने (नउपयासि के०) नथी पामता एवा ठो. अने सूर्य तो अस्त पामे ठे. तथा वली तमें (नराहुगम्यः के०) राहुयें अस्त होता नथी, अने सूर्य तो राहुअस्त थाय ठे, वली तमें तो (युगपत् के०) समकालें (जगंति के०) त्रण जगतने (सहसा के०) साथेंज (स्पष्टी करोषि के०) प्रकाश करो ठो, अने सूर्य तो एक जंबूछीपनेज प्रकाश करे ठे. तथा तमो तो (अंजोधर के०) ज्ञानावरणादिक पांच आवरणरूप मेघ तेनो (उदर के०) मध्यजाग तेथकी (निरुद्ध के०) रोकायो ठे (महाप्रज्ञावः के०) महोटा महिमा जेनो एवा (न के०) नथी अने सूर्य तो मेघना वादलांनो मध्यजाग जे मेघघटा, तेणें रोकाय एवो ठे ॥ १३ ॥

हवे विशेषें करी चंद्रोपमान व्यर्थ करतो बतो कहे ठे.

नित्योदयं दलितमोहमहांधकारं, गम्यं न राहुवदन
स्य न वारिदानाम्॥ विश्राजते तव मुखाब्जमनल्प
कांति, विद्योतयज्जगदपूर्वशशांकबिंबम् ॥ १४ ॥

अर्थ:—हे नाथ ! (तव के०) तमारं (मुखाब्जं के०) मुखरूप कमल जे ठे ते, (अपूर्व के०) विलक्षण एवं (शशांक के०) चंद्रमा तेना (बिंब के०) बिंबरूप (विश्राजते के०) शोजे ठे. ते केवी रीतें? तो के तमारं मुखरूप कमल तो (नित्योदयं के०) निरंतर उदय पामेळुं ठे अने चंद्रबिंब जे ठे, ते तो निरंतर उदय थवावाळुं थतुं नथी. तथा वली तमारं मुखाब्ज केहवुं ठे? तो के (दलितमोहमहांधकारं के०) मोह एटखे अज्ञानरूप महोटा अंधकारने दली नाख्यो ठे जेणें एवं ठे, अने चंद्रबिंब तेवा गुणवाळुं नथी ते तो मात्र अंधकारनोज नाश करे ठे. तथा वली तमारं मुखकमल तो, दुर्वादि जे कुतर्क करनारा वादियो तडूप (राहुवदनस्य के०) राहुनुं जे मुख तेनें (नगम्यं के०) असवा योग्य नथी अने चंद्रने तो राहुनुं मुख असे ठे. तथा वली तमारं मुखकमल तो (अनल्पकांति के०) अल्पकांतिवाळुं नथी थतुं अने चंद्रबिंब तो अल्पकांतिवाळुं पण क्यारेंक थाय ठे. तथा

वल्ली तमारं मुखाल्ज तो (नवारिदानां के०) मेघोने आहादन करवाने अशक्य ठे अने चंद्रबिंबने तो मेघ आहादन करवाने शक्तिमंत ठे अने तमारं मुखकमल तो (जगत् के०) त्रण जगतने (विद्योतयत् के०) प्रकाश करे ठे अने चंद्रबिंब तो एक जंबुद्वीपनेज मात्र प्रकाश करे ठे, माटें हे प्रजो! अपूर्वशशांकबिंबपणुं ते तमारा मुखकमलने योग्यज ठे ॥१७॥

हवे प्रचुना मुखेंडुपासैं सूर्य, चंद्रमा पण निःप्रयोजन
वाला ठे, एवुं देखाडे ठे.

किं शर्वरीषु शशिनान्हि विवस्वता वा, युष्मन्मुखेंडु
दलितेषु तमस्सु नाथ! ॥ निष्पन्नशालिवनशालिनि
जीवलोके, कार्यं कियज्जलधरैर्जलजारनम्रैः ॥ १९ ॥

अर्थ:- (नाथ के०) हेनाथ ! (युष्मन्मुखेंडु के०) तमारा मुखरूप इंडु जे चंद्रमा तेणें (तमस्सु के०) अज्ञानरूप जे अंधकारो ते (दलितेषु के०) दलन करे ठते पठी (शर्वरीषु के०) रात्रियोने विषे उदय थनारा एवा (शशिना के०) चंद्रमा तेणें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे ? (वा के०) अथवा (अन्हि के०) दिवसने विषे उदय थनारा एवा (विवस्वता के०) सूर्यें करीने (किं के०) शुं कार्य थवानुं ठे? त्यां दृष्टां त कहे ठे, के जेम (निष्पन्न के०) पाकेलां एवां जे (शालिवन के०) शालिनां वन, तेणें करी (शालिनि के०) शोचायमान थयेला एवा (जीवलोके के०) मृत्युलोक तेने विषे (जलजारनम्रैः के०) जलनो जे जार तेणें करी नम्र थयेला एवा (जलधरैः के०) मेघोयें करी (कियत्कार्य के०) शुं प्रयोजन ? अर्थात् कांइ पण कार्यसिद्धि नहिं ॥ १९ ॥

हवे ज्ञानद्वारायें करी अन्यदेवोने तिरस्कार करतो ठतो कहे ठे.

ज्ञानं यथा त्वयि विजाति कृतावकाशं, नैवं तथा ह
रिहरादिषु नायकेषु ॥ तेजः स्फुरन्मणिषु याति यथा
महत्त्वं, नैवं तु काचशकले किरणाकुलेपि ॥ २० ॥

अर्थ:- हे नाथ ! (कृतावकाशं के०) अनंत पर्यायात्मक जे पदार्थों, ते ने विषे कस्यो ठे अवकाश पटले प्रकाश जेणें एवुं (ज्ञानं के०) केवल

જ્ઞાન તે (યથા કે૦) જેવી રીતે (ત્વયિ કે૦) તમારેવિષે (વિજ્ઞાતિ કે૦) શોજે છે, (તથા કે૦) તેવી રીતે (નાયકેષુ કે૦) પોતપોતાના શાસન ના સ્વામી એવા (હરિહરાદિષુ કે૦) હરિ હરાદિક જે દેવો છે, તેને વિષે (એવં કે૦) એ પ્રકારનું (ન કે૦) નથી શોજતું. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે:— (યથા કે૦) જેવી રીતે (તેજઃ કે૦) પ્રકાશ જે છે, તે (સ્ફુરન્મણિષુ કે૦) વેદીપ્યમાન જાતિવંત મણિયોને વિષે (મહત્ત્વં કે૦) ગૌરવને (યાતિ કે૦) પામે છે, (તુ કે૦) વલી (એવં કે૦) એ પ્રકારે (કિરણાકુલે પિ કે૦) કાંતિયેં કરીને ઘ્યાસ ઘટસે ચલકતા એવા પણ (કાચશકલે કે૦) કાચના જે કટકા તેને વિષે ગૌરવને (નૈવં કે૦) પ્રાપ્ત નથીજ થતું. અર્થાત્ જેવું તમારે વિષે જ્ઞાન છે. તેવું અન્ય દેવોમાં નથી ॥ ૨૦ ॥

હવે જગવાનની નિંદાસ્તુતિ કહે છે.

મન્યે વરં હરિહરાદયએવ દૃષ્ટા, દૃષ્ટેષુ યેષુ હૃદયં
ત્વયિ તોપમેતિ ॥ કિં વીક્ષિતેન જવતા જુવિ યેન
નાન્યઃ, કશ્ચિન્મનોહરતિ નાથ! જવાંતરેપિ ॥૨૧॥

અર્થ:—(મન્યે કે૦) હું વિચાર કરું હું કે, (હરિહરાદયઃ કે૦) હરિહરાદિક દેવો તે (દૃષ્ટાઃ કે૦) દીઠા તે (વરંએવકે૦) સારુંજ થયું. કેમ કે? (યેષુ કે૦) જે દેવો (દૃષ્ટેષુ કે૦) દીઠે બેઠે મારું (હૃદયં કે૦) હૃદય જે ચિત્ત, તે (ત્વયિ કે૦) તમારે વિષે (તોષં કે૦) સંતોષને (એતિ કે૦) પામે છે. અને પ્રથમ (વીક્ષિતેન કે૦) દેખેલા એવા (જવતા કે૦) તમોયેં કરીને (કિં કે૦) શું થયું? તો કે (યેન કે૦) જે તમારા દર્શનેં કરીને (જુવિ કે૦) પૃથ્વીને વિષે (કશ્ચિત્ કે૦) કોઈ (અન્યઃ કે૦) અન્યદેવ, (નાથ કે૦) હે નાથ! (જવાંતરેપિ કે૦) અન્યજવને વિષે પણ (મનઃ કે૦) મારું મન, (ન હરતિ કે૦) હરણ કરતો નથી ॥ ૨૧ ॥

હવે માતાની પ્રશંસાદ્વારાર્યેં કરીને જગવદ્ધર્ષન કરે છે.

સ્ત્રીણાં શતાનિ શતશો જનયંતિ પુત્રાન્, નાન્યા સુતં
ત્વહુપમં જનની પ્રસૂતા ॥ સર્વાદિશો દધતિ જ્ઞાનિ
સહસ્રરર્ષિમ, પ્રાચ્યેવ દિગ્જનયતિ સ્ફુરદંશુજાલમ્ ॥૨૨॥

અર્થ:—હે નાથ ! લોકને વિષે (સ્ત્રીણાંશતાનિ કે०) સ્ત્રીઝનો શક્કડા એટલે ઘણી સ્ત્રીયો છે, તે સ્ત્રીયો, (શતશઃ કે०) શક્કડો ગમે નાના પ્રકારના સ્વરૂપ વાલા એવા (પુત્રાન્ કે०) પુત્રોને (જનયંતિ કે०) જન્મ આપે છે સ્ત્રી, પરંતુ તે (અન્યા કે०) બીજી (જનની કે०) માતા જે છે, તે (ત્વદુપ મં કે०) તમારી ઉપમા દેવાય એવા (સુતં કે०) પુત્રને (નપ્રસૂતા કે०) ઉત્પન્ન કરી શકતી નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, કે (સર્વાદિશઃ કે०) સર્વે મલી આઠ દિશાઝ જે છે, તે (જાનિ કે०) અશ્વિન્યાદિક નક્ષત્રોને (દધતિ કે०) ધારણ કરે છે, પરંતુ (પ્રાચ્યેવદિક્ કે०) એક માત્ર પૂર્વદિશાજ (સ્ફુરદંશુજાલં કે०) દેદીપ્યમાન છે કિરણજાલ જેનાં એવો અંને (સહ સ્વ કે०) હજાર છે (રશ્મિં કે०) કિરણો જેમનાં એવા સૂર્યને (જનયતિ કે०) ઉત્પન્ન કરે છે. અર્થાત્ જેમ એક પૂર્વદિશિ સૂર્યની જનની છે, તેમ એક તમારી માતાજ તમારા સરખા સુપુત્રની જનની છે ॥ ૨૨ ॥

હવે પ્રજુની પરમપુરુષત્વેં કરીને સ્તુતિ કરે છે.

ત્વામામનંતિ મુનયઃ પરમં પુમાંસ, માદિત્યવર્ણમમ
લં તમસઃ પરસ્તાત્ ॥ ત્વામેવ સમ્યગુપલજ્ય જયં
તિ મૃત્યું, નાન્યઃ શિવઃ શિવપદસ્ય મુનીંડ ! પંથાઃ ॥૨૩॥

અર્થ:—(મુનીંડ કે०) હે મુનીંડ ! જે (મુનયઃ કે०) મહર્ષિ એવા સા ધુ જનો છે, તે (ત્વાં કે०) તમોને (તમસઃ કે०) અંધકારરૂપ ધુરિત, તે ની (પરસ્તાત્ કે०) આગલ (આદિત્ય કે०) સૂર્યના સરખા (વર્ણ કે०) કાંતિવાલા એવા અંને રાગદ્વેષ રહિતપણેં કરીને (અમલં કે०) નિર્મલ (પરમંપુમાંસં કે०) પરમ પુમાન્ એટલે નિઃકર્મ સિદ્ધ એવાને (આમનંતિ કે०) કહે છે. તથા (ત્વામેવ કે०) તમોને (સમ્યક્ કે०) રૂઢે પ્રકારેં (ઉ પલજ્ય કે०) નિશ્ચયત્વેં કરી જાણીને, તે મહર્ષિયો (મૃત્યું કે०) મૃત્યુને (જ યંતિ કે०) જીંતે છે. માટેં (અન્યઃ કે०) બીજો કોઈ (શિવઃ કે०) નિરુપદ્રવ એવો (શિવપદસ્ય કે०) મોક્ષપદનો (પંથાઃ કે०) માર્ગ, (ન કે०) નથી ॥ ૨૩ ॥

હવે સર્વ દેવના નામેં કરીને જિનને સ્તવે છે.

ત્વામવ્યયં વિજુમચિંત્યમસંસ્યમાદ્યં, બ્રહ્માણમી

श्वरमनंतमनंगकेतुम् ॥ योगीश्वरं विदितयोगमने

कमेकं, ज्ञानस्वरूपममलं प्रवदंति संतः ॥१४॥

अर्थः—हे प्रजो! (त्वां के०) तमोने (संतः के०) संत पुरुषो जे ठे, ते (प्रवदंति के०) आ प्रमाणें कहे ठे. जे तमें (१) अव्ययं के०) क्षय रहित ठो एटखे सदास्थिरैकस्वजावी ठो. वली (२) (विभुं के०) परम ऐश्वर्य करीने विशेषें शोजो ठो, अथवा कर्मोन्मूलन समर्थ ठो. (३) (अर्चित्यं के०) चिंतवन थइ शके नहीं एवा महिमावंत ठो, अथवा तमारुं स्वरूप कोइथी कला य नहीं एवा ठो. (४) (असंख्यं के०) गुणोनी संख्या रहित ठो, एटखे त मारा गुणोनी संख्या थइ शके नहीं एवा ठो. अथवा संख्य एटखे युद्ध ते जेने (अ के०) नथी एवा ठो (५) (आद्यं के०) लोकसृष्टि हेतु पणायें करी आद्यमां ठो, अथवा आद्य तीर्थकर ठो. अथवा पंच परमेष्ठिमध्ये आद्य ठो. (६) (ब्रह्माणं के०) अनंत आनंदें करी सर्वथकी अधिक वृद्धि वाला ठो, माटें ब्रह्म ठो, निवृत्तिरूप ठो. (७) (ईश्वरं के०) ईश्वरशील ठो, सर्व देवना ईश्वर ठो. (८) (अनंतं के०) ज्ञानदर्शनना योग्यी अनंत ठो, अथवा अंत रहित ठो. (९) (अनंगकेतुं के०) कामदेवने ठेदवा पणायें करीने केतु ठो. एटखे जेम जगतूनो नाश करवाने केतु जे पूंढडीयो तारो ते कारणचूत ठे, तेम तमें पण कंदर्पना नाश करवाने कारणचूत ठो. (१०) (योगीश्वरं के०) योगी एटखे मन, वचन अने कायारूप व्यापारने जीतनारा एवा जे सामान्यकेवली तेना ईश्वर ठो. (११) (विदितयोगं के०) विदित एटखे ज्ञात ठे, अवगत ठे ज्ञान, दर्शन, चारित्ररूप योग हस्तामलकवत् जेने अथवा ज्ञानी पुरुषोयें तमाराथकी अष्टविध योग जाण्यो ठे एवा ठो, तथा (१२) (अनेकं के०) ज्ञानें करी सर्वगत होवाथी सर्वव्यापक ठो, माटें पर्याय्यी अनेक ठो, (१३) (एकं के०) अद्वितीय उत्तमोत्तम ठो, अथवा जीव द्रव्या पेदायें द्रव्यथकी एक ठो अने अनन्य स्वरूपपणुं ठे. (१४) (ज्ञानस्वरूपं के०) द्वायिक केवलज्ञान रूपत्व ठो, माटें द्वायिक स्वरूपी ठो. (१५) (अमलं के०) अष्टादश दोषरूप पापमल रहित ठो ॥ १४ ॥

हवे बीजो अर्थ करी बीजा देवने नामें जिननी स्तुति करे ठे.

बुधस्त्वमेव विबुधार्चितबुधबोधात्, त्वं शंकरोसि

जुवनत्रयशंकरत्वात् ॥ धातासि धीर! शिवमार्गविधे
विधानात्, व्यक्तं त्वमेव जगवन्! पुरुषोत्तमोऽसि ॥ १५ ॥

अर्थः—हे नाथ ! (विबुधार्चितबुद्धिबोधात् के०) देवताज्ये अर्चित एटले पूजित कस्यो ठे केवलज्ञाननो बोध जेमनो माटे (त्वमेव के०) तमेंज (बुद्धः के०) बुद्ध देवता ठो, एटले ज्ञाततत्त्वी ठो तथा (जुवनत्रयशंकरत्वात् के०) त्रण जुवनने सुखना करनार होवाथी (त्वं के०) तमें (शंकरोसि के०) शंकर देवता ठो. अन्यपक्षमां जे शंकर देवता ठे ते तो नम्र, कपा ली, जैरव, संहारक, तेणें करीने ते यथार्थनामा शंकर नथी. तथा (धीर के०) हे धीर! तमेंज (शिवमार्ग के०) मोक्षमार्ग तेनो (विधेः के०) रत्न त्रययोगरूप क्रिया तेना (विधानात् के०) निःपादन करवाथकी (धाता के०) विधाता एटले संपन्न (असि के०) ठो. अर्थात् तमेंज ब्रह्मदेव ठो. अन्यपक्षमां जे ब्रह्मा ठे, ते तो जड ठे, अने तेणें तो वेदोपदेशाथकी न रकपथ उघाड्यो ठे, ते माटे यथार्थ ते ब्रह्मा नथी. वली (जगवन् के०) हे ज गवन्! (त्वमेव के०) तमेंज (व्यक्तं के०) प्रगटपणे (पुरुषोत्तम के०) पुरुषोत्तम ते नारायण देव, (असि के०) ठो. अन्यपक्षमां जे पुरुषोत्तम कृष्ण ठे, ते तो सर्वत्र कपटवशथकी यथार्थ पुरुषोत्तम नथी ॥ १५ ॥

हवे वली फरीने जिनने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

तुभ्यं नमस्त्रिजुवनार्तिहराय नाथ, तुभ्यं नमः क्षि

तितलामलजूपणाय ॥ तुभ्यं नमस्त्रिजगतः परमेश्व

राय, तुभ्यं नमोजिन! जवोदधिशोषणाय ॥ १६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (त्रिजुवनार्तिहराय के०) त्रण जुवननी आर्ति जे पीडा तेने हरण करनारा एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. तथा (क्षितितल के०) पृथिवीतल तेने विषे (अमल के०) निर्मल (जूपणाय के०) अलंकाररूप ठो अथवा पृथिवीतल जे पाताल अने अमल जे स्वर्ग तेना जूपणरूप एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. तथा (त्रिजगतः के०) त्रण जगतना (परमेश्वराय के०) प्रकृष्ट प्रभु एवा (तुभ्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो.

तथा (जिन के०) हे श्रीवीतराग ! (जवोदधि के०) संसाररूप समुद्र, तेने (शोषणाय के०) शोषण करनारा एवा (तुज्यं के०) तमोने (नमः के०) नमस्कार हो. अर्हीयां तुज्यं ए एक वचन ग्रहण कखुं ठे, ते सर्व अन्य देवोना निषेध सूचनार्थ कखुं ठे ॥ १६ ॥

इवे निंदास्तुति कहे ठे.

कोविस्मयोऽत्र यदि नाम गुणैरशेषै, स्त्वं संश्रितो
निरवकाशतया मुनीश ! ॥ दोषैरुपात्तविविधाश्रयजा
तगर्वैः, स्वप्नांतरेपि न कदाचिदपीक्षितोसि ॥ १७ ॥

अर्थः—(मुनीश के०) हे मुनियोना ईश्वर ! (नाम के०) नाम ए प द जे ठे, ते कोमलामंत्रणमां ठे. (यदि के०) यदिशब्द अंगीकारार्थमां ठे. (त्वं के०) तमें (अशेषैः के०) समग्र एवा (गुणैः के०) गुणोयें (निरवकाशतया के०) निरंतरपणे (संश्रितः के०) रूढा प्रकारें आश्रय करायेला ठो (अत्र के०) एने विषे (कोविस्मयः के०) शुं आश्चर्य ? अर्थात् कांहीं नहिं. अने (उपात्त के०) ग्रहण करेला एवा जे (विविधाश्रय के०) विविध आश्रयो, तेणें करीने (जात के०) उत्पन्न थया एवा (गर्वैः के०) गर्वरूप जे अवगुण तेना (दोषैः के०) दोषोयें करीने सहित एवा जनोयें तमो (स्वप्नांतरेपि के०) स्वप्नांतरने विषे पण (कदाचिदपि के०) क्यारें पण (नईक्षितोसि के०) जोयेला नथी ॥ १७ ॥

इवे केटलाएक प्रातिहार्यनें प्रगट करतो जिननी स्तुति करे ठे.

उच्चैरशोकतरुसंश्रितमुन्मयूख, माज्ञाति रूपमम
लं जवतोनितांतम् ॥ स्पष्टोल्लसत्किरणमस्ततमो
वितानं, बिंबं रवेरिव पयोधरपार्श्ववर्त्ति ॥ १८ ॥

अर्थः—हे जिन ! आठ प्रातिहार्यमांहेलो प्रथम प्रातिहार्य, (उच्चैरशोकतरु के०) प्रचुना अंगथकी बार गुणो उंचो एवो जे अशोकवृक्ष तेने विषे (संश्रितं के०) आश्रय करीने रहेखुं अर्थात् अशोकनी नीचें बेठे ला ठो, ते समयें (उन्मयूखं के०) उंचा ठे अधिक ठे मयूख एटले कि रणो जेनां एवुं (जघतः के०) तमारुं (रूपं के०) शरीर ते (नितांतं

के०) अत्यंत (अमलं के०) निर्मल (आजाति के०) शोजे ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठे, के (स्पष्टोद्धसत्किरणं के०) प्रगट उंचां गयेलां ठे किरणो जेनां एवुं (रवेः के०)सूर्य जे तेनुं (बिंबं के०) बिंब जे ठे, ते (पयोधर के०) मेघ, तेना (पार्श्ववर्त्ति के०) पार्श्वमां वर्त्ततुं एटले पासें रखुं थकुं (इव के०) जेम होय नहिं? एटले सूर्य पोतानां प्रकाशित किरणो वडे करीने (अस्ततमोवितानं के०) अंधकारना समूहने अस्त करी नाखीने एटले नाश करीने शोजाने पामे ठे, तेम तमें अशोकवृक्षनी नीचें बेठा थका शोजाने पामो ठे ॥ १७ ॥

हवे वली पण जगवंतना शरीरनुं वर्णन करे ठे.

सिंहासने मणिमयूखशिखाविचित्रे, विभ्राजते तव
वपुः कनकावदातम् ॥ बिंबं वियद्विलसदंशुलता
वितानं, तुंगोदयाजिशिरसीव सहस्ररश्मेः ॥ १८ ॥

अर्थः—हे देव ! (मणि के०) मणियो तेनां (मयूख के०) किरणो, तेनी (शिखा के०) पंक्तियो, तेणें करीने (विचित्रे के०) चित्र विचित्र एवुं (सिंहासने के०) सिंहासनावृद्ध आसन, तेने विषे (कनक के०) सुवर्ण तेना सरखुं (अवदातं के०) मनोझ एवुं (तव के०) तमारुं (वपुः के०) शरीर, ते (विभ्राजते के०) विशेषें करी शोजे ठे. त्यां दृष्टांत कहे ठेः—(तुंगं के०) उंचो एवो जे (उदयाजि के०) उदयाचल पर्वत तेना (शिरसि के०) शिर उपर जे (वियत् के०) आकाश तेने विषे जेनां (विलसत् के०) उद्योत मान. (अंशु के०) किरणो तेनी (लता के०) शाखां तेनो (वितानं के०) समूह ठे जेने एवो (सहस्ररश्मेः के०) सूर्य जे तेनुं (बिंबं के०) बिंब ते (इव के०) जेम शोजाने पामे ठे, तेम प्रभुनुं शरीर सिंहासन उपर शोजाने पामे ठे ॥ १८ ॥

हवे फरी पण प्रकारांतरें जगवानना शरीरनुं वर्णन करे ठे.

कुंदावदातचलचामरचारुशोभं, विभ्राजते तव वपुः
कलधौतकांतम् ॥ उद्यद्भशांकशुचिर्निर्जरवारिधार,
मुच्चैस्तटं सुरगिरेरिव शातकौजम् ॥ १९ ॥

अर्थ:—हे नाथ! (कुंद के०) मोघरानां पुष्प, तेना सरखां (अवदात के०) उज्ज्वल अने (चल के०) चंचल एटले इन्द्रादिकें वीजेलीं एवां जे (चामर के०) बे चामरो तेणें करीने (चारुशोचं के०) मनोहर ठे शोजा जेनी एवुं, अने (कल धौतकांतं के०) सुवर्णना सरखुं मनोहर एवुं (तव के०) तमारुं (वपुः के०) शरीर, ते (विज्राजते के०) विशेषें करी शोजे ठे, त्यां दृष्टांत कहे ठे. (उद्यत् के०) उदय पामेलो एवो (शशांक के०) चंद्रमा तेना सरखुं (शुचि के०) निर्मल अने (निर्जर के०) निर्जरणीनी (वारिधारं के०) जल धारा जेने विषे वही रइ ठे एवुं (शातकौंचं के०) सुवर्णमय जे (सुरगिरे: के०) मेरुपर्वत तेनुं (उच्चैः के०) उंचुं एवुं (तटं के०) तट एटले शिखरते जेम शोजे ठे (इव के०) तेनी पेरें तमारुं शरीर पण शोजे ठे ॥ ३० ॥

हवे उत्रत्रयनामा प्रातिहार्यने वर्णन करतो ठतो कहे ठे.

उत्रत्रयं तव विजाति शशांककांत, मुच्चैःस्थितं स्थ
गितज्ञानुकरप्रतापम् ॥ मुक्ताफलप्रकरजालविवृ
द्धशोचं, प्रख्यापयत्रिजगतः परमेश्वरत्वम् ॥ ३१ ॥

अर्थ:—हे प्रजो ! (शशांककांतं के०) चंद्रमाना सरखुं मनोहर एवुं (उच्चैःस्थितं के०) तमारी उपर रहुं अने (स्थगितज्ञानुकरप्रतापं के०) हां की दीधो ठे सूर्यना किरणोनो प्रताप जेणें एवुं तथा (मुक्ताफल के०) मोती तेना (प्रकर के०) समूह तेनी (जाल के०) रचना, तेणें करीने (विवृद्धशोचं के०) विशेषें करी वृद्धि पामी ठे शोजा जेनी एवुं, (त्रिजगतः के०) त्रण जगत् जे ठे तेनुं (परमेश्वरत्वं के०) परमेश्वरपणुं तेने (प्रख्यापयत् के०) प्रकर्षें करीने जणावनारुं एवुं (तव के०) तमारुं (उत्रत्रयं के०) उत्रत्रय जे ठे, ते (विजाति के०) शोजे ठे एटले तमोने उत्रातिउत्र एवां त्रण उत्र जे धराय ठे, ते त्रण जगतनुं प्रभुत्व प्रख्यापन करे ठे. तिहां एक उत्रें करी पाताळ लोकनुं प्रभुत्व सूचन कराय ठे, बी जा उत्रें करी मृत्युलोकनुं स्वामित्व सूचन कराय ठे, अने त्रीजा उत्रें करी देवलोकनुं स्वामित्व सूचन कराय ठे ॥ ३१ ॥

હવે અતિશય દ્વારાયેં જિનને સ્તુતિ કરતો ઠતો કહે છે.

ઉન્નિદ્રહેમનવપંકજપુંજકાંતિ, પર્યુદ્ધસન્નસ્વમયૂસ્વ
શિખાન્નિરામૌ ॥ પાદૌ પદાનિ તવ યત્ર જિનેંદ્ર !

ધત્તઃ, પદ્માનિ તત્ર વિબુધાઃ પરિકલ્પયંતિ ॥ ૩૨ ॥

અર્થઃ—(જિનેંદ્ર કે०) હે જિનેંદ્ર ! (ઉન્નિદ્ર કે०) વિકસિત (હેમકે०) સુવર્ણનાં (નવ કે०) નવસંખ્યા છે જેની અથવા નવીન એવાં (પંકજ કે०) કમલ, તેના (પુંજ કે०) સમૂહ તેની (કાંતિ કે०) યુતિ તેણે કરીને (પર્યુદ્ધસત્ કે०) ચારે તરફ ઉઠલતાં એવાં, (નસ્વમયૂસ્વ કે०) પરમેશ્વરના પગના નસ્વ તેનાં જે કિરણો તેની (શિખા કે०) પ્રકાશપંક્તિ જે ને આસમંતાત જાગમાં ફેલી રહી છે તેણે કરીને (અન્નિરામૌ કે०) મનોહર એવાં (તવ કે०) તમારાં (પાદૌ કે०) ચરણો તે, (યત્ર કે०) જે જૂમિનેવિષે (પદાનિ કે०) ગમનનાં સ્થાનકપ્રત્યે (ધત્તઃ કે०) ધારણ કરે છે, (તત્ર કે०) તે સ્થલને વિષે (વિબુધાઃ કે०) દેવતાઝ (પદ્માનિ કે०) કમલોને (પરિકલ્પયંતિ કે०) રચના કરે છે. એટલે બે કમલ ચરણની નીચેં અને સાત કમલ માર્ગમાં રચે છે. અહીં નસ્વ કમલની કાંતિ દર્પણ સદૃશ છે, અને દેવતાઝયેં રચેલાં એવાં સુવર્ણકમલની કાંતિ પીત છે, તે બેહુના મલવાથી ચરણોનો વિચિત્ર વર્ણ થયો ॥ ૩૨ ॥

હવે એક અતિશયેં કરીને બીજાઝને ઉત્કેષ કરતા ઉપસંહાર કરે છે.

ઇહં યથા તવ વિજૂતિરજૂક્ષિનેંદ્ર !, ધર્મોપદેશનવિ

ધૌ ન તથા પરસ્ય ॥ યાદૃક્ પ્રજ્ઞા દિનકૃતઃ પ્રહતાંધ

કારા, તાદૃક્તોગ્રહગણસ્ય વિકાશિનોપિ ॥ ૩૩ ॥

અર્થઃ—(જિનેંદ્ર કે०) હે સામાન્ય કેવલીને વિષે ઇંદ્ર તુલ્ય! ડુર્ગતિયેં પડતા પ્રાણીનેં ધરી રાખે એવો જે શ્રુત ચારિત્ર લક્ષણ (ધર્મ કે०) ધર્મ, તે ધર્મના (ઉપદેશનવિધૌ કે०) ઉપદેશ વિધિને વિષે એટલે ઉપદેશ કરવાના સમયને વિષે, (ઇહં કે०) એ પૂર્વે કહી એવી (તવ કે०) તમારી (વિજૂતિઃ કે०) અતિશયની સંપદા તે, (યથા કે०) જે પ્રકારેં (અજૂત કે०)

થઈ (તથા કે૦) તેવી (પરસ્ય કે૦) બીજા જે હરિહરાદિક દેવો છે, તેની (ન કે૦) નથી થતી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. કે જેમ (પ્રહત કે૦) પ્રકર્ષે કરી હણ્યો છે (અંધકારા કે૦) અંધકાર જેણે એવી (દિનકૃતઃ કે૦) સૂર્ય જે તેની (યાદક્પ્રજા કે૦) જેવી કાંતિ છે, (તાદક્ કે૦) તેવી કાંતિ, (વિકાશિનોપિ કે૦) પ્રકાશિત થયેલા એવા (બ્રહ્મગણસ્ય કે૦) જૌમાદિક ગ્રહના સમૂહ તેની પ્રજા (કૃતઃ કે૦) ક્યાંથી હોય ? એટલે સર્વથા નજ હોય. અર્થાત્ દેશના સમયે જે અશોક વૃદ્ધાદિક આઠ મહા પ્રાતિહાર્ય તથા ચોત્રિશ અતિશયવાલી એવી તમારી જે સમૃદ્ધિ છે, તેવી હરિહર બ્રહ્માદિકની ક્યાંથી હોય ? કારણ કે એમને સરાગપણને લીધે કર્મદાયપણું નથી તે કર્મદાય વિના ઉત્તમોત્તમતાને પમાય નહીં અને ઉત્તમોત્તમતા વિના પ્રાતિહાર્યાદિત સમૃદ્ધિનો અજાવ હોય છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જિનને ગજજયહર દર્શાવતો ઠતો કહે છે.

શ્ર્યોતન્મદાવિલવિલોલકપોલમૂલ, મત્તભ્રમદ્ભ્રમ
રનાદવિવૃદ્ધકોપમ્ ॥ એરાવતાજમિનમુદ્ધતમાપતંતં,
દૃષ્ટા જયં જવતિ નો જવદાશ્રિતાનામ્ ॥ ૩૪ ॥

અર્થ:-હે નાથ ! (શ્ર્યોતત્ કે૦) ઝરતો એવો (મદ કે૦) મદ તેણે કરીને (આવિલ કે૦) કલુષ થયેલા એવા અને (વિલોલ કે૦) ચંચલ એવા જે (કપોલમૂલ કે૦) ગંભીરસ્થલ જે ગંભીરપ્રદેશ તેણે કરીને (મત્ત કે૦) મદોન્મત્ત થયેલો એવો અને (ભ્રમત્ કે૦) અહિં તહિં ભ્રમણ કરનારા એવા જે (ભ્રમર કે૦) જમરાડ તેના (નાદ કે૦) ઝંકારશબ્દ તેણે કરીને (વિવૃદ્ધકોપ કે૦) વૃદ્ધિ પામ્યો છે ક્રોધ જેને એવો અને (એરાવતાજં કે૦) એરાવત હાથીના સરખી છે આજ્ઞા એટલે કાંતિ જેની એવો અને (ઉદ્ધતં કે૦) અવિનીત એટલે અંકુશાદિક શસ્ત્રને અવગણના કરતો એવો જે (ઇજં કે૦) હસ્તી, તેને (આપતંતં કે૦) સન્મુખ આવતા એવાને (દૃષ્ટા કે૦) જોઈને (જવત્ કે૦) તમારા (આશ્રિતાનાં કે૦) આશ્રય કરીને રહેલા એવાં જનોને અર્થાત્ તમારા જક્તા જનો જે છે, તેને (જયં કે૦) જય જે છે, તે (નોજવતિ કે૦) નથી થતું ॥ ૩૪ ॥

હવે સિંહજયાપહારી જગવાનને દર્શાવતો ઠતો કહે છે.
 નિન્નેજકુંજગલહુજ્જ્વલશોણિતાક્ત, મુક્તાફલપ્રક
 રજૂષિતજૂમિજાગઃ ॥ બદ્ધક્રમઃ ક્રમગતં હરિણાધિ
 પોઽપિ, નાક્રામતિ ક્રમયુગાચલસંશ્રિતં તે ॥ ૩૫ ॥

અર્થઃ—(નિન્ન કે૦) જોદન કરેલા એવા જે (જકુંજ કે૦) હસ્તીનાં કું
 જસ્યલ, તેથી (ગલત્ કે૦) નીચેં સ્થા, પડ્યા એવા (હુજ્જ્વલ કે૦) હ
 જ્જ્વલ તે રક્ત શ્વેત વર્ણ યુક્ત એવા (શોણિતાક્ત કે૦) રુધિર વ્યાપ્ત એટ
 લે લોહીથી સ્પર્ધાયેલા એવા (મુક્તાફલપ્રકર કે૦) મુક્તાફલના સમૂહ
 તેણેં કરીને (જૂષિત કે૦) શોષાવ્યો છે (જૂમિજાગઃ કે૦) પૃથિવીનો જાગ
 જેણેં તથા (બદ્ધક્રમઃ કે૦) કીલ્લિત છે ક્રમ એટલે પાદ જેના એવો (હરિ
 ણાધિપોઽપિ કે૦) અરણ્ય પશુર્જનો અધિપ જે સિંહ તે પણ (તે કે૦) તમા
 રા (ક્રમયુગાચલ કે૦) ચરણયુગરૂપ પર્વત તેને (સંશ્રિતં કે૦) આશ્રય ક
 રીને રહ્યો એવો પુરુષ, જો તે સિંહની (ક્રમ કે૦) ફાલ તેને વિષે (ગતં
 કે૦) પ્રાપ્ત થયો હોય તો પણ તેને તે સિંહ (નાક્રામતિ કે૦) પ્રહાર ક
 રવાને દોડતો નથી, એટલે હે પ્રજો! તમારા આશ્રિત જનોને પૂર્વોક્ત વિશે
 ષણવાલો સિંહ પણ પરાજય કરતો નથી ॥૩૫॥

હવે દાવાનલ જયને દક્ષિણ કરતો ઠતો સ્તવે છે.

કલ્પાંતકાલપવનોદ્ધતવન્દિકલ્પં, દાવાનલં જ્વ
 લિતમુજ્જ્વલમુત્ફુલિંગમ્ ॥ વિશ્વં જિઘત્સુમિવ સંમુ
 સ્વમાપતંતં, ત્વન્નામકીર્તનજલં શમયત્યશેષમ્ ॥૩૬॥

અર્થઃ—હે કર્મકાનનાગ્રે! (કલ્પાંતકાલ કે૦) પ્રલય કાલનો જે (પવન
 કે૦) વાયરો તેની સહાયતાયેં કરીને (ઉદ્ધત કે૦) જોરમાં આવી ગયેલો
 એવો જે (વન્દિકલ્પં કે૦) અગ્નિ તેના (કલ્પં કે૦) સદૃશ એવો અને (જ્વલિતં
 કે૦) જાજ્વલ્યમાન થયેલો અને (હુજ્જ્વલં કે૦) હુજ્જ્વલ અને (હુત્ફુલિ
 ગં કે૦) ઝંચા ગયા છે તણેલા જેના એવો તથા (અશેષં કે૦) સમસ્ત (વિ
 શ્વં કે૦) જગત્ તેને (જિઘત્સુમિવ કે૦) જાણે ગલી જવાને ઇચ્છા
 કરતો હોય નહીં? એવો જે (દાવાનલં કે૦) વનમાં ભાગેલો અગ્નિ તે

अचानक (संमुखं के०) सन्मुख (आपतंतं के०) आवी प्राप्त थयो तेने (त्वन्नामकीर्तनजलं के०) तमारा नामनुं जे कीर्तन करवुं, ते रूप जख ते (अशेषं के०) निरवशेष एवा अग्निने (शमयति के०) शांत करी मूके ठे. एटले विश्वने बाली नाखवानी इहा करनारो एवो जे दावाग्नि, ते पण तमारा नाम स्मरणरूप जलें करीने शांतताने पामे ठे, एवो तमारा कीर्तननो प्रजाव ठे, तेवारें तमारी आज्ञादिक पाखवाची शुं सर्वोत्कृष्टता प्राप्त न थाय ? ॥३६॥

हवे उरगजय निवारण करतो ठतो कहे ठे.

रक्तेक्षणं समदकोकिलकंठनीलं, क्रोधोद्धतं फणिन
मुत्फणमापतंतम् ॥ आक्रामतिक्रमयुगेन निरस्त
शंक, स्त्वन्नामनागदमनी हृदि यस्य पुंसः ॥ ३७ ॥

अर्थ:—(रक्तेक्षणं के०) रातां ठे नेत्र जेनां एवो अने (समद के०) मदोन्मत्त एवो तथा (कोकिल के०) कोकिल तेनो (कंठ के०) कंठ तेना सरखो (नीलं के०) श्यामवर्णवालो एवो अने (क्रोधोद्धतं के०) क्रोधें करीने उद्धत थयेलो तथा (उत्फणं के०) उंची करेली ठे फणा जे णें एवो जे (फणिनं के०) सर्प ते (आपतंतं के०) उतावलो सन्मुख आवतो होय तेने पण (निरस्तशंकः के०) शंका रहित थयो थको पोताना (क्रमयुगेन के०) चरणयुगलें करीने (आक्रामति के०) उल्लंघन करे ठे. ते कयो पुरुष उल्लंघन करे ठे ? तो के (यस्य के०) जे (पुंसः के०) पुरुषना (हृदि के०) हृदयने विषे (त्वन्नाम के०) तमारा नाम रूप जे (नागदमनी के०) नागदमनीनामें औषधि जरेली ठे, ते तमारा नामरूप नागदमनी औषधियें करीने ऊग्र सर्पना जयथकी पण निःशंकित थाय ठे ॥ ३७ ॥

हवे रणजयापहरण करतो ठतो कहे ठे.

वल्गतुरंगगजगर्जितजीमनाद, माजौ बलं बल
वतामपि नृपतीनाम् ॥ उद्यद्दिवाकरमयूखशिखाप
विधं, त्वत्कीर्तनात्तमश्वाशु जिदामुपैति ॥ ३८ ॥

अर्थ:—जे (आजौ के०) संग्रामने विषे (वल्गात् के०) युद्ध करता

एवा (तुरंग के०) घोडा ते जेने विषे दोडी रह्या ठे अने (गज के०) हस्ती तेनी (गर्जित के०) गर्जना तेणें करी (जीम के०) जयंकर ठे (नादं के०) शब्दो जेने विषे एवुं (बलवतामपिज्ञपतीनां के०) अतिशय बलवान् राजाउं तेनुं पण (बलं के०) सैन्य ते (त्वत्कीर्तनात् के०) तमारा ना मना कीर्तनयकी (आशु के०) शीघ्र (जिदां के०) जेदने (उपैति के०) पामे ठे, एटले तस्त नाशी जाय ठे, ते कोनी पेटें ? तो के (उद्यद्दिवाकर के०) उदय थयेलो एवो जे सूर्य, तेनां (मयूख के०) किरणो तेनी (शिखा के०) शिखाउं तेणें करीने (अपविर्द्ध के०) उत्क्रिस्त एटले जेदन थयेलुं एवुं (तमः के०) अंधकार तेज (इव के०) जेम होय नहीं ? अ र्थात् सूर्यकिरणोयें करीने जेम अंधकार नाश पामे ठे, तेम तमारा नाम ग्रहण प्रजावयकी शत्रुनुं सैन्य संग्रामने विषे पलायन थाय ठे ॥ ३८ ॥ हवे वली पण प्रकारांतरें करीने संग्रामजयने निरास करतो ठतो कहे ठे.

कुंताग्रजिन्नगजशोणित वारिवाह, वेगावतारतरणा
तुरयोधजीमे ॥ युद्धे जयं विजितदुर्जयजेयपक्षा,
स्वत्पादपंकजवनाश्रयिणो लज्जते ॥ ३९ ॥

अर्थः—(कुंत के०) बरढी, तेमना (अग्र के०) अग्रजाग जे अणी तेणें करी (जिन्न के०) जेदेला एवा (गज के०) हस्ती तेना (शोणित के०) रुधिररूप (वारिवाह के०) जखना प्रवाह तेने विषे जे (वेगाव तार के०) उतावळुं प्रवेश थवुं एटले रुधिररूप पाणीमां तणाइ जवाने तैयार थयेला तेमांथी (तरणातुर के०) फरी पाठा तरी नीकखवाने आ तुर थयेला एवा जे (योध के०) सुजटो तेणें करीने (जीमे के०) जयं कर देखातुं एवुं (युद्धे के०) युद्ध तेने विषे पण (स्वत्पाद के०) तमारा चरणारविंद ते रूप जे (पंकजवन के०) कमलवन तेने (आश्रयिणः के०) आश्रय करीने रह्या एवा जे पुरुष, (दुर्जय के०) नहीं जीताय एवा जे (जेयपक्षाः के०) शत्रुना वर्गो ते जेमणें (विजित के०) जीत्या ठे एवा ठता (जयं के०) जयने (लज्जते के०) पामे ठे ॥ ३९ ॥

हवे समुद्रजय निरास करतो ठतो कहे ठे.

अंजोनिधौ क्षुजितजीषणनक्रचक्र, पाठीनपीठजय

दोल्बणवांडवाग्नौ ॥ रंगतरंगशिखरस्थितयान

पात्रा, स्रासं विहाय नवतः स्मरणाद्ब्रजंति ॥४०॥

अर्थ:- (कुजित के०) कुज पमड्या ठे (जीषण के०) महाजयंकर एवा (नक्रचक्रपाठीनपीठ के०) नक्र चक्र अने पाठीनपीठ एटखे मत्स्य विशेष जीव जेने विषे एवा तथा (जयद के०) जय उत्पन्न करनारो एवो उल्बण के०) जयंकर ठे (वाडवाग्नौ के०) वाडवाग्नि जेने विषे एवा (अंजोनिधौ के०) समुद्रने विषे (रंगत् के०) उठलता एवा (तरंग के०) तरंगो तेनां (शिखर के०) शृंगो तेनी उपर (स्थित के०) रखुं ठे (यानपात्रा के०) वह्ण जेमनुं एवा पुरुषो जे ठे, ते (नवतः के०) तमारा (स्मरणात् के०) स्मरणथकी (त्रासं के०) त्रासने (विहाय के०) त्याग करीने समुद्र पारनें (ब्रजंति के०) पामे ठे. एटखे इच्छित छीपांतरने विषे पहुँचे ठे ॥४०॥

हवे रोगजयने निवारण करतो ठतो स्तवे ठे.

उद्भूतजीषणजलोदरजारजुग्माः, शोच्यां दशामु

पगताश्च्युतजीविताशाः॥ त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदि

ग्धदेहा, मर्त्या नवंति मकरध्वजतुल्यरूपाः ॥४१॥

अर्थ:- हे जगन्नाथ! (उद्भूत के०) उत्पन्न थयो एवो (जीषण के०) जयंकर (जलोदर के०) जलयुक्त होय ठे उदर जेणें करीने तेने जलोदर रोग कहियें अने ते जलोदर रोगना (जार के०) जारें करीने (जुग्माः के०) वक्र थया एवा अने (च्युतजीविताशाः के०) त्याग करी ठे जीवितनी आशा जेमणें एवा अने (शोच्यां दशामुपगताः के०) शोक करवा योग्य एवी दशाने प्राप्त थया एवा अने (त्वत्पादपंकजरजोऽमृतदिग्धदेहाः के०) तमारां चरणकमलनुं जे रज ते रूप जे अमृत तेणें करी खिस ठे अंग जेमनां एवा (मर्त्याः के०) जीवो जे ठे ते, (मकरध्वजतुल्यरूपाः के०) काम देव समान ठे रूप जेनुं एवा (नवंति के०) होय ठे. अर्थात् जेम अमृत खिसदेही पुरुष सकल शारीरिक रोगनाशें करीने कामदेव समान थाय ठे. तेम तमारा चरणारविंदनी रजें करी खिस अंग ठे जेनां एवा जीव पण सकल रोगहयें करीने कामदेव तुल्यरूपवाला थाय ठे ॥४१॥

હવે નિગડાદિ બંધનનું જય ટાલતો ઠતો કહે છે.
 આપાદકંઠમુરુશૃંખલવેષ્ટિતાંગા, ગાઠં બૃહન્નિગડ
 કોટિનિઘૃષ્ટજંઘાઃ ॥ ત્વન્નામમંત્રમનિશં મનુજાઃસ્મ
 રંતઃ, સદ્યઃ સ્વયં વિગતબંધજયાં જવંતિ ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:-હે કર્મબંધનરહિત ! (આપાદકંઠં કે०) જેના પરથી માંદીને ગ
 લા પર્યંત (ઊરુશૃંખલ કે०) મહોટી શૃંખલાઈ તેણે કરી (વેષ્ટિતાંગા કે०)
 વેષ્ટિત છે એટલે નિબરૂ છે સર્વ શૃંગો જેમનાં એવા અને (ગાઠં કે०) શ્ર
 સ્યંત (બૃહન્નિગડકોટિ કે०) મહોટી બેડીયો તેની કોટિયો જે જીળી અળી
 યો તેણે કરીને (નિઘૃષ્ટજંઘાઃ કે०) નિઃશેષપણાચે કરીને ઘસાતી છે જંઘાઈ જેમ
 ની એવા ડુંઃસ્વિત થયેલા પુરુષો ઠતાં (ત્વન્નામ કે०) તમારું જે નામ તે રૂ
 પ (મંત્ર કે०) મંત્ર જે છે, તેને (અનિશં કે०) રાત્રિ દિવસ અર્થાત્ નિરંત
 ર (સ્મરંતઃ કે०) સ્મરણ કરતા એવા (મનુજાઃકે०) મનુષ્યો, તે (સદ્યઃ
 કે०) તત્કાલ (સ્વયં કે०) પોતાની મેલે (વિગતબંધજયાઃ કે०) વિશેષે
 કરીને ગયું છે બંધનજય જેમનું એવા (જવંતિ કે०) થાય છે ॥૪૨॥

હવે પૂર્વોક્ત સર્વ જયને ત્યાગ કરતો ઠતો સંકેપથી કહે છે.

મત્તદ્વિપેંડમૃગરાજદવાનલાહિ, સંગ્રામવારિધિમ
 હોદરબંધનોહમ્ ॥ તસ્યાશુ નાશમુપયાતિ જયં જિયે
 વ, યસ્તાવકં સ્તવમિમં મતિમાનધીતે ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:-હે પ્રજો! (યઃ કે०) જે (મતિમાન્ કે०) બુદ્ધિમાન્ પુરુષ,
 (તાવકં કે०) તમારું (હમં કે०) આ (સ્તવં કે०) સ્તવન જે છે તેને
 (અધીતે કે०) જણે છે, (તસ્ય કે०) તે પુરુષને (મત્ત કે०) મદોન્મત્ત
 એવો (દ્વિપેંડ કે०) મહાન્ હસ્તી અને (મૃગરાજ કે०) સિંહ, તથા (દ
 વાનસ કે०) વનાગ્નિ તથા (અહિ કે०) સર્પ અને (સંગ્રામ કે०) સં
 ગ્રામ, અને (વારિધિ કે०) સમુદ્ર, તથા (મહોદર કે०) જહોદરાદિ રો
 ગ, અને (બંધન કે०) બંધીખાનું એ આઠ વાનાં તે થકી (હમં કે०) હ
 ત્પક્ષ થયું એવું જે (જયં કે०) જય તે (જિયેવ કે०) બીકે કરીનેજ જે
 મ હોય નહિં? તેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર ઉતાવળું (નાશં કે०) નાશને

(ઉપયાતિ કે૦) પામે છે. અર્થાત્ આ તમારા સ્તોત્રના પાઠ કરનારને પૂર્વોક્ત આઠ પ્રકારના જયનો નાશ થાય છે ॥ ૪૩ ॥

હવે સ્તવનપ્રજ્ઞાવ સર્વસ્વને કહે છે.

સ્તોત્રસ્ત્રજં તવ જિનેન્દ્ર! ગુણૈર્નિબઢ્ધાં, જક્ત્યા મયા
રુચિરવર્ણવિચિત્રપુષ્પામ્ ॥ ધત્તે જનો ય હ્રદ કંઠગતા
મજસ્રં, તં માનતુંગમવશા સમુપૈતિ લક્ષ્મીઃ ॥૪૪॥
इति जक्तामर नामकस्तोत्रं सप्तमस्मरणम् ॥ ५ ॥

અર્થઃ—(જિનેન્દ્ર કે૦) હે જિનેન્દ્ર ! (તવ કે૦) તમારી (હ્રદ કે૦) આલો કને અપે (યઃ કે૦) જે (જનઃ કે૦) પુરુષ, (સ્તોત્રસ્ત્રજં કે૦) સ્તોત્ર તેજ પદ સંદર્જિતપણે કરીને જાણે માલાજ હોય નહિં ? તે સ્તોત્રરૂપ પુષ્પમાલાને (કંઠગતાં કે૦) પોતાના કંઠને વિષે (અજસ્રં કે૦) નિરંતર (ધત્તે કે૦) ધારણ કરે છે, (તં કે૦) તે (માન કે૦) ચિત્તની ઉન્નતિ તેણે કરીને (તુંગ કે૦) અત્યંત ઉન્નત થયેલો એવો પુરુષ અથવા સ્તોત્રના કર્તા શ્રી માનતુંગાચાર્ય જે છે તે (અવશા કે૦) અસ્વતંત્ર એવી જે (લક્ષ્મીઃ કે૦) સ્વર્ગાપવર્ગ અને સત્કાવ્યરૂપ લક્ષ્મી તેને, (સમુપૈતિ કે૦) પામે છે. હવે તે સ્તોત્ર રૂપસ્ત્રજ કેહવી છે? તો કે માનતુંગાચાર્યનામક એવો (મયા કે૦) હું જે તેણે (જક્ત્યા કે૦) જક્તિ જે શ્રદ્ધા, અથવા પુષ્પમાલાપદે જક્તિ જે વિચિત્ર રચના તેણે કરીને અને (ગુણૈઃ કે૦) પ્રજ્ઞાના ગુણે કરીને અથવા પુષ્પમાલાપદે ગુણ જે સૂત્ર તેણે કરીને (નિબઢ્ધાં કે૦) બાંધેલી છે, ગુંથેલી છે. વલી કહેવી છે? તો કે (રુચિર કે૦) મનોહર એવા (વર્ણ કે૦) બાવન અક્ષર તેજ છે (વિચિત્રપુષ્પાં કે૦) ચિત્ર વિચિત્ર પુષ્પો જેને વિષે અને પુષ્પમાલા પદ્ધતિમાં મનોહર છે વર્ણ જેના એવાં વિચિત્રપુષ્પો છે જેમાં એવી છે. આ સ્તોત્રના અંતમાં પુષ્પસ્ત્રજ શબ્દ જે છે તે અઙ્ગીષ્ઠ શકુનપણાયે કરી મહોત્સવના આનંદનો કારણજૂત છે અને લક્ષ્મી શબ્દ જે છે, તે માંગલ્યવાચી છે, તેણે કરી આ સ્તોત્રના પાઠ કરનાર તથા શ્રવણ કરનાર પુરુષને આ સ્તોત્રની સમાપ્તિ પર્યંત કલ્યાણ પરંપરા થાશે, એવો જાવ છે ॥૪૪॥ इति जक्तामर स्तोत्रनामक सप्तमस्मरणस्य बाष्पावबोधः समाप्तः ॥ ५ ॥

॥ અથ ॥

॥ શ્રી કલ્યાણમંદિરસ્તોત્રનામક અષ્ટમસ્મરણં લિખ્યતે ॥

॥ વસંતતિલકાવૃત્તમ્ ॥

કલ્યાણમંદિરમુદારમવદ્યનેદિ, જીતાજયપ્રદમ
 નિંદિતમંધ્રિપદ્મં ॥ સંસારસાગરનિમજ્જદશેષજંતુ,
 પોતાયમાનમજ્જિનમ્ય જિનેશ્વરસ્ય ॥ ૧ ॥ યસ્ય સ્વ
 યં સુરગુરુર્ગરિમાંબુરાશેઃ, સ્તોતું સુવિસ્તૃતમતિર્ન
 વિન્નુર્વિધાતુમ્ ॥ તીર્થેશ્વરસ્ય કમઠસ્મયધૂમકેતો, સ્ત
 સ્યાદ્દમેષ કિલ સંસ્તવનં કરિષ્યે ॥ ૨ ॥ યુગ્મમ્ ॥

અર્થ:- (અષ્ટ: કે૦) આ પ્રત્યક્ષ મૂર્ત્વ એવો (અહં કે૦) હું સિદ્ધસેન દિવા
 કરનામા આચાર્ય તે (તસ્ય કે૦) તે શ્રીપાર્શ્વનાથ (તીર્થેશ્વરસ્ય કે૦)
 તીર્થ જે ચતુર્વિધ સંઘ તેના ઈશ્વર તેનું (કિલ કે૦) નિશ્ચે (સંસ્તવનં કે૦)
 સ્તવન જે તેને (કરિષ્યે કે૦) કરીશ, હવે તે શ્રીપાર્શ્વનાથ તીર્થેશ્વર કેહ
 વા છે? તો કે (કમઠ કે૦) દશ જન્મનો છે વૈરનાથ જેને એવો જે કમઠ
 નામા દૈત્ય તેનો (સ્મય કે૦) અહંકાર તેને વિષે (ધૂમકેતો: કે૦) પૂઠડી
 યા તારા સરસ્યા છે એટલે કમઠ દૈત્યનો ગર્વ નાશ કરવાને ધૂમકેતુ સદ
 શ છે, વલી કેહવા છે? તો કે (સુવિસ્તૃતમતિ: કે૦) વિસ્તાર પામી છે બુ
 દ્ધિ જેની એવો (સ્વયં કે૦) પોતે (સુરગુરુ: કે૦) બૃહસ્પતિ જે છે, તે પણ
 (યસ્ય કે૦) જે શ્રીપાર્શ્વનાથના (ગરિમા કે૦) મહિમા જે તેનો (અંબુરા
 શે: કે૦) સમુદ્ર તેનું જે (સ્તોત્ર કે૦) સ્તવન તેને (વિધાતું કે૦) કરવાને
 (નવિન્નુ: કે૦) સમર્થ થતો નથી, એવા શ્રીપાર્શ્વનાથની હું સ્તવના કરવાને
 ક્યાંથી સમર્થ થાઉં? તથાપિ સ્તવના કરું હું, તે શું કરીને સ્તવના કરું
 હું? તો કે (જિનેશ્વરસ્ય કે૦) તે શ્રીજિનેશ્વર તેનાં (અંધ્રિપદ્મં કે૦)
 ચરણકમલ તેને (અજ્જિનમ્ય કે૦) નમસ્કાર કરીને સ્તવના કરું હું. હવે
 તે ચરણકમલ કેહવું છે? તો કે (કલ્યાણમંદિરં કે૦) કલ્યાણ એટલે
 માંગલિક તેનું મંદિર એટલે ઘર છે, વલી કેહવું છે? તો કે (ઉદારં કે૦)

મહોદું છે, અથવા જ્ઞવ્ય જીવોના મનોવાંઙિત અર્થ દેવાને ઉદાર છે, તથા વલી કેહેવું છે? તો કે (અવચ્ચ કે૦) અવચ્ચ જે પાપ તેને (જેદિ કે૦) જેદનારું છે, તે માટે અવચ્ચજેદિ છે; વલી કેહેવું છે? તો કે (જીત કે૦) સંસારજયે ત્રાસ પામતા જે જીવો, તેને (અજય કે૦) મોક્ષ તેને (પ્રદં કે૦) પ્રકર્ષે કરીને દેનારું એવું છે, વલી કેહેવું છે? તો કે (અનિંદિતં કે૦) નિંદા રહિત છે અર્થાત્ જેને વિષે આણુમાત્ર પણ દોષનો સંજવ નથી, વલી કેહેવું છે? તો કે (સંસારસાગર કે૦) સંસારરૂપ જે સંમુદ્ર તેને વિષે (નિમજ્ઞાત કે૦) બૂડતા એવા જે (અશેષજંતુ કે૦) સમગ્ર પ્રાણીયો તેને (પોતાયમાનં કે૦) વહાણ સરખું એવું જિનેશ્વરનું ચરણકમલ છે. આ સ્તોત્રના શ્લોક સર્વ વસંતતિલકાવૃત્તે જાણવા, આ વે શ્લોકનો એકઠો અર્થ વચાણ્યો ॥ ૨ ॥

હવે જગવાનની સર્વ પ્રકારે વિશેષે કરીને સ્તુતિ કરવાને તો હું સમર્થ નથી, પરંતુ સામાન્યે કરીને પણ પ્રજુની સ્તુતિ કરવાને હું અસમર્થ હું, એમ દેખાડે છે.

સામાન્યતોऽપિ તવ વર્ણયિતું સ્વરૂપ, મસ્માદશાઃ ક
યમધીશ! જવંત્યધીશાઃ॥ ધૃષ્ટોપિ કૌશિકશિશુર્યદિ
વા દિવાંધો, રૂપં પ્રરૂપયતિ કિં કિલ ધર્મરશ્મેઃ॥૩॥

અર્થઃ—(અધીશ કે૦) હે સ્વામિન્! (અસ્માદશાઃ કે૦) માહારા સર સ્વા મંદમતિ પુરુષો જે છે, તે (સામાન્યતોપિ કે૦) સામાન્યપણે એટલે વિશેષવિરહિતત્વે કરીને પણ (તવ કે૦) તમારું (સ્વરૂપં કે૦) સ્વરૂપ જે છે તેને (વર્ણયિતું કે૦) વર્ણન કરવાને (કથં કે૦) કેમ (અધીશાઃ કે૦) સમર્થ (જવંતિ કે૦) થાય છે? અર્થાત્ થાતા નથી. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે, તે જેમ કેઃ—(યદિવા કે૦) જો પણ (કૌશિકશિશુઃ કે૦) ઘૂઢનો બાલક, તે (ધર્મરશ્મેઃ કે૦) સૂર્યચંદ્રના (રૂપં કે૦) સ્વરૂપને (કિં કે૦) શું (પ્રરૂપયતિ કે૦) કહી શકે? (કિલ કે૦) નિશ્ચે. અર્થાત્ નથી કહી શકતો. હવે તે કૌશિકશિશુ કેહવો છે? તો કે (ધૃષ્ટોપિ કે૦) દૃઢ હૃદય પંણાયે કરીને પ્રગટ્ત છે તો પણ (દિવાંધઃ કે૦) દિવસને વિષે અંધ છે ॥૩॥ હવે હું તો મંદમતિ હું, તેથી મહારામાં સ્તુતિ કરવાનું સામર્થ્ય ન હોય તે યોગ્યજ છે, પરંતુ કેવલજ્ઞાની પુરુષો, કેવલજ્ઞાને કરીને સર્વ જાણ તા ઠતા પણ જિનગુણોને કહેવાને સમર્થ થાતા નથી, તે કહે છે.

मोहक्षयादनुजवन्नपि नाथ!मर्त्यो, नूनं गुणान् गण
यितुं न तव क्षमेत ॥ कल्पांतर्वातपयसः प्रकटोऽपि
यस्मा, न्मीयेत केन जलधेर्ननु रत्नराशिः ॥ ४ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! (मोहक्षयात् के०) मोहनीयादिक कर्म
ना क्षय्यथकी अथवा अज्ञानक्षय्यथकी (अनुजवन्नपि के०) गुणोने अनुजव
कर्तो एटले तमारा गुणोने जाणतो ठतो पण (मर्त्यः के०) मनुष्य जे ठे
ते, (नूनं के०) निश्चें (तव के०) तमारा (गुणान् के०) गुणो जे ठे तेने
(गणयितुं के०) गणवाने एटले संख्या करवाने (न क्षमेत के०) न सम
र्थ थाय. त्यां दृष्टांत कहे ठे, ते जेम केः—(ननु के०) आशंकाने विषे (यस्मा
त् के०) जे कारण माटें (कल्पांत के०) प्रलयकालने विषे (वांत के०) विद्धि
त थयुं ठे (पयसः के०) जल जेने विषे एवो (जलधेः के०) समुद्र जे ठे
तेनो (प्रकटोऽपि के०) प्रत्यक्ष एवो पण (रत्नराशिः के०) रत्ननो समूह ते
(केन के०) कया पुरुषें (मीयेत के०) मापी शकाय ? अर्थात् कोईशी प
ण माप करी शकाय नहिं ॥ ४ ॥

हवे जो पण जगवानना गुणो तो असंख्य ठे, ते कहेवाने अशक्य हुं,
तो पण जक्तिवशथकी स्वशक्त्यनुसारें हुं स्तुति करुं हुं.

अन्युद्यतोऽस्मि तव नाथ! जडाशयोऽपि, कर्तुं स्तवं लसद
संख्यगुणाकरस्य ॥ बालोऽपि किं न निजबाहुयुगं
वितत्य, विस्तीर्णतां कथयति स्वधियांबुराशेः ॥ ५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ! हुं (जडाशयोऽपि के०) जडअंतःकरणवालो
वा जडना सरखा अजिप्राय वालो हुं तो पण (तव के०) तमारुं (स्तवं के०) स्तवन
जे ठे तेने (कर्तुं के०) करवाने (अन्युद्यतोऽस्मि के०) उद्यम मुक्त थयो हुं, एट
ले सावधान थयो हुं. ते तमें केहवा ठो? तो के (लसत् के०) देदीप्यमान
एवा जे (असंख्यगुण के०) अनंतगुणो तेना (आकरस्य के०) निधा
नरूप ठो. तेज अर्थने दृष्टांतें करीने दृढ करे ठे. (बालोपि के०) बालक
पण (निजबाहुयुगं के०) पोताना बे हाथने (वितत्य के०) विस्तारीने
(स्वधिया के०) पोतानी बुद्धियें करीने (अंबुराशेः के०) समुद्र जे ठे

તેની (વિસ્તીર્ણતાં કે०) વિસ્તારતા જે છે તેને (કિં. કે०) શું (ન કથંયતિ કે०) નહિં કહે છે, અર્થાત્ કહે છેજ. એટલે જેમ બાલક પોતાના બે હાથ પસારીને સમુદ્રનો વિસ્તાર કહે છે, જે સમુદ્ર આટલો મહોટો છે, તેમ બાલકની પેરેં હું પણ તમારું સ્તવન કરવાને કશો છે ઉદ્યમ જેણે એવો હું ॥૫॥

ફરી પૂર્વે કહેલા બે શ્લોકોનાજ અર્થને દૃઢ કરતો બંતો કહે છે.

ये योगिनामपि न यांति गुणास्तवेश, वक्तुं कथं नव
ति तेषु ममावकाशः ॥ जाता तदेवमसमीक्षितकारि
तेयं, जल्पंति वा निजगिरा ननु पक्षिणोऽपि ॥ ६ ॥

અર્થ:—(ઈશ કે०) હૈ સ્વામિન્! (યે કે०) જે (તવ કે०) તમારા (ગુણા: કે०) ગુણો જે છે, તે (યોગિનામપિ કે०) રત્નત્રયરૂપ યોગારાધને કરીને સમુત્પન્ન છે જ્ઞાન જેમને એવા યોગીંદ્ર પુરુષોને પણ (વક્તું કે०) કહેવાને (નયાંતિ કે०) આવી શકતા નથી તો (તેષુ કે०) તે ગુણોને વિષે (મમ કે०) મહારી (અવકાશ: કે०) બોલવાની શક્તિ તે (કથં કે०) કેમ (નવંતિ કે०) હોય? (તત્ કે०) તે કારણ માટેં (એવં કે०) એ પ્રકારેં (હ્યં કે०) આ પ્રસ્તુતસ્તુતિવિષયતે (અસમીક્ષિતકારિતા કે०) અવિચાર્યકારિતા (જાતા કે०) થઈ. કેમ કે? અનવકાશને વિષે જે સ્તુતિ કરવી તે અવિચાર્યકારી જ કહેવાય છે. આહિં દૃષ્ટાંત કહે છે. (વા કે०) અથવા (નનુ કે०) નિશ્ચેં (પક્ષિણોપિ કે०) પક્ષિયો પણ યદ્યપિ મનુષ્ય વાણીયેં કરી બોલવાને અસમર્થ છે તો પણ (નિજગિરા કે०) પોતાની જેવી તેવી વાણીયેં કરીને (જલ્પંતિ કે०) અર્થાત્ બોલેજ છે ? તેમ હું પણ સ્તુતિ કરવાને પ્રવચ્ચોં હું ॥ ૬ ॥

हवे जगवत्स्तोत्रनुं तथा जगवन्नामग्रहणनुं माहात्म्य कहे ठे.

आस्तामर्चित्यमहिमा जिन संस्तवस्ते, नामापि पा
ति नवतो नवतोजगंति ॥ तीव्रातपोपहतपांथजना
न्निदाधे, प्रीणाति पद्मसरसः सरसोनिलोऽपि ॥ ७ ॥

અર્થ:—(જિન કે०) હૈ જિનેશ્વર ! (અર્ચિત્યમહિમા કે०) નથી ચિંતન કરવા યોગ્ય છે મહિમા જેનો એવો (તે કે०) તમારો (સંસ્તવ: કે०) સ્તવ

જે છે, તે તો (આસ્તાં કે०) દૂર રહો, પરંતુ (જવતઃ કે०) તમારું (નામા પિ કે०) શ્રીપાર્શ્વનાથ એવું નામ જે છે તે પણ (જવતઃ કે०) સંસારથકી (જગંતિ કે०) ત્રણ જગતને (પાતિ કે०) રક્ષણ કરે છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. (પદ્મસરસઃ કે०) કમલોપલક્ષિત એવા તલાવનું જે પાણી તે તો (આસ્તાં કે०) દૂર રહો. પરંતુ તે પદ્મસરોવરનો (સરસઃ કે०) સુંદર ઠં નો જલશીકર યુક્ત એવો (અનિલોઽપિ કે०) વાયરો પણ (નિદાધે કે०) પ્રીષ્મકાલને વિષે (તીવ્ર કે०) આકારો એવો (આતપ કે०) ત ડકો તેણે કરીને (ઉપહત કે०) હણાણા એવા (પાંથજનાન્ કે०) પ થિક જનોને (પ્રીણાતિ કે०) સંતોષ કરે છે. અર્થાત્ પદ્મસરોવરનો વાયરો પણ પથિકોને પ્રસન્ન કરે છે, તેવારે જલનું તો શુંજ કહેવું ? તેમ હે પ્રજો! તમારું નામ પણ ત્રણ જગતને પવિત્ર કરે છે. તેવારે તમારા સ્તોત્રની તો શીજ વાર્તા કહેવી ? ॥ ૭ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

હૃદ્વર્ત્તિનિ ત્વયિ વિજ્ઞો! શિથિલીજ્ઞવંતિ, જંતોઃ ક્ષણેન

નિવિડાઞ્ચપિ કર્મબંધાઃ ॥ સદ્યોન્નુજંગમમયાઙ્વ મ

ધ્યજાગ, મધ્યાગતે વનશિખંમિનિ ચંદનસ્ય ॥ ૮ ॥

અર્થઃ—(વિજ્ઞો કે०) હે સ્વામિન્ ! (ત્વયિ કે०) તમો (હૃદ્વર્ત્તિનિ કે०) હૃદયને વિષે વર્ત્તે છે (જંતોઃ કે०) પ્રાણીના (નિવિડાઞ્ચપિ કે०) દૃઢ એવા પણ (કર્મબંધાઃ કે०) કર્મના જે બંધો તે પણ (ક્ષણેન કે०) ક્ષણમાત્રે કરી ને. (શિથિલીજ્ઞવંતિ કે०) શિથિલ થઈ જાય છે, ઇટલે નિવિડતાને ઢોડી ને શિથિલતાને જજે છે. અહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. તે જેમ કે—(વનશિખંમિનિ કે०) વનનો મયૂર તે (મધ્યજાગં કે०) વનના મધ્યજાગપ્રત્યે (અધ્યાગતે કે०) આવે છે (ચંદનસ્ય કે०) ચંદનના વૃક્ષના જે (નુજંગમમયાઙ્વ કે०) સર્પમયબંધનો જે છે તે જેમ (સદ્યઃ કે०) તત્કાલ શિથિલ થઈ જાય છે, તે ની પેરે જાણી લેવું. ઇટલે જેમ વનમયૂર વનના મધ્યજાગે આવે છે તે ચંદનવૃક્ષનાં સર્પવેષ્ટન શિથિલ થઈ જાય છે, તેમ તમે પણ પ્રાણીના હૃદય મધ્યે આવે છે તે પ્રાણીના દૃઢ કર્મબંધ પણ શિથિલ થઈ જાય છે ॥ ૮ ॥

હવે સ્વામીના દર્શનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

મુચ્યંતેવ મનુજાઃ સહસા જિનેંદ્ર !, રૌદ્રૈરુપદ્રવશ
તૈસ્ત્વયિ વીક્ષિતેપિ ॥ ગોસ્વામિનિ સ્ફુરિતતેજસિ
દૃષ્ટમાત્રે, ચૌરૈરિવાશુ પશવઃ પ્રપલાયમાનૈઃ ॥ ૯ ॥

અર્થ:—(જિનેંદ્ર કે०) હે સામાન્ય કેવલીના ઇંદ્ર ! (ત્વયિ કે०) તમો (વીક્ષિપિતે કે०) જોયે બંધે પણ (મનુજાઃ કે०) મનુષ્યો (સહસા કે०) શીઘ્રપણે કરીને (રૌદ્રૈઃ કે०) જ્યાનક બીહામણા એવા (ઉપદ્રવશતૈઃ કે०) ઉપદ્રવોના જે શેંકડા તેથી (મુચ્યંતેવ કે०) મુકાઈ જાય છેજ. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કે:—(સ્ફુરિતતેજસિ કે०) દેદીપ્યમાન છે તેજ જેનું ઇંદ્રે જગતમાં પ્રકાશ કરવે કરીને વિસ્તૃત છે તેજ જેનું એવો (ગો સ્વામિનિ કે०) ગો જે કિરણો તેનો સ્વામી જે સૂર્ય અથવા ગો જે પૃથિવી તેનો સ્વામી જે રાજા તે પણ સ્ફુરિત છે પ્રતાપ જેમનો એવો છે, અથવા ગો ઇંદ્રે પશુ જેનો સ્વામી જે ગોવાલીયો તે પણ બલરૂપ સ્ફુરિત છે તેજ જેનું એવો છે. એવા એ ત્રણ જે છે તે, (દૃષ્ટમાત્રે કે०) દૃષ્ટમાત્રે ઇંદ્રે જોવાયે થકે (પ્રપલાયમાનૈઃ કે०) પલાયન કરતા નાસતા એવા (ચૌરૈઃ કે०) ચોરો થકી (શ્વ કે०) જેમ (આશુ કે०) શીઘ્ર ઉતાવળા (પશવઃ કે०) પશુ જે ગો મહિષ્યાદિ ચોપગાં જનાવરો જેમ મૂકાય છે, તેમ જીવો પણ તમો જોવાયે થકે શેંકડો ઉપદ્રવોથી મૂકાય છે. એ તાત્પર્ય છે ॥ ૯ ॥

હવે સ્વામીના ધ્યાનનું માહાત્મ્ય કહે છે.

ત્વં તારકોજિન ! કથં જિવિનાં તદેવ, ત્વામુઘ્નંતિ હ
દયેન યદુત્તરંતઃ ॥ યદ્વા દતિસ્તરતિ યજ્ઞલમેષનૃ
ન, મંતર્ગતસ્ય મરુતઃ સ કિલાનુજાવઃ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:—(જિન કે०) હે જિનેશ્વર ! (ત્વં કે०) તમે (જિવિનાં કે०) સંસારી જીવોના (કથં કે०) કેમ (તારકઃ કે०) તારક છો? (યત્ કે०) જે કારણ માટેં ઊલટા (તદેવ કે०) તે સંસારી જીવોજ (યદુત્તરંતઃ કે०) સંસાર સ મુઘ્નને ઉતરતા બતા (હદયેન કે०) હૃદયેં કરીને (ત્વાં કે०) તમોને (હ

દ્રહંતિ કે०) વહન કરે છે, માટેં તમેં કેવી રીતેં સંસારી જીવોના તારક
ઠો ? કારણ કે વાહ્ય વાહકમાં વાહ્યને તારકપણાનો અસંજવ છે, જેમ
નાવ છે તે પોતાના મધ્યમાં રહેલા પુરુષોને તારે છે પરંતુ નાવમાં રહેલા
પુરુષો કાંઈ નાવને તારતા નથી, તેમ જીવો પણ તમોને પોતાના હ
દયમાં રાખીને તારે છે, પરંતુ તમેં તે જીવોને તારો, તે તો મહોદું
આશ્ચર્ય છે. હવે એવા તર્કનું સમાધાન કરે છે, કે હે પ્રજો ! તમેંજ જીવોને તારો
ઠો. તે (યદ્વા કે०) યુક્ત છે. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે (યત્ કે०) જે કાર
ણમાટે જેમ (દૃતિ: કે०) ચર્મમયપાત્ર ઇટલે ચામડાની મસક જે છે તે
(નૂનં કે०) નિશ્ચેં (જલં કે०) નદ્યાદિકના પાણી પ્રત્યેં (તરતિ કે०) તરે
છે (સણ કે०) તે આ પ્રત્યક્ષ (અંતર્ગતસ્ય કે०) તે મસકની મધ્યવર્તિ
યેં આવ્યો એવો જે (મરુત: કે०) પવન તેનોજ (કિલ કે०) નિશ્ચેં (અ
તુજાવ: કે०) પ્રજાવ છે. ઇટલે ચર્મની મસકના મધ્યગત જે વાયુ છે તે
જેમ મસકનો તારક છે, તેમ જીવોના હૃદયસ્થ તમેં ઠો. માટેં તમેં
પણ જીવોના તારક ઠો, એમાં શું અયુક્ત છે? ॥ ૧૦ ॥

હવે ત્રણ શ્લોકેં કરીને જગવંતનું રાગ દ્વેષ વિરહિતપણું દેખાડે છે.

યસ્મિન્ હરપ્રજૃતયોઽપિ હૃતપ્રજાવાઃ, સોઽપિ ત્વયા

રતિપતિઃ કૃપિતઃ કૃણેન ॥ વિધ્યાપિતા દુત્તજઃ પય

સાથ્ય યેન, પીતં ન કિં તદપિ ડુર્દરવાડવેન ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:—(યસ્મિન્ કે०) જે કામદેવને વિષે (હરપ્રજૃતયોઽપિ કે०) હર
હરિ વિરંચિ પ્રમુખ પણ (હૃતપ્રજાવાઃ કે०) હૃણાણો છે પ્રજાવ જેમનો એ
વા થાય છે. અર્થાત્ જે કામદેવેં હરહર્યાદિક દેવોને જીત્યા છે. (સોપિ
રતિપતિઃ કે०) તે કામદેવ પણ (ત્વયા કે०) તમોયેં (કૃણેન કે०) કૃણ
માત્રેં કરીને (કૃપિતઃ કે०) કૃપા પમાડ્યો. એ અર્થ કહ્યો. પરંતુ દૃષ્ટાંત
વિના પ્રતીત થાય નહીં માટે આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે. (અથ કે०) અથ પદ
દૃષ્ટાંત ઉપન્યાસાર્થ છે. (યેન કે०) જે (પયસા કે०) જલેં (દુત્તજઃ
કે०) અગ્નિયો (વિધ્યાપિતાઃ કે०) બૂજાવી દીધા (તદપિ કે०) તો પણ
તે પાણી જે છે તે (ડુર્દરવાડવેન કે०) ડુસ્સહવડવાનલેં (કિં ન પીતં
કે०.) શું ન પીધું ? અર્થાત્ પીધુંજ. ઇટલે જે જલેં અન્ય અગ્નિયો બૂજા

व्या एवं पण समुद्रगत जे जल, ते बडवानलें शोषण कस्युं, तेमज जे का मदेवें हरहस्यादिक जीत्या, तेज कामने तमोयें जीत्यो ठे. आ श्रद्धोक करे अके श्रीपार्श्वनाथनी मूर्ति प्रगटं थइ; ते वात सर्वत्र प्रसिद्ध ठे ॥ ११ ॥

स्वामिन्ननल्पगरिमाणमपि प्रपन्ना, स्त्वां जंतवः कथ
महो हृदये दधानाः ॥ जन्मोदधिं लघुतरंत्यतिलाघ
वेन, चिंत्यो न हंत महतां यदि वा प्रज्ञावः ॥ १२ ॥

अर्थः—(स्वामिन् के०) हे स्वामिन् ! तमोने (प्रपन्नाः के०) स्वामी पणायें करी पास्या एवा (जंतवः के०) प्राणीयो (अनल्पगरिमाणमपि के०) घणुं महोटापणुं ठे जेमनुं एवा पण (त्वां के०) तमोने (हृदये के०) हृदयने विषे (दधानाः के०) धारण करता थका (अहो के०) आश्चर्ये (अतिलाघवेन के०) थोडा पण जारना अज्ञावें करीने (जन्मोदधिं के०) जवसमुद्रने (लघु के०) शीघ्रपणें जेम होय तेम (कथं के०) केम (तरंति के०) तरे ठे? अर्थात् अत्यंत जारें करीने युक्त एवा तमें ठो तेने हृदयने विषे धारण करता ठता जाणे थोडा पण जारें करीने रहितज होय नहिं? एवा थका संसार समुद्रथकी जव्यजीवो केम तरे ठे? केम के? जे अतिजार युक्त होय, ते तो तरवाने असमर्थ होय ठे. अहीं (य दिवा के०) समाधान अर्थमां ठे माटें समाधान कहे ठे. (हंत के०) निश्चें (महतां के०) त्रण जगत्मां उत्तम महोटा पुरुषोनो ए (प्रज्ञावः के०) महिमाज ठे, माटें एमां (न चिंत्यः के०) चिंतवन करवा योग्य कांइ पण नथी, कारण के अत्यंत जार युक्त एवा जीवोने पण पोताना प्रज्ञावर्थी जाणे सर्वथा जार रहितज होय नहिं? तेवी रीतें महोटा पुरुषो करे ठे, माटें तमो जव्य जीवोने तारो ठो, तेमां आश्चर्य नथी ? ॥ १२ ॥

क्रोधस्त्वया यदि विजो! प्रथमं निरस्तो, ध्वस्तास्तदा ब
त. कथं किल कर्मचौराः ॥ श्लोषत्यमुत्र यदि वा शिशिरा
पि लोके, नीलजुमाणि विपिनानि न किं हिमानी ॥ १३ ॥

अर्थः—(विजो के०) हे स्वामिन् ! (त्वया के०) तमोयें (यदि के०) ज्यारें (क्रोधः के०) क्रोध जे ठे, ते (प्रथमं के०) प्रथमज (निरस्तः के०) परास्त कस्यो षट्छे दूर कीधो, (तदा के०) त्यारें पढी क्रोध विना

(બત કે૦) આશ્ચર્ય છે કે (કર્મચોરા: કે૦) કર્મરૂપ જે ચોરો છે, તે (કથં ધ્વસ્તા: કે૦) કેવી રીતે હણ્યા? (કિલ્ કે૦) નિશ્ચે. અર્થાત્ તમે ક્રોધ વિનાજ કર્મ ચોરોને હણ્યા, એ મહોટું આશ્ચર્ય? (યદિવા કે૦) સમાધાન અર્થમાં જેમ કે:- (અમુત્ર કે૦) આ (લોકે કે૦) લોકને વિષે (શિશિરા પિ કે૦) શીતલ એવી પણ (હિમાની કે૦) હિમસંહતિ જે બરફ તે (નીલ ડુમાણિ કે૦) નીલાં છે વૃક્ષો જેને વિષે એવાં (વિપિનાનિ કે૦) વન જે તેને (કિં કે૦) શું (ન ઘોષતિ કે૦) ન બાલે છે? અર્થાત્ બાલે છેજ. એટલે જે શીતલ એવી હિમસંહતિ છે, તે નીલાં વૃક્ષનાં વનોને દહન કરે છે, તેમ ક્રોધ રહિત એવા તમો પણ કર્મચોરોને હણો છો, તે યુક્તજ છે ॥ ૧૩ ॥

હવે યોગિયોયેં ધ્યાન કરવા યોગ્ય એક જિનસ્વરૂપને કહે છે.

ત્વાં યોગિનો જિન! સદા પરમાત્મરૂપ, મન્વેપયંતિ હૃદ

યાંબુજકોશદેશે ॥ પૂતસ્ય નિર્મલરુચેર્યદિવા કિમ

ન્ય, દક્ષસ્ય સંજવિ પદં નનુ કર્ણિકાયા: ॥ ૧૪ ॥

અર્થ:- (જિન કે૦) હે જિન ! (યોગિન: કે૦) મહર્ષિયો જે છે તે (હૃદયાંબુજકોશદેશે કે૦) હૃદયરૂપ જે કમલ તેના કોશ એટલે કલી તે ના મધ્યપ્રદેશને વિષે (પરમાત્મરૂપં કે૦) સિદ્ધસ્વરૂપ એવા (ત્વાં કે૦) ત મોને (સદા કે૦) નિરંતર (અન્વેષયંતિ કે૦) જ્ઞાનચક્ષુરેં કરીને જોવે છે, એ અર્થ યુક્ત છે. (યદિવા કે૦) અથવા જેમ (નનુ કે૦) નિશ્ચે (નિર્મલરુ ચે: કે૦) નિર્મલ છે રુચિ એટલે કાંતિ જેમની એવું અને (પૂતસ્ય કે૦) પ વિત્ર એવું (અક્ષસ્ય કે૦) કમલનું બીજ જે છે તેનું (કર્ણિકાયા: કે૦) કર્ણિકાચકી (અન્યત્ કે૦) બીજું એટલે કમલમધ્યપ્રદેશ ટાલીને બીજું (પ દં કે૦) સ્થાનક (કિં સંજવિ કે૦) શું સંજવે છે ? ના સંજવતું નથી. ત્યા રેં શું સંજવે છે? તો કે કમલની કર્ણિકાજ સંજવે છે. તેમ તમે પણ નિર્મલરુચિ યુક્ત તથા સકલ કર્મમલના અપગમચકી પવિત્ર થયેલા એવા છો. એ માટે તમારું પણ યોગીંડોના હૃદયકમલકર્ણિકારૂપસ્થાનકને વિષે રહેવું થાય છે, તે યોગ્યજ છે ॥ ૧૪ ॥

હવે તમારા ધ્યાન કરનારા પણ તમારી જેવાજ થાય છે, તે કહે છે.

ધ્યાનાઙ્ગિનેશ! જવતો જવિન: ક્ષણેન, દેહં વિહાય

परमात्मदशां व्रजन्ति॥तीव्रानलाडुपलजावमपास्य
लोके, चामीकरत्वमचिरादिव धातुज्जेदाः ॥ १५ ॥

अर्थः—(जिनेश के०) हे जिनेश ! (ज्विनः के०) ज्व्य प्राणीयो जे ठे ते (जवतः के०) तमारा (ध्यानात् के०) ध्यानथकी अथवा स्मरणथकी (कृणेन के०) एक कृणमात्रें करीने (देहं के०) शरीरने (विहाय के०) त्याग करीने (परमात्मदशां के०) सिद्धावस्थाने (व्रजन्ति के०) पामे ठे. कहेलुं ठे के, “ वीतरागं यतोध्यायन्, वीतरागोज्ज्वेली ॥ ईदृशिका त्रमरीजीता, ध्यायन्ती त्रमरीं यथा ॥ १ ॥” एनो अर्थ एम ठे जे, वीतरागनुं ध्यान करतो ठतो जीव, वीतरागरूप थाय ठे, केनी पेटें? तो के त्रमरीथकी वीक पामती एवी जे ईल, तेम त्रमरीनुं ध्यान करती ठतीज त्रमरीरूप थाय ठे. आहिं दृष्टांत कहे ठे. ते जेम केः—(लोके के०) लोकने विषे (धातुज्जेदाः के०) मृत्तिका पाषाण विशेषो जे, ठे, ते (तीव्रानलात् के०) प्रबलअग्निथकी (उपलजावं के०) पाषाणजाव जे ठे, तेने (अपास्य के०) टाळीने (अचिरात् के०) थोडा समयमां (चामीकरत्वमिव के०) सुवर्ण पणानेज जेम (व्रजन्ति के०) पामे ठे, तेम प्राणीयो जे ठे, ते तमारा ध्यानथकी देहने त्याग करीने सिद्धावस्थाने पामे ठे ॥१५ ॥

अंतःसदैव जिन! यस्य विज्ञाव्यसे त्वं, ज्व्यैः कथं
तदपि नाशयसे शरीरम् ॥ एतत्स्वरूपमथ मध्यवि
वर्त्तिनो हि, यद्विग्रहं प्रशमयन्ति महानुजावाः ॥ १६ ॥

अर्थः—(जिन के०) हेजिन! (ज्व्यैः के०) ज्व्य प्राणीयो जे ठे, ते मणें (यस्य के०) जे देह तेना (अंतः के०) मध्यजाग एटले जे हृदय तेने विषे (सदैव के०) निरंतर (त्वं के०) तमो (विज्ञाव्यसे के०) विशेषें करी विचाराउं ठो, चिंतवन थाउं ठो, (तदपि के०) तो पण तमें ते ज्व्यना (शरीरं के०) शरीर जे तेने (कथं के०) केम (नाशयसे के०) दूर करो ठो? अर्थात् ते ज्व्य जीवोने मुक्ति पमाडीने शरीर रहित करो ठो, माटें जे स्थानमां ज्व्य जीव तमोने चिंतवन करे ठे ते स्थान तमारे नाश करुं योग्य नहीं. आहिं दृष्टांत कहे ठे, जेम केः—(अथ के०) अथ शब्द अर्थो

પન્યાસને માટે છે. (મહાનુજાવાઃ કે૦) મહોટો છે પ્રજાવ જેમનો એવા (મધ્યવિવર્તિનઃ કે૦) મધ્યસ્થ અપદ્મપાતી પુરુષ જે છે તેનું (એતત્સ્વરૂપં કે૦) એવુંજ સ્વરૂપ છે, એટલે સ્વજ્ઞાવ છે કે (યત્ કે૦) જે કારણ માટે (વિગ્રહં કે૦) વઢવાડ જે માંહોમાંહે થતા ક્લેશ, તેનો પરસ્પર વિવાદ તેને (પ્રશમયંતિ કે૦) ઉપશમાવે છે. તેમ તમે પણ શરીર અને જીવનો પરસ્પર વિગ્રહ ટાલવાને શરીરનો નાશ કરો ઠો, તે (હિ કે૦) નિશ્ચેં યુક્તજ છે ॥૧૬॥

આત્મા મનીષિનિરયં ત્વદન્નેદબુદ્ધ્યાઃ,ધ્યાતોજિનેન્દ્ર!

જવતીહ જવત્પ્રજાવઃ॥ પાનીયમપ્યમૃતમિત્યનુચિંત્ય

માનં, કિં નામ નો વિષવિકારમપાકરોતિ ॥ ૧૭ ॥

અર્થઃ—(જિનેન્દ્ર કે૦) હે જિનેન્દ્ર ! (મનીષિનિઃ કે૦) પંક્તિતો જે છે તે મણે (અયં કે૦) આ (આત્મા કે૦) જીવ તે, (ત્વદન્નેદબુદ્ધ્યા કે૦) તમારી સાથે અન્નેદબુદ્ધિયેં કરીને (ધ્યાતઃ કે૦) ધ્યાન કમ્યો ઠતો (જવત્પ્રજાવઃ કે૦) તમારા સરસો છે મહિમા જેનો એવો (ઇહ કે૦) આ સંસારનેવિષે (જવતિ કે૦) થાય છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ કેઃ—(નામ કે૦) નામશબ્દ કોમલામંત્રણમાં છે. અથવા પ્રસિદ્ધ અર્થમાં છે. (પાનીયમપિ કે૦) જલ જે છે, તે પણ (અમૃતં કે૦) અમૃત છે (ઇતિ કે૦) એ પ્રકારે (અનુચિંત્યમાનં કે૦) ચિંતન કહ્યું ઠતું અથવા મણિમંત્રાદિકેં કરી સંસ્કારિત કહ્યું ઠતું (વિષકારં કે૦) વિષના વિકારને (કિં કે૦) શું (નો અપાકરોતિ કે૦) નથી દૂર કરતું? અર્થાત્ અમૃત બુદ્ધિયેં ચિંતવન કહ્યું અથવા મંત્રિત કહ્યું એવું જલ પણ અમૃત તુલ્ય થઈને વિષવિકારને ટાલેજ છે ॥ ૧૭॥

હવે અન્યદર્શનીયોયેં પણ નામાંતર કલ્પનાયેં કરીને તમો શ્રીવીત

રાગદેવજ ધ્યાન કરેલા ઠો, તે કહે છે.

ત્વામેવ વીતતમસં પરવાદિનોપિ, નૂનં વિજો ! હરિહ

રાદિધિયા પ્રપન્નાઃ॥ કિં કાચકામલિજિરીશ! સિતો

પિશંખો, નો ગૃહ્યતે વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ ॥ ૧૮ ॥

અર્થઃ—(વિજો કે૦) હે સ્વામિન્ ! (નૂનં કે૦) નિશ્ચેં (પરવાદિનોપિ

કે૦) પરતીર્થિક પણ (હરિહરાદિધિયા કે૦) વિષ્ણુ,મહેશ્વર અને બ્રહ્માદિ કની બુઢિયેં કરીને (ત્વામેવ કે૦) તમોનેજ (પ્રપન્ના: કે૦) આશ્રય કરીને રહેલા છે,અર્થાત્ અન્યદર્શની જે શૈવ,સાંખ્ય,નૈયાયિકાદિકો જે છે,તે પણ નામાંતર પરાવર્તેં કરીને તમારુંજ આરાધન કરે છે.તે તમેં કેહેવા ઢો? તો કે (વીતતમસં કે૦) અજ્ઞાન રહિત ઢો.આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે,કે (ઈશ કે૦) હે ઈશ ! (કાચકામલિન્નિ: કે૦) કાચકામલિનામેં રોગ છે જેની આંખમાં ઇવા પુરુષો જે છે, તેણેં (સિતોપિ કે૦) શ્વેત ઇવો પણ (શંખ: કે૦) શંખ જે છે, તે (વિવિધવર્ણવિપર્યયેણ કે૦) નીલ, પીતાદિક વિવિધ પ્રકારના વર્ણપરા વર્તેં કરીને(કિં નો ગૃહ્યતે કે૦) શું નથી ગ્રહણ કરાતો? ઇટલે ગ્રહણ કરાયજ છે. અર્થાત્ જેમ કમલાના રોગવાલો પુરુષ ડજ્જ્વલ શંખને પણ જૂદા જૂદા વર્ણેં કરી જૂવે છે, તેમ અન્યતીર્થી પુરુષોયેં પણ વીતરાગ ઇવા જે તમો તે આ હરિ, આ હર, આ બ્રહ્મા, ઇવી બુઢિયેં કરીને આરાધન કરાઉ ઢો ॥ ૧૦ ॥

હવે આઠ કાવ્યોયેં કરી આઠ મહાપ્રાતિહાર્ય સૂચનદ્વારા જગવાનની સ્તુતિ કરે છે, તેમાં પ્રથમ અશોકવૃદ્ધાતિશયને કહે છે.

ધર્મોપદેશસમયે સવિધાનુજાવા, દાસ્તાં જનો જવ
તિ તે તરુરપ્યશોકઃ॥ અન્યુજ્જતે દિનપતૌ સમહીરુ
હોપિ,કિં વા વિબોધમુપયાતિ ન જીવલોકઃ ॥૧૧॥

અર્થ:—હે સ્વામિન્ ! (ધર્મોપદેશસમયે કે૦) ધર્મદેશનાના અવસરને વિષે (તે કે૦) તમારા (સવિધાનુજાવાત્ કે૦) સમીપના પ્રજાવથકી (જન: કે૦) લોક જે છે તે તો (આસ્તાં કે૦) દૂર રહો, પરંતુ (તરુરપિ કે૦) વૃદ્ધ જે છે તે પણ (અશોક: કે૦) શોક રહિત (જવતિ કે૦) થાય છે. હવે ઇજ વાતને દૃષ્ટાંતેં કરીને સમર્થન કરે છે. (વા કે૦) અથવા (દિન પતૌ કે૦) સૂર્ય જે છે તે (અન્યુજ્જતે કે૦) ડદય પામે થકે(સમહીરુહોપિ કે૦) વૃદ્ધાદિકેં સહિત ઇવો પણ (જીવલોક: કે૦) જીવલોક જે સ મસ્ત જગત્ તે (વિબોધં કે૦) વિકાશત્વને (કિં કે૦) શું (ન ઉપયાતિ કે૦) ન પામે ? અર્થાત્ પામેજ છે, ઇટલે જેમ સૂર્યોદય થંયાથી કેવલ લોકજ નિદ્રાનો ત્યાગ કરીને વિબોધને પામે છે ઇટલુંજ નહીં પરંતુ વન સ્પતિ જે છે તે પણ પત્રસંકોચાદિ લક્ષણ નિદ્રાનો ત્યાગ કરીને વિકાશ

पणाने गमे ठे, तेम तमारा समीपथकी केवल जविक लोकज अशोक
थाय ठे एटलुंज नहीं, परंतु बृह पण अशोक थाय ठे ॥ १९ ॥

हवे सुरकृत पुष्पवृष्टिलक्षण द्वितीय प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.

चित्रं विज्ञो ! कथमवाङ्मुखवृंतमेव, विष्वक् पतत्य
विरला सुरपुष्पवृष्टिः ॥ त्वज्ञोचरे सुमनसां यदि वा
मुनीश, गच्छन्ति नूनमधएव हि बंधनानि ॥ २० ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (अविरला के०) निरंतर (सुरपुष्प
वृष्टिः के०) देवताज्यें करेली जे पुष्पनी वृष्टि ते (विष्वक् के०) चार
तरफ (अवाङ् के०) नीचुं ठे (मुख के०) मुख जेनुं एवुं जे (वृंतं के०)
बीट ते (एव के०) जेम होय तेमज (कथं के०) केम (पतति के०)
आकाशयकी जूमिने विषे पडे ठे. ए (चित्रं के०) आश्चर्य ठे. हवे (यदि वा
के०) एनुं दृष्टांतें करी समाधान करे ठे. अथवा (मुनीश के०) हे मुनीश !
(त्वज्ञोचरे के०) तमो प्रत्यक्ष ठेते तमारा समीपने विषे (सुमनसां
के०) शोजायमान ठे मन जेमनां एवा जव्यजनो तथा देवताज तेजनां
(बंधनानि के०) निगडादिक बाह्य बंधन अने स्नेहादिक अज्यंतर बंधन
ते (नूनं के०) निश्चें (हि के०) यस्मात् जे कारणमाटें (अधएव के०)
नीचेंज (गच्छन्ति के०) जाय ठे. अर्थात् तमारा समीपें सुमनस जे फूल
तेनां बीट जे बंधन ते अधोमुख थाय ठे, अने सुमनस जे जव्यजीव,
तेनां बाह्याज्यंतर बंधन पण नीचां थाय ठे ॥ २० ॥

हवे दिव्यध्वनिलक्षण तृतीय प्रातिहार्यातिशय कहे ठे.

स्थाने गञ्जीरहृदयोदधिसंज्ञवायाः, पीयूषतां तव
गिरः समुदीरयन्ति ॥ पीत्वा यतः परमसंमदसंगजा
जो, जव्या व्रजन्ति तरसाऽप्यजरामरत्वम् ॥ २१ ॥

अर्थः—हे स्वामिन् ! (गञ्जीर के०) गंजीर एवो जे (हृदयोदधि के०) हृदय
रूप समुद्र तेथकी (संज्ञवायाः के०) उपनी एवी जे (तव के०) तमारी
(गिरः के०) वाणी तेना (पीयूषतां के०) अमृतत्वने श्रोताज (समुदीर

ચંતિ કે૦) કહે છે, તે (સ્થાને કે૦) યુક્તજ છે. કારણ કે અમૃતની ઉત્પત્તિ તો સમુદ્રથકીજ છે. અને આ વાણીરૂપ અમૃતની ઉત્પત્તિ તો હે પ્રજો ! તમારા હૃદયરૂપસમુદ્રથકી થાય છે. હવે એ વાણીને અમૃતપાનું કેમ ઘટે? ત્યાં કહે છે. (યતઃ કે૦) જે કારણમાટે (પરમ કે૦) ઉત્કૃષ્ટ (સંમદ કે૦) હર્ષ તેનો (સંગ કે૦) સંયોગ તેના (જાજઃ કે૦) જજનાર એવા (જવ્યાઃ કે૦) જવ્ય પ્રાણીયો જે છે, તે તમારી વાણીને (પીત્વા કે૦) પાન કરીને એટલે કણેંદ્રિયેં કરી આદર સહિત સાંજલીને (તરસાપિ કે૦) શીઘ્રપણે એટલે વેગેં કરીને પણ (અજરામરત્વં કે૦) અજરામરપણાને (વ્રજંતિ કે૦) પામે છે. અર્થાત્ જેમ અમૃતપાન જે કરે છે, તે અજરામર થાય છે, તેમ તમારી વાણીના શ્રવણથકી પણ અજરામરપણું પ્રાપ્ત થાય છે, માટે તમારી વાણીને અમૃતપણું કહ્યું, તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૧ ॥

હવે ચામરલક્ષણ ચોથો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.

સ્વામિન્! સુદૂરમવનમ્ય સમુત્પતંતો, મન્યે વદંતિ શુ
ચયઃ સુરચામરૌઘાઃ॥ યેઽસ્મૈ નતિં વિદધતે મુનિપુંગ
વાય, તે નૂનમૂર્ધ્વગતયઃ સ્વલુ શુરુજ્ઞાવાઃ ॥ ૨૨ ॥

અર્થઃ—વહ્ની સ્તુતિ કરતો ઠતો કહે છે, કે (સ્વામિન્ કે૦) હે સ્વામિન્ ! હું (મન્યે કે૦) એમ માનું હું જે (શુચયઃ કે૦) પવિત્ર એવા (સુરચામરૌઘાઃ કે૦) દેવતાંડ્યેં વીંજેલા એવા જે ચામરોના સમૂહ, તે (સુદૂરં કે૦) અત્યંત પાળે (અવનમ્ય કે૦) નીચા નમીને ફરી (સમુત્પતંતઃ કે૦) ઊંચા ઊઠ લેતા ઠતા આ પ્રકારેં (વદંતિ કે૦) કહે છે. કે (યે કે૦) જે મનુષ્યો (અસ્મૈ કે૦) આ પ્રત્યક્ષ એવા (મુનિપુંગવાય કે૦) મુનિયોને વિષે પ્રધાન જે શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી તેને (નતિં કે૦) નમસ્કાર તેને (વિદધતે કે૦) કરે છે, (તે કે૦) તે મનુષ્યો (સ્વલુ કે૦) વાક્યાલંકારમાં છે (નૂનં કે૦) નિશ્ચેં (ઊર્ધ્વગતયઃ કે૦) ઊંચી છે ગતિ જેની એવા થાય છે. તથા (શુરુજ્ઞાવાઃ કે૦) શુરુ છે જ્ઞાત્ર જેમનો એવા થાય છે. અર્થાત્ ચામરો કહે છે કે અમો પણ પ્રજા આગલ નીચાં નમીને પઢી ઊંચાં ચઢીયેં ઢેયેં, તેમ બીજા પણ જે પ્રજાને નમસ્કાર કરનારા જવ્ય જીવો છે, તે ઊર્ધ્વગતિને પામશે ॥ ૨૨ ॥

હવે પાંચમો સિંહાસનનામા પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.
 શ્યામં ગંજીરગિરમુજ્જ્વલહેમરત્ન, સિંહાસનસ્થમિદ્
 જવ્યશિખંમ્નિસ્ત્વામ્ ॥ આલોકયંતિ રત્નસેન નદંત
 મુચ્ચૈ, શ્રામીકરાદિશિરસીવ નવાંબુવાદમ્ ॥ ૭૩ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! આ સંસારક્ષેત્રને વિષે (જવ્યશિખંમ્નિ: કે०)
 જવ્યરૂપ શિખંફી જે મોર છે, તે (હ્રે કે०) આ સમવસરણનેવિષે (ત્વાં
 કે०) તમોને (ઉજ્જ્વલ કે०) નિર્મલ દેદીપ્યમાન (હેમરત્ન કે०) સુ
 વર્ણ તથા રત્ન તેણે મિશ્રિત એવા (સિંહાસનસ્થં કે०) સિંહાસનને વિ
 ષે બેઠા થકા અને (શ્યામં કે०) શ્યામવર્ણયુક્ત તથા (ગંજીરગિરં
 કે०) ગંજીર છે વાળી જેમની એવા તમોને (રત્નસેન કે०) ઉત્સુકપણા
 યેં કરીને (આલોકયંતિ કે०) જોવે છે, તે કેવી રીતે જોવે છે? તો કે
 (ચામીકરાદિ કે०) મેરુપર્વતના (શિરસિ કે०) શિખર તેને વિષે (ઉ
 ચ્ચૈ: કે०) ઝંચે સ્વરેં કરી (નદંતં કે०) શબ્દ કરતો ઇટલે ગર્જના કરતો
 એવો (નવાંબુવાદં કે०) નવીન મેઘનેજ (હ્રવ કે०) જેમ. અર્થાત્ આર્હિ
 મેરુપર્વતને સ્થાનકેં સિંહાસન જાણવું, અને મેઘને સ્થાનકેં પ્રજુનું શ્યામ
 શરીર જાણવું, તથા ગર્જનાને સ્થાનકેં પ્રજુની વાળી સમજવી ॥ ૭૩ ॥

હવે ચામંરુલાખ્યનામા ઢઠો પ્રાતિહાર્યાતિશય કહે છે.
 ઝઙ્ઘતા તવ શિતિદ્યુતિમંરુલેન, લુપ્તહ્રદહ્રવિરશો
 કતરુર્બજૂવ ॥ સાન્નિધ્યતોઽપિ યદિ વા તવ વીતરાગ,
 નીરાગતાં વ્રજતિ કોન સચેતનોપિ ॥ ૭૪ ॥

અર્થ:-હે સ્વામિન્ ! (તવ કે०) તમારું (ઝઙ્ઘતા કે०) ઝંચું જાતું એવું
 અથવા પ્રસરતું એવું (શિતિદ્યુતિમંરુલેન કે०) શ્યામ જે પ્રજ્ઞા તેનું જે મં
 રુલ અર્થાત્ ચામંરુલ, તેણે કરીને (લુપ્ત કે०) લોપાળી છે ઇટલે આ
 હ્રદિત થઈ છે (હ્રદ કે०) પાનડાની (હ્રવિ: કે०) હ્રવિ ઇટલે કાંતિ
 અર્થાત્ રક્તતા જેની એવો (અશોકતરુ: કે०) અશોકવૃક્ષ તે (બજૂવ
 કે०) હોતો હવો. એ અર્થ યુક્તજ છે, કેમ કે? (યદિવા કે०) અથવા
 (વીતરાગ કે०) ગયો છે રાગ અને દ્રેષ જેથકી એવા હે વીતરાગ !

(तव के०) तमारा (सान्निध्यतोऽपि के०) सान्निध्यकी पण एटखे त मारुं वचनश्रवण तथा तमारुं रूपदर्शन तो दूर रहो, परंतु तमारा सान्निध्यकी पण (सचेतनोपि के०) चेतनायें करी सहित एवो पण एटखे अ चेतन अशोक तो दूर रहो, पण चेतना सहित जे होय ते पण (कः के०) कोण (नीरागतां के०) नीरागताने एटखे निर्ममत्वने वैराग्यने (न के०) नहिं (व्रजति के०) पामे ? अर्थात् तमारा सांनिध्यकी जीव अवश्य नी रागीज थाय ॥ २४ ॥

हवे देवडुंडुजिखरुण सातमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

जोजोः प्रमादमवधूय जजध्वमेन, मागत्य निर्वृति
पुरिं प्रति सार्थवाहम् ॥ एतन्निवेदयति देव जग
त्रयाय, मन्ये नदन्नजिनजः सुरडुंडुजिस्ते ॥ २५ ॥

अर्थः—(मन्ये के०) हुं एम मानुं तुं के, (देव के०) हे देव ! (ते के०) तमारो (सुरडुंडुजिः के०) देवडुंडुजि जे ठे, ते (अजिनजः के०) आकाशने अजिख्यापीने (नदन् के०) शब्दायमान थयो ठतो (जगत्रयाय के०) त्रण जगत्ने (एतत् के०) आ प्रकारें (निवेदयति के०) निवेदन करे ठे, जेम केः—(जोजोः के०) हे जगत्रयजनो ! तमें (प्रमादं के०) आ खस तेने (अवधूय के०) त्याग करीने (आगत्य के०) आवीने (एनं के०) ए जे श्रीपार्श्वप्रभु तेने (जजध्वं के०) जजो. ते केवा पार्श्वप्रभु ठे ? तो के (निर्वृतिपुरिंप्रति के०) निर्वृतिपुरि जे मोक्षपुरि ते प्रत्यें (सार्थवाहं के०) मार्गवाहक एवा ठे. अर्थात् ते सुरडुंडुजि कहे ठे के हे लोको ! तमें प्रमाद दूर करीने मोक्षदायक एवा पार्श्वप्रभुने जजो ॥ २५ ॥

हवे उत्रत्रयनामक आठमा प्रातिहार्यातिशयने कहे ठे.

उद्योतितेषु ज्वता जुवनेषु नाथ, तारान्वितो विधुर
यं विहताधिकारः ॥ मुक्ताकलापकलितोद्धृतितात
पत्र, व्याजात्रिधा धृततनुर्ध्रुवमन्युपेतः ॥ २६ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन् ! (अयं के०) आ तमारा उपर जे त्रण उत्र ठे, ते त्रण उत्र नथी, परंतु शुं ठे ? तो के (मुक्ता के०) मोती

તેના (કલાપ કે०) સમૂહ, તેણે કરી (કલિત કે०) સહિત અને (જહ્વસિ
ત કે०) જહ્વસિત એવા જે (આતપત્ર કે०) ત્રણ ઢત્ર તેના (વ્યાજાત
કે०) મીશેં કરીને (તારાન્વિતઃ કે०) તારામંરુલ સહિત ઢતો (ધ્રુવ
કે०) નિશ્ચયથકી (ત્રિધા કે०) ત્રણ પ્રકારનું (ધૃતતનુઃ કે०) ધારણ
કચું ઢે શરીર જેણે એવો (વિદ્યુઃ કે०) ચંદ્રમા જે ઢે, તે તમારી સેવા કર
વાને અર્થે જાણિયે (અન્યુપેતઃ કે०) તમારી પાસેં આવ્યો હોય નહીં? તે
ચંદ્રમા કેહવો થકો આવ્યો ઢે? તો કે (વિહતાધિકારઃ કે०) વિશેષેં કરી
ને હણાણો ઢે જગતને વિષે વિદ્યોત કરવારૂપ અધિકાર ઇટલે વ્યાપાર જે
નો એવો ઢે. તે વ્યાપાર શા વાસ્તે હણાણો? તો કે (જવતા કે०) તમોયેં
(જુવનેષુ કે०) ત્રણ જુવન જે ઢે તે (જ્યોતિતેષુ કે०) પ્રકાશિત કરે ઢ
તે ઇટલે તમેં જગતનો પ્રકાશ કચ્યો, તેવારેં ચંદ્રમાને પ્રકાશ કરવાનો અ
ધિકાર વિફલીજૂત થયો ॥ ૨૬ ॥

હવે રત્નાદિનિર્મિત વપ્રત્રયને વિષે મધ્યસ્થાયિપણું તથા દેવેંદ્રવંધ
ત્વ એવા લોકોત્તર અતિશયદ્વયને કાવ્યદ્વયેં કરીને કહે ઢે.

સ્વેન પ્રપૂરિતજગત્રયપિંમિતેન, કાંતિપ્રતાપ

યશસામિવ સંચયેન ॥ માણિક્યહેમરજતત્રવિ

નિર્મિતેન, સાલત્રયેણ જગવન્નિતોવિજ્ઞાસિ ॥૨૭॥

અર્થઃ—(જગવન્ કે०) હે જગવન્ ! તમેં (અજિતઃ કે०) ચારે પાસેં(મા
ણિક્ય કે०) નીલ રત્ન અને (હેમ કે०) સુવર્ણ તથા (રજત કે०) રૂપું, તે
ણેં કરીને (પ્રવિનિર્મિતેન કે०) પ્રકર્ષેં કરીને વિનિર્મિત કરેલો એવો જે (સા
લત્રયેણ કે०) ત્રણ ગઢ, ત્રિગડો ગઢ તેણેં કરીને (વિજ્ઞાસિ કે०) શોજો
ઢો, બિરાજો ઢો, ઇટલે એક ગઢ રત્નમય, બીજો સુવર્ણ મય, અને ત્રીજો રૌપ્ય
મય, એવા ત્રણ ગઢેં કરીને તમેં શોજો ઢો, તે કેની પેઠેં શોજો ઢો ? તેની
ઉપર કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે ઢે, તે જેમ કેઃ—(સ્વેન કે०) પોતાનાં ઇટલે પ્રજુ
નાં (પ્રપૂરિત કે०) પ્રકર્ષેં કરીને પૂચું ઢે (જગત્રય કે०) ત્રણ જગત્ જેણેં
તેણેં કરી (પિંમિતેન કે०) પિંમીજૂત થઈને રહ્યાં એવા (કાંતિ કે०) શરીરનો વર્ણ અને (પ્રતાપ કે०) પ્રતાપ તથા (યશસાં કે०) યશ તેમના
(સંચયેન કે०) સંચયેં કરીનેજ ઇટલે સમૂહેં કરીનેજ (શ્વ કે०) જા

ળીયેં હોય નહીં? અર્થાત્ કાંતિ, પ્રતાપ અને યશ તેના સમૂદ્દેજ જાણે શોજે છે. કેમ કે? નીલરત્નના ગઢને પ્રજ્વના શ્યામવર્ણની સદૃશતા છે તથા સુવર્ણના ગઢને જગવાનના પ્રતાપની સદૃશતા છે, તથા રૂપાના ગઢને જગવાનના યશની સદૃશતા છે, માટેં એ ઉત્પ્રેક્ષા કરી, તે યોગ્યજ છે ॥ ૨૭ ॥

• દિવ્યસૃજોજિન ! નમત્રિદશાધિપાના, મુત્સૃજ્ય રત્ન
રચિતાનપિ મૌલિબંધાન્ ॥ પાદૌ શ્રયંતિ જવતો યદિ
વા પરત્ર, ત્વત્સંગમે સુમનસો ન રમંતેવ ॥ ૨૮ ॥

અર્થ:—(જિન કે०) હે જિન ! (દિવ્યસૃજ: કે०) મનોહર એવી જે પુષ્પની માલાઈ છે તે (નમત્રિદશાધિપાનાં કે०) તમારા ચરણને વિષે નમેલા એવા જે દેવેંદ્રો તેમના (રત્નરચિતાનપિ કે०) વૈભૂર્ય મણિરત્નોયેં રચિત એવા પણ (મૌલિબંધાન્ કે०) મુકુટો જે છે તેને (મુત્સૃજ્ય કે०) ત્યાગ કરીને (જવતો કે०) તમારા (પાદૌ કે०) ચરણારવિંદને (શ્રયંતિ કે०) આશ્રય કરે છે, એટલે ઇંદ્રોના મુકુટમાં રહેલીયો જે પુષ્પમાલાઈ છે, તે મુકુટનો ત્યાગ કરીને જગવાનના ચરણારવિંદમાં પડે છે. આહીં દૃષ્ટાંત કહે છે.—(યદિ વા કે०) અથવા (સુમનસ: કે०) પંક્તિ અથવા દેવતાઈ જે છે, તે (ત્વત્સંગમે કે०) તમારા સંગમ થતે (પરત્ર કે०) અન્યસ્થાનકેં (ન રમંતેવ કે०) ન થીજ રમતા. કારણ કે તેહ તમારા સંગ થતેજ આનંદ પામે છે, તેમ પુષ્પનું નામ પણ સુમનસ છે માટેં પુષ્પમાલાયેં જે તમારા ચરણારવિંદનો આશ્રય કસ્યો છે, તે યુક્તજ છે ॥ ૨૮ ॥

હવે જિનોક્ત માર્ગને જે આશ્રય કરીને રહ્યા છે, તેને જિન તારે છે, તે કહે છે.

ત્વં નાથ ! જન્મજલધેર્વિપરાઙ્મુખોપિ, યત્તારયસ્ય સુ
મતો નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ ॥ યુક્તં હિ પાર્થિવનિપસ્ય સત
સ્તવૈવ, ચિત્રં વિજ્ઞો ! યદસિ કર્મવિપાકશૂન્ય: ॥ ૨૯ ॥

અર્થ:—(ત્વં કે०) તમે (નાથ કે०) હે સ્વામિન્ ! (જન્મજલધે: કે०) જવસમુદ્રથકી (વિપરાઙ્મુખોપિ કે०) વિશેષેં કરી પરાઙ્મુખ થયેલા થો તે ઢતાં પણ (નિજપૃષ્ઠલગ્નાન્ કે०) તમારી પોતાની વાંસે જલગેલા એ વા (અસુમત: કે०) પ્રાણીયો જે છે, તેને (યત્ કે०) જે / રણ માટેં

(તારયસિ કે૦) તારો ઢો, તે (પાર્થિવનિપસ્ય કે૦) વિશ્વના સ્વામી અ
ને (સતઃ કે૦) સુઙ્ગ એવા (તવૈવ કે૦) તમોનેજ (હિ કે૦) નિશ્ચે (યુ
ક્ત કે૦) યુક્ત છે. ત્યાં દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ પાર્થિવ જે પૃથિવિની મૃત્તિકા
તેથીજી ઉત્પન્ન થયેલો એવો (નિપ કે૦) ઘટ છે તે પણ પાણી ઉપર રહ્યો
ઢતો તેના પૃષ્ઠદેશમાં લાગેલા જનોને તારે છે, તેમ તમે પણ પાર્થિવનિપ
ઢો માટેં તમારી પૂંઠેં વલગેલા જનોને સંસારસમુદ્રથી તારો ઢો, તે યુ
ક્તજ છે. પરંતુ અહીંયાં (ચિત્રં કે૦) એક આશ્ચર્ય છે, તે શું આશ્ચર્ય છે?
તોકે (યત્ કે૦) જે કારણ માટેં (વિજ્ઞો કે૦) હે સ્વામિન્ ! તમો (કર્મ
વિપાકશૂન્યઃ કે૦) જ્ઞાનાવરણાદિક આઠ કર્મના વિપાક જે ફલ તેથી
શૂન્યઃ એટલે રહિત (અસિ કે૦) ઢો અને પાર્થિવનિપ જે માટીમય ઘટ છે
તે તો કુંજકારાદિકૃત પચનાદિક ક્રિયાયેં કરી યુક્ત છે, તેથી તે કર્મવિ
પાકશૂન્ય નથી, માટેં એટલુંજ તમારામાં આશ્ચર્ય છે ॥ ૨૯ ॥

હવે વિરોધાલંકારગર્જિત એવા જિનના અચિંત્યસ્વરૂપને કહે છે.

વિશ્વેશ્વરોઽપિ જનપાલક ડુર્ગતસ્ત્વં, કિં વાહ્નરપ્રકૃ
તિરપ્યલિપિસ્ત્વમીશઃ॥અજ્ઞાનવત્યપિ સદૈવ કથંચિ
દેવ, જ્ઞાનં ત્વયિ સ્ફુરતિ વિશ્વવિકાશહેતુઃ ॥ ૩૦ ॥

અર્થઃ—(જનપાલક કે૦) જન જે લોક તેનું પાલન કરે, તેને જનપા
લક કહિયેં. તેના સંબોધનમાં હે જનપાલક ! (ત્વં કે૦) તમે (વિશ્વેશ્વરો
પિ કે૦) વિશ્વ જે ત્રણ જગત્ તેના ईશ્વર ઢો તો પણ (ડુર્ગતઃ કે૦) દરિડી
ઢો.અહીં જે વિશ્વનો ईશ્વર હોય તે દરિડી કેમ હોય? એ વિરોધાલંકાર
છે,તે વિરોધનો પરિહાર કરે છે,કે તમે વિશ્વેશ્વર ઢો, તો પણ (ડુર્ગતઃ કે૦)
ડુઃસ્થેં કરીને જ્ઞાત ઢો જાણવા યોગ્ય ઢો. અથવા “જનપાલકડુર્ગતઃ” એ
શબ્દનાં આવી રીતેં પદ કાઢાડીને અર્થ કરવો, જેમ કેઃ—(જનપ કે૦) હે
જનપ ! તમે (અલક કે૦) કેશ તેણેં કરી (ડુર્ગતઃ કે૦) દરિડી ઢો,એટ
લે તમારે દીક્ષાગ્રહણાંતર કેશવૃદ્ધિનો અજાવ છે (વા કે૦) અથવા પ
દ્ધાંતરે (ત્વં કે૦) તમે (ईશ કે૦) હે સ્વામિન્ ! (કિં કે૦) શું (અહ્નરપ્રકૃ
તિરપિ કે૦) અહ્નર એટલે મોહસ્વજાવી ઢો, તો પણ (અલ્પિપિઃ કે૦)
બ્રાહ્મી આદિક લિપિયેં કરી રહિત વત્તો ઢો, એટલે જે અહ્નર સ્વજાવી

होय, तेतो क्षिपिरूप होय, ए पण विरोध ठे, ते विरोधनो परिहार करे ठे. (अक्षर के०) स्थिर ठे निश्चल ठे (प्रकृति: के०) स्वभाव जेनो ते अक्षर प्रकृति कहियें, अर्थात् शाश्वतरूप ठो, अथवा अक्षर जे मोक्ष तेज ठे प्रकृति एटले स्वभाव जेनो एवा तथा (अक्षिपि: के०) नथी कर्मरूप लेप जेने एवा तमें ठो तथा (अज्ञानवत्यपि के०) अज्ञानवाला एवा पण (त्वयि के०) तमारे विषे निश्चैथकी (विश्वविकाशहेतु: के०) त्रण जगत्ने प्रकाश करवानुं हेतुज्ञत एवुं जे (ज्ञानं के०) ज्ञान ते (सदैव के०) निरंतर (कथंचित् के०) केमज (एव के०) निश्चै (स्फुरति के०) स्फुरे ठे ? एटले जे अज्ञानवान् होय, तेने ज्ञान स्फुरे नहीं, ए विरोध ठे, ते विरोधना परिहारने माटें कहे ठे. अज्ञान अने अवति ए बे पद जूदां करीने अर्थ करवो, त्यारे (अज्ञान के०) ज्ञान रहित एवा जे मूर्खजन तेने (अवतिके०) सम्यक् बोध करे ठते (त्वयि के०) तमारे विषे ज्ञान स्फुरे ठे ॥ ३० ॥

हवे जे जिननी अवज्ञा करे ठे, तेने ते अवज्ञा अनर्थने माटें थाय ठे, ते त्रण काव्यें करी कहे ठे.

प्राग्जारसंजृतनजांसि रजांसि रोषा, उद्धापितानि
कमठेन शठेन यानि॥ ढायापि तैस्तव न नाथ ! हता
हताशो, ग्रस्तस्त्वमीजिरयमेव परं दुरात्मा ॥ ३१ ॥

अर्थ:—(नाथ के०) हे नाथ ! (कमठेन के०) कमठासुर जे तेणें (रोषात् के०) कोपथकी एटले कषायना उदयथकी (यानि के०) जे (रजांसि के०) रजो, तमारा उद्देशें करीने (उद्धापितानि के०) उन्माडीयो (तै:के०) ते रजोयें करीने (तव के०) तमारी (ढायापि के०) शरीरनी ढाया एटले कांति ते पण (न हता के०) न हणाणी, ते रज केवीयो ठे ? तो के (प्राग्जार के०) अधिकपणायें करीने (संजृत के०) जख्यां ठे व्याप्यां ठे (नजांसि के०) आकाशो जेणें एवी ठे. हवे तै कमठासुर केहवो ठे ? तो के (शठेन के०) मूर्ख एवो ठे. (परं के०) परंतु (हताश: के०) हणाणी ठे आशा जेनी एवो (दुरात्मा के०) दुष्ट ठे आत्मा जेनो एवो (अयमेव के०) एज कमठासुर ते पोतेंज (अमीजि: के०) एज रजोयें करीने (ग्रस्त: के०) व्याप्त थयो. अर्थात् रज जे पापरूप कर्म तेणें करीने पोतेंज व्याप्त थयो ॥ ३१ ॥

यज्जर्ज्जुर्जितघनौघमदध्रन्नीमं, भ्रश्यत्तडिन्मुसल
मांसलघोरधारम् ॥ दैत्येन मुक्तमथ्य दुस्तरवारि
दध्रे, तेनैव तस्य जिन! दुस्तरवारिकृत्यम् ॥ ३२ ॥

. अर्थः—(जिन के०) हे जिन! (दैत्येन के०) कमठासुर जे ठे तेणें
(दुस्तर के०) दुःखें तरवा योग्य एटले असह्य एवुं (वारि के०) पाणी
ते (यत् के०) जे कारणें उपसर्ग करवाने माटें तमारा उपर (मुक्तं के०)
मूक्युं वर्षाव्युं, (अथ के०) एटलाथकी अनंतर हवे (तेनैव के०) तेज
पाणीयें (तस्य के०) ते कमठासुरने (दुस्तरवारिकृत्यं के०) जूनी तरवा
रनुं कार्य (दध्रे के०) कीधुं एटले माठी तरवारें करी जेम ठेदन जेदन
थाय तेम संसारने विषे ठेदन जेदनादिक लक्षण जे कार्य ते कस्युं, अर्थात्
जगवाननी उपर जलप्रक्षेप जे कस्यो, ते सांसारिक दुःखहेतु ठे माटें
दुस्तर तरवारमी पेरे कमठासुरने पोतानेज ठेदन जेदन वधादिकनो हेतु
थयो, हवे ते दुस्तर पाणी वर्षाव्युं ते केहवुं ठे? तो के (गर्ज्जत् के०)
गर्ज्जना करतो अने (उर्ज्जित के०) प्रबल बलवंत एवो ठे (घनौघं के०)
मेघनो समूह जेने विषे एवुं ठे, तथा वल्ली केहेवुं ठे? तो के (भ्रश्यत् के०) आका
शकी पडती एवी (तडित् के०) विजली ठे जेने विषे एवुं ठे, वल्ली के
हवुं ठे? तो के (मुसल के०) मुशलना सरखी (मांसल के०) पुष्ट ठे अने (घोर
के०) बीहामणी जयंकर एवी ठे (धारं के०) धारा जेने विषे एवुं ठे ॥ ३२ ॥

ध्वस्तोर्ध्वकेशविकृताकृतिमर्त्यमुं, प्रालंबन्नृश्य
दवक्त्रविनिर्यदग्निः ॥ प्रेतव्रजः प्रति जवंतमपीरितो
यः, सोऽस्माऽजवत्प्रतिजवं जवदुःखहेतुः ॥ ३३ ॥

अर्थः—हे स्वामिन् ! कमठनामा दैत्य जे ठे, तेणें (यः के०) जे (प्रेत
व्रजः के०) दैत्यनो समूह (जवंतं के०) तमारी (प्रति के०) प्रत्यें (ईरितः
के०) प्रेस्यो (सः के०) ते दैत्यसमूह (अपि के०) पण (अस्य के०)
ए कमठासुरनेज (प्रतिजवं के०) जव जवने विषे (जवदुःख हेतुः के०)
संसारनां जे दुःख तेनुं कारण (अजवत् के०) होतो हवो.

હવે તે દૈત્યસમૂહ કેહવો છે? તો કે (ધ્વસ્ત કે૦) નીચે પડ્યા એવા જે (ઝર્ધ્વકેશ કે૦) ડપરના કેશ તેણે કરીને (વિકૃતાકૃતિ કે૦) વિરૂપ થઈ છે આકૃતિયો જેની એવાં જે (મર્ત્યમુંઠ કે૦) મનુષ્યનાં માથાં તેનું (પ્રા લંબ કે૦) જૂલતું ઇટલે હૃદય પર્યંત અવલંબિત થાય એવું જે જુમણું તેને (જૃત્ કે૦) ધારણ કરે છે, એવો પ્રેતવ્રજ છે, વલી કેહવો છે? તો કે (જયદ કે૦) જયને દેનારાં એવાં જે (વઙ્ગ કે૦) મુખ તેથકી (વિનિર્યદ મ્નિ: કે૦) નિકલેલ છે અગ્નિ જેને એવો પ્રેતવ્રજ છે ॥ ૩૩ ॥

હવે જે પ્રાણી જિનનું આરાધન કરે છે, તેની પ્રશંસા કરે છે.

ધન્યાસ્તૈવ યુવનાધિપ! યે ત્રિસંધ્ય, મારાધયંતિ વિ
ધિવદ્ધિધુતાન્યકૃત્યાઃ ॥ જત્તયોલ્લસત્પુલકપદ્મલદે
હદેશાઃ, પાદદ્વયં તવ વિજો! યુવિ જન્મજાજઃ ॥૩૪॥

અર્થ:—(યુવનાધિપ કે૦) હે ત્રણ જગતના અધિપતિ! તથા (વિજો કે૦) હે સ્વામિન્! (તૈવ કે૦) તેજ જનો (ધન્યાઃ કે૦) ધન્ય છે ઇટલે પ્રશંસનીય છે, તે કયા જનો ધન્ય છે? તો કે (યે કે૦) જે (જન્મજા જઃ કે૦) જન્મ જનો (યુવિ કે૦) પૃથિવીને વિષે (વિધિવત્ કે૦) વિધિપૂર્વક ઇટલે જલે પ્રકારે કરી (ત્રિસંધ્ય કે૦) ત્રણે કાલે (તવ કે૦) તમારું (પાદદ્વયં કે૦) ચરણયુગલ જે છે, તેને (આરાધયંતિ કે૦) આરાધન કરે છે ઇટલે સેવે છે, તે જન ધન્ય જાણવા. તે કેવા જનો છે? તો કે (વિધુતાન્યકૃત્યાઃ કે૦) વિશેષે કરી ટાલ્યાં છે અન્યકૃત્યો ઇટલે બીજાં કાર્યો જેમણે એવા છે, વલી કેહવા છે? તો કે (જત્તયોલ્લસત્ કે૦) જત્તિયેં કરી ડહ્વાસ પામતો એવો જે (પુલક કે૦) રોમાંચ તેણે કરી (પદ્મલ કે૦) વ્યાસ છે (દેહદેશાઃ કે૦) શરીરના જાગ જેમના એવા છે ॥ ૩૪ ॥

હવે આઠ કાવ્યેં કરીને ગ્રંથકર્તા પોતાની વિહ્વસિને કહે છે.

અસ્મિન્નપારજવવારિનિધૌ મુનીશ !, મન્યે ન મે શ્ર
વણગોચરતાં ગતોઽસિ ॥ આકર્ણિતે તુ તવ ગોત્રપવિ
ત્રમંત્રે, કિં વા વિપદિષધરી સવિધં સમેતિ ॥ ૩૫ ॥

અર્થ:—(મુનીશ કે૦) હે મુનીશ ! (મન્યે કે૦) હું એમ માનું હું, કે

यज्ञं) आ (अपारजववारिनिधौ के०) नथी पार जेनो एत्रो
 मां पाणीनो समुद्र, तेने विषे तमें (मे के०) महारा (श्रवण
 के०) कानना विषय ते प्रत्ये (न गतः के०) न प्राप्त थयेला
 (असि के०) ठो, एटले में आ संसार समुद्रने विषे तमोने कोइ वारें
 सांजल्या नथी. एज वातने समर्थन करे ठे, ते जेम केः—(वा के०)
 अथवा जो (तव के०) तमारा (गोत्रपवित्रमंत्रे के०) नामरूप जे पवित्र
 मंत्र ते (आकर्णिते तु के०) श्रवण करे ठे पण (विपद्भिषधरी के०) आ
 पदारूप जे सर्पिणी ठे ते (किं के०) शुं (सविधं के०) समीप (समे
 ति के०) आवे ? अर्थात् तमारुं नाम सांजल्या पढी तो आपंदा आवे
 नही अने मने तो आ संसाररूप आपत्तियो आवेली ठे, तेथी एम मानुं
 हुं, के में पूर्वजवोने विषे क्यारें पण तमारुं नाम सांजल्युं नथी ॥ ३५ ॥

जन्मांतरेपि तव पादयुगं न देव!, मन्ये मया महि
 तमहितदानदक्षम् ॥ तेनेह जन्मनि मुनीश! पराज
 वानां, जातो निकेतनमहं मथिताशयानाम् ॥ ३६ ॥

अर्थः—(देव के०) हे देव! (मन्ये के०) हुं मानुं हुं, संज्ञावना करुं हुं
 के (मया के०) में (जन्मांतरेपि के०) जन्मांतरने विषे पण (तव के०) तमा
 रुं (पादयुगं के०) चरणयुगल जे ठे तेने (न महितं के०) नथी पूज्युं, ते
 चरणयुगल केहुं ठे? तो के (हित के०) वांछित तेनुं जे (दान के०)
 देवुं तेने विषे (दक्षं के०) चतुर एवुं ठे, हवे तेज कहे ठे. जे (मुनीश
 के०) हे मुनीश ! (तेन के०) तेकारण माटे (अहं के०) हुं (इह के०)
 आ (जन्मनि के०) जन्मने विषे (मथिताशयानां के०) मथन कस्यो ठे
 चित्तनो आशय जेमणें एवा (पराजवानां के०) पराजवो जे तेमनुं (निके
 तनं के०) स्थानक (जातः के०) थयो, अर्थात् तमारा चरणारविंदनो पू
 जक, पराजवनुं स्थानक होतो नथी, परंतु में पूर्व जवोने विषे तमारां च
 णारविंद क्यारें पण पूज्यां नथी, एम जासे ठे ॥ ३६ ॥

नूनं न मोहतिमिरावृतलोचनेन, पूर्वं विज्ञो! सकृ
 दपि प्रविलोकितोऽसि॥मर्माविधो विधुरयंति हि मा
 मनर्थाः, प्रोद्यत्प्रबंधगतयः कथमन्यथैते ॥ ३७ ॥

अर्थः—(विज्ञो के०) हे स्वामिन् ! (नूनं के०) निश्चें में (पूर्व के०) प्रथम (सकृदपि के०) एक बार पण तमो (न के०) नहिं (प्रविलोकि तोऽसि के०) जोयेला ठो, ते हुं केहवो ? तो के (मोहतिमिरावृतलोचनेन के०) मोहरूप तिमिर जे अंधकार तेणें आवृत थयां ठे नेत्र जेनां एवो हुं. शा माटें नथी जोया ? तो के (हि के०) जे कारण माटें (अन्यथा के०) जो तमारुं दर्शन कखुं हत तो (एते के०) आ, (अनर्थाः के०) अनर्थरूप कष्टो (मां के०) मुजने (कथं के०) केम ? (विधुरयंति के०) पीडे ठे, अर्थात् पूर्वे जो तमारुं दर्शन थयुं हत, तो आ अनर्थो मुने पी डत नही. हवे ते अनर्थो केहवा ठे ? तो के (मर्माविधः के०) मर्मस्था नने जेदनारा ठे तथा वली केहवा ठे ? तो के (प्रोद्यत्प्रबंधगतयः के०) प्रकर्षें करी प्राप्त थइ ठे सविस्तर कर्म प्रबंध तेनी प्रवृत्ति जेने एवा ठे॥३३॥

आकर्णितोऽपि महितोऽपि निरीक्षितोऽपि, नूनं न चेतसि
मया विधृतोऽसि जक्त्या ॥ जातोऽस्मि तेन जनबांधव ! दुःख
पात्रं, यस्मात्क्रियाः प्रतिफलंति न जावशून्याः ॥ ३४ ॥

अर्थः—(जनबांधव के०) जन जे लोक तेना बांधव एटखे हितकर्ता अर्थात् हे जनहितकारिन् ! (मया के०) हुं जे तेणें कोइ जवने विषे तमो (आकर्णितोऽपि के०) सांजदया पण तथा (महितोऽपि के०) पू ज्या पण तथा (निरीक्षितोऽपि के०) दीग पण परंतु (नूनं के०) निश्चें (जक्त्या के०) जक्तियें करीने (चेतसि के०) चित्तने विषे (नविधृतोऽसि के०) धारण करेला नथी. (तेन के०) ते कारण माटें (दुःखपात्रं के०) दुःखनुं पात्र, हुं (जातोऽस्मि के०) उत्पन्न थयेलो हुं. (यस्मात् के०) जे कारण माटें (क्रियाः के०) आकर्णितादिक क्रियाउ जे ठे, ते (जावशून्याः के०.) जावें करि रहित एवी ठती (न के०) नहिं (प्रति फलंति के०) विशिष्टफल देवावाली थाय ठे ॥ ३४ ॥

त्वं नाथ ! दुःखजनवत्सल ! हे शरण्य !, कारुण्यपुण्यव
सते ! वशिनां वरेण्य ! ॥ जक्त्या नते मयि महेश ! दयां
विधाय, दुःखांकुरोदलनतत्परतां विधेहि ॥ ३५ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे स्वामिन्! (दुःखिजनवत्सल के०) दुःख ठे जेने ते दुःखी कहियें, अने दुःखी एवा जे जनो तेने विषे वत्सल एटले कृपापर तेना संबोधनमां हे दुःखिजनवत्सल! (हेशरण के०) शरणें आवेला प्राणीने हितकारक तेना संबोधनमां हे शरण्य! तथा (कारुण्यपुण्यवसते के०) कारुण्य जे दयापणुं तेनी पुण्य एटले पवित्र वसति एटले स्थानक तेना संबोधनने विषे हे कारुण्यपुण्यवसते! अथवा कारुण्य जे दया अने पुण्य जे धर्म अर्थात् दया धर्मनी वसति एटले घर एवा तथा (वशिनां वरेण्य के०) वश ठे इंद्रियो जेमने एवा जितेंद्रिय पुरुषोमां वरेण्य एटले श्रेष्ठ तेना संबोधनने विषे हे वशिनां वरेण्य! तथा (महेश के०) महोटा एवा ईश जे स्वामी तेने महेश कहियें तेना संबोधनने विषे हे महेश! (त्वंम के०) (नक्त्या के०) नक्तियें करीने (नते के०) नमस्कार कस्यो ठे जेणें एवा (मयि के०) मारे विषे (दयां के०) कृपा जे तेने (विधाय के०) करीने (दुःखांकुर के०) दुःखनो अंकुर जे उत्पत्तिस्थानक, तेनुं (उद्वलन के०) खं कन तेने विषे (तत्परतां के०) तत्परपणुं तेने (विधेहि के०) करो ॥ ३९ ॥

निःसंख्यसारशरणं शरणं शरण्य, मासाद्य सादि
तरिपुप्रथितावदातम् ॥ त्वत्पादपंकजमपि प्रणिधा
नबंध्यो, वध्योऽस्मि चेज्जुवनपावन! हा हतोऽस्मि ॥ ४० ॥

अर्थः—हे स्वामिन्! तथा (जुवनपावन के०) हे त्रण जगतने पवित्र करनार! (त्वत्पादपंकजं के०) तमारा चरणारविंदना (शरणं के०) शरण तेने (आसाद्य के०) पामीने (अपि के०) पण (प्रणिधानबंध्यः के०) प्रणिधान जे तमारुं ध्यान करवुं, तेणें करीने वांजियो थयो एटले शून्य थयो एवो (अस्मि चेत् के०) जो हुं'बुं, तो (वध्यः के०) रागादि क शत्रुयें करी हणवा योग्य बुं, ए कारण माटें (हा के०) हा! इति खेदे (हतोस्मि के०) दुर्दैवें मारेखो बउं. हवे तमारुं पादपंकज केहवुं ठे? तो के (निःसंख्य के०) असंख्य एटले अनंत एवुं जे (सार के०) बल तेनुं (शरणं के०) घर एवुं ठे तथा (शरण्यं के०) शरण करवा योग्य ठे, वली केहवुं ठे? तो के (सादित के०) दाय पमाड्या ठे (रिपु के०)

रागादिक बैरी जेणें, तेणें करीने (प्रथित के०) प्रसिद्ध ठे (अवदात के०) प्रज्ञाव जेनो एवुं ठे ॥ ४० ॥

देवेंद्रवंद्य ! विदिताखिलवस्तुसार !, संसारतारक !,

विज्ञो ! ज्ञवनाधिनाथ ॥ त्रायस्व देव ! करुणाछूद

मां पुनीहि, सीदंतमद्य जयदव्यसनांबुराशेः ॥ ४१ ॥

अर्थः—(देवेंद्र के०) देवतानो जे इंद्र तेणें (वंद्य के०) वंदन करवायो ग्य तत्संबोधने हे देवेंद्रवंद्य ! वली (विदित के०) जाण्युं ठे (अखिल के०) समग्र (वस्तु के०) वस्तुनुं (सार के०) रहस्य जेणें, तेना संबोधन मां हे विदिताखिलवस्तुसार ! तथा (संसारतारक के०) हे संसारसमुद्र थकी तारनार ! (विज्ञो के०) हे समर्थ ! तथा (ज्ञवनाधिनाथ के०) हे त्रिज्ञवनना नाथ ! तथा (देव के०) हे देव ! तथा (करुणाछूद के०) करुणाना डह, उपलक्षणथी हे करुणाना समुद्र ! (अद्य के०) हमणां (सीदंत के०) सीदातो विषादने प्राप्त थयो एवो (मां के०) मुजने (जयद के०) जयनो देनारो एवो (व्यसनांबुराशेः के०) व्यसननो जे समुद्र तेथकी (त्रायस्व के०) रक्षण करो अने (पुनीहि के०) पापनो नाश करी पवित्र करो ॥ ४१ ॥

यद्यस्ति नाथ ! ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां, जक्तेः फलं कि

मपि संततिसंचितायाः ॥ तन्मे त्वदेकशरणस्य शर

ण्य!जूयाः, स्वामी त्वमेव ज्वनेऽत्र जवांतरेऽपि ॥ ४२ ॥

अर्थः—(नाथ के०) हे नाथ ! (यदि के०) जो (ज्वदंघ्रिसरोरुहाणां के०) तमारां चरणारविंदसंबंधी (जक्तेः के०) जक्तिनुं (किमपि के०) कांइ पण (फलं के०) फल (अस्ति के०) ठे (तत् के०) तो (शरण्य के०) हे शरणागतवत्सल ! (त्वदेकशरणस्य के०) जेने तमारुंज एक शरण ठे एवा (मे के०) मने (अत्र के०) आ (ज्वने के०) लोकने विषे तथा (जवांतरेऽपि के०) जवांतरने विषे (त्वमेव के०) तमेज (स्वामी के०) स्वामी (जूयाः के०) थाऊ. हवे पूर्वोक्त जक्ति केहवी ठे ? तो के (संततिसंचितायाः के०) निरंतर संताननी परंपरायें संचेली

एटखे वृद्धिगत थइ एवी ठे. तथा आहिं चरणनुं तो युगल ठेतथापि
“अंगिसरोरुहाणां” ए बहु वचन लख्युं ठे ते पुण्यत्वज्ञापनने माटें ठे ॥४२॥

हूवे कवि स्तवननो उपसंहार करतो ठतो तथा पोताना नाम
ने प्रकाश करतो ठतो कहे ठे.

इहं समाहितधियो विधिवज्जिनेंद्र, सांजोद्धसत्पुल
ककंचुकितांगजागाः ॥ त्वद्विंबनिर्मलमुखांबुजबद्ध
लक्षा, ये संस्तवं तव विज्ञो रचयंति जग्याः॥४३॥
जननयनकुमुदचंद्र, प्रजास्वराःस्वर्गसंपदो जुक्त्वा॥
ते विगलितमलनिचया, अचिरान्मोहं प्रपद्यंते
॥ ४४ ॥ युग्मम् ॥ इति श्रीकल्याणमंदिरनामक
मष्टमस्मरणं समाप्तम् ॥ ८ ॥

अर्थः—(जिनेंद्र के०) हे जिनेंद्र ! तथा (विज्ञो के०) हे स्वामिन् !
तथा (जननयनकुमुदचंद्र के०) जन जे मनुष्य तेना नेत्ररूप जे चंद्रविका
सि कमल, तेने विषे चंद्रमा समान तेना संबोधनने विषे हे जननयनकु
मुदचंद्र! अहिं अन्यंतरमां कवियें श्रीसिद्धसेन दिवाकराचार्यें दीक्षा समय
मां गुरुयें दीधेला कुमुदचंद्र एवा पोताना नामनुं पण सूचन कखुं ठे. (ये
के०) जे (जग्याः के०) जग्यप्राणीयो (इहं के०) एम पूर्वोक्त प्रकारें (विधि
वत् के०) विधिपूर्वक, (तव के०) तमारा (संस्तवं के०) स्तोत्रने (रचयंति
के०) रचे ठे (ते के०) जग्यप्राणीयो, (अचिरात् के०) थोडाएक कालमां
(मोहं के०) अनंतज्ञान, दर्शन, चारित्र, वीर्य, स्वरूप निःश्रेयसने (प्रपद्यं
ते के०) पामे ठे. शुं करीने पामे ठे ? तो के (स्वर्गसंपदः के०) देवलोक
नी संपदा सुखने (जुक्त्वा के०) जोगवीने, ते केवी स्वर्ग संपदा? तो के
(प्रजास्वराः के०) प्रकर्ष एटखे अत्यंत ज्ञास्वर नाम देदीप्यमान एवीयो,
तथा ते जग्यो केहवा ठे? तो के (समाहितधियः के०) समाधिवाली ध्या
नयुक्त निश्चल ठे बुद्धि जेनी एवा ठे, बली केहवा ठे? तो के (सांजोद्ध
सत् के०) आकरो, उद्भास पामतो एवो (पुलक के०) रोमांच तेणें (कं
चुकिता के०) कंचुकें करी सहित ठे (अंगजागाः के०) शरीरनो देश

जेनो एवा, वली केहेवा ठे? तो के (त्वद्भिं के०) तमारुं जे प्रतिबिंब तेनुं (निर्मल के०) मलरहित एवं जे (मुखांबुज के०) मुखकमल तेने विषे (बरुलक्षाः के०) बांध्युं ठे लक्ष एटले ध्यान जेमणें एवा, तथा वली केहेवा ठे? तो के (विगलित के०) विशेषें करीने गली गयो ठे (मलनिचयाः के०) कर्मरजोलक्षण मलसमूह जेमनो एवा ठे. अर्थात् आ प्रकारना कहेला एवा, जे जव्यप्राणीयो तमारुं संस्तवन करे ठे. ते स्वर्गलोकमां देवताउं थइने त्यां स्वर्ग सुखोने जोगवी फरी मनुष्य जव पामीने थोडाक कालमां शिवसुखने पामे ठे ॥ आ स्तोत्रमां प्रायः दरेक भ्लोकमां मंत्रो ठे, परंतु रूडी रीतें आहीं कहेला नथी, माटें ते गुरुना आम्नायथी जा एवा ॥ ४४ ॥ इति श्री कल्याणमंदिनामकं अष्टमं स्मरणं संपूर्णम् ॥ ७ ॥

॥ अथ ॥

॥ बृहन्नांतिस्तवनामकं नवमस्मरणं प्रारभ्यते ॥

ओ ओ जव्याः शृणुत वचनं प्रस्तुतं सर्वमे
तत्, ये यात्रायां त्रिजुवनगुरोराहतां जक्तिजा
जः ॥ तेषां शांतिर्जवतु जवतामर्हदादिप्रजावा,
दारोग्यश्रीधृतिमतिकरी क्लेशविध्वंसहेतुः ॥ १ ॥

अर्थः—(ओओजव्याःके०) ओओ ए संबोधनें करी हे जव्याः एटले हे मुक्तियोग्य प्राणीयो! तमो (प्रस्तुतं के०) प्रस्ताव एटले अवसरने योग्य एवं अने (सर्व के०) साद्यंत एवं तथा (एतत् के०) आ समीपतरवर्त्ति एवं (वचनं के०) वचन जे तेने (शृणुत के०) सांजलो. ते समीपतरवर्त्ति एवं कयुं वाक्य? तो के (आर्हतां के०) अर्हत जे बीतराग ते ठे देव जेने एवा (तेषां के०) प्रसिद्ध (जवतां के०) तमें ते तमारी (शांतिः के०) शांति, (जवतु के०) हो. ते शांति शोणें करीने थाय? तो के (अर्हदादिप्रजावात् के०) अर्हत, सिद्ध, आचार्य, उपाध्याय, साधु, तेमना माहात्म्य थकी, वली ते केहेवा तमो जव्य प्राणीयो के जेने शांति थाय? तो के (ये के०) जे जव्यप्राणीयो (त्रिजुवनगुरोः के०) त्रिजुवनना गुरु जे जगवान् ते

મની (યાત્રાયાં કે૦) યાત્રાને વિષે (જક્તિજાજઃ કે૦) જક્તિના જજના રા છે. તે જવ્ય પ્રાણીયોને શાંતિ થાય. હવે તે શાંતિ કેહેવી છે? તો કે (આ રોગ્યશ્રીધૃતિમતિકરી કે૦) આરોગ્ય, શ્રી, ધૃતિ અને મતિ, એ ચાર વાનાં ને કરનારી એવી છે, તથા વહ્લી (ક્લેશવિધ્વંસહેતુઃ કે૦) ક્લેશના વિધ્વંસ ની કારણજૂત છે ॥ ૧ ॥

વહ્લી પણ કહે છે.

॥ગદ્યં॥ જો જો જવ્યલોકા ઇહ હિ જરતૈરાવતવિદેહ સંજવાનાં સમસ્તતીર્થકૃતાં જન્મન્યાસનપ્રકંપાનંતર મવધિના વિજ્ઞાય સૌધર્માધિપતિઃ સુધોપાઘંટાચાલ નાનંતરં સકલસુરાઽસુરેઙ્ગેઃ સહ સમાગત્ય સવિનય મર્હજ્ઞદારકં ગૃહીત્વા ગત્વા કનકાદિશૃંગે વિહિત જન્માજિપેકઃ શાંતિમુદ્ધોપયતિ યથા તતોઽહં કૃ તાનુકારમિતિ કૃત્વા મહાજનો યેન ગતઃ સ પંથા ઇતિ જવ્યજનૈઃ સહ સમેત્ય સ્નાત્રપીઠે સ્નાત્રં વિધાય શાંતિમુદ્ધોપયામિ તત્પૂજાયાત્રાસ્નાત્રાદિમહોત્સવા નંતરમિતિ કૃત્વા કર્ણં દત્વા નિશમ્યતાં નિશમ્યતાં સ્વાહા ઊં પુણ્યાહં પુણ્યાહં પ્રીયંતાં પ્રીયંતાં જગવંતોઽ હંતઃ સર્વજ્ઞાઃ સર્વદર્શિનસ્ત્રિલોકનાથાસ્ત્રિલોકમહિ તાસ્ત્રિલોકપૂજ્યાસ્ત્રિલોકેશ્વરાસ્ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ ॥

અર્થઃ—(જોજોજવ્યલોકાઃ કે૦) હે જવ્યલોકો! (હિ કે૦) જેકારણ માટેં (ઇહ કે૦) આ (જરતૈરાવતવિદેહં કે૦) જરત, એરાવત અને મ હાવિદેહ તેને વિષે (સંજવાનાં કે૦) ઉત્પન્ન થયા એવા (સમસ્તતીર્થકૃ તાં કે૦) સમગ્ર તીર્થકરો જે છે તેમના (જન્મનિ કે૦) જન્મ સમયને વિષે (આસન કે૦) સૌધર્માધિપતિનાં આસન, (પ્રકંપ કે૦) પ્રકંપિત થયાં તેની (અનંતરં કે૦) પછી (અવધિના કે૦) અવધિજ્ઞાનેં કરીને

(विज्ञाय के०) जिनजन्मने जाणीने (सुघोषाघंटा के०) सुघोषानामा घंटा ना (चालनानंतरं के०) चलन एटले वगाड्या पढी (सौधर्माधिपतिः के०) सौधमेंद्र जे ठे ते, (सकल के०) समग्र (सुर के०) देवता, (असुर के०) पातालवासी देवो तेना (इंद्रैः सह के०) इंद्रोनी साथें एटले असुरसुरेंद्रो यें युक्त ठतो (समागत्य के०) त्यां आवीने (सविनयं के०) विनय जे स्तुति तेणें करीने (अर्हद्भट्टारकं के०) अर्हतरूप ऋट्टारक तेने (गृहीत्वा के०) करसंपुटमां ग्रहण करीने (कनकाद्रिशृंगे के०) मेरुपर्वतना शिखर उपर (गत्वा के०) जश्ने (विहित के०) निर्माण कख्यो ठे (जन्माजिपेकः के०) स्नात्र महोत्सव जेणें एवो ठतो ते स्नात्रनी समाप्ति थये ठते (शान्तिमुद्घोषयति के०) महोटा एवा शब्दें करीने शान्तिने पठन करे ठे (ततः के०) ते कारण माटें (अहं के०) हुं पण (कृतानुकारं के०) तेमज अनुकृति (यथा के०) जेम थाय, (इति के०) ए प्रकारें (कृत्वा के०) करीने तथा विचारीने, शुं विचारीने? तो के (महाजनः के०) इंद्रादिक देव समूह (येन के०) जे मार्गें (गतः के०) प्रवर्त्यो (सः के०) तेज (पंथाः के०) मार्ग तेने आपणें पण अनुसरवुं. अर्थात् आपणें पण देवसमूहें कखुं ते म करवुं. (इति के०) ए कारण माटें (जव्यजनैः के०) जव्य प्राणीयो जिनालयने विपे (सह समेत्य के०) रूडी रीतें एकठा मल्ली साथें आवीने (स्नात्रपीठे के०) स्नात्र पीठने विपे (स्नात्रं विधाय के०) श्रीजिननो स्नात्र करावीने (शान्तिं के०) शान्तिना पाठने हुं जे (उद्घोषयामि के०) उद्घोषणा करुं हुं ते (तत्पूजायात्रास्नात्रादिमहोत्सवानंतरं के०) तेनी पूजा, यात्रा, स्नात्रादि, महोत्सवानंतर (इतिकृत्वा के०) ए प्रकारें करीने शान्तिना महोत्सवनी उद्घोषणाने हे जव्यजनो! तमो (कर्णं दत्वा के०) सांजलवा माटें कानने सावधान करीने (निशम्यतां निशम्यतां स्वाहा के०) सांजलो सांजलो. स्वाहा ए मंत्राक्षर पूर्वक अर्हिं द्विरुक्ति ठे, ते अत्यादर ख्यापनने माटे ठे. (ॐ के०) ॐ कार जे ठे, ते पंच परमेष्ठिवाचक मंगलने माटें उच्चारण करीने कहे ठे, के हे जव्यप्राणीयो! (पुण्याहं पुण्याहं के०) आज पुण्यनो दिवस ठे, पुण्यनो दिवस ठे, तथा (जगवंतः के०) समग्र ऐश्वर्ययुक्त एवा (अर्हंतः के०) तीर्थकरो ते (प्रीयंतां प्रीयंतां के०) अतिसंतुष्ट थाउं, अतिसंतुष्ट थाउं. ते अर्हंत जगवान् कहेवा ठे? तो के (सर्वज्ञाः के०) सचराचर

જગત્ જે તેને કેવલજ્ઞાનેં કરીને જાણે એવા છે. વહ્લી કેહવા છે ? તો કે (સર્વદર્શિનઃ કે०) કેવલ દર્શનેં કરીને સર્વને જોવે છે, તથા (ત્રિલોકનાથાઃ કે०) લોકત્રય જે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ, તેના નાથ એવા, તથા (ત્રિલોકમહિતાઃ કે०) પૂર્વોક્ત ત્રણ લોકેં કરી અર્ચિત એવા, અને વહ્લી (ત્રિલોકપૂજ્યાઃ કે०) ત્રણ લોકને પૂજન કરવા યોગ્ય એવા, તથા (ત્રિલોકેશ્વરાઃ કે०) ત્રણ લોકના ઈશ્વર એવા, તથા (ત્રિલોકોદ્યોતકરાઃ કે०) અજ્ઞાનતિમિરનાશકત્વેં કરી ત્રણ લોકના પ્રકાશકારક છે.

ૐ રૂપજ અજિત સંજવ અગ્નિનંદન સુમતિ પદ્મપ્રજ
સુપાર્શ્વ ચંડ્રપ્રજ સુવિધિ શીતલ શ્રેયાંસ વાસુપૂજ્ય
વિમલ અનંત ધર્મ શાંતિ કુંયુ અર મહ્લિ મુનિસુવ્રત
નમિ નેમિ પાર્શ્વ વર્ધમાનાંતા જિનાઃશાંતાઃશાંતિકરા
જવંતુ સ્વાહા ૐ મુનયો મુનિપ્રવરા રિપુવિજયહ
ર્જિઠ્ઠકાંતારેષુ હુર્ગમાર્ગેષુ રહંતુ વો નિત્યં સ્વાહા ॥

અર્થઃ—વહ્લી તે કેહવા છે? તો કે (શાંતાઃ કે०) ક્રોધાદિકના અજાવ થકી ઉપશાંત થયેલા એવા તથા (જિનાઃ કે०) રાગાદિકના જય કર નારા એવા શ્રી રૂપજદેવજી જેમાં આદિ છે તથા (વર્ધમાનાંતાઃ કે०) શ્રીવીરસ્વામી છે અંતમાં જેને એવા ચોવીશ તીર્થકરો તે (શાંતિકરાઃ કે०) શાંતિના કરનારા એવા (જવંતુ કે०) હો. (ૐ કે०) ૐકાર મંગલાર્થ વાચક જાણવો, તથા (મુનિપ્રવરાઃ કે०) મુનિયોને વિષે શ્રેષ્ઠ એવા (મુનયઃ કે०) સાધુજે જે છે તે (રિપુવિજય કે०) શત્રુકૃત પરાજવ, તથા (હુર્જિઠ્ઠ કે०) હુષ્કાલ તથા (કાંતારેષુ કે०) ચોર કંટકાદિકેં દૂષિતમાર્ગને વિષે તથા (હુર્ગમાર્ગેષુ કે०) અરણ્યમાર્ગને વિષે (વઃ કે०) તમોને (નિત્યં કે०) નિરંતર (રહંતુ કે०) રક્ષણ કરો ॥

ૐ હ્રીં શ્રી ધૃતિ મતિ કીર્તિ કાંતિ બુદ્ધિ લક્ષ્મી
મેધા વિદ્યાસાધનપ્રવેશનનિવેશનેષુ સુગૃહીત
નામાનો જયંતુ તે જિનેંદ્રાઃ ॥

अर्थ:—(उँ के०) उँकार परमात्मावाचक प्रणव बीज ठे, (झी के०) झीकार मायाबीज ते वश करनार ठे, (श्री के०) श्रीकार लक्ष्मीबीज ते अव्यागमन कारण ठे, तथा (धृति के०) धैर्य, (मति के०) बुद्धि, (कीर्ति के०) यश, (कांति के०) शोभा, (बुद्धि के०) वर्तमाने उपजती सांप्रतदर्शिनी बुद्धि, (लक्ष्मी के०) धनादि संपत्ति, (मेधा के०) धारण करवानी बुद्धि, (विद्यासाधन के०) चौद विद्यानुं साधन, तथा (प्रवेशन के०) ग्रहप्रवेश तथा (निवेशनेषु के०) निवेशन जे मुकाम तेने विषे (सुगृहीतनामानः के०) शोचन ग्रहवा योग्य ठे नाम जेमनुं एवा (ते के०) ते पूर्वोक्त (जिनेन्द्राः के०) तीर्थकरो ते सदैव (जयंतु के०) जयवंता वर्तो ॥

उँ रोहिणी प्रज्ञप्ति वज्रशृंगला वज्रांकुशी अप्रति
चक्रा पुरुषदत्ता काली माहाकाली गौरी गांधारी
सर्वास्त्रा महाज्वाला मानवी वैरुद्ध्या अबुद्धा मानसी
महामानसी षोडश विद्यादेव्यो रक्षंतु वो नित्यं
स्वाहा ॥ उँ आचार्योपाध्यायप्रज्ञप्ति चातुर्वर्ण्यस्य ॥
श्री श्रमणसंघस्य शान्तिर्नवतु तुष्टिर्नवतु पुष्टिर्नवतु ॥

अर्थ:—वली रोहिणीथी आरंजीने मूलमां लखेली एवी महामानसी देवी पर्यंत (षोडश के०) शोल एवी (विद्यादेव्यः के०) विद्याधिष्ठात्री देवीयो (वः के०) तमोने (नित्यं के०) निरंतर (रक्षंतु स्वाहा के०) रक्षण करो. ए ठेकाणें (स्वाहा के०) स्वाहा जणवुं. कारण के ते वृद्धनो आम्नाय ठे. कोइ ठेकाणे उँ स्वाहा एवो पण पाठ ठे. वली आहिं (उँ के०) उँकार ते मंगलार्थ बोलवो. पढी (आचार्योपाध्यायप्रज्ञप्ति के०). आचार्य अने उपाध्याय प्रमुख (चातुर्वर्ण्यस्य के०) आचार्य, उपाध्याय, साधु, साध्वी, ए चार प्रकारवाला एवा (श्रीश्रमणसंघस्य के०) सुशोजित एवा श्रमण जे श्रीवीर जगवान् तेना संघने (शान्तिर्नवतु के०) शान्ति हो, (तुष्टिर्नवतु के०) तुष्टि थाउं (पुष्टिर्नवतु के०) धर्मनी पुष्टि थाउं ॥

उँ ग्रहाश्रंज सूर्यांगारक बृहस्पति शुक्र शनैश्वर
राहु केतु सहिताः सलोकपालाः सोम यम वरुण कु

बेर वासवादित्य स्कंद विनायकोपेताः ये चान्येऽपि
ग्रामनगर क्षेत्र देवतादयस्ते सर्वे प्रीयंता प्रीयंतां
अर्द्धीणकोशकोष्ठागारा नरपतयश्च ज्वंतु स्वाहा ॥

अर्थः—हवे वल्ली पण पूर्वोक्त श्रीसंघने (ॐ ग्रहाः के०) नव ग्रहो जे ठे तेनां नाम कहे ठे. चंद्र, सूर्य, अंगारक, बुध, बृहस्पति, शुक्र, शनैश्चर, राहु अने केतु (सहिताः के०) परस्पर मळ्या ते सोम, यम, वरुण अने कुबेर ए (सलोकपालाः के०) चार लोकपालें सहित तथा वासव ते इंद्र, आदित्य ते बार प्रकारना सूर्य, स्कंद अने विनायक जे गणेश, तेणेंकरी (उपेताः के०) मळ्या एवा सर्व देवताउं (ये च अन्येपि के०) वल्ली अनेरा पण जे ग्राम, नगर, क्षेत्रना (देवतादयस्ते सर्वे के०) देवतादिक ठे ते सर्वे (प्रीयंतां प्रीयंतां के०) प्रसन्न थाउं, प्रसन्न थाउं, तथा (अर्द्धीण के०) नथी दाय पाम्या एवा (कोश के०) जंमार जेना तथा (कोष्ठागाराः के०) धान्यनां गृह जेमनां एवा (नरपतयः के०) राजाउं जे ठे ते प्रसन्न (ज्वंतु के०) थाउं, (स्वाहा के०) स्वाहानो अर्थ पूर्ववत् जाणवो ॥

ॐ पुत्र मित्र भ्रातृ कलत्र सुहृद स्वजन सं
बंधि बंधुवर्गसहिता नित्यं चामोद प्रमोद
कारिणः अस्मिँश्च जूमंजलायतननिवासिसाधु
साध्वी श्रावकश्राविकाणां रोगोपसर्गव्याधि
दुःखदुर्निहृदौर्मनस्योपशमनाय शान्तिर्जवतु ॥

अर्थः—पुत्र एटले सुत, मित्र एटले हितकारक, भ्रातृ एटले सहोदर कलत्र एटले स्त्री, सुहृद् एटले समान वयवाला, स्वजन एटले ज्ञाति, संबंधी एटले श्वशुरपक्षवाला, बंधुवर्ग एटले सगोत्रीय ते (सहिताः के०) परस्पर मळ्या, एवा ते सर्व (नित्यं के०) निरंतर (च के०) वल्ली आमोद एटले हर्ष अने प्रमोद एटले चित्तप्रसन्नता तेने कारिणः एटले करनारा हो, तथा (अस्मिन् के०) आ मृत्युलोकने विषे (जूमंजलायतन के०) पृथिवीमां पोताना स्थानकोने विषे (निवासि के०) निवास करनारा एवा साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविका तेमना रोग, उपसर्ग, व्याधि, दुःख, दुर्नि

ह्वा अने दुर्मनपणुं तेमना (उपशमनाय के०) उपशमने अर्थें शांति जे ठे, ते (जवतु के०) हो.

ॐ तुष्टि पुष्टि ऋद्धि वृद्धि मांगल्योत्सवाः सदा प्राडुर्नूतानि पापानि शाम्यंतु दुरितानि शत्रवः पराङ्मुखा जवंतु स्वाहा ॥

अर्थः—(ॐ के०) ॐकार जे ठे ते मंगलार्थज ठे (तुष्टि के०) संतोष, (पुष्टि के०) शरीरादि तोष, अथवा पुरुषार्थसाधन सामर्थ्य, (ऋद्धि के०) संपत्ति, एटले धनधान्यादिबाहुल्य, (वृद्धि के०) पुत्रपौत्रादिक परिवारनो विस्तार, (मांगल्य के०) कल्याण अने (उत्सवाः के०) पुत्रजन्म विवाहादि महोत्सव ते सर्व थाउं, तथा (सदा के०) निरंतर (प्राडुर्नूतानिके०) उत्पन्न थयां एवां जे (पापानि के०) पापो, ते (शाम्यंतु के०) शांतिने पामो. (दुरितानि के०) अशुभफलागमरूप ते पण शांतिने पामो, अने तमारा (शत्रवः के०) वैरीयो जे ठे, ते सर्व (पराङ्मुखाः के०) अबलुं ठे मुख जेमनुं एवा जवंतु के०) थाउं, (स्वाहा के०) सुष्टु एटले रूडुं आह एटले कहे ठे ॥

हवे शांतिने माटें श्री शांतिनाथने नमस्कार करतो ठतो कहे ठे.

श्रीमते शांतिनाथाय, नमः शांतिविधायिने ॥

त्रैलोक्यस्यामराधीश, मुकुटाञ्ज्यर्चितांग्रये ॥ १ ॥

अर्थः—(शांतिनाथाय के०) श्रीशांतिनाथने (नमः के०) नमस्कार थाउं, ते श्रीशांतिनाथ केहवा ठे? तो के (श्रीमते के०) समवसरणादि ऋद्धि ते ठे जेने एवा अने वल्ली केहवा ठे? तो के (शांतिविधायिने के०) शांति जे दुःख दुरितोपसर्गनिवृत्तिरूप, तेने करनारा एवा, ते कोने करना रा? तो के (त्रैलोक्यस्य के०) त्रणे लोकने, तथा वल्ली ते केहवा ठे? तो के (अमराधीश के०) चोशठ इंद्रो तेमना (मुकुट के०) मुकुट तेमणें (अञ्ज्यर्चित के०) पूजित ठे (अंग्रये के०) चरण जेमनुं एवा ठे ॥ १ ॥

शांतिः शांतिकरः श्रीमान्, शांतिं दिशतु मे गुरुः ॥

शांतिरेव सदा तेषां, येषां शांतिर्गृहे गृहे ॥ २ ॥

अर्थः—(शांतिकरः के०) शांतिने करनार एवा (शांतिः के०) श्रीशांति

नाथ, (मे के०) मने (शांतिं के०) दुःखदुरितोपशांतिने (दिशतु के०)
 आपो. कारण के (येषां के०) जेमना (गृहे के०) घरने विषे (गुरुः के०)
 यथार्थोपदेशना करनार एवा (श्रीमान् के०) सुशोजित एवा (शांतिः
 के०) श्रीशांतिनाथनामा जे जिन तेनुं पूजन थाय ठे, (तेषां के०) ते
 मना (गृहे के०) घरने विषे (सदा के०) निरंतर (शांतिरेव के०)
 शांतिज थाय ठे ॥ २ ॥

हवे श्री शांतिनाथना केवल नामग्रहण मात्रनुं माहात्म्य कहे ठे.

उन्मृष्टरिष्टदुष्ट, ग्रहगतिदुःस्वप्नदुर्निमित्तादि ॥

संपादितहितसंपत्, नामग्रहणं जयति शांतिः ॥३॥

अर्थः—(शांतिः के०) श्रीशांतिनाथनुं (नामग्रहणं के०) नामग्रहण पण
 (जयति के०) उत्कृष्ट वर्त्ते ठे. सेवातत्पर सेवकोने सुखश्रेयस्कारक एवुं
 वर्त्ते ठे. हवे ते नामग्रहण केहवुं ठे? तो के (उन्मृष्ट के०) दूर कस्यां ठे
 (रिष्टदुष्टग्रहगति के०) उपद्रव तथा दुष्ट एवी शृंगारकादि ग्रहनी गति,
 तथा (दुःस्वप्नदुर्निमित्तादि के०) खर, उंट, महिषादिकनुं देखवुं तथा द्रव,
 नदी, समुद्रादिमां पडवुं तथा स्वशिरनुं पडवुं, इत्यादिक दुःस्वप्न जे दुखोनां
 कारण ठे तेने, अने वली केहवुं ठे ? तो के (संपादित के०) संपादन
 करी ठे (हितसंपत् के०) हितनी संपत्ति जेणें एवुं ठे ॥ ३ ॥

हवे शांतिनो उद्घोषविशेष कहे ठे

श्रीसंघजगज्जनपद, राजाधिपराज्यसन्निवेशानाम् ॥ .

गोष्ठिकपुरमुख्यानां, व्याहरणैर्व्याहरेद्भांतिम् ॥४॥

अर्थः—(श्रीसंघजगज्जनपदराजाधिपराज्यसन्निवेशानां के०) ए सर्वना
 (व्याहरणैः के०) नामग्रहणें करीने तथा (गोष्ठिकपुरमुख्यानां के०) गो
 ष्टिकपुरप्रमुख जे नगरना मुख्य पुरुष तेना पण (व्याहरणैः के०) उपक
 रण नामसंग्रह तेणें करीने एटखे ए सहुना नाम लख लखने (शांतिं
 के०) शांति जे तेने (व्याहरेत् के०) उंचे स्वरें करीने उद्घोषणा करे ॥४॥

हवे पूर्वे कहेला श्लोकमां नामग्रहण करीने उद्घोष करवो एम
जे कष्टुं, तेहीज नामो कहे ठे.

श्रीश्रमणसंघस्य शान्तिर्नवतु, श्रीपौरजनस्य शान्ति
र्नवतु, श्रीजनपदानां शान्तिर्नवतु, श्रीराजाधिपानां
शान्तिर्नवतु, श्रीराजसन्निवेशानां शान्तिर्नवतु, श्री
गोष्ठिकानां शान्तिर्नवतु, श्रीपुरमुख्याणां शान्तिर्नव
तु, श्रीब्रह्मलोकस्य शान्तिर्नवतु, ॐ स्वाहा ॐ
स्वाहा ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा ॥

अर्थः—सुशोजित एवा श्रमणसंघनी विघ्ननिवृत्तिरूप शान्ति थाउं, तथा
पुरने विषे वसनारां लोकोनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं, तथा जनपद
जे देश तेनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं. तथा राजा अने अधिपति
तेनी शान्ति थाउं, तथा राजाना उपदेशनस्थानक जे सन्निवेश, तेनी विघ्नोप
शमरूप शान्ति थाउं, तथा गोष्ठिकानां एटले धर्मसन्नास्थजनो तेमनी कषायो
दयोपशमरूप शान्ति थाउं, तथा पुरना मुख्य जे पुरुषो तेमनी विघ्नोपशमरूप
शान्ति थाउं. ब्रह्मलोक जे ठे तेनी विघ्नोपशमरूप शान्ति थाउं. पहेली वार
नुं ॐ स्वाहा ए पद जे ठे, ते मंगलार्थ ठे, तथा बीजी वारनुं ॐ स्वाहा जे पद
ठे, ते रूडे प्रकारें देवोने कहे ठे, तथा (ॐ श्रीपार्श्वनाथाय स्वाहा के०)
कुंकुम, चंदन, विलेपन, पुष्प, अक्षत, धूप, दीपादिक, पूजानां उपकरण
श्रीपार्श्वनाथने संतोषने माटें थाउं ॥

हवे ते शान्तिपाठ कइ वखतें जणवो ? ते कहे ठे.

एषा शान्तिप्रतिष्ठा यात्रास्नात्राद्यवसानेषु शान्तिकलशं
गृहीत्वा कुंकुमचंदनकर्पूरागरुधूपवासकुसुमांजलिस
मेतः स्नात्रचतुष्पिकायां श्रीसंघसमेतः शुचिशुचिवपुः
पुष्पवस्त्रचंदनाभरणालंकृतः पुष्पमालां कंठे कृत्वा
शान्तिमुद्घोषयित्वा शान्तिपानीयं मस्तके दातव्यमिति ॥

अर्थः—(एषा के०) आ (शान्तिः के०) शान्तिपाठ, ते (प्रतिष्ठा के०)

પ્રતિષ્ઠાના તથા (યાત્રા કે૦) યાત્રાના તથા (સ્નાત્ર કે૦) સ્નાત્રના અવસાનેષુ કે૦) અવસાન જે અંત તેને વિષે જાણવો. તથા (આદિ કે૦) આદિ શબ્દે કરી પાદિક, સાંવત્સરિક પ્રતિક્રમણના અંતમાં અવશ્ય પાઠ કરવો, તથા વીજા પણ ધર્મકાર્યોની સમાપ્તિમાં મંગલાર્થ તે શાંતિપાઠ અવશ્ય ઉદ્ઘોષણ કરવા યોગ્ય છે. હવે તે કેહવી રીતે ઉદ્ઘોષણ કરવું? તે કહે છે. કોઈ પણ વિશિષ્ટગુણવાન્ શ્રાવક, ઝજો થઈને (શાંતિકલશં કે૦) શાંતિને માટે શુદ્ધજલે જરેલા શાંતિકલશને ઝાલા હાથને વિષે (ગૃહીત્વા કે૦) ગ્રહણ કરીને તેની ઉપર દક્ષિણ કર સ્થાપન કરીને (કુંકુમચંદનકર્પૂરાગરુ ધૂપવાસકુસુમાંજલિસમેતઃ કે૦) કુંકુમ, ચંદન, કર્પૂર, અગરુ ધૂપ, વાસ, કુસુમાંજલિ, તેણે સમેત ઇટલે યુક્ત થતો (સ્નાત્રચતુષ્ક્રિકાયાં કે૦) સ્નાત્ર મંરુપમાં (શ્રીસંઘસમેતઃ કે૦) ચતુર્વિધ સંઘયુક્ત થતો (શુચિશુચિવપુઃ કે૦) બાહ્યાન્ન્યંતર મલિનતારહિત છે વપુ ઇટલે શરીર જેનું ઇવો (પુષ્પ કે૦) પુષ્પ, (વસ્ત્ર કે૦) પવિત્ર દેવપૂજાયોગ્ય જે વસ્ત્ર, તથા (ચંદન કે૦) ચંદન, (આન્નરણ કે૦) વલયમુઙ્ગિકાદિક, તેમણે (અલંકૃતઃ કે૦) સુશોભિત થતો (પુષ્પમાલાં કે૦) પુષ્પની જે માલા તેને (કંઠે કે૦) પોતાના કંઠને વિષે (કૃત્વા કે૦) કરીને ઇટલે ધારણ કરીને (શાંતિમુદ્ઘોષયિત્વા કે૦) મહોટા શબ્દે શાંતિનો ઉદ્ઘોષ કરીને પઠી તે મહાન્ પુરુષે તથા વીજાઝયે (શાંતિપાનીયં કે૦) શાંતિકલશનું જે જલ તેને (મસ્તકે કે૦) મસ્તકને વિષે (દાતવ્યં કે૦) દેખણ કરવું. (ઈતિ કે૦) ઇતિ એ સમાપ્તિના અર્થમાં છે.

હવે ફરીને જવ્યજનો સ્નાત્રપ્રાંતમાં શું કરે છે? તે કહે છે.

નૃત્યંતિ નિત્યં મણિપુષ્પવર્ષે, સૃજંતિ ગાયંતિ
ચ મંગલાનિ ॥ સ્તોત્રાણિ ગોત્રાણિ પઠંતિ મં
ત્રાન્, કલ્યાણનાજો હિ જિનાન્નિષેકે ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(જિનાન્નિષેકે કે૦) જિનના અન્નિષેકને વિષે ઇટલે સ્નાત્રમહોત્સવને વિષે જે જવ્યજનો (નિત્યં કે૦) નિરંતર (નૃત્યંતિ કે૦) નૃત્ય કરે છે, (મણિ કે૦) રત્ન, ઉપલક્ષણથી મોતીયો અને (પુષ્પવર્ષ કે૦) પંચવર્ણ યુક્ત ફૂલો તેમની વૃષ્ટિને (સૃજંતિ કે૦) કરે છે. (ચ કે૦) વહી (મંગલાનિ કે૦) મંગલ એવાં ગીત અને ધવલ તેને (ગાયંતિ કે૦)

ગાન કરે છે, તથા (સ્તોત્રાણિગોત્રાણિ કે૦) સ્તોત્ર જે તેમને તથા ગોત્ર જે તીર્થકરના વંશ તેમને (પઠંતિ કે૦) પઠન કરે છે, વહ્લી (મંત્રાન્ કે૦) મંત્ર ગર્જિત એવા પાઠોને પઠન કરે છે, અને વહ્લી બીજા જનોયે પઠન કરેલા એવા મંત્રોને સાંજલે છે, તે જઙ્ગ્ય જીવો, (કલ્યાણજાજઃ કે૦) કલ્યાણને જજનારા એવા થાય છે. (હિ કે૦) નિશ્ચે ॥ ૧ ॥

હવે આ ઠેકાણે આશીર્વાદ કહે છે.

શિવમસ્તુ સર્વજગતઃ, પરહિતનિરતા જવંતુ જૂતગણાઃ ॥

દોષાઃ પ્રયાંતુ નાશં, સર્વત્ર સુખીજવંતુ લોકાઃ ॥ ૨ ॥

અર્થઃ—(સર્વજગતઃ કે૦) સમગ્ર જગત્ જે તેનું (શિવમસ્તુ કે૦) કલ્યાણ થાଉ, તથા (જૂતગણાઃ કે૦) પ્રાણિસમૂહ જે છે, તે (પરહિતનિરતાઃ કે૦) પરહિત કરવામાં પ્રીતિયુક્ત (જવંતુ કે૦) સાવધાન થાઉ, તથા (દોષાઃ કે૦) દોષ જે આધિ, વ્યાધિ, દુઃખ દુર્મનપણું તે (નાશં કે૦) વિશેષે કરીને નાશને (પ્રયાંતુ કે૦) પામો, તથા (સર્વત્ર કે૦) સર્વસ્થાનકને વિષે (લોકાઃ કે૦) સમગ્રલોકો, (સુખીજવંતુ કે૦) સુખી થાઉ ॥ ૨ ॥

અહં તિઙ્ગયરમાયા, સિવાં દેવી તુમ્હ નયરનિવાસિની ॥ અ

મ્હ સિવં તુમ્હ સિવં, અસિવોવસમં સિવં જવતુ ॥ સ્વાહા ॥ ૩ ॥

અર્થઃ—(અહં કે૦) હું, (તિઙ્ગયરમાયા કે૦) તીર્થકર જે શ્રી નેમિનાથ તેમની માતા, જે (સિવાદેવી કે૦) શિવા દેવી હું, તે કેવી હું? તો કે (તુમ્હ કે૦) તમારા (નયર કે૦) નગરને વિષે (નિવાસિની કે૦) નિવાસ કરનારી હું, ઇટલે સાન્નિધ્યકારી હું. એ કારણ માટે (અમ્હ કે૦) અમારું (સિવં કે૦) કલ્યાણ હો, અને (તુમ્હ કે૦) નામોચ્ચારમાત્રે કરી તમારું (સિવં કે૦) કલ્યાણ હો. (અસિવોવસમં કે૦) અશિવનો છે ઉપશમ જેમાં એવું (સિવં કે૦) કલ્યાણ (જવતુ કે૦) હો. સ્વાહા એ પદનો અર્થ પૂર્વવત્ જાણવો ॥ ૩ ॥

ઉપસર્ગાઃ ક્ષયં યાંતિ, ઢિઘંતે મિઘ્નવલ્લયઃ ॥

મનઃ પ્રસન્નતામેતિ, પૂજ્યમાને જિનેશ્વરે ॥ ૪ ॥

અર્થઃ—(જિનેશ્વરે કે૦) જિનેશ્વર તે (પૂજ્યમાને કે૦) પૂજ્યે ઠટે (વિઘ્ન વલ્લયઃ કે૦) વિઘ્નની વલ્લિયો જે છે, તે (ઢિઘંતે કે૦) ઠેદાય છે, અને (મનઃ

કે૦) મન જે છે, તે (પ્રસન્નતાં કે૦) પ્રસન્નતાને (એતિ કે૦) પામે છે, અને (ઉપસર્ગાઃ કે૦) ઉપસર્ગો (દ્વયં યાંતિ કે૦) દ્વયને પામે છે ॥ ૪ ॥

સર્વમંગલમાંગલ્યં, સર્વકલ્યાણકારણમ્ ॥ પ્રધાનં
સર્વધર્માણાં, જૈનં જયતિ શાસનમ્ ॥૫॥ ઇતિ ॥ ૯ ॥

અર્થઃ—(સર્વમંગલ કે૦) સર્વ લૌકિક મંગલપદાર્થ તેને વિષે (માંગલ્યં કે૦) મંગલ કરનારું તથા (સર્વકલ્યાણકારણં કે૦) સંપૂર્ણ આરોગ્ય તાનું કારણ, (સર્વધર્માણાં કે૦) સર્વધર્મોને વિષે (પ્રધાનં કે૦) શ્રેષ્ઠ એવું (જૈનં કે૦) જિનસંબંધિ (શાસનં કે૦) શાસન તે (જયતિ કે૦) સર્વોત્કૃષ્ટ વર્તે છે ॥૫॥ ઇતિ વૃહદ્ભાંતિનામકં નવમસ્મરણં સમાપ્તમ્ ॥ ૯ ॥

॥ અથ પ્રત્યાખ્યાનાધિકારપ્રારંભઃ ॥

હવે ગુરુવંદનાના અધિકારમધ્યે પચ્ચસ્કાણ ઘણા વિસ્તાર જાણી કહ્યાં નહીં, તે જાણી હમણાં વચ્ચાણીયેં ઠેયેં. તે પચ્ચસ્કાણ બે જોડેં છે, એક મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ, બીજું ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ. તિહાં મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ વહી બે જોડેં છે, એક દેશથી, બીજું સર્વથી, તેમાં સર્વથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ જે પંચ મહાવ્રતરૂપ, તે તો સાધુને હોય, અને દેશથી મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણ પંચ અણુવ્રતરૂપ શ્રાવકને હોય, તેમજ ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ પણ દેશથી અને સર્વથી એવા બે જોડેં છે, તિહાં સાધુને સર્વથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે પિંરુવિશુદ્ધિ, પાંચ સમિતિ, બાર જાવના, બાર પ્રકારનું તપ, બાર પ્રતિમા અજિગ્રહ, એ આદેં દેશને અનેક પ્રકારેં છે, તથા શ્રાવકને દેશથી ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે સાત શિક્ષાવ્રત પ્રમુખરૂપ છે.

હવે પહેલું પડિક્રમણું કરતાં ઠ માસી તપના કાઉસ્સગમાંહે જે આજ અમુક પચ્ચસ્કાણ કરશું, પઠી ચૌદ નિયમ યથાશક્તિયેં લેઈ ગુરુમુખેં પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો ગુરુ પ્રત્યક્ષ ન હોય તો સ્થાપનાચાર્ય સમક્ષ, અથવા દેવપૂજા કરે, તેવારેં દેવની સમક્ષ પચ્ચસ્કાણ ઉચ્ચરે, અને જો પ્રજ્ઞાતનું પડિક્રમણું ગુરુ માંરુલે, પોશાલેં ન કીધું હોય, તો ઉપાશરે જઈ ગુરુને પગેં બે વાંદણાં દઈ ગુરુમુખેં અથવા ગુરુને આદેશેં કોઈ સાધુને મુખેં પચ્ચસ્કાણ કરે.

અહીંયાં ગુરુ અને પચ્ચસ્કાણના લેનાર શ્રાવક આશ્રી ચાર જાંગા ઉપજે છે, તે કહે છે. એક તો ગુરુ પણ પચ્ચસ્કાણનો જાણ, અને શ્રાવક પણ

पञ्चस्काणनो जाण, ए प्रथम चांगो शुद्ध जाणवो. बीजो गुरु जाण अने श्रावक अजाण होय, तेवारें गुरु तेने पञ्चस्काणनुं स्वरूप संक्षेपें समजावीं ने करावे, तेथी ए चांगो पण शुद्ध जाणवो, त्रीजो गुरु अजाण ठे, पण पञ्चस्काणनो करनार श्रावक जाण ठे, माटें ए चांगो पण जलो जाणवो, चोथो गुरु अजाण अने श्रावक पण अजाण. ए चांगो अशुद्ध जाणवो.

हवे ते पञ्चस्काण संक्षेपी जोश्यें तो त्रण जेदें ठे, एक अद्वापञ्चस्काण, बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण अने त्रीजुं अजिग्रह पञ्चस्काण. हवे तिहां अद्वा एटले काल तेनुं पञ्चस्काण. ते पोरिसी, साढूपोरिसी, पुरिमडु अवडु, पद्मपण, मासपणादिक, ए सर्व अद्वापञ्चस्काणमां कहेवाय. तथा बीजुं सांकेतिक पञ्चस्काण, ते जिहां संकेत कीधो होय, जेम गंठसहिअं मुठिसहिअं, वींटीसहिअं प्रमुख एटले ए पञ्चस्काण बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे. जेम के कोइ एक श्रावकें पोरिसी प्रमुख पञ्चस्काण कीधुं होय, पठी क्षेत्रादिकें गयो, अथवा घेर वेठांज पोरिसी पूर्ण थइ, परंतु हजी जोज ननी सामग्री तैयार थइ नथी, तेवारें विचारे जे एटलो काल वचमां अपञ्चस्काणी पणे श्रावकने रहेवुं नही? माटें अंगुष्ठसहिअं पञ्चस्कामि एटले ज्यां सुधी मुठिमां अंगुठो राखुं तुं, तिहां सुधी महारे वली पण पञ्चस्काण नी सीमा ठे, एमज बीजी मूठि बांधी राखे, तेने मुठिसहिअं पञ्चस्कामि कहियें. त्रीजुं गांठ बांधवी ते गंठसहिअं कहियें, चोथुं घरसहिअं, पांचमुं अंगना परसेवानो बिंदु निकले, त्यां सुधी, ते सेजसहियं कहियें. ठठुं उस्सास सहित, सातमुं पाणीना बिंदुआ जाजनादिकें शूके त्यां सुधी ते त्रिबुक्सहिअं कहियें, तथा आठमुं दीवाप्रमुखनी ज्योतिसहित ते, जोइसहिअं कहियें. ए पञ्चस्काण जेम बीजा पञ्चस्काणनी वच्चें थाय ठे, तेम जो बीजा पोरिसीयादिक पञ्चस्काण न करे, अने केवल एवो अजिग्रहज करे, के गांठ प्रमुख न ठोडुं, तिहां सुधी महारे अमुक पञ्चस्काण ठे, एम अजिग्रहने विषे पण ए पञ्चस्काण थाय ठे, तथा साधुने पण कोइक स्थानकें मांरु व्यादिकें गुरु आदिक आव्या नथी, अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय, तो पण अजिग्रहें सांकेतिक पञ्चस्काण थाय ठे. एने सांकेतिक पञ्चस्काण कहियें. अने त्रीजुं अजिग्रह प्रत्याख्यान ते विगय, नीवी, आयं बिल, प्रमुख करवां, ए सर्व अजिग्रह प्रत्याख्यान जाणवां.

हवे विस्तारें जोड़यें, तो साधुने अने श्रावकने उत्तरगुण पञ्चस्काण दश जेदें ठे, एक नवकारसहिअ.बीजुं पोरिसी, त्रीजुं पुरिमडू, चोथुं एकासण, पांचमुं एकलगाणुं, ठहुं विगइ, सातमुं आयंबिल, आठमुं उपवास, नवमुं दि वसचरिम, दशमुं अजिग्रह. ए दश पञ्चस्काण तथा तेने लगता बीजा प पञ्चस्काणना विचार अने आगारनी युक्ति कहियें ठैयें. बीजी पञ्चस्काण संबंधि सविस्तर वातो प्रवचनसारोद्धार तथा बीजा ग्रंथांतरथी जाणवी.

॥ प्रथम नमुक्कारसहियनुं पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पञ्चस्कामि चउविहंपि
आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नवणा
जोगेणं सहसागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १ ॥

अर्थ:- (उग्गएसूरे के०) सूर्यना उदयथी मांहीने वे घडी प्रमाण एटले रात्रिजोजननो दोष निवारवाने अर्थ, वे घडी पठी (नमुक्कारसहिअं के०) नवकार कहिने पारुं तिहां सुधी (पञ्चस्कामि के०) पञ्चस्काण करुं तुं, ए टले नियम लउं तुं. अहीयां नवकार कहिने पञ्चस्काण पारवुं ठे, माटें ए पञ्चस्काणनुं नाम नवकारसी कहेवाय ठे, तथा गुरु पञ्चस्काइ कहे, अने शिष्य पञ्चस्कामि कहे, एम सर्व पञ्चस्काणोने विषे जाणी लेवुं. ए नवकार सीनुं पञ्चस्काण वे घडी प्रमाण काल पर्यंत चउविहारज होय, एवो आमाय ठे, एटले रात्रिना चार पहोर जे रात्रिजोजननो नियम कस्यो ह तो, तेना तीरण रूप एटले शिद्धारूप ए पञ्चस्काण ठे, अहीं कोइ पूठे जे नवकारसीनुं मान तो एक मुहूर्त्तज लीधुं ठे, तेने बदले जो मुहूर्त्तद्वया दिक लीधां होय, तो शी हरकत ठे ? कारण के ते काल पण पोरिसी ना कालथी अटप ठे. हवे तेने एम केहवुं जे सर्वथी स्तोक काल अद्वाप पञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे माटें एक मुहूर्त्तज लेवो. ए नवकारसी पञ्चस्काण सूर्योदय पहेलां करवुं अने पंचपरमेष्ठि नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंगदोष लागे. ए नवकारसी कस्या पठी आगले पोरिसियादिक थाय, परंतु नवकारसी विना पोरिसीयादिक न थाय. तथा कोइ कदेशे के सायंकाल पर्यंतमां गमे ते वखत नवकार कहिने पारीयें, अथवा एक घडी पठी नवकार कहिने पारीयें, तो पञ्चस्काण पहाँचे किंवा न पहाँचे ? तेने कहियें के नव

कारसी ए शब्दनो अर्थज आवो ठे, के बे घडी वीत्यां नवकार जणीमें त्यारेंज प्होंचे, परंतु बीजे वखतें न प्होचे, ए पञ्चस्काणमां बे घडी सुधी चउबिहार होय, माटें बे घडी वीत्या पढी नवकार गणे, तो प्होंचे, पण बे घडी वीत्यानी अगाउ नवकार गणे, तो न प्होंचे. तथा जो दिवस उग्याथी पहेलां बे घडी नी अंदर अने पाठली बे घडीनी पढी जमे, तो तेने रात्रिजोजननो दोष लागे.

हवे शानुं पञ्चस्काण करे? ते कहे ठे. (चउबिहंपिआहारं के०) चारप्र कारनो आहार न करवो, तेनुं पञ्चस्काण करे, ते आहारनां नाम कहे ठे.

एक (असणं के०) अशन एटले शालि, ज्वार, गोधूम, बंटी प्रमुख तथा सर्व जातिना उदन एटले जात तथा मग, मठ अने तूर प्रमुख सर्व कठोल तथा साथुआदिक सर्व जातना लोट, तथा मोदकादिक सर्व जातिनां पक्कान्न, तथा सूरणादिक सर्व जातिनां कंद, तथा मांमा प्रमुख सर्व जातिनी केलवेली वस्तु, ए सर्वने अशन कहियें. तेमज वेशण, वरियाली, धाण, सूआ आदिक एने पण अशनज कहियें.

बीजुं (पाणं के०) पाणी ते कांजी, यव, चोखा अने काकडी प्रमुख नां धोयण तथा नदी प्रमुख सर्व जलाशयनां पाणी, ए सर्व पाणी कही. यें. तथा शाकरवाणी, डाकवाणी, आंबिलवाणी अने शैलडीरस प्रमुख ए सर्व, यद्यपि पाणीमांहे आवे ठे, तथापि एने व्यवहारथी अशनज कहियें.

त्रीजुं (खाश्मं के०) खादिम ते खारेक, बदाम, शिंगोडां, खजूर, कोप रां, डाक, तथा अखोडादिक सर्व जातिनो मेवो, तथा काकडी, आंबां, फणस अने नालियेर प्रमुख सर्व जातनां फल, तथा शेकेलां धान्य, ते जेवां के:-धाणी, पडुआ प्रमुख तथा पापड प्रमुख सर्व खादिम कहियें.

चोथुं (साश्मं के०) खादिम ते दंतकाष्ठ, शंठ, हरडे, पींपरी, मरी, अजमो, जायफल, कसेलो, काथो, खसखस, जेठीमध, तज, तमालपत्र, ए लची, लविंग, जावंत्री, सोपारी, पान, बीडलवण, आजो, अजमोद, कलिंजण, पिंपलीमूल, चिणिकबाब, कचूरो, मोथ, कांटासेलीयो, कपूर, संचल, बहेडां, आमलां, हिंगलाष्टक, हिंग, त्रिविंसो, पुष्करमूल, जवासामूल, बाउलठाल, धवठाल, खेरठाल, खिजडाठाल, पान, पंचकूल, तुलसी, जीरुं, ए जीराने पञ्चस्काणजाष्य तथा प्रवचनसारोद्धारमां खादिम कहुं ठे, अने श्रीकल्पवृत्तिमांहे खादिम कहुं ठे, तथा अजमाने पण केटला एक

खादिम कहे ठे. तथा कोठपत्र, कोठवडी, आमलगंठी, लिंबुश्पत्र, आंबा गोटली प्रमुखने खादिम कहियें. ए चार प्रकारना आहार कहा.

हवे अनाहार वस्तु कहियें ठेयें. तेमां लिंबडानां पांच अंग, ते मूल, ढाल, पत्र, फूल, फल, तथा गोमूत्र, गलो, कड़, करियातुं, अतिविष, सुखड, राख, हलदर, रोहिणी, उपलेट, वज, त्रिफला, धमासो, नाही, आसंधि, रिंगणी, एलीयो, गुगल, वोणी, बदरी, कंथेरमूल, करीरमूल, पुआड, आठी, मजीठ, बोलबीठ, कुंआर, चित्रो, कुंदरू, तमाकु, बाउलढाल प्रमुख अनिष्ट खादवाली वस्तु तथा खाद विना रोगादिक कारणें चतुर्विध आहारादिक कल्पे, अफिण प्रमुख पण एमज जाणवां. एटले जे वस्तु खातां थकां जीवने अरु चि उपजे, अलखामणा लागे, ते सर्व अनाहार वस्तु जाणवी. ए वस्तु अहींयां प्रसंगें लखी. एम ए पूर्वोक्त चारे प्रकारना आहारनो हुं नियम लउं हुं. हवे ए नियमजंग थवाना जयने लीधे अहींयां नोकारसीना पच्चस्काणने विषे वे आगार मोकलां मूके ठे, ते कहे ठे.

१ (अन्नव्रणजोगेणं के०) अन्यत्रानाजोगात् एटले विसरवा थकी ते अहींयां पच्चस्काणनो उपयोग विसरवाथकी अजाणपणे अनुपयोगें कोइ वस्तु मुखमां प्रक्षेप कस्यार्थी पच्चस्काण जंग न थाय, परंतु वचमां पच्चस्काण सांजरे, तेवारें तरत मुखथी त्याग करे, थुंकी नाखे तो पच्चस्काण न जांगे. अथवा अजाणपणे मुखथकी हेतुं उतखुं पठी कालांतरें सांजखुं, अथवा तुरत सांजखुं, तो पण पच्चस्काण न जांगे, पण शुरू व्यवहार माटें फरी निःशंक न थाय, तेमाटें यथायोग्य प्रायश्चित्त लेवुं, ए रीतें सर्व आगारोने विषे जाणी लेवुं.

२ (सहसागारेणं के०) जे पच्चस्काण कखुं ठे तेनो उपयोग तो विसर्यो नथी, पण कार्य करवामां प्रवर्त्ततां योग्य लक्षण सहसात्कार एटले खजावेंज मुखमध्यें प्रवेश थाय, जेम दधि मथतां ठांटो उडी मुखमां पडे, अथवा गाय, जेंश प्रमुख दोहोतां थकां तथा घृतादिक मथतां तथा घृतादिकनो तोल करतां अचानक ठांटो मुखमां पडे, अथवा चउविहार उपवासें वर्षाकालें मेघना ठांटा मुखमां पडे, तेथी पच्चस्काण जंग न थाय. ए रीतें उक्त वे प्रकारना आगारें करी (वोसिरामि के०) वे घडी सुधी चारे आहारने वोसिरावुं हुं, एटले अपच्चस्काणी आत्माने ठांमुं हुं. अहींयां 'वोसिरे' ए गुरुनुं वचन ठे, अने 'वोसिरामि' ए शिष्यनुं वचन ठे ॥ १ ॥

॥ अथ नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं मुठिसहिअं पञ्चस्काइ
चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं ॥
अन्नवणानोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं सब
समाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ २ ॥

अर्थः—एना अर्थमां (मुठिसहिअं के०) मूठि सहित, एटले ज्यां सुधी
मूठि होय, त्यां लगें पञ्चस्काण अने नोकार गणी मूठी मोकली मूकुं, तेवारें प
ञ्चस्काण मोकलुं थाय. एना आगारो नो अर्थ बीजा पञ्चस्काणो श्री जाणवो ॥१॥

॥ अथ पोरिसि साढूपोरिसिनुं पञ्चस्काण ॥

॥ उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढूपोरिसिं
मुठिसहिअं पञ्चस्काइ ॥ उग्गए सूरे चउविहंपि आहा
रं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नवणानोगेणं स
हसागारेणं पवन्नकालेणं दिसामोहेणं साढुवयणेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥३॥

अर्थः—(पोरिसिं के०) प्रहर दिवस सुधी अने (साढूपोरिसिं के०) सा
ढूपोरिसि एटले अर्द्ध प्रहर सहित एक प्रहर अर्थात् दोढ प्रहर सुधी
(पञ्चस्काइ के०) नियम लहुं तुं. इहां पुरुष प्रमाण शरीरनी ढाया ज्यां
होय, पण अधिक न्यून न होय तेने पोरिसि कहियें, अथवा पुरुष जमणे
काने सूर्यनुं. बिंब राखीने दक्षिणायनना प्रथम दिवसें ढीचणी ढाया जे
वखतें बे पगलां होय, ते वखतें पोरिसि थाय. जे माटें श्री उत्तराध्यय
नमां कहुं ठे के ॥ आसाढि पुष्णिमाण, डुपया पोसे चउप्पया चित्ता ॥
आसुए एसु मासेसु, तिपया हवइ पोरिसि ॥१॥ हवे हानि वृद्धि ते आ प्रमाणें
जाणवी, ते जेम केः—अंगुलं सत्त रत्तेणं, पस्केणं तु डु अंगुलं ॥ वडुए हाथ एवा
वि, मासेण चउरंगुलं ॥१॥ अर्थः—बार अंगुलनुं एक पगलुं कहियें. हवे, पुरुषें
उज्जो रही जमणे काने सूर्यमंरुलनुं बिंब राखीने ढीचणी ढाया जोवी. ति
हां आषाढी पूर्णिमायें कर्कसंक्रांतिना प्रथम दिवसें जे वखत ते ढाया

बे पग प्रमाण होय ते वखत पोरिसि कहीयें. तेवार पढी महीना पर्यंत मास मासनी संक्रांतियें चार चार आंगुल वधारता जइयें, तेवारें पोषमा सनी मकर संक्रांतियें चार पगनी ठायायें पोरिसि थाय. तेवार पढी वली मास मासनी संक्रांतियें चार चार आंगुलनी हानि करियें, तो फरीअषाढ महीने बे पगनी ठाय थाय, तेमज आश्विन अने चैत्रमासें त्रण त्रण पगनी ठाय जाणवी, तथा तेवीज रीतें अषाढनी संक्रांति थकी सात दिव सें एक अंगुल अने पखवाडे बे अंगुल ठायानी वृद्धि करवी, अने पोषमा सनी संक्रांतियेकी सात दिवसें एक अंगुल अने पखवाडीये बे अंगुल ठायानी हानि करवी, तेमज महिने चार अंगुलनी हानी वृद्धि करवी, एटले पोरिसी एक प्रहरनी थइ. अने मुठिसहियंनो अर्थ तो पूर्वे लख्यो ठे.

(असणंपाणंखाश्मंसाश्मं के०) अशन, पान, खादिम अने स्वादिम, ए चार प्रकारना आहारनो नियम करुं बुं. हवे आगार कहे ठे, एक (अन्न ढणाजोगेणं के०) अनाजोगें ते अजाणते विसारवा थकी, बीजो (सहसा गारेणं के०) सहसात्कारें. त्रीजो (पञ्चकालेणं के०) कालनी प्रवृत्तता ते मेघादि, ग्रहादि, दिग्दाह, रजोवृष्टि तथा पर्वत अने वादल प्रमुखें करी सूर्य ढंकाइ जाय तेणें करी वखतनी बराबर खबर न पडे एवां अ जाण पणायें करी अधूरी पोरिसियें पण पोरिसि पूर्ण थइ, एवुं समजीने प च्चस्काण पाखवामां आवे. तो तेथी जंग नहीं, अने कदापि ए रीतें अधूरी पोरिसियें जमवा बेठा एटलामां तावडो जोयो, अने जाण्युं जे हजी स वार ठे, पोरिसिनो वखत पूर्ण थयो नथी, तेवारें जे मुखमां कोलीयो हो य, ते राखमां परठवीने बेसी रहे, अने यावत् पोरिसि पूर्ण थया पढी ज मवा बेसे, तो पचस्काण जांगे नहीं.

चोथो (दिसामोहेणं के०) दिशिने मूढपणे एटले दिशिविपर्यास थया थी अजाणते पूर्वने पश्चिम अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे. एम अजाणतां वहेबुं पलाय तो पचस्काण जंग नहीं, अने थोडुं जम्या पढी कोइना क ह्याथी जाणवामां आवे तो मुखमांनो कोलीयो थूकी नाखे. ए रीतें दि ड्मोह टळ्या पढी, अर्द्ध जम्यो बेसी रहे तो जंग नहीं.

पांचमो (साधुवयणेणं के०) 'उघ्घाड पोरिसि' एवा साधुना वचनें करी पोरिसि जणी, सांजलीने पाखे, तो पचस्काण जंग नहीं, पढी ज्यारें जाणवामां

आवे के साधु तो ठ घडीनी पोरिसी जणे ठे, तेवारें पूर्वली रीतें तेमज बे सी रहे, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं. ए पाठला बे आगार ज्रमतानां ठे.

ठहुं (सबसमाहिवत्तियागारेणं के०) सर्व प्रकारें शरीरमां असमाधि रहे, एटले पञ्चस्काण कस्या पढी तीव्र शूलादिक रोग उपने थके अथवा सर्पादिकें रुझो होय, ते वेदनार्थी जीव आर्त्तिमां पडे, अथवा जेवारें अक स्मात् कष्ट थाय, तेवारें सर्व इंद्रियोनी समाधिने अर्थें अपूर्ण पञ्चस्काणे पण पथ्य औषधादिक लेवां पडे तो तेथी पञ्चस्काण जंग न थाय, अने स माधि थया पढी तेमज पाठलो विधि करे. इहां पण गुरु वोसिरे, कहे अने शिष्य जे पञ्चस्काणनो करनार ते वोसिरामि कहे.

ए पञ्चस्काणमां मुठिसहिअं साथें लीधुं ठे, तेथी महत्तरागारेणं ए आगार वध्यो ठे, तेनो अर्थ आम ठे, के (महत्तर के०) महोटे कार्यें एटले जेटलो पञ्चस्काणमां निर्झरानो लाज थाय ठे, ते करतां पण अत्यंतमहो टो निर्झरानो लाज जे कार्यमां थतो होय, अर्थात् कोइ ग्लान, प्रासाद, संघ अथवा देवना वैयावच्चने अर्थें कोइ बीजा पुरुषथी ते कार्य न थइ श कतुं होय, त्वारें गुरु तथा संघना आदेशथी मुठिसहियंनो वखत पूर्ण थया विना पण जो पाठवामां आवे, तो पञ्चस्काणजंग न थाय. अने ते कार्य पूर्ण थया पढी पाठलोज विधि समजवो ॥ ३ ॥

॥ अथ पुरिमड्ड अवड्डनुं पञ्चस्काण ॥

॥ सूरें उग्गए नमुक्कारसहिअं पुरिमड्डं मुठिसहिअं पञ्चस्काइ. सूरें उग्गए चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं पन्नकालेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ ४ ॥

अर्थः—(सूरें उग्गए के०) सूर्यना उदयथी मांकीने (पुरिमड्डं के०) प हेला बे प्रहर सुधी पुरिमार्ऊ कहियें, अने जो अवड्डनुं पञ्चस्काण लेवुं होय, तो उपर सूत्रमां अवड्डनुं नाम कहियें. अवड्ड एटले त्रीजा प्रहर सुधी अशना दिक चार आहार पञ्चकुं हुं, एना आगारोना अर्थ प्रथम लखाइ गया ठे ॥ ४ ॥

॥अथ विगइ निविगइनुं पच्चस्काण ॥

॥ विगइनुं निविगइअ पच्चस्कामि अन्नढणाजोगेणं
सहसागारेणं लेवालेवेणं गिहहसंसठेणं उस्कि
त्तविवेगेणं पडुच्च मस्किएणं पारिष्ठावणियागारेणं
महत्तरागारेणं सवसमादिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥५॥

अर्थः—जोजन करतां जे थकी कामादिक उन्मादरूप विकार आय,तेने विगइ कहियें,ते विगइसर्व मलीदश ठे.तेमां मांस,मदिरा,माखण अने मध, ए चार तो अजइयज ठे. बाकी जइय विगय ठ प्रकारनां ठे. एक दूध, बीजुं दहीं, त्रीजुं घृत, चोथुं तेल, पांचमो गोल अने ठहुं पकान्न. ए ठ प्रकार नी विगइमांथी एक पण विगइनुं जे पच्चस्काण करवुं, तेने विगइनुं पच्च स्काण कहियें,अने समस्त विगइनुं जे पच्चस्काण करवुं तेने (निविगइअ पच्च स्कामि के०) निवि पच्चस्कुं बुं. एटले निविनुं पच्चस्काण कहियें.

त्यां श्रावकने निविमांहे निविआता लीधा कटपे नहीं, जो लागठ तप मांरुं होय, तो तेमांहे त्रण दिवस पठी निवियाता लीधा कटपे.

तथा साधुने तो एक निविमांहे निवियाता लीधा कटपे ठे, अने विग इआता तथा जो निवियातानो नियम लीये तो,तेवारें आयंबिल पच्चस्के,तेश्री आयंबिलमांहे जे कटपे, ते वस्तु टाढीने बीजी सर्व वस्तुनो नियम लीये. हवे पच्चस्काण जंगना जयथी जे आगार मोकलां मूके ठे, ते कहे ठे. एक अन्नढणाजोगेणं, बीजो सहसागारेणं. ए बेना अर्थ लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) लेपालेप ते आवी रीतें के घृत प्रमुख जे वि गइनो नियम साधुने होय तेवी घृतादिक विगइथी गृहस्थनो हाथ खरडा येला होय,पठी तेने लुंठी नाख्यो होय, तेवा हाथथी अथवा खरडायेला चाटु वाने लुंठीने ते चाटुवाथी वहोरावे अथवा पीरसे, तो पच्चस्काण जंग न थाय.

चोथुं (गिहहसंसठेणं के०) गृहस्थनुं जे वाटकी प्रमुख जाजन ते वि गइ प्रमुखें खरडयुं होय, तेवा जाजनथी जे गृहस्थ अन्न आपे, ते अन्न विगइ प्रमुखें मिश्र होय,अने जो ते अन्न जमे. तो पच्चस्काण जांगे नहीं.

पांचमुं (उस्कित्तविवेगेणं के०) गाढी विगइ जे गोल पकान्नादिक ठे तेना

कटका रोटली उपर नाखी करी पठी उपाडी परहा कस्या होय, तेवी रोटली प्रमुख लेतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय.

ठुं (पडुच्चमस्किणं के०) रोटला प्रमुखने लगारेक सुंहाला राख वाने अर्थे मोण दीधुं होय, अथवा लगारेक हाथ चोपडी कीधी होय, ते रेचवाली रोटली प्रमुख तथा पुडलादिकं लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

सातमुं पारिष्ठावणियागारेणं, आठमुं महत्तरागारेणं, नवमुं सबसमाहि वृत्तिआगारेणं, ए त्रण आगारनो अर्थ, बीजा पञ्चस्काणोशी जाणवो॥५॥

॥ अथ बेआसणां तथा एकासणां पञ्चस्काण ॥

उग्गए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साडुपोरिसिं पु रिमहं मुठिसहियं पञ्चस्काइ॥ उग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नवणानोगेणं सहसागारेणं पन्नकालेणं दिसामोहेणं साहुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवृत्तिआगारेणं बेआसणं पञ्चस्काइ. तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नवणानोगेणं सहसागारेणं सागारियागारेणं आउट्टणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिष्ठावणिया गारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवृत्तियागारेणं पाण स्स लेवेण वा अलेवेण वा अत्तेण वा बहुलेवेण वा ससित्तेण वा असित्तेण वा वोसिरे ॥ एकासणां पञ्चस्काण करवुं होय तो बेआसणां ठामें एकासणं पञ्चस्काइ एवो पाठ कहेवो ॥ इति ॥ ६ ॥ ७ ॥

अर्थः—उग्गए सूरें इत्यादिकनो अर्थ प्रथमनां पञ्चस्काणोमां लखाइ गयो ठे. अने ज्यां एक वार (असणं के०) जोजन करवुं तेने एकासणं कहियें; अथवा ज्यां एकज आसन ठे ते एकासणं कहेवाय ठे, अने बे वार अशन एटले जोजन करीयें, तेने बेआसणं कहियें, ते (पञ्चस्कासि के०)

पञ्चस्कुं बुं, एटले नियम लेउं बुं. इहां जो डुविहंपि आहारं करे तो बे आहार ते एक अशन अने बीजुं खादिम ठामे, एटले जम्या पठी एक पाणी अने बीजुं सोपारी प्रमुख खादिम वस्तु लीये, तेवारें असणं खाश्मंनो पाठ कहियें, अने जो तिविहंपि आहारं करे, तो त्रण आहार ते अशन, खादिम अने खादिम, ए त्रण आहारनुं पञ्चस्काण करे, अने जम्या पठी एक पाणी मोकलुं राखे, तेवारें असणं खाश्मं साश्मंनो पाठ कहियें. तथा च उविहंपि आहारं करे तो जम्या पठी चारे प्रकारना आहारनो त्याग करे. हवे एनां आगार कहे ठे. त्यां एक अन्नवृणान्नोगेणं अने बीजोसहसागारेणं, ए वे आगारना अर्थ तो प्रथम लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (सागारियागारेणं के०) साधु जमवा बेठा पठी त्यां कोइ सागारिक जे गृहस्थ ते आव्यो, पठी ते चाळ्यो जतो होय तो दण एक सबूर करे, बेशी रहे, अने जो तेने त्यां स्थिर रहेतो जाणे, अने गृहस्थनी नजर पडे तो साधु त्यांथी उठीने बीजे स्थानकें जइ आहार लीये. केम के गृहस्थनी देखतां जमे तो प्रवचनोपघातादिक महादोष सिद्धांतमां कह्या ठे, ते लागे. ए साधु आश्री कलुं, अने गृहस्थ आश्री तो गृहस्थ एकासणुं करवा बेठा पठी जेनी दृष्टि पडतां अन्न पचे नहीं, एवा कोइ पुरुषनी दृष्टि पडे, अथवा सर्प आवे, चोर आवे, बंदीवान आवी उजोरहे, अकस्मात् अग्नि लागे, घर पडवा मांमे तथा अकस्मात् पाणीनी रेल आवे, इत्यादिक कारणें ते स्थानकथी उठीने बीजे स्थानकें जइ एकासणुं करतां पञ्चस्काण जांगे नहीं.

चोथुं (आउट्टणपसारेणं के०) जमवा बेठा पठी हाथ पग जंघादिक अंगोपांग पसारतां तथा संकोचतां कांइ आसन चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय. पांचमुं (गुरुअपुष्ठाणेणं के०) पञ्चस्काणें जमवा बेठां ठतां गुरु जे आचार्य, उपाध्याय तथा साधु ते आवे थके तेमनो विनय साचववाने अर्थें बे पगने ठामें राखी उठवुं पडे. तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

ठठुं (पारिष्ठावणियागारेणं के०) विधियें निर्दोषपणे ग्रहण करेलुं अने विधियें वेहेंची आप्युं जे अन्न तेने साधुयें विधियें उक्त कस्यां थकां कांहीं उगसुं एवं पारिष्ठापन योग्य जे अधिक अन्न ते स्निग्ध अन्नने परठवतां जीव विराधनादि घणा दोष उपजे ठे, एवं जाणीने तेवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आज्ञायें एकासणादिकथी मांकीने उपवास पर्यंत पञ्च

स्काण वाळाने ते वधेला आहारने जंमतां पञ्चस्काण जंग न थाय, पण तिहां एटळुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिछावणियागारेणं थाय, अने तिविहार उपवासना पञ्चस्काणें अन्नादिकनुं पारिछावणियागारेणं थाय. ए आगार यतिने होय पण श्रावकने न होय, तथापि आलावो ब्रूटे माटें गृहस्थने एकज पाठ संलग्न कहेतां दोष नथी. सातमुं महत्त रागारेणं, अने आठमुं सबसमाहिवत्तियागारेणं एना अर्थ लखाइ गया ठे.

हवे पाणस्सना आगार कहीयें ठैयें. जो तिविहारें तथा चउविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कळुं होय, तो अवश्य पाणस्सना आगार कहीयें, तथा जो दुविहारें करी एकासणुं प्रमुख पञ्चस्काण कळुं होय, अने ते मां अचित्तजोजी अचित्तपाणी पीवामां लीये, तो पण पाणस्सना आगार कहीयें. अने दुविहार पञ्चस्काणमांहे सचित्त आहार लीये, तथा सचित्त पाणी पीये, तेवारें पाणस्सना आगार न कहियें. (पाणस्स के०) पाणी, ते पाणी केहवुं? तो के (खेवेणवा के०) जे अन्नादिकें करी जाजनादिक खरडाय तेखेपकृत आचाम्ल, तथा उंसामण गल्लीने पीये. आदिशब्द थकी डाहादिक आम्लकादिक पानकादिक जाणवां. ते पीवाथकी पञ्चस्काण जंग न थाय.

बीजुं (अखेवेणवा के०) अखेपकृत पाणी ते सौवीर, कांजी, धोयण, आदिशब्दथकी गरूलजरवाणी प्रमुखने पीये तो पञ्चस्काण न जांगे.

त्रीजुं (अखेणवा के०) अन्न ते ऊसजल तथा बीजां पण निर्मल उकाळ्यां पाणी, नीतळुं फलादिकनुं धोयण प्रमुख तेने पीये तो पञ्चस्काण जंग न थाय,

चोथुं (बहुखेवेणवा के०) बहुखेप एटखे रुहोळुं चोखा प्रमुखनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे,

पांचमुं (ससिन्हेणवा के०) सिन्धसहित अन्नादिक दाणाना खाद बिना धोवण तथा दाथरादिकनुं धोवण तेने गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण न जांगे.

ठठुं (असिन्हेणवा के०) सिन्धरहित कणक प्रमुखें हाथ खरड्यो होय, तेनुं धोवण गल्लीने पीये, तो पञ्चस्काण जांगे नहीं, ए ठ आगार पाणीना कद्या, ते टाळी बीजा पाणीने (वोसिरामि के०) वोसिरावुं तुं ॥ ६ ॥ ७ ॥

हवे एकलछाणानुं पञ्चस्काण पण एकासणा प्रमाणें ठे, परंतु तेमां सात आगार ठे, माटें एक आउट्टणपसारेणं ए आगार न कहेवो ॥७॥

॥ अथ आयंबिलनुं पञ्चस्काण क्षिप्यते ॥

उग्गए सूरे नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढुपोरिसिं मुठिसहिअं पञ्चस्काइ. उग्गए सूरे चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं पन्नकालेणं दिसामोदेणं साढुवयणेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं आयंबिलं पञ्चस्काइ. अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं लेवालेवेणं गिहत्तसंसठेणं उक्खित्तविवेगेणं पारिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं एगासणं पञ्चस्काइ, तिविहंपि आहारं असणं खाइमं साइमं अन्नढणानोगेणं सहसागारेणं सागारियागारेणं आउट्ठणपसारेणं गुरुअप्पुठाणेणं पारिठावणियागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा अत्तेण वा बहुलेवेण वा ससिन्हेण वा असिन्हेण वा वोसिरे ॥ इति आयंबिल पञ्चस्काण समाप्त ॥ ९ ॥

अर्थः—(आयंबिलंपञ्चस्काइ के०) आंबिल पञ्चकुं तुं. एक अन्नढणानोगेणं बीजुं सहस्सागारेणं ए बे आगारना अर्थ आगल लखाइ गया ठे.

त्रीजुं (लेवालेवेणं के०) तेमां जे विगय तथा शाकादिकने सस्नेहलें आंगुली तथा जाजनादिक खरड्युं होय, तेने लेप कहियें, पठी तेनेज घणी सारी रीतें छुंठी नाखीने जेमां विगयादिकना अवयव कांइ पण देखाय नहीं एवुं कखुं होय, तेने अलेप कहियें. एवां लेप अलेपवालां जाजन होय, अथवा हाथ लेपालेपवाला होय, एवा कांइ लेप अलेपवाला जाजनें तथा हाथे पीरसवाथकी पञ्चस्काण जंग न थाय. एने लेपालेप आगार कहियें.

चोथुं (गिहत्तसंसठेणं के०) गृहस्थे पोताने अर्थ हाथ तथा चाटुआदिकने विगयें करी खरड्या होय, तेवा हाथे अथवा चाटुवादिकें अन्न आपे, ते अन्न जमतां यकां आंबिल जंग न थाय, पांचमुं (उक्खित्तविवेगेणं

કે૦) ગાઢી વિગય જે ગોલ પક્કાન્નાદિકઠે તેને રોટલી ઉપર મૂકીને ફરી પરહિ કરી હોય, તેવી રોટલી નિવિ આંબિલમાં લેતાં પચ્ચસ્કાણ જંગ ન થાય

ઠઠું (પારિષ્ઠાવણિઆગારેણં કે૦) પરઠવતો આહાર લેતાં ઇટલે કોઈ સા ધુયેં અધિક વહોલું હોય પઠી તે તેને પરઠવવાનું હોય, તેં પરઠવતાં તેને ઘણીજ અજયણા લાગે, અને તેજ વિગઈ પ્રમુખનું પોતાને પચ્ચસ્કાણ પણ હોય, અથવા પોતેં ઉપવાસાદિક તપ કહ્યું હોય, તેમ ઠતાં પણ, ગુરુની આ જ્ઞાયેં તેવા આહારને લેવાયકી પણ જંગ ન થાય.

સાતમું (મહત્તરાગારેણં કે૦) મહોટી નિર્જીરાને લાજેં પચ્ચસ્કાણ જાં ગે નહીં. આઠમું (સવસમાહિવત્તિયાંગારેણં કે૦) સર્વ પ્રકારેં શરીર અસ માધિયેં પચ્ચસ્કાણ જાંગે નહીં, વોસિરામિ એનો અર્થ સુલજઠ ઢે ॥ ૯ ॥

॥ અથ ચઙ્ગવિહાર ઉપવાસનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ મૂરે જગ્ગા અજતઠં પચ્ચસ્કાઈ ચઙ્ગવિહંપિ આહારં
અસણં પાણં સ્વાઈમં સાઈમં અન્નઙ્ગણાજોગેણં સહસા
ગારેણં પારિષ્ઠાવણિયાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમા
હિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૦ ॥

અર્થ:-સૂર્યનાં ઉદયથી માંડીને (અજતઠંપચ્ચસ્કામિ કે૦) અજત્કાર્ય ઇટ લે જાત પાણીનો નિયમ લઢું તું, (ચઙ્ગવિહંપિ આહારં કે૦) ચારે આહારનો નિયમ લઢું તું, તે ચાર આહારનાં નામ કહે ઢે. એક અશન, બીજો પાન, ત્રીજો સ્વાદિમ, અને ચોથો સ્વાદિમ, હવે એના આગાર કહે ઢે. એક અન્નઙ્ગણાજોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પારિષ્ઠાવણિયાગારેણં, ચોથો મહત્તરાગારેણં, અને પાંચમો સવસમાહિવત્તિયાગારેણં એના અર્થ લખાઈ ગયા ઢે.

તથાપિ પારિષ્ઠાવણિયાગારેણંનું વિશેષ ઇટલું ઢે કે, પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ગુરુની આજ્ઞાયેં આહાર કીધો કલ્પે, પણ એકલો આહારજ કોઈ પરઠવતો હોય તો તે આહાર કીધો કલ્પે નહીં, કેમ કે? ચઙ્ગવિહારમાં પાણીનો નિયમ ઢે, અને પાણી વિના મુલ શુદ્ધ ન થાય માટેં પાણી અને આહાર એ બે વાનાં કોઈ પરઠવતો હોય તો ચઙ્ગવિહાર ઉપવાસમાં લીધા કલ્પે, અને તિવિહાર ઉપવાસમાં તો પાણી મોકલું ઢે, માટેં એકલો આહાર કોઈ પરઠવતો હોય તો પણ ગુરુની આજ્ઞાયેં લીધો કલ્પે ॥ ૧૦ ॥

॥ અથ તિવિહાર ઉપવાસનું પચ્ચક્કાણ ॥

॥ સૂરે ઝગ્ગણ અજત્તઠં પચ્ચક્કાઙ્ગ તિવિહંપિ આહારં અસણં ઝાઙ્ગમં સાઙ્ગમં અન્નઢણાજ્જોગેણં સહસાગારેણં પારિઠાવણિયાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવત્તિયાગારેણં પાણહાર પોરિસિં સાહુપોરિસિં મુઠ્ઠિસહિચ્ચં ઘરસહિચ્ચં પચ્ચક્કાઙ્ગ. ઝગ્ગણ સૂરે પુરિમહું અવહું પચ્ચક્કાઙ્ગ. અન્નઢણાજ્જોગેણં સહસાગારેણં પઢ્ઢન્નકાલેણં દિસામોહેણં સાહુવયણેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવત્તિયાગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા અલેવેણ વા અન્નેણ બહુલેવેણ વા સેસિન્નેણ વા અસિન્નેણ વા વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૧ ॥

અર્થ:- (સૂરેઝગ્ગણ કે૦) સૂર્યના ઉદયથી પ્રારંભીને (અજત્તઠં કે૦) અજત્તકાર્ય ઇટલે ઉપવાસ પ્રત્યે (પચ્ચક્કામિ કે૦) પચ્ચક્કું તું, એ ત્રિવિહારમાં એક પાણીનો આહાર મોકલો, વાકીના (અસણં કે૦) અશન અને (ઝાઙ્ગમં કે૦) ઝાદિમ, તથા (સાઙ્ગમં કે૦) સાદિમ એ (તિવિહંપિઆહારં કે૦) ત્રણ આહાર ન કરવા, તેનો નિયમ લઉં તું. હવે એના આગાર કહે છે.

એક અન્નઢણાજ્જોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પારિઠાવણિયાગારેણં, ચોથો મહત્તરાગારેણં, પાંચમો સવસમાહિવત્તિયાગારેણં. એના અર્થલક્ષણાઢે

એ પચ્ચક્કાણમાં (પાણહાર કે૦) પાણીનો આહાર મોકલો છે તેનો અવધિ તથા આગાર કહે છે. (ઝગ્ગણસૂરે કે૦) સૂર્યના ઉદયથી પ્રારંભીને (પોરિસિં કે૦) પ્રહર લગે (સાહુપોરિસિં કે૦) મોઢ પ્રહર લગે (મુઠ્ઠિસહિચ્ચં કે૦) નોકાર ગણી મૂઠિ મોકલી મૂકે તેવારે પચ્ચક્કાણ મોકલું થાય. (ઘરસહિચ્ચં કે૦) પોતાને ઘેર જઈ નવકાર ગણી પચ્ચક્કાણ પારું (ઝગ્ગણસૂરે કે૦) સૂર્યોદયથી પ્રારંભીને (પુરિમહું કે૦) બે પ્રહર લગે (અવહું કે૦) અવહું લગે (પચ્ચક્કામિ કે૦) પચ્ચક્કું તું. હવે પાણી ન પીવાના વચ્ચત સુધીના આગાર કહે છે. એક અન્નઢણાજ્જોગેણં, બીજો સહસાગારેણં, ત્રીજો પઢ્ઢન્નકાલેણં, ચોથો દિસામોહેણં, પાંચમો સાહુવયણેણં, ઢઢો મહત્તરાગારેણં, સાતમો સવસમાહિવત્તિયાગારેણં. એના અર્થલક્ષણાઢે.

હવે (પાણસ્સ કે૦) પાણી પીવાના ઠ આગાર છે, તે કહે છે, (લેવેણ વા કે૦) લેપજલ તે જ્વરનું તથા આઠણ,ત્રીજું (અલેવેણવા કે૦) અલેપ જલ તે ધોયણ પ્રમુખ, ત્રીજું (અઘેણવા કે૦) નિર્મલ ઝણ પાણી, ચોથું (બહુલેવેણવા કે૦) મહોલું તાંદૂલનું ધોયણ પ્રમુખ, પાંચમું (સસિઘેણવા કે૦) સીથ સહિત પીઠનું ધોયણ,ઠઠું (અસિઘેણવા કે૦) સીથરહિત ફાસૂ જલ, ઇટલાં ટાલી બાકીનાં પાણીને (વોસિરામિ કે૦) વોસિરાવું હું ॥૧૧॥

॥ અથ ચઢઢ ઠઠ જત્તાદિકનું પચ્ચસ્કાણ આવી રીતે કહેવું ॥

સૂરે ઝગ્ગા ચઢઢજતં અજતઠં પચ્ચસ્કાઙ્. સૂરે ઝગ્ગ
 એ ઠઠજતં અજતઠં પચ્ચસ્કાઙ્, સૂરે ઝગ્ગા અઠમ
 જતં અજતઠં પચ્ચસ્કાઙ્. ઇત્યાદિપ્રકારે આગાર
 સહિત કહેવું. એના અર્થ મુલજ છે ॥૧૨॥

હવે એ પચ્ચસ્કાણને પ્રસંગે દશ વિગયમાંહેલા ઠ જઠ વિગય છે,તે પ્ર ત્યેકના પાંચ પાંચ નિવિયાતા કરતાં ત્રીશ નિવિયાતા થાય છે, તે કહે છે.

પ્રથમ દૂધ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે.ત્યાં એક જે દૂધ ઘણું હોય, અને ચોખા થોડા હોય, તેને પેયા કહે છે,ત્રીજો ખાટી ઢાશ સહિત જે દૂધ, અર્થાત્ દૂધમાં જ્વટાશ નાહી પચાવીયેં અથવા ત્રણ દિવસની પ્રસૂત ગાયનું દૂધ ઝકાલીયેં તેને ડુઝઠી કહે છે.ત્રીજું ડાઢ ટોપરાદિક નાહીને રાંધેલું જે દૂધ,તેને પયસાડી કહે છે.ચોથું ચોખાનો થોડો લોટ નાહીને રાંધેલું જે દૂધ,તેને અવલેહી કહે છે.પાંચમો ચોખા ઘણા અને દૂધ થોડું,એરી તે જે રાંધેલું હોય તેને જીર કહે છે. જેદાંતરેં વલી એના પણ જેદ થાય છે.

હવે દહીંનાં પાંચ નિવિયાતા કહે છે.એક દહીંને ઘોલીને અથવા ઝકાલીને તેમાં વડાં નાખે, તેને ઘોલવડાં કહે છે. ત્રીજું દહીં ઘોલીને વજ્રમાંથી ગાલીયેં તેને મથું અથવા ઢાણું દહીં કહે છે. ત્રીજું દહીંને હાથથી મથન કરી તેમાં જાંઠ અથવા સાકર જેલીયેં તેને શિજરણી અથવા શિજંઠ કહે છે.ચોથું દહીં અને રાંધેલા ચોખા એકઠા કરીયેં તેને કરબો કહે છે. પાંચમું લૂણ નાહીને જે દહીં મથન કરેલું હોય તેને સલવણ કહે છે.

હવે ઘૂતના પાંચ નિવિયાતા કહે છે.એક ઔષધિયેં કરી પકાવેલું ઘૂત તેને પકઘૂત કહે છે.ત્રીજું ઘૂતની કીટી જે મેલ થાય છે તે વઘારિ પ્રમુખ,ત્રીજું

જે ઘૃતમાં કોઈ ઔષધિ પકાવ્યું હોય તેના ઉપરની તરીનું ઘૃત, ખંઠાદિક સહિત તેને પકૌષધિ ઘૃત કહે છે. ચોથું પકાન્ન તલતાં વધેલું ઘૃત તેને નિપ્પંજ ન કહે છે. ઇટલે ત્રણ ઘાણ તલ્યા પઠીનું રહેલું ઘૃત અથવા સીરાદિક ઉપરનું ઘૃત જાણવું. પાંચમું દહીંની તરીમાં ગૂંઠનો લોટ નાખીને જે તાવડે તપાવીયે, તેને વિસંદણ કહે છે. એના પછી જેદાંતર જેદ ઘણા થાય છે.

હવે તેલના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક તિલકુટી તે ઘાળીમાંહે તિલ પીલેલાની સાડી તેમાંહે ખંઠાદિક નાખે તે. બીજી તેલની મલી, ત્રીજી લાદાદિક ડ્રવ્યે કરી પકાવેલું તેલ, ચોથું પાકેલા ઔષધની તરી. પાંચમું ઘાણ પઠવાડેનું બલેલું તેલ, એના પછી જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે ગોલ વિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. એક અર્ઘ્યોં કાઢેલો શેલડીનો રસ, બીજું ગોલવાણું, ગોલની રાત્ર, ગોલના પાળીમાં લોટ નાખે તે, ત્રીજો શાકરની જાત, ચોથો ખાંડની જાત સર્વ જાણવી, પાંચમો ગોલની પાતી જાણવી. એના પછી જેદાંતરે જેદ ઘણા થાય છે.

હવે કઢાવિગયના પાંચ નિવિયાતા કહે છે. જો એક રાજાંવડે કઢાઈ જરાઈ ગઈ હોય તો તેથી વીજું રાજું નિવિયાતું થાય છે, પછી તેમાં માત્ર વીજું ઘૃત નાખવું ન જોઈયે, તેજ ઘૃત વડે પકાવીયે, તેને પ્રથમ નિવિયાતો કહીયે. વીજું એકની ઉપર એક નાખીયે એમ ત્રણ ઘાણ ઉપરાંત તેજ ઘૃતમાં જે ચોથો પકાવીયે, તે વીજો નિવિયાતો જાણવો. ત્રીજો ગોલધાળી, ગોલપાપડી પ્રમુખનો નિવિયાતો જાણવો. ચોથો પાળી, ગોલ, ઘૃત, એકઠાં ઝકાલી પઠી તે પાળીમાં લોટ નાખી રાંધેલી લાપશી કરીયે, તે નિવિયાતો જાણવો. પાંચમો નિવિયાતે કરી ચોપડી કાઢાડેલા તાવડાની ઉપર પુડલા પ્રમુખ કરે, તે પાંચમો નિવિયાતો જાણવો. એના પછી જેદાંતર ઘણા થાય છે.

॥ અથ ઠઠ અઠમાદિક તપ કરે અને વીજા દિવસાદિકે પાળી વાવરવું હોય, ત્યારે પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ કરે, તે કહે છે.

॥ પાણહાર પોરિસિં મુઠ્ઠિસહિઅં પચ્ચસ્કાઈ. અન્નઢણા
જોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સવસમાહિવ
તિયાગારેણં પાણસ્સ લેવેણ વા અલેવેણ વા અઢેણ વા
બહુલેવેણ વા સસિઢેણ વા અસિઢેણ વા વોસિરે ॥ ઇતિ ॥ ૧૩ ॥

॥ अथ गंतसहियं आदि अजिग्रहोनुं पञ्चस्काण ॥

॥ गंतसहियं वेडूसहियं दिवसहियं थिबुगसहियं
मुठिसहियं पञ्चस्काइ. अन्नढणानोगेणं सहसागारे
एणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥१४॥

॥ अथ चउदनियम धारनारने देसावगासिकनुं पञ्चस्काण ॥

देसावगासियं उवजोग परिजोगं पञ्चस्काइ अन्नढणानोगेणं सह
सागारेणं महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे इति १५

अर्थः—(देसावगासियं के०) दिशिना अवकाशनुं व्रत अथवा बद्ध
नियम आश्री तो (देस के०) थोडामां अवकाशआणे, तेने देशावकाशिक
व्रत कहियें. एटले इहां जे एकली दिशिनंज पञ्चस्काण करे, तेवारें उवजोग
परिजोगनो पाठ न कहियें तेने देसावगासियं पञ्चस्कामिज कहियें. (उव
जोग के०) एकवार जोगवीयें एवा आहार तथा विलेपनादिक तेने उप
जोग कहियें. अने (परिजोग के०) वारंवार जोगवियें एवी वस्तु जे आ
चरण वस्त्रादिक तेनुं प्रमाण करे, एटले जे चौद नियम संजारे, तेने ए
उपजोग परिजोगनो पाठ कहियें, एना आगारोनो अर्थ सुलज ठे ॥१५॥

॥ अथ चउदनियमनी गाथा कहे ठे ॥

॥ सचित्तदव विगई, वाणह तंबोल वढ कुसुमेसु ॥

वाहण सयण विलेवण, बंज दिसि न्हाण जत्तेसु ॥१॥

अर्थः—पहेलुं (सचित्त के०) पाणी, फल, बीज, दातण, कण प्रमुख
सचित्त चीजनुं प्रमाण करे. बीजुं (दव के०) जे वस्तुनो जिन खद
ते डव्य कहियें, तेनुं मान करे, त्रीजुं (विगई के०) घृत प्रमुख ठ विगय
मां जेटली खावाने मोकली राखवी होय, तेनुं मान करे, उपरांत निषेध
करे. चोथुं (वाणह के०) उपानह ते पगरखानुं मान करे. पांचमुं (तं
बोल के०) पान सोपारी प्रमुख सर्वने तंबोल कहीयें, तेनुं मान करे. ठहुं
(वढ के०) वस्त्र जे पोताना शरीरें वापरवानां वस्त्र होय, तेनुं मान करे.
सातमुं (कुसुमेसु के०) फलनुं मान करे. आठमुं (वाहण के०) वाहन ते
अश्व, पालखी, मोली, गागां प्रमुख जे वाहन, तेनुं मान करे. नवमुं (स

યણ કે૦) શય્યા તથા આસન પ્રમુખનું માન કરે, દશમું (વિલેવણ કે૦) ચંદન તેલ પ્રમુખ વિલેપન કરવાની વસ્તુનું માન કરે. આગીયારમું (બંજ કે૦) બ્રહ્મચર્ય પાલવાને મૈથુનની મર્યાદા કરે. બારમું (દિસિ કે૦) દિ શિવિદિશિનું માન કરે. તેરમું (ન્હાણ કે૦) જ્ઞાન કંકોડી પ્રમુખેં નાતું, તથા અંધોલીનું માન કરે. ચૌદમું (જત્તેસુ કે૦) જ્ઞાત પાણીનું માન કરે. અઢિયાં બીજા પણ નિયમ ઠે, તે પ્રસંગેં લખીયેં ઠેયેં. પન્નરમું પૃથ્વીકાય આશ્રી માટી, મીતું, खडी પ્રમુખ પોતાને નિમિત્તેં વાવરે, તો તેનું પ્રમાણ કરે. શોલમું અપ્પકાય આશ્રી પાણી પીવામાં અથવા ન્હાવા પ્રમુખમાં વાપરવામાં આવે, તેનું પ્રમાણ કરે. સત્તરમું.તેજકાય આશ્રી પોતાના શરી રના જોગોપજોગમાં ચૂલા, चाडी, शघडी,अंगीठी પ્રમુખનું રાંધ્યું, નીપજ્યું, તપાવ્યું, શેક્યું તેનું પ્રમાણ કરે. અઠારમું વાયુકાય આશ્રી પંખા, હિંચોલા, પડદા તથા હુગડાદિકથી પવન કરવાનું પ્રમાણ કરે. ઝંગણીશમું વનસ્પ તિકાય આશ્રી લીલાં ફલ, ફૂલ, શાક, દાતણ પ્રમુખ ખાવાનું તથા વા વરવાનું પ્રમાણ કરે. વીશમું ત્રસકાય જે ત્રાસ પામે એવા જીવ તે કીડી, કીડા, વિંઠી, ગાય, મત્સ્ય, પક્ષી, મનુષ્ય, દેવ નારકાદિક માંહેલા કોઈ જી વને વિના અપરાધેં સંકલ્પ કરી મારું નહીં.તેનો નિયમ કરે. એકવીશમું અસિ તે તરવાર, જાલાં, તીર, તુરી, કોશ, કોદાલ, પાવડા, ઘંટી પ્રમુખ જીવઘાત કરનારી વસ્તુનો નિયમ કરે. બાવીશમું મસી તે શાફના खडीया, કલમ પ્રમુખ વાપરવાનું પ્રમાણ કરે. ત્રેવીશમું કૃષિ તે જમીન खोदવાદિક ઘર, હાટ, ક્ષેત્ર પ્રમુખ તલાવ કૂપાદિકને खोदવા, તથા તેના શસ્ત્રનો નિય મ કરે, એ ચૌદે નિયમાદિક ત્રેવીશ બોલ જે ઠે, તે જેવી રીતેં પોતાથી પહે, તેવી રીતેં અવશ્ય પાલે ॥ ૧ ॥

॥ અથ સાંજનાં પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ વેઆસણ, એકાસણ, નિવિગઈ, આયંબિલ, ઉપવાસ, ઠઠ અઠમાદિ ત પ કરનાર જુણજલ વાવરે, તે સાંજે પાણહારનું પચ્ચસ્કાણ લીયે તે કહે ઠે.

॥ અથ પાણહાર દિવસચરિમનું પચ્ચસ્કાણ ॥

॥ પાણહાર દિવસચરિમં પચ્ચસ્કાઈ અન્નઢણાજોગેણં સહસાગારેણં મહત્તરાગારેણં સઘસમાદિવત્તિયાગારેણં વોસિરે ॥ ૬તિ ॥ ૧૬ ॥

॥ अथ रातें चउविहार करवो, तेनुं पञ्चस्काण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं असणं
पाणं खाइमं साइमं अन्नठणानोगेणं सहसागारेणं
महत्तरागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥

अर्थः—(दिवसचरिमं के०) दिवसना ठेडाथी मांमीने नवो सूर्य उगे
त्यां सुधी (पञ्चस्कामि के०) पञ्चकुं तुं. (चउविहंपि आहारं के०) चउवि
हार ते चार प्रकारना आहारने पञ्चकुं तुं. शेष अर्थ सुलज ठे ॥ १७ ॥

॥ अथ रात्रें तिविहार ते एक पाणी मोकळुं राखे, तेनुं पञ्चस्काण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चस्काइ तिविहंपि आहारं असणं
खाइमं साइमं अन्नठणानोगेणं सहसागारेणं महत्त
रागारेणं सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ १८ ॥

॥ अथ रात्रें डुविहार ते पाणी अने खादिम मोकळुं राखे, तेनुं पञ्चस्काण ॥

॥ दिवसचरिमं पञ्चस्काइ डुविहंपि आहारं असणं खा
इमं अन्नठणानोगेणं सहसागारेणं महत्तरागारेणं
सबसमाहिवत्तियागारेणं वोसिरे ॥ इति ॥ १९ ॥

॥ अथ पञ्चस्काणना आगारनी गाथा ॥

दोचेव नमुक्कारे, आगारा ठचेव पोरिसिए ॥ सत्तेवय पुरिमडे,
एकासणगंमि अठेव ॥ १ ॥ सत्तेगठाणेषु अ, अठेव य अंबि
लंमि आगारा ॥ पंचेव य नत्तठे, ठप्पाणे चरिमचत्तारि ॥ २ ॥
पंचचउरो अजिगहे, निवीए अठनव आगारा ॥ अण्णउ
रणे पंचचउ, हवंति सेसेसु चत्तारि ॥ ४ ॥

॥ हवे ठ प्रकारें पञ्चस्काण शुरू थाय ठे, ते कहे ठे ॥

॥ फासिअं, पालिअं, सोहिअं, तीरिअं, किट्ठिअं, आराहि
अं, जं च न आराहिअं, तस्स मिढा मि डुकडं ॥ इति ॥

अर्थः—पञ्चस्काणविधे कस्युं, उचित वेलायें जे प्राप्त थयुं, तेने फासिअं कहियें. पञ्चस्काण वारं वार उपयोग देइने संज्ञारवुं, तेने पाक्षिअं कहियें. प्रथम गुरुने आहार पाणी देइ थाकतुं जोजन करवुं, तथा अतिचार न ल गडवो तेने शोजित कहियें. (तीरिअं के०) पञ्चस्काण पूगा पठी पण थो डो अधिक काल थये पाखवुं, निर्मल करवुं. (किट्ठिअं के०) जोजन वे लायें अमुक माहारे पञ्चस्काण ठे, एम संज्ञारवुं. (आराहिअं के०) पञ्चस्का ण जे रीतें कीधुं, ते रीतें आराधवुं. एठ सुधी जाणवी. (जंचनाराहिअं के०) जे में पञ्चस्काण न आराध्युं होय, अतिचार लगाड्या होय. (तस्समिडामिडु क्कडं के०) ते महारुं पाप मिथ्या थाठ. एवा पञ्चस्काणोने विपेज विवेकी पुरु षें उद्यम करवो; केम के? शुरु धर्मनें प्रज्ञावें जीव मोक्ष प्रमुखनां सुख पामे.

॥अथ साधुजीने चौद प्रकारना दाननी निमंत्रणा करवी, ते कहे ठे॥

॥पञ्चस्काण कस्या पठी वे ढींचण अने मस्तक जूमियें लगाडी, नावे हाथे मुखें मुहपत्ती देइ जमणो हाथ गुरुने पगें लगाडी आवी रीतें कहे.

॥ इडाकारि जगवन् पसाय करी फासुअं एसणि
जेणं असणं पाणं खाइमं साइमेणं वड पडिग्गह कं
बल पायपुड्डणेणं पाडिहारिअ पीढ फलग सिद्धा सं
धारएणं उंसह जेसजेणं जयवं अणुग्गहो कायवो॥

अर्थः—इडाकारि जगवन्, पसाय करी प्राशुक एटले अचित्त (एसणि जेणं के०) ऐषणिक ते सुजतो एटले जे साधुने कदपे, एवो आधाकर्मादिक दोषें रहित अशन, पाणी, (खाइमं के०) सुखडी, (साइमं के०) शूठ, हलदर प्रमुख (वड के०) वस्त्र ते चोलपटादिक, (पडिग्गह के०) पढगा दिक पात्रां प्रमुख, (कंबल के०) कांबली, (पायपुड्डणेणं के०) बेसवानुं पोठणुं, (पाडिहारि के०) अणवहोरी वस्तु जे गृहस्थनी थकां वाव रीने पठी गृहस्थने पाठी अपाय ठे, तेवी वस्तु (पीढ के०) बाजोठ, (फलग के०) पाटीयुं, (सिद्धा के०) वस्ति, एटले रहेवानो उपाश्रय, (संधारएणं के०) पाट अथवा काज प्रमुख, वली (उंसह के०) औषध जे काथ, चूर्ण, गोखी प्रमुख एकज वस्तु होय ते (जेसजेणं के०) त्रिगडू,

पञ्चस्काण पारवानो तथा सामायिक लेवानो विधि. ३७१

त्रिफला प्रमुख,ए पूर्वोक्त वस्तुयें करी (जयवं के०) हे जगवन् गुरुजी !
(अणुगहोकायवो के०) अनुग्रह करवो, एटखे जे जोश्यें ते बहोरजो.

॥ अथ पञ्चस्काण पारवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहियाए पडिक्कीयें.यावत् जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन
जयवीरराय सुधी करवुं.पढी मन्हजिणाणंनी सद्याय कही,मुहपत्ती पडि
लेहवी.इष्टामि० इष्टाका० पञ्चस्काण पारुं,यथाशक्ति इष्टामि० इष्टाका० प
ञ्चस्काण पाखुं,तहत्ति एम कही जमणो हाथ कटासणां चरवला उपर था
पी,एक नवकार गणी पञ्चस्काण कखुं होय ते कही पारवुं, ते लखीयें ठैयें.

॥ उगगए सूरें नमुक्कारसहिअं पोरिसिं साढूपोरिसिं गंठसहिअं मुठिस
हिअं पञ्चस्काण कखुं चउबिहार आंबिल,नीवी,एकासणुं बेआसणुं कखुं,
तिविहार पञ्चस्काण फासिअं, पाविअं, सोहिअं,तीरिअं,किट्ठिअं,आराहि
अं जं च न आराहिअं तस्स मिष्ठामि डुक्कडं एम कही एक नवकार गणवो.

॥ अथ सामायिक लेवानो विधि ॥

॥प्रथम उंचें आसनें पुस्तक प्रमुख मूकीनें श्रावक,श्राविका कटासणुं,मु
हपत्ती चरवलो लेइ,शुद्ध वस्त्र जग्या पुंजी,कटासणा उपर बेसी,मुहपत्ती मा
बा हाथमां मुखपासें राखी,जमणो हाथ थापनाजी सन्मुख राखी,एक नव
कार गणी पंचिंदिय कही, इष्टामि खमासमण देइ इरियावहिया, तस्स
उत्तरी, अन्नन्न उससिएणं कही, एक लोगस्सनो अथवा चार नवकारनो
काउस्सग करी, पारी, प्रगट लोगस्स कही, खमासमण देइ, इष्टाकारेण
संदिसह जगवन्,सामायिक मुहपत्ती पडिलेहुं? इष्टं एम कहि मुहपत्ती तथा
अंगनी पडिलेहणना पचास बोल कही,मुहपत्ती पडिलेहियें.पढी खमास
मण देइ० इष्टाकारेण संदिसह जगवन्! सामायिक संदिसाहुं? इष्टं. वही
खमासमण देइ, इष्टा० सामायिक ठाउं? इष्टं. एम कही बे हाथ जोडी
एक नवकार गणी, इष्टाकारी जगवन्, पसाय करी सामायिक दंरुकउच्चरा
बोजी. तेवारें वडिल करेमी जंते कहे.पढी खमासमण देइ इष्टा० बेसणे सं
दिसाहुं? ॥ इष्टं खमा०॥ इष्टा०॥ बेसणे ठाउं? खमा०॥ इष्टं इष्टा०॥ सद्या
य संदिसाहुं॥ इष्टं खमा०॥ इष्टा० ॥ सज्जाय करुं ॥ इष्टं ॥ एम कही त्र
ण नवकार गणवा, पढी बे घडी सज्जाय धर्म ध्यान करवुं ॥ इति ॥

॥ अथ सामायिक पारवानो विधि ॥

॥ खमासमण देइ इरियावहि पडिक्कमवाथी जावत् लोगस्स सुधी कही खमा॥ इत्ता॥ मुहपत्ती पडिक्केहुं कही, मुहपत्ती पडिक्केहि, खमासमण देइ ॥ इत्ता॥ सामायिक पारुं. यथाशक्ति वली खमासमण देइ, इत्ता॥ ॥ सामायिक पाखुं; तहत्ति कही, पठी जमणो हाथ चरवला उपर अथवा क टासणां उपर थापी, एक नवकार गणी, सामाश्यवयजुत्तो कहियें. पठी ज मणो हाथ थापना सन्मुख सबलो राखीने एक नवकार गणी ऊठवुं॥इति॥

॥ अथ पडिक्केहण करवानो विधि ॥

॥ नवकार पंचिंदिय कही इरियावहि पडिक्कमी स्थापना होय तो नवकार पंचिंदिय न कहेवुं. पठी तस्सउत्तरीकही, एक लोगस्स अथवा चार नवकार नो काउस्सगग करी, प्रगट लोगस्स कही उजे पगें बेसी मुहपत्ती, कटासणुं, चवलो, उत्तरासण, धोतीयुं, कंदोरो, आदें पडिक्केहवां, पठी काजो काहा डी, जीव कलेवर सचित्त आदे जोवुं. पठी काजो काहाडनार थापनाजी सन्मुख उजो रही इरियावहि पडिक्कमे, पठी काजो परठववा जग्या शो धी त्रण वार अणुजाणह जस्सगगो कही, काजो परठवे, पठी त्रण वार वोसिरे कहे ॥ इति पडिक्केहण करवानो विधि ॥

॥ अथ देव वांदवानो विधि ॥

॥ प्रथम इरियावहि पडिक्कमवाथी मांसीने जावत् लोगस्स कही, पठी उत्तरासण नाखीने चैत्यवंदन नमुहुणं कही, आज्ञवमखंमा सुधी अद्धो ज यवीअराय कहे. वली बीजुं चैत्यवंदन करी, नमुहुणं कही जावत् चार थोयो कहीयें, वली नमुहुणं कही जावत् बीजी चार थोयो कहियें ठैयें, त्यां सुधी बधुं कहेवुं; पठी नमुहुणं तथा वे जावंती कही, एटक्के जावंति चेइआइं तथा जावंत केवि साहु ए वे कही. उवसगगहरं अथवा स्तवन कही अद्धो ज यवीयराय आज्ञव मखंमा सुधी कही, पठी चैत्यवंदन कही नमुहुणं कही संपूर्ण जयवीयराय कहेवा. प्रजाते देव वांदवा तेमां मन्हजिणाणंनी सज्जाय कहेवी, अने मध्यान्हें तथा सांजे देव वांदे तेमां सज्जाय न कहेवी ॥इति॥

॥ अथ देवसि प्रतिक्रमण विधि प्रारंजः ॥

॥ प्रथम सामायिक लीजें. पठी पाणी वावखुं होय तो मुहपत्ती पडिक्के

हवी, अने आहार वावख्यो होय तो वांदणां बे देवां, त्यां बीजा वांदणामां आवसीयाए ए पाठ न कहेवो. यथाशक्ति पञ्चस्काण करवुं. खमासमण दे इ इष्ठाकारेण कही, वडेरा अथवा पोतें चैत्यवंदन कहीने पढी जंकिंचिन मुढुणं कही, उजा थईने अरिहंतचेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्स गग करी नमोऽर्हत् कहीने प्रथम थोय कहेवी. पढी लोगस्स, सबलोए, अरिहंत चेइयाणं कहीने एक नवकारनो काउस्सगग पारीने बीजी थोय कहेवी. पढी पुस्करवरदी कही, सुअस्स जगवउं करेमि काउस्सगगं वंदणं एक नवकारनो काउस्सगग पारी त्रीजी थोय कहेवी. पढी सिद्धाणं बुद्धाणं कही वेयावच्च गराणं करेमि काउस्सगगं अन्नं कही, एक नवकारनो काउस्सगग पारी, नमोऽर्हत् कही, चोथी थोइ कहेवी. पढी बेसी हाथ जोडी नमुढुणं कहेवुं. पढी चार खमासमण देवा पूर्वक जगवान्, आचार्य; उपाध्याय सर्वसाधु प्रत्ये थोऊ वंदन करियें. पढी इष्ठाकारेण० देवसि प्रति क्रमणे ठाउं, एम कही, जमणो हाथ चवला कटासणा उपर थापीने इष्ठं सबसवि देवसिअ० कहेवुं पढी उजा थइ करेमि जंते इष्ठामि ठामि काउस्सगगं जो में देवसिउं तस्सउत्तरी० कही, पढी आठ गाथानो काउस्सगग करवो. आठ गाथा न आवडे तो आठ नवकारनो काउस्सगग करवो, ते पारीने; पढी लोगस्स कहेवो. पढी बेसीने त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पढी लेहीने वांदणां बे देवां, पढी उजा थइने इष्ठाका० देवसिअ आलोउं इष्ठं आलोएमि जो मे देवसिउं कहीने, पढी सात लाख कहेवा. पढी अठार पाप स्थानक आलोइने सबस्सवि देवसिअ कहीने बेसवुं. बेसीने एक नवकार गणी पढी करेमि जंते इष्ठामि पडिक्कमिउं कहीने, वंदित्तु कहेवुं, पढी वांदणां बे देवां. पढी अपुठिउंहं अप्रितर देवसिअ खामीने वांदणां बे देवां. पढी उजा थइ आयरिय उवझाए कहीने, करेमि जंते इष्ठामि ठामि काउस्सगगं जो मे देवसिउं तस्सउत्तरी० कही, पढी बे लोगस्सनो अथवा आठ नवकारनो काउस्सगग करी लोगस्स प्रगट कहेवो, पढी सबलोए, अरिहंत चेइयाणं, वंदणवत्तिआए कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सगग पारीने, पुस्करवरदी० सुअस्स जगवउं करेमि० वंदणं एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सगग पारीने, सिद्धाणं बुद्धाणं कही सुअदेवयाए करेमि काउस्सगगं एक नवकारनो काउस्सगग पारी नमोऽर्हत् कही,

पुरुषें सुअदेवयानी पहेली थोय कहेवी, अने स्त्रीयें कमलदलनी पहेली थोय कहेवी. पढी खित्तदेवयाए करेमि काउस्सगंगं० कही एक नवकारनो काउस्सग पारी नमोऽर्हतं० कही क्षेत्र देवयानी बीजी थोय स्त्रीयें तथा पुरुषें बन्नेयें कहेवी. पढी प्रगट एक नवकार गणी बेसीने, ठछा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेहि, बे वांदणां आपीयें, पढी सामायिक चउबिसठो, वंदनक, पडिक्क मणुं, काउस्सग अने पच्चस्काण ए ठ आवश्यक संजारवां. पढी इष्ठामि अणुसंठि कही नमो खमासमणणं कही, नमोऽर्हतं० कहीने पुरुष, नमोस्तु वर्द्धमानाय कहे, अने स्त्री संसार दावानी त्रण गाथा कहे. पढी नमुहुणं कही स्तवन कहेवुं. पढी वरकनक कही जगवान् आदें वांदवा. पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अड्डाइजोसु कहेवुं. पढी देयसिअ पायच्चित्तनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करवो. पढी ते काउस्सग पारी, प्रगट लोगस्स कही, बेसीने खमासमण बे देइ सञ्जायनो आदेश मार्गी एक नवकार गणी, सञ्जाय कहीयें, पढी वली एक नवकार गणीयें, पढी डुस्करकउं कम्मस्करउंनो काउस्सग चार लोगस्सनो संपूर्ण अथवा शोल नवकारनो करवो. एक वडेरे अथवा पोतें पारीने नमोऽर्हतं० कही लघुशांति कहेवी, पढी प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी इरियावही तस्स उत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग करी प्रगट लोगस्स कहेवो. पढी चउक्कसाय कही, नमुहुणं, जावंति बे कही, उवसग्गहरं, जयवीयराय कही, मुहपत्ती पडिलेहवी. इष्ठामि०॥ इष्ठका०॥ सामायिक पारुं. यथाशक्ति इष्ठामि०॥ इष्ठका०॥ सामायिक पाखुं तहत्ति कही, पढी जमणो हाथ उपधी उपर थापी एक नवकार गणीने सामाअवयजुत्तो कहेवो. पढी थापना होय तो एक नवकार गणी उठे॥ ए देवसि प्रतिक्रमणनो विधि कह्यो, बाकी अंतरविधि वडेराथी समजवो॥ इति देवसि प्रतिक्रमण विधि॥

॥ अथ राइ प्रतिक्रमण विधि ॥

॥ प्रथम पूर्वली रीतें सामायिक लीजें, पढी कुसुमिण डुसुमिणनो काउस्सग चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो करी, पारी, प्रगट लोगस्स कहेवो, पढी खमासमण देइ जगचिंतामणिनुं चैत्यवंदन जयवीयराय सुधी करवुं. पढी चार खमासमण पूर्वक जगवान्, आचार्य, उपाध्याय, सर्व साधु प्रत्यें वांदवा, खमासमण बे देइ, सञ्जायनो आदेश मार्गी एक नवकार ग

णीने जरहेसरनी सझाय कहीने फरी एक नवकार गणवो. पठी इष्कार सुहराइनो पाठ कहेवो. पठी इष्ठाका० राइ प्रतिक्रमणे ठाउं कहीने जम णो हाथ उपधी उपर स्थापीने इष्ठं सबस्सवि राइय दुच्चितिय० कही ॥ नमु हुणं तथा करेमि जंते कही, इष्ठामि ठामि काउस्सगं० जोमेराइयो तस्स उत्तरी कही एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्सग पारी प्रगट लोगस्स कही, सबलोए अरिहंत० कही, एक लोगस्स अथवा चार नवकारनो काउस्स ग पारी पुस्करवरदी० सुअस्स० वंदण कही, अतिचारनी आठ गाथानो अ थवा आठ नवकारनो काउस्सग पारी, सिद्धाणं बुद्धाणं कहीने, त्रीजा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेही वांदणां बे देवां. त्यांथी ते अपुठितं खामि वांदणां बे दीजें, त्यां सुधी देवसीनी रीतें जाणवुं. पण जे ठामें देवसिअं आवे ठे ते ठामें राइयं कहेवुं. पठी आयरिअ उवझाए० करेमि जंते इष्ठामि ठामि काउस्सगं तस्स उत्तरी कही, तप चिंतामणि करतां न आवडे तो चार लोगस्सनो अथवा शोल नवकारनो काउस्सग करवो. ते पारी प्रगट लोगस्स कही, पठी ठठा आवश्यकनी मुहपत्ती पडिलेहीने वांदणां बे देवां, ते पठी तीर्थवंदन करवुं, पठी यथाशक्तियें पच्चस्काण करवुं. पठी इष्ठाकारे ण संदिसह जगवन्! सामायिक, चउविसठो, वंदनक, पडिक्रमणं, काउस्सग अने पच्चस्काण ए ठ आवश्यक संचारवां. पच्चस्काण कखुं होय तो कखुं ठे जी. कहेवुं, अने धाखुं होय तो धाखुं ठे जी? एम कहेवुं, पठी इष्ठामो अणुसठिं, नमो खमासमणाणं० नमोऽर्हत्०, विशाल लोचन, नमुहुणं, अरिहंतचेइया णं एटलां कही एक नवकारनो काउस्सग पारीने नमोऽर्हत्० कही कळ्या णकंदनी प्रथम थोइ कहेवी. पठी लोगस्स, पुस्करवरदि, सिद्धाणं बुद्धाणं, कही अनुक्रमें चार थोयो कहीयें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं. पठी नमुहुणं कही, जगवान् आदि चारने चार खमासमणे वांदवा. पठी जमणो हाथ उपधी उपर थापी अट्टाइज्जेसु कहेवुं. पठी श्रीसीमंधर स्वामीनुं चैत्यवंदन, स्त वन, जयवीयराय, काउस्सग थोय पर्यंत करवुं. पठी खमासमण पूर्वक श्री सिद्धाचलजीनुं चैत्यवंदन, स्तवन, जयवीयराय, काउस्सग थोय सुधी करवुं. पठी सामायिक पारवाना विधिनी रीतें सामायिक पारवा सुधी कहेवुं ॥ इति ॥

॥ अथ पस्किप्रतिक्रमणनो विधि लिख्यते ॥

॥ देवसि प्रतिक्रमणमां वंदितुं कहियें ठैयें त्यां सुधी सर्व कहेवुं, पण चैत्य

वंदन सकलाऽर्हतनुं कहेवुं ने थोयो स्नातस्यानी कहेवी. पठी खमासमण
 देइने इष्ठाकारेण संदिसह जगवन्, देवसिअ आलोइअं पडिक्कंता इष्ठा
 का० पस्कि मुहपत्ती पडिलेहुं, एम कही मुहपत्ती पडिलेहियें. पठी वांदणां
 बे दीजें, पठी इष्ठाका० संबुद्धा खामणेणं अपुच्छिउहं अप्रितर पस्किअं खा
 मेउं इहं खामेमि पस्किअं पन्नरसदिवसाणं पन्नरसराइआणं जंकिंचि अप
 त्तिअ० कही इष्ठाका० कही पस्किअं आलोएमि इहं आलोएमि जो मे प
 स्किउंअइआरो कउं कही इष्ठाका० कही पस्किअतिचार आलोउं, एम कहीने
 अतिचार कहियें. पठी एंवकारें श्रावक तणे धमें श्रीसमकित मूल बा
 र व्रत एकशो चोवीश अतिचारमांहे जे कोइ अतिचार पद्द, दिवसमांहे
 सूक्ष्म, बादर जाणतां अजाणतां हुउं होय, ते सवि हुं मनें, वचनें का
 यायें करी मिष्ठा मि डुक्कडं. सवस्सवि, पस्किअ, दुच्चित्तिअ, दुप्पासिअ, दुच्चि
 अ, इष्ठाकारेण संदिसह जगवन्, तस्स मिष्ठा मि डुक्कडं. इष्ठाकारि जगवन्!
 पसाउं करी पस्कि तपःप्रसाद करोजी. एम उच्चार करीने आवी रीतें क
 हियें. चउठेणं एक उपवास, बे आयंबिल त्रण निवि, चार एकासणां, आठ
 बियासणा, बे हजार सद्याय, यथाशक्ति तप करी प्रवेश कस्यो होय तो पइ
 छि कहियें. अने करवो होय तो तहत्ति कहियें. तथा न करवो होय तो अण
 बोल्या रहियें. पठी बे वांदणां दीजें; पठी इष्ठाका० पत्तेय खामणेणं अपु
 छिउहं अप्रितर पस्किअं खामेउं इहं खामेमि पस्किअं पन्नरस दिवसाणं
 पन्नरस राइआणं जंकिंचि अपत्तिअ० पठी वादणां बे दीजें, पठी देवसिअं
 आलोइअ पडिक्कंता इष्ठाकारेण संदिसह जगवन्, पस्किअं पडिक्कमुं समं
 पडिक्कमामि इहं एम कही करेमि जंते सामाअं कही, इष्ठा मि पडिक्कमिउं
 जो मे पस्किउं कहा पठी खमासमण देइ इष्ठाकारेण कही पस्किसूत्र पढुं,
 एम कही त्रण नवकार गणी साधु होय तो पस्किसूत्र कहे, अने साधु न
 होय तो त्रण नवकार गणीने श्रावक वंदितुं कहे, तिहां प्रथम सुअदेवयानी
 थोय कहेवी. पठी हेठा बेसी जमणो ढीचण उजो राखी एक नवकार
 गणी करेमि जंते इष्ठा मि पडिक्कमिउं कही, वंदितु, कहेवुं. पठी करेमि जं.
 ते, इष्ठा मि ठामि काउस्सगं, जो मे पस्किउं, तस्स उत्तरी, अन्नहण कहीने बार
 खोगस्सनो काउस्सगं करवो. ते खोगस्स चंदेसु निम्मखयरा सुधी कहेवा,
 अथवा अडतालीश नवकारनो काउस्सगं करीने पारवो. पारीने प्रगट खो

गस्स केहवो. पढी मुहपत्ती पडिलेहीने, वांदणां बे दीजें. पढी इष्ठाका० समाप्त खामणेणं अपुठिउहं अप्रितर परकिअं खामेउं इहं खामेमिपरकिअं एक परकाणं पन्नरस दिवसाणं पन्नरस राइआणं जं किंचि अपत्तिअं० कही पढी खमासमण देइने इष्ठाका० कही, परकि खामणा खामुं? एम कहीने खामणां चार खामवां. पढी देवसि प्रतिक्रमणमां वंदित्तु कह्या पढी वांदणां बे देइने त्यांथी सामायिक पारियें, त्यां सुधी देवसिनी पेटें जाणवुं; पण सुअदेवयानी थोयोने ठेकाणे ज्ञानादिकनी थोयो कहेवी, स्तवन अजितशांतिनुं कहेवुं, सद्यायने ठेकाणें उवसग्गहरं तथा संसारदावानी चार थोयो कहेवी.अने लघुशांतिने ठेकाणें महोटी शांति कहेवी ॥इति॥

॥ अथ चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए उपर लखेला परकिना विधि प्रमाणेज ठे, पण एटलो विशेष जे बार लोगस्सना काउस्सग्गने ठेकाणें बीश लोगस्सनो काउस्सग्ग करवो, अने परकीना आगारने ठेकाणें चोमासीना कहेवा. तथा तपने ठेकाणें ठ छेणं, बे उपवास, चार आंबिल, ठ निवी, आठ एकासणां, शोल बीआसणां, चार हजार सज्जाय, ए रीतें कहेवुं ॥ इति चउम्मासी प्रतिक्रमणविधि॥

॥ अथ सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि ॥

॥ ए पण उपर लखेला परकीना विधि प्रमाणें ठे, तथापि बार लोगस्सना काउस्सग्गने ठेकाणे चालीश लोगस्स अथवा एकशो ने शाठ नवकारनो काउस्सग्ग करवो, अने तपने ठेकाणें अष्ठम जत्तं एटले त्रण उपवास, ठ आंबिल, नव निवि, बार एकासणां, चोवीश बेआसणां, अने ठ हजार. सज्जाय, ए रीतें कहेवुं तथा परकीना आगारने ठेकाणें संवत्सरीना आगार कहेवा ॥ इति सांवत्सरी प्रतिक्रमणविधि: ॥

॥ हवे ठ आवश्यकनां नाम कहे ठे ॥

॥ एक करेमि जंतें एसामायिकनामा पहेलुं आवश्यक, बीजुं चउविसठो नामा आवश्यक, त्रीजुं मुहदत्ती पडिलेहीने वांदणां बे देवां, ते वंदनावश्यक चोयुं 'देवसियं आलोइ' ए सूत्र कही यावत् अपुठिउं खामीयें, ते पडिक्रमणां आवश्यक, पांचमुं बे वांदणां देइने आयरिय उवद्यायना त्रण काउस्सग्ग कीधे काउस्सग्ग नामें आवश्यक थाय. ठहुं पच्चस्काणनुं संचारवुं. ते पच्चस्काणनामा आवश्यक, ए ठ आवश्यकनां नाम कह्यां. अहीं परकी, चोमा

સી અને સંવત્સરી, એ પડિક્કમણાનામેં ચોથા આવશ્યકમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહે છે ॥

॥ જે અવશ્ય કરવું તેહને આવશ્યક કહીયેં, અને સર્વજીવો સાર્થેં જે સમતાજાવ તથા સર્વ સાવચ વ્યાપારથી વિરમવું, તેને સામાયિક કહીયેં, “સમં આયાતિ સામાયિકં” ઇતિ વચનાત્. વીજું ચોવીશ જિનના સ્તવનથી દર્શન મોહનીયકર્મનો ફાયોપશમ થઈને સમકેત શુદ્ધ થાય, તે ચઝવિ સહો. ત્રીજું ગુરુવંદનથી જ્ઞાન, દર્શન નિર્મલ થાય, તે વંદનાવશ્યક. ચોથું પડિક્કમણથી શ્રાવકને એકશો ને ચોવીશ અતિચારની આલોચના થાય. પાંચમું કાઝસ્સગ્ગથી સવલ કષાયનું જીતવું થાય, અને જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્રાદિકની શુદ્ધિ થાય. ઠહું પચ્ચસ્કાણ આવશ્યકથી તપ પચ્ચસ્કાણનું સંજારવું, તથા પચ્ચસ્કાણનું લેવું થાય. એ ઠ આવશ્યકના સંદેપેં અર્થ કહ્યા, વિસ્તારેં અર્થ પ્રંથાંતરથી જાણવા.

હવે એ ઠ આવશ્યકેં સાત નય ફલાવીયેં ઠેયેં.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિક આવશ્યકેં સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમનયે એક જીવ અથવા ઘણા જીવ તેને સામાયિક કહીયેં. અને મોક્ષના કારણ છે તેથી મોક્ષ પણ કહીયેં; કેમ કે? કારણે કાર્યોપચાર છે માટે.

૨ સંગ્રહનયે જીવનો ગુણ તેજ સામાયિક, તદન્નેદ આત્મા એ આશ્રી જે આત્મા, તેજ સામાયિક. ૩ વ્યવહારનયે સમતા અને યત્નાયેં પ્રવર્તેં, તેવારેં સામાયિકવંત આત્મા જાણવો. ૪ રૂજુસૂત્રનયે ઉપયોગરહિત બાહ્ય યત્ના હોય, તે સમયનો જે સામાયિકવંત આત્મા, તે સ્થૂલ રૂજુસૂત્રનયનો મત છે, અને ઉપયોગયુક્ત બાહ્ય યત્નાવંતને તે સમય જે સામાયિક કહેવું, તે સૂક્ષ્મ રૂજુસૂત્રનું મત જાણવું. ૫ શબ્દનયે પાંચ સમિતિ તથા ત્રણ ગુણિ પાલે, અને સાવચથી નિવર્તેં, ક્રોધાદિકનો ત્યાગ કરે, તેવારેં તે આત્માને સામાયિક માને છે. ૬ સમજિરૂઢ નયમતેં તો જીવને અપ્રમાદિ થકા જે જે ગુણ ઉત્પન્ન થાય છે તે તે ગુણને વાક્યજેદેં કરી એ નય જિન્ન સામાયિક માને છે. ૭ એવંજૂતનયમતેં ત્રિવિધ ત્રિવિધેં મન, વચન, કાયાના, અશુદ્ધ જાવ જે સાવચયોગ, તેને નિષેધીને જે નિશ્ચલ શુદ્ધસ્વજાવ તે સામાયિક જાણવો.

॥ હવે બીજા ચત્તવિસઠા નામા આવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે.

૧ નૈગમનયમતે અનુપયોગી સર્વ દ્રવ્યાત્માની સ્તુતિ કીધે મોક્ષ હોય તે સામાન્ય નૈગમનું મત છે, અને અરિહંતના ચાર નિક્ષેપાને સ્તવને મોક્ષ માનવો અથવા ચત્તવિસઠો માનવો, તે વિશેષ નૈગમનું મત છે. ૨ સંગ્રહન યનેમતે આત્માનું સ્તવન કીધે મોક્ષપ્રાપ્તિ છે. ૩ વ્યવહારનયમતે જૂત જાવિ જે ચોવીશ જિનમાંહે વ્યક્ત ગુણ છે, માટે તેહની સ્તવનાયે મોક્ષ હોય. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતે વર્તમાનકાલે ચોવીશ જિનનાં કીર્તન, વંદન, પૂજન, જે સમય કરવાં તે સમય, મોક્ષનું કારણ છે, એ સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રનું મત, તથા ચોવીશ જિન જે સમય મોક્ષે ગયા, તે સમયનું જે કાલદ્રવ્ય, તે સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દનયમતે સમવસરેણે વિરાજમાન અરિ હંતને અથવા સિદ્ધ અવસ્થા પામ્યા તેહને પણ જાવિજિન કહિયેં માટે તેની સ્તવનાયે ચત્તવિસઠો જાણવો. ૬ સમન્નિરૂદ્ધ નયમતે જે જીવ મોક્ષ ના પર્યાય અનુજવે, તેહની સ્તવના કરવે ચત્તવિસઠો જાણવો. ૭ એવં જૂતનય મતે અરિહંતપણું તીર્થંકરની રૂઢિ જોગવી, સંસારથી નીકલી આ ઘાતિ ચાર કર્મ ક્ષય કરી સિદ્ધશિલાઉપર રહ્યા, તેમની સ્તુતિયેં મોક્ષ છે.

॥ હવે ત્રીજા વંદનાવશ્યક ઉપર સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ અને સંગ્રહ, એ બે નયને મતે સર્વ જીવમાંહે જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રાદિકની સત્તા છે માટે જીવને વાંદવાથીજ મોક્ષ હોય, એ વિનયવા દીનું મત છે. ૨ વ્યવહારનયમતે જેહમાં સાધુની આચારણા દેખીયેં, તેહને વાંદવા. તે વંદન છે. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતે તો જે કાયાયેં કરી ચારિત્ર પાલે, તે વાંદવા યોગ્ય. એ સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રનું મત છે, અને જે સમય શ્રુતજ્ઞાન સહિત ક્રિયા પાલે, તે સમય વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ થાય, એ સૂક્ષ્મ રૂઝુસૂત્રનું મત છે. ૫ શબ્દાદિક ત્રણ નયમતેં તો શુદ્ધ જ્ઞાન, દર્શનના અનુજવ કરનારને વાંદવાથી મોક્ષપ્રાપ્તિ છે.

॥ હવે ચોથા પ્રતિક્રમણાવશ્યક ઉપરેં સાત નય ફલાવે છે ॥

૧ નૈગમ તથા સંગ્રહને મતે જે જીવ, તે પઢિક્રમણું. ૨ વ્યવહારનય મતેં પઢિક્રમણાની ક્રિયા કરતો હોય, તે જીવને પઢિક્રમણું કહિયેં. ૪ રૂઝુસૂત્રનયમતેં ઉપયોગ વિના જે સમય દ્રવ્ય પઢિક્રમણું કરવું, તે સ્થૂલ રૂઝુસૂત્રમતેં પઢિક્રમણું છે, અને ઉપયોગસહિત જે સમયેં પઢિક્રમણાની

क्रिया करवी, ते सूक्ष्म रुजुसूत्रनयमते पडिक्रमणुं जाणवुं. ५ शब्दादिक त्रणे नयमते जे शुद्ध ज्ञान, दर्शन, तेज पडिक्रमणुं जाणवुं.

॥ हवे पांचमा काउस्सगनामा आवश्यक उपर सात नय फलावे ठे ॥

१ नैगम तथा संग्रहनयमते जीव ते काउस्सग. ३ व्यवहारनयमते शुद्ध क्रियायें काया स्थिर मुद्रायें राखवी, तेने काउस्सग कहे ठे. ४ रुजुसूत्रनयमते जे समयें उपयोग विना काउस्सग करवो, ते स्थूल रुजुसूत्रनुं मत ठे, अने जे समयें उपयोगसहित काउस्सग करवो. ते सूक्ष्म रुजुसूत्रनुं मत ठे. ५ शब्दादिक त्रण नयमते जे ज्ञान तेहीज काउस्सग जाणवो.

॥ हवे ठठा पच्चस्काण आवश्यक उपर सात नय फलावे ठे ॥

१ नैगम तथा संग्रहनयमते जे आत्मा तेज पच्चस्काण. ३ व्यवहार नयमते अशनादिक चारनुं लोकलाजें जे पच्चस्काण करवुं, तेने पच्चस्काण कहेवुं. ४ रुजुसूत्रनयमते जे उपयोग विना पच्चस्काण लेवुं, ते स्थूल रुजुसूत्रना मते पच्चस्काण ठे, तथा उपयोगसहित शुद्ध पच्चस्काण, ते सूक्ष्म रुजुसूत्रना मते पच्चस्काण ठे. ५ शब्दादिक त्रण नयमते तो ज्ञान, दर्शनरूप परिणाम, तेने पच्चस्काण कहियें.

॥ हवे ए पडावश्यकें कालादिक पांच कारण उतारे ठे ॥

१ जे कालें ठ आवश्यकनी क्रिया करवाथी ठ आवश्यक निपजे, ते प्रथम कालकारण. २ जीवने पडिक्रमणुं करवानो स्वभाव ठे. माटेज पडिक्रमणुं करे ठे. ते बीजुं स्वभावकारण. ३ जेथकी आवश्यक कार्य थाय, ते त्रीजुं निश्चयकारण, एटले ए ठ आवश्यक निश्चय थवानां होय तो थाय. ४ पुण्यपापादिक ते कर्म कहेवाय ठे, ते अहीं मोहादिक कर्मनो दायोपशम होय तो ठ आवश्यकनो उदय आवे: ते चोथुं कर्मनामा कारण. ५ ते बधां कारण मले पण ए ठ आवश्यक मांहे जे उद्यम फोरवो, ते उद्यमनामा पांचमुं कारण ठे.

॥ हवे ठ आवश्यकें उत्पाद, व्यय अने ध्रुवनुं द्वार देखाडे ठे ॥

१ सामायिक करवाथी सावध्ययोगथी विरमवा पणानो गुण उपजे, च उविसत्ताथी सम्यक्त्वगुण उपजे, वंदनाथी विनयगुण उपजे, पडिक्रमणाथी पापथी उपरांतो थवारूप गुण उपजे, काउस्सगथी ज्ञान दर्शन रूप शुद्धगुण उपजे, पच्चस्काणथी आश्रय निरोधगुण उपजे, ए व्यवहारनयें करी शु

ણનું ઉત્પાદકપણું દેખાડ્યું. ૧ એ ઠાવે આવશ્યકથી અશુભકર્મનો નાશ થાય છે, તે માટે અહીં અશુભ કર્મનો વ્યય જાણવો. ૩ એ ઠાવે આવશ્યકથી જીવ નિર્મલસ્વજાવમાંહે ધ્રુવપણે રહે છે, તે અહીં ધ્રુવપણું જાણવું.

॥ હવે ષડાવશ્યકેં હેય, જ્ઞેય અને ઉપાદેય દેખાડે છે ॥

૧ ઠ આવશ્યકને વિષે જે નય નિરૂપણનું જ્ઞાન તે જ્ઞેય છે. એટલે જાણવા યોગ્ય છે. કેમ કે ? દ્રુપદ શ્રેણી ચઢાવાને અનુપયોગી છે, કામ નાવે માટે. ૨ નામ, સ્થાપના અને દ્રવ્ય, એ ત્રણ નિરૂપણ મોહાર્થે હેય છે, એટલે ઠાંકવા યોગ્ય છે, ૩ ચોથો જાવનિરૂપો તે મોહાર્થે ઉપાદેય છે, માટે તે આદરવા યોગ્ય છે.

॥ હવે ઠ આવશ્યકેં ષડ્દ્રવ્યનો વ્યવહાર આત્મા સાર્થે અશુભનિશ્ચયનયમતે યુક્તિ દેખાડે છે.

॥ જે વેલાયેં જીવ ચાલે, તેવારેં ધર્માસ્તિકાય પોતાની સાર્થે બાંધ્યો, આયત કીધો, પણ બીજાં દ્રવ્ય ટૂટાં છે. એમ અધર્માસ્તિકાય, આકાશ તથા કાલ અને પુનઃ જાણવા. પણ શુદ્ધ નિશ્ચયનયમતે તો આત્મા બંધાય, ઠોડાય નહીં, પુનઃ, બંધાય ઠોડાય છે.

હવે એ ઠ આવશ્યકમાંહે કયું કયું આવશ્યક, નવતત્ત્વમાંહેલા કયા કયા તત્ત્વમાં છે? તે દેખાડવાનું દ્વાર કહે છે.

॥ સામાયિકમાંહે જે શુભાશ્રવ થાય, તેહનો સંવર તત્ત્વમાંહે અંતર્જાવ થાય છે, માટે સામાયિક સંવરતત્ત્વ છે. ચતુર્વિસઠો તે મોહતત્ત્વમાં અંતર્જૂત છે, તથા વંદના, પડિક્કમણું, કાઠસ્સગ્ગ અને પચ્ચક્કાણ, એ ચાર આવશ્યક યદ્યપિ શુભાશ્રવમધ્યે છે, તથાપિ વિશેષેં આત્માની પરિણતિયેં ષડાવશ્યક સાશવતા નિર્જારાતત્ત્વમાંહે અંતર્જૂત થાય છે.

॥ હવે એ ઠ આવશ્યકેં સત્ત્વજંગી કહે છે ॥

૧ સામાયિક સંવરરૂપેં અસ્તિ છે, ચતુર્વિસઠો કર્ત્ત્વરૂપેં અસ્તિ છે, વાંદણાં ગુણવંત પ્રતિપત્તિરૂપેં અસ્તિ છે, પડિક્કમણું આલોચણારૂપેં અસ્તિ છે, કાઠસ્સગ્ગ, જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્ર, આરાધનરૂપેં સ્યાત્ અસ્તિ છે, અને પચ્ચક્કાણ તે વ્રત ધારણરૂપેં અસ્તિ છે, એ પૂર્વોક્ત ગુણરૂપ ષડાવશ્યક સ્યાત્ અસ્તિરૂપેં છે, એ પ્રથમ જંગ જાણવો.

૧ એ ષડાવશ્યક અશુદ્ધ બંધપણે નથી, માટે એમાં અશુદ્ધ બંધની નાસ્તિ છે, તેથી સ્યાત્ નાસ્તિપણું છે, એ બીજો જંગ જાણવો.

૨ એ ષડાવશ્યક સ્વકીય એટલે પોતાને દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલજાવેં અસ્તિ રૂપેં છે, તે અસ્તિ જાંગો છે, અને એહીજ દ્રવ્ય તે પરદ્રવ્યનાં દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાલ જાવપણે નથી, તે નાસ્તિનામેં જાંગો છે, માટે જે સમયે અસ્તિ છે તે સમયેજ નાસ્તિ જંગ પણ છે; એ સ્યાત્ અસ્તિ નાસ્તિ નામેં ત્રીજો જંગ જાણવો.

૩ એ પૂર્વોક્ત ત્રિજંગીયેં કરી ઠાવશ્યકનું સ્વરૂપ જાણીયેં, પણ એ સમગ્ર સમકાલેં કહેવાય નહીં, કેમ કે? વચનનું તો ક્રમેં પ્રવર્તન છે, તેથી એક સમયમાં સર્વ ધર્મ કહેવાય નહીં, માટે એ અવક્તવ્ય નામા ચોથો જંગ જાણવો.

૪ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે અસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયેં કહેવાય નહીં, કેમ કે એક અક્ષરનો ઉચ્ચાર કરતાં પણ અસંખ્યાતા સમય લાગે છે; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ અવક્તવ્ય એવે નામેં પાંચમો જંગ જાણવો.

૫ એ ષડાવશ્યકમાંહે એક સમયને વિષે નાસ્તિપણાના અનંતા ધર્મ રહ્યા છે, તે જાણે સ્વરો, પણ એક સમયમાંહે વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ નાસ્તિ અવક્તવ્ય નામા ઠાવો જંગ જાણવો.

૬ એ ષડાવશ્યકમાં પોતાના રૂપેં અસ્તિપણે એક સમયને વિષે અનંતા ધર્મ છે, અને પરરૂપેં નાસ્તિપણે પણ અનંતાધર્મ એક સમયને વિષે છે, પણ તે એક સમયેં વચનેં કરી કહ્યા જાય નહીં; માટે એ સ્યાત્ અસ્તિ, સ્યાત્ નાસ્તિ યુગપત્ અવક્તવ્ય નામા સાતમો જંગ જાણવો.

હવે એ પ્રત્યેક આવશ્યકેં ચાર નામાદિક નિદેષા તથા ક્ષેત્ર અને કાલ એ ઠાવનાં જૂદાં જૂદાં વિવરીને કહે છે.

॥ ત્યાં પ્રથમ સામાયિકાવશ્યકેં ઠાવનાં કહે છે ॥

૧ સામાયિક એહું નામ, તે નામ સામાયિક. ૨ સામાયિકની ક્રિયા, રચના, વિશેષ, સૂત્રની સ્થાપના, તે સ્થાપના સામાયિક એ બે જોડેં છે. ૩ સૂત્રના શુદ્ધ અક્ષરનો ઉચ્ચાર, તે દ્રવ્ય સામાયિક. ૪ સંકલ્પ વિકલ્પ રહિત શુદ્ધ જાવના જે આત્માના અધ્યવસાય તેહને જાવસામાયિક કહિયેં. ૫ જે ક્ષેત્રેં સામાયિક કરિયેં, તે ક્ષેત્ર સામાયિક. ૬ અને એનો અંતરમુદૂર્ત પ્રમાણ કાલ, તે કાલસામાયિક.

॥ હવે ચઢવિસઠા નામા બીજા આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ કૃષ્ણાદિક ચોવીશ જિનનાં નામ તે નામ ચઢવિસઠો કહીયે. જી નની કાષ્ઠમય ચિત્રિત પુતલી તથા પિત્તલાદિકની મૂર્તિ તે સ્થાપના નામા ચઢવિસઠો; તેના બે જોડ છે. એક જે સ્થાપનાના અંગોપાંગ તાદૃશ દેખાય તે સન્નાવસ્થાપના જાણવી, અને બીજી શંકા પ્રમુખે જે ગુરુની સ્થાપના કરીયે, તે અસદ્જાવસ્થાપના, એ બે જોડે સ્થાપના ચઢવિસઠો જાણવો. ૩ જીવજિન તે દ્રવ્ય ચઢવિસઠો કહીયે. ૪ સમવસરણસ્થ જિન તે જાવ ચઢવિસઠો. ૫ જે ક્ષેત્રે તે ક્ષેત્ર ચઢવિસઠો. ૬ જે કાલે તે કાલ ચઢવિસઠો.

॥ હવે વંદનાવશ્યક નામા ત્રીજાં આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ વાંદણાં એહવું નામ, તે નામ વાંદણું. ૨ કોણક વાંદણાને કાષ્ઠ ચિત્રાદિકને વિષે સ્થાપે, જે આ મેં વાંદણું સ્થાપ્યું છે, તે સ્થાપના વાંદણું. ૩ આવર્ત વાર તથા પચ્ચીશ આવશ્યકાદિક શુદ્ધ ઉપયોગ વિના કરવાં, તે દ્રવ્યવંદન કહીયે. ૪ જાવપૂર્વક ઉપયોગ સહિત વાંદવું, તે જાવવંદન. ૫ જે ક્ષેત્રે વાંદવું, તે ક્ષેત્રવંદન. ૬ જે કાલે વાંદવું, તે કાલવંદન.

॥ હવે પડિક્કમણાં આવશ્યક ઉપર ઠ વાનાં ॥

૧ પડિક્કમણ એવું નામ, તે નામ પડિક્કમણું. ૨ જીવાજીવની ઇચ્છાએ કાષ્ઠાદિક સ્થાપીયે, તે સ્થાપનાપડિક્કમણું. ૩ જે ઉપયોગ વિના કરવું, તે દ્રવ્ય પડિક્કમણું. ૪ જાવથી ઉપયોગ સહિત કરવું, તે જાવ પડિક્કમણું. ૫ જે ક્ષેત્રે પડિક્કમણું કરવું. તે ક્ષેત્રપડિક્કમણું. ૬ જે કાલે પડિક્કમણું કરવું, તે કાલ પડિક્કમણું. એ પડિક્કમણાની પરંજ કાઠસ્સગ્ગ તથા પચ્ચ સ્કાણ એ બન્ને આવશ્યકના નામાદિક ઠ એ બોલ જાણી લેવાં.

અથ વડી નીતિ લઘુનીત્યાદિ પરઠવણ, યોગ્ય જગ્યા પ્રતિલેખણ નિમિત્તે પોસહમાં ચોવીશ મંરુલ કરવાં, તે કહે છે. ત્યાં પ્રથમ સંચારા પાસેની જગ્યાએ.

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પાસવણે અણહિયાસે. ૩ આઘાડે મજ્ઞે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૪ આઘાડે મજ્ઞે પાસવણે અણહિયાસે. ૫ આઘાડે દૂરે ઉચ્ચારે પાસવણે અણહિયાસે. ૬ આઘાડે દૂરે પાસવણે અણહિયાસે.

॥ હવે ઉપાશ્રયના બારણાંના માંદેવી તરફનાં ॥

૧ આઘાડે આસન્ને ઉચ્ચારે પાસવણે અહિયાસે. ૨ આઘાડે આસન્ને પા

सवणे अहियासे. ३ आघाडे मज्जे उच्चारे पासवणे अहियासे. ४ आघाडे मज्जे पासवणे अहियासे. ५ आघाडे दूरे उच्चारे पासवणे अहियासे. ६ आघाडे दूरे पासवणे अहियासे.

॥ हवे उपाश्रयनां बारणां बाहिर नजिक रहीने करे ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारे पासवणे अणहियायासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अणहियासे. ३ अणाघाडे मज्जे उच्चारे पासवणे अणहियासे. ४ अणाघाडे मज्जे पासवणे अणहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारे पासवणे अणहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अणहियासे.

॥ हवे उपाश्रयणी शो हाथ आशरे दूरें रहे, ते करवां ॥

१ अणाघाडे आसन्ने उच्चारे पासवणे अहियासे. २ अणाघाडे आसन्ने पासवणे अहियासे. ३ अणाघाडे मध्ये उच्चारे पासवणे अहियासे. ४ अणाघाडे मध्ये पासवणे अहियासे. ५ अणाघाडे दूरे उच्चारे पासवणे अहियासे. ६ अणाघाडे दूरे पासवणे अहियासे ॥ इति मंगल बोल चोवीस समाप्त ॥

अथ

श्री देवेंद्रसूरिविरचितं चैत्यवंदनादिनाप्यत्रयं
बालावबोधसहितं प्रारभ्यते ॥

तत्र प्रथमं

श्री चैत्यवंदननाप्यप्रारंभोऽयं.

ग्रंथकर्त्ता मंगलाचरण माटे गाथा कहे ठे.

वंदित्तु वंदणिज्जे, सवे चिश्चंदणाइ सुवियारं ॥

बहु-विन्नि-जास-चुष्पी, सुयाणुसारेण वुढामि ॥१॥

बालावबोध कर्त्तानुं मंगलाचरण कहे ठे.

प्रणम्य प्रणतानंद, कारकं विघ्नवारकम् ॥ श्रीमद्विजयदेवाङ्कं,

लसद्भावण्यधारकम् ॥ १ ॥ मेरुधीरं स्फुरद्दीरं, गंजीरं, नी

रधीशवत् ॥ नाप्यत्रयार्थ बोधाय, बालबोधो विधीयते ॥२॥

अर्थ:- (वंदणिजे के०) वंदनीयान् एतत्ते वांदवा योग्य एव जो (सवे के०) सर्वे श्रीतीर्थकर देव अथवा श्रीअरिहंतादिक (सवे के०) सर्वे

पांचे परमेष्ठी तेमने (वंदित्तु के०) वंदित्वा एटले वांदीने (चिश्वंदणाइ के०) चैत्यवंदनादिक एटले चैत्यवंदन तथा आदिशब्दथी गुरुवंदन अने पञ्चस्काण पण लेवां. ते रूप (सुवियारं के०) सुविचारं एटले रूढा विचारप्रत्ये (बहु के०) घणा एवा जे (वित्ति के०) वृत्ति, (जास के०) जाण्य अने (चुष्ठी के०) चूर्णि तथा निर्युक्ति प्रमुख ग्रंथो तद्रूप (सुयाणु सारेण के०) श्रुतने अनुसारें करीने (बुढामि के०) कहीश. परंतु महारी मतिकल्पनायें नहीं कहीश. एटले धर्मरुचि जीवोने पंचांगी सम्मत चैत्य वंदनादिकनो विधि कहीश. कारण के समकेतनुं बीज तो शुद्ध देव, शुद्ध गुरु अने शुद्ध धर्मनुं स्वरूप जाणवुं, अने सदहवुं ठे ते माटें प्रथम अढार दोष रहित, निष्कलंक एवा जे श्रीअरिहंत देव ठे, ते शुद्ध देव ठे. तेना स्थापनादिक चारे निक्षेपा वांदवा योग्य ठे, तो इहां चैत्यशब्दें श्रीअरिहंत तथा श्रीअरिहंतनी प्रतिमा तेनी जे वंदना करवी, ते विधिसहित करवी ते विधि कहीश ॥ इति ॥ १ ॥

हवे ते चैत्यवंदननो विधि मूल तो चोवीश द्वारें सचवाय ठे, ते चोवीशना वली उत्तर जेद २०९४ थाय ठे. माटें चोवीश द्वारनां नाम, प्रत्येक द्वारना उत्तरजेदनी संख्या सहित चार गाथायें करी कहे ठे.

दहतिग अहिगम-पणगं, इदिसि तिहुग्गह तिहा उ वंदण या ॥ पणिवाय-नमुक्कारा, वणा सोल-सय-सीयाला ॥ १ ॥

इगसीइ सयं तु पया, सग-निजइ संपयाउ पण दंभा ॥ बार अहिगार चउवं, दणिऊ सरणिऊ चउह जिणा ॥ ३ ॥

चउरो थुइ निमित्तठ, बारह हेऊअ सोल आगारा ॥ गुण वीस दोसउस्स, गग माण थुत्तं च सगवेला ॥ ४ ॥

आसायण चाउ, सवे चिश्वंदणाइं ठाणाइं ॥ चउवीस

इवारेहिं, इसहस्सा हुंति चउ सयरा ॥ ५ ॥ इतिदारगाहा ॥

अर्थः—प्रथम देव वांदतां नैवेधिक आदिक (दहतिग के०) दश त्रिक साचववा जोश्यें, तेनुं द्वार कहीश, बीजुं (अहिगमपणगं के०) अजिगम पंचक एटले पांच अजिगमनुं द्वार कहीश. त्रीजुं देव वंदन करतां स्त्रीने तथी दशायें अने पुरुषने कथी दशायें उजा रहेवुं जोश्यें, ते (इदिसि के०)

દ્વિદિશિ એટલે બે દિશાઝનું દ્વાર કહીશ, ચોથું જઘન્ય, મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ
 ણવા (તિજગ્ગહ કે०) ત્રણ પ્રકારના અવગ્રહનું દ્વાર કહીશ, પાંચમું (તિહા
 ઝવંદણયા કે०) ત્રિધાતુવંદનયા એટલે ત્રણ પ્રકારે વલી (ચૈત્યવંદના
 કરવી. તેનું દ્વાર કહીશ, ષઠું પંચાંગ એટલે પાંચ અંગે (પણિવાય કે०)
 પ્રણિપાત કરવો, તેનું દ્વાર કહીશ, સાતમું (નમુકારા કે०) નમસ્કાર કર
 વાનું દ્વાર કહીશ, આઠમું દેવવંદનના અધિકારે જે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાં
 આવે છે, તેના (વણા કે०) વર્ણ એટલે અક્ષર તે (સોલસયસીયાલા કે०)
 શોલશેને સુહતાલીશ થાય. તેને ગણી દેખાડવાનું દ્વાર કહીશ ॥ ૨ ॥

નવમું દેવવંદનના અધિકારે નવકાર પ્રમુખ નવ સૂત્રાનાં (શ્ગસીશ્સયં
 કે०) એકસોને એક્યાસી (તુ કે०) વલી (પયા કે०) પદો થાય છે, તે
 દેખાડવાનું દ્વાર કહીશ, દશમું એજ નવસૂત્રાનાં (સગનઝઃ કે०) સત્તનવ
 તિ એટલે સત્તાણું (સંપયાઝ કે०) સંપદાઝ થાય છે, તે દેખાડવાનું દ્વાર ક
 હીશ, અગીયારમું નમુહુણાદિક (પણદંમા કે०) પાંચ દંમકનું દ્વાર કહી
 શ, બારમું ચૈત્યવંદનને વિષે પાંચ દંમકમાં (બારઅહિગાર કે०) બાર અધિ
 કાર આવે છે, તેનું દ્વાર કહીશ, તેરમું (ચઝવંદણિજ્ઞા કે०) ચાર વાંદવા યો
 ગ્ય તેનું દ્વાર કહીશ, ચૌદમું ઝપડ્રવ ટાલવા નિમિત્તે એક (સરણિજ્ઞા કે०)
 સ્મરણ કરવા યોગ્ય જે સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવો તેમનું દ્વાર કહીશ, પન્નરમું નામસ્થા
 પનાદિક (ચઝહજિણા કે०) ચાર પ્રકારના જિનનું દ્વાર કહીશ ॥ ૩ ॥

શોલમું (ચઝરોથુઃ કે०) ચાર સ્તુતિ કહેવાનું દ્વાર કહીશ, સત્તરમું દેવ
 વાંદવામાં પાપરૂપણાદિક (નિમિત્તઠ કે०) નિમિત્ત આઠ છે, તેનું દ્વાર કહી
 શ, અઢારમું ફલ સાધવા નિમિત્તે (બારહેજ કે०) બાર હેતુનું દ્વાર કહી
 શ, (અ કે०) વલી ઝંગણીશમું અપવાદે કાઝસ્સગ્ગના (સોલસઆગારા
 કે०) શોલ આગારનું દ્વાર કહીશ, વીશમું કાઝસ્સગ્ગમાં (ગુણવીસદોસ કે०)
 ઝંગણીશ દોષ ઝપજે તેનું દ્વાર કહીશ, એકવીશમું (ઝસ્સગ્ગમાણ કે०) કા
 ઝસ્સગ્ગના પ્રમાણનું દ્વાર કહીશ, બાવીશમું શ્રીવીતરાગનું (થુત્તં કે०) સ્ત
 વન કેવા પ્રકારે કરવું? તેનું દ્વાર કહીશ, ત્રેવીશમું (અ કે०) વલી દિન
 પ્રત્યે ચૈત્યવંદન (સગવેલા કે०) સાત વેલા કરવું, તેનું દ્વાર કહીશ ॥ ૪ ॥

ચોવીસમું દેવવંદન કરતાં દેરાસરમાં તાંબૂલ પ્રમુખ (દસઆસાયણચાઝ
 કે०) દશ આશાતનાનો ત્યાંગ કરવો, તેનું દ્વાર કહીશ, એમ (સઘે કે०) સર્વે

(चिश्चंदणांशंगाणां के०) चैत्यवन्दननां स्थानक ते (चउवीसपुवारोहिं के०) चोवीशे द्वारें केरीनें (हुसहस्सा के०) बे हजारनी ऊपर (चउसयरा के०) चुम्मो तेर (हुंति के०) थाय ॥५॥ (दारगाहा के०) ए द्वारनी गाथाउं चार जाणवी ॥

चोवीश द्वारनां उत्तरजेदसहित यंत्रनी स्थापना.

श्रंक मुखद्वारनां नाम. उत्तरजेदनी संख्या. सरवालो.

१ नैषेधिकादिक दशत्रिकनुं द्वार.	३०	३०
२ पांच अजिगम साचववानुं द्वार.	५	३५
३ देववांदतां स्त्री पुरुषने उजा रहेवानी बेदिशाउनुं द्वार.	२	३७
४ जघन्य, मध्यमादि त्रण अवग्रहनुं द्वार.	३	४०
५ त्रण प्रकारें वंदना करवी तेनुं द्वार.	३	४३
६ प्रणिपात पंचांगें करवानुं द्वार.	१	४४
७ नमस्कार करवानुं द्वार.	१	४५
८ नवकार प्रमुख नवसूत्रानां वर्णोंनुं द्वार.	१६४७	१६९२
९ नवकार प्रमुख नव सूत्रानां पदसंख्यानुं द्वार.	१८१	१८७३
१० नवकार प्रमुख नवसूत्रानी संपदानुं द्वार.	९७	१९७०
११ नमोऽनुणादि पांच दंरुकनुं द्वार.	५	१९७५
१२ देव वांदवाना बार अधिकारनुं द्वार.	१२	१९८७
१३ चार वंदनीयनुं द्वार.	४	१९९१
१४ स्मरण करवा योग्यनुं द्वार.	१	१९९२
१५ नामादि चार प्रकारे जिननुं द्वार.	४	१९९६
१६ चार थुइ कहेवानुं द्वार.	४	२०००
१७ देव वांदवाना आठ निमित्तनुं द्वार.	८	२००८
१८ देव वांदवाना बार हेतुनुं द्वार.	१२	२०२०
१९ काउस्सगना शोख आगारनुं द्वार.	१६	२०३६
२० काउस्सगना उगणीश दोषनुं द्वार.	१९	२०५५
२१ काउस्सगना प्रमाणनुं द्वार.	१	२०५६
२२ स्तवन केम करवुं? तेनुं द्वार.	१	२०५७
२३ सात बार चैत्यवन्दन करवानुं द्वार.	७	२०६४
२४ दश आशातना त्यागवानुं द्वार.	१०	२०७४

हवे ए चोवीशे द्वारना उत्तर जेदनुं स्वरूप अनुक्रमें देखाडतो थको प्रथम दश त्रिकोनुं द्वार कहेतो ठतो बे गाथायें करी दश त्रिकोना नाम कहे ठे.

तिन्नि निसिही तिन्निउ, पयाहिणा तिन्नि चेव य पणामा ॥

तिविहा पूया य तहा, अवड-तिय-जावणं चेव ॥ ६ ॥

तिदिसि-निरक्कण-विरई, पयजूमि-पमज्झणं च तिसकुतो ॥

वन्नाइ-तियं मुहा, तियं च तिविहं च पणिहाणं ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम देरासरें जातां (तिन्निनिसिही के०) त्रणवार नैषिधिकी कहेवी, बीजुं देरासरें (तिन्निउ के०) त्रण वली (पयाहिणा के०) प्रद क्षिणा देवी, त्रीजी (तिन्नि के०) त्रण वार (चेवय के०) ए निर्धार वाच क शब्द ठे (पणामा के०) प्रणाम करीयें, चोथो (तिविहा के०) त्रण प्रकारनी अंगपूजादिक (पूया के०) पूजा करवी, पांचमी (य के०) वली (तहा के०) तथा प्रजुनी पिंगस्थावस्थादिक (अवडतियजावणं के०) अवस्थात्रयनुं जाववुं जाणवुं, (चेव के०) निश्चें ॥

ठठी चार दिशिमांथी मात्र जगवान् जे दिशियें बेठेला होय तेज एक दिशिनी सामुं जोवुं अने शेष (तिदिसिनिरक्कणविरई के०) त्रण दि शिनी सन्मुख जोवानुं विरमण करवुं, सातमी (पयजूमिपमज्झणं के०) पग मूकवानी जूमिनुं प्रमार्ज्जन ते (च के०) वली (तिसकुतो के०) त्र ण वार करवुं, आठमी (वन्नाइतियं के०) वर्णादिकना आलंबन त्रण कहेशे (च के०) वली नवमी (मुहातियं के०) त्रण मुद्रा कहेशे, दशमी (तिविहं के०) त्रण प्रकारें (च के०) वली (पणिहाणं के०) प्रणिधा न कहेशे, जे त्रण बोलनो समुदाय तेने त्रिक कहीयें, ए दश त्रिकनां नाम कहां ॥ ७ ॥

हवे प्रथम निसिही त्रण कये कये स्थानकें करवी? ते कहे ठे.

घर-जिणहर-जिण-पूया, वावारच्चायउ निसिहि-तिगं ॥

अग्ग-दारे मज्जे, तइया चिइ-वंदणा-समए ॥ ८ ॥

अर्थः—जे सावद्य व्यापारनो मन, वचन अने कायायें करी निषेध करवो तेने निसिही कहीयें, ते एक पोताना (घर के०) घरनां बीजी (जिणह

र के०) जिनघर ते देरासरनां, त्रीजी (जिणपूआ के०) श्रीजिनेश्वरनी पूजानां जे (वावार के०) व्यापार एटखे ए त्रणना जे व्यापार तेने (आ यउ के०) त्यागवाथकी (निसिहीतिगं के०) नैषिधिकीत्रिक थाय ते मां प्रथम निसिहि ते पोताना घर, हाट, परिवारादिक संबंधी जे सावद्य व्यापार ते सर्व निवर्त्ताववा माटे श्रीजिनमंदिरने (अगगद्वारे के०) अग्र द्वारें कहे. एटखे देरासरनां मूख बारणे दरवाजामां पेसतांज कहे, पण इहां श्रीजिनघरने पूंजवा समारवा संबंधि तथा पूजा संबंधि सर्व व्यापार आदरे, तथा बीजी निसिही ते जिनघर संबंधी व्यापारथी निवर्त्तवा रूप देरासरनी (मज्जे के०) मध्य गंजारामां पेसतां कहे, तिहां देरासर पड्या आखड्यानी चिंतानो तथा देरासरमां पूंजवादिकनो त्याग करीने ड्रव्यपूजादिकनो प्रारंज करे, एम सर्व प्रकारनी पूजा विधिसहित साचवी रह्या पठी (तइया के०) त्रीजी निसिही जे जिनपूजा संबंधि व्यापारना त्याग रूप ठे ते. जिनपूजा व्यापार त्याग तो (चिइवंदणासमए के०) चैत्य वंदन करवाना अवसरें कहे, इहां ड्रव्यपूजा व्यापार सर्व निवर्त्तावीने कैवल्य जावपूजारूप चैत्यवंदन स्तवनादिकनो एकाग्र चित्तें करी पाठ करे, ए रीतें त्रण निसिही साचवे.

अथवा मन, वचन अने कायायें करी घरसंबंधी व्यापार निषेधवा रूप त्रण निसिही देरासरना अग्रद्वारमां कहेवी, अने तेज प्रमाणें मनादिक त्रणे योगें देरासर संबंधी व्यापार त्यागवा आश्रयी त्रण निसिही गंजारामां कहेवी, तथा वली चैत्यवंदनादि कहेवाने अवसरें पण मन वचन कायायें करी जिनपूजा व्यापार त्यागरूप त्रण निसिही कहेवी, ए रीतें दरेक वखतें मन, वचन अने कायाना योगें करी त्रण त्रण निसिही कहेवी, अथवा दरेक वखतें एकज निसिही कहेवी. परंतु घर संबंधी देरा संबंधी अने जिनपूजा संबंधी व्यापार निषेध करीयें ठैयें, एम समजीनें देरासरमां पेसतांज त्रणे निसिही कही देवी नहीं. ए तात्पर्य ठे. ए प्रथम निसिहीत्रिक कछुं ॥ ८ ॥

हवे बीजुं प्रदक्षिणात्रिकनुं नाम प्रथम सामान्यें ठछी गाथामां कहेछुं ठे, तेनो प्रगट अर्थ ठे, माटें जूडुं वखाण्युं नथी. तथापि चैत्यना दक्षिण जागथी त्रण प्रदक्षिणा देवी, एटखे संसारना जवज्रमण टाखवा रूप जाव

नायें श्रीप्रतिमाजी महाराजनी जमणी बाजुथी अनुक्रमें ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी आराधना रूप त्रण फेरा फरवा. ए बीजुं प्रदक्षणात्रिक कछुं.

हवे त्रीजुं प्रणामत्रिक कहे ठे.

अंजलि-बंधो अश्लो, एतु अ पंचंगतु अ तिपणामा ॥

सबठ वा तिवारं, सिराइ-नमणे पणाम-तियं ॥ ९ ॥

अर्थ:-श्रीजिन प्रतिमा देखी वे हाथ जोडी निह्वाडे लगाडी प्रणाम करीयें ते प्रथम (अंजलिबंधो के०) अंजलिबंध प्रणाम कहीयें, तथा क टिदेशथी उपरहुं अर्धुं शरीर तेने लगारेक नमामी प्रणाम करीयें, अथ वा ऊर्ध्वादि स्थानकें रह्यां थकां कांडक शिर नमाडीयें, तथा शिर करादि कें करी जूमिका पादादिकतुं फरसतुं ते एक अंगथी मांकीने चार अंग पर्यंत नमाडतुं ते बीजो (अर्द्धोणु के०) अर्द्धावनत प्रणाम कहीयें, तथा (अ के०) वली वे जानु, वे कर अने पांचमुं उत्तमांग ते मस्तक, ए पांच अंग नमाडी खमासमण आपीयें, ते त्रीजुं (पंचंगतु के०) पंचांग प्रणाम जाणवो. ए (तिपणामा के०) त्रण प्रणाम जाणवा.

(वा के०) अथवा (सबठ के०) सर्वत्र प्रणाम करवासमये (तिवारं के०) त्रण वार (सिराइनमणे के०) मस्तकादिक नमाडवे करी एटखे शिर, कर, अंजली प्रमुखें करी जे त्रण वार नमन आवर्त्त करतुं ते (पणामतियं के०) प्रणामत्रिक जाणवुं. ए त्रीजुं प्रणामत्रिक कछुं ॥ ९ ॥

हवे चोथुं पूजात्रिक कहे ठे.

अंगगजावजेया, पुष्पाहार शुद्धिं पूयतिगं ॥

पंचोवयारा अछो, वयार सबोवयारा वा ॥ १० ॥

अर्थ:- (अंगग के०) अंगने अग्र एटखे पहेली अंगपूजा अने बीजी आगल ढोवारूप अग्रपूजा, तथा त्रीजी चैत्यवंदनरूप (जाव के०) जावपूजा ए त्रण (जेया के०) जेदथकी अनुक्रमें (पुष्पाहारशुद्धिं के०) पुष्पाहारस्तुतिजि: एटखे पहेली पुष्प केसरादिके अने बीजी आहार फला दि ढोकनें तथा त्रीजी स्तुति करवे करीने (पूयतिगं के०) पूजा त्रिक थाय ठे.

तेमां प्रथम अंगपूजा ते श्रीवीतरागनी पूजा अवसरे मनःशुद्धि, वस्त्रशुद्धि, कायशुद्धि, वस्त्रशुद्धि, नीतिनुं धन, पूजाना उपकरणनी शुद्धि, चू मिश्रशुद्धि, ए सातवाना शुद्ध करी धवल निर्मल सुपोत धोतीयां पुरुष पहेरे, अने जेनो आठपडो मुखकोश थाय एहवी एक साडी उत्तरासंगनी धरे, ए बी रीतें पुरुषें पूजा अवसरें बे वस्त्र राखवां अने स्त्रीनें तो विशेष वस्त्रा दिकनी शोजा जोइयें तथापि हमणां संप्रदायें त्रण वस्त्र पहेरी पूजा करे, ए रीतें वस्त्र पहेरी आशातना टालतो थको प्रथम पुंजणीयें करी श्रीजिन विंबनें पूंजे, पूंजवाथी मांही पर्वनेविषे त्रण, पांच, सात, कुसुमांजलि प्रक्षेप करे. न्हवण, अंगलूहणां धरतो, विलेपन, चूषण, अंगीरचन, पुष्प चढावतो जिनहस्तमां नारिकेरादिक, धूपाक्षेप, सुगंधवासक्षेपणादिक करतो पूजा करे. ए सर्व अंगपूजा जाणवी.

बीजी अग्रपूजा; तेमां धूप, दीप, नैवेद्यादि शब्दें आहार ढोकन पुष्प प्रकर, गंधिम, वेढिम, पूरिम, संघातिमादि जेदें जल, लवणोत्तारण, आरती, मंगलदीपक, अष्टमंगलनरण, ए सर्व बीजी अग्रपूजा जाणवी.

त्रीजी जावपूजामध्यें स्तुति, गीत, गान, नाटक, ठत्र, चामर, विंजवादि तथा देवद्रव्य वधारवा प्रमुख सर्व जावपूजा जाणवी. ए पूजात्रिक कछुं. अथवा करवा, कराववा अने अनुमोदवा रूप ए पण त्रिविध पूजा जाणवी.

अथवा एक विघ्नोपशामिनी, बीजी अच्युदयसाधनी, त्रीजी निवृत्तिदायिनी, ए पूजात्रिक जाणवुं. यदुक्तं ॥ विघ्नोवसायिगेगा, अच्युदयसाहणि जवे बीया ॥ निवृत्तिकरणी तस्या, फलयाउ जहन्न नामेहिं ॥ १ ॥ इत्यावश्यकनिर्युक्तिवचनात् ॥

(वा के०) अथवा (पंचोवयारा के०) पंचोपचारा पूजा ते १ गंध, २ माल्य, ३ अधिवास, ४ धूप, ५ दीप. अथवा १ कुसुम, २ अक्षत, ३ गंध, ४ धूप, ५ दीप ए पांच प्रकारें पण प्रथम अंगपूजा जाणवी.

बीजी (अष्टोवयार के०) अष्टोपचार एटले १ कुसुम २ स्कह ३ गंध ४ पर्झ ५ धूप ६ नैवेज्जा ७ जल ८ फलेहि पुणो ॥ अष्टविह कम्म महणी, अष्टोवयारा हवइ पूया ॥ १ ॥ इति आवश्यकनिर्युक्तिवचनं ए आठ प्रकारें पूजा जाणवी.

त्रीजी (सबोवयारा के०) सर्वोपचारा ए सर्वोपचारपणे पूजा प्रते

णाम मात्रादिक सर्व लोकोपचार विनय ते सर्वपूजा जाणवी. अथवा जे टली वस्तु मले तेणें करीने पूजा करवी, ते सर्वोपचारपूजा जाणवी. तिहां १ न्हवण, २ विलेपन, ३ देवदुष्यवस्त्र, तथा चक्षुयुगल, ४ वासपूजा, ५ फूलपगर, ६ फूलमाल, ७ बूटां फूल, ८ चूर्णघनसारादि, तथा आंगी रचनादि, ९ ध्वजारोपण, १० आत्तरण, ११ फूलघर, १२ फूलनो मेघ, १३ अष्टमंगल रचना, १४ धूप दीप आरती मंगल दीपादिक नैवेद्य ढोकन, १५ गीतगान, १६ नाटक, १७ वाजित्र. ए सत्तर प्रकारें पूजा, तथा वली २१ प्रकारें पूजा, तेनां नाम कहे ठे. १ स्नात्र, २ विलेपन, ३ जूषण, ४ फल, ५ वास, ६ धूप, ७ दीप, ८ फूल, ९ तंडुल, १० पत्र, ११ पूगी, १२ नैवेद्य, १३ जल, १४ वस्त्र, १५ ठत्र, १६ चामर, १७ वाजित्र, १८ गीत, १९ नृत्य, २० स्तुति, २१ देवद्रव्यकोशवृद्धि, एवं एकवीश जेद, तथा एकशो आठ प्रकारादि ए सर्व बहुविध पूजा जाणवी. ए रीतें पंचोपचार, अष्टोपचार अने सर्वोपचार मली त्रण जेदें पूजा जाणवी. ए चोथुं पूजात्रिक कह्युं ॥ १० ॥

हवे पांचमुं, अवस्थात्रिक कहे ठे:-

जाविळ अवडतियं, पिंमळ पयळ रूवरहियत्तं ॥

ठजमळ केवलित्तं, सिद्धत्तं चैव तस्सडो ॥ ११ ॥

अर्थ:-हे जव्यजीव! तुं (जाविळ के०) जाव्य. श्रीजगवंतनी (अवडतियं के०) त्रण अवस्था प्रत्यें एटले त्रण अवस्थानी जावना जावि यें, ते कहे ठे. प्रथम (पिंमळ के०) पिंमस्थावस्था जावीयें, बीजी (पयळ के०) पदस्थ अवस्था जावीयें, त्रीजी (रूवरहियत्तं के०) रूपरहितत्वं एटले रूपरहित एवी रूपातीत अवस्था जावीयें, तिहां जे पिंमस्थावस्था ते (ठजमळ के०) ठजस्थावस्थायें जावियें, तीर्थंकर पदनां पिंम जे शरीर तीर्थंकर नामाकर्मयोग्य ठे, ते पिंमस्थावस्था ठे अने पदस्थावस्था ते (केवलित्तं के०) केवलज्ञान अवस्थायें जावीयें एटले केवल ज्ञान पा म्या पठी प्रचुपदस्थ थया ते, तथा रूपातीतावस्था ते (सिद्धत्तं के०) सिद्धत्वं एटले सिद्धपणानी अवस्थायें जाववी, कारण के सिद्धपणुं जे ठे, ते रूपथकी अतीत ठे, माटे सिद्धरूपपणुं जावतां रूपातीत जावना कही

ये. ए (चेव के०) निश्चै (तस्सब्बो के०) ते पिंसुंथादिक त्रण अवस्था नो अर्थ जाणवो ॥ ११ ॥

॥ हवे ए त्रणे अवस्था क्यां क्यां जाववी ? तेनां ठाम कहे ठे.

एहवणच्चगेहिं ठउम, ठवत्त पडिहार गेहिं केवलियं ॥

पलियं कुस्सग्गेहिय, जिणस्स नाविज्ज सिद्धत्तं ॥ १२ ॥

अर्थ:- (एहवणच्चगेहिं के०) स्तपनार्चकैः एटले न्हवण, पखाल, अर्चादि पूजाना अवसरें, पूजा करनारा पूजक पुरुषोयें (जिणस्स के०) श्रीजिनेश्वरनी (ठउमठवत्त के०) ठद्वस्थावस्थाने जाववी, ते ठद्वस्थावस्थाना त्रण जेद ठे, एक जन्मावस्था, बीजी राज्यावस्था अने त्री जी श्रमणावस्था, तेमां प्रचुने न्हवण अर्चादिक प्रह्वालन करतां जन्मावस्था जाववी, अने मेरुपर्वतनी उपर जे जन्म महोत्सव जाववो ते पण जन्मावस्थाज जाणवी.

तथा मालाधारादि, पुष्प, केशर, चंदन अने अलंकारादि चढावतां राज्यावस्था जाववी. वल्ली जगवंतने अपगत शिरकेश, शीर्ष, श्मश्रु कूर्च रहित एवा मुख मस्तकादिक देखीने श्रमणावस्थानी जावना जाववी. ए प्रथम ठद्वस्थावस्था त्रण जेदें विवरिने कही.

तथा किंकली, कुसुमवृष्टि अने दिव्यध्वनि प्रमुख (पडिहारगेहिं के०) आठ महाप्रातिहार्यें करीने एटले प्रातिहार्य युक्त जगवानने देखीने बीजी पदस्थावस्था एटले (केवलियं के०) केवल्ली पणानी अवस्था जावीयें.

तथा (पलियंक के०) पर्यंकासने करी सहित एटले पलोंठी वालीने वेठा एवा (उस्सग्गेहिं के०) काउस्सग्गीयाने आकारें (य के०) वल्ली (जिणस्स के०) जिननुं विंब देखवे करीने (सिद्धत्तं के०) सिद्धत्व एटले सिद्धपणानी अवस्था अर्थात् रूपातीतपणानी अवस्था प्रत्यें (नाविज्ज के०) जाववी. केम के ? केटलाएक तीर्थकरो पर्यंकासने काउस्सग्ग मुझायें मुक्ति गया ठे माटें ज्योतिरूप अवगाहना जाववी. आ गाथामां नाविज्ज ए क्रियापद सर्वत्र संगत करवुं, ए पांचमुं अवस्थात्रिक कहुं ॥ १२ ॥

હવે ઠઠું ત્રણે દિશિ જોવાથી નિવર્તવાનું ત્રિક કહે છે.

ઊઠ્ઠાહો તિરિઆણં,તિદિસાણ નિરક્કણં ચઢ્ઢહવા॥

પઢિમ દાહિણ વામણ,જિણ મુહ ત્રઢ દિઠિ જુઠ ॥૧૩॥

અર્થ:-શ્રીજિનપ્રતિમા જુહારતાં પ્રજુ ઉપર એકાંત ધ્યાન રાખવા નિમિત્તે એક (ઊઠ્ઠા કે०) ઊર્ધ્વદિશિ, વીજી (અહો કે०) અધોદિશિ અને ત્રીજી (તિરિઆણં કે०) તીર્થ દિશિ, તે આડું અવલું એ (તિદિસાણ કે०) ત્રણ દિશિનું (નિરક્કણં કે०) જોવું (ચઢ્ઢા કે०) ઠાંઠું એટલે વર્જન કરવું. (અહવા કે०) અથવા (પઢિમ કે०) પાઠલી પૂંઠની દિશિયેં (દાહિણ કે०) જમણી દિશિયેં તથા (વામણ કે०) ઢાવી દિશિયેં એટલે જે દિશાયેં શ્રીજગવંતની પ્રતિમા હોય, તે દિશિ ટાલીને શેષ પૂંઠની વાજુ તથા જમણી વાજુ અને ઢાવી વાજુ, એ ત્રણ દિશાયેં જોવાનું વર્જન કરવું, માત્ર (જિણમુહ કે०) શ્રી જિનેશ્વરના મુખનેવિપે પોતાની (દિઠિ કે०) દૃષ્ટિને (ત્રઢ કે०) ન્યસ્ત એટલે સ્થાપી રાખેલી હોય.તેણે કરી (જુઠ કે०) યુક્ત એટલે સહિત એવો થકો વંદન કરે. એટલે જિનપ્રતિમા ઉપર પોતાનાં લોચન થાપી એકાગ્ર મન કરે, પરંતુ આડું અવલું અરહું પરહું જૂવે નહીં. એ ઠઠું ત્રણ દિશિ નિરક્કણ વર્જવાનું ત્રિક કહ્યું ॥ ૧૩ ॥

હવે સાતમું પદ્મમિપ્રમાર્જનત્રિક કહે છે, તે આવી રીતે કે:-શ્રીજિન વંદનાયેં ઇરિયાવહિ પડિક્રમતાં તથા ચૈત્યવંદન કરતાં જીવયત્નને અર્થે રૂઢે પ્રકારેં દૃષ્ટિવઢે જોડને પદ સ્થાપવાની ઝૂમિ ત્રણ વાર પૂંજવી. તિહાં ઘટ્થ સ્થ હોય તો વસ્ત્રાંચલેં કરી પૂંજે, અને સાધુ હોય તો રજોહરણેં કરી પૂંજે. એ સાતમું ત્રિક થયું.

હવે આઠમું આલંબનત્રિક અને નવમું મુદ્રાત્રિકનું સ્વરૂપ કહે છે.

વન્નતિયં વન્નઢા, લંબણમાલંબણં તુ પઢિમાઈ ॥

જોગ જિણ મુત્તસુત્તી,મુદ્દાનેણ મુદ્દતિયં॥૧૪॥

અર્થ:-(વન્નતિયં કે०) વર્ણત્રિકં એટલે વર્ણત્રિક તે, કયું તે કહે છે. (વન્નઢાલંબણં કે०) વર્ણાર્થાલંબનં એટલે એક વર્ણાલંબન, વીજું અર્થાલંબન, તિહાં નમોતુંણાદિક સૂત્ર જણતાં તેમાં આવેલા જે હલવા જારે અક્ષર તે

न्यूनाधिकरहित पणे यथास्थित बोलवा, तथा संपदा प्रमुखनुं बराबर विं तन राखवुं, ते प्रथम वर्णालंबन जाणवुं, अने जे नमोत्तुणं प्रमुख सूत्रो जणतां तेना अर्थ हृदयमां जाववा, ते वीजुं अर्थालंबन जाणवुं, तथा (आलंबणं तु के०) आलंबन ते वली शुं कहीये? तोके (पडिमाई के०) प्रतिमादि एटले जिनप्रतिमा तथा आदिशब्दकी जाव अरिहंतादिकनुं तथा स्थापनादिकनुं पण ग्रहण करवुं, तेनुं जे स्वरूप आलंबन धारवुं, ते त्रीजुं प्रतिमालंबन जाणवुं. ए आठमुं आलंबनत्रिक कछुं.

हवे नवमुं मुद्रात्रिक कहे ठे. एक (जोग के०) योगमुद्रा, बीजी (जिण के०) जिनमुद्रा अने त्रीजी (मुत्तसुत्ती के०) मुक्ताशुक्ति मुद्रा, ए (मुद्धानेण के०) योग मुद्रादिकना जेदें करीने (मुदितियं के०) मुद्रात्रिक जाणवुं ॥ १४ ॥

हवे प्रथम योगमुद्रानुं स्वरूप कहे ठे:-

अनुसंतरिअंगुलि, कोसागारेहिं दोहिं हवेहिं ॥

पिटोवरि कुप्परि सं, विणहिं तह जोगमुदत्ति ॥ १५ ॥

अर्थ:- (अनुसंतरिअंगुलि के०) अन्योन्यांतरितांगुलि एटले बे हाथ नी दशे अंगुलिने अन्योन्य ते मांहोमांहो अंतरित करीठे जिहां एवी अने (कोसागारेहिं के०) कमलना मोराने आकारें जोडीने कीधा एवा (दो हिं हवेहिं के०) बे हाथे करीने, ते बेहु हाथ केहवा? तो के (पिटोवरि के०) पेट उपरें (कुप्परि के०) कोणी ते (संछिणहिं के०) संस्थित एटले रही ठे जेनी एवा प्रकारें रहेवे करी (जोगमुदत्ति के०) योगमुद्रा इति एटले योग मुद्रा एम होय. ए पहेली योगमुद्रानुं स्वरूप कछुं ॥ १५ ॥

हवे बीजी जिनमुद्रानुं स्वरूप कहे ठे.

चत्तारि अंगुलाइं, पुरउ ऊणाइं जठ पडिमउ ॥

पायाणं उस्सग्गो, एसा पुण होइ जिणमुद्दा ॥ १६ ॥

अर्थ:- (जठ के०) यत्र एटले जिहां (पायाणं के०) पगना जे (पुरउ के०) आगलना अंगुलिनी बाजु तरफना पहोचाने मांहोमांहे (चत्तारि अंगुलाइं के०) चार आंगुलनो आंतरो राख्यो होय, अने पगना (पडिमउ के०)

पाठलनी पानीनी बाजुना जागमां मांहोमांहे चार आंगुलथी कांश्क (ऊ
णाइं के०) ऊणो आंतरो राख्यो होय. ए रीतें पग राखीने (उस्सग्गो के०)
काउस्सग्ग करीयें (एसा के०) एप्रकारें (पुण के०) वली (जिणमुद्दा के०)
जिनमुद्दा (होइ के०) होय ॥ १६ ॥

हवे त्रीजी मुक्ताशुक्तिमुद्दा कहे ठे.

मुत्ता सुत्ती मुद्दा, जब्ब समा दोवि गप्पिआ हब्बा ॥

ते पुण निळाडदेसे, लग्गा अन्ने अलग्ग ति॥१७॥

अर्थ:- (जब्ब के०) जिहां (दोवि के०) बेहुए पण (हब्बा के०)
हाथ ते (समा के०) सरखा बराबर (गप्पिआ के०) गर्जित पणे राखी
(ते के०) ते बे हस्त (पुण के०) वली (निळाडदेसे के०) लळाटना
देश एटले लळाटनां मध्य जागने विपे (लग्गा के०) लगाड्या होय, वली
(अन्ने के०) अन्य एटले बीजा केटलाएक आचार्यों कहे ठे के (अलग्गति
के०) अलगाड्या होय एटले लळाटदेशथी दूर राख्या होय. इति एटले
ए प्रकारें (मुत्तासुत्तीमुद्दा के०) मुक्ताशुक्तिनामे मुद्दा कहीयें. एमां अंगु
लिनां ठिड विना जेम मोतीना ठीपनो जोडो मलेलो होय, तेवा आकारें
हाथ राखवा, ए मुद्दानुं ए लक्षण ठे ॥ १७ ॥

हवे ए त्रण मुद्दा मांहेली कइ मुद्दायें कइ क्रिया करवी.ते कहे ठे.

पंचंगो पणिवाउ, थयपाढो होइ जोगमुद्दाए ॥

वंदण जिणमुद्दाए, पणिहाणं मुत्तसुत्तीए ॥ १८ ॥

अर्थ:- एक इष्ठामि खमासमणनो पाठ तेने (पंचंगो पणिवाउ के०)
पंचांग प्रणिपात कहीयें. बीजो (थयपाढो के०) स्तवपाठ ते श्रीजिने
श्वरना गुणनी स्तुति जे स्तवनादिकनो पाठ करवो ते (जोगमुद्दाए
के०) योगमुद्दायें करीने (होइ के०) होय, तथा (वंदण के०) वां
णा देवां अने काउस्सग्ग जे अरिहंतचेइयाणं इत्यादि सर्व (जिणमुद्दा
ए के०) जिनमुद्दायें करीने थाय, तथा जावंति चेइआइं, जावंत केवि
साहु अने जयवीयराय ए त्रणे (पणिहाणं के०) प्रणिधान संज्ञामां
आवे. पण इहां ते संप्रदायगत एकज जयवीयरायने कहीयें ठैयें, ते
(मुत्तसुत्तीए के०) मुक्ताशुक्ति मुद्दायें कहीयें ॥ १८ ॥ इहां श्रीसंघाचार

जाप्यमध्ये मुक्ताशुक्ति मुद्रायें स्त्रीने स्तनादिक अवयवो प्रगट देखाय तेम न थवुं जोश्यें, एवा हेतु माटे स्त्रीने उंचा ललाटदेशें हाथ लगाडवा कह्या नथी. ए नवमुं मुद्रात्रिक कह्युं ॥

हवे दशमा प्रणिधानत्रिकनुं स्वरूप कहे ठे.

पणिहाणतिगं चेइय, मुणिवंदण-पढणा-सरूवं वा ॥

मण-वय-काएगत्तं, सेस-तियडो उ पयडुत्ति ॥ १९॥ दारं ॥ १॥

अर्थ:- (पणिहाणतिगं के०) प्रणिधानत्रिक, ते कयुं? ते कहे ठे. ति हां जावंति चेइआइं ए गाथा (चेइय के०) चैत्यवांदवा रूप ते प्रथम प्रणिधान जाणवुं. तथा जावंत केवि साहु ए गाथा (मुणिवंदण के०) मुनि वांदवा रूप, ते बीजुं प्रणिधान जाणवुं. तथा जयवीयराय आ जव मखंका पर्यंत ए गाथा (पढणासरूवं के०) प्रार्थनास्वरूप ते त्रीजुं प्रणिधान जाणवुं. (वा के०) अथवा एक (मण के०) मननुं बीजुं (वय के०) वचननुं अने त्रीजुं (काय के०) कायानुं (एगत्तं के०) एकत्व एटले एकाग्र पणुं ते पण प्रणिधानत्रिक कहीयें. इहां शिष्य पूढे ठे के चैत्यवंदनायें प्रणिधान आवे ठे, अने बीजी शेष वंदना तो प्रणिधान विनाज थाय ठे. तिहां ए बोल सचवाता नथी ते केम ? तेने गुरु कहे ठे, के तिहां मन, वचन अने कायानी एकाग्रता ठे ए मुख्य प्रणिधान ठे ए दशमुं प्रणिधान त्रिक कह्युं.

हवे (सेस के०) शेष रह्या जे (तिय के०) त्रिक एटले आहीं गाथायें करी जेतुं स्वरूप नही वखाण्युं एवुं बीजुं अने सातमुं त्रिक, तेनो (अडो के०) अर्थ ते (तु के०) वली (पयडुत्ति के०) प्रकट ठे, माटे तेनुं स्वरूप मूल गाथामां लख्युं नथी, एम जाणवुं. तथापि बालावबोधकर्तायें ते त्रिकोना अनुक्रमें संक्षेप अर्थ ते ते स्थानकें लख्या ठे, एटले दशत्रिकनुं ए प्रथम मूल द्वार थयुं अने उत्तर बोल त्रीश थया ॥ १९ ॥

हवे बीजुं पांच प्रकारना अजिगमनुं द्वार कहे ठे.

सचित्त दव मुळण, मचित्त मणुळणं मणोगत्तं ॥ इग

साडि उत्तरासं, ग अंजलि सिरसि जिण दिठे ॥ २० ॥

अर्थ:- चैत्यादिकने विषे प्रवेश करवानो विधि तेने अजिगम कहीयें. ते

पांच प्रकारें ठे.तिहां देहरे जातां (सचित्तद्वं के०) सचित्तद्रव्य जे पोताना अंगे आश्रित कुसुमादिक, फलादिक होय, तेनुं (उज्जाणं के०) ठांरुवुं, ते प्रथम अजिगम, तथा (अचित्तं के०) अचित्त पदार्थ जे द्रव्यनाणादिक तथा आचरणादिक वस्त्रादिक वस्तु तेनुं (अणुज्जाणं के०) अणुठांरुवुं एटखे पोतानी पासें राखवानी अनुज्ञा ते बीजो अजिगम. तथा (मणैगत्तं के०) मननुं एकाग्रपणुं करवुं, ते त्रीजो अजिगम. तथा (इगसाडि के०) एकपडुं वस्त्र बेहु ठेडायें सहित होय तेनो (उत्तरासंग के०) उत्तरासंग करवो, ते चोथो अजिगम. तथा (जिणदिठे के०) श्रीजिनेश्वरने दूरथकी नजरें दीठे थके (अंजलि के०) बेहाथ जोडीने (सिरसि के०) मस्तकनेविषे लगा डवा एटखे अंजलिबरू प्रणाम करवो, ते पांचमो अजिगम जाणवो ॥१०॥

इय पंचविहाजिगमो, अहवा मुच्चंति रायचिन्हाइ ॥ खग्गं
ठत्तोवाणह, मउडं चमरे अ पंचमए ॥ ११ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थ:—(इय के०) पूर्ववती गाथामां कह्या जे (पंचविहाजिगमो के०) पांच प्रकारें अजिगम ते देव तथा गुरु पासें आवतां साचववा (अहवा के०) अथवा वंदना करनार आवक जो पोतें राजादिक होय तो ते ए पांच अजिगम साचवे, अने वली बीजां (रायचिन्हाइ के०) राजानां पांच चिन्ह ठे ते प्रत्ये (मुच्चंति के०) मूके एटखे ठांरे. तेनां नाम कहे ठे, एक (खग्गं के०) खड्ग, बीजुं (उत्त के०) उत्र, त्रीजुं (उवाणह के०) उपा नह, एटखे पगनी मोजडी, चोथो माथानुं (मउडं के०) मुकुट अने (पंचमए के०) पांचमुं (चमरेअ के०) चामर, ए पण पांच अजिगम जाणवा ॥११॥ एटखे पांच अजिगमनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं ॥ उत्तर बोल पांत्तीश थया ॥ ॥ हवे बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार, तथा त्रण अवग्रहनुं चोथुं द्वार कहे ठे ॥

वंदंति जिणे दाहिण, दिसिठिआ पुरिस वा

मदिसि नारी ॥ दारं ॥ ३ ॥ नवकर जहनु सठि,

करजिठ मजुग्गहो सेसो ॥ १२ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थ:—(जिणे के०) श्रीजिनने (दाहिण दिसिठिआ के०) दक्षिणदिशिस्थिता एटखे मूल नायकनी जमणी दिशायें रह्या थका (पुरिस के०) पुरुषो (वं

दंति के०) वांदि एटले चैत्यवन्दना करे, अने मूल नायकने (वामदिसि के०) मावे पासें रही थकी (नारी के०) स्त्री जनवांदि, एटले चैत्यवन्दना करे. इहां चैत्यवन्दना पूजाना अधिकार माटे प्रसंगची जमणी पासें दीपक थापवो, अने मावी पासें धूपादिक नाणुं, फलादिक, जिन आगलें तथा हस्तें आपीयें. ए बे दिशिनुं त्रीजुं द्वार थयुं. अने उत्तर बोल साडत्रीश थया.

हवे त्रण अवग्रहनुंचोथुं द्वार कहे ठे. तिहां जगवंतथकी (नवकर के०) नव हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी, ते प्रथम (जहनु के०) जघन्य अवग्रह जाणवो, तथा जगवंतथकी (सठिकर के०) षष्ठिकर एटले शाठ हाथ वेगला रहीने चैत्यवन्दना करवी, ते बीजो (जिष्ठ के०) ज्येष्ठ एटले उत्कृष्ट अवग्रह जाणवो, अने (सेसो के०) शेष जे नव हाथची उपर अने शाठ हाथनी मांहेली कोरें एटली वेगलाईयें रही चैत्यवन्दना करवी, ते सर्व त्रीजुं (मधुग्न हो के०) मध्यम अवग्रह जाणवो. तथा केटला एक आचार्य बार प्रकारना अवग्रह कहे ठे के ॥ उक्रोस सठि पन्ना, चत्ता तीसा दसठ पणदसगं ॥ दस नव ति डु एगळुं, जिणुगहं बारस विजेयं ॥ १ ॥ एटले ६०, ५०, ४०, ३०, १०, १५, १०, ९, ३, २, १, ० ॥ ए बार अवग्रह थया एटले अर्द्ध हाथची मांकीने शाठ हाथ पर्यंत श्रीजिनगृहें तथा गृहचैत्यादिकें आसोह्यासादि आशातना वर्जवा निमित्तें ए अवग्रह जाणवां ॥ २२ ॥ ए चोथुं त्रण अवग्रहनुं द्वार कथुं, इहां सुधी सर्व मली उत्तर बोल ४० थया ॥ २२ ॥

हवे त्रण प्रकारें चैत्यवन्दना करवी, तेनुं पांचमुं द्वार कहे ठे.

नमुक्कारेण जहन्ना, चिश्वदण मय दंरु थुइ जुअला ॥

पण दंरु थुइ चउक्कग, थय पणिहाणेहिं उक्रोसा ॥ २३ ॥

अर्थ:—(नमुक्कारेण के०) एक नमस्कार श्लोकादिक रूप तथा नमो अरिहंताणं कहीनें अथवा हाथ जोडी मस्तक नमाडवे करी अथवा नमो जिनाय कही नमवे करी अथवा एक श्लोकादि केहेवे करी अथवा हमणां देहरे चैत्यवन्दन कहियें ठैयें, इत्यादि रूपें सर्व प्रथम (जहन्ना के०) जघन्य (चिश्वदण के०) चैत्यवन्दन जाणवुं. तथा (दंरुथुइजुअला के०) दंरुक युगल ते अरिहंत चेश्याणनुं युगल तथा स्तुतियुगल ते चार थुइ एटले एक नमस्कार श्लोकादिरूप कही, शक्रस्तव कही, उजा थइ, अरि

हंत चेइयाणं कही काउस्सग्ग करी, शुइ कहेवी, ते बीजी (मच्च के०) मध्यम चैत्यवंदना जाणवी. तथा (पणदंरु के०) पांच नमोत्तुणा रूप पांच दंरुके करी अने (शुइचउक्कग के०) स्तुतिचतुष्क एटले आठ शुइयें करीने, (थय के०) स्तवनें करीने तथा जावंति चेइआइं, जावंत केवि साहु अने जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाणेहिं के०) प्रणिधाने करीने त्रीजी (उक्कोसा के०) उत्कृष्टी चैत्यवंदना जाणवी ॥ २३ ॥

अन्ने बिंति गेणं, सक्रवणं जहन्न वंदणया ॥ तहुग तिगे
ए मप्पा, उक्कोसा चउहिं पंचहिं वा ॥ २४ ॥ दारं ॥ ५ ॥

अर्थः—(अन्ने के०) अन्य एटले बीजा वल्ली केटला एक आचार्य एम (बिंति के०) ब्रुवंति एटले कहे ठे के (इगेणं के०) एकेन एटले एक (सक्रवणं के०) शक्रस्तवें करीने देव वांदीयें ते (जहन्न के०) जघन्य (वंदणया के०) चैत्यवंदना जाणवी. अने (तहुगतिगेणं के०) तद्धिकत्रि केण एटले तेहीज बे तथा त्रण शक्रस्तवें करी (मच्चा के०) मध्यम चैत्य वंदना जाणवी. तथा (चउहिं के०) चार शक्रस्तवें करी (वा के०) अथवा (पंचहिं के०) पांच शक्रस्तवें करीने प्रणिधान युक्त करीयें ते (उक्कोसा के०) उत्कृष्ट चैत्यवंदना जाणवी, अने ज्ञाष्यादिकने विषे स्तुती युगल कहां ठे, ते त्रण शुइ स्तुतिरूप एक गणीयें ठेयें. अने चोथी शुइ शिक्कारूप समकेतदृष्टिनी सहायरूप जूदी गणी ते माटें स्तुति युगल कहे ठे, तेनो विचार आवश्यकवृत्तिथकी जाणवो ॥ २४ ॥ एटले त्रण जेदें चैत्यवंदनानुं पांचमुं द्वार कह्युं. सर्व मल्ली उत्तर बोल त्रेंतालीश थया ॥

हवे ठहुं प्रणिपातद्वार तथा सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे.

पणिवाउ पंचंगो, दो जाणू करडुगुत्तमंगं च ॥ दारं ॥ ६ ॥ सुम

हउ नमुक्कारा, इग डग तिग जाव अठसयं ॥ ७५ ॥ दारं ॥ ७ ॥

अर्थः—जिहां प्रकर्षें करी जक्ति बहुमानपूर्वक नमवुं तेने (पणिवाउ के०) प्रणिपात कहीयें. ते (पंचंगो के०) पांच अंग जूमियें लगाडवा रूप जाणवो, तेनां नाम कहे ठे (दोजाणू के०) बे जानु, एटले बे हींचण, अने (करडुग के०) बे हाथ, (च के०) वल्ली पांचमुं

(उत्तमंग के०) उत्तमांग ते मस्तक, ए पांच अंग जिहां खमासमण आ पतां जूमियें लागे, ते पंचांग प्रणिपात कहीयें. एणें करी “ इहामि खमा समणो वंदितं जावणिद्याए निसीहियाए मण्णएण वंदामि ” ए पाठ कहे. ए ठहुं प्रणिपात द्वार कछुं. उत्तर बोल चुम्मालीश थया ॥

हवे सातमुं नमस्कार द्वार कहे ठे. (सु के०) जला एवा (महच्छ के०) अत्यंत महोटा गहन अर्थ ठे जेहना एटले जक्ति, ज्ञान, वैराग्य दिशाना दीपक एवा (नमुक्कारा के०) नमस्कार कहेवा ते (इग के०) एक तथा (दुग के०) बे, तथा (तिग के०) त्रणथी मांमीनें (जावअ छसयं के०) यावत् एकशो ने आठ पर्यंत कहे ॥ ए सातमुं नमस्कार द्वार कछुं. उत्तर बोल पीस्तालीश थया ॥ १५ ॥

हवे देववन्दनना अधिकारें जे नवकार प्रमुख नव सूत्रां आवे ठे, तेमने एक वारनां उच्चस्यां हलवां तथा जारे मलीने सर्व गणीयें तेवारे १६४९ अक्षर थाय अने १८१ पद थाय तथा ९९ संपदा थाय, ए अक्षर, पद तथा संपदा मली त्रणे द्वार एकठां कहे ठे. तेनी साथें संपदानां नाम तथा अर्थ पण कहेसे. यद्यपि इहामि खमासमणो तथा जे अईयासिद्धा ए गाथा तथा तस्स उत्तरी, अन्नन्न, इत्यादि अपर ग्रंथांतरें तो ए सूत्रमां संकलित नथी तथापि जाप्यमांहेला देववन्दनाधिकारें बोळ्या ठे, अन्यथा जे पूर्वे उत्तरद्वार कछां, ते पूर्ण न थाय, तेमाटें ते सर्व द्वार एकठां कहेठे.

अडसठि अठवीसा, नवनउयसयं च डसय सग नउया ॥ दो

गुणतीस डसठा, ड सोल अडनउयसय डवन्नसयं ॥ १६ ॥

अर्थ:—१ प्रथम “ पंच मंगल महासुयस्कंध ” एहवुं नाम नवकारनुं ठे, तेनां अक्षर (अडसठि के०) अडसठ ते हवइ मंगलं एवो पाठ ज णतां थाय, केम के श्रीमहानिशीथ सूत्रमध्ये प्रकटाक्षरें हवइ मंगलं ए हवो पाठ ठे ॥ यदुक्तं ॥ पंच पयाणं पणतिस, वल्लूलाइं वल्ल तितीसं ॥ एवं सम्मे समप्पइ, फुड मक्कर मछसठीए ॥ इति ॥ १ ॥ तेमाटें जो नम स्कारनो एक अक्षर उठो करे, तो चोशठ विधानें नमस्कार साधवो ते न्यून थाय, तेथी ज्ञाननी आशातनानो अतिचार लागे, एवुं श्रीजइबाहु स्वामीयें नमस्कारकल्पें प्रकाश्युं ठे, माटें हवइ मंगलं एवो पाठ कहेवो.

૨ બીજું “ પ્રણિપાત ” એવું નામ શ્લોકમિત્થમાસમણનું છે, તે થોજસૂત્રમાં ગુરુવંદનાધિકારે વાંદણામાં આવશે, પણ શ્લોક ચૈત્યવંદન માટે જેલું કહ્યું છે. તેના અક્ષર (અઠવીસા કે૦) અઠાવીશ છે.

૩ ત્રીજું “ પઢિક્કમણા સુયસ્કંધ ” એવું નામ શ્રિયાવહિયાનું છે, તે સૂત્રના શ્લોકમિત્થ પઢિક્કમણં શ્લોકી માંનીને યાવત્ ઠામિ કાઠસ્સગ્ગં લગ્ગે અક્ષર (સયંચ કે૦) એકશોને વહ્લી ઉપરે (નવનહય કે૦) નવાણું છે.

૪ ચોથું “ શક્રસ્તવ ” એવું નામ નમોત્તુણનું છે. તેના અક્ષર (હુસયસ ગનહયા કે૦) વશેને સત્તાણું જાણવા.

૫ પાંચમું “ ચૈત્યસ્તવ ” એવું નામ અરિહંતચેશ્યાણનું છે, તેના અક્ષર (દો ગુણતીસ કે૦) વશેને ઝગણત્રીશ છે.

૬ ષઠું “ નામસ્તવ ” એવું નામ લોગસ્સનું છે, વર્તમાન જિન ચોવીશીના નામનું ગુણોત્કીર્તનરૂપ તેના અક્ષર (હુસઠા કે૦) વશેને શાઠ છે.

૭ સાતમું “ શ્રુતસ્તવ ” એવું નામ પુસ્કરવરદીનું છે તેના અક્ષર (હુ સોલ કે૦) વશેને શોલ છે.

૮ આઠમું “ સિદ્ધસ્તવ ” એવું નામ સિદ્ધાણં બુદ્ધાણનું છે તેના અક્ષર, (અહનહયસય કે૦) એકશોને અઠાણું છે.

૯ નવમું “ પ્રણિધાન ત્રિક ” એવું નામ જાવંતિ ચેશ્યાહં, જાવંત કે' વિ સાહુ અને સેવણા આજવસ્થા પર્યંત જયવીયરાય એ ત્રણેનું છે. તેના અક્ષર (હુવન્નસયં કે૦) એકશોને બાવન છે ॥ ૨૬ ॥

इअ नवकार खमासण, इरिअ सक्कवआइ दंमेसु ॥ ५

णिहाणेषु अ अडुरु, त वन्नसोलसय सीयाला ॥ ७ ॥

અર્થ:—(ઇઅ કે૦) એ પૂર્વે કહ્યા જે અક્ષર તે અનુક્રમે અહશઠ અક્ષર (નવકાર કે૦) નવકારને વિષે જાણવા, અઠાવીશ અક્ષર (ખમાસણ કે૦) ખમાસમણને વિષે જાણવા, તથા એકશો નવાણું અક્ષર (ઇરિય કે૦) શ્રિયા વહિયાના ઠામિ કાઠસ્સગ્ગં લગ્ગે જાણવા, (૧૨૦૦) અક્ષર (સક્કવ આઇ દંમેસુ કે૦) શક્રસ્તવાદિક પાંચ દંરુકને વિષે અનુક્રમે જાણવા. તેમાં નમુત્તુણના સર્વે તિવિદેણવંદામિ લગ્ગે ૨૨૭, તથા અરિહંતચેશ્યાણના અપ્પાણં વો સિરામિ લગ્ગે ૨૨૮, તથા લોગસ્સના સહલોપ લગ્ગે ૨૬૦, તથા પુસ્કરવર

दीना सुअस्सजगवळं लगे २१६, तथा सिद्धाणं बुद्धाणं वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्महिंति समाहिगराणं लगे १९७, ए सर्व मल्ली पांच दंरुक ना १२०० अक्षर थया. तथा १५२ अक्षर जावंति चेइ आइं, जावंत के वि साहु अने जयवीयराय सेवणा आजव मखंरा लगे ए त्रण (पणिहाणेषु के०) प्रणीधानने विषे जाणवा .ए रीतें ए नव सूत्रांना अक्षरो एकठा करियें. त्यारे (अधुरुक्त के०) अद्विरुक्त एटले बीजी वार अण उच्चस्था एवा (व द्वा के०) वर्ण एटले अक्षर ते सर्व मल्ली (सोलसयसीयाला के०) शो लशें ने सुडतालीश थाय ॥ २७ ॥

हवे पदसंख्या कहे ठे.

नव बत्तीस तित्तीसा, तिचत्त अडवीस सोल वीसपया ॥

मंगल इरिया सक, ळयाइसु इगसीइ सयं ॥ २८ ॥

अर्थः—नवकारनां (नव के०) नव पद ठे, इरियावहिनां (बत्तीस के०) बत्तीश पद, नमोत्तुणं (तित्तीसा के०) तेत्तीश पद, अरिहंतचे श्याणं (तिचत्त के०) त्रेंतालीश पद, लोगस्सनां (अडवीस के०) अठावीश पद, पुस्करवरदीनां (सोल के०) शोल पद, सिद्धाणंबुद्धाणं (वीसपया के०) वीश पद, एम (मंगल के०) नवकार, (इरिया के०) इरियावहि अने (सकळयाइसु के०) शक्रस्तवादिक पांचे दंरुक ए सात सूत्रांने विषे सर्व मल्ली (इगसीइसयं के०) एकशो ने एक्याशी पदनी संख्या जाणवी. अने प्रणिपातनां पद तोवांदणां जेलां गुरु बंदनमां कहेसे, तथा प्रणिधानत्रिकनी पद संपदा अनुक्रमें ठे, तेमाटें न कहुं “वारिज्जाइ” इ त्यादि गाथा जत्तिनी योजना ठे, ते इहां गणी नही ॥२८॥

हवे संपदानी संख्या कहे ठे.

अठठ नवठय अठ वी, स सोलसय वीस वीसामा ॥

कमसो मंगल इरिया, सकळयाइसु सगनजई ॥ २९ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारनी (अठ के०) आठ संपदा, तथा इरियावहिनी (अठ के०) आठ संपदा, तथा नमोत्तुणं (नव के०) नव संपदा, तथा अरिहंत

ચેષ્ટ્યાણંની (અઠ કે૦) આઠ સંપદા, (ય કે૦) વહ્ની લોગસ્સની (અઠવીસ કે૦) અઠાવીશ સંપદા, તથા પુસ્કરવરદીની (સોલસ કે૦) શોલસ સંપદા, (ય કે૦) વહ્ની સિદ્ધાણંબુદ્ધાણંની (વીસ કે૦) વીશ સંપદા જાણવી. એ લગારેક રહેવાનું સ્થાન તથા અર્થનો (વીસામા કે૦) વીસામો લેવાનું સ્થાન તેને સંપદા કહીયે. તે (કમસો કે૦) અનુક્રમે (મંગલ કે૦) નવકારને વિષે, (ઇરિયા કે૦) ઇરિયાવહિનેવિષે અને (સક્રથ યાર્ફસુ કે૦) શક્રસ્તવાદિક પાંચ દંરુકનેવિષે એ સર્વ મહી સાત સૂત્રાને વિષે સર્વ સંપદા (સગનઝઈ કે૦) સસનવતી એટલે સત્તાણું થાય ॥ ૨૯ ॥

હવે નવકારના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેખાડે છે.

વસ્પઠસઠિ નવ પય, નવકારે અઠસંપયાતઢાસગ સંપય પય તુહ્લા, સતરસ્કરઅઠમી ડુપયા॥૩૦॥ “નવસ્કરઅઠમી ડુપયઢઠી” ઇત્યન્યે

અર્થ:- (નવકારે કે૦) નવકારને વિષે (વસ્પઠસઠિ કે૦) અડશઠ વર્ણ હોય, તથા નમોઅરિહંતાણં આદિક (પય કે૦) પદ તે (નવ કે૦) નવ હોય, અને (સંપયા કે૦) સંપદા તો (અઠ કે૦) આઠ હોય, (તઢ કે૦) તિહાં તે આઠ સંપદામાંહે પ્રથમની “ સવપાવપ્પણા સણો ” સુધીની જે (સગસંપય કે૦) સાત સંપદા છે, તે તો (પયતુહ્લા કે૦) પદને તુહ્લ જાણવિ એટલે જેટલા પદ તેટલી સંપદા પણ જાણવી. તથા (અઠમી કે૦) આઠમી સંપદા તો “ મંગલાણં ચસવેસિં ” પઢમં હવઝ મંગલં એ બે પદને એકઠાં કહીયે માટે એ (ડુપયા કે૦) બે પદની જાણવી, તથા અન્ય કેટલાએક આચાર્ય એમ કહે છે, કે “ પઢમં હવઝ મંગલં ” એ (નવસ્કરઅઠમી કે૦) નવ અક્ષરની આઠમી સંપદા તથા “ એસોપંચ નમુક્કારો, સવપાવપ્પણાસણો ” એ (ડુપય કે૦) બે પદની અને શોલ અક્ષરની (ઢઠી કે૦) ઢઠી સંપદા જાણવી ॥ ૩૦ ॥

હવે પ્રણિપાતખમાસમણના અક્ષર તથા પદ અને સંપદા વિવરી દેખાડે છે.

પણિવાય અસ્કરાઈ, અઠાવીસં તદાય ઇરિયાએ ॥ નવ

નઝ અ મસ્કર સયં, ડુતીસ પય સંપયા અઠ ॥ ૩૧ ॥

અર્થ:- (પણિવાય કે૦) પ્રણિપાત દંરુકને વિષે (અઠાવીસં કે૦) અઠાવીશ

(अस्कराई के०) अक्षर ठे, (तहाय के०) तथाच एटखे तेमज वली
(इरियाए के०) इरियावहिने विषे (नवनउअमस्करसयं के०) नवनव
ति अक्षरशतं एटखे नवाणुयें अधिक एकशो अक्षर जाणवा अर्थात् एक
शो ने नवाणुं अक्षर जाणवा, तथा (दुतीस के०) बत्रीश (पय के०) पद
जाणवां अने (संपया के०) संपदा (अछ के०) आठ जाणवी ॥३१॥

ए आठ संपदाना पदनी संख्या तथा संपदाना आदि पद कहे ठे.

डुग दुग इग चउ इग पण, इगार ङग इरिय संपयाइ पया ॥

इछा इरि गम पाणा, जेमे एगिंदि अजि तस्स ॥ ३२ ॥

अर्थः—पहेली संपदा (डुग के०) बे पदनी, बीजी संपदा पण (डु
ग के०) बे पदनी, त्रीजी (इग के०) एकपदनी, चोथी (चउ के०) चार
पदनी, पांचमी (इग के०) एकपदनी, ठछी (पण के०) पांच पदनी, सातमी
(इगार के०) अगीयारपदनी, आठमी (ङग के०) ठ पदनी जाणवी ॥

हवे ए (इरिय के०) इरियावहीनी सर्व (संपया के०) संपदाउना (आ
इपया के०) आदिपद एटखे प्रथमना पद जे संपदाना धुरियां ते कहे ठे.
तिहां प्रथम (इछा के०) इछामि ए पहेली संपदानुं पहेलुं पद, (इरि के०)
इरियावहियाए ए बीजी संपदानुं पहेलुं पद, (गम के०) गमणागमणे ए
त्रीजी संपदानु पहेलुं पद, (पाणा के०) पाणक्कमणे ए चोथी संपदानुं प
हेलुं पद, (जेमे के०) जेमेजीवाविराहिआ ए पांचमी संपदानुं पहेलुं पद,
(एगिंदि के०) एगिंदिया ए ठछी संपदानुं पहेलुं पद, (अजि के०) अ
जिहया ए सातमी संपदानुं पहेलुं पद, (तस के०) तस्सउत्तरी करणेणं
ए आठमी संपदानुं पहेलुं पद जाणवुं ॥ ३२ ॥

॥ हवे ए इरियावहिनी आठ संपदानां नाम कहे ठे ॥

अप्पुवगमो निमित्तं, उहे अरहेउ संगहे पंच ॥

जीवविराहण पडि, क्कमण जेयउतिन्नि चूलाए ॥३३॥

अर्थः—अज्युपगम एटखे अंगीकार करवुं ते आहीं पापना क्षयनुं जे आ
लोचना लक्षण कार्य तेनो अंगीकार करवो ते स्वरूप एटखा माटे इछामि
पडिक्कमिउं ए बे पदनी प्रथम (अप्पुवगमो के०) अज्युपगम संपदा जाणवी.

२ ते अंगीकार कृत वस्तुनें उपजाववाना कारण रूप इरियावहियाए विराहणाए बे पदनी बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी.

३ सामान्य प्रकारें प्रायश्चित्त उपजाववा रूप गमणागमणे ए एक पदनी त्रीजी (उहे के०) उंघ एटखे सामान्य हेतु संपदा जाणवी. ए जीव हिंसा उपजाववानो सामान्य हेतु गमनागमन ठे.

४ जीवहिंसाना विशेष हेतु रूप एटखे विशेषपणे प्राण बीजादिक आक्रमण रूप ते पाणक्रमणे, बीयक्रमणे, हरियक्रमणे, उंसा उत्तिंग पण ग दगमट्टीमकडा संताणा संक्रमणे, ए चार पदनी चोथी (इअरहेउ के०) इतरहेतु एटखे विशेष हेतु संपदा जाणवी. जे सामान्यथी इतर ते विशेष होय; माटे विशेष हेतु एवं नाम जाणवुं.

५ समस्त जीवना परिताप रूप जीवविराधना संग्रह रूप ते जे मे जीवा विराहिया ए एकपदनी (पंच के०) पांचमी (संगहे के०) संग्रह संपदा.

६ एकेंद्रियादिक पांच जीवने देखाडवा रूप जीवजेद ५६३ प्रमुख कथन रूप एगिंदिया, बेइंदिया, तेइंदिया, चउरिंदिया, पंचिंदिया, ए पांच पदनी ठठी (जीव के०) जीव संपदा जाणवी.

७ ते जीवादिक जेदने परितापना विराधना रूप ते अजिहयाथी मांकीनें तस्स मिळामि डुक्कडं लगें अगीयार पदनी सातमी (विराहण के०) विराधना संपदा जाणवी.

८ प्रायश्चित्तविशोधनकरण रूप ते तस्सउत्तरी करणेण्थी मांकीने ठामि काउस्सगं लगें ठ पदनी आठमी (पडिक्रमण के०) प्रतिक्रमण संपदा.

(जेयउ के०) ए जेदथकी. ए मांहे प्रथमनी पांच संपदा ते इरियावहिनी मूल संपदा जाणवी, अने पाठखनी (तिन्नि के०) त्रण संपदा ते इरियावहिनी (चूलाए के०) चूलिकारूप जाणवी ॥ ३३ ॥

हवे नमुत्तुण्णी प्रत्येक संपदाना पदनी संख्या तथा आदिपद कहे ठे.

इ ति चउ पणपण पणड, चउ तिपय सकथय संपयाइपया ॥

नमु आइग पुरिसो, लोग अजय धम्मऽण जिण सवं ॥ ३४ ॥

अर्थः—पहेली (डु के०) बे पदनी, बीजी (ति के०) त्रण पदनी, त्रीजी (चउ के०) चार पदनी, चोथी (पण के०) पांच पदनी, पांचमी (पण

के०) पांच पदनी, ठठी (पण के०) पांच पदनी, सातमी (डु के०) बे पदनी, आठमी (चउ के०) चार पदनी अने नवमी (तिपय के०) त्रण पदनी ए (सकथय के०) नमुहुणंने विषे संपदानां पद कहां, ते सर्व मली तेत्रीश जाणवां.

हवे नमुहुणंनी (संपया के०) संपदाना (आइपया के०) आदिना एटखे पहेला धुरियांनां पद कहे ठे. (नमु के०) नमोहुणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद जाणवुं, (आइग के०) आइगराणं ए बीजी संपदानुं प्रथम पद, (पुरिसो के०) पुरिसुत्तमाणं ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (लोग के०) लोणुत्तमाणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (अजयके०) अजयदयाणं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (धम्म के०) धम्मदयाणं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (अप्प के०) अप्पडिहयवरणाणदंसणधराणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (जिण के०) जिणाणं जावयाणं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद, अने (सव के०) सबन्नूणं सबदरिसिणं ए नवमी संपदानुं प्रथम पद.

हवे ए शक्रस्तवनी नव संपदानां नाम कहे ठे.

थोअव संपया उह, इयरहेऊ वनंग तहेऊ ॥ सविसेसु
वनंग सरूव, हेउ नियसमफल्य मुके ॥ ३५ ॥

अर्थः—श्रीश्रिरिहंत जगवंत ते विवेकी जनोयें स्तववा योग्य ठे एटला माटे नमुहुणं श्रिरिहंताणं, जगवताणं ए बे पदनी पहेली (थोअव संपया के०) स्तोतव्य संपदा जाणवी. पठी ते स्तववा योग्यनुं सामान्य हेतु कहेवा माटे आइगराणंथी मांढीने सयंसंबुद्धाणं लगें त्रण पदनी बीजी (उह के०) उघ एटखे सामान्यहेतु संपदा जाणवी. पठी ए बीजी संपदाना अर्थने विशेषें दीपावे तेमाटे सामान्यहेतुथी (इयरहेऊ के०) इतरहेतु ते विशेषहेतुरूप त्रीजी संपदा जाणवी, पठी आद्य संपदाना अर्थने विशेषे दीपावे एटखे सामान्य स्तवनानो उपयोग तेनुं कहेवुं ते चोथी (उवजंग के०) उपयोग संपदा जाणवी. पठी ए उपयोग संपदा नाज अर्थ ने हेतु सझावें करी दीपावे ते पांचमी (तडेऊ के०) तत् हेतु संपदा जाणवी, अथवा उपयोग हेतु संपदा जाणवी, पठी एज उपयोग हेतु संपदाना अर्थ गुण दीपाववा निमित्तें अर्थ विशेषें जणावे एटखे कारण सहित स्तववा योग्यनुं स्वरूप कहेवुं ते तत् (सविसेसुवनंग के०)

સવિશેષ ઉપયોગ હેતુ સંપદા જાણવી, પઠી યથાર્થ પોતાના સ્વરૂપનું હેતુ પ્રકટાર્થ દેખાડવા રૂપ સાતમી (સરૂવહેતુ કે०) સ્વરૂપ હેતુ સંપદા જાણવી, તથા પોતાને સમાન ફલદાયક પ્રકટાર્થ રૂપ ઇટલે સ્તવના કરનારને આપતુલ્ય કરે એવી પરમ ફલદાયિની ઇટલે પોતાની સમાન પરને ફલનું કરણ ઇટલા માટે આઠમી (નિયસમફલય કે०) નિજ સમફલદનામે સંપદા જાણવી, તથા મોક્ષ સ્વરૂપ પ્રકટાર્થ રૂપ મોક્ષપદનું સ્વરૂપ, ઇટલા માટે નવમી (સુલ્કે કે०) મોક્ષ સંપદા જાણવી. જે માટે કહ્યું છે કે “ સવન્નૂઆઈં પઠમો, બીઝં સિવમયલ માઈ આલાવો ॥ તઈઝં નમોજિણાણં જિય જયાણં તન્નિદિઠો ॥ ૧ ॥ ” ઇત્યાવશ્યકે ॥ ૩૫ ॥

હવે નમોત્તુણંના અક્કરાદિકની એકંદર સરવાલે સંખ્યા કહે છે.

દો સગનઝઝા વણા, નવસં પય તિત્તીસ સક્કથણ ॥

ચેઈયથયઠ સંપય, તિચત્ત પય વણ્ણ ડુસયગુણતીસા ॥ ૩૬ ॥

અર્થ:- (સક્કથણ કે०) શક્રસ્તવ જે નમોત્તુણં તેને વિષે સર્વ મલીને (દોસગનઝઝા કે०) બશેને સત્તાણું (વણા કે०) વર્ણ જાણવા અને (નવસં પય કે०) નવ સંપદા જાણવી, તથા (પયતિત્તીસ કે०) પદ તેત્રીશ જાણવાં.

હવે (ચેઈયથય કે०) ચૈત્યસ્તવ ઇટલે અરિહંત ચેઈયાણંને વિષે સર્વ મલી (અઠસંપય કે०) આઠ સંપદા જાણવી અને (તિચત્તપય કે०) તેતાલીશ પદ જાણવાં, તથા (વણ્ણ કે०) વર્ણ ઇટલે અક્કર તે (ડુસયગુણતીસા કે०) બશેને ઝગણત્રીશ જાણવા ॥ ૩૬ ॥

હવે ચૈત્યસ્તવ જે અરિહંત ચેઈયાણં તેની પ્રત્યેક સંપદાના પદનું

માન તથા પ્રત્યેક સંપદાના આદિપદ ઇટલે ધુરિયાં કહે છે.

ડુ ઠ સગ નવ તિય ઠ ચઝ, ઠપ્પય ચિઈ સંપયા પયા પઠમા ॥

અરિહં વંદણ સિદ્ધા, અન્ન સુદુમ એવ જા તાવ ॥ ૩૭ ॥

અર્થ:- પહેલી (ડુ કે०) બે પદની, બીજી (ઠ કે०) ઠ પદની, ત્રીજી (સગ કે०) સાત પદની, ચોથી (નવ કે०) નવ પદની, પાંચમી (તિય કે०) ત્રણ પદની, ઠઠી (ઠ કે०) ઠ પદની, સાતમી (ચઝ કે०) ચાર પદની, આઠમી (ઠપ્પય કે०) ઠ પદની જાણવી.

हवे ए (चिइ के०) चैत्यस्तवनी प्रत्येक (संपया के०) संपदानां (पढमा के०) प्रथमना एटले आदिनां धुरीयांनां (पया के०) पद कहे ठे. तिहां (अरिहं के०) अरिहंत चेइयाणं ए पहेली संपदानुं प्रथम पद (वंदण के०) वंदणवत्तियाए ए बीजी संपदानुं प्रथम पद (सिद्धाए के०) सिद्धाए ए त्रीजी संपदानुं प्रथम पद, (अन्न के०) अन्नवजससिएणं ए चोथी संपदानुं प्रथम पद, (सुहुमेहिं के०) सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं ए पांचमी संपदानुं प्रथम पद, (एव के०) एवमाइएहिं आगारेहिं ए ठठी संपदानुं प्रथम पद, (जा के०) जाव अरिहंताणं ए सातमी संपदानुं प्रथम पद, (ताव के०) तावकायं ए आठमी संपदानुं प्रथम पद ॥ ३९ ॥

हवे ए चैत्यस्तवनी संपदाउंनां नाम कहे ठे.

अप्रुवगमो निमित्तं, हेउ इग बहु वयंत आगारा ॥

आगंतुग आगारा, उस्सग्गावहिं सरूवठ ॥ ३८ ॥

अर्थः—जे अंगीकार करवुं तेने अज्युपगम कहीयें माटे इहां अरिहंत वांदवानी अंगीकाररूप प्रथम (अप्रुवगमो के०) अज्युपगम संपदा जाणवी, तथा काउस्सग कया निमित्तें करी करीयें? ते बीजी (निमित्तं के०) निमित्त संपदा जाणवी. तथा श्रद्धादिक हेतु वधते वधते करी करीयें, के म के श्रद्धादिक कारण विना निष्फल थाय माटें त्रीजी (हेउ के०) हेतु संपदा जाणवी. तथा आगार राख्या विना निरतिचारपणे काउस्सग न थाय, एटला माटें आगार राखवानी अन्नवजससीएणं इत्यादि उल्लासादिकने करवे करी चोथी (इगवयंत के०) एकवचनांत आगार संपदा जाणवी. तथा “ सुहुमेहिं अंगसंचालेहिं ” एटले सूक्ष्मनेत्रादिकफुरकवादि मात्र आदिकें करी पांचमी (बहुवयंत आगारा के०) बहुवचनांत आगार संपदा जाणवी. इहां आगारा पद बेहुने जोडवुं, तथा एक सहज बीजो अद्वयबाहुदय एटले एवमाइएहिं एणे करी अग्निस्पर्श, पंचेंद्रिय वेदन, चौरादिजय, सर्पादि, कदाचित् आवी मले तो इत्यादि आगार क ह्यां, माटें बहुहेतु आगंतुक जावरूप अथवा अग्न्यादिक उपघात रूप ठठी (आगंतुग आगारा के०) आगंतुकागार संपदा जाणवी. तथा जाव अरिहंताणं इत्यादिक काउस्सगनो अवधि मर्यादा रूप जे संपदा, ते सात

मी (उस्सग्गावहि के०) कायोत्सर्गावधि संपदा जाणवी, तथा कायोत्सर्गनुं यथावस्था रूप स्वरूप ते आठमी (सरूव के०) स्वरूप संपदा जाणवी. ए (अठ के०) आठ संपदानां नाम कक्षां ॥ ३७ ॥

हवे नामस्तव एटले लोगस्सादिकने विपे पद आदिकनी संख्यादिक कहे ठे.

नामथयाइसु संपय, पयसम अडवीस सोल वीस कमा ॥

अडुरुत्त वण दो सठ, इसय सोलठ नउअ सयं ॥ ३८ ॥

अर्थ:—(नामथयाइसु के०) नामस्तवादिकने विपे एटले नामस्तव ते लोगस्स तथा आदिशब्दथकी पुस्करवरदी ते श्रुतस्तव जाणवुं अने सिद्धस्तव ते सिद्धाणं बुद्धाणं जाणवुं. ए त्रण सूत्रने विपे (पयसम के०) पद समान (संपय के०) संपदा जाणवी. एटले जेटलां ए सूत्रोनां पद ठे, तेटलां विशामानां स्थानक जाणवां. तिहां लोगस्सनां पद पण (अडवीस के०) अठावीश अने संपदा पण अठावीश जाणवी. अने पुस्करवरदीनां पद पण (सोल के०) शोल अने संपदा पण शोल जाणवी. तथा सिद्धाणं बुद्धाणंना पद पण (वीस के०) वीश अने संपदा पण वीश जाणवी. ए (कमां के०) अनुक्रमे संपदा तथा पद कहेवां. तथा लोगस्सने विपे (अडुरुत्त के०) बीजी वार अणउच्चया एवा, (दोसठ के०) बशें ने शाठ (वण के०) वर्ण एटले अक्षर जाणवा. तथा पुस्करवरदीना सुअस्स जगवउ पर्यंत (इसयसोल के०) बशें ने शोल अक्षर जाणवा, अने सिद्धाणं बुद्धाणंना करेमि काउस्सगं पर्यंत (अठनउअसयं के०) एकशो ने अठाणुं अक्षर जाणवा ॥ ३८ ॥

पणिहाण डवन्नसयं, कमेण सग ति चउवीस तित्तीसा ॥ गुणतीस अठवीसा, चउतीसिगतीस वार गुरु वण्णा ॥४०॥ दारं ॥५॥ए॥१०

अर्थ:—हवे जावंतिचेइआइ तथा जावंत केवि साहू अने सेवणा आ जवमखंका लगें जयवीयराय, ए त्रण (पणिहाण के०) प्रणिधान सूत्र ठे, तेने विपे (डुवन्नसयं के०) एकशो ने वावन अक्षर जाणवा.

हवे (कमेण के०) अनुक्रमे संयोगीया गुरु एटले जारे अक्षर सर्व सू

त्रांना कहे ठे. तिहां प्रथम नवकारनें विषे झा, प्रा, व, हू, का, व, प्प, ए (स ग के०) सात अक्षर गुरु एटले जारे जाणवा.

तथा खंमासमणने विषे ङा, जा, ङ, ए (ति के०) त्रण अक्षर गुरु जाणवा. तथा इरियावहिने विषे ङा, क, क, क, क, तिं, टि, क, ति, टि, इ, स्स, ङा, क, स्स, त, छि, त, ह्वी, म्म, ग्वा, छा, स्स, गं, ए (चउ वीस के०) चोवीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा नमुहुणने विषे हु, ङ, झा, त, छि, त, जो, खु, ग, म्म, म्म, म्म, म्म, क, टी, प्प, ट, न्ना, झा, ता, व, न्नु, व, खे, वा, ति, छि, ता, झा, स्सं, ट, वे, ए (तितीसा के०) तेत्रीश अक्षर गुरु जाणवा. केटला एक ढउमाणं पदना ठकारने गुरु कहेता नथी अने केटलाएक ट ङ, म्म, ए त्रणने गुरु गणीने तेत्रीश गुरु अक्षर करे. तिहां चूळिकानी गा था गुरु नथी गणता. इत्यादिक बहु मतांतर ठे, पण इहां तो संप्रदायागत एक टकार जारे गणीयें ठेयें.

तथा अरिहंत चेश्याणं रूप चैत्यस्तवने विषे स्स, गं, ति, ति, का, ति, म्मा, ति, ति, ग, ति, झा, प्पे, ह्, स्स, ग, न्न, ङ, इ, गो, त, ङा, छि, गो, जि, स्स, गो, का, प्पा, ए (गुणतीस के०) उगणत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा लोगस्सरूप नामस्तवने विषे स्स, जो, म्म, ङ, त, स्सं, प्प, प्प, प्फ, जां, जां, म्मं, लिं, व, छ, ऊ, ङ, ति, स्स, त, झा, ग, त, म्म, वे, झा, छि, व, ए (अठवीसा के०) अठावीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा पुस्करवरदीरूप श्रुत स्तवने विषे र्क, हे, म्मा, ऊं, स्स, स्स, स्स, प्फो, स्स, स्स, ह्वा, र्क, स्स, चि, स्स, म्म, स्स, प्र, ऊ, न्न, न्न, स्स, पु, चि, ङ, छि, क, चा, म्मो, ट, म्मु, त, ट, स्स, ए (चउतीस के०) चोत्रीश अक्षर गुरु जाणवा.

तथा सिद्धाणंबुझाणंरूप सिद्ध स्तवने विषे झा, झा, ग, व, झा, को, का, स्स, ऊ, स्स, जि, खा, स्स, म्म, क, टिं, छ, ता, छ, बी, छ, छि, छा, झा, छि, च, म्म, हि, छि, स्स, गं, ए (इगतीस के०) एकत्रीश अक्षर गुरु ठे.

तथा प्रणिधान त्रिकनेविषे हे, वा, ङ, वे, ग्वा, ह्, छि, ऊ, चा, ङ, व, ए (बार गुरुवर्णा के०) बार गुरुवर्ण एटले जारे अक्षर जाणवा ॥

ષટ્તલે વર્ણ સંખ્યા, પદસંખ્યા અને સંપદા મલી ત્રણ દ્વાર કહ્યાં, તેની સાથેપૂર્વે કહેલાં સાત દ્વાર મેલવતાં મૂલ દશ દ્વાર કહેવાણાં, અને ઉત્તર જેદ ૧૯૭૦ થયા. એ સૂત્રાંના અર્થ સર્વ શ્રીઆવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિથી જાણજો. इहां ઘણો ગ્રંથ વધે માટે અર્થ લખ્યો નથી ॥ ૪૦ ॥

એ આઠમો, નવમો અને દશમો મલી ત્રણે દ્વારના યંત્રની સ્થાપના.

સૂત્ર.	સૂત્રાંનાં નામ.	પદસંખ્યા.	સંપદા	સર્વાક્ષર.	ગુરુઅલ્પુઅ	
નવકાર.	પંચમંગલસુત્ર૦	૯	૮	૬૮	૭	૬૧
શ્લોકમિશ્રમાસમ૦	પ્રણિપાતજોડસૂત્ર		૦	૨૮	૩	૨૫
શ્રિયાવહિ.	પટિક્રમણસૂત્ર.	૩૨	૮	૧૯૯	૨૪	૧૭૫
નમોહુણં.	શકસ્તવ.	૩૩	૯	૨૯૭	૩૩	૨૬૪
અરિહંતચેશ્યાણં.	ચૈત્યસ્તવાધ્યયન.	૪૩	૮	૨૨૯	૨૯	૨૦૦
લોગ્ગસ્સ.	નામસ્તવ.	૨૮	૨૮	૨૬૦	૨૮	૨૩૨
પુસ્કરવરદીવદ્ધે.	શ્રુતસ્તવ.	૧૬	૧૬	૨૧૬	૩૪	૧૮૨
સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં.	સિદ્ધસ્તવ.	૨૦	૨૦	૧૯૮	૩૧	૧૬૭
જાવંતિચેશ્યાઈ.	પ્રણિધાનત્રિક.	અનુક્રમે.	અનુ૦			
જાવંતકેવિસાદુ.						
જયવીયરાય.				૧૫૨	૧૨	૧૪૦

સર્વમલી સરવાલે.... ૧૮૧ ૯૭ ૧૬૪૭ ૨૦૧ ૧૪૪૬

શ્રિયાવહિનીસંપદા	સંપદાનાં પદ.	ધુરિયાંનાં પદ.
૧ અજ્યુપગમસંપદા.	૨	શ્લોકમિ.
૨ નિમિત્તસંપદા.	૨	શ્રિયાવહિયાણ.
૩ ઝંઘસંપદા.	૧	ગમણાગમણે.
૪ હતરહેતુસંપદા.	૪	પાણક્રમણે.
૫ સંગ્રહસંપદા.	૧	જેમેજીવાવિરાહિયા.
૬ જીવસંપદા.	૫	અગિંદિયા.
૭ વિરાધનાસંપદા.	૧૧	અજિહયા.
૮ પટિક્રમણસંપદા.	૬	તસ્સ ઉત્તરિ.

ચૈત્યસ્તવનીસંપદા.	સંપદાનાંપદસંખ્યા.	ધુરિયાનાં પદ.
૧ અચ્યુપગમસંપદા.	૨	અરિહંતચેશ્યાણં.
૨ નિમિત્તસંપદા.	૬	વંદણવત્તિઆણ.
૩ હેતુસંપદા.	૭	સિદ્ધાણ.
૪ એકવચનાંતસંપદા.	૯	અન્નઢ્ઢસસીણં.
૫ બહુવચનાંતસંપદા.	૩	સુદુમેહિંઅંગસંચાલેહિં
૬ આગંતુગાગારસંપદા.	૬	એવમાણ્ણિંઆગારેહિં
૭ કાયોત્સર્ગાવધિસંપદા.	૪	જાવઅરિહંતાણં.
૮ સ્વરૂપસંપદા.	૬	તાવકાયં.

શક્રસ્તવની સંપદા.	સંપદાનાં પદ,	ધુરિયાનાં પદ.
૧ સ્તોતવ્ય સંપદા.	૨	નમોહુણં.
૨ ઝંઘસંપદા.	૩	આશ્ગરાણં.
૩ હ્તરહેતુસંપદા.	૪	પુરિસુત્તમાણં.
૪ ઉપયોગસંપદા.	૫	લોયુત્તમાણં.
૫ તક્કેતુસંપદા.	૫	અન્નયદયાણં.
૬ સત્તિશેપોપયોગસંપદા.	૫	ધમ્મદેસિયાણં.
૭ સ્વરૂપહેતુસંપદા.	૨	અપ્પહિહયવરં
૮ નિજસમફલદસંપદા.	૪	સવ્વનૂણં
૯ મોહસંપદા.	૩	જિણાણંજાવયાણં.

હવે અગીયારમું પાંચ દંરુકનું દ્વાર અને બારમું પાંચ દંરુકને વિષે દેવ વાંદવાના જે બાર અધિકાર છે, તેનું દ્વાર કહે છે.

પણદંમા સક્કઢય, ચેશ્ચ નામ સુચ્ચ સિદ્ધઢય ઇઢ ॥દારાં॥૧૧॥

દો ઇગ દો દો પંચ ય, અહિગારા બારસ કમેણ ॥ ૪૧ ॥

અર્થ:- (પણદંમા કે) પાંચ દંરુકનાં નામ કહે છે. તેમાં પહેલું ન મોહુણંને (સક્કઢય કે) શક્રસ્તવ દંરુક કહિયે. બીજું અરિહંત ચેશ્યાણંને (ચેશ્ચ કે) ચૈત્યસ્તવ દંરુક કહિયે. ત્રીજું લોગ્ગસ્સને (નામ કે) નામસ્તવ દંરુક કહિયે. ચોથું પુરુકરવરદીને (સુચ્ચ કે) શ્રુતસ્તવ

દંરુક કહિયેં. પાંચમું સિદ્ધાણંબુદ્ધાણંને (સિદ્ધહય કે૦) સિદ્ધસ્તવ દંરુક કહિયેં. એ પાંચ દંરુકના નામનું અગીયારમું દ્વાર કહ્યું. સર્વ મલી ઉત્તર વોલ ૧૯૭૫ થયા ॥

હવે (૬૪ કે૦) એ પાંચ દંરુકને વિષે દેવ વાંદવાના બાર અધિકાર છે, તેમનું વારમું દ્વાર કહે છે.

તિહાં પ્રથમ શંક્રસ્તવ મધ્યે (દો કે૦) વે અધિકાર છે, તથા બીજા અરિહંતચેશ્યાણંરૂપ ચૈત્યસ્તવમધ્યે (૬૫ કે૦) એક અધિકાર છે, તથા ત્રીજા નામસ્તવ ઇટલે લોગસ્સને વિષે (દો કે૦) વે અધિકાર છે, તથા ચોથા શ્રુતસ્તવ મધ્યે (દો કે૦) વે અધિકાર છે, પાંચમા સિદ્ધસ્તવ મધ્યે (પંચમ કે૦) પાંચ અધિકાર છે. એ (કમેણ કે૦) અનુક્રમે કહેવા. સર્વ મલી ચૈત્યવંદનને વિષે (બારસઅહિગારા કે૦) બાર અધિકારો છે. ૪૧

હવે એ બાર અધિકારનાં ધુરિયાનાં પદ ઇટલે આદિનાં પદ કહે છે.

નમુ જેઝઅ અરિહં, લોગ સવ પુસ્ક તમ સિદ્ધ જો દેવા ॥ ૭
વિં ચત્તા વેઆ, વચ્ચગ અહિગાર પઢમ પયા ॥ ૪૨ ॥

અર્થ:—(નમુ કે૦) નમોત્તુણ એ પહેલા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (જેઝઅ કે૦) જેઝઅ અરિહં સિદ્ધાણંબુદ્ધાણં એ બીજા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, તથા (અરિહં કે૦) અરિહંત ચેશ્યાણં એ ત્રીજા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (લોગ કે૦) લોગસ્સ ઉક્કોયગરે એ ચોથા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું. (સવ કે૦) સવલોએ અરિહંત ચેશ્યાણં એ પાંચમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (પુસ્ક કે૦) પુસ્કરવરદીવકુએ એ ષષ્ઠા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (તમ કે૦) તમતિમિર પરુલ વિહંસણસ્સ એ સાતમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (સિદ્ધ કે૦) સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં એ આઠમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (જોદેવા કે૦) જો દેવાણવિદેવો એ નવમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (ઉધિં કે૦) ઉધિંત સેલસિહરે એ દશમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું (ચત્તા કે૦) ચત્તારિ અઠ દસ દોય, એ અગીયારમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, (વેઆવચ્ચગ કે૦) વેઆવચ્ચગરાણં એ બારમા અધિકારનું પ્રથમ પદ જાણવું, એ બાર (અહિગાર કે૦) અધિકારોનાં (પઢમપયા કે૦) પહેલાં પદ ઇટલે આદિનાં પદ ધુરિયાં જાણવાં ॥ ૪૨ ॥

એ બાર અધિકાર માંહેલા કયા અધિકારે કોને વાંદવા? તે કહે છે.

પદમ અહિગારે વંદે, જાવજિણે બીયણુ દવજિણે ॥

ફગચેફ્ય ઠવણજિણે, તફ્ય ચઝઢંમિ નામજિણે ॥ ૪૩ ॥

અર્થ:-નમુત્તુણંથી માંનીને જિયજ્ઞયાણં પર્યંત (પદમઅહિગારે કે૦) પ
હેલા અધિકારને વિષે જે તીર્થંકર થયા, કેવલજ્ઞાન પામ્યા છે, એવા (જાવ
જિણે કે૦) જાવજિનને ઇટલે જાવતીર્થંકરને (વંદે કે૦) હું વાંડું હું, તથા
જે અફંઆ સિદ્ધા એ ગાથાએ (બીયણુ કે૦) બીજો અધિકાર છે, તેને વિષે
વલી જે આગલ થાશે એવા (દવજિણે કે૦) દવ્યજિનને હું વાંડું હું. એ બે અધિ
કાર નમુત્તુણંના જાણવા. તથા (તફ્ય કે૦) ત્રીજા અધિકારે (ફગચેફ્ય ઠ
વણજિણે કે૦) એક ચૈત્યના સ્થાપનાજિનને હું વાંડું હું, ઇટલે એક દેરા
સરમાંહેલી સર્વ પ્રતિમાર્જને વંદન કરવું એ અરિહંત ચેફ્યાણંને પાઠે જાણ
વો. એ સૂત્રાંમાં એકજ અધિકાર છે. તથા લોગસ્સ ઝજ્ઞોયગરે રૂપ (ચઝઢંમિ
કે૦) ચોથા અધિકારને વિષે (નામજિણે કે૦) શ્રીરૂપજાદિક નામ જિ
નને હું વાંડું હું ॥ ૪૩ ॥

તિહુઅણ ઠવણજિણે પુણ, પંચમએ વિહરમાણ જિણ ઠઠે ॥

સત્તમએ સુયનાણં, અઠમએ સવ સિદ્ધ થુઈ ॥ ૪૪ ॥

અર્થ:-(પુણ કે૦) વલી સવલોએ અરિહંતચેફ્યાણંરૂપ (પંચમએ કે૦) પાં
ચમા અધિકારને વિષે સ્વર્ગ, મૃત્યુ અને પાતાલ રૂપ (તિહુઅણ કે૦) ત્રણ
જીવનને વિષે જે શાશ્વતા અને અશાશ્વતા એવા (ઠવણજિણે કે૦) સ્થાપના
જિન છે તે પ્રત્યે હું વાંડું. તથા પુસ્કરવરદીવદ્દેની પહેલી ગાથારૂપ (ઠઠે કે૦)
ઠઠા અધિકારને વિષે અઢીઢીપમધ્યે શ્રીસીમંધરસ્વામ્યાદિ(વિહરમાણજિણ
કે૦) વિચરતા જાવ જિનપ્રત્યે વાંડું હું. તથા તમતિમિરપરુલ ફહાંથી માંનીને
સુઅસ્સ જગવર્ઝ પર્યંત (સત્તમએ કે૦) સાતમા અધિકારને વિષે (સુઅના
ણં કે૦) શ્રીશ્રુતંજ્ઞાનપ્રત્યે હું વાંડું. તથા સિદ્ધાણં બુદ્ધાણં એ ગાથા રૂપ
(અઠમએ કે૦) આઠમા અધિકારને વિષે તીર્થ અતીર્થાદિક પન્નર જ્ઞેદ
વાલા એવા (સવસિદ્ધથુઈ કે૦) સર્વ સિદ્ધની સ્તુતિ જાણવી ॥ ૪૪ ॥

તિહાહિવ વીરથુઈ, નવમે દસમે ય ઝઙ્ઙયંત થુઈ ॥ અઠવા
યાઈ ઇગદિસિ, સુદિઠિ સુર સમરણા ચરિમે ॥ ૪૫ ॥

અર્થ:-તથા જો દેવાણવિદેવો અને ઇક્કોવિ નમુક્કારો એ બે ગાથા રૂપ (નવમે કે૦) નવમા અધિકારને વિષે આ વર્તમાન (તિહાહિવ કે૦) તીર્થના અધિપતિ ઠાકુર જે શ્રી (વીર કે૦) વીર જગવાન્ તેની (થુઈ કે૦) સ્તુતિ જાણવી. તથા ઝઙ્ઙિતસેલસિહરે એ ગાથા રૂપ (દસમે કે૦) દશમા અધિકારને વિષે (અ કે૦) વલી (ઝઙ્ઙયંત કે૦) શ્રીરૈવતકાચલ પર્વ તને વિષે શ્રીનેમિનાથ જગવાનની (થુઈ કે૦) સ્તુતિ જાણવી. તથા “ચ ત્તારિ અઠદસ દોય વંદિયા” એ ગાથા રૂપ (ઇગદિસિ કે૦) અગીયારમા અધિકારને વિષે (અઠવાયાઈ કે૦) અષ્ટપાદાદિકને વિષે શ્રીજરતેશ્વરે કરાવેલી ચોવીશ જિન પ્રતિમાની સ્તુતિ જાણવી. તથા વ્રેયાવચ્ચગરાણં એ ગાથારૂપ (ચરિમે કે૦) ઢેલા બારમા અધિકારને વિષે (સુદિઠિ કે૦) સમ્ય ગૃહધિ (સુર કે૦) દેવતાને (સમરણા કે૦) સ્મરવારૂપ સ્તુતિ જાણવી ॥ ૪૫ ॥

આ ઠેકાણે અગીયારમા અધિકારને વિષે ચત્તારિ અઠદસ ઇત્યાદિ ગાથામાં ઘણા પ્રકારે દેવ વાંચ્યા છે તે માંહેલા કેટલા એક ઇહાં લખીયેં ઠેયેં. સંજવાદિક ચારજિન દક્ષિણદિશે, તથા સુપાર્શ્વાદિક આઠ જિન પશ્ચિમદિશે, તથા ધર્માદિ દશજિન ઉત્તરદિશે, તથા શ્રીરૂપજ્ઞ અને અજિત એ બે જિન પૂર્વદિશે. એવં ચોવીશ જિન વાંચ્યા છે, તથા બીજે અર્થે પ્રથમના ચાર ને આઠ ગુણા કરીયેં, તેવારેં વત્રીશ થાય. અને વચલા દશને બે ગુણા કરિયેં, ત્યારેં વીશ થાય, એ બે આંક મેલવીયેં તેવારેં બાવન થાય, તે બાવન ચૈત્ય, નંદીશ્વરદ્વીપેં છે, તેને વાંચ્યા છે.

તથા ત્રીજે અર્થે (ચિત્ત કે૦) ઠાંઠયા છે (અરિ કે૦) વૈરી જેણેં એ વા અઠદસ એટલે અઢાર અને બે પાઠલા મેલવીયેં ત્યારેં વીશ તીર્થકર થાય તે શ્રીસમેતશિખરેં સિદ્ધ થયા તેને વાંચ્યા. અથવા વિચરતા જિન ઉત્કૃષ્ટે કાલેં એક સમયેં જન્મથી વીશ હોય તેમને વાંચ્યા.

તથા ચોથે અર્થે અઠને દશ અઢાર થાય, તેની સાથેં વીશનો ચોથો ખાગ પાંચ થાય, તે મેલવીયેં, તેવારેં ત્રેવીશ થયા. તે એક શ્રીનેમીશ્વર વિના ત્રેવીશ જિન શ્રીશત્રુંજયેં સમવસર્યા છે, માટેં તેને વાંચ્યા.

पांचमे अर्थे दशने आठ गुणा करीये, तेवारें एंशी थाय, तेने बमणा करतां एकशो ने साठ थाय, ते उत्कृष्टकालें पांच महाविदेहें विचरे, तेने वांधा.

ठठे अर्थे आठ अने दश मल्ली अठार थाय, तेने चार गुणा करतां ब होतें थाय. ए त्रैकालिक त्रण चोवीशी जरतादिक क्षेत्रनी बांदी.

सातमे अर्थे चारने आठ युक्त करीये, तेवारें बार थाय तेने दश गुणा करीये, तेवारें एकशोने बीश थाय, तेने बमणा करतां बशें ने चालीश थाय ते जरतादिक दश क्षेत्रनी दश चोवीशी बांदी.

आठमे अर्थे मूल चार ठे, तथा वल्ली आठने आठ गुणा करतां चोशठ थाय, तथा दशने दश गुणा करतां एकशो थाय. तेनी साथें पाठला बे मेल वतां १७० जिन थाय. ते उत्कृष्ट कालें विचरता जिनते वांधा.

नवमे अर्थे अनुत्तर, ग्रैवेयक, विमानवासी अने ज्योतिषी ए चार स्था नक ऊर्ध्वलोकें ठे तिहांनां चैत्य तथा आठ व्यंतरनिकाय, दश जवनपति, ए अधोलोकनां चैत्य तथा मनुष्यलोकमां तो शाश्वती अने अशाश्वती प्र तिमा ए त्रण लोकनां चैत्य वांधां. एवी रीतें ए गाथा मध्ये सर्व तीर्थ वंदना लक्षण अर्थ घणा ठे, ते सर्व वसुदेव हिंरु प्रमुख ग्रंथोथी जोडले वा. अर्हीयां विस्तार घणो थाय माटें लख्या नथी ॥४५॥

नव अहिगारा इह ललि, अविठरा वित्तिआइ अणुसारा ॥

तिस्सि सुयपरंपरया, बीयउ दसमो इगारसमो ॥ ४६ ॥

अर्थ:- (इह के०) ए बार अधिकारमांथी पहेलो, त्रीजो, चोथो, पां चमो, ठठो, सातमो, आठमो, नवमो, अने बारमो, ए (नव अहिगारा के०) नव अधिकार ते (ललिअविठरा के०) ललितविस्तरा नामें जाण्य नी (वित्तिआइ के०) वृत्ति आदिकना (अणुसारा के०) अनुसारथकी जाणवा. अने (बीयउ के०) बीजो अधिकार, जेअ अईआ सिद्धा तथा (दसमो के०) दशमो अधिकार उज्जितसेल ए गाथोक्त तथा (इगार समो के०) अगीयारमो अधिकार चत्तारि अठदस ए गाथोक्त एटले जेअ अईआ, उवंत अने चत्तारि, ए (तिस्सि के०) त्रण अधिकार, ते (सुयपरंपरया के०) श्रुतनी परंपराथी एटले जेम सिद्धांतनुं व्याख्यान ठे, तेम तथा गीतार्थ संप्रदायथी जाणवा ॥ ४६ ॥

आवस्सय चुल्लीए, जं जणियं सेसया जहिञ्जाए ॥

तेणं उद्यंताइवि, अहिगारा सुयमया चेव ॥ ४७ ॥

अर्थ:- (जं के०) जेम (आवस्सयचुल्लीए के०) आवश्यक सूत्रनी चूर्लीने विषे तथा प्रतिक्रमण चूर्लीमध्ये (जणियं के०) कह्युं ठे. जे उर्धि तादिक (सेसया के०) शेष अधिकार ते (जहिञ्जाए के०) यथेष्टायें जा एवा. (तेणं के०) ते कारण माटें ए (उद्यंताइवि के०) उद्यंतसेलसिहरे इत्यादिक गाथायें जे पण (अहिगारा के०) अधिकारो ते सर्व (सुयमया के०) श्रुतमय जाणवा. (चेव के०) चकार पादपूर्णार्थ ठे अने एव शब्द निश्चयवाचक ठे ॥ ४७ ॥

वीउं सुयडयाइ, अठउ वन्निउं तहिं चेव ॥ सक्र

ठयंते पढिउं, दवारिहवसरि पयडठो ॥ ४८ ॥

अर्थ:-अने “जे अईआसिद्धा जे जविस्संति” इत्यादि गाथायें जे ड्रव्य जिन वंदन रूप (वीउं के०) वीजो अधिकार ते पण (सुयडयाइ के०) श्रुतस्तवादि एटले श्रुतस्तवनी आदिमां आवेली पुस्करवरदी नामनी गा थाने विषे ठे ते (अठउ के०) अर्थथकी तो (तहिं के०) ते श्रुतस्तव मांहेज (चेव के०) निश्चं श्रीआवश्यकचूर्लीने विषे (वन्निउं के०) वर्णितो एटले वर्णव्यो ठे. जेम के उक्कोसेणं सत्तरिएणंजिणयर सयं जहन्न एणं वीसं तिडयरए, एताय एगकाळेणं जवंति अईआ अणागया अणंता ते तिडयरा नमंसंति ॥ ए पाठ ठे. अहीं कोइ शंका करे, के त्यां नळे तेम जणो, परंतु आंही लखेला पाठें करीने शुं ? तो त्यां कहे ठे, के (सक्र ठयंते के०) शक्रस्तवना अंतने विषे जे (पढिउं के०) पठितः एटले कह्यो ठे अर्थात् पूर्वाचार्योयें शक्रस्तवना अंतमां स्थापन करेलो ठे, ते (दवारिहव सरि के०) ड्रव्य अरिहंत वांदवाना अवसरें एटले जाव अरिहंत वंदना नंतर ड्रव्य अरिहंत वंदनानुं अनुक्रमें प्राप्तपणुं ठे, माटें ए आद्य अधिकार मां पण नवमी संपदाने विषे कांश्चक जणवाथकी तेनुं विस्तारार्थपणुं ठे तेम (पयडठो के०) प्रकटार्थो एटले प्रगतार्थ जाणवो माटे ए पण श्रुतमय जाणवो. आ प्रकारें निर्युक्ति अने चूर्लीनां वचन ते प्रमाणज ठे, जे माटें कह्युं ठे ॥ ४८ ॥

असढाइनण वज्जं, गीअन्न अवारिअंति मज्झा ॥ आ
यरणा विहु आण, ति वयणउ सु बहु मन्नंति ॥ ४९ ॥

अर्थः—जे आचारणा (अणवज्जं के०) अनवद्य होय एटखे पापर
हित होय, अने वली ते (गीअन्नअवारिअं के०) गीतायें अवारितहोय
एटखे बीजा कोइ गीतार्थ पुरुषें तेने वारी नहीं होय (इति के०) एवा
(मज्झा के०) मध्यस्थ राग छेव रहित (असढाइन के०) अशठ पंक्ति
त, गीतार्थ, पुरुषो तेणे जे आचख्यो होय तो तेवा गीतार्थनी करेली
जे (आयरणावि के०) आचारणा ते पण (हु के०) निश्चें श्रीजगवंतनी
(आण के०) आझाज कहीयें (इति वयणउ के०) एवं वचन ठे, ते
माटे (सु के०) सुट्टु एटखे जला अथवा सुविहित अशठ गीतार्थनी क
रेली आचरणाने पण (बहुमन्नंति के०) गीतार्थ जन घणुं माने ॥ ४९ ॥
ए वार अधिकारनुं वारमुं छार कछुं, इहां सुधी उत्तर बोळ १९७७ थया ॥

हवे चार वांदवा योग्यनुं तेरमुं आदे देइने बीजां पण छार कहे ठे.

चउ वंदणिज्ज जिण मुणि, सुय सिद्धा ॥ दारं ॥ १३ ॥

इह सुराइ सरणिज्जा ॥ दारं ॥ १४ ॥ चउह

जिणा नाम उवण, दव जाव जिण जेएणं ॥ ५० ॥

अर्थः—(चउवंदणिज्जा के०) चार वंदनीयक एटखे चार वांदवा योग्य
कह्या ठे, ते कया कया? तेनां नाम कहे ठे. एक (जिण के०) जिनतीर्थक
र अरिहंत, बीजा (मुणि के०) मुनिराज साधु, त्रीजो (सुय के०) श्रुत
सिद्धांत प्रवचन अने चोथा (सिद्धा के०) सिद्ध जगवान् जे मोक्ष
प्राप्त थया ते जाणवा. ए चार वंदनीकनुं तेरमुं छार कछुं. उत्तर बोळ
१९९१ थया ॥ १३ ॥

हवे एक स्मरवा योग्यनुं चौदमुं छार कहे ठे. (इह के०) ए श्रीजिन
शासनमांहे सम्यग्दृष्टि अधिष्ठायिक (सुराइ के०) देवताप्रमुख (सर
णिज्जा के०) स्मरणीय ठे एटखे स्मरवा योग्य जाणवा. ए स्मरवा योग्य
नुं चौदमुं छार कछुं. उत्तर बोळ १९९२ थया ॥ १४ ॥

હવે ચાર પ્રકારના જિનનું પન્નરમું ઘાર કહે છે.

(ચત્તહજિણા કે૦) ચાર પ્રકારના જિન કહ્યા છે તે કહે છે. એક (નામ કે૦) નામજિન, વીજા (ઠવણ કે૦) સ્થાપના જિન, ત્રીજા (દ્વ કે૦) દ્રવ્યજિન, ચોથા (જાવ કે૦) જાવજિન એ ચાર (જિણ્ણેણં કે૦) જિનના જૈદેં કરીને ચાર જિન જાણવા ॥ ૫૦ ॥

હવે એ ચાર પ્રકારના જિનનું સ્વરૂપ ચાર નિદેપે કહે છે.

નામજિણા જિણનામા, ઠવણજિણા પુણ જિણંદ પડિમાઝ ॥ દ્વ જિણા જિણજીવા, જાવજિણા સમવસરણઢા ॥ ૫૧ ॥ દારં ॥ ૧૫ ॥

અર્થ:—પ્રથમ (જિણનામા કે૦) શ્રીકૃષ્ણાદિક જિનનાં જે નામ છે તે મને તે તે નામેં બોલાવીયે ઠૈયેં તેને (નામજિણા કે૦) નામ થકી જિન કહીયેં, (પુણ કે૦) વહી વીજા (જિણંદપડિમાઝ કે૦) શ્રીજિનેંદ્રની જે શાશ્વતી અશાશ્વતી પ્રતિમાઝ છે તથા પગલાં છે તે સર્વને (ઠવણજિણા કે૦) સ્થાપના જિન કહીયેં, ત્રીજા જેણે તીર્થકર નામ કર્મ બાંધ્યું છે એ વા શ્રીકૃષ્ણ, શ્રેણિકાદિક એ સર્વ તથા જે તેજ જવમાં તીર્થકર પદવી પામશે પણ દીક્ષા લઈને જ્યાં સુધી કેવલજ્ઞાન નથી પામ્યા ત્યાંસુધી તેપણ (જિણજીવા કે૦) જિનના જીવ કહેવાય, તેને (દ્વજિણા કે૦) દ્રવ્યથકી જિન કહીયેં. ચોથા જે કેવલ જ્ઞાન પામીને (સમવસરણઢા કે૦) શ્રીસમવસરણને વિષે સ્થિત થયા, જેઠા થકા ધર્મોપદેશ આપે તેને (જાવજિણા કે૦) જાવથકી જિન જાણવા ॥ ૫૧ ॥ (દારં કે૦) એ ચાર પ્રકારેં જિન ના નામનું પન્નરમું ઘાર કહ્યું. ઉત્તર વોલ ૧૯૬ થયા ॥

હવે ચાર થોયોનું શોલમું ઘાર કહે છે.

અહિગય જિણ પઢમથુઈ, વીયા સવાણ તઈઅ નાણસ્સ ॥

વેયાવચ્ચ ગરાણઝ, ઝવઝંગઢં ચઝઢ થુઈ ॥ ૫૨ ॥ દારં ॥ ૧૬ ॥

અર્થ:—જેની આગલ દેવ વાંદીયેં એવી જે નામે મૂલનાયકની પ્રતિમા હોય એટલે પ્રસ્તુત અંગીકર્યો જે ચોવીશ જિન માંહેલો કોઈ શ્રીકૃષ્ણાદિક એક જિન તેને (અહિગયજિણ કે૦) અધિકૃતજિન કહીયેં. તેની (પઢમથુઈ કે૦) પ્રથમ સ્તુતિ તે એક જિનનીજ જાણવી. તથા (વીયા

के०) बीजी स्तुति तो (सवाण के०) सर्व तीर्थकरोनी साधारण जक्ति रूप जाणवी. तथा (तइअ के०) त्रीजी स्तुति ते (नाणस्स के०) ज्ञाननी एटले श्रुत सिद्धांत प्रवचननी जाणवी. तथा श्रीजिनशासनना रखवाला (वेयावच्चगराण के०) वैयावृत्त्यना करनार एवा सम्यग्दृष्टि देवताउनी (तु के०) वली (उवउगठं के०) उपयोग मनःस्मरणने अर्थे (चउहथुई के०) चोथी स्तुति जाणवी ॥ ५१ ॥ ए चार थुइनुं शोलमुं छार कह्युं ॥ उत्तर बोळ १००० थया ॥

हवे आठ निमित्तनुं सत्तरमुं छार कहे ठे.

पाव खवणठ इरिआई, वंदणवत्तिआइ ठ निमिन्ता ॥ पवयण मुर सरणठं, उस्सग्गो इअ निमित्तठं ॥ ५३ ॥ दारं ॥ १७ ॥

अर्थः—गमनागमनथी उपना जे (पाव के०) पाप ते (खवणठ के०) खपाववाने अर्थे (इरिआई के०) इरियावहि प्रथम पडिकमवी ते प्रथम निमित्त जाणवुं. तथा श्रीतीर्थकरने (वंदणवत्तिआइ के०) वंदणवत्तियादि (ठ के०) ठ (निमित्त के०) निमित्तें काउस्सग्ग करवो, जेम के प्रथम वंदणवत्तिआए एटले श्रीजिनराजने वांदवार्थी जे लाज थाय, ते काउस्सग्गमां मुजने लाज थाउं. बीजो पूअणवत्तिआए एटले केशर चंदनादिक धूप प्रमुखें परमेश्वरने पूजवार्थी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउं. त्रीजो सक्कारवत्तिआए एटले सत्कार ते श्रीजिनेश्वरने आचरणादि चढाववार्थी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउं. चोथो सम्माणवत्तिआए एटले सन्मान ते श्रीजिनना स्तवनगुण कहेवार्थी जे लाज थाय, ते मुजने काउस्सग्गमां लाज थाउं, पांचमो बोहिलाज वत्तिआए एटले आगळे जवें समकेतनो लाज थाय, ते निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ठहुं निरुवसग्ग एटले निरुपसर्ग ते जन्म जरा मरणादि उपसर्ग टां लवा निमित्तें काउस्सग्ग करुं. ए ठ निमित्त अने एक प्रथम कह्युं एवंसात थयां. तथा आठमुं (पवयणसुर के०) प्रवचनना अधिष्ठायक सुर एटले देवता तेने (सरणठं के०) स्मरवाने अर्थे (उस्सग्गो के०) एक नव कारनो काउस्सग्ग चैत्यवन्दनने विषे करवो (इअ के०) ए (निमित्तठं

के०) निमित्त आठ जाणवां. ते देववंदनने विषे होय. ए आठ निमित्तनुं सत्तरमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोळ २००० थया ॥ ५३ ॥

हवे बार हेतुनुं अठारमुं द्वार कहे ठे.

चउ तस्स उत्तरीकरण, पमुह सझाइ आय पण हेउ ॥ वेया
वच्चगरताइं, तिन्नि इअ हेउ बारसगं ॥ ५४ ॥ द्वारं ॥ २० ॥

अर्थ:-तिहां प्रथम देव वांदतां पाप टले ठे (तस्स के०) ते पाप टालवाना (उत्तरीकरण के०) उत्तरीकरण (पमुह के०) प्रमुख (चउ के०) चार ठे, ते कहे ठे. एक तस्सउत्तरीकरणेणं एटले पापने आलोववे करीने अर्थात् पापकर्म निर्घातन करवे करी, बीजो पायश्चित्तकरणेणं एटले अजि हया पदथी उपन्युं जे प्रायश्चित्त ते लेवे करी, त्रीजो विसोहिकरणेणं एटले राग छेपनुं टालवुं अतिचार टालवानी विशुद्धि करवे करी, चोथो विसद्धी करणेणं एटले माया मात्सर्यादि वर्जवे करी मन वचन कायानी निःशब्दत्व त्रिकाल अतीत अनागत वर्तमानने विषे अरिहंतादिक पदपद साथें पापकर्म टालवे काउस्सग्गनुं फल आपे ए चार उत्तरीकरणादि निमित्तक ह्यां तथा (सझाइआ के०) श्रद्धादिक (य के०) वली (पणहेउ के०) पांच हेतु ठे तेनां नाम कहे ठे, सझाए, मेहाए, धिईए, धारणाए, अणु प्पेहाए एटले एक श्रद्धा, बीजी मेहा एटले बुद्धि, त्रीजी धृति एटले चित्तस्वस्थता, चोथी धारणा ते यथा किंचित् शिक्षा ग्रहणता पांचमी अनुपेक्षा ते तदेकाग्रता, ए सर्व पांचे वानां वधते थके पांचहेतु जाणवा तथा (वेयावच्चगरताइं के०) वेयावच्चकरत्वादिक वेआवच्चगराणं, संतिगराणं, सम्महिठिसमाहिगराणं ए (तिन्नि के०) त्रण हेतु करे, ते कहे ठे. एक वेयावच्चकर सम्यग्दृष्टि देव, बीजो संतिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने रोगादिकनी शांति करवे करीने, त्रीजो समाहिगराणं एटले सम्यक्दृष्टिने समाधि उपजाववे करीने ए त्रण हेतुयें देव संजारवा एटले चार उत्तरीकरण तथा पांच श्रद्धादिक अने त्रण वेयावच्चकर (इअ के०) ए (बारसगं के०) द्वादशकं एटले बार (हेउ के०) हेतु चैत्ववंदनने विषे जाणवा एटले बार हेतुनुं अठारमुं द्वार पूरुं थयुं अने उत्तर बोळ २०२० थया ॥५४॥

हवे शोल आगारनुं उंगणीशमुं द्वार कहे ठे.

अन्नढयाइ बारस, आगारा एवमाइया चउरो ॥ अगणि
पणिंदि बिंदण, बोही खोजाइ म्कोय ॥५५॥ दारं ॥ १९ ॥

अर्थ:- (अन्नढयाइ बारस आगारा के०) अन्नढयादि बार आगारए
टले अन्नढउससिएणंथी मांढीने सुहुमेहिंदि छिसंचालेहिं पर्यंत बार आगार
जाणवां. तेनां नाम कहे ठे. पहेलो उंचो श्वास लेवे, बीजुं नीचो श्वास
लेवे, त्रीजुं खांसी ऊधस आवे, चोथुं ठीक आवे, पांचमुं बगासुं आवे, ढहुं
उरुकार ते ऊर्ध्ववात आवे, सातमुं अधोवात आवे, आठमुं जमरि आवे, नवमुं
वमन पित्त मूर्छा आवे, दशमुं सूक्ष्म अंगस्फुरकणथी, अगीयारमुं खेलसिंघाण
नामक मेल संचारथी, बारमुं दृष्टि प्रमुख संचारथी काउस्सग न जांगे.

तथा (एवमाइया चउरो के०) एवमादिक चार आगार कहे ठे एक
(अगणि के०) अग्निनो उपद्रव उपने थके तिहांथी पूंजतो अलगो जाय
अथवा दीवा प्रमुखनी उजेई थातां तथा अग्निनो स्पर्श थतो होय तेवारें
काउस्सगमांहे कपडाथी शरीर ढांके, अथवा पूंजतो अलगो जइ रहे,
बीजुं (पणिंदि बिंदण के०) पंचेंद्रिय बिंदन पंचेंद्रियनुं बेदन थतुं होय अ
थवा मूषकादिक पंचेंद्रिय जीव, ते स्थापनाचार्य अने पोतानी व
चमां जाता होय, तेवारें पूंजतो अलगो जइ रहे, तो काउस्सगजंग न
थाय. त्रीजुं (बोही खोजाइ के०) बोधिहोजादि ते जिहां राजा अथवा चो
रादिक मनुष्य तेना पराजवें करी पढी धर्मनी होजणा थाय माटें काउ
स्सगमांहे तिहांथी अलगो जइ रहे तो काउस्सग जंग न थाय, चोथुं
(म्कोअ के०) म्क ते साप प्रमुखना म्कना जयें करी अथवा साप प्र
मुख पासिं आवतो होय तो तेना जयथी अलगुं जवुं पडे, तेथी काउ
स्सग जंग न थाय, ए शोल आगारनुं उंगणीशमुं द्वार थयुं. उत्तर
बोल २०३६ थया ॥ ५५ ॥

हवे काउस्सगना उंगणीश दोष त्यागवा, तेनां नामनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

घोडग लय खंजाई, मालु शी निअल सबरि खलिण बहू॥

लंबुत्तर थण संजइ, जमुहंगुलि वायस कविठे ॥ ५६ ॥

अर्थः—प्रथम घोडानी परें एक पग उंचो राखे, वांको पग राखे, ते (घोडग के०) घोटक दोष, बीजो जेमवायराथी वेलडी कंपे तेम शरीर ने धूणावे, ते (लय के०) लता दोष, त्रीजो थांजा प्रमुखने उठिगे रहे, ते (खंजाई के०) स्तंजादि दोष, चोथो मेडा उपरने माखे माथुं लगवी रहे ते (माल के०) माल दोष, पांचमो गाडानी ऊधिनी परें अंगुठा तथा पानी मेलवी पग राखे, ते (उल्ली के०) उधि दोष, बछो नेउलमां पग नाख्यानी परें पग मोकला राखे, ते (नियल के०) निगड दोष, सातमो नागी जिल्लडीनी परें गुह्यस्थानकें हाथ राखे ते (सबरि के०) शबरि दोष, आठमो घोडाना चोकडानी परें हाथ रजोहरणें राखे, ते (खल्लिण के०) खल्लिण दोष, नवमुं नवपरिणीन वट्टनी परें माथुं नीचुं राखे ते (वट्ट के०) वधूदोष, दशमो नाजिनी उपरें अने ढीचणथी नी चे जानुं उपरें लाबुं वस्त्र राखे ते (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर दोष, ए. दोष यति आश्रयी जाणवो. केमके मुंटीथी चार अंगुल नीचें अने ढीचणथी चार अंगुल उपर यतिने चोलपट पहेरवो कह्यो ठे. अगीयारमुं नास म साना जयें अथवा अज्ञानथी लज्जाथी स्त्रीनी परें हेंयुं ढांकी राखे, हृदय आह्लादे, ते (थण के०) स्तनदोष, बारमो शीतादिकने जयें साधवीनी परें बेहु खंजा ढांकी राखे एटले समग्र शरीर आह्लादी राखे ते (संजइ के०) संयतिदोष, तेरमो आलावो गणवाने अर्थें संख्या करवाने अंगुली तथा पांपणना चाला करे, ते (जमुहंगुलि के०) जमुहंगुली दोष, चउद मो वायसनी परें आंखना मोला फेरवे, ते (वायस के०) वायस दोष, पंदरमो पहेरेलां वस्त्र ते यूकां तथा प्रस्वेदें करी मलिन थवाना जयने लीधे कोठनी परें लुगडुं गोपवी राखे ते (कविठे के०) कपिष्ठ दोष ॥५६॥

सिरकंप मूअ वारुणि, पेहति चइऊ दोस उस्सग्गे ॥ लंबुत्तर
थण संजइ, न दोस समणीण सवहु सड्डीणं ॥ ५७ ॥ दारं ॥ ७१

अर्थः—शोलमो यहावेशितनी परें माथुं धूणावे, ते (सिरकंप के०) शिरःकंपदोष, सत्तरमो मुंगानी परें हू हू करे, ते (मूअ के०) मूकदोष, अठारमो आलावो गणतो थको मदिरानी परें बडबडाट करे, ते (वारुणि के०) मदिरा दोष, उगणीशमो वानरनी परें अरहुं परहुं जोवे, उष्ठ पुट

चलावे, ते (पेह के०) प्रेक्ष्य दोष (इति के०) ए प्रकारें ए उंगणीश दोष ते (उस्सग्गे के०) काउस्सग्गने विषे जाणवा. तेने (चङ्ग के०) ठांके. ए उंगणीश दोषमां केटलाएक जमूह अने अंगुली बे जूदा दोष करे ठे, तेवारें वीश थाय, तथा एक (लंबुत्तर के०) लंबुत्तर, बीजो (थण के०) स्तन अने त्रीजो (संजइ के०) संयति ए त्रण (दोस के०) दोष ते (समणीण के०) श्रमणीने (न के०) न होय, केम के एनुं वस्त्रावृत शरीर होय, प ए एटलुं विशेष जे साध्वी अतिक्रमणादि क्रिया करते मस्तक उघाडुं राखे एटले शोल दोष साधवीने लागे, अने ए त्रण दोषने (बहु के०) बधू दोषें करी (स के०) सहित करियें तेवारें लंबुत्तरादि चार दोष थाय. ते (सड्डीण के०) श्राविकानें न होय, शेष पंदर दोष श्राविकाने लागे ए सर्व दोष टालीने काउस्सग्ग करवो एटले काउस्सग्गना दोषनुं वीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५५ थया ॥ ५७ ॥

हवेकाउस्सग्गना प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार तथा स्तवननुं बावीशमुं द्वार कहे

इरि उस्सग्ग पमाणं, पणवीसुस्सास अठ सेसेसु ॥ दारं ॥ ११ ॥

गंजीर महुर सहं, महब्बजुत्तं हवइ थुत्तं ॥ ५८ ॥ दारं ॥ १२ ॥

अर्थः—(इरिउस्सग्ग के०) इरियावहिना काउस्सग्गनुं (पमाणं के०) प्रमाण (पणवीसुस्सास के०) पच्चीश श्वासोह्वासनुं जाणवुं. एटले संप्रदायें “ चंदेसु निम्मलयरा ” पर्यंत यावत् पच्चीश पदनुं काउस्सग्ग कराय ठे, अने (सेसेसु के०) शेष काउस्सग्ग जे देव वांदता स्तुति काउस्सग्ग ते (अठ के०) आठ श्वासोह्वास प्रमाण जाणवो. केम के संप्रदायें एक नवकारनी संपदा आठ ठे माटें. ए काउस्सग्ग प्रमाणनुं एकवीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५६ थया.

हवे श्रीवीतरागनुं स्तवन केहवा प्रकारें कहेवुं? तेनुं बावीशमुं द्वार कहे ठे. (गंजीर के०) मेघनी पेरें गंजीर अने (महुरसहं के०) महुर शब्द ठे जिहां अने वल्ली (महब्बजुत्तं के०) महाअर्थयुक्त जक्ति, ज्ञान, वैराग्य अने आत्मानंदादि दशायुक्त एवुं श्रीवीतरागनुं (थुत्तं के०) स्तुत एटले स्तवन (हवइ के०) होय. ए स्तवन जणवानुं बावीशमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल २०५७ थया ॥ ५८ ॥

हवे चैत्यवंदन एक दिवसमां केटलीवार करुं ? तेनुं त्रेवीशमुं द्वार कहे ठे.

पडिक्कमणे चेइय जिमण, चरिम पडिक्कमण सुअण पडिबो
हे ॥ चिइवंदण इअ जइणो, सत्तज वेला अहोरत्ते ॥ ५९ ॥

अर्थः—एक (पडिक्कमणे के०) प्रजातने पडिक्कमणे पच्चस्काण करतां देव वांदवाने विषे विशाललोचन कही चैत्यवंदन करे, बीजुं (चेइअ के०) चैत्यगृहमां जगवंत आगळे चैत्यवंदन करे, त्रीजुं (जिमण के०) जमती वखत पच्चस्काण पारे, तेवारें चैत्यवंदन करे, चोथुं (चरिम के०) ठे हे लो जमीने उठ्या पठी एटले आहार करी रह्या पठी दिवसचरिम पच्चस्काण करतां चैत्यवंदन करे, पांचमुं (पडिक्कमण के०) संध्याने पडिक्कमणे न मोस्तु वर्द्धमानादि चैत्यवंदन करे, ठहुं (सुअण के०) सूती वखतें शयन संथारा पोरिसी जणावतां चैत्यवंदन करे, सातमुं (पडिबोहे के०) पा ठली रात्रे जाग्या पठी कुसुमिण दुसुमिणकाउस्सग्ग कस्या पठी किरियानी वेलायें चैत्यवंदन करे, (इअ के०) ए कह्या जे (सत्तजवेला के०) सात वखतना (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करवां, ते (अहोरत्ते के०) एक अ होरात्रमध्ये (जइणो के०) यतिने होय ॥ ५९ ॥

हवे श्रावकने एक अहोरात्रमां केटलां चैत्यवंदन होय ? ते कहे ठे.

पडिक्कमिउ गिहिणोवि हु, सगवेला पंचवेल इअरस्स ॥

पूआसु ति संजासु अ, होइ ति वेला जहन्नेणं ॥ ६० ॥

अर्थः—एक प्रजाते अने बीजो सांजे ए बे वार (पडिक्कमिउ के०) पडिक्कमणुं करता एवा (गिहिणोवि के०) गृहस्थने पण (हु के०) निश्चें यतिनी परें (सगवेला के०) सात वार चैत्यवंदन थाय. तथा जे एक वार पडिक्कमणुं करता होय एवा गृहस्थने (पंचवेल के०) पांचवार चैत्यवंदन थाय, तेमां एक पोरिसि सांजलतां, एक क्रिया करतां अने त्रणवार देव वांदता मली पांच थाय. अने तेथी (इअरस्स के०) इतर एटले जे पडिक्कमणुं नथी करता एवा गृहस्थने तो प्रजात, सांज अने मध्यान्हे ए (तिसंजासुअ के०) त्रण संध्यायें (पूआसु के०) पूजाने विषे (जहन्नेणं के०) ए जघन्यथी पण गृहस्थने माटें (तिवेला के०) त्रणवार चै

त्वबंदना (होइ के०) होय. ए सात प्रकारना चैत्यबंदननुं त्रेवीशमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल १००६४ थया ॥ ६० ॥

हवे ए पूर्वोक्त सर्व बोल जो आशातनानो परिहार करे, तो सफल थाय, माटें चोवीशमुं दश आशातनानुं द्वार कहे ठे.

तंबोल पाण जोयण,वाणह मेहुन्न सुअण निष्ठवणं ॥

मुत्तुच्चारं जूअं, वज्जे जिणनाह जगई ए ॥ ६१ ॥

अर्थः—प्रथम आशातना शब्दनो अर्थ करे ठे. जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनो आय एटले लाज तेनी शातना एटले खंरुना करवी, तेने आशातना कहीयें ते जिनघरमां न करवी ते आशातना जघन्यथी दश प्रकारें ठे, तेनां नाम कहे ठे. प्रथम (तंबोल के०) तांबूल ते सोपारी, नागरवल्लीना पान अने पंचसुगंधादिकनुं खावुं, बीजी (पाण के०) पाणी पीवुं, त्रीजी (जोयण के०) जोजन करवुं, चोथी (उवाणह के०) उपानह एटले मोजडी पगरखादिक पहेरवां, पांचमी (मेहुन्न के०) मैथुन ते का मचेष्टा करवी, ठठी (सुअण के०) सुवुं ते शयन करवुं, सातमी (निष्ठवणं के०) थूंकवुं, श्लेष्म नाखवुं आठमी (मुत्त के०) मात्रा एटले लघु नीत करवी, नवमी (उच्चारं के०) उच्चार ते वडीनीतिनुं करवुं, दशमी (जूअं के०) जूवटे रमवुं, ए दश आशातना ते (जिणनाह के०) जिन नाथ एटले जगवानना देरासरनी (जगईए के०) जगतीनेविषे एटले देरा सरनी कोटडीमांहे पेसतां ए दशवानां (वज्जे के०) वर्जवां ए जघन्यथी दश आशातना महोटी ठे, तेनां नाम कहां ॥ ६१ ॥

हवे उत्कृष्टथी चोराशी आशातना त्यजवी जोइयें तेनां नाम इहां प्रसंगें लखीयें ठेयें. १ खेलश्लेष्म, २ द्यूतादिक्रीडा, ३ कलह, ४ धनुर्वेदादिक कला, ५ कोगला नाखवा, ६ तांबूल पूर्णीफल पत्रादि जह्ण, ७ तांबूल खावाना कूचा, तथा उज्जर नाखवो, ८ गालो देवी, विरुद्ध बोलवुं, ९ लघुनीत वडीनीत करवी, वातनिर्गमनादि पवित्र करणादि, १० शरीर धोवन, ११ केश समारवा, १२ नख समारवा, १३ रुधिरादि नाखवा, १४ शेकेला धान्य प्रमुख खावां, १५ त्वचाचाठादिक नाखवां, १६ औषधादिकें करी पित्त वमन करे, १७ वमन करे, १८ दंतधावनादि करे, १९ बीसा

हवे चैत्यवंद, १० बकरी, गज, अने अश्वदिकनुं दमन बंधन करे, ११ दांत, १२
 ३ नख, १४ गंरुस्थल, १५ नासिका, १६ कान, १७ मस्तका
 पक्षि सर्वनो मेल ठांमे, १८ सूवे, १९ मंत्र जूतादि ग्रह तथा राजादि
 हायेना आलोच विचार करे, २० वृद्ध पुरुषनो समुदाय तिहां आवी म
 ले, २१ नामां लेखां करे, २२ धनना जाग प्रमुख मांहोमांहें वहेंचे, २३
 पोतानुं डव्यजंकार करी तिहां थापे, २४ पग उपर पग चडावीने बेसे,
 २५ ठाणां थापे, २६ वस्त्र सुकवे. २७ दाल ढंढणीयादिक उगवे, २८ पा
 पड शालेवां करे, २९ वडीआदि देइ कचर चीजडी प्रमुख सर्व शाक जाति
 उगवे, ४० राजादिकना जयथी देरासर मध्ये नासीने रुपी रहे. ४१ शो
 कादिकें रुदन आक्रंद करे. ४२ स्त्री, जक्त, राज्य, देशादिकनी विकथा करे,
 ४३ शर, बाण, तथा बीजा पण अधिकरण शस्त्र घडे, ४४ गाय,
 बखद, प्रमुख थापे, ४५ टाठें पीड्यो अग्नि सेवे, ४६ अन्नादिकनुं रांधवुं
 करे, ४७ नाणादिक पारखे, ४८ अविधियें निसिद्दी कह्या विना प्रवेश
 करे, ४९ ठत्र, ५० उपानह, ५१ शस्त्र, ५२ चामर न मूके. एटले ए
 चार वानां साथें लइ प्रवेश करे, ५३ मननी एकाग्रता न करे, ५४ अ
 ज्यंग एटले शरीरें तैलादिक चोपडे, ५५ सचित्त पुष्पफलादिक न मूके, ५६
 अजीव वस्तु जे हार मुद्रादिक वस्त्रादिक ते बाहेर मूकी कुशोजावंत थइ
 देरासरमां प्रवेश करे, ५७ जगवंत दीठें अंजलि न जोडे, ५८ एक शाटक
 उत्तरासंग न करे ५९ मुकुट मस्तकें धरे, ६० मैली पाघडी उपर वस्त्र बो
 कानी घोस पेच प्रमुख न ठोडे, ६१ कुसुमना सेहरा, ठोगां प्रमुख माथ्याथी
 न मूके, ६२ होड पाडे, ६३ गेडीदडे रमत करे, ६४ प्राहुणादिकने जु
 हार करे, ६५ जांरु चेष्टा, गाल; काख पूंठ वजावे, ६६ रेकार तुकारादि
 तिरस्कारनां वचन बोले, ६७ लेवा देवा आश्रयी धरणुं मांमे, ६८ रण
 संग्राम करे, ६९ बाल बूटा होय ते समा करे, जूआ करे, माथुं खणे,
 ७० पलांठी पग बांधे, ७१ चांखडीयें चडे, ७२ पग पसारी बेसे, ७३ पुड
 पुडी देवरावे, ७४ पगनो मेल जाटके, ७५ वस्त्रादिक जाटके, ७६ माकड
 शूकादिक वीणे, तथा तेने त्यांज नाखे, ७७ मैथुनक्रीडा करे, ७८ जमण
 करे, ७९ व्यापार क्रयविक्रय करे, ८० वैष्टुं करे, ८१ शय्या समारे, ८२
 गुह्य लिंगादिक उघाडे, तथा समारे, ८३ बाहुयुद्ध करे तथा कुकडादिकना

युद्ध करावे, ८४ वर्षाकाळादिकने विषे प्रणालीशी पाणी संग्रहे अंगोल स्नान करे, तथा पाणी पीवाना जाजन मूके, ए उत्कृष्टशी चोराशी आश्रय तना जिन जुवनमां वर्जवी.

हवे मध्यम बहेंतालीश आशातना वर्जवी तेनां नाम कहे ठे. १ मूत्र, २ पुरीष, ३ पाणी, ४ उपानह, ५ शयन, ६ अशन, ७ स्त्रीप्रसंग, ८ तंबोल ए थुंकवुं, १० जूवटुं रमवुं, ११ जूवटादिकनुं जोवुं, १२ पलांठी वालवी, १३ पग पसारवा, १४ परस्पर विवाद, १५ परिहास, १६ मत्सर, १७ सिंहासन परिजोग, १८ केश शरीर विचूषा, १९ ठत्र, २० खड्ग, २१ मुकुट, २२ चामरनुं राखवुं, २३ धरणुं करवुं, २४ हास्यादि विलास परिहास, २५ विटसाथें प्रसंग करवो, २६ मुखकोश न करवो, २७ मलिन शरीर राखे, २८ मलिन वस्त्र पहरे, २९ अविधियें पूजा करे, ३० मननुं एकाग्रपणुं न करे, ३१ सचित्त द्रव्य बाहिर न मूकी आवे, ३२ उत्तरा संग न करे, ३३ अंजलि न करे, ३४ अनिष्ट, ३५ हीन, कुसुमादि पूजो पकरण राखे, ३६ अनादर करे, ३७ जिनेश्वरना प्रत्यनीकने वारे नही, ३८ चैत्यद्रव्य खाय, ३९ चैत्यद्रव्यनी उपेक्षा करे, ४० ठती सामर्थ्यें पूजावंदनादिकें मंदता करे, ४१ देवद्रव्यादि जह्मक साथें व्यापार मित्रां सगाइ करे, ४२ तेहवा वडेरांनी मुख्यता करे, तथा तेनी आझायें प्रवर्त्ते, ए बहेंतालीश मध्यम आशातना वर्जवी. एटले ए चोवीशमुं आशातनानुं द्वार थयुं ॥ उत्तर बोल २०७४ पूर्ण थया ॥

हवे देव वांदवानो विधि कहे ठे.

इरि नमुक्कार नमुत्तुण, अरिहंत थुई लोग सब थुई पुस्क ॥

थुई सिंहा वेच्या थुई, नमुत्तु जावंति थय जयवी ॥ ६७ ॥

अर्थः—प्रथम (इरि के०) इरियावहि संपूर्ण पडिक्कमि पठी चैत्यवंदननो आदेश मागी (नमुक्कार के०) नमस्कार कही पठी (नमुत्तुण के०) नमुत्तुण कहे. पठी उजो थइ (अरिहंत के०) अरिहंत चेश्याणं कही काउ स्संग करी एक तीर्थकरनी (थुई के०) स्तुति कहे. पठी (लोग के०) लोगस्स कहीयें पठी (सबथुई के०) सबलोए अरिहंत चेश्याणं कही काउस्संग करी सर्व तीर्थकरनी बीजी स्तुति कहियें, पठी (पुस्क

के०) पुस्करवरदी कही काजस्सग्ग करी श्री सिद्धांतनी त्रीजी (थुइ के०) स्तुति कहेवी पढी (सिद्धा के०) सिद्धाणं बुद्धाणं (वेश्वा के०) वेयाव चगराणं इत्यादिक कही काजस्सग्ग करी अधिष्ठायिक देवोनी चोथी (थुइ के०) स्तुति कही पढी नीचें बेसीने (नमुत्तु के०) नमुत्तुणं संपूर्ण क हीने (जावंति के०) जावंति चेइश्वाइं जावंत केवि साहु कही नमोर्हत सिद्धाचार्योपाध्यायसर्वसाधुज्यः कही (थय के०) स्तवन कहीने, संपूर्ण (जयवी के०) जयवीयराय कहीयें. ए देव वांदवानो विधि कह्यो ॥ ६२ ॥

हवे यद्यपि कोइ प्राणी एटला बोल तथा एवो विधि न जाणतो होयतो पण आ कहेला आठ बोल तेमां होय तेने जक्तिवंत कहीयें. जेमाटे सं बोध प्रकरणमध्ये कहुं ठे ॥ जत्ति बहुमाणोवण, संजलण आसायणाइ प रिहारो ॥ पडिणीय संगवज्जण, सइ सामढे तउज्जुणणं ॥ १ ॥ विहिजुंजण मस्स वण, मवही वायाण विहि पडिसेहो ॥ सिद्धाए इय अडगुण, जुत्तो संपुण विहिजुत्तो ॥ २ ॥

ए बे गायानो जावार्थ कहे ठे. एक जक्ति ते अंतरंग राग, वीजुं बहु मान ते बाह्य लोकोपचार विनयादि गुण. त्रीजो वर्णवाद यशोवादनं बो लवुं. चोथो आशातनादिकनो परिहार, पांचमो तेमना प्रत्यनीकनी साथें संग वज्जवो, ठठो ठती सामर्थ्यं विघ्ननुं टालवुं, सातमो आगलाने विधि मां जोडवुं, आठमो अवर्णवाद न सांजलवापूर्वक अविधिनो निषेध क रवो अने विधिनो प्रतिसेवन करवो, एवा आठ गुण विशुद्धयुक्त ते सर्वो पाधि विशुद्ध संपूर्ण विधि युक्त कहीयें ॥ २ ॥

सबोवाहि विसुद्धं, एवं जो वंदए सया देवे ॥

देविंदविंद महिअं, परमपयं पावइ लहुसो ॥ ६३ ॥

अर्थः—एम (सबोवाहिविसुद्धं के०) सर्वोपाधि विशुद्ध जेम होय (ए वं के०) एम एटले सर्व श्रीजिनधर्म संबन्धिनी चिंता तेणे करी निदोष प्रकारें शुद्ध श्रद्धायें करी (जो के०) जे जल्य प्राणी (देवे के०) श्रीदे वाधिदेवने (सया के०) सदा सर्वदा (वंदए के०) वांदे ते जल्य प्राणी जवजयरूप पद जिहां नथी एवो (परमपयं के०) परमपद एटले मोक्ष रूप पद ते प्रत्यें (लहुसो के०) शीघ्र उतावलो (पावइ के०) पामे. ते

परम पद कहेवुं ठे? तो के (देविंद के०) देवना इंद्र तेमना (विंद के०) समूह एटखे इंद्रोने समूहें जेने (महियं के०) अर्चितं एटखे पूज्युं एवुं ठे. एमां ग्रंथकर्त्ता श्रीदेवेंद्रसूरियें पोतानुं नाम पण सूचव्युं ठे ए श्रीचैत्यवं दनजाप्यनुं वार्त्तिक संक्षेपथी कछुं, अने विस्तारथी तो श्रीआवश्यकनिर्यु क्ति तथा प्रवचनसारोद्धारनी वृत्त्यादिकथी जाणवुं. इति श्रेयः ॥ इति श्री देववंदनजाप्यं बालावबोधसहितं संपूर्णम् ॥ ६३ ॥

हवे ए श्रीदेवाधिदेवने विधि वांदवाना फलना कहेवावाला ते श्रीगुरु ठे माटे तेमने पण जक्ति विनयें करी विधि पूर्वक वंदना करवा थकी स कल आगमनां रहस्य पामीयें. ए श्रीगुरुनें वांदवानां पण घणां फल आ गममांहे कहां ठे ॥ यदुक्तं ॥ वंदणएणं जंते जीवे किं जणइ, गोयमा वं दणएणं जीवे नीयागोयं खवेइ, उच्चागायं णिवंधइ. साहगंगचणं अपडिलेहि यं आणाफलं निवित्तेइ दाहिण जावच जणय इति ॥ तेणे प्रसंगें आव्यो जे गुरुवंदनाधिकार ते हवे कहे ठे.

अथ

बालावबोध सहित श्रीगुरुवंदन जाप्य प्रारंभः

गुरुवंदण मह तिबिहं, तं फिट्ठा ठोज बारसावत्तं ॥

सिर नमणाइसु पढमं, पुष्प खमासमण डुगि बीजं ॥१॥

अर्थः—(अह के०) अथ शब्द ते मंगलादिकारें ठे, तथा प्रथम प्रारंभ ने कारणे अथ शब्दें करी चैत्यवंदनजाप्य कहा पढी हवे गुरुवंदन जाप्य कहीयें ठैयें. (तं के०) ते (गुरुवंदण के०) गुरुवंदन (तिबिहं के०) त्रण प्रकारें ठे तेमां पहेलुं (फिट्ठा के०) फेटा वंदन, बीजुं (ठोज के०) थोजवंदन, त्रीजुं (बारसावत्तं के०) द्वादशावर्त्त वंदन, तिहां (सिरनमणा इसु के०) मस्तक नमाडवादिकने विषे आदि शब्द थकी अंजलिकरण ते हाथ जोडवादिक जाणवा. ते (पढमं के०) पहेलुं फेटा वंदन जाणवुं. तथा (पुष्पखमासमणडुगि के०) पूर्ण पंचांग बे खमासमणा देवे करीने एटखे बे हाथ, बे गोठण अने एक मस्तक ए पांच अंग नमाववा रूप ते (बीजं के०) बीजुं थोजवंदन जाणवुं ॥ १ ॥

इहां शिष्य पूछे ठे के थोजवंदने तथा छादशावर्त्त वंदने प्रथम एक वार वांदीने फरी बीजी वार शे हेतुयें वांदीयें ठैयें? त्यां आचार्य उत्तर आपेठे.

जह दूज रायाणं, नमिउं कळं निवेइउं पढा ॥

वीसज्जिउंवि वंदिअ, गळइ एमेव इह डुगं ॥ २ ॥

अर्थ:—(जहदूज के०) जेम दूत पुरुष ठे ते (रायाणं के०) राजाने. (नमिउं के०) नमिने (कळंनिवेइउं के०) कार्य निवेदन करे वली (पढा के०) पाठो राजायें (वीसज्जिउंवि के०) विसज्यो थको पण (वंदिअ के०) वांदीने (गळइ के०) जाय (एमेव के०) एनी पेरें (इह के०) इहां गुरुवंदनने विपे पण वंदननुं (डुगं के०) छिक जाणवुं ॥ २ ॥ अने छादशावर्त्त वंदने तो बेहु वांदणे मलीने आवश्यक आवर्त्तादि बोल नीपजे ठे, ते माटे बेहु वांदणानी जोडीयें एकज वंदन कहेवाय ठे ॥

हवे वांदणां देवानुं कारण शुं? ते कहे ठे.

आयरस्सउ मूलं, विणउं सो गुणवउं अ पडिवत्ती ॥

सा य विहि वंदणानुं, विही इमो बारसावत्ते ॥ ३ ॥

अर्थ:—जे माटे श्रीसर्वज्ञप्रणीत जे (आयरस्स के०) आचार तेनो (उ के०) वली (मूलं के०) मूल जे ठे, ते (विणउं के०) विनय ठे (सो के०) ते विनय केवी रीतें होय? ते कहे ठे. (गुणवउं के०) गुणवंत गुरुनी (अ के०) वली (पडिवत्ती के०) प्रतिपत्ति एटले सेवा करवी जाणवी (सा के०) ते जक्ति (च के०) वली (विहिवंदणानुं के०) विधियें करीने वांदवाचकि थाय ते (विही के०) विधि (इमो के०) आआगल (बारसावत्ते के०) छादशावर्त्त वंदनने विपे कहेसो ॥ ३ ॥

हवे ए त्रीजुं छादशावर्त्त वंदन केम होय? ते कहे ठे.

तइयं तु ठंदण डुगे, तह मिहोआइमं सयल संघे ॥

बीयं तु दंसणीण य, पयछिआणं च तइयं तु ॥ ४ ॥

अर्थ:—(तइयं के०) त्रीजुं छादशावर्त्त वंदन ते (तु के०) वली (ठंदणडुगे के०) वे वांदणां देवे करीने होय, एटले वे वांदणां देवे करी थाय, इहां ठंदण शब्द वंदनवाचक जाणवो. (तह के०) ते पूर्वोक्त त्रण वांदणां

मां (आइमं के०) आदिम एटले पहेलुं फेटावंदन जे ठे, ते साधु, साध्वी, श्रावक अने श्राविकारूप चतुर्विध (सयलसंधे के०) समस्तश्रीसंधें मली (मिहो के०) मिथो एटले मांहोमांहे परस्पर तेवा तेवा अवसरने विषे करवुं होय त्यारें आय, अने (बीयं के०) बीजुं जे थोजवंदन ठे, ते (तु के०) निश्चें वली सुसाधु एवा (दंसणीण के०) दर्शनीयनेज अर्थें होय, एटले एक गहगत, बीजो अनुयोगी, त्रीजो अनियतवासी, चोथो गुरुसेवी, पांचमो आयुक्त जे संयममार्गमां सावधान एवा गुणवंत यतिने ए वांदणुं देवाय, तथा (य के०) चकारथी, तथा विधिविशिष्ट कार्यने विषे लिंगमात्रधारीपण जो सम्यक्त्वदर्शनवंत होय, तो ते पण थोजवंदने वंदनीय होय. तथा (तश्यं के०) त्रीजुं छादशावर्त्त वंदन जे ठे ते (तु के०) वली आचार्य, उपाध्याय, गुणवंत गीतार्थादिक एवा (पयठिआणं के०) पदप्रतिष्ठित जे होय तेमने (च के०) निश्चें होय ॥ ४ ॥

हवे ए वांदणांनां पांच नाम ठे, ते कहे ठे.

वंदण चिइ किइ कम्मं, पूआकम्मं च विणयकम्मं च ॥

कायवं कस्स व के,ण वावि काहेव कइ खुत्तो ॥ ५ ॥

अर्थः—एक (वंदण के०) वंदन कर्म अने अजिवादन स्तुतिरूप, अर्द्धावन तकाय करवी, ते शरीर मस्तकादिकें अवनत तथा कर्मथकी जलां कर्म बंधाय एटला माटें बीजुं (चिइ के०) चितिकर्म, त्रीजुं (किइकम्मं के०) कृतिकर्म वांदणुं, (च के०) वली जलां मन, वचन अने कायानी चेष्टानुं जे कर्म करवुं, ते माटें चोथुं (पूआकम्मं के०) पूजाकर्म कहियें, तथा विनयनुं करवुं ते माटें पांचमुं (विणयकम्मं के०) विनयकर्म कहियें, ए पांच प्रकारें वंदन (च के०) वली (कायवं के०) करवुं एटले पांच प्रकारें वांदणां देवां ते (कस्स के०) केने अर्थें देवां? (व के०) वली (केणवावि के०) केहने वादणां देवां? अपि शब्द निश्चयार्थमां ठे. (काहेव के०) केवारें वांदणां देवां? (कइखुत्तो के०) केटली वार वांदणां आपीयें? ॥ ५ ॥

कइउणयं कइसिरं, कइहि व आवस्सएहिं परिसुद्धं ॥

कइदोसविप्पमुक्कं, किइकम्मं कीस किरईवा ॥ ६ ॥

अर्थः—वांदणाने विषे (कइउणयं के०) केटला अवनत करवा, (क

इसिरं के०) केटली वार मस्तक नमाडुं, (कइहि के०) केटला (व के०) वली (आवस्सएहिं के०) आवश्यकें करीने (परिसुद्धं के०) प रिशुद्ध थको तथा (कइदोसविप्पमुक्कं के०) केटला दोषें करी विप्रमुक्त एटले रहित थके (कीस के०) शामाटें (किरई के०) करी (किइक म्मं के०) कृतिकर्म वांदणां दीजें? वा शब्द पुनर्वाचक ठे ॥ ६ ॥ ए पां चमी अने ठही बे गाथा आवश्यक निर्युक्तिमां कही ठे ते इहां कही ॥

हवे त्रण गाथायें करी वंदनानां बावीश छार कहे ठे.

मूलदार गाहा ॥ पण नाम पणाहरणा, अजुग्गपण जुग्गप
ण चउअदाया ॥ चउदाय पणनिसेहा, चउअणिसेहठ कार
णया ॥ ७ ॥ आवस्सय मुहणंतय, तणुपेह पणिस दोस ब
त्तीसा ॥ ८ ॥ गुण गुरु ठवण डग्गह, डव्वीसस्कर गुरु पणीसा
॥ ९ ॥ पय अडवन्न ठाणा, ठ गुरु वयणा आसायण ति
त्तीसं ॥ डविहि दुवीसदारेहिं, चउसया बाणउइछाणा ॥ १० ॥

अर्थः—(मूलदारगाहा के०) मूलछारनी गाथाउं जाणवी. पहेलुं वांदणां नां (पणनाम के०) पांच नाम कहेशे, वीजुं वांदणांनां (पणाहरणा के०) पांच आहरण एटले वांदणांनां पांच उदाहरण दृष्टांत द्रव्य अने ज्ञावथी कहेशे; त्रीजुं वांदणां देवाने (अजुग्गपण के०) अयोग्य एवा पांच पास णादिक कहेशे, चोथुं वांदणां देवाने (जुग्गपण के०) योग्य एवा आचर्या दिक पांच कहेशे, पांचमुं जेनी पासें वांदणां न देवरावीयें एवा (चउअदाया के०) चार जण वांदणांना अदाता कहेशे, ठहुं जेनी पासें वांदणां देवरावीयें एवा (चउदाय के०) चार वांदणांना दातार कहेशे, सातमुं (पणनिसेहा के०) पांच स्थानकें वांदणानो निषेध करवो एटले वांदणां न देवां ते कहेशे, आठमुं (चउअणिसेह के०) चार स्थानकें वांदणानो अनिषेध करवो एटले चार स्थानकें वांदणां देवां ते कहेशे, नवमुं वांदणां देवानां (अठकारणया के०) आठ कारण कहेशे ॥ ७ ॥

दशमुं वांदणाने विषे (आवस्सय के०) आवश्यक साचववां, अग्यारमुं (मुहणंतय के०) मुखनंतक एटले मुहपत्तिनी पडिलेहणा करवी, बारमुं (तणुपेह के०) शरीरनी पडिलेहणा करवी, ए त्रणे वानां (पणिस के०)

पच्चीश पच्चीश करवां ते कहेशे, पणिस शब्द सर्वने जोडवो. तेरमुं वांदणां देतां (दोसबत्तीसा के०) बत्तीश दोष टालवा ते कहेशे, चौदमुं वांदणां देतां (ठगुण के०) ठ गुण उपजे ते कहेशे, पन्नरमुं वांदणां देवामां साक्षात् गुरु न होय तेवारें सज्जाव अने असज्जाव रूप (गुरुवण के०) गुरुमी स्थापना करवी ते कहेशे, शोलमुं वांदणां देतां (डुग्गह के०) बे अवग्रह सा चववा, ते कहेशे, सत्तरमुं वांदणाना सूत्रने विषे (डुठवीसकर के०) बर्शे ने ठवीश अक्षर ठे, तेम (गुरुपणीसा के०) गुरु अक्षर पच्चीश ठे ते कहेशे ७ अठारमुं वादणानां सूत्राने विषे (पयअडवन्न के०) पद अछावन ठे ते कहेशे, जंगणीशमुं वांदणां देतां शिष्यने प्रश्न पूठवालक्षण वीशामानां (ठाणा के०) ठ स्थानक ठे ते कहेशे, बीशमुं वांदणां देतां प्रश्नोत्तर रूप (ठगुरुवयणा के०) ठ गुरुनां वचन ठे, ते कहेशे, एकवीशमुं वांदणां देतां गुरुनी (आसायणतित्तीसं के०) तेत्तीश आशातना न करवी तेनां नाम कहेशे, बावीशमुं वांदणाने विषे (डुविहि के०) बे प्रकारनो विधि कहेशे. एम वांदणाना (डुवीसदारेहिं के०) बावीशछारें करीने सर्व मली (चउसयाबाणउछाणा के०) चारशेंने बाणुं स्थानक थाय ॥९॥

अंक	मूलछारनां नाम.	उत्तर जेद.	शर वालो.	अंक	मूलछारनां नाम.	उत्तर जेद.	शर वालो.
१	वन्दननाम.	५	५	१२	शरीरपडिलेहण.	२५	१२०
२	दृष्टांत.	५	१०	१३	वांदणांना दोष.	३२	१५२
३	वांदवानेश्रयोग्य.	५	१५	१४	वांदणांना गुण.	६	१५८
४	वांदवानेयोग्य.	५	२०	१५	गुरु स्थापना.	१	१५९
५	वांदणांना अदाता.	४	२४	१६	अवग्रह.	२	१६१
६	वांदणांना दाता.	४	२८	१७	अक्षरनी संख्या.	२२६	३८७
७	निषेधनां स्थानक.	५	३३	१८	पदनी संख्या.	५८	४४५
८	अनिषेधनांस्थानक	४	३७	१९	स्थानक.	६	४५१
९	वांदणांनां कारण.	८	४५	२०	वांदणांमांगुरुवचन.	६	४५७
१०	आवश्यक.	२५	७०	२१	गुरुनी आशातना.	३३	४९०
११	मुहपत्तिपडिलेहण.	२५	९५	२२	विधि.	२	४९२

હવે પૂર્વોક્ત બાવીશ દ્વારમાં પહેલું પાંચ નામનું દ્વાર કહે છે.

પડિદાર ગાહા ॥ વંદણયં ચિદ્કમ્મં, કિદ્કમ્મં વિણયકમ્મ પુચ્ચ
કમ્મં ॥ ગુરુ વંદણ પણ નામા, દ્વે જાવે હુદ્દોદ્દેણ ॥ ૧૦ ॥ દારં ॥ ૧ ॥

અર્થ:—(પડિદારગાહા કે૦) પ્રતિદ્વારની ગાથા કહે છે. પ્રથમ (વંદણયં
કે૦) વંદનકર્મ તે અજિવાદન સ્તુતિ રૂપ જાણવું. વીજું (ચિદ્કમ્મં કે૦)
ચિત્તિકર્મ તે રજોહરણાદિ ઉપકરણ વિધિ સહિતપણે કુશલકર્મનું કરવું જા
ણવું. ત્રીજું (કિદ્કમ્મં કે૦) કૃતિકર્મ તે શરીર મસ્તકાદિકે અવનમન ક
રવું. ચોથું (પુચ્ચકમ્મં કે૦) પૂજાકર્મ તે પ્રશસ્ત મન, વચન અને કાચ
ચેષ્ટા રૂપ જાણવું. પાંચમું (વિણયકમ્મ કે૦) વિનયકર્મ તે પૂર્વોક્ત ચાર
પ્રકારે વિશેષ ઉદ્યમપણું જાણવું. ૬ (ગુરુવંદણ કે૦) ગુરુ વાંદણાનાં (પ
ણનામા કે૦) પાંચ નામ તે વંદનાનાં પર્યાય જાણવા. ૭ (દ્વેજાવે
કે૦) એક દ્રવ્યથકી વાંદણાં અને બીજાં જાવથકી વાંદણાં ૮ (હુદ્
કે૦) બે પ્રકારે (ઉદ્દેણ કે૦) ઉદ્દેણ એટલે સામાન્યપ્રકારે જાણવાં ॥ ૧૦ ॥

હવે પાંચ દૃષ્ટાંતોનું બીજું દ્વાર કહે છે.

સીયલય સ્કુદુએ વીર, કન્દ્ સેવગ હુ પાલણ સંબે ॥

પંચે દિઠંતા, કિદ્કમ્મે દ્વજાવેહિં ॥ ૧૧ ॥ દારં ॥ ૨ ॥

અર્થ:—પ્રથમ વંદન કર્મઉપર દ્રવ્યવંદન અને જાવવંદન આશ્રયી (સીય
લય કે૦) શીતલાચાર્યનો દૃષ્ટાંત, બીજા ચિત્તિકર્મ ઉપર (સ્કુદુએ કે૦)
સુદ્ધકાચાર્યનો દૃષ્ટાંત જાણવો. ત્રીજા કૃતિકર્મ ઉપર (વીરકન્દ્ કે૦)
વીરા શાલ્લીનો અને કૃષ્ણ મહારાજને દૃષ્ટાંત જાણવો. ચોથા પૂજાકર્મ
ઉપર (સેવગ હુ કે૦) રાજાના બે સેવકોનો દૃષ્ટાંત જાણવો. પાંચમા વિનયકર્મ
ઉપર (પાલણ સંબે કે૦) શ્રીકૃષ્ણમહારાજના પુત્ર પાલક અને સામ્બનો
દૃષ્ટાંત જાણવો (૬ કે૦) ૭ (પંચે કે૦) પાંચ (દિઠંતા કે૦) દૃષ્ટાંત તે
(કિદ્કમ્મે કે૦) કૃતિકર્મ એટલે વાંદણાને વિષે (દ્વજાવેહિં કે૦) દ્રવ્ય
જાવે કરીને જાણવા ॥ ૧૧ ॥ હવે ૬ પાંચે દૃષ્ટાંતોની કથા કહે છે.

હઠિણાઝર નયરના વજ્રસિંહ રાજાની સૌજાગ્યમંજરી રાણીને શીતલના
મા પુત્ર હતો, અને શૃંગારમંજરી નામે પુત્રી હતી. તે કંચનપુર નગરે વિક્ર

मसेन राजाने परणावी, अनुक्रमें शीतलपुत्र राजा थयो, तेणें धर्मघोष सूरि पासेंथी दीक्षा लीधी, पढी विज्ञातसिद्धांत गीतार्थ थइ, आचार्यपद पास्या. हवे तेनी जगिनीनें चार पुत्र सकलकलामां निपुण थया जाणी तेमनी माता निरंतर पोताना पुत्र आगल जाइनी प्रशंसा करे अने क हे के धन्य कृतपुण्य पृथिवीमांहे एक तमारो मातुल ठे, के जेणें राज जार ठांकी दीक्षा लीधी ? एवी प्रशंसा सांजली ते चारे पुत्र संवेग पणुं पास्या. पढी स्थविरपासें दीक्षा लइ बहुश्रुत थइ गुरुने पूढी पोताना मा मा शीतलाचार्यने एक पुरें आव्या सांजली तेने वांदवाने अर्थें गया. तिहां जातां विकल वेलायें गाम बाहेर एक देवलमां रह्या. मांहे पेसतां एक श्रावकने जणाव्युं के अमारा मातुलने कहेजो जे जाणेज साधु आव्या ठे. हवे ते चारे जाणेजने रातें शुजध्यानथी केवलज्ञान उपज्युं. प्रजातें ते मनुं अनागमन जाणी मातुल आव्या, तेहने अनादर करता जाणी कषा य दंरुकमां आवते दंरुक थापी इरि यापथिका प्रतिक्रमी ड्रव्यथी वंदन की धुं, तेवारें ते बोढ्या अहो ड्रव्यवंदने कषाय कंरुक वधते वांढ्या, परंतु जा ववंदने कषायोपशांतियें वांदो, ते सांजली मामोजी बोढ्या तमें केम जा ण्युं ? तेवारें जाणेज बोढ्या के अमें अप्रतिपाती झानें करी जाण्युं. ते सां जली मामोजी मनमां विचारवा लाग्या के अहो में केवलीनी आशातना करी, एम विचारी कषायस्थानकथी निवर्त्त्या अने ते चारे केवलीने वांदवा लाग्या, अनुक्रमें चोथा केवलीने वांदतां मामाने पण केवलज्ञान उपनुं. ए शी तलाचार्यने प्रथम ड्रव्यवंदन पढी जाववंदनकर्म थयुं. ए प्रथम उदाहरण ॥

हवे बीजा चितिकर्म उपर छुल्लकनो दृष्टांत कहे ठे. जेम एक छुल्लक जला लक्षणवालानें, आचार्यें अंत समयें पोताने पदें स्थाप्यो, गीतार्थ साधु पासें जणे, ते पण विशेषथी जक्ति साचवे. एकदा समयें मोहनीय कर्मना उदयथी जगपरिणामी थयो; पढी साधु जिह्वायें गये थके बाहेर जू मिनेविषे निकल्यो पढी एक वनने विषे एक दिशें जातां थकां, तिलक, अशोक चंपकादि विविधवृक्ष तिहां हता तेम ठतां एक शमी एटले खीजडीनो वृक्ष तेनुं कोशक पूजन करतो हतो ते देखी पूजक प्रत्यें पूठ्युं, के तमे ए कंट कवृक्षनें केम पूजो ठो ? तेणे कहुं के अमारा वडिलोयें पूर्वे ए वृक्षने पूज्युं ठे माटें अमें पण पूजीये ठैयें. ते वचन सांजलीने छुल्लकें विचार्युं जे आ

શમી એટલે જાંઘરાંના વૃક્ષ સરિખો હું હું; તેને ઉત્તમ વૃક્ષ સમાન ગુણ વંત લોક પૂજે છે. અને મહારામાં શ્રમણપણું નથી; માત્ર રજોહરણાદિ ચિતિકર્મગુણે કરી મુજને પૂજે છે, એમ વિચારી, પાઠો આવી, સાધુની પાસેં આલોચણા લઈ, ઝજમાલ થયો. એમ એને પૂર્વે દ્રવ્ય ચિતિકર્મ હતું, પઠી જાવચિતિકર્મ ઉત્પન્ન થયું. એ બીજું ઉદાહરણ જાણવું.

હવે ત્રીજા કૃતિકર્મ ઉપર વીરા શાલવી અને શ્રીકૃષ્ણનું ઉદાહરણ કહે છે. શ્રીનેમિનાથ જગવાન દ્વારિકાયેં સમોસઠ્યા તેવારેં શ્રીકૃષ્ણેં સર્વસાધુઝને દ્વાદશાવર્ત વાંદણે વાંઘ્યા, એને જાવકૃતિકર્મ કહીયેં, અને શ્રીકૃષ્ણને રૂઢું મનવવાનેં અથેં વીરા શાલવીયેં પણ વાંઘ્યા એને દ્રવ્યકૃતિકર્મ કહીયેં. એના સંબંધનો વિસ્તાર આવશ્યકવૃત્તિથી જાણવો. એ ત્રીજું ઉદાહરણ જાણવું.

હવે ચોથા પૂજાકર્મ ઉપર બે સેવકનો દૃષ્ટાંત કહે છે. જેમ એક રાજા ના બે સેવક હતા તે ગામની સીમા નિમિત્તે વિવાદ કરતા રાજપંથેં જાતાં હતા, માર્ગમાં સાધુ દેખીને પ્રશસ્ત મન, વચન અને કાયાયેં કરી એકે કહ્યું કે “સાધૌદૃષ્ટે ધ્રુવા સિદ્ધિઃ” એટલે સાધુ દિઠે ઠટે નિશ્ચયેં કાર્યસિદ્ધિ થાય, એમાં સંશય નથી, એમ કહી એકાગ્ર ચિત્તેં સાધુને વાંઘ્યા. અને બીજે સેવકેં ઝલટી હાંસી રૂપેં વ્યવહાર માત્રેં તેને અવનમન કહ્યું, પઠી રાજદ્વારેં ગયે થકે પહેલા સેવકનો જય થયો, અને વીજાનો પરાજય થયો એમ એકનેં દ્રવ્યથી પૂજાકર્મ અને બીજાનેં જાવથી પૂજાકર્મ થયું; એ ચોથું ઉદાહરણ.

હવે પાંચમા વિનયકર્મને વિષે પાલક અજવ્ય અને સાંબનો દૃષ્ટાંત કહે છે. શ્રીનેમિનાથ જગવાન દ્વારિકા નગરીયેં સમોસઠ્યા, તેવારેં શ્રીકૃષ્ણ બોલ્યા કે જે શ્રીનેમીશ્વર જગવાનનેં સર્વથી પહેલું જઈ વંદન કરશે, તેને મહારો પદ તુરંગમવિશેષ આપીશ, તે સાંજલી તુરંગમને લોઝેં પ્રથમ રાત્રિ ઠતાં પણ પાલકેં આવીને વાંઘ્યા, તે દ્રવ્યથકી વંદન જાણવું. અને ત્યાં સાંબ કુમારેં જાવથકી વાંઘ્યા છે, તે જાવવંદન જાણવું. એ પાંચમું ઉદાહરણ કહ્યું. એ પાંચ દૃષ્ટાંતનું બીજું દ્વાર થયું, ઉત્તર બોલ દશ થયા ॥ ૧૧ ॥

હવે પાસઠાદિક પાંચ અવંદનીયનું ત્રીજું દ્વાર કહે છે.

પાસઠો ઝસ્સત્રો, કુસીલ સંસત્તઝ અહાઠંદો ॥ દુગ ડુગ
તિ ડુગણેગ વિહા, અવંદણિકા જિણ મયંમિ ॥ ૧૨ ॥ દારં ॥ ૩ ॥

अर्थः—जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी पासें रहे ते प्रथम (पासणो के०) पासणो जाणवो तथा जे साधु सामाचारीने विषे प्रमाद करे ते बीजो (उस्सणो के०) उस्सणो जाणवो. तथा जे ज्ञान, दर्शन अने चारित्रनी विराधना करे ते त्रीजो (कुशील के०) कुशीलीयो जाणवो. तथा जे वैरागी मळे तो तेनी साथें पोतें पण वैरागी जेवो बनी बेसे अने जो अनाचारी मळे तो तेनी साथें पोतें पण अनाचारी बनी बेसे, ते चोथो (संसत्तु के०) संसत्त जाणवो तथा जे श्रीतीर्थकरनी आझा विना पोतानी इत्तायें प्रवर्त्ते, पोतानी इत्तायें प्ररूपणा करे, ते पांचमो (अहाठंदो के०) यथाठंदो जाणवो. ए पोताने ठंदे प्रवर्त्ते माटे एने ठंदो कहीयें. तिहां एक देशथी बीजो सर्वथी मली (दुग के०) बे जेद पासणाना, तथा एक देशथी बीजो सर्वथी मली (दुग के०) बे जेद उस्सणाना, तथा ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारित्रकुशील मली (ति के०) त्रण जेद कुशीलीयाना, तथा संक्लिष्ट चित्त अने असंक्लिष्ट चित्त मली (दुग के०) बे जेद संसक्तना, तथा (अणोगविहा के०) अनेक प्रकार, ठंदाना जाणवा, एटळे यथाठंदा अनेक जेदना थाय ठे ए पासणदिक पांच जे कह्या ते (जिणमयंमि के०) श्रीजिनमतने विषे (अवंदणिज्जा के०) अवंदनीय जाणवा ॥ १२ ॥

हवे ए पांचेनुं कांश्क विशेष स्वरूप लखीयें ठैयें. तिहां मिथ्यात्वादिक बंध हेतुरूप पास तेने विषे जे रहे, तेने पासणो कहीयें. अथवा ज्ञानादिकने पोतानी पासें करी मिथ्यात्वादिक पासमां रहे एटळे ज्ञानादिकने पासें राखे पण सेवे नही, अथवा पासनी परें पोतानुं पासुं मलिन राखे ते पासणो कहीयें. तेना बे जेद ठेः—एक देशपासणो अने बीजो सर्वपासणो. तेमां जे कारणविना शय्यांतर पिंरु, अन्याहत एटळे साहामो आण्यो पिंरु, राज्यपिंरु, नित्यपिंरु अने अग्रपिंरुदिक जुंजे. तथा गाम, देश, कुल आवकनी ममता मांमे, जेम के “आ महारा वासित जाव्या ठे” ते कुलादिकनी निश्रायें विचरे, तथा गुर्वादिकने जे विशेष जक्तियोग्य रहस्यचूत थापना कुल ठे, ते कुलमांहे निष्कारणे प्रवेश करे, तथा “नित्यप्रत्यें तमने एटळुं देइशुं तमें नित्य आवजो” एवी रीतनी जे निमंत्रणा करे तेनी पासें ते पिंरु लीये तेने नित्य पिंरु कहीये. तथा जाजनमांहेथी वापख्या विना उंदन जक्तादिकनी शिखा उपरितन जाग लक्षण लीये, ते

ने अग्रपिंरु कहियें. केटलाएक एम कहे ठे के कारण विना प्रधान सरस आहार लीये तेने अग्रपिंरु कहियें. तथा बहेंतालीश दोष आहारना न राखे, वारं वार आहार लीये तथा जमणवार, विवाह अने प्रादुणामां शि खंकि जोतो फरे, आहारनी लालचें मुखें कहे. तिहां निमित्त दोष नहो य, सूजतो होय ते माटे. तथा सूर्य आथमता उगताथी मांकी जमे, मांरु लीये आहार न करे, सन्निधि राखे, पोतानी निश्रायें औषधादिक अलगु गृहस्थने घरे मूकावे, द्रव्यादिक सहित विचरे, तथा ज्ञानद्रव्यादिक मिषें करी खनिश्रायें ज्ञानादि जंमारनां नाम लेई, पुस्तकादि संग्रहे, द्रव्यादि सहित विचरे, मुखें कहे अमें निर्ग्रथ ठैयें पूर्व साधु समान गर्व राखे. इत्या दिक अनेक प्रकारें साधु लक्षणथी विपरीत होय ते देश पासठो जाणवो.

तथा जे सर्वथा ज्ञान, दर्शन अने चारित्र्यथी अलगो रहे, केवल लिंगधारी, वेषविभूषक, गृहस्थाचार धारी होय, ते सर्वथी पासठो जाणवो.

बीजो जे क्रियामार्गने विषे शिथिलता करे, अथवा खेद पामे तेने उस्सन्नो कहीयें; तेना बे जेद ठे. एक देशथी अवसन्नो अने बीजो सर्वथी अवसन्नो. तिहां जे आवश्यक, प्रतिक्रमण, देववंदनादि, सज्जाय ते पठन पाठनादि, पडिखेहण, मुखवस्त्रिका, वस्त्रपात्रादि, जिह्वा ते गोचरी कालादि, ध्यान ते धर्मध्यानादि, अज्ञातार्थ ते तप नियम अजिग्रहादि, आगमन ते बाहेरथी उपाश्रयमां प्रवेशलक्षण, निसिहिया ते पग पूंजवादि, निर्गमन ते प्रयोजनविना उपाश्रयथी बाहेर निकलवा लक्षण, स्थान ते कायोत्सर्गादि, निषीदन ते बेसवुं, तुयठण ते त्वग्वर्तन एटखे शयन इत्यादिक, दशविध चक्रवाल साधु समाचारी, तथां उघ पद विज्ञाग सामाचारी प्रमुख विधि संयुक्त न करे, अथवा उंठी अधिकी करे अथवा कषाय करुन सहित करे, अथवा राजवेठनी परें करे जय मानीने करे, तथागुर्वादि कना वचन सांजखे, डुमणो थइने वचनखंरुन करे, आक्रोश करे, इत्यादिक लक्षणें करी देश अवसन्नो जाणवो.

अने सर्वथकी अवसन्नो तो चोमासा विना शेषकाखें पाट, बाजोठ, निष्कारण संथारे, सेवे, स्थापना पिंरु जमे. संथारो पाथख्यो राखे, प्राचृतिकादि दोष जमे. इत्यादिक लक्षणें सर्व अवसन्नो जाणवो.

त्रीजो जेनुं कुत्सित, निंदनीय मातुं शीख एटखे आचार होय, तेने कु

शील कहीयें. तेना त्रण जेद ठे. ज्ञानकुशील, दर्शनकुशील अने चारि त्रकुशील, तिहां ज्ञानकुशील ते अकाल, अविनय, अबहुमान, गुरुनिन्हव ता, योग उपधान हीन सूत्र, अर्थ अने तदुजय हीन, इत्यादिक आशात नायुक्त थको ज्ञान जणे तथा आजीविकाहेतें पठन पाठन संजलाववुं, लखवुं, लखाववुं, जंमार कराववा, नंदी समारचनादि स्वार्थना उपदेश देवा, तथा आजीविका हेतें धर्मकथा कहे, जणे, घरघर धर्म संजलाववा जाय, पोताना थवाने हेतें स्त्रीबालकादिकने जणावे, अनेरा ज्ञानना जंमार उलवे ज्ञानने उलवे, लखवां लखाववां, क्रयविक्रय पुस्तकादिकोनो करे, करावे, इत्यादिक लक्षणें ज्ञानकुशील जाणवो.

बीजो दर्शनकुशील ते शंकां कांहा विचिकित्सा व्यापन्न, दर्शननिन्हव, अहाठंदा, कुशीलिया वेषविडंबनादिक साथें परिचय करे, एटले तेनी साथें आलाप संलाप पठनादिक करे, ते दर्शनकुशील जाणवो.

त्रीजो चारित्रकुशील ते ज्योतिष, निमित्त, अक्षरकर्म, यंत्र, मंत्र, चूत कर्म, बलिपिंरु, उज्जोणी, दानादि, सौजाग्य दौर्जाग्यकारी, जडी, मूली, विद्यारोहणादिक, पादलेप, आंख अंजन, चूर्ण, स्वप्नविद्या, चिपुटीदान प्रमुख, अतीत अनागत वर्तमान निमित्तकथन, पोतानी जाति कुल विज्ञानादिक स्वार्थकायें प्रकाश करे, नख, केश, शरीर, शोजा करे, वस्त्र पात्र दंदादिक बहुमूल्यवाला सुंदर सुकोमलनी वांछा करे, शिष्यादिक परिग्रहनी विशेष तीव्रता धरे, निष्कारण अपवाद पद सदूषण मार्ग प्रकाशे, तथा सेवे, इत्यादिक लक्षणें चारित्रकुशील जाणवो.

चोथो संसक्त, ते पासठा अथवा संविज्ञादिक जन जेवानी साथें मले. त्यां तेवो थई प्रवर्त्ते, अथवा मूलोत्तर गुण दोष सर्व एकठा प्रवर्त्तावे, जे म गायनी आगल सुंमलो मूक्यो होय तेमां सरस, नीरस, कपाशिया, खोल, घृत, दुग्धादिक एकठुं मेढ्युं होय तो ते सर्वने एकठांज खाई जाय पण तेनुं विवेचन न करे. तेम ए पण गुण अने दोष सर्वने एकठा प्रवर्त्तावी देखाडे तेने संसक्तो कहीयें, ते एक संक्लिष्टचित्त संसक्तो अने बीजो असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो एवा बे जेदें जाणवो.

तिहां जे प्राणातिपातादिक पांच आश्रवनो सेवनार, रुद्धिगारव, रस गारव अने शातागारव ए त्रण गारवें करी सहित, स्त्रीगृहादिक सेवनने

विषे प्रसक्त, अपध्यानशील, परगुणमत्सरी, इत्यादि गुण युक्त ते संक्लिष्ट चित्तसंसक्तो जाणवो. तथा पोताना आत्माने जेवारें जेवो प्रसंग मळे ते वारें तेवो थाय एटले प्रियधर्मी साधु मळे तेवारें साधुना आचार पाळे अने अप्रियधर्मी पासढो मळे तेवारें तेवो थाय लिंबूना पाणीनी पेरें त डूय थइ जाय ते असंक्लिष्टचित्तसंसक्तो जाणवो. इति ॥

पांचमो यथाष्ठंदो ते यथा रुचियें प्रवर्त्ते, यथा तथा लवे, उत्सूत्र जावे, पोताना स्वार्थना उपदेश आपे, स्वमति विकट्टित करे, परजातिने विषे प्रवर्त्ते, पारकी तांत करे, उपकारी धर्माचार्यादिकनी हेलना करे, आचार्य उपाध्यायना अवर्णवाद बोले, जेनाथी ज्ञानादिक पामे तेवा बहुश्रुत नी निंदा करे, गारव प्रतिबंधि होय, कारणविना विगय खाय, इत्यादिक अनेक जेदें यथाष्ठंदो जाणवो. ए पांचेनां विशेष लक्षण श्रीप्रवचनसारो आरवृत्ति तथा आवश्यकवृत्ति तथा उपदेशमालावृत्ति प्रमुख ग्रंथोथी जाणवा. ए पांचेने अवंदनीय जाणवा. एमने वांदवाथी कर्मनिर्झरा न थाय, केवल क्लेश अने कर्मबंध उपजे तथापि ए कहेलां लक्षणवालो जो ज्ञान, दर्शन अने चारित्रना सहाय कारणे सेव्यो होय तो वंदनीय जाणवो. जे माटे श्रीआगममांहे कळुं ते के पासढादिक चारित्रना असंज्ञवी होय पण दर्शनना असंज्ञवी न होय ते कारणे ते सेव्य जाणवो पण इ हां तो चारीत्रीयो वंदनीय कह्यो ते ते अधिकार माटे चारित्रवंत ते बंध ते अन्यथा जो अचारित्रीयाने बंध कहीयें तो जेटला तेना प्रमादनां स्थानक ते ते सर्व अनुमोदनीय थाय तेथी तेने वांदतो थको प्रवचन बाधाकारी थाय, ए रीतें वांदणां देवाने पासढादिक पांच अयोग्य तेमनुं त्रीजुं छार कळुं. उत्तर बोल पन्नर थया ॥ १२ ॥

हवे पांच वांदवाने योग्य तेमनुं चोथुं छार कहे ते.

आयरिअ उवप्पाए, पवत्ति थेरे तदेव रायणिए ॥ किइ

कम्मनिळ्ळरठा, कायव मिमेसि पंचन्हं ॥ १३ ॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थः—पहेला ज्ञानादिक पांच आचारें करी युक्त ते (आयरिय के०) श्रीआचार्य कहीयें, बीजा (उवप्पाए के०) श्रीउपाध्यायजी, त्रीजा जे तप संयमने विषे प्रवर्त्तावे, गह्वनी चिंता करे ते (पवत्ति के०) प्रवर्त्तक

कहीयें, चोथा जे चारित्र्यी पडता होय तेने प्रतिबोध आपीने पाळा ठेकाणें आणे तेने (थरे के०) थिविर कहीयें (तहेव के०) तथैव एट ले तेमज वली पांचमा गह्वने अर्थे क्षेत्र जोवा माटे विहार करे, सूत्र अर्थना जाण तेने (रायणिए के०) रत्नाधिक गणाधिप कहीयें, (इमे सिपंचन्हं के०) ए कह्या जे आचार्यादिक पांच जण तेने (किश्कम्म के०) कृतिकर्म एटले वादणानुं कर्म (कायवं के०) करवुं एटले वांदणां दे वां ते केवल (निज्जरठा के०) कर्मनिज्जराने अर्थे जाणवुं ॥ १३ ॥ ए आचार्यादिक पांचनुं कांश्क विशेष स्वरूप नीचें लखीयें ठैयें.

आचार्य ते सूत्र अने अर्थ उज्जयना वेत्ता, प्रशस्त समस्त लक्षणें लक्षित. प्रतिरूपादि गुणयुक्त शरीर होय, जाति कुल गांजरीय धैर्यादि अनेक गुणमणियुक्त, आठ प्रकारनी गणिसंपदायें करी युक्त. पंचाचार पालक, पलाववाने समर्थ. ठत्रीश ठत्रीशी गुणें करी बिराजमान, आर्य पुरुषें सेववा योग्य, गह्वमूलस्तंजज्ञूत गह्वचिंतारहित अर्थजापी, एटले जेमां गह्वचिंता न उपजे एवा अर्थ जापे एवा गुण युक्त ते आचार्य जाणवा.

तथा उपाध्याय ते जेनी पासें अंगीयार अंग, बार उपांग, चरणसित्तिरी, करणसित्तिरी जणीयें, आचार्यने युवराज समान, ज्ञान, दर्शन अने चारित्र रूप रत्नत्रयी युक्त, सूत्र अर्थना जाण, आचार्यने हितचिंतक, ते उपाध्याय तथा प्रवर्तक ते यथोचित प्रशस्त योग जेतप संयम तेने विषे साधुसमुदायने प्रवर्तवि, गह्वने योगक्षेम करवानी योग्यतानी संजालना करनार जाणवा.

तथा थिविर ते ज्ञानादिकगुणोने विषे सीदाता साधुने इहलोक तथा परलोकना अपाय दृष्टांत देखाडी संयममार्गमां स्थिर करे, ते स्थविर त्रण प्रकारें ठे. एक शाठवर्षना ते वयःस्थविर, बीजा वीश वरसदीक्षा पर्याय जेने थया होय ते पर्यायस्थविर, त्रीजा जे निशीथादिक छेदग्रंथना रहस्य जाणे, जघन्यथी समवायांगादि श्रुत जाणे, ते श्रुत स्थविर पण इहांतो जेने आचार्यादिकें स्थविर कीधा होय ते स्थविर जाणवा.

तथा रत्नाधिक ते गह्वने कायें शिष्य उपधि प्रमुख लाजनें अर्थे विहारकरणील सूत्रार्थवेत्ता एनुं गणावहेदक एवुं पण नाम कहीयें एवा गुणवंत ते पर्यायें ज्येष्ठ अथवा लघु होय तो पण तेने रत्नाधिक कहीयें. एटले पांच वंदनिकनुं चोथुं द्वार थयुं. उत्तर बोल वीश थया ॥

ણાં દેવાય, સાતમા પચ્ચસ્કાણ કરતાં અથવા માસસ્વમણાદિક વિશેષ તપં
રૂપ (સંવરણે કે૦) સંવરને વિષે વાંદણાં દેવાય આઠમા (ઉત્તમઠે કે૦) ઉ
ત્તમાર્થે ઇટલે અંતસમયે અનશન કરવાને વિષે સંલેપણાને વિષે (ય કે૦)
વલી વાંદણાં દેવાય, અથવા વાંદવું થાય. એ આઠ કારણે (વંદણયં કે૦)
વાંદણાં દેવાય, તેનું નવમું દ્વાર થયું. ઉત્તર બોલ પિસ્તાલીશ થયા ॥૧૭॥

હવે અવશ્ય સાચવવા માટે આવશ્યક કહીયેં, તે વાંદણાં દેતાં પચ્ચીશ
આવશ્યક સચવાય, તેનું દશમું દ્વાર કહે ઠે.

દોવણય મહાજાય, આવત્તા વાર ચડસિરતિગુત્તં ॥

હપવેસિગ નિસ્કમણં, પણવીસાવસય કિઙ્કમ્મં ॥૧૮॥

અર્થ:—(દોવણયં કે૦) વે અવનત વાંદણાને વિષે જાણવાં ઇટલે બે
વાર ઉપરિતન શરીર જાગ નમાડવો તિહાં એક તો જેવારેં “હ્મમિ સ્વમા
સમણો વંદિતું જાવણિજ્જાણ નિસીહિઆણ” એમ કહીને નમે તેવારેં વંદેણની
અણુજાણહ ઇટલે આજ્ઞા માગતો શરીરનો ઉપરિતન જાગ નમાડેત્યારે ગુરુ
વંદેણ કહે. એ એક અવનત થયું, એમ વીજી વાર વાંદણાં દેતાં વીજું અવનત
થાય. એ વે અવનત રૂપ વે આવશ્યક થયાં.

તથા (અહાજાય કે૦) એક યથાજાત ઇટલે જે રૂપેં દીક્કાનો જન્મ
થયો હતો અર્થાત્ રજોહરણ, મુહપત્તિ ચોલપટ્ટમાત્રપણે શ્રમણ થયો હતો
તેટલાજ જેલા થઈહાથ જોડે અથવા યોનિથી બાલક નિકલતે જેમ રચિતકર
સંપુટ હોય તેમ કરસંપુટ કસ્યા હાથ જોડેલાને લલાટે લગાડે તે યથાજાત
કહીયેં એમ વે અવનત અને ત્રીજું યથાજાત મલી ત્રણ આવશ્યક થયાં.

હવે શરીરના વ્યાપાર રૂપ (વાર કે૦) વાર (આવત્તા કે૦) આવ
ર્ત સૂત્રાજિધાન ગર્જિત કાયવ્યાપારવિશેષ જાણવાં. તેમાં પ્રથમ વાંદ
ણે ઠ આવર્ત થાય, તે આવી રીતે:—પ્રથમ ત્રણ આવર્ત તો “ અહો ”
“ કાયં ” “ કાય ” એ બે બે અક્ષરેં નીપજે ઇટલે પોતાના હાથનાં તલાં
બે ઝંધા ગુરુચરણે લગાડે તથા ઉત્તાન હાથેં પોતાનો લલાટદેશ ફરસે અને
“ ૧ અહો ૨ કાયં ૩ કાય સંપાસં ” કહેતો મસ્તક નમાડે તેવાર પઠી
“ સ્વમણિજ્ઞોથી માંમીને વઙ્કંતો ” પર્યંત યાવત્ કર સંપુટે કહીને વલી
ત્રણ આવર્ત ત્રણ ત્રણ અક્ષરના કહે તેમાં એક અક્ષર ગુરુચરણે હાથ

लगाडतां कहे, बीजो अक्षर उत्तान हाथे वचाले विशामा रूप कहे अने त्री जो अक्षर ललाटदेशे हाथ लगाडतां कहे, जेम “ ज ता जे ” “ ज व णि ” “ ज्ञं च जे ” एवा त्रण आवर्त्त त्रण त्रण अक्षरना कहेतो खामे मि खमासमणो कही बीजी बार मस्तक नमाडे. ए रीतें ए प्रथम वांदणे ठ आवर्त्त थयां तेम वली बीजे वांदणे पण एज रीतें ठ आवर्त्त थाय, बे बार मली बार आवर्त्त रूप बार आवश्यक थाय. सर्व मली पंदर थयां.

तथा (चतुसिर के०) चतुःशिरः एटले चार बार शिर नमाडवुं तिहां पहेले वांदणे बे बार मस्तक नमाडवुं अने बीजे वांदणे पण बे बार मस्तक नमाडवुं मली चार बार शिर नमन थाय. एवं उगणीश आवश्यक थयां.

तथा (तिगुत्तं के०) त्रण गुप्ति ते मन, वचन अने काया ए त्रण ने अन्यव्यापारथी गोपवी राखे ए त्रणने द्रव्यथी तथा जावथी अयत्नायें न प्रवर्त्तावे, एवं बावीश आवश्यक थयां.

तथा (दुपवेस के०) द्विप्रवेश एटले बे बार आवश्यकें बे बार गुरुनी आज्ञा मार्गी अवग्रहमांहे प्रवेश करवा रूप बे आवश्यक अने (इग निस्कमणं के०) एक बार अवग्रहथी बाहेर निकले एटले पहेले वांदणे आज्ञा मार्गी निमीहि कहेतो पग पूंजतो थको एकवार अवग्रह मांहे प्रवेश करे अने पढी आवस्सियाए कहेतो पाठल पूंजतो एकवार पहेले वांदणे अवग्रहथी बाहेर निकले, अने बीजा वांदणामां प्रवेश करे पण फ री पाठो बाहेर निकले नही माटे बे बार येसवुं अने एकवार निकलवुं मली त्रण आवश्यक थयां ते पूर्वोक्त बावीश साथें मेलवतां (पणवीसा के०) पच्चीश (आवसय के०) आवश्यक ते (किङ्कम्मे के०) कृतिकर्म एटले वांदणाने विषे थाय ॥ १८ ॥

किङ्क कम्मपि कुणंतो, न होइ किङ्कम्म निज्जरा जागी ॥

पणवीसामन्नयरं, साधु छाणं विराहंतो ॥ १९ ॥ दारं ॥ १० ॥

अर्थः—हवे ए (पणवीसां के०) पच्चीश आवश्यक जे ठे, तेमां (अन्नयरं के०) अनेरुं एक पण (छाणं के०) स्थानक प्रत्ये (विराहंतो के०) विराधतो एवो जे (साधु के०) साधु तेमज साधवी श्रावक, श्राविका होय, ते (किङ्कम्मपि कुणंतो के०) कृतिकर्मने करतो ठतो पण एटले वांदणां

દેતો ઠતો પળ (કિશ્કમ્મ કે૦) કૃતિકર્મ થકી જે કર્મપરિશાટનરૂપ (નિ
જ્જારા કે૦) નિર્જારા થાય તેનો (જાગી કે૦) સંવિનાગી (ન હોઇ કે૦)
ન થાય એટલે તે વાંદણાનું જે નિર્જારારૂપ ફલ, તે ન પામે ॥ ૧૯ ॥ એ
દશમું ધાર થયું ઉત્તર બોલ સિત્તેર થયા ॥

યંત્ર સ્થાપના.

અવનત નમવું.	યથાજાત મુદ્રા.	આવર્ત.	શિરો નમન.	ગુપ્તિ.	પ્રવેશ.	નિકલવું.
૨	૧	૧૨	૪	૩	૨	૧

હવે મુદ્દપત્તિની પચ્ચીશ પડિલેહણાનું શ્રમીયારમું ધાર કહે છે.

દિઠિ પડિલેહ એગા, ઠ ઉદ્દપ્પોડ તિગ તિ અંતરિઆ ॥

અસ્કોડ પમજ્ઞણયા, નવનવ મુદ્દપત્તિ પળવીમા ॥ ૨૦ ॥

અર્થ:—પ્રથમ મુદ્દપત્તિને પહેલે પાસે સૂત્ર અને વીજે પાસે અર્થ તેનું
તત્ત્વ, સમ્યક્ પ્રકારે હૃદયને વિષે ધરું એમ ચિંતવીને મુદ્દપત્તિ ઉચ્ચેલી તેના
બેહુ પાસાં સર્વત્ર દૃષ્ટિયેં કરી જોવાં તે (દિઠિપડિલેહ કે૦) દૃષ્ટિ પડિલે
હણા (એગા કે૦) એક જાણવી. તેવાર પઠી (ઠ કે૦) ઠ (ઉદ્દપ્પોડ કે૦)
ઊંચા પગોડા કરવા એટલે મુદ્દપત્તિને ફેરવી બે હાથેં સાહીને એકેકા હાથેં
નચાવવા રૂપ ત્રણ ત્રણ ઊંચા પગોડા કરવા તિહાં કાવે હાથે કરતાં સ
મ્યક્ત્વ મોહનીય, મિશ્રમોહનીય અને મિથ્યાત્વમોહનીય એ ત્રણ મોહનીય
પરિહરું એમ ચિંતવીયેં તથા જમણે હાથે કરતાં કામરાગ, સ્નેહરાગ અને
દૃષ્ટિરાગ, એ ત્રણ રાગપરિહરું. એમ ચિંતવીયેં એ ઠ ધ્વંચેરવા રૂપ ઠ પડિલેહ
ણા થઇ તેની સાથેં પ્રથમની એકદૃષ્ટિપડિલેહણા મેલવીયેં તેવારેં સાત થાય.

તેવાર પઠી (તિગ કે૦) ત્રણ (અસ્કોડ કે૦) અસ્કોડા અને (તિ કે૦)
ત્રણ (પમજ્ઞણયા કે૦) પ્રમાર્જાના એટલે પૂંજવું તે અનુક્રમે એક વીજા
કેડે ત્રણવાર (અંતરિઆ કે૦) એકેકને અંતરે કરવા એટલે મુદ્દપત્તિયેં
એક પડ વાલી મુદ્દપત્તિના ત્રણ વધૂટક કરી જમણા હાથની અંગુલીના
આંતરાની વચમાં ઝરાવીને ત્રણ અસ્કોડા પસલી ઝરીયેં ત્રણવાર મુદ્દ
પત્તિ ઊંચી રાખી કાવા હાથના તલાને અણ લાગતે ધ્વંચેરીયેં પણ હાથને
તલે લગાડીયેં નહીં પઠી ત્રણ પ્રમાર્જાના પશલીમાંદેથી ઘસી કાઢા

डीयें एम एकेकने आंतरे त्रण वार त्रण त्रण अस्कोडा करवा अने त्रण वार त्रण प्रमार्जना करवी. एवी रीतें त्रण वार करतां (नव के०) नव अस्कोडा खंखेरवा रूप थाय. अने (नव के०) नव पस्कोडा प्रमार्जना एटले पूंजवा रूप थाय मली अठार पडिलेहणा थप्प तेनी साथें पूर्वोक्त सात मेलवीयें, तेवारें सर्व मली (मुहपत्ति के०) मुहपत्तिनी पडिलेहणा (पणवीसा के०) पच्चीश थाय ॥ २० ॥ हवे अठार पडिलेहणा करतां एकेका त्रिकें शुं शुं मनमां चिंतवियें ? ते कहे ठे.

पहेला त्रण अस्कोडामां सुदेव, सुगुरु अने सुधर्म, ए त्रण तत्त्व आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां कुदेव, कुगुरु अने कुधर्म, ए त्रण परिहरुं, बीजा त्रण अस्कोडामां ज्ञान, दर्शन अने चारित्र, ए त्रण आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां ज्ञानविराधना दर्शनविराधना अने चारित्रविराधना, ए त्रण परिहरुं, त्रीजा त्रण अस्कोडामां मनोगुति, वचनगुति अने कायगुति ए त्रण गुति आदरुं, पठी त्रण प्रमार्जनामां मनोदंरुं, वचनदंरुं अने काय दंरुं, ए त्रण दंरुं परिहरुं, एवी रीतें मनमां चिंतववुं, ए क्रिया करवानी मुह पत्ति एक वेंत ने चार अंगुल आत्म प्रमाणनी जोश्यें अने रजोहरण तथा चरवलो वत्रीश अंगुलनो जोश्यें तेमां चोवीश अंगुलनी दांकी अने आठ अंगुलनी दशी जोश्यें अथवा न्यूनाधिक करी होय तो पण सरवाले बत्रीश अंगुल जोश्यें, ए पच्चीश पडिलेहणा स्त्री पुरुष बेहुयें करवी. ए अग्नी यारमुं द्वार थयुं, अने उत्तर बोल पच्चाणुं थया ॥

हवे शरीरनी पच्चीश पडिलेहणानुं बारमुं द्वार कहे ठे.

पायाहिणेण तिअ तिअ, वामेअर बाहु सीस मुह हिय
ए ॥ अंसुढाहो पिछे, चउ षण्य देह पणवीसा ॥ २१ ॥

अर्थ:—(पायाहिणेण के०) प्रदक्षिणायें एटले प्रदक्षिणावर्त्तें करी एक (वाम के०) नाबे (बाहु के०) बाहुयें अने बीजुं (इअर के०) इतर ते जमणे बाहुयें तथा त्रीजुं (सीस के०) मस्तकें, चोथुं (मुह के०) मुखें अने पां चमुं (हियए के०) हीयाने विषे ए पांच ठामे (तिअतिअ के०) त्रण त्रण वार पडिलेहणा करवी एटले मुहपत्तिने वधूटकनी पेरें ग्रहण करीने वा मञ्जुजादिक पांच स्थानकें फेरववी तेवारें पन्नर पडिलेहण थाय, अने (अं

સુઢાહો કે૦) અંસુઢુ એટલે બે યંજાની ડું અર અને તે બે યંજાની અહો એટલે નીચેંં કાઁખમાં (પિઠે કે૦) પિઠ એટલેંં બાંસાની બાજુયેંં (ચડ કે૦) ચાર પડિલેહણ કરવી એટલે બે યંજા ઉપર ૫ અને બે કાઁખને વિષે. એમજ (ઠ પ્પય કે૦) ઠ પડિલેહણ બે પગની ઉપર કરવી તેમાં ત્રણ વામ પગે અને ત્રણ દક્ષિણ પગે કરતાં ઠ થાય, એવી રીતેંં સર્વ મ લી (દેહ કે૦) શરીરની પડિલેહણા (પણવીસા કે૦) પચ્ચીશ થાય ॥ ૨૧ ॥

હાં યદપિ શ્રીઆવશ્યકવૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોદ્ધારાદિકેંં પડિલેહણા નો વિશેષ વિચાર કહ્યો નથી તો પણ હાં પરંપરાથી સંપ્રદાય સમાચારીયેંં સ્ત્રીનું શરીર વસ્ત્રેંં આવૃત્ત હોય માટેંં એને શરીરની પડિલેહણા પચ્ચીશમાં થી ત્રણ મસ્તકની, ત્રણ હૃદયની અને બે પાસાના યંજાની ચાર, એવંં દશ પડિલેહણા ન હોય શેષ પન્નર હોય તથા વલી સાધ્વીને તો ડઘાડે માથે ક્રિયા કરવાનો વ્યવહાર ઢે માટેંં તેને મસ્તકની ત્રણ પડિલેહણા હોય શેષ સાત ન હોય બાકી અઢાર પડિલેહણા હોય.

એ પડિલેહણા જે ઢે, તે યદપિ જીવરક્ષાની કારણજૂત જીવ્ય જીવનેંં ઢે એમ તીર્થંકરની આજ્ઞા ઢે તો પણ મનરૂપ માંકડાને નિયંત્રવા સારુ બોલ ધારીયેંં તે યદપિ આવશ્યકવૃત્તિ તથા પ્રવચનસારોદ્ધારાદિ ગ્રંથેંં કહ્યું નથી તોપણ અદ્વપમતિને મન સ્થિર રાખવા માટેંં “ સુત્તઢ તત્તદિઠિ ” ઇત્યાદિ પાંચ ગાથાનું કુલક કહ્યું ઢે, તે હાં વાંદણામાં અધિકાર નથી તોપણ તે પાંચ ગાથાનો અર્થ લેખીયેંં ઢેયેંં.

જમણા ફેરથી મુહપત્તિને વધૂટકની પેરેંં ગ્રહણ કરીને પડિલેહણ કરીયેંં તે કહે ઢે. કાબા હાથની ડુજાયેંં ત્રણ વાર પુંજીયેંં ત્યાંં હાસ્ય, રતિ અને અરતિ, એ ત્રણ પરિહરું. એમ ચિંતવીયેંં. જમણા હાથની ડુજાયેંં ત્રણ વાર પુંજીયેંં ત્યાંં જય, શોક અને ડુગંઢા, એ ત્રણ પરિહરું, એમ ચિંતવીયેંં. મસ્તક ત્રણ વાર પુંજીયેંં તેમાં કૃષ્ણ, નીલ અને કાપોત એ ત્રણ માઠી લેશ્યા ઢાંકું, એમ ચિંતવીયેંં. મુખની ત્રણ પડિલેહણ કરીયેંં ત્યાંં ક્રુઙ્ગિગારવ, રસગારવ અને શાતાગારવ, એ ત્રણ પરિહરું, એમ ચિંતવીયેંં. હૃદયની ત્રણ પડિલેહણા કરીયેંં ત્યાંં માયાશલ્ય, નિયાણાશલ્ય અને મિથ્યાત્વશલ્ય એ ત્રણ શલ્ય ઢાંકું, એમ ચિંતવીયેંં. કાબા યંજા અને જમણા યંજાની નીચેંં ઉપર બે પાસાની પડિલેહણા ચાર કરીયેંં ત્યાંં ક્રોધ, માન, માયા અને લોભ એ ચાર

कषायने ठांरुं; एम चींतवीयें. रुबे जमणे पगे अनुक्रमें त्रण पडिलेहणा करीयें, तिहां अनुक्रमें पृथ्वीकाय, अप्काय, तेजकाय वायुकाय, वनस्पतिकाय अने त्रसकाय, ए ठ काय जीवोनी रक्षा करूं, एम चींतवीयें ॥

तथा वल्ली पडिलेहणना अधिकार माटें वस्त्र, पात्र, पाट, बाजोठ, पाया वाला पाटला, पाटली, स्थापनाना रुबा, ढाकणां, अने जाजन प्रमुखनी पच्चीश पडिलेहण तथा कणदोरा, मांमा अने मांमीनी दश पडिलेहण तथा आपनानी तेर, पायानी तेर इत्यादिक सर्व परंपरागतें जाणवी ॥

आवस्सएसु जह जह, कुणइ पयत्तं अहीण मइरित्तं ॥

तिविह करणोवज्जतो, तह तह से निज्जरा होई ॥ ११ ॥

अर्थः—ए (आवस्सएसु के०) आवश्यकने विषे तथा मुहपत्ति अने शरीरनी पडिलेहणाने विषे (जहजह के०) जेम जेम उजमाल चित्त थको (पयत्तं के०) प्रयत्न एटले उद्यमप्रत्ये (अहीण के०) हीन हीन परंतु जेम कह्यो ठे तेमज करे, पण तेथकी उठो करे नही तेमज (अइरित्तं के०) अतिरिक्त ते तेथकी जूदो एटले जेमहीन न करे, तेम अधिक पण न करे एवी रीतें जल्ली बुद्धियें सहित थको (तिविहकरण के०) त्रिविध करण ते मन, वचन अने काया, ए त्रण करणे करी (उवज्जतो के०) उपयुक्त थको एटले शुद्ध उपयोगी थयो थको एकाग्रचित्त ठतो (कुणइ के०) करे (तहतह के०) तेम तेम (से के०) ते उद्यम करनार पुरुषने (निज्जरा होई के०) विशेषें कर्मोनी निर्जारा थाय अने जो अविधियें प्रतिलेखना दिक करे तो ते ठ कायनो विराधक कह्यो ठे. एटले पडिलेहणानुं चारसुं छार थयुं. उत्तर बोल एकशो वीश थया ॥ ११ ॥

हवे चार गाथायें करी बत्तीश दोष त्यागवानुं तेरसुं छार कहे ठे.

दोस अणाडिअ थट्ठिअ, पविअ परिपिअ च ढो
लगई ॥ अंकुस कब्ज रिंगिअ, महुवत्तं मणपजठं
॥ १३ ॥ वेइयबअ जयंतं, जय गारव मित्त कारणा
तिन्नं ॥ पडिणीय रुठ तज्जिअ, सठ हिल्लिअ विप
लिय चिअयं ॥ १४ ॥ दिठमदिठं सिंगं, कर तम्मो

अण अणिधणालिधं ॥ ऊणं उत्तर चूलिअ, मूअं
ढहर चुडलिअं च ॥ १५ ॥ बत्तीस दोस परिसुधं,
किइकम्मं जो पउंजई गुरूणं ॥ सो पावइ निवाणं,
अचिरेण विमाणवासं वा ॥ १६ ॥ दारं ॥ १३ ॥

अर्थः—जे अनादार पणे संव्रांत थको वांदे, ते पहेलो (अणाङ्घ्रिय के०) अनाहत (दोस के०) दोष. तथा जे जात्यादिकें करी धीगो थको स्तब्ध पणुं राखतो वांदे, अथवा ड्रव्य जावादिक चउजंगीयें करी स्तब्ध थको वांदे ते बीजो (थट्ठिअ के०) स्तब्ध दोष. तथा जे वांदणां आपतो जाडु तनी परें तुरत नासे, अथवा वांदणां देतो अरहो परहो फरे ते त्रीजो (अपविद्ध के०) अपविद्ध दोष. तथा जे घणा साधु प्रत्ये एकज वांदणे वांदे अथवा आवर्त्त, व्यंजन, अने आलाप ए सर्व एकठा करे, ते चोथो (परिपिंरियं के०) परिपिंरित दोष. (च के०) वर्त्ती जे तीडनी परें उठल तो एटले उपडी उपडी विसंघुल वांदे, ते पांचमो (ढोलगई के०) ढोलगति दोष. तथा जे अंकुशनी परें रजोहरणने वे हाथे ग्रहीने वांदे ते षष्ठो (अंकुस के०) अंकुश दोष. तथा जे काठबानीपरें रिंगतो रिंगतो वांदे, ते सातमो (कठजरिंगिय के०) कठजरिंगित दोष. तथा जे उजो थइ बेसीने जलमांहेला माठलाती परें एकने वांदीने उतावलो ठपी फरी बीजाने वांदे, अथवा पाठ प्रबन्न करे अथवा रेचकावर्त्त अनुलोम प्रति लोम वांदे, ते आठमो (मधुवत्तं के०) मत्स्योद्धर्त दोष. तथा कोइ साधु पोताथी एकादे गुणें हीन होय ते दोषने मनमां चिंतवतो ईर्ष्यासहित थको वांदे, ते नवमो (मणपउठं के०) मनःप्रदुष्ट दोष जाणवो ॥ १३ ॥

तथा जे बे ढींचणनी उपर तथा हेठे हाथ राखीने अथवा बे हाथ विचारें बे ढींचण राखीने अथवा बे हाथनी वचमां एक ढींचण राखीने अथवा खोले हाथ मूकीनें वांदे, ते दशमो (वेइयबद्ध के०) वेदिकाबद्ध दोष जाणवो. तथा ए कांश्क अमने जजशे एटले विद्यामंत्रादिक शीख वशे इत्यादिक लालचनी बुद्धियें वांदे, अथवा नही वांदीश तो रीश करशे एवुं जाणीने वांदे, ते अगीयारमो (जयंतं के०) नजंत दोष जाणवो.

तथा एमने नही वांदीश तो मुजने गह्वादिकथी बाहिर काढीमूकशे,अथवा शापादिक आक्रोश करशे,इत्यादिक जयें करी वांदे, ते बारमो (जय के०) जयदोष जाणवो. तथा जो हुं जल्दी रीतें वांदीश तो सर्व एम जाणशे जे ए सामाचारीमां कुशल ठे, माह्यो ठे, विधिप्रवीण ठे, एवी रीतें जाणपणाना गारवें करी वांदे, ते तेरमो (गारव के०) गारव दोष जाणवो. तथा एमनी साथें महारे पूर्वे मित्राश् ठे, एवुं जाणी मित्रादिक नी अनुवृत्तियें वांदे, ते चौदमो (मित्त के०) मित्रदोष जाणवो. तथा जे ज्ञानदर्शनादिक कारण विना बीजा अन्य कारण जे वस्त्रादिक पदादिक मुजने देशे, एम उद्देशीने जे वांदे, ते पन्नरमो (कारणा के०) कारण दोष जाणवो. तथा जे चोरनी परें ठानो रह्यो थको वांदे एटले परथी पोतानी आत्माने ठानो राखे, रखे कोइ मुजने उलखी लेशे तो माहारी लघुता थशे, एवी रीतें पोतानें दुपावतो वांदे, ते शोलमो (तिन्न के०) स्तैन्यदोष जाणवो. तथा आहारादिकनी वेलायें प्रत्यनीकपणे अनवसरें वांदे, ते सत्तरमो (पडिणीय के०) प्रत्यनीक दोष जाणवो. तथा क्रोधें धमधम्यो थको बंदना करे, अथवा क्रोधांतप्रत्यें वांदे, ते अठारमो (रुठ के०) रुठदोष जाणवो. तथा जे घणीये वार वांध्या, तो पण प्रसन्न थता नथी तेम कोपमां पण थता नथी काष्ठनी पेरें देखाय ठे, एम तर्ज्जना करतो वांदे, अथवा तर्ज्जनी अंगुलियादिकें तर्ज्जना देतो थको वांदे, एटले कहे के एने रूपेथी शुं? अने तुठेथी पण शुं? एम तर्ज्जतो थको वांदे, ते उं गणीशमो (तर्ज्जिय के०) तर्ज्जित दोष जाणवो. तथा जे मायादिक कपटें करी वांदे, अथवा ग्लानादिक व्यपदेश करी सम्यक् प्रकारें न वांदे, ते वीशमो (सठ के०) शठ दोष जाणवो. तथा हे गणि! हे वाचक! तमने वांदवाथी शुं फल थाय? एवी रीतें जात्यादिकनी हेलना करतो थको वांदे, ते एकवीशमो (हिलिय के०) हिलित दोष जाणवो. तथा अर्झा वांदणां देइने वचमां वली देशकथादिक विकथाउं करतो करतो अनियाने वांदे, ते बावीशमो (विपलियचिअयं के०) विपलतचित्तकं एटले विपलि तचित्त दोष जाणवो ॥ २४ ॥

जे मुंगो रही ठानो मानो बेसे तेने कोइ बीजो जाणी जाय जेआ ठानो बेसी रह्यो ठे तो वांदे तथा कोइ अपरनुं वचमां अंतर ठते न वांदे, ए

म दीतुं अणदीतुं करे, एटखे कोश्यें दीतुं, कोश्यें न दीतुं एम लाजतो थको अंधारामां वांदणां आपे, ते त्रेवीशमो (दिष्ठमदिष्ठं के०) दृष्टादृष्ट दोष जाणवो. तथा जे पोताना मस्तकने एक देशें करी एटखे मस्तकनुं एक पासुं गुरुने पगे लगाडे तथा मुद्राहीन पणे धर्मोपकरणादिक विपरीत पणे राखतो ठतो वांदे, ते चोवीशमो (सिंगं के०) शृंग दोष जाणवो. तथा जे राजादिकना कर वेठनी पेरें जाणीने वांदे, पण कर्मनिर्झराने अर्थें वांदे न ही, ते पच्चीशमो (कर के०) करदोष जाणवो. तथा जे गुरुने वांदणां दीधां विना बुटको नथी, केवारें एथी बुटशुं? एम चिंतवतो वांदे, ते ढवीशमो (तम्मोअण के०) तन्मोचन दोष जाणवो. तथा सत्तावीशमा आश्लिष्टाना श्लिष्टदोषनी चउजंगी थाय ते आवी रीतें के, हाथें करी रजोहरण अने मस्तक फरसे ए प्रथम जांगो ते शुरू जाणवो, तथा रजोहरणने हाथ लगाडे पण मस्तकें हाथ न लगाडे, ए वीजो जांगो, तथा मस्तकें हाथ लगाडे पण रजोहरणे हाथ न लगाडे ते त्रीजो जांगो, तथा रजोहरण अने मस्तक बेहुने हाथ फरसे नही एटखे लगाडे नहीं, आश्लेषे नही, ते चोथो जंग जाणवो. ए चार जांगामां प्रथम जांगो शुरू ठे अने पाठला त्रण जांगा अशुरू दोषावतार जाणवा. ए त्रण जांगे करी वंदन करे ते सत्तावीशमो (अणिऊणाखिऊं के०) आश्लिष्टानाश्लिष्ट दोष जाणवो. तथा जे आवश्यकादिकें पाठ आलावा असंपूर्ण कहेतो थको वांदे, ते अष्टावीशमो (ऊणं के०) ऊण दोष जाणवो. तथा जे वांदणे वांदीने पठी महोटे शब्दें करी 'मण्णण वंदामि' एम कहे, ते उंगणत्रीशमो (उत्तरचूखिअ के०) उत्तरचूखिका दोष जाणवो. तथा जे आलाप आवर्त्तादिकने मूकनी परें अणउच्चरतो वांदे, ते त्रीशमो (मूअं के०) मूकदोष जाणवो. तथा जे आलावाने अत्यंत महोटे स्वरें उच्चार करतो वांदे, ते एकत्रीशमो (ढट्टर के०) ढट्टर दोष जाणवो. तथा जे अंबुअडानी परें रजोहरण ठेहडे ग्रहण करी रजोहरणने जमाडतो थको वांदणां आपे, ते (च के०) वल्ली बत्रीशमो (चुडखियं के०) चुडखिक दोष जाणवो ॥ १५ ॥

ए पूर्वोक्त (बत्तीसदोस के०) बत्रीश दोष तेणे करीने रहित थको (परिसुऊं के०) परिशुऊं निर्दोषपणे (किश्कम्मं के०) कृतिकर्म जे वांदणां तेने (गुरूणं के०) गुरुना चरणप्रत्ये (जो के०) जे जव्यप्राणी (पणंजइ

के०) प्रयुंजे, एटले आपे ठे (सो के०) ते प्राणी (अचिरेण के०) थोडा कालमां (निष्ठाणं के०) निर्वाण एटले कर्मरूपदावानलनो उपशम जे मोक्ष ते प्रत्ये (पावइ के०) पामे (वा के०) अथवा (विमाणवासं के०) वैमानिक देवपणाना वासप्रत्ये पामे ॥ १६ ॥ एटले ए तेरमुं बन्नीश दोष तुं छार पूरुं थयुं, उत्तर बोख १५१ थया ॥

हवे वांदणां देतां ठ गुण उपजे, तेनुं चौदमुं छार कहे ठे.

इह ठच्च गुणा विणु, वयारमाणाइजंग गुरुपूआ ॥ तिह यराणय आणा, सुअधम्माराहणा किरिया ॥ १७ ॥ दारां ॥ १४ ॥

अर्थ:- (इह के०) ए वांदणाने विषे (ठच्च के०) ठ वली (गुणा के०) गुण उपजे ते कहे ठे. तेमां एक तो (विणुवयारं के०) विनयो पचार करवो ते गुण उपजे एटले जे विशेषे करी सर्वकर्मनो नाश करे ते ने विनय कहियें. तेहिज उपचार एटले आराधवानो प्रकार जाणवो. बीजो (माणाइजंग के०) पोताना अजिमानादिकनो जंग थाय एटले पोताना माननुं गालवुं थाय. त्रीजो (गुरुपूआ के०) गुरु जे पूज्यजन तेमनी पूजा सेवा जक्तिनुं साचववुं थाय. चोथो समस्त कळ्याणनुं मूल रूप एवी (तिहयराणय के०) श्रीतीर्थकर देवनी (आणा के०) आ झा तेनुं आराधन थाय एटले आझानुं पालवुं थाय केम के जगवंते विनय मूल धर्म कह्यो ठे, तथा पांचमो (सुअधम्माराहणा के०) श्रुतधर्मनी आराधना थाय, केम के श्रुतज्ञान जे गुरु पासेंथी जणवुं ते पण वंदन पूर्वक जणवुं कहुं ठे. तथा ठठो गुण तो परंपरायें एथी (अकिरिआ के०) अक्रियारूप फल एटले सिरूपणुं पामीयें ए ठ गुण वांदणां दे वाथी उपजे, तेनुं चौदमुं छार पूर्ण थयुं, उत्तर बोख १५० थया ॥ १७ ॥

हवे त्रण गाथायें करी गुरुस्थापनानुं पन्नरमुं छार कहे ठे.

गुरुगुणजुतं तु गुरुं, ठाविजा अहव तह अस्काइं ॥

अहवा नाणाइतिअं, ठाविजा सकं गुरुअनावे ॥ १८ ॥

अस्के वराडए वा, कठे पुढे अ चित्तकम्मे अ ॥ स

प्रावमसप्रावं, गुरुठवणा इत्तराव कहा ॥ १९ ॥ गुरु

विरहंमी ठवणा, गुरुवएसोव दंसणढं च ॥ जिणवि
रहंमी जिणविं, व सेवणा मंतणं सहलं ॥३०॥ दारां ॥१५॥

अर्थ:—(गुरु के०) महोटा विशेष प्रतिक्रमादि ठत्रीश (गुणजुत्तं के०)
गुणें करी युक्त एवा (तु के०) निश्चें (गुरुं के०) गुरुने (ठविज्जा के०)
स्थापन करीने तेनी आगल प्रतिक्रमणादि क्रिया करीयें (अहवा के०)
अथवा (सरकं के०) साक्षात् पूर्वोक्त गुणयुक्त एवा (गुरुअज्ञावे के०)
गुरुनो अज्ञाव ठते (तव के०) तत्र एटले ते गुरुने स्थानकें (अस्काइं
के०) अक्षादिक स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें ते अक्षादिक स्था
पनाचार्य न होय तो (नाणाइतियं के०) ज्ञानादिक त्रण एटले एक
ज्ञान, बीजुं दर्शन, त्रीजुं चारित्र, ए त्रणेना उपकरण जे पोथी नोकरद
ली प्रमुख ठे तेने (ठविज्जा के०) स्थापीने तेनी आगल क्रिया करीयें.
परंतु अगुरुने विषे गुरुबुद्धि आणीने तेनी आगल क्रिया करवी नहीं.
केमके आगममां अगुरुने विषे जे गुरुबुद्धि आणवी तेने अत्यंत आक
रं लोकोत्तर मिथ्यात्व कह्युं ठे ॥ २७ ॥

हवे अक्षादिक जे कया ते कहे ठे. एक (अस्के के०) अक्ष ते चंदन प्र
सिद्ध मालानी स्थापना जाणवी, तेना अज्ञावे (वराडए के०) वराटके
एटले त्रण लीटीना कोरानी स्थापना करवी, (वा के०) अथवा (कछे
के०) काष्ठ मांरा मारी प्रमुख चंदनादिकनी पाटी आदिकनी स्थापना
करवी, (पुठे के०) पुस्तकनी स्थापना करवी, (अ के०) वही तेना अ
ज्ञावें (चित्तकम्मे के०) चित्रकर्म ते गुरुनी मूर्तिनां चित्राम आलेख, अ
थवा गुरुनी काष्ठनी प्रतिमा ए पाठ श्रीअनुयोगद्वार सूत्रथी लखीयें ठैयें,
“से कितं ठवणाणुसा जसं वा अस्के वा वराडए वा कछकम्मे वा पोढकम्मे
वा लेपकम्मे वा चित्तकम्मे वा गंथिकम्मे वा वेढिकम्मे वा पूरिकम्मे वा सं
घातिकम्मे वा एगे अणेगे वा सप्पाउ वा असप्पाउ वा ठवणा ठविज्जात्ति ॥
एवी रीतं गुरुनी स्थापना करवी. ते बे प्रकारें जाणवी ते कहे ठे. (सप्पाव
मसप्पावं के०) एक सप्पावस्थापना अने बीजी असप्पाव स्थापना तिहां
गुरुनी मूर्ति तथा प्रतिमादिकनी आकार सहित जे स्थापना ते सप्पाव
स्थापना जाणवी, अने आकारविना अक्षादिकनी जे स्थापना करवी ते

असंज्ञाव स्थापना जाणवी, वली (गुरुठवणा के०) गुरुनी स्थापना ते ए क (इत्तर के०) इत्तर अने बीजी (यावकहा के०) यावत् कथिका तेमां इत्तर ते थोडा काल लगें स्थापना रहे, जेम नोकरवाली अने पुस्तकादिक नी जे स्थापना ठे, ते स्थापना क्रिया करवाने वखतें थापे ठे, माटें ज्यां सु धी ते क्रिया करीयें, तिहां सुधी ते स्थापना रहे, जो दृष्टि तिहांनी तिहां रा खीयें, तो रहे, नही तो वली फरी बीजी स्थापना स्थापवी पडे, ते इत्तर का लनी स्थापना जाणवी. अने बीजी यावत्कथिक स्थापना ते घणा काल प र्यंत रहे, ते प्रतिमादिक तथा अक्षादिकनी बे प्रकारनी स्थापना करीयें ठैयें. ए स्थापनानी आशातना पण गुर्वादिकनी पेरें टालवी ॥ १९ ॥

हवे स्थापना शा कारण माटें स्थापवी? ते कहे ठे. जेवारें साक्षात् गुणवंत (गुरुविरहंमि के०) गुरुनो विरहं एटले अज्ञाव होय, तेवारें (गुरुवदेसोवदंसणं के०) गुरूपदेशोपदर्शनने अर्थें एटले. गुरुनो उपदेश देखाडवाने माटें (ठवणा के०) स्थापना स्थापवी जोइयें (च के०) इहां नावार्थ ए ठे जे, स्थापनानी आगल क्रिया करतां ते एवुं जाणे जे गुरुज मुऊने आदेश थापे ठे, ते महारे इष्ठाकारि कही प्रमाण करवुं. केम के? गुरुना अज्ञावें जे धर्मानुष्ठान करवुं, ते शून्यज्ञाव गणाय. हवे दृष्टांत कहे ठे. जेम (जिणविरहंमी के०) हमणां श्रीजिनेश्वरनो विरह ठतां (जिण बिंब के०) श्रीतीर्थकरना बिंब एटले प्रतिमानी (सेवण के०) सेवन क रीने (आमंतण के०) आमंत्रण करवुं. जे हे जगवंत! तमें मुजेनें संसार स मुद्रथकी तारो, मोक्ष आपो इत्यादिकजे कहेवुं, ते (सहलं के०) सकल थाय ठे. ए दृष्टांतें इहां पण श्रीगुरुना विरहें गुरुनी स्थापना पण सफल होय ठे. ए गुरु स्थापनाना एकज बोलनुं पन्नरमुं द्वारथयुं: उत्तर बोल १५९ थया ॥ ३० ॥

हवे बे प्रकारना अवग्रहनुं शोलमुं द्वार कहे ठे.

चउदिसि गुरुगहो इह, अद्भुत तेरस करे सपरपस्के ॥

अणणुन्नायस्ससया, न कप्पए तव पविसेउ ॥३१॥ दारं ॥१६॥

अर्थ:- (इह के०) ए श्रीजिनशासनमांहे (गुरुगहो के०) गुरुथकी अवग्रह (चउदिसि के०) चारे दिशाने विषे (सपरपस्के के०) स्व अने परपक्ष आश्रयी अनुक्रमें केटलो केटलो होय? ते कहे ठे. तिहां एक (अ

હુઠ કે૦) સાડા ત્રણ અને બીજો (તેરસ કે૦) તેર (કરે કે૦) હાથનું જાણવું. તેમાં સ્વપક્ષ તે પોતામાં સાધુ સાધુમાં અને બીજા શ્રાવક જાણવા. તથા પરપક્ષ તે સાધુ અને સાધ્વી તથા શ્રાવિકા જાણવી. તેમાં સાધુ સાધુને તથા શ્રાવકને માંહોમાંહે સાડા ત્રણ હાથ વેગલો અવગ્રહ હોય અને ગુર્વા દિકર્ષી સાધ્વી તથા શ્રાવિકાને તેર હાથ વેગલો અવગ્રહ હોય. તેમજ સાધ્વી તથા શ્રાવિકાને માંહોમાંહે સાડા ત્રણ હાથનો અવગ્રહ હોય (તઠ કે૦) તેટલા અવગ્રહમાંહે (અણુનાયસ્સ કે૦) ગુરુની અનુજ્ઞા લીધા વિના (સયા કે૦) સદા નિરંતર (પવિસેઝં કે૦) પ્રવેશ કરવાને વલી (નકપ્પે કે૦) નકલ્પે. એ વે અવગ્રહનું શોભનું દ્વાર થયું. ઉત્તર વોલ ૧૬૧ થયા ॥૩૧॥

હવે વાંદણાના સૂત્રાના અક્ષરની સંખ્યાનું સત્તરમું દ્વાર તથા પદની સંખ્યાનું અઠારમું દ્વાર કહે છે.

પણ તિગ વારસ ડુગ તિગ, ચરો ઘઠાણ પય ઇગુણતીસં ॥ ગુણ તીસ સેસ આવ, સ્સયાઈ સવ પય અડવના ॥૩૨॥ દારં ॥૧૭॥૧૮॥

અર્થ:-પ્રથમ વંદનક સૂત્રના અક્ષર (૧૨૬) છે. તેમાં લઘુ અક્ષર (૨૦૧) છે, અને ગુરુ અક્ષર તો શ્વામિર્થી માંનીને વોસિરામિ પર્યંત પચ્ચીશ છે તે લખે છે, જા જા ગ જો પ્પ કં તા જાં ક ક તી ન જા ક ક ક વ વ જો વ મ્મા ક સ્સ ક પ્પા. એ પચ્ચીશ અક્ષર ગુરુ જાણવા એટલે સત્તરમું વંદનક સૂત્રના અક્ષરોનું દ્વાર થયું. ઉત્તર વોલ (૩૮૭) થયા.

હવે અઠારમું વંદનક સૂત્રના પદની સંખ્યાનું દ્વાર ગાથાના અર્થે કહે છે. તિહાં 'વિજત્યંતં પદં' એટલે વિજત્તિ જેના અંતમાં હોય તેને પદ કહીયે તે જ્યાં વંદનક સૂત્રના ઠ સ્થાનક મધ્યે સર્વ મલી અઠાવન પદની સંખ્યા છે, તિહાં પ્રથમ સ્થાનકમાં શ્વામિ, સ્વમાસમણો, વંદિઝં, જાવણિજ્ઞાણ, નિસીહિયાણ, એ (પણ કે૦) પાંચ પદ જાણવાં.

તથા બીજા સ્થાનકમાં અણુજાણહ, મે. મિઝગ્ગહં, એ (તિગ કે૦) ત્રણ પદ જાણવાં, તથા ત્રીજા સ્થાનક મધ્યે નિસીહિ, અહો, કાયં, કાય સંપાસં, સ્વમણિજ્ઞો, જે, કિલ્લામો, અપ્પકિલંતાણં, બહુસોજ્ઞેણ, જે, દિવસો, વહ કંતો. એ (વારસ કે૦) વાર પદ જાણવાં, તથા ચોથા સ્થાનકમાં જત્તા, જે, એ (ડુગ કે૦) વે પદ જાણવાં. તથા પાંચમા સ્થાનકમાં જવણિજ્ઞાં, ચ, જે,

ए (तिग के०) त्रण पद जाणवां, तथा ठछा स्थानकमां खामेमि, खमास मणो, देवसियं, वझ्कमं, ए (चउरो के०) चार पद जाणवां, एम (ठछाण के०) ठ स्थानकने विषे (पय इगुणतीसं के०) उंगणत्रीश पद जाणवां.

तथा (सेस के०) शेष रह्यां जे (गुणतीस के०) उंगणत्रीश पद ते (आवस्सियाइं के०) आवस्सिआएथी मांमीने वोसिरामि पर्यंत थाय, तेवारें (सब के०) सर्वे मलीने (पय के०) पद (अडवन्ना के०) अछा वन्न थाय ठे. हवे ए पाठला उंगणत्रीश पद कही देखाडे ठे. आवस्सि याए पक्किडमामि खमासमणाणं देवसियाए आसायणाए तित्तीसन्नयराए जं किंचि मिन्नाए मण्डुक्कडाए वयडुक्कडाए कायडुक्कडाए कोहाए माणाए मायाए लोन्नाए सबकावियाए सबमिन्होवयाराए सबधम्माइकमणाए आसायणाए जो मे अइयारो कउं तस्स खमासमणो पडिक्कमामि निंदामि गरिहामि अप्पाणं वोसिरामि. ए उंगणत्रीश पद थयां. आ ठेकाणें केट लाएक जंकिंचिमिन्नाए ए एक पद माने ठे तथा केटलाएक आवस्सियाए ए अनिष्ठित पद ठे माटे नथी गणता. तेमाटे बहुश्रुत कहे ते प्रमाण जाणवुं. ए अछावन पदनुं अठारमुं छार थयुं. उत्तर बोल ४४५ थया ॥ ३२ ॥

हवे वांदणांना दायकना स्थनकनुं उंगणीशमुं छार कहे ठे.

इत्ताय अणुन्नवणा, अवावाहं च जत्त जवणा य ॥ अवरह
खामणावि य, वंदण दायस्स ठछाणा ॥३३॥ दारं ॥ १९ ॥

अर्थ:—(इत्ताय के०) इत्तामि खमासमणो वंदिउं जावणिज्जाए नि सीहिआए लगें पांच पदनुं प्रथम स्थानक जाणवुं, तथा (अणुन्नवणा के०) अणुजाणह मे मिज्जगहं ए त्रण पदनुं बीजुं स्थानक, तथा (अवा वाहं च के०) अव्याबाध एटले निराबाध पणुं पूठवा अर्थें निसीहिथी मां मीनें दिवसो वझ्कंतो पर्यंत बार पदोनुं त्रीजुं स्थानक जाणवुं, तथा (जत्त के०) जत्ता जे ए बे पदोनुं चोथुं स्थानक, तथा (जवणाय के०) जव णिज्जां च जे ए त्रण पदनुं पांचमुं स्थानक, तथा (अवरहखामणाविय के०) अपराधनुं खमाववुं एटले खामेमि खमासमणो देवसियं वझ्कमं ए चार पदोनुं ठहुं स्थानक जाणवुं. अपिच एटले वली ए (वंदणदायस्स के०) वांदणानो जे देवावालो तेनां (ठछाणा के०) ठ स्थानक जाणवां.

॥ ३३ ॥ ए ठ स्थानकनुं उंगणीशमुं द्वार थयुं ॥ उत्तर बोल ४५१ थया.

हवे ए ठ स्थानकमां ठ गुरु वचन होय तेनुं वीशमुं द्वार कहे ठे.

ठंदेणणुज्जाणामि, तहत्ति तुप्पंपि वट्टए एवं ॥ अहम

वि स्वामेमि तुमं, वयणाइं वंदणरिहस्स ॥ ३४ ॥

अर्थः—जिहां इष्मामि खमासमणो वंदिउं जावणिज्जाए निसीहिआए एटलो पाठ शिष्य कहे, तेवारें गुरु जो वांदणां देवरावे तो (ठंदेण के०) ठंदेण ए पाठ कहे, अने वांदणां न देवरावे तो “तिविहेण” एवो पाठ कहे, ए प्रथम गुरुवचन जाणवुं, तथा ‘ अणुजाणह मे मिउग्गहं ’ ए पाठ शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे (अणुज्जाणामि के०) आझा आपुं हुं. ए बीजुं गुरुवचन जाणवुं, तथा निसीहि इत्यादिक जेवारें शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे (तहत्ति के०) तथेति ए त्रीजुं गुरुवचन जाणवुं, तथा जेवारें जत्ता जे इत्यादि शिष्य कहे, तेवारें गुरु कहे (तुप्पंपिवट्टए के०) तुम ने काजें पण वतें ठे. ए चोथुं गुरुवचन जाणवुं, तथा जेवारें जवणिज्जां च जे शिष्य कहे तेवारें गुरु कहे (एवं के०) एमज, तुं पूठे ठे तेमज. ए पांचमुं गुरुवचन जाणवुं. तथा जेवारें स्वामेमि खमासमणो शिष्य कहे, ते वारें गुरु कहे (अहमविस्वामेमितुमं के०) हुं पण खमावुं हुं तुम प्रत्ये. ए ठहुं गुरुवचन जाणवुं. ए ठ (वयणाइं के०) वचन ते (वंदण के०) वांदणां देवा योग्य (आरिहस्स के०) आचार्यादिकनां जाणवां, एटले वीशमुं ठ गुरुना प्रतिवचननुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल ४५७ थया ॥ ३४ ॥

हवे प्रण गाथायें करी तेत्रीश आशातनानुं एकवीशमुं द्वार कहे ठे. तिहां प्रथम आशातना शब्दनो अर्थ करे ठे. जिहां ज्ञान, दर्शन अने चारित्र तेनो (आय के०) लाज थाय ते लाजने (शातना के०) पाडवुं नाश करवो तेने आशातना कहियें ते इहां शिष्यादिक जो अविनयशी प्रवर्त्तता होय, गुरु आदिकनी आशातना करे, ते तेत्रीश प्रकारें ठे तेनां नाम गाथाना अर्थशी कहे ठे.

पुरउ पस्कासन्ने, गंता चिठ्ठण निसीअणायमणे ॥ आलोय
ए पडिसुणणे, पुवालवणे अ आलोए ॥ ३५ ॥ तह उवदंस
निमंतण, खक्षा ययणे तहा अपडिसुणणे ॥ स्वद्धत्ति य त

बगए, किं तुम तज्जाय नो सुमणे ॥ ३६ ॥ नो सरसि कह
छित्ता, परिसंजित्ता अणुठिवाइ कहे ॥ संधार पायघट्टण,
चिहु च समासणे आवि ॥ ३७ ॥ दारं ॥ २१ ॥

अर्थः—प्रथम गुरुने (पुरउ के०) आगल चालतां शिष्यने विनयजंगादिक
लागे माटे ए अकारणें आशातना थाय परंतु जो मार्गादिकनी विषमता
होय अथवा गुरुने मार्ग देखाडवा माटे जो गुरुथी आगल चालवुं पडे
तो ते अकारणमां गणाय नही. बीजी (परक के०) गुरुने पडखे बेहु
पासें गमन करे गुरुनी बराबर चाले तो आशातना थाय, त्रीजी (आसन्ने
गंता के०) एमज गुरुने आसन्ने एटले अडकतो गंता एटले चाले पठवाडे दू
कडो चाले तो आस, ठीक, श्लेष्म, उध्रसादि दोष रूप आशातना थाय,
एम ए त्रण आशातना जेटले जूमिजागें गुरुनी साथें चालतां थकां थाय,
तेटलेज जूमिजागें गुरुनी पासें (चिहण के०) उजा रहेवाथकी पण
पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एम त्रणे स्थानकें गुरुनी पासें (निसिअ
ण के०) बेसता थकां पण पूर्वोक्त त्रण आशातना थाय. एवं नव थइ. द
शमी (आयमणे के०) आचमने एटले गुरुनी साथें उच्चार जूमियें गयां थ
कां शिष्य जो आचार्यथकी पहेला आचमन लीये अथवा गुरुनी पहेलां च
लु करे अथवा हाथवाणी लीये तो आशातना थाय. अगीयारमी उच्चार
दिक बहिर्दिशीगुर्वादिक साथें आव्या पठी गमणागमणाथी जो गुरुथकी प्र
थम (आलोयण के०) आलोये, तो आशातना थाय, बारमी गुर्वादिक
वडेरा तथा रत्नाधिक जे होय ते रात्रियें बोलावे जे कोण सूतो ठे? कोण
जागे ठे? एम वचन सांजलतो जागतो थको पण (अपडिसुणणे के०)
अण सांजलतानी पेरें पाठो प्रत्युत्तर नहीं आपे तो आशातना थाय, ते
रमी गुरुआदिकने आलाववा बोलाववा योग्य एवा कोइ आवकादिक आ
व्या होय अथवा आवेला जे तेने आवर्ज्जवा माटे गुरु बोलाव्यानी (पु
दालवणेय के०) पूर्वेंज पोते बोलावे तो आशातना थाय, (अ के०) वली
चौदमी अशन पान खादिम स्वादिम ए चारे आहार रूप जे जिह्वा
आणी होय ते प्रथम कोइ बीजा शिष्यादिक आगल आलोईने पठी गुरु
आगले (आलोए के०) आलोचे तो आशातना थाय ॥ ३५ ॥

पन्नरमी (तह के०) तेमज वली अशनादिक चार जे लाव्या होय ते प्रथम बीजा यतिने देखाडीने पठी गुरुने (उवदंस के०) देखाडे तो आशातना थाय, शोलमी तेमज अशनादिक चार लाव्या होय तेनी प्रथम बीजा यतिने निमंत्रणा करे के आ जात पाणी लेशो ? पठी गुरुने (निमंत्रण के०) निमंत्रणा करे तो आशातना थाय. सत्तरमी अशनादिक चार सूरि प्रमुख साथें जिहायें आणीने पठी गुर्वादिकने पूढ्या विना जेनी साथें पोतानुं मन माने तेने मधुर जाणीने (खड्ग के०) खवरावे तो आशातना लागे, अठारमी गुर्वादिक तथा रत्नाधिक साथें जमतो थको (आयणेण के०) अशनादिक स्निग्ध सरस होय ते पोतेंज वावरे, ते आशातना जाणवी. यदुक्तं दशाश्रुतस्कंधसूत्रे ॥ सहेअसणं वा राइणिए सेहिं जुंजमाणे तब सेहे खड्गं खड्गं मायं मायं उसहुं उसहुं मणुसं मणुसं मणामं निळुं निळुं लुखं लुखं आहारित्ता हवइ आसायणा लेहस्सत्ता ॥ (तहा के०) तेमज उंगणीशमी गुरु जेवारें साद करे तेवारें (अपडिसुणणे के०) अप्रतिश्रवणे एटले अणसांजलतानी पेरें गुरुने पाठो जुवाव आपे नही, ते आशातना जाणवी. ए आशातना पूर्वे कही ठे, परंतु ते रात्रिसंबंधी शयन करवा पठीनी जाणवी, अने आ ते दिवससंबंधि धिठाइ पणे तथा अनाजोग पणे जाणवी. वीशमी रत्नाधिक तथा गुर्वादिक जे वारें साद करे, तेवारें तेने (खड्गत्तिअ के०) खर एटले अत्यंत कर्कश महोटे खरें करी पडुत्तर घणा वाळे, कहे के अरे जाइ ग्वाधो रे जाइ ग्वाधो ! केम केड मूकता नथी. इत्यादिक कठिन वचन बोळे, अथवा आक्रोश गाढस्वरादिक गुरुने करावे. ते आशातना जाणवी, वली एकवीशमी गुर्वादिकें बोलाव्यो थको (तन्नगए के०) त्यांथीज एटले पोताने ठेकाणें बेगो थकोज उत्तर आपे, परंतु गुरुनी समीपें आवीने जबाप न आपे तो आशातना थाय. बावीशमी वली गुर्वादिकें बोलाव्यो थको कहे के (किं के०) शुं ठे ते ? (तुम के०) तमें कहो. कोण कहेवरावे ठे ? शुं कहो ठो ? इत्यादिक विनयहीन वचन बोळे, ते आशातना जाणवी, तथा त्रेवीशमी वली गुर्वादिकें बोलाव्यो थको कहे के तूंज कां नथी करतो ? एवी रीतें पोताना पूज्यने एक वचनांत बोलावे अथवा कहे के तमे कोण थका मुऊने प्रेरणा करो ठो ? इत्यादिक वचन कहे, ते आशातना जाणवी. चोवीशमी

गुर्वादिक तथा रत्नाधिक शिष्यने कहे के तमें समर्थ ठो, पर्यायें लघु ठो, माटे वृद्धनुं तथा ग्लाननुं वैयावच्च करो तेवारें ते पाठो जबाप आपे के जो तमेंज लाज जाणो ठो, तो तमे पोतें केम नथी करता? तथा तमारो बीजो पण शिष्यादिकनो बहु परिवार ठे ते शुं लाजनो अर्थी नथी? तो तेमनी पासें करावो. तेवारें वली गुर्वादिक तेने कहे के हे शिष्य! तमें आ लसु न थाउं. तेवारें वली गुरुने कहे के तमे ते शुं अमनेज दीठा ठे? एवी री तनां वचन बोलीने गुरुनी (तज्जय के०) तर्जना करे ते आशातना जा णवी. पच्चीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कहेता होय तेवारें शिष्य डुमणो थाय परंतु (नोसुमणे के०) सुमनो न थाय, गुर्वादिकना गुणनी प्रशंसा करे नही अने कहे के तमें गृहस्थने विशेष प्रकारें समजावो ठो, कहो ठो, तेरीतें अमने समजावता नथी अथवा गुर्वादिक तथा रत्नाधिकनो जे रागी होय तेने देखीने डुमणो थाय ते आशातना जाणवी ॥ ३६ ॥

ठवीशमी जेवारें गुरु कथा करता होय तेवारें कहे के तमने ए अर्थ (नोसरसि के०) नथी सांज्जरतो? आ अमुकनो अर्थ एम न होय. एवी रीतें कहेतां आशातना लागे. सत्तावीशमी गुर्वादिक कथा करता होय तेनी व चमां पोतानुं माहापण जणाववाने अर्थ सन्य लोकने कहे के ए कथा हुं तमने पठी समजावीश एम कही (कहञ्चित्ता के०) कथानो छेद करे, ते आशातना जाणवी, अष्टावीशमी गुरु कथा कहेता थका होय अने तेने सन्य लोक हर्षवंत हृदयथी सांजलतां होय ते सन्यजनोने देखतां ठतां गुरुने कहे के एवडी शी कथा कहो ठो? हमणां जिहानो अवसर ठे, जोज नवेला पोरिसि वेला ठे, एम कही (परिसंजित्ता के०) पर्षदानो जंग करे तो आशातना थाय, उंगणत्रीशमी गुर्वादिक धर्मकथा कही रह्या पठी पर्षदा (अणुछिवाइ के०) अणउठे थके तेज कथाने पोतानुं माहापण जणाववाने हेतुयें जे गुरुयें अर्थ कह्यो होय तेहिज अर्थ वली विशेषथी विस्तारी चर्ची देखाडीने (कहे के०) कहे तो आशातना थाय, त्रीशमी (संथारपायघट्टण के०) गुरुनी शय्या तथा संथाराने पोताना पादादिकें करी संघटे तेने खमावे नही तो आशातना थाय, इहां शय्या ते सर्वांग प्रमाण जाणवी, अने संथारो ते अढी हाथ प्रमाण जाणवो, अथवा श य्या ते ऊर्णादिवस्त्रमय जाणवी, अने संथारो ते दर्जादिक तृणमय जाण

वो. एकत्रीशमी गुरुनी शय्या संधारो तथा बेसणादिकने विषे (चिठ के०) तिष्ठेत् एटले बेसे, अथवा आखोटे असज्यशरीरने अवयवे करी फरसे, तो आशातना थाय, बत्रीशमी गुरुधी (उच्च के०) उंचे आसनें बेसे, अथवा अधिक बेसणे बेसे तथा गुरु जेवां वस्त्र पहेरे, तेथकी अधिक मूल्य वालां वस्त्रादिकनो परिजोग करे, तो आशातना थाय, तेत्रीशमी (समा सणेयावि के०) गुरुने समान आसने बेसे, अथवा गुरुना जेवां वस्त्रादि होय, तेवांज समान वस्त्रादिकनो परिजोग करे तो आशातना थाय ठे. इहां अपिशब्द निश्चयवाचक ठे. तथा गुरुने आगल अने पाठल तथा बे बाजुयें बेसवादिकनी आशातना तो भूवें कहेली ठे. ए तेत्रीश आशातना टालतो थको शिष्य विनयी कहेवाय, ते शिष्य वांदणां देवा देवराववाने योग्य जाणवो, ए प्रवचनपात्र थाय ॥ ३९ ॥ ए तेत्रीश आशातनानुं एकवी शमुं द्वार संपूर्ण थयुं. सर्व बोल (४०) थया ॥

हवे बे विधिनुं बावीशमुं द्वार कहे ठे. एटले पडिक्रमणुं करवानी सा मग्नीना अज्ञावें तथा बे प्रतिक्रमण करणादि पर्याप्तिने अज्ञावें प्रज्ञातें अने संध्यायें वांदणां बे देवां, ते वेहु विधिनो अनुक्रम जाणवो, ते कहे ठे.

इरिया कुसुमिणुस्सग्गो, चिइवंदण पुत्ति वंदणालोयं ॥

वंदण खामण वंदण, संवर चउ ङोउ सज्जाउ ॥ ३१ ॥

अर्थः—तिहां प्रथम प्रज्ञातनो वंदनक विधि कहे ठे. इहां पहेली १ (इरिया के०) इरियापथिकी प्रतिक्रमीने, पढी २ (कुसुमिणुस्सग्गो के०) कुसुमिणु डुसुमिणि उमाविणी निमित्तें चार लोगस्सनो काउस्सग करे, ते वार पढी ३ आदेश मागीने, (चिइवंदण के०) चैत्यवंदन करे, पढी ४ आदेश मागीने, (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडिलेहे, पढी (वंदण के०) वांदणां बे आपे, तेवार पढी ६ (आलोयं के०) राइयं आलोए, तेवार पढी ७ (वंदण के०) बे वांदणां आपे. पढी ८ (खामण के०) अपुठिउमि अप्पिं तर राइउ खामवुं. पढी ९ (वंदण के०) बे वार वांदणां आपे, पढी १० (संवर के०) पच्चक्काण करे. पढी ११ (चउङोउ के०) चार ख मासमण पूर्वक जगवन् आचार्यादिकं चारने थोउ वंदन करे, पढी १२ (डुसज्जाउ के०) सघायसंदिसाहुं, सघाय करुं, ए बे खमासमणें बे आ

देश मागी सप्राय संदिसाउं सप्राय करे. ए प्रजातवंदनकविधि जाणवो॥३७
हवे संध्यावंदनकविधि अथवा लघुप्रतिक्रमणविधि कहे ठे.

इरिया चिश्वंदण पु, ति वंदणं चरिमवंदणालोयं ॥ वंदण खा
मण चउढो, न दिवसुस्सग्गो डुसप्राउ ॥ ३९॥ दारं ॥ ११ ॥

अर्थः—प्रथम १ (इरिया के०) इरियावहि पडिक्कमीने पढी आदेश मागी ३
(चिश्वंदण के०) चैत्यवंदन करे, तेवार पढी ३ (पुत्ति के०) मुहपत्ति पडि
खेहे, पढी ४ (वंदणं के०) बे वांदणां दीये, ते देइने पढी ५ (चरि
म के०) दिवसचरिम पच्चस्काण करे, पढी ६ (वंदण के०) बे वांदणां दे
इने ७ (आलोयं के०) देवसियं आलोए. पढी ८ (वंदण के०) बे वांद
णां देइने, ९ (खामण के०) देवसियं खामवुं करे, पढी १० (चउढोज के०)
चार खमासमणां देइ जगवानादिक चारने वांदी पढी आदेश मागीने
११ (दिवसुस्सग्गो के०) देवसियपायष्ठित्तविसोहणं चार लोगस्सनो का
उस्सग्ग करी आदेश मागीने १२ (डुसप्राउ के०) बे खमासणे सघाय
करे, एटखे एक खमासमणे सघाय संदिसाउं, बीजे खमासमणे सघाय क
रूं. इति संध्यावंदनकविधिः समाप्तः ए बावीशमुं द्वार प्राजातिकवंदन तथा सं
ध्यावंदन मली वे विधियें करी बे प्रकारनुं कह्युं. उत्तर जेद ४९९ थया ॥ ३९॥

एयं किश्कम्मविहिं, जुंजंता चरण करण माउत्ता ॥

साहू खवंति कम्मं, अणेगजवसंचियमणंतं ॥४०॥

अर्थः—(एयं के०) ए पूर्वे कही आव्या जे बोल, तेणें करी (किश्क
म्म के०) कृतिकर्म जे वांदणां, तेनो जे (विहिं के०) विधि जे व्यवहार
ते प्रत्ये (जुंजंता के०) प्रयुंजतां थकां (चरणकरणं के०) चरणसित्तरी
अने करणसित्तरी तेना गुणें करी (आउत्ता के०) आयुक्त एटखे सहित
एवा (साहू के०) जे साधु निर्ग्रथ चारित्र्या ते (अणेगजवसंचि
यं के०) अनेक जवनां संचित एटखे कोटि जन्मनां उपार्जन करेखां
अने जेनो (अणंतं के०) दुरंत विपाक ठे एटखे अनंता काल पर्यंत जो
गवाय एवां अठेहपणे रहेनारां जे कर्म अथवा अनंत कालनां उपार्जन
करेखां एवां जे (कम्मं के०) कर्म ठे ते कर्मो प्रत्ये तुरत शीघ्रपणे (खवंति
के०) केपवी निराकरण करे ठे, अर्थात् दाय पमाडे ठे ॥ ४० ॥

અપ્પમદ્ જવ્વબોદહં, જાસિયં વિવરિયં ચ જમિદ્
મદ્ ॥ તં સોદંતુ ગીયઢા, અણ્ણિનિવેસિ અમઢ
રિણો ॥ ૪૧ ॥. ઇતિ ગુરુ વંદનકજાપ્યં સમાપ્તમ્ ॥

અર્થ:—આ વાંદણાંનો વિચાર તે (અપ્પમદ્ કે) અલ્પ છે મતિ જેહની
એવા જે (જવ્વ કે) જવ્યપ્રાણી તેમના (બોદહં કે) બોધ જ્ઞાનને અર્થે
(જાસિયં કે) જાણ્યો પરંતુ આવશ્યક બૃહદ્દૃત્યાદિક ગ્રંથને વિષે એનો
અત્યંત વિસ્તાર છે ત્યાંથી વિશેષે જોવું, હાં સંદેષથી કહ્યો છે. તેમાંહે જે
અનાજોગે (વિવરિઅં કે) વિપરીતપણે (ચ કે) વહી (જં કે) જે (હ્ર
કે) એ જાણ્યમાંહે (મદ્ કે) મહારાથી કહેવાણું હોય (તં કે) તેને
વહી (અણ્ણિનિવેસિ કે) અકદાગ્રહી એટલે હઠવાદરહિત એવા
અને (અમઢરિણો કે) મત્સરપણાના પરિણામે રહિત, ગુણના રાગી
એવા જે (ગીયઢા કે) ગીતાર્થ એટલે ગીતના અર્થ તેના જાણ અર્થા
ત્ સૂત્રાર્થના જાણ તથા નિશ્ચય વ્યવહારને વિષે કુશલ હોય તે (સોદં
તુ કે) શોધજો, અર્થાત્ શુરૂ કરજો. એ ૪૯૨ બોલેં કરી શ્રીગુરુને વાંદણાં
દેવાનો વિધિ કહ્યો ॥ આંહીં “ હઠામિ સ્વમાસમણો વંદિઝં જાવણિજ્ઞા
એ નિસીહિઆએ ” ઇત્યાદિક ગુરુવંદન સૂત્ર જો પણ ગ્રંથકારેં મૂલ પાઠ
માં ગાથારૂપેં કહ્યું નથી, તો પણ પ્રસંગથી તેનો અર્થ લખવો જોઈ
યેં, પરંતુ આ પ્રતિક્રમણને વિષે પ્રથમ સુગુરુ વાંદણાંમાં તે અર્થ સવિસ્તર
લખાઈ ગયેલો હોવાથી આ ટેકાણે લખ્યો નથી. ઇતિ શ્રીગુરુવંદ
નક જાણ્ય અર્થ સહિત સંપૂર્ણ ॥ ૪૧ ॥

હવે એવા ગુણવંત ગુરુપ્રત્યે વાંદણાં દેશને તેમના મુખથી યથાશક્તિયેં
પચ્ચસ્કાણ લેવું, કેમ કે ‘જ્ઞાનસ્ય ફલં વિરતિઃ’ એવું વચન છે. વહી આગમ
મધ્યેં કહ્યું છે કે, “પચ્ચસ્કાણેણં જં તે જીવે કિં જણયઈ પચ્ચસ્કાણેણં ય આસવ
દારાઈનિરંજંતિ” તેમાટેં પચ્ચસ્કાણ કરવાનો મહોટો લાઝ છે. તે પચ્ચસ્કાણ
શું? અને તે કેટલા પ્રકારનાં પચ્ચસ્કાણો છે? ઇત્યાદિક જાણવા માટેં ત્રીજું
પચ્ચસ્કાણ જાણ્ય કહે છે.

॥अथ॥

॥ तृतीयपञ्चस्काणजाण्यप्रारंभः ॥

तिहां प्रथम पञ्चस्काणनां नवद्वार एक गाथायें करी कहे ठे.

दस पञ्चस्काण चउविहि, आहार डुवीसगार अउरुत्ता ॥

दस विगई तिस विगई, गय डुहजंगा ठ सुद्धि फलं ॥ १ ॥

अर्थः— प्रथम (दसपञ्चस्काण के०) पञ्चस्काणना दश जेद ठे, तेनुं द्वार कहेसे. बीजुं पञ्चस्काण करवाने विषे पाठ विशेषरूप (चउविहि के०) चार प्रकारनो विधि ठे तेनुं द्वार कहेसे. त्रीजुं चार प्रकारना (आहार के०) आहारना स्वरूपनुं द्वार कहेसे, चोथुं पञ्चस्काणमां (अउरुत्ता के०) अद्विरुक्त एटले बीजी वारनां अण उच्चस्यां अर्थात् एकवार कहां तेनां ते फरी जुदां जुदां पञ्चस्काणमां आवे, ते न लेवां एवा (डुवीसगार के०) बावीश आगारनुं द्वार कहेसे, पांचमुं (दसविगई के०) दश विकृति एटले दश विगयनी संख्यानुं द्वार कहेसे, ठहुं (तिसविगईगय के०) त्रीशविकृतिगत एटले ठ मूल विगयना त्रीश निर्वीयाता थाय तेनी संख्यानुं द्वार कहेसे, सातमुं एक मूल गुण पञ्चस्काण तथा बीजुं उत्तरगुण पञ्चस्काण एम (डुहजंगा के०) बे प्रकारना जांगा पञ्चस्काणना थाय, तेनुं द्वार कहेसे. आठमुं पञ्चस्काणनी (ठ सुद्धि के०) ठ शुद्धिनुं स्वरूप निश्चैथी, कहेवुं तेनुं द्वार कहेसे. नवमुं पञ्चस्काण कस्यार्थी इहलोक तथा परलोक मली बे ठेकाणे (फलं के०) फल थाय तेनुं द्वार कहेसे ॥ १ ॥ ए मूल नवद्वारनां नाम कहां. एनां उत्तरद्वार आहीं विवस्यां नथी, पण ग्रंथांतरे नेवुं कहां ठे, अने अहीं पण शरवालो आपतां नेवुं थाय ठे, ते आगल विस्तारें कहेसे.

इहां प्रथम पञ्चस्काण शब्दनो अर्थ करे ठे. तिहां एक प्रति, बीजुं आ, अने त्रीजुं आख्यान, ए त्रण पद मलीने प्रत्याख्यान शब्द थयो ठे. तेमां अविरतिपणानां स्वरूपप्रत्ये प्रति एटले प्रतिकूलपणे करी आ एटले आगार मर्यादाकरणस्वरूपें करी आख्यान एटले कहेवुं कथन करवुं ते ठे जेने विषे, तेने प्रत्याख्यान कहीयें.

અથવા પ્રતિ ઇટલે આત્મસ્વરૂપ પ્રત્યે આ ઇટલે અજિવ્યાપીને કરણ ઇટલે કરવું ઇટલે અનાશંસારૂપ ગુણ આત્માને ઉપજે એમ કરે તેનું જે આખ્યાન ઇટલે કથનરૂપ તે છે જેને વિષે તેને પ્રત્યાખ્યાન કહીયેં.

અથવા (પ્રતિ કે०) પરલોકે (આ કે०) ક્રિયા યોગાર્થે શુચાશુચ્ચ ફલ કથનરૂપ જેને વિષે છે તેને પ્રત્યાખ્યાન કહીયેં. એમ ઘણાં વ્યાખ્યાન છે.

તે પ્રત્યાખ્યાન એક મૂલગુણરૂપ અને બીજું ઉત્તરગુણરૂપ એવા બે જોદે છે. તેમાં મૂલગુણનું પચ્ચસ્કાણ યતિને પંચમહાવ્રતાદિ રૂપ છે અને ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન તો યતિને પિંકુવિશુદ્ધ્યાદિક છે તથા શ્રાવકને મૂલ ગુણ તો પાંચ અણુવ્રતાદિકનું છે અને ઉત્તર ગુણ તેશિદ્ધાવ્રતાદિકનું છે. તથા સામાન્ય પ્રકારે જે અવિરતિપણાનું પ્રતિપદ્ધ તે સર્વ પચ્ચસ્કાણ કહીયેં.

હવે પ્રતિદિન ઉપયોગીપણા માટે ઉત્તરગુણ પ્રત્યાખ્યાન દશ પ્રકારેં હોય, તે આ ગ્રંથના પ્રથમ દ્વારના જોદ રૂપેં કહે છે.

અણાગય મહકંતં, કોડીસહિયં નિયંટિ અણગારં॥

સાગાર નિરવસેસં, પરિમાણકડં સકે અદ્ધા ॥ ૭ ॥

અર્થ:—પ્રથમ જે કારણ વિશેષેં આગલથી કરે પણ તે દિવસેં ન કરી શકે તે (અણાગયં કે०) અનાગત પચ્ચસ્કાણ તે પર્યૂષણાદિક પર્વ આવ્યા ની પહેલાંજ એવું વિચારે જે ગુરુ, ગ્લાન, શિષ્ય અને તપસ્વી પ્રમુખનું વૈયા વચ્ચ મહારે કરવું પડશે, તેવારેં વ્યાકુલતાને લીધે મહારાથી અદ્યમ્યાદિક તપશ્ચર્યા થઈ શકશે નહીં, તો મને લાજની હાનિ થશે માટેં તે પર્વ આવ્યા ની પહેલાંજ ગુરુપાસેં પચ્ચસ્કાણ લઈને તપ કરે તે અનાગત જાવી પચ્ચસ્કાણ.

બીજું (અદ્ધાંતં કે०) અતિક્રાંત પચ્ચસ્કાણ તે પૂર્વોક્ત રીતેં પર્યૂષણાદિક પર્વ અતિક્રમ્યા પઠી તેહિજ કાર્યાદિકને હેતુયેં જે પાઠલથી અદ્યમ્યાદિક તપ ગુરુપાસેં પચ્ચસ્કાણ લઈને કરે, તેને અતિક્રાંત અતીત પચ્ચસ્કાણ કહીયેં.

ત્રીજું (કોડીસહિયં કે०) કોટિસહિત પચ્ચસ્કાણ તે પ્રજાતેં ઉપવાસ પ્રમુખ વ્રત કરીને વલી બીજા દિવસના પ્રજાત સમયે પણ તેહિજ ઉપવાસાદિકનું પચ્ચસ્કાણ કરે, એમ ઠઠાદિકની પણ કોટિ ઇટલે સંધિ મેલવે ઇટલે ઠઠાદિ એક પચ્ચસ્કાણ પૂર્ણ થયાની વખતેં બીજું પચ્ચસ્કાણ પચ્ચસ્કે. એવા કોટિક્રમેં જે તપ કરવું, તે કોટિસહિત તપ અથવા નીવી, ઇકાશનાદિ

કને વિષે પચ્ચસ્કાણ પાસ્યા પહેલાં આંબિલાદિક કરવું તે, ઇટલે એકનો અંત અને બીજા પચ્ચસ્કાણની આદિ તે કોટિસહિત પચ્ચસ્કાણ જાણવું.

ચોથું (નિયંત્રિ કે૦) નિયંત્રિત તપ તે પુષ્ટ નીરોગી તથા ગ્લાનપણે હોય તો પણ એવું ચિંતવે જે અમુક દિવસે મહારે અમુક ઢઠ અઠમાદિક તપ કરવું. પઠી ગમે તેવું કારણ ડપજે તો પણ તે નિર્ધારેલા દિવસે તે તપ અવશ્ય કરે, પણ મૂકે નહીં. એમ નિયતકાલે તે પચ્ચસ્કાણ ચૌદપૂર્વી દશપૂર્વી, જિનકલ્પીને વિષે પ્રથમ વજ્ર કૃષ્ણનારાચ સંહનનને વિષે હતું. હમણાં વ્યુઞ્ઞિન્ન થયું છે. થિવિર પણ તે વેલાયેં તે તપ કરતા હતા, પરંતુ હમણાં તે પચ્ચસ્કાણ નથી. એ નિયંત્રિત પચ્ચસ્કાણ જાણવું.

પાંચમું (અણગારં કે૦) અનાગાર તપ તે “ અન્નઢ્ઞણાજોગેણ ” તથા “સહસાગારેણ” એ બે આગાર તો સર્વત્ર હોયજ છે, પરંતુ મહત્તરાગારાદિક આગાર જે પચ્ચસ્કાણને વિષે ન હોય, તે આગારરહિત પચ્ચસ્કાણ કહીયેં. એ પણ પહેલા સંઘયણની સાથે વ્યુઞ્ઞેદ થયું.

ઠઠું (સાગાર કે૦) આગાર સહિત તે મહત્તરાગારાદિ આગારસહિત પચ્ચસ્કાણ કરવું, તે આગાર સહિત પચ્ચસ્કાણ જાણવું.

સાતમું (નિરવસેસં કે૦) નિરવશેષ તપ તે સમસ્ત અશનાદિક ચાર આહાર વસ્તુ અને અનાહાર વસ્તુ પ્રમુખ સર્વનું પચ્ચસ્કાણ કરીયેં. ચઢ બિહાર પ્રમુખ કરીયેં અનશન કરિયેં તે નિરવશેષ પચ્ચસ્કાણ જાણવું.

આઠમું (પરિમાણકડં કે૦) પરિમાણકૃત તપ પચ્ચસ્કાણ તે દાતીની સંખ્યા કરે તથા કવલની સંખ્યા કરે તથા ઘરની સંખ્યા કરે, ઇટલે દાતીનું પરિમાણ તેમજ કોલીયાનું પરિમાણ તથા ઘરનું પરિમાણ જે જિહ્વાદિકેં કરવું, અથવા મગ અડદ પ્રમુખ ડ્રવ્યાદિકેં જે જિહ્વાનો પરિત્યાગ તે સર્વ પરિમાણકૃત પચ્ચસ્કાણ જાણવું.

નવમું (સકે કે૦) સાંકેતિક પચ્ચસ્કાણ તે ઇહાં (કેત કે૦) ગૃહ તેણેં કરી જે સહિત વર્તે તેને ગૃહસ્થ કહીયેં, તે સંબંધી પ્રાયઃ એ પચ્ચસ્કાણ ગૃહસ્થને હોય અથવા (સંકેત કે૦) ચિન્હ જે અંગુષ્ઠાદિક તેણેં કરી હોય તે સંકેત કહેવાય ઇટલે કોશ્વક શ્રાવક પોરિસી આદિક પચ્ચસ્કાણ કરીને બાહેર કોશ્વ કામેં અથવા ક્ષેત્રાદિકેં ગયો હોય તિહાં પોરિસીનો કાલ પૂર્ણ થયો અથવા ઘરમાંજ બેઠો છે અને પોરિસીનો કાલ પૂર્ણ થયો

ठे, परंतु जोजन सामग्री तैयार थइ नथी ते वखत विचार करे जे एटखो काल वचमां महारो अपच्चस्काणपणे रहेशे, ते श्रावकने योग्य नथी. एम चिंतवी एक अंगुष्ठ सहिअं पच्चस्कामि एटखे जिहां सुधी मुठीमां अंगुठो राखुं त्यां सुधी महारे पच्चस्काणनी सीमा ठे. एमज बीजुं मुठसहियं पच्चस्का मि एटखे मुठी बांधी राखुं तिहां सुधी. त्रिजुं गंठसहियं पच्चस्कामि एटखे गां ठ बांधी राखुं तिहां सुधी. चोथुं घरसहिअं पच्चस्कामि. पांचमुं प्रस्वेदसहियं ते ज्यां सुधी अंगना परसेवाना बिंदु निकले, त्यां सुधी. षष्ठुं उस्सासस हियं पच्चस्कामि. सातमुं शिबुकसहियं पच्चस्कामि एटखे स्तिबुक ते ज्यां सुधी पाणीना बिंदूआ ज्ञाजनादिकें तथा करादिक सूके तिहां पर्यंत जाणवुं. आठ मुं जोश्रकसहियं पच्चस्कामि एटखे ज्योतिष्क जे दीवा प्रमुखनी ज्योति रहे तिहां सुधी संकेत करे. ए आठ प्रकारें नवमुं सांकेतिक पच्चस्काण कहेवाय ठे जेमाटें कहुं ठे के ॥ अंगुष्ठ मुठी गंठी, घर सेज उस्सास शिबुक जो इस्को ॥ पच्चस्काण विचाले, किच्च मणजिग्गहे सुचियं ॥ १ ॥ तथा कोइ पोरिसी आदि पच्चस्काण न करे अने केवल अजिग्रहज करे तो गांठ प्रमुख न ठोडे त्यां लगें पच्चस्काण तेने थाय, तेथी ए पच्चस्काण जेम बीजा पच्च स्काणोनी वचमां थाय ठे, तेम अजिग्रहने विपे पण थाय ठे. तथा साधुने पण कोइक स्थानकें ज्यां सुधी मंगल्यादिकें गुर्वादिक न आव्या होय त्यां लगें अथवा सागारिकादिकनुं कांइ कारण होय, तेवारें पण ए अजिग्रह संकेत पच्चस्काण थाय.

दशमुं (अद्दा के०) अद्दा ते काल मुहूर्त्त पौरुष्यादिक प्रमाणने पण उपचारथी जाणी लेवो. ते काल पच्चस्काण जाणवुं ॥ २ ॥

हवे ए दश पच्चस्काण कहां, तेमां ठेहलुं अद्दा पच्चस्काण कहुं, तेना दश जेद ठे, ते एक गाथायें करी कहे ठे.

नवकार सहिअ पोरिसि, पुरिमढे गासणेगठाणे अ ॥

आयंबिल अनत्तठे, चरिमे अ अजिग्रह विगई ॥ ३ ॥ दारं ॥ १ ॥

अर्थः—प्रथम (नवकारसहिअ के०) नवकारसहित एटखे नवकार क हीने पारीयें ते बे घडी प्रमाण नोकारसी पच्चस्काण कहीयें, बीजुं प होर दिवससुधी पच्चस्काण ते (पोरिसि के०) पोरिसि कहीयें, एमां साढू

पोरिसी सार्द्ध एटले दोढ पहोरनुं पञ्चस्काण पण जाणवुं. त्रीजुं (पुरिमडू के०) पुरिमार्द्ध, ते बे पहोर प्रमाणनुं पञ्चस्काण. चौथुं (एगासण के०) ए काशननुं पञ्चस्काण (अ के०) अने पांचमुं (एगठाणे के०) एकलठाणुं. ए त्रणे नुं बे पहोर प्रमाण पञ्चस्काण जाणवुं. ठहुं जिहां एक हाथ विना बीजुं अंगहाले नही ते (आयंबिल के०) आयंबिल पञ्चस्काण. सातमुं (अजत्तठे के०) अजत्तार्थे एटले उपवासनुं पञ्चस्काण. आठमुं (चरिमे अ के०) दिवसचरिम अथवा जवचरिमादिरूप जाणवुं. नवमुं (अजिग्रहे के०) अजिग्रह पञ्चस्काण ते अमुक वस्तु तेवारें ज खातुं जेवारें अमुक करुं? इत्यादिक अजिग्रह करे ते. तथा दशमुं (विगई के०) विगई निविगइनुं पञ्चस्काण जाणवुं. ए दशे पञ्चस्काणोने कालनी मुख्यता ठे माटें अझा पञ्चस्काण कहियें॥३॥

इहां शिष्य पूठे ठे के पोरिसी प्रमुखने काल पञ्चस्काण कह्युं ते खरुं पण नोकारसीनुं कालमान न कह्युं माटें नोकारसी जे ठे, ते अजिग्रह पञ्चस्काण कहेवाय पण कालपञ्चस्काण थइ शके नहीं?

त्यां गुरु उत्तर कहे ठे. नवकारसहियं एमां सहित शब्द आव्यो माटें सहित शब्दे कालप्रमाण जाणवुं, अने अल्प आगार ठे माटें अल्पकाल जाणवो.

तेवारें शिष्य पूठे ठे के पोरिसी तो एक प्रहरकाल प्रमाण ठे माटें ए नवकारसीने विषे मुहूर्त्तछयादिक काल केम न लीधो? केम के मुहूर्त्त छयादिक काल पण पोरिसीथी अल्प ठे माटें बे घडीनुं ज मान शा वास्ते लीधुं?

गुरु उत्तर कहे ठे, के हे शिष्य! तें कह्युं ते सत्य ठे, परंतु सर्वथी स्तोक काल अझापञ्चस्काणनो एक मुहूर्त्तज ठे, मुहूर्त्तझा अझा इति वचनात् तेमाटें एनुं एक मुहूर्त्तज कालमान जाणवुं.

हवे ए नवकारसी पञ्चस्काण, सूर्योदय पहेलांज करवुं अने नमस्कारें करी पारवुं, अन्यथा जंग लागे, नोकारसी कस्या पठी आगल पोरिसी यादिक थाय, परंतु ते विना न थाय अने यद्यपि नोकारसी विना पोरिसीयादिक करे तो काल संकेत रूप जाणवो. तथा वली वृद्ध संप्रदायें एम कहे ठे जे नोकारसी पञ्चस्काण जे ठे, ते रात्रें चउविहारादिक पञ्चस्काणना तारण रूप ठे एटले शिक्षा रूप ठे. इत्यादिक घणो विचार ठे ते प्रवचनसारोद्धारग्रंथनी वृत्तिथी जाणवो. अहीयां विशेषें करी लख्यो नथी.

हवे पुरुष प्रमाण ठाया जेहने विषे थाय ते पोरिसी जाणवी “आसा ढमासे डुपया” इत्यादिक पाठ श्रीउत्तराध्ययनादि सूत्रथी जाणवो.

ए रीतें नोकारसी, पोरिसी, दिननुं पूर्वाह्ण ते पुरिमडू, एकासण, एक लगणुं, आयंबिल, उपवास, दिवसचरिम, अजिग्रह अने विगड एवं दश पञ्चस्काणना नामनुं ए प्रथमछार थयुं. उत्तर जेद दश थया ॥ ३ ॥

हवे बीजे छारें पञ्चस्काण करवानो पाठरूप विधि चार प्रकारें कहे ठे.

उग्गए सूरें अ नमो, पोरिसि पञ्चस्क उग्गए सूरें॥

सूरें उग्गए पुरिमं, अजत्तठं पञ्चस्काइति ॥ ४ ॥

अर्थः—प्रथम नवकारसीनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (उग्गए सूरें के०) उग्गए सूरें (अ के०) वली (नमो के०) नमुकार सहिअं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं सहस्सागारेणं वोसिरई ए उच्चार करवानो प्रथम विधि जाणवो.

बीजो (पोरिसि के०) पोरिसीनुं (पञ्चस्क के०) पञ्चस्काण उच्चरीयें, तेवारें (उग्गए सूरें के०) उग्गए सूरें पोरिसियं पञ्चस्काइ, उग्गए सूरें चउविहंपि आहारं असणं पाणं खाइमं साइमं अन्नढणाजोगेणं सहस्सागारेणं ए उच्चार करवानो बीजो विधि जाणवो.

त्रीजो पुरिमारुनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (सूरें उग्गए पुरिमं के०) सूरें उग्गए पुरिमडूं पञ्चस्काइ चउविहंपि आहारं ए उच्चार करवानो त्रीजो विधि.

चोथो अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण उच्चरीयें तेवारें (अजत्तठं पञ्चस्काइ के०) अजत्तठं पञ्चस्काइ तिविहंपि आहारं चउविहंपि आहारं (इति के०) एम उच्चार करीयें, ए चोथो विधि जाणवो.

अहींयां पुरिमारु ते दिवसनुं पूर्वाह्ण समजबुं एटले नोकारसी आदि पञ्चस्काण जो पूर्वे सूर्योदयथी न कखुं होय तो पण पुरिमडू थाय, एम उपवासादिक पण थाय. तथा सूर्योदयथी मांमीने यावत् आगला दिवसनो सूर्योदय थाय, त्यां सुधी अजत्तार्थ एटले उपवासनुं पञ्चस्काण कहेवाय ठे, एम जणाववाने तथा रात्रिनो चउविहार कखो होय अने बीजे दिवसें एक उपवासनुं पञ्चस्काण करे, तेहने चोथजत्तनुं पञ्चस्काण थाय. तथा रात्रियें चउविहारनुं पञ्चस्काण न कखुं होय अने बीजे दिने उपवास करे,

તેને અજત્તનું પચ્ચસ્કાણ કહીયે, પણ ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ ન કહીયે. અને ઉજયકોટિ એકાસણાદિકેં તો ચોથજત્તનું પચ્ચસ્કાણ હોયજ. ઇત્યાદિક જણાવવા માટેં ચારે વિધિ દેખાડ્યા ॥ ૪ ॥

હવે બીજા પણ ચાર વિધિ છે, તે દેખાડે છે.

જણઈ ગુરુ સીસો પુણ, પચ્ચસ્કામિત્તિ એવ વોસિરઈ ॥

ઉવઝંગિઠ પમાણં, ન પમાણં વંજણઢલણા ॥ ૫ ॥

અર્થ:-પ્રથમ (ગુરુ કે) ગુરુ જે પચ્ચસ્કાણનો કરાવનાર હોય, તે પચ્ચસ્કાઈ એમ (જણઈ કે) જણે, એટલે કહે; એ પ્રથમ વિધિ જાણવો. (પુણ કે) વલી (સીસો કે) શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે (પચ્ચસ્કામિ કે) પચ્ચસ્કામિ (ઈતિ કે) એમ કહે. એ બીજો વિધિ જાણવો. અને (એવ કે) એમ સંપૂર્ણ પચ્ચસ્કાણે ગુરુ (વોસિરઈ કે) વોસિરઈ કહે. એ ત્રીજો વિધિ જાણવો અને શિષ્ય જે પચ્ચસ્કાણનો કરનાર હોય તે વોસિરામિ કહે, એ ચોથો વિધિ જાણવો. એ ચાર વિધિ કહ્યા.

(ઈઠ કે) ઇહાં પચ્ચસ્કાણને વિષે કરતાં તથા કરાવતાં થકાં પોતાના મનનો જે (ઉવઝંગ કે) ઉપયોગ એટલે મનની ધારણા છે તેજ (પમાણ કે) પ્રમાણ છે એટલે મનમાંહે જે પચ્ચસ્કાણ ધાણું હોય તેજ પ્રમાણ છે. પરંતુ (વંજણ કે) અક્કર તેની (ઢલણા કે) ઢલના છે એટલે સ્વ લના છે. અર્થાત્ અનાજોગને લીધે ધારેલા ત્રિવિહાર પચ્ચસ્કાણથી બીજો કોઈ ચલવિહાર પચ્ચસ્કાણનોજ પાઠ ઉચ્ચરીયે, તે વંજણ ઢલના જાણવી તે (ન પમાણ કે) પ્રમાણ નથી ॥ ૫ ॥

હવે તેહીજ ઉચ્ચારનો વિશેષ વિધિ કહે છે.

પઢમે ઠાણે તેરસ, બીએ તિન્નિઠ તિગાઈ તઈઅંમિ ॥

પાણસ્સ ચઝઢંમિ, દેસવગાસાઈ પંચમએ ॥ ૬ ॥

અર્થ:-હવે એનાં પાંચ સ્થાનક છે તેમાં (પઢમેઠાણે કે) પ્રથમ સ્થાનકને વિષે કાલપચ્ચસ્કાણરૂપ નોકારસી પ્રમુખ (તેરસ કે) તેર પચ્ચસ્કાણ જાણવાં, તેનાં નામ આગલી ગાથાયેં કહેશે, તથા (બીએ કે) બીજા સ્થાનકને વિષે વિગઈ, નીવી અને આયંબિલ એ (તિન્નિઠ કે) ત્રણ પચ્ચસ્કાણ જાણવાં. તથા (તઈઅંમિ કે) ત્રીજા સ્થાનકને વિષે (તિગાઈ

के०) त्रिकादिक एटले एकासण, बीयासण ने एकलठाणादिक, ए त्रण पञ्चस्काण जाणवां, तथा (चउठमि के०) चोथा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणस्स लेवेण वा अलेवेण वा इत्यादि अचित्त पाणीनां ठ आगार जाणवां, तथा (पंचमए के०) पांचमा स्थानकने विषे (देसवगासाइ के०) देशावकाशिकादि पञ्चस्काण करवा जाणवां ॥ ६ ॥

ए पांचस्थानक मांहेला प्रथमादि स्थानकना पृथक् पृथक् जेद कहे ठे.

नमु पोरिसीसड्डा, पुरिमवड्डु अंगुष्ठ माइ अड तेर ॥ निवि विगइ अंबिल तिय, तिय डु इगासण एगठाणाई ॥ ७ ॥

अर्थः—प्रथम स्थानकें तेर जेदनां नाम कहे ठे. एक (नमु के०) नमु क्कारसी, बीजुं (पोरिसी के०) पोरिसि, त्रीजो (सड्डा के०) सार्द्धपोरिसि ते दोढ पहोर पर्यंत, चोथो (पुरिम के०) पुरिमड्डु ते बे पहोर, पांचमो (अवड्डु के०) अवड्डु ते त्रण पहोरनुं पञ्चस्काण. ए पांचनी साथें पूर्वोक्त (अंगुष्ठमाइ के०) अंगुष्ठ सहितादिक (अड के०) आठ जेर नेलवीयें तेवारें (तेर के०) तेर जेद थाय. तथा बीजा स्थानकें एक (निवि के०) निवि, बीजो (विगइ के०) विगइ अने त्रीजो (अंबिल के०) आयंबिल ए (तिय के०) त्रण पञ्चस्काण जाणवां, तथा त्रीजा स्थानकने विषे एक (डु के०) बेआसणुं, बीजुं (इगासण के०) एकासणुं अने त्रीजुं (एगठाणाई के०) एकलठाणादिक ए (तिय के०) त्रण पञ्चस्काण जाणवां ॥७॥

हवे वली प्रकारांतरें उपवासादिक विधियें उपवासने दिवसें

पांच स्थानक केवी रीतें करवां? ते कहे ठे.

पढमंमि चउठ्ठाई, तेरस बीयंमि तइय पाणस्स ॥

देसवगासं तुरिए, चरिमे जहसंजवं नेयं ॥ ८ ॥

अर्थः—(पढमंमि के०) पहेले स्थानकें (चउठ्ठाई के०) चोथादिक एटले एक उपवासथी मांकीने चोथ ठछ इत्यादि यावत् चोत्रीश जक्त पर्यंत पञ्चस्काण करवां, तथा (बीयंमि के०) बीजा स्थानकने विषे नोका रसी, पोरिसी, सार्द्धपोरिसी, पुरिमड्डु, अवड्डु अने गंठसहियं, मुठसहियं, अंगुष्ठसहियं, घरसहियं, प्रस्वेदसहियं, श्वासोह्वाससहियं, जलबिंदु सहियं, दीपसहियं, ए (तेरस के०) तेर पञ्चस्काण मांहेलुं हर कोइ पञ्च

स्काण करवुं, तथा (तइय के०) ब्रीजा स्थानकने विषे (पाणस्स के०) पाणीना ठ आगारनुं पञ्चस्काण करवुं तथा (तुरिए के०) चोथा स्थानकने विषे (देसवगासं के०) देसावगासिकनुं पञ्चस्काण करवुं तथा पांचमा स्थानकने विषे (चरिमे के०) ठेहेडानुं पञ्चस्काण जे दिवसच रिमं एटले रात्रिनुं डुविहार, त्रिविहार, चउविहार पाणहार प्रमुखनुं पञ्च स्काण ते (जहसंजवं के०) यथासंजवं जे पोताने करवानी इहा होय ते यथाशक्तियें करवुं तथा जवचरिमादि जे ठे, ते पण यथासंजवं करवुं. एम (नेयं के०) जाणवुं. ए पांच मांहेखुं जे कोइ करवुं ते पञ्चस्काण कहीयें ॥७॥

बली ए पञ्चस्काण करवाना पाठनोज विशेष कहे ठे.

तह मव पञ्चस्काणे, सु न पिहु सूरुग्गयाइ वोसिरई ॥

करण विहीउ न जन्नइ, जहावसीयाई बिअठंदे ॥ ए ॥

अर्थ:- (तह के०) तथा ए पद विशेष देखाडवावाची ठे (मवप च्चस्काणेषु के०) मध्यनां वे स्थानक जे विगइ, नीवी अने आयंबिखनुं तथा एकासण, बियासण अने एकलठाणानुं ए बेनां ठ पञ्चस्काणोने विषे पृथग् पृथग् पञ्चस्काणे (सूरुग्गयाइ के०) सूरु जग्गए विगइउ पञ्चस्काइ इत्या दिक पाठ (नपिहु के०) वारंवार न कहेवो, एटले प्रथम जे पञ्चस्काण मां के, तिहां सूरु जग्गए कहेवो, परंतु पञ्चस्काण पञ्चस्काण प्रत्येन कहेवो, तेमज (वोसिरई के०) वोसिरइ तथा वोसिरामि ए पाठ पण अंतने विषे एक वार कहीयें, पण वारं वार न कहीयें ए (करणविहीउ के०) करवानो विधि एटले पूर्वाचार्य परंपरायें एमज कहेता आव्या ठे करवानो एहज विधि ठे. माटें महोटा पुरुष पण (नजन्नइ के०) नथी जणता. (जहा के०) जेम (आवसीयाई के०) आवस्सियाए ए पाठ (बिअठंदे के०) बीजा वांदणाने विषे कहेता नथी, ए पण पूर्वाचार्यनी परंपरा ठे तेम इहां पण जाणी लेवुं ॥ ए ॥

तह तिविह पञ्चस्काणे, जन्नंति अ पाणग ङ आगारा ॥

डुविहादारे अचित्त, जोइणो तहय फासु जले ॥ १० ॥

अर्थ:- (तह के०) तेमज बली (तिविहपञ्चस्काणे के०) त्रिविहारना

पञ्चस्काणने विषे तथा एकासणादि पञ्चस्काणे फासुक निर्जीव जलपान सं
 बंधि (पाणग के०) पानक एटले पाणीना (ङ आगारा के०) ठ आगार
 (जसंतिश्च के०) जणे ठे कहे ठे. तेनां नाम कहे ठे. पाणस्सलेवेण वा, अले
 वेण वा, अणेण वा, बहुलेवेण वा, ससिन्हेण वा, असिन्हेण वा. ए ठ आगा
 रनां नाम जाणवां. तथा (डुविहाहारे के०) द्विविधाहार पञ्चस्काणने
 विषे (अचित्तजोशणो के०) अचित्तजोजी होय सचित्तजोज्य परिहारें तेने
 तथा (तह्य के०) तेमज जे एकासणा बियासणाविना (फासुजलेके०)
 फासु पाणी लेतो होय एवा सचित्त परिहारीने पण पञ्चस्काणने विषे पा
 णीना ठ आगार कहेवा. ए प्रथम विकल्प.

तथा अचित्तजोजी होय अने फासु निर्जीव पाणी पीतो न होय तेने
 पाणस्सना आगार न कहेवा. ए बीजो विकल्प. तथा जे सचित्तजोजी होय
 पण फासु पाणी पीये ठे तो तेने पाणस्सना आगार ठ कहेवा. ए त्रीजो
 विकल्प तथा सचित्तजोजी ठे अने फासु पाणी पीतो नथी तो तेने पाण
 स्सना ठ आगार न कहेवा. तथा सचित्तजोजी ठे अने केवलखादिम, अ
 शन अने स्वादिम रूप त्रण आहारना पञ्चस्काणने उद्देशें रात्रिप्रमुखें ति
 विहारं करे ठे, तिहां पण पाणस्सना आगार न कहेवा. ए चोथो विकल्प.
 ए चार विकल्प आगारना कहा, अहीं तथा शब्दथी विशेष जाणवुं ॥१०॥

इत्तुच्चिय खवणंबिल, निवियाइसु फासुयं चि य जलं तु ॥

सड्ढावि पियंति तहा, पञ्चस्कंति य तिहाहारं ॥ ११ ॥

अर्थः—(इत्तुच्चिय के०) एटलाज माटें अचित्तजोजी होय तेने (खवण
 के०) रूपण एटले उपवासने विषे (अंबिल के०) आयंबिलने विषे, तथा
 (निवियाइसु के०) निवि आदिक एटले निवि एकासणादिक तिविहार
 पञ्चस्काण तथा आदिशब्दथी सचित्त परिहारने विषे (चिय के०)
 निश्चयथकी (फासुयं के०) फासुक अचित्त (जलं के०) जल ते (तु के०)
 जेम यति फासुक निर्जीव पाणी पीये (तहा के०) तेनी परें (सड्ढावि
 के०) श्रावक पण फासुक पाणी (पियंति के०) पीये तेने पण एहिज
 आगार कहीयें, परंतु ते (य के०) वली (तिहाहारं के०) तिविहार पञ्च
 स्काण (पञ्चस्कंति के०) पञ्चस्के तेवारेज होय पण डुविहारें न होय.

सचित्तजोजीने पण उपवास, आयंबिल, निविनुं पञ्चस्काण तिविहारें होय ते ऊष्ण पाणी पीये अने एकासणादि पञ्चस्काणनो नियम नथी. ए मां तो डुविहार, त्रिविहार, चउविहार यथासंजवे होय ॥ ११ ॥

चउहाहारं तु नमो, रत्तिंपि मुणीण सेस तिह चउहा ॥

निसि पोरिसि पुरिमे गा, सणाइ सड्डाण डतिचउहा ॥ १२ ॥

अर्थ:- (नमो के०) नोकारसीनुं पञ्चस्काण तथा (रत्तिंपि के०) रा त्रिनुं पञ्चस्काण पण (मुणीण के०) मुनिने, यतिने (तु के०) वली निय मा (चउहाहारं के०) चउविहारज होय अने (सेस के०) शेष पोरिसी आदिक पञ्चस्काण ते मुनिने (तिहचउहा के०) त्रिविहारा तथा चउविहारा यथासंजवे होय. हवे श्रावक आश्रयी कहे ठे. (निसि के०) रात्रिनुं पञ्च स्काण, (पोरिसि के०) पोरिसीनुं पञ्चस्काण, (पुरिम के०) पुरिमड्डुनुं पञ्चस्काण अने (एगासणाइ के०) एकासणादिक पञ्चस्काण जे ठे, ते (सड्डाण के०) श्रावकने अर्थे (डु ति चउहा के०) डुविहार, तिविहार अने चउविहार, ए त्रण प्रकार यथायोग्यें होय, तिहां नवकारसी अने पो रसी तो श्रावकने चउविहार पञ्चस्काणेज होय, अने शेष पूरिमड्डादि पञ्च स्काण तथा रात्रिनुं दिवस चरिमादि पञ्चस्काण ते डुविहार तिविहार अने चउविहारें यथायोग्यें होय, परंतु ग्रंथांतरें एटलो विशेष ठे जे एकासणादि त्रिविहार पञ्चस्काणीने रात्रें पाणहार होय अने डुविहार पञ्चस्काणे एक सणादिकने विषे रात्रें चउविहार होय तथा केटले एक स्थानकें श्रावकने पण पोरिसी तिविहारें बोली ठे. अने डुविहार पञ्चस्काणे रात्रें तिविहार होय परंतु ते कारणिक जाणवुं, व्यवहारें समजवुं नही. इत्यादि बीजी वि शेष वात ग्रंथांतरथी जाणवी, एटले चार विधिनुं बीजुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोळ चौद थया ॥ १२ ॥ २ ॥

हवे चार प्रकारना आहारनुं त्रीजुं द्वार कहे ठे.

खुहपसम खमेगागी, आहारिव एइ देइ वा सायं ॥

खुहिउ वि खिवइ कुठे, जं पंकुवम तमाहारो ॥ १३ ॥

अर्थ:- प्रथम सामान्य प्रकारें आहारनुं लक्षण कहे ठे. जे (खुहपस म के०) कृधाने उपशमाववाने अर्थे (खम के०) समर्थ होय एवो जे

(एगागी के०) एकाकी द्रव्य होय तथा वली (आहारिव के०) आहारने विषे पण (एइ के०) एति एटले आवे एवा खवण हिंवादिक जे आहारमांहे (सायं के०) खाद प्रत्ये (देइ के०) आपे ते, (वा के०) वली (जं के०) जे (पंकुवम के०) पंकोपम एटले कादवनी परें असार होय कादवनी उपमा धारण करे एवुं कादव सरखुं द्रव्य होय परंतु (खुहिउवि के०) क्षुधितोपि एटले क्षुधित थको पण (कुठे के०) कोठामां उदरमां (खिवइ के०) क्षिपति एटले होपवे ठे तो (तं के०) ते सर्व (आहारो के०) आहार जाणवो ॥ १३ ॥

हवे ए आहारना मूल चार जेद ठे, ते कहे ठे.

असणे मुग्गोयण स, तु मंरु पय खळ रब्ब कंदाई ॥

पाणे कंजिय जव कयर, कक्कोडोदग सुराइजलं ॥१४॥

अर्थ:-तिहां एक (असणे के०) अशन ते, आशु एटले शीघ्र जे क्षुधाने उपशमावी नाखे तेने अशन कहीयें, तेने विषे (मुग्ग के०) मगादि सर्व कठोल जाति जाणवी. तथा (उंयण के०) उंदन ते चावल जात प्रमुख सर्व उंदन जाति जाणवी. तथा (सत्तु के०) साथुउ (मंरु के०) मांरा, रोटली, पकान्न, रोटला पूडा प्रमुख. (पय के०) दूध, दही, घृत, तेल. माखण विगयादि प्रमुख (खळ के०) खाजलां पकान्न खीर सुकुमारिका लापसी दहीथरां प्रमुख पकान्न. (रब्ब के०) राबडी घेंस प्रमुख (कंदाई के०) कंदादिक ते सूरणकंदादिक जाणवां. तथा तेमज, तुलसी नागरवल्यादि पत्र विना सर्व जातिनां फल फूल पत्र सर्वकंद सर्व वनस्पतिविकार शाकादि कूळ्वरी चूरिम पर्पिटिकादि सर्व वस्तुनी जाति अशनमांहे आवे, तथा खवण, हिंंग, सूया, अजमो, वरीयाली, धाणा दिक्कें तल्यां एक वेसण पण अशनमां आवे, इत्यादि सर्व अशनजाति समजवी.

हवे बीजो (पाणे के०) पानने विषे तिहां जेने पीजीयें ते पाणी कहीयें तेमां अप्रकाय ते नदी, तलाव, झर, समुद्र इत्यादि पाणीना आश्रय संबंधि सर्व स्थलोनुं पाणी जाणवुं. तथा (कंजिय के०) कांजीनुं पाणी ठासनी आठ, तथा (जव के०) यवनुं धोयण, (कयर के०) केरनुं धोयण, आमलादिकनुं धोयण, डाहनुं धोयण, तथा (कक्कोडोदग के०) काकडी प्रमुख सर्व फलनां धोयणनुं उदक एटले पाणी, तथा

(सुराश्जलं के०) सुरादि जल ते मदिरादिकनां पाणी जाणवां, ए अन्न द्यमां जले ठे. एमां आदिशब्दथी द्राक्षादिकना आसव, नालिकेरादि कनां पाणी, इक्षुरस, सौवीर, तक्र ते ठाश इत्यादि सर्व पदार्थ पाणीने विषे कढ्ये ठे, तथापि इक्षुरस, तक्र ते ठास अने मदिरादि तथा नालिके रादिकनां जलने सांप्रत जितव्यवहारें अशनमां गणीयें ठैयें ॥ १४ ॥

खाश्मे जत्तोस फलाइ, साश्मे सुंठि जीर अजमाइ ॥ महु गुड तंबोलाई, अणाहारे मोय निंबाई ॥ १५ ॥ दारं ॥ ३ ॥

अर्थः—हवे त्रीजो खादिम आहार कहे ठे. (ख के०) आकाश एटले मुखनुं विवर कहियें. तेने पूरवाने लगारेक झूख मात्र जांजे, पण अन्ना दिकनी परें तृप्ति न करे, परंतु कांश्णक अशनसमान थाय ते खादिम वस्तु कहीयें. ते (खाश्मे के०) खादिमने विषे तिहां प्रथम (जत्तोस के०) जत्तोस एटले शेकेलां धान्य चणा प्रमुख तथा अखोड सुखाशिका सर्व जाणवा, तथा आंवा केलां प्रमुख सर्व (फलाइ के०) फलादिक जा णवां, तथा फलजातिनी सुखडी मेवा सर्व कयरी पाकादिकनी जातियो, गुंदपाकादिक, द्राक्ष, चारोली प्रमुख मेवा जातिनुं सर्व पकान्न खांरु शाकरादि तेना विकार जे खांरु कातली प्रमुख ते सर्व खादिमने विषे लीधा कढ्ये. परंतु जितव्यवहारें प्रसिद्ध पणे अशन मध्ये लेपकृत्य उत्तम द्रव्यमां गण्ठा ठे. परंपरायें इत्यादिक सर्व खादिम “जत्तासं दंताइ, खजुर नालिकेर आइं दस्काइ ॥ कक्कडि अंबग फणसाइ, बहुविहं खाश्मे नेयं ॥ १ ॥ इत्यादिक विचार सर्व प्रवचनसारोद्धार ग्रंथथी जाणवो ॥ ए त्रीजो खादिम आहार कह्यो ॥

हवे चोथो (साश्मे के०) खादिमने विषे शुं कढ्ये? ते कहे ठे. तिहां प्रथम ते जे आखादें करी लक्ष्यें अथवा आहारादिक जे कीधां होय ते सर्व तेना खादमां विनाश पामे, लयलीन थाय ते खादिम कहीयें तेमां (सुंठि के०) सुंठ, (जीर के०) जीरं, (अजमाइ के०) अजमादिक, आदि शब्दथकी पीपर, मरिच, हरडे, बेहेडां, आमलां, मरी, पीपली मूख, पीपर, अजमोद, आजो, काजो, काथो, कुल्लिंजर, कसेलो, कयसेखि यो, मोथ, जेठीमध, पुष्करमूख, एलची, बाबची, चिणिकबाब, कर्पूर, तज,

તમાલપત્ર, નાગકેસર, કેશર, જાયફલ, લવિંગ, હિંગુલાષ્ટક, હિંગુત્રેવીસો, સંચલ, સૈધવ, ચવલાર, ચયરસાર, કોઠવલી, ગોલી સર્વ જાતિની અશના દિમાં ન જલે તેવી જાણવી, સર્વ જાતિનાં દાતણ, તુલસી પત્ર, શ્રીપત્ર, ચાર, સયા, મેથી, ગોમૂત્રાદિકના કીધા અન્નમેલાદિકની ગોલીયો, ચિત્રો, પિં માર્થ, કોફલક તો પિંમાર્થને ચજુર કહે છે. પરંતુ ગ્રંથાંતરે એને જે સૂરણા દિ કંદનાં ચારચૂંદાં કરે છે, તેને કહે છે. કર્પૂર, કર્પૂરો, ત્રિગડુ, પંચ પ ટોલ, વિડલવણ, ઇત્યાદિક અનેક જાતિના સ્વાદિમ આહાર જાણવા.

તથા (મહુ કે૦) મધુ ઇટલે મધ અને (ગુડ કે૦) ગોલ, ચાંદ, સાકર તથા (તંબોલાઈ કે૦) તંબોલાદિક તે વિવિધ જાતિનો તંબોલ નાગ રવેલીનાં પાન તથા સોપારી પ્રમુખ એ પણ સ્વાદિમ જાણવા.

હવે અણાહાર વસ્તુ કહે છે. અને પૂર્વે કહેલા ચારે આહારમાંહેલા કોફ પણ આહારમાં ન આવે, પરંતુ ચઝવિહાર ઉપવાસે તથા રાત્રિને ચઝ વિહારે વાવરી કલ્પે, તે અણાહાર વસ્તુ જાણવી. તેનાં નામ કહે છે.

(અણાહારે જે૦) અનાહારને વિષે કલ્પે તે વસ્તુ કહે છે. (મોચ કે૦) લઘુ નીતિ જાણવી, અને (નિંબાઈ કે૦) નિંબાદિક તે નિંબની શલી પાનડા પ્રમુખ પાંચે અંગ એ સર્વ અનાહાર વસ્તુ જાણવી, આદિ શબ્દચકી ત્રિફલા, કડૂ, કરિયાતું, ગલો, નાહિ, ધમાસો, કેરડામૂલ, ચોરઢાલિ મૂલ, બાવલઢાલિ, કંથેર મૂલ, ચિત્રો, ચયરસાર, સૂચડ, મલયાગરુ, અગરુ, ચીડ, અંબર, કસ્તૂરી, રાચ, ચૂનો, રોહિણી વજ, હલિડ્રા, પાતલી, આસ ગંધી, કુંદરુ, ચોપચીની, રિંગણી, અફિણાદિક સર્વજાતિનાં વિષ, સાજી ચાર, ચૂનો, જાકો, ઉપલેટ, ગૂગલ, અતિવિષ, પૂંચાડ, ઇલીઝ, ચૂણીફલ સૂરોચાર, ટંકણચાર, ગોમૂત્ર આદે દેશને સર્વ જાતિનાં અનિષ્ટ મૂત્ર, ચોલ, મંજીઠ, કણચરમૂલ, કુંઆર, થોહર, અર્કાદિક પંચકૂલ, ચારો, ફ ટકડી, ચિમેડ ઇત્યાદિક વસ્તુ સર્વ અનિષ્ટ સ્વાદવાન્ છે, અને ઇષ્ટા વિના જે ચીજ મુખમાં પ્રક્ષેપ કરીયે તે સર્વ અણાહાર જાણવી. એ ઉપવાસમાં પણ લેવી સૂજે, અને આયંબિલ મધ્યે પાણહાર પચ્ચસ્કાણ કચ્ચા પઠી સૂજે એ આહારનું ત્રીજું ઘાર થયું, ઉત્તર જેદ અઢાર થયા ॥ ૧૫ ॥

હવે નવકારસી પ્રમુખના આગારની સંખ્યાનું ચોથું દ્વાર કહે છે.

દો નવકાર ઠ પોરિસિ, સગ પુરિમડું ઇગાસણે અઠ ॥

સત્તેગઠાણ અંબિલ, અઠ પણ ચઝઢિ ઠ પ્પાણે ॥૧૬॥

અર્થ:- જે મૂલગુણ ઉત્તરગુણ રૂપ પચ્ચસ્કાણ રાખવાને અર્થે વાઢી રૂપ હોય તે આગાર જાણવા. તિહાં અપવાદ પદેં દ્રવ્ય, દેત્ર, કાલ અને જાવાદિકેં વિચારતાં મૂલગુણ પચ્ચસ્કાણને વિષે અન્નઢણાદિક ચાર આગાર જાણવા. અને ઉત્તરગુણ પચ્ચસ્કાણને વિષે યથોક્ત રીતેં આગલ કહેશે તે પ્રમાણેં સર્વત્ર આગાર જાણવા. તે સર્વ મલી એકવાર ઉચ્ચસ્થા થકા વાવીશ આગાર થાય. યદ્યપિ અન્નઢણસસિણાદિક શોલ આગાર કાઝસ્સગ્ગના ઢે તથા સમકિતના રાયાજિઝગેણાદિક ઠ આગાર ઢે, તેમજ એક ચોલપટ્ટાગારેણં ઢે, એવં સર્વ મલી (૪૫) આગાર થાય ઢે, પરંતુ અહીં યાં તો દશ પચ્ચસ્કાણને વિષે વાવીશ આગારનુંજ કામ ઢે, માટેં તે કહે ઢે.

(નવકાર કેઽ) નોકારસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે (દો કેઽ) ઢે આગાર જાણવા. (પોરિસિ કેઽ) પોરિસીના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ઠ કેઽ) ઠ આગાર, તેમ સાર્ઠ પોરિસિના પચ્ચસ્કાણે પણ ઠ આગાર, (પુરિમડું કેઽ) પુરિમાર્ઠ ના પચ્ચસ્કાણને વિષે (સગ કેઽ) સાત આગાર, (ઇગાસણે કેઽ) એકાસણાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (અઠ કેઽ) આઠ આગાર, (એગઠાણ કેઽ) એકલઠાણાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (સત્ત કેઽ) સાત આગાર, (અંબિલઅઠ કેઽ) આયંબિલના પચ્ચસ્કાણને વિષે આઠ આગાર જાણવા. (ચઝઢિ કેઽ) ચોથજક્કેં ઇટલે ઉપવાસના પચ્ચસ્કાણને વિષે (પણ કેઽ) પાંચ આગાર, (પ્પાણે કેઽ) પાણસ્સના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ઠ કેઽ) ઠ આગાર જાણવા॥૧૬॥

ચઝ ચરિમે ચઝજિગ્ગહિ, પણ પાવરણે નવઠ નિઘીણા॥

આગારુક્કિત્તવિવેગ, મુત્તુ દઘ વિગઢ નિયમિઠા॥૧૭॥

અર્થ:- (ચરિમે કેઽ) દિવસચરિમના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ચઝ કેઽ) ચાર આગાર જાણવા, (અજિગ્ગહિ કેઽ) અજિગ્ગહના પચ્ચસ્કાણને વિષે (ચઝ કેઽ) ચાર આગાર જાણવા. (પાવરણે કેઽ) પ્રાવરણ ઇટલે વલ્લ મૂકવાના પચ્ચસ્કાણને વિષે (પણ કેઽ) પાંચ આગાર જાણવા, (નવઠ

निर्वीण के०) निर्वीण पञ्चस्काणने विषे नव आगार पण होय अने आठ संचार पण होय, तिहां जे पिंरु अने ड्रव्य रूप बेहु विगड्नुं पञ्चस्काण करे हिने नव आगार जाणवा, अने जे एकली (द्वविगड् के०) ड्रव्यविगड्मात्रनो (नियम के०) नियम करे तेने (उरिक्तविवेग के०) उरिक्तविवेगेणं ए (आगार के०) आगार तेने (मुत्तु के०) मूकीने बाकीना (अष्ट के०) आठ आगार होय ॥ १७ ॥ तेना यंत्रनी स्थापना आगल करी ठे.

हवे प्रत्येक आगार संबंधी आगारोनां नाम कही देखाडे ठे.

अन्न सह ड नमुकारे, अन्न सह पठ दिसय साहु सब ॥

पोरिसि ठ सडुपोरिसि, पुरिमडु सत्त समहत्तरा ॥ १८ ॥

हवे प्रत्येक पञ्चस्काण संबंधी आगारोनां नाम कही देखाडे ठे.

अर्थ:- (नमुकारे के०) नवकारसिना पञ्चस्काणने विषे एक (अन्न के०) अन्नवृणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं ए (डु के०) बे आगार जाणवा. तथा एक (अन्न के०) अन्नवृणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहसागारेणं, त्रीजो (पठ के०) पठन्नकालेणं, चोथो (दिसय के०) दिसामोहेणं, पांचमो (साहु के०) साहुवयणेणं, ठठो (सब के०) सबसमाहिवत्तियागारेणं ए (ठ के०) ठ आगार ते (पोरिसि के०) पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे जाणवा. तेमज (सडुपोरिसी के०) सार्द्ध पोरिसीना पञ्चस्काणने विषे पण एहिज ठ आगार जाणवा. तथा वली षज पोरिसीना ठ आगारने एक (महत्तरा के०) महत्तरागारेणं ए आगारें करी (स के०) सहित करीयें तेवारें (सत्त के०) सात आगार थाय. ते (पुरिमडु के०) पुरिमडु तथा अबडुना पञ्चस्काणने विषे जाणवा ॥ १८ ॥

हवे एकासणा तथा एकलवणाना आगार कहे ठे.

अन्न सहस्सागारिय, आउंटण गुरुअ पारि मह सब ॥

एग विआसणि अछठ, सग इगठाणे अउट विणा ॥ १९ ॥

अर्थ:- एक (अन्न के०) अन्नवृणाजोगेणं, बीजो (सहस्सा के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (सागारिय के०) सागारियागारेणं, चोथो (आउंटण के०) आउटणपसारेणं, पांचमो (गुरुअ के०) गुरुअपुछाणेणं, ठठो (पारि के०) पारिछावणियागारेणं, सातमो (मह के०) महत्तरा

ગારેણં, આઠમો, (સઘ કે૦) સઘ સમાહિવત્તિયાગારેણં, એ (અઠઠ કે૦) આઠ આગાર તે (એગવિઆસણિ કે૦) એકાસણ અને વિયાસણના પચ્ચસ્કાણને વિષે જાણવા. તથા એજ આઠમાંથી એક (અઠઠવિણા કે૦) આઠટ્ટણપસા રેણં એ આગાર વિના શેષ એકાસણાને વિષે જે કહ્યા છે તેજ (સગ કે૦) સાત આગાર તે (ઇગઠાણે કે૦) એકલઠાણાના પચ્ચસ્કાણને વિષે હોય ॥૧૯॥ જિહાં જમણા હાથે જમે, માત્ર કોલીયા લેવાનેજ હાથ ફેરવે, પરંતુ અંગોપાંગને તો સ્વરજં સ્વણવાદિકને કામે પણ હલાવે નહીં તે ઇટલઠાણું જાણવું ॥૧૯॥

હવે વિગડ, નીવિ તથા આયંબિલના આગાર કહે છે.

અન્ન સહ લેવા ગિહ, ઉસ્કિત્ત પડુચ્ચ પારિ મહ સઘે ॥

વિગડ નિવિગ એ નવ, પડુચ્ચ વિણુ અંબિલે અઠ ॥૨૦॥

અર્થ:—એક (અન્ન કે૦) અન્નઢણાજોગેણં, બીજો (સહ કે૦) સહ સ્સાગારેણં, ત્રીજો (લેવા કે૦) લેવાલેવેણં, ચોથો (ગિહ કે૦) ગિહઢ સંસઠેણં, પાંચમો (ઉસ્કિત્ત કે૦) ઉસ્કિત્તવિવેગેણં, ષઠો (પડુચ્ચ કે૦) પડુચ્ચમસ્કિણં, સાતમો (પારિ કે૦) પારિઠાવણિયાગારેણં, આઠમો (મહ કે૦) મહત્તરાગારેણં નવમો (સઘે કે૦) સઘસમાહિવત્તિયાગારેણં, એ (નવ કે૦) નવ આગાર તે (વિગડ કે૦) વિગડ તથા (નિવિગ એ કે૦) નિવિગડ મલી લે પચ્ચસ્કાણને વિષે જાણવા, તથા એ નવમાંહેથી એક (પડુચ્ચવિણુ કે૦) પડુચ્ચમસ્કિણં એ આગાર વિના શેષ (અઠ કે૦) આઠ આગાર જે વિગડ અને નીવિના કહ્યા તેજ (અંબિલે કે૦) આયંબિલના પચ્ચ સ્કાણને વિષે જાણવા. જિહાં આમ્લ ઇટલે ચાટો ચોથો રસ તેહથી નિવર્તવું તે આયંબિલ કહીયેં, તેના ત્રણ પ્રકાર છે, એક ઉદન, બીજો કુલ્માષ, ત્રીજો સાથુઆદિક એ ત્રણ જોડે છે. અથવા (આચામ્લ કે૦) ઉસામણની પેરેં જિહાં અન્નાદિક નીરસ થઈ નિકલે તેને આયંબિલ કહીયેં ॥ ૨૦ ॥

હવે ઉપવાસના આગાર કહે છે.

અન્ન સહ પારિ મહ સઘ, પંચ સ્વણે ઠ પાણિ લેવાઈ ॥

ચઠ ચરિમંગુઠાઈ, નિગ્ગહિ અન્ન સહ મહ સઘે ॥૨૧॥

અર્થ:—એક (અન્ન કે૦) અન્નઢણાજોગેણં, બીજો (સહ કે૦) સહસ્સાગારેણં, ત્રીજો (પારિ કે૦) પારિઠાવણિયાગારેણં, ચોથો (મહ કે૦) મહત્તરા

गारेणं, पाचमो (सव के०) सवसमाहिवत्तियागारेणं, ए (पंच के०) पांच आगार (खवणे के०) उपवासना पञ्चस्काणनेविषे जाणवा. तथा एमांश्च चित्त पाणी पीये माटे (पाणि के०) पाणस्सना पञ्चस्काणने विषे लेवेणवा अलेवेणवा, अहेणवा बहुलेवेणवा, ससिहेणवा, असिहेणवा, ए (लेवाई के०) लेपादिक (ठ के०) ठ आगार जाणवा, तथा एक (अन्न के०) अन्नहणाजोगेणं, बीजो (सह के०) सहस्सागारेणं, त्रीजो (मह के०) महत्तरा गारेणं, चोथो (सवे के०) सवे समाहिवत्तियागारेणं ए (चउ के०) चार आगार ते (चरिम के०) दिवस चरिमना पञ्चस्काणने विषे तथा (अंगुठाइ जिग्गहि के०) अंगुठमुठिसहियादिक अजिग्रहना पञ्चस्काणने विषे जाणवा॥११॥

पञ्चस्काणना आगारोनी संख्याना यंत्रनी स्थापना.

अंक.	पञ्चस्काणनाम.	संख्या.	आगारोनां नाम.
१	नोकारसी.	१ अन्न० ॥ सह० ॥	
२	पोरिसी.	६ अन्न०॥ सह०॥ पञ्च० ॥ दिसामो० ॥ साहु०सव०	
३	साहुपोरिसी.	६ " " " " " "	
४	पुरिमडू.	७ अन्न० सह० पञ्च० दिसा० साहु० सव० महत्त० ॥	
५	अवडू.	७ " " " " " "	
६	एकासणुं.	८ अन्न० सह० सागा०आउ०गुरु० पारि० मह०सव०	
७	बियासणुं.	८ " " " " " "	
८	एकलठाणुं.	७ अन्न० सह० सागारि० गुरु० पारि० मह० सव०	
९	नीवी.	९ अन्न० सहस्सा० लेवा० गिह०उत्कि०पडुच्च०	
१०	विगइ.	९ पारि० महत्त० सव०	
११	आयंबिल.	८ अन्न० सह० लेवा० गिह० उत्कि०पारि०मह० सव०	
१२	उपवास.	५ अन्न०सह०पारि०मह० सव० चोखपट्टागारयतिने.	
१३	पाणहार.	६ लेवे० अले० अहे० बहु० ससिहे० असिहे०	
१४	अजिग्रह संकेत	४ अन्न० सह० मह० सव०	
१५	दिवसचरिमं.	४ " " " "	
१६	जवचरिमं.	४ " " " "	
१७	देसावगासिक.	४ " " " "	
१८	समकेतना.	६ राया० घणा० बला० देवा० गुरुनि० वित्ति०	

इहां उक्खित्तविवेगेणं एजे आगार ठे, ते आगार पिंरुविगइ आश्रयी ठे, ते पिंरु विगय जणाववा माटें विगयना जेद कही देखाडे ठे. परंतु विगयना जेदो कहेवानुं द्वार तो आगल आवशे हाल आंहीयां तो मात्र पिंरु विगय उलखाववाने निमित्तेंज कहे ठे.

હુઠ મધુ મચ તિલં, ચરો દવવિગઇ ચર પિંરુદવા ॥

ઘય ગુલ દહિયં પિસિયં, મસ્કણ પક્કન્ન દો પિંમા ॥૨૧॥

અર્થ:-એક (હુઠ કે) હુઠ, બીજો (મધુ કે) મધુ ત્રીજો (મચ કે) મચ ઇટલે મદિરા અને ચોથો (તિલં કે) તૈલ એ (ચરો કે) ચાર (દવવિગઇ કે) દ્રવ્ય વિગય છે એ ચાર તે ઢીલું વિગય હોય રસ રૂપ હોય, માટેં એને રસવિગય કહીયેં અને એક (ઘય કે) ઘૃત, બીજો (ગુલ કે) ગોલ, ત્રીજો (દહિયં કે) દધિ ઇટલે દહી અને ચોથો (પિસિયં કે) પિશિત તે માંસ એ (ચર કે) ચાર વિગય જે છે તે (પિંરુદવા કે) પિંરુદ્રવ્યરૂપ રસરૂપ જાણવા. એ ચાર પિંરુ હોય એનું દ્રવ્ય કોઈ વેલા દ્રવ્ય હોય, તથા કોઈ વેલા પિંરુ રૂપ થીણો પિંરુ હોય. તથા એક (મસ્કણ કે) માસ્કણ, બીજો (પક્કન્ન કે) પક્કાન્ન એ (દો કે) બે કડાવિગય જાણવાં. તે સ્વજ્ઞાવેં કરીને (પિંમા કે) પિંરુ રૂપ હોય કઠિન હોય, માટેં એને પિંરુવિગય કહીયેં. એ દસ વિગય કહ્યાં. इहां उक्खित्तविवेगेणं એ આગાર જે છે તે પિંરુવિગયનો છે તે જણાવવા માટેં આ ગાથા કહી ॥ ૨૧ ॥

હવે કેટલાંએક પચ્ચસ્કાણ માંહોમાંહે આગાર તથા પાઠ ઉચ્ચાર વિશેષેં કરી સરખા છે ઇટલે તેના આગાર પણ માંહો માંહે સરખા છે, અને પાઠ પણ સરખો છે, તે કહે છે.

पोरिसि सडुमवडुं, हुनत्त निविगइ पोरसाइ समा ॥

अंगुष्ठ मुठि गंठी, सचित्त दवाइं जिग्गहिअं ॥ २३ ॥

અર્થ:-(પોરસાઇસમા કે) પોરિસિ આદેં દેશને પચ્ચસ્કાણ જે છે, તે સરખાં જાણવાં, ઇટલે એક પોરિસિ અને બીજી (પોરિસિસડું કે) સારૂં પોરિસિ એ બે સરખાં જાણવાં ઇટલે પોરિસીને સારૂં પોરિસીના પચ્ચસ્કાણના પા

ठनो उच्चार तथा आगार पण सरखा ठे तेमज पुरिमडू ने (अवडुं के०)
 अवडुनुं पच्चस्काण पण सरखुं जाणवुं, तथा एकासणुं अने (दुजत्त के०)
 छिजत्त एटले बीआसणानुं पच्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा, तथा
 विगइ ने (निविगइ के०) नीविनुं पच्चस्काण अने आगार पण सरखा जाणवा.
 तथा (अंगुष्ठ के०) अंगुष्ठसहियं, (मुठि के०) मुठिसहियं, (गंठी के०)
 गंठिसहियं, (सचित्तदवाइं के०) सचित्त डव्यादिकनुं पच्चस्काण एटले स
 चित्त डव्यादिक एटले सचित्त डव्यादिकना पच्चस्काण जे देसावगासिक ते
 मज दिवसचरिमादिनां पच्चस्काण ए सर्व (जिग्गहियं के०) अजिग्रह प
 च्चस्काण कहेवाय, तेना पण मांढोमांढे पाठ तथा आगार सरखा जाणवा.
 परंतु कालप्रमाणादिकें तथा स्थानकें तो फेर फार होयज ॥ २३ ॥

हवे ए सर्व आगारोना अर्थ कहे ठे.

विस्सरण मणाजोगो, सहसागारो सय मुहपवेसो ॥

पन्नकाल मेहाई, दिसि विवजासु दिसिमोहो ॥ २४ ॥

अर्थ:-जे (विस्सरण के०) विस्मरण थइ जाय ते (अणाजोगो के०)
 अनाजोगथी थाय एटले पच्चस्काणनो उपयोग अनाजोग थकी वीसरी जाय
 तेवारें अजाणपणे कांइ मुखमां प्रक्षेप करे तो तेथी पच्चस्काण जंग न थाय.
 ए प्रथम अणाजोगेणं आगार कहुं एनी साथें अन्नन्न शब्द जोडीयें ते
 वारें अन्नन्नणाजोगेणं एवुं नाम थाय माटें तेनुं कारण समजवाने नीचें
 अर्थ लखीयें ठैयें, अन्नन्नणाजोगेणं एटले अन्यत्र अने अनाजोगात् तिहां
 अन्यत्र एटले जे आगार कहां होय ते आगार वर्जीने बीजा सर्वत्र
 स्थानकें पच्चस्काण पालवानी यत्ना राखवी. अन्नन्न ए पद सर्वे आगारें
 जोडवुं, एम जाणवुं तथा अनाजोगात् एटले वीसरवाथकी अर्थात् पच्च
 स्काणनो उपयोग वीसरते अजाणतां कांइ मुखमां प्रक्षेप कराइ जाय पढी
 पच्चस्काण सांजरी आवे तेवारें तरत मुखथकी त्याग करे तेथी पच्चस्काण
 जंग थाय नही अथवा अजाणे मुखथकी हेठे उतखुं पढी कालांतरें अ
 थवा तुरत स्मरणमां आवे तो पण पच्चस्काणनो जंग थाय नही परंतु शु
 ऋव्यवहार ठे तेथी फरी निःशंक न थाय ते माटें यथायोग्य प्रायश्चित्त
 खेवुं. ए बात सर्व आगारोने विषे जाणवी. माटें आहीं पीठिकारूपें लखी.

बीजो (सहसागारो के०) सहसात्कार ते (सयमुह के०) पोतानी मेले आवी मुखमांहे (पवेसो के०) प्रवेश करे ते जाणवुं. एटले पञ्चस्काण कीधुं ठे तेनो उपयोग तो वीसख्यो नथी पण कार्य करवाना प्रवर्त्तनयोग लक्षण सहसात्कारें खजावेंज पोताना मुखमां कांइ प्रवेश थइ जाय जेम दधि मयतां थकां ठांटो उडीने मुखमां पडी जाय अथवा अन्नादिकनो कण मुखमां पडी जाय तथा चञ्चविहार उपवास होय अने वर्षाकालमां मेघनो ठांटो मुखमां पडी जाय तो पञ्चस्काण जांगे नही.

त्रीजो (पञ्चन्नकाल के०) प्रञ्चन्नकाल ते कालनी प्रञ्चन्नता जाणवी. जेम (मेहाइ के०) मेघादि एटले मेघना वादले करीने ढंकाइ गयेला सूर्यनी खबर न पडे तथा आदिशब्दथकी दिग्दाह, ग्रहादिक, रजोवृष्टि, पर्वत प्रमुख सर्व जाणी लेवुं. तिहां पर्वत अने वादला प्रमुखें अंतरिक्ष, सूर्य देखाय नही अथवा रज उरवे करी न देखाय तेवारें पोरिसीयादि कना कालनी खबर न पडतां अपूर्ण थयेलीने संपूर्ण थयेली जाणीने ज मवा बेसी जाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय परंतु जाणवामां आवे तो पठी अर्द्धो जम्यो थको होय तो पण एमज बेशी रहे, अने पोरिसी आदि पूर्ण थाय पठी जमे तो जंग न थाय, परंतु हजी पूर्ण थइ नथी एवं जाण वामां आवे तो पण पडखे नही अने जमे तो पञ्चस्काण जंग थइ जाय ॥

चोथो (दिसिमोहो के०) दिसामोहेणं ते (दिसिविवज्जासु के०) दिशिना विपर्यासपणाथकी जेवारें दिङ्मूढ थइ जाय तेवारें पूर्वने पश्चिम करी जाणे अने पश्चिमने पूर्व करी जाणे एम खबर न पडवार्थी अपूर्ण पञ्च स्काणे पण पूर्णकाल थयो जाणीने जमे तो पञ्चस्काण जंग नही अने दिङ्मोह मटी गया पठी जेवारें जाणवामां आवे तेवारें पूर्वनी पेटें अर्द्धो जम्यो थको होय तो पण पञ्चस्काण पूर्ण थाय तिहां सुधी एमज बेशी रहे अने काल पूरो थया पठी जमे ॥ २४ ॥

साधुवयण उग्घाडा, पोरिसि तणु सुब्बया समाहिति ॥

संघाइ कळ महत्तर, गिहळ बंदाइ सागारी ॥ २५ ॥

अर्थः—पांचसुं (उग्घाडापोरिसि के०) उग्घाड पोरिसी एवो (साधु वयण के०) साधुनुं वचन एटले बहुपडिपुष्पा पोरिसि एवं सांजलीने जो

अपूर्ण पञ्चस्काणे जमे तो पण पोरिसी जंग न थाय, पढी कोश्कना क हेवा उपरथी जाणवामां आवे के हजी लगण पोरिसीनो काल पूर्ण थयो नथी तेवारें पूर्वोक्त रीतें अर्द्धशुक्त रहे अने पोरिसीनो काल पूर्ण थया पढी जमे ए साहुवयणेणं नामें आगार जाणवो.

ठठो (तणु के०) शरीर तेनुं (सुब्या के०) स्वस्थता जे निराबाध पणुं तेने (समाहि के०) समाधि (इति के०) एम कहीयें एटला माटे ए सबसमाहिवत्तियागारेणं कहेवाय इहां तीव्रशूलादिक रोग उपने थके, आर्त्त रौद्रनी सर्वथा निराशें जे शरीरनी स्वस्थता ते सर्व समाधि कहीयें तत्प्रत्ययिक जे कारण ते सर्वसमाधिवर्तिताकार कहीयें. ते समाधिने निमित्तें जे औषध पथ्यादिकनी प्रवृत्तिने विषे अपूर्ण प्रत्याख्याने जमतां पण पञ्चस्काण जंग थाय नहीं.

सातमुं (संघाश्कज्ज के०) संघादिकनुं कोइ कार्य उपने थके वडेरानी आझा पावे तेने (महत्तर के०) महत्तरागार कहीयें, ते आवी रीतें के जे पञ्चस्काण कीधुं ठे तेनी अनुपालनाथकी पण जो निर्ज्जरानी अपेक्षायें विचारीयें तो महोदुं निर्ज्जरा लाज हेतु कार्य ठे, अने अन्य पुरुषांतरें ते कार्य असाध्य ठे, बीजाकोइ पुरुषथी थाय तेम नथी एवं कोइ संघनुं तथा आदि शब्दथकी चैत्य ग्लानादिकना कार्यें प्रयोजन ठे तेहिज आकार ते महत्तराकार कहीयें. तिहां अपूर्ण कालें जमतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

आठमुं (गिहठ के०) गृहस्थनी नजर पडे तथा (बंदाइ के०) सर्पबंदि वानादिकनी नजर पडे तेने (सागारी के०) सागारिआगारेणं कहियें. तिहां आगार एटले घर तेणे करी सहित ठे जे तेने सागारि कहीयें तेनी नजरें देखतां साधुने आहार करवो कल्पे नहीं. केम के एथकी प्रवचनोपघातादिक बहु दोषनो संजव थाय माटें साधुने जमतां थकां जो सागारी आवी पडे अने ते जो चल होय एटले तरत जवावालो होय तो क्षणैक बेसी रहे अने तेने स्थिर रहेतो जाणे तो स्वाध्यायादिकना जंगपातकना जयथकी अन्यत्र जश्ने तेहिज आसने जमे तो पञ्चस्काण जंग न थाय. ए जेम गृहस्थने सागारी कहीयें तेमज जेहनी दृष्टें देखतां अन्न खाश्यें ते पचे नहीं तेने पण सागारिक कहीयें तथा उपलक्षणें आदि शब्दथकी सर्प, अग्नि, प्रदीप, नरेली, पाणीनी रेख आवे तथा गृहपातादिक एटले घर पडतुं होय

ए आगार पण खेवा. इत्यादिक उपद्रवोना कारणे अन्यस्थानकें जइ ज मतां पण पञ्चस्काण जंग न थाय ॥ १५ ॥

आजुंटाण मंगाणं, गुरु पाहुण साहु गुरुअनुठाणं ॥

परिठावण विहि गहिए, जइण पावरण कडिपट्टो ॥ १६ ॥

अर्थः—नवमो (अंगाणं के०) पग प्रमुख अग तेनुं (आजुंटाण के०) आकुंचन एटले संकोचवुं तथा पसारवुं ते अणखमते करवुं पडे एटला माटे एने आजुट्टणपसारेणं आगार कहीयें तेथी जमतां थकां कांश्क पो तानां आसनादिक चलायमान थाय तो पञ्चस्काण जंग न थाय.

दशमो (गुरु के०) पोताना दीक्षागुरु आवे अथवा कोइ महोटो (पा हुणसाहु के०) प्राहुणो साधु आवे थके जमतां उठवुं पडे तो (गुरुअनुठाणं के०) गुरुअनुठाणेणं आगार थाय एटले ते आवेला आचार्यादिक गुरुनां विनयादिक करवा माटे अन्युत्तानादिक साचववा सारु उठवुं पडे, फरी तेमज बेसीने जमे तो पञ्चस्काण जंग न थाय ॥

अगीयारमो (परिठावण के०) जे अन्नपरववातुं होय ते (विहिगहिए के०) विधियें ग्रहण करेखुं होय ते उपवासादिक पञ्चस्काणमां पण खेवुं पडे तेने पारिठावणियागारेणं कहीयें एटले जे विधियें करी निर्दोष पणे ग्रहण कखुं अने विधियें वहेंची आप्युं होय पढी अन्य साधुयें विधियें उक्त कख्या थकी कांश्क आहार उगस्यो ते पारिष्ठापन योग्य थयुं परंतु ते अधिक आहारने परवतां दोष उपजे ठे एवुं जाणीने तेहवुं अन्न तथा विगयादिकने गुरुनी आज्ञायें आहारतां पञ्चस्काण जंग न थाय. तिहां एटलुं विशेष जे चउविहार उपवासमांहे पाणीनुं पारिठावणियागारेणं थाय तथा तिविहार उपवासना पञ्चस्काणमां अन्नादिकनुं पारिठावणियागारेणं थाय, परंतु विगयादिकनुं पारिठावणियागारेणं न थाय, अने बीजा सर्व पञ्चस्काणोने विषे थाय. ए आगार यतिने होय परंतु पाठ संलग्न ठे माटे गृहस्थने पण पाठमां कहेवाय ठे.

बारमो (जइण के०) यतिने अर्थे आगार जाणवो ते यतिने अर्थे (पावरण के०) प्रावरणना पञ्चस्काणे (कडिपट्टो के०) चोखपट्ट तेह्नो आगार जाणवो, एटले वस्त्र मूकी नम्र थइ वेठो होय अने गृहस्थ आवे

एटले लज्जाने माटें उठीने चोलपट्ट पहेरे, तेने चोलपट्टागारेणं कहीयें एथी पञ्चस्काणजंग न थाय. ए आगार पण यतिने होय ॥ २६ ॥

खरडिय लूहिअ मोवा, इ लेव संसठ मुच्च मंमाई ॥ उक्कि
त पिंरु विगई, एं मस्कियं अंगुलीहिं मणा ॥ २७ ॥

अर्थः—तेरमो, प्रथम (खरडिय के०) खरड्यो होय अने पठी तेने (लूहिअ के०) लुंठी नाख्यो होय एटले खरड्यो ते लेप अने लूठ्युं ते अलेप एवो (मोवाइ के०) मोयो चाटुवो प्रमुख होय ते (लेव के०) लेवालेवेण आगार जाणवो, एटले जोजननुं जाजन अथवा चाटुवा प्रमुख होय ते अकट्पनीय एवा विगय अने शाक प्रमुख अन्नादिकें खरड्या होय, पठी तेकडठी प्रमुखने लूंठीने अलेप कीधां होय तोपण कांश्क विगयादिक अवयवना सज्जावें सहित ठे तेवा जाजने करी आयंबिलादिक पञ्चस्काण वाखाने जमतां लेतां पञ्चस्काण जंग थाय नही.

चौदमो गिहठसंसठेणं एटले जक्तदायक गृहस्थसंबंधि विगयादिकें व धारादिकें (संसठ के०) संसृष्ट एटले मिश्र कीधुं एवुं (मुच्च के०) शाकादिक केरंबादिक तथा (मंमाई के०) मांमादिक ते लगारेक हाथे गोल प्रमुखें चोपड्या कीधा होय तेने गृहस्थसंसृष्ट कहीयें ते निविना पञ्चस्काणे लेवा कट्पे तथा आयंबिलमां पण किंचिन्मात्र तैलादिकें स्निग्ध हाथे लगा डेला एवा मंरुकादिक होय ते पण यतिने लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय.

पन्नरमो (पिंरु विगईणं के०) पिंरुरूप विगयनुं (उक्कित्त के०) उक्कित्त एटले पातुं लेवुं एटला माटे एने उक्कित्तविवेगेणं नामें आगार कहीयें. एटले ए जाव जे मांमा प्रमुख अन्न तथा पूषिकादिक ऊपर गोल प्रमुख तथा माखणादिक मूक्यां होय, ते फरी पाठा तेना उपरथी उपाडी पण लीधा होय एटले ए गोल माखणादिक जे पिंरु विगय ठे ते एवां ठे के जे पदार्थ उपर राखेलां होय तेने फरी जेवारें तेना उपरथी पाठां उ ऊरी लइयें तेवारें ते निःशेषपणे एटले बधां पाठां लेवाइ शकाय नही कांश्क पण रोटला प्रमुखने लागेलां थकांज रही जाय माटे जेना उपरथी पिंरुविगइ अलगी करीलीधी होय एवा रोटला प्रमुखने विगइना पञ्चस्काण वाखो, जो गृहस्थना घरथी बहोरीने जुंजे, तो पञ्चस्काणजंग न थाय.

शोलमो (मस्त्रियं के०) मसद्वयुं (अंगुलीहिं के०) अंगुलीयें करीने (मणा के०) लगारेक एटले ए जाव जे अंगुलियें घृतादिक चोपडी ते अंगुलीयें चोपडीने मांका प्रमुख करे तेने पडुच्चमस्त्रिएणं कहीयें. ते सर्व था रूद्ध एवा मंरुकादिक होय तेने लगारेक स्नेहवंत सुकुमारता उपजा ववाने अर्थें लहुचूश् प्रमुख अंगुलीयें करी अक्षित कीधुं होय ते नीवि प च्चस्काणमां लेतां पञ्चस्काण जंग न थाय, परंतु घृतादिकनी धारायें करी अ क्षित करे, तो लेवुं कट्पे नही. ए शोल आगार अशन आश्री कहा ॥२९॥

हवे पाणस्सना ठ आगारनो अर्थ कहे ठे.

लेवाडं आयमाई, इअर सोवीरमह मुसिएजलं ॥ धोअण बहुल ससिहं, उस्सेइम इअर सिहविणा ॥२७॥ दारं ॥ ४ ॥

अर्थ:-प्रथम (लेवाडं के०) लेपकृत पाणी ते कोने कहीयें ? के (आ यमाई के०) आचाम्लादि उंसामण आदिशब्द थकी आंबली तथा डाकनुं पाणी पण जाणवुं. एटला माटे ए आगारनुं नाम लेवेणवा कहीयें.

बीजो (इअर के०) इतर एटले पूर्वोक्त लेपथकी उलटुं अलेपकृत पाणी लेवुं ते माटे ए आगारनुं नाम अलेवेण वा जाणवुं. ते (सोवीरं के०) सौवीर कांजी धोयण आदिशब्दथी गरूळ जरवाणी प्रमुख जाणवुं.

त्रीजो (अहं के०) अह ते निर्मल पाणी (उसिएजलं के०) ऊष्ण पाणी एटले त्रिदंशोत्काक्षित ऊष्ण जल अथवा बीजुं पण निर्मल पाणी नितखुं फलादिकनुं धोयण जाणवुं एटला माटे अहेणवा नाम कहीयें.

चोथो (धोअण के०) चोखा प्रमुखना धोयण प्रमुखनुं पाणी तेने (ब हुल के०) बहुलेप कहीयें एटला माटे एनुं बहुलेवेणवा एवुं नाम ठे ए तंडुलधावनादिक गंरुल पाणी जाणवुं.

पांचमो (ससिहं के०) सीथ सहित पाणी ते (उस्सेइम के०) आ टाथी खरड्या हाथनुं धोयण एटले उत्सेदिम एवुं पिष्टजलनुं नाम ठे एटला माटे ससिहेणवा एवुं ए आगारनुं नाम ठे.

ठठो ए पूर्वोक्त पांचमा ससिहेण वा ए आगारथी (इअर के०) इतर ते आटावाला हाथनुं धोयण तेने वस्त्रादिकें करी गद्वयुं होय तेथी ते (सिहवि णा के०) सीथ विनानुं जाणवुं, एटले अन्नादिक आटाना दाणाना स्वाद

વિનાનું થાય, એટલા માટે તેનું નામ અસિઢેણ વા કહેવાય. એ ઢ આગાર પાણીના કહ્યા. તેની સાથેં પૂર્વેં કહેલા શોલ આગાર મેલવીયેં, તેવારેં સર્વ મલી બાવીશ આગારોની સંખ્યા થાય ॥ ૨૬ ॥

આંહીયાં પ્રત્યેક આગારેં વા શબ્દ મૂકેલો ઢે તે એક એકથી બીજા બી જામાં વિશેષ દેલાડવાને માટે ઢે, એટલે લેપથી અલેપ વિશેષ, અલેપથી અઢ વિશેષ, અઢથી બહુલેપ વિશેષ, બહુલેપથી સસિઢ વિશેષ, સસિઢથી અસિઢ વિશેષ જાણવો, પરંતુ લેપાદિકનું પાણી લીયે તો પણ ઉપવાસાદિકનો જંગ થાય નહીં. ઇતિ જ્ઞાવઃ ॥ એ પ્રકારેં અપુનરુક્ત એટલે ફરી ન ઉચ્ચરીયેં એવા બાવીશ આગારોના અર્થનું વ્યાખ્યાન લેશથી દેલાડયું. એ આગારોના અર્થનું ચોથું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ચાલીશ થયા ॥

હવે દશ વિગડના સ્વરૂપનું પાંચમું દ્વાર કહે ઢે.

પણ ચઝ ચઝ ચઝ હુ હુવિહ, ઠ જસ્ક હુઝાઈ વિગડ ઇગવીસં ॥

તિ હુ તિ ચઝવિહ અજસ્કા, ચઝ મહુમાઈ વિગડ બાર ॥૨૭॥

અર્થઃ—જે ઇન્દ્રિયાદિકને પુષ્ટ કરે, મન, વચન અને કાયાના યોગને અપ્ર શસ્ત વિકાર ઉપજાવે, તે વિગડ કહીયેં, તે વિગડ દશ જેદેં ઢે. તેમાંથી ચાર વિગડ તો સાધુ અને શ્રાવક વેદુને અજઘ્યજ ઢે એટલે જઘ્ણ કરવા યોગ્ય નથી, અને ઢ જઘ્યવિગડ સાધુ અને શ્રાવક વેદુને જઘ્ય કરવા યોગ્ય ઢે માટે એને જઘ્ય વિગડ કહીયેં, તેના ઉત્તર જેદ બાર થાય તે કહે ઢે.

પ્રથમ હુધ વિગડ (પણ કે૦) પાંચ જેદેં ઢે, વીજી દધિ વિગડ (ચઝ કે૦) ચાર જેદેં ઢે, ત્રીજી ઘૃતવિગડ (ચઝ કે૦) ચાર જેદેં ઢે, ચોથી તેલ વિગડ (ચઝ કે૦) ચાર જેદેં ઢે, પાંચમી ગોલવિગડ (હુ કે૦) બે જેદેં ઢે. ઠઠી પક્વાન્નવિગડ (હુવિહ કે૦) દ્વિવિધ એટલે બે જેદેં ઢે, એ (હુઝાઈ કે૦) હુઘાદિક (ઠ કે૦) ઠ (જસ્ક કે૦) જઘ્ણ કરવા યોગ્ય (વિગડ કે૦) વિગડ ઢે તેના સર્વ મલી ઉત્તરજેદ (ઇગવીસં કે૦) એકવીશ થાયઢે.

હવે ચાર અજઘ્ય વિગડના ઉત્તર જેદ કહે ઢે. પ્રથમ મધુ વિગડ (તિકે૦) ત્રણ જેદેં ઢે, વીજી મદિરા વિગડ (હુ કે૦) બે જેદેં ઢે, ત્રીજી માંસ વિગડ (તિકે૦) ત્રણ જેદેં ઢે, ચોથી માખણવિગડ (ચઝવિહ કે૦) ચાર જેદેં ઢે. એ (મહુમાઈ કે૦) મધુ આદિક (ચઝ કે૦) ચાર (અજસ્કા કે૦)

અજદ્ય (વિગડ કે) વિગડ છે, તેના સર્વ મલી ઉત્તર જેદ (બાર કે)
બાર થાય તે સર્વ નામપૂર્વક આગલ કહેશે ॥ ૨૯ ॥

હવે પ્રથમ ઠ જદ્ય વિગડના એકવીશ જેદ વ્યક્તે કરી કહે છે.

સ્ત્રીર ઘય દહિ અ તિલં, ગુડ પક્કનં ઠ જસ્ક વિગડેન ॥

ગો મહિસીં ઝંટિ અય એ, લગાણ પણ હુદ્ અહ ચરો ॥૩૦॥

અર્થ:-પ્રથમ ઠ જદ્ય વિગડનાં નામ કહે છે. એક (સ્ત્રીર કે) દૂધ,
બીજો (ઘય કે) ઘૂત, ત્રીજો (દહિ કે) દધિ, (અ કે) વલી ચો
થો (તિલં કે) તૈલ, પાંચમો (ગુડ કે) ગોલ, ઠઠો (પક્કાનં કે) પ
કાન્ન, એ (ઠ કે) ઠ (જસ્કવિગડેન કે) જદ્યવિગડ જાણવા. એટ
લે એ ઠ વિગડ જે છે તે સાધુ તથા શ્રાવકને જદ્ય કરવાયોગ્ય છે માર્ટે
એને જદ્ય વિગડ કહ્યા, હવે એ ઠ જદ્ય વિગડના ઉત્તર જેદનાં નામ કહે છે.

તિહાં પ્રથમ દૂધવિગડનું નામ કહ્યું છે માર્ટે દૂધના ઉત્તર જેદ કહી દે
ખાડે છે. એક (ગો કે) ગાયનું દૂધ, બીજું (મહિસી કે) જૈષનું
દૂધ, ત્રીજું (ઝંટિ કે) ઝંટડીનું દૂધ, ચોથું (અય કે) અજા એટલે
ઠાલીનું દૂધ, પાંચમું (લગાણ કે) લડકા તે ગારુરીનું દૂધ એ (પણ
કે) પાંચ જાતિનાં (હુદ્ કે) દૂધ તે સર્વ વિગડ જાણવાં, અને શેષ
મનુષ્યની તથા બીજા પશુઆદિકનાં જે સ્ત્રીર થાય છે તે વિગડમાં ગણાય
નહી. (અહ કે) અથ એટલે હવે (ચરો કે) ચાર જાતિનું ઘૂત
તથા ચાર જાતિનું દહીં કહે છે ॥ ૩૦ ॥

ઘય દહિઆ ઝટ્ટિ વિણા, તિલસરિસવ અયસિલટ્ટ તિલ્લ ચઠ ॥

દવગુડ પિંમગુડા દો, પક્કનં તિલ્લ ઘય તલિયં ॥૩૧॥ દારં ॥૫॥

અર્થ:-પ્રથમ (ઘય કે) ઘૂત જાણવું, બીજી (દહિઆ કે) દધિજા
ણવું, એ બે વિગડના એક (ઝટ્ટિવિણા કે) ઝંટડીના દૂધ વિના બાકી
ચાર ચાર જેદ જાણવા. કેમ કે ઝંટડીનું દૂધ જમાય નહીં માટે તે વિના બાકી
ચાર, એક ગાયના દહીનું ઘી બીજું જૈષના દહીનું ઘી, ત્રીજું ઠાલીના
દહીનું ઘી, અને ચોથું ગારુરના દહીનું ઘી, એ ચાર જેદ ઘૂતના જાણવા
તથા દહીના પણ એજ ચાર જેદ. એક ગાયના દૂધનું દહીં, બીજું જૈષના

दूधनुं दही, त्रीजुं ठालीना दूधनुं दही अने चोथुं गारुना दूधनुं दही, ए चार दहीना जेद विगइरूप जाणवा.

हवे तेल विगयना चार जेद कहे ठे. एक (तिल के०) तिलनुं तेल, बीजुं (सरिसव के०) सरशवनुं तेल, त्रीजुं (अयसि के०) अलसीनुं तेल अने चोथुं (लट्ट के०) काबरी कसुंबा धान्य खसखसना दाणानुं तेल, ए (तिल के०) तेल विगइना (चऊ के०) चार जेद विगइयाता रूपें जाणवा. अने बीजा एरंजीयानां फूलां, दिमोल, मधुकफल, नाखियेर, खदिर, शिंश पादिक यावत् लाक्षापाकादिक सर्व जातिनां तेल ते नीवियातां जाणवां.

हवे गोल विगइना बे जेद कहे ठे. एक (दवगुड के०) ड्रव्यगोल ते ढीखो राबडीयो रसरूप गोल जाणवो, बीजो (पिंरुगुडा के०) पिंरु रूप गोल ते काठो विविध जातिनो गोल जाणवो. ए (दो के०) बे प्रकारना गोल जाणवा.

हवे (पकान्न के०) पकान्न विगइना बे जेद कहे ठे, तेमां एक तो पूर्वे जे चार जातिनां तेल कह्यां ठे, तेमां तद्युं होय तेने (तिल्लतलिय के०) तेलमां तलेखुं पकान्न कह्हीयें, बीजुं पूर्वे जे चार जातिनां घृत कह्यां ठे, तेमां तद्युं होय तेने (घयतलिय के०) घृतमां तलेखुं पकान्न कह्हीयें. त लियं शब्द बे स्थानकें जोडवो. ए रीतें दूधना पांच, घृतना चार, दहीना चार, तेलनां चार, गोलना बे अने पकान्नना बे, मली एकवीश जेद जद्य विगयना कहा. ए विगयना नामनुं पांचमुं द्वार पूर्ण थयुं. उत्तर बोल पच्चास थया॥ हवे ए जद्य विगयना निवियाता त्रीश कराय ठे तेना जेदोनुं ठहुं द्वार कहे ठे.

पयसाडि खीर पेया, वलेहि डुद्धि डुद्ध विगइगया ॥

दस्क बहु अप्प तंडुल, तच्चुन्नंबिल सहिअ डुद्धे ॥३१॥

अर्थः—प्रथम दूधना पांच निवियाता थाय ते कहे ठे. एक (दस्क के०) डाख अने टोपरादिक नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पयसाडि के०) पय साडी कह्हीयें, बीजुं (बहुतंडुल के०) घणा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (खीर के०) खीर कह्हीयें, त्रीजुं (अप्पतंडुल के०) अल्पतंडुल एटले थो डा चोखा नाखीने दूध रांध्युं होय तेने (पेया के०) पेया कह्हीयें, चोथुं (तच्चुन्न के०) ते चोखाना चूर्ण करी सहित एटले ते चोखानो आटो लोक जाषायें फूकरणुं कहे ठे, ते नाखीने, दूध पचाव्युं होय, रांध्युं होय

तेने (अवलेहि के०) अवलेहिका कहियें, पांचमुं (अंबिलसहिअडुळे के०) खाटो रस करी आठ कांजीप्रमुख खटाशें सहित दुध ऊण करे, अथवा ए लोक नाषायें दूधमां खटाश होय तेमाटें एने फेदरी कहे ठे अथवा त्रण दि वस प्रसूत गोडुग्ध बलही बलहटां ते (डुळ्ही के०) डुळ्ही कहियें. ए पांच (डुळ्ही के०) डुग्धना (विगङ्गया के०) विकृतिगता एटले निबीयाता जा णवा. जेदांतरें एना पण बीजा जेदो थाय ठे ॥ ३२ ॥

हवे घृतविगङ्ग तथा दहीविगङ्गना पांच पांच निबीयाता कहे ठे.

निप्रंजण वीसंदण, पक्कोसहि तरिय किट्टि पक्कघयं ॥ ३३

दिए करंब सिहरिणि, सलवण दहि घोल घोलवडा ॥ ३३ ॥

अर्थः—एक पकान्न तळ्या पठी उतखुं जे बलेखुं घृत तेने (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटलेनिर्जनघृत, पकान्ननुं तलण घृत कहियें, बीजुं व हीनी तरी अने धान्यनी कणक बेहु एकठा मेलवीने नीपजाव्युं जे ड्रव्य विषे कुह्लर इति नाषा सपादलद्देशप्रसिद्ध ते (वीसंदण के०) विसं दन एटले विस्पंदन कहियें, त्रीजुं (पक्कोसहितरिय के०) पक्कोषधितरित एटले औषधिने घृत साथें पचावीयें तेनी उपर जे घृतनी तरिका वले ठे, एवुं कूरिया सरिखुं घृत पचीने थाय ते घीनी उपरली तरी कहियें, चोखुं घृतनो मेल उतरे तेने (किट्टि के०) घृतनो मेल ते कीटुं कहियें, पांचमुं (पक्कघयं के०) पाकुं घृत ते औषधियें पचावेखुं घृत जाणवुं, खयर आमलादिक ब्राह्मी प्रमुख औषधियें करी पचाव्युं होय ते जाणवुं एना जेदांतर घणा थाय.

हवे दहीना पांच निबीयाता कहे ठे. प्रथम (दहिए के०) दहीने विषे उदन एटले कूर एकटुं मेलवीने कीधुं ते दधि सीधोरो इत्यादि लोक नाषायें कहे ठे, तेने (करंब के०) करंबो कहियें, बीजुं खांम नाखीने हाथशी मथन करेखुं दही तथा खांमयुक्त बांधेखुं दही तेने (सिहरिणी के०) शिखरिणी कहियें, त्रीजुं लूणना कण नाखीने मथेखुं वखें अणगड्युं जे दही, ते (सलवणदहि के०) लवणसहित दधि कहियें, चोखुं लुगडाशी ठाणेखुं मथेखुं दही तेने (घोल के०) घोलेखुं दही कहियें, पांचमुं दहीना घोलयुक्त वटक करवां कांजीवडां, दहीवडां तथा दही ठाणीने तपावे, पठी मांहे वडां नाखे, तेने (घोलवडा के०) घोलवडां क

हीयें, इहां विवेकीने एटलुं विशेष के जिहां विदलयुक्त करवुं पड़े, तिहां दही तथा ठास जे वडामांहे नाखवी होय तेने ऊण्ण करी नाखीयें तेवारें श्रावकने जहण करवा योग्य थाय, अन्यथा घोलवडां बावीश अजह्यमां गणाय ते जहण करवा योग्य नथी. अकटपनीय जाणवां ॥ ३३ ॥

हवे तेल तथा गोल विगइना पांच पांच नीवियाता कहे ठे.

तिलकुट्टी निप्रंजण, पकृतिल पकुसहितरिय तिल्ल मली ॥

सकरर गुलवाणय पा,य खंरु अधकठिय इस्कुरसो ॥ ३४ ॥

अर्थ:-प्रथम (तिलकुट्टी के०) तिल तथा गोल कूटीने खांकीने एकठां करियें, ते तिलवट कहीयें, बीजुं तल्या पकान्नथी उतरेलुं दाजेलुं बलेलुं तेल एटले पकान्ननुं तलण जाणवुं, अथवा केरी प्रमुखादिकना सरसीया दिक तेल ते (निप्रंजण के०) निप्रंजण एटले निर्जंजन जाणवुं. त्रीजुं सर्व औषधवाला तेल एटले लाक्षादिक ड्रव्यथी पकावेलां तेलने (पकृतिल के०) औषधपक तेल कहियें, चोथुं तेलमांहे नारायणादिक औषधी प चाव्या पठी औषध उपर तरी वले ते (पकुसहितरिय के०) पकौषधिथी तरित तेल एटले पकौषधिथी वलेली तरि कहीयें. पांचमुं (तिल्लमली के०) तेलनी मली एटले तेलनो मेल कीटी जाणवी. ए पांच नीवियाता तेलना जाणवा. एना पण जेदांतरें घणा जेदो थाय.

हवे गोलना नीवियाता कहे ठे. एक (सकरर के०) साकर मिश्री, बी जो (गुलवाणय के०) गोलवाणी तथा रांधेलुं गलमाणुं अखात्रीजें क राय ते देशप्रसिद्ध ठे, त्रीजो (पाय के०) गोलनी पांति ते पाकगुड जेणें करी खाजादिक लेपीयें ठैयें एने मालवादिक देशने विपे काकबपांति एमजा पायेंकहे ठे, चोथो (खंरु के०) खांरुनी सर्वजाति, पांचमो (अधकठिय इस्कुरसो के०) अर्द्धो काढेलो इरु एटले सेलडी तेनो रस, ए पांच नीवियाता गोलना जाणवा. एना पण जेदांतर घणा थाय ठे ॥ ३४ ॥

हवे कडाविगइना पांच नीवियाता कहे ठे.

पूरिअ तव पूअ बिय, पूअ तनेह तुरिय घाणाई ॥ गुल

हाणी जल लप्पसि, य पंचमो पूत्तिकय पूठ ॥ ३५ ॥

अर्थ:-(पूरिअतवपूआ के०) पूख्यो एटले ढांक्यो सर्व तावडो ठे जेणें

एवा पुडलो उपर (विश्रुपूअ के०) बीजो पुडलो तली काढीयें, ते बीजो पुडलो नीवीयातो जाणवो, एटले घृतादिकें पूरित एवो जे तवो तेने विषे एक पूर्ण करी पूर्यो समस्त तवो तेहमां एक वार तली वली तेहिज पूपिका दिक पर्यटकादिकें अपूरित स्नेह एवा तवामां बीजी वार तथा त्रीजी वार दोपवीने तली काढीयें जे पकान्न ते निवीयातुं जाणवुं.

बीजुं (तन्नेह के०) तेथी अन्य एटले त्रण घाण तली काढ्या पठी उपरांत त बीजुं घृत दोपव्युं नथी एवुं जे तवामांहेलुं मूलगुं घृत तेहि त्रण घाण नां तल्लणमांहे तळ्या जे अने (तुरियघाणाइ के०) चोथा घाणवा आदिक ते सर्व बीजुं नीवीयातुं जाणवुं, तथा त्रीजुं (गुलहाणी के०) गोळघाणी करवी, ते त्रीजुं निवीयातुं जाणवुं.

चोथुं सुकुमारिकादिक काढ्या पठी एटले पकान्न तली काढ्या पठी उद्धृत जे घृतादिक एटले वधेलुं जे घृतादिक तेणें करी खरडेलो जे तवो तेने विषे पाणी साथें रांधी एवी जे लापसी गहूनुं उरण गोळनुं पाणी घृतादिकें जेळीने सीजवे ठे, एने मरुदेशें प्रसिद्धपणे लापसी तथा लहगडु कहे ठे ते (जल क्षप्पसिअ के०) जललापसी निवीयातुं जाणवुं. एटले तावडीनी चीगट टालवा सारु मांहे लोट नाखी पाणीसाथें लापसी करीयें ते जाणवी. (पंचमो के०) पांचमुं (पुत्तिकयपूज के०) पोतकृत पुडलो ते घृत तेलें खर डेला एवा स्नेहदिग्ध तवाने वीषे गुडादिकनुं पोतुं आपी गळ्या पुडा करे ठे एटले पकान्न तळ्या पठी खरड्या तावडा मांहे गोळादिकनुं पोतुं देशने पुरलो साजवीयें ते निवीयातुं जाणवुं ॥ एठ न्ह विगयना त्रीश निवीयाता कह्या.

जिहां घी अने तेलमां पाणीनो जाग आवे ते निवीयाता तळ्या चि णादि सर्व जाणवा, अने जे कडाहमांहेथी घी तथा तेल उपर फरी वळे नही, चिलमिलाट न थाय एवुं तलेलुं होय ते पण विगयातुं नही कहेवाय. इत्यादिक परंपरागत खेवानो विचार बहु प्रकारें ठे, ते गळसमाचारीगत प्रसंगथी योगादिकमांहे कढपाकढप विजागें लखीयें ठेयें.

लहचूर्ण, पूपिकादि, पोतकृतपूपक, वेडमी तद्दिनकृत, करंब, घोळ, फूल, वधारित पूरण, वधारिका, पटीरडी, मथित अगळित तक्रादिक, 'कस्मिन्न पि योगे' कोइ पण योगने विषे न कढपे अनेरी योग विना निवीमां कढपे.

लहगडुं, ठोठरा, वधारिक वडां, धारवडां, साज्यपक खीचडी, सेवतिका,

वधारित चणकादिक, उत्तराध्ययन योगने विषे आचारांग मध्यगत ससस सकाध्ययनने विषे चमरोद्देशक अनुज्ञा यावत् जगवतीयोगने विषे न कटपे, बीजा सर्व योगमध्ये कटपे.

अने पढोगरी, फूँकरणुं, उकलधुं, वाशी करंब, तिलवटी, कुल्लर, निवी यातां, विगड, गांठीयाना धारा, दक्षिया, गुंदविना मगीयादि, औषधादि, मो दक, पेटक, खंरा, सितावर, सोलां, वासी, गुंरुपाक, गुदपाक, वगर तळ्यां कांकरियां, अनुत्काक्षित इक्षुरस, दिनत्रयावधि प्रसूत गोडुग्ध, बलहट्टी, अं गाराथी उत्तारी आज्यादि मिश्रित खीचडी तथा सेवइका पाठला दिवसनी पचावेली तिलवटी. पर्पटकादि, गुडादिकें मिश्रित न करेली तिलवटी, इत्या दिक नीवीयातां श्रीआवश्यक, दशवैकाक्षिक, उत्तराध्ययनादि सर्व योगने विषे प्रायः कटपे. एवो विचार प्रसंगथी जाणवा माटें लख्यो ठे ॥३५॥
हवे गिहबसंसष्टेणं ए आगारथकी नीवीनां पच्चस्काणमांहे जे नीवियातां साधुने कटपे, ते संसृष्ट द्रव्य कह्यीं, ते संसृष्ट द्रव्य जाणवाने कहे ठे.

उ६ दही चउरंगुल, दव गुड घय तिल्ल एग जत्तुवरिं ॥

पिंरुगुल मस्कणाणं, अहामलयं य संसठं ॥ ३६ ॥

अर्थः—(डुऊ के०) डुग्ध अने (दही के०) दधिमांहे कूर प्रमुख नाखीयें एटले दूध दहीमिश्रित कूरादिक होय, ते जो दूध तथा दही कूरथी (चउ रंगुल के०) चार अंगुल उपर चडे तेने संसृष्ट द्रव्य कह्यीं, ते नीवियातुं नीवीमां कटपे एटले जात रोटी उपर दूध, दही, चार अंगुल प्रमाण उंचुं चळुं होय तो नीवीप्रमुख मांहे साधुने कटपे अने चार अंगुलथी अधिक पांच आदिक अंगुलना प्रारंजथी जेवारें उंचुं चडे, तेवारें ते विगड जाणवुं. माटें ते न कटपे.

अने (दवगुड के०) द्रव्यगोल एटले ढीलो नरम गोल अने (घय के०) घृत (तिल्ल के०) तेल ए त्रणे ज्यां सुधी (जत्तुवरिं के०) जक्त जे जात अथवा रोटी ते उपरें (एग के०) एक अंगुल प्रमाण उंचां चढ्यां होय त्यां सुधी संसृष्ट द्रव्य कहेवाय, एटले नीवियातुं कहेवाय ते लेवुं कटपे अने बीजा अंगुलथी प्रारंजीने उंचा चडता देखाय, तेवारें विकृत द्रव्य एटले विगडद्रव्य जाणवां, ते लेवां कटपे नही.

(पिरुगुल के०) पिरुगोल एटले कागो गोल साथें (मस्कणाणं के०) मसद्वयुं जे चूरमुं प्रमुख तेमांहे (अहामलयं के०) आर्द्राम्लक एटले शण पीखूना महोर ते समान नहाना कणीयाना जेवा प्रमाणवाला एवा गोखना बहु खंरु रहे तो पण तेने (च के०) वल्ली (संसृष्ट के०) संसृष्ट द्रव्य कहियें. ते नीवीयातामांहे लेवा कटपे परंतु एथी महोटा खंरु गोखना रहे तो ते विकृतिगत जाणवा, ते कटपे नही ॥ ३६ ॥

हवे वल्ली एहिज नीवियातानुं स्वरूप दर्शाववा कांश्क विशेष कहे ठे.

द्वद्वयविगड विगड, गयं पुणो तेण तं हयं दवं ॥

उद्धरिए तत्तमिय, उक्किष्ठ दवं इमं चन्ने ॥ ३७ ॥

अर्थ:—(द्व के०) द्रव्य जे कलम शाल चोखा प्रमुख तेणें (हय के०) हणी निर्वीर्य करी एवी जे क्षीरादिक (विगड के०) विगड तथा वणिका दिक्कें हणी एवी जे घृतादिक विगड तेने (विगडगयं के०) विकृतिगत एटले नीवियातुं कहीयें. (तेण के०) ते कारण माटें (पुणो के०) वल्ली ते तंडुला दिक्कें हणुं एवं जे विकृतिगत (तं के०) तेने (हयं दवं के०) हत द्रव्य कहीयें. तथा सूखडी तावडामांहेथी (उद्धरिए के०) उद्धर्या पठी एटले सूखडी काहाडी लीधा पठी उगखुं जे घृत (तत् के०) ते टाहाडुं थया पठी तेमां छोट नाखीने हलावियें (तम्मिय के०) ते घृत तावडो हेगो उताख्या पठी (उक्किष्ठदवं के०) उत्कृष्ट द्रव्य कहेवाय एटले विगय जाणवुं (इमं चन्ने के०) एम अनेरा आचार्य कहे ठे. इति गाथार्थः ॥ ३७ ॥

इहां जावार्थ ए ठे जे अन्न प्रमुख द्रव्यें विगडना पुज्जल हण्णा तेवारें विगयनो खाद फरी गयो तेथी ते नीवीयातुं कहेवाय. परंतु विगड तथा नि वृत्तिक न कहेवाय, एटला माटे ते नीवीना पञ्चस्काण वालाने लेवी कटपे.

अने सुकुमारिकादिक सुखडीने तावडामांहेथी काढया पठी उगखुं जे घृतादिक तेने विषे चूला उपर ठते अग्निसंयोगथी तपे थके तेमांहे केपव्युं जे कणिकादिक दल प्रमुख तेने उत्कृष्ट द्रव्य कहीयें, ते विकृतिगत जाणवुं. ते केम के? चूरिम पूर्वे कडाह विगड थई जस कणिका कीधी ते उज्जण घृत गोल परस्परें द्रव्य हत थइने पठी ते कणिका केप करी मोदक बांध्या एवं जे चूरमादिक ते विकृतिगत जाणवुं, पण विगय समजवी

नहिं, एतुं नाम उत्कृष्ट द्रव्य जाणवुं. एम केटलाएक आचार्य कहे ठे. नामां तरे गीतार्थाजिप्रायें तो एम के जो बुद्धाना माथाथी उत्तया पढी शीत थया केडें जे कणिकादिक हेपवीयें, ते तथाविध पाकाजावथी विकृतिगत कहीयें अन्यथा परिपक्व विशेष थये द्रव्यगत कहीयें पण विगइ तथा निर्विकृतिक न कहीयें एतुं व्याख्यान प्रवचनसारोद्धारवृत्तिना अजिप्राय थी लख्युं ठे, पण तिहां एम कथुं ठे जे सुधियें जली परें विचारवुं, जे माटे निर्विकृतिक अनेक जेदें ठे. ते बहुश्रुतनी आचरणा परंपराथी जाणवां ॥३९॥

हवे केटलीएक वस्तुनां नाम उत्तम द्रव्य कहां ठे, ते देखाडे ठे.

तिल सकुलि वरसोलाई, रायणंवाइ दस्कवाणाई ॥

मोली तिल्ल्याईया, सरसुत्तम दद्व लेवकडा ॥ ३८ ॥

अर्थ:- (तिल के०) तेलथी नीपनी एवी (सकुलि के०) तिल सांकली तथा खारेक, टोपरां, सिंगोडां प्रमुख नाहोखाना हारडा तेने (वरसोलाई के०) वरसोलां कहीयें अने आदिशब्दथकी साकर खांरुना विकार साकरीया पापड, नाखिकेर, खांरु, कातली, पाक, सर्व मेवा प्रमुख, राजदना आदिक, तथा (रायण के०) रायण (अंबाइ के०) अंबादिक एटखे आभ्रादिक फल सर्व अचित्त कहां पाकादिकें नीपजाव्यां मधुका बिकनां, नाखिकेरादिकनां, (दस्कवाणाई के०) डाखवाणी प्रमुख, नाखेरवाणी प्रमुख (मोलीतिल्ल्याईया के०) मोली तेल आदि शब्दथकी नाखिकेर सरशव प्रमुखनुं तेल, एरंरु प्रमुखनुं तेल जाणवुं. अस्कोडादिक मेवा हलवा प्रमुख ए सर्व (सरसुत्तमदद्व के०) सरस उत्तम द्रव्य कहीयें तथा एने (लेवकडा के०) लेपकृत पण कहीयें. ए नीवीमां कल्पनीय जाणवां ॥ ३८ ॥

हवे ए सर्व पदार्थ कारणे लेवां कदये, पण सहज पणे रसग्रथतायें लेवां कदये नहीं, ते कहे ठे.

विगइगया संसठा, उत्तमदद्वाइ निविगइयंमि ॥

* कारणजायं मुत्तुं, कप्पंति न मुत्तुं जं वुत्तं ॥ ३९ ॥

अर्थ:- एक (विगइगया के०) विकृतिगता एटखे दूध प्रमुख विगइथी उत्पन्न थया जे नीवीयाता जे संख्यायें त्रीश पूर्वे कहां ठे ते, बीजा (संसठा के०) संसृष्ट द्रव्य जे करंबादिक, मगदल, पापडी पिंकादिक, त्रीजा (उत्तम

दबाइ के०) उत्तम ड्रव्यादिक ते तिलसांकली, साकर, मेवादिक सरसोत्तम ड्रव्य जे पूर्वे कही आख्या ते ए त्रण प्रकारनी वस्तु ते (निबिगइयंमि के०) नीवीना पञ्चस्काणने विषे कोइ (कारणजायं के०) कारणजातं एटखे पुष्टालंबन विशेष प्रयोजनरूप वातादिक कारण (मुत्तुं के०) मूकीने, सा धुने (जुत्तुं के०) जोगवहुं खेवुं (न के०) नहीं (कप्पंति के०) कट्टपे, जेने जावजीव सुधी ठ विगयनां पञ्चस्काण होय, किं वा तथाविध विशेष तपें उजमाल होय, किंवा वैयावच्च करवाने उजमाल होय, झानादिकनो उद्यमी होय, तेवारें शरीरें ग्लानादिक निमित्तें औषधादिक कारणें खेवां कट्टपे, अन्यथा कारणविना खेवां कट्टपे नहीं. (जं के०) जेमाटे (वुत्तं के०) कछुं ठे ते आगली गाथायें कहे ठे ॥ ३९ ॥

विगइं विगइं चीउ, विगइगयं जो अ जुंजए साहू॥

विगइ विगइं सहावा, विगइं विगइं बला नेई ॥४०॥

अर्थः—(विगइं के०) दूध प्रमुख जे विगइ ठे ते प्रत्ये अने (विगइगयं के०) विकृति गत जे क्षीरादिक त्रिविध ड्रव्य नीवीयाता कहा ठे ते प्रत्ये (विगइं के०) विगति एटखे विरुद्धगति ते नरक, तिर्यच, कुदेव, कुमाणसत्त्व रूप जे माठी गतियो ठे तेनाथकी (चीउ के०) चीती राखतो एटखे बीहीतो अथवा संयम ते गति अने तेनो प्रतिपही जे असंयम ते विगति जाणवी. तेवी विरुद्धगतिथकी बीहितो एवो (जो के०) जे (अ के०) वली (साहू के०) साधु ते (जुंजए के०) जुंजे एटखे खाय ते साधुने (विगइं के०) विगइ ते (विगइं के०) विगति जे नरकादिकनी विरुद्धगति तेने विषे (बला के०) बलात्कारें एटखे ते साधु जो पण दुर्गतिमां जवाने नथी वांढतो तो पण बलात्कारें तेने माठी गति प्रत्ये (नेई के०) पहुँचाडे. ते (विगइ के०) विगइ केहेवी ठे? तो के (विगइसहावा के०) विकृतिस्वजाव, एटखे विकार उपजाववानो ठे स्वजाव जेने एवी ठे. केम के ए विकृत ते अवश्य शब्दादिक कामजोगने बधारे एवी ठे माटें कारण विना विगया दिक न खेवां, अने श्रावकने पण निवी प्रमुखने पञ्चस्काणे कोइ महोटा कारण विना तथा विशेष तप विना नीविता खेवा कट्टपे नहीं, एनो विस्तार श्रीआवश्यकनिर्युक्तिनी वृत्तिथी तथा प्रवचनसारोद्धारनी

વૃત્તિઆદિક ગ્રંથથી જાણવો. આંહીં સંક્ષેપ માત્ર લખ્યો છે ॥ ૪૦ ॥

હવે ચાર અજદ્ય વિગય છે, તેના ઉત્તરજેદ કહે છે.

કુત્તિય મઙ્ગિય જામર, મહુ તિહા કઠ પિઠ મચ હુહા ॥ જલથલ
 खग मंस तिहा, घयव मस्का चउ अजस्का ॥ ૪૧ ॥ દારં ॥ ૬ ॥

અર્થ:—તિહાં પ્રથમ મધુવિગયના જેદ કહે છે. એક (કુત્તિય કે૦) કુત્તાં
 बगतरां जंगलमध्ये थाय છે. तथा वर्षाकाले विशेष थाय છે, તેહનું મધ, બીજું
 (મઙ્ગિય કે૦) માલીનું મધ, અને ત્રીજું (જામર કે૦) જમરાનું મધ એવં
 (તિહા કે૦) ત્રણ પ્રકારનું (મહુ કે૦) મધુ એટલે મધ જાણવું તથા એક
 (કઠ કે૦) કાઠ તે ધાઝડી પ્રમુખ કાઠથી મહુડાદિકથી નીપન્યું મચ, બીજું
 (પિઠ કે૦) પિઠ તે જ્વારપ્રમુખના આટાદિકથી નીપની મદિરા એ. (મચ
 કે૦) મચ એટલે મદિરા તે (હુહા કે૦) બે પ્રકારની જાણવી. હવે માંસના જેદ
 કહે છે. એક (જલ કે૦) જલચર જીવ જે મત્સ્યાદિક તેનું, બીજું (થલ કે૦)
 થલચર જીવ જે દ્વિપદચતુષ્પદાદિક તેનું, ત્રીજું (खग के०) खेचर जीव જે
 પક્ષીયાદિક તેનું, એ (તિહા કે૦) ત્રિધા એટલે ત્રણ પ્રકારનું (માંસ કે૦) માંસ
 જાણવું, તથા (ઘયવ કે૦) घृतवत् एटले जेम घृत, गाय जेष गांररी અને ઠાલી
 એ ચાર પ્રકારેં કહ્યું તેમ (મસ્કા કે૦) માલ્કા પળ એહજ ચાર પ્રકારનું જા
 ણવું, પળ એટલું વિશેષ છે જે માલ્કા છે તે સર્વ (ચઉઅજસ્કા કે૦) ચારે પ્રકાર
 નું અજદ્યજ છે અને ઘૃત જે છે તે ચારે પ્રકારનું જદ્ય વિગયમાં કહ્યું છે, જેમાં
 બોદ થઈ સ્વઠાસેં ચલિત રસપણું પામીયેં એવી એક મદિરા, બીજું ઠાસથી બાહેર
 નીકળ્યું એવું માલ્કા, ત્રીજું જીવિત શરીરથી અલગ થયું એવું માંસ, રુધિર તેપણ
 એમજ જાણવું, તથા ચોથું મધુપુડાથી ઉપન્યું મધુ, એ ચારે પદાર્થોને વિષે
 અંતર મુહૂર્ત્તમધ્યેં અસંખ્યાતા બે ઇંદ્રિય જીવ ઉપજે, તેમાં માંસપેશી મધ્યેં
 તો પક્ક તથા અપક્ક તથા અગ્નિ ઉપરેં પચ્યમાન એવો થકો પળ તેમાંહે અ
 સંખ્ય બેંદ્રિય તથા પંચેંદ્રિય તથા નિગોદ જીવ અનંતા પળ પોતેં પોતાની
 મેલે ઉપજતા કહ્યા છે, તેમાં એ ચાર વિગય જે છે, તે સર્વથા અજદ્ય વર્જી
 નીય કહ્યાં છે. એ ત્રીશ નિવિગયનું ઠઠું દ્વાર પૂર્ણ થયું. ઉત્તર બોલ ૮૦ થયા ૪૧

હવે પચ્ચસ્કાણના બે જાંગાનું સાતમું દ્વાર કહે છે.

પચ્ચસ્કાણ બે જેદેં છે, એક મૂલગુણરૂપ અને બીજું ઉત્તર ગુણરૂપ તિહાં

साधुने मूलगुण ते पांच महाव्रत अने उत्तरगुण ते पिंरुविशुद्ध्यादिक जाणवां, तथा श्रावकने मूलगुण ते पांच अणुव्रत अने उत्तरगुण ते त्रण गुणव्रत अने चार शिक्षाव्रत जाणवां, तिहां सर्व पञ्चस्काणादिक तेहना जांगा जे रीतें थाय, ते रीतें कहे ठे.

तेमां सर्व उत्तरगुण पञ्चस्काण अनागतादिक दश प्रकारें पूर्वे कहां, अने देशोत्तर गुण पञ्चस्काण सात प्रकारें ते त्रण गुणव्रत अने चार शिक्षा व्रत मली थाय, तथा वली एक इत्वर अने बीजुं यावत्कथिक, ए बे जेदें उत्तरगुण प्रत्याख्यान तेमां साधुने इत्वरगुण पञ्चस्काण ते कांश्क अजिग्रहा दिक जाणवां अने यावत्कथिक ते पिंरुविशुद्ध्यादिक तथा अजियंत्रितादिक जे दुर्जिह्वादिकें पण अजग्न होय जंग न थाय ते सर्व यावत्कथिक जाणवां अने श्रावकने तो इत्वर ते चार शिक्षाव्रतादिक ठे अने यावत्कथिक त्रण गुणव्रतादिक ठे. ते श्रावक बे जेदें ठे, एक अविरति सम्यग्दृष्टि ते केवल सम्यग्दर्शन युक्त कृष्ण श्रेणिकादिकनी परें जाणवा अने बीजा विरति सम्यग्दृष्टि ते वली बे जेदें एक साजिग्रही अने बीजा निरजिग्रही.

ते वली विज्ज्यमान थका आठ जेदें थाय, ते केवी रीतें? तो के एक दुविध, त्रिविध, बीजो द्विविध द्विविध, त्रीजो द्विविध एकविध, चोथो एक विध त्रिविध, पांचमो एकविध द्विविध, ठठो एकविध एकविध, ए ठ जांगा पांच व्रत आश्रयी थाय अने कोशएक उत्तरगुणमांहेलुं कोशएक व्रत लीये ते सातमो जांगो जाणवो, अने आठमो जांगो कोश नियम मात्र नज लीये ते जाणवो. ए रीतें पूर्वोक्त पांच अणुव्रतादिकने तेने ठ जांगे गुणीयें तेवारें त्रीश जंग थाय, तेनी साथें एक उत्तरगुणनो जांगो मेखवीयें, तेवारें एकत्रीश जांगा थाय, तेनी साथें वली कोश नियम मात्र व्रत न लीये, तेनो एक जांगो मेखवीयें तेवारें वत्रीश जेदें श्रावक सम्यग्दर्शनी शंका कांहादि रहित अमूढदृष्टिपणे जाणवा. इत्यादिक जेदनी वक्तव्यता बहु ठे, पण इहां मुख्यतारें उगणपच्चास जांगा थाय, ते जांगा गाथाना अर्थें कहे ठे. मण वयण काय मणवय, मणतणु वयतणु तिजोगि सग सत्त ॥ कर कारणुमइ ड ति जुय, तिकालि सीयाल जंगसयं ॥ ४९ ॥

अर्थः—एक प्राणातिपातादिकने (मण के०) मने करी न करूं, बीजो (व

यण के०) वचनें करी न करूं, त्रीजो (काय के०) कायायें करी न करूं, चोथो (मणवय के०) मन अने वचनें करी न करूं. पांचमो (मणतणु के०) मन अने कायायें करी न करूं, ठठो (वयतणु के०) वचन अने कायायें करी न करूं, सातमो (तिजोगि के०) मन, वचन अने काया, ए त्रणे योगें करी न करूं, ए एक संयोगी (सग के०) सात जांगा थया.

ते सात जांगा (कर के०) करवा आश्रयी जाणवा. तेमज (सत्त के०) सात जांगा (कार के०) कराववा आश्रयी जाणवा अने सात जांगा (अणुमइ के०) अनुमति आपवाना एटले अनुमोदन देवाना पण जाणवा

ते आवी रीतें के:—प्राणातिपातादिकने एक मने करी न करावुं, बीजो वचनें करी न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, चोथो मन अने वचनें करी न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करावुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं. ए सात कराववाना जांगा कहा. हवे सात अनुमोदवाना कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मने करी न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ठठो वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न अनुमोडुं, ए सात जांगा अनुमोदन देवाआश्री कहा, एम सात करवाना, सात कराववाना अने सात अनुमोदवाना मली एकवीश जांगा थया.

हवे (डुति जुअ के०) छिक त्रिक योग सहित सात सात जांगा करीयें, ते आवी रीतें के एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न करावुं. बीजो वचनें करी न करूं, न करावुं, त्रीजो कायायें करी न करूं न करावुं. चोथो मन अने वचनें करी न करूं न करावुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करूं, न करावुं, सातमो मन, वचन अने काया, ए त्रणे करी न करूं, न करावुं, ए करवा कराववा आश्री सात जेद कहा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मने करी न करूं, न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करूं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करूं, न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करूं न

अनुमोडुं, पांचमो मन अने कायायें करी न करुं न अनुमोडुं, ठठो वचन अने कायायें करी न करुं, न अनुमोडुं, सातमो मन वचन अने काया, ए त्रणें करी न करुं, न अनुमोडुं, ए सात जंग, न करवा, तथा न अनुमोदवा आश्री कहा. तथा एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, चोथो मनें करी वचनें करी न करावुं, न अनुमोडुं, पांचमो मनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ठठो वचनें करी कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करावुं, न अनुमोडुं, ए न कराववा न अनुमोदवा आश्री सात जंग कहा. एम सात न करवा न कराववा आश्री अने सात न करवा न अनुमोदवा आश्री तथा सात न कराववा न अनुमोदवा आश्री. एवं सर्व मली द्विकसंयोगें एकवीश जंग थया. तेनी साथें पूर्वोक्त एक संयोगना एकावीश मेलवतां, बहेंतालीश जांगा थया.

हवे त्रिकसंयोगें सात जंग थाय, ते कहे ठे. एक प्राणातिपातादिकने मनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, बीजो वचनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, त्रीजो कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, चोथो मन अने वचनें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं, पांचमो मन, अने कायायें करी न करुं, न करावुं, अने न अनुमोडुं. ठठो वचन अने कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं. सातमो मन, वचन अने कायायें करी न करुं, न करावुं अने न अनुमोडुं. ए त्रिकसंयोगी सात जांगा थया. ते पूर्वोक्त बहेंतालीश साथें मेलवतां सर्व मली उगणपचास जांगारूप ते अणुव्रत, गुणव्रत अने अजिग्रहादिक ना जेद उपजे, तेने (तिकालि के०) त्रण काल ते अतीत, अनागत अने वर्तमान, ए त्रण कालें करी गुणीयें, तेवारें (सीयालजंगसयं के०) एकशो ने सुडतालीश (१४९) जांगा थाय. माटें जे एटला जांगा जाणे, ते पञ्च स्काणनो कुशल कहीयें. यडुक्तं ॥ सीयालं जंगसयं, जस्स विमुद्धिए होइ उ वल्लं ॥ सो खलु पञ्चस्काणे, कुशलो सेसा अकुसलाय ॥१॥ इति ॥ एना वि शेषें जांगा षड्जंगीना श्रावकना व्रतसंबंधी थाय ते कहे ठे. गाथा ॥ तेर सकीडी सयाइं, चुलसीइं जुयाइं बारसय लरका ॥ सत्तासीइ सहस्सा, दोय

सया तह दुरप्रहिया ॥ १ ॥ तेरशें कोडाकोडी, चोरासी कोडी, बारसाख सत्यासी हजार वशें ने बे थाय. एमज नवजंगीना नवाणुं हजार नवशे ने न वाणुं कोडी, उपर नवाणुं साख नवाणुं हजार, नवशें ने नवाणुं एटला जांगा थाय एए ए एए एए एए ए एए एमज एकवीश जंगी तथा उगणप चास जंगीना विशेष जांगा थाय, तेसर्व आवश्यकबृहद्वृत्तिथी, तथा दीपि काथी तथा प्रवचनसारोद्धारवृत्तिथी, तथा श्रावकव्रतजंगप्रकरणवृत्तिथी, तथा देवकुलिकाथकी जाणवा. ते पच्चस्काणनो कुशल होय, तेणे विचारवा.

हवे ए पच्चस्काणनुंज स्वरूप कहे ठे.

एयं च उत्तकाले, सयं च मण वयण तणूहिं पालणियं ॥ जा
एगजाणग पासि, ति जंग चउगे तिसुअणुणा ॥४३॥ दारं ॥७॥

अर्थ:- (एयं च के०) ए पूर्वोक्त वली (उत्तकाले के०) उत्तकाल जे पोरिसीयादिक काल प्रमाण रूप ते (सयं च के०) पोतानी मेळें जेवी रीतें बोळ्युं होय यथोक्तरूपें जे जंगादिकें लीधुं होय ते जंगादिकें (मणवयणत णूहिं के०) मन, वचन अने कायायें करी (पालणियं के०) पालवा यो ग्य ते (जाणगजाणग पासि के०) जाणगजाणग पासें करी एटले जाण अजाण्या पासें करे (इत्ति के०) एम (जंगचउगे के०) जंगचतुष्के ए टले चार जांगाने विषे करे तेमां (तिसुअणुणा के०) पहेला त्रण जांगाने विषे अनुज्ञा एटले आज्ञा ठे एटले ए पच्चस्काणने करवा कराववा रूप च उजंगी थाय ते कहे ठे. एक पच्चस्काणनो करनार शिष्य पण जाण होय, अने बीजो पच्चस्काण करावनार गुरु पण जाण होय, ए प्रथम जंग शुद्ध जाणवो. बीजो पच्चस्काण करावनार गुरु जाण होय अने पच्चस्काण कर नार शिष्य अजाण होय, ए बीजो जांगो पण शुद्ध जाणवो. त्रीजो पच्च स्काण करनार शिष्य जाण होय अने पच्चस्काणनो करावनार गुरु अजाण होय, ए त्रीजो जांगो पण शुद्ध जाणवो. चोथो पच्चस्काण करनार शिष्य अने पच्चस्काण करावनार गुरु, ए बेहु अजाण होय ते चोथो जांगो अशुद्ध जाणवो. ए रीतें चार जांगामांहेथी त्रण जांगे पच्चस्काण करवानी आज्ञा ठे, अने चोथा जांगाने विषे आज्ञा नथी ॥ ए मूलगुण, उत्तरगुणरूप प च्चस्काणनुं सातमुं द्वार थयुं. उत्तर जेद ब्याशी थया ॥ ४३ ॥

हवे पूर्वोक्त जंगादिके विचारीने पण जेम संयमयोग हीन थाय नही, ते रीतें पञ्चस्काण कीधुं थकुं पण ठ प्रकारनी शुद्धियें करी सफल थाय, माटे पञ्चस्काणनी ठ विशुद्धिनुं आवसुं द्वार कहे ठे.

फासिय पालिय सोहिय, तिरिय किट्टिय आराहिय ठ सुद्धं ॥
पञ्चस्काणं फासिय, विहिणोचिय कालि जं पत्तं ॥ ४४ ॥

अर्थः—एक (फासिय के०) फासित एटले पञ्चस्काण फरशुं, बीजुं (पालिय के०) पालित एटले पञ्चस्काण पादुं, त्रीजुं (सोहिय के०) शोजित एटले पञ्चस्काण शोजावुं, चोथुं (तिरिय के०) तीर्ण एटले पञ्चस्काण तीलुं, पांचमुं (किट्टिय के०) कीर्तित एटले पञ्चस्काण कीर्तुं, ठहुं (आराहिय के०) आराधित एटले पञ्चस्काण आराधुं ए (ठ सुद्धं के०) ठ प्रकारें शुद्धें करी शुद्ध एवं (पञ्चस्काणं के०) पञ्चस्काण, फलदायक होय. हवे ए ठ विशुद्धिना अर्थ कहे ठे.

तिहां प्रथम सम्यक् प्रकारें (विहिणोचियकालि के०) विधियें करी उचित कालें एटले उचितवेलायें (जं पत्तं के०) जे पञ्चस्काण प्राप्त थयुं एटले सूर्योदयथी पहेलां पञ्चस्काण उचितकालें जे पाम्युं एटले जे पञ्चस्काण कीधुं ते यावन्मात्र जेटला काल लगण ग्रहण कलुं, तावन्मात्र तेटला काल लगें पहोंचाडवुं तेने (फासिय के०) फरशुं कहीयें ॥ ४४ ॥

पालिय पुण पुण सरियं, सोहिय गुरुदत्त सेस जोयणउ ॥

तिरिय समहिय कालो, किट्टिय जोयण समय सरणे ॥ ४५ ॥

अर्थः—बीजुं ज्यां लगें पञ्चस्काण पूरुं न थाय, तिहां लगें (पुणपुण के०) वारं वार उपयोग देइने सावधानतायें (सरियं के०) संज्ञाखुं जे महारे अमुक पञ्चस्काण आजे ठे, ए रीतें पञ्चस्काणने स्मरणमां राखवुं, ते (पालिय के०) पालुं कहीयें.

त्रीजुं (सोहिय के०) शोजित एटले शोजावुं, ते आहारादिक लाव्या होइयें ते प्रथम (गुरुदत्त के०) गुर्वादिकने निमंत्री आपीने पढी (सेस के०) शेष रखुं होय जे (जोयणउ के०) जोजन तेने पोतें लेवाथकी एटले पञ्चस्काण कीधुं ठे ते पूरण थया पढी ते वस्तु लावी पहेला गुरुने आपी पढी

पोतें वावरे ते (सोहियं के०) पञ्चस्काण शोजाव्युं कहीयें. चोथुं (समहि यकालो के०) समधिककाल ते पञ्चस्काणनो काल पूर्ण थया पठी पण थो डोसा अधिक काल लगे पडखीने सबुर करीने पठी पञ्चस्काण पारे, तेने (तिरिश्च के०) पञ्चस्काण तिरित एटले तीखुं कहीयें. पांचमुं (जोयणस मय के०) जोजनना समयने विषे जोजननी वेलायें (सरणे के०) संजा रवुं जे फलाणुं अमुक पञ्चस्काण हतुं, ते आज महारुं पूर्ण थयुं ठे. हवे अ शन करुं? आरोगुं? निस्तारुं? इत्यादिक विनय जाषा साचवीने जमवुं, तेने (किट्टिय के०) पञ्चस्काण कीत्युं कहीयें ॥ ४५ ॥

इअ पडिअरिअं आरा, हियं तु अहवा ठ सुद्धि सदहणा ॥

जाणण विणयणु जासण, अणुपालण जावसुद्धि ॥ ४६ ॥ दारं ॥ ८

अर्थः—ठहुं (इअ के०) ए सर्व प्रकारें करी (पडियरियं के०) प्रतिचरितं एटले आचखुं जे पञ्चस्काण एटले ए सर्व प्रकारें संपूर्ण निश्रायें पमाज्युं निराशंसपणे श्रीजिनाङ्गा पालन पूर्वक संयमयात्रा निर्वाहक षटकारण साधनपूर्वक अप्रमादपणे महोटा कर्मक्षयने कारणे थयुं तेने (आराहि यं के०) आराधितं एटले आराध्युं कहीयें (अहवा के०) अथवा प्र कारांतरें करी (तु के०) वली पण पञ्चस्काणनी (ठसुद्धि के०) ठ शुद्धि प्रकारांतरें बीजी ठे ते कहे ठे. प्रथम सम्यग्दर्शनी श्रद्धावंतना मुख्थी पञ्चस्काण करवुं अने निःशंकता आचारयुक्त शुद्ध सदहणा पूर्वक क रवुं एटले करेला पञ्चस्काण उपर शुद्ध जाव होय ते (सदहणा के०) सदह णा शुद्धि जाणवी, बीजी पञ्चस्काणने ड्रव्य, क्षेत्र, काल अने जावथी जाणीने तथा मूल उत्तरगुणे जेद जंगादिकें जाणीने वली जाणनी पासें पञ्चस्काण करे, ते (जाणण के०) जाणवापणुं ए बीजो अधिकार शुद्ध जाणवो. त्रीजी सुझानादिक आचारसंयुक्त अतिचार अविधि र हित गुरुनी पासें वांदणां देवा प्रमुख विनय साचवीने पञ्चस्काण करवुं, ते (विणय के०) विनयशुद्धि जाणवी. चोथी गुर्वादिक कहेता होय ते प्रत्यें आगारादिकनुं पोतें जांखवुं, एटले गुरु पञ्चस्काण करावे, अने पाठलथी पोतें आगार उच्चरे, ते (अणुजासण के०) अनुज्ञाषणशुद्धि जाणवी. पांचमी निराशंसपणे रूडी रीतें पाळे जो विषम जय कष्ट आवी उपजे

तो पण दृढ रहे परंतु पञ्चस्काण जंग न करे, पञ्चस्काणची चूके नहीं, ते (अणुपालण के०) अनुपालणा शुद्धि जाणवी. ठीकी पूर्वोक्त सर्वप्रकार की निर्झरारूप इहलोक परलोकनी वांछारहितपणे आशंकादि दोषें करी रहित ते (जावसुद्धि के०) जावशुद्धि ठे इति एटले एम जाणवुं. ए ठ शुद्धि पण समस्त सर्वे पञ्चस्काणोनेविषे जाणवी. एम जंगादि वि शुद्धिना विस्तारनां बीजक ग्रंथांतरची जाणवां. एटले ए आठमुं ठ शुद्धिनुं द्वार थयुं ॥ उत्तर बोल अष्टाशी थया ॥ ४६ ॥

हवे पञ्चस्काणनुं फल वे प्रकारें थाय, तेनुं नवमुं द्वार कहे ठे.

पञ्चस्काणस्स फलं, इह परलोएय होइ डुविहं तु ॥

इहलोए धम्मिद्वार्इ, दामन्नगमाइ परलोए ॥४७॥द्वारं ॥ए॥

अर्थः—(पञ्चस्काणस्सफलं के०) पञ्चस्काणनुं फल ते (इहपरलोएय के०) इह लोक तथा परलोक आश्री (डुविहं तु के०) वे प्रकारनुं बली (होइ के०) होय, तेमां कोइएक प्राणीने इहलोकें एज जवमां तुरत फल थाय, अने कोइएकने परलोकें एटले परजवें फल थाय, तिहां (इहलो ए के०) आ लोकआश्रयी तो (धम्मिद्वार्इ के०) धम्मिलादिकनो दृष्टांत वसुदेवहिंकीग्रंथची जाणवो, एटले धम्मिल्लें उत्तरगुण पञ्चस्काण चा रित्ररूप ठ महीना पर्यंत आयंबिल प्रमुख तप कथुं, तेथी तेहीज जवें घणी लब्धि उपनी, शरीरना मल मूत्र सर्व औषधरूप थयां, राजसंपदा जो गवी मोक्षपदवी पाम्यो, अने (परलोए के०) परलोकनेविषे एटले परजवमां (दामन्नगमाइ के०) दामन्नकादि प्रमुखना एटले दामनक नामें व्यवहारीयाना बेटानो दृष्टांत श्रीआवश्यकनिर्युक्तिप्रमुख ग्रंथथकी जाणवो. एटले पञ्चस्काण फलनुं नवमुं द्वार थयुं. उत्तर बोल नेवुं थया ॥ ४७ ॥

एमां आ जव आश्रयी पञ्चस्काणना फलसंबंधी धम्मिल्लकुमारादिकनो दृष्टांत कह्यो ठे, तेनी कथा संक्षेपची लखवी जोश्यें, परंतु ए धम्मिल्लेंनो रास ठपाइ गयो ठे, तेमां एमनी संपूर्ण कथा घणा सज्जनोने वांचवामां आवी गयेली ठे, माटें आंही लखी नथी, जे सज्जनोने वांचवानी अजिज्ञाषा होय तेमणें रास वांची लेवो.

अने परजवें दामन्नकादिकने फल थयुं ठे ते दामन्नकनो दृष्टांत संक्षेप

मात्रेँ लखीयें ठैयें:—राजपुर नगरें एक कुलगर रहेतो हतो तेनो जिनदास
 श्रावक मित्र हतो तेनी संगतथी कोइक दिवसेँ साधु पासें गयो, त्यां मत्स्य
 ना मांसनो नियम लीधो, अनुक्रमें छुर्जिह थयुं तेवारें घणा लोक मत्स्या
 हारी थके शाखिकादि पुरुषें बलात्कारें ड्रह समीपें आप्यो, तिहां ते जाल
 मां नाखेला मत्स्यने जोइने मूकी आपे. एम त्रण दिवस सुधी बलात्कार
 कराव्यो, तेवारें एक मत्स्यनी पांख त्रूटी देखी बलात्कारें तेथी निवत्थ्यो,
 पठी अणसण लेइ मरण पामी राजगृह नगरें शेठनो पुत्र थयो, दामन्नक नाम
 दीधुं, ते आठ वर्षनो थयो तेवारें तेनुं कुल मरकीना रोगथी मरण पाम्युं, उ
 छिन्न थयुं, तेवारें ते दामन्नक कोइ सागरदत्त व्यवहारीने घरे दुःखित थको
 रह्यो. एकदा साधुनुं युगल जिहाने अर्थें ते व्यवहारीने घेर आव्युं, तिहां
 ते बालकने देखीने परस्पर साधु बोल्या जे ए बालक ए घरनो स्वामी थ
 शे, ते प्रश्नप्रवृत्ति घरना अधीशें जाणी तेवारें अमर्षपणे करी ते बाल
 कने मारवा जणी अंत्यजने आप्यो, तेणें अजिज्ञान देखाडवा निमित्तें ते
 नी टचली अंगुली ठेदी परं तेने नीर्विषय जय देखाडी परहो काढ्यो, पठी
 ते बालक अनुक्रमें नाठो थको ते शेठनुं जिहां गोकुल ठे, ते ग्रामें आव्यो,
 तिहां ते गोकुलना स्वामीयें तेने स्वरूपवान् तथा विनीत देखी पुत्रपणे थाप्यो,
 यौवन पाम्यो. पठी अनुक्रमें केटलाएक वर्षांतरें तिहां सागरदत्त शेठ आ
 व्यो, तेणें तेने देखीने उलख्यो, तेवारें कोइ कार्यनुं निमित्त करी लेखलखी
 ने आप्यो, तेमां शेठें पोताना पुत्रने लख्युं जे एने विष आपजो. एवो
 लेख आपी पोताने नगरें मोकल्यो, ते श्रांत थयो थको उद्यानमांहे का
 मदेवना प्रासादें आवी सूतो, तिहां वरार्थिनी एवी शेठनी पुत्री कामदे
 व पूजवा आवी, तिहां तेणें तेने सूतो देखी कागलमां पोताना पिताना
 अक्षर देखी कागल वांच्यो, तेमां विष देवानुं लख्युं जोइने पोतानुं नाम
 विषा ठे तेथी तेनी इच्छक थइ मनमां विचार्युं जे महारा पितायें सुंदर स्व
 रूपवान् जाणी वर मोकल्यो ठे, पण विष देजो एवुं लख्युं ठे ते महारा पिता
 कागल लखतां जूली गया ठे विषाने स्थानकें विष लखाइ गयुं ठे, अने
 कामदेवें पण महारा उपर प्रसन्न थइने ए वर मुऊने आप्यो, माटें काग
 लमां विष लख्युं हतुं तिहां विषा देजो. एम कन्यायें अंजनशलाकायें ल
 खीनें पाठो लेख तेने ठेकाणे मूकी दीधो. अनुक्रमें ते घेर आव्यो, तिहां त

रत लक्ष्मि लेइ कन्या परणावीने जामाता कीधो. एवी वात सांजलीने शेठ घरे आव्यो क्रोधाध्मांत थको कहेवा लागो जे मातृपूजन निमित्तें पाणि ग्रहण मांगलिक वधाववा जणी जमाइने मोकलो अने शेठें मारवा सारु अत्यंजने संकेत कराव्यो हतो. हवे ते मातृपूजन निमित्तें जाय एटलामां विकालवेला जाणी नवपरणीत हतो माटे शेठनो पुत्र कहेवा लाग्यो के तमारीवती हुं मातृपूजन करवा जाउं तुं, एम कही ते गयो एटलामां वच्चे रस्तामां अंत्यजें तेनो संकेत जाणी ते शेठना पुत्रने जमाइ समजी मारी नाख्यो. जवितव्यताथी बलवत्तर कोइ नथी. पठी ते पुत्रमरणनुं वृत्तांत सांजलीने हृदयस्फोट थइ शेठ पण मरण पाम्यो. अनुक्रमें घरनो स्वामी दामन्नक थयो. ऋषिज्ञापित वचन अन्यथा न थाय.

अनुक्रमें एकदा पाठले पहोरे पाहरी देतो तेणे एक मंगल पाठक गाथा कही. तद्यथा ॥ अणुपुंखमावहंतावि, अन्नञ्जा तस्स बहु गुणा हुंति ॥ सुह दुस्ककम्म पुडंतो, जस्स कयंतो वहइ पस्कं ॥१॥ ए गाथानो अर्थ सांजली एक लक्ष्मिनुं दान दीधुं, एम त्रण वार गाथा सांजली त्रण लक्ष्मि दान दीधुं. रा जायें ते वात सांजलीने पोतानी पासें तेडाव्यो. पठी सर्व बीतक वातराजा आगल कही, राजा हर्ष पाम्यो थको तेने नगरशेठनी पदवीयें स्थाप्यो. ए कदा गुरु आव्या सांजली वांदवा गयो, तिहां धर्मदेशना सांजली अने पुरा तन जव मत्स्य मांस पञ्चस्काणादिक सर्व सांजल्युं, बोधिलान्न पाम्यो, धर्मानुष्ठान साचवी देवलोके गयो. तिहांथी महाविदेहमां सुकुलमां उपजशे, तिहां बोधिलान्न पामी चारित्र लही केवलज्ञान पामी परंपरायें मोक्षसुख पा मशे, अने केटलाएक तेहीज जवें सिद्धि पामे. ए बे प्रकारें फलनुं नवमुं द्वार थयुं ॥

एटले सर्व मूलगुण प्रत्याख्यान सर्व उत्तरगुण प्रत्याख्यान तथा अजिग्रहादिक देश उत्तरगुण पण होय अने श्रावकनें देश मूलगुण प्रत्याख्यान ते अणुव्रत तथा देश उत्तरगुण प्रत्याख्यान ते गुणव्रत अने शिक्षाव्रत जाणवां. ते वली बे बे जेदें एक इत्वर ते अल्पकाळि अनागतादि पञ्चस्काण मूल उत्तर गुण पञ्चस्काण अने देश उत्तरगुण पञ्चस्काण ते शिक्षाव्रतादि तथा देशे मूलगुण पञ्चस्काण अने सर्वेथी उत्तरगुण पञ्चस्काण अने मूलगुण क्रियारूपें एतुं पञ्चस्काण धम्मिस्कादिकने जाणवुं. इत्यादिक पञ्चस्काणना जंग विकल्प

ઘણા છે, તે ગુરુના વિનયથી જાણીયેં, માટે યથાગૃહીત જંગેં પચ્ચસ્કાણ આ રાધવાં, તેનું ગમન સંપૂર્ણદ્વારાયેં કહે છે ॥ ૪૭ ॥

હવે ગ્રંથ સમાપ્તિ અર્થે ગાથા કહે છે.

પચ્ચસ્કાણમિણં સે, વિઝુણ નાવેણ જિણવરુદ્ધિઠં ॥

પત્તા અણંત જીવા, સાસય સુક્કં આણાવાહં ॥૪૮॥

॥ ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજાણ્યં સંપૂર્ણમ્ ॥

અર્થ:- (પચ્ચસ્કાણં કે૦) પચ્ચસ્કાણ તે (ઇણં કે૦) એ યથોક્ત કહ્યું તે પ્રત્યેં (નાવેણ કે૦) નાવેં કરીને એટલે નાવસહિત, શ્રદ્ધાયેં કરી નિઃશંકિત સમ્યગ્દર્શન સહિત જે રીતેં (જિણવર કે૦) જિનેશ્વર જગવાનેં જ્ઞાન ક્રિયા સહિત ઉજ્જયનયસમ્મત (ઉદ્ધિઠં કે૦) કહ્યું છે, પ્રકાશ્યું છે તે પ્રકારેં એવા ગુણધારણ રૂપ પચ્ચસ્કાણને (સેવિઝુણ કે૦) સેવીને, આદ રીને, પાલીને ત્રિકાલાપેદ્ધાયેં (અણંત જીવા કે૦) અનંત જીવ જવ્યપ્રાણી તે (સાસયસુક્કં કે૦) શાશ્વતાં સુખ (આણાવાહં કે૦) અનાવાધ અવ્યા બાધ નિરાવાધ, એટલે નથી કોઈ વાધા જિહાં એવું જે મોક્ષસ્થાનક તે પ્રત્યેં (પત્તા કે૦) પામ્યા, પામે છે, અને પામશે ॥ ૪૮ ॥

એ અર્થ સંક્ષેપમાત્રથી લખ્યો છે, વલી જે વિશેષાર્થના લખી હોય તેણે આવશ્યકનિર્યુક્તિની વૃત્તિ, પ્રવચનસારોદ્ધારવૃત્તિ, કલ્પાકલ્પશતક પ્રકરણ, ઇત્યાદિ ગ્રંથ જોવા. આ બાલાવબોધ શ્રીજ્ઞાનવિમલ સૂરિ મહા રાજેં કરેલો હતો, પણ તેનું લખાણ સંકોચમાં હોવાને લીધે વીજી કેટલી એક ટવા પ્રમુખની પ્રતો સાથેં મેલવી પદોના અર્થ કાંઈક ખુલાસા પૂર્વક લખેલા છે, તથાપિ મહારી મંદમતિને લીધે તથા ઠાપવાની ઉતાવળને લીધે જે ચૂલો રહી ગયેલીયો હોય તે ચતુર પુરુષોયેં શોધીને વાંચવી. હું મહારાથી થયેલી અગુરુતાનું મિઠા મિ ડુક્કડ સર્વ વાંચનાર સાહેબોની સાથેં કરું હું. ઇતિ પ્રત્યાખ્યાનજાણ્યં બાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥ શુજં જવતુ ॥

॥ ઇતિ જાણ્યત્રયં બાલાવબોધસહિતં સમાપ્તમ્ ॥

॥ अथ चैत्यवंदनानि लिख्यन्ते ॥

॥ तत्र प्रथम सिद्धाचल चैत्यवंदनं ॥

॥ विमल केवल ज्ञान कमला, कवित त्रिभुवन हितकरम् ॥ सुरराज सं
स्तुत चरण पंकज, नमो आदिजिनेश्वरम् ॥ १ ॥ विमल गिरिवर शृंग
मंरुन, प्रवर गुणगणजूधरम् ॥ सुर असुर किन्नर कोडि सेवित ॥ नमो
॥ २ ॥ करित नाटक किन्नरीगण, गाय जिनगुण मनहरम् ॥ निर्झरा
वल्ली नमे अहोनिश ॥ नमो ॥ ३ ॥ पुंरुरीक गणपति सिद्धि साधी, को
डी पण मुनि मनहरम् ॥ श्री विमल गिरिवर शृंगसिद्धा ॥ नमो ॥ ४ ॥
निज साध्य साधन सुर मुनिवर, कोडिनंत ए गिरिवरम् ॥ मुक्ति रमणी
वत्या रंगें ॥ नमो ॥ ५ ॥ पाताल नर सुरलोकमांही, विमल गिरिवर
तोपरम् ॥ नहि अधिक तीरथ तीर्थपति कहे ॥ नमो ॥ ६ ॥ एम विमल
गिरिवर शिखरमंरुन, दुःखविहंरुण ध्याइयें ॥ निजशुद्ध सत्ता साधनार्थ,
परम ज्योतिने पाइयें ॥ ७ ॥ जित मोह कोह विठोह निद्रा, परमपदस्थित ज
यकरम् ॥ गिरिराज सेवा करण तत्पर, पद्मविजय सुहितकरम् ॥ ८ ॥ इति ॥ १ ॥

॥ अथ श्रीशत्रुंजयचैत्यवंदनं ॥

श्री शत्रुंजय सिद्ध क्षेत्र, दीठे दुर्गति वारे ॥ जाव धरीने जे चडे, तेने
जव पार उतारे ॥ १ ॥ अनंत सिद्धनुं एह ठाम, सकल तीर्थनो राय ॥ पूर्व
नवाणुं रिखजदेव, ज्यां ठविया प्रजु पाय ॥ २ ॥ सूरजकुंरु सोहामणो, कबिड
यद्द अजिराम ॥ नाजिराया कुलमंरुणो, जिनवर करुं प्रणाम ॥ ३ ॥ इति ॥ २ ॥

॥ अथ पंचतीर्थी चैत्यवंदनं ॥

॥ आज देव अरिहंत नमुं, समरुं तारुं नाम ॥ ज्यां ज्यां प्रतिमा जिन
तणी, त्यां त्यां करुं प्रणाम ॥ १ ॥ शत्रुंजय श्रीआदिदेव, नेम नमुं गिरना
र ॥ तारंगे श्री अजितनाथ, आवू रिखज जुहार ॥ २ ॥ अष्टापद गिरि
ऊपरें, जिनचोवीशी जोय ॥ मणिमय मूरति मानशुं, जरतें जरावी सोय
॥ ३ ॥ समेत शिखर तीरथ वडुं, ज्यां वीशे जिन पाय ॥ वैजारकगिरि ऊप
रें, श्री वीरजिनेश्वर राय ॥ ४ ॥ मांरुवगढनो राजियो, नामें देव सुपास
॥ रिखज कहे जिन समरतां, प्होंचे मननी आश ॥ ५ ॥ इति ॥ ३ ॥

॥ अथ चोवीश जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ पद्मप्रज ने वासुपूज्य, दोय राता कहीयें ॥ चंद्रप्रज ने सुविधिनाथ, दोय

उज्ज्वल लहीयें ॥१॥ मल्लीनाथ ने पार्श्वनाथ, दो नीला निरख्या ॥ मुनि सुव्रत ने नेमनाथ, दो अंजन सरिखा ॥२॥ शोले जिन कंचन समा ए, एवा जिन चोवीश ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, ज्ञानविमल कहे शिष्य ॥३॥ इति ॥४॥

॥ अथ श्रीचोविश जिन समकितजवगणतीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ प्रथम तीर्थंकर तणा हुवा, जव तेर कहीजें ॥ शांतितणा जव बार सार, नव जव नेम लहीजें ॥१॥ दश जव पासजिणंदने, सत्तावीश श्री वीर ॥ शेष तीर्थंकर त्रिहुं जवें, पाम्या जवजल तीर ॥ २ ॥ ज्यांथी सम कित फरसियुं, त्यांथी गणीयें तेह ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, ज्ञानविमल गुणगेह ॥ ३ ॥ इति ॥ ५ ॥

॥ अथ चउदशें बावन गणधरनुं चैत्यवंदन ॥

॥ गणधर चोराशी कह्या, वली पंचाणुं ठेक ॥ दोय अधिक इग सय ग णा, शोल अधिक शत एक ॥१॥ शत सुमति ने गणधरा, एकसय अधिक सात ॥ पंचाणुं त्राणुं तथा, अडसी इगसी वात ॥ २ ॥ ठोहोंतेर ठा शठ सगवन, पचास त्रेतालीश ॥ ठत्तिस पणतिस कुंथुने, अर गणधर ते त्रीश ॥ ३ ॥ अडवीस अष्टादश कह्या, नमि सत्तर गणधार ॥ एकादश दश शिव गया, वीर तणा अगीयार ॥ ४ ॥ रिखजादिक चोवीशना, एक सहस सय चार ॥ अधिकेरा बावन कह्या, सर्व मली गणधार ॥ ५ ॥ अ ह्य पद वरिया सवे ए, सादि अनंत निवास ॥ करियें शुज चित्त वंदना, जव लग घटमां श्वास ॥ ६ ॥ इति ॥ ६ ॥

॥ अथ पंच परमेष्ठिचैत्यवंदनं ॥

॥ बार गुण अरिहंत देव, प्रणमीजें जावें ॥ सिद्ध आठ गुण समरतां, दुःख दोहग जावे ॥१॥ आचारज गुण ठत्रीस, पंचवीश उवघाय ॥ सत्तावीश गुण साधुना, जपतां सुख थाय ॥ २ ॥ अष्टोत्तर सय गुण मली ए, एम समरो नवकार ॥ धीरविमल पंक्ति तणो, नय प्रणमे नित सार ॥३॥ इति ॥७॥

॥ अथ सीमंधरजिन चैत्यवंदनं ॥

॥ श्री सीमंधर वीतराग, त्रिजुवन तुमें उपगारी ॥ श्री श्रेयांसपिताकुलें, बहु शोजा तुमारी ॥१॥ धन्य धन्य माता सत्यकी, जेणें जायो जयकारी ॥ वृषज लंडनें विराजमान, वंदे नर नारी ॥२॥ धनुष पांचशें देहडी ए, सो हीयें सोवन वान ॥ कीर्त्तिविजय उवघायनो, विनय धरे तुम ध्यान ॥३॥

॥ अथ सीमंधर जिन चैत्यवंदनं ॥

॥ सीमंधर परमात्मा, शिव सुखना दाता ॥ पुष्कलवद् विजयें जयो, सर्व
जीवना त्राता ॥ १ ॥ पूर्वविदेह पुंरुरिगिणी, नयरीयें शोहे ॥ श्रीश्रेयांस
राजा तिहां, जवियणनां मन मोहे ॥ २ ॥ चउद सुपन निर्मल लही, स
त्यकी राणी मात ॥ कुंथु अर जिन अंतरे, श्री सीमंधर जात ॥ ३ ॥ अ
नुक्रमें प्रभु जनमीया, वली यौवन पावे ॥ मात पिता हरखें करी, रूकमि
णी परणावे ॥ ४ ॥ जोगवी सुख संसारनां, संयम मन लावे ॥ मुनिसु
व्रत नमि अंतरे, दीक्षा प्रभु पावे ॥ ५ ॥ घाती कर्मनो ह्य करी, पाम्या
केवल नाण ॥ रिखज लंठनें शोचता, सर्व जावना जाण ॥ ६ ॥ चोराशी
जस गणधरा, मुनिवर एकशो कोड ॥ त्रण जुवनमां जोयतां, नहीं कोय
एहनी जोड ॥ ७ ॥ दश लाख कदा केवली, प्रभुजीनो परिवार ॥ एक स
मय त्रण कालना, जाणे सर्व विचार ॥ ८ ॥ उदयपेढाल जिनांतरे, थाशे
जिनवर सिद्ध ॥ जसविजय गुरु प्रणमतां, शुजवांठित फल लीध ॥ ९ ॥ १० ॥

॥ अथ सीमंधरचैत्यवंदनं ॥

॥ श्रीसीमंधर जगधणी, आ जरतें आवो ॥ करुणावंत करुणा करी, अमं
ने वंदावो ॥ १ ॥ सकल जक्त तुमो धणी ए, जो होवे अम नाथ ॥ जवो
जव हुं तुं ताहरो, नहीं महेबुं हवे साथ ॥ २ ॥ सयल संग ठंकी करी ए,
चारित्र लेईशुं ॥ पाय तुमारा सेवीने, शिव रमणी वरीशुं ॥ ३ ॥ ए अलजो
मुजने घणो ए, पूरो सीमंधर देव ॥ इहां थकी हुं विनबुं, अवधारो मुज सेव ॥ ४ ॥

॥ अथ बीश स्थानकनुं चैत्यवंदन ॥

पहेले पद अरिहंत नमुं, बीजे सर्व सिद्ध ॥ त्रीजे प्रवचन मन धरो,
अचारज सिद्ध ॥ १ ॥ नमो थेराणं पांचमे, पाठक गुण ठठे ॥ नमो लोए
सबसाहुणं, जे ठे गुण गरिठे ॥ २ ॥ नमो नाणस्स आठमे, दर्शन मन चा
वो ॥ विनय करी गुणवंतनो, चारित्रपद ध्यावो ॥ ३ ॥ नमो बंजवयधा
रिणं, तेरमे किरियाणं ॥ नमो तवस्स चउदमे, गोयम नमो जिणाणं ॥ ४ ॥
चारित्र ज्ञान सुअस्सने ए, नमो तिठस्स जाणी ॥ जिन उत्तम पदपद्दने,
नमतां होय सुखखाणी ॥ ५ ॥ इति ॥ ११ ॥

॥ अथ वीशस्थानकतपना काउस्सगुं चैत्यवंदन ॥

॥ चोवीश पंदर पिसतालीशनो, ठत्रीशनो करीयें ॥ दश पचवीश सत्ता वीशनो, काउस्सगु मन धरीयें ॥ १ ॥ पंच सडसठ दश वली, सीत्तेर नव पणवीश ॥ बार अडवीस लोगस्स तणो, काउस्सगु धरो गुणीश ॥ २ ॥ वीश सत्तर इगवन, छादश ने पंच ॥ एणी परें काउस्सगु जो करे, तो जाये जव संच ॥ ३ ॥ अनुक्रमें काउस्सगु मन धरो, गुणी खेजो वीश ॥ वीश स्थानक एम जाणीयें, संक्षेपथी खेश ॥ ४ ॥ जाव धरी मनमां घणो ए, जो एकपद आराधे ॥ जिन उत्तम पदपद्मने, नमी निज कारज साधे ॥ ५ ॥

॥ अथ रोहिणीतपचैत्यवंदनं ॥

॥ रोहिणी तप आराधीयें, श्रीश्री वासुपूज्य ॥ दुःख दोहग दूरें टखे, पू जक होये पूज्य ॥ १ ॥ पहेला कीजें वासक्षेप, प्रह ऊठीने प्रेम ॥ मध्यान्हें करी धोतीयां, मन वच काया क्षेम ॥ २ ॥ अष्ट प्रकारनी रचीयें, पूजा नृ त्य वाजित्र ॥ जावें जावना जावीयें, कीजें जन्म पवित्र ॥ ३ ॥ त्रिहु कालें खेइ धूप दीप, प्रभु आगल कीजें ॥ जिनवर केरी जक्तिशुं, अविचल सुख लीजें ॥ ४ ॥ जिनवर पूजा जिनस्तवन, जिननो कीजें जाप ॥ जिनवर पदने ध्याइयें, जिम नावे संताप ॥ ५ ॥ कोड कोड गुण फल दिये, उत्तर उत्तर जेद ॥ मान कहे ए विध करो, ज्युं होवे जवनो ठेद ॥ ६ ॥ १३ ॥

॥ अथ विचरता जिननुं चैत्यवंदन ॥

॥ सीमंधर प्रमुख नमुं, विहरमान जिन वीश ॥ रिखजादिक वली वंदीयें, संपइ जिन चोवीश ॥ १ ॥ सिद्धाचल गिरनार आबु, अष्टापद वलि सार ॥ समेतशिखर ए पंचतीर्थ, पंचमी गति दातार ॥ २ ॥ ऊर्ध्व लोकें जिनहर नमुं, ते चोराशी लाख ॥ सहस सत्ताणुं उपरें, त्रेवीश जिनवर जांख ॥ ३ ॥ एक शो बावन कोड वली, लाख चोराणुं सार ॥ सहस चुम्माली सात शें, शाठ जिन पडिमा उदार ॥ ४ ॥ अधोलोकें जिनजवन नमुं, सात कोड बोहोतेर लाख ॥ तेरशें कोड नेव्याशी कोड, शाठलाख चित्त राख ॥ ५ ॥ व्यंतर ज्योतिषीमां वली ए, जिनजवन अपार ॥ ते जवि! नित्य वंदन करो, जेम पामो जवपार ॥ ६ ॥ तीर्था लोकें शाश्वतां, श्रीजिनजवन वि शाख ॥ बत्रीशशें ने उगणशाठ, वंदूं थइ उजमाख ॥ ७ ॥ लाख त्रण ए काणुं सहस, त्रणशें वीश मनोहार ॥ जिनपडिमा ए शाश्वती, नित्य नित्य

करं जुहार ॥ ७ ॥ त्रण जुवनमांही वली ए, नामादिक जिन सार ॥
सिद्ध अनंता वंदीयें, महोदय पद दातार ॥ ८ ॥ इति ॥ १४ ॥

॥ अथ बीजनं चैत्यवंदन ॥

॥ पुविध धर्म जिणे उपदिश्यो, चोथा अजिनंदन ॥ बीजें जन्म्या ते
प्रभु, जवडुःख निकंदन ॥ १ ॥ पुविध ध्यान तुम्हें परिहरो, आदरो दोय
ध्यान ॥ एम प्रकाशुं सुमति जिनें, ते चविया बीज दिन ॥ २ ॥ दोय बं
धन राग द्वेष, तेहनें जवि तजीयें ॥ मुऊ परें शीतल जिन कहे, बीजदि
न शिव जजीयें ॥ ३ ॥ जीवाजीव पदार्थनुं, करो नाण सुजाण ॥ बीज दिनें
वासुपूज्य परें, लहो केवल नाण ॥ ४ ॥ निश्चय नय व्यवहार दोय, एकां
त न ग्रहियें ॥ अर जिन बीज दिनें चवी, एम जन आगल कहियें ॥ ५ ॥
वर्तमान चोवीशीयें, एम जिन कळ्याण ॥ बीजदिनें केइ पामीया, प्रभु
नाण निर्वाण ॥ ६ ॥ एम अनंत चोवीशीयें ए, हुआं बहु कळ्याण ॥ जिन
उत्तम पदपद्मने, नमतां होय सुख खाण ॥ ७ ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ अथ ज्ञानपंचमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ त्रिगडे बेठा वीरजिन, जांखे जविजन आगें ॥ त्रिकरणशुं त्रिहुं लोक
जन, निसुणो मन रागें ॥ १ ॥ आराहो जली जातसें, पांचम अजुवा
ली ॥ ज्ञान आराधन कारणें, एहज तिथि निहाली ॥ २ ॥ ज्ञान विना
पशु सारिखा, जाणो इण संसार ॥ ज्ञान आराधनथी लखुं, शिवपद
सुख श्रीकार ॥ ३ ॥ ज्ञान रहित किरिया कही, काशकुसुम उपमान ॥ लो
कालोक प्रकाशकर, ज्ञान एक परधान ॥ ४ ॥ ज्ञानी आसोव्हासमें, करे
कर्मनो खेह ॥ पूर्व कोडी वरसां लगें, अज्ञानें करे तेह ॥ ५ ॥ देश आरा
धक क्रिया कही, सर्व आराधक ज्ञान ॥ ज्ञान तणो महिमा घणो, अंग पांच
मे जगवान ॥ ६ ॥ पंच मास लघु पंचमी, जावज्जीव उत्कृष्टी ॥ पंचवरस
पंच मासनी, पंचमी करो शुजट्टि ॥ ७ ॥ एकावनही पंचनो ए, काउ
स्सगग लोगस्स केरो ॥ उजमणुं करो जावशुं, टाखे जव फेरो ॥ ८ ॥
एणी पेरे पंचमी आराहीयें ए, आणी जाव अपार ॥ वरदत्त गुणमंजरी
परें, रंगविजय लहो सार ॥ ९ ॥ इति ॥ १६ ॥

॥ अथ अष्टमीनुं चैत्यवंदन ॥

॥ माहा शुदी आठमने दिनें, विजयासुत जायो ॥ तेम फाणुणशुदि

આઠમેં, સંજવ ચવિ આયો ॥ ૧ ॥ ચૈત્ર વદની આઠમેં, જનમ્યા કૃષ્ણ
જિણંદ ॥ દીક્ષા પણ એ દિન લહી, હુઆ પ્રથમ મુનિચંદ ॥૨॥ માધવ શુ
દિ આઠમ દિનેં, આઠ કર્મ કસ્યાં દૂર ॥ અજિનંદન ચોથા પ્રજુ, પામ્યા સુ
ખ નરપૂર ॥ ૩ ॥ એહીજ આઠમ ઝજલી, જન્મ્યા સુમતિ જિણંદ ॥ આઠ
જાતિ કલશેં કરી, નવરાવે સુરવિંદ ॥ ૪ ॥ જન્મ્યા જેઠ વદિ આઠમેં, સુ
નિ સુવ્રતસ્વામી ॥ નેમ આષાઢ શુદિ આઠમેં, અષ્ટમી ગતિ પામી ॥ ૫ ॥
શ્રાવણ વદની આઠમેં, નમિ જન્મ્યા જગજ્ઞાણ ॥ તિમ શ્રાવણશુદિ આ
ઠમેં, પાસજીનું નિર્વાણ ॥ ૬ ॥ જાઢ્રવા વદિ આઠમદિનેં, ચવિયા સ્વામી
સુપાસ ॥ જિન ઉત્તમપદ પદ્મનેં, સેવ્યાચી શિવવાસ ॥ ૭ ॥ ઇતિ ॥ ૧૭ ॥

॥ અથ એકાદશીનું ચૈત્યવંદન ॥

॥ શાસન નાયક વીરજી, પ્રજુ કેવલ પાયો ॥ સંઘ ચતુર્વિધ સ્થાપવા,
મહસેન વન આયો ॥ ૧ ॥ માધવ સીત એકાદશી, સોમલ દ્વિજ યજ્ઞ ॥
હંદ્રજૂતિ આદેં મલ્યા, એકાદશ વિજ્ઞ ॥ ૨ ॥ એકાદશસેં ચઉ ગુણા, તેહનો
પરિવાર ॥ વેદ અર્થ અવલો કરે, મન અજિમાન અપાર ॥ ૩ ॥ જીવા
દિક સંશય હરી એ, એકાદશ ગણધાર ॥ વીરેં સ્થાપ્યા વંદીયેં, જિન શાસન
જયકાર ॥ ૪ ॥ મહ્લી જન્મ અર મહ્લી પાસ, વર ચરણ વિલાસી ॥ કૃષ્ણ
અજિત સુમતિ નમી, મહ્લી ઘનઘાતિ વિનાશી ॥ ૫ ॥ પદ્મપ્રજ્ઞ શિવવાસ
પાસ, જવજાવના તોડી ॥ એકાદશી દિન આપણી, રુદ્ધિ સઘલી જોડી ॥ ૬ ॥
દશ ક્ષેત્ર ત્રિહું કાલનાં, ત્રણશેં કલ્યાણ ॥ વરસ અગ્યાર એકાદશી, આરાધો
વર નાણ ॥ ૭ ॥ અગીયાર અંગ લખાવીયેં, એકાદશ પાઠાં ॥ પૂંજણી ઠવણી
વિંટણી, મષી કાગલ કાઠાં ॥ ૮ ॥ અગીયાર અવ્રત ઠાંઠવાં એ, વહો પડિમા
અગીયાર ॥ ચિમાવિજય જિનશાસનેં, સફલ કરો અવતાર ॥ ૯ ॥ ૧૮ ॥

॥ અથ ચોવીશ તીર્થકરની રાશિયોનું ચૈત્યવંદન ॥

॥ શાંતિ નમી મહ્લી મેષ ઠે, કુંથુ અજિત વૃષ જ્ઞાતિ ॥ સંજવ અજિનંદન
મિથુન, ધર્મ કરક સિંહ સુમતિ ॥ ૧ ॥ કન્યા પદ્મપ્રજ્ઞ નેમ વીર, પાસ
સુપાસતુલા એ ॥ શશી વૃશ્ચિક ધન કૃષ્ણદેવ, સુવિધિ શીતલ જિનરાય ॥ ૨ ॥
મકર સુવ્રત શ્રેયાંસને એ, બારમા ઘટ મીન લીલ ॥ વિમલ અનંત અર
નામથી, સુલ્લીયા શ્રી શુચ્ચવીર ॥ ૩ ॥ ઇતિ ॥ ૧૯ ॥

॥ अथ श्रीपरमात्मानुं चैत्यवंदन ॥

॥ परमेश्वर परमात्मा, पावन परमिष्ठ ॥ जय जगगुरु देवाधिदेव,
नयणें में दिष्ट ॥ १ ॥ अचल अकल अविकार सार, करुणारससिंधु ॥
जगतीजन आधार एक, निःकारण बंधु ॥२॥ गुण अनंत प्रभु ताहरा ए, कि
मही कल्या न जाय ॥ राम प्रभु जिन ध्यानथी, चिदानंद सुख थाय ॥३॥२०॥

॥ अथ श्रीजिनपूजानुं चैत्यवंदन ॥

॥ निजरूपें जिननाथके, ड्रव्यें पण तिमही ॥ नाम थापना जेदथी,
प्रगट जगमांही ॥ १ ॥ अध्यातमथी जोडीयें, निस्केपा चार ॥ तो प्रभुरूप
समान ज्ञाव, पामे निरधार ॥२॥ पावन आतमनें करे ए, जन्म जरादि
दूर ॥ ते प्रभु पूजा ध्यानथी, राम कहे सुख पूर ॥ ३ ॥ इति ॥ २१ ॥

॥ अथ श्रीचंदकेवलीना रासमांथी चैत्यवंदन.

॥ अरिहंत नमो जगवंत नमो, परमेश्वर जिनराज नमो ॥ प्रथम जि
नेसर प्रेमें पेखत, सिद्धां सघलां काज नमो ॥ अ० ॥ १ ॥ प्रभु पारंगत
परम महोदय, अविनाशी अकलंक नमो ॥ अजर अमर अद्भुत अतिश
यनिधि, प्रवचन जलधिमयंक नमो ॥ अ० ॥ २ ॥ तिहुयण जवियणजन
मन बंठिय, पूरण देव रसाल नमो ॥ लखि लखि पाय नमुं हुं जालें, कर
जोडीने त्रिकाल नमो ॥ अ० ॥ ३ ॥ सिद्ध बुद्ध तूं जग जन सज्जन, नय
नानंदन देव नमो ॥ सकल सुरासुर नर वर नायक, सारे अहोनिश सेव
नमो ॥ अ० ॥ ४ ॥ तूं तीर्थकर सुखकर साहिब, तूं निःकारण बंधु नमो ॥
शरणागत जविने हितवत्सल, तुंही कृपारससिंधु नमो ॥ अ० ॥ ५ ॥
केवलज्ञानादर्शें दर्शित, लोकालोक स्वज्ञाव नमो ॥ नाशितसकलकलंकक
लुषगण, दुरित उपद्रवज्ञाव नमो ॥ अ० ॥ ६ ॥ जगचिंतामणि जगगुरु
जगहित, कारक जगजननाथ नमो ॥ घोर अपार जवोदधितारण, तूं
शिवपुरनो साथ नमो ॥ अ० ॥ ७ ॥ अशरण शरण नीराग निरंजन,
निरुपाधिक जगदीश नमो ॥ बोधि दीयो अनुपम दानेसर, ज्ञानविमल
सूरीश नमो ॥ अ० ॥ ८ ॥ इति ॥ २२ ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वर पार्श्वजिनछंद ॥

॥ सेवो पास संखेसरो मन्न शुद्धें, नमो नाथ निश्चें करी एक बुद्धें ॥
देवी देवलां अन्यने शुं नमो ठो, अहो जव्यलोको जुलां कां जमो ठो ॥२॥

त्रिलोकना नाथने शुं तजो ठो, पड्या पाशमां जूतने कां जजो ठो ॥
 सुरधेनु ठंकी अजा शुं अजो ठो, महापंथ मूकी कुपंथें व्रजो ठो ॥ १ ॥
 तजे कोण चिंतामणि काचमाटे, ग्रहे कोण रासजने हस्ति साटे ॥ सुर
 डुम उपाडी कुण आक वावे, महामूढ ते आकुला अंत पावे ॥ ३ ॥
 किहां कांकरो ने किहां मेरुशृंगं, किहां केशरी ने किहां ते कुरंगं ॥ किहां
 विश्वनाथ किहां अन्य देवा, करो एकचित्तें प्रजु पास सेवा ॥ ४ ॥ पूजो
 देव प्रजावती प्राणनाथं, सहू जीवने जे करे ठे सनाथं ॥ महा तत्त्व
 जाणी सदा जेह ध्यावे, तेनां दुःख दारिद्र्य दूरें पलावे ॥ ५ ॥ पामी मानु
 षोने वृथा कां गमो ठो, कुशीलें करी देहनें कां दमो ठो ॥ नहीमुक्तवासं
 बिना वीतरागं, जजो जगवंतं तजो दृष्टिरागं ॥ ६ ॥ उदयरत्न जांखे सदा
 हेत आणी, दयाजाव कीजें प्रजु दास जाणी ॥ आज माहरे मोतीडे मेह
 बुछा, प्रजु पास शंखेश्वरो आप तूठा ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ पार्श्वजिनस्तोत्रं लिख्यते ॥

॥ कल्याणकेलिसदनाय नमोनमस्ते, श्रीमत्सरोजवदनाय नमोनम
 स्ते ॥ रागारिवारकदनाय नमोनमस्ते, वज्राजिरामरदनाय नमोनमस्ते
 ॥ १ ॥ अंजोधराजकरणाय न० ॥ लोकातिरिक्तवरणाय न० ॥ संसारवा
 र्द्धितरणाय न० ॥ त्रैलोक्यसारशरणाय न० ॥ २ ॥ सन्निर्मितांघ्रिमहनाय
 न० ॥ रागोरुदारुदहनाय न० ॥ विध्वस्तकृत्स्नकुहनाय न० ॥ पुण्यडुमा
 खिगहनाय न० ॥ ३ ॥ संसारतापशमनाय न० ॥ निर्दाह्यदाह्यदमनाय
 न० ॥ सुव्यक्तमुक्तिगमनाय न० ॥ रूपाजिज्ञूतकमनाय न० ॥ ४ ॥ पा
 पौघपांसुपवनाय न० ॥ सेवापरत्रिजुवनाय न० ॥ क्रोधाशुशुक्रुणिवनाय
 न० ॥ संसृत्युदन्वदवनाय न० ॥ ५ ॥ नेत्राजिज्ञूतकमलाय न० ॥ शक्रा
 र्चितांघ्रियमलाय न० ॥ निर्नाशिताखिलमलाय न० ॥ पद्मोद्धतत्परिम
 लाय न० ॥ ६ ॥ श्री अश्वसेनतनयाय न० ॥ सर्वाङ्गुतैकविनयाय न० ॥
 विख्यातनिश्चितनयाय न० ॥ निर्णीतचूर्युपनयाय न० ॥ ७ ॥ श्रीसंघर्ष
 सुविनेयकधर्मसिंह, पादारविंदमधुखिण्मुनिरत्नसिंहः ॥ पार्श्वप्रजोर्जगव
 तः परमं पवित्रं, स्तोत्रं चकार जनताजिमतार्थसिद्धये ॥ ८ ॥

॥ अथ श्री महावीरजिन छंद ॥

॥ सेवो वीरने चित्तमां नित्य धारो, अरि क्रोधने मग्नथी दूर वारो ॥

संतोष वृत्ति धरो चितमांहि, राग छेषथी दूर थाज उछाहिं ॥१॥ पढ्या मोह
 ना पासमां जेह प्राणी, शुद्धतत्त्वनी वात तेणें न जाणी ॥ मनु जन्म पामी
 वृथा कां गमो ठो, जैनमार्ग ठंकी जुलां कां जमो ठो ॥२॥ अलोत्री अमानी
 नीरागी तजो ठो, सलोत्री समानी सरागी जजो ठो ॥ हरि हरादिअन्य
 थी शुं रमो ठो, नदी गंग मूकी गलीमां पडो ठो ॥३॥ केइ देव हाथे असि
 चक्रधारा, केइ देव घाले गले रुढमाळा ॥ केइ देव उत्संगें राखे ठेवामा,
 केइ देव साथें रमे वृंद रामा ॥ ४ ॥ केइ देव जपे लेइ जापमाळा, केइ
 मांसजकी महावीकराळा ॥ केइ योगिणी जोगिणी जोग रागें, केइ रुद्राणी
 ठागनो होम मागे ॥५॥ इस्या देव देवी तणी आश राखे, तदा मुक्तिनां सु
 खने केम चाखे ॥ जदा लोचना थोकनो पार नाव्यो, तदा मधनो बिडुळ
 मन्न जाव्यो ॥ ६ ॥ जेह देवलां आपणी आश राखे, तेह पिंरुने मन्नशुं
 लेय चाखे ॥ दीन हीननी जीड ते केम जांजे, फुटो ढोल होये कदो के
 म वाजे ॥ ७ ॥ अरे! मूढ ज्ञाता जजो मोक्षदाता, अलोत्री प्रजुने जजो
 विश्वरूपाता ॥ रत्न चिंतामणि सारिखो एह साचो, कलंकी काचना पिंरु
 शुं मत्त राचो ॥८॥ मंदबुद्धिशुं जेह प्राणी कहे ठे, सवि धर्म एकत्व जू
 लो जमे ठे ॥ किहां सर्पवा ने किहां मेरु धीरं, किहां कायरा ने किहां शूरवी
 रं ॥९॥ किहां स्वर्णथाळं किहां कुंजखंरं, किहां कोडवा ने किहां खीर
 मंरं ॥ किहां क्षीरसिंधु किहां क्षारनीरं, किहां कामधेनु किहां ठागखीरं
 ॥ १० ॥ किहां सत्यवाचा किहां कूडवाणी, किहां रंकनारी किहां राय
 राणी ॥ किहां नारकी ने किहां देवजोगी, किहां इंद्र देही किहां कुष्ठरोगी
 ॥ ११ ॥ किहां कर्मघाती किहां कर्मधारी, नमो वीरस्वामी जजो अन्य
 वारी ॥ जिंसी सेजमां स्वप्नथी राज्य पामी, राचे मंदबुद्धि धरी जेह स्वा
 मी ॥१२॥ अथिर सुख संसारमां मन्न माचे, ते जना मूढमां श्रेष्ठ शुं इष्ट
 ठाजे ॥ तजो मोह माया हरो दंजरोषी, सजो पुण्य पोषी जजो ते अ
 रोषी ॥१३॥ गति चार संसार अपार पामी, आव्या आश धारी प्रजु पाय
 स्वामी ॥ तुहीं तुहीं तुहीं प्रजु परमरागी, जव फेरनी शृंखला मोह जांगी
 ॥१४॥ मानियें वीरजी अर्ज ठे एक मोरी, दीजें दासकुं सेवना चरण तोरी ॥
 पुण्य उदय हुळ गुरु आज मेरो, विवेकें लह्यो में प्रजु दर्श तेरो ॥१५॥ इति ॥

॥ अथ श्री गौतमाष्टक ठंड ॥

॥ वीर जिणेंसर केरो शिष्य, गौतम नाम जपो निशदिस ॥ जो कीजें गौ
तमनुं ध्यान, तो घर विलसे नवे निधान ॥१॥ गौतम नामें गिरिवर चढे,
मनोवांठित हेला संपजे ॥ गौतम नामें नावे रोग, गौतम नामें सर्वसंयो
ग ॥ २ ॥ जे वेरी विरुआ वंकडा, तस नामें नावे ढूकडा ॥ चूत प्रेत
नवि खंके प्राण, ते गौतमनां करुं वखाण ॥ ३ ॥ गौतम नामें निर्मल
काय, गौतम नामें वाधे आय ॥ गौतम जिनशासन शणगार, गौतम
नामें जयजयकार ॥ ४ ॥ शाल दाळ सुरहा घृत गोल, मनोवांठित का
पड तंबोल ॥ घर सुगृहिणी निर्मल चित्त, गौतम नामें पुत्र विनीत ॥५॥
गौतम उदयो अविचल जाण, गौतम नाम जपो जग जाण ॥ महोटां मं
दिर मेरु समान, गौतम नामें सफल विहाण ॥ ६ ॥ घर मयगल घोडा
नी जोड, वारू पहांचे वांठित कोड ॥ महियल माने महोटा राय, जो तू
ठे गौतमना पाय ॥ ७ ॥ गौतम प्रणम्यां पातक टले, उत्तम नरनी संग
त मले ॥ गौतम नामें निर्मल ज्ञान, गौतम नामें वाधे वान ॥ ८ ॥ पुण्य
वंत अवधारो सहु, गुरु गौतमना गुण ठे बहु ॥ कहे लावण्यसमय कर
जोड, गौतम तूठे संपत्ति कोड ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ नवकारनो ठंड ॥

॥ दुहा ॥ वांठित पूरे विविध परें, श्री जिनशासन सार ॥ निश्चें श्री
नवकार नित्य, जपतां जयजयकार ॥ १ ॥ अडशष्ट अक्षर अधिक फल,
नव पद नवे निधान ॥ वीतराग स्वयंमुख वदे, पंच परमेष्टि प्रधान ॥२॥
एकज अक्षर एक चित्त, समस्यां संपत्ति थाय ॥ संचित सागर सातनां,
पातक दूर पलाय ॥ ३ ॥ सकल मंत्र शिर मुकुटमणि, सफुरु जाषि
त सार ॥ सो जवियां मन शुद्धुं, नित्य जपीयें नवकार ॥ ४ ॥ ठंड ॥
नवकारथकी श्रीपाल नरेश्वर, पाम्यो राज्य प्रसिद्ध ॥ स्मशान विषे शिवनाम
कुमरने, सोवन पुरिसो सिद्ध ॥ नव लाख जपतां नरक निवारे, पामे
जवनो पार ॥ सो जवियां जत्तें चोखे चित्तें, नित्य जपीयें नवकार ॥ ५ ॥
बांधि वडशाखा शिंके बेसी, हेठल कुंरु हुताश ॥ तस्करने मंत्र समर्प्यो
श्रावकें, जड्यो ते आकाश ॥ विधिरीतें जपतां विषधर विष टाळे, ढाले
अमृत धार ॥ सो ॥ ६ ॥ बीजोरा कारण राय महाबल, व्यंतर दुष्ट

विरोध ॥ जेणें नवकारें हत्या टाली, पाम्यो यक्ष प्रतिबोध ॥ नव लाख जपंतां थाये जिनवर, इस्यो ठे अधिकार ॥ सो० ॥ ७ ॥ पट्टीपति शिख्यो मुनिवरपासें, महामंत्र मन शुद्ध ॥ परजव ते रायसिंह पृथिवीपति, पाम्यो परिगल रिद्ध ॥ ए मंत्रयकी अमरापुर प्होतो, चारुदत्त सुविचार ॥ सो० ॥ ८ ॥ संन्यासी काशी तप साधंतो, पंचाग्नि परजाले ॥ दीगो श्रीपासकुमारें पन्नग, अधबलतो ते टाले ॥ संजलाव्यो श्रीनवकार स्वयंमुख, इंद्रजुवन अवतार ॥ सो० ॥ ९ ॥ मनशुद्धें जपतां मयणासुंदरी, पामी प्रिय संयोग ॥ इण ध्यानयकी कष्ट टट्युं उंबरनुं, रक्तपित्तनो रोग ॥ निश्चेंशुं जपतां नवनिधि थाये, धर्मतणो आधार ॥ सो० ॥ १० ॥ घटमांहे कृष्ण जुजंगम घाड्यो, गृहिणी करवा घात ॥ परमेष्टि प्रजावें हार फूलनो, वसुधामांहे विख्यात ॥ कमलावतीयें पिंगल कीधो, पाप तणो परिहार ॥ सो० ॥ ११ ॥ गयणांगण जाति राखी ग्रहीनें, पाडी बाण प्रहार ॥ पद पंच सुणंतां पांरुपति घर, ते थड कुंता नार ॥ ए मंत्र अमूलक महिमा मंदिर, जवडुःख जंजणहार ॥ सो० ॥ १२ ॥ कंबल संबलें कादव काड्यां, शकट पांचशें मान ॥ दीधे नवकारें गया देवलोकें, विलसे अमर विमान ॥ ए मंत्रयकी संपति वसुधामां लही, विलसे जैनविहार ॥ सो० ॥ १३ ॥ आगें चोवीशी दुष्ट अनंती, होशे वार अनंत ॥ नवकार तणी कोइ आदि न जाणे, एम जांखे अरिहंत ॥ पूरव दिशि चारे आदि प्रपंचें, समरे संपति थाय ॥ सो० ॥ १४ ॥ परमेष्टि सुरपद ते पण पामे, जे कृत कर्म कठोर ॥ पुंरुगिरि उपर प्रत्यक्ष पेख्यो, मणिधर ने एक मोर ॥ सह गुरु सन्मुख विधें समरंतां, सफल जनम संसार ॥ सो० ॥ १५ ॥ शूक्ति कारोपण तस्कर कीधो, लोहखरो परसिद्ध ॥ तिहां शेठें नवकार सुणाव्यो, पाम्यो अमरनी रिद्ध ॥ शेठने घर आवी विघ्न निवास्या, सुरेंकरी मनोहार ॥ सो० ॥ १६ ॥ पंच परमेष्टि ज्ञानज पंचह, पंच दान चारित्र ॥ पंच सदाय महाव्रत पंचह, पंच समिति समकित ॥ पंच प्रमाद विषय तजो पंचह, पालो पंचाचार ॥ सो० ॥ १७ ॥ कलश ॥ ठप्पय ॥ नित्य जपीयें नवकार, सार संपत्ति सुखदायक ॥ सिद्ध मंत्र शाश्वतो, जपे एम श्री जगनायक ॥ श्री अरिहंत सुसिद्ध, शुद्ध आचार्य गणीजें ॥ श्री उवचाय सुसाधु, पंच परमेष्टी शुणीजें ॥ नवकार सार संसार ठे, कुशल लाज वाचक कहे ॥ एक चित्तें आराधतां, विविध रुद्धि वांठित लहे ॥ १८ ॥

॥ अथ श्री शोख सतीनो ठंद ॥

॥ आदि नाथ आदें जिनवर वंदी, सफल मनोरथ कीजियें ए ॥ प्रजातें
उठी मांगलिक कामें, शोख सतीनां नाम लीजियें ए ॥ १ ॥ बाल कुमारी
जग हितकारी, ब्राह्मी जरतनी बहेनडी ए ॥ घट घट व्यापक अक्षर रूपें,
शोख सतीमांहे जे वडी ए ॥ २ ॥ बाहुबल जगिनी सतीयशिरोमणि,
सुंदरी नामें कृष्णसुता ए ॥ अंक स्वरूपी त्रिजुवनमांहे, जेह अनुपम
गुणजुता ए ॥ ३ ॥ चंदनबाला बालपणार्थी, शीयलवती शुद्ध श्राविका ए ॥
अडदना बाकुला वीर प्रतिलाज्या, केवल लही व्रत जाविका ए ॥ ४ ॥
उग्रसेन धुआ धारिणी नंदनी, राजिमती नेम वल्लजा ए ॥ जोवन वेशें कामने
जीत्यो, संयम लेइ देव डुल्लजा ए ॥ ५ ॥ पंच जरतारी पांरव नारी, ड्रुपद
तनया वखाणीयें ए ॥ एक शो आठे चीर पूराणां, शीयलमहिमा तस
जाणीयें ए ॥ ६ ॥ दशरथ नृपनी नारी निरुपम, कौशल्या कुलचंद्रिका
ए ॥ शीयल सखूणी राम जनेता, पुण्य तणी परणालिका ए ॥ ७ ॥ कोशं
बिक ठामें संतानिक नामें, राज्य करे रंग राजीयो ए ॥ तस घर गृहिणी
मृगावती सती, सुरजुवनें जस गाजीयो ए ॥ ८ ॥ सुलसा साची शीयलें न
काची, राची नहिं विषयारसें ए ॥ मुखडुं जोतां पाप पलाये, नाम लेतां
मन उल्लसे ए ॥ ९ ॥ राम रघुवंशी तेहनी कामिनी, जनकसुता सीता सती
ए ॥ जग सहु जाणे धीज करंतां, अनल शीतल थयो शीलथी ए ॥ १० ॥
काचे तांतणे चालणी बांधी, कूवाथकी जल काढीयुं ए ॥ कलंक उतारवा
सती सुजडा, चंपा बार उघाडीयुं ए ॥ ११ ॥ सुरनर वंदित शीयल अखंकित,
शिवा शिवपदगामिनी ए ॥ जेहने नामें निर्मल थइयें, बलिहारी तस नामनी
ए ॥ १२ ॥ हस्तिनागपुरें पांरुरायनी, कुंता नामें कामिनी ए ॥ पांरवमाता
दसे दसारनी, बहेन पतिव्रता पद्मिनी ए ॥ १३ ॥ शीयलवती नामें शीलव्रतधारि
णी, त्रिविधें तेहने वंदीयें ए ॥ नाम जपंतां पातक जाये, दरिसण डुरित नि
कंदीयें ए ॥ १४ ॥ निषिधा नगरी नलह नरिंदनी, दमयंती तस गेहिनी ए ॥ सं
कट पडतां शीयलज राख्युं, त्रिजुवन कीर्ति जेहनी ए ॥ १५ ॥ अनंग अजीता
जगजन पूजिता, पुष्पचूला ने प्रजावती ए ॥ विश्वविख्याता कामितदाता,
शोखमी सती पद्मावती ए ॥ १६ ॥ वीरें जांखी शाखें साखी, उदयरतन जांखे
मुदा ए ॥ बहाणुं वातां जेनर जणशे, ते लहेसे सुख संपदा ए ॥ १७ ॥ इति ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ सिद्धार्थ जूपति सोहे हत्रियकुंरें, तस घेर त्रिशला कामिनी ए ॥
गजवर गामिनी पोढिय जामिनी, चउद सुपन खहे जामिनी ए ॥ त्रुटक ॥
जामिनी मध्यें शोजतां रे, सुपन देखे बाळ ॥ मयगल वृषज ने केसरी, कमला
कुसुमनी माळ ॥ इंडु दिनकर ध्वजा सुंदर, कलश मंगलरूप ॥ पद्मसर
जलनिधि उत्तम, अमरविमान अनूप ॥ रत्नो अंबर उज्ज्वल, बन्धि
निर्धूम ज्योत ॥ कल्याण मंगलकारी माहा, करत जग उद्योत ॥ चौद
सुपन सूचित विश्वपूजित, सकल सुखदातार ॥ मंगल पहेळुं बोलीयें
ए, श्री वीर जगदाधार ॥ १ ॥ मगध देशमां नयरी राजगृही, श्रेणिक
नामें नरेशरू ए ॥ धनवर गोवर गाम वसे तिहां, वसुजुति विप्र मनोहर ए
॥ त्रुटक ॥ मनोहर तस मानिनी, पृथ्वी नामें नार ॥ इंडुजुति आदें अढे, त्रण
पुत्र तेहने सार ॥ यज्ञकर्म तेणें आदखुं, बहु विप्रने समुदाय ॥ तेणे समे
तिहां समोसख्या, चोवीशमा जिनराय ॥ उपदेश तेहनो सांजली, लीधो
संयम जार ॥ अगीयार गणधर थापीया, श्री वीरें तेणी वार ॥ इंडुजुति
गुरुजगतें थयो, महा लब्धिनो जंकार ॥ मंगल बीजुं बोलीयें, श्री गौतम
प्रथम गणधार ॥ २ ॥ नंद नरिंदनो पारुली पुरवरें, सकलाल नामें मंत्री
सरू ए ॥ लाठलदे तस नारी अनुपम, शीयलवती बहुसुखकरू ए ॥ त्रुटक ॥
सुखकरू संतान नव दोय, पुत्र पुत्री सात ॥ शीयलवंतमां शिरोमणि,
धूलिजड जग विख्यात ॥ मोहवशें वेश्यामंदिर, वस्या वर्षज बार ॥
जोग जली पेरें जोगव्या, ते जाणे सहु संसार ॥ शुद्ध संयम पामी वि
षय वामी, पामी गुरु आदेश ॥ कोश्याआवासें रह्या निश्चल, रुग्यो
नहिं लवलेश ॥ शुद्ध शीयल पाळे विषय टाळे, जगमां जे नर नार ॥
मंगल त्रीजुं बोलीयें, श्री धूलिजड अणागार ॥ ३ ॥ हेम मणि रूप मय घ
डित अनुपम, जडित कोशीसां तेजें ऊगे ए ॥ सुरपतिनिर्मित त्रण गढ
शोजित, मध्ये सिंहासन ऊगमगे ए ॥ त्रुटक ॥ ऊगमगे जिन सिंहासने ए, वा
जित्र कोडा कोड ॥ चार निकायना देवता, ते सेवे बेहु कर जोड ॥ प्रातिहा
रज आठशुं रे, चोत्रीश अतिशयवंत ॥ समवसरणें विश्वनायक, शोजे
श्री जगवंत ॥ सुर नर किन्नर मानवी, बेठी ते पर्षदा बार ॥ उपदेश दे अ
रिहंतजी, धर्मना चार प्रकार ॥ दान शीयल तप जावना रे, टाळे सघळां

कर्म ॥ मंगल चोथुं बोलीयें, जगमांहे श्री जिनधर्म ॥ ए चार मंगल गावशे जे, प्रजातें धरी प्रेम ॥ ते कोडि मंगल पामशे, उदयरल जांखे एम ॥ ४ ॥

॥ अथ श्री वीतरागाष्टकं ॥ जुजंगप्रयातबंद ॥

॥ शिवं शुद्ध बुद्ध परं विश्वनाथं, न देवो न बंधुर्न कर्म न कर्त्ता ॥
न श्रंगं न संगं न चेष्टा न कामं, चिदानंदरूपं नमो वीतरागं ॥ १ ॥ न बंधो न मोक्षो न रागादि लोकं, न योगं न जोगं न व्याधिर्न शोकं ॥ न क्रोधं न मानं न माया न लोभं ॥ चि० ॥ २ ॥ न हस्तौ न पादौ न घ्राणं न जिह्वा, न चक्षुर्न कर्णं न वक्त्रं न निद्रा ॥ न स्वामी न जृत्यं न देवो न मर्त्यं ॥ चि० ॥ ३ ॥ न जन्मं न मृत्युर्न मोदं न चिंता, न हृद्रो न ज्रीतो न कृश्यं न तंद्रा ॥ न स्वेदं न खेदं न वर्णं न मुद्रा ॥ चि० ॥ ४ ॥ त्रिदंके त्रिखंके हरे विश्वनाथ, हृषीकेश विध्वस्त कर्मारिजालं ॥ न पुण्यं न पापं न चाक्षादि प्रायं ॥ चि० ॥ ५ ॥ न बालो न वृद्धो न तुल्यो न मूढो, न खेदं न जेदं न मूर्तिर्न मेहा ॥ न कृष्णं न शुक्लं न मोहं न तंद्रा ॥ चि० ॥ ६ ॥ न श्राव्यं न मध्यं न श्रंतं न मन्या, न द्रव्यं न क्षेत्रं न दृष्टो न जावा ॥ न गुरुर्न शिष्यो न हीनं न दीनं ॥ चि० ॥ ७ ॥ इदं ज्ञानरूपं स्वयं तत्त्ववेदी, न पूर्णं न शून्यं न चैत्यस्वरूपी ॥ न चान्योऽन्यजिज्ञं न परमार्थमेकं ॥ चि० ॥ ८ ॥ शार्दूलविक्रीडितं वृत्तं ॥ आत्मारामगुणाकरं गुणनिधिं चैतन्यरत्नाकरं, सर्वे भूतगतागते सुखदुःखे ज्ञाते त्वया सर्वगे ॥ त्रैलोक्याधिपते स्वयं स्वमनसा ध्यायंति योगीश्वरा, वंदे तं हरिवंशहर्षहृदयं श्रीमान् हृदान्युद्यतम् ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ स्तुतयोद्विख्यंते ॥

॥ तत्र प्रथम श्री सीमंधरजिन थोय ॥

॥ सीमंधर जिनवर, सुखकर साहेब देव ॥ अरिहंत सकलनी, जाव धरी करुं सेव ॥ सकल आगम पारग, गणधर जांखित वाणी ॥ जयवंती आणा, ज्ञानविमल गुणखाणी ॥ १ ॥ ए थोय चार वखत पण कहेवाय ठे.

॥ अथ सीमंधरजिननी थोय ॥

॥ श्रीसीमंधर देव सुहंकर, मुनिमन पंकज हंसा जी ॥ कुंथु अर जिन अंतर जनम्या, तिहुअण जस परशंसा जी ॥ सुव्रत नमि अंतर वरी दीक्षा, शिक्षा जगत निरासें जी ॥ उदय पेढाल जिनांतरमां प्रभु, जाशे शिववहू

पासैं जी ॥१॥ बत्रीश चउसछि चउसछि मखिया, इगसछि उक्किछा जी ॥
चउ अड अड मल्ली मध्यम कालें, वीश जिनेश्वर दिछा जी ॥ दो चउ चार
जघन्य दश जंबु, धायइ पुस्कर मोऊरें जी ॥ पूजो प्रणमो आचारांगें, प्रव
चनसार उऊारें जी ॥ २ ॥ सीमंधर वर केवल पामी, जिनपद खवण
निमित्तैं जी ॥ अर्थनिदेशन वस्तु निवेशन, देतां सुणत विनीतैं जी ॥ छा
दश अंग पूरवयुत रचियां, गणधर लब्धि विकसियां जी ॥ अपज्जवसिय
जिनागम वंदो, अह्वर पदना रसियां जी ॥ ३ ॥ आणारंगी समकितसंगी,
विविध जंग व्रतधारी जी ॥ चउबिह संघ तीरथ रखवाली, सहु उपडव
हरनारी जी ॥ पंचांगुली सूरि शासनदेवी, देती तस जस रुझि जी ॥
श्रीशुजवीर कहे शिव साधन, कार्य सकलमां सिद्धि जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ आदिजिनस्तुति प्रारंभः ॥

॥ आदि जिनवर राया, जास सोवन्न काया, मरुदेवी माया, धोरी लंडन
पाया ॥ जगत स्थिति निपाया शुद्ध चारित्र पाया, केवल सिरीराया, मोह
नगरें सिधाया ॥ १ ॥ सवि जन सुखकारी, मोह मिथ्या निवारी, दुरगति
दुःख जारी, शोक संताप वारी ॥ श्रेणि रूपक सुधारी, केवलानंतधारी,
नमियें नर नारी, जेह विश्वोपकारी ॥ २ ॥ समवसरण बेठा, लागे जे जिन
मीठा, करे गणप पइछा, इंद्र चंद्रादि दिछा ॥ द्वादशांगी वरिछा, गुंथतां टाखे
रिछा, जविजन होय हिछा, देखि पुण्यें गरिछा ॥ ३ ॥ सुर समकितवंता,
जेह रुझें महंता, जेह सुजनसंता, टाखियें मुऊ चिंता ॥ जिनवर सेवंतां,
विघ्न वारे दुरंता, जिन उत्तम थुणंता, पद्मनें सुख दिंता ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ शाश्वतजिनस्तुति ॥

॥ कृष्ण चंद्रानन वंदन कीजें, वारिषेण दुःख वारे जी ॥ वर्द्धमान जि
नवर वली प्रणमो, शाश्वत नाम ए चारे जी ॥ जरतादिक केत्रें मली होवे,
चार नाम चित्त धारे जी ॥ तेणें चार ए शाश्वत जिनवर, नमीयें नित्य
सवारें जी ॥ १ ॥ ऊर्ध्व अधो तीर्थें लोकें थइ, कोडी पन्नरशें जाणो जी ॥
उपर कोडी बहेंतालीश प्रणमो, अडवन्न लख मन आणो जी ॥ ठत्रीश
सहस एंशी ते उपर, बिंब तणो परिमाणो जी ॥ असंख्यात व्यंतर ज्योति
षीमां, प्रणमुं ते सुविहाणो जी ॥ २ ॥ रायपश्रेणी जीवाजिगमें, जगवत्सी
सूत्रें जांखी जी ॥ जंबूछीपपन्नत्ती ठाणांगें, विवरीने घणुं दाखी जी ॥ वल्लीय

अशाश्वती ज्ञाताकल्पमां, व्यवहार प्रमुखें आखी जी ॥ ते जिन प्रतिमा लोपे पाखी, जिहां बहु सूत्र ठे साखी जी ॥ ३ ॥ ए जिन पूजाथी आरा धक, ईशानइंद्र कहाया जी ॥ तिम सूरियाज प्रमुख बहु सुरवर, देवी तणा समुदाया जी ॥ नंदीश्वर अछाइ महोत्सव, करे अति हर्ष जराया जी ॥ जिन उत्तम कल्याणक दिवसें, पद्मविजय नमे पाया जी ॥ ४ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रस्तुति ॥

॥ जिन शासन वंढित, पूरण देव रसाल ॥ जावें जवि जणीयें, सिद्धचक्र गुणमाल ॥ त्रिहुं काळें एहनी, पूजा करे उजमाल ॥ ते अमर अमर पद, सुख पामे सुविशाल ॥ १ ॥ अरिहंत सिद्ध वंदो, आचारिज उवज्जाय, मुनि दरिसण नाण, चरण तप ए समुदाय ॥ ए नवपद समुदित, सिद्धचक्र सुखदाय ॥ ए ध्यानें जविनां, जव कोटि दुःख जाय ॥ २ ॥ आसो चैत्रीमां, शुदि सातमथी सार ॥ पूनम लगें कीजें, नव आंबिल निरधार ॥ दोय सहस गणेषुं, पद सम साडा चार ॥ एकाशी आंबिल तप, आगमने अनु सार ॥ ३ ॥ सिद्धचक्रनो सेवक, श्री विमलेश्वर देव ॥ श्रीपालतणी परें, सुख पूरे स्वयमेव ॥ दुःख दोहग नावे, जे करे एहनी सेव ॥ श्रीसुमति सुगुरुनो, राम कहे नित्यमेव ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्रस्तुति ॥

॥ अरिहंत नमो वल्लि सिद्ध नमो, आचारज वाचक साहु नमो ॥ दर्शन ज्ञान चारित्र नमो तप, ए सिद्धचक्र सदा प्रणमो ॥ १ ॥ अरिहंत अनंत थया थाशे, वल्लि जाव निस्केपे गुण गाशे ॥ पडिक्रमणां देववंदन विधिशुं, आंबिल तप गणणुं गणो विधिशुं ॥ २ ॥ ठरिपाली जे तप करशे, श्रीपाल तणी परें जव तरशे ॥ सिद्धचक्रने कुण आवे तोळें, एहवा जिन आगम गुण बोले ॥ ३ ॥ साडाचारे वरसें तप पूरूं, ए कर्म विदारण तप शूरूं ॥ सिद्धचक्र मनमंदिर थापो, नयविमलेश्वर वर आपो ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ बीज तिथिनी स्तुति ॥

॥ दिन सकल मनोहर, बीज दिवस सु विशेष ॥ राय राणा प्रणमे, चंद्र तणी ज्यां रेख ॥ तिहां चंद्रविमानें, शाश्वत जिनवर जेह ॥ हुं बीज तणे दिन, प्रणमुं आणी नेह ॥ १ ॥ अजिनंदन चंदन, शीतल शीतलनाथ ॥ अरनाथ सुमति जिन, वासुपूज्य शिव साथ ॥ इत्यादिक जिनवर, जन्म

ज्ञान निर्वाण ॥ हुं बीजतणे दिन, प्रणमुं ते सुविहाण ॥ १ ॥ परकाश्यो
बीजें, दुविध धर्म जगवंत ॥ जेम विमला कमला, विठल नयनविकसंत
॥ आगमअतिअनुपम, जिहां निश्चय व्यवहार ॥ बीजें सविकीजें, पातक
नो परिहार ॥ ३ ॥ गजगामिनी कामिनी, कमल सुकोमल चीर ॥ चक्रे
सरी केशरी, सरस सुगंध शरीर ॥ कर जोडी बीजें, हुं प्रणमुं तस पाय ॥
एम लब्धिविजय कहे, पूरो मनोरथ माय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनी स्तुति ॥

॥ श्रावण शुदि दिन पंचमी ए, जनम्या नेम जिणंद तो ॥ श्यामवर्ण
तन शोजतुं ए, मुख शारदको चंद तो ॥ सहस वरस प्रभु आठखुं ए, ब्रह्मचा
री जगवंत तो ॥ अष्ट करम हेळें हणी ए, पढोता मुक्ति महंत तो ॥ १ ॥ अष्टा
पद आदि जिन ए, पढोता मुक्तिमजार तो ॥ वासुपूज्य चंपापुरी ए, नेम
मुक्ति गिरनार तो ॥ पावापुरी नगरीमां वलि ए, श्री वीरतणुं निर्वाण तो ॥
समेतशिखर वीश सिद्ध हुआ ए, शिर वहुं तेहनी आण तो ॥ २ ॥ नेमनाथ
ज्ञानी हुवा ए, जांखेसार वचन तो ॥ जीवदया गुणवेलडी ए, कीजें तास जत
न तो ॥ मृषा न बोखो मानवी ए, चोरी चित्त निवार तो ॥ अनंत तीर्थंकर एम
कहे ए, परहरियें परनार तो ॥ ३ ॥ गोमेद नामें यक्ष जलो ए, देवीश्रीअं
बिका नाम तो ॥ शासन सांनिध्य जे करे ए, करे वलि धर्मनां काम तो ॥ त
पगठनायक गुणनिलो ए, श्री विजयसैन्य सूरिराय तो ॥ कृष्णदास पाय
सेवतां ए, सफल करो अवतार तो ॥ ४ ॥ इति श्री पंचमीस्तुति संपूर्णा ॥

॥ अथ अष्टमीनी स्तुति ॥

॥ मंगल आठ करी जस आगल, जाव धरी सुरराज जी ॥ आठ जातिना
कलश करीने, न्हवरावे जिनराज जी ॥ वीर जिनेश्वर जन्म महोत्सव, कर
तां शिवसुख साधे जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, मंगल कमला बाधे
जी ॥ १ ॥ अष्ट करम वैरी गजगंजन, अष्टापदपरें बलीया जी ॥ आठमे आठ
सुरूप विचारी, मद आठे तस गलीया जी ॥ अष्टमी गतिपरें पढोता जि
नवर, फरस आठ नहिं अंग जी ॥ आठमनुं तप करतां अम घर, नित्य
नित्य बाधे रंग जी ॥ २ ॥ प्रातिहारज आठ विराजे, समवसरण जिन राजे
जी ॥ आठडे आठ शो आगम जांखी, जवि मन संशय जांजे जी ॥ आठे
जे प्रवचननी माता, पाखे निरतिचारो जी ॥ आठमने दिन अष्ट प्रकारें,

जीवदया चित्त धारो जी ॥ ३ ॥ अष्टप्रकारी पूजा करीने, मानव जवफल
लीजें जी ॥ सिद्धाई देवी जिनवर सेवी, अष्ट महासिद्धि दीजें जी ॥ आठ
मनुं तप करतां लीजें, निर्मल केवल ज्ञान जी ॥ धीर विमल कवि सेवक
नय कहे, तपशी कोडि कल्याण जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ एकादशीनी स्तुति ॥

॥ एकादशी अति रूअडी, गोविंद पूठे नेम ॥ कोण कारण ए पर्व महो
टुं, कहो मुऊशुं तेम ॥ जिनवर कल्याणक अति घणां, एकशो ने पंचास ॥
तिण कारण ए पर्व महोटुं, करो मौन उपवास ॥ १ ॥ अगियार श्रावक
तणी प्रतिमा, कहे ते जिनवर देव ॥ एकादशी एम अधिक सेवो वनगजा
जिम रेव ॥ चोवीश जिनवर सयल सुखकर, जेसा सुरतरु चंग ॥ जेम गंग
निर्मल नीर जेहवुं, करो जिनशुं रंग ॥ २ ॥ अगीयार अंग लखावियें,
अगीयार पाठां सार ॥ अगियार कवली विंटाणां, ठवणी पूंजणी सार ॥
चावखी चंगी विविधरंगी, शास्त्र तणे अनुसार ॥ एकादशी एम ऊजवो,
जेम पामियें जवपार ॥ ३ ॥ वर कमलनयणी कमलवयणी, कमल सुकोम
ल काय ॥ जुजदंरु चंरु अखंरु जेहने, समरंतां सुख थाय ॥ एकादशी
एम मन वसी, गणि हर्ष पंकित शिष्य ॥ शासनदेवी विघन निवारो,
संघ तणां निश दिस ॥ ४ ॥ इति स्तुति ॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी स्तुति ॥

॥ पूठे गौतम वीरजिणंदा, समवसरण बेठा सुखकंदा, पूजित अमर
सूरिंदा ॥ केम निकाचे पद जिनचंदा, किणविध तप करतां जवफंदा, टाळे
दुरितह दंदा ॥ तव जांखे प्रजुजी गतनिंदा, सुण गौतम वसुज्जुतिनंदा, नि
र्मल तप अरविंदा ॥ वीश थानक तप करत महिंदा, जिम तारक समुदायें
वृंदा, तिम ए सवि तप इंदा ॥ १ ॥ प्रथम पदें अरिहंत नमीजें, बीजे
सिद्ध पवयण पद त्रीजे, आचारज थेर ठवीजें ॥ उपाध्याय ने साधु ग्रही
जें, नाण दंसण पद विनय वहीजें, अगीयारमे चारित्र लीजें ॥ बंजवयधा
रिणं गणीजें, किरियाणं तवस्स करीजें, गोयम जिणाणं लहीजें ॥ चारित्र
नाण श्रुत तिष्ठस्स कीजें, त्रीजे जव तप करत सुणीजें, ए सवि जिन
तप लीजें ॥ २ ॥ आदि नमो पद सघळे ठवीश, बार पन्नर बार वली
ठवीश, दस पणवीस सगवीस ॥ पांच ने सडशठ तेर गणीश, सत्तर नव कि

रिया पञ्चवीश, बार अष्टावीश चउवीश ॥ सीत्तेर इगवन्न पीस्तालीश, पांच
लोगस्स काउस्सग्ग रहीश, नोकरवाली वीश ॥ एक एक पदे उपवासज
वीश, मास खटे एक उल्ली करीश, इम सिद्धांत जगीश ॥ ३ ॥ शक्ते ए
कासणुं तिविहार, ठठ अठम मास खमण उदार, पडिक्कमणां दोय वार
॥ इत्यादिक विधि गुरुगम धार, एक पद आराधन जव पार, उजमणुं वि
विध प्रकार ॥ मातंग यक्ष करे मनोहार, देवी सिद्धार्थशासन रखवाल, सं
घविघन अपहार ॥ खिमाविजय जस ऊपर प्यार, शुज जवियण धर्मी
आधार, वीरविजय जयकार ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ पर्युषण स्तुति ॥

॥ सत्तरजेदी जिनपूजा रचीने, स्नात्र महोत्सव कीजें जी ॥ ढोल दवा
मा जेरी नफेरी, ऊल्लरी नाद सुणीजें जी ॥ वीरजिन आगल जावना जा
वी, मानवजव फल लीजें जी ॥ पर्व पजूसण पूर्व पुण्ये, आव्यां इम जा
णीजें जी ॥ १ ॥ मास पास वली दसम दुवालस, चत्तारी अठ कीजें जी ॥
उपर वली दश दोय करीने, जिन चोवीश पूजीजें जी ॥ वडा कढपनो ठठ
करीने, वीर वखाण सुणीजें जी ॥ पडवेने दिन जन्म महोत्सव, धवल मं
गल वरतीजें जी ॥ २ ॥ आठ दिवस लगें अमारि पलावी, अठमनुं तप
कीजें जी ॥ नागकेतुनी परें केवल खहीयें, जो शुजजावें रहीयें जी ॥
तेलाधर दिन त्रण्य कल्याणक, गणधर वाद वदीजें जी ॥ पास नेमीसर
अंतर त्रीजे, कृषज चरित्र सुणीजें जी ॥ ३ ॥ बारशें सूत्रने सामाचारी,
संवत्सरी पडिक्कमियें जी ॥ चैत्यप्रवाडी विधिगुं कीजें, सकल जंतुने स्वामी
जें जी ॥ पारणाने दिन साहम्मीवत्सल, कीजें अधिक वडाई जी ॥ मानवि
जय कहे सकल मनोरथ, पूरो देवी सिद्धार्थ जी ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनी स्तुति ॥

॥ नद्धत्र रोहिणी जे दिन आवे, अहोरत पौषध करी शुज जावें, च
उविहार मन लावे ॥ वासुपूज्यनी जक्ति कीजें, गणणुं पण तस नाम जपी
जें, वरस सत्तावीश लीजें ॥ थोडी शक्ते वरस ते सात, जावजीव अथवा
बिख्यात, तप करी करो कर्म घात ॥ निजशक्ति ऊजमणुं आवे, वासुपू
ज्यनुं बिंब जरावे, लाल मणिमय ठावे ॥ १ ॥ इम अतीत अने वर्त्तमा
न, अनागत वंदे जिन बहुमान, कीजें तस गुण गान ॥ तपकारकनी

जक्ति आदरीयें, साधर्मिक बली संघनी करियें, धर्म करी जव तरीयें ॥ रोग
सोग रोहिणीतपें जाय, संकट टखे तसु जस बहु थाय, तस सुर नर गुण
गाय ॥ नीराशंसपणे तप एह, शंका रहित पणे करो तेह ॥ नवनिधि
होय जिम गेह ॥ १ ॥ उपधान थानक जिनकळ्याण, सिद्धचक्र शत्रुंजय
जाण, पंचमी तप मन आण ॥ पडिमातप रोहिणी सुखकार, कनकावली
रत्नावली सार, मुक्तावली मनोहार ॥ आठम चउदश ने वर्द्धमान, इत्यादिक
तपमांहे प्रधान, रोहिणी तप बहु मान ॥ इणीपरें जांखे जिनवर वाणी,
देशना मीठी अमिय समाणी, सूत्रें तेह गुंथाणी ॥ ३ ॥ चंका यद्गणी यद्ग
कुमार, वासुपूज्य शासन सुखकार, विघ्न मिटावन हार ॥ रोहिणीतप क
रता जिन जेह, इह जव परजव सुख लहे तेह, अनुक्रमें जवनो ठेह ॥
आचारी पंक्ति उपकारी, सत्य वचन जांखे सुखकारी, कपूरविजय व्रत
धारी ॥ खिमाविजय शिष्य जिन गुरु राय, तस शिष्य गुरु मुज उत्तम
थाय, पद्मविजय गुण गाय ॥ ४ ॥ इति ॥

॥ अथ स्तवनोनो समुदाय विख्यते ॥

॥ तत्र श्री सीमंधरजिन स्तवन ॥ इमर आंबा आंबली रे ॥ ए देशी ॥

॥ पुस्कलवड विजयें जयो रे, नयरी पुंरुरीगिणी सार ॥ श्री सीमंधर सा
हिबा रे, राय श्रेयांस कुमार ॥ जिणंदराय ॥ धरजो धर्म सनेह ॥ १ ॥ ए
आंकणी ॥ महोटा न्हाना अंतरो रे, गिरुआ नवि दाखंत ॥ शशि दरिसण
सायर वधे रे, कैरव वन विकसंत ॥ जि० ॥ २ ॥ ठाम कुठाम न लेखवे रे,
जग वरसंत जलधार ॥ कर दोय कुसुमें वासियें रे, ठाया सवि आधार ॥
जि० ॥ ३ ॥ रायने रंक सरिखा गणे रे, उद्योतें शशी सूर ॥ गंगाजल ते
बिहुं तणा रे, ताप करे सवि दूर ॥ जि० ॥ ४ ॥ सरिखा सहुने तारवा रे,
तिम तुमें ठो महाज ॥ मुजशुं अंतर किम करो रे, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥
जि० ॥ ५ ॥ मुख देखी टीळुं करे रे, ते नवि होय प्रमाण ॥ मुजरो माने
सवि तणो रे, साहिब तेह सुजाण ॥ जि० ॥ ६ ॥ वृषजलंठन माता
सत्यकी रे, नंदन रुकमिणी कंत ॥ वाचकजस एम वीनवे रे, जयजंजन
जगवंत ॥ जि० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सीमंधरजिन स्तवन ॥

॥ सुणो चंदाजी, सीमंधर परमात्म पासें जाजो ॥ मुज विनतडी, प्रेम

धरीने एणी परें तुमें संजलावजो ॥ ए आंकणी ॥ जे ब्रह्म जुवननो नायक
 ठे, जस चोशछ इंद्र पायक ठे, नाण दरिसण जेहने खायक ठे ॥ सुणो ॥
 ॥ १ ॥ जेनी कंचन वरणी काया ठे, जस धोरी लंठन पाया ठे, पुंररी
 गिणि नगरीनो राया ठे ॥ सुणो ॥ २ ॥ बार पर्षदामांहि बिराजे ठे,
 जस चोत्रीश अतिशय ठाजे ठे, गुण पांत्रीश वाणीयें गाजे ठे ॥ सुणो ॥
 ॥ ३ ॥ जविजननें ते पडिबोहे ठे, तुम अधिक शीतल गुण शोहे ठे, रूप
 देखी जविजन मोहे ठे ॥ सुणो ॥ ४ ॥ तुम सेवा करवा रसीयो बूं, पण
 जरतमां दूरें वसीयो बूं, महामोहराय कर फसीयो बूं ॥ सुणो ॥ ५ ॥
 पण साहिब चित्तमां धरियो ठे, तुम आणाखड्ग कर ग्रहियो ठे, पण
 कांश्क मुजथी ऋरीयो ठे ॥ सुणो ॥ ६ ॥ जिन उत्तम पूंठ हवे पुरो,
 कहे पद्मविय थाठं शूरो, तो बाधे मुज मन अति नूरो ॥ सुणो ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री तीर्थमालास्तवनं लिख्यते ॥

॥ शत्रुंजे कृष्ण समोसख्या, जला गुण जख्या रे ॥ सिद्धा साधु अनंत ॥
 तीरथ ते नमुं रे ॥ तीन कल्याणक तिहां थयां, मुगतें गया रे ॥ नेमीश्वर
 गिरनार ॥ तीण ॥ १ ॥ अष्टापद एक देहरो, गिरि सेहरो रे ॥ जरतें जराव्यां
 बिंब ॥ तीण ॥ आबु चौमुख अति जलो, त्रिजुवन तिलो रे ॥ विमल वसे वस्तु
 पाल ॥ तीण ॥ २ ॥ समेतशिखर सोहामणो, रक्षियामणो रे ॥ सिद्धा तीर्थ
 कर वीश ॥ तीण ॥ नयरी चंपा निरखीयें, हैये हरखीयें रे ॥ सिद्धा श्री वासु
 पूज्य ॥ तीण ॥ ३ ॥ पूर्वदिशें पावा पुरी, ऊं जरी रे ॥ मुक्ति गया महावीर
 ॥ तीण ॥ जेसलमेर जुहारीयें, दुःख वारीयें रे ॥ अरिहंत बिंब अनेक ॥ तीण
 ॥ ४ ॥ विकानेरज वंदीयें, चिर नंदीयें रे ॥ अरिहंत देहरां आठ ॥ तीण ॥
 सोरिसरो संखेश्वरो पंचासरो रे, फलोधी थंजण पास ॥ तीण ॥ ५ ॥ अंतरिक
 अंजावरो, अमीऊरो रे ॥ जीरावलो जगनाथ ॥ तीण ॥ त्रैलोक्य दीपक
 देहरो, जात्रा करो रे ॥ राणपुरें रिसहेस ॥ तीण ॥ ६ ॥ श्रीनारुलाई जाद
 वो, गोडी स्तवो रे ॥ श्रीवरकाणो पास ॥ तीण ॥ नंदीश्वरनां देहरां, बावन
 जलां रे ॥ रुचककुंभलें चार चार ॥ तीण ॥ ७ ॥ शाश्वती अशाश्वती,
 प्रतिमा ठती रे ॥ स्वर्ग मृत्यु पाताळ ॥ तीण ॥ तीरथ यात्रा फल तिहां,
 होजो मुज इहां रे ॥ समयसुंदर कहे एम ॥ तीण ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ आंखडीयें रे में आज शत्रुंजय दीठो रे, सवा लाख टकानो दाहाडो रे, लागे मुने मीठो रे ॥ सफल थयो रे माहारा मननो उमाहो, वाहाला महारा जवनो संशय जाग्यो रे ॥ नरक तिर्यच गति दूर निवारी, चरणे प्रभुजीने लाग्यो रे ॥ शत्रुंजय दीठो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ मानव जवनो लाहो लीजें ॥ वा० ॥ देहडी पावन कीजें रे ॥ सोना रूपाने फूलडे वधावी, प्रेमें प्रदक्षिणा दीजें रे ॥ शत्रुं० ॥ २ ॥ दुधडे पखाली ने केशरें घोली ॥ वा० ॥ श्रीआदीश्वर पूज्या रे ॥ श्री सिद्धाचल नयणें जोतां, पाप मेवासी धूज्या रे ॥ शत्रुं० ॥ ३ ॥ श्रीमुख सौधर्मा सुरपति आगें ॥ वा० ॥ वीर जिणंद एम बोखे रे ॥ त्रण्य जुवनमां तीरथ महोदुं, नहिं कोइ शत्रुंजय तोखें रे ॥ शत्रुं० ॥ ४ ॥ इंद्रसरीखा ए तीरथनी ॥ वा० ॥ चाकरी चित्तमां चाहे रे ॥ कायानी तो कायर काढी, सूरजकुंममां नाहे रे ॥ शत्रुं० ॥ ५ ॥ कांकरे कांकरे श्री सिद्धदेवें ॥ वा० ॥ साधु अनंता सिद्धा रे ॥ ते माटें ए तीरथ महोदुं, उद्धार अनंता कीधा रे ॥ शत्रुं० ॥ ६ ॥ नाजिराया सुत नयणें जोतां ॥ वा० ॥ मेह श्रीमीरस वूठा रे ॥ उदयरल कहे आज महारे पोतें, श्री आदीश्वर तूठा रे ॥ शत्रुं० ॥ सवा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥

॥ विमलाचल नित्य वंदीयें, कीजें एहनी सेवा ॥ मानुं हाथ ए धर्मनो, शिवतरुफल लेवा ॥ वि० ॥ १ ॥ उज्जाल जिनगृहमंमली, तिहां दीपे उचुं गा ॥ मानुं हिमगिरि विज्रमें, आई अंबरगंगा ॥ वि० ॥ २ ॥ कोइ अनेरुं जग नहीं, ए तीरथ तोखें ॥ एम श्रीमुख हरि आगलें, श्रीसीमंधर बोखे ॥ वि० ॥ ३ ॥ जे सघलां तीरथ कस्यां, यात्रा फल कहीयें ॥ तेहथी ए गिरि जेटतां, शतगणुं फल लहीयें ॥ वि० ॥ ४ ॥ जनम सफल होय तेहनो, जे ए गिरि वंदे ॥ सुजस विजय संपद लहे, ते नर चिर नंदे ॥ वि० ॥ ५ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ देशी लालननी ॥

॥ सिद्धगिरि ध्यावो जविका, सिद्धगिरि ध्यावो ॥ घेर बेठां पण बहु फल पावो जविका, बहु फल पावो ॥ ए आंकणी ॥ नंदीसर यात्रायें जे फल होवे, तेथी बमणेरुं फल पुंरगिरि होवे ॥ ज० ॥ पुं० ॥ १ ॥ तिगणुं रुचकगिरि चोगणुं गजदंता, तेथी बमणेरुं फल जंबु महंता ॥ ज० ॥

ज० ॥ खटगणुं धातकी चैत्य जुहारें, ठत्रीच गणेरुं फल पुस्कल विहारें ॥
 ज० ॥ पु० ॥ १ ॥ तेथी तेरशगणुं फल मेरु चैत्य जूहारें, सहस्र गणेरुं फल
 समेतशिखरे ॥ ज० ॥ स० ॥ लाख गणेरुं फल अंजन गिरि जूहारें, दश
 लाख गणेरुं फल अष्टापद गिरनारें ॥ ज० ॥ अ० ॥ ३॥ कोडि गणेरुं फल
 श्रीसिद्धाचल जेटें, जेम रे अनादिनां डुरित उमेटें ॥ ज० ॥ दु० ॥ जाव
 अनंतें अनंत फल पावे, ज्ञानविमल सूरि एम गुण गावे ॥ ज० ॥ ए० ॥ ४॥
 ॥ अथ श्री समेतशिखर गिरिनुं स्तवन ॥ क्रीडा करी घेर

आवियो ॥ ए देशी ॥

॥ समेत शिखर जिन वंदियें, महोदुं तीरथ एह रे ॥ पार पमाडे जव
 तणो, तीरथ कहीयें तेह रे ॥ स० ॥ १ ॥ अजितथी सुमति जिणंद लगें,
 सहस्र मुनि परिवार रे ॥ पद्मप्रभु शिव सुख वख्या, त्रणशें अड अणगार रे ॥
 स० ॥ २ ॥ पांचशें मुनिपरिवारशुं, श्री सुपास जिणंद रे ॥ चंद्रप्रभु श्रेयांस
 लगें, साथें सहस्र मुणिंद रे ॥ स० ॥ ३ ॥ ठ हजार मुनिराजशुं, विमल
 जिनेश्वर सिद्धा रे ॥ सात सहस्रशुं चउदमा, निज कारज वर कीधारे ॥
 ॥ स० ॥ ४ ॥ एकशो आठशुं धर्मजी, नवशेंशुं शांतिनाथ रे ॥ कुंथु अर
 एक सहस्रशुं, साचो शिवपुर साथ रे ॥ स० ॥ ५ ॥ मल्लिनाथ शत पांच
 शुं, मुनि नमि एक हजार रे ॥ तेत्रीश मुनियुत पासजी, वरिया शिव
 सुख सार रे ॥ स० ॥ ६ ॥ सत्तावीश सहस्र त्रणशें, उपर उगणपंचास रे ॥
 जिन परिकर बीजा केइ, पाम्या शिवपुर वास रे ॥ स० ॥ ७ ॥ ए बीशे
 जिन एणे गिरि, सिद्धा अणसण खेई रे ॥ पद्मविजय कहे प्रणमीनें, पास
 शामलनुं चेई रे ॥ स० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ समेतशिखरजीनुं स्तवन ॥

॥ जइ पूजो लाख, समेत शिखरगिरि उपर पासजी शामला ॥ जिन ज
 क्ति लाख, करतां जिनपद पावे टखे जव आमला ॥ ए आंकणी ॥ ठरी पाह्नी
 दर्शन करीयें, जव जव संचित पातक हरियें, निज आतम पुण्यरसें जरि
 यें ॥ जइ० ॥ १ ॥ ए गिरिवर नित्य सेवा कीजें, जिम शिव सुखडां करमां
 लीजें, चिदानंद सुधारस नित्य पीजें ॥ जइ० ॥ २ ॥ जिहां शिवरमणी
 वरवा आव्या, अजितादिक बीशे जिनराया, बहु मुनिवर युत शिव व
 धू पाया ॥ जइ० ॥ ३ ॥ तेणें ए उत्तम गिरि जाणो, करो सेवा आतम

करी शाणो, ए फरी फरी नहिं आवे टाणो ॥ जइ० ॥ ४ ॥ तुमें धन कण
कंचननी माया, करतां अशुचि कीनी काया, किम तरशो विण ए गिरिराया
॥ जइ० ॥ ५ ॥ एम शुजमति वचन सुणी ताजां, ए जजो जगगुरु आतम
राजा, गिरि फरसे धरी मन शुचि माजा ॥ जइ० ॥ ६ ॥ संवत्सररुषि
गज चंद समे, फाणुणशुदि त्रीज बुधवार गमे, गिरिदर्शन करतां चित्त
रमे ॥ जइ० ॥ ७ ॥ प्रजु पदपद्म तणी सेवा, करतां नित्य लहियें शिव
मेवा, कहे रूपविजय मुऊ ते हेवा ॥ जइ० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री गिरनारचूषण नेमनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ गो वाढरडां चारवां, आहिरनो अवतार ॥ रूडुं गोकुलीयुं ॥ ए देशी ॥
॥ राजुल उज्जी मालीये, जंपे जोडी हाथ ॥ साहेब शामलीया ॥ कामणगारा
कंथजी, उंरा आवो नाथ ॥ सा० ॥ १ ॥ मुख मटकाळुं ताहरुं, अणियाळां
लोचन ॥ सा० ॥ मोहनगारी मूरतें, मोखुं माहरुं मन्न ॥ सा० ॥ २ ॥ वहाला
केम रखा वेगला, तोरण उजा आय ॥ सा० ॥ पुरव पुणें में लह्यो, एवो आज
बनाव ॥ सा० ॥ ३ ॥ एहवे सहु पशुयें मली, कीधो सबलो शोर ॥ सा० ॥ ठोडावी
पाठा वळ्या, राजुल चित्तडुं चोर ॥ सा० ॥ ४ ॥ सहसा वनमांहे जइ, सहस पुरुष
संघात ॥ सा० ॥ सर्व विरति नारी वरी, आपण सरखी जात ॥ सा० ॥ ५ ॥ पंचा
वनमें दहाडले, पाम्या केवल नाण ॥ सा० ॥ लोकाळोकप्रकाश तुं, जाणे
ऊग्यो जाण ॥ सा० ॥ ६ ॥ राजुल आवी रंगशुं, लागी प्रजुने पाय ॥ सा० ॥ मुजने
मूकी एकली, केम शिवमंदिर जाय ॥ सा० ॥ ७ ॥ वीतराग जावें वळ्या, संयम
लइ जिनहाथ ॥ सा० ॥ शिवमंदिर जेलां थयां, अविचल बेहुनो साथ
॥ सा० ॥ ८ ॥ वाचक रामविजय कहे, सुण स्वामी अरदास ॥ सा० ॥
राजुल जेम तारी तुमें, तेम तारो हुं दास ॥ सा० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीअष्टापदजीनुं स्तवन ॥ कुंअर गंजारो नजरें ॥

देखतां जी ॥ ए देशी ॥

॥ चउ अठ दस दोय वंदीयें जी, वर्तमान जगदीश रे ॥ अष्टापद गिरि
ऊपरें जी, नमतां वाघे जगीश रे ॥ च० ॥ १ ॥ जरत जरतपति जिनमुखें जी,
उच्चरियां व्रत बार रे ॥ दर्शन शुद्धिने कारणें रे, चोवीश प्रजुनो विहार रे
॥ च० ॥ २ ॥ उंचपणे कोश तिग कळुं जी, योजन एक विस्तार रे ॥ नि
ज निज मान जरावीयां जी, बिंब खपर उपगार रे ॥ च० ॥ ३ ॥ अजि

तादिक चउ दाहिणें जी, पडिमे पडमाइ आठ रे ॥ अनंत आदें दश
उत्तरें जी, पूर्वे रिखज वीर पाठ रे ॥ च० ॥ ४ ॥ रिखज अजित पूर्वे रह्या
जी, ए पण आगम पाठ रे ॥ आत्म शक्तें करे जातरा जी, ते जवि मुक्ति वरे
हणी आठ रे ॥ च० ॥ ५ ॥ देखो अचंजो श्री सिद्धाचलें जी, हुवा असंख्य
उद्धार रे ॥ आज दिनें पण इणें गिरि जी, ऊगमग चैत्य उदार रे ॥ च० ॥
॥ ६ ॥ रहेशे उत्सर्पिणी खगें जी, देवमहिमा गुण दाखि रे ॥ सिंहनि
षयादिक थिरपणें जी, वसुदेवहिंमीनी साख रे ॥ च० ॥ ७ ॥ केवली जिन
मुख में सुणुं जी, इणे विघें पाठ पठाय रे ॥ श्री शुजवीर वचन रसें जी,
गायो रिखज शिवठाय रे ॥ च० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीआबुजीनुं स्तवन ॥ चित्त चेतो रे ॥ ए देशी ॥

॥ आदि जिणेंसर पूजतां, दुःख मेटो रे ॥ आबू गढ दढचित्त ॥ जवि
जइ जेटो रे ॥ देखवाडे देहरां नमी ॥ दु० ॥ चार परिमित नित्य ॥ ज० ॥
॥ १ ॥ बीश गज बल पद्मावती ॥ दु० ॥ चक्केसरी ड्रव्य आण ॥ ज० ॥
शंख दिये अंबी सुरि ॥ दु० ॥ पंच कोश वहे बाण ॥ ज० ॥ २ ॥ बार
पातसा जीतीने ॥ दु० ॥ विमलमंत्रि आह्लाद ॥ ज० ॥ ड्रव्य जरी धरती
कीयो ॥ दु० ॥ कृष्ण देव प्रासाद ॥ ज० ॥ ३ ॥ बिहुंतर अधिकां आठशें
॥ दु० ॥ बिंब प्रमाण कहाय ॥ ज० ॥ पन्नरशें कारीगरें ॥ दु० ॥ वर्ष
त्रिकें ते थाय ॥ ज० ॥ ४ ॥ ड्रव्य अनुपम खरचियुं ॥ दु० ॥ लाख त्रेपन
बार कोड ॥ ज० ॥ संवत दश अठ्याशीयें ॥ दु० ॥ प्रतिष्ठा करी मन
होड ॥ ज० ॥ ५ ॥ देराणी जेठाणीना गोखडा ॥ दु० ॥ लाख अठार
प्रमाण ॥ ज० ॥ वस्तुपाल तेजपालनी ॥ दु० ॥ ए दोइ कांता जाण
॥ ज० ॥ ६ ॥ मूल नायक नेमीश्वर ॥ दु० ॥ चारशें अडशठ बिंब ॥ ज० ॥
कृष्ण धातुमयी देहरे ॥ दु० ॥ एकशो पीस्तालीश बिंब ॥ ज० ॥ ७ ॥
चौमुख चैत्य जूहारियें ॥ दु० ॥ काउस्सगीया गुणवंत ॥ ज० ॥ बाणुं मित्त
तेहमां कहुं ॥ दु० ॥ अगन्यासी अरिहंत ॥ ज० ॥ ८ ॥ अचल गढें प्रजुजी
घणा ॥ दु० ॥ यात्रा करो हुशियार ॥ ज० ॥ कोडितपें फल जे लहे ॥ दु० ॥
ते प्रजु जक्ति विचार ॥ ज० ॥ ९ ॥ सालंबन निराखंबनें ॥ दु० ॥ प्रजु
ध्यानें जव पार ॥ ज० ॥ मंगलखीला पामियें ॥ दु० ॥ वीरविजय जय
कार ॥ ज० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अर्बुदगिरिनुं स्तवन ॥

॥ चालो चालो ने राज, गिरिधर रमवा जइयें ॥ ए देशी ॥

॥ आबो आबो ने राज, श्री अर्बुद गिरि जइयें ॥ श्री जिनवरनी चक्ति करीने, आतम निर्मल थइयें ॥ आ० ॥ ए आंकणी ॥ विमल वसहिना प्रथम जिणेसर, मुख निरखे सुख पइयें ॥ चंपक केतकी प्रमुख कुसुमवर, कंठें टो कर ठवीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ जमणे पासे लूणग वसहि, श्री नेमीश्वर नमीयें ॥ राजिमती वर नयणें निरखी, दुःख दोहग सवि गमीयें ॥ आ० ॥ २ ॥ सिद्धाचल श्री कृष्ण जिनेश्वर, रेवत नेम समरीयें ॥ अर्बुद गिरिनी यात्रा करतां, चिहुं तीर्थ चित्त धरीयें ॥ आ० ॥ ३ ॥ मंरुप मंरुप विविध कोरणी, निरखी हियडे ठरीयें ॥ श्रीजिनवरनां बिंब निहाली, नर जब सफलो करीयें ॥ आ० ॥ ४ ॥ अविचल गढ आदीश्वर प्रणमी, अशुभ कर्म सवि हरीयें ॥ पास शांति निरखी जब नयणें, मन मोह्युं रुंगरीये ॥ आ० ॥ ५ ॥ पाजें चढतां ऊजम बाधे, जेम घोडे पाखरीये ॥ सकल जिनेश्वर पूजी केसर, पाप परुल सवि हरियें ॥ आ० ॥ ६ ॥ एकज ध्यानं प्रभुने ध्यातां, मनमांहे न वि करियें ॥ ज्ञानविमल कहे प्रभु सुपसायें, सकल संघ सुख करियें ॥ आ० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्री राणकपुरजीनुं स्तवन ॥

॥ श्री राकपुर रलीयामणुं रे ॥ लाल ॥ श्री आदीश्वर देव ॥ मन मोह्युं रे ॥ उत्तुंग तोरण देहरुं रे ॥ ला० ॥ नीरखीजें नित्यमेव ॥ म० ॥ १ ॥ चउ विश मंरुप चिहुं दिशें रे ॥ ला० ॥ चउमुख प्रतिमा चार ॥ म० ॥ त्रिभुवन दीपक देहरुं रे ॥ ला० ॥ समोवड नहिं संसार ॥ म० ॥ श्री० ॥ १ ॥ देहरी चोराशी दीपती रे ॥ ला० ॥ मांरुयो अष्टापद मेर ॥ म० ॥ जलें जुहाव्यां जो यरां रे ॥ ला० ॥ सूता उठी सवेर ॥ म० ॥ श्री० ॥ ३ ॥ देश जाणीतुं देहरुं रे ॥ ला० ॥ महोटो देश मेवाड ॥ म० ॥ लख नवाणुं लगावीयुं रे ॥ ला० ॥ धन धरणें पोरवाड ॥ म० ॥ श्री० ॥ ४ ॥ खरतर वसइ खांतशुं रे ॥ ला० ॥ निरखंतां सुख थाय ॥ म० ॥ पांच प्रासाद बीजां वलीरे ॥ ला० ॥ जोतां पा तक जाय ॥ म० ॥ श्री० ॥ ५ ॥ आज कृतारथ हुं थयो रे ॥ ला० ॥ आज थयो आनंद ॥ म० ॥ यात्रा करी जिनवर तणी रे ॥ ला० ॥ दूरें गयुं दुःख दंद ॥ म० ॥ श्री० ॥ ६ ॥ संवत शोल ने ठोंतेर रे ॥ ला० ॥ मागशिर मास मजार ॥ म० ॥ राणकपुरें यात्रा करी रे ॥ ला० ॥ समयसुंदर सुखकार ॥ म० ॥ ७ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥ आठेखालनी देशी ॥

॥ समरी शारदा माय, प्रणमी निजगुरु पाय ॥ आठे खाल ॥ सिद्ध
चक्र गुण गायशुं जी ॥ ए सिद्धचक्र आधार, जवि उतरे जव पार ॥ आ० ॥
ते जणी नवपद ध्यायशुं जी ॥ १ ॥ सिद्धचक्र गुणगेह, जस गुण अनंत
अछेह ॥ आ० ॥ समस्यां संकट उपशमे जी ॥ लहियें वांछित जोग, पामी
सवि संजोग ॥ आ० ॥ सुर नर आवी बहु नमे जी ॥ २ ॥ कष्ट निवारे
एह, रोगरहित करे देह ॥ आ० ॥ मयणासुंदरी श्रीपालने जी ॥ ए सि
द्धचक्र पसाय, आपदा दूरें जाय ॥ आ० ॥ आपे मंगल मालनें जी ॥ ३ ॥ ए
सम अवर नहिं कोय, सेवे ते सुखीयो होय ॥ आ० ॥ मन वच काया वश
करी जी ॥ नव आंबिल तप सार, पडिक्कमणुं दोय वार ॥ आ० ॥ देववंदन
त्रण टंकनां जी ॥ ४ ॥ देव पूजो त्रण वार, गणणुं ते दोय हजार ॥
आ० ॥ स्नान करी निर्मल पणे जी ॥ आराधे सिद्धचक्र, सान्निध्य करे ते
नी शक्र ॥ आ० ॥ जिनवर जन आगें जणे जी ॥ ५ ॥ ए सेवो निश दीस,
कहियें वीशवा वीश ॥ आ० ॥ आल जंजाल सवि परिहरो जी ॥ ए चिंता
मणि रत्न, एहनां कीजें यत्न ॥ आ० ॥ मंत्र नहिं एह उपरें जी ॥ ६ ॥
श्री विमलेश्वर यक्ष, होजो मुक्त प्रत्यक्ष ॥ आ० ॥ हुं किंकर हुं ताहरो जी ॥
पाम्यो तुंहीज देव, निरंतर करुं हवे सेव ॥ आ० ॥ दिवस वढ्यो हवे
माहरो जी ॥ ७ ॥ विनति करुं हुं एह, धरजो मुक्तशुं नेह ॥ आ० ॥
तमनें शुं कहीयें वली वली जी ॥ श्रीलक्ष्मीविजय गुरु राय, शिष्य केसर
गुण गाय ॥ आ० ॥ अमर नमे तुक्त लली लली जी ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीसंजवनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ साहिब सांजलो रे, संजव अरज हमारी ॥ जवोजव हुं जम्यो रे,
न लहि सेवा तुमारी ॥ नरय निगोदमां रे, तिहां हुं बहु जव जमियो ॥ तुम
विना दुःख सखां रे, अहोनिश कोधें धमधमियो ॥ सा० ॥ १ ॥ इंद्रिय
वश पड्यो रे, पाढ्यां व्रत नवि सुसें ॥ त्रस पण नवि गळ्या रे, हणीया
थावर हुंशे ॥ व्रत चित्त नवि धर्युं रे, बीजुं साचुं न बोढ्युं ॥ पापनी गो
ठडी रे, तिहां में हड्डलुं खोढ्युं ॥ सा० ॥ ११ ॥ चोरी में करी रे, चडवि
ह अदत्त न टाढ्युं ॥ श्री जिन आणशुं रे, में नवि संयम पाढ्युं ॥ मधु
कर तणी परें रे, शुरू न आहार गवेळ्यो ॥ रसना खालचें रे, नीरस

पिंक जवेख्यो ॥ सा० ॥ ३ ॥ नर जव दोहिलो रे, पामी मोह वश पडी
 यो ॥ परखी देखीने रे, मुऊ मन तिहां जई अडियो ॥ काम न को सख्यां
 रे, पापें पिंक में जरीयो ॥ सुध बुध नवि रही रे, तेणें नवि आतम तरीयो
 ॥ सा० ॥ ४ ॥ लक्ष्मीनी लाखचें रे, में बहु दीनता दाखी ॥ तोपण नवि
 मली रे, मली तो नवि रही राखी ॥ जे जन अजिखसे रे, ते तो तेहथी
 नासे ॥ तृणसम जे गणे रे, तेहनी नित्य रहे पासैं ॥ सा० ॥ ५ ॥ धन
 धन ते नरा रे, एहनो मोह विठोडी ॥ विषय निवारीने रे, जेहने धर्ममां
 जोडी ॥ अजह्य ते में जख्यां रे, रात्रिजोजन कीधां ॥ व्रत ठ नवि पाखि
 यां रे, जेहवां मूलथी लीधां ॥ सा० ॥ ६ ॥ अनंत जव हुं जम्यो रे, जम
 तां साहिब मखियो ॥ तुम विना कोण दिये रे, बोध रयण मुऊ बखियो ॥
 संजव आपजो रे, चरण कमल तुम सेवा ॥ नय एम बीनरे रे, सुणजो
 देवाधिदेवा ॥ सा० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ सहजानंदी शीतल सुख जोगी तो, दुःख हरियें सतावरी ॥
 केशर चंदन घोली पूजो रे कुसुमें ॥ अमृतवेखिना बैरीनी बेटी तो, कंत
 हार तेहनो अरि ॥ के० ॥ १ ॥ तेना स्वामीनी कांतानुं नाम तो, एक
 वरणें लक्षण जरी ॥ के० ॥ ते धुर थापीने आगल ठवियें तो, ऊष्माण
 चंद्रक खंधारी ॥ के० ॥ २ ॥ फरसनो वरण ते नयन प्रमाणे तो, मात्रा सुंदर
 शिर धरी ॥ के० ॥ बीसराज सुत दाहक नामें तो, तिगवरणादि दूरें करी
 ॥ के० ॥ ३ ॥ एकवीशमे फरसे धरी करण तो, अर्थान्निध ते सम हरी
 ॥ के० ॥ अंतस्थें बीजो खर टाळी तो, शिवगामी गति आचरी ॥ के० ॥
 ॥ ४ ॥ बीश फरस वली संयम माने तो, आदिकरण धरी दिल धरी ॥
 के० ॥ ईणें नामें जिनवर नित्य ध्याउं तो, जिनहर जिनकुं परिहरी ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ त्र्यंबकें दाह्यो वृष जन बोले तो, वात ए दिलमें न उतरी ॥ के० ॥
 अज ईश्वर पण सीतानी आगें तो, जास विवश नटता धरी ॥ के० ॥ ६ ॥
 ते जिनतस्कर तूं जिनराजा तो, हरि प्रणमे तुऊ पाउं परी ॥ के० ॥ बाख
 पणे उपगारें हरिपति, सेवन ठल खंछन हरि ॥ के० ॥ ७ ॥ प्रभु प्रत्य
 यिक जशलीहोत रहियें तो, जव जवमां नहीं शली कली ॥ के० ॥ मन
 मंदिर महाराज पधारे तो, हरि उदयें न विजावरी ॥ के० ॥ ८ ॥ सा

रंगमां संपा जीउं ऊरकत, ध्यान अनुजव छेहरी ॥ के० ॥ श्री शुजवीर
विजय शिववहूने तो, घर तेडंतां दोय घरी ॥ के० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ श्री शंखेश्वरजीनुं स्तवन ॥

॥ अंतरजाप्पी सुण अलवेसर, महिमा त्रिजग तुमारो ॥ सांजखीने
आव्यो हुं तीरें, जनम मरण दुःख वारो ॥१॥ सेवक अरज करे ठे राज,
अमने शिवसुख आपो ॥ ए आंकणी ॥ सहकोनां मनवांठित पूरी, चिंता स
हुनी चूरो ॥ एहवुं बिरुद ठे राज तुमारुं, केम राखो ठो दूरो ॥ से० ॥ २ ॥
सेवकने वलवलतो देखी, मनमां महेर न धरशो ॥ करुणासागर केम कहे
बाशो, जो उपकार न करशो ॥ से० ॥ ३ ॥ छटपटनुं हवे काम नहीं
ठे, प्रत्यक्ष दरिसण दीजें ॥ धुंआडे धीजुं नही साहिब, पेट पड्यां पती
जें ॥ से० ॥ ४ ॥ श्री शंखेश्वर मंरुण साहिब, वीनतडी अवधारो ॥ कहे
जिनहर्ष मया कर मुजने, जवसायरथी तारो ॥ से० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथजीनुं स्तवन ॥

॥ सजनी मोरी पास जिणेसर पूजो रे ॥ स० ॥ जगमां देव न दूजो रे
॥ स० ॥ सारंग पूर शणगार रे ॥ स० ॥ पूजा दोय प्रकार रे ॥ १ ॥ स० ॥
जिनपडिमा जयकार रे ॥ स० ॥ वारी जाउं वार हजार रे ॥ ए आंकणी ॥
॥ स० ॥ गणधर सूत्रें वखाणी रे ॥ स० ॥ सिद्धनी उपमा आणी रे ॥ स० ॥
समकितनी वृद्धिकारी रे ॥ स० ॥ ते केम जाशे निवारी रे ॥ स० ॥ ११ ॥
॥ स० ॥ जगवड् अंगें धारो रे ॥ स० ॥ चारण मुनि अधिकारो रे ॥ स० ॥
जिनपडिमा जिनसरखी रे ॥ स० ॥ सूत्र उववाई निरखी रे ॥ स० ॥ ३ ॥
॥ स० ॥ रायपसेणी जांखी रे ॥ स० ॥ जीवाजिगमें दाखी रे ॥ स० ॥
व्यवहारें पण आखी रे ॥ स० ॥ शुद्धि पडिमा साखी रे ॥ स० ॥ ४ ॥
॥ स० ॥ जंबूपन्नति ठाणंग रे ॥ स० ॥ बोखे दशमुं अंगरे ॥ स० ॥ माहा
निशीथें विचारो रे ॥ स० ॥ पूजानो अधिकारो रे ॥ स० ॥ ५ ॥ स० ॥
सातमे अंगें विख्यात रे ॥ स० ॥ आणंद श्रावक वात रे ॥ स० ॥ अन
उठ्ठी पडिमा वारी रे ॥ स० ॥ सूधा समकित धारी रे ॥ स० ॥ ६ ॥ स० ॥
झाता पाठ देखावे रे ॥ स० ॥ कुमति जरम न जावे रे ॥ स० ॥ एम अने
क सूत्र साख रे ॥ स० ॥ कहो हवे केहनो वांक रे ॥ स० ॥ ७ ॥ स० ॥
अर्चा अरोचक थाशे रे ॥ स० ॥ नव दंरुकमां जाशे रे ॥ स० ॥ जीव

करम वश जाणो रे ॥ स० ॥ कुण डुमक कुण राणो रे ॥ स० ॥ ८ ॥
 स० ॥ जिनवर सेवा सारो रे ॥ स० ॥ विषय करो परिहारो रे ॥ स० ॥
 सेवा अबंधक जाव रे ॥ स० ॥ जवजल तरवा नाव रे ॥ स० ॥ ए॥ स० ॥
 मणि उद्योत प्रभु साचो रे ॥ स० ॥ जेहवो हीरो जाचो रे ॥ स० ॥ शंका
 मन नवि लावो रे ॥ स० ॥ शुं जाजुं कहेवरावो रे ॥ स० ॥ १० ॥ इति ॥

॥ अथ श्री दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ बाबहाजीनी वाटडी अमें जोतां रे ॥ ए देशी ॥

॥ जय जिनवर जग हितकारी रे, करे सेवा सुर अवतारी रे, गौतम
 पमुहा गणधारी ॥ १ ॥ सनेही वीरजी जयकारी रे ॥ अंतरंग रिपुने त्रासे
 रे, तप कोपाटोपें वासे रे, लहं केवल नाण उद्धासें ॥ स० ॥ २ ॥ कटि
 लंकें वाद वदाय रे, पण जिनसाथें न घटाय रे, तेणें हरिलंठन प्रभु पाय
 ॥ स० ॥ ३ ॥ सवि सुरवहू थेइ थेइकारा रे, जलपंकजनी परें न्यारा रे,
 तजी तृष्णा जोग विकारा ॥ स० ॥ ४ ॥ प्रभुदेशना अमृतधारा रे, जि
 नधर्म विषे रथकारा रे, जेणें ताच्या मेघकुमारा ॥ स० ॥ ५ ॥ गौतमने
 केवल आली रे, वखा खांतियें शिव वरमाली रे, करे उत्तम लोक दी
 वाली ॥ स० ॥ ६ ॥ अंतरंग अलक्ष निवारी रे, शुच सज्जनने उपगारी
 रे, कहे वीर विभु हितकारी ॥ स० ॥ ७ ॥ इति समाप्तम् ॥

॥ अथ श्रीमहावीरस्वामीनी जन्मकुंढलीनुं स्तवन ॥ देशी केरवानी ॥

॥ सेवधी संचउ घेरियां, अलबेले सांडं, क्युं रे लगाउं अति बेरियां
 ॥ ए आंकणी ॥ दीये बिनां न चले, ठोरु न पीठे वले, बाबत आप उठेरियां
 ॥ अलबे० ॥ क्युं० ॥ जाग्य अतुल बली, मागत अटकली, जन्म बलि ग्रह
 चारीयां ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ १ ॥ संवत पास ईश, दो शत अडतालीश ॥
 उज्ज्वल चैतर तेरशें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ शाठ घडी न ऊणी, उत्तराफाल
 गुणी, मंगल वार निशावशें ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ २ ॥ सिद्धियोग घडी, प
 न्नर चारें चरी, वेला मुहूर्त त्रेवीशमे ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ लग्न मकर वहे,
 स्वामी जनम लहे, जीव सुखी सहु ते समे ॥ अ० ॥ क्युं० ॥ ३ ॥ त्रिशला
 राणीयें जायो, देव देवीयें गायो, सुत सिद्धारथ जूपको ॥ अ० ॥ क्युं० ॥
 मंगल केतु लग्न, रवि बुध चोथे जवनें, दशमे शनैश्चर उच्चको ॥ अ० ॥ क्युं०
 ॥ ४ ॥ पंचमें जीव राहु, सातमे वेद साहु, केंद्र जुवन ग्रह मंरुली ॥ अ० ॥

॥क्युं॥ जाग्य जुवन शशी, शुक्र संतान वसी, मेघ धुआ एक बीजली ॥अ॥
 क्युं ॥ ५ ॥ चंद्रदिशो विपाकी, मास जुवन बाकी, जन्म दशा शनी संय
 मी ॥अ॥क्युं॥ गुरु महादशामें, केवल ज्ञान पामे, तामुख बानी मेरे दिल
 रमी ॥ अ॥ ॥ क्युं ॥ ६ ॥ थावर विगलमें, काल अनंत जमे, मेंबी नि
 कलीया साथमें ॥अ॥क्युं॥ नारक तिरि गति, सुख न एक रति, काल
 निगमियो अनाथमें ॥अ॥ क्युं ॥ ७ ॥ बहोत में नाच नचे, चिहुंगति
 चोक बिचें, नेक न मेलियें नाथ जी ॥अ॥क्युं॥ पोतप्रकाश दिये, आश
 निराश किये, अलग किया में आजधी ॥अ॥क्युं॥ ॥ मानव गण लही,
 तुम सन्मुख रही, बेर बेर शिव मागते ॥अ॥क्युं॥ बात न उर कहूं,
 लीये बिना न रहूं, बाल हल्यो रस लागते ॥ अ॥ ॥ क्युं ॥ ९ ॥ नाथ
 नजर करी, बेर न एक घड़ी, सदा मगन सुख लहेरसें ॥अ॥क्युं॥ मं
 गल तुरवरा, गावत अपहरा, श्री शुजवीर प्रभु महेरसें ॥अ॥क्युं॥ १० ॥

॥ अथ श्री सिद्धजगवाननुं स्तवन ॥

॥ सिद्धनी शोजा रे शी कहूं ॥ ए आंकणी ॥ सिद्ध जगत शिरशोजता,
 रमता आतमराम ॥ लक्ष्मी लीलानी लहेरमां, सुखिया ठे शिव ठाम ॥सि॥
 ॥१॥ महानंद अमृतपद नमो, सिद्धिकैवल्य नाम ॥ अपुनर्जव ब्रह्मपद बली,
 अक्षय सुख विशराम ॥सि॥ ॥२॥ संश्रेय निश्रेय अक्षरा, दुःख समस्तनी
 हाण ॥ निर्वृत्ति अपवर्गता, मोक्षमुक्ति निर्वाण ॥ सि॥ ॥ ३ ॥ अचल
 महोदय पद लखूं, जोतां जगतना ठाठ ॥ निज निज रूपें रे जूजुआ,
 वीत्यां कर्म ते आठ ॥सि॥ ॥४॥ अगुरु लघु अवगाहना, नामें विकसे वद
 न्न ॥ श्री शुजवीरने वंदतां, रहियें सुखमां मगन ॥ सि॥ ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ वर्द्धमान स्वामीजीनुं स्तवन ॥

॥ राग धन्याश्री ॥ गीरुआ रे गुण तुम तणा, श्री वर्द्धमान जिनरायारे ॥
 सुणतां श्रवणें अमी ऊरे, महारी निर्मल थाये काया रे ॥गी॥ ॥१॥ तुम गुण
 गण गंगाजलें, हुं जीली निर्मल थाउं रे ॥ अवर न धंधो आदरूं, निशि दिन
 तोरा गुण गाउं रे ॥गी॥ ॥२॥ जील्या जे गंगाजलें, ते ठीद्वरजल नवि पेसे
 रे ॥ जे मालतीफूलें मोहिया, ते बावल जइ नवि बेसे रे ॥ गी॥ ॥ ३ ॥
 एम अमें तुम गुण गोठशुं ॥ रंगें राच्या ने बली माच्या रे ॥ ते किम पर
 सुर आदरूं, जे परनारी वश राच्या रे ॥ गी॥ ॥४॥ तुं गति तुं मति आ

शरो, तुं अवलंबन मुऊ प्यारो रे ॥ वाचक जस कहे माहरे, तुं जीवन जीव आधारो रे ॥ गी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री समकितनुं स्तवन ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ते मुऊ मिष्ठामि डुकडं ॥ ए देशी ॥

॥ सांजल रे तुं प्राणीया, सद्गुरु उपदेशो ॥ मानव जव दोहिलो लह्यो, उत्तमकुल एसो ॥ १ ॥ सां० ॥ देवतत्त्व नवि उंलख्यो, गुरुतत्त्व न जाण्यो ॥ धर्मतत्त्व नवि सदह्यो, हियडे ज्ञान न आण्यो ॥ २ ॥ सां० ॥ मिथ्यात्वी सुर जिनप्रत्ये, सरखा करी जाण्या ॥ गुण अवगुण नवि उंलख्या, वयणें वखाण्या ॥ ३ ॥ सां० ॥ देव थया मोहें ग्रह्या, पासें रहे नारी ॥ कामतणे वश जे पड्या, अवगुण अधिकारी ॥ ४ ॥ सां० ॥ केइ क्रोधी देवता, वली क्रोधना वाह्या ॥ के कोईथी बीहता, हथीयार सवाह्या ॥ ५ ॥ सां० ॥ क्रूर नजर जेहनी घणुं, देखतां रुरियें ॥ मुद्रा जेहनी एहवी, तेहथी शुं तरीयें ॥ ६ ॥ सां० ॥ आठ करम सांकल जड्यां, जमे जवही मजारो ॥ जन्म मरण जव देखीयें, पाम्या नहिं पारो ॥ ७ ॥ सां० ॥ देव थइ नाटक करे, नाचे जण जण आगें ॥ वेष करी राधा कृष्णनो, वली जिह्वा मागे ॥ ८ ॥ सां० ॥ मुखें करी वाये वांसली, पहेरे तन वाघा ॥ चावंतां जोजन करे, एहवा त्रम लाग्वा ॥ ९ ॥ सां० ॥ देखो दैत्य संहारवा, थयो उद्यमवंतो ॥ हरि हिरणाकशिपु मारीयो, नरसिंह बलवंतो ॥ १० ॥ सां० ॥ मत्स्य कड अवतार लइ, सहु असुर विदाह्या ॥ दश अवतारें जूजु आ, दश दैत्य संहार्या ॥ ११ ॥ सां० ॥ माने मूढ मिथ्यामति, एहवा पण देवो ॥ फरि फरि अवतार ले, देखो कर्मनी टेवो ॥ १२ ॥ सां० ॥ स्वामी सोहे जेहवो, तेहवो परिवारो ॥ एम जाणीने परिहरो, जिनहर्ष विचारो ॥ १३ ॥ सां० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ उंधव माधवने कहेजो ॥ ए देशी ॥

॥ जगनाथक जिनराजने, दाखवियें सही देव ॥ मूकाणा जे कर्मथी, सारे सुरपतिं सेव ॥ १ ॥ ज० ॥ क्रोध मान माया नहिं, नहिं लोच आ ज्ञान ॥ रति अरति वेदे नहिं, ठांर्यां मद स्थान ॥ २ ॥ ज० ॥ निद्रा शोक चोरी नहिं, नहिं वयण अलीक ॥ मत्सर जय वध प्राणनो, न करे तहकीक ॥ ३ ॥ ज० ॥ प्रेमक्रीडा न करे कदी, नहिं नारी प्रसंग ॥ हा

स्यादिक अठार ए, नहिं जेहने अंग ॥ ४ ॥ ज० ॥ पद्मासन पूरी करी,
बेठा अरिहंत ॥ निश्चल लोयण तेहनां, नासाग्र रहंत ॥ ५ ॥ ज० ॥
जिनमुद्रा जिनराजनी, दीठां परम उद्धास ॥ समकित थाये निर्मलुं, तपे
ज्ञान उजास ॥ ६ ॥ ज० ॥ गति आ गति सहु जीवनी, देखे लोका
लोक ॥ मनःपर्याय सवी तणा, केवलज्ञान आलोक ॥ ७ ॥ ज० ॥ मूर्ति
श्रीजिनराजनी, समताजंमार ॥ शीतल नयन सुहामणां, नहिं वांक ल
गार ॥ ८ ॥ ज० ॥ हसत वदन हरखे हैयुं, देखि श्रीजिनराय ॥ सुंदर
ठबि प्रभुदेहनी, शोभा वरणी न जाय ॥ ९ ॥ ज० ॥ अवर तणी एहवी
ठबि, किहां एम दीसंत ॥ देवतत्त्व ए जाणीयें, जिनहर्ष कहंत ॥ १० ॥ ज० ॥
॥ ढाल त्रीजी ॥ जत्तणीनी देशी ॥

॥ श्री जिनवर प्रवचन जांख्या, कुगुरु तणा गुण दाख्या ॥ पासढादि
क पांचेइ, पापश्रमण कहा साचेइ ॥ १ ॥ गृहीना मंदिरथी आणी,
आहार करे जात पाणी ॥ सुवे उंधे निश दीस, प्रमादी विशवा वीश ॥ २ ॥
किरिया न करे किणि वार, पडिक्कमणुं सांज सवार ॥ न करे पच्चस्काण
सवाय, विकथा करतां दिन जाय ॥ ३ ॥ घृत दूध दर्हीं अप्रमाण, खाये न
करे पच्चस्काण ॥ ज्ञान दर्शन ने चारित्र, मूकी दीधां सुपवित्र ॥ ४ ॥ सुवि
हित मुनि सामाचारी, पाले नहिं ते अणगारी ॥ आहारना दोष बायाल,
टाले नहिं किणही काल ॥ ५ ॥ धव धव धसमसतो चाले, काचे जळें
देह पखाले ॥ अर्चा रचना बंदावे, बस्त्रादिक शोभा वनावे ॥ ६ ॥ परि
ग्रह बली जाजा राखे, बली बली अधिकाने धाखे ॥ माठी करणी जे
कहीयें, ते सघली जिणमें लहियें ॥ ७ ॥ एहवा जे कुगुरु आरंजी, मुनि
साधु कहेवाये दंजी ॥ किइकम्म प्रशंसा करीयें, जवजव गृहमां अवतरियें
॥ ८ ॥ लोहानी नावा तोले, जवसायरमां जे बोले ॥ जिनहर्ष जलो
अहि कालो, पण कुगुरुनी संगति टालो ॥ ९ ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कर जोडी आगल रही ॥ ए देशी ॥

॥ गुण गुरुआ गुरुउलखो, हियडे सुमति विचारी रे ॥ गुरु सुपरीक्षा दो
हिंदी, झूल पडे नर नारी रे ॥ १ ॥ गु० ॥ पांच इंद्रिय जे बशकरे, पांच महा
व्रत पाले रे ॥ चार कषाय तजी जेणें, पांचे किरिया टाले रे ॥ २ ॥ गु० ॥
पांच समितिसमितारहे, तिन गुप्ति जे धारे रे ॥ दोष बहेंतालीश टालीने,

पाणीजात आहारे रे ॥३॥ गु० ॥ ममता ढांकी देहनी, निखोंजी निर्मायी रे ॥
 नवविध परिग्रह परिहरे, चित्तमें चिंते न कांइ रे ॥ ४ ॥ गु० ॥ धर्मतणां
 उपकरण धरे, संयम पालवाकाजें रे ॥ जूमि जोई पगलां जरे, लोक वि
 रोधधी लाजें रे ॥ ५ ॥ गु० ॥ पडिखेहण निरति विधे, करे प्रमाद निवा
 री रे ॥ कालें शुद्धक्रिया करे, इष्टा जोग निवारी रे ॥ ६ ॥ गु० ॥ वस्त्रा
 दिक शुद्ध एषणी, खे देखी सुविशेषें रे ॥ काल प्रमाणें खप करे, दूषण टल
 तां देखे रे ॥ ७ ॥ गु० ॥ कुस्की संबल जे कहां, सान्निध्य केमही न राखे
 रे ॥ दे उपदेश यथास्थितें, सत्यवचन मुख जांखे रे ॥ ८ ॥ गु० ॥ तन
 महेलां मन ऊजलां, तप करी खीणी देही रे ॥ बंधन बे ठेदी करी, विचरे
 जन निःस्नेही रे ॥ ९ ॥ गु० ॥ एहवा गुरु जोई करी, आदरीयें शुज
 जावें रे ॥ बीजुं तत्त्व सुगुरुतणुं, ए जिनहर्ष कहावे रे ॥ १० ॥ गु० ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ कर्म न बूटे रे प्राणीया ॥ ए देशी ॥

॥ जत्रसायर तरवा जणी, धर्म करे होसारंज ॥ पठर नावें रे बेसीने,
 तरवो समुद्र दुर्लज ॥ १ ॥ ज० ॥ आपे गोकुल गायनां, आपे कन्यारे
 दान ॥ आपे क्षेत्र पुण्याथें, ब्राह्मणने देइ मान ॥ २ ॥ ज० ॥ लूटावे घाणी
 वली, पृथिवी दान सुप्रेम ॥ गोला कलशा रे मोरिया, आपे हल तिल हे
 म ॥ ३ ॥ ज० ॥ वली खणावे रे खांतशुं, कूथ्या सुंदर बाव ॥ पुष्करिणी क
 रणी जली, सरोवर सखर तलाव ॥ ४ ॥ ज० ॥ कंद मूल मूके नहीं, अ
 ग्यारशने हो दीस ॥ आरंज ते दिन अति घणो, धर्म किहां जगदीश
 ॥ ५ ॥ ज० ॥ याग करे होमे तिहां, घोडा नर नेरे ठाग ॥ होमे जलचर
 मींरुकां, धर्म किहां वीतराग ॥ ६ ॥ ज० ॥ करे सदाये रे नोरतां, जीवतणा
 आरंज ॥ हणो महिष ने बोकडा, जेहथी नरक सुखंज ॥ ७ ॥ ज० ॥ सारे
 सरावे ब्राह्मण कने, पूर्वजनां रे शराध ॥ तेडी पोषे रे कागडा, देखो एह
 उपाधि ॥ ८ ॥ ज० ॥ तीरथ जाय गोदावरी, गंगा गया प्रयाग ॥ न्हाये अण
 गल नीरमें, धर्म तणो नहिं लाग ॥ ९ ॥ ज० ॥ इत्यादिक करणी करे, परजव सु
 खने रे काज ॥ कहे जिनहर्ष मखे नहीं, एहथी शिवपुरराज ॥ १० ॥ ज० ॥

॥ ढाल ठठी ॥ रे जाया तुज विण घडी रे ठ मास ॥ ए देशी ॥

॥ धर्म खरो जिनवर तणोजी, शिव सुखनो दातार ॥ श्री जिनराजें प्रका
 शियो जी, जेहना चार प्रकार ॥ १ ॥ जविक जन, ज्ञान विचारी रे जोय ॥

दुर्गति पडता जीवने जी, धारे ते धर्म होय ॥ ज० ॥ ए आंकणी ॥ पंच
महाव्रत साधुनां जी, दशविध धर्म विचार ॥ हित करीने जिनवर कहां जी,
श्रावकनां व्रत बार ॥ १ ॥ ज० ॥ पंचुंबर चारे विगय जी, विष सहु माटी
रे हीम ॥ रात्रिजोजनने कहां जी, बहुबीजांनो नीम ॥ ३ ॥ ज० ॥
घोखवडां वल्ली रींगणां जी, अनंतकाय बत्रीश ॥ अणजाण्यां फल फूल
डां जी, संधाणां निश दीस ॥ ४ ॥ ज० ॥ चखित अन्न वासी थयुं जी,
तुष्ट सहु फल दह ॥ धर्मी नर खाये नहीं जी, ए बावीश अजह्य ॥ ५ ॥
ज० ॥ न करे निरुधसपणे जी, घरना आरंज धीर ॥ जीवतणी जयणा
घणी जी, न पिये अणगल नीर ॥ ६ ॥ ज० ॥ घृत परें पाणी वावरे जी,
बीये करतां पाप ॥ सामायिक व्रत पोषधें जी, टाळे जवना ताप ॥ ७ ॥
ज० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनी जी, सेवा जक्ति सदीव ॥ धर्मशास्त्र सुणतां
थकां जी, समजे कोमल जीव ॥ ८ ॥ ज० ॥ मास मासने आंतरे जी,
कुश अग्र जुंजे वाल ॥ कला न पहुँचे शोलमी जी, श्री जिनधर्म विशा
ल ॥ ९ ॥ ज० ॥ जिनधर्म मुक्तिपुरी दीये जी, चउगति त्रमण मिथ्यात्व ॥
एम जिनहर्ष प्रकाशियेंजी, त्रीजुं तत्त्व विख्यात ॥ १० ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ मधुकर आज रहो रे मत चलो ॥ ए देशी ॥

॥ श्रीजिनधर्म आराधियें जी, करी निज समकित शुद्ध ॥ जवियण ॥
तप जप किरिया कीधली जी, लेखे पडे विशुद्ध ॥ १ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ कंचन
कशी कशी लीजीयें जी, नाणुं लीजें परीख ॥ ज० ॥ देव धर्म गुरु जोइनें जी,
आदरियें सुणी शीख ॥ २ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ कुगुरु कुदेव कुधर्मने जी, पर
हरियें विष जेम ॥ ज० ॥ सुगुरु सुदेव सुधर्मनें जी, ग्रहीयें अमृत तेम
॥ ३ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ मूलधर्म तो जिन कह्यो जी, समकित सुरतर एह
॥ ज० ॥ जव जव सुख संपत्तिकी जी, समकितशुं धरि नेह ॥ ४ ॥
॥ ज० ॥ श्री० ॥ सत्तरशें ठत्रीश समे जी, नज शुदि दशमी दीस ॥ ज० ॥ स
मकितसीत्तरी ए रची जी, पुर पाटण सुजगीश ॥ ५ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ जण
जो गुणजो जावशुं जी, लेशो अविचल श्रेय ॥ ज० ॥ शांतिहर्षवाचक तणो
जी, कहे जिनहर्ष विनेय ॥ ६ ॥ ज० ॥ श्री० ॥ इति समकितसित्तरी संपूर्णा ॥

॥ अथ श्रीआराधनानुं स्तवन प्रारंजः ॥

॥ दोहा ॥ सकल सिद्धिदायक सदा, चोबीशे जिनराय ॥ सहगुरुसा

मिनी सरसती, प्रेमें प्रणमुं पाय ॥ १ ॥ त्रिभुवनपति त्रिशला तणो, नंदन गुण
गंजरी ॥ शासननायक जग जयो, वर्द्धमान वड वीर ॥ २ ॥ एक दिन वी
र जिणंदने, चरणे करी प्रणाम ॥ जविक जीवना हित जणी, पूढे गौतम
खामि ॥ ३ ॥ मुक्तिमार्ग आरांधियें, कहो केणी परें अरिहंत ॥ सूधा स
रस तव वचन रस, जांखे श्री जगवंत ॥ ४ ॥ अतिचार आलोश्यें, व्रत ध
रीयें गुरु साख ॥ जीव खमावो सयल जे, योनि चोराशी लाख ॥ ५ ॥
विधिशुं वली वोसिरावियें, पापस्थान अढार ॥ चार शरण नित्य अनुस
रो, निंदो दुरित आचार ॥ ६ ॥ शुभकरणी अनुमोदियें, जाव जलो
मन आणि ॥ अणसण अवसर आदरी, नवपद जपो सुजाण ॥ ७ ॥
शुभगति आराधन तणा, ए ठे दश अधिकार ॥ चित्त आणीने आदरो,
जिम पामो जवपार ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पहेली ॥ ए ठिंकी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

ज्ञान दरिसण चारित्र तप वीरज, ए पांचे आचार ॥ एह तणा इह
जव परजवना, आलोश्यें अतिचार रे ॥ १ ॥ प्राणी ज्ञान जणो गुणखा
णी ॥ वीर वदे एम वाणी रे ॥ प्रा० ॥ गुरु उल्लवीयें नहिं गुरु विनयें,
काळें धरी बहुमान ॥ सूत्र अर्थ तदुजय करि सूधां, जणीयें वही उप
धान रे ॥ २ ॥ प्रा० ॥ ज्ञानोपकरण पाटी पोथी, ठवणी नोकरवाली
॥ तेह तणी कीधी आशातना, ज्ञान जक्ति न संजाली रे ॥ ३ ॥ प्रा० ॥
इत्यादिक विपरीतपणाथी, ज्ञान विराध्युं जेह ॥ आ जव परजव वलिय
जवोजवें, मिछाडुक्कड तेह रे ॥ ४ ॥ प्राणी ॥ समकित द्यो शुद्ध जाणी ॥
जिनवचनें शंका नवि कीजें, नवि परमत अजिछाष ॥ साधुतणी निंदा परिह
रजो, फलसंदेह म राख रे ॥ ५ ॥ प्रा० ॥ स० ॥ मूढपणुं ठंको परशंसा, गुणवं
तने आदरियें ॥ साहम्मी धमें करी स्थिरता, जक्ति प्रजावना करीयें रे ॥ ६ ॥
प्रा० ॥ स० ॥ संघचैत्य प्रासादतणो जे, अवर्णवाद मन लेख्यो ॥ ड्रव्य
देवको जे वणसाड्यो, विणसंतां जेवेख्यो रे ॥ ७ ॥ प्रा० ॥ स० ॥ इत्यादिक
विपरीतपणाथी, समकित खंम्युं जेह ॥ आजवण ॥ मिछाण ॥ प्राणी ॥ चारित्र
द्यो चित्त आणी ॥ पांच समिति त्रण गुति विराधि, आठे प्रवचन माय
॥ साधुतणे धमें परमादें, अशुद्ध वचन मन काय रे ॥ ८ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
आवकने धमें सामायिक, पोसहमां मन वाली ॥ जे जयणापूर्वक जे आठे

प्रवचनमाय न पाली रे ॥ १० ॥ प्राण॥ चाण॥ इत्यादिक विपरीतपणाथी,
चारित्र रुहोदयुं जेह ॥ आ जव० ॥ मिष्ठा० ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
बारें जेदें तप नवि कीधुं, ठते योगें निजशक्तें ॥ धमें मन वच काया
वीरज, नवि फोरवियुं जगतें रे ॥ १२ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ तपवीरज आचारें
इणी परें, विविध विराध्यां जेह ॥ आ जव० ॥ मिष्ठा० ॥ १३ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥
वलीय विशेषें चारित्र केरा, अतिचार आलोश्यें ॥ वीर जिनेसर वयण
सुणीने, पाप मयल सवि धोश्यें रे ॥ १४ ॥ प्रा० ॥ चा० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पृथिवी पाणी तेउ वाउ, वनस्पति ॥ ए पांचे थावर कहां ए॥करि
कर्षण आरंज, क्षेत्र जे खेडीयां ॥ कूवा तलाव खणावीया ए ॥ १ ॥ घर
आरंज अनेक, टांकां जोंयरां ॥ मेडी माल चणावीया ए ॥ लिपण घुपण
काज, एणीपरें परपरें ॥ पृथिवीकाय विराधीया ए ॥ २ ॥ धोयण नाहण
पाणी, जीवण अपकाय ॥ ठोती धोती करी दूहव्यां ए ॥ जाठीगर कुंजार,
लोह सोवनगरा ॥ जाडचुंजा लिहालागरा ए ॥ ३ ॥ तापण शेकण काजें,
वस्त्र निखारण ॥ रंगण रांधण रसवती ए ॥ एणीपरें कर्मादान, परें परें
केलवी ॥ तेउ वाउ विराधीया ए ॥ ४ ॥ वाडी वन आराम, वावी वनस्पति॥
पान फूल फलचूटीयां ए ॥ पहाँक पापडी शाक, शेक्यां शूकव्यां ॥ ठेव्यां
बुंव्यां आधीयां ए ॥ ५ ॥ अलसी ने एरंरु, घाणी घालीनें ॥ घणा तिलादिक
पीलिया ए ॥ घाली कोलुं मांहि, पीली शेलडी ॥ कंद मूल फल वेचीयां ए
॥ ६ ॥ एम एकेंद्रिय जीव, हण्णा हणावीया ॥ हणतां जे अनुमोदीया ए॥
आ जव परजव जेह ॥ वलि० ॥ ते मुऊ० ॥ ७ ॥ क्रमी सरमीयां कीडा, गारु
गंकोला, श्यल पूरा अस्सशीयां ए ॥ वाला जलो चूडेल, विचलित रसतणा॥
वली अथाणां प्रमुखनां ए ॥ ८ ॥ एम बेइंद्रिय जीव, ने में दूहव्या॥ते मु
ऊ० ॥ उदेही जू लीख, मांकड मंकोडा ॥ चांचड कीडी कंधुआ ए ॥ ९ ॥ गह
हीयां घीमेल, कानखजूरडा ॥ गींगोडा धनेडीयां ए॥ एम तेइंद्रिय जीव, जे में
डूहव्या ॥ ते मुऊ० ॥ १० ॥ माखी मत्सर मांस, मसा पतंगीया ॥ कंसारी
कोलियावडा ए ॥ ढींकण वींबु तीड, जमरा जमरीयो ॥ कोंता बम खड
मांकडी ए ॥ ११ ॥ एम चौरिंद्रिय जीव ॥ जे में दू० ॥ ते मुऊ० ॥ जलमां
नाखी जाल, जलचर दूहव्या ॥ बनमां मृग संतापीयाए ॥ १२ ॥ पीछा

पंखी जीव, पाडी पाशमां ॥ पोपट घाब्या पांजरे ए ॥ एम पंचेंद्रिय जीव,
जे में दूहव्या ॥ ते मुऊण ॥ इति ॥ १३ ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ वाणी वाणी हितकरी जी ॥ ए देशी ॥

॥ क्रोध लोच जय हास्यथी जी, बोल्यां वचन असत्य ॥ कूड करी धन
पारकां जी, लीधां जेह् अदत्त रे ॥ जिनजी ॥ १ ॥ मिष्टाडुकड आज ॥
तुम साखें महाराज रे ॥ जिनजी ॥ देई सारुं काज रे ॥ जिनजी ॥ मि ॥
॥ ए आंकणी ॥ देव मनुज तिर्यचनां जी, मैथुन सेव्यां जेह् ॥ विषयारस
लंपटपणे जी, घणुं विरुंबयो देह रे ॥ जि ॥ ११ ॥ मि ॥ परिग्रहनी ममता
करी जी, नव नव मेळी आथ ॥ जे जिहांनी ते तिहां रही जी, कोइ न
आवी साथ रे ॥ जि ॥ १३ ॥ मि ॥ रयणीजोजन जे कल्यां जी, कीधां जदय
अजदय ॥ रसनारसनी लालचें जी, पाप कल्यां प्रत्यह रे ॥ जि ॥ १४ ॥
॥ मि ॥ व्रत लेई विसारीयां जी, वली जांग्यां पञ्चस्काण ॥ कपट हेतु
किरिया करी जी, कीधां आप वखाण रे ॥ जि ॥ १५ ॥ मि ॥ त्रण ढाल
आठे डुहे जी, आलोया अतिचार ॥ शिवगति आराधनतणो जी, ए
पहेलो अधिकार रे ॥ जि ॥ १६ ॥ मि ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ साहेलडीनी देशी ॥

॥ पंच महाव्रत आदरो ॥ साहेलडी रे ॥ अथवा ल्यो व्रत बार तो ॥ य
थाशक्ति व्रत आदरी ॥ सा ॥ पाखो निरतिचार तो ॥ १ ॥ व्रत लीधां संजारी
यें ॥ सा ॥ हियडे धरिय विचार तो ॥ शिवगति आराधनतणो ॥ सा ॥ ए
बीजो अधिकार तो ॥ ११ ॥ जीव सवे खमावियें ॥ सा ॥ योनि चोराशी लाख
तो ॥ मन शुद्धं करो खामणां ॥ सा ॥ कोइशुं रोष न राख तो ॥ १३ ॥ सर्व मित्र
करी चिंतवो ॥ सा ॥ कोइ न जाणो शत्रु तो ॥ राग द्वेष एम परिहरो ॥
सा ॥ कीजें जन्म पवित्र तो ॥ १४ ॥ साहम्मी संघ खमावियें ॥ सा ॥ जे उपनी
अप्रीति तो ॥ सज्जन कुटुंब करी खामणां ॥ सा ॥ ए जिनशासन रीति तो
॥ १५ ॥ खमियें अने खमावियें ॥ सा ॥ एहज धर्मनोसार तो ॥ शिवगति
आराधन तणो ॥ सा ॥ ए त्रीजो अधिकार तो ॥ १६ ॥ मृषावाद हिंसा चोरी
॥ सा ॥ धनमूर्छा मेहुन्न तो ॥ क्रोध मान माया तृष्णा ॥ सा ॥ प्रेम द्वेष
पैशून्य तो ॥ १७ ॥ निंदा कलह न कीजीयें ॥ सा ॥ कूडां न दीजें आल
तो ॥ रति अरति मिथ्या तजो ॥ सा ॥ माया मोस जंजाल तो ॥ १८ ॥ त्रिविध

त्रिविध वोसिरावियें ॥सा०॥ पापस्थान अढार तो ॥ शिवगति आराधना
तणो ॥ सा० ॥ ए चोथो अधिकार तो ॥ ए ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ हवे निसुणो इहां आवीया ए ॥ ए देशी ॥

॥ जन्म जरा मरणें करी ए, ए संसार असार तो ॥ कस्यां कर्म सहु अनु
जवे ए, कोइ न राखणहार तो ॥ १ ॥ शरण एक अरिहंतनुं ए, शरण सिद्ध
जगवंत तो ॥ शरण धर्म श्रीजैननो ए, साधु शरण गुणवंत तो ॥ २ ॥
अवरमोह सवि परिहरी ए, चार शरण चित्त धार तो ॥ शिवगति आराधन
तणो ए, ए पांचमो अधिकार तो ॥ ३ ॥ आ जव परजव जे कस्यां ए,
पापकर्म केइ लाख तो ॥ आत्मसाखें निंदीयें ए, पडिक्कमियें गुरु साख
तो ॥ ४ ॥ मिथ्यामति वर्त्तावियां ए, जे जांख्यां उत्सूत्र तो ॥ कुमति क
दाग्रहने वशें ए, वल्ली उत्थाप्यां सूत्र तो ॥ ५ ॥ घड्यां घडाव्यां जे घ
णां ए, घरटी हल हथीयार तो ॥ जव जव मेली मूकीयां ए, करतां जी
व संहार तो ॥ ६ ॥ पाप करीने पोषियां ए, जनम जनम परिवार तो ॥
जन्मांतर पढोता पढी ए, कोइ न कीधी सार तो ॥ ७ ॥ आ जव परजव
जे कस्यां ए, एम अधिकरण अनेक तो ॥ त्रिविधें त्रिविधें वोसिरावीयें
ए, आणी हृदय विवेक तो ॥ ८ ॥ दुःकृत निंदा एम करी ए, पापकस्यां
परिहार तो ॥ शिवगति आराधनतणो ए, ए ठठो अधिकार तो ॥ ९ ॥

॥ ढाल ठठी ॥ आदि तुं जोइने आपणी ॥ ए देशी ॥

॥ धन्य धन्य ते दिन माहरो, जिहां कीधो धर्म ॥ दान शियल तपआद
री, टाळ्यां दुष्कर्म ॥ ध० ॥ १ ॥ शत्रुंजादिक तीर्थनी, जे कीधी यात्र ॥
युगतें जिनवर पूजीया, वल्ली पोख्यां पात्र ॥ ध० ॥ २ ॥ पुस्तक ज्ञान
सखावियां, जिणहर जिणचैत्य ॥ संघ चतुर्विध साचव्या, ए साते क्षेत्र ॥
॥ ध० ॥ ३ ॥ पडिक्कमणां सुपरें कस्यां, अनुकंपा दान ॥ साधु सूरि उववा
यनें, दीधां बहुमान ॥ ध० ॥ ४ ॥ धर्मकारज अनुमोदियें, इम वारं वार ॥
शिवगति आराधनतणो, सातमो अधिकार ॥ ध० ॥ ५ ॥ जाव जलो म
न आणीयें, चित्त आणी ठाम ॥ समताजावें जावियें, ए आतमराम
॥ ध० ॥ ६ ॥ सुख दुःख कारण जीवने, कोइ अवर न होय ॥ कर्म आ
प जे आचस्यां, जोगवियें सोय ॥ ध० ॥ ७ ॥ समता विण जे अनुसरे,
प्राणी पुण्यकाम ॥ ठार उपर ते क्षीपणुं, जांखर चित्राम ॥ ध० ॥ ८ ॥

जाव जल्ली परें जावियें, ए धर्मनो सार ॥ शिवगति आराधन तणो, ए
आठमो अधिकार ॥ ४० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ ढाल सातमी ॥ रेवतगिरि ऊपरें ॥ ए देशी ॥

॥ हवे अवसर जाणी, करिय संखेपण सार ॥ अणसण आदरियें, पञ्चस्की
चार आहार ॥ लक्षुता सवि मूकी, ठांमी ममता अंग ॥ ए आतम खेले,
समता ज्ञान तरंग ॥ १ ॥ गति चारें कीधा, आहार अनंत निःशंक ॥ पण
तृप्ति न पाम्यो, जीव बालचियो रंक ॥ दुखहो ए वली वली, अणसणनो
परिणाम ॥ एथी पामीजें, शिवपद सुरपद ठाम ॥ २ ॥ धन धना शाखि
जड, खंधो मेघकुमार ॥ अणसण आराधी, पाम्या जवनो पार ॥ शिवमं
दिर जाशे, करी एक अवतार ॥ आराधन केरो, ए नवमो अधिकार ॥ ३ ॥
दशमे अधिकारें, महामंत्र नवकार ॥ मनथी नवि मूको, शिवसुख फल
सहकार ॥ ए जपतां जाये, दुर्गति दोष विकार ॥ सुपरें ए समरो, चउद
पूरवनो सार ॥ ४ ॥ जन्मांतरें जातां, जो पामे नवकार ॥ तो पातक गाली,
पामे सुर अवतार ॥ ए नव पद सरिखो, मंत्र न कोई सार ॥ इह जवने
परजवें, सुख संपत्ति दातार ॥ ५ ॥ जुळ जील जीलडी, राजा राणी थाय
॥ नवपद महिमाथी, राजसिंह महाराय ॥ राणी रतनवती बेहु, पाम्यां
ठे सुरजोग ॥ एक जवथी लेशे, सिद्धिवधू संयोग ॥ ६ ॥ श्रीमती ने ए व
ली, मंत्र फड्यो ततकाल ॥ फणिधर फीटीने, प्रगट थई फुलमाल ॥
शिवकुमरें योगी, सोवनपुरिसो कीध ॥ एम एणे मंत्रें, काज घणानां सीध
॥ ७ ॥ ए दश अधिकारें, वीर जिणेंसर जांख्यो ॥ आराधन केरो, विधि
जेणें चित्तमां राख्यो ॥ तेणें पाप पखाळी, जवजय दूरें नाख्यो ॥ जिन
बिनय करंतां, सुमति अमृतरस चाख्यो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल आठमी ॥ नमो जवि जावशुं ॥ ए देशी ॥

॥ सिद्धारथ राय कुलतिलो ए, त्रिशला मात मढ्हार तो ॥ अवनितलें
तुमें अवतल्या ए, करवा अम उपगार ॥ १ ॥ जयो जिन वीरजी ए ॥ में
अपराध कल्या घणा ए, कहेतां न लहुं पार तो ॥ तुम चरणें आव्या जणी
ए, जो तारो तो तार ॥ २ ॥ ज० ॥ आश करीने आवीयो ए, तुम चरणें
महाराज तो ॥ आव्याने उवेखशो ए, तो केम रद्देशे लाज ॥ ३ ॥ ज० ॥
कर्म अखूजण आकरां ए, जन्म मरण जंजाल तो ॥ हुं हुं एहथी ऊजग्यो

ए, ठोडव देवदयाल ॥ ४ ॥ ज० ॥ आज मनोरथ मुऊ फट्या ए, नाठां दुःख
दंदोल तो ॥ तूगे जिनचोवीशमो ए, प्रगट्या पुण्य कल्लोल ॥ ५ ॥ ज० ॥ जव
जव विनय तुमारडो ए, जाव जक्ति तुम पाय तो ॥ देव दया करी दीजियें
ए, बोधबीज सुपसाय ॥ ६ ॥ ज० ॥ इति ॥ अथ कलश ॥ इय तरण तारण,
सुगति कारण, दुःखनिवारण, जग जयो ॥ श्रीवीर जिनवर, चरण शुणतां,
अधिक मन, ऊलट थयो ॥ १ ॥ श्री विजयदेव, सूरिंद पटधर, तीर्थ जंगम,
इण जगें ॥ तपगणपति श्री, विजयप्रज सूरि, सूरि तेजें जगमगे ॥ २ ॥
श्रीहीरविजय सूरि, शिष्य वाचक, कीर्त्तिविजय, सुरगुरु समो ॥ तस
शिष्य वाचक, विनयविजयें, शुण्यो जिन, चोवीशमो ॥ ३ ॥ सइ सत्तर
संवत, उगण त्रीशें, रही रांदेर, चोमास ए ॥ विजयदशमी, विजय कारण,
कियो गुण, अन्यास ए ॥ ४ ॥ नरजव आराधन, सिद्धिसाधन, सुकृत
लील, विलास ए ॥ निर्जराहेतें, स्तवन रचियुं, नामें पुण्य, प्रकाश ए
॥ ५ ॥ इति श्रीवीरजिन आराधनारूप पुण्य प्रकाश स्तवनं संपूर्ण ॥ २६० ॥ १२९

॥ अथ श्री ज्ञानपंचमीनुं स्तवन ॥

॥ पुण्य प्रशंसीयें ॥ ए देशी ॥ सुत सिद्धारथ नूपनो रे, सिद्धारथ ज
गवान ॥ बारह परखदा आगलें रे, जांखे श्री वर्द्धमानो रे ॥ १ ॥ जवि
यण चित्त धरो ॥ मन वच काय अमायो रे, ज्ञान जक्ति करो ॥ ए आं
कणी ॥ गुण अनंत आतम तणा रे, मुख्यपणे तिहां दोय ॥ तेमां पण ज्ञा
नज वडूं रे, जिणथी दंसण होय रे ॥ २ ॥ ज० ॥ ज्ञानें चारित्र गुण वधे
रे, ज्ञानें उद्योत सहाय ॥ ज्ञानें थिविरपणुं लहे रे, आचारिज उवजाय
रे ॥ ३ ॥ ज० ॥ ज्ञानी आसोव्वासमां रे, कठिण कर्म करे नाश ॥ वहि
जेम इंधण दहे रे, कणमां ज्योति प्रकाशो रे ॥ ४ ॥ ज० ॥ प्रथम ज्ञान
पठें दया रे, संवर मोह विनाश ॥ गुणठाणंग पग थाळीयें रे, जेम चढे मो
ह आवासो रे ॥ ५ ॥ ज० ॥ मइ सुअ उहि मण पळावा रे, पंचम केवल
ज्ञान ॥ चउ मूंगा श्रुत एक ठे रे, खपरप्रकाश निदान रे ॥ ६ ॥ ज० ॥ तेह
नां साधन जे कह्यां रे, पाटी पुस्तक आदि ॥ लखे लखावे साचवे रे, ध
र्म धरी अप्रमादो रे ॥ ७ ॥ ज० ॥ त्रिविध आशातना जे करे रे, जणतां
करे अंतराय ॥ अंधा बहेरा बोबडा रे, मूंगा पांगुला थाय रे ॥ ८ ॥ ज० ॥
जणतां गुणतां न आवडे रे, न मळे वल्लज चीज ॥ गुणमंजरी वरदत्त परें

रे, ज्ञान विराधन बीज रे ॥ ९ ॥ ज० ॥ प्रेमें पूढे परखदा रे, प्रणमी जगगु
रु पाय ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, करो अधिकार पसायो रे ॥ १० ॥ ज० ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कपूर होये अति ऊजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ जंबुद्वीपना जरतमां रे, नयर पदमपुर खास ॥ अजितसेन राजा
तिहां रे, राणी यशोमती तास रे ॥ १ ॥ प्राणी ॥ आराधो वर ज्ञान ॥ एहज
मुक्तिनिदान रे ॥ प्राणी आ० ॥ ए आंकणी ॥ वरदत्त कुंवर तेहनो रे, विनया
दिके गुणवंत ॥ पितरें जणावा मूकियो रे, आठ वरस जब हुंत रे ॥ २ ॥
प्रा० ॥ पंक्ति यत्न करे घणो रे, ठात्र जणावण हेत ॥ अहार एक न आव
ढे रे, ग्रंथ तणी शी चेत रे ॥ ३ ॥ प्रा० ॥ कोढें व्यापी देहडी रे, राजा राणी स
चित ॥ श्रेष्ठी तेहिज नयरमां रे, सिंहदास धनवंत रे ॥ ४ ॥ प्रा० ॥ कपूर
तिलका गेहिनी रे, शीखें शोजित अंग ॥ गुणमंजरी तस बेटडी रे, मूंगी
रोगें व्यंग रे ॥ ५ ॥ प्रा० ॥ शोल वर्षनी सा थई रे, पामी यौवनवेश ॥
दुर्जग पण परणे नहीं रे, मात पिता धरे खेद रे ॥ ६ ॥ प्रा० ॥ तेणें अवस
रें उद्यानमां रे, विजयसेन गणधार ॥ ज्ञानरयण रयणायरू रे, चरण
करण व्रतधार रे ॥ ७ ॥ प्रा० ॥ वनपालक जूपाखने रे, दीध बधाई जाम ॥
चतुरंगी सेना सजी रे, वंदन जावे ताम रे ॥ ८ ॥ प्रा० ॥ धर्मदेशना सां
जखे रे, पुरजन सहित नरेश ॥ विकसितनयन वदन मुदा रे, नहिं प्र
माद प्रवेश रे ॥ ९ ॥ प्रा० ॥ ज्ञान विराधन परजवें रे, मूरख पर आधी
न ॥ रोगें पीड्या टखवखे रे, दीसे दुःखीया दीन रे ॥ १० ॥ प्रा० ॥ ज्ञान
सार संसारमां रे, ज्ञान परम सुख हेत ॥ ज्ञान विना जग जीवडा रे,
न लहे तत्त्वसंकेत रे ॥ ११ ॥ प्रा० ॥ श्रेष्ठी पूढे मुणिंदने रे, जांखो करु
णावंत ॥ गुणमंजरी मुज अंगजा रे, कवण कर्म विरतंत रे ॥ १२ ॥ प्रा० ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ सूरती महिनानी देशीमां ॥

॥ धातकी खंरुना जरतमां, खेटक नयर सुठाम ॥ व्यवहारी जिनदेव
ढे, घरणी सुंदरी नाम ॥ १ ॥ अंगज पांच सोहामणा, पुत्री चतुरा चार ॥
पंक्ति पासें शीखवा, तातें मूक्या कुमार ॥ २ ॥ बालखजावें रामतें, करतां
वहाडा जाय ॥ पंक्ति मारे तारें, मा आगल कहे आय ॥ ३ ॥ सुंदरी सुखि
णी शीखवे, जणवानुं नहिं काम ॥ पंक्त्यो आवे जो तेडवा, तो तस हणजो
ताम ॥ ४ ॥ पाटी खडिया लेखणो, बाली कीधां राख ॥ शठने विद्या

नवि रुचे, जेम करहाने डाख ॥ ५ ॥ पाडा परें महोटा थथा, कन्या न
दिये कोय ॥ शेठ कहे सुण सुंदरी, ए तुज करणी जोय ॥ ६ ॥ त्रटकी जांखे
जामिनी, बेटा बापना होय ॥ पुत्री होये मातनी, जाणेढे सह कोय ॥ ७ ॥
रे रे पापिणी ! सापिणी, सामा बोल म बोल ॥ रीसाली कहे ताहरो, पा
पी बाप निटोल ॥ ८ ॥ शेठें मारी सुंदरी, काळ करी तत खेव ॥ ए तुज बे
टी उपनी, ज्ञानविराधन हेव ॥ ९ ॥ मूर्धगत गुणमंजरी, जातिस्मरण पा
मी ॥ ज्ञानदिवाकर साचो, गुरुने कहे शिर नामि ॥ १० ॥ शेठ कहे सुणो
स्वामी, केम जाये ए रोग ॥ गुरु कहे ज्ञान आराधो, साधो वांढित यो
ग ॥ ११ ॥ उज्ज्वल पंचमी सेवो, पंच वरस पंच मास ॥ नमो नाणस्स
गणणुं गणो, चोविहार उपवास ॥ १२ ॥ पूरव उत्तर सन्मुख, जपियें दोय ह
जार ॥ पुस्तक आगल ढोश्यें, धान्य फलादि उदार ॥ १३ ॥ दीवो पंचदीव
टतणो, साथियो मंगलगेह ॥ पोसह मान करी शके, तिणिविध पारण एह
॥ १४ ॥ अथवा सौजाग्यपंचमी, उज्ज्वल कार्तिक मास ॥ जावजीव लगें
सेवियें, उजमणां विधि खास ॥ इति ॥ १५ ॥

॥ ढाल चोथी ॥ एकवीशानी देशीमां ॥

ढाल ॥ पांच पोथी रे, ठवणी पाठां विटांगणां ॥ चाबखी दोरा रे, पा
टी पाटला वतरणां ॥ मशी कागल रे, कांबी खडीया लेखणी ॥ कवली का
बली रे, चंडुवा ऊरमर पुंजणी ॥ १ ॥ त्रुटक ॥ प्रासाद प्रतिमा, तास चूख
ण, केसर चंदन, काबली ॥ वासकूपी, वालाकूंची, अंगलुहणां, ठाबडी ॥
कलश थाली, मंगलदीवो, आरती ने, धूपणां ॥ चरवला मुहपत्ति, साहम्मी
वडल, नोकरवाली, थापना ॥ २ ॥ ढाल ॥ ज्ञान दरिसण रे, चरणनां साध
न जे कहां ॥ तपसंयुत रे, गुणमंजरीयें सदह्यां ॥ नृप पूढे रे, वरदत्त कुंव
रने अंग रे ॥ रोग उपनो रे, कवण कर्मना जंग रे ॥ ३ ॥ त्रुटक ॥ मुनि
राज ज्ञासे, जंबुद्वीपें, जरतसिंहपुर, ग्राम ए ॥ व्यवहारी वसु, तास नं
दन, वसुसार वसुदेव, नाम ए ॥ वनमांहे रमतां, दोय बांधव, पुण्ययोगें,
गुरु मदया ॥ वैराग्य पामी, जोग वामी, धर्मधामी, संवस्था ॥ ४ ॥ ढाल ॥
लघुबांधव रे, गुणवंत गुरु पदवी लहे ॥ पणसय मुनिनी रे, सारण वारण
नितु दिये ॥ कर्मयोगें रे, अशुज उदय थयो अन्यदा ॥ संधारे रे, पोरिस्ती
जणी पोढ्यो यदा ॥ ५ ॥ त्रुटक ॥ सर्वघाती, नंद व्यापी, साधु मागे, वां

चणा ॥ उंघमां अंतराय थातां, सूरि हूवा दूमणा ॥ ज्ञान उपर, छेब जाग्यो, लाग्यो मिथ्या, जूतडो ॥ पुण्य अमृत, ढोली नाख्युं, जख्यो पाप, तणो घडो ॥ ६ ॥ ढाल ॥ मन चिंतवे रे, कां मुऊ लागुं पाप रे ॥ श्रुत अन्यासो रे, तो एवडो संताप रे ॥ मुऊ बांधव रे, जोगण सयण सुखें करे ॥ मूरखना रे, आठ गुण मुख उच्चरे ॥ ७ ॥ त्रुण ॥ वार वासर, कोइ मुनिने, वायणा, दीधी नहीं ॥ अशुज ध्यानें, आयु पूरी, जूप तुऊ नं, दन सही ॥ ज्ञानविराध न, मूढजडपणुं, कोढनी वे, दन लही ॥ वृद्धबांधव, मानसरवर, हंसगति, पाम्यो सही ॥ ८ ॥ ढाल ॥ वरदत्तने रे, जातिसमरण उपनो ॥ जव दीगो रे, गुरु प्रणमी कहे शुजमनो ॥ धन्य गुरुजी रे, ज्ञान जगत्रय दीवडो ॥ गुण अवगुण रे, नासन जे जग परवडो ॥ ९ ॥ त्रुण ॥ ज्ञान पावन, सिद्धि साधन, ज्ञान कहो केम, आवडे ॥ गुरु कहे तपशी, पाप नासे, टाढ जेम, घन तावडे ॥ जूप पजणे, पुत्रने प्रभु, तपनी शक्ति, न एवडी ॥ गुरु कहे पंचमी, तप आराधो, संपदा ल्यो, बेवडी ॥ १० ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥ मेंदी रंग लागो ॥ ए देशी ॥

सजुरु वयणां सुधारसें रे, जेदी साते धात ॥ तपशु रंग लागो ॥ गुणमंजरी वरदत्तनो रे, नागो रोग मिथ्यात्व ॥ तण ॥ १ ॥ पंचमी तप महिमा घणो रे, पसख्यो महियलमांहि ॥ तण ॥ कन्या सहस सयंवरा रे, वरदत्त परण्यो त्यांहि ॥ तण ॥ २ ॥ जूपें कीधो पाटवी रे, आप थयो मुनिजूप ॥ तण ॥ नीम कांति गुणें करी रे, वरदत्त रवि शशिरूप ॥ तण ॥ ३ ॥ राजरमारमणी तणा रे, जोगवे जोग अखंरु ॥ तण ॥ वरसें वरसें ऊजवे रे, पंचमी तेज प्रचंरु ॥ तण ॥ ४ ॥ जुक्तजोगी थयो संयमी रे, पाळे व्रत षटकाय ॥ तण ॥ गुणमंजरी जिनचंद्रने रे, परणावे निजताय ॥ तण ॥ ५ ॥ सुख विलसी थइ साधवी रे, वैजयंते द्योय देव ॥ तण ॥ वरदत्त पण उपनो रे, जिहां सीमंधर देव ॥ तण ॥ ६ ॥ अमरसेन राजाघरें रे, गुणवंत नारी पेट ॥ तण ॥ लक्षणलक्षित रायने रे, पुणें कीधो जेट ॥ तण ॥ ७ ॥ शूरसेन राजा थयो रे, सो कन्या जर्तार ॥ तण ॥ सीमंधर स्वामी कने रे, सुणी पंचमी अधिकार ॥ तण ॥ ८ ॥ तिहां पण ते तप आदखुं रे, लोक सहित जूपाळ ॥ तण ॥ दश हजार वरसां लगें रे, पाळे राज्य उदार ॥ तण ॥ ९ ॥ चार महाव्रत चौपशुं रे, श्रीजिनवरनी पास ॥ तण ॥ केवल धरि मुक्तें गयो रे, सादि अ

नंत निवास ॥त०॥१०॥ रमणीविजय शुजापुरी रे, जंबु विदेह मजार ॥त०॥
 अमरसिंह महिपालने रे, अमरावती घर नार ॥ त० ॥ ११ ॥ वैजयंत
 थकी चवी रे, गुणमंजरीनो जीव ॥त० ॥ मानसरस जेम हसलो रे, नाम
 धरुं सुग्रीव ॥ त० ॥ १२ ॥ बीशे वरसें राजवी रे, सहस चोराशी पुत्र
 ॥ त० ॥ लाख पूरवसमता धरे रे, केवलज्ञान पवित्र ॥ त० ॥१३॥ पंचमी
 तप महिमाविषे रे, जांखे निज अधिकार ॥ त०॥ जेणें जेहथी शिव पद
 लखुं रे, तेहने तस उपकार ॥ त० ॥ १४ ॥ इति ॥

॥ ढाल ठठी ॥ करकंठुने करुं वंदणां ॥ ए देशी ॥

चोवीश दंरुक वारवा ॥ हुं वारी लाल ॥ चोवीशमो जिनचंद रे ॥ हुं वारी
 लाल ॥ प्रगव्यो प्राणांत स्वर्गथी ॥ हुं ॥ त्रिशला उर सुखकंद रे ॥ हुं
 ॥ १ ॥ महावीरने करुं वंदना ॥ हुं ॥ ए आंकणी ॥ पंचमी गतिने सा
 धवा ॥ हुं ॥ पंचम नाण विलास रे ॥ हुं ॥ महानिशीथ सिद्धांतमां
 ॥हुं॥ पंचमी तप प्रकाश रे ॥हुं॥१॥ अपराधी पण उद्धृत्यो ॥हुं॥ चंरु
 कोशीयो साप रे ॥ हुं ॥ यज्ञ करंता बांजणा ॥हुं॥ सरखा कीधा आप
 रे ॥ हुं ॥ ३ ॥ देवानंदा ब्राह्मणी ॥ हुं ॥ रिखजदत्त वली विप्र रे ॥ हुं
 व्याशी दिवस संबंध्यी ॥ हुं ॥ कामित पूर्यो क्षिप्र रे ॥ हुं ॥ ४ ॥
 कर्म रोगने टालवा ॥ हुं ॥ सवि औषधनो जाण रे ॥ हुं ॥ आदर्यो
 में आशा धरी ॥ हुं ॥ मुळ ऊपर हित आणी रे ॥ हुं ॥ ५ ॥ श्रीविजय
 सिंह सूरिशनो ॥ हुं ॥ सत्यविजय पंन्यास रे ॥हुं॥ शिष्य कपूरविजय
 कवि ॥हुं॥ चंद्रकिरण यश जास रे ॥हुं॥६॥ पास पंचासरा सान्निध्यें ॥हुं॥
 खिमाविजय गुरुनाम रे ॥ हुं ॥ जिनविजय कहे मुळ हजो ॥ हुं॥ पं
 चमी तप परिणाम रे ॥ हुं ॥ ७ ॥ कलश ॥ इय वीर लायक, विश्वनायक,
 सिद्धिदायक, संस्तव्यो ॥ पंचमी तप सं, स्तवन टोमर, गूंथी निज, कंठें
 ठव्यो ॥ पुण्यपाटण, क्षेत्रमांहे, सत्तर त्राणुं, संवत्सरें ॥ श्रीपार्श्वजन्म,
 कल्याणदिवसें, सकल जवि, मंगल करे ॥०॥ इति श्रीपंचमीदिनस्तवनं ॥

॥ अथ आदिजिनस्तवनं ॥ गरबानी देशीमां ॥

आदिजिणंद अरिहंत जी ॥ प्रभु अमनें रे ॥ तुमें द्यो दरिसन महाराज
 ॥ शुं कहुं तुमनें रे ॥ आठ पहोरमां एक घडी ॥ प्र० ॥ लाग्युं तमारुं ध्या
 न ॥ शुं ॥ १ ॥ मधुकरने मन मालती ॥ प्र० ॥ जिम मोराने मन मेह

॥ शुं० ॥ सीताने मन रामजी ॥ प्र० ॥ तेम बाध्यो तुमशुं नेह ॥ शुं०॥१॥
 रोहिणीने मन चंदजी ॥ प्र० ॥ बली रेवायें गजराज ॥ शुं०॥ समय समय
 प्रभु सांजरे ॥ प्र० ॥ मनडामां महाराज ॥ शुं०॥ ३ ॥ निःस्नेही थइ न
 वि बूटीयें ॥ प्र० ॥ करुणानंद कहाउ ॥ शुं० ॥ गुण अवगुण जोता रखे,
 ॥ प्र०॥ तो तारक केम कहाउ ॥ शुं० ॥४॥ रढ लागी प्रभु रूपनी ॥ प्र० ॥
 मुने न गमे बीजी वात ॥ शुं०॥ बाहे वात बने नहिं ॥ प्र० ॥ मलियें मू
 की त्रांति ॥ शुं० ॥५॥ सेवे चिंतामणि फले ॥ प्र०॥ तुं तो त्रिभुवननाथ
 ॥ शुं०॥ सो वातें ठोडुं नहिं ॥ प्र०॥ हवे आव्या मुऊ हाथ ॥ शुं० ॥ ६ ॥
 मुहनी वात मूको परी ॥ प्र० ॥ जिम जाणो तिम तार ॥ शुं० ॥ सहगुरु
 सुंदर कविरायनो ॥ प्र० ॥ पन्नने प्रभुशुं प्यार ॥ शुं० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सिद्धचक्रस्तवनं ॥

अवसर पामिने रे, कीजें नव आंबिलनी उली ॥ उली करतां आपद जा
 ये, रुझि सिद्धि लहियें बहुली ॥ अ०॥१॥ आशो ने चैत्रें आदरशुं, सात
 मथी संजाली रे ॥ आलस महेली आंबिल करशे, तस घर नित्य दीवा
 ली ॥ अ०॥२॥ पूनमने दिन पूरी थाते, प्रेमेशुं पखाली रे ॥ सिद्धचक्रने
 शुद्ध आराधी, जाप जपे जपमाली ॥ अ०॥३॥ देहरे जइने देव जुहारो, आ
 दीश्वर अरिहंत रे ॥ चोवीशे चाहीने पूजो, जावेशुं जगवंत ॥ अ०॥४॥
 बे टंकें पडिक्रमणुं बोड्युं, देववंदन त्रण काल रे ॥ श्रीश्रीपालतणी परें
 समजी, चित्तमां राखो चाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ समकित पामी अंतरजामी,
 आराधो एकांत रे ॥ स्याद्वादपंथें संचरतां, आवे जवनो अंत ॥ अ०
 ॥६॥ सत्तर चोराणुयें शुदि चैत्रीयें, बारशें बनावी रे ॥ सिद्धचक्र गातां
 सुख संपत्ति, चालीने घेर आवी ॥ अ०॥७॥ उदयरतन वाचक उपदेशें, जे नर
 नारी चाले रे ॥ जवनी जावठ ते जांजीने, मुक्तिपुरीमां महाले ॥ अ०॥८॥

॥ अथ पूजाविधिआश्रयी श्रीसुविधिजिनस्तवनं ॥

॥ चोपाइनी देशीमां ॥ सुविधिनाथनी पूजा सार, करतां सघले जय ज
 यकार ॥ पूजानी विधि धारो सही, श्रीजगवंतें शास्त्रें कही ॥१॥ पूर्व स
 न्मुख स्नान आदरो, पश्चिमदिशि रही दातण करो ॥ उत्तरें वल्ल पहेरो
 सही, पूजो उत्तर पूर्व मुख रही ॥२॥ घरमां पेसतां वामें जाग, देरासर
 करवानो लाग ॥ दोढ हाथ जूमिथी कीजीयें, उंचुं नीचुं सदुथी वरजीयें

॥ ३ ॥ पूर्व उत्तरमुख पूजा जाण, बीजी दिशें हुए करतां हाण ॥ नवांग
पूजानो विधि एह, विधि करतां होय निर्मल देह ॥४॥ पग जंघा ने हाथ
बे तणी, खंजा मस्तकनी पांचमी जणी ॥ जाल कंठ हृदय ए जाण, उ
दरें नवमुं तिलक वखाण ॥ ५ ॥ चंदन विण पूजा नवि होय, वासपूजा
प्रजातें जोय ॥ कुसुमपूजा मध्यान्हें करो, सांजे धूप दीप आदरो ॥६॥ धूप
उत्केवो मावे पास, जमणे पासें दीप प्रकाश ॥ ढोणुं आगल मूको सही,
चैत्यवंदन करो दक्षिण रही ॥७॥ हाथथकी जे चूमियें पडे, पग लागे म
लीन आजडे ॥ मस्तकथी जंचुं परिहरो, नाज्जीथकी नीचुं मत करो ॥८॥
कीडे खाधुं तजीयें फूल, एम फलादिक ढोश्यें अमूल ॥ फूल पांखडी
नवि ठेदियें, कलिकां कदिये नवि जेदीयें ॥९॥ गंध धूप आखे पाणीयें,
फूल दीप बलि फल जाणीयें ॥ पाणी आठमुं सुंदर सही, आठ प्रकारी
पूजा कही ॥१०॥ शांतिकारण उज्ज्वल वस्त्र, लाजकारणें पीत पवित्र ॥
वैरी जीपवा पहेरो श्याम ॥ रातुं वस्त्र ते मंगल काम ॥११॥ पंच वर्ण वस्त्रें
होय सिद्ध, खंभित सांध्यां वस्त्र निषिद्ध ॥ पद्मासनने मौनें रही, मुखको
श पूजाविधि कही ॥१२॥ ए विधि पूजा कीजें सदा, जिम पामीजें सुख संपदा
॥ आनंदविमल पंभितनो दास, प्रीतिविजय प्रणमे उद्भास ॥१३॥ इति ॥

॥ अथ अष्टापदतीर्थस्तवन ॥

॥ तीरथ अष्टापद नित्य नमीयें, ज्यां जिनवर चउवीश जी ॥ मणिमय
बिंब जराव्यां जरतें, ते वंदूं नित्य दीस जी ॥ ती० ॥१॥ निज निज देह प्रमा
णें मूर्ति, दीठडे मनडुं मोहे जी ॥ चत्तारि अठ दश दोय इणी परें, जिन चो
वीशे सोहे जी ॥ ती० ॥२॥ बत्रीश कोशनो पर्वत जंचो, आठ तिहां पाव
डीयो जी ॥ एकेकी चउकोश प्रमाणें, नवि जाये कोइ चडीयो जी ॥ ती०
॥३॥ गौतमस्वामी चडीया लब्धें, वांध्या जिन चोवीश जी ॥ जगचिंता
मणि स्तवन त्यां कीधुं, पूगी मननी जगीश जी ॥ ती० ॥ ४ ॥ तझव मोक्ष
गामी जे मानव, ए तीरथने वांदे जी ॥ जंघाविद्याचारण वांदे, ते तो ल
ब्धिप्रसादें जी ॥ ती० ॥५॥ शाठ सहस सुत सगर चक्रीना, ए तीरथ से
वंतां जी ॥ बारमा देवलोके ते पहोता, लेहशे सुख अनंतां जी ॥ ती० ॥
॥६॥ कंचनमय प्रासाद इहां ठे, वंदन करवा योग्य जी ॥ ए अधिकार ठे
आवश्यकसूत्रें, जो जो दइ उपयोग जी ॥ ती० ॥७॥ जिहां आदीश्वर मु

कें पड़ोता, अविचल तीरथ एह जी ॥ जशवंतसागर शिष्य पयंपे, जिने
 ड वधते नेह जी ॥ती॥॥॥ इति अष्टापद स्तवन ॥

॥ अथ नेमराजुलनुं चोमासुं विख्यते ॥

॥ श्रावण वरसे रे स्वामी, मेढी न जाशो अंतरजामी ॥ माता मेहुला
 रे वरसे, प्रीतम एणी रीतें केम परवडशे ॥ मारा सम जाउं मां रे वहाला,
 लालच सागी तुमशुं लाला ॥ मा० ॥ १ ॥ जादरवो जरजोरें गाजे, नदीयें
 नीर खलाखल वाजे ॥ धरती शोन्ने नीलाचर साही, वालम संयम ले
 जो परणी ॥ मा० ॥ २ ॥ आशोयें आश घणेरी अमने, जीवन जावुं न घटे
 तमने, आचूषण पहेरी परवरियां, सखूणा साहेब रंगें न रमिया ॥ मा० ॥
 ३ ॥ कार्तिकें कंताजी शुं कहो ठो, चतुर थडने शुं चूको ठो ॥ जीव जीव
 नने सोलशें राणी, तेमां एके नहिं निर्वाणी ॥ रूपचंद बोले ठे चोमासुं,
 नेमजीने मन मलवानुं साचुं ॥ मा० ॥ ४ ॥

॥ अथ समवसरणनुं स्तवन ॥ एक वार गोकुल आवजो ॥

॥ गोविंदजी ॥ ए देशी ॥

एक वार वष्टदेश आवजो ॥ जिणंद जी ॥ एक वार वष्टदेश आवजो ॥ द
 र्शन नयन ठहरावजो ॥ जिणंदजी ॥ एक वार आवजो ॥ जयंतीने पाय न
 मावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वली समवसरण देखावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ए
 आंकणी ॥ समवसरण शोना जे दीठी, ढण ढण सांजरी आवशे ॥ जि०
 ॥ एक० ॥ १ ॥ जूतल सुगंधीजल वरसावे, फुलना पगर जरावशे ॥ जि० ॥
 कनक रतननो पीठ करीने, त्रिगडानी शोना रचावशे ॥ जि० ॥ एक० ॥ २ ॥
 रूपानो गढ ने कनक कोशीशां, वच्चें रतन जडावशे ॥ जि० ॥ रतनगढें
 मणिनां कोशीशां, जगमग ज्योति दीपावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चार दु
 वारें एंशी हजार, शिवसोपान चढावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ ३ ॥ देव चा
 रे कर आयुद्धारी, डुवारें खडा करे चाकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ दूर पा
 सथी एक समयें वंदे, जरंतीने लघु ठोकरी ॥ जि० ॥ एक० ॥ ४ ॥ सह
 ख योजन ध्वज चार ते उंचा, तोरण चउ आठ वावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥
 मंगल आवने धूप घटाडी, फूलमाला कर पूतली ॥ जि० ॥ एक० ॥ ५ ॥ आ
 ठ सुरी बीजे गढछारें, रत्नगढें चउ देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ जातिवै
 र ठंकी पशु पंखी, तुळपद कमलने सेवतां ॥ जि० ॥ एक० ॥ ६ ॥ पंचव

र्णमयी जल थल केरां, फूल अमर वरसावता ॥ जि० ॥ एक० ॥ पर्षदा
 सात ते उपर बेसे, मुनि नर नारी देवता ॥ जि० ॥ एक० ॥ ९ ॥ आवश्य
 कटीकार्ये पण उत्तर, थाये न कुसुम किलामणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ साध
 वी वैमानिकनी देवी, उज्जी सुणे दोय तुरणी ॥ जि० ॥ एक० ॥ १० ॥ बन्नी
 श धनुष अशोक ते उंचो, चामर ठत्र धरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥ चउ
 मुख रयणसिंहासन बेसी, अमृतवयणां सुणावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
 ॥ ए ॥ धर्मचक्र जामंरुल तेजें, मिथ्यातिमिर हरावजो ॥ जि० ॥ एक० ॥
 गणधर वाणी जब अमें सुणीये, तब देवठंदें सुहावजो ॥ जि० ॥ एक०
 ॥ १० ॥ देवतासुर कवि साचुं बोले, जिहां जाशो तिहां आवशे ॥ जि० ॥ ए
 क० ॥ रंजादिक अपठरनी टोली, वंदी नमी गुण गावशे ॥ जि० ॥ एक०
 ॥ ११ ॥ अंतरजामी दूरें विचारो, मुळ चित्त जीनुं ज्ञानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥
 हृदयथकी जो दूरें जाउं तो, कौतुक अमें मानशुं ॥ जि० ॥ एक० ॥ १२ ॥ सुखसा
 दिक नव जिनपद दीधुं, अमशुं अंतर एवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ वीतराग जो
 नाम धरावो तो, सहुने सरिखा त्रेवडो ॥ जि० ॥ एक० ॥ १३ ॥ ज्ञाननजरथी
 वात विचारो, रागदशा अम रूअडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ सेवक रागें साहेब
 रीजे, धन धन त्रिशला मावडी ॥ जि० ॥ एक० ॥ १४ ॥ तुळ विण सुरपति
 सघला तूसे, पण अमें आमणदूमणा ॥ जि० ॥ एक० ॥ श्रीशुजवीर हजूरें
 रहेतां, उत्सव रंग वधामणां ॥ जि० ॥ एक० ॥ १५ ॥ इतिसमवसरणस्तवन ॥

॥ अथ सीमंधरजिनस्तवन ॥ रासडाना रागमां ॥

रूपैयो ते आलुं रोकडो, महारा वालाजी रे ॥ ए देशी ॥ मनडुं ते
 महारं मोकले, महारा वालाजी रे ॥ ससिहर साथें संदेश, जशने कहे
 जो महारा वालाजी रे ॥ ए आंकणी ॥ जरतना जक्तने तारवा ॥ महा० ॥
 एक वार आवोने आ देश ॥ ज५० ॥ १ ॥ प्रजुजी वसो पुष्कलावती ॥ म
 हा० ॥ महाविदेहक्षेत्र मजार ॥ ज५० ॥ पुरी राजे पुंमरीगिणी ॥ महा० ॥
 जिहां प्रजुनो अवतार ॥ ज५० ॥ २ ॥ श्रीसीमंधर साहिबा ॥ रु० ॥ वि
 चरंता वीतराग ॥ ज५० ॥ पडिबोहो बहुप्राणीने ॥ महा० ॥ तेहनो पामे
 कोण ताग ॥ ज५० ॥ ३ ॥ मन जाणे ऊनी मलुं ॥ महा० ॥ पण पोतें नहीं
 पांख ॥ ज५० ॥ जगवंत तुम जोवा जणी ॥ महा० ॥ अलजो धरे ठे आं
 ख रे ॥ ज५० ॥ ४ ॥ दुर्गम महोटा मूंगरा ॥ महा० ॥ नदी नाखानो नहिं

पार ॥ जइ० ॥ घाटीनी आंटी घणी ॥ म० ॥ अटकी पंथ अपार ॥ ज
इ० ॥ ५ ॥ कोडी सोनैये काशीदी ॥ महा० ॥ करनारो नहिं कोय ॥
जइ० ॥ कागलीयो केम मोकलुं ॥ महा० ॥ हौंश तो नित्य नवली होय
॥ जइ० ॥ ६ ॥ लखुं जे जे लेखमां ॥ महा० ॥ लाख गमे अनिछाप ॥
जइ० ॥ तमे लेजामां ते लहो ॥ महा० ॥ मुऊ मन पूरे ठे साख ॥ जइ० ॥
७ ॥ लोकालोक स्वरूपना ॥ महा० ॥ जगमां तुमें ठो जाण ॥ जइ० ॥
जाण आमें शुं जणावियें ॥ महा० ॥ आखर अमें अजाण ॥ जइ० ॥ ८ ॥
वाचकउदयनी विनति ॥ महा० ॥ ससीहर कहा संदेश ॥ जइ० ॥
मानी लेजो माहरी ॥ महा० ॥ वस्ती दूर विदेश ॥ जइ० ॥ ९ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री युगमंधर जिनस्तवन ॥ मधुकरनी देशीमां ॥

॥ काया पामी अति कूडी, पांख नहीं रे आबुं ऊडी, लब्धि नहीं को
य रूडी रे ॥ श्रीयुगमंधरने कहेजो ॥ १ ॥ के दधिसुत विनतडी सुणजो रे
॥ श्रीयुग० ॥ २ ॥ आंकणी ॥ तुम सेवामांहे सुर कोडी, ते इहां आवे ए
क दोडी, आश फले पातक मोडी रे ॥ श्रीयुग० ॥ ३ ॥ दुःखम समयमां
इणे जरतें, अतिशय नाणी नवि वरते, कहियें कहो कोण सांजलते रे ॥
श्रीयुग० ॥ ४ ॥ श्रवणें सुखीया तुम नामें, नयणां दरिसण नवि पामे,
ए तो ऊगडानो ठामें रे ॥ श्रीयुग० ॥ ५ ॥ चार आंगल अंतर रहेवुं, शो
कडलीनी परें दुःख सहेवुं, प्रजु विना कोण आगल कहेवुं रे ॥ श्रीयुग० ॥
६ ॥ महोटा मेल करि आपे, बेहुने तोख करी आपे, सज्जन जश जग
मां व्यापे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ७ ॥ बेहुनो एक मतो आवे, केवल नाण जु
गल पावे, तो सवि वात बनी आवे रे ॥ श्रीयुग० ॥ ८ ॥ गजखंडन गजग
तिगामी, विचरे विप्रविजय स्वामी, नयरीविजया गुणधामी रे ॥ श्रीयुग०
॥ ९ ॥ मात सुतारायें जायो, सुदृढ नरपतिकुल आयो, पंकित जिनविजयें
गायो रे ॥ श्रीयुग० ॥ १० ॥ इति युगमंधरजिन स्तवन ॥

॥ अथ नेमिजिन स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ जइने रहेजो महारा बहालाजी रे, श्रीगिरनारने गोंख ॥ जइने० ॥
अमें पण तिहां आवशुं ॥ महारा० ॥ जिहारें पामीशुं जोख ॥ जइ० ॥ १ ॥
जान लेई जूनेगठें ॥ महा० ॥ आव्या तोरण आप ॥ जइ० ॥ पशुआं
पेखी पाठा बछा ॥ महा० ॥ जातां न दीधो जबाप ॥ जइ० ॥ २ ॥ सुंद

१ आषण सारिखा ॥महा०॥ जोतां नहिं मखे जोड ॥ज६०॥ बोढ्याअण
बोढ्या करो ॥महा०॥ ए वातें तमने खोड ॥ज६०॥३॥ हुं रागी तुं वैरागीयो
॥महा०॥ जगमां जाणे सहु कोय ॥ज६०॥ रागी तो छागी रहे ॥महा०॥
वैरागी रागी न होय ॥ ज६० ॥ ४ ॥ वर बीजो हुं नवि वरुं ॥महा०॥ सघ
खा भेली सवाद ॥ ज६० ॥ मोहनीयाने ज६ मल्ली ॥ महा० ॥ महोटा सा
थें श्यो वाद ॥ ज६० ॥ ५ ॥ गढ तो एक गिरनार ठे ॥ महा० ॥ निरतो
ठे एक श्रीनेम ॥ ज६० ॥ रमणी एक राजीमती ॥ महा० ॥ पूरो पाळ्यो
जेणें प्रेम ॥ ज६० ॥ ६ ॥ वाचक उदयनी वंदना ॥ महा० ॥ मानी खेजो
महाराज ॥ ज६० ॥ नेम राजुल मुक्तें मळ्यां ॥ महा० ॥ साख्यां आतमका
ज ॥ ज६० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सूरशशि कृत जिन प्रभुनी आंगीनुं स्तवन ॥

॥ धन धन रे दीवाली मारे आजुनी रे, मेंतो ठवी नीरखी जिनराजनी रे ॥
ध० ॥ ए आंकणी ॥ पहेरी आंगी आलौकिक जातिनी रे, मांही बुट्टी दी
धीठे जात जातनी रे ॥ध०॥१॥ मणि हिरखा मुकुटमां जड्या बहु रे, का
ने कुंमलनी शोजा हुं शी कहुं रे ॥ ध० ॥ २ ॥ मुने कृपा करी ते हुं कहुं
कशी रे, महारे वहाले मुज सामुं जोयुं हसी रे ॥ ध० ॥ ३ ॥ प्रभु शांति
जिणंद हृदयें वस्या रे, थई सूरशशीनी चढती दशा रे ॥ ध० ॥ ४ ॥

॥ अथ बीजनुं स्तवन ॥ फतमल पाणीडाने जाय ॥ ए देशी ॥

॥ प्रणमी शारद माय, शासन वीर सुहंकरु जी ॥ बीज तिथि गुणगेह,
आदरो जवियण सुंदरु जी ॥ १ ॥ एह दिन पंच कढ्याण, विवरीने क
हुं ते सुणो जी ॥ माहाशुदि बीजें जाण, जन्म अजिनंदन तणो जी ॥ २ ॥
आवण शुदिनी हो बीज, सुमति चव्या सुरलोकथी जी ॥ तारण जवो
दधि तेह, तस पद सेवे सुर थोकथी जी ॥ ३ ॥ समेतशिखर शुज ठा
ण, दशमा शीतल जिन गणुं जी ॥ चैत्रवदिनी हो बीज, वख्या मुक्ति तस
सुख घणुं जी ॥ ४ ॥ फाट्युन मासनी बीज, उत्तम उज्ज्वल मासनी जी ॥
अरनाथ तस च्यवन, कर्मदयें तव पासनी जी ॥ ५ ॥ उत्तम माघज मा
स, शुदि बीजें वासुपूज्यनो जी ॥ एहिज दिन केवल नाण, शरण करो
जिनराजनो जी ॥ ६ ॥ करणीरूप करो खेत, समकित रूप रोपो तिहां जी ॥
खातर किरिया हो जाण, खेड समता करी जिहां जी ॥ ७ ॥ उपशम

तद्रूप नीर, समकित ठोड प्रगट होवे जी ॥ संतोष करी अहो वाड, पञ्च
 स्काण व्रत चोकी सोहे जी ॥७॥ नासे कर्मरिपु चोर, समकित वृद्ध फढ्यो
 तिहां जी ॥ मांजर अनुजव रूप, उतरे चारित्र फल जिहां जी ॥ ८ ॥
 शांति सुधारस वारी, पान करी सुख लीजीयें जी ॥ तंबोल सम द्यो खाद,
 जीवने संतोष रस कीजीयें जी ॥ १० ॥ बीज करो बावीश मास, उत्कृष्टी
 बावीश मासनी जी ॥ चोविहार उपवास, पालीयें शील वसुधा सनी जी
 ॥ ११ ॥ आवश्यक दोय वार, पडिलेहण दोय लीजीयें जी ॥ देववंदन
 त्रण काल, मन वचकायायें कीजियें जी ॥ १२ ॥ उजमाणुं शुज चित्त, क
 रि धरीयें संयोगथी जी ॥ जिनवाणी रस एम, पीजियें श्रुत उपयोगथी
 जी ॥ १३ ॥ इणविध करीयें हो बीज, राग ने द्वेष दूरें करी जी ॥ केव
 ल पद लहि तास, वरे मुक्ति उलट धरी जी ॥ १४ ॥ जिनपूजा गुरुज
 क्ति, विनय करी सेवो सदा जी ॥ पद्मविजयनो शिष्य, जक्ति पामे
 सुखसंपदा जी ॥ १५ ॥ इति ॥

॥ अथ पंचमीनुं लघुस्तवन लिख्यते ॥

॥ पंचमीतप तमें करो रे प्राणी, जेम पामो निर्मल ज्ञान रे ॥ पहेलुं ज्ञा
 न ने पढी क्रिया, नहिं कोइ ज्ञान समान रे ॥ पंचमी० ॥ १ ॥ नंदीसूत्रमां
 ज्ञान वखाणुं, ज्ञानना पांच प्रकार रे ॥ मति श्रुत अवधि ने मनःपर्यव,
 केवल एक उदार रे ॥ पंचमी० ॥ २ ॥ मति अष्टावीश श्रुत चउदह वीश,
 अवधि ठे असंख्य प्रकार रे ॥ दोय जेदें मनःपर्यव दाखुं, केवल एक उ
 दार रे ॥ पंचमी० ॥ ३ ॥ चंद्र सूर्य ग्रह नक्षत्र तारा, एकथी एक अपार
 रे ॥ केवल ज्ञान समुं नहीं कोइ, लोकालोक प्रकाश रे ॥ पंचमी० ॥ ४ ॥
 पारसनाथ प्रसादें करीने, महारी पुरो उमेद रे ॥ समयसुंदर कहे हुं पण
 पामुं, ज्ञाननो पांचमो जेद रे ॥ पंचमी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री अष्टमीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ हारि मारे गाम धरमना साडा पचवीश देश जो, दीपे रे त्यां दे
 श मगध सहुमां शिरें रे लो ॥ हारि मारे नगरी तेहमां राजगृही सुबि
 शेष जो, राजे रे त्यां श्रेणिक गाजे गजपरें रे लो ॥ १ ॥ हारि मारे गाम
 नगर पुर पावन करता नाथ जो, विचरंता तिहां आवी वीर समोसखा रे
 लो ॥ हां० ॥ चउद सहस्स मुनिवरना साथें साथ जो, सुधा रे तप सं

यम शीयलें अखलंकथा रे लो ॥१॥हां॥ फूल्या रसजर फूल्या अंब कवंब
जो, जाणुं रे गुणशील वन हसी रोमांचीयो रे लो ॥ हां॥ वाया वाय
सुवाय तिहां अखिलंब जो, वासे रे परिमल चिहुं पासें संचियो रे लो
॥३॥ हां॥ देव चतुर्विध आवे कोडा कोडि जो, त्रिगडो रे मणि हेम
रजतनो तेरचे रे लो ॥हां॥ चोशठ सुरपति सेवे होडाहोड जो, आगें
रे रस लागे इंद्राणी नचे रे लो ॥४॥हां॥ मणिमय हेम सिंहासन बेठा आ
प जो, ढाळे रे सुर चामर मणिरलें जड्यां रे लो ॥हां॥ सुणतां डुंडु
जिनाद टळे सवि ताप जो, वरसेरे सुर फूल सरस जानु अड्यां रे लो ॥५॥
॥हां॥ ताजे तेजें गाजे घन जेम खुंब जो, राजे रे जिनराज समाजे धर्म
ने रे लो ॥हां॥ निरखी हरखी आवे जनमन खुंब जो, पोषेरे रसन पडे
घोषे जर्ममां रे लो ॥ ६ ॥ हां॥ आगम जाणी जिननो श्रेणिक राय
जो, आव्यो रे परवरियो हय गय रथ पायगें रे लो ॥हां॥ देह प्रदक्षि
णा बंदी बेठो ठाय जो, सुणवा रे जिनवाणी महोटे जायगें रे लो ॥७॥
॥हां॥ त्रिचुवन नायक लायक तव जगवंत जो, आणी रे जन करुणा
धर्मकथा कहे रे लो ॥ हां॥ सहज विरोध विसारे जगना जंतु जो,
सुणवा रे जिनवाणी मनमां गहगहे रे लो ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ बालम बहेला रे आवजो ॥ ए देशी ॥

॥ वीर जिनवर एम उपदिशे, सांजलो चतुर सुजाण रे ॥ मोहनी निं
दमां कां पडो, उलखो धर्मनां ठाण रे ॥ विरति ए सुमति धरि आदरो
॥१॥ ए आंकणी ॥ परिहरो विषय कषाय रे ॥ बापडा पंच प्रमादथी,
कां पडो कुगतिमां धाय रे ॥ वि० ॥१॥ करी शको धर्मकरणी सदा, तो करो
ए उपदेश रे ॥ सर्वकालें करी नवि शको, तो करो पर्व सुविशेष रे ॥ वि०
॥३॥ जूजुआ पर्व षटनां कक्षां, फल घणां आगमें जोय रे ॥ वचन अनुसारें
आराधतां, सर्वथा सिद्धि फल होय रे ॥ वि० ॥४॥ जीवने आयु परचव
तणुं, तिथिदिनें बंध होय प्राय रे ॥ तेह जणी एह आराधतां, प्राणीयो
सज्जति जाय रे ॥ वि० ॥५॥ तेहवे अष्टमी फल तिहां, पूढे गौतम स्वामि
रे ॥ जविक जीव जाणवा कारणें, कहे वीर प्रभु ताम रे ॥ वि० ॥६॥ अ
ष्टमहासिद्धि होय एहथी, संपदा आठनी वृद्धि रे ॥ बुद्धिना आठ गुण
संपजे, एहथी आठ गुण सिद्धि रे ॥ वि० ॥७॥ साज होय आठ पडिहा

रनो, आठ पवयण फल होय रे ॥ नाश आठ कर्मनो मूलथी, अष्टमीनुं
फल जोय रे ॥ वि० ॥ ७॥ आदिजिन जन्म दीक्षा तणो, अजितनुं जन्म
कल्याण रे ॥ च्यवन संजव तणुं एह तिथें, अजिनंदन निर्वाण रे ॥ वि०
॥ ८॥ सुमति सुव्रत नमि जनमीया, नेमनो मुक्तिदिन जाण रे ॥ पास जि
न एह तिथें सिद्धला, सातमा जिन च्यवनमान रे ॥ वि० ॥ १०॥ एह ति
थि साधतो राजियो, दंरुविरज लही मुक्ति रे ॥ कर्म हणवा जणी अष्ट
मी, कहे सूत्र निर्युक्ति रे ॥ वि० ॥ ११॥ अतीत अनागत कालना, जिन त
णां केइ कल्याण रे ॥ एह तिथें वल्ली घणा संयमी, पामशे पद निर्वा
ण रे ॥ वि० ॥ १२॥ धर्मवासित पशु पंखीयां, एह तिथें करे उपवास रे ॥
व्रतधारी जीव पोसो करे, जेहने धर्म अज्यास रे ॥ वि० ॥ १३॥ जांखीयो
वीरें आठम तणो, जविकहित एह अधिकार रे ॥ जिनमुखें उच्चरे प्रा
णीया, पामशे जव तणो पार रे ॥ वि० ॥ १४॥ एहथी संपदा सविलहे, ट
खे कष्टनी कोडि रे ॥ सेवजो शिष्य बुध प्रेमनो, कहे कांति कर जोडि रे ॥
वि० ॥ १५॥ कलश ॥ एम त्रिजग जाषण, अचल शासन, वर्द्धमान, जिने
श्वरू ॥ बुध प्रेम गुरु सुप, साय पामी, संशुण्यो, अलवेसरू ॥ जिनगुण प्र
संगें, जणो रंगें, स्तवन ए, आठम तणो ॥ जे जविक जावें, सुणे गावे,
कांति सुख, पावे घणो ॥ १ ॥ २॥ लोक संख्या ॥ ४३ ॥

॥ अथ एकादशीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ जगपति नायक नेमि जिणंद, द्वारिका नगरी समोसस्था ॥ जगप
ति बंदवा कृष्ण नरिंद, जादव कोडशुं परिवस्था ॥ १ ॥ जगपति धिगुण
फूल अमूल, जक्ति गुणे माला रची ॥ जगपति पूजी पूढे कृष्ण, दायिक
समकित शिवरुचि ॥ २॥ जगपति चारित्र धर्म अशक्त, रक्त आरंज परिग्रहे ॥
जगपति मुज आतम उद्धार, कारण तुम विण कोण कहे ॥ ३ ॥ जगपति
तुम सरिखो मुज नाथ, माथे गाजे गुणनिखो ॥ जगपति कोइ उपाय ब
ताव, जिम बरे शिववधू कंतखो ॥ ४ ॥ नरपति उज्ज्वल मागशिर मास,
आराधो एकादशी ॥ नरपति एकशो ने पंचाश, कल्याणक तिथि उल्लासी
॥ ५ ॥ नरपति दश क्षेत्रें त्रण काल, चोबीशी त्रीशे मली ॥ नरपति नेहुं
जिननां कल्याण, विवरी कहुं आगल वली ॥ ६ ॥ नरपति अर दीक्षा
नमी नाण, मल्लीजन्म व्रत केवली ॥ नरपति वर्त्तमान चोबीशी, मांहे क

आण कहां वली ॥ ७ ॥ नरपति मौनपणे उपवास, दोढशो जपमाला ग
णो ॥ नरपति मन वचकाय पवित्र, चरित्र सुणो सुव्रत तणो ॥ ८ ॥ नर
पति दाहिण धातकी खंरु, पश्चिम दिशि इष्टुकारथी ॥ नरपति विजय पा
टण अजिधान, साचो नृप प्रजापालथी ॥ ९ ॥ नरपति नारी चंद्रावती
तास, चंद्रमुखी गजगामिनी ॥ नरपति श्रेष्ठी शूर विख्यात, शिखलसखी
ला कामिनी ॥ १० ॥ नरपति पुत्रादिक परिवार, सार जूषण चीवर धरी ॥
नरपति जाये नित्य जिनगेह, नमन स्तवन पूजा करे ॥ ११ ॥ नरपति पो
षे पात्र सुपात्र, सामायिक पोषध वरे ॥ नरपति देववंदन आवश्यक, काल
वेळार्ये अनुसरे ॥ १२ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ एकदिन प्रणमी पाय, सुव्रत साधु तणा री ॥ विनये विनवे शेठ, मु
निवर करि करुणा री ॥ १ ॥ दाखो मुळ दिन एक, थोडो पुण्य कीयो री ॥
वाधे जिम वडबीज, शुज अनुबंधी थयो री ॥ २ ॥ मुनि जासे महाजा
ग्य, पावन पर्व घणां री ॥ एकादशी सुविशेष, तेहमां सुण सुमना री ॥ ३ ॥
सीत एकादशी सेव, मास अग्यार लगें री ॥ अथवा वरस इग्यार, उज
वी तपशुं वगे री ॥ ४ ॥ सांजली सकुरु वेण, आनंद अति उल्लस्यो
री ॥ तप सेवी उजवीय, आरण स्वर्ग वस्यो री ॥ ५ ॥ एकवीश सागर
आय, पाली पुण्यवशें री ॥ सांजल केशवराय, आगल जेह थशे री
॥ ६ ॥ सौरी पुरमां शेठ, समृद्धदत्त वडो री ॥ प्रीतिमती प्रिया तास, पु
ण्यजोग जड्यो री ॥ ७ ॥ तस कूखें अवतार, सूचित शुज स्वपनें री ॥
जनम्यो पुत्र पवित्र, उत्तम ग्रह शकुनें री ॥ ८ ॥ नालनिक्षेप निधान, जूमि
थी प्रमट हवो री ॥ गर्जदोहद अनुजाव, सुव्रत नाम ठव्यो री ॥ ९ ॥ बु
द्धि उद्यम गुरु जोग, शास्त्र अनेक जण्यो री ॥ यौवनवय अग्यार, रूप
वती परण्यो री ॥ १० ॥ जिन पूजन मुनिदान, सुव्रत पञ्चस्काण धरे री ॥
अगीयार कंचन कोडि, नायक पुण्य जरे री ॥ ११ ॥ धर्मघोष अणगार,
तिथि अधिकार कहे री ॥ सांजली सुव्रत शेठ, जातिस्मरण छहे री ॥
१२ ॥ जिनप्रत्यय मुनि शास्त्र, जकें तप उच्चरे री ॥ एकादशी दिन आठ,
पहोरो पोसो धरे री ॥ १३ ॥ इति ॥

॥ ढाख त्रीजी ॥

पत्नी सयुतें पोसह लीधो, सुव्रतशेठें अन्यदा जी ॥ अवसर जाणी तस्कर
 आव्या, घरमां धन खूटे तदा जी ॥ १ ॥ शासन जत्तें देवी शक्ते, थंजाणा
 ते बापडा जी ॥ कोलाहल सुणी कोटवाल आव्यो, जूप आगल धव्या
 रांकडा जी ॥ २ ॥ पोसह पारी देव जुहारी, दयावंत लेइ जेटणां जी ॥ रायने
 प्रणमी चोर मुकावी, शेठें कीधां पारणां जी ॥ ३ ॥ अन्य दिवस विश्वा
 नल लागो, सोरीपुरमां आकरो जी ॥ शेठजी पोसह समरस बेठा, लोक
 कहे हठ कां करो जी ॥ ४ ॥ पुणें हाट वखारो शेठनी, उगरी सह प्रशं
 सा करे जी ॥ हरखे शेठजी तपजमणुं, प्रेमदा साथें आदरे जी
 ॥ ५ ॥ पुत्रने घरनो चार जळावी, संवेगी शिर सेहरो जी ॥ चउनाणी
 विजयशेखर सूरिपासें, तप व्रत आदरे जी ॥ ६ ॥ एक खटमासी चार
 चौमासी, दोसय ठठ सो अठम करे जी ॥ बीजां तप पण बहुश्रुत सुव्रत,
 मौन एकादशी व्रत धरे जी ॥ ७ ॥ एक अधम सुर मिथ्यादृष्टि, देवता
 सुव्रत साधुने जी ॥ पूर्वोपार्जित कर्म उदेरी, अंगें वधारे व्याधिने जी
 ॥ ८ ॥ कमें नडियो पापें जडियो, सुर कहे जाउ औषध जणी जी ॥
 साधु न जाये रोष जराये, पाटु प्रहारें हण्यो मुनि जी ॥ ९ ॥ मुनि मन
 वचन कायत्रियोगें, ध्यान अनल दहे कर्मने जी ॥ केवल पामी जितपद
 रामी, सुव्रत नेम कहे श्यामने जी ॥ १० ॥

॥ ढाख चोथी ॥

कान पयंपे नेमने ए ॥ धन्य धन्य यादव वंश, जिहां प्रभु अवतस्या
 ए ॥ मुळ मनमानसहंस, जीयो जिन नेमने ए ॥ १ ॥ धन्य शिवादेवी माव
 डी ए, समुद्रविजय धन्य तात ॥ सुजात जगतगुरु ए, रत्नत्रयीअवदात ॥
 ॥ ज० ॥ १ ॥ चरण विराधी उपन्यो ए, हुं नवमो वासुदेव ॥ ज० ॥ तिणें
 मन नवि उल्लसे ए, चरणधर्मनी सेव ॥ ज० ॥ २ ॥ हाथी जेम कादव
 गढ्यो ए, जाणुं उपादेय हेय ॥ ज० ॥ तो पण हुं न करी शकुं ए, दुष्ट
 कर्मनो जेय ॥ ज० ॥ ४ ॥ पण शरणुं बलीया तणुं ए, कीजें सीजे
 काज ॥ ज० ॥ एहवां वचनने सांजली ए, बांहे ग्रह्यानी लाज ॥ ज० ॥
 ॥ ५ ॥ नेम कहे एकादशी ए, समकित युत आराध ॥ ज० ॥ आर्क्ष

जिनवर बारमो ए, जावि चोवीशियें लख ॥ जयो ॥ ६ ॥ कलश ॥ इय नेमि
जिनवर, नित्य पुरंदर, रेवताचल, मंरुणो ॥ बाण नंद मुनि, चंद वरसे, १७९५
राजनगरे, संशुण्यो ॥ संवेगरंग, तरंग जलनिधि, सत्यविजय गुरु, अनुसरी ॥
कपूरविजय कवि, क्षमाविजय गणि, जिनविजय, जयसिरि वरी ॥ १ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीवीरप्रभुनुं दीवालीनुं स्तवन लिख्यते ॥

॥ मारगदेशक मोक्षनो रे, केवल ज्ञाननिधान ॥ जावदया सागर
प्रभु रे, पर उपगारी प्रधानो रे ॥ १ ॥ वीर प्रभु सिद्ध थया ॥ संघ सकल
आधारो रे, हवे इण जरतमां ॥ कोण करशे उपगारो रे ॥ वीर ॥ २ ॥
नाथ विहूणुं सैन्य ज्यूं रे, वीर विहूणा रे जीव ॥ साधे कोण आधारथी
रे, परमानंद अजंगो रे ॥ वीर ॥ ३ ॥ मात विहूणो बाल ज्यूं रे, अरहो
परहो अथडाय ॥ वीरविहूणा जीवडा रे, आकुल व्याकुल थाय रे ॥ वीर ॥
४ ॥ संशय ठेदक वीरनो रे, विरह ते केम खमाय ॥ जे दीठे सुख
उपजे रे, ते विण केम रहेवायो रे ॥ वीर ॥ ५ ॥ निर्यामक जव समुद्र
नो रे, जवअडवी सढवाह ॥ ते परमेश्वर विण मले रे, केम बाधे उत्सा
हो रे ॥ वीर ॥ ६ ॥ वीरथकां पण श्रुत तणो रे, हतो परम आधार ॥
हवे इहां श्रुत आधार ठे रे, अहो जिनमुद्रा सारो रे ॥ वीर ॥ ७ ॥ त्र
ण कालें सवि जीवने रे, आगमथी आणंद ॥ सेवो ध्यावो जवि जना रे,
जिनपडिमा सुखकंदो रे ॥ वीर ॥ ८ ॥ गणधर आचारज मुनि रे, सहूने एणी
परें सिद्धि ॥ जव जव आगम संगथी रे, देवचंद्र पद लीध रे ॥ वीर ॥ ९ ॥

॥ अथ आंबील तप आश्रयी श्रीसिद्धचक्रजीनुं स्तवन ॥

॥ जीहो कुंअर बेठा गोंखडे ॥ ए देशी ॥

॥ जीहो प्रणमुं दिन प्रत्यें जिनपति ॥ लाला ॥ शिव सुखकारी अशेष ॥
जीहो आशोई चैत्री जणी ॥ लाला ॥ अछाई विशेष ॥ १ ॥ जवि
कजन, जिनवर जग जयकार ॥ जीहो जिहां नवपद आधार ॥ ज ॥ २ ॥
आंकणी ॥ जीहो तेह दिवस आराधवा ॥ लाला ॥ नंदीश्वर सुरजाय ॥ जीहो
जीवाजिगममांहे कछुं ॥ ला ॥ करे अड दिन महिमाय ॥ ३ ॥ ज ॥
जीहो नवपद केरा यंत्रनी ॥ ला ॥ पूजा किजें रे जाप ॥ जीहो रोग शोक
सवि आपदा ॥ ला ॥ नासे पापनो व्याप ॥ ४ ॥ ज ॥ जीहो अरिहंत
सिद्ध आचारज ॥ ला ॥ उवजाब साधु ए पंच ॥ जीहो दंसण नाथ

चारित्र तवो ॥ ला० ॥ ए चउ गुणनो प्रपंच ॥ ४ ॥ ज० ॥ जीहो ए नव
पद आराधतां ॥ ला० ॥ चंपापति विख्यात ॥ जीहो नृप श्रीपाल सुखीयो
थयो ॥ ला० ॥ ते सुणजो अवदात ॥ ५ ॥ ज० ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥ कोइलो पर्वत धूंधलो रे लो ॥ ए देशी ॥

॥ मालव धुर उल्लेणीयें रे लो, राज्य करे प्रजापाल रे ॥ सुगुणी नर ॥
सुरसुंदरी मयणासुंदरी रे लो, बे पुत्री तस बाल रे ॥ सु० ॥ १ ॥ श्री
सिद्धचक्र आराधियें रे लो, जेम होय सुखनी माल रे ॥ सु० ॥ श्री० ॥
॥ ए आंकणी ॥ पहेली मिथ्या श्रुतजणी रे लो, बीजी जिन सिद्धांत रे
॥ सु० ॥ बुद्धि परीक्षा अवसरें रे लो, पूढी समस्या तुरंत रे ॥ सु० ॥ ११ ॥
श्री० ॥ तूढो नृप वर आपवा रे लो, पहेली करे ते प्रमाण रे ॥ सु० ॥
बीजी कर्म प्रमाणथी रे लो, कोप्यो ते तव नृपज्ञाण रे ॥ सु० ॥ ३ ॥
श्री० ॥ कुष्टी वर परणावियो रे लो, मयणा वरे धरी नेह रे ॥ सु० ॥ रामा
हजीय विचारीयें रे लो, सुंदरी विणसे तुऊ देह रे ॥ सु० ॥ ४ ॥ श्री० ॥
सिद्धचक्र प्रजावथी रे लो, नीरोगी थयो जेह रे ॥ सु० ॥ पुण्यपसायें क
मला लही रे लो, वाढ्यो घणो ससनेह रे ॥ सु० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ माउळे
वात ते जव लही रे लो, वांदवा आव्यो गुरु पास रे ॥ सु० ॥ निज घर तेडी
आवियो रे लो, आपे निज आवास रे ॥ सु० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ श्रीपाल
कहे कामिनी सुणो रे लो, हुं जाउं परदेश रे ॥ सु० ॥ माल मता बहु
लावशुं रे लो, पूरशुं तुम तणी खांत रे ॥ सु० ॥ ७ ॥ श्री० ॥ अवधि
करी एक वरसनी रे लो, चाढ्यो नृप परदेश रे ॥ सु० ॥ शेठ धवल
साथें चढ्यो रे लो, जलपंथें सुविशेष रे ॥ सु० ॥ ८ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ इमर आंवा आंबली रे ॥ ए देशी ॥

॥ परणी बब्बर पति सुता रे, धवल मूकाव्यो ज्यांह ॥ जिनहर बार
उघाडते रे, कनककेतु बीजी त्यांह ॥ १ ॥ चतुर नर, श्री श्रीपालचरित्र
॥ ए आंकणी ॥ परणी वस्तुपालनी रे, समुद्रतटें आवंत ॥ मकरकेतु
नृपसुता रे, वीणावादें रीजंत ॥ च० ॥ २ ॥ पांचमी त्रैलोक्यसुंदरी रे,
परणी कुजा रूप ॥ ठठी समस्या पूरती रे, पंच सखीशुं अनूप ॥ च० ॥
॥ ३ ॥ राधा वेधी सातमी रे, आठमी विष उतार ॥ परणी आव्यो निज
घरें रे, साथें बहु परिवार ॥ च० ॥ ४ ॥ प्रजापालें सांजली रे, परदल

केरी वात ॥ खंघें कुहाडो खेइ करी रे, मयणा दुइ विख्यात ॥ च० ॥ ५ ॥
चंपाराज्य खेइ करी रे, जोगवी कामितजोग ॥ धर्म आराधी अवतस्थो रे,
पहोतो नवमे सुरखोग ॥ च० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥ कंत तमाकू परिहरो ॥ ए देशी ॥

॥ एम महिमा सिद्धचक्रनो, सुणि आराधे सुविवेक ॥ मोरे खाल
॥ १ ॥ श्री सिद्धचक्र आराधीयें ॥ ए आंकणी ॥ अडदल कमलनी थाप
ना, मध्यें अरिहंत उदार ॥ मो० ॥ चिहुं दिशें सिद्धादिक चउ, वक्र दि
शें तुं गुणधार ॥ मो० ॥ २ ॥ श्री० ॥ बे पडिकमणां जंत्रनी, पूजा देव
वंदन त्रिकाल ॥ मो० ॥ नवमे दिन सविशेषथी, पंचामृत कीजें पखाल
॥ मो० ॥ ३ ॥ श्री० ॥ जूमिशयन ब्रह्मविध धारणा, रूंधी राखो त्रण जो
ग ॥ मो० ॥ गुरु वैय्यावच्च कीजियें, धरो सदहणाजोग ॥ मो० ॥ ४ ॥
श्री० ॥ गुरु पडिलाजी पारियें, सहाम्मिवच्छल पण होय ॥ मो० ॥ उजम
णां पण नव नवां, फल धान्य रयणादिक ढोय ॥ मो० ॥ ५ ॥ श्री० ॥ इह
जव सवि सुख संपदा, परजवें सवि सुख थाय ॥ मो० ॥ पंकित शांति
विजय तणो, कहे मानविजय उवजाय ॥ मो० ॥ ६ ॥ श्री० ॥ इति ॥

॥ अथ रोहिणीतपनुं स्तवन ॥

॥ हारि मारे वासुपूज्यनो नंदन, मघवा नाम जो ॥ राणी तेहनी कम
ला, पंकजलोयणी रे लो ॥ हारि मारे आठ पुत्र ने, ऊपर पुत्री एक जो ॥ मात
पिताने वहाली, नामें रोहिणी रे लो ॥ १ ॥ हारि मारे देखी यौवन, वय
निजपुत्री जूप जो ॥ स्वयंवर मंरुप मांकी, नृप तेडाविया रे लो ॥ हारि मारे
अंग वंग ने, मरुधर केरा राय जो ॥ चतुरंगी फोजांथी चंपायें, आविया रे लो
॥ २ ॥ हारि मारे पूरव जवना रागें, रोहिणी ताम जो ॥ जूप अशोकने कंठें,
वरमाला धरे रे लो ॥ हारि मारे गज रथ घोडा, दान अने बहु मान जो ॥
देइ बोलावी बेटी, बहु आरुंबरें रे लो ॥ ३ ॥ हारि मारे रोहिणी राणी,
जोगवतां सुख जोग जो ॥ आठ पुत्रने पुत्री, चार सोहामणी रे लो ॥ हारि
मारे आठमा पुत्रनुं, लोकपाल ठे नाम जो ॥ ते खोले खेइ बेठी, गोंखे जामिनी
रे लो ॥ ४ ॥ हारि मारे एहवे कोइक, नगर वणिकनो पुत्र जो ॥ आयुःक्षयें
श्री बालक, मरणदशा लहे रे लो ॥ हारि मारे मात पितादिक, सहु तेनो
परिवार जो ॥ रडतो पडतो गोंख तले, थइने वहे रे लो ॥ ५ ॥ हारि मारे ते

देखी अति हरखी, रोहिणी ताम जो ॥ पिठने जांखे ए नाटक, कुण जा
तनुं रे लो ॥ हारे मारे दीप कहे ए, पूरव पुण्य संकेत जो ॥ जन्मथकी
नवि दीतुं दुःख, कोइ जातनुं रे लो ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ ढाल बीजी ॥

॥ पिठ कहे जोबन मदमाती, सहुने सरखी आशा ॥ ए बालकना दुःख
थी रोवे, तुजने होवे तमासा ॥ बोखो बोल विचारी राज, एम केम कीजें
हांसी ॥ १ ॥ तव राणीने रीश करी खोलैथी, पुत्रने खूंची लीधो ॥ रोहि
णी राणी नजरें जोतां, गोंखथी नाखी दीधो ॥ बो० ॥ २ ॥ ते देखी सहु
अंतेउरमां, खजनें पोकार ते कीधो ॥ रोहिणी एम जाणे जे बालक, को
इकें रमवा लीधो ॥ बो० ॥ ३ ॥ नगरतणे रखवाले देवें, अधर ग्रह्यो ति
हां आवी ॥ सोनाने सिंहासण थाप्यो, आज्ञापण पहेरावी ॥ बो० ॥ ४ ॥
नगरलोक सहु जाग्य वखाणे, राजा विस्मय थावे ॥ दीप कहे जस पुण्य
सखाइ, तिहां सहु नव निधि थावे ॥ बो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ रूडो मास वसंत ॥ ए देशी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्य जिनवरना, अंतेवासी मुनिराज वहाला ॥ रूप
कुंज ने सुवर्णकुंजजी, चउ झानी जवऊहाज वहाला ॥ १ ॥ रोहिणी तप फल
जग जयवंतुं ॥ ए आंकणी ॥ पाउ धास्या प्रभु नयर समीपें, हरख्यो रोहिणी
कंत वहाला ॥ सहु परिवारशुं पदयुग बंदे, निसुण्यो धर्म एकंत वहाला ॥ रो०
॥ २ ॥ कर जोडी नृप पूढे गुरुने, रोहिणी पुण्यप्रबंध वहाला ॥ शुं कीधुं प्रभु
सुकृत एणें, जांखो ते सयल संबंध वहाला ॥ रो० ॥ ३ ॥ गुरु कहे पूर्व
जवमां कीधुं, रोहिणीतपगुणखाण वहाला ॥ तेथी जन्मथकी नवि दीतुं,
सुख दुःख जाण अजाण वहाला ॥ रो० ॥ ४ ॥ जांखशे गुरु हवे पूर्व जव
नो, रोहिणीनो अधिकार वहाला ॥ दीप कहे सुणजो एक चित्तें, कर्मप्रपं
च विचार वहाला ॥ रो० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ ढाल चोथी ॥

॥ गुरु कहे जंबू क्षेत्र जरतमां, सिद्धपुर नगर मजाररे ॥ पृथिवीपाल
नरेसर राजा, सिद्धमती तस नार ॥ राजन सुणजो रे ॥ कांइ पूरव जव
अधिकार, विलमां धरजो रे ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ एक दिन आव्या चंद्र उ
थानें, राणी ने वली राय रे ॥ खेले फ्रीडा नव नव जातें, जोजो कर्म नि

दान ॥ रा० ॥ १॥ एहवे कोइक मुनि तिहां आब्यो, गुणसागर तस नाम रे ॥
 राजा ते मुनिवरने देखी, राणीने कहे ताम ॥ रा० ॥ ३॥ ऊठो ए मुनिने व
 होरावो, जे होय सुजतो आहार रे ॥ निसुणी राणीने मुनि उपर, उपन्यो क्रोध
 अपार ॥ रा० ॥ ४ ॥ विषयथकी अंतराय थयो ते, मनमां बहु दुःख
 लावे रे ॥ रीशें बलती कडवुं तुंबडुं, ते मुनिने बहोरावे ॥ रा० ॥ ५ ॥
 मुनिने आहारथकी विष व्याप्युं, कालधर्म तिहां कीधो रे ॥ राजायें
 राणीने ततक्षण, देशनिकाखो दीधो ॥ रा० ॥ ६ ॥ सातमे दिन मुनि ह
 त्यापापें, गलत कोढ थयो अंगें रे ॥ काल करीने ठही नरकें, उपनी पाप
 प्रसंगें ॥ रा० ॥ ७ ॥ नारकीने तिर्यच तणा जव, जटकी काल अनंत रे ॥
 दीप कहे हवे धर्मजोगनो, कहिशुं सरस वृत्तंत ॥ रा० ॥ ८ ॥ इति ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ ते राणी मुनि पापथी ॥ केशरीया लाल ॥ फरती जवचक्र फेर रे ॥ केश
 रीया लाल ॥ तारा नयरमां उपनी ॥ के० ॥ वनमित्र शेठने घेर रे ॥ के० ॥
 ॥ १॥ जूठ जूठ कर्म विटंबना ॥ के० ॥ धनवनी कुखें उपनी ॥ के० ॥ दुर्ग
 धा तस नाम रे ॥ के० ॥ नगर वणिकना पुत्रने ॥ के० ॥ परणावी बहु
 मान रे ॥ के० ॥ २ ॥ जू० ॥ सुखशय्यानी उपरें ॥ के० ॥ आची कंतनी
 पास रे ॥ के० ॥ बहु दुर्गंधता उबली ॥ के० ॥ स्वामी पाम्यो त्रास रे ॥
 ॥ के० ॥ ३ ॥ जू० ॥ मूकी परदेशें गयो ॥ के० ॥ जुठ जुठ कर्म खजाव
 रे ॥ के० ॥ एक दिन कन्यानो पिता ॥ के० ॥ झानीने पूढे जाव रे ॥ के०
 ॥ ४ ॥ जू० ॥ झानीयें पूर्वजव कह्यो ॥ के० ॥ जांख्यो सह्य अवदात रे
 ॥ के० ॥ फरी पूढे गुरुरायने ॥ के० ॥ केम होवे सुख शात रे ॥ के० ॥
 ॥ ५ ॥ जू० ॥ गुरु कहे रोहिणीतप करो ॥ के० ॥ सात वर्ष सात मास
 रे ॥ के० ॥ रोहिणी नक्षत्रने दिनें ॥ के० ॥ चोविहारो उपवास रे
 ॥ के० ॥ ६ ॥ जू० ॥ वासुपूज्य जगवंतनी ॥ के० ॥ पूजा करो शुज जाव
 रे ॥ के० ॥ एम ए तप आराधतां ॥ के० ॥ प्रगटे शुद्ध स्वजाव रे
 ॥ के० ॥ ७ ॥ जू० ॥ करजो तप पूरण थये ॥ के० ॥ उजमणुं जली
 जात रे ॥ के० ॥ तेथी एक जव आंतरे ॥ के० ॥ खेशो ज्योति महांत रे
 ॥ के० ॥ ८ ॥ जू० ॥ एम मुनि मुखथी सांजली ॥ के० ॥ आराधी ते सार
 रे ॥ के० ॥ ए तारी राणी थई ॥ के० ॥ रोहिणी नामें नार रे ॥ के० ॥

॥ए॥जू॥ इम निसुणी हरख्यां सहु ॥ के॥ रोहिणी ने वल्ली राय रे॥ के॥
दीप कहे मुनि कुंजने ॥ के॥ ॥प्रणमी स्थानक जाय रे ॥ के॥ ॥१॥ जू॥

॥ ढाल ठठी ॥

॥ एक दिन वासुपूज्यजी ए, समोसख्या जिनराज ॥ नमो जिनराजने
रे ॥ राय ने रोहिणी हरख्यां ए, सीधां सघलां काज ॥ न० ॥ १ ॥ बहु
परिवाशुं आवियां ए, वंदे प्रभुना पाय ॥ न० ॥ प्रभुमुखथी वाणी सुणी ए,
आनंद अंग न माय ॥ न० ॥ २ ॥ राय ने रोहिणी बेहु जणां ए, लीधोसंय
म खास ॥ न० ॥ धन्य धन्य संयमधर मुनि ए, सुर नर जेहना दास ॥ न० ॥
॥ ३ ॥ तप तपी केवल लही ए, ताख्यां बहु नर नार ॥ न० ॥ शिवपद अवि
चल पद लखुं ए, पाम्या जवनो पार ॥ न० ॥ ४ ॥ एम जे रोहिणी तप
करे ए, रोहिणीनी परें तेह ॥ न० ॥ मंगलमाळा ते लहे ए, वल्ली अजर
मर गेह ॥ न० ॥ ५ ॥ धन्य वासुपूज्यना तीर्थने ए, धन्य धन्य रोहिणी नार
॥ न० ॥ ए तप जे जावें करे ए, पामे ते जय जयकार ॥ न० ॥ ६ ॥ संवत
अठार उगणशाठनो ए, उज्ज्वल जाड्रव मास ॥ न० ॥ दीपविजयें तस
गाइयो ए, करी खंजात चोमास ॥ न० ॥ ७ ॥ कलश ॥ वासुपूज्य जग, नाथ
साहेब, तास तीर्थें, ए थया ॥ चार पुत्र ने, आठ पुत्रीथी, दंपती, मुगतें
गर्यां ॥ तपगढ विजया, एंद पटधर, विजय देवेंद्र, सूरिसरु ॥ तास
राज्यें, स्तवन कीधुं, सकल संघ, सोहंकरु ॥ सकल पंक्ति, प्रवर भूषण, प्रेम
रत्न गुरु, ध्यायिया ॥ कवि दीपविजयें, पुण्य हेतें, रोहिणी गुण, गाइया ॥ १ ॥

॥ अथ श्री विनयविजयजी कृत आदिजिननी विनति ॥

॥ पामी सुगुरु पसाय रे, शत्रुंजय धणी ॥ श्रीरिसहेसर विनवुं ए ॥ १ ॥
त्रिभुवननायक देव रे, सेवक वीनति ॥ आदीश्वर अवधारीयें ए ॥ २ ॥
शरणें आव्यो स्वामी रे, हुं संसारमां ॥ विरुए वैरीयें नड्यो ए ॥ ३ ॥
तार तार मुज तात रे, वात किशी कहुं ॥ जव जव ए जावठ तणी ए
॥ ४ ॥ जन्म मरण जंजाळ रे, बाल तरुणपणुं ॥ वल्ली वल्ली जरा दहे
घणुं ए ॥ ५ ॥ केमे न आव्यो पार रे, सार हवे स्वामी ॥ इये न करो एक
माहरी ए ॥ ६ ॥ ताख्या तुमें अनंत रे, संत सुगुण वल्ली ॥ अपराधी पण
उरुखा ए ॥ ७ ॥ तो एक दीन दयाळ रे, बाल दयामणो ॥ हुं शा माटें
बीसख्यो ए ॥ ८ ॥ जे गिरुआ गुणवंत रे, तारो तेहने ॥ ते मांहे अचरि

ज किश्युं ए ॥ १० ॥ जे मुऊ सरिखो दीन रे, तेहने तारतां ॥ जग विस्तरशे
यश घणो ए ॥ १० ॥ आपद पडियों आज रे, राज तुमारडे ॥ चरणे हुं
आव्यो वही ए ॥ ११ ॥ मुज सरिखो कोइ दीन रे, तुज सरिखो प्रभु ॥
जोतां जग लाजे नहीं ए ॥ १२ ॥ तोये करुणासिंधु रे, बंधु जुवन त
णा ॥ न घटे तुम उवेखवुं ए ॥ १३ ॥ तारणहारो कोई रे, जो बीजो
हुवे ॥ तो तुम्हने शाने कहुं ए ॥ १४ ॥ तुंहिज तारीश नेट रे, पहिखां
ने पवें ॥ तो एवडी गाढिम कीशी ए ॥ १५ ॥ आवी लाग्यो पाय रे, ते
केम ठोडशे ॥ मन मनाव्यां विण हवे ए ॥ १६ ॥ सेवक करे पोकार रे,
बाहिर रह्या जस ॥ तो साहिब शोजा कीसी ए ॥ १७ ॥ अतुली बल अ
रिहंत रे, जगने तारवा ॥ समरथ ठो स्वामी तुमें ए ॥ १८ ॥ शुं आवे
ठे जोर रे, मुऊने तारतां ॥ के धन बेसे ठे किश्युं ए ॥ १९ ॥ कहेशो तुमें
जिणंद रे, जक्ति नथी तेहवी ॥ तो ते जक्ति मुऊने दीयो ए ॥ २० ॥ व
ली कहेशो जगवंत रे, नहिं तुज योग्यता ॥ हमणां मुक्ति जावा तणी ए
॥ २१ ॥ योग्यता ते पण नाथ रे, तुमहीज आपशो ॥ तो ते मुऊने दी
जियें ए ॥ २२ ॥ वली कहेशो जगदीश रे, कर्म घणां ताहरे ॥ तो तेहज
टाखो परां ए ॥ २३ ॥ कर्म अमारां आज रे, जगपति वारवा ॥ वली
कोण बीजो आवशे ए ॥ २४ ॥ वली जाणो अरिहंत रे, एहने वीनति ॥
करतां आवडती नथी ए ॥ २५ ॥ तो तेहीज महाराज रे, मुऊने शीख
वो ॥ जेम ते विधिशुं वीनवुं ए ॥ २६ ॥ माय ताय विण कोण रे, प्रेम
शीखवे ॥ बालकने कहो बोलवुं ए ॥ २७ ॥ जो मुऊ जाणो देव ! रे, एह
अपावन ॥ खरड्यो ठे कलिकादवें ए ॥ २८ ॥ केम खेउं उत्संग रे, अंग
जखुं एहनं ॥ विषयकषाय अशुचिशुं ए ॥ २९ ॥ तो मुऊ करो पवित्र रे,
कहो कोण पुत्रने ॥ विण मावित्र पखालशे ए ॥ ३० ॥ कृपा करी मुऊ
देव रे, इहां लगें आणीयो ॥ नरक निगोदादिकथकी ए ॥ ३१ ॥ आव्यो
हवे हजूर रे, ऊजो थइ रह्यो ॥ सामुं श्ये जूठ नहीं ए ॥ ३२ ॥ आडो
मांकी आज रे, बेगो बारणें ॥ मावित्र तुमें मनावशो ए ॥ ३३ ॥ तुमें
ठो दयासमुद्र रे, तो मुऊने देखी ॥ दया नथी श्ये आणता ए ॥ ३४ ॥
उवेखश्यो अरिहंत रे, जो आणी वेला ॥ तो महारी शी पेर थशे ए ॥ ३५ ॥
उजा ठे अनेक रे, मोहादिक वैरी ॥ ठल जुए ठे माहरां ए ॥ ३६ ॥

तेहने बारो वेगें रे, देव दया करी ॥ वल्ली वल्ली शुं वीनबुं ए ॥ ३७ ॥ म
 रुदेवी निजमाय रे, वेगें मोकली ॥ गज बेसारी मुक्तिमां ए ॥ ३८ ॥ जर
 तेसर निज नंद रे, कीधो केवली ॥ आरीसा अवलोकतां ए ॥ ३९ ॥ अ
 छाणुं निज पुत्र रे, प्रतिबोध्या प्रेमें ॥ जुज करंता वारीया ए ॥ ४० ॥
 बाहुबलने नेट रे, नाण केवल तमें ॥ स्वामी सहामुं मोकदुं ए ॥ ४१ ॥
 इत्यादिक अवदात रे, सघला तुम तणा ॥ हुं जाणुं बुं मूलगा ए ॥ ४२ ॥
 महारी वेला आज रे, मौन करी बेठा ॥ उत्तर शें आपो नहीं ए ॥ ४३ ॥ वीत
 राग अरिहंत रे, समता सागरू ॥ महारां तहारां शुं करो ए ॥ ४४ ॥ एकवार म
 हाराज रे, मुऊने खमुखें ॥ बोलावो सेवक कही ए ॥ ४५ ॥ एटले सिद्धां का
 ज रे, सघलां माहारां ॥ मनना मनोरथ सवि फल्या ए ॥ ४६ ॥ खमजो मुज
 अपराध रे, आसंगो करी ॥ असमंजस जे वीनव्युं ए ॥ ४७ ॥ अवसर पा
 मी आज रे, जो नवि विनबुं ॥ तो पढतावो मन रहे ए ॥ ४८ ॥ त्रिजुव
 न तारणहार रे, पुणें माहरे ॥ आवी एकांतें मल्या ए ॥ ४९ ॥ बालक
 बोले बोले रे, जे अविगतपणे ॥ माय तायने ते रुचे ए ॥ ५० ॥ नयणें
 निरख्यो नाथ रे, नाजि नरिंदनो ॥ नंदन नंदनवन जिस्यो ए ॥ ५१ ॥
 मरुदेवी उरहंस रे, वंश इस्कागनो ॥ सोहाकर सोहामणो ए ॥ ५२ ॥ मा
 य ताय प्रभु मित्र रे, बंधव माहरो ॥ जीव जीवन तुं बालहो ए ॥ ५३ ॥
 अवर न को आधार रे, इण जग तुज विना ॥ त्राण शरण तुं मुज धणी
 ए ॥ ५४ ॥ वलि वलि करुं प्रणाम रे, चरणे तुम तणे ॥ परमेश्वर सन्मुख जु
 उं ए ॥ ५५ ॥ जव जव तुम पाय सेव रे, सेवकने देजो ॥ हुं मागुं तुं एटहुं
 ए ॥ ५६ ॥ श्री किर्तिविजय उवजाय रे, सेवक एणि परें ॥ विनय विनय करी
 वीनवे ए ॥ ५७ ॥ इति श्री आदिजिनविनतिः समाप्ता ॥ श्लोकसंख्या ॥ ४८ ॥

॥ अथ श्री गौतमस्वामीनो रास प्रारंभः ॥

॥ जाषा ॥ वीर जिणेसर चरणकमल, कमला कय वासो ॥ पणमवि पज
 णिशुं सामिसाल, गोयम गुरु रासो ॥ मण तणु वयण एकंत करवि, निसुणो
 जो जवियां ॥ जिम निवसे तुम्ह देह गेह, गुण गण गहगहिया ॥ १ ॥ जं
 बूदीव सिरि जरह खित्त, खोणीतल मंरुण ॥ मगधदेस सेणिय नरीसर, रिड
 दल बल खंरुण ॥ धणवर गुबर गामनाम, जिहां जणगुणसज्जा ॥ विप्प वसे
 वसुचूइ तड, जसु पुहवी जज्जा ॥ २ ॥ ताण पुत्त सिरि इंदचूइ, जूवल्लय

पसिद्धो ॥ चउदह विद्याविधिह रूव, नारीरस विद्धो ॥ विनय विवेक वि
चार सार, गुणगणह मनोहर ॥ सात हाथ सुप्रमाण देह, रूपें रंजावर
॥ ३ ॥ नयण वयण कर चरण जिण, विपंकज जल पाडिय ॥ तेजें
ताराचंद सूर, आकास जमाडिय ॥ रूवें मयण अनंग करवि, मेढ्हिउं नि
रधाडिय ॥ धीरमें मेरु गंजीर सिंधु, चंगमचयचाडिय ॥ ४ ॥ पेखवि निरु
वम रूव जास, जिण जंपे किंचिय ॥ एकाकी किल जीत इठ, गुण मेढ्हा
संचिय ॥ अहवा निश्चें पुव जम्म, जिणवर इण अंचिय ॥ रंजा पठमा
गौरी गंगा, रतिहा विधि वंचिय ॥ ५ ॥ नहिं बुध नहिं गुरु कवि न कोइ,
जसु आगल रहियो ॥ पंचसया गुणपात्र ठात्र, हींमे परवरियो ॥ करे निरंत
र यज्ञकर्म, मिथ्यामति मोहिय ॥ इण ठल होशे चरम नाण, दंसण
ह विसोहिय ॥ ६ ॥ वस्तुछंद ॥ जंबूदीवह जंबूदीवह जरह वासंमि, खो
णीतल मंणो ॥ मगध देस सेणिय नरेसर, वरगुवर गाम तिहां ॥ विप्प
वसे वसुजूइ सुंदर, तसु जज्जा पुहवी सयल, गुण गण रूव निहाण ॥
ताण पुत्त विद्यानिलउं, गोयम अतिहि सुजाण ॥ ७ ॥ जाणा ॥
चरम जिणसर केवलनाणी, चउविह संघपइठा जाणी ॥ पावापुर सा
मी संपत्तो, चउविह देवनिकायें जुत्तो ॥ ८ ॥ देवें समवसरण तिहां
कीजें, जिण दीठे मिथ्यामति खीजे ॥ त्रिचुवनगुरु सिंहासण बइठो, तत
खिण मोह दिगंतें पइठो ॥ ९ ॥ क्रोध मान माया मद पूरा, जाये नाठा
जिम दिन चोरा ॥ देवडुंडुहि आकाशें वाजी, धर्म नरेसर आवियो गाजी
॥ १० ॥ कुसुमवृष्टि विरचे तिहां देवा, चोशठ इंद्र जसु मागे सेवा ॥ चा
मर ठत्र सिरोवरि सोहे, रूपेंहि जिणवर जग सहु मोहे ॥ ११ ॥ उवसम
रस जर जरी वरसंता, जोजन वाणी वखाण करंता ॥ जाणवि वरूमाण
जिण पाया, सुर नर किन्नर आवे राया ॥ १२ ॥ कंतिसमूहें जलजलकं
ता, गयण विमाणें रण रणकंता ॥ पेखवि इंदचूइ मन चिंते, सुर आवे
अम्ह जगन होवेंते ॥ १३ ॥ तीर तरंकक जिम ते बहता, समवसरण
पहोता गहगहता ॥ तो अजिमानें गोयम जंपे, इणि अवसरें कोपें तणु
कंपे ॥ १४ ॥ मूढ लोक अजाणिउं बोले, सुर जाणंता इम कांइ मोले ॥
मू आगल कोइ जाण जणीजें, मेरु अवर किम उपमा दीजें ॥ १५ ॥
॥ वस्तुछंद ॥ वीर जिणवर वीर जिणवर नाण संपन्न ॥ पावा पुरिसुरम

हिय पत्तनाह संसार तारण ॥ तिहिं देवेहिं निम्मविय समवसरण बहु
 सुखकारण ॥ जिणवर जग उज्जोय करे तेजें करि दिनकार ॥ सिंहा
 सण सामिय ठविउं, हुउं सुजय जयकार ॥ १६ ॥ जाषा ॥ तो चढि
 उं घण माण गजें, इंदजूइ जूयदेव तो ॥ हुंकारो करी संचरिउं, क
 वण सुजिणवर देव तो ॥ जोजन जूमि समोसरण, पेखवी प्रथमारंज
 तो ॥ दहदिसि देखे विबुधवहू, आवंती सुररंज तो ॥ १७ ॥ मणिम
 य तोरण दंरु धजा, कोसीसें नव घाट तो ॥ वैर विवर्जित जंतुगण, प्राती
 हारज आठ तो ॥ सुर नर किन्नर असुरवर, इंड इंडाणीराय तो ॥
 चित्तें चमकिय चिंतवे ए, सेवंता प्रजुपाय तो ॥ १८ ॥ सहसकिरण सम
 वीर जिण, पेखवी रूप विशाल तो ॥ एह असंजव संजव ए, साचो ए इंड
 जाल तो ॥ तो बोलावे त्रिजगगुरु, इंदजूइ नामेण तो ॥ श्रीमुख
 संसय सामि सवे, फेडे वेदपण तो ॥ १९ ॥ मान मेढ्हि मद ठेली करे,
 जगतें नामे सीस तो ॥ पंचसयाशुं व्रत खिउं ए, गोयम पहिलो सीस तो ॥
 बंधव संजम सुणवि करे, अगनिजूइ आवेइ तो ॥ नाम खेइ आजाप करे,
 तं पुण प्रतिबोधेइ तो ॥ २० ॥ इणि अनुक्रमें गणहररण, आप्या वीर इ
 ग्यार तो ॥ तो उपदेशें जुवन गुरु, संजमशुं व्रत बार तो ॥ बिहुं उपवा
 सें पारणुं ए, आपणपें विहरंत तो ॥ गोयम संजम जग सयल, जय
 जयकार करंत तो ॥ २१ ॥ वस्तुष्ठंद ॥ इंदजूइ इंदजूइ चढिय बहुमा
 न ॥ हुंकारो करि संचरिउं समवसरण पुहतो तुरंतो ॥ इह संसा सा
 मि सवे, चरमनाह फेडे फुरंतो ॥ बोधवीज सज्जाय मने, गोयम जवह
 विरत्त ॥ दिस्क खेइ सिस्का सहिय, गणहर पय संपत्त ॥ २२ ॥
 जाषा ॥ आज हुउं सुविहाण, आज पचेखिमां पुण जरो ॥ दीठा गोय
 म सामि, जो नियनयणें अमिय जरो ॥ सिरिगोयम गणहार, पंच
 सया मुनि परवरिय ॥ जूमिय करय विहार, जवियां जन पडिबोह करे
 ॥ समवसरण मजार, जे जे संसा उपजे ए ॥ ते ते पर उपकार,
 कारण पूठे मुनिपवरो ॥ २३ ॥ जिहां जिहां दीजें दिस्क, तिहां तिहां के
 वल उपजे ए ॥ आप कन्हे अण हुंत, गोयम दीजें दान इम ॥
 गुरु उपर गुरुजत्ति, सामिय गोयम उपनिय ॥ इण ठल केवल नाण, राग
 ज राखे रंग जरे ॥ २४ ॥ जो अष्टापद शैल, वंदे चढि चउवीस जिण ॥

आत्म लब्धि वसेण, चरमसरीरी सोइ मुनि ॥ इअ देसण निसुणेइ,
 गोयम गणहर संचखिउं ॥ तापस पन्नरस एण, तो मुनि दीठो आवतो
 ए ॥ १५ ॥ तव सोसिय निय अंग, अम्ह शक्ति नवि उपजे ए ॥ किम
 चढशे दृढकाय, गज जिम दीसे गाजतो ए ॥ गिरुउं ए अजिमान,
 तापस जो मन चिंतवे ए ॥ तो मुनि चढियो वेग, आलंबवि दिनकर किरण
 ॥ १६ ॥ कंचन मणि निप्पन्न, दंरु कलस धज वड सहिय ॥ पेखवि
 परमाणंद, जिणहर जरहेसर महिय ॥ निय निय काय प्रमाण, चउदि
 सि संठिअ जिणहर्विब ॥ पणमवि मन उल्लास, गोयम गणहर तिहां
 वसिय ॥ १७ ॥ वयर सामीनो जीव, तिर्यक् जृञ्जक देव तिहां ॥ प्रतिबो
 धे पुंरुरीक, कंरुरीक अध्ययन जणी ॥ वलता गोयम सामी, सवि ताप
 स प्रतिबोध करे ॥ लेइ आपणे साथ, चाले जिम जूयाधिपति ॥ १८ ॥
 खीर खंरु घृत आणि, अमिअ वूठ अंगुठ ठवे ॥ गोयम एक्कण पात्र,
 करावे पारणुं सवे ॥ पंचसया सुज जाव, उज्जल जरिउं खीरमीसैं ॥ साचा
 गुरु संजोग, कवल ते केवल रूप हुउं ॥ १९ ॥ पंचसया जिणनाह, सम
 समवसरण प्राकार त्रय ॥ पेखवि केवल नाण, उप्पन्नो उज्जोय करे ॥
 जाणे जिणह पीयूष, गाजंतो घण मेघ जिम ॥ जिणवाणी निसुणेइ, ना
 णी हूआ पंचसया ॥ २० ॥ वस्तुछंद ॥ इणे अनुक्रमें इणे अनुक्रमें ना
 ण संपन्न ॥ पन्नरह सय परवरिय हरिय डुरिय जिणनाह वंदइ ॥ जाणवि
 जगगुरु वयण तिह नाण अप्पाण निंदइ ॥ चरम जिणेसर इम जणइ,
 गोयम म करिस खेउ ॥ ठेह जइ आपण सही, होशुं तुल्ला वेउ ॥ २१ ॥
 जाषा ॥ सामिउं ए वीर जिणंद, पुनिम चंद जिम उल्लसिअ ॥ विहरिउं ए
 जरहवासंमि, वरिस बहुत्तर संवसिअ ॥ ठवतो ए कणय पउमेव, पायक
 मल संघें सहिअ ॥ आविउं ए नयणाणंद, नयर पावा पुरि सुरमहिय ॥ २२ ॥
 पेखियो ए गोयमसामी, देवशर्मा प्रतिबोध करे ॥ आपण ए त्रिशला देवि,
 नंदन पढोतो परम पए ॥ वलतो ए देव आकास, पेखवि जाणिय जिण
 समे ए ॥ तो मुनि ए मन विखवाद, नाद जेद जिम उपनो ए ॥ २३ ॥
 कुण समो ए सामिय देखि, आप कन्हे हुं टाखियो ए ॥ जाणंतो ए तिहु
 अणनाह, लोक विवहार न पाखियो ए ॥ अति जलुं ए कीधेलुं सामि,
 जाणियुं केवल मागशे ए ॥ चिंतवियुं ए बालक जेम, अहवा केडें लागशे

ए ॥ ३४ ॥ हुं किम ए वीर जिणंद, जगतें जोखो जोखविउं ए ॥ आपणो
 ए अविहल नेह, नाह न संपे सूचव्यो ए ॥ साचो ए इह वीतराग, नेह न
 जेणें लाखिउं ए ॥ इण समे ए गोयमचित्त, राग वैरागें बाखिउं ए ॥ ३५ ॥
 आवतो ए जो ऊलट, रहेतो रागें साहिउं ए ॥ केवल ए नाण उप्पन्न,
 गोयम सहेजें उमाहिउं ए ॥ तिहुअण ए जय जयकार, केवल महिमा
 सुर करे ए ॥ गणहरु ए करय वखाण, जवियण जव इम निस्तरे ए ॥
 ॥ ३६ ॥ वस्तुष्टंद ॥ पढम गणहरु पढम गणहरु वरस पंचास ॥ गि
 हिवासें संवसिय तीस वरिस संजम विजूसिय ॥ सिरिकेवल नाण पुष्प...
 बार वरिस तिहुयण नमंसिय ॥ रायगिहि नयरीहिं ठविअ बाणवइ वरि
 साउं ॥ सामी गोयम गुणनिलो, होशे शिवपुर ठाउं ॥ ३७ ॥ जाषा ॥
 जिम सहकारें कोयल टहुके, जिम कुसुमबनें परिमल बहेके, जिम चं
 दन सुगंधनिधि ॥ जिम गंगाजल लहेरें लहके, जिम कणयाचल तेजें
 ऊलके, तिम गोयम सौजाग्यनिधि ॥ ३८ ॥ जिम मानसरोवर निवसे
 हंसा, जिम सुरवर सिरि कणयवतंसा, जिम महुयर राजीववनी ॥ जिम
 रयणायर रयणें विलसे, जिम अंबर तारागण विकसे, तिम गोयम गुण
 केखिवनी ॥ ३९ ॥ पूनिम निसि जिम ससिहर सोहे, सुरतरु महिमा जिम
 जग मोहे, पूरव दिसि जिम सहसकरो ॥ पंचानन जिम गिरिवर राजे,
 नरवइ घर जिम मयगल गाजे, तिम जिनशासन मुनिपवरो ॥ ४० ॥
 जिम सुरतरुवर सोहे शाखा, जिम उत्तम मुख मधुरी जाखा, जिम वनके
 तकी महमहे ए ॥ जिम जूमिपति जुयबल चमके, जिम जिनमंदिर घंटा
 रणके, तिम गोयम लब्धें गहगहे ए ॥ ४१ ॥ चिंतामणि कर चढिउं आ
 ज, सुरतरु सारे बंठिय काज, कामकुंज सवि वश हुउं ए ॥ कामगवी पूरे
 मनकामिय, अष्ट महासिद्धि आवे धामिय, सामिय गोयम अणुसरो ए ॥
 ॥ ४२ ॥ पणवस्कर पहेलो पजणीजें, मायाबीज श्रवण निसुणीजें, श्रीमती
 शोभा संजवे ए ॥ देवह धुरि अरिहंत नमीजें, विनयपहु उवचाय शु
 णीजें, इण मंत्रें गोयम नमो ए ॥ ४३ ॥ पुरं पुर वसतां कांइ करीजें, दे
 श देशांतर कांइ जमीजें, कवण काज आयास करो ॥ प्रह ऊठी गोयम
 समरीजें, काज समग्रह ततखण सिजे, नवनिधि विलसे तास घरे ॥
 ॥ ४४ ॥ चउदह सय बारोत्तर वरसें, गोयम गणहरु केवल दिवसें,

किं कवित्त उपगार करो ॥ आदेहि मंगल एह पञ्चणीजें, परब महोष्ठव
पहिलो लीजें, रुद्धि वृद्धि कल्याण करो ॥ ४५ ॥ धन्य माता जिणें उयरें
धरिया, धन्य पिता जिणें कुल अवतरिया, धन्य सह गुरु जिणें दिक्किया
ए ॥ विनयवंत विद्याजंकार, जस गुण कोइ न लपे पार, विद्यावंत गुरु
वीनवे ए ॥ गौतमस्वामीनी रास जणीजें, चउबिह संघ रक्षियायत कीजें,
रुद्धि वृद्धि कल्याण करे ॥ ४६ ॥ इति श्री गौतमस्वामीनो रास संपूर्ण ॥

॥ अथ दीवालीनुं स्तवन ॥

॥ प्रभु कंठें ठवि फूलनी माला ॥ ए देशी ॥

॥ रमती ऊमती अमुन साहेली, बेहु मली लीजियें एक ताली रे ॥
सखि आज अनोपम दीवाली ॥ लील विलासें पूरण मासें, पोष दशम
निशि रढीयाली रे ॥ स० ॥ १ ॥ पशु पंखी वसीयां वनवासें, ते पण सुखी
यां समकाली रे ॥ स० ॥ एणी रात्रें घेर घेर उत्सव होशे, सुखीयां जगत
मां नर नारी रे ॥ स० ॥ २ ॥ उत्तम ग्रह विशाखा जोगें, जन्म्या प्रभु
जी जयकारी रे ॥ स० ॥ साते नरकें थयां अजुवालां, थावरने पण सु
खकारी रे ॥ स० ॥ ३ ॥ माता नमी आवे दिक्कुमरी, अधोलोकनी वस
नारी रे ॥ स० ॥ सूतीघर ईशानें करती, जोजन एक अशुचि टाली रे
॥ स० ॥ ४ ॥ ऊर्ध्व लोकनी आठज कुमरी, वरसावे जल कुसुमाली रे ॥ स० ॥
पूरव रुचक आठ दर्पण धरती, दक्षिणनी अड कलशाली रे ॥ स० ॥ ५ ॥ अड
पश्चिमनी पंखा धरती, उत्तर आठ चमर ढाली रे ॥ स० ॥ विदिशीनी चउ
दीपक धरती, रुचक छीपनी चउ बाली रे ॥ स० ॥ ६ ॥ केलतणां घर त्रणे
करीने, मर्दन स्नान अलंकारी रे ॥ स० ॥ रक्षापोटली बांधी बेहुने, मं
दिर मेहल्यां शणगारी रे ॥ स० ॥ ७ ॥ प्रभु मुख कमलें अमरी जमरी,
रास रमंती छटकाली रे ॥ स० ॥ प्रभु माता तुं जगतनी माता, जन दी
पकनी करनारी रे ॥ स० ॥ ८ ॥ माजी तुज नंदन घणुं जीवो, उत्तमजी
वने उपगारी रे ॥ स० ॥ ठप्पन दिक्कुमरी गुण गाती, श्री शुक्लवीर व
चन शाली रे ॥ स० ॥ ए ॥ इति ॥

॥ अथ आमलकी क्रीडानुं स्तवन ॥

॥ आव्यो आषाढो मास, नाव्यो धूतारो रे ॥ ए देशी ॥

॥ माता त्रिशला नंदकुमार, जगतनो दीवो रे ॥ मारा प्राण तणो आषा

र, वीर घणुं जीवो रे ॥ ए आंकणी ॥ आमलकी क्रीडायें रमतां, हाखो
 सुर प्रभु पामी रे ॥ सुणजोने स्वामी आतमरामी, वात कहुं शिर नामी रे ॥
 वीर घणुं जीवो रे ॥ १ ॥ मा० ॥ सौधर्मा सुरलोके रहेंतां, अमो मिथ्या
 त जराणां रे ॥ नागदेवनी पूजा करतां, शिर न धरी प्रभु आणा रे
 ॥ वी० ॥ २ ॥ मा० ॥ एक दिन इंद्र सजामां बेठां, सोहमपति एम बो
 खे रे ॥ धैरजबल त्रिभुवननुं नावे, त्रिशलाबालक तोखें रे ॥ वी० ॥ ३ ॥
 मा० ॥ साचुं साचुं सहु सुर बोल्या, पण में वात न मानी रे ॥ फणिधर
 ने लघु बालक रूपें, रमत रमीयो ठानी रे ॥ वी० ॥ ४ ॥ मा० ॥ वर्द्धमान
 तुम धैरज महोदुं, बलमां पण नहिं काचुं रे ॥ गिरुआना गुण गिरुआ गावे,
 हवे में जाणुं साचुं रे ॥ वी० ॥ ५ ॥ मा० ॥ एकज मुष्टिप्रहारें मारुं,
 मिथ्यात जाणुं जाय रे ॥ केवल प्रगटे मोहरायने, रहेवानुं नहिं थाय रे
 ॥ वी० ॥ ६ ॥ मा० ॥ आजयकी तुं साहेब मारो, हुं हुं सेवक तहारो
 रे ॥ हाण एक स्वामी गुण न विसारुं, प्राणयकी तुं प्यारो रे ॥ वी० ॥
 ॥ ७ ॥ मा० ॥ मोह हरावे समकित पावे, ते सुर सरग सधावे रे ॥ मा
 हावीर प्रभु नाम धरावे, इंद्रसजा गुण गावे रे ॥ वी० ॥ ८ ॥ मा० ॥
 प्रभु मलपता निज घेर आवे, सरखा मित्र सोहावे रे ॥ श्रीशुजवीरनुं
 मुखहुं देखी, माताजी सुख पावे रे ॥ वी० ॥ ९ ॥ इति स्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ नेमिनाथनुं स्तवन ॥ आवो हरि कुंकुमने पगळे ॥ ए देशी ॥

॥ सुणो सखि सज्जन ना विसरे ॥ आठ जवंतर नेह निवाही, नवमे
 केम विठडे ॥ सु० ॥ नेह विदुळा आ दुनीयामां, जंपापात करे ॥ सु० ॥
 ॥ १ ॥ घर ठंढी परदेशें फरतां, पूरण प्रेमें ठरे ॥ सु० ॥ जान सजी करी
 जादव आये, नयनसैं नयन मिळे ॥ सु० ॥ २ ॥ तोरण देख गये गिरनारे, चा
 रित्र लेख विचरे ॥ सु० ॥ दुःखण जरियां दुर्जन लोकां, दयिता दोष जरे
 ॥ सु० ॥ ३ ॥ माता शिवासुत सांजल सज्जन, साचा एम ठरे ॥ सु० ॥ तोर
 ण आवी मुळ समजावी, संयम शान करे ॥ सु० ॥ ४ ॥ राजुल रागविरा
 गें रहेतां, ज्ञान वधाइ वरे ॥ सु० ॥ प्रीतम पासें संजम वासैं, पातक
 दूर हरे ॥ सु० ॥ ५ ॥ सहसावनकी कुंज गलनमें, ज्ञानसैं ध्यान धरे
 ॥ सु० ॥ केवल पामी शिवगति गामी, आ संसार तरे ॥ सु० ॥ ६ ॥ नेम
 जिनेश्वर सुखसज्जायें, पोढीया शिवनगरें ॥ सु० ॥ श्री शुजवीर अखं स

नेही, कीर्त्ति जग पसरे ॥ सु० ॥ ७ ॥ इति श्री नेमिनाथस्तवन संपूर्ण ॥

॥ अथ श्री नेमीनाथनुं स्तवन ॥

॥ सुण गोवालणी, गोरसडावाली रे ऊज्जी रहेने ॥ ए देशी ॥

॥ शामलीया लाल, तोरणथी रथ फेख्यो, कारण कहोने ॥ गुण गिरुवा
लाल, मुजने मूकी चाख्या, दरिसन ब्योने ॥ ए आंकणी ॥ प्रभु हुं तुं नारी
तमारी, तुमें इये प्रीत मूकी अमारी, तुमें संयमखी मनमां धारी ॥ शा० ॥
गु० ॥ १ ॥ तुम पशुआ उपर कृपा आणी, तुमें मारी वात को नव जाणी,
तुम विण परणुं नहिं को प्राणी ॥ शा० ॥ गु० ॥ २ ॥ आठ जवानी प्र
तडली, मूकीने चाख्या रोटडली, नहिं सज्जननी ए रीतडली ॥ शा० ॥
गु० ॥ ३ ॥ नवि कीधो हाथ उपर हाथे, तो कर मूकाबुं हुं माथे, पण
जाबुं प्रभुजीनी साथें ॥ शा० ॥ गु० ॥ ४ ॥ एम कही प्रभु हाथे ब्रत ली
धो, पोतानो कारज सवि कीधो, पकड्यो मारग एणें शिव सीधो ॥ शा०
॥ गु० ॥ ५ ॥ चोपन दिन प्रभुजीयें तप करियो, पण पोतें केवल वर ध
रियो, पणसत उत्रीशशुं शिव वरियो ॥ शा० ॥ गु० ॥ ६ ॥ एम त्रण क
ल्याणक गिरनारें, पाम्या ते जिन उत्तम तारे, जो पदपद्म तस शिर धा
रे ॥ शा० ॥ गु० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्री सिद्धाचलजीनुं स्तवन ॥ सेलुंगर तुं शीदनें आव्यो ॥ ए देशी ॥

॥ आवो गिरि सिद्धाचल जइयें, पाप हरी निर्मल तो थइयें, कुमतिक
दाग्रहने तजीयें, आवो गिरि सिद्धाचल जइयें ॥ १ ॥ तारण तीरथ दो
कहीयें, थावर जंगमने लहियें, लोकोत्तरने नित्य जजीयें ॥ आ० ॥ १ ॥ पद
अणवाणे पथ चरियें, पुण्य घणो लाजें जरीयें, सिद्धा अनंता कांकरीयें
॥ आ० ॥ २ ॥ सोना रूपाने फूलें, मुक्ताफल अमुलक मूलें, पूजीने ना
म नहीं चूले ॥ आ० ॥ ४ ॥ चडीयें गिरिवर अनुकरमें, अंतर ध्यान र
सैं रमीयें, मरुदेवानंदनने नमीयें ॥ आ० ॥ ५ ॥ रायण हेठल जिनरा
या, पूर्व नवाणुं इहां आव्या, लली लली तस प्रणमुं पाया ॥ आ० ॥
॥ ६ ॥ सूरजकुंरुमां जलें नहाशुं, पेरण हीरोदक आबुं, आंगी रची
जिनगुण गाशुं ॥ आ० ॥ ७ ॥ तीरथ दरशनें फरीयें, जोग उपाधि दूरें
करियें, लाज अनंतो एणें गिरियें ॥ आ० ॥ ८ ॥ गाम बगोदरेथी आवे,
संघवी संघवण मन जावे, जिन गुणमाळा कंठें ठावे ॥ आ० ॥ ९ ॥ उगणीश

बीखोत्तर वरषें, ऊजल पोसनी ठठ दिवसें, जिनवर जेटी मन उल्लसे ॥
 आ०॥१०॥ देवकीनंदन अनुसरीयें, उलखा जोखें जल जरीयें, सिद्धशिखा
 काउस्सग धरीयें ॥आ०॥११॥ जावें कुंगर चित्त लाया, सिद्धवडनी शी
 तल ठाया, जाणुं मावडली माया ॥आ०॥१२॥ विमलाचल फरसे प्राणी,
 जीव जविक होवे नाणी, रिखज कहे वरे शिवराणी ॥ आ० ॥ १३ ॥

॥ अथ श्रीसिद्धाचल स्तवन ॥ गरबानी देशीमां ॥

॥ श्रीसिद्धाचल मंरुण स्वामी रे, जगजीवन अंतर जामी रे, एतो प्र
 णमुं हुं शिर नामी ॥ जात्रीडा जात्रा नवाणुं करीयें रे ॥ करियें तो जवज
 ल तरियें ॥ जात्री० ॥ १ ॥ श्रीकृष्ण जिनेश्वरराया रे, जिहां पूर्व नवा
 णुं आया रे, प्रभु समवसखा दुखदाया ॥ जात्री० ॥ २ ॥ चैत्री पूनम दि
 न वखाणुं रे, पांच कोडी पुंरुरिक जाणुं रे, जे पाम्या पद निर्वाणुं ॥
 जात्री० ॥ ३ ॥ नमि विनमि राजा सुख सातें रे, बे कोडी साधु संघातें रे,
 एतो पढोता पद लोकांतें ॥ जात्री० ॥ ४ ॥ काति पूनमें करमने तोडी
 रे, जिहां सिद्धा मुनि दस कोडी रे, तेतो बंदो बे कर जोडी ॥ जात्री० ॥
 ॥ ५ ॥ एम जरतेश्वरने पाटें रे, असंख्याता मुनिवाटें रे, पाम्या मुक्तिर
 मणी ए वाटें ॥ जात्री० ॥ ६ ॥ दोय सहस मुनि परिवार रे, थावचासुत
 सुखकार रे, सयपंच सैलग अणगार ॥ जात्री० ॥ ७ ॥ बली देवकीसुत
 सुजगीश रे, सिद्धा बहु जादववंश रे, ते प्रणमो रे मन हंस ॥ जात्री०
 ॥ ८ ॥ पांचे पांरुव एणें गिरि आव्या रे, सिद्धा नव नारद कृषि राया रे,
 बली सांब प्रद्युम्न कहाया ॥ जात्री० ॥ ९ ॥ ए तीरथ महिमावंत रे, जिहां
 सिद्धा साधु अनंत रे, इम जांखे श्रीजगवंत ॥जात्री०॥१०॥ उज्ज्वलगि
 रि समो नहिं कोय रे, तीरथ सघलां में जोय रे, जे फरस्यां पाप न होय
 ॥ जात्री० ॥ ११ ॥ एकल आहारी (१) सचित्त परिहारी (२) रे, पदचारीने
 (३) जूमि संधारी (४) रे, शुद्ध समकित (५) ने ब्रह्मचारी (६) ॥जात्री०॥१२॥
 एम ठहरी जे नर पाळे रे, बहुदान सुपात्रें आळे रे, ते जन्म मरण जय टाळे
 ॥जात्री०॥१३॥ धन्य धन्य तेह नर नारी रे, जेदे विमलाचल एक तारी
 रे, जाउं तेहनी हुं बलिहारी ॥ जात्री० ॥ १४ ॥ श्रीजिनचंद्रसूरि सुपसायें
 रे, जिनहर्ष होय उभायें रे, इम विमलाचल गुण गाये ॥ जात्री० ॥ १५ ॥

॥ अथ सीताजीनी सखाय प्रारंज ॥

॥ जनकसुता हुं नाम धराबुं, राम ठे अंतरजामी ॥ पालव अमारो
मेलने पापी, कुलने लागे ठे खामी ॥ अडशो मांजो, मांजो मांजो मांजो
॥ अ० ॥ महारो नाहलीयो दुहवाय ॥ अ० ॥ मने संग केनो न सुहाय
॥ अ० ॥ महारुं मन मांहेथी अकुलाय ॥ अ० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ मेरु म
हीधर ठाम तजे जो, पठर पंकज जगे ॥ जो जलधि मर्यादा मूके, पांगलो
अंबर पूगे ॥ अ० ॥ ११ ॥ तो पण तुं सांजलने रावण, निश्चय शील न खंजुं ॥
प्राण अमारो परलोक जाये, तो पण सत्य न ठंजुं ॥ अ० ॥ १३ ॥ कुण मणि
धरना मणि लेवाने, हैडे घाले हाम ॥ सती संघातें स्नेह करीने, कहो
कुण साधे काम ॥ अ० ॥ १४ ॥ परदारानो संग करीने, आखो कोण उगरियो ॥
जंजुं तो तुं जोय आलोची, सहि तुज दहाडो फरियो ॥ अ० ॥ १५ ॥ जन
कसुता हुं जग सहु जाणे, जामंरुल ठे जाइ ॥ दशरथ नंदन शिर ठे
स्वामी, लखमण करशे लडाई ॥ अ० ॥ ६ ॥ हुं धणीयाती पीयु गुणराती,
हाथ ठे महारे ठाती ॥ रहे अलगो तुज वयणें न चलुं, कां कुलें वाये ठे
काती ॥ अ० ॥ १७ ॥ उदयरतन कहे धन्य ए अबला, सीता जेहनुं नाम ॥
सतीयामांहे शिरोमणि कहियें, नित्य नित्य होजो प्रणाम ॥ अ० ॥ १८ ॥

॥ अथ आयंबिल तपमां आहार लेवाना विधिनो स्वाध्याय ॥

॥ प्रारंजः ॥ चोपाईनी देशीमां ॥

॥ समरी श्रुतदेवी शारदा, सरस वचन वर आपो सदा ॥ आंबिल
तपनो महिमा घणो, जविजन जावथकी ते सुणो ॥ १ ॥ विगय सकलनो
जिहां परिहार, अशनमांहे पण जेद विचार ॥ विदल सर्व तिल तूअर वि
नां, अलसी कोद्रव कांगनी मना ॥ २ ॥ खड धान्य पूंहक डुकट फल सर्व, व
जीजें आंबिलने पर्व ॥ उंसामण परें जो जल जले, तो आंबिल आंबिल
रस टले ॥ ३ ॥ बीड लवण शूठ मिरच ने सुआ, मेथी संचल रामठ कहां ॥
अजमादिक जेला रंधाय, तो आंबिलमां लेवा थाय ॥ ४ ॥ जीरुं जले ते
जे वडी कही, ते सूजे पण जीरुं नहीं ॥ गोमूत्र विना अठे अणाहारु ते स
वि लेवानो व्यवहार ॥ ५ ॥ सात जाति जे तंडुल तणी, जे सूजती आंबि
लमां जणी ॥ शेकेल धान्य अपकी दाळ, मांका खाखर लेवा टाळ ॥ ६ ॥
हलदर लविंग पिंपर पींपली, हरडे सैंधव वेशण वली ॥ खादिम खादिम

जे कहेवाय, ते आंबिलमां नवि खेवाय ॥ ७ ॥ उत्कृष्ट विधें ऊष्णजल
नीर, जघन्य विधे कांजीतुं नीर ॥ एम निर्दूषण आंबिल करे, मुख धोव
ण दातण नवि करे ॥ ८ ॥ जे निर्दूषण खिये आहार, उदननो तेने व्यव
हार ॥ आटो खिगट पाणी विनु, ते पण आंबिलमां सूजतुं ॥ ९ ॥ अ
शठ गीतारथ अणमत्सरी, जे जे विधि बोखे ते खरी ॥ लाजालाज वि
चारे जेह, विधि गीतारथ कहियें तेह ॥ १० ॥ आंबिल तप उत्कृष्ट
कथुं, विघ्न विदारण कारण लखुं ॥ वाचक कीर्तिविजय सुपसाय, जांखे
विनयविजय उवजाय ॥ ११ ॥ इति आंबिल तपनी स्वाध्याय ॥

॥ अथ चेतन शिखामणनी सद्याय ॥

॥ चेतन अब कबु चेतीयें, ज्ञान नयन ऊघाडी ॥ समता सहजपणुं
जजो, तजो ममता नारी ॥ चे० ॥ १ ॥ या दुनीयां हे बाउरी, जेसी बा
जीगर बाजी ॥ साथ कीसीके नां चले, ज्युं कुलटा नारी ॥ चे० ॥ २ ॥
माया तरुवाया परें, न रहे स्थिरकारी ॥ जानत हे दिलमें जनी, पण करत
बिगारी ॥ चे० ॥ ३ ॥ मेरी मेरी तुं क्या करे, करे कोणशुं यारी ॥ प
लटे एकण पलकमें, ज्युं घन अंधियारी ॥ चे० ॥ ४ ॥ परमात्म अविच
ल जजो, चिदानंद आकारी ॥ नय कहे नियत सदा करो, सब जन
सुख कारी ॥ चे० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ आत्मबोधनी सद्याय ॥

॥ हो सुण आतमा मत, पड मोह पंजरमांहे ॥ माया जाल रे ॥ धन राज्य
जोबन रूप रामा, सुत सुता घरबार रे ॥ हुकम होदा हाथी घोडा, कारि
मो परिवार ॥ माया जाल रे ॥ हो० ॥ १ ॥ अतुलबल हरि चक्री रामा,
तुं जो ऊर्जित मदमत्त रे ॥ क्रूर जमबल निकट आवे, गलित जावे सत्त
॥ माया० ॥ हो० ॥ २ ॥ पुहवीने जे ठत्र परें करे, मेरुनो करे दंरु रे ॥
ते पण गया हाथ घसता, मूकी सर्व अखंरु ॥ मा० ॥ हो० ॥ ३ ॥ जे
तखत बेसी हुकम करता, पहेरी नवखा वेश रे ॥ पाघ सहैरा धरत टे
ढा, मरी गया जमदेश ॥ मा० ॥ हो० ॥ ४ ॥ मुख तंबोल ने अधर रा
ता, करत नव नवा खेल रे ॥ तेह नर बल पुण्य घाठे, करत परघर देल
॥ मा० ॥ हो० ॥ ५ ॥ जज सदा जगवंत चेतन, सेव गुरुपदपद्म रे ॥
रूप कहे कर धर्मकरणी, पामे शाश्वत सद्ग ॥ मा० ॥ हो० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ सांजल सयणानी सद्याय ॥

॥ सांजल सयणा साची सुणावुं, पूरव पुणें तुं पाम्यो रे जाइ ॥ नरक निगोदमां जमतां नरजव, तें निःफल केम वाम्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ १ ॥ जैनधर्म जयवंतो जगमां, धारी धर्म न साध्यो रे जाइ ॥ मेघघटा सरि खा गज साटे, गर्दज घरमां बांध्यो रे जाइ ॥ सां० ॥ २ ॥ कल्पवृक्ष कू हाडे कापी, धंतुरो घेर धारे रे जाइ ॥ चिंतामणि चिंतित पूरण ते, काग उकावण कारे रे जाइ ॥ सां० ॥ ३ ॥ एम जाणी जावा नवि दीजें, नर नारी नर जवनें रे जाइ ॥ उलखी शुद्धधर्मने साधो, जे मान्यो मुनि मन ने रे जाइ ॥ सां० ॥ ४ ॥ जे विजाव परजावमां जजीयें, रमणस्वजाव मां करियें रे जाइ ॥ उत्तमपदपद्मने अवलंबी, जवियण जवजल तरी यें रे जाइ ॥ सां० ॥ ५ ॥ इति आत्महित सद्याय ॥

॥ अथ जोबन अस्थिरनी सझाय ॥ राग प्रजाती ॥

॥ जोबनीयांनी मोजां फोजां, जाय नगरां देती रे ॥ घडी घडी घडी याळां वाजे, तोही न जागे तेथी रे ॥ जो० ॥ १ ॥ जरा राक्षसी जोर करे ठे, फेलावे फजेती रे ॥ आवी अवघें उशंके नहीं, लखपतिने छेती रे ॥ जो० ॥ २ ॥ माळें वेठो मोज करे ठे, खातें जोवे खेती रे ॥ जमरो जमरो ताणी लेशे, गोफण गोलासेंती रे ॥ जो० ॥ ३ ॥ जिनराजानें शर ऐं जाठ, जोरालो को न जेथी रे ॥ दुनीयामां दूजो दीसे नहीं, आखर तर शो तेथी रे ॥ जो० ॥ ४ ॥ दंत पड्या ने कोसो थयो, काज सखुं नहिं केथी रे ॥ उदयरल कहे आपें समजो, कहियें वातो केती रे ॥ जो० ॥ ५ ॥

॥ अथ निंदावारक सझाय ॥

॥ निंदा म करजो कोइनी पारकी रे, निंदानां बोड्यां महापाप रे ॥ बयर विरोध बाधे घणो रे, निंदा करतां न गणे माय बाप रे ॥ निं० ॥ १ ॥ दूर बलंती कां देखो तुम्हें रे, पगमां बलती देखो सहु कोय रे ॥ परना मलमां धोयां लूगडां रे, कहो केम ऊजलां होय रे ॥ निं० ॥ २ ॥ आप संजालो सहुको आपणो रे, निंदानी मूको पडी टेव रे ॥ थोडे घणे अवगुणें सहु जस्था रे, केहनां नलीयां चुवे केहनां नेव रे ॥ निं० ॥ ३ ॥ निंदा करे ते थाये नारकी रे, तप जप कीधुं सहु जाय रे ॥ निंदा करो तो कर जो आपणी रे, जेम बुटकबारो थाय रे ॥ निं० ॥ ४ ॥ गुण ग्रहेजो सहु

को तणो रे, जेहमां देखो एक विचार रे ॥ कृष्णपरें सुख पामशो रे, स
मयसुंदर सुखकार रे ॥ निं० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ अथ धोबीडानी सझाय ॥

॥ धोबीडा तुं धोजे मननुं धोतियुं रे, रखे राखतो मेल लगार रे ॥
एणे रे मेलें जग मेलो कस्यो रे, विण धोयुं न राखे लगार रे ॥ धो० ॥
॥ १ ॥ जिनशासन सरोवर सोहामणुं रे, समकिततणी रूडी पाल रे ॥
दानादिक चार बारणां रे, मांही नवतत्त्व कमल विशाल रे ॥ धो० ॥ २ ॥
तिहां जीले मुनिवर हंसला रे, पिये ठे तप जप नीर रे ॥ शम दम आर्दे
जे शील रे, तिहां खावे आपणुं चीर रे ॥ धो० ॥ ३ ॥ तपवजे तप त
डके करी रे, जाखवजे नवतत्त्ववाड रे ॥ ठांटा उगडे पाप अढारना रे,
एम उजळुं होशे ततकाल रे ॥ धो० ॥ ४ ॥ आलोयण साबूडो सूधो
करे रे, रखे आवे माया सेवाख रे ॥ निश्चें पवित्रपणुं राखजे रे, पठें आ
पणी नीमी संजाल रे ॥ धो० ॥ ५ ॥ रखे मूकतो मन मोकळुं रे, चल मेलीने
संकेल रे ॥ समयसुंदरनी शीखडी रे, सुखडी अमृतवेल रे ॥ धो० ॥ ६ ॥

॥ अथ ढंढणरूपिजीनी सझाय ॥

॥ ढंढण रूपिजीने वंदणा ॥ हुं वारी लाल ॥ उत्कृष्टो अणगार रे ॥ हुं वारी
लाल ॥ अजिग्रह लीधो आकरो ॥ हुं वारी ॥ लब्धें लेशुं आहार रे ॥ हुं वा
री लाल ॥ ढं० ॥ १ ॥ दिनप्रति जावे गोचरी ॥ हुं० ॥ न मले शुद्ध आ
हार रे ॥ हुं० ॥ न लीये मूल असूऊतो ॥ हुं० ॥ पंजर हूवो गात रे ॥
हुं० ॥ ढं० ॥ २ ॥ हरि पूठे श्री नेमने ॥ हुं० ॥ मुनिवर सहस्र अढार रे
॥ हुं० ॥ उत्कृष्टो कोण एहमें ॥ हुं० ॥ मुऊने कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
ढं० ॥ ३ ॥ ढंढण अधिको दाखीयो ॥ हुं० ॥ श्रीमुख नेम जिणंदरे ॥ हुं० ॥
कृष्ण उम्माह्यो वांदवा ॥ हुं० ॥ धन्य जादव कुलचंद रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ४ ॥
गलीआरें मुनिवर मळ्या ॥ हुं० ॥ वांदे कृष्ण नरेश रे ॥ हुं० ॥ किणही
मिथ्यात्वी देखीने ॥ हुं० ॥ आव्यो जावविशेष रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥ ५ ॥
आवो अम घर साधुजी ॥ हुं० ॥ ल्यो मोदक ठे शुद्ध रे ॥ हुं० ॥
रूपिजी लेई आविया ॥ हुं० ॥ प्रभुजी पास विशुद्ध रे ॥ हुं० ॥ ढं० ॥
॥ ६ ॥ मुज लब्धें मोदक मळ्या ॥ हुं० ॥ पूठे ठे कहो कृपाल रे ॥ हुं० ॥
लब्धि नहिं वत्स ताहरी ॥ हुं० ॥ श्रीपति लब्धि निहाल रे ॥ हुं० ॥

॥ ढं ॥ ७ ॥ तो मुकने खेवो नहीं ॥ हुं ॥ चाख्यो परवण काज रे ॥
हुं ॥ इंट निंजाडे जाइने ॥ हुं ॥ चूरे कर्म समाज रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ७ ॥
आवी सूधी जावना ॥ हुं ॥ पाम्यो केवल नाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ढं ॥ ढं ॥
मुकें गया ॥ हुं ॥ कहे जिनहर्ष सुजाण रे ॥ हुं ॥ ढं ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ मुहपत्तीना पञ्चास बोलनी सद्याय ॥

॥ ढाल ॥ सिरिजंबू रे, विनयजक्ति शिर नामिने ॥ कर जोडी रे, पूठे सो
हमस्वामीने ॥ जगवंता रे, कहो शिवकांता केम मले ॥ कहे सोहम रे, मि
थ्या त्रम दूरें टले ॥ त्रुटक ॥ दूरें टले विष गरल ईहा, उजय मारग अनुसरी ॥
एक ज्ञान दूजी करत क्रिया, अजेदारोपण करी ॥ जिम पंगु दर्शित चरण
कर्षित, अंध बिहुं निज पुर गया ॥ तिम सत्त्व सजतां तत्त्व जजतां, जविक
केइ सुखिया थया ॥ १ ॥ ढाल ॥ वैकल्य ज्युं रे, कष्ट ते करवुं सोहिबुं ॥ पण
जंबू रे, जाणपणुं जग दोहिबुं ॥ तेणें जाणी रे, आवश्यक किरिया करो ॥
उपगरणे रे, रजहरणो मुहपत्ती धरो ॥ त्रुटक ॥ मुहपत्ती श्वेतें मानोपेतें,
शोल निज अंगुल जरी ॥ दोय हाथ जाली दृग निहाली, दृष्टि पडिलेहण
करी ॥ त्यां सूत्र अर्थ सुतत्त्व करीने, सहहुं एम जावियें ॥ नचा वच्चा रूप
तिग तिग, पखोडा षट लावियें ॥ २ ॥ ढाल ॥ समकितमोहनी रे, मिश्र
मिथ्यात्वने परिहरुं ॥ काम राग रे, स्नेह दृष्टि राग संहरुं ॥ ए साते रे,
बोल कहा हवे आगलें ॥ अंगुलि वच्चें रे, त्रण वधूटक कर तलें ॥ त्रुटक ॥
करतलें वामें अंजलि धरि, अखोडा नव कीजियें ॥ प्रमार्जन नव तेमज
करियें, तिग तिगंतर लीजियें ॥ सुदेव सुगुरु सुधर्म आदरुं, प्रतिपद्दी परि
हरुं ॥ वली ज्ञान दर्शन चरण आदरुं, विराधक त्रिक अपहरुं ॥ ३ ॥
॥ ढाल ॥ मनोगुप्ति रे, वचन कायगुप्त जजुं ॥ मनोदंरु रे, वचन काय
दंरुने तजुं ॥ पचवीश रे, बोल ए मुहपत्तीना लह्या ॥ हवे अंगना रे, परि
हरुं एम सघला कहा ॥ त्रुटक ॥ कहा वधूटक करि परस्पर, वाम हा
थे त्रिक करो ॥ हास्य रति ने अरति ठंकी, इतर कर त्रिक अनुसरो ॥ जय
शोक दुगंठा तजीने, पयाहीणो आचरो ॥ कृष्णसेश्या नीलकापोत, ल
लाटें त्रिक परिहरो ॥ ४ ॥ ढाल ॥ रस गारव रे, कृद्धि शाता गारवा ॥ मुख
हैडे रे, त्रण त्रण एम धारवा ॥ मायाशल्य रे, नियाण मिथ्यात्व टाखियें ॥
वाम खंधें रे, क्रोध मान दोय गाखियें ॥ त्रुटक ॥ गाखीयें माया लोचन द

क्षिण, खंध ऊर्ध्व अधो मली ॥ त्रिक वाम पादें पुढवी ने अण, वली तेजनी
रक्षा करी ॥ जमणें पगे त्रण वाज वणसई, त्रसकायनी रक्षा करुं ॥ पंचा
श बोलें पडिलेहण, करत ज्ञानी जव हरुं ॥५॥ ढाल ॥ एह मांहेची रे,
चालीश बोल ते नारीने ॥ शीश हृदयना रे, खंध बोल दश वारीने ॥ इं
ण विधिश्युं रे, पडिलेहणची शिव लह्यो ॥ अवधि करी रे, उक्कायनो विरा
धक कह्यो ॥ त्रुटक ॥ कह्यो किंचित् आवश्यकची, तथा प्रवचनसारची ॥
जावना चेतन पावना कही, गुरु वचन अनुसारची ॥ शिव लहे जंबू
रहे जो शुज, वीरविजयनी वाणीयें ॥ मन मांकडुं वनवास रमतुं, वश
करि करी घर आणियें ॥ ६ ॥ इति सश्लाय संपूर्ण ॥

॥ अथ काया उपर सश्लाय ॥

॥ काया रे वाडी कारमी, सीचंतां रे शूके ॥ उंठ कोडि रोमावली, फल
फूल न भूके ॥ का० ॥ १ ॥ काया माया कारमी, जोवंतां जाशे ॥ मारग
लेजो मोहनो, जीवडो सुख पाशे ॥ का० ॥ २ ॥ अरिहंत आंबो मोरीयो,
सामायिक थाणे ॥ मंत्र नवकार संजारजो, समकित शुद्ध ठाणे ॥ का० ॥
॥ ३ ॥ वाडी करो विरता तणी, सवि लोज निवारो ॥ शील संयम दोनुं
एकठा, जली पेरें पालो ॥ का० ॥ ४ ॥ पांच पुरुष देशावरी, बेठा इण
माली ॥ फल चूटीने चोरियां, न करी रखवाली ॥ का० ॥ ५ ॥ इण वाडी
एक शूडलो, सुख पिंजर बेठो ॥ बहुत जतन करी राखीयो, जातो किणही
न दीठो ॥ का० ॥ ६ ॥ कां जोलपणे जव हारियो, मत मोडी संजाली ॥
रत्न चिंतामणि सारिखी, कांइ गांठ न वाली ॥ का० ॥ ७ ॥ रत्नतिलक सेवक
जणे, सुणजो वनमाली ॥ वाड जली परें पालजो, करजो ढंग वाली ॥ का० ॥ ८ ॥

॥ अथ वणजारानी सश्लाय ॥

॥ नरजव नयर सोहामणुं ॥ वणजारा रे ॥ पामीने करजे व्यापार ॥
अहो मोरा नायक रे ॥ सत्तावन संवर तणी ॥ व० ॥ पोठी जरजे उदार
॥ अ० ॥ १ ॥ शुज परिणाम विचित्रता ॥ व० ॥ करियाणां बहुमूल
॥ अ० ॥ मोहनगर जावा जणी ॥ व० ॥ करजे चित्त अनुकूल ॥ अ०
॥ २ ॥ क्रोध दावानल उलवे ॥ व० ॥ मान विषम गिरिराज ॥ अ० ॥
उलंघजे हलवें करी ॥ व० ॥ सावधान करे काज ॥ अ० ॥ ३ ॥ वंशजाल
माया तणी ॥ व० ॥ नवि करजे विशराम ॥ अ० ॥ खाडी मनोरथ जट

तणी ॥व०॥ पूरणनुं नहिं काम ॥अ०॥४॥ राग द्वेष दोय चोरटा ॥व०॥
वाटमां करशे हेरान ॥अ०॥ विविध वीर्य उल्लासणी ॥ व० ॥ ते हणजे
रे स्थान ॥ अ० ॥५॥ एम सवि विघन विदारीने ॥ व० ॥ पहुँचजे शिव
पुरवास ॥ अ० ॥ खय उपशम जे जावना ॥ व० ॥ पोठें जख्या गुणराशि
॥अ०॥६॥ दायिक जावें ते थशे ॥ व० ॥ लाज होशे ते अपार ॥अ०॥
उत्तम वणिज जे एम करे ॥व०॥ पद्म नमे वारं वार ॥अ०॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ सोदागरनी सखाय ॥

॥ लावो लावोने राज, मोंधा मुखनां मोती ॥ ए देशी ॥

॥ सुण सोदागर बे, दिखकी बात हमेरी ॥ तें सोदागर दूर विदेशी,
सोदा करनकुं आया ॥ मो सम आये माल सवाया, रतनपुरीमें ठाया
॥ सु० ॥ १ ॥ तिनुं दलाखकुं हर समजाया, जिनसें बहोत नफाया ॥
पांचुं दीवानुं पाऊं जडाया, एककुं चौकी बिठाया ॥ सु० ॥ २ ॥ नफा
देख कर माल विहरणां, चुआ कटे न युं धरनां ॥ दोनुं दगाबाजी दूर क
रनां, दीपकी ज्योतें फिरनां ॥ सु० ॥ ३ ॥ ऊर दिन बलीमहेलमें रहनां,
बंदरकुं न हलानां ॥ दश सहेरसें दोस्तीहिं करनां, उनसें चित्त मिलानां ॥
॥ सु० ॥ ४ ॥ जनहर तजनां जिनवर जजनां, सजनां जिनकुं दलाइ ॥
नवसर हार गलेमें रखनां, जखनां लखकी कटाइ ॥ सु० ॥ ५ ॥ शिरपर
मुकुट चमर ढोलाइ, अम घर रंग बधाइ ॥ श्रीशुजवीरविजय घर जाई,
होत सताबी सगाइ ॥ सु० ॥ ६ ॥ इति ॥

॥ अथ आपखजावनी सखाय ॥

॥ आप खजावमां रे, अवधू सदा मगनमें रहेनां ॥ जगत जीव हे
कर्माधीना, अचरिज कबुअ न लीना ॥ आ० ॥ १ ॥ तुम नहिं केरा को
इ नही तेरा, क्या करे मेरा मेरा ॥ तेरा हे सो तेरी पास, अवर सबे
अनेरा ॥आ०॥२॥ वपु विनाशी तुं अविनाशी, अब हे इनकुं विलासी ॥
वपु संघ जब दूर निकासी, तब तुम शिवका वासी ॥ आ० ॥३॥ राग ने
रीसा दोय खबीसा, ए तुम दुःखका दीसा ॥ जब तुम उनकुं दूरी करीसा,
तब तुम जगका ईसा ॥आ०॥४॥ परकी आसा सदा निरासा, ए हे जग
जन पासा ॥ ते काटनकुं करो अज्यासा, लणो सदा सुखवासा ॥आ०॥
॥ ५ ॥ कबहीक काजी कबहीक पाजी, कबहीक दुआ अपज्राजी ॥ कब

हीक जगमें कीर्ति गाजी, सब पुजलकी बाजी ॥ आ० ॥६॥ शुरू उपयोग ने समताधारी, ज्ञान ध्यान मनोहारी ॥ कर्म कलंककुं दूर निवारी, जीव वरे शिवनारी ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति सद्याय ॥

॥ अथ श्री शोल सतीयोनी सद्याय ॥

॥ शोल सतीनां लीजें नाम, जेथी मनोवांछित शुभ काम ॥ जक्ति जाव अति आणी घणो, जाव धरीने जवियण सुणो ॥ १ ॥ ब्राह्मी चंदनबा ला नाम, राजिमती ड्रौपदी अजिराम ॥ कौशल्या ने मृगावती, सुलसा सीता ए महासती ॥२॥ सती सुजडा सोहामणी, पोल उघाडी चंपा त णी ॥ शिवा नाम जपो जगवती, जगीश आपे कुंती सती ॥ ३ ॥ शीलव ती शीलें शोजती, जजो जावें ए निर्मल मती ॥ दमयंती ने चूला सती, प्र जावती ने पद्मावती ॥४॥ शोल सतीनां नाम उदार, जणतां गणतां शिव सुखकार ॥ शाकिनी माकिनी व्यंतर जेह, सतिनामें न पराजवे तेह ॥५॥ आधि व्याधि सवि जाये रोग, मन गमता सवि पामे जोग ॥ संकट विकट जाये सविदूर, तिमिर समूह जेम उगे सूर ॥६॥ राज रुद्धि घरे होये बहु, राय राणा ते माने सह ॥ वाचक धर्मविजय गुरुराय, रत्नविजय जावें गुणगाय ॥७॥

॥ अथ आत्मशिद्धानी सद्याय ॥ राग रामग्री ॥

॥ आत्मरामें रे मुनि रमे, चित्त विचारीने जोय रे ॥ तहारुं दीसे नवि कोय रे, सहु स्वारथी मढ्युं जोय रे, जन्म मरण करे लोय रे, पूठें सब मल्ली रोय रे ॥ आ० ॥ १ ॥ स्वजनवर्ग सवि कारमो, कूडो कुटुंब परि वार रे ॥ कोइ न करे तुज सार रे, धर्म विण नही कोइ आधार रे, जिणें पामे जवपार रे ॥ आ० ॥ २ ॥ अनंत कलेवर मूकीयां, तें कीयां सगपण अनंत रे ॥ जव उष्टेगें रे तुं जम्यो, तोही न आव्यो तुज अंत रे ॥ चेतो हृदयमां संत रे ॥ आ० ॥ ३ ॥ जोग अनंता तें जोगव्या, देव म णुअ गतिमांहि रे ॥ तृप्ति न पाम्यो रे जीवडो, हजी तुज वांछा ठे त्यांहि रे, आण संतोष चित्तमांहि रे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान करो रे आत्म तणुं, परवस्तुथी चित्त वारी रे ॥ अनादि संबंध तुज को नहीं, शुरू निश्चय हम धारी रे, इणविध निज चित्त ठारी रे, मणिचंद्र आत्म तारी रे ॥ आ० ॥५॥

॥ अथ वीश स्थानकना तपनी सद्याय ॥

॥ श्रीसीमंथर साहिब आगें ॥ ए देशी ॥ अरिहंत पहेले स्थानक गणी

यें बीजे पद सिद्धाणं ॥ त्रीजे पवयण आयरिय चोये, पांचमे पद घेराणं
रे ॥ जविघा वीश स्थानक तप कीजें ॥ उली वीश करीजें रे ॥ ज० ॥ ग
णणुं एह गणीजें रे ॥ ज० ॥ जिम जिनपद पामीजें रे ॥ ज० ॥ नरजव
खाहो लीजें रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ उवजाय ठठे सब
साहूणं, सातमे आठमे नाण ॥ नवमे दंसण दसमे विणयस्स, चारित्र अ
गीथारमे जाण रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ २ ॥ बारमे बंजवयधारीणं, तेरसमे किरिया
णं ॥ चउदमे तव पनरमे गोयम, सोलसमे नमोजिणाणं रे ॥ ज० ॥
वी० ॥ ३ ॥ चारित्तस्स सत्तरमे जपीयें, अठारसमे नाणस्स ॥ उगणीश
मे नमोसुयस्स संजारो, वीशमे नमो तिष्ठस्स रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ ४ ॥
एकासणादिक तप देववंदन, गणणुं दोय हजार ॥ संघ विनय बुध शि
ष्य सुदर्शन, जंपे एह विचार रे ॥ ज० ॥ वी० ॥ ५ ॥ इति ॥

॥ शीयलविष शिखामणनी सघाय ॥

॥ ढाल ॥ एतो नारी रे, बारी ठे दुर्गतितणी ॥ ठांग संगति रे, मूरख
तुं परस्त्री तणी ॥ जीव जोला रे, जोला तेहशुं म म करे ॥ शीख मानीरे,
ठानी वात तुं परिहरे ॥ १ ॥ त्रूटक ॥ जो वात करिश परनारी साथें,
लोक सहु हेरे अठे ॥ राय रांक यइने रइया रानें, सुखें नहिं बेसे प
ठें ॥ ए मदनमाती विषय राती, जेसी काती कामिनी ॥ पहेलुं तो बली
सुख देखाडे, पठे पठाडे जामिनी ॥ २ ॥ ढाल ॥ कर पगना रे, नयण
वयण चाला करे ॥ बोलावी रे, नरने खेइ धाई पडे ॥ जोलावी रे, हाव
जाव देखाडशे ॥ पगे लागी रे, मरकलडे मन पाडशे ॥ ३ ॥ त्रूटक ॥
ए पास पाडे धन गमाडे, मान खंके लीलछी ॥ बोलंती रूडी चित्त कू
डी, कूड कपटनी कोथली ॥ ए नर अमूलक व्यसन पडियो, पठें न पो
साये पायको ॥ दीवान दंके मान खंके, मार सहे पठे रायको ॥ ४ ॥ ढाल ॥
ठांकी खेशे रे, वंश्याना लंपट नरा ॥ सहु सधवा रे, विधवा दासी दूरें
करा ॥ जा नाशी रे, रूप देखी जीव एह तणुं ॥ ऊजो रही रे, एह स
हामुं म म जो घणुं ॥ ५ ॥ त्रूटक ॥ घणुं म जोइश एह सामुं, कुलखी
दीठे नवि गमे ॥ जिम शुनी पूर्ठे श्वान हींके, तेम परनारी पूर्ठे कां ज
मे ॥ जिम बिह्वाडो दूध देखे, मोले मांग न देख ए ॥ परनार पेघ्योपु
रुष पापी, किस्सो जय न खेख ए ॥ ६ ॥ ढाल ॥ फुलवेणी रे, शिरसिंदू

र सेंथो जख्यो ॥ ते देखी रे, फट मूरख मन कां कख्यो ॥ देखी टीखां
 रे, ढीखां इद्रिय करि गहगह्यो ॥ शिर राखडी रे, आंख देई तुं कां रख्यो
 ॥ ७ ॥ त्रूटक ॥ कां रख्यो मूरख आंख देई, शणगार जार इणे धर्या ॥
 ए जल्ली जीहा, आंखे पीहा, कानकूपा मल जख्या ॥ नारी अग्नि पुरुष
 माखण, बोल बोलतां विगरे ॥ स्त्रीदेहमां गुं सार दीगो, मूढ महियां
 कां करे ? ॥ ८ ॥ ढाल ॥ इन्द्रिय बाह्यो रे, जीव अज्ञानी पापीयो ॥ माने
 नरगह रे, सरग करी विष व्यापीयो ॥ कां जूलो रे, शणगार देखी ए
 हना ॥ जाणो प्राणी रे, ए ठे दुःखनी अंगना ॥ ९ ॥ त्रूटक ॥ अंगना
 तुं ढोडी ढोकरे, यश कीर्ति सधले लहे ॥ कुशीलनुं जो नाम लीये
 को, परलोक दुर्गति दुःख सहे ॥ विजयजद्र बोले नवि कोले, शीयल
 थकी जे नरवरा ॥ तस पाय लागुं सेवा मागुं, जे जगमांहे जयंकरा ॥ १० ॥

॥ अथ श्री शांतिजिननी आरती ॥

॥ जय जय आरती शांति तुमारी, तोरां चरण कमलकी में जाउं व
 खिहारी ॥ ज० ॥ १ ॥ वीश्वसेन अचिराजीके नंदा, शांतिनाथ मुख पू
 नमचंदा ॥ ज० ॥ २ ॥ चालीश धनुष्य सोवनमय काया, मृगलांठन प्र
 जुचरण सुहाया ॥ ज० ॥ ३ ॥ चक्रवर्ती प्रजु पांचमा सोहे, शोलमा
 जिनवर, जग सहू मोहे ॥ ज० ॥ ४ ॥ मंगल आरति तोरी कीजें, ज
 न्म जन्मनो लाहो लीजें ॥ ज० ॥ ५ ॥ कर जोडी सेवक गुण गावे, सो
 नर नारी अमरपद पावे ॥ ज० ॥ ६ ॥ इति शांतिजिन आरती ॥

॥ अथ श्रीआदिजिननी आरती ॥

॥ अप्सरा करती आरती, जिन आगें ॥ हां रे जिन आगें रे, जिन आ
 गें, हां रे ए तो अविचल सुखडां मागे ॥ हां रे नाजिनंदन पास ॥ अप्स
 रा करती आरती जिन आगें ॥ १ ॥ ता थेइ नाटक नाचती, पाय ठमके ॥
 हां रे दोय चरणे जांजर जमके ॥ हां रे सोवन घूघरी घमके ॥ हां रे खेती
 फुदडी बाल ॥ अ० ॥ ११ ॥ ताल मृदंग ने वांसली, रुफ वीणा ॥ हां रे रूडां
 गावंती स्वर जीणा ॥ हां रे मधुर सुरासुर नयणां ॥ हां रे जोती मुखडुं
 निहाल ॥ अ० ॥ ३ ॥ धन्य मरुदेवा मातने, प्रजु जाया ॥ हां रे तोरी कंचन
 वरणी काया, हां रे में तो पूरवपुणें पाया ॥ हां रे देख्यो तोरो देदार ॥ अ०
 ॥ ४ ॥ प्राणजीवन परमेश्वर, प्रजु प्यारो ॥ हां रे प्रजु सेवक हुं हुं तारो ॥

हां रे जवो जवनां दुःखडां वारो ॥ हां रे तुमें दीनदयाल ॥ अ० ॥ ५ ॥ सेव
क जाणी आपणो, चित्त धरजो ॥ हां रे मोरी आपदा सघली हरजो ॥
हां रे मुनि माण कसुखीयो करजो ॥ हां रे जाणी पोतानो बाख ॥ अ० ॥ ६ ॥

॥ अथ जिननवअंगपूजाना दोहा लिख्यते ॥

॥ जल जरी संपुटपत्रमां, युगलिक नर पूजंत ॥ ऋषज चरण अंगू
ठडो, दायक जव जल अंत ॥ १ ॥ जानुबलें काठस्सग रह्या, विचस्या
देश विदेश ॥ खडां खडां केवल खड्युं, पूजो जानु नरेश ॥ २ ॥ लोकांतिक वच
नें करी, वरस्या वरशीदान ॥ करकांने प्रभु पूजना, पूजो जवि बहु
मान ॥ ३ ॥ मान गयुं दोय अंशथी, देखी वीर्य अनंत ॥ जुजाबलें जव
जल तस्या, पूजो खंध महंत ॥ ४ ॥ सिद्धशिला गुण ऊजली, लोकांतें
जगवंत ॥ वसीया तिण कारण जवि, शिरशीखा पूजंत ॥ ५ ॥ तीर्थकर प
दपुण्यथी, तिहुअण जन सेवंत ॥ त्रिजुवन तिलक समा प्रभु, जाल
तिलक जयवंत ॥ ६ ॥ शोल पहोर प्रभु देशना, कंठविवर वर्तूल ॥ मधु
रध्वनि सुर नर सुणे, तिणे गले तिलक अमूल ॥ ७ ॥ हृदय कमल उ
पशमवलें, बाळ्या राग ने रोष ॥ हीम दहे वनखंरुने, हृदय तिलक
संतोष ॥ ८ ॥ रत्नत्रयी गुण ऊजली, सकल सुगुणविश्राम ॥ नाजिक
मलनी पूजना, करतां अविचल धाम ॥ ९ ॥ उपदेशक नव तत्त्वना, तेणें
नव अंग जिणंद ॥ पूजो बहुविध रागथी, कहे शुजवीर मुणींद ॥ १० ॥

॥ अथ श्रीपार्श्वनाथनी आरती ॥

॥ आरती कीजें पास कुंवरकी, जन्म मरण जयहर जिनवरकी ॥ न
यरी वणारसी जन्म कहावे, वामा मात प्रभु दुखरावे ॥ आ० ॥ १ ॥ यौ
वन वन फलजोगी जणावे, नारी प्रजावती सती परणावे ॥ काय नी
रोग जोग विलसावे, पुरिसादाणी बिरुद धरावे ॥ आ० ॥ २ ॥ ज्ञानवि
लोकी कमठ हरावे, गहनदहनथी फणी निकसावे ॥ सेवकमुख नव
कार सुणावे, धरणराय पदवी निपजावे ॥ आ० ॥ ३ ॥ क्रोधी कमठ
हठ तप लय लावे, जिन दर्शनसैं सुरगति पावे ॥ जोग संयोग वियोग
बनावे, संयमश्री आतम परणावे ॥ आ० ॥ ४ ॥ ध्यान लेहरीयां काठ
स्सग जावें, स्वामीकूं बड लेइ तव ठावे ॥ मेघमाली जलधर वरसावे,
जब नासा जर जर जल लावे ॥ आ० ॥ ५ ॥ तव धरणेंद्रासन कंपावे,

पद्मावतीसाथें त्यां आवे ॥ नाथ ऊर्ध्व शिर फणीकुं धरावे, जइ अपरा
धी देव करावे ॥ आ० ॥ ६ ॥ सांइ शरण लइ समकित पावे, फणिपति
नाटक विधि विरचावे ॥ प्रभुचरणे नमि गेह सिधावे, जगदीश्वर घन
घाती हरावे ॥ आ० ॥ ७ ॥ साकारें केवल दुग पावे, धर्म कही जिन
नाम स्वपावे ॥ नूतल विचरी मोह सिधावे, अगुरु लघु गुण प्रभु निपजा
वे ॥ आ० ॥ ८ ॥ आरतिगतकी आरती गावे, श्रोता वक्ता रति उतरावे ॥
मनमोहन प्रभु पास कहावे, श्री शुजवीर ते शीश नमावे ॥ अ० ॥ ९ ॥

॥ अथ मंगल चार ॥

॥ चारो मंगल चार, आज महारे चारो मंगल चार ॥ देख्यो दरस
सरस जिनजीको, शोजा सुंदर सार ॥ आ० ॥ १ ॥ ढिनु ढिनु जनमन मोहन
अचों, घसी केसर घनसार ॥ आ० ॥ २ ॥ विविध जातिके पुष्प मंगावो,
सफल करो अवतार ॥ आ० ॥ ३ ॥ धूप उकेवो ने करो आरती, मुख बोखो
जयकार ॥ आ० ॥ ४ ॥ समवसरण आदीश्वर पूजो, चोमुख प्रतिमा चार
॥ आ० ॥ ५ ॥ हैये धरी जाव जावना जावो, जिम पामो जवपार ॥ आ० ॥ ६ ॥
सकलसंघ सेवक जिनजीको, आनंदघन उपकार ॥ आ० ॥ ७ ॥ इति ॥

॥ अथ श्रीपांच कारणनुं स्तवन ॥

॥ दोहा ॥ सिद्धारथसुत बंदिमें, जगदीपक जिनराज ॥ वस्तुतत्त्व स
वि जाणीयें, जस आगमथी आज ॥ १ ॥ स्याद्वादथी संपजे, सकल व
स्तु विख्यात ॥ ससजंगि रचना विना, बंध न वेसे वात ॥ २ ॥ वाद वदे
नय जूजुआ, आप आपणे ठाम ॥ पूरण वस्तु विचारतां, कोइ न आवे का
म ॥ ३ ॥ अंधपुरुषें एह गज, ग्रही अवयव एकेक ॥ दृष्टिवंत लहे पू
र्णगज, अवयव मली अनेक ॥ ४ ॥ संगति सकलनयें करी, जुगतियोग
शुरूबोध ॥ धन्य जिनशासन जग जयो, जिहां नहिं किश्यो विरोध ॥ ५ ॥

॥ ढाल पहेली ॥ राग आशावरी ॥

॥ श्री जिनशासन जग जयकारी, स्याद्वाद शुरूरूप रे ॥ नय एकांत
मिथ्यात निवारण, अकल अजंग अनूप रे ॥ श्री० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ कोइ
कहे एक कालतणें वश, सकल जगत गति होय रे ॥ कालें उपजे कालें
विणसे, अवर न कारण कोय रे ॥ श्री० ॥ २ ॥ कालें गर्ज धरे जग व
निता, कालें जन्मे पुत्त रे ॥ कालें बोखे कालें चाखे, कालें जाले घरसुत्त,

रे ॥ श्री० ॥ ३ ॥ कालें दूधयकी दहीं थाये, कालें फल परिपाक रे ॥
विविध पदारथ काल उपावे, कालें सहु थाय खाख रे ॥ श्री० ॥ ४ ॥ जिन
चोवीश बार चक्रवर्ती, वासुदेव बलदेव रे ॥ कालें कलित कोई न दीसे,
जसु करता सुर सेव रे ॥ श्री० ॥ ५ ॥ उत्सर्पिणी अवसर्पिणीआरा, ठए
जुई जुइ जात रे ॥ बड्कतुकाख विशेष विचारो, जिन जिन दिन रात
रे ॥ श्री० ॥ ६ ॥ कालें बालविद्यास मनोहर, यौवन काला केश रे ॥
बृद्ध पण बली पली वपु अति दुर्बल, शक्ति नहिं खवलेश रे ॥ श्री० ॥ ७ ॥

॥ ढाल बीजी ॥ गिरुआ गुणवीरजी ॥ ए देशी ॥

॥ तव स्वजाववादी वदे जी, काल किस्थुं करे रंक ॥ वस्तुस्वजावें
नीपजे जी, विणसे तिमज निःशंक ॥ सुविवेक विचारी, जुठ जुठ वस्तु
स्वजाव ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ठते योग जोबनवती जी, बांजणी न जणे
बाल ॥ मुष्ठ नहिं महिखामुखें जी, करतल जगे न बाल ॥ सु० ॥ २ ॥
विण स्वजाव नवि नीपजे जी, केम पदारथ कोय ॥ आंब न लागे लींबडे
जी, बाग वसंतें जोय ॥ सु० ॥ ३ ॥ मोरपिष्ठ कुण चीतरे जी, कोण करे
संध्यारंग ॥ अंग विविध सवि जीवनां जी, सुंदर नयन कुरंग ॥ सु० ॥ ४ ॥
कांटा बोरबुलना जी, कोणें अणीयाळा कीध ॥ रूप रंग गुण जूजुआ
जी, तरु फल फूल प्रसिद्ध ॥ सु० ॥ ५ ॥ विषधर मस्तक नित्य वसे जी, मणि
हरे विष ततकाल ॥ पर्वत थिर चल वायरो जी, ऊर्ध्व अग्निनी ज्वाळ ॥
सु० ॥ ६ ॥ मत्स्य तुंब जलमां तजे जी, बूडे काग पहाण ॥ पंखी जात
गयणे फिरे जी, इणी परें सयल विनाण ॥ सु० ॥ ७ ॥ वायु शुंठथी उ
पशमे जी, हरडे करे विरेच ॥ सीजे नहिं कण कांगडू जी, शक्ति स्वजाव
अनेक ॥ सु० ॥ ८ ॥ देश विशेषें काष्ठनाजी, चूमिमां थाय पहाण ॥ शं
ख अस्थिनो नीपजे जी, क्षेत्र स्वजाव प्रमाण ॥ सु० ॥ ९ ॥ रवि तातो
शशी शीतलो जी, जव्यादिक बहु जाव ॥ ठए ड्रव्य आप आपणांजी,
न तजे कोई स्वजाव ॥ सु० ॥ १० ॥ इति स्वजाववादः ॥

॥ ढाल त्रीजी ॥ कपूर होय अति उजलो रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल कीस्थुं करे बापडो जी, वस्तु स्वजाव अकळा ॥ जो नवि हो
ये जवितव्यता जी, तो केम सीजे कळा रे ॥ प्राणी म करो मन जंजाळ, जा
विजाव निहाळ रे ॥ प्राणी म० ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ जलनिधि तरे जं

गल फरे जी, कोडि जतन करे कोय ॥ अणजावी होवे नहीं जी, जावी होय ते होय रे ॥ प्रा० ॥ १ ॥ आंबे मोर वसंतमां जी, माळें माळें केइ लाख ॥ केइ खख्यां केइ खाखटी जी, केइ आधां केइ साख रे ॥ प्रा० ॥ ३ ॥ बा उल जेम जवितव्यता जी, जिण जिण दिशि उजाय ॥ परवश मन माणस तणुं जी, तृण जेम पृंठे धाय रे ॥ प्रा० ॥ ४ ॥ नियतिवशें विण चिंतव्युं जी, आवि मळे ततकाल ॥ वरसा सोनुं चिंतव्युं जी, नियति करे विसरा ल रे ॥ प्रा० ॥ ५ ॥ ब्रह्मदत्त चक्रीतणां जी, नयण हणें गोवाल ॥ दोय सहस्स जस देवता जी, देह तणा रखवाल रे ॥ प्रा० ॥ ६ ॥ कोकुहो को यल करे जी, केम राखी शके प्राण ॥ आहेडी शर ताकियो जी, उपर जमे सींचाण रे ॥ प्रा० ॥ ७ ॥ आहेडी नागें रुश्यो जी, बाण लाग्यो सींचाण ॥ कोकुहो ऊडी गयो जी, जुठ जुठ नियति प्रमाण रे ॥ प्रा० ॥ ८ ॥ शस्त्र हण्यां संग्राममां जी, रानें पड्या जीवंत ॥ मंदिरमांथी मानवी जी, राख्या ही न रहंत रे ॥ प्रा० ॥ ९ ॥ इति जवितव्यतावादः कथितः ॥

॥ ढाल चोथी ॥ राग मारुणी ॥ मनोहर हीरजी रे ॥ ए देशी ॥

॥ काल स्वजाव नियतमती कूडी, कर्म करे ते आय ॥ कमें निरय ति रिय नर सुरगति जी, जीवजवांतरें जाय ॥ चेतन चेतीयें रे ॥ १ ॥ कर्म समो नहिं कोय ॥ चेतन० ॥ ए आंकणी ॥ कमें राम वस्या वनवासें, सी ता पामे आल ॥ कमें लंकापति रावणनुं, राज थयुं विसराल ॥ चे० ॥ ११ ॥ कमें कीडी कमें कुंजर, कमें नर गुणवंत ॥ कमें रोग शोक दुःख पी डित, जन्म जाय विलपंत ॥ चे० ॥ ३ ॥ कमें वरस लगें रिसहेसर, उद क न पामे अन्न ॥ कमें वीरने जुवो योगमां रे, खीला रोप्या कन्न ॥ चे० ॥ ४ ॥ कमें एक सुखपाळें बेसे, सेवक सेवे पाय ॥ एक हय गय रथ चढ्या चतुर नर, एक आगल उजाय ॥ चे० ॥ ५ ॥ उद्यममानी अंध तणी परें, जग हींके हाहूतो ॥ कर्मबली ते लहे सकल फल, सुख जर सेजें सूतो रे ॥ चे० ॥ ६ ॥ उंदर एकें कीधो उद्यम, करंनियो करकोले ॥ मांहे घणा दिवसनो जूख्यो, नाग रह्यो दुःख मोले रे ॥ चे० ॥ ७ ॥ विवर करी मूषक तस मुखमां, दिये आपणो देह ॥ मार्ग लइ वन नाग पधाख्या, कर्मसर्म जुठ एह ॥ चे० ॥ ८ ॥ इति कर्मविवादः कथितः ॥

॥६॥ जवस्थितिनो परिपाक थयो तव, पंक्तिवीर्य उद्धसीयो ॥ जव्यस्व
जावें शिवगति पामी, शिवपुर जइने वसियो रे प्राणी ॥ सम० ॥७॥ वरु
मान जिन एणी परें विनयें, शासननाक गायो ॥ संघ सकलसुख होये
जेहथी, स्याद्वादरस पायो रे प्राणी ॥ सम० ॥८॥ अकलश ॥ इय धर्म नायक, मुक्ति
दायक, वीर जिनवर, संशुण्यो ॥ सय सतर संवत, वहि लोचन, वर्ष हर्ष,
धरी घणो ॥ श्रीविजय देव, सूरिंद पटधर, श्रीविजयप्रज, मुणींद ए ॥
श्री कीर्त्तिविजय वाचक, शिष्य इणी परें, विनय कहे, आणंद ए ॥ १ ॥

॥ अथ सामायिकना बत्रीश दोषनी सधाय ॥

॥ चोपाई ॥ शुज गुरु चरणे नामी शीश, सामायिकना दोष बत्रीश ॥
कहीशुं त्यां मनना दश दोष, दुशमन देखी धरतो रोष ॥१॥ सामायिक
अविवेकें करे, अर्थ विचार न हेंडे धरे ॥ मन उद्देग इहे यश मन घणो, न क
रे विनय वडेरा तणो ॥२॥ जय आणे चिंते व्यापार ॥ फलसंशय नीयाणां
सार ॥ हवे वचनना दोष निवार, कुवचन बोले करे दुंकार ॥३॥ लइ कुं
ची जा घर ऊघाड, मुखें लवी करतो बढवाड ॥ आवो जावो बोले गाल,
मोह करी हुलरावे बाल ॥४॥ करे विकथा ने हास्य अपार, ए दश दो
ष वचनना वार ॥ कायाकेरां दूषण बार, चपलासन जोवे दिशि चार ॥५॥
सावद्य काम करे संघात, आलस मोडे ऊंचे हाथ ॥ पग लांबे बेसे अ
विनीत, उर्गींगण ले थांजो जीत ॥६॥ मेल उतारे खरज खणाय, पग उप
र चढावे पाय ॥ अति उघाडुं मेले अंग, ढांके तेम वल्ली अंग उपंग ॥ ७
॥ निद्रायें रसफल निर्गमे, करहा कंटक तरुयें जमे ॥ ए बत्रीशे दोष नि
वार, सामायिक करजो नर नार ॥ ८ ॥ समता ध्यान घटा ऊजली, केश
री चोर हुवो केवली ॥ श्रीशुजवीर वचन पालती, स्वर्गे गइ सुखसा रेव
ती ॥ ९ ॥ इति सामायिक बत्रीश दोषस्वाध्यायः ॥

॥ इति श्रीश्रावकस्य दैवसिकादिकपंचप्रतिक्रमण
सूत्राणि सार्थानि, स्तवनसधायस्तुत्यादि
सहितानि च समाप्तानि ॥

॥ ढाल पांचमी ॥

॥ हवे उद्यमवादी जणे ए, ए चारे असमर्थ तो ॥ सकल पदार्थ धवा ए, एक उद्यम समर्थ तो ॥१॥ उद्यम करतां मानवी ए, शुं नवि के काज तो ॥ रामें रयणायर तरी ए, लीधुं लंका राज्य तो ॥२॥ कर्म नियत ते अनुसरे ए, जेहमां शक्ति न होय तो ॥ देउल बाघमुखें पंखी यां ए, पियु पेसंतां जाय तो ॥ ३ ॥ विण उद्यम किम नीकले ए, लीख मांहेथी तेल तो ॥ उद्यमथी उंची चढे ए, जुठ एकेन्द्रिय वेल तो ॥४॥ उद्यम करतां एक समे ए, जेह नवि सीजे काज तो ॥ ते फरी उद्यमथी हुवे ए, जो नवि आवे वाज तो ॥ ५ ॥ उद्यम करी उंस्या विना ए, नवि रंधाये अन्न तो ॥ आवी न पडे कोळीयो ए, मुखमां पखे जतन्न तो ॥६॥ कर्म पुत्त उद्यम पिता ए, उद्यमें कीधां कर्म तो ॥ उद्यमथी दूरें ट ले ए, जुवो कर्मनो मर्म तो ॥ ७ ॥ दृढप्रहारी हत्या करी ए, कीधां पाष अंनंत तो ॥ उद्यमथी षट्मासमां ए, आप थयो अरिहंत तो ॥ ८ ॥ टी पे टीपे सर जरे ए, कांकरे कांकरे पाल तो ॥ गिरि जेहवा गढ नीपजे ए, उद्यम शक्ति निहाल तो ॥९॥ उद्यमथी जल बींजुठ ए, करे पाषाणमां ठाम तो ॥ उद्यमथी विद्या जणे ए, उद्यम जोडे दाम तो ॥१०॥ इति ॥

॥ ढाल ठाठी ॥ ए ठंकी किहां राखी ॥ ए देशी ॥

॥ ए पांचे नयवाद करंता, श्रीजिनचरणे आवे ॥ अमियसरस जि नवाणी सुणीने, आनंद अंग न मावे रे प्राणी ॥ समकित मति मन आ णो ॥ नय एकांत म ताणो रे प्राणी ॥ ते मिथ्यामति जाणो रे प्राणी ॥ सम ॥ १ ॥ ए आंकणी ॥ ए पांचे समुदाय मिळ्या विण, कोई काज न सीजे ॥ अंगुलियोगें करतणी परें, जे बूजे ते रीजे रे प्राणी ॥ सम ॥२॥ आ ग्रह आणी कोइ एकने, एहमां दीजें वडाई ॥ ॥ पण सेना मिली सक ल रणांगण, जीते सुजट लडाई रे प्राणी ॥ सम ॥ ३ ॥ तंतुस्वजावें पट उपजावे, काल क्रमें रे वणाये ॥ जवितव्यता होये तो निपजे, नहिं तो विघ्न घणांय रे प्राणी ॥ सम ॥ ४ ॥ तंतुवाय उद्यम जोक्तादिक, जाण्य सकल सहकारी ॥ एम पांचे मली सकल पदारथ, उत्पत्ति जुठ निचारी रे प्राणी ॥ सम ॥५॥ नियतिवशें हलुकरमो यश्ने, निगोदयकीविक्रि यो ॥ ६ ॥ जवादिक पामी, सहुरुने जइ मल्लियो रे प्राणी ॥ सम ॥

वीर सेवा मन्दिर

पुस्तकालय

काल न० ४४ ८.३ भाण्डु
लेखक भाण्डे लीपसिंह
- लीपसिंह मणसूत्र. १
६४३